JAV lietuviai

PASAULIO LIETUVIAI

Jungtinių Amerikos Valstijų
LIETUVIAI

n-ž

VILNIUS 2002

Jungtinių Amerikos Valstijų LIETUVIAI

Biografijų žinynas
II tomas

Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas

UDK 325.2(=882:73)(031)
Ju-107

Leidinio rengimo grupė

Grupės vadovė
Vilija Kneitienė

Redaktoriai
dr. Antanas Balašaitis, Birutė Juodienė,
Ona Pečiulienė, Danutė Rimšienė,
Vytautas Spečiūnas, Birutė Žalalienė

Dalį II tomo straipsnių rengė redaktoriai
Daiva Ancevičienė, Sakalas Janavičius,
Aldona Juodvalkytė, Apolonija Kuzmickienė,
†Jonė Liandzbergienė, dr. Algirdas Matulevičius,
Jūratė Tamulaitienė, Jonas Varnauskas

Vietovardžių, įstaigų ir organizacijų pavadinimų
rašybą leidiniui pritaikė Rita Trakymienė,
jų dalį dar ir Jonas Steponaitis

Maketo dailininkas Jonas Pocius

Viršelio dailininkas Kęstutis Verseckas

Techninė redaktorė Elvyra Volkienė

Korektorės Laima Balaikienė, Danguolė Baliukynienė,
Marijona Rėzienė, Rūta Šližytė

Maketavo Sigrida Šimkūnienė

Leidinį padėjo rengti
Lituanistikos tyrimo ir studijų centras Čikagoje

Pagrindiniai rėmėjai
Lietuvių fondas Čikagoje
Lietuvos Respublikos kultūros ministerija

ISBN 5-420-01513-7 (2 tomas)
ISBN 5-420-01415-7 (bendras)

MOKSLO IR ENCIKLOPEDIJŲ LEIDYBOS INSTITUTAS

SANTRUMPOS

a. – amžius
AAAS – Amerikos gamtos mokslų puoselėjimo draugija
AABS – Baltijos studijų draugija, arba Baltijos studijų plėtros asociacija
ABLL – Amerikos baltų laisvės lyga
ABN – Antibolševikinis tautų blokas
abstr. – abstraktinis, abstraktus
adm. – administracinis
adv. – advokatas
agr. – agronomas
akad. – akademikas, akademinis
ALDD – Amerikos lietuvių daktarų draugija
ALDP – Amerikos lietuvių demokratų partija
ALGD – Amerikos lietuvių gydytojų draugija
ALGS – Amerikos lietuvių gydytojų sąjunga
ALIAS – Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjunga
ALKA – Amerikos lietuvių kultūros archyvas
ALRKF – Amerikos lietuvių Romos katalikų federacija
ALRK MS – Amerikos lietuvių Romos katalikių moterų sąjunga
ALTas – Amerikos lietuvių taryba
ALTS – Amerikos lietuvių tautinė sąjunga
ALVUDas – Amerikos lietuvių vaiko ugdymo draugija
amer. – amerikiečių
ANO – Amerikos tautinė organizacija
apybr. – apybraiža
apyg. – apygarda
apyl. – apylinkė
apys. – apysaka
APPLE – Amerikos profesinė pagalba Lietuvos mokytojams, arba Amerikos mokytojų pagalba Lietuvos mokyklai
aps. – apskritis
archeol. – archeologijos, archeologinis, archeologas
archit. – architektūrinis, architektas
archit-ra – architektūra
arkivysk. – arkivyskupas
astr. – astronomijos, astronominis
AT / AS – Aukščiausioji Taryba / Atkuriamasis Seimas
BALFas – Bendras Amerikos lietuvių fondas
BATUN – Baltijos tautos, norinčios įtakoti Jungtines Tautas, arba Baltų kreipimasis į Jungtines Tautas
bažn. – bažnyčios, bažnytinis
biogr. – biografinis
biol. – biologijos, biologinis, biologas
b-ka – biblioteka
bot. – botanikos, botaninis, botanikas
buit. – buitinis
buv. – buvęs
b-vė – bendrovė
centr. – centrinis
chem. – chemijos, cheminis, chemikas
choreogr. – choreografijos, choreografinis
civ. – civilinis
Co. – kompanija
D., d. – Didysis, didžioji
dab. – dabartinis
dail. – dailininkas
D.D.S. – gydytojas odontologas
dem. – demokratinis
dep-tas – departamentas
d-ja – draugija
d-metis – dešimtmetis
doc. – docentas
dok. – dokumentinis
dol. – doleris
DP – perkeltieji asmenys
dr. – daktaras

egz. – egzempliorius
eil. – eilėraščių, eilėraštis
ek. – ekonomikos, ekonominis
EL – Encyclopedia Lituanica
ELTA – Lietuvos telegramų agentūra
etn. – etnografijos, etnografinis
FASK – Fizinio auklėjimo ir sporto komitetas
fed-ja – federacija
filh-ja – filharmonija
filol. – filologijos, filologinis
filos. – filosofijos, filosofinis, filosofas
fiz. – fizikos, fizinis, fizikas
fiziol. – fiziologijos, fiziologinis, fiziologas
f-kas – fabrikas
f-tas – fakultetas
g. – gimęs
gamyb. – gamybinis
gelžb. – gelžbetonio, gelžbetoninis
gen. – generalinis, generolas
geod. – geodezijos, geodezinis
geogr. – geografijos, geografinis, geografas
geol. – geologijos, geologinis, geologas
geom. – geometrijos, geometrinis
gyd. – gydytojas
g-ja – gimnazija
g-la – gamykla
glžk. – geležinkelis
gr. – graikų, graikiškas
grož. – grožinis
gub. – gubernija
habil. dr. – habilituotas daktaras
hum. – humanitarinis
humor. – humoristinis
įk. – įkurtas
YMCA – Krikščionių jaunimo asociacija
in-tas – institutas
inž. – inžinerijos, inžinerinis, inžinierius
IRO – Tarptautinė pabėgėlių organizacija
isp. – ispanų
ist. – istorijos, istorinis, istorikas
įst. – įsteigtas
išl. – išleistas
išsp. – išspausdintas
it. – italų, itališkas
įv. – įvairus
jaun. – jaunesnysis
JAV – Jungtinės Amerikos Valstijos
J. D. – teisės daktaras
JT – Jungtinės Tautos
k. – kalba
kar. – karinis
katal. – katalikų
k-ja – komisija
kn. – knyga
kom. – komunistinis
komp. – kompozitorius
konc. – koncentracijos
koop. – kooperacijos, kooperatinis
korp. – korporacija
KP – Komunistų partija
kpt. – kapitonas
kr. – kraštas
kt. – kitas, kita
k-tas – komitetas
kult. – kultūros, kultūrinis
kun. – kunigas, kunigų
kun-štis – kunigaikštis
KVC – Katalikų veikimo centras
LAF – Lietuvių aktyvistų frontas
laikr. – laikraštis
LAS – Lietuvių ateitininkų sąjunga
LB – Lietuvių bendruomenė
LDGD – Lietuvių dantų gydytojų draugija
LDK – Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė
LE – Lietuvių Enciklopedija
leid. – leidimas
LF – Lietuvių fondas
LFLS – Lietuvos fizinio lavinimo sąjunga
LGD – Lietuvių gydytojų draugija
LGSF – Lietuvos gimnastikos ir sporto federacija
liet. – lietuvių, lietuviškas
lyr. – lyrinis
lit. – literatūrinis
lit-ra – literatūra
LKDP – Lietuvos krikščionių demokratų partija
LKMA – Lietuvių katalikų mokslų akademija
LLA – Lietuvos laisvės armija
LLKS – Lietuvos laisvės kovotojų sąjunga
log. – logikos, loginis
lot. – lotynų, lotyniškas
LR – Lietuvos Respublika
LRD – Lietuvių rašytojų draugija

LRK – Lietuviai Romos katalikai
LRK MS – Lietuvių Romos katalikių moterų sąjunga
LRK SA – Lietuvių Romos katalikų susivienijimas Amerikoje
LRK VS – Lietuvių Romos katalikų vargonininkų sąjunga
LS – Lietuvos sąjūdis
LSDP – Lietuvos socialdemokratų partija
LSS – Lietuvių skautų sąjunga
LŠS – Lietuvių šaulių sąjunga
Lt – litas
ltd. – ribotoji atsakomybė
ltn. – leitenantas
LTS – Lietuvių tautininkų sąjunga
LVLS – Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjunga
M. – Mažasis, mažoji
m – metras
m. – miręs, metai
MA – Mokslų akademija
mat. – matematikos, matematinis
mech. – mechanikos, mechaninis
med. – medicinos, medicininis
mėn. – mėnuo
meteor. – meteorologijos, meteorologinis
miner. – mineralogijos, mineralinis
mit. – mitologijos, mitologinis
m-ja – ministerija
mjr. – majoras
MKS – Mokslo ir kūrybos simpoziumas
mkt. – mokytojų, mokytojas
m-la – mokykla
mln. – milijonas
mlrd. – milijardas
moksl. – mokslinis
muz. – muzikos, muzikinis
N. – Naujasis, naujoji
nac. – nacionalinis
NASA – Nacionalinė aeronautikos ir kosmoso administracija
NATO – Šiaurės Atlanto santarvė
neleg. – nelegalus
Nr. – numeris
okup. – okupacijos, okupacinis
org-ja – organizacija
p. – pietų, pietinis
P. – Pietūs
pab. – pabaiga
pagr. – pagrindinis
pasaul. – pasaulinis
past. – pastatyta
ped. – pedagogikos, pedagoginis
PEN klubas – Tarptautinė rašytojų organizacija
period. – periodinis
Ph. D. – filosofijos daktaras
piliet. – pilietinis
PLB – Pasaulio lietuvių bendruomenė
PLC – Pasaulio lietuvių centras
plg. – palygink
PLGS – Pasaulio lietuvių gydytojų sąjunga
PLIAS – Pasaulio lietuvių inžinierių ir architektų sąjunga
plk. – pulkininkas
plk. ltn. – pulkininkas leitenantas
PLJS – Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga
PLSS – Pasaulio lietuvių skautų sąjunga
poez. – poezijos
po Kr. – po Kristaus gimimo
polit. – politinis
pr. – pradinis, pradžia
pram. – pramonės, pramoninis
pranc. – prancūzų, prancūziškas
prek. – prekybos, prekybinis
priv. – privatinis, privatus
pr. Kr. – prieš Kristaus gimimą
prof. – profesorius
prof. s-ga – profesinė sąjunga
prog-ja – progimnazija
prov-ja – provincija
psichol. – psichologijos, psichologinis
psl. – puslapis
pvz. – pavyzdžiui
r. – rytų, rytinis
R. – Rytai
real. – realistinis
red. – redaktorius
rel. – religijos, religinis
resp. – respublikinis
rev. – revoliucijos, revoliucinis
rež. – režisierius
rink. – rinkinys
rj. – rajonas
rom. – romanas
S., s. – Senasis, senoji
satyr. – satyrinis

sen. – senovės, senovinis
s-ga – sąjunga
simf. – simfoninis
sk. – skyrius
skulpt. – skulptūrinis, skulptorius
SLA – Susivienijimas lietuvių Amerikoje
slap. – slapyvardis
sov. – sovietų, sovietinis
spalv. – spalvotas
spec. – specialus
sport. – sportinis
sr. – sritis
SSRS – Sovietų Sąjunga
st. – stotis
str. – straipsnis
svarb. – svarbiausias
š. – šiaurės, šiaurinis
Š. – Šiaurė
ŠALFASS – Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjunga
Šv., šv. – Šventas, šventasis
Švč. – Švenčiausiasis, Švenčiausioji
t. – tomas
tarpt. – tarptautinis
techn. – technikos, techninis
teis. – teisinis
teol. – teologijos, teologinis
teor. – teorijos, teorinis
TF – Tautos fondas
t. y. – tai yra
tikr. – tikrasis
t-metis – tūkstantmetis
t. p. – taip pat
t. t. – taip toliau
tūkst. – tūkstantis
UNRRA – Jungtinių Tautų paramos ir atstatymo administracija, arba Jungtinių Tautų pagalbos ir atkūrimo administracija
un-tas – universitetas
užs. – užsienio
v. – vakarų, vakarinis
V. – Vakarai
vad. – vadinamasis, vadinamoji
valst. – valstybės, valstybinis
v-ba – valdyba
VDU – Vytauto Didžiojo universitetas
vert. – vertėjas
vet. – veterinarijos, veterinarinis
vid. – vidurinis, vidurys
vykd. – vykdomasis
vyr. – vyriausiasis
vyresn. – vyresnysis
vysk. – vyskupas
visuom. – visuomenės, visuomeninis
visuot. – visuotinis
VLIKas – Vyriausiasis Lietuvos išlaisvinimo komitetas
vls. – valsčius
vok. – vokiečių, vokiškas
VU – Vilniaus universitetas
zool. – zoologijos, zoologinis
ž. – žodžiai
žrn. – žurnalas
ž. ū. – žemės ūkio
ŽŪA – Žemės ūkio akademija

JAV valstijų santrumpos

AL – Alabama
AK – Alaska
AR – Arkansas
AZ – Arizona
CA – California
CO – Colorado
CT – Connecticut
DC – District of Columbia
DE – Delaware
FL – Florida
GA – Georgia
HI – Hawaii
IA – Iowa
ID – Idaho
IL – Illinois
IN – Indiana
KS – Kansas
KY – Kentucky
LA – Louisiana
MA – Massachusetts

MD – Maryland
ME – Maine
MI – Michigan
MN – Minnesota
MO – Missouri
MS – Mississippi
MT – Montana
NC – North Carolina
ND – North Dakota
NE – Nebraska
NH – New Hampshire
NJ – New Jersey
NM – New Mexico
NV – Nevada
NY – New York
OH – Ohio
OK – Oklahoma
OR – Oregon
PA – Pennsylvania
RI – Rhode Island
SC – South Carolina
SD – South Dakota
TN – Tennessee
TX – Texas
UT – Utah
VA – Virginia
VT – Vermont
WA – Washington
WI – Wisconsin
WV – West Virginia
WY – Wyoming

N

NAGIUS-NAGEVIČIUS Vladas (1881.VI.17 Kretingoje – 1954.IX.15 Willoughby, OH; 1995 perlaidotas Kretingoje), gydytojas, archeologas, visuom. veikėjas. Generolas leitenantas (1920), Latvijos MA narys korespondentas (1933). Rygoje aukso medaliu baigęs g-ją, studijavo Archeologijos in-te Sankt Peterburge, kurį 1904 baigė. Vėliau ten pat studijavo Karo medicinos akademijoje, kurią 1910 baigė. 1905 įsitraukė į Lietuvių mokslo d-jos veiklą. Dalyvavo Didžiajame Vilniaus seime; už šio seimo nutarimų platinimą buvo suimtas ir kalintas. 1908 jo iniciatyva Sankt Peterburge buvo įkurta korp. *Fraternitas Lithuanica*. Baigęs akademiją, tarnavo gydytoju Rusijos laivyne Baltijos, vėliau Juodojoje jūroje. 1917 dalyvavo Rusijos lietuvių seime Petrograde, aktyviai parėmė Lietuvos nepriklausomybės rezoliuciją. I pasaul. karo metais sutelkė lietuvių tremtinius Helsinkyje ir Kryme. 1918 grįžęs į Lietuvą, stojo į Lietuvos kariuomenę, buvo pirmasis jos gydytojas savanoris. Apsaugos tarybos narys (1918). 1919–40 vadovavo Lietuvos kariuomenės Sveikatos tarnybai. 1921 su kitais įkūrė Vytauto Didžiojo karo muziejų Kaune, 1921–40 ir 1941–44 jam vadovavo. 1922 suorganizavo Lietuvos karininkų *Ramovę*, buvo ilgametis jos pirmininkas bei seniūnų tarybos pirmininkas. Rūpinosi Nepriklausomybės karo invalidais, 1924–40 Karo invalidams šelpti k-to, įkurto jo pastangomis, pirmininkas. 1923 įsteigė ir keliolika metų vadovavo Lietuvos jūrininkų s-gai, 1922–34 Lietuvių ir suomių d-jos pirmininkas. Estų ir lietuvių bei Latvių ir lietuvių d-jų v-bų, LŠS v-bos, Valstybinės archeologijos k-jos ir Archyvams tvarkyti k-jos narys. Tyrė VII–XII a. V. Lietuvos kapinynus, 1931–34 vadovavo Apuolės ir Įpilties piliakalnių tyrimams. Skaitė pranešimus tarptautinėse archeologų konferencijose Rygoje, Londone, Osle. Apdovanotas Vyčio kryžiaus V ir IV laipsnio, Vytauto Didžiojo ir Lietuvos d. kun-ščio Gedimino II laipsnio ordinais, Šaulių žvaigžde, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliais, t. p. Latvijos, Estijos, Suomijos, Švedijos, Rumunijos ir Belgijos valstybių ordinais ir medaliais. 1944 pasitraukė į Austriją, ten dirbo gydytoju. 1949 atvyko į JAV.

Vladas Nagius-Nagevičius

NAIKELIS Stasys (1886 Vilkaviškio aps. – 1969 Čikagoje, IL), gydytojas. Atvykęs į JAV, 1916 baigė Čikagos medicinos ir chirurgijos koledžą. Čikagoje vertėsi privačia gydytojo praktika. Dalyvavo I pasaul. kare. Priklausė SLA, *Sandarai*, Tėvynės mylėtojų d-jai. Buvo S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio per Atlantą garbės rėmėjas. Bendradarbiavo liet. spaudoje. 1929 Lietuvos un-tui nusiuntė apie 120 knygų ir žurnalų. Palaidotas Lietuvių tautinėse kapinėse.

NAINYS Bronius (g. 1920.XI.15 Grikpėdžiuose, Pašvitinio vls., Šiaulių aps.), inžinierius, visuom. veikėjas. 1939 baigė Linkuvos g-ją, 1940 – Karo m-lą Kaune, 1943 – VDU (mechanikos inžineriją). Per okupacijas dalyvavo pogrindinėje veikloje. Sovietams vėl užimant Lietuvą, su savo vadovaujama Pašvitinio partizanų grupe pasitraukė į Žemaitiją. Kartu su kitais įsteigė Tėvynės apsaugos rinktinę. Įsto-

Bronius Nainys

jo į I Žemaičių pulką, vadovavo kulkosvaidininkų kuopai, dalyvavo Sedos kautynėse. 1944 atsidūrė Vokietijoje, nesėkmingai bandė grįžti į Lietuvą ir vėl kovoti. 1947 Vokietijoje kartu su kitais suorganizavo liet. inžinierių kuopą ir jai vadovavo. 1950 atvyko į JAV. 1963 Ilinojaus technologijos in-te įgijo magistro laipsnį. Dirbo projektavimo vadovu. Aktyviai dalyvauja liet. visuom. veikloje, rūpinosi Lietuvos laisvinimu, puoselėja lietuvybę. 1969 I MKS vienas sumanytojų ir organizatorių. Nuo 1964 JAV LB tarybų narys, 1967–70 JAV LB krašto v-bos pirmininkas. 1973–78 ir nuo 1989 PLB pirmininkas. Jo pastangomis JAV LB įsitraukė į polit. veiklą, kuri padėjo išsaugoti Vašingtone, DC, nepriklausomos Lietuvos atstovybę. Per JAV senatorius ir kongresmenus kėlė Lietuvos nepriklausomybės klausimą Valstybės dep-te, Baltuosiuose Rūmuose. Kai Australijos vyriausybė pripažino Pabaltijo aneksiją, jis, kaip PLB pirmininkas, organizavo viso pasaulio liet. išeiviją reikalauti iš Australijos vyriausybės vėl grąžinti Pabaltijo valstybių aneksijos nepripažinimo politiką ir tai pasiekė. Kaip PLB pirmininkas kelis kartus lankėsi P. Amerikoje, Australijoje, Europoje, buvojo Sibire. Stengėsi suburti visus už Lietuvos ribų gyvenančius lietuvius į vieną LB su vienodomis teisėmis. Aktyvus Lietuvių fronto bičiulių veikėjas, buvo jų v-bos pirmininkas. 1975–78 ir nuo 1981 redagavo jo iniciatyva ir pastangomis išplėstą žrn. *Pasaulio lietuvis*. Bendradarbiauja JAV ir Lietuvos spaudoje; parašė apie 1500 rašinių politikos, kultūros ir kt. klausimais, daug *Draugo* įvadinių straipsnių. JAV LB 50 m. sukakčiai pažymėti parašė kn. *Lietuvai ir lietuvybei* (2001). Apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu (1999). Grikpėdžių pagrindinei m-lai 2000 suteiktas Broniaus Nainio vardas.

NAKAS Alfonsas (g. 1921.III.3 Rudžiuose, Kamajų vls., Rokiškio aps.), žurnalistas, visuomenininkas. Sportininko, žurnalisto Algirdo Nako brolis, žurnalisto V. A. Nako tėvas. Mokėsi Rokiškio J. Tumo-Vaižganto g-joje. 1941 Vilniaus konservų f-ko *Baltica* ūkio vedėjas. 1942–44 Vilniaus glžk. v-bos priešlėktuvinės apsaugos inspektorius. 1944 baigė Vilniaus suaugusiųjų g-ją, pasitraukė į Vokietiją. 1946–47 studijavo teisę UNRRA un-te Münchene. Nuo 1947 dirbo akademinio jaunimo *Šviesos* sambūryje Münchene, redagavo stovyklų satyrinius laikraštėlius. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Detroite, MI. Dirbo *Chrysler* automobilių b-vėje vyr. braižytoju. Nuo 1950 priklausė Liet. socialdemokratų s-gos 116 kuopai, buvo jos sekretorius ir atstovas Liet. org-jų centre Detroite, 1958 šio centro pirmininkas. 1967–

Alfonsas Nakas

71 buvo Liet. žurnalistų s-gos centro v-bos sekretorius. Nuo 1948 bendradarbiauja liet. spaudoje: Vokietijoje savaitraščiuose *Mintis* ir *Mūsų kelias*, JAV – *Naujienose* (nuo 1950), *Drauge*, *Keleivyje*, *Darbininke*, rašė Kanados *Nepriklausomai Lietuvai*, *Tėviškės žiburiams*, Anglijos *Europos lietuviui*. VLIKo Eltai 1974–77 rengė JAV liet. žurnalų apžvalgas, kurios per Vatikano ir Madrido radiją buvo transliuojamos į Lietuvą. *Eglutėje* išspausdino eilėraščių ir prozos vaizdelių (slap. Onytė Pakalnytė ir Jonas Norkus). Išspausdino keletą tūkstančių korespondencijų, reportažų, knygų bei žurnalų apžvalgų, kelionių įspūdžių, teatro spektaklių recenzijų. Parašė straipsnių J. Prunskio redaguotoms kn. *Žurnalistika* ir *Bėgome nuo teroro* (1980). LE ir *Encyclopedia Lituanica* bendradarbis. 1984 suredagavo VIII tautinių šokių šventės knygą. Talkino žinyno *JAV lietuviai* rengėjams.

NAKAS Algirdas (g. 1923.VII.25 Rudžiuose, Kamajų vls., Rokiškio aps.), sportininkas, žurnalistas. Žurnalisto Alfonso Nako brolis, rašytojo, aktoriaus K. Nako tėvas. 1943 baigęs Rokiškio g-ją, 1943–44 Vilniuje lankė Švietimo vadybos kursus kūno kultūros mokytojams parengti. Pasitraukęs į Vokietiją, 1945–47 studijavo veterinariją UNRRA un-te Münchene. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Detroite, MI. Sportinę veiklą pradėjo Vokietijoje, kultivavo kalnų sportą, priklausė Bavarijos alpinistų s-gai. JAV *Dainavos* stovykloje dirbo vandens

Algirdas Nakas

saugumo instruktoriumi, treniravo gelbėtojus. Dalyvavo liet. slidinėjimo varžybose JAV, Kanadoje, Australijoje. Yra laimėjęs sidabro ir bronzos medalių slalomo varžybose senjorų grupėje. 1998 dalyvavo Pasaulio lietuvių sporto žaidynėse Lietuvoje (laimėjo bronzos medalį lauko teniso senjorų varžybose). Floridoje lauko turnyre laimėjo I vietą dvejetų varžybose. Bendrauja su liet. alpinistais. Su V. Vitkausku keliavo po Aliaską ir JAV Uolinius kalnus. Nuo 1985 Liet. žurnalistų s-gos narys. Rašė apie pasaulio liet. slidinėjimo varžybas, žiemos olimpiadą Calgaryje, Kanada. Laimėjo premijas žrn. *Laiškai lietuviams* rašinių konkurse. Įspūdžius iš Lietuvos 1991 pučo Maskvoje dienomis ir Lietuvos nepriklausomybės pripažinimą aprašė *Pasaulio lietuvyje*, pateikė interviu *News Herald* ir radijo laidoje. Gyvena Sunny Hillse, FL.

NAKAS Antanas (1904.II.28 Rokiškyje – 1978.XI.20 Čikagoje, IL), teisininkas, muzikas, dailininkas. 1924 baigęs Liepojos, Latvija, realinę g-ją, įstojo į Lietuvos un-to Teisių f-tą Kaune. 1927–29 dirbo Vidaus reikalų m-joje. 1930 baigė VDU ir gavo teisininko diplomą. Dar besimokydamas 1929 pradėjo dirbti Kauno apygardos teisme. 1933–40 vertėsi advokatūra. 1934–40 studijavo Kauno konservatorijoje (baigė B. Dvariono fortepijono klasę), čia gavo ir muz. mokytojo diplomą. 1940 su N. Martinoniu suorganizavo muzikos kursus Kaune, iki 1943 jiems vadovavo, dėstė muz. teoriją, harmoniją ir mokė skambinti fortepijonu. 1944 pasitraukė į Austriją. Iki 1949 tęsė muz. studijas Salzburgo Mozarteume. 1944–46 vargonininkavo Salzburgo liet. parapijoje, vadovavo liet. chorui, rengė koncertus, akompanavo solistams, su jais koncertavo Austrijoje. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje. Čia įsteigė fortepijono studiją. Sukūrė kompozicijų fortepijonui (>20 improvizacijų), solo balsams ir chorui, dainų pagal liet., anglų, pranc. poetų tekstus. Aktyviai dalyvavo muz. gyvenime, liet. spaudoje rašė muz. klausimais, rengė koncertus. 1954–56 buvo Liet. kultūros tarybos Čikagos sk. vicepirmininkas. Amerikos liet. menininkų klubo v-bos narys, 1957 vienas Čiurlionio galerijos Čikagoje steigėjų. 1962–

Antanas Nakas

68 studijavo Čikagos dailės in-te. Sukūrė simbolistinės, abstrakčios tapybos kūrinių. Jiems būdinga spalvų, formų muzikalumas. 1966 ir 1968 surengė individualias parodas.

NAKAS Kęstutis (g. 1953.XII.4 Detroite, MI), rašytojas, aktorius, režisierius. Žurnalisto, sportininko Algirdo Nako sūnus. 1971 baigė Pontiaco, MI, vid. m-lą. 1971–75 studijavo kiną ir dramą Michigano valst. un-to Justino Merrilio eksperimentiniame koledže (bakalauras). 1979 baigė Niujorko un-to Tischo m-los teatro programą ir įgijo vaidybos magistro (MFA) laipsnį. Dirbo režisieriumi Niujorke W. Shakespeare festivalyje, *La Mama* teatre Albuquerque, NM, Čikagos, IL, ir Los Angeles, CA, teatruose. 1986 įsteigė ir kelerius metus vadovavo vaidybos studijai Niujorke *Gates of Dawn* (*Aušros vartai*). Iki 1998 parašė 18 scenos veikalų, režisavo 19, vaidino 38 spektakliuose. Svarbiausi sukurti veikalai: *Two Lithuanian Guys*, 3 dalių tragikomiškas ciklas *When Lithuania Rulled the World, Rheumatic Fever – A Love story, Paul Through the Night, Dead Man Talking – Confessions of a Zombie, Acting out, Jak Ruby Slippers, Lost Child, The Amazing Spear of Destiny, The Andrew Carnegie Story*. ABC televizijai sukūrė scenarijų muilo operai *All my Children*. Kūryboje dažnos lietuviškos temos, monologuose kartais panaudojamos ir liet. frazės. Dėsto New Mexico un-te Teatro ir šokio f-te. Kaip vizituojantis profesorius dėstė ir kituose JAV un-tuose, Vilniaus konservatorijoje.

NAKAS Osvaldas (1921.III.6 Liūliškiuose, Dusetų vls., Zarasų aps. – 2002.III.6 Powelyje, OH), gydytojas. Medicinos daktaras (1948). 1939 baigė J. Tumo-Vaižganto g-ją Rokiškyje. 1940–44 studijavo VU Med. f-te. Pasitraukęs į Vokietiją, 1948 baigė Düsseldorfo med. akademiją. 1949 atvyko į JAV. 1950–52 stažavo Camdeno

Osvaldas Nakas

rajono ligoninėje ir Westlake ligoninėje Melrose Parke, IL, 1952–53 – Ravenswoodo ligoninėje Čikagoje, IL. 1953–55 šeimos gydytojo praktikos rezidentūrą atliko Fairview ligoninėje Minneapolyje, MN. 1955–56 Ionia, MI, valst. ligoninės gydytojas. 1956–65 šeimos gydytojas Edwardsburge ir Cassopolyje, MI, 1965–67 – Des Plainese, IL. Nuo 1967 gydytojas Mt. Prospecte, IL. Nuo 1951 priklausė ALDD (1975–79 iždininkas), Čikagos liet. golfo klubui (buvo v-bos vicepirmininkas). Išleido eilėraščių kn. *Dienos be tėvynės* (1946).

NAKAS Viktoras Alfonsas (g. 1954.I.4 Detroite, MI), žurnalistas, visuomenininkas. Žurnalisto Alfonso Nako sūnus, filologės, vertėjos K. Nakienės vyras. Michigano un-te Ann Arbore 1976 įgijo polit. ir ist. mokslų bakalauro laipsnį, 1980 G. Washingtono un-te Vašingtone, DC, – rusų ir sov. istorijos magistro laipsnį. 1981–85 dirbo redaktoriumi *News and Research* korporacijos McLeane, WI, spaudos tarnyboje. 1985–87 *Electronic Data Systems* korporacijos Bethesdoje, MD, redaktorius. 1987–91 Lietuvių informacijos centro Vašingtone sk. vedėjas. Padėjo suorganizuoti Lietuvos Sąjūdžio veikėjų V. Landsbergio ir K. Prunskienės susitikimus su prezidentu G. Bushu ir juose vertėjavo. Per nacionalinį bei vietinį radiją ir televiziją komentavo permainas Lietuvoje, aiškino pastangas atkurti Nepriklausomybę. 1991–93 Lietuvos ambasados Vašingtone ambasadoriaus padėjėjas polit. reikalams ir ryšiams su spauda. 1994–96 dirbo JAV informacijos agentūroje Vašingtone kaip mainų programos specialistas. 1996–2000 dirbo nac. reabilitacijos ligoninėje Vašingtone ryšių su spauda direktoriumi. Nuo 2000 Vašingtono katal. un-to Viešųjų reikalų biuro direktorius. Studijuodamas Michigano un-te, veikė Moksleivių ateitininkų s-gos v-boje. 1977–79 Pasaulio liet. jaunimo s-gos v-bos vicepirmininkas. 1977 vadovavo pabaltijiečių žygiui už žmogaus teises į Vašingtoną. Dalyvavo Pasaulio liet. jaunimo III ir IV kongresuose, penktajame skaitė paskaitas. 1979–82 JAV LB tarybos narys. *Ateities, Akiračių, Darbininko, Draugo, Laiškų lietuviams, Pasaulio lietuvio* bendradarbis, *Ateities* ir Liet. žurnalistų s-gos konkursų nugalėtojas. 1978 už liet. veiklą apdovanotas E. Kriaučeliūno premija.

NAKAS Vytautas (1947.II.4 Salzburge, Austrija – 1976.XII.21 Münchene, Vokietija), muzikologas, dainininkas (bosas). Teisininko, muziko Antano Nako sūnus. 1969 bakalauro laipsniu baigė muzikos ir prancūzų k. studijas T. Roosevelto un-te Čikagoje, IL. Muziką toliau studijavo Indianos un-te Bloomingtone ir įgijo magistro laipsnį (muzikologija). Dėstė Čikagos konservatorijoje (muzikos istoriją, dainavimą, užsienio kalbas). Dainavo Čikagos liet. operos spektakliuose (sukūrė antraeilių vaidmenų), muz. renginiuose. 1973 dainavo J. Eatono operoje *Myshkin*, I. Xenakio veikale *Oresteia* (atliko boso solo partiją). Su N. Linkevičiūte ir B. Prapuoleniu rengė koncertus liet. kolonijose, gastroliavo P. Amerikoje, V. Vokietijoje, D. Britanijoje (Londone).

NAKIENĖ Kristina (**Parėštytė;** g. 1952.VIII.23 Manchesteryje, Anglija), filologė, pedagogė, vertėja. Žurnalisto, visuomenininko V. A. Nako žmona. 1957 su tėvais emigravo į Kanadą. Apsigyvenusi Hamiltone, Ontario, baigė Vysk. M. Valančiaus lituanistinę m-lą. 1967–74 joje mokytojavo. Dainavo V. Verikaičio vadovaujamame vaikų bažnytiniame chore, vė-

liau mergaičių chore *Aidas*, su juo gastroliavo Kanadoje, JAV ir Europoje. Šoko tautinių šokių grupėje *Gyvataras*. 1974 McMaster un-te Hamiltone baigė pranc. ir rusų k. (bakalauro laipsnis). 1975 Toronto un-te įgijo rusų k. magistro laipsnį. 1978–80 dėstė Toronto Maironio lituanistinėje m-loje. 1982 persikėlusi į JAV, 1985–97 dirbo vertėja ir diktore *Amerikos balso* radijo lietuvių skyriuje Vašingtone. Nuo 1999 Vašingtono K. Donelaičio lituanistinės m-los direktorė. Studijavo katalikų teologiją Christendomo koledže Alexandrijoje, WI. 1976–79 PLJS v-bos vicepirmininkė. Bendradarbiavo *Laiškuose lietuviams, Tėviškės žiburiuose.*

NAKUTYTĖ Leonilia (g. 1944 Kaune), dainininkė (sopranas). Dainuoti mokėsi pas A. Stephens. 1962–67 studijavo Čikagos, IL, kons-joje (gavo muz. pedagogikos bakalauro laipsnį). Tobulinosi De Paulo, Roosevelto un-tuose ir kitur. Nuo 1960 dainavo A. Stephens ansamblyje, Čikagos liet. operoje. Buvo vokalinio ansamblio *Aidutės* pirmininkė, Dariaus ir Girėno lituanistinės m-los dainavimo mokytoja.

NALIS Jonas A. (g. 1940.X.23 Tauragėje), architektas. 1966 bakalauro laipsniu baigė Ilinojaus un-tą Urbanoje, IL. Nuo 1969 registruotas architektas. Dirbo įvairiose archit. b-vėse, nuo 1980 – Epstein b-vėje Čikagoje, IL. Turi savo b-vę. Archit. konkursuose yra laimėjęs premijų (1972 pirmąją premiją ALIAS konkurse LB namams Los Angeles suprojektuoti). ALIAS, Amerikos architektų in-to, *Lituanicos* sporto klubo narys. Akad. skautų sąjūdžio filisteris. Paskelbė straipsnių *Technikos žodyje.*

NAMIKAS Vytautas (g. 1925.V.4 Mažeikiuose), dizaineris, visuomenininkas. Skautų veikėjos A. E. Namikienės vyras. 1941 baigė Vilniaus I g-ją. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1946–47 studijavo Pisos un-te, Italija. 1948–55 gyveno Buenos Aires. Suorganizavo tautinių šokių grupę prie *Dainos* ansamblio, buvo jos vadovas. Su V. Lesniausku sutelkė skautus Aušros Vartų parapijoje. Savaitraštyje *Laikas* įsteigė skautų sk. *Budėk* ir jį redagavo. 1956 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Čia buvo Lietuvių skautų brolijos vyr. skautininko pavaduotojas, LSS tarybos, garbės teismo narys. Vadovavo taut. šokiams Dariaus ir Girėno lituanistinėje m-loje.

NAMIKIENĖ Alė Elena (g. 1931.XII.22 Naudvaryje, Kelmės vls., Raseinių aps.), skautų veikėja. Dizainerio V. Namiko žmona. Su tėvais 1944 pasitraukusi į Vakarus, iš Vokietijos išvyko į Argentiną, 1956 persikėlė į JAV ir apsigyveno Čikagoje, IL. Nuo 1959 dirbo med. technike Presbiterionų–Šv. Luko, Mount Sinajaus ligoninėse. Skautų veikloje dalyvauja nuo g-jos laikų Vokietijoje. 1961–69 Skaučių seserijos vadijoje vadovių lavinimo vedėja. 1970–75, 1979–81 LSS tarybos narė. LSS korespondentė *Drauge* ir *Pasaulio lietuvyje.* 1970–73 žrn. *Skautų aidas* redakcijos narė, 1974–75 ir 1980 vyr. redaktorė. 1991–94 skaučių vadovių leidinio *Gabija* redaktorė. Parengė knygas: *Jaunesniosios skautės vadovei* (1964), *Jaunesnioji skautė* (1969), *Aušros vartų tuntas* (1988, su J. Toliušiu), *Lietuvių skaučių seserija* (1972, redakcijos narė), *Lietuviškoji skautybė 1945–85* (vyr. redaktorė). Apdovanota LSS ordinais: *Už nuopelnus* (1959), Lelijos (1965), Padėkos (1972), Geležinio Vilko (1990).

Alė Elena Namikienė

NARBUTAS Adolfas (1913.VI.1 Darbėnuose, Kretingos aps. – 1984.VI.25 Santa Monicoje, CA), muzikos mokytojas, chorvedys. 1934

Adolfas Narbutas

mokėsi Klaipėdos muz. m-loje (dainavimo pas S. Sodeiką, muz. teorijos pas J. Karosą). 1935–40 buvo Lietuvos kariuomenės 6-ojo pėstininkų pulko chormeisteris. Nuo 1940 mokėsi Vilniaus muz. m-loje, dirbo muz. mokytoju (1940–41 VI vid. amatų m-loje, 1941–43 aukštesniojoje prekybos m-loje). Pasitraukęs į Vokietiją, gyveno Meerbecko stovykloje. Čia 1945–47 dainavimą studijavo pas prof. Kornilovą, vadovavo stovyklos ansambliui, dėstė muziką liet. g-joje, vargonininkavo. 1947 persikėlė į Kanadą, 1948 apsigyveno Toronto. Kurį laiką vargonininkavo Šv. Jono liet. parapijoje, vadovavo vyrų ir Kanados LB mišriems chorams. 1954 apsigyveno Los Angeles, CA. Vargonininkavo Šv. Kazimiero liet. parapijoje, nuo 1958 mokytojavo šeštadieninėje lituanistinėje m-loje, talkino O. Razutienės jaunimo ansambliui *Spindulys*. Dalyvavo liet. kultūriniuose renginiuose. Harmonizavo liaudies dainų, sukūrė dainų chorams, rašė jų tekstus.

NARBUTAS Jonas (1898.IV.1 Latvygaloje, Papilio vls., Biržų aps. – 1987.V.26 Putname, CT), veterinarijos gydytojas. 1919 Lietuvos kariuomenės savanoris. 1927 baigė J. Tumėno brandos kursus (įgijo brandos atestatą), 1936 – Veterinarijos akademiją Vienoje. Nuo 1936 dirbo Kauno miesto vet. gydytoju. Bendradarbiavo *Veterinarijoje ir zootechnijoje*, *Žemės ūkyje*. 1940 išrinktas Lietuvos vet. akademijos lektoriumi, tačiau paskaitų neskaitė, nes bolševikų buvo suimtas. 1944 pasitraukė į Austriją, 1946 išvyko į Italiją, iš ten į Argentiną. 1954 persikėlė į JAV ir dirbo mėsos priežiūros tarnybos vet. gydytoju. Dalyvavo Vet. gydytojų s-gos, Gyvulių globos d-jos veikloje.

NARBUTAS Rimas (g. 1959.VIII.13 Santa Monicoje, CA), dailininkas, fotografas. Muzikos mokytojo, chorvedžio A. Narbuto sūnus, verslo administratorės A. K. Narbutienės vyras. Mokėsi Santa Monicos ir Los Angeles, CA, lituanistinėse m-lose. Su tėvu ir broliais dalyvavo liet. vaidinimuose, šoko ir dainavo ansamblyje *Spindulys*. Kalifornijos valst. un-te Dominguez Hillse gavo rinkodaros bakalauro laipsnį, vėliau baigė kompiuterių technologiją. Pasadenos dailės in-te studijavo dailę. Dirba kaip dailininkas, fotografas (savo paveikslų yra padovanojęs amer. ir liet. org-joms). LSS narys.

NARBUTAS Titas (1913.V.23 Užnevėžyje, Raguvos vls., Panevėžio aps. – 1972.V.19 Daytone, OH), kunigas, visuomenininkas. Teologijos daktaras (1948). 1932 baigė g-ją Panevėžyje. Baigęs Kauno kun. seminariją ir VDU Teol. f-tą, 1937 įšventintas kunigu; kapelionas Panevėžyje. 1944 pasitraukęs į Vakarus, 1946 studijavo Popiežiškajame Angelicum un-te Romoje (baigė teol. licenciatu). Išvykęs į Čilę, kunigaudamas dirbo Santjago vyskupijos archyve ir Santjago Katal. un-te apgynė doktoratą. 1950 atvyko į JAV. Sumanęs parengti knygą *Marijos šventovės Amerikoje* (1962; angliškas vertimas *Marian Shrines of the American*, 1968), daug keliavo po Argentiną, Boliviją, Čilę, Kubą, Ekvadorą, Gvatemalą, Kanadą ir JAV. 1953–60 kunigavo Grand Rapidso, MI, ir Brooklyno, NY, vyskupijose. Nuo 1960 Šv. Kryžiaus parapijos klebonas Daytone. Tautiniais motyvais išdekoravo bažnyčią. 1957–64 žrn. *Lux Christi* redaktorius ir 1955–61 administratorius. 1955–59 *Kunigų vienybės* iždininkas. 1955–56 Niujorko ateitininkų sendraugių pirmininkas. Buvo liet. spaudos bendradarbis (nuo 1933). Išleido publicistikos kn. *Išlikome gyvi* (1947, T. Angelaičio slap.), *Stalin e Hitler in Lithuania* (1949), *Who Is Worse Stalin or Hitler* (1950), *4 Martyred Bishops* (1953), *Soviets Kill Good in Lithuania* (1954).

NARBUTIENĖ Audra Katarina (**Nelsaitė;** g. 1961.IX.10 Čikagoje, IL), verslo administratorė, visuomenininkė. Visuom. veikėjos

Audra Katarina Narbutienė

A. K. Nelsienės ir verslininko R. Nelso duktė, dail. R. Paulienės ir pedagogės I. A. Rugienienės sesuo, dail., fotografo R. Narbuto žmona. Baigė Fullertono aukštesniąją m-lą Sunny Hillse, CA, 1982 bakalauro laipsniu iš verslo administravimo Loyolos Marymounto un-tą Los Angeles, CA. 1985 lankė Loyolos teisės m-lą. Dar baigė Šv. Kazimiero lituanistinę m-lą ir pedagogikos kursus. 1986–88 dirbo *Majestic Realty* b-vės pramonės skyriuje, nuo 1989 – *Watson Land* b-vės Carsone, CA, viceprezidentė, nekilnojamojo turto sk. direktorė. Dalyvavo skautų ir ateitininkų veikloje, šoko ir dainavo *Spindulio* ansamblyje, dalyvavo JAV LB tautinių šokių šventėse. 1984 Kalifornijos lietuvių respublikonų v-bos sekretorė. Nuo 1985 Amerikos žurnalistų s-gos narė. 1986 PLJS v-bos narė, 1987–88 s-gos žrn. *Žiniaraštis* redaktorė. 4 metus redagavo amer. žrn. *Where*. Bendradarbiavo *Eglutėje*, *Ateityje*, kt. BALFo v-bos narė.

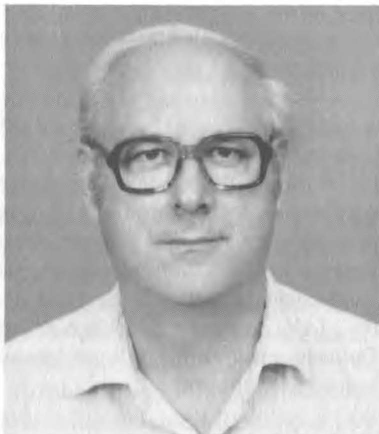
NARBUTIENĖ Sofija (**Duobienė;** 1907 Rygoje – 1990 Putname, CT), gydytoja odontologė. Rygoje baigusi g-ją, persikėlė į Lietuvą. 1944 pasitraukė į Vokietiją, baigė Münsterio un-to Odontologijos f-tą. 1951 atvyko į JAV. Kurį laiką dirbo Ilinojaus un-to Odontologijos laboratorijoje, vėliau mokėsi gailestingųjų seserų kursuose ir iki 1970 dirbo anesteziologe Čikagos ligoninėse. Priklausė korp. *Fraternitas Lithuanica-Patria.*

NARIENĖ Gintra (**Babickaitė, Naris;** g. 1926.X.7 Kaune), pianistė, pedagogė. Inžinieriaus P. Nario žmona. Muzikos pradėjo mokytis pas Kuprevičienę. Iki 1943 studijavo Kauno konservatorijoje (G. Leonienės fortepijono klasėje). 1944 baigė Kauno VI g-ją. Pasitraukusi į Vokietiją, Würzburge fortepijono studijas tęsė privačiai, un-te studijavo chemiją. Karlsruhe Berlitzo m-loje mokėsi anglų ir pranc. kalbų. 1945–47 vaidino Würzburgo liet. dramos trupėje, dainavo ir šoko *Sietyno* ansamblyje. 1949 atvyko į JAV. 1949–87 akompanavo Čikagos, IL, lietuvių operos dainininkams, *Dainavos* ansambliui, vertėsi fortepijono pamokomis, rengė savo mokinių solinius koncertus. Daley koledže Čikagoje 2 metus studijavo sąskaitybą. 1950–51 Čikagoje vaidino S. Pilkos dramos sambūryje. Dalyvavo LSS, *Santaros-Šviesos* veikloje (1957–59 pirmininkė, sekretorė). Dirbo liet. m-lų tėvų k-tuose. Sukūrė vyr. skaučių dainą *Mėlyna padangė* (žodžiai N. Jankutės-Užubalienės).

Gintra Narienė

NARIS Pranas (**Narijauskas;** 1927.I.25 Kybartuose), statybos inžinierius. Pianistės, pedagogės G. Narienės vyras. Mokėsi Klaipėdos, Kauno ir Vilniaus g-jose. Pasitraukęs į Vokietiją, 1946 baigė Eichstätto liet. g-ją (g-joje priklausė skautams); 2 metus studijavo Aukštojoje technikos m-loje Karlsruhe. Studijuodamas 1946–48 priklausė varpininkų korp. *Žalgiris,* 1947 buvo Liet. studentų atstovybės Karlsruhe pirmininkas. 1949 atvyko į JAV, nuo 1952 dirbo Čikagos, IL, statybos b-vėse inžinierium, projektuotoju, vyresn. inžinierium, projektų vyr. inžinierium. Dirbdamas 1963 bakalauro laipsniu baigė Ilinojaus technologijos in-tą (statybos inžinerija); įgijo inžinieriaus praktikos teises. Projektavo pramonės įmones, daugiaaukščius gyv. namus, tiltus, hidroelektrines, 1984–85 Pakistane – hidroelektrinių užtvankas. Veikė *Šviesoje* (nuo 1950), vėliau – *Santaroje-Šviesoje.* Dainavo Čikagos liet. operoje (17 metų); 1969 v-bos narys. Priklauso ALIAS (1981–84 v-bos narys). Nuo 1995 bendradarbiauja *Pasaulio lietuvyje, Dirvoje, Technikos žodyje* (redakcinės k-jos narys).

Pranas Naris

NARKELIŪNAITĖ Salomėja (1920.X.7 Saliamankoje, Mielagėnų vls., Švenčionių aps. – 2000.V.31 Brooklyne, NY; palaidota Mielagėnuose), žurnalistė. Spaudoje bendradarbiavo nuo 1939. 1940 baigė Vilniaus Vytauto Didžiojo g-ją. 1940–43 VU studijavo lietuvių k. ir lit-rą. 1941–44 *Vilniaus balso, Naujosios Lietuvos* redakcijų narė. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1944–45 *Ateities* ir *Lietuvių laikraščio* reporterė, po Vokietijos kapituliacijos suredagavo 6 nr. *Lietuvio,* bendradarbiavo *Mintyje, Žiburiuose.* 1949 persikėlė į JAV. 1949–50 dirbo *Vienybėje,* kurį laiką buvo redaktorė. Nuo 1951 beveik dešimtmetį dirbo *Draugo,* vėliau *Darbininko, Vienybės* korespondente JT būstinėje (atkūrus Nepriklausomybę, akredituota kaip Lietuvos korespondentė). Bendradarbiavo *Darbininke, Tėviškės žiburiuose, Gimtajame krašte, Argentinos lietuvyje.* 1950 aplankė Punsko lietuvius Lenkijoje ir spaudoje supažindino su jų gyvenimu. 1961 Columbijos un-te Niujorke magistro laipsniu baigė slavistikos studijas. Buvo Liet. žurnalistų d-jos centro v-bos sekretorė (nuo 1953), vicepirmininkė, Pabaltijo moterų tarybos sekretorė, v-bos narė spaudos reikalams, Tarptautinės žurnalistų fed-jos narė. Nuo 1961 lankydavosi ir Lietuvoje. Iliustruotais reportažais ir filmais rodė okupuotos Lietuvos gyvenimo vaizdus. Populiarino Čiurlionio ansamblio muz. veiklą. Parengė apybraižas apie karo pabėgėlius: *Lietuviai Montgomery stovykloje* (1946) ir *Baltic DP Camp at Seedorf* (liet., latvių, estų k., 1947), kelionių įspūdžių *New Yorkas–Vilnius ir atgal*

Salomėja Narkeliūnaitė

(1962), *Lietuviai pasaulinėje parodoje New Yorke* (1964), ist. apybraižų: *Vytauto Didžiojo gimnazija 1915–1965* (1965), *Lietuvių darbininkų draugija New Yorke* (1974). Prisidėjo prie leidinio *Tautos fondas 1943–2002* (2002) rengimo, dainininkės J. Augaitytės (Tamašauskienės) stipendijų fondo įsteigimo Klaipėdos S. Šimkaus konservatorijos studentams.

NARKUS Jonas (**Narkevičius;** 1912.VI.23 Galkiemyje, Vilkaviškio aps. – 1991.III.11 Lawrence, MA), vargonininkas, chorvedys. 1932–39 studijavo Kauno konservatorijoje (baigė J. Bendoriaus vargonų klasę). 1940 Kauno Įgulos bažnyčioje surengė vargonų muzikos koncertą. Iki 1944 buvo Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčios choro vadovas. Vilniuje gyvendamas parašė muz. recenzijų. 1946–49 studijavo Stuttgarto aukštojoje muz. m-loje. Vadovavo liet. stovyklos chorui. 1949–59 vargonininkavo ir vadovavo chorui Cambridge, MA, nuo 1959 – Lawrence. Su solistais ir chorais surengė rel. muzikos koncertų.

Jonas Narkus

NARŠČIUS Kazys (g. 1924.IV.3 Papilėje, Šiaulių aps.), gydytojas. Atvykęs į JAV, 1956 bakalauro laipsniu baigė Detroito un-tą, MI, 1961 – Bonos un-tą Vokietijoje. 1954 Detroito liet. studentų d-jos, 1958 Vokietijos liet. studentų s-gos pirmininkas. 1962–63 tobulinosi McNealio ligoninėje Berwyne, IL. Nuo 1964 užsiima privačia šeimos medicinos praktika, kartu yra Goad Samaritan Center, IL, klinikos direktorius. Turi praktikos teisę Ilinojaus ir Floridos valstijose. Priklauso amer. profesinėms org-joms.

NARUKYNAS Jonas (g. Lietuvoje – 1977.XII.22 Čikagoje, IL), vargonininkas, muz. archyvaras. Vargonuoti mokėsi Marijampolėje. Kauno konservatorijoje studijavo vargonų klasėje, mokėsi muz. teorijos. Lankė vargonininkų vasaros kursus. Vadovavo parapijos chorui. Vokietijoje ruošdavo natas chorams. Persikėlęs į JAV, apsigyveno Čikagoje. Ruošė natas *Dainavos* ansambliui, talkino Lietuvių muzikologijos archyvui.

NARUŠIENĖ Regina Gytė (**Firantaitė, Narušis;** g. 1936.X.12 Kaune), advokatė, visuom. veikėja. Teisės daktarė (1960). Teisininko B. V. Narušio žmona. 1949 atvyko į JAV. 1957 Ilinojaus un-te įgijo bakalauro laipsnį (politologija). 1956 Liet. studentų s-gos Urbanoje, IL, pirmininkė. Ilinojaus un-te apgynė disertaciją. 1960 įgijo teisę advokato praktikai. Nuo 1961 dirba advokatų firmoje *Narušis and Narušis* Cary, IL; firmos bendrasavininkė. 1967–73 Fox River Grove miesto, IL, advokatė, kurį

Regina Gytė Narušienė

laiką buvo Cary, Oakwood Hills, McHenry, McHenry Shores miestų, visi IL, advokatė. 1964–75 McHenry apygardos sveikatos tarybos ir šalpos k-jų narė, 1968–75 buvo nepilnamečių reikalų skyriaus McHenry apygardoje prokurorė. 1968–75 Ilinojaus valstijos įgaliotinė. 1964–79 Prairie Grove, IL, pradžios m-los tarybos pirmininkė, 1981–94 katalikų g-jos (*Marian Central Catholic High School*) tarybos narė. 1988–2000 Rockfordo, IL, vyskupijos fundacijos tarybos pirmininkė ir narė, vyskupijos finansų k-to narė. Nuo 1990 veikia JAV LB: 1990–91 Waukegano, IL, apylinkės pirmininkė ir bendruomenės visuom. reikalų k-jos vicepirmininkė, nuo 1991 Tarybos narė, 1992–94 Krašto v-bos vykdomoji vicepirmininkė, 1994–2000 pirmininkė, nuo 2000 – JAV LB 16-os Tarybos Prezidiumo pirmininkė. 1995–2002 PLB Seimo narė. LR Seimo ir JAV LB atstovų k-jos narė (iki 2000). Nuo 2000 Centr. ir R. Europos koalicijos narė ir NATO darbo grupės vadovė. 1990, 1991 pirmininkavo Lietuvių laisvės forumui Vašingtone, DC. Viena Amerikos lietuvių teisininkų d-jos (LABAS) steigėjų bei narių, kurį laiką pirmininkė. I ir II Pasaulio lietuvių teisininkų kongresų Vilniuje iniciatorė (kartu su vyru), vicepirmininkė. Valdovų rūmų Vilniuje atstatymo paramos fondo steigėja ir narė. Priklauso įvairioms amerikiečių ir lietuvių teisininkų d-joms, JAV respublikonų partijai. Tautinių šokių grupės *Klumpės* narė (nuo 1980). 1993–94 liet. tautinių šokių festivalio korporacijos pirmininkė. Skautė akademikė (nuo 1957). Priklauso (nuo 1999) Jeruzalės Šventojo kapo riterių ordinui. Apdovanota Šv. Grigaliaus Didžiojo ordinu (1999), Lietuvos d. kun-ščio Gedimino II laipsnio ordinu (1999), įv. žymenimis (Prairie Grove mkt. asociacijos, Žymios visuom. veikėjos ir kt.).

NARUŠIS Bernardas Vytautas (g. 1929.XII.6 West Frankforte, IL), advokatas. Teisės daktaras (1958). Teisininkės, visuom. veikėjos R. G. Narušienės vyras. 1952 Pietų Ilinojaus un-te įgijo bakalauro, 1954 Northwesterno un-te, IL, verslo administravimo magistro laipsnį. Ilinojaus un-te apgynė disertaciją. Nuo 1960 dirba advokatų firmoje *Narušis and Narušis* Cary, IL; firmos bendrasavininkis. Nuo 1991 priklauso Amerikos lietuvių teisininkų d-jai (LABAS; vienas d-jos steigėjų, iždininkas). I Pasaulio lietuvių teisininkų kongreso Vilniuje (1992) vienas iniciatorių, I ir II Pasaulio lietuvių kongresų dalyvis.

Bernardas Vytautas Narušis

NARUTIENĖ Elvyra (**Lukoševičiūtė;** g. 1924.IV.10 Skaudvilėje, Tauragės aps.), pedagogė. Inžinieriaus, visuom. veikėjo P. Naručio žmona, chemiko V. Naručio, biologės D. Narutytės, mokytojos R. Narutytės motina. 1940 baigė *Birutės* g-ją Vilniuje, 1943 – Šiaulių mkt. seminariją. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945 mokytojavo Hanau stovyklos liet. m-loje. 1946–48 studijavo Goethe un-te Frankfurte prie Maino. Hanau stovyklos moksleivių ateitininkų, vėliau un-to studentų ateitininkų v-bos narė. 1947–48 korp. *Giedra* pirmininkė. 1950–52 įkūrė ir vadovavo Nürtingeno LB. Atvykusi į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1952–54 dirbo asistente, 1976–86 elektrokardiografijos technike. Čikagos ateitininkų sendraugių v-bos sekretorė (1957). Ansamblio *Grandis* v-bos, Religinės šalpos k-to narė. 1963–75 (su pertraukomis) mokytojavo lituanistinėje m-loje, Mokytojų s-gos pirmininkė (1968) ir vicepirmininkė (1969). JAV LB Vakarų apyg. v-bos narė (1972). Parašė kn. *Lietu-*

Elvyra Narutienė

vių kalbos pratimai pr. m-los III ir V skyriams (1968 ir 1973). Padėjo rengti spaudai knygas: A. Saulaičio *Bendruomenės keliu* (1972), V. Augulytės *Lietuvių kalbos gryninimo ir turtinimo pratimai* (1975), S. Sližio *Lietuvių kalbos pratimai* VIII skyriui, J. Plačo *Istorijos ir geografijos pratimai*. Apdovanota JAV Švietimo tarybos ir LB Vakarų apygardos žymenimis, popiežiaus Jono Pauliaus II medaliu *Pro Ecclesia et Pontifice* (1999).

NARUTIENĖ Jolita (**Kisieliūtė;** g. 1952.X.8 Čikagoje, IL), prekybos ekonomistė. Gydytojo P. Kisieliaus duktė, chemiko V. Naručio žmona. Ph. D. (1982). Baigė aukštesniąją lituanistinę m-lą. Psichologijos ir polit. mokslus studijavo Čikagoje Loyolos ir Evanstone, IL, Northwesterno un-tuose, pastarajame gavo magistro (1976) ir daktaro laipsnį iš rinkodaros (Amerikos metų premija už disertaciją). Rinkodarą dėstė Michigano un-te Ann Arbore, Ilinojaus un-te Čikagoje, nuo 1993 Northwesterno un-te. Skaitė pranešimus MKS ir kitose mokslininkų konferencijose, paskelbė straipsnių. Yra kelių profesinių org-jų narė: Beta Gamma Sigma, Amerikos rinkodaros, Amerikos psichologų, Vartotojų tyrimų asociacijų. Buvo Liet. studentų ateitininkų s-gos centro v-bos narė. Dalyvavo II pasaulio liet. jaunimo kongreso rengimo k-to darbe. Viena sambūrio *Amerikiečiai už Lietuvos laisvę* (*Americans for Lithuanians Freedom*) steigėjų.

NARUTIS Pilypas (**Žukauskas;** g. 1920.V.26 Piatigorske, Rusija), inžinierius, visuom. veikėjas. Pedagogės E. Narutienės vyras, chemiko V. Naručio, biologės D. Narutytės, mokytojos R. Narutytės tėvas. LKMA narys. 1921 su tėvais grįžo į Lietuvą. 1938 baigė Panevėžio berniukų g-ją. 1938–43 VDU Technikos f-te studijavo elektrotechniką. Nuo 1932 ateitininkas, 1940–41 Studentų ateitininkų s-gos pirmininkas. Studijuodamas priklausė korp. *Grandis* (1939 v-bos narys), buvo VDU studentų s-gos pirmininkas (1940–41). 1941 su kitais suorganizavo LAF Kauno štabą, dalyvavo Birželio sukilime. Lietuvos laikinojoje vyriausybėje buvo LAF įgaliotinio pavaduotojas, LAF vyr. štabo Organizacinio sk. viršininkas. Antinacinio pasipriešinimo dalyvis, vienas Lietuvių fronto organizatorių. 1941 gestapo tardytas, 1943 suimtas, iki 1945 kalintas Stutthofo, Vokietija, konc. stovykloje. Išėjęs į laisvę, 1946–49 studijas tęsė Technikos un-te Karlsruhe; gavo inžinieriaus diplomą. 1947 Vokietijoje su kitais atkūrė korp. *Grandis*. 1948–49 Liet. studentų s-gos Vokietijoje v-bos narys; 1949 Karlsruhe liet. studentų s-gos v-bos pirmininkas. Padėjo

Pilypas Narutis

VLIKui palaikyti ryšius su antisov. pasipriešinimo dalyviais. 1954–56 studijavo Stuttgarto technikos un-te. Polit. kalinių suvažiavimo Flossenbürge (Vokietija, 1955), Europos ateitininkų ir katalikų veikėjų suvažiavimo Königsteine (Vokietija, 1956) vienas rengėjų. 1956 atvyko į JAV. 1956–59 dirbo Čikagos, IL, b-vėje *Sargent and Lundy Consulting* termofikacinių elektrinių inžinieriumi projektuotoju. 1960–61 žinias gilino Ilinojaus technologijos in-te Čikagoje; įgijo elektrotechnikos magistro laipsnį. 1960–62 b-vės *Lapine Scientific* vyr. inžinierius, 1962–63 b-vės *ITT Kellog* inžinierius projektuotojas. 1964–86 dirbdamas b-vėje *General Motors* vyresn. projektuotoju inžinieriumi, parengė 22 projektus, už darbus pelnė apdovanojimų. Aktyvus JAV lietuvių visuom. veikloje. 1960 su kitais atkūrė Ateitininkų jaunių s-gą, 1960–61 buvo Moksleivių ateitininkų s-gos pirmininkas. Ateitininkų fed-jos tarybos narys, Ateitininkų sendraugių s-gos v-bos vicepirmininkas. Priklauso ALIAS (nuo 1959; 1964 v-bos narys), Liet. fronto bičiuliams (tarybos narys, Čikagos sk. pirmininkas). Lietuvos Kankinių koplyčios Vatikane statybos k-to sekretorius. Dalyvauja JAV LB ir PLB (1973 PLB ir JAV LB rinkiminės komisijos pirmininkas), Liet. polit. kalinių s-gos JAV (nuo 1975 pirmininkas), fondo *Į laisvę* (nuo 1963 vicepirmininkas) veikloje, buvo VLIKo v-bos (nuo 1987 vicepirmininkas) narys. 1995–96 ALTo v-bos narys. 1991 Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje Maskvoje buvo JAV delegacijos (atstovavo VLIKui ir ALTui) narys. 1992 Vilniuje suorganizavo ALTo kilnojamąją parodą apie genocidą *Pažink savo priešą komunizmą*. 1995 Stutthofo muziejaus 50-ųjų metinių iškilmėse atstovavo Lietuvos politiniams kaliniams. Suredagavo ir išleido *Jaunučių ir jaunesnių ateitininkų programą* (1960), *Juozas Urbšys. Atsiminimai* (1988), *Ateitininkai komunistų ir nacių kankiniai* (1992), *Tautos sukilimas 1941* (2 d., 1994 ir 2002). Bendradarbiavo LE, *Drauge*, *Darbininke*, *Aiduose*, *Ateityje* ir kt. Popiežiaus Jono Pauliaus II apdovanotas Šv. Grigaliaus Didžiojo ordinu (2000). Pelnė Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medalį (2000), Vyčio kryžiaus ordiną (2002).

NARUTIS Vytas (g. 1950.V.25 Schwäbisch Gmünde, Vokietija), chemikas, visuomenininkas. Pedagogės E. Narutienės ir inžinieriaus,

Vytas Narutis

visuom. veikėjo P. Naručio sūnus, biologės D. Narutytės, mokytojos R. Narutytės brolis. Ph. D. (1982). Baigė aukštesniąją lituanistinę m-lą ir Pedagoginį lituanistikos in-tą Čikagoje, IL. 1972–76 šiame in-te dėstė istoriją. 1972 Ilinojaus technologijos in-te gavo bakalauro, 1978 Loyolos un-te (abu Čikagoje) – magistro laipsnį. Daktaro laipsnį įgijo Ilinojaus technologijos in-te. Dirbo JAV Aplinkos apsaugos agentūroje ir b-vėje *Kraft*. Nuo 1982 ėjo įv. pareigas chemijos b-vėje *Nalco*. Padarė 3 patentuotus išradimus organinės chemijos srityje. Paskelbė moksl. straipsnių *Journal of the American Chemical Society* ir kt. Ateitininkas nuo 1957: kuopų pirmininkas, vėliau globėjas; Ateitininkų studentų s-gos pirmininkas (1972); laikr. *Sūkurys* redaktorius, žrn. *Ateitis* redakcinės kolegijos narys. Veikia LF (nuo 1992 tarybos narys), JAV LB (1991–94 prezidiumo vicepirmininkas). Dalyvavo MKS: ketvirtajame skaitė pranešimą, penktajame buvo chemijos sekcijos vadovas, dešimtajame (1997) – moksl. programos k-to pirmininkas.

NARUTYTĖ Dainė (**Quinn;** g. 1955.XI.23 Sindelfingene, Vokietija), biologė, visuomenininkė. Pedagogės E. Narutienės ir inžinieriaus, visuom. veikėjo P. Naručio duktė, chemiko V. Naručio, mokytojos R. Narutytės sesuo. Tėvų atvežta į JAV, Čikagoje, IL, 1973 baigė Marijos vid. m-lą, 1974 Pedagoginį lituanistikos in-tą. Biologijos studijas Loyolos un-te 1977 baigė bakalauro laipsniu ir buvo priimta į BBB biologijos Garbės draugiją. 1979 Rusho un-te, IL, gavo bakalauro laipsnį iš medicinos sesers mokslų ir išlaikė valst. profesinius egzaminus. Mokytojavo Dariaus ir Girėno lituanistinėje m-loje. Šoko tautinių šokių ansambliuose *Grandis* ir *Sūkurys*, 1974 įsteigė ansamblį *Švyturys* ir su juo dalyvavo Pasaulio lietuvių tautinių šokių šventėse 1976 ir 1980. Čikagos studentų ateitininkų v-bos pirmininkė, jaunių stovyklų *Dainavoje* organizatorė, vadovė. Ateitininkų namų v-bos narė.

NARUTYTĖ Rasa (**Kasniūnienė;** g. 1960.X.7 Čikagoje, IL), mokytoja, administratorė, visuomenininkė. Pedagogės E. Narutienės ir inžinieriaus, visuom. veikėjo P. Naručio duktė, chemiko V. Naručio, biologės D. Narutytės sesuo. 1978 baigė Marijos vid. m-lą, 1981 Pedagoginį lituanistikos in-tą. Studijavo Šv. Ksavero koledže, 1982 įgijo bakalauro laipsnį, o De Paulo un-te 1985 administracijos magistro laipsnį. Mokytojavo Dariaus ir Girėno lituanistinėje m-loje. Dirba administratore *Little Company of Mary* ligoninėje Čikagoje. Ateitininkė: Čikagos studentų ateitininkų draugovės pirmininkė, Studentų ateitininkų s-gos centro v-bos pirmininkė. Nuo 1996 globoja Čikagos jaunuosius ateitininkus (Daumanto-Pr. Dielininkaičio kuopą), talkina stovykloms *Dainavoje*. Priklausė *Švyturio* tautinių šokių grupei, *Audros* chorui ir kanklių ansambliui. Kelerius metus buvo Amerikos lietuvių jaunimo s-gos tarybos narė.

NARVYDAS Aleksandras (1912 Lietuvoje – 1987 JAV), gydytojas psichiatras. 1940 baigė VDU Med. f-tą. Atvykęs į JAV, įgijo praktikos teisę Ilinojaus (1959) ir Niujorko (1960) valstijose. 1954–55 dirbo Beverly Hillso sanatorinėje klinikoje Dallase, 1957–60 – King's Parko psichiatrijos centre Rytų Northporte, NY. Aktyviai dalyvavo liet. gydytojų visuom. veikloje.

NARVYDAS Pranas (1887.VII.26 Trumpaičiuose, Joniškio vls., Šiaulių aps. – 1976.V.24 Brooklyne, NY), visuomenininkas. Mokėsi Žagarės dviklasėje m-loje. Rinko senienas, tautosaką ir siuntė J. Basanavičiui į Bulgariją. Jo užrašytų pasakų išspausdinta rink. *Lietuviškos pasakos įvairios* (1903–05). 1907 atvyko į JAV. Niujorke dalyvavo socialistų, vėliau tautininkų demokratų veikloje. Rašė *Vienybei lietuvininkų*. 1912 įstojo į SLA ir Tėvynės mylėtojų d-ją. Buvo šaulių s-gos narys rėmėjas, ALTo bei BALFo veikėjas. Dalyvavo M. Petrausko organizuoto choro vaidinimuose-operetėse. 1920–22 dirbo Lietuvos misijoje. Vienas Amerikos liet. tautininkų klubo organizatorių (1926). Po II pasaul. karo pakvietė į JAV kelias dešimtis karo pabėgėlių šeimų. Bendradarbiavo *Dirvoje, Lietuvoje, Vienybėje*. Parašė atsiminimų kn. *Gimtinės takais* (1968) ir tuo pačiu pavadinimu eil. kn. (1970). Išvertė *Kaip Rusijos valstiečiai kovojo už savo žemę ir laisvę* (1908), *Miškas vis smarkiau degė* (1909).

NASVYTIS Algirdas Leonas (1910.VI.12 Subačiuje, Panevėžio aps. – 1981.VI.28 Clevelande, OH), inžinierius, sporto ir visuom. veikėjas.

Algirdas Leonas Nasvytis

Farmacininko, visuom. veikėjo S. Nasvyčio sūnus, inžinieriaus J. P. Nasvyčio brolis. Inžinerijos daktaras (1949). 1927 baigęs *Aušros* g-ją Kaune, įstojo į Lietuvos un-to Technikos f-tą. 1929–31 buvo Studentų technikų d-jos pirmininkas, aktyvus sportininkas (lengvosios atletikos, stalo teniso, šachmatų). 1931–34 studijavo Kauno konservatorijoje (fortepijono klasėje), 1933–37 koncertavo kaip pianistas. Nuo 1934 dirbo VDU Technikos f-to laborantu. 1937 baigė šį f-tą, įgijo inžinieriaus mechaniko specialybę. 1937–43 VDU Technikos f-to asistentas, dėstytojas. 1938–39 tobulinosi Berlyno aukštojoje technikos m-loje. 1938 Lietuvių inžinierių ir architektų s-gos sekretorius, vienas Tautinės olimpiados organizatorių. 1937–44 bendradarbiavo žrn. *Technika ir ūkis* (1943–44 redaktorius), *Tautos ūkis* ir kt. 1928–40 Lengvosios atletikos s-gos centro k-to narys, 1940 pirmininkas; 1941–44 Kūno kultūros rūmų tarybos narys, Lietuvos šachmatų s-gos pirmininkas. 1944 pasitraukė į Vokietiją, buvo Lietuvių s-gos sekretorius. 1944–45 Berlyno aukštosios technikos m-los asistentas. 1945–46 Göttingeno liet. tremtinių apygardos pirmininkas, Baltų tarybos atstovas Vokietijoje. 1948–49 Hannoverio technikos m-loje studijavo įmonių organizavimą. 1950 persikėlė į JAV, apsigyveno Clevelande. Dirbo kaip medžiagų atsparumo specialistas. Nuo 1955 *Applied Mechanics Review* bendradarbis. Nuo 1958 dirbo analitinės mechanikos bei mechaninių transmisijų srityje; gavo 13 patentų, 1965 buvo tarp dešimties geriausiųjų JAV išradėjų. 1955–67 priklausė JAV LB tarybai (1960–62 vicepirmininkas), 1963–68 PLB v-bos vicepirmininkas, nuo 1969 PLB Kultūros tarybos pirmininkas. Reiškėsi kaip sportininkas; veikė ŠALFASS ir FASK (1956–59 pirmininkas). Parengė ir išspausdino Sibiro tremtinės B. Armonienės atsiminimus anglų k. (liet. k. *Palik ašaras Maskvoje*, 1961) bei vertimus į kitas kalbas.

NASVYTIS Antanas (1904.III.1 Margiškiuose, Sartininkų vls., Tauragės aps. – 1980.IX.22 Clevelande, OH), agronomas, pedagogas, visuomenininkas. 1915 baigė Kauno g-ją (tuo metu perkeltą į Roslavlį, Rusija). 1918 organizavo Lietuvos savivaldos įstaigas, buvo Tauragės aps. k-to pirmininkas. 1919 Lietuvos kariuomenės savanoris. Mokėsi Karo m-loje Kaune. 1922–25 studijavo agronomiją Halle un-te Vokietijoje. 1926–34 Belvederio aukštesniosios pienininkystės m-los mokytojas, 1934–37 direktorius. Sutvarkė m-los aplinką, įkūrė ir išplėtė parką. 1930 Belvederyje subūrė šaulių būrį, buvo jo vadas. Vėliau iki 1944 vadovavo Aukštosios Fredos aukštesniajai sodininkystės ir daržininkystės m-lai. Bendradarbiavo žrn. *Tautos ūkis.* Karo metais pradėjo rašyti eilėraščius, spausdino juos periodikoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1947–49 liet. tremtinių k-to pirmininkas. 1948–49 buvo UNRRA sodininkystės m-los mokytojas. 1949 persikėlė gyventi į JAV. Dalyvavo LŠS veikloje, buvo JAV LB, liet. karių veteranų s-gos *Ramovė* narys. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordinu (1936), LŠS Žvaigžde (1937).

Antanas Nasvytis

NASVYTIS Donatas Ringaudas (g. 1923.IX.30 Belvederyje, prie Seredžiaus), muz. mokytojas. Kauno kons-joje studijavo B. Dvariono fortepijono klasėje. Vėliau privačiai mokėsi pas S. Šimkų ir A. Kuprevičių. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Trossingeno aukštojoje muz. m-loje mokėsi skambinti fortepijonu. 1964

baigė Western Reserve un-tą Clevelande, OH (gavo muz. pedagogikos bakalauro laipsnį). Conneaut, OH, 25 metus dirbo m-lų instrumentinės muzikos instruktoriumi ir orkestrų dirigentu. Nuo 1986 vargonuoja per angliškas pamaldas Dievo Motinos parapijoje Clevelande.

NASVYTIS Jaunutis Pijus (1919.VII.11 Kalnėnuose, Jurbarko vls., Raseinių aps. – 1998.X.17 Plainville, CT; palaidotas Lietuvoje), inžinierius, visuom. veikėjas. Farmacininko, visuom. veikėjo S. Nasvyčio sūnus, inžinieriaus A. L. Nasvyčio brolis. 1937 baigė Kauno jėzuitų g-ją. 1937–43 VDU Kaune studijavo mechaniką. Priklausė studentų technikų korp. *Plienas*, sporto klubui *Grandis*; dainavo VDU chore ir kvartete. 1938 olimpiadoje Tartu, Estija, jaunių trišuolio rungtyje pasiekė geriausią rezultatą, tais pačiais metais laimėjo Kauno stalo teniso čempionatą. Vėliau pasitraukė į Vokietiją. 1944–46 studijavo Dresdeno ir Stuttgarto un-tuose. 1947 atvyko į JAV, apsigyveno Clevelande, OH. 1948–58 įv. įmonių projektų inžinierius. 1958 įgijo profesionalaus inžinieriaus teises. 1959–81 dirbo b-vėje TRW Clevelande; nuo 1970 skyriaus viršininkas. 1965–68 šios b-vės siuntimu D. Britanijoje vadovavo lėktuvo *Concord* kuro tiekimo sistemos projektavimui. Persikėlęs į Hartfordą,

Jaunutis Pijus Nasvytis

CT, nuo 1981 dirbo b-vėje *Chandler Evans*; 1984–87 šios b-vės skyriaus vyr. inžinierius. 1987 įsteigė privačią konsultavimo b-vę *P. J. Nasvytis International*. Yra keliolikos patentuotų išradimų, daugiausia aeronautikos, autorius. Gyvendamas Clevelande, 1948 įsteigė ir 3 metus vedė liet. radijo programą *Tėvynės garsai*, 1951–59 buvo Čiurlionio ansamblio pirmininkas, 1959–61 ŠALFASS pirmininkas; įkūrė ALTS Clevelando sk., sporto klubą *Žaibas*. Hartforde 1988 įsteigė Connecticuto pabaltijiečių s-gą ir jai pirmininkavo, 1989 atkūrė lituanistinę m-lą. Dalyvavo JAV LB (Clevelando sk. v-bos narys, 1987–91 Connecticuto apygardos pirmininkas ir tarybos narys), ALTo, TF (1989–91 tarybos pirmininkas, nuo 1993 – vicepirmininkas; 1993 Lietuvoje prie TF atstovybės suorganizavo k-tą liet. švietimui remti, rėmė Rytų Lietuvos m-lų statybą), *Vilties* d-jos veikloje. Priklausė PLIAS (1968–69 ir 1973 pirmininkas). 1973 ir 1991 dalyvavo MKS, 1990 JAV sraigtasparnių specialistų konferencijoje. Bendradarbiavo *Dirvoje* (buvo redakcijos narys), *Drauge, Technikos žodyje, Lituanus, Europos lietuvyje*.

NASVYTIS Mindaugas (g. 1929.VIII.24 Kaune), dailininkas. Ph. D. (1972). Vokietijoje 1947 baigęs Nürtingeno liet. g-ją, 1948–49 Freiburgo taikomosios dailės m-loje studijavo tapybą. Persikėlęs į JAV, 1950–52 Meno in-te Clevelande, OH, studijavo skulptūrą ir tapybą, 1954–57 ir 1959–60 Columbuso valst. un-te, OH, – tapybą ir meno istoriją; 1955 įgijo bakalauro, 1960 magistro laipsnį. 1960–61 Western Reserve un-te Clevelande studijavo meno pedagogiką, nuo 1963 – meno istoriją. Apgynęs disertaciją iš M. K. Čiurlionio kūrybos, įgijo daktaro laipsnį. 1964–74 dėstė meno istoriją Clevelando valst. un-te (nuo 1967 profesorius asistentas; laikinai ėjo katedros vedėjo pareigas), 1974–75 – Pietų Carolinos un-te (asocijuotas profesorius), 1975–77 Norfolko valst. koledže Clevelande. 1971, 1973 ir 1981 dėstė aukštesniuosiuose lituanistikos kursuose. Dalyvavo grupinėse parodose Clevelande (1958, 1964), Čikagoje, IL (1960, 1962), Toronte (Kanada; 1963), Painsville, OH, Columbijoje ir Lancasteryje, VA; 1960 (Columbuse ir Clevelan-

Mindaugas Nasvytis

de) ir 1980 surengė individualias parodas. Abstraktūs tapybos kūriniai (*Mėlynieji kalnai*) pasižymi lyriškumu. 1962 Liet. kultūros kongreso parodoje už tapybą gavo premiją. *Drauge* paskelbė straipsnių dailės klausimais, bendradarbiavo *Aiduose*.

NASVYTIS Motiejus (1890.II.4 Margiškiuose, Sartininkų vls., Tauragės aps. – 1971.VI.22 Putname, CT), gydytojas, visuom. veikėjas. Farmacininko ir visuom. veikėjo S. Nasvyčio brolis. Kaune baigęs g-ją, 1911 įstojo į Maskvos un-to Med. f-tą. Priklausė Maskvos liet. studentų d-jai ir jai atstovavo slaptose liet. konferencijose Vilniuje. 1915 Pinsko sr. gydė sergančiuosius cholera. 1916 baigęs Maskvos un-tą, mobilizuotas ir paskirtas Minsko karo ligoninės gydytoju Smolenske. 1917 išrinktas Smolensko liet. tarybos pirmininku. Rūpinosi Lietuvos nepriklausomybės atkūrimu, liet. pabėgėlių šalpa. 1918 grįžo į Lietuvą. Dirbo Raseinių aps. ligoninės vedėju. 1919–21 Valstybinio higienos ir bakteriologijos in-to direktorius; čia įkūrė Raupų skiepų gaminimo laboratoriją. 1920 kartu su kitais Kaune suorganizavo Aukštuosius kursus, vadovavo jų Med. skyriui. 1921–40 dirbo Karo ligoninėje Kaune. 1920–23 ir 1925–39 Lietuvos kariuomenės epidemiologas. 1919–44 vertėsi ir privačia praktika. Vienas Kauno med. d-jos kūrėjų, 1919–21 jos pirmininkas. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Vyr. v-bos narys. Priklausė korp. *Fraternitas Lithuanica*, Lietuvos valstiečių liaudininkų s-gai. Bendradarbiavo *Aušrinėje, Lietuvos ūkininke, Medicinoje, Lietuvos aide*. 1944 pasitraukė į Vokietiją, buvo Nürtingeno ir Schwäbisch Gmündo liet. pabėgėlių stovyklų gydytojas, gailestingųjų seserų kursų dėstytojas. 1949 persikėlė į JAV. Priklausė Lietuvių profesorių d-jai; buvo SLA ir ALGD garbės narys.

Motiejus Nasvytis

NASVYTIS Steponas (1883.VIII.19 Palolytyje, Vainuto vls., Tauragės aps. – 1976.II.26 Clevelande, OH), farmacininkas, visuom. veikėjas. Gydytojo ir visuom. veikėjo M. Nasvyčio brolis, inžinierių A. L. ir P. J. Nasvyčių tėvas. 1900 baigė Palangos prog-ją. 1900–04 mokėsi Kauno kunigų seminarijoje. Vėliau dirbo vaistinėje. 1907 Charkovo un-te išlaikė provizoriaus padėjėjo egzaminus. 1908–12 dirbo savo vaistinėje Subačiuje, dalyvavo liet. veikloje. Bendradarbiavo *Vienybėje, Viltyje*. 1912 kartu su kitais įkūrė Lietuvos farmacininkų s-gą Rusijoje, buvo jos v-bos narys ir *Lietuvos žinių* bendradarbis farmacijos klau-

simais (1912–14). 1914–18 gyveno Maskvoje, buvo Lietuvių d-jos nuo karo nukentėjusiems šelpti k-to sekretorius. 1918 Maskvos un-te išlaikė provizoriaus egzaminus. Tais pačiais metais su J. Makauskiu, A. Vienuoliu-Žukausku ir V. Narbutu Vilniuje įsteigė Vaistų didmeninės prekybos namus. 1919 Jonavoje įsigijo vaistinę. 1920–25 Jonavos miesto v-bos, 1920–23 dar ir Kauno aps. tarybos pirmininkas. 1922 Lietuvos farmaceutų s-gos v-bos pirmininkas, 1923–27 ir 1930–33 Lietuvos vaistininkų d-jos pirmininkas bei *Farmacijos žinių* redaktorius. 1934–39 Vidaus reikalų m-jos Sveikatos dep-to farmacijos referentas. Jam vadovaujant 1938 buvo parengta ir išleista Lietuvos farmakopėja. 1939–40 Vaistų sandėlio direktorius. 1944 pasitraukė į Vakarus: buvo apsistojęs Bludenze, Austrija ir Memmingene, Vokietija. 1948 persikėlė į JAV. 1948–55 dirbo Berlitzo in-te Clevelande. 1950

Steponas Nasvytis

ALTS skyriaus pirmininkas, nuo 1953 M. Lietuvos bičiulių s-gos Clevelando sk. pirmininkas. 1949 Clevelande padėjo įsikurti Čiurlionio ansambliui (60 asmenų); buvo jo garbės narys.

NASVYTYTĖ Aldona Irena (g. 1920.VI.10 Šiauliuose), poetė. 1940 baigė Tauragės g-ją. 1941–43 studijavo VDU. Pasitraukusi į Austriją, 1943–45 studijavo Vienos, Grazo ir Götingeno, Vokietija, un-tuose. Į JAV persikėlė 1950. Išleido eil. rink. *Vėjo dainos* (1955), eilėraščių išspausdinta liet. spaudoje. Kuria ir angliškai (rink. *Shalima – Lovesong*).

Aldona Irena Nasvytytė

NAŠLIŪNAS Jonas (1900.X.31 Smaliuose, Joniškio vls., Šiaulių aps. – 1980.VI.22 Čikagoje, IL), teisininkas, visuomenininkas. 1923 baigė g-ją Šiauliuose, 1927 Lietuvos un-to Teisių f-tą. Besimokydamas g-joje, priklausė aušrininkams, un-te – korp. *Neo-Lithuania* (filisteris, garbės teismo narys). 1927–30 Tautininkų s-gos vyr. v-bos, 1930–36 garbės teismo, 1930–40 Tautininkų fondo v-bos narys. 1930–40 dirbo Susisiekimo m-joje juriskonsultu. 1933–37 veikė Lietuvos fizinio lavinimo (centro v-bos vicepirmininkas) ir Verslininkų s-gose (centro v-bos narys). 1940 vienas LAF steigėjų. Pasitraukęs iš Lietuvos, 1946 buvo Rio de Janeiro, Brazilija, Lietuvių s-gos pirmininkas. 1949 atvyko į JAV; dalyvavo Lietuvių tautinio akademinio sambūrio veikloje (1959 pirmininkas).

NAUBURAS Emilis Martynas (1898.II.5 Laugaliuose, Katyčių vls., Pagėgių aps. – 1973.VIII.17 Čikagoje, IL), pedagogas, visuomenininkas. 1921 baigė Klaipėdos mkt. seminariją. Studijas tęsė Karaliaučiaus ir Berlyno un-tuose. 1930 išlaikė mokytojo cenzo egzaminus. 1922–34 ir 1940–44 mokytojavo įvairiose Lietuvos vietovėse. 1934–39 Klaipėdos ped. in-to dėstytojas, 1930–39 Klaipėdos kr. muziejaus direktorius. 1940–44 Palangos ir Kretingos g-jų mokytojas, direktorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–49 Augsburgo liet. g-jos vicedirektorius, vėliau direktorius. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje. Aktyviai dalyvavo M. Lietuvos org-jose: 1950–52 M. Lietuvos bičiulių, 1951–53 M. Lietuvos d-jų pirmininkas; nuo 1953 evangelikų liuteronų *Tėviškės* parapijos tarybos pirmininkas. Ilgametis žrn. *Hausfrau* (nuo 1953), LE M. Lietuvos sk. redaktorius. Išleido vadovėlį *Pilietybės mokslas* (1932, liet. ir vok. k.), parengė metodinių nurodymų, parašė straipsnių M. Lietuvos istorijos, etnografijos klausimais.

NAUDŽIUS Viktoras (g. 1917.X.28 Archangelske, Rusija), inžinierius, visuomenininkas. 1936 baigė Kauno *Aušros* g-ją, 1939 Karo m-lą, 1943 VDU Technologijos f-tą; įgijo mechanikos inžinieriaus diplomą. 1942–44 buvo f-to laborantas ir jaun. asistentas. Ateitininkų korp. *Grandis* filisteris. Vokiečių okupacijos metais dalyvavo pasipriešinimo veikloje. 1944 pasitraukė į Vakarus. Gyveno Vienoje, vėliau Tübingene, Vokietija. 1946–48 buvo Liet. k-to pirmininkas. 1951 persikėlė į JAV. Čikagoje, IL, dirbo inžinieriumi *Taylor Forge*, USI ir *Union Carbide* b-vėse. 1952–54 dėstė liet. braižybos kursuose. 1958–60 žrn. *Į laisvę* administratorius. Nuo 1965 savarankiškas inž. konsultantas. Nuo 1985 *Draugo* spaustuvės vedėjas. 1959–60 veikė Liet. fronto bičiulių centro v-boje, 1963–83 tarybos narys, 1977–84 atstovas VLIKo taryboje, 1983 LF v-bos pirmininkas. Nuo 1974 ALRKF atstovas ALTo taryboje, nuo 1979 ALTo centro v-bos narys. Nuo 1979 fondo *Į laisvę* ir Liet. studijų centro tarybos narys. Bendradarbiavo LE.

NAUJOKAITIS Jonas (g. 1912 Bartninkuose, Vilkaviškio aps.), gydytojas ginekologas. 1936 baigęs VDU Med. f-tą, dirbo Kauno Raudonojo Kryžiaus ligoninėje. 1939 dėdės pakviestas atvyko į JAV apžiūrėti Pasaulinės parodos. Kilus II pasaul. karui liko Amerikoje, išlaikė egzaminus ir įgijo praktikos teisę Indianos, Niujorko ir Kalifornijos valstijose. Claremonte, CA, vertėsi privačia gydytojo praktika.

NAUJOKAITIS Mykolas (g. 1915.IX.2 Bartninkuose, Vilkaviškio aps.), teisininkas, skautų veikėjas. Baigė Alytaus g-ją, Karo m-lą Kaune, VDU Teisių f-tą. Dirbo Kaune apylinkės teismo teisėju. Priklausė skautams: studijų metais korp. *Vytis* v-bos narys, Lietuvos skautų atstovas estų, latvių, suomių, švedų skautų stovyklose, baidarių turizmo entuziastas. 1940 sovietams okupavus Lietuvą, buvo vienas antisov. pogrindžio organizatorių, Vilniaus antibolševikinio centr. štabo narys. 1941 slapta nuvyko į Berlyną pas ten veikusią Lietuvos rezistencijos vadovybę. Grįžtantį pasienyje sunkiai sužeidė sov. sargybiniai. Iš Tauragės ligoninės perdavė dalį žinių rezistentų vadovybei Kaune ir Vilniuje. 1941 kalintas Kaune, kankintas, nacių okupacijos pradžioje išlaisvintas. Dalyvavo antinacinėje veikloje; buvo vienas Lietuvių fronto vadovų. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1947 persikėlė į JAV, apsigyveno Kalifornijoje. Dirbo plieno g-loje inžinieriumi. Buvo Ramiojo vandenyno rajono skautų vadas, garbės teismo pirmininkas, vyr. skautininkas. Apdovanotas Vyčio kryžiaus III laipsnio ordinu (1998).

NAUJOKAITIS Pranas (1905.X.2 Papartynuose, Šakių vls. ir aps. – 1984.VIII.12 Patersone, NJ; palaidotas Brooklyne, NY), rašytojas, literatūros istorikas. 1927 baigė Šakių *Žiburio* g-ją ir iki 1933 VDU Teol.-filosofijos f-te studijavo lietuvių ir vokiečių k., psichologiją, pedagogiką. Ateitininkas, 1930 *Šatrijos* korp. pirmininkas. Studijuodamas pradėjo bendradarbiauti spaudoje. 1927–33 buvo *Tiesos kelio* redakcijos narys ir administratorius. Baigęs un-tą, nuo 1934 mokytojavo Ukmergės g-joje, 1941–44 buvo jos direktorius. Veikė Vilniui vaduoti s-goje, buvo Ukmergės apygardos pirmininkas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Moky-

Pranas Naujokaitis

tojavo Detmoldo liet. g-joje (1945–46 vicedirektorius), 1946–48 – Augustdorfo liet. g-joje. 1946–49 vienas *Lietuvių žodžio* redaktorių. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Brooklyne. Dirbo cukraus f-ke, vėliau *Pficer* farmacijos b-vėje. Suorganizavo lituanistinę m-lą, joje 1950–53 mokytojavo ir kurį laiką vadovavo. Vėliau gyveno Patersone. Nuo 1959 lituanistikos kursų dėstytojas Fordhamo un-te. 1951–55 *Eglutės*, 1957–58 *Ateities* redaktorius. Veikė LRK fed-joje, kelerius metus buvo jos sekretorius. Liet. rašytojų ir Liet. žurnalistų d-jų v-bų ir Liet. krikščionių demokratų s-gos centro k-to narys. Lit. kritikos straipsnius spausdino *Naujojoje romuvoje, Židinyje, Aiduose, Drauge, Lietuvio žodyje* pasirašinėdavo ir slap. Pasiesarčio Aidas, Alg. Kalvelis, V. Benjaminas ir kt.). Lietuvoje išleido eil. rink. *Prie svyruojančių beržų* (1930), AV – lyrinę poemą *Šviesos mergaitė* (1959), elegijų rink. *Akmens širdis* (1960), *Auksiniai rateliai* (1968) ir *Saulėleidis* (1982). Eilėraščiai tradicinio eiliavimo, juose poetizuojama praeitis, jaunystės dienų ilgesys. Išleido 4 romanus: *Gulbės peliai negrįžta į kalnus* (1959), *Įlūžę tiltai* (1961), *Audringosios dienos* (1967, apie Nepriklausomos Lietuvos gyvenimą; *Draugo* premija), *Pasisėju žalią rūtą* (1972). Parašė pasakojimų jaunimui *Maži žingsniai* (1960) ir apybraižą *Kalbininkas Juozas Senkus* (1980). Ypač vertingas yra 4 tomų veikalas *Lietuvių literatūros istorija* (1973–76). Jame apžvelgė visą liet. rašytinę kūrybą nuo Mažvydo iki 1975 m. (ir okupuotos Lietuvos rašytojų). Lit-rą laikė tautos gynyba, todėl ji turinti būti laisva, o ne propagandinė. Reiškėsi kaip lit-ros kritikas, *Darbininke, Tėviškės žiburiuose* rašė recenzijas, apžvelgė ir okupuotos Lietuvos kult. įvykius.

NAUJOKAITIS Saulius A. (g. 1943 Lietuvoje), gydytojas onkologas. Atvykęs į JAV, 1970 baigė Kalifornijos un-tą Los Angeles, CA. Yra Georgetowno un-to Med. m-los Vašingtone, DC, profesorius asistentas, kartu verčiasi privačia praktika. Paskelbė moksl. straipsnių. Dalyvauja liet. org-jų veikloje.

NAUJOKAS Antanas (1889 Juškakiemyje, Slavikų vls., Šakių aps. – 1952. XI Daytone, OH), teisininkas. Mokėsi Marijampolės g-joje, dalyvavo liet. moksleivių neleg. veikloje, kartu su kitais leido laikraštėlį *Moksleivių draugas*, už tai buvo suimtas. Sankt Peterburgo un-te studijavo teisę, dalyvavo liet. studentų veikloje. Bendradarbiavo *Aušrinėje*. 1921 grįžo į Lietuvą. Buvo Teisingumo m-jos Bendrojo dep-to direktorius, vėliau Kauno apyl., Marijampolės ir Panevėžio apygardų teisėjas. 1940–44 advokatas. *Lietuvos ūkininko* kalendoriuje išspausdino eilėraščių (A. Kiliuko slap.), savo užrašytos tautosakos. Išleido knygeles *Trupinėliai* (1928), *Byrančios varpos* (1932). 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Landshute, Bavarija. 1947 redagavo *Izaro bangas*. Persikėlęs į JAV, gyveno Ohio v-joje.

NAUJOKAS Matas (1901.V.5 Šmuruose, Veiverių vls., Marijampolės aps. – 1974.X.30 Čikagoje, IL), kariškis. Lietuvos kariuomenės pulkininkas leitenantas. Mokėsi *Saulės* mkt. seminarijoje Kaune. 1921 baigė Karo m-lą Kaune, 1926 – Aukštuosius karininkų kursus, 1937 – Vytauto Didžiojo aukštąją karo m-lą. VDU studijavo teisę. 1921–23 tarnavo 6-ajame pėstininkų pulke, kuris 1923 vasario mėn. neutralioje zonoje Varėnos–Rūdiškių ruože atlaikė lenkų kar. akciją. 1939–40 9-ojo pėstininkų pulko Marijampolėje štabo viršininkas ir pulko

Matas Naujokas

Ipolitas Nauragis

vado padėjėjas. SSRS kariuomenei 1940.VI.15 įžengus į Lietuvą, su pulku pradėjo trauktis į Vokietiją, bet kar. vadovybės buvo sustabdytas. 1941 dalyvavo antisov. pasipriešinime, Birželio sukilime, buvo LLKS narys, pirmininkas, Savitarpio pagalbos k-to pirmininkas ir partizanų būrio viršininkas. 1943–44 *Lietuvos laisvės trimito* red. k-jos narys. 1944 Tėvynės apsaugos, arba Žemaičių, rinktinės 2-ojo pėstininkų pulko vadas. Pasitraukęs su kariais į Rytprūsius, 1945 buvo Liet. karių globos štabo viršininkas, vėliau gyveno Augsburgo stovykloje. 1949 persikėlė į JAV. Čikagoje dirbo *Margučio* radijo raštinėje. Bendradarbiavo liet. spaudoje.

NAURAGIS Ipolitas (1900.XII.2 Krakėse, Kėdainių aps. – 1982.II.23 Providence, RI), dainininkas (bosas), kariškis. Vienuolės, poetės D. Nauragytės tėvas. Muzikos pradėjo mokytis pas vargonininką Aleksandravičių. Su šeima kurį laiką gyveno Rusijoje. 1918 grįžo į Lietuvą. Krakėse organizavo valsčiaus savivaldybę. 1919 buvo mobilizuotas į Lietuvos kariuomenę. Baigė Karo m-lą Kaune, dalyvavo nepriklausomybės kovose. Gavo kapitono laipsnį (1929). 1922 dirbo Mažeikių stoties komendantūroje. 1923 dainavimo mokėsi pas O. Marini Kaune, 1924–29 studijavo Kauno konservatorijoje. Besimokydamas dalyvavo koncertuose, 1928 dainavo G. Verdi operoje *Aida* (atliko Ramfio vaidmenį). 1930 studijas gilino Prancūzijoje, 1930–31 Italijoje. Milane dainavo G. Verdi operose *Rigoletto* ir *Trubadūras*. 1933–44 buvo Valstybės operos solistas. Žymiausi vaidmenys: Don Basilio (G. Rossini *Sevilijos kirpėjas*), Mefistofelis (Ch. Gounod *Faustas*), Borisas Godunovas (M. Musorgskio *Borisas Godunovas*) ir kt. 1936 dainavo Buenos Aires *Colón* teatre, 1937 Vienos *Volksoper* teatre, koncertavo Estijoje, Latvijoje, Lietuvos miestuose. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Dainavo pabėgėlių stovyklose (surengė ~300 koncertų), Detmolde lietuvių pastatytoje G. Rossini operoje *Sevilijos kirpėjas*. Su kitais operos solistais koncertavo D. Britanijoje (surengė 60 koncertų). 1949 apsigyveno JAV. Koncertavo didesniuosiuose JAV miestuose ir Kanadoje. Buvo liet. Aušros Vartų parapijos Niujorke, NY, nuo 1953 Šv. Kazimiero parapijos Worcesteryje, MA, vargonininkas.

NAURAGYTĖ Daiva (**sesuo M. Antanina;** g. 1934.VII.12 Kaune), vienuolė pranciškonė, poetė. Dainininko I. Nauragio duktė. 1944 su

tėvais pasitraukė į Vokietiją, iš ten 1949 persikėlė į JAV. 1951 baigė Villa Joseph Marie m-lą Newtone, PA. 1954 įstojo į pranciškonių misionierių vienuoliją. Studijavo anglų lit-rą Emmanuelio koledže Bostone, MA (1961 bakalauro laipsnis) ir Bostono koledže (1963 magistro laipsnis). Spausdino poeziją *Ateityje* ir kitur, nuo 1965 – *Aiduose*. Redaguoja savo vienuolijos North Providence, RI, leidžiamą metraštį *One World* ir ketvirtinį biuletenį *Communication*.

NAUSĖDA Paul Anthony (Povilas Antanas **Nausėda;** g. 1947 Čikagoje, IL), gydytojas neurologas. 1972 baigė Čikagos un-to Pritzkerio med. m-lą. Turi teisę verstis privačia gydytojo praktika Ilinojaus ir Visconsino valstijose. Nuo 1982 Rusho un-to, IL, Medicinos koledžo Neurologijos sk. profesorius asistentas.

NAUSĖDIENĖ Antanina (**Runavičiūtė;** 1892 Šeduvoje, Panevėžio aps. – 1969.IV.19 Čikagoje, IL), katalikų veikėja. 1897 atvyko į JAV. Čikagoje baigė aukštesniąją m-lą ir mokytojavo Šv. Mykolo parapijos liet. m-loje. Čikagoje įsteigė liet. moterų klubą, Šv. Onos šalpos d-ją (10 m. jai vadovavo). 1914 su kitomis įsteigė Katalikių moterų s-gą, 1919 – Šv. Kazimiero akademijai remti d-ją ir ilgus metus jai vadovavo. Kelis kartus buvo išrinkta LRK SA centro v-bos vicepirmininke. Buvo ALTo narė, TF centro v-bos iždo globėja. Veikė Lietuvos vyčių ir Labdarių d-jose. 1918 dalyvavo delegacijoje pas JAV prezidentą T. W. Wilsoną palaikyti Lietuvos nepriklausomybę. 1919–23 redagavo *Moterų dirvą*. Bendradarbiavo *Drauge*. Apdovanota Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (1934).

NAUSĖDIENĖ Nijolė (**Tamošaitytė;** g. 1946.VII.16 Kaune), inžinierė, mokytoja, sportininkė. Baigė vid. m-lą Kaune. 1963–67 Kauno ekonomikos technikume įgijo apskaitos darbų mechanizavimo specialybę. 1967–69 studijavo Kauno politechnikos in-te. Studijų metais užsiiminėjo fechtavimu. Buvo persekiojama saugumo. 1969 atvyko į Braziliją. Studijavo São Paulo Mackenzie un-te. Nuo 1971 dirbo *Serete* inžinerinės b-vės kompiuterių skyriuje. Subūrė vietos liet. vaikus į tautinių šokių ir dramos ratelį. Išlaikiusi egzaminus treniravosi São Paulo sporto klube *Pinheir*, priklausė Brazilijos moterų fechtavimo rinktinei. 1972 kaip Brazilijos jaunimo atstovė atvyko į JAV dalyvauti Š. Amerikos lietuvių jaunimo kongrese. Šio kongreso metu pateko į avariją, buvo sunkiai sužeista. Nuo 1973 gyvena JAV. Pasveikusi parapijinėje, vėliau šeštadieninėje K. Donelaičio m-loje dėstė liet. kalbą, rašė ir režisavo kalėdinius vaidinimus. Redagavo žrn. *Eglutė*, bendradarbiauja liet. spaudoje. Priklauso JAV LB Švietimo tarybai, Kultūros v-bai (buvo jos sekretorė, vėliau pirmininkė).

Nijolė Nausėdienė

NAVAKAS Juozas (g. 1906.VIII.31 Mikėnuose, Daujėnų vls., Biržų aps.), agronomas, visuomenininkas. 1928 baigė Linkuvos g-ją, 1933 Ž. ū. akademiją Dotnuvoje. Gimnazijoje ir akademijoje priklausė Ateitininkų s-gai, buvo jos skyrių v-bų narys. 1935–43 dirbo rajono agronomu Linkuvoje, 1944 – Kretingos aps. agronomas. Vėliau pasitraukė į Vakarus. Persikėlęs į JAV, apsigyveno Omahoje, NE. Aktyvus JAV LB veikėjas: 1958, 1964, 1968 ir 1970 Omahos, 1981–82 St. Petersburgo, FL, apylinkių, 1985–88 Floridos apyg. v-bų narys. 1960 Ateitininkų sendraugių s-gos Omahos skyriaus v-bos pirmininkas. Kn. *Mes lietuviai* (*We Lithuanians*, 1984) vienas autorių. Nuo 1954

bendradarbiavo *Drauge*. Nuo 1958 laikr. *Omaha World Herald*, *True Voice* ir *St. Petersburg Times* išspausdino daug straipsnių, smerkiančių Lietuvos okupaciją.

NAVASAITIS Kazys (1899.III.7 Šarabūdėje, Šilavoto vls., Marijampolės aps. – 1968.III.31 Detroite, MI), teisininkas, miškininkas, visuomenininkas. 1910–14 mokėsi Marijampolės g-joje, veikė moksleivių ateitininkų kuopoje. 1916–18 mokytojavo Marijampolės m-lose, dalyvavo jaunimo veikloje. 1919–21 mokėsi Marijampolės realinėje g-joje, buvo šios g-jos moksleivių aušrininkų org-jos narys. 1923 baigęs Dotnuvos ž. ū. technikumą, dirbo Miškų dep-te. 1927–29 Kėdainių miškų urėdas, Aukštesniosios kultūrtechnikos m-los mokytojas. 1928 Lietuvos un-te baigė ekonomiką, 1931 VDU – teisę. Un-te priklausė studentų kultūros būreliui ir varpininkams, vėliau buvo Varpininkų filisterių org-jos vienas steigėjų. 1930–33 Kauno apygardos teismo kandidatas, 1933–41 Kauno apylinkės, 1942–44 Kauno apygardos teismų teisėjas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV. Dalyvavo Lietuvių teisininkų d-jos (nuo 1945), valstiečių liaudininkų kuopos (pirmininkas), ALTo, *Sandaros* bei kitų liet. org-jų veikloje. Bendradarbiavo spaudoje teisės, visuom. klausimais.

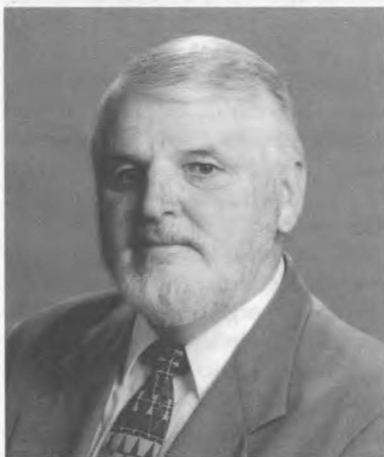
NAVICKAITĖ-KARNS Anita (g. 1916.XI.26 Čikagoje, IL), smuikininkė. 1937 bakalauro

Anita Navickaitė-Karns

laipsniu baigė muzikos studijas Northwesterno un-te Čikagoje. 1938 su choru *Pirmyn* atvyko į Lietuvą ir buvo pakviesta griežti Lietuvos radiofone. Smuiko studijas tęsė Kauno konservatorijoje. 1940 grįžo į Čikagą. Mokytojavo Proviso Townshipo, Maywood, IL, ir Monarcho, Čikaga, muz. mokyklose. 1950 persikėlė į Miami Beachą, FL. Vadovavo liet. chorui ir pati dainavo, mokytojavo Paulio La Pierre muz. m-loje. 1952 subūrė ansamblį *Baltic Trio* (veikė iki 1960).

NAVICKAS Jonas (g. 1933.XI.26 Raseiniuose), inžinierius, visuomenininkas. Kompiuterių specialistės D. Navickienės vyras. Su tėvais

Jonas Navickas

1944 pasitraukė į Vokietiją. Mokėsi Oldenburgo g-joje. 1949 persikėlė į JAV. Kalifornijos un-te Los Angeles, CA, 1957 įgijo inžinieriaus diplomą, Pietų Kalifornijos un-te 1961 – magistro laipsnį. JAV kariuomenės kapitonas (1957). 1957–2002 dirbo *Boeing* b-vėje. Tyrinėjo dviejų fazių skysčių dinamiką ypač silpnos žemės traukos aplinkoje. Kaip šios srities specialistas sukūrė kompiuterių programų ir vadovavo tolesniam jų plėtojimui. Tyrimo metodai sėkmingai naudoti *Saturno* skridimo į Mėnulį, tarptautinių kosminės erdvės stočių programose. Paskelbė 40 moksl. straipsnių ir pranešimų konferencijose. Už profesinius laimėjimus apdovanotas aukščiausiu b-vės

žymeniu *Boeing Technical Fellow*. Dirbo konsultantu JAV, Japonijos, Kanados ir Anglijos mokslinio tyrimo įstaigose. Lietuvos MA kvietimu 1978 ir 1982 skaitė paskaitas Energetikos in-te. Veikia Amerikos mechanikos inžinierių s-goje, organizuoja tarpt. ir vietines konferencijas. Dalyvavo skautų veikloje, buvo paskautininkis, akademikas skautas, Kalniškių tunto tuntininkas. JAV LB Los Angeles apyl. v-bos narys. Dalyvauja Lietuvos vaikų vilties k-to Los Angeles sk. veikloje: remia Vilniaus universitetinėje vaikų ligoninėje 2001 įsteigtą Nudegimų gydymo centrą, telkia jam lėšas.

NAVICKAS Juozas Leonas (1930.V.31 Virbalyje, Vilkaviškio aps. – 1998.XI.2 Bostone, MA; palaidotas Putname, CT), filosofas. Ph. D. (1958). 1948 baigė liet. g-ją Scheinfelde, Vokietija. Persikėlęs į JAV, 1948–49 studijavo Hartfordo moderniųjų k. in-te, 1951–53 Leuveno katal. un-te Belgijoje. Studijas tęsė Fordhamo un-te Niujorke, kur apgynė filosofijos doktoratą. Dėstė filosofiją Kingo koledže, 1961–90 Bostono koledže, nuo 1978 profesorius. Kaip vizituojantis profesorius kelerius metus dėstė ir Šv. Jono kun. seminarijoje. Nuo g-jos laikų veikė ateitininkų org-joje. 1964–80 LKMA Naujosios Anglijos židinio pirmininkas. Buvo VDU Atkuriamojo senato narys. Nuo 1966 priklausė Amerikos katal. filosofų asociacijai. Yra parašęs kn. apie Hegelio filosofiją (*Consciousness and Reality: Hegel's Philosophy of Subjectivity*), straipsnių anglų k. apie V. Solovjovo, N. Loskio, M. Schelerio ir kt. autorių filos. veikalus. LKMA išleido kn. *Vertybės ir dorovė. Moralinės filosofijos pagrindai* (1988). LKMA leidiniuose paskelbta J. L. Navicko straipsnių apie žmogaus esmę, vertybių prasmę, rusų filosofijos pradininkus. Daug straipsnių išspausdino žrn. *Aidai*. LE bendradarbis.

NAVICKAS Stasys (1889.IX.14 Virbalyje, Vilkaviškio aps. – 1962.IX.21 Clevelande, OH), kapelmeisteris, kompozitorius, vargonininkas, muz. pedagogas. Farmacininko, muziko, rašytojo T. Navicko tėvas. 1908 Kaune baigė J. Naujalio vargonininkų kursus. 1910–14 tarnavo Rusijos kariuomenėje Sankt Peterburge, grojo pučiamųjų orkestre. 1914–17 Rusijos kariuomenės kapelmeisteris. Grįžęs į Lietuvą, įstojo į Lietuvos kariuomenę. 1920 buvo paskirtas komendantūros orkestro kapelmeisteriu. 1921 Kauno konservatorijoje gavo kapelmeisterio diplomą. 1921–23 Lietuvos kariuomenės 12-ojo pėstininkų pulko orkestro kapelmeisteris. Nuo 1922 dar dirbo Alytaus g-jos muzikos mokytoju. 1930 Klaipėdos konservatorijoje įgijo muz. mokytojo diplomą. 1944 su šeima pasitraukė į Vokietiją. 1945–46 vargonininkavo vienoje vokiečių katalikų parapijoje Bavarijoje. 1946 persikėlęs į Rothenburgo prie Tauberio liet. stovyklą, vargonininkavo ir vadovavo vyrų chorui. 1949 persikėlė į JAV. Sukūrė kūrinių pučiamųjų orkestrui (pynes *Linksma valandėlė*, *Pavasario balsai*, maršų, valsų), chorui (*Kantata Dariui ir Girėnui*, giesmių, dainų), operetę *Karalaitė tikroji teisybė*, kūrinių f-nui (preliudų, maršų, mazurkų), kūrinių balsui ir f-nui, harmonizavo liet. liaudies dainų. Gyvendamas Lietuvoje, bendradarbiavo *Muzikos baruose*.

Stasys Navickas

NAVICKAS Tadas (angl. leidiniuose Thaddeus; g. 1926.X.20 Alytuje), farmacininkas, muzikas, poetas, rašytojas. Muziko S. Navicko sūnus. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją. 1946 Vokietijoje baigė Regensburgo-Scheinfeldo liet. g-ją. 1946–47 studijavo gamtos mokslus

Tadas Navickas

UNRRA un-te Münchene. 1948–49 dirbo emigracijos valdininku Rothenburgo prie Tauberio liet. stovykloje ir ang.ų k. mokytoju liet. prog-joje. 1949 atvyko į JAV. 1954 baigė Toledo un-to, OH, Farmacijos koledžą (farmacijos bakalauras). 1956–77 dirbo registruotu vaistininku Ohio, Arizonos ir Kalifornijos valstijose. 1978 persikėlęs į Idaho valstiją, atsidėjo kūrybai. Sukūrė kūrinių fortepijonui, išleido albumus: *35 Compositions for Piano* (1986 Seattle, WA), *20 Compositions for Piano* (1987 Čikagoje), *18 Compositions for Piano* (1990 Čikagoje), *21 Compositions for Piano* (1993 Vilniuje), *24 Compositions for Piano* (1995 Kaune), *27 Compositions for Piano* (1997 Kaune), *30 Compositions for Piano* (1998 Kaune). Išleido giesmynus (visus Spokane, WA): *My 31 Hymns* (1999), *My Marian Hymns* (1999), *My Himns Dedicated to Our Lord Jesus Christ* (2000). Sukūrė eilėraščių anglų kalba (1993 Spokane išleido knygą *My Thirty Poems and One Short Story*, 15 Δ eilėraščių išspausdinta JAV poezijos antologijose). 1988–92 *Poezijos pasaulis* (*World of Poetry*) Δ apdovanojo Auksinio poeto prizu (*Golden Poet Award*), 1989 Amerikos poezijos asociacija (*American Poetry Association*) – Nusipelniusio poeto prizu (*APA Poet of Merit Award*). Dar parašė knygas: *Alytus ir jo apylinkės* (išl. 1988 Čikagoje), *Muzikas Stasys Navickas* (išl. 1989, 1990, 1992 Spokane), *Vyskupas Vincentas Podolskis* (1991, papildytas leidimas išl. 2001 Spokane), *The Highlights of the History of the Catholic Church* (*Katalikų bažnyčios istorijos pagrindai*, išl. Kaune anglų k. 1994 ir liet. k. 1995), *The Fate of My Uncle's Family* (išl. anglų k. 1997 Spokane), *Why We Chose The West* (*Kodėl mes pasirinkome Vakarus*; anglų ir liet. k., išl. 2001 Spokane), *Who's Who in Music Composition* (išl. 2001 Spokane), *National Anthems and Marches of the Western World* (išl. 2002 Spokane).

NAVICKIENĖ Danguolė (**Masionytė**; g. 1943.XI.19 Lazdijuose), kompiuterių specialistė, visuomenininkė. Pedagogo A. Masionio duktė, inžinieriaus J. Navicko žmona. 1949 tėvų atvežta į JAV. 1965 matematikos bakalauro laipsniu *cum laude* baigė Marymount Manhattano koledžą Niujorke. Daugelį metų dirbo kar. lėktuvų projektavimo srityje: 1977–85 *Grumman Aerospace*, 1985–90 *Lockheed Aircraft* b-vėse. 1991–2002 *Zenith* draudimo b-vės Kompiuterių sk. viršininkė. Nuo 2002 dirba konsultante – kuria dirbtinio intelekto rizikos analizės programas. Buvo veikli ateitininkė. ALIAS Los Angeles apylinkės ir Birutiečių buvusi pirmininkė. Dalyvauja JAV LB veikloje: vadovavo Los Angeles apylinkei, 1988–91 buvo Vakarų apygardos v-bos, LB Tarybos ir

Danguolė Navickienė

jos prezidiumo narė. Lietuvių dienų ir Kalifornijos liet. respublikonų k-to narė. Lietuvos vaikų vilties k-to Los Angeles sk. pirmininkė. Šio komiteto Los Angeles skyrius 2001 įsteigė ir remia Nudegimų gydymo centrą Vilniaus universitetinėje vaikų ligoninėje.

NAZARAITĖ Edita (g. 1955.XII.10 Vilniuje), dailininkė, žurnalistė, poetė. 1974 baigė S. Nėries vid. m-lą Vilniuje, 1980 – Lietuvos dailės in-tą (grafikos specialybė). 1984–91 gyveno Kanadoje, dirbo žurnalistinį darbą. Nuo 1991 gyvena JAV. 1991–95 dirbo *Amerikos balso* radijuje. 1995–98 studijavo dailę Korkorano meno m-loje Vašingtone. Sukūrė eilėraščių (kn. *Medaus ir kraujo lašai*, 1985; *Mechaninė mūza*, 1989, 1989 LRD premija už geriausią metų knygą; *Nepakeliamas laisvės lengvumas*, 1995), estampų, tapybos paveikslų, iliustravo knygų ir žurnalų, išvertė poezijos kūrinių, parašė straipsnių meno klausimais, recenzijų. Lietuvoje ir Kanadoje surengė individualių parodų.

NEIMANAS Pranas (g. 1912.X.3 Joniškio dvare, Biržų aps.), dainininkas (tenoras). Giedojo bažnyčios chore. 1931 Joniškėlyje subūrė styginių orkestrą ir jam vadovavo. 1937–43 (su pertraukomis) studijavo Kauno konservatorijoje, vėliau privačiai mokėsi pas J. Būtėną. 1945 muziką dėstė Müncheno g-joje. Vėliau su J. Bertuliu prie UNRRA įkūrė muz. m-lą, joje dėstė muz. teoriją. Dainuoti mokėsi pas Bendlerį. Nuo 1947 reiškėsi Clevelando, OH, muz. gyvenime. Koncertavo Detroite, MI, Pittsburghe, PA, Akrone, OH. Dainavo Berijos konservatorijos Didžiajame Bacho chore. Kaip solistas koncertavo su Čiurlionio ansambliu. Garsėjo ir kaip kanklių meistras, jas išplatinęs Australijoje, Venesueloje, Brazilijoje, Kanadoje, JAV.

NEIMANAS Stasys (1899.III.4 Papilyje, Biržų aps. – 1995.III.17 Evanstone, IL), kunigas. Per I pasaul. karą 1915 pasitraukė į Rusiją, 1918 baigė Semipalatinsko g-ją ir įstojo į Tomsko un-tą studijuoti teisės. 1919 grįžo į Lietuvą. Mokytojavo Panevėžio g-joje. 1925–29 studijavo Lietuvos un-to Evangelikų teologijos f-te Kaune. 1930–44 Nemunėlio Radviliškio parapijos klebonas. Pasitraukęs į Vokietiją, 1946 buvo išrinktas į Lietuvių evangelikų vyriausiąją Bažnyčios tarybą. 1950 persikėlė į JAV, įsteigė Čikagos, IL, liet. reformatų parapiją ir joje klebonavo. 1953 Evangelikų reformatų sinodo buvo išrinktas išeivijos lietuvių gen. superintendentu. Bendradarbiavo *Mūsų sparnuose*.

NEKRAŠAS Bronius (**Nekrash**; g. 1897 Częstochowoje, Lenkija), vargonininkas. Būdamas 5 metų, su tėvais grįžo į Lietuvą. Vargonuoti mokėsi pas A. Mondeiką, vėliau pas Musvydą ir komp. S. Šimkų. Romoje studijavo dainavimą Šv. Cecilijos konservatorijoje (pas prof. Dobici). Vėliau apsigyveno JAV, Brooklyne, NY. Kurį laiką vargonininkavo liet. parapijose Clevelande, OH, Harrisone, NJ, Scrantone, PA, Shenandoah, PA. Persikėlęs į Miami, FL, vadovavo chorams, privačiai mokė muzikos. Koncertuose grojo akordeonu, dainavo (baritonas). Priklausė ALRK Vargonininkų s-gai (nuo 1922).

NELSAS Romas (g. 1931.X.6 Krekenavoje, Panevėžio aps.), verslininkas, visuom. veikėjas. Visuomenininkės A. K. Nelsienės vyras, verslo administratorės A. K. Narbutienės, dail. R. Paulienės ir pedagogės I. A. Rugienienės tėvas. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Omahoje, NE.

Romas Nelsas

1955–57 tarnavo JAV kariuomenėje. 1958 persikėlė į Čikagą, IL, 1959–61 studijavo Woodrow Wilsono koledže, 1961–64 – Northwesterno un-te. 1961–64 dirbo b-vėje *Serec*. Persikėlęs į Los Angeles, CA, nuo 1964 *Serec of California Afiliala* prezidentas, nuo 1976 *All Record Service Holding* prezidentas. Kalifornijos kredito unijos, b-vės *Rūta Inc. Investments* steigėjas ir dalininkas. Žaidė krepšinį, futbolą, tinklinį, dalyvavo Š. Amerikos ir Kanados turnyruose. Aktyviai reiškiasi liet. visuom. ir kult. veikloje. Aktyvus skautas (vytis). 1950 Omahoje įsteigė sporto klubą *Lituanica* ir buvo jo narys iki 1955. 1949–55 dainavo Šv. Kazimiero parapijos chore, buvo tautinių šokių grupės dalyvis ir kurį laiką vadovas. 1958–64 Čikagoje *Dainavos* ansamblio narys. 1964–66 JAV LB Los Angeles apylinkės v-bos narys, 1967 pirmininkas. 1987 JAV LB Vakarų apygardos vicepirmininkas, 1988–91 JAV LB atstovas PLB seime, JAV LB Tarybos narys, prezidiumo vicepirmininkas. Buvo Šv. Kazimiero liet. m-los tėvų k-to iždininkas, vėliau pirmininkas. Apdovanotas LSS Padėkos medaliu, Baltų laisvės lygos medaliu.

NELSIENĖ Angelė Katarina (**Nelsas, Barkauskaitė;** g. 1934.VII.22 Santakoje, Kalvarijos vls., Marijampolės aps.), visuomenės ir politikos veikėja, verslininkė. Verslininko R. Nelso žmona, visuomenininkės A. K. Narbutienės, dailininkės R. Paulienės ir pedagogės I. A. Rugienienės motina. Nuo 1945 skautė ir ateitininkė. 1949 atvyko į JAV ir apsigyveno Čikagoje, IL. 1954 baigė Burrougleso verslo m-lą. 1955–61 dirbo plieno tiekimo b-vėje *United States Steel Supply*. Lietuvai atgavus Nepriklausomybę, b-vės *McDermott, Will and Emery* Lietuvoje steigėja ir specialioji patarėja Baltijos kraštų reikalams. Nuo 1993 su šios b-vės pagalba prie Vilniaus un-to įsteigtos Medicinos b-kos patarėja, kelių JAV verslo įmonių atstovė Lietuvoje. Su vyru R. Nelsu Lietuvoje įsteigė *Losbalt, Losvil, Doranas* ir *Nelsas Metal* b-ves. Nuo 1970 aktyviai dalyvauja JAV lietuvių visuomenės veikloje. 10 metų šoko ir dainavo Čikagos lietuvių operoje. Nuo 1971 BALFo Los Angeles, CA, skyriaus vicepirmininkė. 1972–83 Los Angeles Šv. Kazimiero lituanistinės m-los mokytoja. 1982–85 JAV LB Vakarų apygardos v-bos vicepirmininkė, iki 2002 (su 4 metų pertrauka) pirmininkė. Nuo 1985 Lietuvių žurnalistų s-gos narė, Kalifornijos Lietuvių radijo viena redaktorių, 3 metus TF Los Angeles skyriaus iždininkė. 1987 Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejaus minėjimo k-to Kalifornijoje pirmininkė. Gynė lietuvių religines teises CBS televizijos laidoje, 1988 gavo buv. prezidento R. Reagano ir Kalifornijos valstijos gubernatoriaus G. Deukmejiano parašus po peticija, kad Vilniaus arkikatedra būtų grąžinta tikintiesiems. 1988–92 JAV LB Tarybos prezidiumo pirmininkė, 1994–97 vykdomoji vicepirmininkė, vėliau Tarybos narė, vieną kadenciją Garbės teismo narė, nuo 1999 JAV LB Visuomeninių reikalų tarybos narė. 1988–99 Amerikos baltų laisvės lygos (*Baltic American Freedom League*) vicepirmininkė, 1990–92 pirmininkė, 1992–94 direktorė, nuo 1995 – vykdomoji vicepirmininkė. 1989–90 org-jos *Amerikiečiai už Nepriklausomą Lietuvą* (*Americans for Independent Lithuania*) tarybos pirmininkė. Nuo 1985 PLB Seimo narė (JAV LB atstovė). 1989–95 Orange apskrities, CA, Kalifornijos respublikonių moterų fed-jos, nuo 1983 Amerikos lietuvių respublikonų fed-jos, Kalifornijos lietuvių respublikonų asociacijos narė. 1986 JAV Respublikonų partijos suvažiavime liu-

Angelė Katarina Nelsienė

dijo apie padėtį okupuotuose Baltijos kraštuose, pasiekė, kad Kalifornijos gimnazijose būtų dėstomas istorijos kursas apie Baltijos šalyse Sovietų Sąjungos vykdytą genocidą. 1987 JAV ir Venesuelos (V. Dambravos pastangomis) spaudoje paskelbė straipsnį apie Lietuvos okupaciją ir Sibiro lagerių žemėlapį, dėl to Sovietų Sąjunga Venesuelai pareiškė oficialų protestą. 1990 Havajuose Amerikos teisininkų s-gos konferencijoje skaitė pranešimą *Baltijos valstybių teisė į nepriklausomybę*. Vadovavo Amerikos baltų laisvės lygos metinėms žmogaus teisių konferencijoms. 1990 pakvietė kongresmeną Ch. Coxą stebėti pirmųjų demokratinių rinkimų Lietuvoje. Tais pačiais metais, sovietams paskelbus Nepriklausomos Lietuvos ekonominę blokadą, ieškodama pagalbos, susitiko su daugeliu įtakingų JAV verslininkų ir valdžios atstovų. Per senatorius W. L. Armstrongą ir D. P. Moynihaną išrūpino 10 mln. JAV dolerių humanitarinės paramos Lietuvai įstatymą, 1990 organizavo Baltijos kraštų atstovų vizitą pas prezidentą G. Bushą prieš jo susitikimą Maltoje su Sovietų Sąjungos vadovu M. Gorbačiovu. Organizavo daug kitų Lietuvos reikalams skirtų kult. ir polit. renginių, lietuvių disidentų, vėliau Lietuvos vadovų ir politikų (V. Landsbergio, K. Prunskienės, N. Sadūnaitės, A. Svarinsko, A. Vidūno ir kitų) susitikimus su buv. prezidentu R. Reaganu, aukštais JAV pareigūnais, Amerikos visuomene, spaudos ir televizijos atstovais. JAV Orange apskrities dienraštyje *The Orange Country Register* suorganizavo 13 vedamųjų straipsnių apie Baltijos kraštus ir interviu su Lietuvos Respublikos Prezidentu V. Adamkumi, prof. V. Landsbergiu ir ambasadoriumi S. Sakalausku. 1995 inicijavo (per kongresmeną Ch. Coxą) JAV Kongreso rezoliucijos dėl Karaliaučiaus krašto demilitarizavimo ir Baltijos valstybių teisės tapti NATO narėmis svarstymą (ši rezoliucija Kongreso buvo vienbalsiai priimta). 2000 susitiko su JAV Prezidento patarėja nacionalinio saugumo klausimais dr. C. Rice dėl G. W. Busho raštiško pareiškimo apie tolesnę NATO plėtrą ir būsimą Baltijos valstybių narystę šioje organizacijoje. 1998 Baltijos sambūrio (*Baltic Caucus*) JAV Kongreso Atstovų Rūmuose steigėja (sambūris rūpinasi Baltijos šalių problemomis). Dalyvavo prezidentų R. Reagano, G. Busho ir G. W. Busho inauguracijose. Apie A. K. Nelsienę, jos politinę ir visuomeninę veiklą rašyta JAV didžiausiuose dienraščiuose (*New York Times, Washington Post, Los Angeles Times* ir kt). 1990–92 buvo Vilniaus senamiesčio gelbėjimo fondo pirmininkė. Apdovanota Lietuvos šaulių sąjungos medaliu *Už nuopelnus* (2001), Amerikos baltų laisvės lygos žymeniu už nuopelnus Baltijos valstybėms, kongresmenų Ch. Coxo, J. Shimkaus ir E. Royce padėkomis už darbą Lietuvai ir Amerikai, JAV LB ir Los Angeles miesto tarybos Padėkos raštais.

NEMICKAS Bronius (g. 1909.I.2 Narvydiškyje, Obelių vls., Rokiškio aps.), teisininkas, visuom. veikėjas. Hidrogeologo B. Nemicko tėvas. Teisės daktaras (1947). Mokėsi Rokiškio g-joje. 1929 baigęs Šiaulių mkt. seminariją, mokytojavo pr. m-lose. 1932–36 studijavo VDU Teisių f-te. 1934–36 Švietimo m-jos sekretorius. Gavęs valst. stipendiją, 1936–38 studijavo Hamburgo, Vokietija, Hanzos un-te; jame įgijo daktaro laipsnį. Nuo 1933 priklausė *Jaunosios Lietuvos* s-gai, buvo Kauno sk. vadovas, 1935–36 centro v-bos narys. 1935–36 korp.

Bronius Nemickas (g. 1909)

Neo-Lithuanica v-bos pirmininkas. 1938–39 Susisiekimo m-jos ir Klaipėdos uosto juriskonsultas, vėliau Tauragės notaras. 1940.VII.11 sovietų areštuotas, kalėjo Tauragės ir Kauno kalėjimuose. 1941.III.18 repatriacijos dingstimi išleistas į Vokietiją. Berlyno un-te studijavo ekonomiką. 1943 nelegaliai grįžo į Lietuvą, dirbo advokatu Kaune ir Vilniuje. Įsijungė į pogr. veiklą: dirbo VLIKo dokumentacijos k-joje, 1944 buvo jo prezidiumo vicepirmininkas. 1944 pasitraukė į Berlyną, organizavo VLIKo delegatūrą, buvo jos gen. sekretorius, 1946–49 Lietuvių tautinio sąjūdžio v-bos vicepirmininkas. 1949 atvyko į JAV. Iš pradžių dirbo geležies f-ke. 1959 aukštosiose m-lose pradėjo dėstyti teisės, politikos ir ekonomikos mokslus; nuo 1972 profesorius, nuo 1977 Pace un-to Niujorke profesorius emeritas. Dirbo daugelyje polit. ir visuom. org-jų: Lietuvos laisvės k-te (nuo 1951, apie 40 m. pirmininkas), ALTe, ALTS (tarybos narys, v-bos vicepirmininkas), PLB (tarybos narys, prezidiumo vicepirmininkas, garbės teismo narys), JAV LB (tarybos narys, garbės teismo narys ir pirmininkas), Lietuvos nepriklausomybės talkoje (v-bos narys ir pirmininkas), Lietuvių tautiniame sąjūdyje (nuo 1957 pirmininkas), VLIKe (vicepirmininkas), Pavergtųjų tautų k-te (narys ir vicepirmininkas). Jau Lietuvoje pradėjo bendradarbiauti spaudoje. Amerikoje rašė daugiausia politikos klausimais *Darbininke, Dirvoje, Drauge, Lietuvių dienose, Pasaulio lietuvyje* ir kt. leidiniuose. Buvo žrn. *Lietuva* vienas redaktorių ir *Naujosios vilties* red. kolegijos narys.

NEMICKAS Bronius (g. 1940.XII.27 Tauragėje), hidrogeologas. Teisininko B. Nemicko sūnus. Geologijos daktaras. (1975). Tėvų atvežtas į JAV, 1959 baigė vidurinę ir lituanistinę m-lą Brooklyne, NY. Geologiją studijavo Niujorko ir Vakarų Virginijos un-tuose, šį magistro laipsniu baigė 1966. Hidrogeologiją studijavo JAV Geologijos tarnyboje. Apgynė doktoratą Rutgerso un-te New Brunswike, NJ. Nuo 1966 dirba Vidaus reikalų dep-te, Niujorko geologinių vandens išteklių skyriaus vadovas. Paskelbė keliolika šios srities studijų. Su E. J. Koszalka parašė kn. *Geohydrologic Appraisal of Water Resources of the Sout Fork, NY* (1982). Dalyvavo studentų skautų veikloje.

NEMICKAS Rimgaudas (1938.III.10 Kaune), gydytojas kardiologas. Kauno medicinos akademijos garbės daktaras (1992). Atvykęs į JAV, 1961 baigė Loyolos un-to Med. m-lą Čikagoje, IL. 1973 tapo širdies ir kraujagyslių ligų gydytoju. Turi teisę verstis gydytojo praktika Indianos ir Ilinojaus valstijose. Stažavo Čikagos un-to ligoninėje, specializavosi Ilinojaus un-te. Kardiologijos srityje dar specializavosi Wiesbadene, Vokietija, ir Niujorke, NY. Nuo 1979 Loyolos un-to klinikinės medicinos profesorius ir Ilinojaus masonų med. centro Čikagoje Širdies ligų sk. vedėjas. Kardiologijos klausimais parašė moksl. straipsnių. Skaitė paskaitas PLGS suvažiavimuose (1971, 1973, 1978). Ketvirtajame MKS (1983) buvo med. programos moderatorius. Priklauso įvairioms amer. profesinėms org-joms. Jo pastangų dėka daug Lietuvos gydytojų ir mokslininkų gilino žinias JAV. Dažnai lankosi Lietuvoje. Konsultuoja medikus, skaito paskaitas, veda seminarus, yra atvežęs knygų, vaistų, med. instrumentų. 1998 apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu.

Rimgaudas Nemickas

NEMICKAS Vidas Jonas (g. 1942.VII.29 Rokiškyje), gydytojas. Atvykęs į JAV, 1981 baigė Loyolos un-to Med. m-lą. Specializavosi tame pačiame un-te ir Triple Army med. centre Honolulu, Havajuose. 1968–71 tarnavo JAV kariuomenėje; majoras. 1973 įgijo vidaus ligų, 1981 – širdies ir kraujagyslių ligų gydytojo specialybę. Turi teisę verstis privačia praktika Ilinojaus ir Niujorko valstijose. Nuo 1976 yra Loyolos un-to klinikinis profesorius asistentas, nuo 1983 kartu dirba Ilinojaus masonų med. centre Čikagoje. 1973 PLGS suvažiavime skaitė pranešimą. Priklauso įvairioms amer. profesinėms org-joms ir d-joms.

NENORTAS Kostas (1920.IV.3 Rutkoje, Antnemunio vls., Alytaus aps. – 1996.IX.26 Bostone, MA), elektrotechnikos inžinierius, skautų veikėjas. 1938 baigė Alytaus g-ją. VDU Technologijos f-te studijavo elektrotechniką. 1949 persikėlė į JAV. Northeasterno un-te Bostone gavo magistro laipsnį. Nuo 1961 turėjo profesionalaus inžinieriaus teises Massachusettso valstijoje. Dirbo vyr. inžinieriumi Bostono b-vėse *General Dynamics* ir *Raytheon*. Veiklus skautas: buvo korp. *Vytis* narys, filisteris, 1978–81 LSS tarybos narys, nuo 1975 Lietuviškosios skautijos fondo iždininkas; turėjo vyr. skautininko laipsnį. Priklausė ALIAS (Bostono sk. pirmininkas), Elektrotechnikos inžinierių in-tui, bendradarbiavo *Skautų aide, Mūsų vytyje, Technikos žodyje, Aiduose*. Pelnė LSS Padėkos ordiną.

NENORTAS Tomas J. (g. 1970.XI.21 Hartforde, CT), filologas, visuomenininkas. 1993 bakalauro laipsniu baigė slavistikos studijas Connecticuto valst. un-te. Veikė skautų org-joje, dalyvavo liaudies šokių grupėje *Berželis*. Connecticuto Amerikos liet. jaunimo asociacijos pirmininkas (nuo 1989). Vienas Liet. jaunimo pramogų centro kūrėjų (1989), jo direktorius. 1990 laimėjo E. Kriaučeliūno jaunimo premiją.

NENORTAS Vaclovas (g. 1909.III.24 Gerdašiuose, Leipalingio vls., Seinų aps.), karininkas, skautų veikėjas. Pedagogės K. Nenortienės vyras. 1931 baigė Aukštesniąją miškų m-lą Alytuje, 1933 – Karo m-lą Kaune. 1933–39 9-ojo pėstininkų pulko Marijampolėje būrio vadas

Tomas Nenortas

ir pulko vado adjutantas. 1939–40 2-osios pėstininkų divizijos štabo Kaune mokymo skyriaus karininkas. 1940 SSRS okupavus Lietuvą, buvo paskirtas 234-ojo šaulių pulko bataliono vado adjutantu. Prasidėjus karui, su pulku traukėsi į Sov. Sąjungos gilumą; ties Minsku pabėgo, grįžo į Vilnių ir su kitais organizavo 1-ąjį pėstininkų pulką. 1941–44 Marijampolės miesto burmistro padėjėjas, burmistras. 1944 pasitraukė į Vokietiją; dirbo su skautais. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Hartforde, CT. Su kitais čia 1949 atkūrė skautų veiklą; vyr. skautininkas. 1979–81 LSS garbės teismo pirmininkas. Įkūrė Lietuvių karių veteranų s-gos *Ramovė* Hartfordo skyrių; s-gos garbės narys. Dirbo LB vietos apylinkėje, Lietuvių, Švč. Trejybės klubuose. Rašė į liet. spaudą. LSS apdovanotas Lelijos ordinu.

NENORTIENĖ Ina Kristina (**Šimėnaitė;** g. 1929.III.13 Radviliškyje, Šiaulių aps.), gydytoja, menininkė. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją. Schwäbisch Gmünde baigė liet. gimnaziją. Persikėlusi į JAV, Bostone, MA, lankė Dailiųjų menų muziejaus (*Museum of Fine Arts*) m-lą. 1960 baigė Tuftso un-to Medicinos m-lą ir įgijo terapeutės teises. 1961–80 dirbo emalio tapybos srityje. Su emalės kūriniais dalyvavo bendrose parodose De Cordovos mu-

Ina Kristina Nenortienė

Konstancija Nenortienė

ziejuje Lincolne, MA, Amerikiečių namų muziejuje Niujorke, NY. Surengė individualias parodas lietuviams Niujorke, Čikagoje, IL, Philadelphijoje, PA, Toronte, Kanada. 1978 įsteigė Liet. tautodailės in-to skyrių Bostone. Demonstravo liet. tautodailės kūrinius per televiziją, m-lose, kursuose. Skautė nuo 1946; buvo tuntininkė, LSS tarybos narė, Bostono skaučių židinio viena steigėjų, vyresn. skautininkė. Apdovanota Lelijos ordinu. Rašė spaudoje, parengė kn. *Lietuvių tautiniai rūbai ir juostų raštai* (1968).

NENORTIENĖ Konstancija (**Matulaitytė**; g. 1914.II.18 Stebuliškėse, Liudvinavo vls., Marijampolės aps.), pedagogė. Karininko, skautų veikėjo V. Nenorto žmona. 1933 baigė Marijampolės mkt. seminariją. Mokydamasi priklausė skautų org-jai. 1933–40 mokytojavo Trakų ir Marijampolės aps. m-lose, 1940–44 Marijampolės P. Kriaučiūno pr. m-loje. 1944 su šeima pasitraukė į Vokietiją, 1949 persikėlė į JAV. Iki 1957 Hartfordo, CT, liet. šeštadieninės m-los mokytoja. Dalyvavo JAV LB, Lietuvių moterų fed-jos Hartfordo klubo veikloje.

NEVARDAUSKAS Alfonsas (1902.XI.15 Leckavoje, Mažeikių vls. – 1970.VIII.5 netoli Čikagos, IL), spaudos darbuotojas, visuomenininkas. Mokėsi Mažeikių, Kauno suaugusiųjų ir Klaipėdos vakarinėje g-jose. Iki 1940 tarnavo pasienio policijoje. Nuo 1921 dalyvavo šaulių veikloje. Rašė į spaudą. Juodkrantėje 1937 įsteigė J. Budrio (1923 Klaipėdos sukilimo vadas) vardo šaulių būrį (1939 naciams kraštą prijungus prie Vokietijos, jo pastangomis būrys atkurtas Aisėnuose, Šilutės aps.). Per SSRS okupaciją 1941 pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV. Nuo 1964 buvo LŠS centro v-bos narys, *Krivulės* klubo garbės narys ir leid. *Krivulė* redaktorius. Rašė ir į kt. laikraščius. Parašė kn. *Pajūriais, pamariais* (1963).

NEVERAUSKAS Augustinas (1887.VIII.9 Išdaguose, Sintautų vls., Šakių aps. – 1964.V.5 Čikagoje, IL), kunigas. Mokėsi Mintaujos g-joje, Latvija, ir 1903–08 Seinų kun. seminarijoje. 1909–12 Fribourgo un-te, Šveicarija, studijavo teologiją ir gavo licenciato laipsnį. 1910 įšventintas kunigu. 1913–19 kunigas lenkiškose parapijose. 1919–20 vikaras Meteliuose. 1921–29 dėstė Seinų kun. seminarijoje Gižuose. 1929–43 Marijampolės berniukų ir mergaičių g-jų, mkt. seminarijos kapelionas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1951 atvyko į JAV. Kunigas Šv. Kryžiaus liet. parapijoje Čikagoje. Dalyvavo katal. org-jų veikloje.

NEVERAUSKAS Juozas (1908.XII.30 Minersville, PA – 1996.I.13), kunigas. Prelatas (1977). 1927 baigė g-ją. 1929 įstojo į Šv. Karolio kun. seminariją Philadelphijoje, PA. Kunigu įšventintas 1938. Vikaras Šv. Rapolo amer. parapijoje Philadelphijoje. 1948–51 Šv. Jurgio liet. parapijos vikaras Schenandoah, PA. Amer. radijo stotyje rengė laidas lietuviams. Pennsylvanijos Liet. dienų programas panaudojo informacijai apie okupuotą Tėvynę, jos istoriją skleisti. 1951–55 vikaras Šv. Vincento Pauliečio parapijoje Girardville, PA. 1955–64 Šv. Liudviko parapijoje Maizeville, PA. 1964–70 klebonas Švč. Širdies parapijoje N. Philadelphijoje, 1970–83 Šv. Jurgio parapijoje Schenandoah, PA. Čia įsteigtuose kursuose kelerius metus mokė Lietuvos istorijos ir liet. kalbos. 1972–83 vyskupijos konsultantas.

NEVERAUSKAS Pranas (1911.IX.29 Garneliuose, Alsėdžių vls., Telšių aps. – 1996.II.8 South Toledo, OH), gydytojas. 1941 baigė VDU Med. f-tą. Atvykęs į JAV, 1964 įgijo teisę Ohio valstijoje verstis privačia gydytojo praktika. Dirbo Riverside ligoninėje, South Tolede (abu OH).

NEVERAUSKAS Vidas (g. 1960.IX.26 Detroite, MI), muzikas, elektros inžinierius. Nuo 7 metų pradėjo mokytis skambinti fortepijonu pas prof. A. Allingerį. 2 metus mokėsi vargonuoti. 1976–79 skambinti fortepijonu ir muz. teorijos mokėsi pas R. Marooną (Toronto muzikos konservatorija Kanadoje užskaitė dvejus studijų metus). Detroite baigė lituanistinę m-lą. 1976–95 vargonininkavo Dievo Apvaizdos parapijoje Detroito priemiestyje Southfielde. Wayne valstijos un-te Detroite studijavo elektros inžineriją; 1985 Michigano un-te Ann Arbore gavo magistro laipsnį. Akompanavo solistams, grojo akordeonu tautinių šokių grupei, D. Polikaičio ansamblyje, gitara ir akordeonu grojo *Dainavos* ansamblio 50 metų jubiliejaus koncerte.

NEWSOM Marija (**Sandanavičiūtė;** g. 1949.XI.22 Münchene, Vokietija), pedagogė. Persikėlusi į JAV, nuo 1968 dirbo Maironio lituanistinėje m-loje Niujorke, NY. 1971 Niujorko miesto un-to Hunterio koledže gavo vokiečių k. ir lit-ros bei rusų lit-ros bakalauro laipsnį; įgijo teisę mokytojauti Niujorko valstijoje. 1971–74 Brooklyno, NY, pr. m-los, 1974–83 Corpus Christi katal. m-los Pacific Palisadese, CA, mokytoja; nuo 1977 ir Šv. Kazimiero lituanistinės m-los Los Angeles, CA, mokytoja (nuo 1987 direktorė). 1979 Kalifornijos valstijos un-te Northridge gavo pedagoginės psichologijos magistro laipsnį ir įgijo teisę mokytojauti Kalifornijos valstijoje. Fordhamo un-te Niujorke baigė lituanistikos kursus. Dėstė tikybą Šv. Pauliaus bažnyčioje Los Angeles. Nuo 1983 dirba įvairiose amer. m-lose, organizuoja kult. programas (poezijos vakarus, dailės parodas), mokytojų konferencijas, rengia pedagoginę medžiagą. Buvo Studentų ateitininkų s-gos centro v-bos narė, nuo 1976 Los Angeles Moksleivių ateitininkų globėja, stovyklų vadovė, programų rengėja. Dalyvauja JAV LB veikloje: 1990–94 Švietimo tarybos narė; 2 metus vadovavo mokytojų studijų savaitėms. Bendradarbiauja žrn. *Social Studies Review*.

NICKUS Vincas (1886.VI.24 Pinciškėse (Kazlų Rūdos vls.) – 1938.X.29 Amsterdame, NY), vargonininkas, kompozitorius. Išvyko iš Lietuvos į Angliją, 1900 persikėlė į JAV. Muzikos mokėsi Milwaukee, WJ, muz. koledže ir vadovavo 2 orkestrams. 1911 pradėjo vargonininkauti Šv. Mykolo, vėliau Visų šventųjų parapijoje Čikagoje, IL. 1918 bakalauro laipsniu baigė Amerikos muzikos konservatoriją. Dėstė harmoniją L. van Beethoveno konservatorijoje Čikagoje, būrė orkestrus, jiems vadovavo. Sukūrė šokių orkestrui (išl. rink. 1914, 1915, 1919, 1931), fortepijonui (išl. rink. 1910, 1916), fantaziją smuikui ir fortepijonui *Kur banguoja Nemunėlis* (1919), *Komiškas dainas su muzika* (išl. 1932), simf. poemas *Trimitas, Gegužinė, Didžiojo kunigaikščio medžioklė, Paukščių daina,* mišias chorui, mišparus, liet. giesmių, dainų chorams, vaikams. ALRK Vargonininkų s-gos narys (nuo 1914).

NYKA-NILIŪNAS Alfonsas (tikr. **Čipkus;** g. 1919.VII.15 Nemeikščiuose, Utenos aps.), poetas, literatūros kritikas, vertėjas. VDU garbės daktaras (1997). 1938 baigė Utenos g-ją.

Alfonsas Nyka-Niliūnas

Studijavo romanistiką ir filosofiją 1938–39 VDU, nuo 1940 VU (baigė 1942). 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–49 studijavo Tübingeno ir Freiburgo un-tuose ir dirbo mokytoju Tübingeno liet. g-joje, dėstė pranc. kalbą Meno ir amatų m-loje Freiburge. 1949 atvyko į JAV. Antologijos *Žemė* (1951) dalyvis, vienas žrn. *Literatūros lankai* (1952–59) steigėjų ir redaktorių, žrn. *Aidai* redakcijos narys, žrn. *Metmenys* bendradarbis. Iki 1984 dirbo Kongreso b-koje Vašingtone, DC. Eilėraščius spausdina nuo 1939. Poezijos rinkiniai: *Praradimo simfonijos* (1946, BALFo premija), *Orfėjaus medis* (1953, *Aidų* premija), *Balandžio vigilija* (1957), *Išduotas medis* (1971), *Vyno stebuklas* (1974, LRD premija), *Žiemos teologija* (1985); rinktinės *Būties erozija* (1989 Vilniuje), *Eilėraščiai* (1996). Meninė pasaulėjauta formavosi veikiama egzistencializmo filosofijos, Vakarų simbolistinės poezijos, karo meto, išeivio patirties. Poezijoje vyrauja estetizuotas filosofinis būties išgyvenimas, atskleidžiamas jos laikinumas, trapumas, netekimas, gausu kultūros įvaizdžių. Ištobulintuose poetiniuose vaizduose vengiama daiktiškumo, antra vertus, abstrakčios būsenos sukonkretinamos, tampa realesnės už daiktinę tikrovę. Vėlesnio laikotarpio kūryba labiau koncentruotos formos – trumpesnė frazė, glaustesnis vaizdas, itin reikšmingos pauzės. L. Miškinio, A. Sietyno, K. Raudos ir kt. slapyvardžiais paskelbė esė pobūdžio kritikos straipsnių, kuriuose vadovavosi aukštais estetiniais kriterijais, ypač vertindamas poezijos originalumą, autentiškumą (rinktinė *Temos ir variacijos: Literatūra, kritika, polemika*, 1996). Išleido dviejų dalių kn. *Dienoraščio fragmentai. 1938–1970* (1998) ir *1971–1998* (1999). Išvertė Ch. Baudelaire, A. Rimbaud, P. Claudelio, H. Michaux, S. George, T. S. Elioto, G. Leopardi, Saint-John Perse poezijos, *Giesmių giesmę*, W. Shakespeare *Hamletą* (1964), Vergilijaus *Georgikas* (1984). Priklauso LRD. LE bendradarbis. Lietuvos nac. premija (1997).

NIVINSKAITĖ Irena (**Jonynienė;** g. 1923.IX.13 Kėdainiuose), aktorė. 1941 baigė Kėdainių g-ją, 1942 Kauno mkt. seminariją. 1942–44 studijavo Ž. ū. akademijoje. 1944 pasitraukusi į Vokietiją, Hanau stovykloje įsijungė į Liet. teatrą. Vaidino Nendrelę K. Binkio *Atžalyne*, Kleo C. Odetts *Raketoje į mėnulį*, Ana Christie to paties vardo E. O'Neilo dramoje, Živilę A. Škėmos *Živilėje*. JAV vaidino A. Rūko, A. Landsbergio, K. Ostrausko ir kt. dramose.

NOAKAITĖ Aldona (**Pintsch;** g. 1938.VI.22 Kaune), bibliotekininkė, filologė, visuomeni-

Aldona Noakaitė

ninkė. Teisininko E. Noako duktė. 1944 tėvų išvežta į Vokietiją mokėsi liet. g-joje Ingolstadte. 1951 atvyko į JAV, apsigyveno Niujorke. 1956 baigė Johno Adamso g-ją ir lituanistinę Maironio m-lą. Hunterso koledže studijavo vok. ir pranc. kalbas (1960 bakalaurė). Studijas tęsė Simmonso koledže Bostone, MA (1962 bibliotekininkystės magistrė). Persikėlusi į Elizabethą, NJ, mokytojavo aukštesniojoje m-loje, 5 m. dėstė liet. k. ir istoriją Morris Country koledže, dirbo valst. b-koje. Rutgerso un-te, NJ, studijavo vokiečių filologiją (1970 magistrė). Po studijų vėl dirba valst. b-koje. Nuo 1984 dirba ir vyro K. Pintscho elektroninių komponentų pardavimo b-vėje (viceprezidentė). Mokytojavo lituanistinėse m-lose: 8 m. Maironio m-loje Niujorke ir Elizabethe. Nuo jaunystės veikli skautė (buvo Niujorko tuntininkė, Atlanto rajono atstovė). Studijuodama priklausė *Neo-Lithuania* korporacijai (kelerius metus buvo Niujorko sk. pirmininkė). Veikia ir Lietuvių moterų fed-joje: nuo 1989 – 5 kadencijas pirmininkė. Nuo 1970 dalyvauja Generalinės moterų klubų fed-jos veikloje kaip Pabaltijo moterų atstovė. Vadovauja Šiaurės New Jersey Amerikos liet. klubui. LSS apdovanota ordinu *Už nuopelnus*.

NOAKAITĖ Alisa (g. 1912.I.23 Raseiniuose), gydytoja. 1930 baigusi Raseinių g-ją, įstojo į VDU. Iš pradžių studijavo hum. mokslus, po metų perėjo į Med. f-tą, priklausė korp. *Samogitia*. 1938 baigė VDU. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1948 apsigyveno JAV. 1953 įgijo teisę Niujorko valstijoje verstis priv. praktika. 1954–56 specializavosi anesteziologijoje, vėliau iki 1978 dirbo Šv. Jono ligoninėje Queense, NY.

NOAKAS Eugenijus (1909.X.12 Panevėžyje – 1985.II.10 Brooklyne, NY), teisininkas, visuom. veikėjas. Bibliotekininkės A. Noakaitės tėvas. Teisės daktaras (1948). 1930 baigė Raseinių g-ją, 1938 – VDU Teisių f-tą. 1933–34 šio un-to šaulių būrio, kuopos vadas. 1932 baigė Karo m-lą Kaune; vyr. leitenantas (1938). 1932–34 Vidaus reikalų m-jos valdininkas. 1934–40 Susisiekimo m-jos kanceliarijos sekretorius. 1940 Vilniaus aps. viršininko padėjėjas. Sovietų iš tarnybos atleistas, buvo persekiojamas, slapstėsi. 1942–44 Vilniaus apylinkės teismo teisėjas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945 dirbo Ingolstadto teismo raštinėje. 1945–46 Liet. Raudonojo Kryžiaus Ingolstadto sk. pirmininkas. 1948–49 buvo Müncheno LB centro v-bos narys, reikalų vedėjas. Müncheno Ludwigo-Maximilliano un-te įgijo daktaro laipsnį. 1950 Vokietijoje išlaikė JAV advokatūros egzaminus ir įgijo advokato teises, dirbo amer. teismuose Vokietijoje. 1950–51 IRO teis. patarėjas. 1951 su šeima atvyko į JAV. 1951–81 dirbo Niujorke *Ch. Pficer and Co* b-vės chem. tyrimo skyriuje. 1956–82 dar dirbo nekilnojamojo turto ir draudimo srityje. Atkūrė korp. *Neo-Lithuania* (jai priklausė dar būdamas studentas), 1955–57 buvo jos vyr. v-bos pirmininkas. 1958–59 ALTo, vėliau BALFo Niujorko sk. pirmininkas. Priklausė LŠS, Lietuvių tautininkų s-gai, *Vilties* d-jai. Parašė kn. *Lygtinis nuteisimas Lietuvoje*.

Eugenijus Noakas

NOCKŪNAS Antanas (g. 1931.VI.10 Alksnėnuose, Marijampolės aps.), kunigas marijonas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, mokėsi Hanau liet. g-joje. 1948 persikėlęs į JAV, 1949 įstojo į marijonų vienuolyną ir iki 1954 mokėsi kun. seminarijoje Hinsdale, IL. 1954–60 studijavo Romoje. Kunigu įšventintas 1957. Nuo 1960 dėstė pranc. ir lot. kalbas Marianapolio kole-

gijoje Thompsone, CT. 1963–75 dirbo provincijolo sekretoriumi ir ėjo įv. pareigas *Draugo* redakcijoje. 1975–94 kunigavo Čikagos apyl. parapijose ir Šv. Petro parapijoje Kenoshoje, WI. 1994–96 Šv. Kazimiero parapijos vikaras, 1996–2001 klebonas Worcesteryje, MA. Buvo ALRK MS kuopos dvasios vadas. Nuo 2001 kunigauja Plano, IL.

NOMEIKA Zenonas (1911.III.28 Pėdžiuose, Kėdainių aps. – 1976.V.22 Rochesteryje, NY), vargonininkas virtuozas, pianistas, mokytojas. Iš pradžių vargonuoti mokėsi pas tėvą, vėliau vargonininkų kursuose Kaune pas J. Naujalį. 1925–29 vargonuoti ir skambinti fortepijonu mokėsi Kauno muz. m-loje (pas J. Naujalį, E. Laumenskienę, B. Dvarioną, V. Ružickį). Nuo 1927 koncertavo. Gavęs Švietimo ministerijos stipendiją, 1929–36 vargonų studijas tęsė Paryžiuje (*École Normale de Musique*) pas M. Dupré. Grįžęs į Lietuvą, buvo Klaipėdos muz. m-los vargonų klasės vedėjas, 1939 mokytojavo Šiaulių muz. m-loje, vėliau Vilniaus konservatorijoje. Koncertavo Kauno bažnyčiose, Vilniaus, Šiaulių, Panevėžio katedrose. 1944 pasitraukė į Vokietiją; gyveno Hanau stovykloje. 1948 koncertavo Augsburge, Kemptene. Nuo 1949 gyveno JAV, Rochesteryje. 1954 surengė vargonų muzikos koncertus Montréalyje, Kanada, 1956, 1967 Čikagoje, IL, Rochesteryje ir kitur. Aprašytas *Riemann Musik Lexikon* (papildymai, 1975).

Zenonas Nomeika

NORBUTAS Stasys (1898.I.9 New Philadelphijoje, PA – 1987.IV.17 Elmhurste, PA), kunigas. Mokėsi Karolio kun. seminarijoje Overbrooke, PA. Kunigu įšventintas 1922. Trumpai kunigavęs keliose Pennsylvanijos valstijos parapijose, 1927–78 buvo Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai parapijos klebonas Frackville, PA. Čia pastatydino bažnyčią, 1940 įsteigė parapinę liet. m-lą, pakvietė mokytojauti Nukryžiuotojo Jėzaus seseris, 1957 pastatydino naują m-lą. Nuo 1978 buvo St. Mary Villos kapelionas Elmhurste, PA.

NOREIKA Juozas (g. 1925.III.18 Kaune), mechanikos inžinierius. 1943 baigė Vilniaus I g-ją. Vėliau pasitraukė į Australiją. 1956 V. Australijos un-te įgijo bakalauro laipsnį. Baigęs studijas, dirbo b-vėje *Massey-Harris* Melburne; atvykęs į Kanadą – b-vėje STELCO Hamiltone. Vėliau persikėlė į JAV. Dirbo Lansingo, MI, Čikagos, IL, Michigano City, IN, įv. b-vėse projektuotoju. 1972–93 (iki pensijos) – b-vės *Sargent and Lundy* Čikagoje projektuotojas, projektų vadybininkas. Nuo 1961 priklauso Beverly Shoreso, IN, liet. klubui; buvo jo pirmininkas.

NOREIKA Petras (1924.VI.27 Grikiškėje, Daugėliškio vls., Švenčionių aps. – 1996.IV.1 Čikagoje, IL), visuomenininkas. Mokėsi Švenčionių, Vilniaus Vytauto Didžiojo g-jose. Baigęs Švenčionių mkt. seminariją, dirbo įv. įstaigose. 1944 pasitraukė į Vokietiją, mokytojavo Fuldos pr. m-loje. 1950 persikėlęs į JAV, gyveno Čikagoje. Dalyvavo Vilniaus kr. liet. s-gos veikloje, buvo jos Čikagos sk. v-bos narys, nuo 1989 pirmininkas. Šis skyrius per *Vilnijos* d-ją rėmė R. Lietuvos m-las. Buvo ALTo ir VLIKo tarybų narys.

NORIUS Aleksandras (**Nekrašas;** 1926.VIII.7 Kėdainiuose – 1969.VII.15 Great Fallse, MT), kunigas, pedagogas. Ph. D. (1957). Mokėsi Kėdainių g-joje. Pasitraukęs į Vokietiją, 1946 Eichstätte baigė liet. g-ją ir pradėjo studijuoti Aukštojoje filosofijos-teologijos m-loje. 1949 išvyko į Romą, tęsė teologijos studijas Popiežiškajame Angelicum un-te. Vėliau šiame un-te apgynė filosofijos daktaro disertaci-

ją. Kartu studijavo ir Biblijos in-te. 1957 persikėlė į JAV. 1960 Columbijos un-te Niujorke, NY, įgijo pedagogikos bakalauro, 1963 pedagogikos bei rusų istorijos magistro laipsnius. 1965 Fordhamo un-te, NY, gavo rusų k. magistro laipsnį. 1960–68 dėstė filosofiją, rusų kalbą ir teologiją Šv. Jono un-te Niujorke, NY; nuo 1964 profesorius asistentas. 1968–69 vikaras Great Fallso, MT, amer. parapijoje.

NORKELIŪNAS Kazimieras Jonas (g. 1937 Kybartuose, Vilkaviškio aps.), filologas. Ph. D. Bridgeporto un-te, CT, studijavo anglų k. ir lit-rą, Fordhamo un-te, NY, – rusų k. ir lit-rą (magistras). Niujorko un-te apgynė doktoratą iš rusų ir slavų lit-rų. 1975–76 Cambridge un-te, Anglija, tyrinėjo Jurgio Baltrušaičio poetinį simbolizmą. Rusų ir vokiečių kalbų profesorius asistentas, vadovauja Maristo koledžo Poughkeepsie, NY, Moderniųjų k. katedrai. Priklauso Moderniųjų kalbų d-jai.

NORKŪNAS Mykolas (1869.XII.1 Krūminėse, Valkininkų vls., Trakų aps. – 1951.IV.1 Lawrence, MA), visuom. veikėjas. Jaunystėje išmokęs rašto, padėjo knygnešiams platinti knygas ir už tai buvo įkalintas. 1892 emigravo į JAV. Mokėsi vakarinėse m-lose ir įv. amatų. Bostone, MA, buvo pradėjęs leisti liet. laikraštį. 1902 apsigyveno Lawrence, rūpinosi atitraukti lietuvius nuo lenkiškos parapijos. Įsteigė Šv. Lauryno, Aušros Vartų d-jas, veikė LRK SA kuopoje. 1909 su Jaroševičiumi ir P. Mikalausku įkūrė Romos katalikų tautos mylėtojų s-gą. 1912 buvo Liet. blaivininkų s-gos pirmininkas. Vienas Lietuvos vyčių org-jos steigėjų 1913 ir ilgametis jos vadovas. Už šią veiklą Liet. darbininkų s-ga išrinko jį garbės nariu. 1920, 1931 lankėsi Lietuvoje, užmezgė vyčių ryšius su pavasarininkais. Vienas Lietuvių istorijos mokslo d-jos steigėjų. Rinko lituanistikos senienas ir medžiagą N. Anglijos liet. d-jų ir bažnyčių albumui. 1932 Liet. vyčių seimas Bostone apdovanojo aukso medaliu.

NORKUS Vytautas (1921.I.28 Kaune – 1996 JAV), krepšininkas. Mokėsi Kauno *Aušros* g-joje ir studijavo fiz. auklėjimą VDU. Žaidė krepšinį *Grandies* klube, nuo 1941 *Perkūno* klube. 1938 priimtas į Lietuvos krepšinio rinktinę. 1939 žaidė Europos pirmenybėse Kaune. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Žaidė Kempteno *Šarūno* komandoje. 1949 persikėlė į JAV.

NORUŠYTĖ Marija J. (g. 1948 Vokietijoje), gydytoja, biostatistikos specialistė. Ph. D. (1973). Persikėlusi į JAV, 1968 Ilinojaus un-te Čikagoje, IL, įgijo bakalauro, 1971 Michigano un-te Ann Arbore – visuomenės sveikatos apsaugos magistro laipsnį. 1973–77 Čikagos, un-to mokslo darbuotoja, 1977–81 b-vės SPSS techninės grupės vadovė. Vėliau dirbo Rusho-Presbiterionų–Šv. Luko Presbiterionų medicinos centro Čikagoje biostatistikos ir epidemiologijos profesore asistente. Parašė statistikos vadovėlių, paskelbė moksl. straipsnių iš statistikos ir medicinos. Priklauso įv. profesinėms d-joms, veikia jų v-bose. Bendradarbiauja profesinėje spaudoje.

NORVAIŠAITĖ Veronika (1881 Skilvionyse, Joniškio vls., Šiaulių aps. – 1961 Brooklyne, NY), visuomenininkė. Į JAV atvyko 1914, gyveno Brooklyne. Giedojo Apreiškimo parapijos chore, priklausė tautininkų klubui, SLA kuopai. LŠS narė rėmėja. Nuolatinė BALFo aukų rinkėja ir aukotoja. Šelpė karo pabėgėlius Vokietijoje.

NORVAIŠIENĖ Valerija (g. 1909 Riazanėje, Rusija), gydytoja odontologė. Medicinos daktarė (1949). 1942 Vilniaus un-te studijavo mediciną, toliau studijas tęsė Erlangeno un-te Vokietijoje, kurį baigė 1947. Tame pačiame un-te apgynė med. daktaro disertaciją *Lietuvių sukandimų nukrypimai*. Dirbo gydytoja Hofgeismerio ir Butzbacho pabėgėlių stovyklose. Atvykusi į JAV, gydytojos darbo nedirbo.

NORVILAITĖ Danutė (g. 1959.V.12 Niujorke), pedagogė, visuomenininkė. 1981 baigė Naująją socialinių tyrimų mokyklą (*New School for Social Research*) Niujorke. 1985 magistro laipsniu baigė Toronto un-tą Ontario, Kanadoje. 1988–89 Vasario 16-osios g-joje Vokietijoje dėstė anglų k. ir lit-rą, JAV istoriją. 1990–91 chemijos dėstytoja Šv. Aloyzo akademijoje Jersey City, NJ. 1991–92 žrn. *Spectrum*

Danutė Norvilaitė

Algis Novickas

bendradarbė ir redaktorė. 1992–93 dėstė filosofiją VDU ir Kauno technologijos un-te, buvo šių un-tų rektoriaus padėjėja užs. reikalams. Nuo 1993 Pradinės suaugusiųjų švietimo programos dėstytoja. Veikė studentų ateitininkų org-joje. PLJS v-bos narė 1985–90. JAV LB XIII Tarybos narė 1991–94.

NORVILAS Algimantas Antanas (g. 1941.X.21 Švėkšnoje), psichologas, visuom. veikėjas. Psichologijos daktaras (1970). LKMA narys (nuo 1973). 1964 bakalauro laipsniu baigė Loyolos un-tą Čikagoje, IL. Vėliau studijavo eksperimentinę psichologiją St. Louiso un-te St. Louise, MO; apgynė doktoratą. Studijas dar tęsė Toronto un-te Kanadoje. Nuo 1968 dėsto psichologiją Šv. Ksavero un-te Čikagoje. Aktyviai veikia Ateitininkų fed-joje: 1983 tarybos narys, 1985–89 pirmininkas. Lituanistikos in-to (1985–87 jo prezidiumo) narys. 1978–97 vadovavo *Ateities* leidyklai.

NOVICKAS Algis (g. 1951.V.17 Kenoshoje, WI), architektas. Inžinieriaus H. Novicko sūnus. 1976 *cum laude* baigė Ilinojaus un-tą Čikagoje (archit-ros bakalauro laipsnis). Baigęs mokslus, dirbo archit-ros b-vėse, nuo 2000 b-vės *Antunovich Associates* Čikagoje vyr. architektas. Yra registruotas architektas Ilinojaus valstijoje. Svarb. projektai: Sheddo okeano akvariumas, Adlerio planetariumo paviljonas *Sky* (abu Čikagoje), Čikagos un-to Verslo koledžas. Priklauso Čikagos architektų klubui, Amerikos architektų institutui, Amerikos muziejų d-jai.

NOVICKAS Henrikas (g. 1920.VI.1 Antakalnio dvare, Ukmergės aps.), statybos inžinierius. Architekto A. Novicko tėvas. 1940 baigė Aukštesniąją technikos m-lą Kaune. Studijavo VDU, pasitraukęs į Vokietiją, studijas tęsė Müncheno technikos ir UNRRA un-tuose; 1947 gavo statybos inžinieriaus diplomą. 1949 persikėlė į JAV, dirbo inžinerijos b-vėse inžinieriumi konstruktoriumi. 1974–86 b-vės *Murphy-McDonough* Čikagoje, IL, Inžinerinio sk. vedėjas ir inžinierių tarybos direktorius. Yra registruotas statybos inžinierius Ilinojaus valstijoje ir registruotas inžinierius Indianos, Louisianos, Floridos ir Kentucky valstijose. Gyvena Berverly Shores, IN. Svarb. projektai: viadukų kompleksas per geležinkelių linijas ir Lake

Henrikas Novickas

Shore greitkelį ties McCormicko parodų rūmais Čikagoje, pėsčiųjų tiltas per Dano Ryano greitkelį (pelnė JAV Federalinės greitkelių administracijos premiją); vadovavo dviejų pakeliamųjų tiltų Čikagoje rekonstrukcijos projektui (1988). Nuo 1988 (išėjęs į pensiją) dirba kaip inžinierius konsultantas sanitarinės inžinerijos srityje. Priklauso Amerikos civilinių inžinierių draugijai, ALIAS.

NOVICKY-JAKUS Stephanie (g. 1927 Čikagoje, IL), pianistė, kompozitorė. 1946 *Chicago Tribune* vakarinių valstijų pianistų konkurse laimėjo I vietą. 1950 bakalauro laipsniu baigė Čikagos muz. koledžą, vėliau studijavo kompoziciją pas E. Kreneką. Sukūrė kūrinių fortepijonui vaikams (išleido *Willie Music Co*), solo dainų, sonatą fortepijonui, styginių trio ir kt.

Antanas Novickis

NOVICKIS Antanas (1894.I.23 Diržiuose, Žeimelio vls., Šiaulių aps. – 1971.XII.28 Niujorke, NY), statybos inžinierius, architektas, visuom. veikėjas. Lietuvos kariuomenės atsargos inžinerijos pulkininkas leitenantas (1930). 1913 baigė Mintaujos g-ją Latvijoje. Mokydamasis g-joje, veikė liet. moksleivių kuopelėje, redagavo liet. moksleivių laikraštėlį *Pirmasis žingsnis*. 1913 įstojo į Rygos politechnikos in-tą, buvo studentų ratelio *Viltis* v-bos sekretorius. 1915–16, evakavus šį in-tą, mokėsi Maskvoje. 1916 mobilizuotas, kovėsi fronte. 1917 mokėsi Karo inžinerijos m-loje Kijeve. Grįžęs į Lietuvą, 1919 stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę, tarnavo Kauno komendantūroje, 1920–21 artilerijos brigadoje adjutantu. 1925 baigė Karo inžinerijos m-lą Versailles, Prancūzija, įgijo karo inžinieriaus laipsnį. 1925–30 dėstė Karo m-loje ir Aukštuosiuose karininkų kursuose Kaune. 1926 prezidento K. Griniaus adjutantas. 1927–30 Gen. štabo IV skyriaus susisiekimo dalies vedėjas. Dirbdamas Karo mokslo v-boje, redagavo informacinius biuletenius. 1930 VDU įgijo statybos inžinieriaus diplomą. 1931–38 Lietuvių inžinierių s-gos v-bos sekretorius, Savanorių kūrėjų ir atsargos karininkų s-gos narys. 1931–40 Vidaus reikalų m-jos vyr. statybos inspektorius. 1939–40 akcinės b-vės *Statyba* vicepirmininkas, SSRS ir Lietuvos sienos nustatymo k-jos narys. 1940 paskirtas Statybos ir sauskelių dep-to direktoriumi, 1941 – Lietuvos laikinosios vyriausybės susisiekimo ministru. 1941–44 Statybos v-bos valdytojas. Parengė projektų ir pastatė: Kauno miesto ligonių kasos rūmus (su V. Landsbergiu-Žemkalniu), Darbo rūmus Kaune, Kauno miesto ligonių kasos sanatoriją Kulautuvoje ir kt. Bendradarbiavo spaudoje (*Rygos garse, Lietuvos žiniose, Karyje, Karde* ir kt.). Pasitraukęs į Vokietiją, buvo Schwarzenbacho, 1945–46 Wünsiedelio stovyklų, 1946–47 Regensburgo LB apygardos pirmininkas. 1947–49 VLIKo Vykdomosios tarybos Kultūros tarnybos valdytojas. 1949 persikėlė į JAV. Dirbo architektų biure Niujorke (rengė gyv. namų, bažnyčių, m-lų projektus). 1950 ALTS, 1950–57 LVLS Niujorko sk. kuopos pirmininkas. Išleido patvariosios fortifikacijos kursą (šapirografuotas leidinys). Apdovanotas Vyčio kryžiumi (3 d-metyje).

O

OBALIS Raimundas (**Obalevičius;** g. 1946 Wiesbadene, Vokietija), muzikos mokytojas, chorvedys. Su tėvais atvyko į JAV. Lankė jėzuitų g-ją ir Eastmano muzikos m-lą Rochesteryje, NY (baigė su pagyrimu). Muzikos bakalauro laipsnį (studijavo fortepijono klasėje) gavo Rochesterio Nazaretho koledže. Baigęs muzikos pedagogikos mokslus, gavo leidimą mokytojauti valst. m-lose. 1957–79 Rochesterio liet. choro akompaniatorius, 1979–84 dirigento padėjėjas, nuo 1984 dirigentas. 1986 koncertavo su *Volungės* choru Toronte, Kanada. Choras 1987 giedojo Lietuvos krikščionybės 600 metų sukakties minėjime Romoje, dalyvavo VII JAV ir Kanados liet. dainų šventėje Čikagoje, 1994 Pasaulio liet. dainų šventėje Kaune ir Vilniuje. Buvo šių dainų švenčių jungtinio choro dirigentas. Kurį laiką vadovavo *Dainos* mišriajam ir vyrų chorams Baltimorėje, MD. Nuo 1977 Genesse Walley orkestro ir choro koncertmeisteris bei chormeisteris. 1989 koncertavo Anglijoje, Velse, Škotijoje, 1992 – Vokietijoje, Austrijoje, Šveicarijoje, 1995 Airijoje. Šv. Jurgio liet. parapijos muzikos vadovas ir Rochesterio m-lų muz. mokytojas. 1998 II Pasaulio liet. dainų šventei parengė Rochesterio *Putino* chorą.

Raimundas Obalis

OBELENYTĖ-GAIŽUTIENĖ Laima (g. 1944.III.26 Vilkaviškyje), pianistė, kanklininkė, kompozitorė. Su tėvais pasitraukusi iš Lietuvos, 1949 apsigyveno JAV, Clevelande, OH. Fortepijonu skambinti pradėjo 6 metų. Mokėsi pas J. Kazėną ir Clevelando muz. m-loje pas A. Kuprevičių; m-lą baigė 1962. Nuo 1971 joje mokytojavo. Lankė M. Valančiaus lituanistinę m-lą, aktyviai dalyvavo liet. skautų veikloje. Muziką toliau studijavo Eastmano muz. m-loje Rochesteryje, NY, ir įgijo bakalauro laipsnį (fortepijonas ir teorija). Kelerius metus buvo Clevelando vyrų okteto, Čiurlionio ansamblio, 1966–67 dainininkės A. Stempužienės akompaniatorė. 4 metus buvo Čiurlionio ansamblio kanklininkė. Vėliau mokytojavo Houstone, TX, turėjo priv. muzikos studiją. Nuo 1990 kuria dainas, pjeses fortepijonui, instrumentines kompozicijas (1996 muz. kūrinys *Boule de Suit* pastatytas Houstono un-te). Laimėjo prizines vietas jaunųjų pianistų konkursuose (1961 *Dirvos* ir kt.), 1996 už dainas *The Woman in the Picture, Saying Don't, Make It So* gavo valst. premijas.

Laima Obelenytė-Gaižutienė

OBOLĖNAS Kazys Petras (1898.V.22 Degutiškėje, Daugėliškio vls., Švenčionių aps. – 1996.IV.20 Niujorke), žurnalistas. Spaudoje bendradarbiavo nuo 1920. 1924–30 *Trimito* redaktorius. 1925 su M. Šalčiumi prie žrn. *Trimitas* suorganizavo pirmuosius korespondentų reporterių kursus. 1930–34 *Mūsų rytojaus* redakcijos sekretorius. 1934–35 Kauno miesto savivaldybės darbuotojas spaudos reikalams. 1935–38 *Mūsų krašto* redaktorius, 1938–39 jo korespondentas užsienyje. Nuo 1940 žrn. *Savaitė* leidėjas, 1942–44 – redaktorius ir leidėjas. Buvo renkamas į Lietuvos žurnalistų s-gos vadovybę. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Čia bendradarbiavo *Mūsų kelyje, Tėviškės garse*. 1946 suredagavo savaitraščio *Tremtinių žinios* pirmąjį numerį. 1949–52 *Britanijos lietuvio* Londone redaktorius. 1949 vadovavo liet. žurnalistų delegacijai Londone vykusiame iš komunistų pavergtų kraštų kilusių žurnalistų kongrese. 1954 VLIKo informacinės tarnybos pareigūnas. Į JAV persikėlė 1955 ir iki 1957 dirbo *Amerikos balso* radijo liet. programų sk. Niujorke.

ODINIS Petras Sakalas (g. 1946.VI.5 Vilniuje), fleitininkas. Studijavo Lietuvos konservatorijoje (A. Vizgirdos fleitos klasėje), griežė pučiamųjų orkestre *Trimitas*. 1974 emigravo į V. Vokietiją. 1979 baigė Esseno Volk-Wonos aukštąją m-lą (fleitą pūsti mokėsi pas prof. M. Ruttersą). Studijuodamas koncertavo Vokietijoje (Bonoje, Wuppertalyje, Stuttgarte), Belgijoje, Prancūzijoje, Anglijoje. Koncertavo su baritonu D. Sagemulleriu ir pianiste R. Lampsatyte JAV, Kanadoje.

OKSAS Kazimieras G. (Casimir **Oksas**; g. 1925.VII.27 Čikagoje, IL), kariškis, politikos veikėjas. JAV kariuomenės pulkininkas (1952). 1950 bakalauro laipsniu baigė Rensselaero politechnikos in-tą Troy, NY, 1970 – karo koledžą Carlisle, PA, 1980 magistro laipsniu – De Paulo un-tą Čikagoje. 1943–46 tarnavo JAV karinėse oro pajėgose. 1950–52 dalyvavo Korėjos kare, tarnavo inž. pulke. 1952 išėjo į atsargą. 1952–60 dirbo statybų inžinieriumi. Nuo 1954 buvo Lietuvių, baigusių un-tą, klubo prezidentas. 1962–79 b-vės *Mutual Federal Savings* vykd. vicepirmininkas. 1972 Ilinojaus valstijos Liet. respublikonų lygos pirmininkas, 1974 ALTo Čikagos sk. pirmininkas, 1991 vicepirmininkas. 1979–94 Cooko rajono teismo k-jos pirmininkas. Apie 1982 Amerikos liet. respublikonų fed-jos pirmininkas, kandidatas į JAV Kongresą. Buvo Pavergtųjų tautų k-to, Amerikos etn. grupių tradicijų išsaugojimo respublikonų tarybos pirmininkas. Už nuopelnus karo tarnyboje jam suteiktas Amerikos liet. respublikonų lygos Metų žmogaus vardas.

Kazimieras G. Oksas

OKUNIS Jurgis (1910.XI.3 Maskvoje – 1989.VII.7 Niujorke, NY), inžinierius architektas. Inžinieriaus T. Okunio sūnus. 1924 su tėvais grįžo į Lietuvą. 1932 baigė Aukštesniąją technikos m-lą Kaune, 1933 Karo m-lą. 1937 studijas tęsė Berlyne, Münchene ir Paryžiuje. 1941 baigė VDU Technikos f-tą. Dirbo šio un-to Statybos f-te Archit-ros kompozicijos katedros asistentu, dėstė Aukštesniojoje technikos m-loje. Sukūrė konkursinių projektų: tipinių m-lų (I ir II premijos), Pabaltijo valstybių paviljono Pasaul. parodoje Paryžiuje (1936, I premija), Petrašiūnų (I premija) ir Mažeikių rotušių, Panevėžio ir Šiaulių muziejų rūmų ir kt. Pagal jo projektą 1940–43 pastatytas ŽŪA daugiaaukštis bendrabutis Dotnuvoje. 1941–43 su kt. rengė sugriautų Lietuvos miestų atstatymo pla-

Irena ir Jurgis Okuniai

nus. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Berlyne dirbo archit. E. Neuferto b-vėje. 1946 Lietuvos inžinierių tremtinių v-bos surengtame tipinių gyv. namų konkurse pelnė I ir III premijas. Dirbo Lietuvos ūkio atstatymo k-joje. Parašė kn. *Gyvenamieji namai* (1948) ir *Die Wohnhäuser von heute* (1949). Nuo 1949 gyveno JAV (Bostone, MA, nuo 1956 Niujorke). 1960–75 dirbo *New York Port Authority* archit. biure. Su kt. projektavo Pasaul. parodos Transporto paviljoną (1963–64) ir Pasaulio prekybos centro Manhattane (abu Niujorke) dangoraižius. Bendradarbiavo LE, *Technikos žodyje, Drauge.*

OKUNIS Tomas (1878.III.7 Šelviuose, Vilkaviškio vls. – 1958.V.2 Bostone, MA), inžinierius. Inžinieriaus architekto J. Okunio tėvas. 1899 baigė Mintaujos g-ją, Latvija, 1903 Maskvos un-to Fizikos-matematikos f-tą. 1905 tobulinosi D. Britanijoje. 1908 baigęs Maskvos aukštąją technikos m-lą ir įgijęs inžinieriaus specialybę, iki 1920 dirbo kelių, tiltų projektuotoju, statybų techniniu prižiūrėtoju, 1920–24 Lietuvos pasiuntinybėje Maskvoje (rūpinosi Lietuvos turto iš Sov. Sąjungos grąžinimu). 1924 grįžo į Lietuvą. Dirbo Plentų v-boje, vėliau Tauragės, Marijampolės, Alytaus apskrityse inžinieriumi, prižiūrėjo cukraus fabrikų statybas Marijampolėje ir Pavenčiuose. Priklausė Tautos pažangos, Lietuvos atgimimo d-joms. Spaudoje rašė statybų klausimais. 1944 pasitraukė iš Lietuvos. Nuo 1949 gyveno JAV (Bostone).

OLIS Antanas A. (**Olišauskas;** 1898.VIII.25 Bridgeporte, IL – 1958.VI.3 ten pat), teisininkas, polit. ir visuom. veikėjas. Baigęs Čikagos un-tą, IL, tarnavo JAV karo laivyne. 1921 baigė Čikagos un-to Teisių m-lą (J. D.) ir išlaikė advokato praktikos Ilinojuje egzaminus. Dirigavo *Birutės* chorui Čikagoje, nuo 1922 šio choro pirmininkas. Nuo 1928 aktyviai dalyvavo *Margučio* programose, organizavo radijo laidas. Nuo 1926 SLA narys, 1930 finansinės k-jos pirmininkas. 1934 Pasaul. parodoje Čikagoje dalyvavo koncerte su simf. orkestru. Lietuvai vaduoti s-gos (įk. 1941) vienas organizatorių ir pirmasis pirmininkas, Tautinio lietuvių šalpos fondo pirmininkas. 1940–41 ALTo vykd. k-to narys, 1948–58 vicepirmininkas. Nuo 1941 dirbo Ilinojaus Finansų dep-te. 1942 ir 1944 Respublikonų partijos kandidatas į Čikagos municipalinius teisėjus; 1947 šios par-

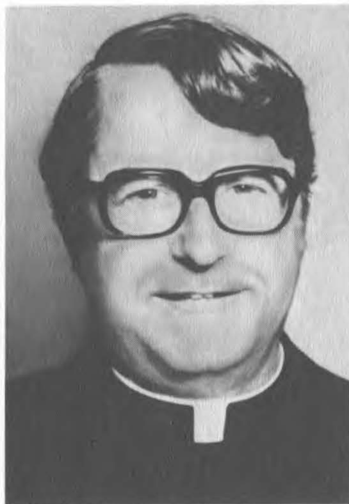

Antanas A. Olis

tijos tautinių grupių pirmininkas. Amerikos lietuvių misijos (ALM) pirmininkas. Vienas BALFo įkūrėjų, jo statuto autorius, 1944–56 BALFo direktorių tarybos narys, vicepirmininkas, 1957 garbės narys. 1944 suorganizavo Lietuvių seimą Niujorke ir 1945 ALM sąskrydį Vašingtone; pasmerkė SSRS vykdomą Lietuvos aneksiją, reikalavo leisti patiems lietuviams referendumu spręsti savo likimą. 1945 San Franciske, CA, vadovavo ALM delegacijai steigiamojoje JT konferencijoje.1946 išrinktas Čikagos sanitarinės apygardos (distrikto) patikėtiniu, 1950–54 - pirmininku. Jo pastangomis Čikagoje pastatyta vandens filtravimo sistema. ALTS vienas steigėjų ir 1949–51 jo pirmininkas; 1953 ir 1956 surengė du suvažiavimus Vašingtone, DC. Savo lėšomis iš Vokietijos į JAV 1948 perkeldino liet. dailininkų kūrinių parodą ir 1949–50 surengė parodas Niujorke, NY, Waterbury, CT, Bostone, MA, Detroite, MI, ir Čikagoje. Dviejų liet. tematikos dok. filmų (vienas apie komp. A. Vanagaitį) scenarijų autorius, režisierius. S. Dariaus ir S. Girėno paminklo Čikagoje vienas sumanytojų ir statybos organizatorių. Bridgeporte pastatydino kino teatrą *Romuva*. Padėjo suorganizuoti didžiausius liet. koncertus (1935, 1950, 1951, 1952) reprezentacinėse Čikagos salėse.

OLKOVIKAS Albertas W. (g. 1927.IX.12 Manchesteryje, NH), kunigas, apaštalinis pronotaras (1985). Kanonų teisės daktaras (1953). Mokėsi Šv. Tomo kun. seminarijoje Bloomfielde, CT, ir Montréalio, Kanada, didžiojoje seminarijoje. Studijavo Katalikų un-te Vašingtone, apgynė doktoratą. Kunigu įšventintas 1953 Manchesteryje. 1953–56 Šv. Antano Paduviečio parapijos vikaras Sanbornville, NH. Vėliau dirbo Šv. Juozapo katedroje Manchesteryje ir ėjo įv. pareigas vyskupijos kurijoje: kanclerio padėjėjas, tribunolo notaras, nuo 1967 kancleris. Nuo 1985 prelatas, paskirtas Manchesterio vyskupijos gen. vikaru. Šventojo Kapo riteris (1985).

OLŠAUSKAS Algirdas (g. 1926.XII.29 Žeimiuose, Salantų vls., Kretingos aps.), kunigas. Teologijos daktaras (1954). Monsinjoras (1992). 1946 baigė liet. g-ją Oldenburge. Studijavo Eichstätto kun. seminarijoje. 1952 baigė Laterano un-tą Romoje (licenciatas; įšventintas kunigu). Šiame un-te įgijo daktaro laipsnį. 1955 atvyko į JAV. Dirbo įvairiose Los Angeles, CA, vyskupijos amer. parapijose. Nuo 1967 Šv. Kazimiero liet. parapijos vikaras, nuo 1984 – klebonas.

Algirdas Olšauskas

OLŠAUSKAS Juozas (1893.IX.23 Talokiuose, Alytaus aps. - 1973.VIII.2 Amsterdame, NJ), vargonininkas, dainininkas, aktorius. Kaune baigęs J. Naujalio vargonininkų kursus, kelerius metus vargonininkavo Paežeriuose. Dainavo *Dainos* d-jos kvartete. 1914 pasitraukė į Sankt Peterburgą, Rusija. Studijavo konservatorijoje, dainavo Šv. Kotrynos chore (vadovavo Č. Sasnauskas). Grįžęs į Lietuvą, vargonininkavo ir mokytojavo Dauguose, vėliau Kaune buvo Tautos teatro Muz. dalies vedėjas, koncertmeisteris, kūrė dainų tekstus, pritaikė muziką. 1920 Lietuvos meno kūrėjų d-jos sekretorius. Sukūrė vaidmenų *Vilkolakio* teatre. 1923 baigė A. Sutkaus vaidybos studiją. Kauno konservatorijoje lankė dainavimo klasę. 1924 su A. Vanagaičiu atvyko į JAV, Čikagą, IL, čia abu subūrė vodevilių teatro trupę *Dzimdzi-Drimdzi*, su ja rengė spektaklius, dainavo patriotines dainas, pritariant kanklėms, lankė liet. kolonijas. Vėliau vargonininkavo New Britaine, CT, Clevelande, OH, Amsterdame. Ams-

Juozas Olšauskas

terdame buvo liet. radijo valandėlės vedėjas. Įdainavo plokštelių (vienas, su A. Vanagaičiu ir M. Rakauskaite). 1946–19 ALRK Vargonininkų s-gos sekretorius-iždininkas. Už nuopelnus Lietuvai apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordinu.

ONAITIS Frank (g. 1918.I.5 Youngstowne, OH), animacinių filmų kūrėjas. 1936 pradėjo dirbti Charleso Mintzo filmų studijoje, vėliau Hollywoode, CA, Walterio Lantzo studijoje. 1939 perėjo į Walto Disney b-vę. II pasaul. karo metais tarnavo *Signal* korpuse ir dirbo prie kar. filmų. 1945 grįžo į W. Disney studiją, prisidėjo prie animacinių filmų kūrimo (*Snow White, Fantasia*). Nuo 1950 dirbo televizijoje dailininku. Jo piešti vaikų serijiniai filmai *Bozo the Clown, Mr. Magoo, Benie and Cecil*.

ORINTAITĖ Petronėlė (**Janutienė**; 1905.II.18 Liepalotuose, Būblelių vls., Šakių aps. – 1999.XII.16 Los Angeles, CA; 2000.VI.10 palaidota Kudirkos Naumiestyje), rašytoja. Teisininko K. Janutos žmona. 1925 baigė Vilkaviškio *Žiburio* g-ją. Filologiją ir pedagogiką studijavo Lietuvos un-to Hum. mokslų f-te. 1929 baigusi studijas, mokytojavo (po metus) Tauragės mkt. seminarijoje, Mažeikių ir Vilkaviškio g-jose, 1932–37 Šiaulių berniukų g-joje, 1937–39 Kauno III g-joje, 1939–42 Vilniaus IV ir Birutės g-joje, 1943–44 Vilkaviškio g-joje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–49 mokytojavo Augsburgo liet. g-joje, 1949 atvyko į JAV ir apsigyveno Čikagoje, IL. 1959 persikėlė į Los Angeles. 1926 išspausdino pirmuosius eilėraščius *Naujojoje vaidilutėje*. 1930 išleido pirmą rink. *Vingių vingiai*, vėliau – rink. *Dirvonų dukterims* (1938), *Šulinys sodyboje* (1950), *Liūdnai linguoja lelija* (1967), poemų kn. *Legendų liepsnos* (1986). Poezijoje vyrauja moters likimo, tėvynės ilgesio temos, gamtos motyvai. Lyrika artima tradicinei liet. liaudies dainų poetikai. Išgarsėjo prozos veikalais, ypač romanais *Paslėpta žaizda* (1934, II leid. 1955, III leid. 1991), *Daubiškės inteligentai* (1937, II leid. 1962, III leid. 1991). Pirmajame vaizduojama psichologinė šeimos drama, antrajame – susmulkėjusi provincijos miesčionija. Išleido novelių rink. *Iš sostinės* (1932), *Jurgučio pieva* (1938), *Marti iš miesto* (1948), legendą *Viligailė* (1951), *Grožvydės meilė* (1955), eiliuotą apysaką *Tafilė nuo Kražantės* (1959), ist. romaną *Erelių kuorai* (1976). Kūrė vaikams ir jaunimui (dažniausiai Balės Vaivorytės slap.): *Kiškio lūpa* (1948), *Žirgonė ir Gailė* (1948), *Lietuvos keliu* (1948, II pataisytas leid. *Tėviškės takais* 1956), *Mano švilpa* (1949), *Viltrakių vaikai* (1952, 1953 jaunimo lit. premija, II leid. 1979), *Nardžio pulkas* (1962), *Lietuva – graži tėvynė* (1972), *Gyvūnų sodyba* (1980). Parašė veikalų jaunimo scenai: *Žirgonė ir Gailė*, *Našlaitė* (neišspausdintas), *Skaidrytė* (1964); atsiminimus apie S. Nėrį *Ką laumės lėmė* (1965), apybraižų rink. *Liepalotų medynuose* (1971; abiejų antrieji leidimai 2001 Vilniuje), publicistinių straipsnių. Kaune išleista: apybraižų rink. *Būk žmogus, Žabuli* (1999, LRD premija) ir romanas apie tarpukario Lietuvą *Dangus degėlų žydėjime* (2001). Kūrinių spausdinta almanachuose *Granitas, Aukštyn, Tremties metai, Pradalgėje, Lietuvių poezijos antologijoje*, vok. k. išleistame novelių rinkinyje *Novellen von Baltischen Meer*. Kūryba versta į lenkų, latvių, švedų, anglų kalbas. Buvo LRD, nuo 1992 Lietuvos rašytojų s-gos narė. Knygomis ir aukomis rėmė Kudirkos Naumiesčio m-lą. Po mirties apie rašytoją išleistos biografinės eseistikos kn.: J. Kundroto *Gyvenimas kaip legenda: Štrichai P. Orintaitės portretui*, V. Čeplinsko *Pokalbiai* (abi 2000).

ORVIDAS Adolfas (**Orvydas;** 1899 Šiauliuose – 1978 JAV), pedagogas. Mokėsi Šiaulių g-joje. 1919 Lietuvos kariuomenės savanoris. Grįžęs iš kariuomenės, baigė g-ją, kūno kultūros kursus Palangoje. Nuo 1921 Joniškio prog-jos, nuo 1925 Kauno g-jos mokytojas. Dirbdamas studijavo VDU Gamtos ir matematikos f-te, gavo matematikos mokytojo diplomą; t. p. išklausė Teisių f-to kursą. 1936–38 Joniškio, 1938–40 Alytaus g-jos direktorius. 1941 pasitraukė į Vokietiją. Grįžęs į Lietuvą, 1943–44 mokytojavo Joniškyje. 1944 pasitraukė į Austriją, vėliau į Vokietiją. 1945–49 Regensburgo ir Scheinfeldo liet. g-jų inspektorius. 1949 persikėlė į JAV. Kurį laiką amer. m-loje dėstė matematiką, dalyvavo liet. renginiuose.

OSIPAVIČIŪTĖ Albina (g. 1911.II.16 Worcesteryje, MA), sportininkė. Plaukimo pasaulio čempionė (1928). Plaukimo treniruotes lankė nuo 1924. 1927 tapo N. Anglijos, 1928 Amsterdamo olimpiadoje – pasaulio čempione. Per 4 metus laimėjo 65 medalius, 12 taurių. 1933 baigė Pembroke koledžą, vėliau studijavo Browno un-te (abu Providence, RI). Ištekėjusi nuo 1936 gyveno Lynchburge, VA. Priklausė Lietuvos vyčiams.

OSMANSKIS Vincas (1915.XII.19 Providence, RI), futbolininkas. 1939 baigė koledžą Worcesteryje, MA, ir studijavo odontologiją Northwesterno un-te Čikagoje, IL. Turėjo stomatologijos kabinetą. Dalyvavo Liet. vyčių veikloje. 1939 Tautinės profesionalų futbolo lygos išrinktas geriausiu metų žaidėju. Žaidė *Chicago Bears* profesionalų komandoje. Buvo komandų treneris Iowos un-te 1939, *Great Lages* 1943, *Camp Lejanne,* NC, 1944, *Chicago Bears* 1947, Šv. Kryžiaus koledže 1948–49.

OSMOLSKIS Povilas (1919.VIII.17 Veiveriuose, Marijampolės aps. – 1971.III.17 Niujorke), dailininkas. 1938 baigė Kauno *Aušros* berniukų g-ją. 1939–41 mokėsi Kauno meno m-loje. Piešė karikatūras žrn. *Žiburėlis, Žvaigždutė, Karys, Ūkininko patarėjas.* 1944 pasitraukė į Vokietiją. Iliustravo knygas vaikams: *Du gaideliai,* A. Andriušio *Vabalų vestuvės* (1948), *Riestaūsio sūnus* (1947), S. Zobarsko *Gandras ir gandrytė* (1946), L. Dovydėno *Pabėgėlis Rapsiukas* (1946), *Gyveno kartą karalius* (1947), V. Tamulaičio *Sugrįžimas* (1948). Talkino *Sietyno* ansambliui. 1949 persikėlęs į JAV, Niujorke dirbo komercinio meno srityje, vėliau kaip nepriklausomas dailininkas. Buvo nuolatinis žrn. *Eglutė* iliustratorius. Iliustravo ~20 *Patria* ir *Gabija* leidyklų knygų: V. Pietario *Lapės pasaka* (1951), Vytės Nemunėlio *Pietų vėjelis* (1951), P. Orintaitės *Viltrakių vaikai* (1952). Piešė ir knygų viršelius, sukūrė vinjetę laikr. *Darbininkas.*

Povilas Osmolskis

OSTIS Algirdas R. (g. 1931.V.24 Panevėžyje), teisininkas, inžinierius. Teisės daktaras (1965). 1955 baigė Marylando un-tą, įgijo inžinerijos bakalauro laipsnį. 1955–57 tarnavo JAV kariuomenėje; oro pajėgų kapitonas. 1957–61 inžinierius pramonės b-vėje. De Paulo un-te Čikagoje, IL, apgynė disertaciją. 1965 pradėjo verstis advokatūra. Iš pradžių Čikagoje dirbo advokatų kontoroje, vėliau juriskonsultu pramonės b-vėje. Nuo 1984 užsiima privačia bendrosios teisės praktika Hinsdale, Čikaga. Priklauso LF (nuo 1985 tarybos narys, 1989–92 v-bos pirmininkas, 1985–89 ir nuo 1993 vicepirmininkas teisės reikalams, nuo 1997 tarybos pirmininkas), Lietuvių katalikų spaudos d-jai (nuo 1987 vicepirmininkas).

Kostas Ostrauskas

OSTRAUSKAS Kostas (g. 1926.IV.5 Veiveriuose, Marijampolės aps.), dramaturgas, literatūros istorikas ir kritikas. Psichologės D. Ostrauskienės vyras. Ph. D. (1958). 1944 pasitraukė į Vokietiją. Mokėsi Lübeko liet. g-joje, nuo 1946 studijavo lituanistiką Pabaltijo un-te Hamburge-Pinneberge. 1949 atvyko į JAV. Nuo 1950 Pennsylvanijos un-te Philadelphijoje, PA, studijavo baltistiką ir lituanistiką (magistras 1952), apgynė doktoratą iš liet. lit-ros. 1952–89 dirbo šio un-to b-koje: 1958–78 Muzikos b-kos vedėjas, vėliau Lituanistikos sk. kuratorius. 1970–79 *Modern Language Association of American International Bibliography* lietuviškosios dalies bibliografas. Nuo 1961 Lituanistikos in-to narys, 1965–74 Literatūros sk. vedėjas. 1962–67 PLB Kultūros tarybos narys. LRD narys, *Santaros-Šviesos* fed-jos garbės narys. 1951 sukūrė pirmąją, avangardizmo bruožų turinčią pjesę *Pypkė*. Pjesė *Gyveno kartą senelis ir senelė* (1963–69) laikoma pirmąja avangardo drama liet. lit-roje. Kūrybai būdinga žmogiškosios būties problematika, žmogaus susidūrimas su likimu ir mirtimi, meno ir kūrybos prasmės ieškojimas, absurdo teatrui artimos priemonės: atviras sąlygiškumas, iracionalumas, asociatyvi, dažnai muzikiniais principais pagrįsta kūrinių kompozija ir kt. Vėlesnei kūrybai (draminis veikalas *Ars amoris* 1991) būdinga postmodernizmo estetika: žaidimo iliuzija, kult., ist., lit. stereotipų ir siužetų vartojimas, groteskas, ironija, žodžių žaismas. Išleido dramų rinkinius *Žaliojoje lankelėj* (1963; V. Krėvės lit. premija, 1966), *Kvartetas* (1971), *Čičinskas* (1977), *Gundymai* (1983), *Ars amoris* (1991; LRD premija, 1991), *Ketvirtoji siena* (kartu su kritikos straipsniais; LRD premija, 1996), *Kaliausės mirtis* (abi 1996), *Čičinkas ir kiti. Dramos ir mikrodramos* (2002, Vilniuje). Į rinkinius neįėjusios dramos 1977–93 spausdintos žrn. *Metmenys*. Išleido kritikos straipsnių, laiškų ir atsiminimų rinkinį *Žodžiai ir žmonės* (1997). Be *Metmenų*, lit-ros istorijos, kritikos ir kt. klausimais rašė *Aiduose, Literatūros lankuose, Lituanus, Lituanistikos darbuose*. LE bendradarbis (parašė straipsnius apie sovietinę lietuvių lit-rą, kai kuriuos liet. rašytojus, didesniąją dalį straipsnių apie muziką ir kitų kraštų kompozitorius). Parengė spaudai A. Škėmos *Raštus* (2 t. 1967–70). Keletas dramų išversta į anglų ir rusų kalbas. 1990 už visą kūrybą apdovanotas JAV LB premija.

OSTRAUSKIENĖ Danutė (Donna V. **Ostrauskas;** g. 1929.VIII.2 Kaune), psichologė. Rašytojo K. Ostrausko žmona. Ph. D. (1974). 1948–50 mokėsi Pabaltijo un-te Hamburge-Pinneberge Vokietijoje. 1959–61 Pennsylvanijos un-te Philadelphijoje, PA, studijavo psichologiją. 1963 magistro laipsniu baigė klinikinės psichologijos studijas Temple un-te Philadelphijoje. Bryn Mawro, PA, kolegijoje apgynė doktoratą. 1963–71 Philadelphijos centr. ligoninės ir Psichiatrijos priėmimo centro psichologė. 1971–77 dėstė Pennsylvanijos un-te, buvo ir Priėmimo centro Psichologijos sk. direktorė. 1974–77 kartu ir Pennsylvanijos un-to Medicinos m-los psichologė instruktorė. 1977–84 Gubernatoriaus Bacono sveikatos centro Delaware Cityje, DE, klinikinės psichologijos ir diagnostikos direktorė. Nuo 1984 Delaware v-jos ir Vaikų psichikos sveikatos skyriaus Wilmingtone, DE, klinikinių programų direktorė. Paskelbė moksl. straipsnių JAV psichol. leidiniuose. LSS narė (paskautininkė).

OŠLAPAS Albertas (1896.IV.4 Bagdoniškėje, Nemunėlio Radviliškio vls., Biržų aps. –

1976.XI.1 Niujorke, NY), teisininkas. 1921 baigė vid. mokslą, 1926 Lietuvos un-to Teisių f-tą. 1930–44 dirbo advokatu Kaune. Iki 1935 buvo *Lietūkio* b-vės juriskonsultas. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1949 persikėlė į JAV. Nuo 1952 Niujorko ALTo *Sandaros* kuopos v-bos narys, ėjo įv. pareigas Niujorko ALTe.

OŠLAPAS Raimundas (1927.VI.16 Kaune – 1998.VI.15 Santa Monicoje, CA), biologas, endokrinologas, visuom. veikėjas. Ph. D. (1965). G-ją baigė 1946 Eichstätte, Vokietija. Vėliau studijavo mediciną Tübingeno un-te. 1949 persikėlė į JAV. 1953 baigęs Brooklyno koledže, NY, biologijos studijas, 1956–65 toliau studijavo Rutgerse un-te, NJ, kur apgynė doktoratą iš fiziologijos ir biochemijos. Dirbo vaistų b-vėse *Merck and Co* ir *Abbott Laboratories*, bendradarbiavo su Nobelio premijos laureatais R. Guilleminu, A. Shally, R. Yalow, R. H. Silberiu ir kitais žymiais mokslininkais. 1975–92 dėstė Loyolos un-te Čikagoje, kartu dirbo ir Hines karo veteranų ligoninėje (abu IL). Aktyviai dalyvavo tiriant uždegimą slopinančius steroidus, vadovavo pirmosios diagnostinės priemonės žmogaus augimo hormonui nustatyti sukūrimui. Analitinio straipsnio apie kortikosterono kiekio kraujuje matavimą bendraautoris. JAV Endokrinologijos ir Klinikinės chemijos draugijų narys. Bendradarbiavo JAV moksl. žurnaluose. Nuo 1992 Kauno med. akademijos klinikų, Vilniaus Raudonojo Kryžiaus ligoninės konsultantas endokrinologijos ir laboratorinės medicinos klausimais. Konsultavo sergančiuosius diabetu ir skydliaukės ligomis, padėjo modernizuoti diagnostikos procedūras ir mokymo metodiką. Amer. moksl. žurnaluose paskelbė daugiau kaip 10 moksl. straipsnių. Visų JAV vykusių MKS dalyvis. Aktyviai dalyvavo skautų, studentų s-gos, BALFo, JAV LB veikloje.

Raimundas Ošlapas

OŽALAS Mykolas (1911.XII.19 Palmerstone, PA – 1999.III.1 Wilkes Barre, PA), kunigas. Prelatas (1983). Mokėsi Mt. St. Mary kun. seminarijoje Emittsburge, MD; 1939 įšventintas kunigu. Kunigavo Pennsylvanijos liet. parapijose. 1939–41 vikaras Šv. Kazimiero parapijoje Pittstone. 1943–46 JAV karinio jūrų laivyno rezervo kapelionas. 1962–66 Šv. Juozapo parapijos klebonas Duryejoje ir 1966–69 Šv. Kazimiero parapijos klebonas Wilkes Barre. Ilgiausiai kunigavo Šv. Juozapo parapijoje Scrantone: 1941–43 ir 1946–59 vikaras, 1969–87 klebonas. Nuo 1983 buvo vyskupijos konsultantas. Pittstone iš Lietuvos kilusio kun. J. Kasakaičio išmokytas lietuviškai, vėliau uoliai palaikė lietuvybę.

OŽELIENĖ Sofija (**Tyrulytė;** 1900.X.25 Biržuose – 1994.VIII.4 Čikagoje, IL), visuom. veikėja. Lietuvos kariuomenės pulkininko gydytojo K. Oželio žmona, inž. K. Oželio motina. Per I pasaul. karą su tėvais pateko į Rogačiovą, Rusija, kur baigė 6 g-jos klases. 1918–19 mokėsi Panevėžio mergaičių g-joje. 1922 Kaune prie Karo ligoninės įkūrė Moterų k-tą kariams ligoniams ir invalidams globoti. 1922–26 Vaikelio Jėzaus d-jos, 1924–26 Moterų d-jos tautiniam laivynui remti v-bų narė. 1925 kartu su kitomis moterimis įsteigė Karių šeimų moterų d-ją (1935 pavadintą L. D. K. Birutės d-ja), buvo jos vicepirmininkė, 1934–35 pirmininkė. 1927–28 su vyru gyveno Paryžiuje, Prancūzų k. in-te mokėsi pranc. kalbos. 1928–33 Kūdikių gelbėjimo d-jos *Lopšelis* v-bos narė, 1929–33 Vytauto Didžiojo rinkliavų k-to pirmininkė. 1944 su šeima pasitraukė į Vokietiją. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Či-

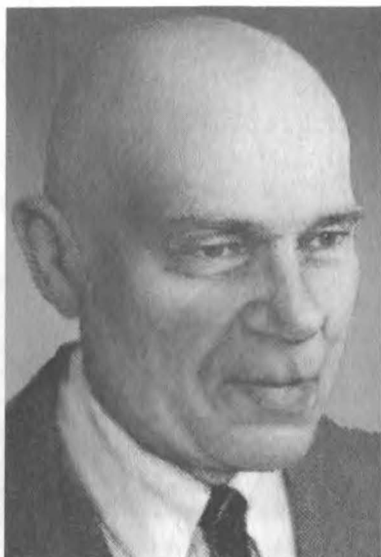
kagoje. 1951 su M. Tumiene ir M. Babickiene atkūrė L. D. K. Birutės d-ją ir iki 1958 buvo jos pirmininkė. Parašė šios d-jos ist. apžvalgą, 1974 išleido kn. *Dienų vitražai*, kurioje beletristinis pasakojimas apie Kauno inteligentijos kelių šeimų gyvenimą 1939–49 metais persipina su svarbiausiais to meto Lietuvos gyvenimo įvykiais.

OŽELIS Kazys (1886.VI.23 Vilkų Kampe, Švėkšnos vls., Tauragės aps. – 1960.III.3 Čikagoje, IL), karo medikas, sanitarijos pulkininkas. Visuom. veikėjos S. Oželienės vyras, inžinieriaus K. Oželio tėvas. Medicinos daktaras (1929). Mokėsi Palangos prog-joje. 1908 baigė Mintaujos g-ją, Latvija. Studijavo Karo medicinos akademijoje Sankt Peterburge, baigė 1913. Su kitais 1908 suorganizavo slaptą liet. studentų d-ją *Fraternitas Lithuanica*. Nuo 1913 tarnavo jaun. gydytoju pėstininkų pulke, karui prasidėjus – vyr. gydytoju (R. Prūsijoje, Lenkijoje, Latvijoje, 1916–17 Rumunijoje). 1917 dalyvavo Rusijos lietuvių seime Petrograde ir Liet. karininkų s-gos suvažiavime Petrograde. Iš Rumunijos buvo perkeltas į Suomiją divizijos ligoninės vyr. ordinatoriumi. 1918 paleistas iš Rusijos kariuomenės, grįžo į Lietuvą. Švėkšnoje organizavo ligoninę. 1919 pašauktas į Lietuvos kariuomenę, Kupiškyje suorganizavo II lauko ligoninę. 1920–39 dirbo Kauno karo ligoninės viršininku. Joje vadovavo savo suorganizuotam patologijos skyriui, prie kurio 1922–24 veikė ir Lietuvos un-to Patologijos katedra, buvo jos prozektoriumi. Nuo 1921 kelias vasaras buvo skiriamas Palangos karo sanatorijos viršininku. 1925 Prahos teismo med. in-te ir 1927–28 Paryžiaus med. in-te gilinosi į teismo mediciną. 1929 Lietuvos un-to Med. f-te apgynė med. daktaro disertaciją. Nuo 1929 dėstė šiame f-te ir buvo Teismo ir socialinės med. katedros vedėjas. 1937 ekstraordinarinis profesorius, nuo 1942 profesorius. 1939–44 naujai pastatytų VDU klinikų Kaune direktorius. Nuo 1942 kartu buvo Vyr. teismo med. ekspertas. 1944 pasitraukė į Vokietiją, Augsburgo stovykloje vadovavo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus skyriui. 1949 persikėlė į JAV. Nuo 1950 dirbo patologu Manteno valst. ligoninėje, IL. Veikė gydytojų org-jose: Kauno med. d-joje, Kovos su veneros ligomis d-joje (3 metus pirmininkas), Kovos su vėžiu d-joje, Lietuvos gydytojų s-goje (4 metus pirmininkas), ALGD garbės narys. Teismo ir socialinės med. klausimais paskelbė apie 40 straipsnių *Medicinoje* (buvo jos red. komisijos narys), VDU *Medicinos fakulteto darbuose*, *Kriminalistikos žinyne*. Išleido *Mediko-sanitarinių įstatymų veikiančių Lietuvoje rinkinį* (1930). Išvertė L. Sobolevo *Įvadą į patologinės anatomijos diagnostikos kursą* (1924). Bendradarbiavo LE. Už pasižymėjimą kovose dėl Lietuvos laisvės apdovanotas II laipsnio Vyčio kryžiaus ordinu.

Kazys Oželis (1886–1960)

OŽELIS Kazys (1923.VII.31 Palangoje – 1985.XI.16 JAV), inžinierius, visuom. ir kult. veikėjas. Lietuvos kariuomenės pulkininko gydytojo K. Oželio ir visuom. veikėjos S. Oželienės sūnus. 1941 baigė g-ją Kaune. 1940–43 lankė Kauno dramos teatro studiją. 1944 tarnavo P. Plechavičiaus Vietinėje rinktinėje, pasitraukė į Vokietiją. 1945–49 vaidino Augsburgo liet. teatre. Nuo 1949 gyveno JAV. 1954 Čikagoje, IL, baigė Pramonės inžinierių koledžą, dirbo *Wallace Press* b-vės Planavimo sk. viršininku. Kartu su S. Pilka ir kitais atkūrė Čikagos liet. teatrą, buvo liet. vyrų choro vado-

Kazys Oželis (1923–1985)

vas. 1957 padėjo V. Baltrušaičiui pastatyti G. Verdi operą *Rigoletto* ir 1958 Ch. Gounod *Faustą*, 1959 pats režisavo G. Bizet *Carmen*. Nuo 1956 dalyvavo Lietuvių karių veteranų s-gos *Ramovė* centro v-bos veikloje. 1957 pradėjo leisti laikr. *Laisvoji Lietuva*. Nuo 1958 Lietuvos atgimimo sąjūdžio vyr. v-bos narys. Kartu su kitais įsteigė jūrų skautų korp. *Gintaras*.

P

PABARČIUS Algis (g. 1932.V.1 Žemaičių Kalvarijoje, Telšių aps.), statybos inžinierius. Daktaras (1964). 1950 baigė Müncheno liet. g-ją ir persikėlė į JAV. 1955 baigė Ilinojaus un-tą Čikagoje, 1958 Ilinojaus technologijos un-tą (magistro laipsniu). 1956–64 dėstė Ilinojaus un-te; asocijuotas profesorius. Ilinojaus technologijos un-te apgynė doktoratą. Nuo 1959 yra Zubkaus, Žemaičio ir kt. b-vių Vašingtone, DC, dalininkas. Nuo 1964 korp. *Holiday Building* prezidentas.

PABEDINSKAS Jonas (g. 1929.VII.4 Plungėje), ekonomistas. Inžinieriaus, verslininko K. Pabedinsko sūnus. Nuo 1943 ateitininkas, kelerius metus Fed-jos v-bos narys (JAV – Fed-jos reikalų vedėjas). 1947 Kempteno, Vokietija, liet. stovyklos skautų draugovės vadovas. Studijavo ekonomiką Tübingeno, Vokietija, ir iki 1952 Madrido un-tuose. 1949–50 žaidė Madrido un-to krepšinio komandoje, 1951 su miesto rinktine dalyvavo krepšinio tarpt. turnyre Barselonoje. Po studijų dirbo JAV įmonių eksporto skyriuose; 1964–84 Čikagoje J. D. Marshallo eksporto b-vės viceprezidentas. Vėliau dirbo *Nationwide Industries* b-vės koncesinių verslų organizavimo srityje. Nuo 1989 tarpt. prekybos konsultantas, tiria P. Amerikos, Afrikos ir arabų valstybių rinką. Bendradarbiauja JAV lietuvių (*Drauge*, *Ateityje*, *Į laisvę*, *Aiduose*) ir Lietuvos (nuo 1989) spaudoje.

PABEDINSKAS Kazimieras (1904.II.7 Nocegaloje, Naujamiesčio vls., Panevėžio aps. – 1998.VI.23 Vilniuje; palaidotas Naujamiestyje), inžinierius, verslininkas. Ekonomisto J. Pabedinsko tėvas. Nuo 1915 ateitininkas. 1919 įsto-

Jonas Pabedinskas

jo į Šaulių s-gą, 1922–23 buvo Panevėžio būrio vadas. 1920 dalyvavo kovose su lenkais. 1923 baigęs Panevėžio g-ją, įstojo į Lietuvos un-tą Kaune, studijavo Technikos f-te. 1924–28 studijavo Grenoblio un-te, Prancūzija, įgijo inžinieriaus diplomą. 1930–31 specializavosi Sorau tekstilės in-te, Vokietija. 1930–41 Kučinsko ir Pabedinskų akc. b-vės Plungėje vyr. direktorius ir v-bos vicepirmininkas. Šią linų verpyklą ir audyklą pavertė didele įmone su daugiau kaip tūkstančiu darbininkų, pastatė elektros stotį, pirmasis Lietuvoje įrengė šiltas linų markas ir įsigijo mynimo mašinas. Vokiečių nacionalizuotoje savo įmonėje dirbo technikos vedėju. Nuo 1937 *Mūro* akc. b-vės v-bos pirmininkas. Buvo Plungės miesto tarybos, Prekybos ir pramonės rūmų narys. Slapstėsi nuo trėmimo pirmosios bolševikų okupacijos metais, 1944 pasitraukė į Vokietiją. Gyveno Kempteno stovykloje, 1946 buvo liet. k-to pirmininkas. 1948 išvyko į Alžyrą. Maroke ėmėsi vadovauti bankrutuojančiam fabrikui ir padarė jį klestinčiu. Į JAV persikėlė 1956. Nuo 1958 *Kęstučio* korp. vyr. v-bos pirmininkas, Krikščionių demokratų s-gos centro k-to narys. Nuo 1959 vadovavo statybos b-vei *Danga*. 1990 grįžo į Lietuvą, gyveno Vilniuje. Rėmė Plungės bažnyčios statybą, visuom. kult. org-jas, LF. Bendradarbiavo *XX amžiuje*, *Naujojoje romuvoje* ir *Tautos ūkyje*. Parašė atsiminimų kn. *Nuo Plungės iki Maroko* (1988, II leid. 1994).

PACIENĖ Apolonija (**Pacys;** g. 1922 Kaune), gydytoja odontologė. Studijavo mediciną VDU, studijas tęsė Tübingeno un-te, kurį 1949 baigė. Atvykusi į JAV, gilino odontologijos žinias, 1965 baigė Marquette stomatologijos m-lą ir gavo antrą dantų gydytojos diplomą. Tais pačiais metais įgijo teisę verstis privačia praktika Indianos valstijoje ir dirbo Rytų Čikagoje.

PADALIS Pranas (**Padalskis;** 1911.XII.7 Šikšniuose, Girkalnio vls., Raseinių aps. – 1971.V.5 Detroite, MI), ekonomistas. Ekonomikos daktaras (1938). 1929 baigė Raseinių g-ją, 1933 VDU Teisių f-to ekonomikos skyrių. Veikė ateitininkų org-joje. 1933–35 ekonomikos studijas tęsė Züricho, Šveicarija, ir Sorbonos, Prancūzija, un-tuose. VDU apgynė disertaciją apie fiziokratizmą Lietuvoje. Nuo 1935 VDU Teisių f-to jaun. asistentas, 1939 vyr. asistentas VU Ekonomikos f-te, nuo 1941 docentas. Skaitė Lietuvos ūkio istorijos, ekonominės politikos, prekybos politikos paskaitas. Nuo okupacijos pradžios dalyvavo pasipriešinime. 1941 Laikinosios Lietuvos vyriausybės prekybos viceministras. 1942–44 buvo LGSF centro v-bos pirmininkas. 1944 pasitraukė į Vokietiją, persikėlė į Paryžių ir 1946 į JAV. Vokietijoje VLIKo delegatūros narys, 1944–45 Liet. fronto atstovas VLIKe, jo delegatas Paryžiuje 1945–46 ir JAV 1946–49. Daug prisidėjo ALTui konsoliduoti. 1948–51 Detroito un-to profesorius. 1954–58 dirbo *Amerikos balso* liet. tarnybos Europoje redaktoriumi, 1958 tarnybos vedėju, vėliau Vašingtone redaktoriumi. Nuo 1959 Arizonos valst. un-to profesorius. Detroite amerikiečiams skaitė paskaitas apie Lietuvos okupaciją ir sovietinimą. Svarbesni moksl. str.: *Planingas ūkis nesocialistinėje valstybėje* (*Ekonomika*, 1935), *Fiziokratai Lietuvoje* (*Ekonomika*, 1937), *Pirmoji ūkio doktrina Lietuvoje* (*Židinys*, 1938). J. Brazaitis parašė P. Padalio biografiją *Vienas iš rezistentų kartos* (1974).

PADLECKIENĖ Regina (**Sadauskaitė;** g. 1925.V.17 Kaišiadoryse), gydytoja. Baigusi

Regina Padleckienė

Kaišiadorių g-ją, VDU studijavo mediciną. 1944 pasitraukė į Vokietiją, studijas tęsė Eberhardo Karlo un-te Tübingene, kurį 1950 baigė ir įgijo gydytojos diplomą. 1947 buvo Ateitininkų fed-jos Jaunimo centro k-to narė. Atvykusi į JAV, 1951–52 stažavo North Hudsono ligoninėje Weehawkene, NJ, išlaikė egzaminus ir įgijo praktikos teisę Ilinojaus valstijoje. 1952–53 specializavosi Šv. Onos, 1959–64 – Michael Reese ligoninėse (abi Čikagoje, IL). 1964 išlaikė patologijos specialybės egzaminus. 1964–92 vadovavo Michael Reese ligoninės Citologijos skyriui, 1968–95 – Citotechnologijos m-lai, kartu buvo Ilinojaus un-to patologijos klinikinė profesorė asistentė. 1976–78 Ilinojaus citologijos asociacijos viceprezidentė. Priklauso JAV ir tarpt. profesinėms d-joms. Skaitė pranešimų konferencijose, paskelbė moksl. straipsnių.

PAJAUJIS Juozas (**Javis;** 1894.III.14 Cyrailiuose, Punsko vls., Suvalkų aps. – 1973.VI.10 Niujorke, NY), ekonomistas, visuom. veikėjas, publicistas. Socialinių mokslų daktaras (1926). Baigė Suvalkų ir 1917 eksternu Vilniaus g-jas. 1915–16 pr. m-lų mokytojas Dauguose ir Varėnoje. 1917 *Lietuvos aido* bendradarbis Vilniuje. Nuo 1918 liaudininkas demokratas. 1918–19 M. Sleževičiaus vyriausybėje vadovavo Spaudos ir propagandos biurui. Telkė savanorius Nepriklausomybei ginti, mokėsi Karo m-loje Kaune. 1920–23 (su pertrauka) studijavo teisės ir valstybės mokslus Berlyno ir 1923–26 Kielio (abu Vokietijoje) un-tuose. Daug rašė spaudoje, 1921 įsteigė humor. leidinį *Kultuvė* ir jį redagavo. Nuo 1926 Seimo atstovas (priklausė valstiečių liaudininkų frakcijai). 1927.IV suimtas kaip vienas sukilimo prieš A. Smetoną organizatorių ir Karo lauko teismo nuteistas mirties bausme, kuri pakeista kalėjimu iki gyvos galvos (jo veikla 1926–27 plačiai nušviesta kn. *Mirties dekretas demokratijos gynėjams*, 2001; knygoje išspausdinta ir garsi J. Pajaujo kalba 1926.XII.30 Seime bei studija *Politinė kryžkelė Lietuvoje prieš 20 metų*). 1929 pab. amnestuotas be teisės gyventi Lietuvoje. Išvyko į Paryžių, po 3 m., gavęs leidimą, apsigyveno Klaipėdoje. 1934–39 Prekybos in-to reikalų vedėjas ir docentas. Išvertė vadovėlių g-joms

Juozas Pajaujis

ir aukštosioms m-loms, grožinės lit-ros kūrinių. 1938 išrinktas Klaipėdos kr. Seimelio atstovu. 1940 sovietų suimtas ir kalintas Vilniuje. Dalyvavo 1941 Birželio sukilime, buvo Laikinosios vyriausybės darbo ir socialinės apsaugos ministras. 1941–44 Vilniaus un-to docentas. 1944 pasitraukė iš Lietuvos, 1946 persikėlė gyventi į JAV. 1950–52 Aliaskos metodistų un-te Anchorage dėstė rusų k. ir Rusijos ek. geografiją; profesorius. Nuo 1952 dirbo Kongreso b-koje Vašingtone, DC. Su kitais atnaujino *Varpo* leidybą, buvo vienas jo redaktorių. Dalyvavo liet. veikloje: ALTo narys (*Sandaros* atstovas), Valstiečių liaudininkų s-gos centro k-to narys ir atstovas Tarptautiniuose valstiečių s-gos (IPU) kongresuose. Parašė daug straipsnių liet. spaudoje. Svarb. veikalas *Soviet Genocide in Lithuania* (1981). LE bendradarbis.

PAKALKA Jonas (1894.I.18 Kudirkos Naumiestyje, Vilkaviškio aps. – 1982.VII.25 Niujorke, NY), kooperatininkas. Per I pasaul. karą gyveno Rusijoje, Rybinske. Sankt Peterburge dirbo Centriniame k-te pabėgėliams šelpti ir mokėsi. 1918 grįžo į Lietuvą, buvo išrinktas Kudirkos Naumiesčio burmistru. 1919 persikėlė į Kauną. Padėjo A. Sutkui organizuoti Tautos teatrą. 1920 pagal socialdemokratų sąrašą išrinktas į Steigiamąjį seimą. 1920 įsijungė į *Paramos* kooperatyvo darbą,

iki 1940 v-bos pirmininkas ir direktorius. Dalyvavo organizuojant Kooperatinį banką, draudimo s-gą *Kooperaciją, Lietūkį*. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV, gyveno Brooklyne, NY. Priklausė LSDP delegatūrai užsienyje, buvo partijos atstovas VLIKe, jo finansų k-jos narys.

PAKALKA Julius (1915.VII.1 Paringyje, Švenčionių aps. – 2002.III.25 Beverly Shores, IN), visuomenininkas, tautodailininkas. Mokėsi privačiai. Tarnavo Žmogaus globos d-joje, nuo 1939 Lazdijų pašte. Nuo 1949 gyveno Čikagoje, IL. Dirbo Cicero, IL, žalvario f-ke. 1954–78 *Sandaros* atstovas ALTo Čikagos skyriuje, 1962 ir 1966–67 ALTo Čikagos sk. pirmininkas. 1983 Vilniaus krašto lietuvių s-gos atstovas ALTo v-boje, nuo 1986 – ALTo taryboje. Priklausė LF, TF, BALFui, Vytauto Didžiojo šaulių kuopai. Daugelio liet. renginių iniciatorius ir rėmėjas: kantatos *Kovotojai* (skirta Lietuvos nepriklausomybės 50-mečiui; muzika J. Gaidelio, žodžiai S. Santvaro, 1968 past. Čikagoje), *Partizanų motinoms* (skirta tėvų atminimui; muzika J. Gaidelio, žodžiai J. Aisčio, 1999 past. Vilniuje). Materialiai rėmė LF, TF, BALFą. 1994 lietuvių tautinėse kapinėse Čikagoje savo lėšomis pastatydino savo darbo koplytstulpį Sibiro tremtiniams atminti. 2002 apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu.

Julius Pakalka

PAKALNIS Alfonsas (**Pakalniškis;** 1909 Smilgių dvare, Pabaisko vls., Ukmergės aps. – 1986.IV.25 Evanse, GA; palaidotas Detroite, MI), gydytojas. Baigęs Ukmergės g-ją, studijavo mediciną VDU, kurį 1934 baigė. Dirbo Karo ligoninės Chirurgijos sk., vėliau buvo ulonų pulko vyr. gydytojas; kapitonas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Už vengimą tarnauti vokiečių armijoje buvo įkalintas Danzigo kalėjime. Po karo buvo Augsburgo pabėgėlių stovykloje. Atvykęs į JAV apsigyveno Detroite. Stažavo St. Mary ligoninėje, specializavosi oftalmologijoje Euklido, OH, ir Lincolno ligoninėje Detroite. Išlaikęs egzaminus įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika Ohio (1956) ir Michigano (1971) valstijose. Apie 10 metų dirbo privačiai Peeblese, OH, vėliau grįžo į Detroitą, dirbo privačiai ir Lincolno ligoninėje. Priklausė korp. *Fraternitas Lithuanica*, LGD, LB, *Švyturio* jūrų šaulių kuopai. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu.

PAKALNIS Norbertas (1888.X.29 R. Aukštaitijoje – 1973.I.11 Niujorke, NY), kunigas, visuomenininkas. Mokėsi Liepojoje, Rygoje, Maskvoje. 1912 baigė Žemaičių kun. seminariją Kaune, įšventintas kunigu. Vikaras Anykščiuose, 1913–15 Utenoje. 1915 atvyko į JAV. Dirbo Apreiškimo parapijoje Brooklyne, NY, ir Levinstone, ME. 1917–22 Šv. Kryžiaus parapijos vikaras Čikagoje, IL. Kartu studijavo psichologiją ir sociologiją Čikagos un-te (baigė bakalauro laipsniu) ir polit. mokslus Loyolos un-te Čikagoje (baigė magistro laipsniu). 1922–23 studijavo anglų lit-rą Oxfordo un-te (Anglija; rengėsi darbui Lietuvos un-te). 1923–26 vikaras Apreiškimo parapijoje Brooklyne. 1926–34 Šv. Jurgio parapijos administratorius. 1934–68 Apreiškimo parapijos klebonas. Veikė katal. ir liet. org-jose. 1930–31 ir 1939–40 *Kunigų vienybės* pirmininkas, 1941–42 sekretorius, 1942–43 Rytų provincijos pirmininkas. Ilgametis *Motinėlės* v-bos narys. Veikė su vyčiais. Su kitais suorganizavo Niujorko Liet. tarybą ir jai vadovavo. BALFo pirmasis vicepirmininkas. 1930 Niujorko katedroje surengė iškilmingas liet. pamaldas ir pasakė pamokslą. Vienas laikr. *Amerika* steigėjų 1933. Ilgą lai-

Norbertas Pakalnis

ką buvo ją leidusio Liet. universalinio biuro v-bos narys (kelerius metus pirmininkas). Bendradarbiavo šiame savaitraštyje, kartais pavaduodavo redaktorių. Dalyvavo ALRKF Niujorko aps. veikloje. Rėmė karo pabėgėlius, daugelį jų pasikvietė į JAV. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1937). Išleista kn. *Kunigo Norberto Pakalnio 50 metų kunigystės jubiliejus* (1962).

PAKALNIS Vytautas Alfonsas (g. 1949.I.17 Augsburge, Vokietija), gydytojas oftalmologas. Persikėlęs į JAV, 1972 bakalauro laipsniu baigė Yale un-tą New Havene, CT. 1976 baigė Ohio un-to Med. koledžą Columbuse. Stažavo ir specializavosi Wisconsino med. koledže Milwaukee. Įgijo praktikos teisę Ohio, Wisconsino, Michigano, Šiaurės Carolinos, Pietų Carolinos ir Georgijos valstijose. Tiria tinklainės, stiklakūnio ir akies obuolio kraujagyslinio dangalo ligas. 1981–82 Duke un-to Durhame, NC, klinikinis asocijuotas profesorius, 1983–87 Georgijos med. koledžo Augustoje, GA, Oftalmologijos sk. profesorius asistentas. 1987–91 Pietų Carolinos med. m-los Columbijoje asocijuotas profesorius, nuo 1991 profesorius. Nuo 1994 Dorno veteranų administracijos ligoninės Columbijoje Oftalmologijos sk. vedėjas, nuo 1995 Richlando memorialo ligoninės Columbijoje Oftalmologijos sk. vedėjo pavaduotojas. Priklauso profesinėms org-joms. Skaitė pranešimus tarpt. konferencijose. Kaip vizituojantis profesorius 1991 ir 1992 skaitė paskaitas Kauno med. akademijoje. Kinijos Liaudies Respublikos Henano in-to garbės profesorius (1993).

PAKALNIŠKIS Aleksandras (g. 1910.III.26 Kėkštuose, Plungės vls., Telšių aps.), fizikas, rašytojas. Mokėsi Plungės g-joje. 1935 baigė Kauno suaugusiųjų g-ją, 1940 – fizikos studijas VDU Matematikos-gamtos f-te. Nuo 1939 mokytojavo Kretingoje, Šventojoje. 1942 Plungėje suorganizavo prekybos, vėliau amatų m-lą, buvo jų direktorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Mokytojavo Oldenburgo liet. g-joje. 1949 persikėlė į JAV. Dirbo kelių inžinieriumi Čikagoje, IL. Etnografinių str. paskelbė *Aiduose*. Etnografinės medžiagos yra ir jo atsiminimų knygose: *Mes grįžtame* (1974), *Metai praeityje* (1976), *Žemaičiai. Etnografija* (1977, II leid. 1990), *Studento dienoraštis* (1978), *Gyvenimo pakelės* (1979), *Plungė* (1980), *Sniego gniūžtei tirpstant* (1984), *Per dvidešimtąjį amžių* (1995).

PAKALNIŠKIS Jonas (1915.I.1 Niujorke, NY – 2000.VI.26 Long Islande, NY; palaidotas Putname, CT), kunigas. 1921 su tėvais grįžo į Lietuvą. Mokėsi Švėkšnos ir Klaipėdos g-jose. 1933–39 studijavo Kauno kun. seminarijoje ir VDU. Kunigu įšventintas 1939, dirbo vikaru Kauno arkikatedroje, Pagirio parapijoje, Kauno *Aušros* mergaičių g-jos kapelionu. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Kunigavo Münchene, Händelio konservatorijoje lankė vargonų klasę. 1947 atvyko į JAV. 1948–66 Apreiškimo parapijos Brooklyne, NY, vikaras, 1977–89 klebonas; 1986 atnaujino bažnyčią. 1950–70 Maironio lituanistinėje m-loje dėstė tikybą. 1967–77 vikaras Viešpaties Atsimainymo parapijoje Masphete, NY. Nuo 1989 gyveno Douglastone, NY, Mugaverio kunigų rezidencijoje. Apreiškimo parapijoje įkūrė Maironio lituanistinę m-lą ir 20 metų joje dėstė religiją, atkūrė ateitininkų, skautų org-jas, iki 1988 buvo skautų org-jos dvasios vadas (apdovanotas LSS ordinais). Rėmė liet. spaudą, buvo *Draugo*

Jonas Pakalniškis

fondo garbės narys. BALFo direktorius ir jo centro v-bos vicepirmininkas. Liet. kunigų šalpos iždininkas.

PAKALNIŠKIS Pranas (**Pakalnis;** g. 1919.VI.27 Juodupyje, Veiviržėnų vls., Kretingos aps.), polit. ir visuom. veikėjas. 1939 baigė Šiaulių berniukų g-ją, 1940 – Karo m-lą Kaune. 1940–41 Radviliškio glžk. mašinų ruožo garvežių dispečeris. Platino antisovietinius neleg. atsišaukimus. 1941 Birželio sukilimo dalyvis, Radviliškio bataliono būrio vadas. 1941 rudenį įstojo į LLKS; 1942 už neleg. veiklą Šiauliuose buvo tardomas gestapo. 1941–44 Radviliškio glžk. mašinų ruožo sekretorius. 1944 lydėjo į Vokietiją pabėgėlius lietuvius. Grįžti į Lietuvą neleido naciai. Iki 1945 buvo Teplitzo Schönau (dab. Čekija) garvežių depo sandėlininkas. Nuo artėjančios SSRS kariuomenės pasitraukė į Bavariją; 1945–47 UNRRA Rebdorfo sk. direktoriaus asistentas. 1947 JAV kariuomenės Vokietijoje Baltų ryšių štabo Mannheime, 1947–48 šios kariuomenės liet. sargybų kuopos Würzburge–Bad Kissingene vertėjas. 1948–49 Rebdorfo IRO liet. stovyklos tarnautojas. 1949 persikėlė į JAV. 1950–84 Los Angeles, CA, Šv. Jono ligoninės darbininkas, prižiūrėtojas. LSS narys, vadovas, vyr. skautininkas. JAV LB, Lietuvių karių veteranų s-gos *Ramovė* narys. Veikė Los Angeles ir Santa Monicos, CA, lituanistinių m-lų tėvų k-tuose, bendradarbiavo spaudoje (slap. Senis Lapinas, Pr. Žolynas). Apdovanotas Šaulių s-gos tremtyje Žvaigždės ordinu, penkiais skautų ordinais.

PAKALNIŠKYTĖ-PUODŽIŪNIENĖ Anita (g. 1957.X.10 Hamiltone, Kanada), dainininkė (sopranas). Baigė Hamiltono karališkąjį muz. koledžą, 1980 Toronto karališkąją konservatoriją (dainavimo klasę). Dainavo radijo ir televizijos programose, sukūrė vaidmenų Hamiltono operoje, Čikagos liet. operoje, koncertavo Čikagoje, IL (1983 JAV ir Kanados liet. dainų šventės solistė), Clevelande, Toronte, Bostone, MA, Los Angeles, CA, ir kitur. Parašė (ir režisavo) muz. veikalėlių vaikams.

PAKARKLIS Alvydas (g. 1950.XI.9 Lietuvoje), dailininkas keramikas. Mokėsi M. K. Čiurlionio meno m-loje Vilniuje, baigė Lietuvos dailės in-tą (1977). Dirbo dailininku Panevėžio stiklo f-ke, kuriame 1983 su kitais pradėjo rengti (dėl šamotinės keramikos degimo krosnies) liet. keramikų seminarus. Vėliau jie virto Tarptautiniais Panevėžio keramikos simpoziumais, kuriuos teberengia Panevėžio miesto dailės galerija; 1990 ir 1998 buvo jų dalyvis (kūrinių yra Stiklo f-ko ir Dailės galerijos kolekcijose). Nuo 1990 Lietuvos dailininkų s-gos narys. 1991 emigravo į JAV, gyvena Čikagoje, IL. Nuo 1977 dalyvauja parodose Lietuvoje, Rusijoje

Alvydas Pakarklis

(Sankt Peterburge, Maskvoje), Estijoje (Taline), Italijoje, Suomijoje, JAV. Sukūrė dekoratyvinių vazų ir lėkščių (*Panevėžys*, 1991), lauko keramikos kompozicijų (*Vapsvų namai*, 1998), šventuosius, gyvūnus vaizduojančių statulėlių. Kūriniams būdinga švelni ironija, primityvaus piešinio figūrinis (folkloro motyvų) ornamentinis dekoras, įrašai, rusvai juosvi tonai, grublėta faktūra.

PAKŠTAITĖ Rūta Marija (**Pakštas-Smith;** g. 1962.VII.3 Čikagoje, IL), dainininkė (sopranas). Muziko B. Pakšto duktė, muz. pedagogės, chorvedės E. Sakadolskienės sesuo. Dainavo vaikų choruose, dalyvavo liaudies muzikos ansamblyje. 1976–81, besimokydama g-joje, dainavo Čikagos liet. operos chore. 1980–84 De Paulo un-to muz. m-loje Čikagoje gavo muzikos bakalauro, Peabody konservatorijoje Baltimorėje, MD – muz. pedagogikos magistro laipsnį. 1981 įgijo Pedagoginio lituanistikos in-to (Čikagoje) aukštesniosios lituanistinės m-los mokytojos cenzą. 1982 vasarą tobulinosi Mozarteume ir Kultūros studijų akademijoje Salzburge, Austrija. 1984 įrašė plokštelę su solistu A. Grigu ir Čikagos liet. liaudies muz. ansambliu. 1986–87 vadovavo Baltimorės liet. chorui *Daina*. 1992 Vilniuje studijavo liet. ir rusų kompozitorių kūrinių repertuarą. 1992–93

Rūta Marija Pakštaitė

dėstė Shenandoah un-to, PA, Muzikos f-te. Dainavo Š. Virginijos, Peabody (Baltimorėje), Lincolno (Čikagoje), Niujorko, NY, *Queens Operas Cameo Series*, Marylando *Opera Society* teatruose. Vaidmenys: Musetta, Mimi, Lauretta (G. Puccini *La Bohźme, Gianni Schicci*), Nanetta, Anina (G. Verdi *Falstafas, La Traviata*). Atliko J. S. Bacho, J. Haydno, W. A. Mozarto, C. Orffo, F. Schuberto, I. Stravinskio, A. Lloydo Webberio, A. Vivaldi chorinių kūrinių solo partijas. Koncertavo JAV, Kanadoje, Australijoje, Europoje (ir Lietuvoje). Ateitininkė (nuo 1974).

PAKŠTAS Balys (1905.VII.20 Krasnojarske, Rusija – 1990.IV.10 Čikagoje, IL), muzikas. Muz. pedagogės E. Sakadolskienės ir dainininkės R. M. Pakštaitės tėvas. 1911 iš Rusijos su tėvais grįžo į Lietuvą. Gyveno Užpaliuose, Šeduvoje. Muzikos pradėjo mokytis 1925 Šiaulių mkt. seminarijoje ir privačiai, nuo 1926 Kauno mkt. seminarijoje ir pas smuikininką M. Leškevičių, vėliau pas V. Motiekaitį. Subūręs pramoginės ir šokių muzikos orkestrą, 1929 pradėjo griežti Kauno naktiniuose baruose. 1934 persikėlė į Klaipėdą, griežė įv. restoranuose, kavinėse. Muz. studijas tęsė Klaipėdos muz. m-loje pas P. Matiuką ir J. Karosą. 1939 grįžo į Kauną. 1940–42 Vilniaus filh-jos liaudies ansamblio koncertmeisteris, meno vadovo padėjėjas. Modifikavo birbynę (su P. Serva). 1942 Vilniaus filh-jos simf. orkestro ir Operos choro artistas. 1944 vokiečių išvežtas darbams į Vokietiją, vėliau perkeltas į Norvegiją. Čia subūrė 60 vyrų chorą bei tautinių šokių grupę, vaidintojų būrelį, mažą orkestrą, daug koncertavo. Po karo grąžintas į Vokietiją. 1945–48 Wiesbadeno liet. tautinio ansamblio muz. vadovas. Subūrė šio ansamblio kanklių, lamzdelių, birbynių grupę. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Daytone, OH. Griežė liet. renginiuose ir naktiniame klube, dainavo liet. parapijos chore, vyrų septete. 1950 persikėlė į Čikagą. 1952 *Lietuvių auditorijos* administratorius (su J. Malioriumi). Rengė koncertus, lit-ros vakarus, konkursus, vaidinimus, pramoginius koncertus. 1955 įkūrė Jaunimo ansamblį (220 dainininkų, kanklininkų, šokėjų), buvo jo vadovas. 1957 įsigijo savo salę, subū-

Balys Pakštas

rė kitą orkestrą. Su orkestru talkino *Dainavos* ansambliui, Jaunimo Centro chorui *Audra*. Kaip birbynininkas solistas koncertavo per radiją, griežė birbynių trio (su V. Vaitkevičiumi ir L. Bichnevičiumi). Sukūrė *Gedulingą raudą* birbynei ir kanklėms, 1969 į magnetofono juostą birbyne įgrojo 19 liet. liaudies dainų. Išleido plokštelę *Eikime mudu abudu*. 1988 išleista kasetė *Balio Pakšto orkestras*. B. Pakšto surinkti liaudies muz. instrumentai (skrabalai, kanklės, birbynės) yra Lietuvių muzikologijos archyve Čikagoje.

PAKŠTAS Kazys (1893.VI.29 Alinaukoje, Užpalių vls., Utenos aps. – 1960.IX.11 Čikagoje, IL), geografas, visuom. veikėjas. Ph. D. (1923). LKMA narys (nuo 1926). Sankt Peterburge baigęs g-jos 6 klases, 1912–13 mokėsi Kauno kun. seminarijoje. Nuo 1911 ateitininkas. 1914 atvyko į JAV. Buvo vyčių veikėjas, 1915–16 *Vyties* redaktorius. 1916–17 Tautos fondo gen. sekretorius. Padėjo surinkti pusės milijono dol. paramą Lietuvai. 1918 baigė Fordhamo un-to, Niujorke, Sociologijos f-tą, 1923 – Fribourgo un-to, Šveicarija, Gamtos f-tą; už disertaciją apie Lietuvos klimatą gavo daktaro laipsnį. 1918 išrinktas Liet. Tautos tarybos delegacijos Šveicarijoje nariu. 1919 dirbo Krašto apsaugos m-jos vertėju prie JAV, D. Britanijos ir Prancūzijos kar. misijų Kaune. 1923 grįžęs į JAV, po metų buvo *Darbininko* redaktoriumi Bostone, MA, ir *Draugo* redaktoriumi Čikagoje. 1925 grįžo į Lietuvą ir dėstė Lietuvos un-te Kaune: docentas, nuo 1929 Teologijos-filosofijos f-to ekstraordinarinis profesorius, nuo 1931 Gamtos-matematikos f-to Geografijos katedros vedėjas. Lietuvos geografinės d-jos organizatorius 1934 ir jos pirmininkas iki 1940. 1928–31 savaitgaliais dėstė geografiją ir Latvijos un-te Rygoje, 1939–41 kaip vizituojantis profesorius Kalifornijos un-te dėstė Vid. Europos polit. geografiją. Nuo 1925 LKDP Kauno sk. pirmininkas, 1926–30 centro k-to narys. 1930–40 Ateitininkų fed-jos vyr. vadas. 1933–39 Lietuvių–švedų d-jos pirmininkas, 1934–39 Lietuvių–amerikiečių d-jos vicepirmininkas. 1941 Čikagoje įkūrė Liet. kultūros in-tą ir iki 1943 jam vadovavo. 1943–44 dėstė Europos geografiją Carletono koledže, MN. 1947–48 rusų k. ir SSRS geopolitikos dėstytojas armijos kalbų m-loje Monterey, CA. 1949–54 Duquesne un-to profesorius Pittsburghe, PA. 1954–57 dirbo Kongreso b-koje Vašingtone. 1955 dėstė polit. geografiją Marylando un-te. Nuo 1957 profesoriavo Steubensville koledže, OH. 1950–58 Centr. Europos Krikščionių demokratų unijos vicepirmininkas. 1950–57 Liet.

Kazys Pakštas

krikščionių demokratų s-gos centro k-to narys. 1951–54 Centr. Europos federalinio klubo įkūrėjas ir pirmininkas Pittsburghe. 1943 Niujorke pradėjo leisti mėn. žrn. *The Lithuanian Bulletin* (po pusmečio perdavė ALTui). Kaip geografijos mokslo Lietuvoje pradininkas iš pradžių dirbo fiz. geografijos (išaiškino Lietuvos klimatines juostas, pradėjo ežerų tyrimus), vėliau – polit. ir ist. geografijos srityje. Domėjosi liet. tautos gyvenamosios erdvės kitimu. Kaip atsvarą neplaningai emigracijai siūlė sukurti „atsarginę Lietuvą" vykdant planingą kolonizaciją. Tam tikslui 1939 tyrė lietuvybės židinio įkūrimo galimybes Angoloje, 1958 – Britų Hondūre. Studijų tikslais daug keliavo: po Europą, 1925 po JAV v. dalį, 1927 – Braziliją, 1930–31 aplink Afriką, po Palestiną, 1933 – SSRS. 1939 parengė projektą Gedimino mirties 600 metų jubiliejui (1941) išleisti didelį Lietuvos atlasą. Sukaupė medžiagos Lietuvos ist. geografijos atlasui. Išleido kn. *Climat de la Lituanie* ir liet. vertimas *Lietuvos klimatas* (1926), *Baltijos respublikų politinė geografija* (1929, išleisti ir latvių, lenkų vertimai), *Angolos klimatas* (1931), *Baltijos jūra* (1934), *Vilniaus problema ir kaip ją spręsti* (1935), *Aplink Afriką* (2 d. 1936), *Abisinija* (1936), *Afrikos regioninė geografija* (1938), *Lietuvos ribų problema* (1939), *Lietuva eikumenos erdvėje* (1936), *Colonization Opportunities in Angola* (1934), *L'emigration lituanienne et ses causes* (1938), *Lithuanian Situation* (1941), *The Baltoscandian Confederation* (1942), *Lithuania and World War II* (1947). Bendradarbiavo *Drauge, Vytyje, Ryte, Kosmose, XX amžiuje, Židinyje, N. romuvoje, Tėvynės sarge, Darbininke* ir *Aiduose*. LE bendradarbis. Apdovanotas Švedijos Andrée medaliu, Švedijos Karaliaus Vazos ir Latvijos Trijų Žvaigždžių ordinais, Lietuvos vyčių aukso medaliu (1958). J. Eretas parašė kn. *Kazys Pakštas* (1970, Roma).

PAKŠTIENĖ Audronė Zita (**Dragunevičiūtė;** g. 1942.IV.26 Vilniuje), dailininkė, administratorė, visuom. veikėja. Lietuvos kariuomenės savanorio, kapitono J. Dragunevičiaus duktė. 1964 Philadelphijos muziejaus Dailės koledže, PA, gavo bakalauro, 1966 Connecticuto koledžo Mokslo ir menų f-te – magistro laipsnį. 1964–74 tapė paveikslus, dalyvavo tapybos parodose. 1988–90 Lietuvių informacijos centro administracijos asistentė. 1990–97 dirbo JAV Baltijos fonde Vašingtone. Darbų sritis: visuomenės administravimo, švietimo ir techn. pagalbos programų Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje įgyvendinimas, ryšių su Baltijos šalių prezidentūromis, ministerijomis, savivaldybėmis palaikymas, seminarų, konferencijų organizavimas. Surengė pirmą Lietuvos savivaldybių valdymo seminarą Vilniuje (1991), Kauno technologijos un-te ir Latvijos un-te Rygoje padėjo įkurti Administravimo f-tus. Priklausė skautėms ir skautėms akademikėms, 1984–88 vadovavo Hartfordo, CT, skaučių vietininkijai. Aktyviai dalyvauja JAV LB veikloje: 1965–69 New Londono, CT, apylinkės vicepirmininkė, 1988–91 Vašingtono apylinkės pirmininkė, 1990 polit. konferencijos organizatorė, 1992–94 XIII tarybos narė. 1987–90 Vašingtono lietuvių moterų fed-jos ir BALFo Vašingtono sk. vicepirmininkė. Nuo 1997 JAV LB Visuomeninių reikalų įstaigos direktorė. 1992 pelnė Latvijos Savivaldybių m-jos apdovanojimą.

Audronė Zita Pakštienė

PAKŠTIENĖ Janina (**Narutavičienė, Markevičiūtė;** 1895.V.17 Panevėžyje – 1983.II.7 Miami, FL), visuomenininkė, poetė. 1911 baigė Panevėžio g-ją. 1913–17 studijavo Stebuto aukš-

tuosiuose agronomijos kursuose Sankt Peterburge. 1911–13 Panevėžio *Saulės* m-los mokytoja. Į visuom. liet. veiklą įsitraukė dar g-joje: rašinėjo į slaptą laikraštėlį. Sankt Peterburge darbavosi liet. studentų d-jos v-boje. Tverėje 1917 veikė Liet. tremtinių k-te, rengė vaidinimus. 1918 dirbo Žemės ūkio m-joje Vilniuje ir Kaune spaudos referente, Švietimo sk. sekretore ir *Mūsų žemės* redaktore. Įsteigė Lietuvos vaiko d-ją ir buvo jos v-bos narė Kaune ir Šiauliuose. *Lietuvos žinių*, *Ryto*, *Ūkininko patarėjo* moterų sk. redaktorė. 1928 suorganizavo ir redagavo moterų radijo valandėlę. Bendradarbiavo žrn. *Motina ir vaikas*, *Moteris ir pasaulis*. 1944 pasitraukė į Vakarus. Gyveno Bregenze, Austrija. 1947 Haslache surengė liet. tautodailės parodėlę. 1948 persikėlė į Kolumbiją. Bendradarbiavo liet. spaudoje. 1959 atvyko į JAV. Kurį laiką gyveno Čikagoje, IL. J. Narūnės slap. išspausdino rink. *Gintarėlė* (1956, vertimai į pranc. k. 1957, anglų – 1961, vok. – 1966), *Jaunieji daigeliai* (1959, II papildytas leid. 1960), eil. rink. *Gi ıtaro takais* (1963) ir dienoraštines poemas, skirtas vyrui, prof. K. Pakštui, *Sutemos* (1963), kalėdinę pasaką *Snaigių karalaitė* (1965), eil. rink. vaikams *Birutės rytas* (1967), biografinių apybraižų rink. *Pirmūnės akademikės* (1980).

Janina Pakštienė

PAKŠTIENĖ Ona (**Vasyliūtė**; 1901.VII.12 Worcesteryje, MA – 1958.IX.29 ten pat), pedagogė. 1919 baigusi Worcesterio klasikinę g-ją, studijavo prancūzų ir anglų lit-rą Fribourgo un-te, Šveicarija. Po studijų 1921–24 Grenoblio un-te, Prancūzija, gavo prancūzų k. mokytojos diplomą. 1924 grįžo į JAV ir, ištekėjusi už geografo K. Pakšto, keliavo po JAV, Braziliją, Š. Afriką, V. Europą. 1926–39 gyveno Lietuvoje, 1927–35 buvo VDU Hum. mokslų f-to anglų k. dėstytoja. Dalyvavo Liet. katal. moterų s-gos veikloje, buvo centro v-bos iždininke. 1939 grįžo į JAV. Worcesteryje buvo teismo vertėja.

PAKŠTYS Mykolas (g. 1935.VI.7 Biržuose), inžinierius. Ph. D. (1977). Persikėlęs į JAV, 1957 Tuftso un-te Medforde, MA, gavo statybos inžinerijos bakalauro, 1962 Northeasterno un-te Bostone, MA – mechanikos inžinerijos magistro laipsnį. Nuo 1961 dirbo laivų statybos b-vėje *General Dynamics* Grotone, CT (projektų vadovas), b-vėje *NKF Engineering* Arlingtone, VA (Inžinerinės mechanikos skyriaus technikos direktorius). Rhode Islando un-te Kingstone įgijo jūrų inžinerijos daktaro laipsnį. Paskelbė >20 moksl. straipsnių iš statybinės dinamikos, vibrotechnikos, baigtinių elementų analizės. Dalyvavo II, III ir IV MKS, 1970 ALIAS suvažiavime Toronte, Kanada. Priklauso ALIAS, kelioms amer. profesinėms org-joms, Lietuvių studentų, Studentų ateitininkų s-goms, veikė (ėjo įv. pareigas) JAV LB. JAV liet. respublikonų partijos v-bos vicepirmininkas 1999–2000.

PAKUTKA Wiliam (g. 1918.I.15 Duryea, PA), kunigas. Prelatas (1968). Mokėsi Švč. Mergelės Marijos kun. seminarijoje Baltimorėje, MD. Kunigu įšventintas 1943. Iki 1947 amer. parapijų Wilkes-Barre, PA, vikaras. 1947–67 filosofijos profesorius Marywoodo koledže Scrantone, PA, 1962–67 kartu ir koledžo kapelionas. 1968–72 Šv. Jono Krikštytojo amer. parapijos klebonas Honesdale, PA. 1972–94 Plymouth-Lynwoodo, PA, Šv. Kazimiero liet. parapijos klebonas. Sutvarkė apleistas Plymoutho liet. kapines ir lietuvybės veikėjo kun. A. Burbos paminklą (atnaujintos kapinės pa-

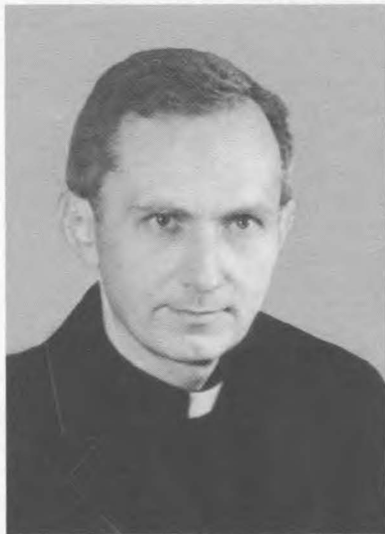
šventintos 1974). 1949–64 biuletenio *Catholic Light* redaktorius ir leidėjas. Iškalbingas pamokslininkas.

PALČIAUSKAS Kazimieras (1907.IX.11 Žagarėje, Šiaulių aps. – 1992.I.7 St. Petersburg Beache, FL), ekonomistas, skautų veikėjas. Mokėsi Žagarės g-joje ir Šiaulių mkt. seminarijoje. Nuo 1924 dalyvavo skautų veikloje. 1931–36 buvo atsakingas už skautų vadų rengimą. 1933 korp. *Vytis* pirmininkas; nuo 1934 vyr. skautininkas. Tais pačiais metais Anglijoje baigė skautų vadovų tarpt. kursus, įkūrė jų skyrių Lietuvoje. Organizavo skautų stovyklas, rengė veiklos programas, daug rašė skautų spaudoje, kurį laiką redagavo laikr. *Skautų vadas*. 1936 baigė ekonomikos studijas VDU. Dirbo un-te Kooperacijos katedros asistentu, b-vėje *Parama*. Bendradarbiavo žrn. *Ekonomika*. 1937–40 LSS tarybos narys. 1941 Lietuvos laikinosios vyriausybės paskirtas Kauno burmistru, buvo juo 1941–42. Nacių okupacijos metais pogrindyje su kitais atgaivino skautų veiklą, buvo s-gos sekretorius, iždininkas. 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Augsburgo liet. stovykloje, 1945–46 buvo jos k-to pirmininkas. Subūrė liet. skautų org-ją ir iki 1952 vadovavo jos tarybai. Persikėlęs į JAV, gyveno Cicero, IL, nuo 1972 – St. Petersburg Beache. Aktyviai dalyvavo JAV LB veikloje. 1983, įtarus kolaboravimą II pasaul. karo metais su naciais, Amerikos Federalinio teismo sprendimu neteko JAV pilietybės. 1991 Orlando, FL, Imigracinio teismo nutarimas dėl deportacijos į Sov. Sąjungą buvo apskųstas Atlantos, GA, Apeliaciniam teismui, kuris nutarimą panaikino. Apdovanotas visais skautų garbės ženklais.

PALČIAUSKAS Rimantas (g. 1937.I.4 Kaune), elektros inžinierius. Ph. D. (1968). Elektros inžineriją studijavo Ilinojaus un-te (1961 magistras). Studijas tęsė 1964–68 Northwesterno un-te, kur gavo daktaro laipsnį. 1961–63 dirbo *Argonne National* laboratorijoje, 1965–68 dėstė Ilinojaus un-te. Nuo 1968 dirbo MITRE b-vėje Bedforde, MA, vėliau *Bacing Aerospace* b-vėje.

PALČIAUSKAS Vytautas (g. 1941.X.3 Kaune), fizikas. Ph. D. (1969). Studijavo Ilinojaus un-te (1964 magistras), apgynė doktoratą iš teorinės fizikos. 1963–83 tame pat un-te dėstė geofiziką ir teorinę fiziką. Nuo 1983 dirba b-vėje *Chevron Research*. Parašė >30 moksl. straipsnių. IV MKS (1981) paskaitininkas. Dalyvauja korespondencinėse šachmatų žaidynėse: 1984 tapo pasaulio čempionu. 1993 išrinktas į JAV šachmatų panteoną (*US Chess Hall of Fame*). 1999 dalyvavo Tarpt. šachmatininkų kongrese (ICCF) Šveicarijoje. Studentų skautų korp. *Vytis* narys, filisteris.

PALIOKAS Algirdas (g. 1942.V.28 Pasvalyje), kunigas jėzuitas. Baigęs Pasvalio vid. m-lą, iki 1968 studijavo radijo inžineriją Kauno politechnikos in-te. Dvejus metus dirbo Kauno radijo matavimų technikos in-te. 1970 įstojęs į jėzuitų vadovaujamą pogrindinę kun. seminariją, išvyko dirbti į Kustanajų (Kazachstanas). Kunigystės šventimus 1973 slaptai suteikė į Nemunėlio Radviliškį ištremtas vysk. V. Sladkevičius. Gyvendamas Kustanajuje, buvo Vid. Azijos lietuvių, vokiečių, lenkų sielovadininku. Pablogėjus sveikatai, 1977 grįžo į Lietuvą ir dirbo Kauno politechnikos in-to Mokslinio tyrimo sektoriuje. Dėl ligos negalėdamas dirbti oficialioje tarnyboje, atsidėjo nelegaliai

Algirdas Paliokas

sielovadai: vedė rekolekcijas vienuolėms, konferencijas jaunimui, atlaidų metu talkino parapijose. Rūpinosi rel. knygų ir paveikslėlių dauginimu, vertimu į liet. kalbą, skaidrių gamyba. Prasidėjus Atgimimui, 1989 buvo paskirtas Vytauto bažnyčios Kaune rezidentu, dėstė tikybą vid. m-lose. Dirbo konsultantu Kauno šeimos centre. 1990–92 katal. laikraščio *XXI amžius* red. tarybos narys ir bendradarbis. Rašė ir žrn. *Caritas*. 1992 buvo pasiųstas liet. išeivių sielovadai į JAV. Nuo 1993 Palaimintojo J. Matulaičio misijos Lemonte, IL, kapelionas ir direktorius. Jėzuitų leisto žrn. *Laiškai lietuviams* vyr. redaktoriaus pavaduotojas ir bendradarbis 1993–2000. Išleido kn. jaunimui *Meilei pasibeldus* (1995).

PALIOKAS Balys (1898.III.20 Pasvalyje – 1982.III.29 Čikagoje, IL), ekonomistas. Ph. D. (1936). 1911–15 mokėsi Mintaujos g-joje, Latvija. 1921 baigė Panevėžio g-ją. 1921–23 studijavo Aukštuosiuose kursuose ir Lietuvos un-te Kaune, 1923–27 Prekybos in-te Berlyne, 1928–30 Berlyno un-te, 1931 Hagos tarpt. teisės akademijoje, 1934–36 Jenos un-te, Vokietija, kur apgynė doktoratą apie Lietuvos savivaldybių finansus. Studijuodamas veikė ateitininkų org-joje, Berlyno liet. studentų d-joje. 1927–36 tarnavo Lietuvos konsulate Berlyne, nuo 1931 konsulinio sk. sekretorius ir atašė prekybos reikalams. Liet. piliečių s-gos Berlyne vienas steigėjų ir jos vicepirmininkas. 1936–37 Užs. reikalų m-jos Kaune tarnautojas. 1939 Susisiekimo m-joje suorganizavo kelionių biurą *Kelita* ir jam vadovavo. 1939–44 Prekybos in-to docentas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Memmingeno stovykloje organizavo įv. kursus. Vadovavo Liet. s-gai. 1947 persikėlė į JAV ir iki 1956 dėstė įv. koledžuose: Šv. Pranciškaus koledže Brooklyne, Syracuse un-te, abu NY, Shelio in-te Čikagoje ir Čikagos un-to koledže. Čikagoje įsteigė siuntinių persiuntimo b-vę *Lėvuo*. Buvo *Mickpal and Co* eksporto-importo b-vės vienas steigėjų ir v-bos sekretorius. Išleido kn. *Die Handelsbeziehungen zwischen Deutschland und Litauen* (1927) ir *Die Finanzen der Selbstverwaltungskörper Litauen einst und jetzt* (1937). Bendradarbiavo ūkiniuose žrn. (kartais B. Vitaičio slap.), katal. spaudoje. Buvo dienraščio *Rytas* spec. korespondentas Berlyne.

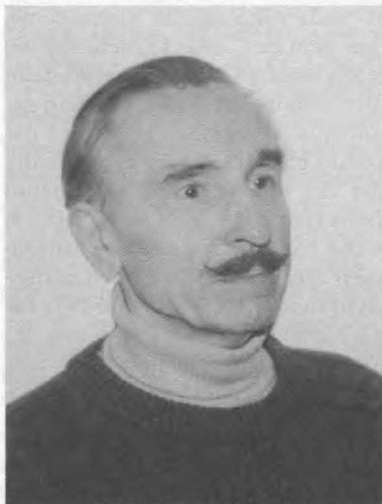
Balys Paliokas

PALIOKAS Vincas (1889.III.16 Pasvalyje – 1968.VIII.9 Čikagoje, IL), gydytojas. 1908 baigė Mintaujos g-ją, Latvija, 1918 – Dorpato un-tą, Estija. Per I pasaul. karą buvo Rusijos kariuomenės gydytojas. Grįžęs į Lietuvą, 1918 įstojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę ir joje tarnavo iki 1923. 1923–31 vadovavo Utenos aps. ligoninei. 1944 pasitraukė į Vakarus, 1949 persikėlė į JAV. 1954 išlaikęs egzaminus ir įgijęs teisę verstis priv. praktika, dirbo gydytoju Čikagoje. Rėmė katal. org-jas.

PALIONIS Tadas (g. 1915.I.26 Gibuose, Seinų aps., Lenkija), vet. gydytojas. Veterinarijos daktaras (1951). 1934–36 valst. įstaigų tarnautojas Kaune. 1937 baigė Karo m-lą Kaune; atsargos artilerijos jaun. leitenantas. Nuo 1933 dalyvavo korp. *Neo-Lithuania*, jaunalietuvių, LŠS veikloje. Pasitraukęs į Vokietiją, 1950 baigė Hanoverio aukštąją vet. m-lą, joje apgynė doktoratą. 1951 persikėlė į JAV ir iki 1953 dirbo moksl. asistentu Nebraskos un-te Lincolne, vėliau – veterinaras smulkių gyvūnų ligo-

Tadas Palionis

Petras Palys

ninėje Čikagoje, IL. 1954–81 JAV Ž. ū. dep-to vet. inspektorius. Paskelbė veterinarijos moksl. straipsnių. Bendradarbiavo *Dirvoje, Gimtajame krašte, Tremtinyje* (nuo 1992). Apdovanotas žymenimis.

PALYS Petras (g. 1916.I.3 Kazluose, Alantos vls., Utenos aps.), muzikas. 1932–36 privačiai mokėsi vargonuoti. Kurį laiką vargonininkavo, pavadavo parapijų vargonininkus. 1937 ir 1938 lankė vargonininkų kursus Kaune, mokėsi pas Z. Nomeiką. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Weideno stovyklos liet. prog-joje kurį laiką dėstė muziką. Po to dirbo IRO. Subūrė meno kolektyvą *Tėviškė*, vadovavo vyrų chorui ir vyrų kvartetui. Nuo 1949 gyvena JAV. Sukūrė dainų ir giesmių (giesmė *Tremtinio malda* išsp. Lietuvos krikščionybės 600 metų jubiliejiniame leidinyje *Giesmės chorams*, išl. 1986 Čikagoje, ir kn. *Giedokime visi*, išl. 1993 Vilniuje). Bendradarbiauja liet. spaudoje. Yra Š. Amerikos liet. muzikos s-gos, Liet. žurnalistų s-gos narys, priklauso JAV LB, LF, TF.

PALIULIS Bronius (g. 1916.II.23 Karpiejuose, Gražiškių vls., Vilkaviškio aps.), miškininkas, visuomenininkas. 1937 baigė Kybartų aukštesniąją komercijos m-lą. 1938 pradėjo miškininkystės studijas Ž. ū. akademijoje. 1942 baigė VU Matematikos-gamtos f-tą. Buvo paliktas jaun. asistentu Miškų f-te (1942–44) ir drauge dirbo Vilniaus aps. medžio pramonės inspektoriaus pavaduotoju. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1949 persikėlė į JAV. Veikė ateitininkų org-joje (korp. *Agricola* pirmininkas, Bostono, MA, sendraugių pirmininkas) ir JAV LB Bostono apylinkėje.

PALTAROKAS Jonas (1895.I.15 Dovyduose, Joniškėlio vls., Biržų aps. – 1987), agronomas. 1916 baigė Panevėžio g-ją. Agronomiją studijavo Kijevo politechnikos in-te. Čia dirbo Liet. k-te nukentėjusiems nuo karo šelpti (iždininkas ir pirmininkas) ir Liet. taryboje. Rūpinosi atskirti liet. karius nuo lenkų korpuso ir sudaryti atskirą liet. karių vienetą. 1918 grįžęs į Lietuvą, dirbo Ž. ū. m-joje Dvarų sk. vedėju. 1920–22 studijavo agronomiją Hallės-Wittenbergo un-te, Vokietija. 1923 vadovavo pirmiesiems Lietuvos pienininkų ir kontrolasistentų kursams Gruzdžiuose. 1924–25 Ž. ū. ministerijos Švietimo sk. vedėjas. Nuo 1924 dirbo ŽŪA Zootechnijos katedros vedėju, nuo 1935 ekstraordinarinis profesorius. Įsteigė Pienininkystės laboratoriją ir jai vadovavo. Moksl. tyrimų sritis – pašarų įtaka galvijų pieningumui ir mėsos kokybei. Tyrimų duomenis skelbė ŽŪA metraščiuose, *Že-*

mės ūkyje. 1936–39 ŽŪA prorektorius. Sov. valdžios pašalintas, 1941 grįžo į tas pačias pareigas. 1930–40 buvo ŽŪA Tyrimų įstaigos bendradarbis. 1944 pasitaukė į Vokietiją. Kempteno stovykloje buvo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus v-bos iždininkas, vėliau vicepirmininkas. 1947–53 Lietuvos ūkio atstatymo studijų k-jos ž. ū. sekcijos pirmininkas. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Dirbo pienininkystės laboratorijos vedėju. VLIKo leidinyje *Išlaisvintos Lietuvos ūkis* (1949) paskelbė str. *Lietuvos žemės ūkio atkūrimo reikalu*. Išleido kn.: *Pagrindinė žemės ūkio chemija* (1922), *Gyvulių maitinimo pagrindai* (1936), *Pienininkystės pagrindai* (1931). Bendradarbiavo LE. Lietuvoje priklausė pirmajam Kauno šaulių būriui.

PALUBINSKAITĖ Milda (g. 1967 Los Angeles, CA), filologė. Literatūros mokslų daktarė (1996). Ekonomisto F. Palubinsko duktė, teisininko, visuom. veikėjo A. F. Palubinsko sesuo. Baigė Šv. Kazimiero lituanistinę m-lą, Notre Dame un-tą South Bende, IN (*cum laude* bakalauro laipsnis). Tianjino mieste (Kinijoje) studijavo kinų k., vėliau Romoje italų kalbą. Lankė lituanistikos kursus VU bei lituanistikos seminarą Ilinojaus un-te. Studijuodama Columbijos un-te Niujorke ir gavusi Oldrini premiją, 1992–93 rinko medžiagą disertacijai Italijoje. Columbijos un-te apgynė daktaro disertaciją iš italų lit-ros (*Etnografija ir tautosaka Grazia Deledda romanuose*). 1994–96 dėstė italų lit-rą Delaware un-te Newarke, DE. Skaitė paskaitas Simmonso koledže Bostone, MA. Veikia ateitininkų org-joje. 1992 buvo Niujorko atstovė Pasaulio liet. jaunimo kongrese P. Amerikoje. Bendradarbiauja *Drauge*.

PALUBINSKAS Aidas Feliksas (g. 1970.II.11 Lakewoode, CA), teisininkas, visuom. veikėjas, buriuotojas. Ekonomisto, visuom. veikėjo F. Palubinsko sūnus, filologės M. Palubinskaitės brolis. 1990 Lietuvos Respublikos AT/AS pirmininko prof. V. Landsbergio patarėjas užs. politikos klausimais. 1992 Loyolos un-te Čikagoje, IL, gavo germanistikos bakalauro laipsnį. 1992 LR gen. konsulato Čikagoje vykd. direktorius. Jaunųjų krikščionių demokratų (JKD) steigėjas (1992). 1993 S. Lozoraičio prezidentinės rinkimų kampanijos vienas vadovų. 1996 Š. Ilinojaus un-to Teisės koledže baigė teisės mokslus J. D. laipsniu; specializuojasi tarpt. ir jūrų teisės srityje. Nuo 1999 Europos liaudies partijos jaunimo (YEPP) viceprezidentas. Ateitininkas (Kęstučio korporacijos narys), jūrų skautas (budys).

PALUBINSKAS Alfonsas Jonas (g. 1922.III.24 Lowellyje, MA), gydytojas rentgenologas. 1952 baigė Harvardo un-to Med. m-lą Bostone, MA. Stažavo Henry Fordo ligoninėje Detroite, MI, 1953–56 specializavosi radiologijos (rentgenologijos) srityje Peterio Bento Brighamo ligoninėje Bostone (MA). 1956 išlaikė radiologijos spacialybės egzaminus ir dirbo Harvardo un-to Med. m-loje. 1957 išvyko į D. Britaniją, ten dirbo klinikiniu asistentu. 1958 tobulinosi Stokholme *Karolio* ligoninėje. 1959 apsigyveno San Franciske ir iki pensijos buvo Kalifornijos un-to Med. m-los radiologijos ir neurologijos profesorius. Konsultavo San Francisko ligonines. Paskelbė >100 moksl. straipsnių.

PALUBINSKAS Feliksas (g. 1935.III.15 Baganskuose, Kazlų Rūdos vls., Marijampolės aps.), ekonomistas, visuom. veikėjas. Teisininko, visuom. veikėjo A. F. Palubinsko ir filologės M. Palubinskaitės tėvas. Ph. D. (1964). LKMA narys (nuo 1967). KTU garbės daktaras (1999). 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, nuo 1949 gyveno JAV. Iki 1959 studijavo verslo vadybą De Paulo un-te Čikagoje, IL, kur 1957 įgijo bakalauro, 1959 – magistro laipsnį. Un-te subūrė liet. studentų klubą, buvo jo pirmininkas, dalyvavo Liet. studentų s-gos veikloje. 1962–63 dėstė Ilinojaus un-te, kur apgynė doktoratą. 1963–65 dėstė verslą Idaho v-jos un-te. 1971–72 dar skaitė paskaitas J. Keplerio un-te Linze, Austrija, 1972–73 ir 1980–81 Kauppakorkeakoulu un-te Helsinkyje. 1988–92 Purdue un-to Calumete, IN, Vadybos f-to profesorius ir vedėjas. Daugelio profesinių org-jų veiklus narys ir vadovas. 1965–88 Kalifornijos v-jos un-to Long Beache prekybos ir tarpt. verslo profesorius. Kon-

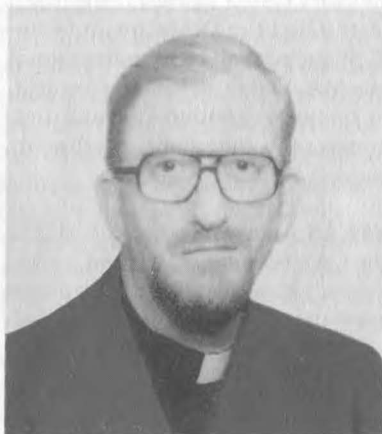

Feliksas Palubinskas

sultavo JAV ir užs. verslo b-ves. Aktyviai dalyvavo JAV LB veikloje, 1966–67 LB Los Angeles, CA, apyl. pirmininkas. Nuo 1983 buvo LKMA Los Angeles židinio pirmininkas. 1990–92 Lietuvos ūkininkų s-gos atstovas VLIKo taryboje. Nuo 1992 gyvena Kaune. 1992–94 Purdue, IN, VDU ir Kauno technologijos un-tų verslo vadybos bendros mokymo programos, finansuojamos JAV, Lietuvoje direktorius (programa pakartota 1994–96). 1996–2000 LR Seimo narys, Seimo pirmininko pavaduotojas. LKDP tarybos ir v-bos, Lietuvos ateitininkų fed-jos tarybos narys. Paskelbė ~30 moksl. darbų, tarp jų – str. *Ekonominės minties vystymasis Vilniaus universitete* (1987). Bendradarbiavo amer. ir liet. spaudoje.

PALUBINSKAS Juozas (g. 1910.III.19 Kybartuose, Vilkaviškio aps.), aktorius. 1931 baigė g-ją Kaune. Buvo pradėjęs studijuoti Kauno meno m-loje, bet vėliau perėjo į rež. A. Olekos-Žilinsko vadovaujamą dramos studiją ir ją baigė 1933. Nuo 1932 vaidino Jaunųjų teatre, nuo 1934 – Valstybės teatre, 1936–39 – Klaipėdos teatre. 1939 grįžo į Kauną, 1940–44 dirbo Vilniaus valst. dramos teatre. Rež. J. Juknevičiaus m-los aktorius, sukūrė >100 vaidmenų, daugiausia liet. dramaturgų pjesėse. Svarbiausi: Bevardis (K. Inčiūros *Vincas Kudirka*), Jonas (P. Vaičiūno *Tėviškės pastogė*). Charakterinių vaidmenų yra sukūręs ir užs. klasikų spektakliuose: Barendas (H. Hejermanso *Viltis*), Dr. Rankas (H. Ibseno *Nora*). Pasitraukęs į Vokietiją, 1945–49 buvo Augsburgo liet. dramos teatro meno vadovas, režisierius ir aktorius. Pastatė K. Inčiūros *Vincas Kudirka*, L. Fuldos *Mokyklos draugai*, *Pirmasis skambutis*. Su spektakliais aplankė beveik visas liet. stovyklas anglų ir amer. zonose. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Baltimorėje, MD. Buvo nuolatinis įv. renginių organizatorius, skaitovas ir pranešėjas.

PALUBINSKAS Vytautas Alfonsas (g. 1926.VII.3 Vilkeliškiuose, Sintautų vls., Šakių aps.), kunigas, visuomenininkas. 1929 su tėvais emigravo į Argentiną. 1940–49 mokėsi Buenos Airių kun. seminarijoje. 1949 įstojo į kun. P. Brazio (būsimo vyskupo) neseniai įsteigtą marijonų vienuolių noviciatą prie Aušros Vartų parapijos Avellanedoje. 1951–55 studijavo teologiją Šv. Tomo Akviniečio un-te Romoje (teol. licenciatas). Kunigu įšventintas 1954 Romoje. Grįžęs į Argentiną, 1956–58 buvo Šv. Kazimiero parapijos vikaras Rosario mieste. Nuo 1958 Aušros Vartų liet. parapijos vikaras Avellanedoje, nuo 1960 klebonas. Įkūrė Šv. Apaštalo Jokūbo parapiją ispanų emigrantams. Buvo Avellanedos vys-

Vytautas Alfonsas Palubinskas

kupijos pašaukimų direktorius, liturgijos k-jos narys. 1964 išstojęs iš marijonų vienuolijos, perėjo į Avellanedos vyskupijos priklausomybę ir buvo paskirtas į didžiausią Quilmeso miesto Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo parapiją. Sėkmingai bendradarbiaudamas su civ. valdžia, atnaujino 300 m. jubiliejui istorinę miesto šventovę – būsimą katedrą. Dėl kylančio kairiųjų terorizmo pavojaus išvykęs iš Argentinos į JAV, 1968–69 kunigavo Los Angeles, CA, ispaniškai kalbančiųjų parapijose. 1969 grįžo į Avellanedos Aušros Vartų parapiją. 1971 galutinai persikėlė į JAV ir dvejus metus buvo Los Angeles katedros vikaras. 1973–76 perkeltas vikaru į Šv. Kazimiero liet. parapiją, dirbo ir lituanistinėje m-loje, buvo skautų kapelionas. 1976–79 Šv. Onos amer. parapijos vikaras Santa Monica, CA, kartu rūpinosi ir liet. sielovada. 1979–81 vikaras ir klebonas Šv. Kazimiero liet. parapijoje Pattersone, NJ. 1981–89 Aušros Vartų parapijos klebonas Manhattane, NY. Čia atnaujino bažnyčią: iš uždarytos Angelų Karalienės bažnyčios Brooklyne, NY, nupirko dail. K. Jonyno 6 vitražus. Stengėsi išlaikyti parapijos lietuviškumą: tam tikslui su jaunais inteligentais įkūrė *Branduolio* d-ją. Parapija tapo vienu liet. kultūros centrų Niujorke: d-ja rengia vaidinimus, minėjimus, koncertus, parodas. 1989–2000 Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai liet. parapijos klebonas Brooklyne. Globojo iš Lietuvos atvykstančius kult. veikėjus. 2000 grįžo į Lietuvą (keletą kartų lankėsi ir anksčiau). Apsigyveno Vilniaus kun. seminarijoje (rėmė jos statybą). Yra Vilniaus gerontologijos in-to ir Motinos Teresės vienuolių globojamų Šv. Stepono namų kapelionas. Kaip bibliofilas ir antikvarinių leidinių kolekcininkas buvo sukaupęs vertingą b-ką, kurią išdalijo VDU Teologijos-filos. f-tui, VU, M. Mažvydo b-kai ir Vilniaus kun. seminarijai. Argentinoje įgytą Napoleono laišką 1973 perdavė VU b-kai. Ispanų k. kuria sonetus.

PALUKAITIENĖ Aldona (**Jasinskaitė;** g. 1932.III.20 Kaune), skautų veikėja. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, 1949 Blomberge baigė g-ją. 1949 atvyko į JAV. 1965 baigė Š. Hollywoodo un-tą (įgijo med. seselės pro-

Aldona Palukaitienė

fesiją). Aktyviai dalyvavo skautų veikloje. 12 metų dainavo *Dainavos* chore. Telkė skautus, 1960 įkūrė vyr. skaučių Kunigaikštytės Gražinos būrelį Čikagoje, IL, 1961 Lemonto skautų draugovę, 1964 vyr. skaučių Kunigaikštytės Gražinos būrelį Los Angeles, CA, buvo jų vadovė. 1964–73 vadovavo seserijų tiekimo skyriams. 1967, 1969, 1971 skaučių stovyklos viršininkė. 1971–72 Čikagos *Aušros Vartų* tunto vyr. skaučių *Gabijos* draugovės draugininkė. 1982–94 Čikagos skautininkių draugovės draugininkė. 1986–88 skautų brolijos *Lituanica* tunto sekretorė. 1991 organizavo padėkos parašus JAV Kongreso nariams, parėmusiems Lietuvos laisvės siekimą. 1992 JAV LB Marquette Parko Čikagoje apylinkės pirmininkė. 1969 apdovanota Tėvynės dukros žymeniu, 1970 skautų ordinu *Už nuopelnus*, 1990 skautų Lelijos ordinu.

PALUKAITIS Jonas Pranas (g. 1916.X.10 Runkiuose, Kazlų Rūdos vls., Marijampolės aps.), spaudos darbuotojas. 1939 eksternu išlaikė brandos atestato egzaminus Valstybinėje egzaminų k-joje. Bendradarbiavo *Vilniaus balse, Ateityje, Karyje*. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–46 Bambergo liet. informacinio biuletenio (dienraščio) redaktorius ir leidėjas. 1946–48 *Tėviškės garso* redaktorius. 1948–49 Dorn-

stadto stovyklos radijo žinių biuletenio redaktorius. 1948–50 Memmingene *Minties* ir *Lietuvio* redaktorius. 1950 persikėlė į JAV. 1951–52 dirbo *Kario* redakcijoje. 1952 redagavo (kartu su V. Meškausku) žrn. *Atspindžiai*. Nuo 1958 *Dirvos* redakcijos narys. Yra išvertęs reportažų ir memuarų (G. Doehrn *Tai buvo Maskva*, J. Hersey *Hirošima*, A. Munthe *Sena knyga apie žmones ir žvėris*), juos skelbė savo redaguojamuose laikraščiuose.

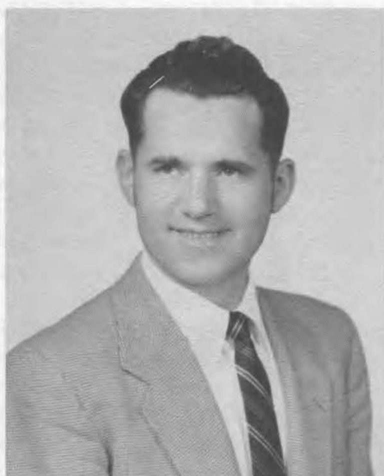
PALŪNAS Viktoras (**Palubinskas**; 1920.XI.4 Kretingoje – 1995.V.16 Akrone, OH), inžinierius. Kretingoje baigė g-ją. Pasitraukęs į Vokietiją, gyveno Müncheno pabėgėlių stovykloje. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Clevelande, OH. Dirbdamas fabrike, lankė technikos ir braižybos kursus; įgijo projektuotojo tikrintojo profesiją. >35 metus dirbo b-vėse *Babcock and Wilcox* ir *McDermott*. Dalyvavo ateitininkų, Lietuvių fronto bičiulių (centro v-bos ir Clevelando sambūrio v-bos narys), BALFo, JAV LB veikloje. Buvo Vyskupo M. Valančiaus lituanistinės m-los tėvų k-to pirmininkas, klubo *Ateitis* v-bos narys. Prisidėjo prie jaunimo stovyklos *Dainava* įkūrimo, buvo stovyklos globos k-to Clevelande narys.

PAMATAITIS Petras Gustavas (1900.I.18 Bosuose-Kupriuose, Kidulių vls., Šakių aps. – 1990.VIII. 26 Albuquerque, NM), teisininkas. Teisės daktaras (1949). Nuo 1919 tarnavo Lietuvos kariuomenėje. 1928 baigė Kauno suaugusiųjų g-ją, 1932 VDU Teisių f-tą. Nuo 1925 dirbo kriminalinėje policijoje, 1927–33 Identifikacijos sk. vedėjas. 1933–44 kriminalinės policijos viršininkas (išskyrus sov. okupacijos metus). 1932–40 dėstė kriminalistiką aukštesniojoje policijos m-loje. 1934–40 Lietuvos atstovas Tarptautinėje kriminalinės policijos k-joje ir jos vicepirmininkas nuo 1935. 1938 suorganizavo kilnojamąją parodą naminės degtinės žalai pavaizduoti. Bendradarbiavo žrn. *Policija*. 1935 suorganizavo *Kriminalistikos žinyną* ir iki 1940 buvo jo redakcinės k-jos narys. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Heidelbergo un-te apgynė teisės doktoratą. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Los Angeles, CA. Šio miesto Lietuvių rezistencinės santarvės vyr. k-to narys 1953–55 ir JAV centro k-to pirmininkas nuo 1952. Los Angeles ir apylinkių liet. evangelikų liuteronų sambūrio pirmininkas nuo 1952. Dalyvavo JAV LB, ALTo, *Sandaros*, SLA, teisininkų d-jos veikloje.

PANAVAS Juozas (1910.V.21 Gaveikiškėje, Daugėliškio vls., Švenčionių aps. – 1993.VI.13 Kingsford Heights, IN), kunigas. 1930 baigė Vilniaus Vytauto Didžiojo g-ją, 1936 Vilniaus kun. seminariją ir VU (Stepono Batoro un-to) Teologijos f-tą. Įšventintas kunigu, buvo Palūšės, vėliau Eišiškių, vikaras. 1939–42 Vilniaus Šv. Ignoto (Įgulos) bažnyčios rektorius, 3-iojo dragūnų bataliono ir mergaičių g-jos kapelionas. 1942–44 Vilniaus vyskupijos kurijos notaras-sekretorius. Veikė Šv. Kazimiero d-joje. Bendradarbiavo *Vilniaus rytojuje*, *Jaunimo drauge*. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Kemptene buvo liet. g-jos ir JAV kariuomenės darbo kuopų kapelionas. 1949 persikėlė į JAV. Nuo 1950 Grand Rapidso, MI, vyskupijoje karmeličių vienuolyno Traverse City kapelionas ir Švč. Mergelės Marijos amer. parapijos vikaras. 1954–56 Mercy akademijos Grand Rapidse kapelionas, 1956–60 Šv. Pranciškaus Saleziečio amer. parapijos ir istorijos mokytojų aukštesniosios m-los Muskegone, MI, kapelionas. 1960–67 Visų Šventųjų parapijos vikaras Čikagoje, IL. 1967–74 Šv. Andriejaus amer. parapijos vikaras Merrillville, MI. 1974–86 Nekalčiausios Marijos Širdies parapijos Kingsford Heightse klebonas.

PANGONIS Stasys (g. 1921.V.10 Radžiūnuose, Alytaus vls. ir aps.), visuomenininkas. 1937 baigė Alytaus žemesniąją ž. ū. m-lą. 1940–44 dirbo Alytaus ž. ū. kooperatyve. Apsigyvenęs JAV, aktyviai dalyvavo lietuvių visuom. gyvenime: nuo 1967 ALTS Omahos, NE, skyriaus v-bos sekretorius, nuo 1972 – LF narys, nuo 1975 – SLA 87-os kuopos iždininkas, nuo 1984 – ALTo atstovas Omahoje. Priklausė karo veteranų s-gai *Ramovė* (1976–78 ir 1990–92 Omahos sk. v-bos sekretorius). Dalyvauja JAV LB veikloje.

PAPLĖNAS Jonas (iki 1939 **Paplauskas**; 1906.VIII.4 Valkininkuose, Trakų aps. –

Stasys Pangonis

1960.IX.12 Čikagoje, IL), ekonomistas, visuom. veikėjas. Ekonomikos daktaras (1948). 1923 baigė Aukštadvario g-ją, 1924 – dvimečius mokytojų kursus. 1924–35 dirbo mokytoju. Nuo 1926 Lietuvių tautininkų s-gos narys. 1935 eksternu baigęs mkt. seminariją, įstojo į VDU studijuoti ekonomikos. 1936–40 *Jaunosios Lietuvos* s-gos gen. sekretorius,

Jonas Paplėnas

1937–38 VDU studentų atstovybės narys, korp. *Neo-Lithuania* atstovas. 1939–40 redagavo *Jaunąją Lietuvą*. 1940 baigęs VDU, iki 1944 Kaune dirbo Profesinių s-gų centro sk. viršininku. Bendradarbiavo spaudoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1945–46 Liet. s-gos Vokietijoje v-bos sekretorius. 1946 Detmolde leido rotatoriumi spausdintą biuletenį *Naujosios žinios* ir redagavo savaitraštį *Tremtinio žodis*. 1947–49 britų zonos LB tarybos narys, 1948–49 Augustdorfo stovyklos pabaltijiečių maitinimo kooperatyvo pirmininkas. Bonos un-te apgynė doktoratą apie darbo užmokesčio politiką Lietuvoje. 1949 apsigyveno JAV, dirbo dujų pramonės b-vėje. Aktyviai įsijungė į liet. veiklą. 1950–51 Liet. tautinių korporacijų sambūrio Čikagoje pirmininkas, 1957–59 vyr. sambūrio v-bos narys. 1951–53 ALTS tarybos narys, nuo 1957 vicepirmininkas. Bendradarbiavo liet. spaudoje, nuo 1958 *Dirvos* red. kolegijos narys. LE bendradarbis, *Encyclopedia Britannica* metraščiams (1959 ir 1960) parašė straipsnių apie Lietuvą, Latviją ir Estiją.

PAPROCKAS Vaclovas (1905.IX.29 Asavytuose, Degučių vls., Zarasų aps. – 1976.III.12 Brooklyne, NY), gydytojas chirurgas. 1927 baigė Zarasų mokytojų kursus, 1929 S. Daukanto mkt. seminariją Kaune, 1936 – VDU Med. f-tą. 1937–44 VDU Chirurgijos klinikos asistentas. 1941–43 Lietuvos Raudonojo Kryžiaus sanatorijos, 1942–44 Kauno vaikų ligoninės konsultantas. 1943 tobulinosi Vienos ir Berlyno klinikose. Lietuvoje dėstė Šaulių s-gos ir Darbo rūmų pirmosios pagalbos kursuose. Pirmasis Lietuvoje diagnostikai pritaikė arteriografiją. Pasitraukęs į Vakarus, 1944–46 buvo Vöcklabrucko aps. ligoninės Austrijoje vyr. gydytojas. 1946–47 studijavo Innsbrucko un-to Med. f-te. 1947 persikėlė į JAV. Išlaikęs egzaminus įgijo teisę praktikuoti Niujorko valstijoje, nuo 1951 Brooklyne vertėsi priv. praktika. Priklausė korp. *Fraternitas Lithuanica*. 1969–71 PLGS pirmininkas. Rengė lit-ros ir muz. kūrinių konkursus. Su S. Budriu 1967 išleido kn. *Dr. Alexander Carolius Cursius-Curtius*. Savo lėšomis išleido pašto ženklą, simbolizuojantį pavergtąją Lie-

Vaclovas Paprockas

Teresė Papšytė

tuvą, Niujorke – muz. kūrinį *Paskutinis birželis* (muz. B. Budriūno, tekstas B. Pūkelevičiūtės). Kreipėsi į SSRS ambasadą Vašingtone, kad būtų nubausti nusikaltėliai, 1941 nužudę Panevėžio ligoninės gydytojus A. Gudonį, S. Mačiulį, J. Žemgulį.

PAPŠYTĖ Teresė (g. 1939.IX.14 Čikagoje, IL), vienuolė kazimierietė (nuo 1956). Čikagoje 1957 baigė Marijos vid. m-lą, 1965 Marywoodo koledžą Scrantone, PA (bakalaurė). 1976 De Paulo un-te Čikagoje įgijo muzikos magistro laipsnį. 1978–84 Amerikos muz. konservatorijoje Čikagoje mokėsi vargonų klasėje. 16 metų dirbo kazimieriečių vienuolyno globojamose pradinėse m-lose, 1974–76 Villa Joseph Marie aukštesniojoje m-loje. Nuo 1974 Marijos aukštesniosios m-los muzikos sk. vedėja, nuo 1977 vienuolyno koplyčios vargonininkė ir choro vadovė. 1953–56 A. Stephens ansamblio, nuo 1991 A. Stephens stipendijų fondo narė ir viena steigėjų. Vid. Amerikos apygardos Lietuvos vyčių choro seniūnė. Priklauso JAV Muzikos mkt. d-jai, Lietuvos vyčiams. 1993 vaidino lietuviškų vestuvių (*Lithuanian Wedding*) vaizdajuostėje. 1994 su *Dainuojančių seselių* (*Sisters in Song*) choru (sudarytu iš 50 valstybių vienuolių) įrašė kompaktinį diską. 1993 Vilniuje ir Klaipėdoje mokė muz. lavinimo mokytojus APPLE kursuose.

PARAMSKAS Balys (1907.V.6 Rygoje – 1974 JAV), teisininkas. Baigė g-ją Šiauliuose, 1935 VDU Teisių f-tą. 1930–31 buvo VDU studentų atstovybės prezidiumo sekretorius, dalyvavo studentų d-jos *Varpas* veikloje. 1930–40 akcinės b-vės *Varpas* direktorius. 1940–41 dirbo Lietuvos banke. 1941–44 Poligrafijos tresto advokatas. Priklausė korp. *Žalgiris* (filisteris), dalyvavo Valstiečių liaudininkų s-gos centro k-to posėdžiuose. *Tauro* leidyklos steigėjas. 1944 pasitraukė iš Lietuvos į Prancūziją. 1945 dirbo popieriaus f-ke Strasbourge, priklausė Strasbourgo liet. d-jai (6 metus buvo šios d-jos sekretorius). Nuo 1948 *Naujienų* atstovas Europos Taryboje. 1951 persikėlė į JAV, apsigyveno Vašingtone, DC. Nuo 1958 dirbo JAV Kongreso b-koje. Buvo Vašingtono liet. d-jos pirmininkas, Valstiečių liaudininkų s-gos atstovo Tarpt. valstiečių s-gos prezidiume pavaduotojas.

PARANSEVIČIUS Jurgis (1905.IV.24 Paliūnuose, Krasnavo vls., Suvalkų aps. – 1962.VII.16 Putname, CT), kunigas. Mokėsi Lazdijų *Žiburio* g-joje ir Vilkaviškio kun. seminarijoje. Kunigu įšventintas 1929. Buvo vikaras Krokialaukyje. 1938–43 Vištyčio parapijos klebonas. 1943 gestapo suimtas ir ligi karo pabaigos kalintas Dachau konc. stovykloje. 1952 persikėlė į JAV. Buvo Aušros Vartų liet. parapijos Niujorke vikaras.

PAREIGIENĖ Stefanija Danutė (**Rimkutė;** 1926.I.22 netoli Raseinių – 1995.VI.6 Čikagoje, IL), visuomenininkė, tautodailininkė audėja. 1944 baigė Raseinių g-ją. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Karui pasibaigus, gyveno Regensburgo ir Scheinfeldo liet. stovyklose. 1949 persikėlė į JAV, gyveno Čikagoje. Baigusi Medicinos m-lą, 1961–86 dirbo laborante neurologinėje ligoninėje Čikagoje. Čia įsitraukė į visuom. ir rel. veiklą. Aktyviai dalyvavo JAV LB veikloje (Cicero, IL, apyl. v-bos narė), buvo BALFo darbuotoja, Lietuvių tautodailės in-to, Lietuvos dukterų d-jos narė. Laisvalaikiu ausdavo liet. raštų audinius, siuvo tautinius drabužius, pagalvėles. Dalyvavo tautinių audinių parodose Čikagoje ir Bostone, MA.

Stefanija Danutė Pareigienė

Alfonsas Pargauskas

PARGAUSKAS Alfonsas (g. 1919.III.1 Žibikuose, Viekšnių vls., Mažeikių aps.), inžinierius, visuomenininkas. VDU Kaune Mechanikos f-te studijavo inžineriją. Pasitraukęs į Vokietiją, studijas tęsė Hannoverio technikos un-te; gavo inžinieriaus diplomą. Buvo Traunsteino karo pabėgėlių stovyklos darbo vedėjas. Vėliau atvyko į JAV. Dirbo b-vėse *International Harvester* (inžinierius projektuotojas), *U. S. I. Clearing* (projektuotojas kontrolierius), *Beta Engineering, Rousselle, Dreis and Krump MFG* (visose trijose vyr. inžinierius). ALIAS narys (1962–63 v-bos narys), žrn. *Technikos žodis* administratorius (1965–75), Čikagos sk., IL, techninės spaudos vadovas (1975–77). Dalyvauja liet. visuom. veikloje: Ateitininkų sendraugių v-bos narys (1956), Ateitininkų namų Lemonte, IL, v-bos pirmininkas (1986–97), fondo liet. kultūrai ugdyti *Į laisvę* reikalų vedėjas ir iždininkas (nuo 1976).

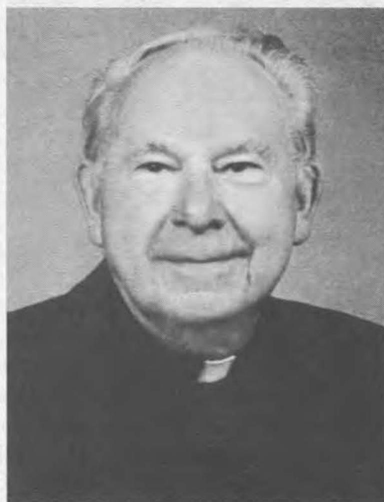
PAROJUS Juozas (tikr. **Paršelis;** 1917.III.14 Antaliesyje, Troškūnų vls., Panevėžio aps. – 1970.I.2 Brooklyne, NY), rašytojas. 1937 baigė Panevėžio g-ją, 1939 Kaune – Karo m-lą. VDU studijavo teisę. 1944 pasitraukė iš Lietuvos. Nuo 1948 gyveno Kanadoje, 1957 persikėlė į JAV. Išleido prozos knygas *Sveiki gyvi* (1964), *Į laisvę ir mėnulį* (1968), eilėraščių rinkinius *Sulaužytos dienos* (1962), *Partizanų akys* (1965).

PARONIS Jonas (**Paruškevičius;** 1923.VIII.5 Lankupėnuose, Gražiškių vls., Vilkaviškio aps. – 1999.VI.30 Oak Lawne, IL), inžinierius, skautų veikėjas. Gyvendamas Pagėgiuose, 1934 įstojo į LSS. 1942 baigė Vytauto Didžiojo g-ją Vilniuje. 1942–43 studijavo miškininkystę VU Gamtos-matematikos f-te. Pasitraukęs į Vokietiją, 1945–47 studijavo Müncheno un-to Veterinarijos f-te. 1948–50 tarnavo inž. daliniuose Vokietijoje, buvo šių dalinių LB iždininkas. Nuo 1950 gyveno JAV. Įsitraukė į skautų veiklą. Įkūrė LSS Detroito, MI, Baltijos tuntą ir 1950–53 jam vadovavo; 1952 pakeltas paskautininkiu. 1953 buvo Čikagos, IL, skautų vyčių Lituanicos tunto vadovas. 1953 Valparaiso un-te, IN, baigė matematiką ir mechaninę inžineriją. 1956–76 dirbo b-vėje *Diamond T* karinių transporto priemonių projektuotoju. 1972–84 b-vės *Allenand Garcia* anglies valymo įmonių spec. medžiagų transportavimo projektuotojas. Veiklus skautas: 1967–69 buvo Čikagos skautų vyčių Lituanicos tunto tuntininkas, nuo 1967 skautininkas, nuo 1972 vyresnysis skautininkas. 1978 baigė tarptautinę Gillvelio skautų vadovų m-lą, MA. 1979–81 LSS brolijos sekretorius, 1982–84 tarybos iždininkas, 1991–93 ir LSS tarybos narys, archyvo vedėjas. Nuo 1985 Jaunimo centro Čikagoje narys: buvo v-bos pirmininkas, vicepirmininkas, pastaruoju metu patarėjas. Buvo daugelio liet. stovyklų vadovas, renginių iniciatorius. Apdovanotas LSS ordinais: *Už nuopelnus* (1964), Padėkos (1984), Geležinio Vilko (1991); 50 metų skauto veiklos ženklu.

Jonas Paronis

PARULIS Vincentas (1914.X.8 Worcesteryje, MA – 1996.III.23 ten pat; palaidotas Čikagoje, IL), kunigas marijonas. Baigęs Marianapolio kolegiją Thompsone, CT, 1935 pradėjo studijuoti Marijonų kun. seminarijoje Hinsdale, IL. 1944 įšventintas kunigu, dirbo Šv. Jurgio parapijoje Čikagoje. 1945 pradėjo muzikos studijas De Paulo un-te Čikagoje ir dėstė grigališkąjį giedojimą Marijonų kun. seminarijoje. Dirbo žrn. *Laivas*, *The Marian* reikalų vedėju ir redaktoriumi, *Draugo* administratoriumi. Vėliau buvo paskirtas naujo vienuolyno ir spaustuvės statybos fondo iždininku. Nuo 1957 Šv. Jurgio parapijos klebonas Niagara Falls, NY. 1967–78 vadovavo parapijoms Plane ir Bristolyje, IL. Nuo 1978 Marianapolio vienuolyno viršininkas, nuo 1987 – Šv. Kazimiero parapijos klebonas Worcesteryje (čia atnaujino bažnyčią).

Vincentas Parulis

PAŠAKARNIS Juozas (1885.V.4 Vabalninke, Biržų aps. – 1958.VI.29 Bostone, MA), optometrijos specialistas. Daktaras (1920). 1900 atvyko į JAV, apsigyveno Lawrence, MA. 1910 pradėjo mokytis Valparaiso universitete, IN. 1914 baigė Bradley universitetą Peorijoje, IL. Optometriją (akinių pritaikymą) studijavo Massachusettso optometrijos koledže ir Northerno koledže, IL. Pastarajame įgijo daktaro laipsnį. Nuo 1921 Bostone turėjo savo kabinetą. Rėmė liet. veiklą. Jo rūpesčiu P. Rimšos skulptūra *Artojas* buvo priimta į Bostono meno muziejų.

PAŠKEVIČIENĖ Aldona (**Kulvelytė**; g. 1915.XII.4 Lietuvoje), gydytoja odontologė. 1937 Linkuvoje baigusi g-ją, studijavo Kaune VDU Odontologijos skyriuje. 1942 *cum laude* baigusi un-tą, Vilniuje dirbo Odontologijos klinikoje, kartu vertėsi privačia praktika. 1944 pasitraukė į Vokietiją, lietuvių tremtinių stovykloje vertėsi privačia praktika. 1950 atvyko į JAV.

Aldona Paškevičienė

PAŠKEVIČIENĖ Marija (**Sakaitė**; g. 1928.IX.12 Papilėje, Šiaulių aps.), kultūros darbuotoja, visuomenininkė. 1944 pasitraukė į Vokietiją, kur baigė g-ją. Persikėlusi į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Dirbo fabrikuose, įstaigose, P. Morkūno spaustuvėje, banke. 1968–83 ir nuo 1993 žrn. *Metmenys* administratorė. A. Mackaus knygų leidimo fondo v-bos narė. Dalyvavo skautų veikloje. Sudarė ir redagavo (su kitomis) skaučių vadovą *Sese, budėk!* (1983). Nuo 1951 priklausė *Šviesos* sambūriui, vėliau *Santaros-Šviesos* fed-jai: nuo 1986 v-bos narė. Su D. Sruogaite ir J. Valaičiu redagavo *Naujienų* sk. *Šviesa*.

Marija Paškevičienė

PAŠKEVIČIUS Mykolas (g. 1907.VIII.18 Rygoje), tapytojas. Nuo 1914 gyveno Baltarusijoje. 1922–28 mokėsi Vitebsko dailės m-loje (pas K. Malevičių, V. Volkovą), studijas tęsė Sankt Peterburgo dailės akademijoje (pas A. Rylovą, K. Petrovą-Vodkiną, J. Brodskį). Po trejų metų studijų kurį laiką dirbo Minske. 1942 persikėlė į Lietuvą, 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Niujorke, NY. Dirbo archit-ros b-vėje *City Services*, vėliau komercinio meno srityje. Sukūrė portretų (*Kaminkrėtys*, 1945; *Jaunos moters portretas*, 1954), figūrinių (*Gulbių ežeras*, 1965; *Indėnų užpuolimas*, 1975, 1988), abstrakčių kompozicijų (*Be turinio*, 1991), natiurmortų (*Vaisiai*, 1956; *Seni batai*, 1965), ciklą nukryžiavimo tema. Kūriniai atlikti akrilo, pastelės, akvarelės, aliejinės tapybos technikomis. Pagrindinė raiškos priemonė – ekspresyvi linija; būdinga improvizacija, spalvų ir linijų žaismas, vaizduojamo dalyko esmės atskleidimas. Dalyvavo dailės parodose.

Mykolas Paškevičius

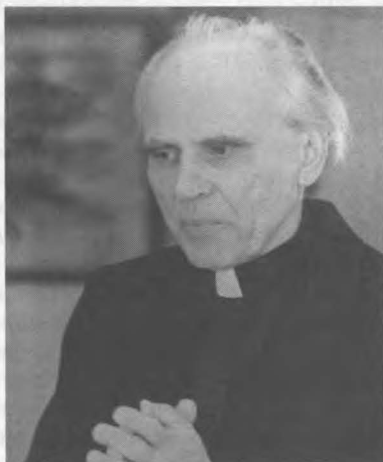
PAŠKEVIČIŪTĖ Danutė (**Klimienė;** g. 1926.II.14 Šiauliuose), poetė. 1943 baigė Joniškio g-ją. 1944 pasitraukusi į Vokietiją, 1946–47 Mainzo un-te studijavo filologiją. 1949 persikėlusi į JAV, gyveno Baltimorėje, ME, mokytojavo lituanistinėje m-loje, talkino liet. radijo programoms. Straipsnius, noveles ir eil. spausdino *Drauge, Darbininke, Moteryje.* Išleido eil. rink. *Aš negaliu verkti* (1961).

PAŠKONIS Augustinas (1913.IX.1 Davainiuose, Dusetų vls., Zarasų aps. – 2000.VII.19 JAV), inžinierius. Mokėsi Karo m-loje Marijampolėje (II pasaul. karo metais čia veikė Kauno karo m-la). Dalyvavo antisov. ir antinaciniame pasipriešinime. Kalėjo Stutthofo konc. stovykloje. 1944 baigė Vilniaus technikumą, gavo inžinieriaus diplomą. Pasitraukęs į Vokietiją, studijavo Aukštojoje technikos m-loje Karlsruhe, atvykęs į JAV – Wilsono koledže Čikagoje, IL, braižybą ir matematiką. 1955–82 dirbo Čikagos b-vėje *General Motors.* 1960 vaidino *Vaidilos* dramos teatre Clevelande, OH, buvo jo v-bos pirmininkas. Priklausė Liet. politinių kalinių s-gai (1978 centro v-bos narys), ateitininkams, ALTS (1990–94 Čikagos sk. v-bos narys), dalyvavo JAV LB veikloje (1984 centro v-bos vicepirmininkas). Parašė atsiminimų kn. *Marijampolės karo mokykla ir jos kariūnų likimas.*

Augustinas Paškonis

PAŠKUS Antanas (**Paškevičius;** g. 1923.I.14 Branislaviškyje, Kurklių vls., Ukmergės aps.), kunigas, psichologas. Ph. D. (1952). 1942 baigė Ukmergės g-ją ir pradėjo mokytis Kauno kun. seminarijoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Teologijos studijas tęsė Eichstätto kun. seminarijoje. 1945–49 studijavo Popiežiškajame Grigaliaus un-te. 1948 įšventintas kunigu. 1949–52 studijavo psichologiją ir filosofiją Müncheno un-te, apgynė doktoratą. Psichologiją dar studijavo Columbijos, Fordhamo (Niujorke) ir Šv. Jono un-tuose. 1953–56 dirbo mokytoju ir kapelionu Vasario 16-osios g-joje Vokietijoje. 1957 atvyko į JAV. Iki 1961 kunigas amer. parapijose. 1961–64 dėstė psichologiją Gannono koledže Erie, PA, nuo 1964 – Šv. Jono un-te Niujorke. 1973–78 psichologijos profesorius Otavos un-te Kanadoje. Dirbo klinikiniu psichologu pasichiatrinėje ligoninėje, vėliau Tarptautiniame kunigų ir vienuolių terapijos centre Midletowne, CT. Skaito paskaitas ir Lietuvos aukštosiose m-lose. Lituanistikos in-to narys. Veikė su studentais ateitininkais. Moksl. straipsnius spausdino *Ateityje, Aiduose.* Išleido psichologijos ir rel. tematikos kn. *Asmuo ir laisvė* (1984), *Krikščionis ir šiandiena, Krikščionis psichologinėje kultūroje* (abi 1987), *Evoliucija ir krikščionybė* (1988), *Asmenybė ir religija* (1990), *Psichoterapijos vaidmuo religiniame asmens brendime* (1990, Roma), *Sąžinė psichologiniu požiūriu* (1991, Čikaga), *Idėjų sankryžoje* (1992), *Dievai, dvasios ir žmonės* (1993, abi Kaune), *Žmogaus meilės* (1995, Vilnius), *Kunigo meilė* (1996, Vilnius), *Tikėjimo ir netikėjimo sąlytis šiandien* (1998, Kaunas), *Žvilgsnis į pasaulėžiūrinę aplinką, šventovę, save* (2002, Kaunas).

Antanas Paškus

PAŠKUS Jurgis (**Paškauskas;** 1885.XI.4 Pauliuose, Šimkaičių vls., Raseinių aps. – 1965.XII.4 Miami Beache, FL), kunigas. Prelatas (1957). 1903 atvyko į JAV. Užsidirbęs pinigų, grįžo į Lietuvą ir mokėsi Kauno g-joje. Grįžęs į JAV, 1911 įstojo į Šv. Bonaventūros kolegiją ir kun. seminariją Allegany, NY. Čia dėstė liet. kalbą. 1913 baigė Valparaiso katal. un-tą, IN. Kunigu įšventintas 1916, kunigavo Čikagoje, IL: iš pradžių vikaras Dievo Apvaizdos parapijoje, nuo 1918 Šv. Petro ir Povilo parapijos klebonas. 1921 įsteigė m-lą. Nuo 1927 Visų Šventųjų parapijos, nuo 1944 Švč. Mergelės Marijos gimimo parapijos klebonas Marquet Parke. 1957 pastatydino bažnyčią (pagal archit. J. Muloko projektą), išpuošė liet. dailininkų kūriniais. Lankydavosi Lietuvoje, 1933 keliavo po P. Ameriką, paskatino marijonus kurtis Argentinoje, o kazimierietes Brazilijoje. Keliones aprašė kn. *Pietų Amerikoje* (1935). Rėmė liet. vienuolynus ir kult. veiklą. Vysk. J. Skvirecko 1951 pakeltas kanauninku.

PATACKAITĖ-REMOND Elaine (g. 1940 Detroite, MI), fotografė. Baigusi meno studijas magistro laipsniu, įv. m-lose dėstė meninę fotografiją. Royal Oake, MI, turi privačią galeriją *Clique.* Kuria menines fotografijas, kurios pasižymi alegoriškumu, poetiškumu, subtiliai atskleidžia žmogaus grožį, jo trumpaamžiškumą (spalvotų fotografijų serija *Manekenai,* 1990–97).

PAUKŠTELIENĖ Aurelija (**Jaraitė;** 1933.I.2 Šiauliuose – 1996.XI.24 Kenoshoje, WI), dainininkė. Mokėsi Wisconsino un-to muz. m-loje. Nuo 1964 balsą lavino Cougdono konservatorijoje. Įdainavo ir išleido 3 plokšteles: *Aurelia, Dainuoju jums, Sigutė* (vaikams). Dalyvavo Čikagos, IL, liet. televizijos programose, renginiuose, Kenoshos liet. vaidybos būrelio veikloje. Priklausė liet. org-joms,

Aurelija Paukštelienė

Juozas Valentas Paukštelis

materialiai rėmė našlaičius ir daugiavaikes šeimas Lietuvoje.

PAUKŠTELIS Jonas (1899.XI.13 Titonyse II, Linkuvos vls., Šiaulių aps. – 1985.VII.15 Atlantoje, GA), ekonomistas. Daktaras (1928). 1919 Lietuvos kariuomenės savanoris, dalyvavo Nepriklausomybės kovose. LŠS narys. 1922 baigė Šiaulių g-ją, studijavo Lietuvos, nuo 1924 – Vienos, nuo 1926 – Grazo, abu Austrijoje, un-tuose. 1928–31 Šiaulių mokesčių inspektoriaus padėjėjas. 1933–37 šokolado f-ko *Birutė* direktorius. 1934–37 vadovavo Katalikų vyrų s-gos ir pavasarininkų Šiaulių skyriams. Nuo 1937 dirbo Kauno savivaldybėje, 1943–44 Kauno antrasis burmistras. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Hanau liet. stovykloje vadovavo kooperatyvui *Nemunas*. Nuo 1949 gyveno JAV, Čikagoje, IL. Dalyvavo LB ir BALFo veikloje.

PAUKŠTELIS Juozas Valentas (g. 1939.XI.25 Titonyse, Linkuvos vls., Šiaulių aps.), chemikas. Ph. D. (1964). Tėvų atvežtas į JAV, gimnaziją baigė Racine, WI. Chemiją studijavo Wisconsino un-te Madisone (1960 baigė bakalauro laipsniu). Organinės chemijos studijas tęsė Ilinojaus un-te Čikagoje, apgynė doktoratą. 1965–66 vykdė tyrimus Massachusettso technologijos in-te. Nuo 1966 organinės chemijos profesorius asistentas Kansaso valst. un-te.

PAUKŠTIENĖ Jadvyga Antanina (**Dobkevičiūtė;** g. 1913.VI.13 Liepojoje, Latvija), tapytoja. Mokėsi Kauno *Aušros* mergaičių g-joje. 1938 baigė Kauno meno m-lą (mokėsi pas P. Kalpoką). 1939 žinias gilino Paryžiaus dailės akademijoje pas prof. d'Espagnat. 1937 buvo apdovanota aukso medaliu už kilimo projektą Lietuvos paviljonui Meno ir pramonės parodoje Paryžiuje. 1944 pasitraukusi iš Lietuvos, kurį laiką gyveno Vokietijoje, Biberache, kur dėstė piešimą liet. g-joje. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Nuo 1955 dėstė Čikagos aukštesniojoje lituanistinėje m-loje tautodailę. Nuo 1939 dalyvauja parodose (iš pradžių Lietuvos, nuo 1949 JAV). Surengė daugiau kaip 15 individualių parodų įvairiuose JAV miestuose (Čikagoje, Los Angeles, CA, Bostone, MA, Philadelphijoje, PA, Detroite, MI, Niujorke, NY) ir Kanadoje (Toronto). Daugiausia tapo peizažus ir figūrines kompozicijas. Yra nutapiusi natiurmortų, portretų. Peizažuose (*Prie upelio, Tiltas parke, Čikaga temstant, Kauno vizija*) vyrauja rami, lyriška nuotaika, impresionistinė tapymo maniera, figūrinės kompozicijos (*Judesys, Sunkus perėjimas, Atgimimas, Karo aukos*) dramatiškesnės, ekspresio-

Jadvyga Paukštienė

nistinės. Paveikslai sudaryti tartum iš daugybės spalvinių tonų, kurie mirga, vibruoja, bet iš toliau žiūrint, susiklosto į vieną junginį ar formą, kuria reiškiama svarb. mintis. Yra parašiusi straipsnių apie dailę į *Draugą, Moterį*. Priklauso Čikagos liet. dailininkų s-gai (nuo 1956), Liet. moterų dail. s-gai (nuo 1971). Pelnė JAV LB Kultūros tarybos dailės premiją (2001).

PAUKŠTYS Alfonsas (1915.II.20 Varniuose, Telšių aps. – 1974.I.8 Čikagoje, IL), smuikininkas. 1933 baigė Rietavo prog-ją. Nuo 1937 griežė smuiku Kauno radiofono orkestre, dėstė muziką mokytojų seminarijoje. Nuo 1940 Vilniaus filharmonijos orkestro muzikantas. 1942 grįžo į Kauną; vėl griežė radiofono orkestre ir dėstė mokytojų seminarijoje. Tuo pačiu metu studijavo Kauno konservatorijoje (baigė 1944). 1944 pasitraukė į Vokietiją. Muzikos studijas tęsė pas J. Peischer ir R. Schroederį. Griežė Berlyno radiofono pabaltijiečių orkestre, 1947 mokytojavo Kasselio liet. g-joje. Dalyvavo koncertuose, talkino *Dainavos* ansambliui. Nuo 1950 gyveno JAV, Čikagoje. Subūrė liet. styginių orkestrą, surengė keletą koncertų, dalyvavo įv. renginiuose. Nuo 1956 griežė *Chicago Lyric* operos orkestre.

PAUKŠTYS Emelijonas (1883.VIII.14 Nagėnuose, Rimšės vls., Zarasų aps. – 1967.VI.22 Chesteryje, PA), kunigas. Mokėsi Sankt Peterburgo kun. seminarijoje ir dvasinėje akademijoje. Kunigu įšventintas 1908. Vikaras Smolenske. 1911–20 kunigas ir aukštesniosios m-los kapelionas bei religijos mokytojas Maskvoje. I pasaul. karo metais pabėgėlių šelpimo k-to vicepirmininkas. Buvo išrinktas Lietuvių vyriausiosios tarybos nariu 1917–18. Grįžo į Lietuvą 1920 ir dirbo kariuomenės kapelionu, vėliau kunigas parapijose. 1924 atvyko į JAV. Vikaras Šv. Kazimiero parapijoje Philadelphijoje, PA, nuo 1925 Aušros Vartų parapijoje Chesteryje. 1927–46 dėstė liet. k. Šv. Karolio kun. seminarijoje Overbrooke, PA. Veikė su ateitininkais.

PAUKŠTYS Kazimieras (1909.III.3 Kurynėje, Zapyškio vls., Kauno aps. – 1965.XI.11 Čikagoje, IL), chemikas. 1930 baigė Marijampolės marijonų g-ją, 1931 Karo m-lą Kaune. Studijuoti pradėjo VDU, nuo 1935 kaip Krašto apsaugos m-jos stipendininkas studijavo Sorbonoje, Paryžius. 1939 gavo chemijos inžinieriaus diplomą ir, grįžęs į Lietuvą, pakeltas kapitonu dirbo Ginklavimo v-bos tyrimų laboratorijoje. Nuo 1940 VDU Technologijos f-to dėstytojas. 1944 pasitraukė į Vakarus. Persikėlęs į JAV, nuo 1950 dirbo Čikagoje cheminių gaminių f-ke. 1954–63 *Technikos žodžio* administratorius ir redakcinės k-jos narys. Ateitininkas, buvo studentų *Humanitas* draugovės pirmininkas.

PAULAUSKAS Edmundas (1932.VI.16 Panevėžyje – 2001.V.14 Čikagoje, IL), jūrininkas. Pradėjęs tarnybą Klaipėdos žvejybos laivyne, 1951.VII.17 su J. Grišmanausku ir L. Kublicku pabėgo į Švediją. VLIKo pastangų dėka išvengė grąžinimo atgal, buvo slapta perkelti į Daniją, Vokietiją, iš ten į JAV. Apsigyveno Čikagoje. Lietuvių kolonijose aiškino apie padėtį okupuotoje Lietuvoje. Apie pabėgimą išleista

S. Narkeliūnaitės parengta kn. *Tolimieji kvadratai* (1952), *Voyage to Freedom* (1953).

PAULAUSKAS Kazys (1893.XI.25 Žvirgždžiuose, Girkalnio vls., Raseinių aps.), visuomenininkas. 1904 atvykęs į JAV, gyveno Waterbury, CT, buvo *Sandaros* ir Tėvynės mylėtojų d-jos pirmininkas. Dalyvavo dramos mėgėjų sambūryje *Varpas*. Aktyviai dalyvavo kaip oratorius Lietuvos laisvės paskolų vajuje, surinkęs >10 000 JAV dol., perdavė atvykusiai Lietuvos finansų misijai. Nuo 1920 gyveno Pietų Bostone, MA. 1921–26 buvo ALTo *Sandaros* centro v-bos sekretorius ir *Sandaros* savaitraščio administratorius, 1924 – redaktorius. 1928–40 redagavo ir leido mėnesinį satyros žrn. *Rimbas* (nuo 1934 Brooklyne, NY). Bendradarbiavo *Dirvoje, Keleivyje*.

PAULAUSKAS Stepas (g. 1910.VIII.11 Liepojoje, Latvija), visuomenininkas. Mokėsi Palangos vid. m-loje. 1931 baigė dr. J. Tumėno brandos kursus ir VDU pradėjo studijuoti ekonomiką. Veikė Jaunimo s-goje: 1929–31 reikalų vedėjas ir *Jaunimo* administratorius. 1934 Kūno kultūros rūmų Raitųjų sporto s-gos reikalų vedėjas. Nuo 1939 tarnavo pasienio policijoje. 1940 trumpai buvo Kretingos policijos vadas. Sovietų kalintas Kauno kalėjime. Prasidėjus karui, išlaisvintas, įsijungė į Birželio sukilimą. 1942–44 Kretingos aps. policijos vado pavaduotojas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1947–51 gyveno Belgijoje. 1951 persikėlė į Kanadą, gyveno Montréalyje. 1955 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Veikė JAV LB Kultūros fondo v-boje. Priklausė SLA, valstiečiams liaudininkams (Montréalio ir Čikagos sambūrių pirmininkas, *Sėjos* redakcijos narys). Spaudoje bendradarbiavo nuo 1923 (daugiausia liaudininkų ir kar. leidiniuose).

PAULAUSKAS Vaclovas (1910.I.15 Padvariuose, Viekšnių vls., Mažeikių aps. – 1995.I.16 Putname, CT), kunigas, visuomenininkas. 1926 baigė Viekšnių keturklasę m-lą, 1928 – Kauno jėzuitų g-jos 6 klases. Priklausė ateitininkams, dalyvavo pavasarininkų, angelaičių, Blaivybės d-jos veikloje, bendradarbiavo katal. spaudoje – *Mūsų laikraštyje, Sargyboje, Žemaičių prietelyje*. 1931 įstojo į Telšių kun. seminariją; 1938 įšventintas kunigu. 1938–40 Salantų, 1940–42 Žemaičių Naumiesčio vikaras, nuo 1942 Sedos Šv. Jono bažnyčios rektorius ir vid. m-los kapelionas. Sedoje pastatydino kleboniją, buvo apylinkės savitarpio pagalbos pirmininkas. Nuo 1944 vasaros I Žemaičių savanorių pulko kapelionas. Sovietams vėl okupuojant Lietuvą, su liet. kariais pasitraukė į Vokietiją, buvo Vokietijos kariuomenėje tarnavusių liet. karių katalikų kapelionas. 1945–46 Kempteno liet. stovyklos ir g-jos kapelionas (1949–50 mokytojas), švietimo vadovas, 1946–48 liet. skautų Vokietijoje kapelionas. 1948 katalikų akcijos gen. sekretorius prie Tautinės delegatūros. 1950 persikėlęs į JAV, iki 1954 buvo Švč. Širdies parapijos Lawrence, MA, vikaras, vėliau Villa Marijos senelių prieglaudos Thompsone, CT, kapelionas. Priklausė *Kunigų vienybei*, bendradarbiavo *Žiburiuose* (Vokietijoje), *Lux Christi* ir kt. spaudoje, sukaupė didelę b-ką (ją perdavė ALKA). Lietuvoje išleista jo II pasaul. karo prisiminimų ir esė kn. *Kunigas mirties šokyje* (1997).

PAULIENĖ Renata (**Nelsaitė;** g. 1964.VIII.18 Fullertone, CA), dizainerė, visuomenininkė. Visuom. veikėjos A. K. Nelsienės ir verslininko R. Nelso duktė, verslo administratorės A. K. Narbutienės ir pedagogės I. A. Rugie-

Renata Paulienė

nienės sesuo. Baigė Šv. Kazimiero lituanistinę m-lą (2 metus joje mokytojavo) ir g-ją. Los Angeles, CA, Mados institute (Fashion Institute of Design and Merchandising) gavo interjero dizainerės bakalauro laipsnį. Iki 1993 dirbo statybos b-vėje *Fari Designs International* Newport Beache, CA, interjerų dizainere. Nuo 1993 b-vės *Renata's Interior Design* Allendale, NJ, savininkė. Nuo vaikystės dalyvavo skautų ir ateitininkų veikloje, šoko ir dainavo *Spindulio* ansamblyje, dalyvavo JAV LB tautinių šokių šventėse. Kalifornijos liet. respublikonų (1983–85), JAV LB narė. 1990 sovietams paskelbus nepriklausomos Lietuvos ekonominę blokadą, su motina A. K. Nelsiene ieškodamos pagalbos susitiko su JAV kongresmenais ir senatoriais, dalyvavo demonstracijose už Lietuvos laisvę.

PAULIKAITIS Albertas (1920.VI.1 Tauragėje - 1994.VIII.1 Čikagoje, IL), choro dirigentas, dainininkas (tenoras). Baigė Tauragės mkt. seminariją. Balsą lavino pas solistą V. Ivanauską. Apsigyvenęs JAV, vadovavo liet. evangelikų parapijos chorui Collinsville, IL, ir LB chorui St. Louise, MO. *Tėviškės* parapijos ir K. Donelaičio m-los Čikagoje, vaikų chorų vadovas; su *Tėviškės* parapijos choru atlikdavo tenoro solo partijas. Rengė vyrų okteto programas.

Albertas Paulikaitis

PAULIKAS Algis Jurgis (g. 1936.V.14 Pagėgiuose), fizikas. Ph. D. (1961). 1944 su tėvais pasitraukė į Vakarus. Gyveno Gunsenhauseno, Nürnbergo stovyklose. 1949 atvyko į JAV. Baigė Herperio g-ją Čikagoje, IL. Studijavo fiziką Ilinojaus un-te: 1958 baigė magistro laipsniu. Studijas tęsė Kalifornijos un-te Berkeley, kur apgynė daktaro disertaciją. Studijuodamas dirbo šio un-to Lawrence radiacijos laboratorijoje. Nuo 1961 dirbo kosminio komplekso *Aerospace* b-vės laboratorijoje, 1992–98 b-vės vykdomasis viceprezidentas. Moksl. tyrimų sritys: atominė fizika, plazmos fizika, kosminiai spinduliai. Paskelbė kelias dešimtis straipsnių mokslo žrn. *Physics Review Letters, Journal Geophysics Research, Physics Review* ir kn. *Atomic Collision Processes* (1964). Už stebėjimo iš kosmoso sistemų tyrimą apdovanotas JAV nac. žvalgybos tarnybos aukso medaliu ir Doolittle premija (1998). Išleido atsiminimų iš karo pabėgėlių gyvenimo kn. *Thirteen Years. 1936–1949* (1957).

PAULIONIENĖ Stasė (**Liuberskytė;** 1918.I.23 Stungiuose, Žagarės vls., Šiaulių aps. - 2001.XII.7 Čikagoje, IL), chemikė, farmacininkė. Teisininko V. Paulionio žmona. 1938 baigusi *Aušros* mergaičių g-ją Kaune, 1938–43 studijavo VDU Med. f-to Farmacijos skyriuje, kurį baigusi gavo chemiko ir farmacininko diplomą. Pasitraukusi į Vokietiją, mokytojavo liet. pabėgėlių stovyklose. 1949 persikėlė į JAV, išlaikė valst. egzaminus ir dirbo vaistininke Šv. Elžbietos ir Šv. Bernardo ligoninėse Čikagoje, IL, vadovavo Farmacijos skyriams. Priklausė Lietuvos dukterų d-jai, 1980–84 centro v-bos pirmininkė.

PAULIONIS Kazimieras (1896.IX.22 Thomase, WV - 1963.VIII.18 Rockville Centeryje, NY), kunigas. 1922–24 mokėsi Šv. Jono kolegijoje Brooklyne, NY, ir 1924–28 Angelų Karalienės kun. seminarijoje Niagaroje, NY. Kunigu įšventintas 1928. Iki 1934 Apreiškimo parapijos Brooklyne vikaras ir klebonas. 1934–48 Šv. Jurgio parapijos Brooklyne klebonas, vėliau rekolekcijų namų, ligoninės, senelių prieglaudos kapelionas. Nuo 1916 veikė vyčių org-joje. 1937–38 buvo *Kunigų vienybės* centro sekreto-

rius. Bendradarbiavo liet. spaudoje. Iš anglų k. vertė m-loms vaidinimus.

PAULIONIS Vytautas (g. 1915.IX.11 Kvietkinėje, Kalvarijos vls., Marijampolės aps.), teisininkas. Farmacininkės S. Paulionienės vyras. 1934 baigė g-ją Marijampolėje, 1938 VDU Teisių f-tą. 1941–44 Marijampolės apylinkės teismo teisėjas. Vėliau pasitraukė iš Lietuvos. Tremtinių stovykloje Vokietijoje dirbo Teisės ir emigracijos reikalų tarnyboje, dalyvavo VLIKo tarybos veikloje. Atvykęs į JAV, tęsė veiklą (iki 1980) VLIKe, buvo JAV LB, LF ir BALFo narys. Rėmė visuom., švietimo, labdaros ir polit. lietuvių org-jas.

PAULIUKAS Jurgis (**Paulius, tėvas Bonaventūra**; 1885.X.27 Palaukiuose, Karsakiškio vls., Panevėžio aps. – 1956.VII.13 New Orleanse, LA; palaidotas White Plainse, NY), kunigas dominikonas. Bažnytinės teisės daktaras (1931). 1907 atvyko į JAV. Mokėsi Meinard koledže, IN. 1920 baigė Šv. Jono kun. seminariją Brooklyne, NY, ir įšventintas kunigu. 1920–26 Apreiškimo parapijos Brooklyne vikaras ir administratorius. 1926 įstojo į dominikonų ordiną, studijavo Vašingtono katal. un-te, 1929 gavo bažnytinės teisės licenciatą. Po studijų Popiežiškajame Angelicum un-te Romoje gavo bažnytinės teisės daktaro laipsnį. 1932 grįžo į Lietuvą ir su B. K. Žvirbliu 1932 atnaujino Angelo Sargo liet. dominikonų provinciją su centru Raseiniuose ir 1935 tapo jos provincijolu. Nuo 1933 buvo keleto dominikonų ordino globojamų brolijų gen. direktorius. 1941 išvyko į Vokietiją ir ten kunigavo iki 1947. 1948–49 Marino Liazale dominikonų vienuolyno (Romos priemiestyje) kapelionas. 1949 atvyko į JAV (1956 vėl atgavo pilietybę) ir buvo dominikonių seserų vienuolyno Oxforde, MI, kapelionas, dėstė religiją ir lotynų k. Už nuopelnus užmezgant Amerikos vyčių santykius su pavasarininkais pakeltas šių org-jų garbės nariu. Rel. klausimais rašė str. *Darbininkui*, liet. tautos okupacijos tema *The Holy Name Journal* (1949). 1925 aplankęs Šventąją žemę, išleido *Kelionės įspūdžius* (1926). Parašė *Marijos dovana žmonėms*, *Šv. Vardo draugijos vadovėlį*. 1973 B. K. Žvirblis išleido kn. *Tėvas Bonaventūra Pauliukas, OP: Lietuvos dominінkonų Angelo Sargo provincijos atnaujintojas ir pirmasis jos provinciolas*.

PAULIUKONIENĖ Gražina (**Ūsaitė**; g. 1923 Kaune), gydytoja oftalmologė. Gydytojo J. Ūso duktė. Pasitraukusi į Vokietiją, baigė Erlangeno un-to Med. f-tą. Atvykusi į JAV, 1960 įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika Ohio valstijoje. Buvo Case Western Reserve un-to Clevelande, OH, klinikinė instruktorė. Vėliau Clevelande vertėsi privačia praktika.

PAULIUKONIS Antanas (1909.II.28 Jurgežeriuose, Kalvarijos vls., Marijampolės aps. – 1960.IX.19 Los Angeles, CA), spaudos darbuotojas. 1927 baigė Marijampolės Rygiškių Jono g-ją, 1932 lituanistiką VDU Teologijos-filosofijos f-te, 1940 VU Teisių f-tą. 1927–40 dirbo *Ryto*, vėliau *XX amžiaus* redakcijose. 1939–40 dirbo ir *Žinijos* knygų leidimo b-vėje. Per vokiečių okupaciją Kauno VIII g-jos mokytojas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Dirbo mokytoju Müncheno liet. g-joje. 1951–57 *Eltos* redaktorius (VLIKo informacijos tarnyboje). Vienas iš pirmųjų *Aidų* kolektyvo narių. 1957 persikėlė į JAV ir nuo 1959 dirbo *Lietuvių dienų* leidykloje Los Angeles. Išvertė A. Rachmanovos romanus: *Studentai, meilė ir čeka* (1934), *Pieno pardavėja Otakringe* (1935), *Naujųjų žmonių fabrikas* (1936–37), T. Totho veikalą *Amžinasis gyvenimas* (1940). Yra redagavęs daugelio veikalų kalbą.

PAULIUKONIS Pranas (1904.XI.16 Varžgaliuose, Deltuvos vls., Ukmergės aps. – 1970.IV.29 Worcesteryje, MA), istorikas, pedagogas, visuomenininkas. 1922–25 mokėsi Kauno kun. seminarijoje. 1931 baigė VDU Teologijos-filosofijos f-tą. 1926–34 mokytojavo Ukmergės ir Kėdainių aps. pradžios m-lose, 1934–41 Kybartų g-joje, 1941–44 Zarasų g-jos direktorius. Dalyvavo ateitininkų, skautų, šaulių, Vilniui vaduoti, Lietuvių katalikų mkt. s-gų veikloje. Režisavo liaudies teatro spektaklių (pastatė ~10 mėgėjiškų veikalų). Rašė į liet. spaudą. 1944 vokiečių suimtas, kalintas Zarasų, Panevėžio kalėjimuose, išvežtas į Vokietiją. Sąjungininkų kariuomenės išlaisvintas, 1945 Ansbacho ka-

ro pabėgėlių stovykloje įkūrė liet. prog-ją, iki 1947 buvo jos direktorius. 1947–48 Eichstätto g-jos inspektorius, 1948–50 Schwäbisch Gmündo g-jos direktorius, 1949–50 Švietimo v-bos pirmininkas. Dalyvavo liet. org-jų, LB veikloje. 1950 persikėlė į JAV. 1950–56 Worcesterio lituanistinės m-los mokytojas, jos vedėjas. 1956–59 dėstė Lietuvos istoriją Nekalto Prasidėjimo seserų vienuolyno Putname, CT, studentėms. Parašė *Aritmetikos uždavinyną* II skyriui (1928), *Lietuvos istorijos* santrauką (1946, anglų k.; rankraštis), *Naujųjų amžių istoriją* (1946), *Vidurinių amžių istoriją* (1947), *Tautos istorijos mokymą* (1963, II leid. 1979), *Ukmergės gimnaziją prisiminus* (1968), studija *Katalikų Bažnyčia ir lietuvybė* (1967). Kn. *JAV lietuvių istorija* vienas autorių. Rašė į LE, nuo 1926 bendradarbiavo liet. spaudoje, recenzavo žymių Lietuvos veikėjų atsiminimų knygas.

PAULIUS Vytautas (g. 1930 Lietuvoje), statybos inžinierius. Po II pasaul. karo per Vokietiją pasiekė Kanadą. Čia 1957 Montréalio un-te įgijo bakalauro laipsnį. Persikėlęs į JAV, studijas tęsė Niujorko un-te, NY; gavo magistro laipsnį. Dirbo statybos b-vėje *Mahony-Trust Construction* vyr. inžinieriumi. 1967 įkūrė privačią projektavimo ir statybos b-vę *V. Paulius and Associates*.

PAUPERAS Jonas (1905.V.10 Selinuose, Klaipėdos aps. – 1971.V.22 Čikagoje, IL), evangelikų liuteronų kunigas. 1927 baigė Klaipėdos g-ją ir 1931 VDU Evangelikų teol. f-tą. 1930–31 Jurbarko evangelikų parapijos kunigas. 1931–33 studijavo teologiją Bazelio un-te, Šveicarija, baigė teol. licenciato laipsniu. 1933–36 dėstė teologiją VDU, buvo Sistematinės teol. katedros vedėjas, docentas. 1935–40 Valstybės Tarybos bendradarbis ir Švietimo patarėjas evangelikų bažnyčių reikalams. 1941 išvyko į Vokietiją. 1945–46 buvo Müncheno Lohengrino stovykloje, redagavo penkiomis kalbomis leidžiamą laikraštį. 1945–48 aptarnavo evangelikų parapijas Bavarijoje. 1948 persikėlė į JAV ir nuo 1949 buvo Čikagos lietuvių evangelikų liuteronų Ziono parapijos kunigas. Bendradarbiavo *Vaire, Naujojoje romuvoje, Lietuvos aide, Lietuvos keleivyje, Pagalboje, Mūsų kelyje*. Parašė kn.: *Der Sinn der Askese in Katholicismus und Protestantismus* (1933, licenciato disertacija), *Regimoji ir neregimoji Bažnyčia* (1934), *M. Liuteris ir P. Melanchtonas* (1948), *Reformacijos veikėjai ir jų įtaka Lietuvoje* (1955), *Dievo žodžio tarnyboje* (1973). Išvertė Dr. Martyno Liuterio *Mažąjį katekizmą* (1935), *Augsburgo išpažinimą* (1935). Paruošė *Giesmyną evangelikams* (1942, su kun. A. Šernu). Iš jo imtos giesmės ir *Evangelikų giesmynui su maldomis* (1947). Redagavo *Evangelikų giesmyną* (1957).

PAURAZIENĖ Elzbieta Veronika (**Veloniškytė**; 1902.X.8 New Havene, CT – 1979.IV.9), visuom. veikėja. 1917–22 Lietuvos vyčių kuopos finansų sekretorė. Ilgametė ALRK MS veikėja: nuo 1919 buvo kuopos v-bos narė, pirmininkė, 1927 Seimo rengimo k-jos pirmininkė, garbės narė, 1931–35 ir 1947–51 centro v-bos iždo globėja, 1937–45 s-gos pirmininkė. Nuo 1922 priklausė LRK SA. 1939 Lietuvos dukterų pašalpinės d-jos pirmininkė. 1952–54 ALRK fed. skyriaus pirmininkė, 1952 kongreso rengimo k-jos pirmininkė, nuo 1956 garbės narė. Nuo 1943 katal. org-jų atstovė Detroito, MI, liet. org-jų centre. Nuo 1945 ALTo centro direktorė. Nuo 1943 aktyviai dalyvavo BALFo veikloje: 1943–45 ir 1958 centro direktorė, 1944 76-ojo skyriaus viena steigėjų (1944–51 ir 1956 pirmininkė), nuo 1948 BALFo atstovė Michigano imigracijos k-joje. Nuo 1947 organizavo ir vadovavo 10 BALFo rinkliavų Detroito gatvėse; per jas surinkta >43 tūkst. JAV dolerių. Amerikos lietuvių balso radijo klubo Detroite organizatorė 1950. Priklausė JAV LB ir kitoms org-joms.

PAUTIENIS Algimantas (g. 1932.III.15 Ukmergėje), inžinierius. Atvykęs į JAV, 1955 Clevelando valst. un-to, OH, Fenno koledže gavo civ. inžinerijos bakalauro laipsnį. 1956–87 (iki pensijos) dirbo Cuyahogos rj. Clevelando apyl. sanitarijos bei statybos inžinieriumi. 1956–70 org-jos *Lietuviai budžiai* Clevelando berniukų sk. pirmininkas. 1959–60 studijas tęsė Akrono un-te, OH. Nuo 1954 (su 3 metų pertrauka) ALTo Clevelando sk. v-bos pirmininkas. Nuo 1974 LŠS karininko A. Juozapavičiaus kuopos narys, nuo 1989 pirmininkas. 1979 su kitais įsteigė Clevelando baltų k-tą; 1985–86 ir

1990–92 jo pirmininkas, 1979–85 ir 1986–90 vicepirmininkas. Nuo 1987 dirbo pagal sutartis inžinieriumi konsultantu. Turi profesionalaus inžinieriaus teises Ohio valstijoje. Dalyvauja JAV LB veikloje (buvo Clevelando I apyl. v-bos narys, pirmininkas). Organizuoja minėjimus, demonstracijas, polit. seminarus. Pelnė LŠS Žvaigždės ordiną, ALTo ir JAV užs. karių veteranų apdovanojimų.

PAUTIENIS Kazimieras (1901.IX.21 Murinīškiuose, Antanavo vls., Marijampolės aps. – 1991.V.3 Pompano Beache, FL), gydytojas. Habilituotas daktaras (1944). Nebaigęs Marijampolės g-jos, savanoriu įstojo į Karo m-lą Kaune. Ją baigęs, tarnavo kariuomenėje. 1925 Kaune baigė g-ją, 1931 – VDU Med. f-tą. 1931–32 Ukmergės ligoninės gydytojas, 1932–33 Vabalninko ligoninės vedėjas. 1934–38 VDU Chirurgijos klinikos asistentas, 1938–40 Utenos aps. ligoninės chirurgas, vėliau vedėjas. 1937 tobulinosi Paryžiaus un-to Chirurgijos klinikoje. 1940 pasitraukė į Vokietiją. Alberto un-te Karaliaučiuje 1941 apgynė daktaro disertaciją apie landuonies (*panaritium*) gydymą. Dirbo Rastenburgo, vėliau Tilžės ligoninės vedėju ir chirurgu. 1943 grįžęs į Lietuvą, iki 1944 buvo VDU Chirurgijos klinikos adjunktas, vėliau klinikos vedėjas. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1944 Alberto un-te Karaliaučiuje apgynė habilituoto daktaro disertaciją apie atvirų žaizdų gydymą. Gydytojavo Linze, Austrija, vėliau buvo St. Rotho prie Nürnbergo, Vokietija, ligoninės Chirurgijos sk. vedėjas. 1947 persikėlė į JAV. 1950–79 vertėsi priv. praktika Clevelande, OH. Čia 1955 įkūrė Liet. budžių org-ją. Nuo 1979 gyveno Floridoje. Aktyvus šaulys: 1970–79 A. Juozapavičiaus šaulių kuopos pirmininkas, 1973–80 Šaulių s-gos vicepirmininkas, 1980–91 *Aušros* šaulių kuopos Miami–Pompano Beache vicepirmininkas. Skaitė paskaitas, bendradarbiavo *Dirvoje, Naujienose, Karyje* (paskelbė ~400 straipsnių). 1973 apdovanotas Šaulių s-gos Žvaigždės ordinu, Šaulių s-gos tremtyje garbės narys. 1974 už straipsnius apdovanotas Šaulių spaudos ir informacijos fondo I premija.

Kazimieras Pautienis

PAUTIENIUS Juozas (1900.IV.16 Šiaudadūšėje, Marijampolės aps. – 1978.XII.17 Čikagoje, IL), tapytojas, Lietuvos kariuomenės savanoris. 1924 baigė Kauno meno m-lą. 1930–35 studijavo VDU Hum. mokslų f-te, 1924–30 mokytojavo g-jose, dirbo reporteriu. Nutapė realistinių portretų (T. F. Žilinsko), peizažų (*Gedimino kalnas*), figūrinių kompozicijų (*Šmėklos*). Nuo 1920 Kaune dalyvavo dailės parodose. 1944 pasitraukęs iš Lietuvos, kurį laiką gyveno Vokietijoje. 1948–49 ten surengė savo kūrinių parodas. Nuo 1949 gyveno JAV, Čikagoje. Dirbo kūrybinį darbą. Daugiausia tapė peizažus (*Sodas*, 1957 dailės parodos Čikagoje populiarumo premija; *Kanados žiema*, 1957 Ilinojaus dailininkų s-gos premija už technikos originalumą; *Bažnytkaimis*). Dauguma kūrinių impresionistiniai, spalvingi, dekoratyvūs (turėjo įtakos V. van Gogho kūryba), kai kurie ramesnio kolorito. Nuo 1951 Čikagoje dalyvavo Ilinojaus dailininkų s-gos (*The All Illinois Society of Fine Arts*) kasmetinėse bei liet. dailininkų parodose. Individualias parodas surengė Los Angeles, CA, Čikagoje, Detroite, MI, Philadelphijoje, PA, Bostone, MA, Toronto,

Juozas Pautienius

Montréalyje (abu Kanadoje) ir kt. 1955 Čikagoje išleista I. Šlapelio parengta monografija *Juozas Pautienius*.

PAUŽA Vladas (1916.V.10 Skapiškyje, Rokiškio aps. – 1999.XII.17 West Bloomfielde, MI), mokytojas, skautų veikėjas. 1933 baigė Liet. mokytojų profesinės s-gos g-ją. VDU Hum. mokslų f-te studijavo lituanistiką. 1939 baigęs studijas, mokytojavo Šiauliuose. 1942–44 buvo Šiaulių burmistro pavaduotojas, dalyvavo pogrindžio veikloje. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, mokytojavo Lübecko ir Neustadto liet. g-jose, dirbo liet. k-tuose. Persikėlęs į JAV, apsigyveno Detroite, MI. 1955–59 mokytojavo Detroito lituanistinėje mokykloje, 1967–76 *Aušros* lituanistinės m-los vedėjas ir mokytojas. Turėjo liet. tautodailės krautuvę *Neringa*. Veikė skautų org-joje: 1945–48 anglų zonos skautų ir 1952–54 JAV skautų tarybos narys, 1958 Detroito Baltijos tunto tuntininkas. Latvių–lietuvių vienybės vyr. vadovybės gen. sekretorius. Veikė *Neo-Lithuania* korporacijoje, ALTe, JAV LB. Nuo 1929 bendradarbiavo *Skautų aide*, 1941 buvo *Tėvynės* ats. redaktorius. 1945 *Laisvės varpo* skautų sk. redaktorius.

PAUŽUOLIS Antanas (g. 1921.XI.30 Žvėriuose, Kupiškio vls., Panevėžio aps.), elektrotechnikos inžinierius, visuomenininkas. Mokėsi Mažeikių g-joje. 1943 baigė Kauno aukštesniosios technikos m-los geležinkelių eksploatacijos skyrių. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, UNRRA un-te Münchene studijavo verslo vadybą ir lankė elektros įrengimų aptarnavimo kursus. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Baigė Elektros aptarnavimo in-tą. Kaip diplomuotas inžinierius dirbo įv. įmonėse, vadovavo elektros įrengimų priežiūrai. Į skautų veiklą įsijungė dar mokydamasis g-joje, ją tęsė ir Čikagoje, eidamas įv. pareigas vadovybėje, vadovavo vasaros stovykloms. Dalyvauja Jaunimo centro veikloje: tarybos ir v-bos narys, sekretorius ir administracijos techninis patarėjas. JAV LB Krašto v-bos socialinių reikalų tarybos narys nuo 1999. Veikia ir Lietuvos vyčių org-jos v-boje. Buvo *Skautų aido* ir *Mūsų vytis* administratorius. Bendradarbiauja *Draugė, Lietuvių balse*. Apdovanotas LSS ordinais: *Už nuopelnus* (1975), Lelijos (1980), Padėkos (1990) ir Geležinio Vilko (1995).

Antanas Paužuolis

PAVALKIS Viktoras (1909.V.3 Akėčiuose, Lukšių vls., Šakių aps. – 1996.XII.4 Milpite, CA), kunigas. Bažnyčios istorijos daktaras (1941). Mokėsi Šakių *Žiburio* g-joje ir Vilkaviškio kun. seminarijoje. Kunigu įšventintas 1932. Kunigas Lazdijuose, dėstė tikybą *Žiburio* g-joje, veikė katal. jaunimo org-jose. 1937–41 studijavo Bažnyčios istoriją Popiežiškajame Grigaliaus un-te Romoje, jį baigė daktaro laipsniu. 1941–43 studijavo filosofiją Popiežiškajame Angelicum un-te. Nuo 1945 dirbo Vatikano diplomatinėje tarnyboje: misijos Vokietijoje ir Austrijoje patarėju pabaltijiečių pabėgėlių reikalams, 1946–50 buvo BALFo atstovas Italijoje ir Cen-

trinio pagalbos k-to pirmininkas pabaltijiečių reikalams. Įsteigė pabėgėliams studentams bendrabutį Romoje. 1950 persikėlė į JAV, kunigas San Francisko arkivyskupijoje Oaklande, CA; Šv. Jono amer. parapijoje San Franciske, nuo 1962 Šv. Kristoforo amer. parapijoje San Jose. 1968–84 klebonas Šv. Jono Krikštytojo parapijoje Milpite: 1972 pastatydino bažnyčią, vėliau – Šv. Judo koplyčią. 1951 suorganizavo JAV LB San Francisko skyrių ir iki 1962 buvo jo pirmininkas. Bendradarbiavo *XX amžiuje, Tiesos kelyje.*

PAVASARIS Antanas (1924.I.27 Pagiryje, Ukmergės aps. – 1997.XII.9 Kennesawe, GA), dainininkas (lyrinis tenoras). 1946–48 dainuoti mokėsi Stuttgarto mokykloje, dainavo Čiurlionio ansamblyje. 1948 emigravo į Venesuelą. 1951–55 mokėsi Karakaso muz. m-loje. Nuo 1955 buvo Karakaso miesto operos solistas (sukūrė vaidmenų G. Verdi *La Traviata, Rigoletto, Figaro vedybos*, G. Donizetti *Meilės eliksyras* ir kt. operose). Dainavo televizijos ir radijo programose, koncertavo venesueliečių ir lietuvių renginiuose. 1962 atvyko į JAV, apsigyveno Los Angeles, CA. Solo koncertų surengė Los Angeles (1965), Čikagoje, IL, Hollywoode (1967 ir 1973), Clevelande (1974). 1966 dainavo per Šiluvos koplyčios atidarymo iškilmes Vašingtone, DC, 1968 J. Gaidelio kantatoje *Kovotojai* Čikagoje. Išleido dainų ir arijų plokštelę. Priklausė BALF'ui.

Antanas Pavasaris

PAVILČIUS Vytautas (1904.X.17 Šūkiuose, Žaliosios vls., Vilkaviškio aps. – 1965.II.25 Čikagoje, IL), inžinierius. 1923 baigė Marijampolės realinę g-ją, 1936 – VDU Technikos f-to elektrotechnikos specialybę. Priklausė aušrininkų org-jai. 1921–25 *Aušrinės* redakcijos narys ir administratorius. Veikė studentų technikų d-joje, studentų savišalpos d-joje, kultūros būreliuose. 1923–25 Kauno aps. pradinės m-los mokytojas. 1924–26 fizikos ir matematikos dėstytojas V. Kudirkos liaudies un-te. 1936–40 Kauno savivaldybės autovežimių tikrinimo ekspertas ir elektros reikalų vedėjas. Dirbo *Siemens* atstovybėje. 1940–43 Kauno ir Petrašiūnų elektrinių direktorius. 1943–44 Vandens v-bos hidroelektrinių projektavimo vyr. inžinierius. 1941 sov. teismo nuteistas 10 m. priverčiamųjų darbų. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, buvo Augsburgo stovyklos liet. švietimo vadovas. Liet. inžinierių tremtinių d-jos centro v-bos sekretorius. 1949 persikėlė į JAV. Veikė inžinierių s-goje. Skautų rėmėjas. Bendradarbiavo *Aušrinėje, Lietuvos žiniose*, LE. Buvo *Technikos žodžio* redaktorių kolegijos narys.

PAŽEMĖNAS Juozas (iki 1954 **Pažemeckas**; 1909.VIII.17 Meškalaukyje, Joniškėlio vls., Biržų aps. – 2002.IV.2 Manhassete, NY), ekonomistas, visuom. veikėjas. Baigė Linkuvos g-ją, 1929–30 buvo g-jos ateitininkų kuopos pirmininkas. Iki 1935 VDU studijavo ekonomiką; studentų ateitininkų s-gos v-bos ir korp. *Justitia* narys. 1935–39 dirbo Lietuvos banke. Nuo 1936 Lietuvos ekonomistų d-jos narys. 1939 dėstė finansų mokslus VDU, nuo 1940 – VU. Bendradarbiavo žrn. *Ekonomika, Židinys*, rengė kasmetines Lietuvos ir pasaul. ūkio apžvalgas. 1944 pasitraukė į Vokietiją, nuo 1945 įsijungė į VLIKo veiklą. Bendradarbiavo žrn. *Aidai*. 1949 apsigyvenęs JAV, VLIKe atstovavo Lietuvos vienybės sąjūdžiui. Buvo TF, Lietuvos

Juozas Pažemėnas

ūkio atstatymo ir finansų k-jų narys. 1949–59 New Haveno, CT, Liet. tremtinių d-jos pirmininkas. Dalyvauja JAV LB veikloje. 1951–52 ekonomikos studijas gilino Yale un-te New Havene, 1958 baigė Amerikos bankininkystės in-tą Niujorke, NY. Iki 1974 dirbo *Chase Manhattan Bank* Niujorke. Parašė daug straipsnių ekonomikos, finansų ir bankų klausimais, atsiminimus apie V. Jurgutį (buvo jo asistentas). LE ir EL bendradarbis.

PAŽEMĖNAS Kazys (g. 1890.III.4 Telžiuose, Saločių vls., Biržų aps.), ekonomistas, kariškis. Pulkininkas leitenantas (1933). 1908 Kaune baigė *Saulės* mkt. kursus ir iki 1914 mokytojavo Rozalimo dviklasėje m-loje. 1914 mobilizuotas į Rusijos kariuomenę, tarnavo Kaune, Vilniuje, Novonikolajevske. 1917 Maskvoje baigė Aleksejaus karo m-lą, 1924 Kaune – Aukštuosius karininkų kursus. Iki 1932 studijavo ekonomiką VDU Teisių f-te. Lietuvos kariuomenėje tarnavo nuo 1919 (10-jame, vėliau 5-jame pėstininkų pulke). 1930–35 Krašto apsaugos m-joje Technikos ir organizacijos k-to narys. 1935–40 Tiekimo v-bos Mobilizacijos sk. viršininkas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Kartu su J. Daniusevičium suorganizavo Nürtingeno liet. g-ją, mokytojavo ir buvo inspektorius. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Baltimorėje, MD. Ilgus metus buvo lituanistinės m-los mokytojas (2 m. vedėjas). ALTS sk. pirmininkas, JAV LB apylinkės v-bos narys, karininkų *Ramovės* sk. vienas steigėjų ir jo pirmininkas nuo 1952. *Mūsų žinyne* paskelbė straipsnių ekonomikos ir karybos klausimais. 1964 persikėlė į Los Angeles, CA.

PAŽEMIS Jonas (1922.III.15 Kupiškyje – 1993.X Clevelande, OH), fagotininkas. Baigęs Kauno suagusiųjų g-ją, studijavo Kauno konservatorijoje (fagoto klasėje). Dėstė V. K. Banaitis, M. Bukša, A. Račiūnas, K. Paulauskas ir kt. Nuo 1942 grojo Valstybės teatro simf. orkestre. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, studijas tęsė Augsburgo konservatorijoje (pas prof. H. Thollį). Grojo Augsburgo teatre. 1949 persikėlė į Kanadą. Fagotu grojo Toronto simf. orkestre ir Toronto liet. orkestre *Trimitas*. Nuo 1954 gyveno JAV, Clevelande. Čia subūrė pramoginį orkestrą *Sūkurys*. 1960 įkūrė orkestrą *Grandinėlė* ir iki 1980 su pertraukomis jam vadovavo, dėstė Western Reserve un-to muz. m-loje, grojo Clevelando simf. orkestre.

PAŽĖRAITĖ Karolė (**Keseliūnienė**; 1903.VIII.6 Krasnike, Liublino vaivadija, Lenkija – 1988.VI.8 Putname, CT), rašytoja. Mokėsi Maskvos, Voronežo, Marijampolės g-jose. 1927 baigė *Pavasario* g-ją Kaune. 1931 išklausė liet. ir pranc. literatūros kursą VDU Hum. mokslų f-te. Mokydamasi kartu ir mokytojavo, 1921–24 dirbo Marijampolės aps. viršininko įstaigoje, nuo 1927 Užs. reikalų m-joje raštvede. Nuo 1938.IX tarnavo Lietuvos pasiuntinybėje Varšuvoje, vėliau Maskvoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Eichstätte. 1948 emigravo į Braziliją, gyveno Sao Paule, dirbo mokytoja, buvo laikr. *Mūsų Lietuva* redakcijos bendradarbė, Sao Paulo Liet. tarybos narė, kult. renginių organizatorė. 1973 persikėlė į JAV, gyveno Čikagoje, IL. Kūrybą pradėjo 1925 eilėraščiais *Naujojoje vaidilutėje*, studijuodama skelbė noveles *Naujojoje romuvoje*. 1936 išleido psichologinę apysaką *Nusidėjėlė* (II leid.

1952). Nepriklausomos Lietuvos inteligentų gyvenimui skirti romanai *Liktūnas* (1948), *Anapilio papėdėje* (1971), karo pabėgėlių buičiai ir kult. gyvenimui – romanas *Svetimi vėjai* (1982). Juose gausu autobiografinių elementų (dienoraščio ištraukų, eilėraščių). Apsakymų rinkinyje *Didvyrių žemė* (1954) vaizduojami okupantams besipriešinančių miško brolių likimai. Bendradarbiavo liet. spaudoje: *Drauge* (rašė recenzijas), *Lietuvių dienose*. Talkino LE.

PAŽIŪRA Vladas (1912.X.1 Ukmergės aps. – 1991.VII.24 Los Angeles, CA), ekonomistas, mokytojas. 1932 baigė Ukmergės g-ją, 1937 – VDU Teisių f-tą. Nuo 1932 mokytojavo Kauno g-jose. 1938–39 atlikęs kar. prievolę Karo m-loje, mokytojavo Ukmergės g-joje, mkt. seminarijoje ir amatų m-loje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–47 buvo Ravensburgo liet. g-jos mokytojas. 1949 persikėlęs į JAV, apsigyveno Los Angeles, kur įsteigė ir 1952–54 vadovavo aukštesniesiems lituanistiniams kursams. 1971–82 Šv. Kazimiero lituanistinės m-los vedėjas. Skautas nuo 1920. Suorganizavo skautus 1951 Los Angeles ir iki 1954 jiems vadovavo. Veikė BALFe: 1957–58 pirmininkas, eilę metų iždininkas ir vicepirmininkas. Dalyvavo ALTo ir LB apylinkės veikloje. TF atstovybės iždininkas. Bendradarbiavo liet. spaudoje. Apdovanotas skautų Lelijos ir LŠS Žvaigždės ordinais.

PEČIŪRA Lionginas (1921.IV.25 Ukmergėje – 1990.XI.27 Ann Arbore, MI), chemijos inžinierius. VDU Kaune gavo chemijos inžinieriaus diplomą. Pasitraukęs į Vokietiją, studijas tęsė Stuttgarto un-te; įgijo magistro laipsnį. 1950 su šeima persikėlė į JAV, 1955 apsigyveno Ann Arbore. Dirbo chemijos pramonės įmonėse, buvo b-vės *Renosol* direktorius. Veikė Akademiniame skautų sąjūdyje, priklausė korp. *Vytis*.

PEČIŪRAITĖ Austė (g. 1950.XI.26 Detroite, MI), rašytoja, dailininkė. 1968–69 studijavo lit-rą Michigano un-te Ann Arbore. 1973 bakalauro laipsniu baigusi Philadelphijos dailės koledžą, PA, Čikagos dailės in-te, IL, studijavo

Lionginas Pečiūra

skulptūrą. 1976 jame gavo magistro laipsnį. Period. spaudoje (*Aiduose, Drauge, Metmenyse*) paskelbė eilėraščių ir jų ciklų, miniatiūrų. Kūrybai būdinga fantastiniai siužetai, dinamiška kontrastingų nuotaikų, vaizdų ir situacijų kaita, paradoksalus jų derinimas, raiškios detalės, puošnus barokinis stilius. Dailės darbuose (juos pasirašo Austė) vyrauja fantastiniai, groteskiniai motyvai. Surengė kūrinių parodas Čikagoje, IL, Niujorke, NY, ir kt. Parašė straipsnių apie dailę (žrn. *Art in America*). LRD narė.

PEČIŪRIENĖ Jūratė (**Bytautaitė;** g. 1924.II.20 Lioliuose, Kelmės vls., Raseinių aps.), mokytoja, skautų veikėja. 1942 baigė Kauno *Aušros* g-ją. 1942–43 VDU studijavo lituanistiką. Pasitraukusi į Vakarus, 1945–46 Innsbrucko un-te Austrijoje studijavo filologiją ir pedagogiką, 1947–49 Stuttgarto aukštojoje technikos m-loje, Vokietija, – biologiją. 1948–49 Stuttgarto akademinio skautų sąjūdžio v-bos narė, studenčių skaučių draugovės draugininkė. 1949 mokytojavo Fellbaco, Vokietija, liet. g-joje. Pasitraukusi į JAV, 22 m. mokytojavo lituanistinėse m-lose. 1957–60 ir 1965–67 Detroito, MI, *Gabijos* skaučių tunto tuntininkė. 1963 vadovavo jubiliejinės stovyklos *Gintaro kraštas* skaučių pastovyklei Cape Code, MA, 1968 V tautinės

stovyklos *Rakas* Custeryje, MI, seserijos viršininkės pavaduotoja, *Gabijos* tunto 8 stovyklų viršininkė. 1975 įkūrė Lietuvos dukterų d-jos Detroito sk.; nuo 1993 v-bos pirmininkė. Nuo 1989 Michigano un-to ligoninės Reabilitacijos skyriaus parengtos Amerikos ir Lietuvos neįgalumo ir reabilitacijos bendradarbiavimo programos koordinatorė. Apdovanota Skaučių seserijos ir Lelijos ordinais.

PEČKAITIS Jonas (g. 1904.V.5 Ašmoniškiuose, Būbelių vls., Šakių aps.), pedagogas. 1924 baigęs Vilkaviškio *Žiburio* g-ją, studijavo Lietuvos un-to Teologijos-filosofijos f-te, kurį baigė 1928. Nuo 1927 buvo Tikybų referentūros sekretorius, vėliau Tikybų dep-to referentas. Nuo 1929 mokytojavo Kaune. Tarnavo karo aviacijoje. Aktyviai dalyvavo korp. *Neo-Lithuania* veikloje, 1932–34 buvo jos pirmininkas. 1941 paskirtas Kauno miesto burmistro padėjėju. 1943 dirbo Kauno aukštesniosios technikos m-los liet. k. ir lit-ros mokytoju. Pasitraukęs į Vokietiją, 1946 buvo Meerbecko liet. g-jos direktorius. Atvykęs į JAV, 23 metus dirbo kepykloje. Apdovanotas Vytauto Didžiojo V laipsnio ordinu (1934).

PELDAVIČIŪTĖ-MONTVYDIENĖ Ada (1911.XI.28 Ketūnuose, Šiaulių aps. – 1967.IX.14 Niujorke, NY), dailininkė. Dailę studijavo Kauno meno m-loje (pas A. Žmuidzinavičių ir P. Kalpoką). Nuo 1936 studijas tęsė Florencijos dailės akademijoje Italijoje (pas prof. F. Careną). Grįžusi į Lietuvą, dirbo kūrybinį darbą, dalyvavo parodose. 1944 pasitraukė iš Lietuvos. Kurį laiką gyveno Austrijoje. 1946 Innsbrucke dalyvavo įv. tautybių dailininkų kūrybos parodoje. 1949 apsigyveno JAV, Niujorke. Tapė daugiausia portretus, figūrines kompozicijas (Žemaitės, A. Žmuidzinavičiaus, 1937, portretai, *Lietuvaitės*, 1942–43, *Karo aukos*, *Karalaitis* ir kt.), kūrė grafikos lakštus. Kūriniai turi ekspresionizmo bruožų, pasižymi puikia technika, portretai – taikliai perteiktu žmogaus charakteriu. 1981 Brooklyne, NY, ir Toronto, Kanada, surengtos pomirtinės kūrybos parodos.

PELDŽIUS Antanas (1895 Bimboje, Panemunėlio vls., Rokiškio aps. – 1968.VIII.3 Brocktone, MA), spaudos darbuotojas. 1913 atvyko į JAV. Dirbo *Draugo* administratoriumi. 1930–51 *Darbininko* administratorius, rūpinosi laikraščio ir spaustuvės išlaikymu, reiškėsi liet. visuom. veikloje.

PEMKUS Arūnas (g. 1960.IV.23 Peorijoje, IL), politologas, ekonomistas. Visuomenininkės I. Pemkuvienės ir gydytojo K. Pemkaus sūnus. Čikagoje, IL, baigė aukštesniąją lituanistinę m-lą ir 1979 Pedagoginį lituanistikos in-tą. Northwesterno un-te studijavo politologiją ir rusų k. (1982 baigė bakalauro laipsniu), Georgetowno un-te Vašingtone, DC, 1989 įgijo finansų apskaitos magistro laipsnį. Ateitininkas nuo m-los laikų, 1984–86 Studentų ateitininkų s-gos pirmininkas. 1985–88 dirbo finansininku Nekilnojamojo turto plėtros ir statybos b-vėje. Dalyvavo Amerikos baltų akcijose, vadovavo Vašingtono liet. jaunimo org-jai. 1984 dirbo prezidento R. Reagano perrinkimo kampanijoje ir inauguracijos k-te, 1988 – G. Busho rinkimų kampanijoje. Nuo 1989 polit. pasitikėjimo pareigūnas Baltuosiuose rūmuose ir Valstybės dep-to Žmogaus teisių bei Diplomatinės apsaugos skyrių darbuotojas. Nuo 1993 gyvena Lietuvoje, Vilniuje. Buvo *KPMG Peat Marwick* konsultacinės b-vės vadovas (rengė Klaipėdos tabako, Kauno konditerijos f-ko ir kt. įmonių privatizavimo projektus), 1994–98 vadovavo *Pharma Baltica* b-vei. 1997 prezidento rinkimų

Arūnas Pemkus

kampanijos metu buvo V. Adamkaus vyresnysis debatų patarėjas, organizavo inauguracijos renginius. 1998–2000 *Lithuanian Consulting* b-vės konsultantas. Nuo 1999 yra tarptautinės ryšių su visuomene b-vės *Hill and Knowlton* direktorius Lietuvoje. Almos Adamkienės labdaros ir paramos fondo tarybos narys nuo 1999. Lietuvių grįžimo į Tėvynę informacijos centro vienas pirmininkų nuo 2002.

PEMKUS Kazys (1920.VI.24 Rukuose, Mosėdžio vls., Kretingos aps. – 1996.IV.15 Elgine, IL), gydytojas, visuom. veikėjas. Visuomenininkės I. Pemkuvienės vyras, politologo, ekonomisto A. Pemkaus tėvas. Medicinos daktaras (1951). Visuomenininkės I. Pemkuvienės vyras. 1939 už slaptą veiklą ateitininkų org-joje kuriam laikui pašalintas iš Skuodo g-jos; 1940 ją baigė. 1940–44 studijavo mediciną VDU ir Vilniaus un-te. Priklausė ateitininkų korp. *Gaja*. 1944 pasitraukė į Vokietiją, tęsė studijas Tübingeno un-te, kur 1946–48 buvo *Gajos* ir Liet. studentų atstovybės pirmininkas. Baigęs un-tą, 1952–56 dirbo Lietuvių darbo kuopose prie JAV kariuomenės. Heidelbergo un-te išklausė psichologijos ir sociologijos kursą. 1956 atvyko į JAV. Išlaikęs egzaminus, įgijo praktikos teises Ilinojaus, Indianos ir Floridos valstijose.

Kazys Pemkus

Vertėsi priv. praktika Elgine, IL. 1961–64 ateitininkų korp. *Gaja* pirmininkas ir *Gajos aido*, 1974–76 – žrn. *Medicina* redaktorius. 1983–85 Ateitininkų fed-jos vadas. Redagavo ir 1979 išleido J. Puzino kn. *Prof. Petras Avižonis*, 1985 – N. Sadūnaitės prisiminimus *KGB akiratyje*. Sukaupė vieną didžiausių lituanistikos archyvų išeivijoje, kurį 1996 perdavė Klaipėdos un-tui. Jame nuo 1997 veikia K. Pemkaus biblioteka.

PEMKUVIENĖ Irena (**Lozaitytė**; 1927.IV.5 Raseiniuose – 1994.VI.4 Elgine, IL), visuomenininkė. Gydytojo, visuom. veikėjo K. Pemkaus žmona, politologo, ekonomisto A. Pemkaus motina. 1944 rudenį su seserimi pasitraukė į Vokietiją. Gyveno Ansbacho ir Rothenburgo stovyklose. 1949 baigė g-ją Schwäbisch Gmünde. 1949 atvyko į Baltimorę, MD. 1954 baigė Notre Dame katalikių koledžą (biol. bakalaurė). Baltimorėje suorganizavo tautinių šokių grupę ir jai 4 metus vadovavo. Nuo 1954 dirbo Čikagos un-to, IL, laboratorijoje. Daug metų buvo Čikagos aukštesniosios lituanistinės m-los (čia mokslus baigė visi 4 Pemkų vaikai) tėvų k-to narė, kurį laiką LF Švietimo tarybos lėšų skirstymo k-jos narė. Aktyvi ateitininkė, priklausė *Šatrijos* d-jai, Lietuvių Fronto bičiuliams, LF.

PENČYLA Rimantas (g. 1937.VIII.6 Šiauliuose), architektas, urbanistas. Ilinojaus technologijos in-te Čikagoje, IL, 1968 gavo architektūros bakalauro, 1969 – urbanistikos magistro laipsnį. 1971–74 šiame in-te dėstė miestų ir regioninį planavimą. Dirbo archit. b-vėse, nuo 1974 b-vės *Perkins and Will* skyriaus direktorius. Buvo skautas, in-te – korp. Lietuvos vyčiai narys. Buvo leidinio *Ad Meliorem* techn. redaktorius, bendradarbiavo *Technikos žodyje*, 1973 dalyvavo II MKS Čikagoje.

PENČYLIENĖ Jadvyga (g. 1909.I.28 Sutkiškiuose, Paežerėlio vls., Šakių aps.), pedagogė. 1928 baigė *Saulės* mkt. seminariją Kaune. Buvo ateitininkė ir LŠS (v-bos narė) narė. Iki 1938 mokytojavo Kuršėnų (Šiaulių aps.), vėliau kitose pr. m-lose. Su šeima pasitraukusi į Vokietiją, 5 metus dirbo Rotweilio karo pabėgėlių stovyklos liet. m-loje. Persikėlusi į JAV, 7 me-

Jadvyga Penčylienė

tus mokytojavo Lemonto, IL, Maironio pr. m-loje, vėliau (iki 1990) – Čikagos, IL, K. Donelaičio ir Marquette Parko Maironio m-lose. Priklausė Liet. mokytojų s-gai (v-bos narė), Lietuvių istorijos d-jai (v-bos narė).

PENIKAS Domas (1907.IV.15 Kelmėje – 1969.XII.1 Niujorke, NY), ekonomistas, žurnalistas. 1929 baigė Šiaulių mkt. seminariją ir 1937 VDU Teisių f-to ekonomikos skyrių. Šiaulių mkt. seminarijos moksleivių draugovės *Jaunoji karta* pirmininkas (1928), korp. *Neo Lithuania* narys. 1929–35 pradinės m-los mokytojas. Lietuvos mkt. s-gos Mažeikių sk. pirmininkas (1932). Nuo 1935 dirbo Finansų m-joje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–49 *Mūsų kelio* vyr. redaktorius ir leidėjas (slap. Platūnas, Dovainis, Verpenis). 1949 persikėlęs į JAV, apsigyveno Brooklyne, NY. 1952–54 vienas *Kario* leidėjų ir redaktorių. Knygų leidyklos *Vaga* (įk. 1949) savininkas. Vokietijoje išleido liet. rašytojų novelių rink. *Novellen vom Baltischen Meer*. JAV išleido 8 knygas. Bendradarbiavo *Lietuvos aide, Jaunojoje kartoje, Momente*. Nuo 1957 veikė JAV LB Niujorko apygardos v-boje, pirmininkas nuo 1959. Išspausdino W. Goethe pasakos *Gražioji lelija* vertimą (1934).

PENIKIENĖ Vida Marija (**Lušytė;** g. 1940.II.28 Kaune), visuomenininkė. Ekonomisto, visuom. veikėjo S. Lušio duktė. 1948 tėvų atvežta iš Vokietijos į JAV, gyveno Bostone, MA, nuo 1955 – Niujorke, NY. 1958 baigė Hunter koledžą bakalauro laipsniu. Dirbo *PanAmerican Airlines* b-vėje stiuardese, vėliau vadybininke. Dalyvavo ateitininkų moksleivių ir studentų veikloje, buvo renkama į v-bas. Ilgametė Pasaulio liet. katalikių moterų org-jos v-bos narė. 10 metų mokytojavo Maironio lituanistinėje m-loje (1984–88 vedėja). Nuo 1988 TF v-bos narė, nuo 1994 raštinės vedėja. Leidinio *Tautos fondas. 1943–2002* (2002) redakcinės k-jos narė.

PENKAUSKAITĖ Ona (**Girniuvienė;** g. 1914.V.28 Mielaičiuose, Joniškio vls., Šiaulių aps.), mokytoja. 1933 baigusi Linkuvos g-ją, VDU Teologijos-filos. f-te pradėjo studijuoti germanistiką, vėliau perėjo į Hum. mokslų f-tą, studijas baigė VU 1943. Studijuodama buvo studentų ateitininkų *Birutės* draugovės pirmininkė, 1933–39 moksleivių ateitininkų centro v-bos narė. 1938–44 mokytojavo Kauno prekybos m-loje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–49 mokytojavo Nürtingeno ir Schwäbisch Gmündo liet. g-jose. 1949 persikėlė į JAV. Dirbo Bostono, MA, lituanistinės m-los mokytoja, 1957–59 vedėja. Bendradarbiavo *Naujojoje vaidilutėje, Pavasaryje, Ateityje*.

PENKIŪNAITĖ Daina (g. 1960 Vašingtone, DC), architektė. Ph. D. 1982 Marylando un-te gavo archit-ros bakalauro, 1984 Virginijos un-te Charlottesville – magistro, vėliau – daktaro laipsnį (archit-ros istorija). 1983 ir 1984, gavusi stipendijas, studijavo D. Britanijos archit-ros istoriją. 1987–88 Middlebury koledžo, VT, dėstytoja.

PENKIŪNIENĖ Rūta Marija (**Krivickaitė;** g. 1939.III.16 Kaune), bibliotekininkė, pedagogė. 1944 su tėvais pasitraukė iš Lietuvos, iki 1950 gyveno Freiburge, Vokietija. Persikėlusi į JAV, gyveno Čikagoje, IL, nuo 1952 – Vašingtone, DC. George Washingtono un-te 1960 gavo pedagogikos (prancūzų ir vok. kalbų dėstymo) diplomą, 1963 – prancūzų kalbos magistro, 1976 Marylando un-te – bilotekininkystės magistro laipsnį. 1963 Vašingtono

Rūta Marija Penkiūnienė

apylinkėje įkūrė liet. vaikų darželį, vėliau išaugusį į K. Donelaičio liet. šeštadieninės m-los (šiai m-lai vadovavo) mokyklinį skyrių. 1975 parengė liet. kalbos egzaminavimo metodiką. Nuo 1977 dirbo Kongreso b-kos Vašingtone Katalogavimo skyriuje. 1993 Nac. M. Mažvydo b-koje Vilniuje dalinosi šios b-kos katalogavimo metodikos patirtimi. 1997 Vilniuje padėjo surengti pirmą Baltijos šalyse bibliotekų katalogavimo seminarą. Nuo 1999 Kongreso b-kos Katalogavimo standartų sk. viršininkė.

PERELŠTEINAS Hermanas (1924.VI.6 Suvalkuose, kitais duomenimis, 1923.VI.7 Karaliaučiuje – 1998.I.11 Niujorke), choro dirigentas, pedagogas. Studijavo Kauno kons-joje (1936–41 E. Laumenskienės ir T. Giršovičienės f-no klasėse) ir Vytauto Didžiojo un-to Medicinos f-te (1940–41). 1941.VI.14 su tėvais ištremtas į Altajaus kraštą, po metų išvežtas į Bykov Mysą prie Laptevų jūros. 1945 baigė Jakutsko ped. in-to Biologijos f-tą, 1956 – Sverdlovsko muz. pedagoginę m-lą. 1955 Sverdlovsko mokytojų namuose įkūrė berniukų chorą. 1956 persikėlė į Vilnių. 1959 baigė Lietuvos kons-ją (K. Griaudzės choro dirigavimo klasę); 1956–60 šios kons-jos koncertmeisteris, 1964–79 dėstytojas. 1960–64 dėstė Vilniaus ped. in-te. 1959 įsteigė Respublikinių mokytojų namų (Vilniuje) berniukų chorą *Ąžuoliukas* ir iki 1979 jam vadovavo. 1961–75 Lietuvos dainų švenčių jungtinio vaikų chorų vyr. dirigentas. Δ paskatintas, E. Balsys sukūrė oratoriją *Nelieskite mėlyno gaublio*. *Ąžuoliuko* choras buvo daugelio kitų liet. kompozitorių kūrinių pirmasis atlikėjas. 1979 emigravo į JAV, iki 1992 mokytojavo, dėstė un-te, 3 metus vadovavo berniukų chorui Niujorke. Buvo JAV LB Kultūros tarybos narys. Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinas 1994. Lietuvos muzikos akademijos garbės profesorius (1994). V. Jakelaitis 1993 Vilniuje išleido knygą *Hermanas Perelšteinas. Trys ištrėmimai ir gyvenimo prasmė*.

Hermanas Perelšteinas

PERTIK Elena (**Žilinskaitė;** g. 1920 Šiauliuose), gydytoja ftiziatrė. Pasitraukusi į Vokietiją, 1948 baigė Erlangeno un-tą. Atvykusi į JAV stažavo Walterio Memorialo ligoninėje, specializavosi Belmonto bendruomenės ligoninėje Čikagoje. 1955 įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika Ilinojaus, Ohio ir Michigano valstijose. Dirbo New Buffalo (MI).

PESECKAS Leonardas (1899.IX.15 Remeikiuose, Vabalninko vls., Biržų aps. – 1976.V.29 Čikagoje, IL), karo lakūnas. Lietuvos kariuomenės pulkininkas leitenantas (1936). Mokėsi Vilniaus realinėje m-loje. 1919 savanoriu stojo

Leonardas Peseckas

į Lietuvos kariuomenės 1-ąjį husarų eskadroną; kovėsi su Raudonąja armija prie Jiezno ir Alytaus. 1919 baigė Karo m-los aviacijos skyrių Kaune. Nuo 1920 tarnavo karo aviacijoje. 1920 dalyvavo kovose su Lenkijos kariuomenės L. Želigowskio rinktine. 1924 gavo pirmos eilės karo lakūno vardą. Nuo 1925 4-osios eskadrilės vadas. 1926.XII.17 valst. perversmo dalyvis. Lietuvos aeroklubo vienas steigėjų (1927). 1928, skrisdamas I pasaul. karo laikų lėktuvu *Sopwith* 1½ pateko į aviakatastrofą. Su žvalgu išlipę ant degančio lėktuvo sparnų, sugebėjo nukreipti lėktuvą oro uosto link ir išsigelbėti (šį jų žygdarbį aprašė daugelio šalių laikraščiai); už drąsą ir sumanumą jam pirmajam Lietuvoje suteiktas aviacijos majoro laipsnis. 1930 dalyvavo 3 lėktuvų skrydyje į SSRS. Nuo 1933 Zoknių oro uosto įgulos viršininkas, nuo 1934 6-osios eskadrilės Kaune vadas, nuo 1935 ėjo 1-osios (žvalgybos) grupės vado pareigas. 1937 su reprezentacine eskadrile skrido į Rygą. Bandė įv. tipų, tarp jų A. Gustaičio konstrukcijos, lėktuvus. Iki 1935 atliko 1696 skrydžius, skraidė 1162 valandas. Laikinai ėjo Karo aviacijos viršininko pareigas. 1936 lėktuvu ANBO IV skraidino S. Lazoraitį į Baltijos valstybių užs. reikalų ministrų konferenciją Taline. 1938 išėjo į atsargą. Dirbo Prekybos, pramonės ir amatų rūmuose, nuo 1940 Trikotažo treste Kaune, buvo audinių f-ko *Lima* direktorius. Nepriklausomoje Lietuvoje buvo *Plieno sparnų* garbės ženklo tarybos pirmininkas, aviacijos karininkų *Ramovės* pirmininkas. 1944 vasarą pasitraukė iš Lietuvos, gyveno Vienoje, Regensburge ir Scheinfelde, Vokietija. UNRRA liet. stovyklos automobilių garažo vedėjas. Buvo Scheinfeldo liet. sporto klubo *Kovas* pirmininkas. Nuo 1949 gyveno JAV. *Fordo* g-los Detroite, MI, darbininkas. Priklausė Lietuvos karių veteranų s-gai *Ramovė*, Kūrėjų-savanorių s-gai, Amerikos lietuvių aeroklubui. Parašė atsiminimų kn. *Karo lakūno pasakojimai* (išl. Lietuvoje, 1992). Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (1928), Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių ir Nepriklausomybės medaliais, Latvijos, Estijos, Čekoslovakijos aviacijos garbės ženklais.

PESYS Pranas (1889.VIII.29 Aržuolupiuose, Šakių aps. – 1960 Clevelande, OH), vargonininkas, chorvedys. Muzikos mokėsi pas vargonininkus Sintautuose, Kudirkos Naumiestyje, vėliau pas J. Bendorių ir Brauną Marijampolė-

Pranas Pesys

je. 1912 ir 1920 lankė J. Naujalio vargonininkų kursus Kaune. Vargonininkavo Plokščiuose, Pajevonyje, Lukšiuose, nuo 1924 Marijampolėje. Čia vadovavo parapijos ir pavasarininkų chorams, kuriuos parengė 1930 Lietuvos dainų šventei Kaune (chorų varžybose laimėjo II vietą) ir 1938 dainų šventei Klaipėdoje (57 dalyvių pavasarininkų ir bažnyčios jungtinis mišrus choras). 1944 pasitraukęs į Vokietiją, vargonininkavo ir vadovavo lietuvių stovyklos chorui netoli Regensburgo. 1949 atvykęs į JAV, apsigyveno Clevelande ir kurį laiką vadovavo *Dainos* chorui, dažnai pavaduodavo parapijų vargonininkus.

PEŠKYS Antanas (1919.IX.10 Rokiškyje – 1960.X.6 Čikagoje, IL), dainininkas (lyrinis tenoras). Baigęs g-jos 6 klases, nuo 1937 dainavimą studijavo Kauno konservatorijoje (pas Vitingą). Nuo 1938 tarnavo Lietuvos kariuomenėje. Giedojo Įgulos bažnyčios chore, 1940–44 dainavo Kauno didžiojo teatro operos chore. Pasitraukęs į Vokietiją, dainavo įv. kvartetuose. Nuo 1949 gyveno JAV, Čikagoje. Balsą lavino pas A. Stephens. Sukūrė vaidmenis operetėse ir operose: F. Leháro *Grafas Liuksemburgas* ir *Linksmoji našlė*, B. Smetanos *Parduotoji nuotaka*, P. Mascagni *Cavalleria rusticana*. Dainavo per radiją, koncertuose, giedojo bažnyčiose. 1955–58 *Chicago Lyric* operos narys. Laikr. *Chicago Tribune* dainininkų konkurse laimėjo III vietą.

PĖTERIENĖ Ilona (**Avižienytė, Pėteris;** g. 1941 Raseiniuose), tapytoja. Su tėvais pasitraukusi iš Lietuvos, 1947 apsigyveno JAV, Rochesteryje, NY, vėliau Los Angeles, CA. Dailę studijavo Kalifornijos un-te Berkeley, CA, 1968 bakalauro laipsniu baigė Kalifornijos un-to Dailės koledžą Los Angeles. Daugiausia tapo peizažus aliejumi, akrilu (*Žiema*, 1969; *Sniego laukai*, 1976; *Akmenų ašaros*, 1987; *Tolumos*, 1988). Kūriniai apibendrintų, kai kurie suabstraktintų formų, dekoratyvūs. Nuo

Ilona Pėterienė

1965 dalyvauja liet. ir amerikiečių dailininkų grupinėse parodose (El Paso, TX, Čikagoje, IL, Niujorke, NY, Kanadoje – Toronte, Ontario; Honkonge, Vilniuje), surengė keliolika individualių parodų (Clevelande, OH, Rochesteryje, NY, Los Angeles, Denveryje, CO, ir kt.). Priklauso Los Angeles meno asociacijai, Los Angeles šiuolaikinio meno in-tui, Beverly Hillso dailės lygai, Vakarų dailininkių org-jai.

PETERSONAITĖ Daiva (**Petersonas;** g. 1955.VI.4 Čikagoje, IL), architektė. Rašytojos S. Petersonienės ir mokytojo R. Petersono duktė. Mokėsi Čikagoje: 1973 baigė Pedagoginį lituanistikos in-tą, 1978 Ilinojaus un-te įgijo prancūzų filologijos bakalauro, 1991 – archit-ros magistro laipsnį. Nuo 1990 dirba b-vėje *FAIA and Associates* programuotoja. Su W. Sobeliu išleido kn. *Twenty Years of Courthouse Design Revisited: The Supplement to the American Courthouse* (1994) apie JAV teismų rūmų archit-ros raidą. Dalyvauja ateitininkų veikloje, šoka ansamblyje *Vijūnas*. Bendradarbiauja spaudoje.

Daiva Petersonaitė

PETERSONAS Gustavas (1921 04 10 Ramoniškiuose, Kidulių vls., Šakių aps. – 1994 04 23 Dearborn Heightse, MI), gydytojas. Mokytojo R. Petersono brolis. 1942 baigė Jurbarko g-ją. Už lietuvišką pogrindinę veiklą vokiečių buvo areštuotas ir išsiųstas į priverstinio darbo stovyklą. 1952 baigė Tübingeno un-tą ir įgijo gydytojo diplomą. Persikėlęs į JAV, nuo 1955 gydytojavo *General Motors* b-vėje Detroite, MI, vėliau iki 1980 dirbo Ypsilantyje, MI. Nuo 1980 vertėsi priv. gydytojo praktika. Aktyviai dalyvavo Detroito liet. bendruomenės veikloje, rėmė skautus, LF.

Gustavas Petersonas

PETERSONAS Ričardas (g. 1916.VII.27 Ramoniškiuose, Kidulių vls., Šakių aps.), mokytojas. Gydytojo G. Petersono brolis, rašytojos S. Petersonienės vyras. 1938 baigė Jurbarko g-ją. 1940 Švietimo m-joje išlaikė valst. egzaminus mokytojo teisėms. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1945–48 mokytojavo Oldenburge, 1948–51 Oldenburgo-Wehneno liet. g-jos matematikos mokytojas. 1951 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1982–92 JAV LB Švietimo tarybos knygyno Čikagoje administratorius, nuo 1992 Pasaulio liet. archyvo Periodikos sk. direktorius. Priklauso JAV LB, Liet. mokytojų s-gai, ALVUDui.

PETERSONIENĖ Stasė (**Vanagaitė;** g. 1916.III.22 Šakėnuose, Kvėdarnos vls., Tauragės aps.), rašytoja, pedagogė, visuomenininkė. Mokytojo R. Petersono žmona. 1936 baigė Švėkšnos *Saulės* g-ją, 1939 Klaipėdos ped. in-tą. 1941 už pogrindinę veiklą buvo suimta.

Stasė Petersonienė

1941–44 studijavo VU (lietuvių k. ir lit-rą). 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–50 mokytojavo Oldenburgo liet. g-joje (1950–51 direktorė). 1951 atvyko į JAV. Apsigyvenusi Čikagoje, IL, mokytojavo liet. m-lose. Nuo 1969 Pedagoginio lituanistikos in-to dėstytoja (1985–2002 direktorė). 1984–85 žrn. *Ateitis* redaktorė. Pirmuosius apsakymėlius išspausdino 1935 *Ateities spinduliuose*. Išleido apsakymų rink. *Nulaužta šaka* (1964), eiliuotą pasaką *Laumė Daumė* (1969, vėliau įrašyta į plokštelę), poemėlę *Skomantų piliakalnio legenda* (1984). Surinko ir išleido atsiminimų knygą *Kunigas Alfondas Lipniūnas* (1985, Lietuvoje 1989). Su pedagogu J. Masilioniu parengė veikalą *Lietuviškasis švietimas Šiaurės Amerikoje* (2000). Rašo spaudoje visuom. gyvenimo ir lit-ros temomis. Padėjo rengti V. Aurylai antologiją *Lietuvių egzodo vaikų ir jaunimo literatūra (1945–1990 m.)* (I. d. 2002). Priklauso ateitininkams (*Šatrijos* kuopa), LRD (nuo 1998 pirmininkė), Amerikos liet. vaiko ugdymo (ALVUD), Lietuvos dukterų bei Politinių kalinių d-joms. Aktyviai dalyvauja JAV LB veikloje: 1975–92 Švietimo tarybos narė, Jaunimo skaitinių k-jos pirmininkė. Apdovanota *Žūvančiųjų gelbėjimo kryžiumi* už žydų gelbėjimą vok. okupacijos metais (1997), M. Mažvydo medaliu, Lietuvos vyčių *Metų moters* žymeniu (2001).

PETKAITIS Jurgis (g. 1926.XII.8 Eglupiuose, Pajevonio vls., Vilkaviškio aps.), chorvedys, vargonininkas, pedagogas. Muzikos mokėsi pas vargonininkus J. Gvildį ir V. Kamantauską. 1944 pasitraukė į Austriją. Gyveno Glasenbacho stovykloje prie Salzburgo. 1946–48 mokėsi Mozarteumo muz. m-loje. Liet. stovykloje vadovavo vyrų ir mišriam bažn. chorams, vargonavo Amerikos karių koplyčioje per katal. pamaldas. 1948 atvyko į JAV. 1949–52 ir nuo 1968 Hartfordo, CT, Švč. Trejybės liet. parapijos vargonininkas. Hartfordo un-to Hartt muz. m-loje 1955 baigė vargonų klasę (bakalauras), 1964 gavo muz. pedagogikos bakalauro laipsnį. 1960–90 *Central Middle, School* ir *Bacon Academy* m-lose dėstė muziką, vadovavo chorams, orkestrams. Nuo 1968 Colchesterio, CT, m-lų muzikos direktorius. 1987 išrinktas geriausiu metų dėstytoju. Koncertavo Hartforde, N. Anglijos kolonijose, Niujorke, NY, Philadelphijoje, PA, dalyvavo dainų šventėse, rengė liet. muzikos repertuarą. 1976 gavo Amerikos revoliucijos 200 metinių k-jos Connecticuto valstijoje piligrimo premiją. Sukūrė mišių, dainų, giesmių (išleista tik giesmė Šv. Kazimiero garbei). 1981 Amerikos lietu-

Jurgis Petkaitis

vių Rytinio pakraščio tautinių šokių šventei subūrė 32 profesionalių muzikantų orkestrą ir jam dirigavo. 1987 Lietuvos krikšto 600 metų ir 1992 šv. Kazimiero 500 mirties metinių minėjime Šv. Juozapo katedroje dirigavo jungtiniams Connecticuto valstijos liet. chorams.

PETKEVIČIUS Justinas (1920.X.6 Kaune – 1967.V.22 Niujorke, NY), teisininkas. Teisės daktaras (1948). 1938 baigė *Aušros* g-ją Kaune. 1938–40 studijavo VDU Teisių f-te, 1942 baigė teisę Vilniaus un-te. Pasitraukęs į Vokietiją, 1946–48 studijavo Tübingeno un-te, apgynė disertaciją. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Brooklyne, NY. Buvo draudimo b-vės darbuotojas. Akademinio jaunimo sambūrio *Šviesa* iniciatorius, vyr. v-bos narys.

PETKIENĖ Zita E. (**Burneikytė, Petkus;** g. 1948.XI.9 Eichstätte, Vokietija), pedagogė, visuomenininkė. Persikėlusi į JAV, 1971 Ilinojaus un-te Chicago Circle gavo kūno kultūros bakalauro laipsnį. 1971–78 Ridgelando m-los Oak Lawne, IL, kūno kultūros mokytoja. Be to, K. Donelaičio liet. m-los šokių būrelio vadovė, Roselando liet. m-los pr. klasių mokytoja, I. Motekaitienės *Balso studijos* aktorė (visi Čikagoje, IL). 1978 persikėlė į Seattle, WA. 1981 įkūrė liet. tautinių šokių ansamblį *Lietutis*, yra jo vadovė ir direktorė. Ansamblis koncertavo parodoje EXPO'86 Vancouveryje, Kanada, 1988 ir 1992 dalyvavo liet. tautinių šokių festivaliuose. 1982–90 b-vės *RH2 Engineering* Kirklande, WA, sekretorė, nuo 1990 Dievo Apvaizdos seserų sveikatos įstaigų tinklo viceprezidento asistentė. Dalyvauja JAV LB veikloje: 1981 įsteigė Vašingtono skyriaus biuletenį *Tulpė Times*, yra jo redaktorė; nuo 1986 Vašingtono skyriaus vykd. tarybos narė (1984, 1990 ir 1993 padėjo rengti Šiaurės paveldo muziejaus parodų Baltijos šalių ekspozicijas); laikr. *Draugas* korespondentė. 1982–83 Lietuvos dukterų d-jos Seattle skyriaus sekretorė. Rašo į amer. ir liet. spaudą apie liet. reikalus. Parengė ir išleido *Seattle lietuvių bendruomenės dainorėlį* (1988). 1992 pelnė JAV LB žymenį.

Zita Petkienė

PETKUS Zenonas (g. 1928.VI.26 Marijampolėje), inžinierius, administratorius, visuom. veikėjas. 1950–62 *Sunbeam* b-vės vadybininkas, projektų inžinierius. 1957 bakalauro laipsniu baigė Ilinojaus technologijos in-tą, 1960 magistro laipsniu – Čikagos un-tą, IL. 1962–69 plieno b-vės padalinio vadovas. 1969–90 b-vės *CR Industries of Elgin* viceprezidentas, vėliau prezidentas. 1980–90 Etninių bendruomenių tarnybos tarybos pirmininkas. Nuo 1989 Pasaulio lietuvių centro tarybos narys. Nuo 1991 Lietuvos vyriausybės konsultantas, JAV Tarptautinės plėtros agentūros konsultantas Lietuvai.

PETRACH Cappy (1932 Richmond Hillyje, NY – 1983.VI.3 Manhattane, NY), žurnalistė, televizijos filmų režisierė. Baigė Jacksono koledžą Medforde, MA. Kartu su kitais NBC stotyje įsteigė radijo valandėlę *Monitor* ir rengė jai reportažus iš partijų suvažiavimų, Brazilijos karnavalų, pokalbius su Taikos korpuso savanoriais Afrikoje, žymiais žmonėmis. 1972 su vyru B. Greenspanu buvo vieninteliai NBC korespondentai Müncheno olimpinėse žaidynėse. 1974 kartu su vyru pradėjo rengti serijinį televizijos filmą *The Olympiad* apie olim-

pinių žaidynių istoriją. Archyvinę medžiagą rinko ir reportažus rengė Amerikoje, Afrikoje, Australijoje ir Europoje (aplankė 15 valstybių). 1976 filmą demonstravo televizijos stotis WETA Vašingtone, o vėliau ir kitos JAV televizijos stotys (teisę rodyti filmą nupirko >50 valstybių). Kitas bendras kūrinys – serijinė televizijos laida *Numero Uno* apie 1954 rekordininką bėgiką Rogerį Bannisterį.

PETRAITIS Aleksandras (g. 1888.II.27 Raseiniuose), mokytojas. 1908 baigė g-ją Minske. Buvo pradėjęs studijuoti mediciną Krokuvoje, bet vėliau perėjo į Lvovo un-tą, kur 1914 baigė filosofijos ir gamtos mokslų studijas. 1914–15 internuotas Vienoje. 1915–16 ten mokytojavo vid. m-lose. 1917–29 mokytojavo Petrakavo (Lenkija) mkt. seminarijoje ir g-joje (3 m. buvo jos direktorius). 1929–34 Švenčionių liet. g-jos direktorius. Lenkų valdžios atleistas polit. sumetimais (buvo vietos *Ryto* d-jos pirmininkas). 1934–39 mokytojavo Vilniaus Vytauto Didžiojo g-joje ir metus buvo Vilniaus III g-jos direktorius. 1940 pasitraukė į Vokietiją. 1947–49 mokytojavo Neuburgo liet. prog-joje ir buvo liet. k-to pirmininkas. 1952 persikėlė į JAV. Gyveno Paughkeepsie, NY.

PETRAITIS Antanas (1894.V.2 Antkalniškiuose, Plokščių vls., Šakių aps. – 1954.IV.29 Butte, MT), gydytojas. Lietuvos kariuomenės pulkininkas leitenantas. Mokėsi Marijampolės g-joje, 1913 baigė Kauno g-ją. 1917 baigęs Maskvos un-tą, tarnavo Rusijos kariuomenėje. Po bolševikinio perversmo Rusijoje išvyko į Lietuvą, bet pakeliui buvo vokiečių suimtas ir kalintas Vokietijoje. 1919 savanoriu įstojo į Lietuvos kariuomenę, dirbo karo gydytoju. Už narsumą mūšiuose su bermontininkais apdovanotas I laipsnio Vyčio kryžiumi. 1923 savanoriu dalyvavo Klaipėdos sukilime; apdovanotas medaliu. Iki 1944 buvo Raseinių, vėliau Kauno aps. gydytojas. Pasitraukęs į Vokietiją, gyveno Kemptene, buvo liet. pabėgėlių stovyklos gydytojas. 1949 persikėlė į JAV ir apsigyveno Butte. Po stažuotės dirbo Warm Springso, MT, psichiatrijos ligoninėje. Priklausė korp. *Fraternitas Lithuanica*. Bendradarbiavo *Karde*, *Karo archyve*, *Mūsų žinyne*.

PETRAITIS Antanas (1896.VI.13 Jokūbaičiuose, Jurbarko vls., Raseinių aps. – 1955.IV.3 Čikagoje, IL), kunigas. Baigęs Jurbarko *Saulės* g-ją, mokėsi Kauno kun. seminarijoje. Kunigu įšventintas 1924, buvo vikaras Zarasuose, Ariogaloje ir Radviliškyje. 1927–31 dirbo Šiaulių Šv. Petro ir Povilo parapijoje. 1931–41 Eržvilko parapijos klebonas. Sovietams okupavus Lietuvą, daugeliui veikėjų padėjo pasitraukti į Vokietiją. 1941.IV.6 enkavedistų suimtas ir kankintas Kauno kalėjime. Karui prasidėjus, išvežtas į Minsko kalėjimą. Išvengęs mirties Červenės (prie Minsko, Baltarusijoje) žudynėse 1941.VI.26, paskirtas klebonu Radviliškyje ir Šiaulių dekanato vicedekanu. 1944 pasitraukė į Vokietiją, kunigavo Oldenburge. 1949 persikėlė į JAV. Kunigas Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijoje Čikagoje. Buvo pakeltas Kauno arkivyskupijos garbės kanauninku. Apie sov. okupantų vykdytą Lietuvos inteligentų terorą ir žudynes liudijo JAV Kongreso Kersteno k-tui. Išleista S. Džiugo redaguota biografija *Kunigas kanauninkas Antanas Petraitis. 1896–1955.*

PETRAITIS Augustinas (1887.IV.22 Žiedeliuose, Krekenavos vls., Panevėžio aps. – 1957.VIII.30 Worcesteryje, MA), kunigas, visuomenininkas. Baigęs mokytojų seminariją, trumpai mokytojavo. Dvejus metus pasimokęs Žemaičių kun. seminarijoje Kaune, 1910 atvyko į JAV ir mokėsi Orchard Lake, MI, ir Rochesterio, NY, kun. seminarijose. Kunigu įšventintas 1915. Vikaras Šv. Aloyzo amer. parapijoje Gilbertville, MA, ir Šv. Kazimiero liet. parapijoje Worcesteryje. 1917–29 Šv. Pranciškaus liet. parapijos klebonas Atholyje, MA. Čia pastatydino bažnyčią ir kleboniją. Nuo 1929 Šv. Kazimiero parapijos klebonas Worcesteryje. Su kun. P. Lapeliu 1912 įsteigė ALRK moksleivių susivienijimą, buvo pirmosios v-bos raštininkas ir 1913–14 pirmininkas. Veikė LRK SA centro v-boje, buvo *Motinėlės* iždo globėjas. Aukomis rėmė Marianapolio kolegiją, CT, ir liet. veiklą.

PETRAITIS Donaldas (g. 1937.VIII.13 Čikagoje, IL), kunigas marijonas. 1955 įstojo į marijonus. 1958 studijavo Popiežiškajame Angelicum un-te Romoje ir Ilinojaus benediktinų koledže Lisle, 1961 baigė bakalauro laipsniu.

Baigęs Šv. Prokopijaus kun. seminariją Lisle, 1964 įšventintas kunigu. Nuo 1966 Marianapolio koledžo vicedirektorius ir mokytojas Thompsone, CT, 1969–75 – direktorius. Dirbdamas studijas tęsė Loyolos un-te Čikagoje, Fairfieldo un-te, CT, Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų koledže (baigė 1971). Po II Vatikano susirinkimo specialus marijonų patarėjas ir provincijolo tarybos narys. 1975–84 marijonų vicegenerolas Romoje, 1984–93 marijonų generolas. Nuo 1993 marijonų provincijolas Čikagoje. Norwicho vyskupijos Liturginės k-jos narys. Priklauso kelioms švietimo d-joms. Kaip patarėjas dalyvavo Tarptautinėje rel. gyvenimo konferencijoje Romoje (1993). Apdovanotas Nusipelniusio Amerikos pedagogo žymeniu (1973), Kolumbo vyčių ir kt. žymenimis.

PETRAITIS Juozas (**Peters;** 1907.VIII.5 Čikagoje, IL – 1998.XI.22 Clarkstone, MI), kunigas jėzuitas, biologas. Ph. D. (1946). Studijavo Šv. Liudviko un-te ir Švč. Mergelės Marijos seminarijoje Kanzase. Įstojo į jėzuitų ordiną, kunigu įšventintas 1940. Studijavo Fordhamo un-te, NY. Apgynė doktoratą iš biologijos. Iki 1978 dėstė biologiją Šv. Ksavero jėzuitų un-te Cincinati, OH; profesorius, katedros vedėjas. Parašė >20 moksl. straipsnių (daugiausia iš embriologijos). Išėjęs į pensiją, apsigyveno Colombiere centre Clarkstone.

PETRAITIS Petras (g. 1907 Homesteade, PA), dainininkas (baritonas). Studijuodamas Carnegie Technologijos in-te Pittsburghe, dainuoti mokėsi pas G. Herwig. 1927 studijavo Curtis muz. in-te Philadelphijoje, PA. 1928–29 dainavo Schuberto teatre Niujorke, NY, vėliau *Civic* operoje Philadelphijoje. 1931 subūrė chorą *Nauja mintis*, vadovavo *Dainos* chorui. Pastatė Č. Sasnausko kantatą *Broliai*, J. Žilevičiaus operetę *Lietuvaitė*, S. Šimkaus operetes *Išeivis*, *Čigonai*, rengė koncertus, koncertavo liet. kolonijose. Vargonininkavo Patersono, Lawrenco ir Brocktono, visi PA, liet. parapijose. Įdainavo keletą plokštelių. Periodinėje spaudoje paskelbė straipsnių apie muziką.

Petras Petraitis

PETRAITIS Teofilis (1896.XI.7 Adomiškėse, Marijampolės aps. – 1978.XII.18 Čikagoje, IL), dailininkas. 1919 baigęs Liepojos, Latvija, realinę m-lą, stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę; daugiausia dirbo intendantūroje. 1925 pasitraukė į atsargą (jaun. ltn.). 1922–25 mokėsi Kauno meno m-loje. Iki 1944 dėstė piešimą Šiaulių mergaičių g-joje, 1942–44 buvo ir piešimo kursų Šiauliuose vedėjas. 1927, 1930, 1931 vasaromis Čekoslovakijoje privačiai studijavo tapybą (pas F. Hladiką ir J. Bukovacą). Nuo 1927 dalyvavo parodose Lietuvoje, 1928 Rygoje. 1942–43 Šiaulių dailininkų s-gos pirmininkas. Pasitraukęs iš Lietuvos, kurį laiką gyveno Vokietijoje. 1946 Tübingene surengė parodą (daugiausia akvarelės). Nuo 1949 gyveno JAV. Nutapė aliejinės tapybos kompozicijų, nuliejo akvarelių (peizažai, archit-ros vaizdai); kūriniai realistiniai. 1949 dalyvavo Niujorko, NY, lietuvių dailės parodose Brooklyne, NY, Elizabethe, NJ. 1984 Čikagoje surengta pomirtinė kūrybos paroda.

PETRAITIS Vytautas (1897.III.27 Antkalniškiuose, Plokščių vls., Šakių aps. – 1988.VIII.19 Hendersone, AZ), inžinierius. Mokėsi Kauno g-joje, 1915 baigė Roslavlio g-ją, Rusija. 1915–16 studijavo Sankt Peterburgo un-to Fizikos-matematikos f-te. 1918 grįžęs į Lietuvą, 1919–22 tarnavo kariuomenėje. Nuo 1923 tęsė studijas Darmstadto aukštojoje technikos m-loje, Vokietija, ir Grenoblio un-te, Prancūzija. 1927 įgijo elektrotechnikos inžinieriaus diplomą ir gamtos mokslų licenciato laipsnį. Metus mokytojavęs Biržų g-joje, 1928–41 dėstė Kauno aukštesniojoje technikos m-loje. 1941–44 dės-

tė VDU, buvo Elektrotechnikos katedros vedėjas. Nuo 1934 dirbo Matų, saikų ir svarstyklių rūmų Elektros skaitiklių privalomo tikrinimo skyriuje (paties įsteigtame). 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–47 Augsburgo liet. aukštesniosios technikos m-los mokytojas ir inspektorius. 1948 persikėlė į JAV. Dėstė Quincy koledže, IL. Nuo 1952 dirbo elektros jėgainės projektavimo b-vėje. Parengė vadovėlio *Kintamosios srovės pagrindai* I dalį *Vienafazė srovė* (1939). Prancūzų žrn. *Revue Générale de l'Electricitate* (1936) pateikė dvi naujas formules elektros įtampos tyrinėjimams. JAV 1951–55 bendradarbiavo *Technikos žodyje*, 1954–55 redaktorių kolegijos narys. LE bendradarbis. Dirbo ALIAS v-boje, buvo Liet. profesorių d-jos Amerikoje v-bos narys.

PETRAUSKAITĖ Emilija (1905.X.24 Žagarėje, Šiaulių aps. – 1969.VIII.17 Čikagoje, IL), spaudos darbuotoja. 1926 baigė Šiaulių g-ją. Buvo ateitininkė, veikė šaulių s-goje. Nuo 1930 tarnavo Ž. ū. rūmuose, atgavus Vilnių, Vilniaus ž. ū. apygardos agronomo įstaigoje, vok. okupacijos metais – Ž. ū. v-boje Kaune. Bendradarbiavo *Naujojoje vaidilutėje* (1922 pradėjo spausdinti grožinius kūrinėlius), kituose moterų leidiniuose. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1948 persikėlė į Kolumbiją: mokytojavo Bogotos lituanistinėje m-loje, dirbo *Kolumbijos lietuvio* ir *Tėviškės aidų* redakcijose. 1958 atvyko į JAV. Čikagoje dirbo Šv. Kryžiaus ligoninėje. Kurį laiką buvo LŠS centro v-bos narė. 1963–69 *Kario* žurnale redagavo sk. *Šaulė tremtyje*. E. Pasalantės slap. išspausdino beletristikos. LE bendradarbė. Apdovanota LŠS Žvaigždės ordinu (1969).

PETRAUSKAITĖ Veronika Antanina (**Suppa;** g. 1928.XI.29 Shenandoah, PA), dainininkė (lyrinis sopranas). Baigė kazimieriečių Villa Joseph Marie m-lą Newtowne, PA. Kartu mokėsi dainavimo ir skambinti fortepijonu pas seseris Anzelmą ir Bernardą. Po metų studijų Good Consel koledže White Plains, NY, perėjo į Chestnut Hillio koledžą Philadelphijoje, PA, ir jį baigė 1950 bakalauro laipsniu. Ištekėjusi už pianisto ir operos dirigento C. Suppos, išvyko į Milaną, Italija, ir metus lavino balsą pas *La Scala* solistą C. Cigną. Grįžusi dainavo Philadelphijos Delaware Valley operos teatre *Traviatoje, Bohemoje, Toscoje*. Nuo 1952 muz. mokytoja Philadelphijos Milrose akademijoje, vėliau Notre Dame akademijoje Drexel Hillyje, PA. Dainuoja Philadelphijos ir New Jersey radijo stotyse ir Philadelphijos televizijoje. 1956–59 dainavo Philadelphijos *Grand Opera* spektakliuose, Muzikos akademijoje (be anksčiau minėtų, dar *Sevilijos kirpėjuje, Rigoletto* ir amer. operose).

PETRAUSKAS Antanas (1909.XI.2 Brooklyne, NY – 1983.XI.18 ten pat), kunigas. Baigęs kun. seminariją Huntingtone, NY, 1934 įšventintas kunigu. Dirbo Brooklyno liet. parapijose: vikaras Šv. Jurgio parapijoje 1934–39, Apreiškimo parapijoje 1939–48, klebonas Šv. Jurgio parapijoje 1948–67 (atnaujino bažnyčią ir par. salę), Angelų Karalienės parapijoje nuo 1967 iki liet. parapijos ir bažnyčios uždarymo 1981.

PETRAUSKAS Francis M. (g. 1929.III.14 Sykesville, PA), miškininkas. Mokėsi Sykesville m-loje ir Niujorko valst. un-to Miškininkystės koledže Syracuse, NY. Dirbo kraštovaizdžio archit-ros darbų rangovu b-vėje *Frank Petrauskas Landscape Contractor*. Priklauso Vyčiams, Pavergtųjų tautų org-jai (nuo 1974 Syracuse sk. prezidentas, 1985–88 prezidentas). Trejus metus į Lietuvą siuntė med. labdarą. Dirbo savanoriu Gelbėjimo misijoje, Gelbėjimo armijoje, Šv. Pranciškaus org-jose, padedančiose vargšams. 1990 išrinktas Medelynų augintojų d-jos, 1995 Lietuvos vyčių garbės nariu. Apdovanotas JAV aukščiausiu kraštovaizdžio archit-ros žymeniu (1969).

PETRAUSKAS Ignas (1908.IX.20 Tyrelkuose, Šiaulių aps. – 1997.IV.21 Čikagoje, IL), ekonomistas, visuom. veikėjas. 1927 baigė Šiaulių g-ją, 1936 – VDU ekonomikos mokslus. Ateitininkas, korp. *Justitia* vienas steigėjų, Lietuvos gimnastikos ir sporto federacijos v-bos narys. Iki 1940 Finansų m-jos bankų ir kredito kooperatyvų revizorius. Priklausė Lietuvos žurnalistų s-gai. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Kartu su kitais Augsburgo liet. stovykloje su-

organizavo aukštesniuosius prekybos kursus, 1945–46 juose dėstė prekių mokslą. 1949 apsigyveno JAV, Čikagoje. Aktyviai įsijungė į BALFo veiklą: 1950 Čikagos aps. v-bos narys, 1963–65 v-bos pirmininkas ir vienas BALFo direktorių. Nuo 1975 dienraščio *Naujienos* bendradarbis. 1976–78 Amerikos 200 metų minėjimo liet. org. k-to administratorius. 1978–85 Lietuvos darbo fed-jos atstovas VLIKo taryboje, nuo 1990 šios fed-jos pirmininkas. JAV LB Bridgeporto apyl. vienas steigėjų ir pirmininkas, 2 m. dalyvavo JAV LB Čikagos apyg. v-bos veikloje. Spausdino straipsnius (kai kuriuos J. Jonaičio ir V. Laukaičio slap.) liet. ir amer. spaudoje.

Ignas Petrauskas

PETRAUSKAS Jonas (g. 1916.V.13 Gardneryje, MA), kunigas, vienuolis marijonas. 1934 baigė vid. mokslą Gardneryje. 1935 studijavo ir baigė Marianapolio koledžą Thompsone, CT. Jį baigęs įstojo į marijonų vienuoliją ir pradėjo studijas seminarijoje Hinsdale, IL. 1943 įšventintas kunigu. 1944 mokytojavo Marianapolio parengiamojoje m-loje. 1950 Marquette un-te, WI, baigė lotynų kalbą (magistras). 1950–69 ir 1975–87 Marianapolio koledžo direktorius; pastatydino salių, mokomųjų pastatų kompleksą. 1987–2001 vikaras Šv. Kazimiero liet. parapijoje Worcesteryje, MA. Buvo Antikinės filologijos d-jos prezidentas. Skaitė paskaitas šios d-jos susirinkimuose, Connecticuto valstijoje, N. Anglijoje.

Jonas Petrauskas

PETRAUSKAS Juozas Kazimieras (1907.I.20 Gardneryje, MA – 1974.II.24 Brocktone, MA), kunigas. Kun. marijono Jono Petrausko brolis. Įšventintas 1933 Bostone, MA. 1933–47 vikaras Šv. Roko parapijoje Brocktone, 1947–50 Šv. Ritos amer. parapijoje Haverhillyje, MA, 1950–61 Nekalto Prasidėjimo parapijoje Cambridge, MA. 1961–66 Šv. Jurgio amer. parapijos Haverhillyje, 1966–70 Šv. Kazimiero parapijos Brocktone klebonas.

PETRAUSKAS Stasys (1906 Lietuvoje – 1981 JAV), kunigas. Tėvų atvežtas į JAV, baigė Mundeleino kun. seminariją, IL, ir 1932 įšventintas kunigu, buvo vikaru Čikagos liet. parapijose. 1957–74 Šv. Petro ir Povilo parapijos Čikagoje klebonas. 1959 pastatydino bažnyčią. Globojo lituanistinę m-lą.

PETRAUSKAS Stasys (1909.IX.14 Jučioniuose, Raudondvario vls., Kauno aps. – 1981.VI.22 Toms Riveryje; palaidotas Elizabethe; abu NJ), gydytojas. 1931 baigė Kauno *Aušros* berniu-

kų g-ją. 1937 baigė VDU Med. f-tą. Dirbo Karo ligoninėje Kaune, internuotų asmenų stovykloje Kulautuvoje, VDU Vidaus ligų klinikoje. 1941–44 Kretingos aps. epidemiologas, vėliau direktorius. 1944 žvejų laiveliu iš Šventosios uosto atplaukė į Švediją. 1945–48 dirbo Karolio in-to Bakteriologijos laboratorijoje Stokholme. 1948 persikėlęs į JAV, stažavo šv. Aleksijaus brolių ir Šv. Elžbietos ligoninėse Čikagoje, IL, 4 metus dirbo Rahway ligoninėje. Išlaikęs egzaminus, nuo 1954 Elizabethe vertėsi priv. praktika. Priklausė korp. *Fraternitas Lithuanica* ir LGD Niujorko sk.

PETRAUSKAS Vincas (g. 1897.I.1 Sauginiuose, Padubysio vls., Šiaulių aps.), vaistininkas. 1913 emigravo į JAV. Mokėsi Čikagoje, IL. Baigė Illinojaus un-to Farmacijos f-tą. Rinko medžiagą apie lietuvius vaistininkus išeivijoje (buvo užregistravęs jų kelis šimtus ir kelias dešimtis vaistinių). Spaudoje bendradarbiavo nuo 1919. Aktyvus TF veikėjas, buvo 32 sk. sekretorius. ALRKF garbės narys. Veikė LRK SA, Liet. darbininkų s-goje, Labdarių s-goje. 1934 lankėsi Lietuvoje, pėsčias apkeliavo Žemaitiją ir grįžęs kelionę aprašė *Drauge*.

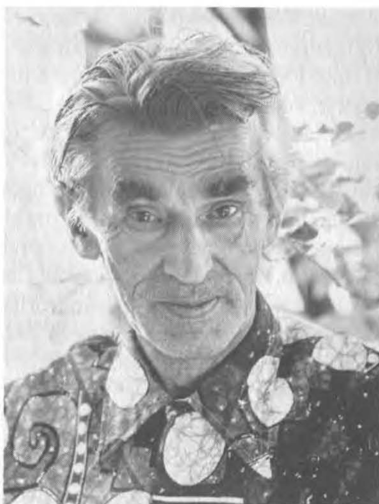
PETRAUSKIENĖ Liudmila (**Šablauskaitė;** g. 1920 Gardine, Baltarusija), gydytoja odontologė. 1943 baigė VDU. Specializavosi Vienoje. Vėliau Vokietijoje, Chamo mieste ir Münchene vertėsi priv. praktika. Persikėlė į Kanadą, 1950 – į JAV. Baigusi Ilinojaus un-tą Čikagoje, IL, vertėsi priv. praktika Cicero, IL, vėliau persikėlė į Hillside, IL, ir ten iki 1989 dirbo.

Liudmila Petrauskienė

PETRAVIČIENĖ Bronė (**Peters;** 1911.II.22 Cicero, IL), visuomenininkė. Su tėvais grįžo į Lietuvą, mokėsi Joniškio g-joje. Ją baigusi, dėstė joje anglų k. 1931–37 Žemės banko Joniškio skyriaus sekretorė. 1944 pasitraukė į Vakarus. Apsigyveno JAV, kurį laiką vertėsi nekilnojamojo turto prekyba. Su kun. F. Gurecku 1960 Čikagoje, IL, įkūrė Lietuvos dukterų d-ją, buvo jos pirmoji pirmininkė. Nuo 1995 d-jos garbės narė.

PETRAVIČIUS Viktoras (1906.V.12 Bedaliuose, Šakių vls. – 1989.IX.10 Union Piere, MI), dailininkas. 1935 baigė Kauno meno m-lą ir M. Dobužinskio dailės studiją. Dailę toliau studijavo Paryžiuje; 1938 baigė Aukštąją taikomosios ir dekoratyvinės dailės ir Aukštąją dailės m-las. Iliustravo S. Čiurlionienės-Kymantaitės *Šventmarę* (1937), L. Janušytės *Korektūros klaidą* (1938), liet. liaudies pasakų rink. *Gulbė karaliaus pati* (1937; Tarpt. meno ir technikos parodos Paryžiuje Didysis prizas) ir *Marti iš jaujos* (1938), sukūrė estampų (*Linų brukėjos*, 1937), dekoracijas ir kostiumų eskizus V. Krėvės *Skirgailai* Valstybės teatre. Dalyvavo (nuo 1935) apžvalginėse liet. dailės parodose Lietuvoje ir užsienyje, 1938 ir 1939 Kaune surengė individualias parodas. 1940–41 dėstė Kauno taikomosios ir dekoratyvinės dailės in-te, 1941–43 Vilniaus dailės akademijoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945 buvo UNRRA dailės akademijos Münchene rektorius. Iliustravo F. Kiršos poezijos rink. *Tolumos* (1947). 1949 apsigyveno JAV. Tais metais parengė ir išleido savo albumą *Linoraižiniai Viktoro Petravičiaus*. Dirbo kūrybinį ir ped. darbą; 1972 Čikagoje, IL, įkūrė priv. dailės galeriją ir studiją. Vėliau persikėlė į Union Pierą. Lietuvių dailės in-to narys. Sukūrė medžio raižinių, monotipijų (*Tėviškės motyvai*, 1965; *Nukryžiuotasis*, 1971; *Šventoji žemė*, 1982; *Moters portretas*, *Žmogaus likimas*, abu 1983; *Atgi-*

Viktoras Petravičius

mimas, 1985), tapybos paveikslų (naudojo ir savitą tapybos ant šilko techniką), skulptūrų, vitražų, plakatų. Kūriniuose modernistiškai interpretuojamos liet. liaudies grafikos tradicijos; jiems būdinga archajizuotas, sodrus piešinys, dekoratyvumas, ekspresyvumas. Dalyvavo daugelyje grupinių parodų, surengė individualias parodas JAV (keletą Čikagoje, Clevelande, OH, ir kt.), Lietuvoje (1969, 1983, 1986 Vilniuje). Už kūrybą pelnė apdovanojimų: Čikagos dailės in-to prizą (1951), LF premiją ir kt. Dalį kūrinių padovanojo Lietuvos dailės muziejui. 1982 apie jo kūrybą sukurtas filmas, JAV spaudoje paskelbta straipsnių, išleista knygų.

PETRAVIČIŪTĖ Petronėlė (**Milerienė;** g. 1895.IX.8 Jurbarke, Raseinių aps.), aktorė. Į JAV atvyko 1913, apsigyveno Čikagoje, IL. Nuo 1914 dainavo chore *Pirmyn*, jo statomose operetėse ir operose. Dalyvavo B. Laucevičiaus-Vargšo *Dramatiško ratelio* vaidinimuose, vėliau kitų režisierių spektakliuose: Aldona (Slovackio *Mindaugas*), Živilė ir Eglė (*Eglė – žalčių karalienė*), Rožė (S. Čiurlionienės-Kymantaitės *Aušros sūnūs*), Barbora (P. Vaičiūno *Tuščios pastangos*), Danutė (P. Vaičiūno *Sudrumsta ramybė*). Vaidino dažniausiai draminius ir lyrinius merginų vaidmenis.

PETRELEVIČIUS Eduardas (1907.XII.9 Liepojoje, Latvija – 1983.VIII. Bostone, MA; palaidotas Cambridge, MA), kunigas. Kurį laiką studijavo jėzuitų seminarijoje Valkenburge, Olandija. Kunigu įšventintas 1939, dirbo kapelionu ir mokytoju Ukmergėje, Jurbarke. 1944 pasitraukė į Vokietiją, kunigavo Groß Hesepe, Greveno ir Seedorfo liet. stovyklose. 1948–49 Grevene redagavo rel. laikr. *Naujasis žmogus*. Atvykęs į JAV, kunigas Bostone ir savaitraščio *Rytas* redaktorius. Yra parengęs keletą rel. turinio knygelių (kai kurias K. Mažučio slap.).

PETRĖNAS Jonas (1911.IV.7 Gulbinuose, Pabiržės vls., Biržų aps. – 1957.XII.17 Brooklyne, NY), kunigas, spaudos darbuotojas. 1930 baigė Biržų g-ją, 1935 Kauno kun. seminariją ir VDU Teologijos-filos. f-tą. Kunigu įšventintas 1935. 1935–37 vikaras Anykščiuose, 1937–39 Rokiškyje. 1939–44 Linkuvos g-jos kapelionas. Veikė su moksleiviais ateitininkais ir pavasarininkais. Nuo 1931 bendradarbiavo spaudoje. Sov. valdžios kalintas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Buvo Freiburgo stovyklos kapelionas, skaučių seserijos dvasios vadas. Studentų ateitininkų s-gos dvasios vadas. Studijavo Freiburgo un-te ir Romoje. 1951 persikėlė į JAV. Kunigas amer. parapijose Čikagoje, IL. Studijavo Vašingtono katal. un-te, vėliau vikaras Brooklyne. 1951–52 *Drauge* redagavo ateitininkų skyrių. 1955–57 *Ateities* vyr. redaktorius. Parengė str. rinkinį *Popiežius Pijus X* (1958).

PETRĖNAS Juozas (1899.III.19 Utenos vls. ir aps. – 1980.II.6 Niujorke, NY), žurnalistas, rašytojas. Bendradarbiavo įv. laikraščiuose. Redagavo *Dieną, Dienos naujienas.* Leido *Lietuvos naujienas,* humoro laikr. *Kultuvė.* Buvo žrn. *Keturi vėjai* redaktorius. Išleido apysakų rink. *Mėlynos kelnės* (1927). 1944 pasitraukė į Vokietiją. Išleido kn. *Žirgeliai padebesiais* (1948). Persikėlęs į JAV, apsigyveno Brooklyne, NY. Dirbo *Darbo, Lietuvos kelio* redakcijoje, SLA centre, nuo 1968 redagavo jo laikr. *Tėvynė.* Išleido romaną *Vilniaus rūbas* (1966). Liko nebaigti prisiminimų rankraščiai apie K. Binkį, J. Tysliavą, *Keturis vėjus.* Vertingesni perduoti Lietuvos archyvams.

PETRIKA Antanas (1891.IX.3 Steponuose, Vilkaviškio aps. –1974.XI.8 Niujorke, NY; palaidotas Paežeriuose, Vilkaviškio rj.), gydytojas odontologas, publicistas, kom. veikėjas. 1910 atvyko į JAV. 1917–18 tarnavo JAV karo laivyne. 1921 baigė Niujorko odontologijos chirurgijos koledžą (D. D. S.) ir iki 1958 vertėsi priv. praktika. Buvo pirmasis lietuvis dantų gydytojas Niujorke ir Brooklyne, NY. Dalyvavo Liet. socialistų s-gos (nuo 1911), Amerikos lietuvių darbininkų lit-ros d-jos (nuo 1915; 1919–20 ir 1922–23 pirmininkas), Lietuvių darbininkų susivienijimo (nuo 1930), SLA, ALDD veikloje. Kurį laiką priklausė JAV KP. Nuo 1911 bendradarbiavo JAV ir Lietuvos spaudoje. Parašė kn.: *Darbininko sveikata* (su J. Kaškaičiu, 1924), *Lietuvių tautinio atbudimo pionieriai* (1930), *Bronius Vargšas-Laucevičius* (1943), *Apie Šventraštį, erezijas ir inkviziciją* (1964), *Lietuvių literatūros draugija ir pažangieji Amerikos lietuviai* (1965). Su J. Stanislovaičiu parengė *Gydymo istoriją* (1957; parašė šios knygos II d., skirtą odontologijai). Išvertė H. M. Tichenor *Moteris kapitalizmo gadynėje*, M. Sanger *Ką kiekviena motina privalo žinoti* (abi 1918). Bendradarbiavo *LE, Vienybėje, Tėvynėje, Keleivyje, Šakėje, Karde, Laisvėje, Vilnyje, Šviesoje, Kultūroje*. Parašė straipsnių apie liet. rašytojus, recenzijų. 1966 jam suteiktas Lietuvos SSR nusipelniusio kultūros veikėjo garbės vardas.

PETRIKAS Aloyzas (1893.IX.13 Liepojoje, Latvija – 1964.V.23 Arkansas City, KS), gydytojas. 1912 baigė Liepojos g-ją, 1917 - Tartu un-to, Estija, Med. f-tą. Dirbo Lietuvos un-te, 1925–28 Jurbarko plaučių ligoninės, 1928–40 Kauno valst. ligoninės direktorius. Iki 1941 vertėsi priv. praktika. 1932–38 Lietuvos Raudonojo Kryžiaus d-jos pirmininkas. 1941 pasitraukė į Vokietiją. 1946–49 Eichstätto ir Regensburgo pabėgėlių stovyklų gydytojas. 1949 persikėlė į JAV. Dirbo sanatorijoje Arkansas City.

PETRIKAS Juozas (g. 1908.XII.23 Kaspariškiuose, Taujėnų vls., Ukmergės aps.), gydytojas. Medicinos daktaras (1948). Baigęs Ukmergės g-ją, studijavo VDU. Kartu su kitais įsteigė medikų korp. *Ąžuolas*, buvo jos pirmininkas. 1936 baigė un-tą, dirbo gydytoju Kavarske. Vėliau Rokiškio aps. ligoninės Vidaus ligų ir rentgenologijos sk. vedėjas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Dirbo Glogau miesto ligoninėje, vėliau Kirchheim Tecko pabėgėlių stovykloje gydytoju. Baigęs adm. kursus, prižiūrėjo kaip gydytojas 7 stovyklas. Atvykęs į JAV, stažavo Springfieldo memorialo ligoninėje, IL. 1950 išlaikęs egzaminus, įgijo praktikos teisę Ilinojaus valstijoje. Vertėsi priv. praktika East St. Louise, IL. Vėliau vadovavo St. Clair rj. Pleasant View tuberkuliozės sanatorijai. Išėjęs į pensiją, apsigyveno Floridoje. Priklausė profesinėms medikų d-joms.

PETRIKIENĖ Kotryna (**Jankauskaitė;** 1893.XI.6 Subatiškiuose, Marijampolės aps. – 1988), kom. veikėja. Gydytojo odontologo, kom. veikėjo A. Petrikos žmona. 1910 atvyko į JAV. 1912–19 dalyvavo Liet. socialistų s-gos veikloje. Nuo 1919 JAV KP narė. 1922 Amerikos darbininkų partijos Liet. sekcijos centro biuro narė. Redagavo žrn. *Darbininkų balsas, Moterų balsas.* Bendradarbiavo *Laisvėje, Vilnyje.* Nuo 1958 Amerikos lietuvių darbininkų lit-ros d-jos CK pirmininkė.

PETRIKONIS Antanas (1923.VII.18 Alytuje – 1982.X.17 Juno Beache, FL), dailininkas. 1942 baigė Alytaus g-ją, studijavo Vilniaus dailės akademijoje. Pasitraukęs į Vakarus, nuo 1947 gyveno D. Britanijoje. 1950–58 dailės studijas tęsė Manchesterio dailės m-loje, Kensingtono miesto ir gildijų bei Šv. Martyno dailės m-lose Londone. 1956 ir 1957 Londone surengė individualias parodas. Nuo 1959 gyveno JAV. Nutapė peizažų, iliustravo knygų, sukūrė teatro dekoracijų. Dalyvavo grupinėse parodose, surengė kelias individualias parodas. 1963–66 Amerikos liet. dailininkų s-gos sekretorius. 1964–66 Čikagos, IL, Dailininkų klubo sekretorius ir Čiurlionio galerijos direkcijos narys. 1966 gavo Amerikos liet. dailininkų s-gos premiją.

PETRONIS Jonas (**Petruškevičius;** g. 1921.XII.18 Miklausiuose, Sangrūdos vls., Seinų aps.), visuomenininkas. Mokėsi Aštriosios Kirsnos ž. ū. m-loje. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, mokėsi Ravensburgo liet. g-joje. Dainavo Čiurlionio ansamblyje. Persikėlęs į JAV, nuo

1952 gyveno Los Angeles, CA. Čia studijavo elektrotechnikos inžineriją. Nuo 1960 dirbo inžinerinių projektų kontrolieriumi. 1958 suorganizavo ir vadovauja vyrų chorui *Daina*. 1976 dainavo operetėje *Čigonų baronas*. Ilgametis Lietuvių namų pirmininkas. Dalyvauja LTS Los Angeles sk. veikloje, buvo pirmininkas.

PETRONIS Juozas (**Petrušauskas;** 1899.IV.2 Pabališkiuose, Prienų vls., Marijampolės aps. – 1967.III.5 Bostone, MA), agronomas. Agronomijos daktaras (1948). Mokėsi Marijampolės g-joje, vėliau per I pasaulinį karą pasitraukęs į Rusiją 1918 baigė Voronežo g-ją. Grįžęs į Lietuvą, 1919 išėjo savanoriu į Lietuvos kariuomenę, baigė karo m-lą; leitenantas. 1922–26 studijavo agronomiją Halle un-te (Vokietija). 1926–27 dėstė Karmėlavos mergaičių ž. ū. m-loje. 1928–39 Lietuvos ž. ū. statistikos vedėjas; 1930 vadovavo pirmajam visuotiniam ž. ū. surašymui ir parengė 4 t. šio surašymo duomenų. Ž. ū. klausimais rašė *Ūkininke*, *Mūsų laikraštyje*, *Žemės ūkyje*, per radiją ūkininkams skaitė paskaitas. Per sov. okupaciją kurį laiką dirbo Trakų aps. agronomu, vėliau žemės ūkio tarėju. Pasitraukęs į Vokietiją, Giesseno un-te parašė ir apgynė disertaciją apie Lietuvos ž. ū. vystymąsi. 1949 atvyko į JAV ir apsigyveno Bostone. Priklausė ateitininkams, kurį laiką buvo Lietuvos ūkininkų s-gos vicepirmininkas ir pirmininkas, šios s-gos atstovas VLIKe.

PETRULIENĖ Liudvika Antonija (g. 1941.VII.13 Kaune), visuom. veikėja. Inžinieriaus, visuom. veikėjo V. Petrulio žmona. 1959 baigė Maironio lituanistinę m-lą Toronto, Kanada, 1960 ten pat Loretto koledžą, 1962 - Lake Shore mokytojų koledžą. 1969 baigė Toronto un-tą (bakalaurė), 1991 – Arizonos un-tą (magistrė). 1962–82 Toronto švietimo k-jos mokytoja. Nuo 1983 dirba dailės muziejuje (tvarko Antropologijos ir archeologijos skyrių) Phoenixe, AZ; docentė. Nuo 1989 Phoenixe dar mokytojauja. 1985–87 JAV LB vicepirmininkė, 1987–92 pirmininkė, nuo 1993 LB Vakarų apyg. vicepirmininkė. 1992 su vyru V. Petruliu Los Angeles televizijos videožurnalui parengė apybraižą *Lietuviai*. Daug kartų kalbėjo per JAV radiją ir televiziją, palaiko ryšius su JAV Kongreso nariais, redaktoriais.

PETRULIS Algirdas Antanas (1924 Kaune – 1995.VI.27 St. Petersburg Beache, FL), ekonomistas. 1941 baigė M. Pečkauskaitės g-ją Kaune. 1944 pasitraukė į Vakarus. Studijavo Grazo, Austrija, ir Müncheno, Vokietija, un-tuose. Buvo aktyvus Studentų ateitininkų s-gos narys. 1947 gavo ekonomisto diplomą. Persikėlęs į JAV, gyveno Detroite, MI, dirbo *Fordo* automobilių b-vėje. 1987 išėjęs į pensiją, apsigyveno Floridoje. Priklausė Lietuvių fronto bičiulių sambūriui, 1994–97 buvo JAV LB Krašto tarybos narys.

PETRULIS Mindaugas (g. 1937 Kaune), ekonomistas. Ph. D. Wayne valst. un-te Detroite, MI, studijavo ekonomiką (1964 magistras), Pennsylvanijos un-te – regioninius mokslus (1968 magistras) ir George Washingtono un-te, GA, ekonomiką (1976 magistras). Dirbo JAV Žemės ūkio dep-to Ekonominės plėtros skyriuje. Parengė doktoratą apie pramonės decentralizaciją ir jos įtaką regioninei plėtrai.

PETRULIS Stasys Duris (g. 1928.XI.20 Čikagoje, IL), fagotininkas, dirigentas. Muzikologijos daktaras (1977). 1943 Čikagoje pradėjo mokytis groti fagotu. 1947–49 studijavo Oberlino, OH, konservatorijoje. 1951 baigė Rochesterio un-to, NY, Eastmano muz. m-lą (mokėsi pas V. Pezzi). Curtis muz. in-te Philadelphijoje, PA, dar studijavo S. Schoenbacho fagoto klasėje, skambinti fortepijonu mokėsi pas V. Sikoloffą, kamerinės muzikos – pas M. Tabuteau. 4 metus fagotu grojo JAV Oro pajėgų orkestre ir studijavo muzikos dalykus (ir dirigavimą) Amerikos katal. un-te Vašingtone, DC (1955 baigė magistro laipsniu). 1957–62 buvo pagrindinis Baltimorės, MD, simf. orkestro fagotininkas ir Johnso Hopkinso un-to Peabody konservatorijos, MD, dėstytojas. Nuo 1962 dėstė Šiaurės Ilinojaus un-te, nuo 1969 Indianos un-te; vadovavo medinių pučiamųjų ansambliui, pats grojo mokytojų medinių pučiamųjų kvintete. Indianos un-te gavo muzikologijos daktaro laipsnį.

Vytautas Petrulis

PETRULIS Vytautas (g. 1929.IX.18 Kaune), inžinierius, visuom. veikėjas. Visuom. veikėjos L. A. Petrulienės vyras. Pasitraukęs į Vokietiją, 1947 baigė liet. g-ją Münchene. Atvykęs į JAV, studijavo inžineriją dvimečiame Henry Fordo koledže Dearborne, MI, ir Wayne valst. un-te Detroite, MI. 1950–86 b-vės *Ford Motor* Dearborne projektuotojas inžinierius, 1986–92 (iki pensijos) važiuoklių inžinerijos dep-to vedėjas. Dalyvauja JAV LB veikloje: 1973–76, 1979–94, 1997–2000 tarybos narys, JAV LB atstovas III Pasaulio liet. seime Toronto, Kanada, Detroito apyl. ir Michigano apygardos v-bos narys. 1980–86 Dievo Apvaizdos liet. parapijos Southfielde, MI, tarybos pirmininkas. 1985–91 Š. Amerikos liet. fizinio auklėjimo s-gos (ŠALFAS) golfo k-to vadovas. 1987 ALRKF jaunimo stovyklos *Dainava* direktorius, 1990–99 direktorių tarybos pirmininkas, nuo 1999 direktorius ir iždininkas. Priklauso Lietuvių fronto bičiulių sambūriui (centro v-bos narys, nuo 1993 tarybos prezidiumo pirmininkas). Amerikos lietuvių respublikonų v-bos iždininkas (nuo 2000).

PETRUŠAITIS Petras (1917.VII.9 Gailionyse, Linkuvos vls., Šiaulių aps. – 2000.II.23 Racine, WI), visuomenininkas. 1939 baigė Linkuvos g-ją, 1940 aspirantų kursus. Su liet. savisaugos daliniais kovojo Rytų fronte. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–46 studijavo miškininkystę Pabaltijo un-te Pinneberge-Hamburge. 1949 atvyko į JAV. Apsigyveno Racine. 1954–58 Tėvynės mylėtojų d-jos centro v-bos narys. 1958 išrinktas į LŠS centro v-bą. Bendradarbiavo liet. spaudoje. Buvo *Trimito* redaktorius, LE bendradarbis. Apdovanotas Vokietijos Geležinio kryžiaus ir Karo nuopelnų II laipsnio ordinais bei medaliais.

Petras Petrutis

PETRUTIS Petras (g. 1924.VII.4 Panevėžyje), žurnalistas, visuomenininkas. 1944 pasitraukė į Vokietiją; čia 1946 parengė ir išleido *Lietuvių kalendorių*. 1947 emigravo į Kanadą, vėliau persikėlė į JAV. Buvo Detroito, MI, Liet. sporto klubo v-bos, Fizinio auklėjimo ir sporto k-to Vid. Vakarų apygardos ir Pabaltijiečių sporto fed-jos pirmininkas. 1959 Š. Amerikos liet. krepšinio rinktinės išvykos į P. Ameriką sumanytojas, vienas organizatorių ir dalyvis, 1964 tos pačios rinktinės išvykos į Australiją dalyvis, organizacinio k-to narys. 1963 suredagavo kn. *Mūsų šokiai*. 1966–97 radijo stoties *Margutis* vedėjas, laidų redaktorius. Liet. žurnalistų s-gos centro v-bos narys. Bendradarbiauja *Dirvoje, Drauge*, Amerikos liet. radijuje. Nuo 2000 Lituanistikos tyrimo ir studijų centro darbuotojas, v-bos narys.

Domicelė Petrutytė

PETRUTYTĖ Domicelė (g. 1913.II.13 Mišėnuose, Plungės vls., Telšių aps.), pedagogė. 1930 baigė Plungės realinę g-ją. 1932 įstojo į pranciškonių vienuolyną, įgijo mokytojos cenzą. 1934 baigė tarpt. M. Montessori kursus Nicoje, Prancūzija; įgijo ikimokyklinio amžiaus vaikų įstaigos darbuotojos specialybę. 1934–37 dirbo M. Varnienės (pirmosios Montessori metodikos sekėjos Lietuvoje) įkurtuose privačiuose Vaikų nameliuose Kaune. 1939 stažavo Montessori pr. m-loje Larene, Olandija. 1937–40 pirmosios Lietuvoje Montessori metodikos pr. m-los mokytoja, 1940–44 vaikų darželio auklėtoja. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Ravensburgo pabėgėlių stovykloje įkūrė Vaikų namelius. 1949 atvykusi į JAV, dirbo g-lose. 1958 įsteigė liet. Montessori d-ją (buvo jos pirmininkė), 1960 su M. Varniene – *Vaikų židinėlį*, Motinų centrą Čikagoje, IL; dirbo amer. Montessori metodikos m-lose. 1964–78 Amerikos Montessori s-gos pavedimu – vaikų auklėtojų kursų vedėja. 1978–92 slaugė M. ir A. Varnus. Nuo 1989 keliskart lankėsi Lietuvoje, padėjo atgaivinti Montessori metodiką; 10 vaikų darželių auklėtojų sudarė galimybę tobulintis JAV. 1991 įkūrė Lietuvos Montessori asociaciją, buvo jos pirmininkė. 1993 materialiai parėmė lakūnų J. Jukniaus ir E. Slušnio skrydį iš JAV į Lietuvą S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio 60 m. jubiliejui paminėti. Parašė knygas: *More than Sundpaper Letters: Montessori in the Home* (1969), *Vaikas – Dievo dovana* (1994 Lietuvoje). Bendradarbiavo amer. ir liet. spaudoje. Pelnė medalį *Josephinum Education Award* (1966), Amerikos Montessori d-jos žymenis (1984 ir 1986).

PETUKAUSKAS Juozas (1905 Bernatoniuose, Raudondvario vls., Kauno aps. – 1983 Kennebunkporte, ME), gydytojas. Baigęs *Aušros* berniukų g-ją Kaune, įstojo į VDU Med. f-tą, kurį baigė 1933. Kelerius metus dirbo ordinatoriumi Karo ligoninėje Kaune (dėstė specialų karo medicinos kursą) ir dirbo Vidaus ligų skyriuje. Gavęs valdžios stipendiją, 1935–37 studijavo Vienoje. Grįžęs į Lietuvą, vėl dirbo Karo ligoninėje, kartu buvo Vilniaus un-to Anatomijos in-to asistentas. 1941–44 dirbo Vyriausiosios Sveikatos v-bos Sanitarijos skyriuje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945 atvyko į JAV. Dirbo Bangoro valstybinėje ligoninėje (ME).

PIEŽA Stasys (g. 1905.VIII.18 Tarailiuose, Tauragės vls. ir aps.), žurnalistas. 1907 tėvų atvežtas į JAV. 1918–23 mokėsi Quigley parengiamojoje seminarijoje. 1925 baigė filos. studijas Ežero Švč. Mergelės Marijos seminarijoje Mundeleine, IL. De Paulo un-te gavo bakalau-

Stasys Pieža

ro laipsnį. Dirbo žurnalistu: nuo 1934 *The Chicago Evening American* reporteris, vėliau *The Chicago American* rel. skyriaus redaktorius. Važinėjo kaip spec. korespondentas: 1946 į Vatikaną (į 32 kardinolų šventinimo iškilmes), Europą 1949, 1953, 1956, į P. Ameriką 1955. ALRKF prezidentas 1950–52, ALTo narys. Veikė su vyčiais. Dirbo žrn. *The Marian* redakcijoje. Jo iniciatyva Čikagoje aikštė, kur yra daug liet. įstaigų, gavo pavadinimą *Lithuanian Plaza*.

PIEŽIENĖ Ona (**Razgaitė;** 1908.I.21 Vaiguvos parapijoje – 1982.II Čikagoje, IL), dainininkė (lyrinis sopranas), chorvedė, visuomenininkė. 1913 atvyko į JAV. Skambinti fortepijonu mokėsi De Paulo un-te, dainuoti – Amerikos muz. konservatorijoje. Giedojo Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčios chore, vėliau ir solo. Dainavo Gilberto ir A. Sullivano operetėje *Penzance piratai*. Kaip solistė dalyvavo J. Budriko ir Šaltimiero radijo valandėlėse. 1926 pirmoji per radiją pradėjo dainuoti liet. liaudies dainas. Dainavo koncertuose, operetėse (J. Žilevičiaus *Lietuvaitė*), atlikdavo programas ligoninėse, senelių prieglaudose. Dainavo Soldier Fielde Čikagoje (140 000 žiūrovų), *I am an American Day* ir tarptautiniame folkloro festivalyje Milwaukee, WI.

PIKTURNA Vytautas (1915.II.26 Kelmėje – 2002.I.19 Putname, CT), kunigas. 1934 baigė Šiaulių g-ją. 1939 baigė Kauno kun. seminariją ir VDU Teologijos-filosofijos f-tą; įšventintas kunigu. Dirbo Kauno IV g-jos tikybos mokytoju ir kapelionu. Sov. valdžios atleistas, išvyko į Vokietiją, bet už repatriantų atkalbinėjimą tarnauti vok. kariuomenėje 1940 gestapo areštuotas, kalintas Wolfenbütelio kalėjime, Dachau konc. stovykloje. 1945.IV.29 amer. kariuomenės išlaisvintas studijavo Innsbrucko ir Müncheno un-tuose, buvo Müncheno liet. studentų kapelionas, 1947–49 ateitininkų dvasios vadas, rūpinosi lietuvių karo pabėgėliais. 1945–49 Lietuvių kunigų s-gos vicepirmininkas ir biuletenio *Vox temporis* redaktorius. 1949 persikėlė į JAV, iki 1981 buvo Angelų Karalienės parapijos Brooklyne, NY, vikaras. 1950 suorganizavo lituanistinę m-lą. 1947–81 Lietuvos rezistencijos buv. politinių kalinių s-gos

Vytautas Pikturna

pirmininkas. 1951–53 buvo žrn. *Lux Christi* red. kolegijos narys. Išleido *Amžinoji auka* (1954), parašė atsiminimus *Dachau* (neišleista). 1982–84 sekmadieniais kalbėjo per Vatikano radiją ir parengė 3 t. pamokslų *Šviesa ir gyvenimas* (1987). Išėjęs į pensiją, apsigyveno Riviera Beach, FL.

PIKŪNAS Justinas (g. 1920.I.7 Miroslave, Alytaus aps.), psichologas. Ph. D. (1949). LKMA narys (nuo 1961). 1940 baigė Marijampolės marijonų g-ją. 1941–43 studijavo VDU Filosofijos f-te. Talkino 1941 Birželio sukilimo dalyviams. Un-te įsitraukė į Vieningos kovos sąjūdžio veiklą, platino *Vieningos kovos* biuletenį. 1944 pasitraukė į Vakarus, iš Austrijos išvyko į Vokietiją ir Müncheno Maximiliano-Ludwigo un-te studijavo psichologiją. 1949 *magna cum laude* apgynė disertaciją apie neracionalių faktorių įtaką žmogaus elgesio formavimuisi. 1949–50 studijas tęsė Sorbonoje, Paryžius. 1950 persikėlė į JAV, apsigyveno Detroite, MI. Nuo 1951 dėstė psichologiją Detroito un-te; profesorius (1961), 1970–1978 Senato narys, 1974–78 Psichologijos katedros vedėjas. Nuo 1987 profesorius emeritas. 1992–2002 VDU vizituojantis profesorius. 1953 sukonstravo grafoskopinę skalę ir 1955 ją pri-

statė Michigano mokslų akademijoje (skalės II leid. 1961, III – 1969, IV – 1978). *Pikunas Graphoscopic Scale* (PGS) su testavimo formomis išleista Vašingtone 1982. Vaikų psichodiatikos centro steigėjas ir 1968–80 direktorius. *Child and Family* centro direktorius 1980–87. Išspausdino veikalus: *Fundamental Child Psychology* (1957, II papild. leid. 1965), *Developmental Psychology* (1959 su E. J. Albrechtu), vadovėlį studentams *Psychology of Human Development* (1961, su E. J. Albrechtu, II papild. leid. nauju pavad. *Human Development: A Science of Growth* 1969, III leid. *Human Development: An Emergent Science* 1976 išleistas portugalų k. Sao Paulo, Brazilija, 1979). Su pranešimais dalyvavo Michigano MA, Amerikos psichologų s-gos, LKMA suvažiavimuose (X suvažiavimo Detroite rengimo pirmininkas, 1976) ir keliuose MKS. Mokslinių tyrimų rezultatus skelbė žrn. *Science Education, Journal of Clinical Psychology, Journal of Projective Techniques and Personality Assessment* ir kt. Išspausdino straipsnių ir liet. mokslo žurnaluose: *Žmogaus uždaviniai mokslo šviesoje* (*LKMA suvažiavimo darbai* 1964), *Humanitarinės vertybės: Ugdymas ar paneigimas?* (*LKMA suvažiavimo darbai*, 1982), *Nuo asmens iki asmenybės* (*Ateitis*, 1990). Kaune VDU išleido asmenybės brendimui (jį grindė tikėjimu ir tautinės tapatybės siekimu) skirtą kn. *Asmenybės vystymasis: Kelias į savęs atradimą* (1994, II leid. 2000, su A. Polujanskiene), *Rorschacho metodika asmenybei tirti: Integruotoji sistema* (2000), *Pikūno grafoskopinės skalės (PGS) vadovas* (1996, II leid. 2001). Priklauso Amerikos psichologų asociacijai (nuo 1952), Michigano MA (nuo 1955). Nuo 1988 *Amnesty International* narys. Dalyvavo ateitininkų veikloje: Vokietijoje 1947–49 buvo studentų ateitininkų s-gos pirmininkas, korp. *Kęstutis* pirmininkas, 1949–50 *Pax Romana* vykd. k-to narys, 1962–65 ateitininkų sendraugių centro v-bos pirmininkas, 1967–74 ateitininkų fed-jos vadas. ALRKF pirmininkas 1978–80. Yra veikęs LB: Vokietijos LB tarybos narys 1949–50, Detroito apyl. pirmininkas 1953–54. Nuo 1961 atstovavo Detroito Liet. organizacijų centrui Pavergtųjų tautų k-te. Apdovanotas Detroito un-to *Outstanding Service* žymeniu (1981) ir Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (2000). Įtrauktas į žinynus: *Leaders in American Sciences, Dictionary of International Biography* ir kt. VU doc. A. Vasiliauskienė parengė biografinę apybraižą *Mokslo ir idealo keliu* (2001).

Justinas Pikūnas

PILIPAUSKAS Jonas (**Phillips**; 1912.I.26 Hartforde, CT – 1983.XI.24 Tucsone, AZ), dailininkas. 1914 su tėvais atvažiavo į Lietuvą. 1930 Linkuvoje baigė g-ją ir VDU Ekonomikos f-te Kaune pradėjo studijuoti ekonomiką. 1931 grįžo į JAV. Studijas tęsė Marianapolio koledže Thompsone, CT, ir ten pat dėstė (iki 1939) liet. kalbą ir geografiją. 1932 įsteigė Amerikos liet. studentų s-gą, pradėjo leisti žrn. *Studentų žodis* (jų iniciatorius kun. dr. J. Navickas) ir jį iki 1939 redagavo. Bendradarbiavo liet. spaudoje. Kaip Amerikos liet. studentų org-jos atstovas 1935 dalyvavo Pasaulio liet. kongrese Kaune ir Ateitininkų fed-jos kongrese Telšiuose. 1939–42 buvo vienas *Draugo* redaktorių; rašė straipsnius, iliustravo (sukūrė laikraščio ir skyrių antraštes). Kurį laiką redagavo ir Lietuvos vyčių žrn. *Vytis*, jame paskelbė straipsnių jaunimui liet. klausimais. Metęs ekonomiką, Rhode Islando dizaino m-loje ir Čikagos un-te, IL, studijavo dailę. Nuo 1942 Omahoje, NE, dirbo

taikomosios dailės srityje, nuo 1943 iki išėjimo į pensiją buvo b-vės *Sears, Roebuck and Co* spaustuvės direktoriaus pavaduotojas. Iliustravo liet. knygų, sukūrė jų viršelių. Dalyvavo Lietuvos vyčių, *Curie* org-jų veikloje. Buvo Lietuvių dail. s-gos narys (Čikagos sk. sekretorius).

PILKA Domininkas (1888.IX.29 Galuose, Balninkų vls., Ukmergės aps. – 1960.VI.27 Bostone, MA), gydytojas. 1909 atvyko į JAV. 1929 baigęs Harvardo un-tą, MA, Bostone vertėsi priv. praktika. Priklausė socialistų s-gai, SLA. Rėmė A. Lalio *Anglų-lietuvių ir lietuvių-anglų kalbų žodyno* (d. 2 1915) ir J. Starkaus *Lietuvių kalbos gramatikos* (1938) leidimą.

PILKA Justinas (**Pilkauskas;** 1897.II.6 Leliūnuose, Anykščių vls., Utenos aps. – 1959.XI.24 Detroite, MI), visuomenininkas. 1912 atvyko į JAV. Gyveno Sioux City, IA, Rockforde, IL, Kansas City, MO, nuo 1922 Detroite. Dirbo *Fordo* f-kuose. Dalyvavo liet. org-jų veikloje. 1925–30 dainavo chore *Ateitis*, 1928–41 chore *Dailė*. Nuo 1934 Liet. socialdemokratų s-gos 116-os kuopos, v-bos narys, pirmininkas. 1944–56 Detroito liet. org-jų centro iždininkas. Nuo 1945 BALFo 76 skyriaus narys, iždininkas. Dalyvavo Hamtramcko, Detroito, abu MI, liet. JAV piliečių klubo, SLA, *Žiburėlio* d-jos veikloje.

PILKA Petras (1908.VIII.1 Galuose, Balninkų vls., Ukmergės aps. – 1977.IX.4 Bostone, MA), poetas. Baigęs Ukmergės g-ją, studijavo lietuvių k. ir lit-rą VDU. Mokėsi Karo m-loje Kaune. Nuo 1940 dirbo Valst. leidykloje. Bendradarbiavo *Moksleivyje, Lietuvos žiniose, Kultūroje, Varpe.* 1944 pasitraukė į Vakarus. Iš Austrijos perėjęs į Vokietiją dirbo UNRRA org-joje, dalyvavo LRD kūrime išeivijoje. Persikėlęs į JAV, gyveno Bostone, dirbo spaustuvėje linotipininku. Išleido eil. kn.: *Penki fragmentai* (1936), *Dienų griuvimas* (1937), *Parduotas vardas* (1938), *Žalioji primadona* (1939), *Žvaigždžių ieškojimas* (1950), *Žvirbliai inkilėliuose* (1952). Neoromantinės nuotaikos eilėraščiuose šlovinama Tėvynė, vėlesniuose vyrauja elegiškas Tėvynės ilgesys ir viltis grįžti į ją. 1934 apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordino medaliu.

PILKA Stasys (1898.V.5 Sankt Peterburge, Rusijoje – 1976.II.5 Čikagoje, IL), aktorius, režisierius. Baigė Sankt Peterburgo Šv. Kotrynos g-ją. Studijavo Karo medicinos akademijoje, Akademinio rusų dramos teatro ir prof. s-gų scenos meno m-lose. 1921 studijavo režisūrą Maskvoje. Vaidinti pradėjo Sankt Peterburge: mokykliniame teatre, V. Mejerholdo režisuotuose spektakliuose, dalyvavo ir gastrolėse. 1921 grįžęs į Lietuvą, Kaune įsijungė į Meno kūrėjų d-ją ir ėmė režisuoti spektaklius: pastatė A. Puškino *Mocartą ir Saljerį*, režisavo mokyklinius ir jaunimo spektaklius Liaudies ir Šiaulių teatruose. Vaidino Valstybės teatre. 1926 išvyko į JAV ir vaidino N. Anglijoje. 1926 su V. Dineika ir A. Vanagaičiu vaidino vodevilių trupėje *Dzimdzi-Drimdzi.* Čikagoje, Brooklyne, NY, ir kitur pastatė: S. Čiurlionienės-Kymantaitės *Aušros sūnus*, P. Vaičiūno *Tuščios pastangos, Sudrumsta ramybė*, K. Karpiaus *Ekselencija*, pats vaidino. 1929 grįžo į Lietuvą ir iki 1944 vaidino Valstybės teatre Kaune (1933–34 Šiauliuose). Pastatė 9 veikalus (A. Vienuolio *1831 metai*, P. Vaičiūno *Aukso gromata* ir kt.). 1942 suorganizavo Ukmergės saviveiklinį miesto teatrą ir jame pastatė kelis veikalus. Iš viso Lietuvoje ir JAV suvaidino >200 įv. buitinių ir herojinių, klasikinės ir saloninės komedijos vaidmenų. Įsimintini Ferdinandas ir Vurmas F. Schillerio dramoje *Klasta ir meilė*, Henšelis G. Hauptmano *Vežėjas Henšelis*, Nesčastlivce-

Stasys Pilka

vas A. Ostrovskio *Miškas*, Grafas P. Vaičiūno *Naujieji žmonės*, Palšovskis J. Pętrulio *Prieš srovę* ir kt. Dėstė vaidybos meno studijose: skaitė teatro kostiumo istorijos kursą, mokė vaidybos meno. 1944 pasitraukė į Vokietiją, su *Atžalyno* sambūriu pastatė F. Schillerio *Princesę Turandot*. Vaidino Würzburge ir išvykose, pabėgėlių stovyklose surengė kelias dešimtis lit-ros rečitalių. 1948 persikėlė į JAV ir, apsigyvenęs Čikagoje, įsteigė Lietuvių teatrą. Pastatė J. Grušo dramą *Tėvas*, P. Vaičiūno *Naujieji žmonės*, A. Škėmos *Vienas*, J. Petrulio *Prieš srovę*. Režisavo pirmąjį Čikagos vaikų teatro spektaklį, kituose vaidino. 1951 surengė keletą lit. rečitalių Čikagoje, 1960 Bostone, MA, ir Kanadoje. Teatro klausimais savo pavarde ir slap. St. Meringis, S. Aukštaitis rašė spaudoje (*Naujojoje romuvoje, Vaire, Jaunojoje kartoje, Mintyje, Aiduose, Naujienose*). Periodikoje paskelbė eilėraščių. JAV parengė Liet. teatro almanachą.

PITKUNIGIS Vilius (1921.II.4 Kintuose, Šilutės aps. – 1982.V.9 Elizabethe, NJ), visuom. veikėjas. 1941 baigęs Palangos g-ją, dėstė vok. k. Mažeikių g-joje. Vėliau studijavo teisę VU. II pasaul. karo pabaigoje pasitraukė į Vakarus. 1944 studijas tęsė Salzburge, Austrija. Po karo apsigyveno Tübingene, Vokietija, kur 1952 baigė mokslus Tübingeno un-to Teisių f-te. Buvo Perkeltųjų asmenų (DP) reikalų M. Lietuvos lietuvių patarėjas. Vienas sambūrio *Šviesa* steigėjų. Bendradarbiavo *Keleivyje, Krivulėje*. 1953 persikėlė į JAV. M. Lietuvos rezistencinio sąjūdžio steigiamojoje konferencijoje (1954) išrinktas į centro k-tą. 1955–60 šio k-to prezidiumo narys.

PIVARONAS Petras (**Pivariūnas;** 1882.V.19 Guravoje, Užvenčio vls., Šiaulių aps. – 1957.V.16 Pittsburghe, PA), visuomenininkas. 1905 atvykęs į JAV ir apsigyvenęs Čikagoje, IL, įsteigė duonos kepyklą. Nuo 1924 turėjo kepyklą Pittsburghe. Čia dalyvavo liet. org-jų veikloje. Įkūrė org-ją *Lietuvių vaizbos butas*, 1930–40 buvo jos pirmininkas. 1930–42 dirbo Lietuvių ūkio klube. Buvo Lietuvių tautinių kapinių k-to pirmininkas. 1932–40 buvo k-to, Pittsburgho un-te įrengusio liet. kambarį, pirmininkas. Dalyvavo SLA, *Sandaros* (1938–42 buvo centro pirmininkas), ALTo, BALFo veikloje. 1935 dalyvavo Pasaulio lietuvių I kongrese Kaune.

PLAČAS Alfonsas Gintaras (g. 1949.V.5 Nyköpinge, Švedija), architektas, skautų veikėjas. Pedagogo J. Plačo sūnus. Su tėvais atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Įsijungė į skautų veiklą, priklausė *Lituanikos* tuntui (pradėjo skiltininku, 1988 tapo vyr. skautininku), redagavo šio tunto laikr. *Skiltis*, vėliau laikr. *Švyturys*. 1968 baigė Čikagos aukštesniąją lituanistinę m-lą, 1975 – Čikagos un-tą; gavo archit-ros ir dailės istorijos bakalauro laipsnį. Tęsė veiklą Akademiniame skautų sąjūdyje: Čikagos sk. pirmininkas, korp. *Vytis* Čikagos sk. pirmininkas. 1970–80 vadovavo skiltininkų kursams, jiems parengė ir išleido du vadovėlius. Nuo 1977 LSS tarybos narys, 1980–82 vicepirmininkas, 1983–85 sekretorius. 1981–82 Dariaus ir Girėno lituanistinės m-los tėvų k-to pirmininkas. Dalyvavo liet. fotomėgėjų parodose Čikagoje. Gavo Tautinį ir Tarptautinį skautų ženklus, apdovanotas Tėvynės sūnaus, *Už nuopelnus* ir Lelijos ordinais, Pažangumo ir Vėliavos žymenimis.

PLAČAS Juozas (1910.III.19 Šilalėje, Tauragės aps. – 2001.IV.15 Čikagoje, IL), pedagogas, spaudos darbuotojas. 1931 baigė Švėkšnos *Saulės* g-ją, 1938 Klaipėdos ped. in-tą. Paskir-

Juozas Plačas

tas į Šventosios uostą, suorganizavo liet. pr. m-lą ir joje iki 1940 mokytojavo. Vėliau dėstė Palangos g-joje. 1944 pasitraukė į Švediją, apsistojo Stokholme. Su kitais suorganizavo Švedijos liet. d-ją, kuri tapo Švedijos LB, buvo Eskilstunos apygardos pirmininkas. 1945–46 su kitais leido laikr. *Svetur*, vėliau *Pragiedruliai*. 1951 persikėlė į JAV, įsikūrė Čikagoje. Nuo 1957 dirbo Roselando lituanistinėje m-loje, buvo jos vedėjas, 1966–92 Dariaus ir Girėno m-los vedėjas, dirbo sujungtoje Čikagos lituanistinėje m-loje. Nuo 1987 dėstė pedagogiką Pedagoginiame lituanistikos in-te. Kūrė švietimo org-jas, dalyvavo skautų veikloje. Nuo 1959 dirbo Čikagos apygardos švietimo k-joje, nuo 1961 JAV LB Švietimo tarybos narys, dvejus metus buvo jos pirmininkas, dalyvavo m-lų programų ir vadovėlių rengimo k-jose. Redagavo švietimo leidinius: *Švietimo gairės* (1968), dienraščio *Draugas* kultūrinį priedą *Lietuviškoji mokykla*. 1961 *Drauge* įsteigė ir 40 m. rengė vaikų skyrių *Tėvynės žvaigždutė* (LB Švietimo tarybos premija 1984). Parengė vadovėlių: *Gintaras* (VIII skyriui, 1961), *Tėviškės sodyba* (II skyriui, 1966), pratimus (VI skyriui, 1966), *Šimtas žaidimų dideliems ir mažiems* (1976, su V. Augulyte). Švietimo ir visuom. gyvenimo klausimais rašė spaudoje. Apdovanotas JAV LB Krašto v-bos, Čikagos apygardos, Čikagos skautų vadijos žymenimis. Vilniaus ped. un-to dr. J. Dautaras parašė kn. *Pedagogas Juozas Plačas. Gyvenimas, idėjos, darbai* (2002, Čikaga).

PLAČIENĖ Marija (**Dagytė;** g. 1913.VI.5 Peikšteniuose, Biržų vls. ir aps.), pedagogė. Pedagogo J. Plačo žmona, architekto A. G. Plačo motina. Mokėsi Nemunėlio Radviliškio vid. m-loje, 1934 baigė Biržų g-ją. VDU studijavo pedagogiką, lit-rą ir ikimokyklinį auklėjimą. 1937–39 dirbo Pagėgių K. Donelaičio m-los-darželio vedėja. Vadovavo moterų šaulių būriui, šoko jo taut. šokių grupėje. Vėliau dirbo Šventosios ir Palangos vaikų darželio vedėja. 1944 pasitraukė į Švediją. 1951 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1957–59 dirbo Roselando lituanistinėje m-loje. 1962–92 mokė K. Donelaičio, 1992–94 Čikagos lituanistinėje m-loje. Lietuvių mokytojų, Lietuvos dukterų d-jų narė, veikė LŠS.

PLATERIS Aleksandras (1913.XII.20 Švėkšnoje, Tauragės aps. – 1997.X.14 Vašingtone, DC; palaidotas Švėkšnoje), teisininkas. Pulkininko J. Platerio sūnus. Sociologijos daktaras (1957). 1932 baigė Švėkšnos g-ją. 1936 – VDU Teisių f-tą. 1936–39 VDU Teisių f-to Lietuvos teisės istorijos katedros asistentas (atgavus Vilnių, toms pačioms pareigoms perkeltas į VU). 1937–38 teisės mokslus studijavo Vienos un-te. 1940–41 mokytojavo Švėkšnos g-joje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–47 Bad Wörlshofeno liet. k-to narys ir pirmininkas. 1949 persikėlė į JAV. 1953–57 studijavo sociologiją Čikagos un-te, IL: 1955 magistras, 1957 apgynė doktoratą. 1955–57 asistentas Čikagos un-te. 1956 skaitė paskaitas Aukštuosiuose lituanistikos kursuose Čikagoje. Nuo 1958 dirbo JAV gyventojų statistikos įstaigoje Vašingtone. Nuo 1933 dalyvavo skautų veikloje, studijuodamas priklausė korp. *Vytis*, 1944 padėjo B. Kvikliui ją atkurti Vokietijoje. Čikagoje įsijungė į skautų akademikų veiklą. Vienas šios s-gos steigėjų, 1955–57 jos centro v-bos pirmininkas. Buvo Liet. profesorių d-jos v-bos, Lituanistikos in-to narys, 1973–75 pirmininkas. Paskelbė studiją *Livonijos ir Kuršo santykiai su Lietuva XVI–XVIII a.* (1937). Bendradarbiavo žrn. *Teisė*, *Naujoji romuva*, *Skautų aidas*. Parengė spaudai, parašė įžangą ir sudarė žodynėlį kn. *LDK 1529 metų Statutas* (1971). LE bendradarbis. Moksl. straipsnius skelbė žrn. *Aidai* (1974, 1979, 1980), *Lituanistikos instituto darbuose* (1979).

PLAUŠINAITIENĖ Halina (**Rėklaitienė, Lorencaitė;** g. 1919.X.30 Voroneže, Ukraina), skautų veikėja. Baigė VDU ir Vilniaus un-to Hum. f-tus. 1940 studijavo Besançono un-te, Prancūzija. Pasitraukusi į Vokietiją, mokytojavo liet. stovyklos g-joje Bamberge. Veikė Lietuvių skautų s-goje. Nuo 1952 Čikagoje, IL, dirbo gydytojo asistente, med. sekretore. Nuo 1952 Čikagoje buvo LSS pirmijos ir tarybos, Garbės teismo narė, Aušros Vartų ir Kernavės skaučių tuntininkė. Filisterių skautų sk. v-bos, Vydūno jaunimo fondo tarybos narė. 1988–94 žrn. *Skautų aidas* red. kolegijos narė. Apdovanota LSS ordinais (*Už nuopelnus*, Tėvynės dukros, Lelijos, Padėkos, Geležinio Vilko).

PLECHAVIČIENĖ Sofija (**Lisieckaitė**; g. 1914.IX.26 Spygliuose, Užvenčio vls., Šiaulių aps.), tapytoja. 1929 dailės mokėsi Kauno meno m-loje. 1931 baigusi vid. mokslą Kaune, iki 1934 studijavo Konsulinėje akademijoje Vienoje, 1936–37 – Karališkojoje meno akademijoje Briuselyje. 1938 baigė Meno akademiją Vienoje. 1940–41 Telšių g-joje dirbo piešimo, pranc. ir vok. kalbų mokytoja. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 atvyko į JAV. Sukūrė aliejinės tapybos paveikslų: portretų (*Ponios S. portretas*, 1957), figūrinių kompozicijų. Dalyvavo dailės parodose Lietuvoje, Vokietijoje, JAV. Priklausė Lietuvių dailininkų s-gai ir Long Islando, NY, dailininkų s-gai.

PLECHAVIČIUS Leonardas (1904.XII.20 Bukančiuose, Židikų vls., Mažeikių aps. – 1974.III.18 Yonkerse, NY), gydytojas chirurgas. Pulkininko Aleksandro ir generolo Povilo Plechavičių brolis. Baigęs Telšių M. Valančiaus g-ją studijavo VDU Med. f-te Kaune, kurį 1932 baigė. Atlikdamas karo prievolę, baigė Karo m-los Aspirantų skyrių; leitenantas. 1932–37 Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Klaipėdos ligoninės chirurgijos sk. asistentas. 1937–39 tobulinosi Vienoje ir Bolognoje, Italija; 1940 įgijo chirurgo teises. Okupavus Klaipėdos kraštą, paskirtas Telšių ligoninės direktoriumi ir Chirurgijos sk. vedėju. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Dirbo pabėgėlių stovyklų ligoninėse. 1949 persikėlė į JAV. Dirbo Delaware ir Niujorko valstijų ligoninių chirurgijos skyriuose. Išlaikęs egzaminus, įgijo praktikos teisę Ohio ir Niujorko valstijose. Dirbo vizituojančiu chirurgu asistentu netoli Niujorko esančiose ligoninėse Yonkerse. Vienas korp. *Fraternitas Lithuanica* kūrėjų, ALGD narys.

PLECHAVIČIUS Povilas (1890.II.1 Bukančiuose, Židikų vls., Mažeikių aps. – 1973.XII.19 Čikagoje, IL), karo veikėjas. Pulkininko Aleksandro ir gydytojo Leonardo Plechavičių brolis. Lietuvos kariuomenės brigados generolas (1935; pakeistas 1929 suteiktas generolo leitenanto laipsnis). 1908 Rygoje baigė g-ją, 1911 Maskvoje – Komercijos in-tą, 1914 Orenburge – Kavalerijos karo m-lą. Tarnavo Rusijos kariuomenėje, I pasaul. karo dalyvis, es-

Povilas Plechavičius

kadrono ir kuopos vadas, buvo 3 kartus sužeistas; tarnybą baigė poručiko laipsniu. Per 1917 Spalio perversmą ir vėliau baltųjų daliniuose kovėsi su bolševikais. 1918 rudenį grįžęs į Lietuvą, suorganizavo ir vadovavo Žemaičių partizanų rinktinei, kuri kovojo su bolševikais. 1919 Sedos–Mažeikių karo komendantas. Pagarsėjo griežtumu. Nepriklausomybės kovų su Raudonąja armija, bermontininkais, 1920 su lenkais Seinų–Augustavo žemėje dalyvis. Nuo 1921 1-ojo husarų pulko vadas. 1924 baigė Aukštuosius karininkų kursus Kaune, 1926 – Gen. štabo akademiją Prahoje. Grįžęs dirbo Aukštųjų karininkų kursų lektoriumi. Buvo Slaptosios karininkų s-gos narys. 1926.XII.17 perversmininkų aukščiausiosios trijulės narys; per perversmą paskelbtas diktatoriumi (buvo iki XII.20). 1926–27 Lietuvos kariuomenės Vyr. štabo kavalerijos inspektorius, 1927–29 Vyr. štabo viršininkas. 1929 paleistas į atsargą. 1940 pasitraukė į Vokietiją, 1941 grįžo. 1944 suorganizavo Vietinę rinktinę (tikėjo, kad ji bus atkuriamos Lietuvos kariuomenės branduolys) ir jai vadovavo. Atsisakė paklusti nacių reikalavimui, kad rinktinė būtų perduota Vokietijos karo vadovybės žinion ir pasiųsta į Rytų frontą; už tai buvo suimtas ir kalintas Salaspilio, Latvija, konc. stovykloje. Artėjant prie Rygos SSRS kariuomenei, gestapo išvežtas į Danzigą, Vo-

kietija. Netrukus atvežtas į Klaipėdą ir paleistas; buvo gestapo priežiūroje. 1944 pab. pasitraukė į Vokietiją. 1949 apsigyveno JAV. Dalyvavo antisov. veikloje. Nuo 1950 buvo Liet. karių veteranų s-gos *Ramovė* centro v-bos pirmininkas. Apdovanotas Lietuvoje Vyties Kryžiumi I laipsnio (1923), Lietuvos d. kun-čio Gedimino II laipsnio (1928) ordinu, Amerikoje – Amerikos lietuvių legiono garbės ženklu (1952). 1978 Brooklyne, NY, išleista P. Jurgėlos ir P. Jurkaus monografija *Generolas Povilas Plechavičius*.

PLECHAVIČIŪTĖ Elena (**Legeckienė;** 1902 Bukančiuose, Židikų vls., Mažeikių aps. – 1996.IX.26 Kaune; palaidota Ukrinuose), visuomenininkė. Generolo Povilo, pulkininko Aleksandro ir gydytojo Leonardo Plechavičių sesuo. Kelerius metus mokėsi Mintaujos, Latvija, vėliau Telšių M. Valančiaus g-joje. Baigusi buhalterijos kursus Kaune, dirbo *Pienocentre*. Vėliau gyveno Grinkiškyje, Kalvarijoje, Kaune, Panevėžyje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1950 persikėlė į JAV. 25 metus dirbo JT (buhaltere). Buvo Liet. moterų fed-jos klubo Niujorke, NY, JAV LB Queenso apyl., NY, v-bos narė. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštienės Birutės karių šeimų moterų d-jos pirmininkė. Rūpinosi knygų leidyba; rėmė P. Jurgėlos ir P. Jurkaus kn. *Generolas Povilas Plechavičius* (1978), *Dokumentai Lietuvos vietinės rinktinės istorijai* (1960) leidimą. 1993 su dukros šeima grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Kaune.

PLEČKAITIS Juozas (g. 1920.III.19 Šūkliuose, Žaliosios vls., Vilkaviškio aps.), visuomenininkas. Mokėsi Šūklių pr. m-loje. Dirbo siuvėju. 1944 pasitraukė į Vokietiją, vėliau apsigyveno JAV. Dirbo siuvykloje, vėliau b-vėje mašinistu. Dalyvauja liet. veikloje, nuo 1953 ALTo sk. Racine, WI, vicepirmininkas, nuo 1988 – pirmininkas.

PLEČKAITIS Vladas (g. 1931.I.11 Bijotuose, Vilkaviškio aps.), inžinierius, visuomenininkas. G-ją lankė Vokietijoje ir JAV. Hartforde, CT, baigė Technikos in-tą. Clevelande, OH, lankė Fenno koledžą ir vakarinius kursus (pramonės mašinų projektavimas ir gamyba).

Vladas Plečkaitis

1956–60 dirbo braižytoju, 1960–86 projektų inžinieriumi. 1986–96 Inžinerijos dep-to grupės vadovas. Vaidina Hartfordo ir Clevelando lietuvių *Vaidilos* teatruose (keleto pagr. vaidmenų atlikėjas). Čiurlionio ansamblio narys (~20 metų buvo v-bos pirmininkas); šio ansamblio ir Dievo Motinos parapijos choro *Exultate* solistas, bendruomeninio giedojimo kantorius. 1973–88 Clevelando liet. namų direkcijos narys, 1980–94 Amerikos lietuvių Clevelando ir jo apylinkių Respublikonų partijos klubo pirmininkas.

PLEPYS Mykolas (g. 1891.XI.4 Pakapinėje, Papilio vls., Biržų aps.), ryšių tarnautojas, spaudos darbuotojas. Baigęs keturklasę m-lą Biržuose, tarnavo pašte, buvo Biržų pašto viršininkas. Nuo 1912 dalyvavo įv. liet. vakaruose, režisavo dramos mėgėjų vaidinimų. 1930–34 redagavo *Biržų žinias,* parašė feljetonų. 1944 pasitraukė į Vakarus, nuo 1949 gyveno JAV. Bendradarbiavo liet. spaudoje.

PLEPYS Rimantas (g. 1940.I.8 Vilniuje), chemikas. Ph. D. (1967). 1961 Detroito, MI, Wayne un-tą baigęs bakalauro laipsniu, toliau studijavo organinę chemiją Pennsylvanijos un-te Philadelphijoje; apgynė doktoratą. Dirba *The Dow Chemical* b-vėje. Veikė skautų org-joje.

PLEŠKYS Antanas (1905 Nausėduose, Darbėnų vls. – 1995.VI.22 Čikagoje, IL), žurnalistas, visuomenininkas. Įgijęs aukštąjį išsilavinimą, dirbo Lietuvos banke Klaipėdoje. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1949 apsigyveno JAV, Čikagoje. Bendradarbiavo spaudoje, daugiausia laikr. *Naujienos*. Dalyvavo Lietuvos laisvinimo veikloje. Parašė dokumentinę apybraižą *JAV lietuvių bendruomenės suskaldymas* (1985). Buvo TF Čikagos k-to, Lietuvių pensininkų s-gos narys, šios s-gos korespondentas. Materialiai rėmė BALFą, ALTą, TF.

PLEŠKYS Mindaugas (g. 1937.I.8 Klaipėdoje), inžinierius. Su tėvais atvykęs į JAV, studijavo Ilinojaus un-te Čikagoje, IL. 1959 įgijo matematikos magistro, 1962 ekonomikos magistro laipsnį. Kompiuterių programuotojas. Akademinio skautų sąjūdžio veikėjas. 1975–79 PLJS ryšių centro vedėjas, vėliau lituanistikos seminaro k-jos pirmininkas. Bendradarbiavo žrn. *Pasaulio lietuvis* (nuo 1981 rašė Lietuvos nelegalios spaudos apžvalgas).

PLIKAITIS Juozas Julius (g. 1921 Stebuliškiuose, Liudvinavo vls., Marijampolės aps.), gydytojas. Medicinos daktaras (1949). 1941 baigęs Marijampolės Rygiškių Jono g-ją, iki 1944 VDU studijavo mediciną. 1944 pasitraukęs į

Juozas Julius Plikaitis

Vokietiją, studijas tęsė Hamburgo un-te, kurį 1949 baigė ir apgynė doktoratą. Atvykęs į JAV, stažavo, 1953 įgijo praktikos teisę Ilinojaus valstijoje ir iki 1988 vertėsi privačia šeimos gydytojo praktika. Priklauso amer. ir liet. gydytojų d-joms. Palaiko ryšius su Lietuvos gydytojais, organizuoja med. lit-ros siuntimą į Lietuvą.

PLIOPLYS Audrius V. (g. 1951.IX.14 Toronto, Kanadoje), gydytojas neurologas, dailininkas.

Audrius V. Plioplys

Filologės R. Plioplytės brolis. 1975 baigė Čikagos un-to, IL, Med. m-lą. 1975–76 stažavo Wisconsino un-to ligoninėje Madisone. 1976–79 studijavo dailę. 1979–82 specializavosi Mayo klinikose Rochesteryje, MN. 1982–89 specializavosi ir dirbo Kanadoje. 1990–91 Michaelio Reese ligoninės Čikagoje Vaikų neurologijos sk. vedėjas. Yra Ilinojaus un-to Čikagoje Neurologijos katedros profesorius asistentas. Alzheimerio ligos centro ir Lėtinio nuovargio sindromo centro Gailestingumo (*Mercy*) ligoninėje Čikagoje direktorius. Savo kūrinius eksponavo Kanados ir JAV dailės galerijose. Individualių parodų surengė Vašingtone, DC (1978), Minneapolyje, MN (Dolly Fiterman galerijoje 1980 ir 1982), Liet. galerijoje

Čikagoje (1980), Montréalyje, Kanada, ir Stickney, IL (abi 1987). Paskelbė str. apie M. K. Čiurlionį. Aprašė Čiurlionio kūrinių ekspozicijas Paryžiuje (1910) ir Londone (1912). Priklauso profesinėms org-joms. Bendradarbiauja spaudoje, rašo dailės ir med. klausimais. 1995 surengė parodą Vilniuje.

PLIOPLYTĖ Ramutė (g. 1953.V.23 Toronto, Kanadoje), filologė. Gydytojo, dailininko A. V. Plioplio sesuo. 1970 baigė Marijos vid. m-lą Čikagoje, IL. 1970–73 K. Donelaičio lituanistinėje m-loje Čikagoje dėstė liet. kalbą. 1974 Čikagos un-te įgijo bakalauro laipsnį (sociologija). Dirbo buhaltere įv. b-vėse. 1981–82 ir 1989–90 stažavo Vilniaus un-te. Paskelbė str. *Lietuvių kalba nykstančios dvikalbystės sąlygomis* (*Mūsų kalba*, Nr. 5, 1982). 1982–86 buvo Pedagoginio lituanistikos in-to direktorė, nuo 1982 šio in-to lektorė. 1994 į anglų k. išvertė Z. Zinkevičiaus *Lietuvių kalbos istoriją* (*The History of the Lithuanian Language*; išl. 1996 Vilniuje). 1997 parengė žodyno *Intercontinental Dictionary* liet. kalbos skyrių. Domisi taikomąja daile; 1995 Balzeko muziejuje Čikagoje surengė individualią margučių ir velykinių medžių parodą. Priklauso *Santarai-Šviesai*.

PLIUŠKONIENĖ Ona (**Šeštokaitė;** g. Pajevonyje, Vilkaviškio aps.), dainininkė (mecosopranas). Philadelphijoje, PA, dainuoti mokėsi pas solistę J. Augaitytę, po to 5 metus dar pas kitus dainavimo pedagogus. Koncertavo Philadelphijoje, Čikagoje, IL, Baltimorėje, MD, Bostone, MA, Niujorke, NY, Detroite, MI, Montréalyje, Kanada, ir kt. Vadovavo V. Krėvės lituanistinės m-los moksleivių chorui.

PLONIUS Martynas Algirdas (**Plonus;** g. 1933.XII.21 Trumpininkuose, Sartininkų vls., Tauragės aps.), elektrotechnikos inžinierius. Ph. D. (1961). 1941 pasitraukė į Vokietiją, 1949 persikėlė į JAV. 1956 Ilinojaus un-te gavo elektrotechnikos inžinerijos bakalauro, 1957 – magistro, Michigano un-te – daktaro laipsnį. 1961 Northwesterno un-to, IL, prof. asistentas, nuo 1964 – asocijuotas profesorius. Darbų sritis: elektromagnetinė teorija. Paskelbė moksl. straipsnių.

PLUKAS Vytautas (Kupiškyje, Panevėžio aps. – 1996.I.24 Santa Monicoje, CA), istorikas, visuomenininkas. Mokėsi Kupiškio prog-joje, Panevėžio g-joje. 1944 pasitraukė į Vakarus. Studijavo prekybos mokslus St. Gallene, Šveicarija, Toronto un-te, Kanada, ir Kalifornijos un-te Los Angeles, CA. Daug metų buvo *Security Pacific National* banko Los Angeles istorikas ir archyvaras. Buvo įv. profesinių istorikų org-jų Kalifornijoje narys, nuo 1976 P. Kalifornijos istorikų d-jos pirmininkas. Los Angeles Kalifornijos un-to muziejaus bendradarbis, šio un-to Filisterių s-gos narys. Skaitė paskaitas, rengė ist. parodas. Gyvendamas Santa Monicoje, nuo 1978 buvo Ist. paminklų apsaugos k-jos narys. Dalyvavo liet. visuom. veikloje. Vienas Santa Monicos liet. klubo organizatorių. Rašė į liet. spaudą apie kultūrą, spausdino savo poezijos.

POCIUS Antanas (1884.VI.10 Jurbarke – 1953.I.19 Čikagoje, IL), vargonininkas, chorvedys, kompozitorius. Jaunystėje išmoko griežti įv. muzikos instrumentais. Vargonuoti mokėsi Kaune J. Naujalio vargonininkų ir choro dirigentų kursuose. Nuo 1900 Jurbarke vargonininkavo ir vadovavo chorui. 1905 apsigyveno JAV, Čikagoje. Iš pradžių dirbo vargonininku lenkų parapijoje, vėliau Visų Šventųjų,

Antanas Pocius

Aušros Vartų liet. parapijose Roselande, IL. Skambinti fortepijonu, vargonuoti, muz. teorijos mokėsi Amerikos konservatorijoje Čikagoje, ją baigė bakalauro laipsniu. Suorganizavo Čikagos apyl. vargonininkų s-gą ir Č. Sasnausko vargonininkų vyrų chorą; su juo koncertavo liet. kolonijose. 1911 buvo ALRK Vargonininkų s-gos įkūrimo iniciatorius, vėliau jos pirmininkas ir garbės narys. 1914 su komp. A. Aleksiu atidarė muz. m-lą, nuo 1915 vadintą Beethoveno muz. konservatorija. Buvo išvykęs į Europą susipažinti su tokių m-lų veikla. Muz. žinias gilino De Paulo un-to, IL, muz. m-loje. Nuo 1926 iki mirties dirbo Šv. Jurgio parapijoje Roselande. Buvo vienas aktyviausių Čikagos lietuvių muz. veiklos organizatorių ir dalyvių: skambindavo solo fortepijonu, vaidindavo, rengdavo muz. šventes Čikagoje (1916 suorganizavo I Čikagos liet. dainų šventę), daugelyje renginių vadovavo jungtiniams chorams. Subūrė Čikagos Lietuvos vyčių *Dainos* chorą, jam vadovavo. Buvo *Birutės*, Raudonojo Kryžiaus, *Mažosios gėlelės* ir kt. chorų vadovas. Suorganizavo orkestrų: 1927 Šv. Jurgio parapijos m-los, 1927 savo konservatorijos, 1933 alumnų. 1934–46 (su pertrauka) redagavo žrn. *Muzikos žinios*. Su chorais ir orkestrais atliko Č. Sasnausko kantatą *Broliai*, F. C. T. Dubois – *Septyni Kristaus žodžiai nuo kryžiaus*, su kitomis trupėmis – J. R. Planquette operetę *Kornevilio varpai* ir kt. Sukūrė operetes *Nastytė (Katriutės gintarai)*, *Kuprotas oželis*, *Pabaigtuvės*, *Vestuvės* (1937), operetes vaikams *Kur tiesa?* (1909), *Pumpurėlis ir musmirės* (1920). Išleido *Dainų rinkinėlį* vaikams (1920), 3 giesmes vyrų chorui (1926), dainų rink. *Dainų dainelės* (2 d., 1939), kūrinį balsui ir fortepijonui *Tulpės* (1943). 1938 parengė ir išleido *Giesmyną*. Muz. klausimais rašė *Drauge*. 1934 apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu.

POCIUS Antanas (1917.I.1 Jonapilyje, Šiluvos vls., Raseinių aps. – 2001.VIII.18 Elizabethe, NY), inžinierius, visuomenininkas. 1938 baigęs Raseinių g-ją, mokėsi Karo m-loje Kaune, baigė 1939. Buvo pradėjęs studijuoti Vilniaus ped. in-te. Vokiečių okupacijos metais mokytojavo Kelmės g-joje. Įsitraukė į pogrindinę veiklą (LAF kariniame skyriuje). 1944 gestapo susektas buvo kalinamas Salaspilyje, Latvija, ir Vokietijos konc. lageriuose. 1945 amer. kariuomenės išlaisvintas. Iki 1947 dirbo liet. g-joje Münchene, vėliau Felbache liet. stovyklos švietimo vadovu. Studijavo fiziką ir inžineriją Stutgarto aukštesniojoje technikos m-loje. 1948 persikėlė į JAV. Po kelerių metų darbo Bayonne, NJ, apsigyveno Elizabethe. Dirbo *Singerio* siuvimo mašinų g-loje. 1955 bakalauro laipsniu baigęs inžinerijos studijas Niujorko un-te, įsidarbino *General Cabel* b-vėje Kokybės kontrolės sk. vadovu. Buvo ateitininkas, 1950–51 dirbo *Ateities* žrn. redakcijoje. 1951–54 veikė Lietuvių fronto bičiulių v-boje, vėliau JAV LB New Jersey apygardos v-boje.

POCIUS Kazimieras (1916.IX.16 Gailaičiuose, Kelmės vls., Šiaulių aps. – 1993.X.3 Michigan City, IN; palaidotas Čikagoje, IL), inžinierius, visuomenininkas. Baigęs Kauno aukštesniąją techn. m-lą, dirbo plentų tiesimo ir statybos darbus. 1941 tėvus ištrėmus į Sibirą, liko vienas tvarkyti tėvų ūkio. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1950 persikėlė į JAV, apsigyveno R. Čikagoje, IN. Dirbo statybos rangovu. Veikė JAV LB, ALTo, BALFo v-bose, k-tuose. Vienas ALTS R. Čikagos skyriaus steigėjų, pirmasis jo pirmininkas (su pertraukomis vadovavo 15 m.). Daug metų buvo *Vilties* d-jos pirmininkas, v-bos narys. Liet. tautinių namų Čikagoje vienas direktorių. Organizavo paramą 1975 gaisro ištiktai *Dirvos* leidyklai, rėmė įv. kult. renginius (rengė juos ir savo sodyboje). Finansiškai parėmė A. Merkelio kn. *Antanas Smetona* naują leidimą, ją platino. Persikėlęs gyventi į Beverly Shores, IN, įsijungė į vietos liet. org-jų veiklą.

PODERYS Jonas Juozas (**Podres;** g. 1932.IX.30 Witherbee, NY), sportininkas. Iš tėvo išmokęs žaisti beisbolą, 1951 žaidė *Piedmonto* lygoje. 1953 priimtas į aukščiausią JAV beisbolo komandų grupę, vad. *National League*. Žaidė *Dodgers* komandoje Los Angeles, CA, kuri 1955 ir 1959 laimėjo pasaulio čempionatą.

POLIKAITIENĖ Dalilė (**Valančiūtė;** g. 1935.XI.17 Klaipėdoje), pedagogė, visuomenininkė.

Dalilė Polikaitienė

Ekonomisto, istoriko G. Valančiaus duktė, inžinieriaus A. Polikaičio žmona. Atvykusi į JAV, 1956 bakalauro laipsniu baigė Ilinojaus un-tą. 1965–85 ir nuo 1994 Šv. Kazimiero lituanistinės m-los Los Angeles, CA, mokytoja, 1983–85 ir vedėja. 1970–92 mokytojavo ir Los Angeles rajono m-lose. 1982 Pepperdine un-te, CA, įgijo mokyklų administravimo magistro laipsnį. Veikia ateitininkų org-joje (nuo 1946): 1952–53 Studentų ateitininkų centro v-bos narė, 1968–78 Los Angeles ateitininkų stovyklų vadovė; 1982–84 Ateitininkų sendraugių s-gos centro v-bos, kelias kadencijas Los Angeles sendraugių skyriaus v-bos narė; priklauso Studenčių ateitininkių korp. *Giedra* (buvo v-boje). Šv. Kazimiero liet. parapijos tarybos (1989–92), org-jos *Lietuvos vaikų viltis* k-to narė (1992–2001). Programos APPLE dalyvė (nuo 1991 Lietuvos m-loms rekomenduoja anglų k. mokytojus); 1993 Klaipėdoje dalyvavo APPLE seminaruose. Nuo 2000 JAV LB Švietimo tarybos pirmininkė.

POLIKAITIS Antanas (g. 1932.IV.28 Gudžiūnuose, Kėdainių aps.), mechanikos inžinierius. Pedagogės, visuomenininkės D. Polikaitienės vyras. Atvykęs į JAV, 1956 bakalauro laipsniu baigė Wayne valst. un-tą Detroite, MI. 1956–59 dirbo Š. Amerikos aviacijos b-vėje Los Angeles, CA, 1959–62 – b-vėje *Lockheed Propulsion* Redlandse, CA, 1962–93 (iki pensijos) Northropo korporacijoje. Darbų sritis: turbininių ir reaktyvinių variklių pajėgumo analizė, projektavimas, įrengimas ir išbandymas. 1964 Kalifornijos un-te Los Angeles įgijo variklių specialisto sertifikatą. 1979–84 mokytojavo Los Angeles Šv. Kazimiero lituanistinėje m-loje. Dalyvauja ateitininkų (nuo 1946), JAV LB veikloje: Los Angeles apylinkės (1963–65) ir Vakarų apygardos (1984–93) iždininkas, Tarybos narys (nuo 1991), Tarybos prezidiumo sekretorius (1994–97). Dainuoja įv. muz. kolektyvuose: 1951–53 B. Budriūno vyrų kvartete (bosas) Detroite, MI, nuo 1965 Los Angeles vyrų kvartete (baritonas; su pastaruoju koncertavo JAV, Kanadoje, Australijoje, 1986, Lietuvoje, 1989 ir 1991), Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos chore (nuo 1956) ir amer. chore *Village Voices* (nuo 1997). Dalyvavo Dainų šventėse Lietuvoje (1994 ir 1998).

POLIKAITIS Arūnas (g. 1963 Čikagoje, IL), mechanikos inžinierius. 1986 Ilinojaus un-te Čikagoje gavo mechanikos inžinerijos bakalauro, 1989 – magistro laipsnį. Dirbo *Borg-Warner* tyrimų centre, vėliau – b-vėje *AFCON Control and Automation*. Darbų sritis: įmonių automatizavimas, panaudojant kompiuterius bei automatines duomenų kaupimo sistemas.

POLIKAITIS Audrius (g. 1966.VIII.26 Čikagoje, IL), elektrotechnikos inžinierius, kultūros veikėjas, visuomenininkas. Chemiko J. Polikaičio sūnus. Ph. D. (1993). 1984 baigė Brother Rice katalikų bendrojo lavinimo m-lą, vėliau – K. Donelaičio lituanistinę m-lą; 1984–92 šioje m-loje dėstė dainavimą. 1987 baigė ir Pedagoginį lituanistikos in-tą Čikagoje. 1988 Ilinojaus technologijos in-te gavo elektrotechnikos bakalauro, 1989 – magistro, vėliau – daktaro laipsnį. Nuo 1989 liet. ansamblio *Dainava* chormeisteris, 1989–93 pramoginės muzikos orkestro *Žara* muzikantas, nuo 1990 tautinių šokių ansamblio *Grandis* muzikos vadovas. 1990–93 dirbo Pritzkerio medicininės technikos in-te Čikagoje tyrimų asistentu; 1994 šio in-to vizituojantis profesorius asistentas. Nuo

Audrius Polikaitis

Darius Polikaitis

1994 b-vės *Motorola* Schaumburge, IL, vyresnysis inžinierius. Veikia ateitininkuose: buvo moksleivių ateitininkų Lipniūno kuopos pirmininkas, vėliau Čikagos studentų ateitininkų draugovės narys, 1989–94 Moksleivių ateitininkų s-gos pirmininkas. Skaitė pranešimus moksl. konferencijose, priklauso kelioms profesinėms org-joms.

POLIKAITIS Darius (g. 1963.X.26 Čikagoje, IL), elektrotechnikos inžinierius, dirigentas. 1982 baigė Pedagoginį lituanistikos in-tą Čikagoje. Muzikos mokėsi privačiai. 1984–91 K. Donelaičio lituanistinės m-los muz. mokytojas. 1985 Ilinojaus technologijos in-te gavo bakalauro, 1987 – magistro laipsnius (elektrotechnika). 1985–87 dirbo *Borg-Warner* tyrimų centro automatikos laboratorijoje, nuo 1987 Amerikos telefono ir telegrafo b-vės *Bell* laboratorijoje. Nuo 1988 liet. ansamblio *Dainava* vadovas ir dirigentas. Su ansambliu surengė koncertų JAV ir Kanadoje, pastatė muz. spektaklių. 1991 VII JAV ir Kanados liet. dainų šventės Čikagoje dirigentas, 1992 VIII šokių šventės Čikagoje vyriausiasis vadovas ir dirigentas, 1994 Pasaulio lietuvių dainų šventės Vilniuje vienas dirigentų. Ateitininkas (1988–90 Studentų ateitininkų centro v-bos narys), Š. Amerikos liet. muzikos s-gos, Liet. muzikos s-gos vicepirmininkas. Yra gavęs liet. jaunimo, Amerikos elektrotechnikos inžinierių s-gos apdovanojimų.

POLIKAITIS Juozas (g. 1935.XI.3 Gudžiūnuose, Kėdainių aps.), chemikas, visuomenininkas. Inžinieriaus Audriaus Polikaičio tėvas. 1959 bakalauro laipsniu baigė chemijos studijas Detroito un-te, MI, 1977 magistro laipsniu metalurgijos inžinerijos studijas Ilinojaus technologijos in-te Čikagoje, IL. Po kar. tarnybos 1959–61 (kapitonas) dirbo chemijos inžinieriumi Los Angeles *Douglas Aircraft* b-vėje. 1962–64 *Pyle National* inžinierius, 1964–67 *EKCO Products* chemijos inžinierius Čikagoje. Nuo 1967 dirbo *Chicago-American National Can* organinių ir polimerinių medžiagų tyrimo skyriuje. Yra paskelbęs straipsnių profesiniuose žurnaluose, skaitė paskaitas suvažiavimuose ir Lehgho un-te, PA. 1990 išrinktas *National Metal Decorators Association* direktorių tarybos nariu. Dalyvauja ateitininkų veikloje: buvo Studentų ateitininkų s-gos pirmininkas (1958), ateitininkų sendraugių sekretorius. Ateitininkų fed-jos tarybos narys nuo 1984, pirmininkas 1984–85 ir fed-jos vadas nuo 1985. *Ateities* žrn. administratorius

Juozas Polikaitis

nuo 1969. JAV LB tarybos narys nuo 1985, Garbės teismo narys nuo 1994. PLB Seimo narys. Dienraščio *Draugas* tarybos narys nuo 1986. Buvo K. Donelaičio lituanistinės m-los mokytojas, *Dainavos* ansamblio narys. Švč. Mergelės Marijos parapijos tarybos narys. Pelnė Pasaulio liet. katal. bendrijos premiją (1993).

POLIKAITIS Rimas (g. 1958.V.26 Los Angeles, CA), akordeonininkas, pianistas. Akordeonu grojo Los Angeles ansamblyje *Spindulys*, akompanavo solistams. Su Los Angeles vyrų kvartetu koncertavo Los Angeles, Long Beache, San Franciske, visi CA. Vargonininkavo Šv. Kazimiero liet. bažnyčioje. 1981 Kalifornijos un-te gavo polit. mokslų ir istorijos bakalauro laipsnį. Jaunimo spektaklių *Viva Europa* muz. dalies vienas rengėjų. Su šiais spektakliais pasirodė Los Angeles, San Franciske, Clevelande, OH, ir Niujorke, NY. 1983 Amerikos tarptautinės vadybos m-loje Grendole, AZ, gavo magistro laipsnį.

POLIKAITYTĖ-VILKIENĖ Vita (g. 1960.IV.10 Redlandse, CA), dainininkė (lyrinis sopranas). 1982 muzikos mokslus (dainavimo klasę) baigė Kalifornijos un-te Los Angeles (bakalauro laipsnis). 1985 Kalifornijos un-te Long Beache gavo muzikos terapeutės diplomą. Dainuoti mokėsi pas G. Goodmaną ir B. Patton. Dainavo Los Angeles jaunimo ansamblyje *Spindulys*, A. Polikaičio suburtame sekstete. Jaunimo spektaklių *Viva Europa* solistė (spektakliai buvo rodomi Los Angeles, San Franciske, Čikagoje, IL). Įrašė solo dainų liet. jaunimui skirtose vaizdajuostėse *Mes dainuojame* ir *Pavasaris*. Reiškėsi kaip Los Angeles liet. Šv. Kazimiero parapijos choro ir įv. liet. renginių solistė.

POLTERAITIS Pranas (1907.VII.4 Vabališkiuose, Slavikų vls., Šakių aps. – 1985.I.7 St. Petersburg Beache, FL), ekonomistas. 1928 baigė Šakių *Žiburio* g-ją, 1936 – VDU Teisių f-tą. 1936–42 dirbo Lietuvos ir Ūkio bankuose; 1938–41 Ūkio banko direktorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją, buvo Boden Werdeno liet. stovyklos steigėjas ir v-bos narys. 1946–47 Bonos un-te studijavo ekonomiką. 1949 atvyko į JAV. 1951 apsigyveno Detroite, MI, ir iki 1972 dirbo *General Motors* f-ke. Priklausė ateitininkams (1938–39 VDU studentų ateitininkų pirmininkas), Vytauto klubui, krikščionims demokratams, BALFui, ALTui (1981–83 buvo jo skyriaus v-boje), LF, TF. 1967–69 Detroito liet. org-jų centro v-bos pirmininkas.

Pranas Polteraitis

Rasa Poskočimienė

POSKOČIMIENĖ Rasa (**Šoliūnaitė;** g. 1955.VIII.23 Čikagoje, IL), akordeonininkė, muz. mokytoja. 1977 baigė Lewiso un-tą Lockporte, IL (muzikos ir chemijos bakalaurė). Jaunimo stovyklose (JAV, Kanadoje, P. Amerikoje) mokė dainuoti ir šokti tautinius šokius. Buvo Maironio lituanistinės mokyklos tautinių šokių mokytoja. Ansamblio *Dainava* 1988 pastatytų *Lietuviškų vestuvių* muzikos vadovė. 1976 Lemonte subūrė tautinių šokių grupę *Spindulys* ir jai vadovauja. *Spindulys* surengė >100 koncertų, dalyvavo tautinių šokių šventėse. Vadovauja sekmadienių giedojimui Lemonto Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos maldos namuose.

POŠKA Jonas (1889.IV.4 Legečiuose, Pašušvio vls., Kėdainių aps. – 1970.IV.19 Čikagoje, IL), gydytojas chirurgas, visuomenininkas. 1909 persikėlė į JAV. 1918 Loyolos un-te Čikagoje studijavo filosofiją ir sociologiją, vėliau savanoriu įstojo į kariuomenę. Čikagos un-te baigė kar. kursus. 1923 baigė Čikagos med. m-lą, 1924 įgijo praktikos teisę Ilinojaus valstijoje. Dirbo chirurgu Čikagos ligoninėse. Kartu su kitais įkūrė Lietuvių katalikų moksleivių d-ją, 1928 buvo Lietuvos vyčių centro v-bos pirmininkas, organizavo žrn. *Vytis* leidimą. Buvo vienas Šv. Kazimiero akademijos ir Šv. Kryžiaus ligoninės organizatorių. Priklausė ALRKF, TF. Pirmosios liet. sporto ir dainų šventės (1934) vienas iniciatorių. Lietuvių nacionalinio aeroklubo pirmasis pirmininkas, prisidėjo rengiant *Lituanicos* skrydžius į Lietuvą. Bendradarbiavo *Drauge, Giedroje, Katalike, Moksleivyje*. Kūrė eilėraščius, operečių libretus, pasakas. 1916 talkino kun. P. Lapeliui rengiant Amerikos liet. katalikų metraštį. Išvertė F. Schillerio *Vilių Telį*. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordinu (1939).

POŠKA Juozas (**Poshka;** 1913 Glasgow, Škotija – 1994.III.2 Čikagoje, IL), žurnalistas. Per I pasaul. karą grįžo su tėvais į Lietuvą. Nuo 1920 gyveno Vištytyje, m-loje priklausė ateitininkams. 1926 motinos išsiųstas į JAV pas tetą. Gyveno Rockforde, IL, vėliau persikėlė į Čikagą. Dirbo įv. darbus, vakarais studijavo De Paulo un-te Čikagoje. 1936 įsteigė laikr. *Jaunimas* ir jį redagavo iki II pasaul. karo pradžios. 1942 įstojo į JAV kariuomenę; kovėsi Australijoje, Naujosios Gvinėjos, Filipinų fronte, buvo kuopos vado padėjėjas, pulko korespondentas (rengė diskusijas apie Baltijos šalių okupaciją). Karo tarnybą baigė kapitono laipsniu. Priklausydamas 41-osios divizijos veteranų s-gai, 25 metus buvo jos žrn. *Jungleer* leidėjas ir redaktorius. Po karo grįžęs į Čikagą, su partneriu įsteigė vieną pirmųjų lietuvių vadovaujamų reklamos agentūrų *Post Advertising*. Nuo 1966 vadovavo savo agentūrai *Poshka Advertising* (finansinių įstaigų reklama). Domėjosi muzika, fotografija, turėjo fotolaboratoriją. Išėjęs į pensiją, gyveno Whitewateryje, WI, ūkininkavo. Už kar. nuopelnus apdovanotas Bronzos žvaigžde, medaliais.

POŠKA Rolandas (Roland **Poska;** g. 1938 Glasgow, Škotija), grafikas, tapytojas. 1947 su tėvais emigravo į JAV, apsigyveno Rockforde, IL. 1961 baigė Rockfordo koledžą, 1963 – meno magistro laipsniu Cranbrooko akademiją Bloomfield Hillse, MI. 1963 Rockforde įsteigė litografijos spaustuvę *Fishy Whale Press*. Tais pačiais metais persikėlė gyventi į Milwaukee, WI, kur perkėlė ir spaustuvę (1978 grąžinta į Rockfordą), kūrė litografijas. 1963–65 dėstė

Rolandas Poška

Rockfordo koledže, 1965–74 vadovavo Milwaukee Laytono meno m-los Grafikos skyriui. 1974 su kitais įkūrė Milwaukee dailės ir dizaino in-tą (*Milwaukee Institute of Art and Design*), jame dėstė. 1963 pradėjęs pats gaminti popierių, ištobulino sudėtingą medienos masės apdorojimo technologiją. Ją naudoja litografijų popieriui gaminti ir savitoms tapybos kompozicijoms kurti. Vienos jų realistinės stilistikos arba abstrakčios ir panašios į audinius ant popieriaus, kitos primena natūralias gamtos formas, užfiksuotus jos reiškinių pėdsakus. Pastarųjų darbų meninė raiška grindžiama vizualumu, išgaunamu manipuliuojant atitinkamai presuota ir pigmentuota popieriaus mase, jos tekstūromis, susidariusiomis raiškiomis faktūromis, pasklidusiomis spalvomis; būdinga neapibrėžti formatai, grubūs šerpėti pakraščiai (*Rausvas debesis*, 1987). 1976–86 spausdino (ant rankų darbo popieriaus) Š. Karolinos dail. J. Doyle litografijų ciklą *Didžioji žmonių rasė*, nuo 1986 ją tęsė pats. Dalyvauja grupinėse, nuo 1976 surengė individualių parodų Milwaukee (1976, dailės muziejus įsigijo *Šešias lietaus dienas*, 1973), Scottsdale, AZ, Čikagoje, IL, Tampoje, FL, ir kitur. Vienas žymiausių darbų – didžiulė tapybos ant plaušo kompozicija *Nuo žydro prie žydro* (1985, daugiau nei 84 m ilgio), esanti Henry S. Reusso Federalinės aikštės pastate Milwaukee. 1990 dėstė Ilinojaus valst. un-te ir surengė retrospektyvinę parodą Neville visuom. muziejuje Green Bay, WI. Parengė savo spaustuvės 25-mečio kilnojamąją parodą ir eksponavo ją įvairiuose JAV muziejuose.

POŠKUS Balys (g. 1921.IV.16 Kaune), gydytojas. Mediciną studijavo Lietuvoje, vėliau Vokietijoje. 1948 baigė Heidelbergo un-tą. 1949 apsigyveno JAV. Stažavo Čikagos, IL, ligoninėse, specializavosi Michaelio Reese ligoninėje. Išlaikęs egzaminus, buvo paskirtas Elgino, IL, ligoninės sk. vedėju. Tarnavo JAV kariuomenėje, dirbo Fitzsimmonso karo ligoninės Denveryje, CO, Diagnostikos sk. vedėju. Vėliau buvo Gen. štabo Karo ligoninės Japonijoje Torakalinių ligų sk. ir poliklinikos vedėjas. Baigęs karo tarnybą, vertėsi priv. praktika, kartu buvo Kankakee, IL, ligoninės konsul-

Balys Poškus

tantas. 1962 Kankakee kovos su tuberkulioze d-jos pirmininkas. Priklauso LF (buvo dviejų tarybų narys). Parėmė A. Rėklaičio parengtą LF medalių išleidimą.

POVYDIS Juozas (1886.VI.30 Žvyginėje, Pabaisko vls., Ukmergės aps. – 1961.IX.4 Bostone, MA), teisininkas. Mokėsi Ukmergėje. 1907 baigė g-ją Sankt Peterburge, Rusija. 1907–12 dirbo laivų statykloje Sankt Peterburge, 1912–19 glžk. v-bose Pskove, Sankt Peterburge, Gatčinoje, Lugoje (visos Rusijoje). 1919 grįžo į Lietuvą. 1919–22 Vilniaus glžk. dirbtuvių raštinės vedėjas. 1922 lenkų okup. valdžios kalintas Lukiškių kalėjime, vėliau ištremtas iš Vilniaus. 1922–23 Šiaulių apygardos teismo sekretorius, 1924–25 taikos teisėjas Mažeikiuose ir Telšiuose. Nuo 1925 vertėsi privačia advokato praktika Šiauliuose, nuo 1939 Vilniaus apygardų teismuose. Veikė Vilniui vaduoti s-goje, LŠS (buvo Mažeikių būrio vadas). 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV. Bendradarbiavo spaudoje (*Laisvėje, Ryte, Drauge*).

POVILAITIS Pranas (g. 1924.XII. Valakbūdyje, Sintautų vls., Šakių aps.), ekonomistas, visuomenininkas. 1944 baigė Šakių g-ją. Pasitraukęs į Vokietiją, 1946–49 Friedricho Alexanderio un-te Erlangene studijavo hum. mokslus. 1949 persikėlė į JAV. Helenos un-te, MT, studijavo ekonomiką ir administravimą. 1951 baigė bakalauro laipsniu. 1952–89 dirbo finansininku plieno pramonės įmonėje Čikagoje, IL. Ateitininkas nuo gimnazijos laikų, Čikagoje buvo Studentų ateitininkų sk. pirmininkas, kurį laiką korp. *Kęstutis* pirmininkas. Dalyvavo ALRKF veikloje, prisidėjo kuriant Pasaulio lietuvių katal. bendriją, buvo jos vykdomojo k-to pirmininkas. Veikė ALTe, VLIKe. Krikščionių demokratų s-gos narys nuo 1962, nuo 1989 – gen. sekretorius, jos studijų klubo vienas steigėjų. Nuo 1979 redagavo s-gos biuletenį. Suredagavo paskutinįjį *Tėvynės sargo* numerį (1992) jį perdavė tęsti į Lietuvą. 1989 atstovavo LKDP pasaulio krikščionių demokratų suvažiavime Gvatemaloje. 1997 Lietuvoje dalyvavo LKDP suvažiavime, buvo išrinktas tarybos nariu. Ilgametis TF tarybos narys, nuo 2001 vicepirmininkas, nuo 1993 įgaliotinis Čikagoje.

POVILAITIS Romualdas R. (g. 1932.I.1 Kaune), gydytojas odontologas. Čikagoje, IL, 1958 baigė Wilsono dvimetį koledžą, 1962 Loyolos

Romualdas Povilaitis

un-to Odontologijos f-tą; D. D. S. Nuo 1962 verčiasi priv. praktika. 1949–80 priklausė skautams (draugininkas, skautų vyčių sk. vedėjas). Yra ALGS narys. Dešimt metų buvo žrn. *Medicina* Odontologijos sk. redaktorius. 1992 konsultavo Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Šiaulių ir Klaipėdos klinikose, skaitė paskaitas. 1995 dirbo Kauno med. akademijoje ir jos klinikose. Priklauso *Dantų sveikatos talkos Lietuvai* org-jai. 1992–93 PLC tarybos narys. Kn. *Skautas vytis* (1970) redaktorius.

POVILAVIČIUS Benediktas (g. 1919.IV.15 Rygoje), dainininkas (bosas). Mokėsi Panevėžio muz. m-loje. Pasitraukęs į Vokietiją, dainavo įv. choruose. 1946 emigravo į Angliją. Čia dainuoti mokėsi pas E. Krūminį. Tarpt. jaunųjų dainininkų konkurse Londone laimėjo I ir II vietas. Dainavo solo Anglijos liet. renginiuose bei koncertuose. 1956 persikėlė į JAV, apsigyveno Bostone, MA. Balsą lavino pas I. Pillą ir N. Grieg. 1972 surengė dainų ir arijų solo koncertą. Buvo nuolatinis liet. muzikinių renginių dalyvis. Koncertavo italams, ukrainiečiams, rusams. Koncertavo Bostone ir jo apylinkėse, Niujorke (*Carniege Recital Hall*), Čikagoje, IL, Los Angeles, CA, Baltimorėje, MD, Worcesteryje, MA, Providence, RI, Montréalyje ir kt. 1973 išleido dainų ir arijų plokštelę (akompanavo J. Kučinskas).

POŽĖLA Karolis (1893.II.27 Steigviliuose, Žeimio vls., Šiaulių aps. – 1954.IX.4 Čikagoje, IL), imtynininkas. 1908 išvyko į Sankt Peterburgą pas brolius. 1911 įstojo į *Sanito* fiz. lavinimo s-gą, kur pradėjo imtynių treniruotes. 1912–18 buvo Rusijos vidutinio svorio kategorijos čempionas. 1913 tapo Pabaltijo čempionu, Rusijos I olimpiadoje laimėjo III vietą. Pasaulio čempionate Wrocławe (Lenkija, 1913), Europos čempionate Vienoje (1914), Rusijos II olimpiadoje Rygoje (1914) tapo nugalėtoju. Per I pasaul. karą tarnavo Rusijos kariuomenėje; apdovanotas Šv. Jurgio II laipsnio kryžiumi. Vėliau su kitais subūręs grupę imtynininkų, rungtyniavo Sibire, kitose Rusijos vietose, Japonijoje, Kinijoje. 1924 atvykęs į JAV, įsikūrė Čikagoje. Amerikoje išgarsėjo 1924 Wisconsine nugalėjęs kanadietį imtynininką C. von Wurdeną, Čikagoje – vidutinio svorio pasaul. garso imtynininką J. Meyerį. Vėliau rungtyniavo Europoje. Per II pasaul. karą grįžo į JAV.

PRAKAPAS Antanas (1922.XI.1 Skapiškiuose, Girkalnio vls., Raseinių aps. – 1999.II.27 Putname, CT; palaidotas Middle Village, NY), kunigas pranciškonas. Mokėsi Kretingos pranciškonų g-joje. 1944 traukėsi į Vakarus, per Švediją pasiekė Belgiją. Thielto vienuolyne baigė teologijos mokslus, 1949 buvo įšventintas kunigu. Trumpai dirbęs lietuvių pabėgėlių Belgijoje kapelionu, 1950 išvyko pas pranciškonus į Kanadą. 1952 buvo perkeltas į Brooklyną, NY, ir dirbo *Darbininko* administratoriumi. 1958–64 mokytojavo pranciškonų g-joje Kennebunkporte, ME. 1964–81 Prisikėlimo parapijos vikaras Toronto, Kanada. 1981–93 vienuolyno Brooklyne ekonomas, trejus metus viršininkas. Dėstė tikybą Maironio lituanistinėje m-loje, globojo ateitininkus, skautus.

PRANCKEVIČIUS Pranas E. (g. 1955 Čikagoje, IL), gamtosaugininkas. Ilinojaus un-te Čikagoje studijavo biologiją ir geologiją (1985 geologijos magistras). 1980–84 dalyvavo Didžiųjų Ežerų biologiniuose, cheminiuose ir nuosėdų tyrimuose. Vėliau tyrė uostų taršą, požeminio ir paviršinio vandens sąveiką Didžiųjų Ežerų baseine. Dalyvavo MKS.

PRANCKONIS Kazys (**Pranckevičius;** 1898.IV.13 Dunkirke, NY – 1971.V.12 Baltimorėje, MD), kariškis. Lietuvos kariuomenės pulkininkas leitenantas. 1906 su tėvu grįžo į Lietuvą. Mokėsi Ukmergėje ir Panevėžyje. 1919 savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę (Panevėžio batalioną). Dalyvavo kautynėse su bolševikais, Lenkijos kariuomene ir bermontininkais. Už pasižymėjimus kovose 1921 pakeltas leitenantu. Vėliau baigė Aukštuosius karininkų kursus ir Vytauto Didžiojo aukštąją karo m-lą (1933). Tarnavo 4-ajame pėstininkų pulke ir I divizijos štabe, vėliau kariuomenės štabe. SSRS okupavus Lietuvą, su žmona suimtas ir kalintas Kaune. Kilus karui, išlaisvintas (žmona sušaudyta prie Červenės). Išsilaisvinęs iš kalėjimo, dalyvavo 1941 Birželio sukilime. Vėliau buvo Laikinosios vyriausybės krašto apsau-

gos ministro adjutantu. 1943 vadovavo I liet. statybos batalionui, kuris statė įtvirtinimus Rusijoje. 1944 paskirtas į Vietinės rinktinės štabą, buvo vokiečių areštuotas, bet netrukus paleistas. Su kitais 1944 vasarą formavo Tėvynės apsaugos rinktinę Žemaitijoje. Pasitraukęs į Vokietiją, gyveno Münchene, buvo stovyklos komendantas. Baigė meno m-lą, vėliau jai vadovavo. 1957 persikėlė į JAV. Gyveno Baltimorėje, dalyvavo BALFo sk. veikloje. Bendradarbiavo kar. spaudoje, daugiausia *Karyje*. Buvo LE bendradarbis. Už pasižymėjimus Nepriklausomybės kovose apdovanotas Vyčio kryžiaus V laipsnio ordinu su kardais.

PRANCKUS Pranas (g. 1919.III.25 Lawrence, MA), kunigas. Prelatas (1983). Mokėsi Marianapolio kolegijoje, Marijonų seminarijoje Hinsdale, IL, Šv. Prokopijaus seminarijoje Lisle, IL, ir Švč. Mergelės Marijos seminarijoje Baltimorėje, MD. Kunigu įšventintas 1945. 1946–48 vikaras Šv. Juozapo parapijoje Waterbury, CT, 1948–52 Švč. Trejybės parapijoje Hartforde, CT. Nuo 1964 Šv. Jurgio parapijos klebonas Bridgeporte, CT. Buvo Hartfordo vyskupijos tarėjas ir kunigų tarybos narys.

PRAPUOLENIS Bernardas (1939 Kybartuose - 1984.XI.17 Čikagoje, IL), dainininkas (baritonas). Baigė Roosevelto un-to Čikagos konservatoriją (bakalauras). Ilgą laiką dirbo JAV ir Kanados liet. jaunimo stovyklose, mokė liet. dainų. Mokytojavo Čikagos aukštesniojoje lituanistinėje m-loje (dėstė liet. liaudies muziką). Dainavo *Chicago Lyric* operos ir Čikagos simf. choruose. Dalyvavo Čikagos liet. operos spektakliuose, buvo antraeilių vaidmenų atlikėjas. Koncertavo kaip solistas ir trio (su N. Linkevičiūte ir V. Naku) liet. kolonijose. Gastroliavo P. Amerikoje. Vadovavo Šv. Antano parapijos chorui Cicero, IL.

PRAPUOLENIS Leonas (1913.VI.9 Daugėlaičiuose, Kybartų vls., Vilkaviškio aps. - 1972.VII.23 Čikagoje, IL), visuom. veikėjas. 1933 baigė Kybartų *Žiburio* g-ją, 1936 Karo m-lą leitenanto laipsniu, 1939 - Prekybos in-tą Klaipėdoje. Ateitininkas nuo 1931, buvo Kybartų ateitininkų kuopos pirmininkas, 1937–39 Prekybos in-to studentų korp. *Gintaras* pirmininkas. 1939–40 chem. f-ko *Gulbė* vienas steigėjų ir jos direktorius. Prasidėjus sov. okupacijai, perėjo į pogrindinę veiklą. Vienas LAF iniciatorių ir steigėjų, pradėjęs telkti pogrindžio jėgas. 1941 Birželio sukilimo vadas, paskelbęs per Kauno radiją apie Nepriklausomos Lietuvos atkūrimą. Vokiečiams uždarius LAF, 1941.IX.27 gestapo suimtas ir per Tilžės kalėjimą išsiųstas į Dachau konc. stovyklą. Lietuvos pasiuntinio K. Škirpos pastangomis per feldmaršalą W. Keitelį 1942.IV.2 iš lagerio paleistas ir išsiųstas į P. Vokietiją ypatingai gestapo priežiūrai. 1944.IX pabėgo į Lietuvą ir Rietavo miškuose įsijungė į Vanagų kovos dalinių vadovybę. Spalio mėn. išsiųstas ryšininku į Vakarus. Apsistojo Vienoje Šarūno pavarde, vėliau pas pažįstamus prie Bregenzo, Austrija. Gestapo persekiojamas 1945.IV pabėgo į Šveicariją ir čia buvo BALFo atstovybės sekretorius. Šias pareigas ėjo Pfülingene pranc. zonoje, 1948.VI persikėlęs į Vokietiją. 1950–55 BALFo įgaliotinis ir liet. atstovas prie pranc. karinės valdžios pabėgėlių reikalams. 1951–52.VIII Liet. vienybės sąjūdžio atstovas VLIKe. 1952–55 Europos liet. fronto bičiulių vicepirmininkas. 1955 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje. 1958–59 Čikagos apygardos Liet. fronto bičiulių v-bos pirmininkas, nuo 1959 JAV ir Kanados vyr. v-bos narys ypatingiems reikalams ir Liet. fronto bičiulių tarybos narys. Bendradarbiavo *XX amžiuje, Studentų dienose*, 1948–55 nuolatinis *Draugo* korespondentas V. Vokietijoje. Rašė *Į laisvę, Tėvynės sarge*.

PRAPUOLENIS Marius (g. 1939 Kybartuose), chorvedys, dainininkas (baritonas). 1973 debiutavo Čikagos, IL, liet. operos spektaklyje (Morales G. Bizet *Carmen*), 1987 dainavo B. Smetanos *Parduotojoje nuotakoje* (sukūrė Micho ir Indėno vaidmenis). Dėsto matematiką Kennedy-Kingo koledže, šio koledžo choro dirigento padėjėjas. Cicero, IL, Šv. Antano parapijos chorvedys.

PRAPUOLENYTĖ Aldona Marija (g. 1923.X.3 Daugėlaičiuose, Kybartų vls., Vilkaviškio aps.), chemikė, visuomenininkė. 1940 baigė Kybartų g-ją, mokėsi Kauno konservatorijo-

Aldona Marija Prapuolenytė

je fortepijono klasėje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Persikėlusi į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Studijavo chemiją Roosevelto un-te. 1956 baigė Loyolos un-tą, IL (pedagogikos magistrė). Dirbo Loyolos un-to Odontologijos m-los biochemijos laboratorijoje, vėliau Argonue nac. laboratorijoje biochemijos tyrimų moksline asistente. Ateitininkė nuo gimnazijos laikų. Cicero, IL, globojo moksleivius ateitininkus. Dirbo Ateitininkų fed-jos centro v-bos sekretore, buvo tarybos narė. Veikė vysk. P. Baltakio Liet. katalikų rel. šalpos org-joje ir liturginėje k-joje. 1983–88 Šv. Antano parapijos Cicero vargonininkė. Gyvena Putname, CT.

PRASPALIUS Leonas (1891.II.11 Eigirdžiuose, Telšių aps. - 1969.IV.20 Cambridge, MA), kunigas. 1912 emigravo į JAV. Studijavo Valparaiso katal. un-te, IN, Šv. Pranciškaus kun. seminarijoje Loretto, PA, ir Šv. Bonaventūros kolegijoje, NY. Kunigu įšventintas 1933. Kelerius metus kunigas amer. parapijose, 1936–60 klebonas Šv. Kryžiaus liet. parapijoje Daytone, OH.

PREIKŠAITIS Martynas (g. 1908.VI.21 Paberžiuose, Tauragės vls. ir aps.), kunigas. 1928 baigė Tauragės prekybos m-lą, 1935 VDU Evangelikų teol. f-tą. 1936–41 Sudargo parapijos vikaras, nuo 1937 kunigas. 1941–44 kunigas Batakių parapijoje. Rel., taut. ir kult. klausimais bendradarbiavo *Keleivyje, Kaimyne, Vaire, Pagalboje, Srovėje, Lietuvos aide*. 1944 pasitraukė į Vokietiją, dirbo sielovados darbą pabėgėlių stovyklose. 1946–47 studijavo teologiją Göttingeno un-te. 1946 išleido maldyną su rel. vaidinimu *Kalėdų vaizdai*. 1947 leido rel. laikr. *Tiesos balsas*. Vokietijoje buvo evangelikų liuteronų bažnyčios tarybos narys. 1949 persikėlė į JAV ir Čikagoje, IL, organizavo parapijas. 1951 su M. Kavoliu įsteigė ir redagavo rel. žrn. *Evangelijos žodis*. 1955 persikėlė į Los Angeles, CA, suorganizavo parapiją. Nuo 1958 leido laikr. *Širdis aukštyn*.

PREIKŠTIENĖ Birutė S. (**Kukaitytė, Petrulienė, Preikštas;** g. 1922.II.25 Jurbarke), gydytoja. 1941 baigusi *Aušros* mergaičių g-ją Kaune, iki 1944 VDU studijavo mediciną. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 baigusi Eberhardo Karlo un-tą Tübingene, tais pačiais metais atvyko į JAV. 1951–53 stažavo New Jersey valstijos ligoninėse. 1953–55 bendrosios prak-

Birutė S. Preikštienė

tikos rezidenciją atliko Metodistų ligoninėje Peorijoje, IL. 1955–61 Peorijos ligoninės Moterų ligų sk. vedėja. 1961–63 Šv. Pranciškaus ligoninėje Peorijoje specializavosi akušerijoje ir ginekologijoje, 1964 įgijo praktikos teisę New Jersey, 1965 Missouri valstijoje. 1965 persikėlė į Oakhurstą, NJ, ir iki 1990 vertėsi priv. praktika. 1987 Nonmoutho med. centro Long Branche, NJ, ligoninės kolektyvas įsteigė jos vardo metinę stipendiją gailestingosioms seserims. Priklauso amer. profesinėms org-joms, ALGD.

PRIALGAUSKAS-GEDGAUDAS Jurgis Stanislovas (1891.IV.28 Jociuose, Tauragės vls. ir aps. - 1980 East Moline, IL), gydytojas oftalmologas. 1911 baigęs Šiaulių g-ją, 1912–17 Tartu un-te studijavo mediciną. 1917–18 Rusijos kariuomenės karo gydytojas. 1919 savanoriu įstojo į Lietuvos kariuomenę ir iki 1923 buvo sanitarijos gydytojas. 1923–26 Lietuvos un-to Akių klinikos asistentas. 1927–44 Šiaulių aps. ligoninės Akių, ausų, nosies ir gerklės sk. vedėjas (padarė daugiau kaip tūkstantį kataraktos operacijų), Lietuvos glžk. v-bos akių ligų konsultantas; vertėsi priv. praktika. Lietuvos oftalmologų d-jos ir Šiaulių med. d-jos v-bų narys. Kauno, Šiaulių ir Mažeikių aps. tyrė apakimo priežastis, organizavo kovą su trachoma. 1944 pasitraukė į Vokietiją, dirbo gydytoju pabėgėlių stovyklose. 1950 persikėlė į JAV, dirbo East Moline ligoninės gydytoju, akių ligų konsultantu. Bendradarbiavo *Medicinoje, LE.*

PRIŽGINTAS Albinas Marius (g. 1947.I.21 Schweinfurte, Vokietija), vargonininkas virtuozas. 1949 su tėvais apsigyveno JAV, Niujorke, NY. Juilliardo muzikos m-loje Niujorke mokėsi vargonuoti pas V. Foxą ir V. de Tarą; 1969 gavo bakalauro, 1970 magistro laipsnį. 1970–71, gavęs Fulbrighto stipendiją, studijas tęsė Münchene, Vokietija (pas K. Richterį). 1970 akompanavo vargonais ir fortepijonu, gastroliavo su *Camerata Singers* grupe. 1971 vargonavo Robert F. Kennedy vaikų teatre Niujorke, buvo Angelų Karalienės parapijos Brooklyne, NY, vargonininkas. Nuo 1984 Šv. Mykolo ir Visų Angelų parapijų vargoni-

Albinas Marius Prižgintas

ninkas Tucsone, AZ. Solo koncertų surengė daugelyje JAV miestų, Europoje. Koncertuoja su įv. grupėmis, reiškiasi ir kaip džiazo pianistas.

PRONSKUS Juozas (1893.III.20 Rumšaičiuose, Ylakių vls., Mažeikių aps. - 1984.V.25 Winnipege, Kanada), visuom. veikėjas, žurnalistas, rašytojas. Vilniuje ir Sankt Peterburge baigė vaistinės mokinio kursus, dirbo vaistinėse Sankt Peterburge. 1915 grįžęs į Lietuvą, dirbdamas Plungės vaistinėje, išlaikė provizoriaus padėjėjo egzaminą. Ainio slap. rašė į *Rygos naujienas, Darbo balsą* (Vilniuje), *Lietuvos aidą*. Feljetonais šiuose laikraščiuose atkreipė Vaižganto dėmesį ir buvo pakviestas dirbti *Lietuvos aide.* Nuo 1920 dirbo *Spaudos biure,* dienraštyje *Lietuva, Trimito, Lietuvos žinių* redakcijose. 1920 išrinktas į Seimą nuo socialistų liaudininkų ir valstiečių s-gos bloko. Su kitais 1922 įsteigė Liet. rašytojų ir žurnalistų s-gą. 1922 buvo pakviestas į Klaipėdoje leidžiamą *Prūsų lietuvių balso* redakciją. Kaip M. Lietuvos gelbėjimo k-to narys 1923 dalyvavo Klaipėdos sukilime. 1924 redagavo *Klaipėdos žinias,* nuo 1925 – *Lietuvos žinias* Kaune. Po 1926 perversmo buvo kaltinamas už slaptą bendradarbiavimą Vokietijos laikraščiuose, vėliau išvyko į JAV,

kur 1927 Bostone, MA, redagavo savaitraštį *Sandara*, nuo 1928 – *Naujienas*. Klausė įv. paskaitų Čikagos ir Northwesterno un-tuose, Medillio žurnalistikos m-loje. 1932 grįžęs į Lietuvą, buvo *Lietuvos žinių* vyr. redaktorius. Nuo 1933 Klaipėdoje redagavo *Lietuvos keleivį*, 1936–39 – *Vakarus*. 1939–44 dirbo Eltoje redaktoriumi ir vertėju. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1948 – į Kanadą. 1957 persikėlė į Čikagą. Dirbo *Naujienų* redakcijoje. Reiškėsi kaip feljetonistas (dažnai Aklasmatė slap.). Išleido vaizdelių ir feljetonų su publicistiniais elementais rink. *Prošepano priepuoliai* (1920), *Magaryčios* (1922), *Plukiava* (1926). Rašė kelionių apybraižas. Lietuvoje išleido kn. apie Kuršių neriją – *Lietuvos Sahara* (1923, II leid. 1937). *Naujienose* išspausdino veikalą apie Kanadą – *Šiaurė šaukia* (1957), straipsnių seriją apie parapsichologinius reiškinius *Būties paslaptys*.

Albina Prunskienė

PRUNSKIENĖ Albina (**Pundytė;** 1921.IV.4 Kalveliškėje, Tverečiaus vls., Švenčionių aps. – 1998 Indian Head Parke, IL), gydytoja, visuom. veikėja. 1938–40 mokėsi Vytauto Didžiojo matematikos-gamtos licėjuje Vilniuje. 1940–44 studijavo VDU mediciną. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1944–47 studijavo Friedricho Wilhelmo un-te (Berlyne, vėliau Bonoje). 1947–49 dirbo Frilyje pabėgėlių klinikinėje ligoninėje. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1951–52 stažavo Šv. Elžbietos ligoninėje. 1954 įgijo praktikos teisę Ilinojaus valstijoje. 1954–63 dirbo Šv. Elžbietos, nuo 1963 Šv. Kryžiaus ligoninėje (1968–72 šios ligoninės Šeimos gydymo skyriaus sekretorė, 1973–77 vadovė, 1981–83 gydytojų kolektyvo sekretorė). Nuo 1972 aktyviai dalyvavo Ilinojaus liet. gydytojų d-jos veikloje (jos iniciatyva d-ja kasmet su savo programa dalyvaudavo JAV vidurio valstijų medikų konferencijoje), buvo šios d-jos vicepirmininkė (1976). Nuo 1989 įsijungė į šalpos Lietuvai darbą: savo lėšomis rėmė Sibiro tremtinius, senelius, žmones, nukentėjusius per 1991 sausio 13-ąją. 1990 įkūrė Krikščioniškos ideologijos šeimos fondą, skyrė jam didelę piniginę auką (fondas skirtas jaunimui su fizine negalia bei neturtingiems studentams remti), buvo viena šio fondo globėjų. Nuo 1992 dalyvavo šelpiant Lietuvos našlaičius. 1993 jos iniciatyva prie JAV LB Socialinių reikalų tarybos įkurtas Našlaičių globos k-tas, kuriam iki 1995 vadovavo. Medicinos klausimais skaitė paskaitas, parašė straipsnių. Priklausė ateitininkams, gydytojų korp. *Gaja*. Apdovanota Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (1998).

PRUNSKIS Jonas (g. 1956.VIII.22 Čikagoje, IL), gydytojas. Gydytojos ir visuom. veikėjos A. Prunskienės sūnus. 1977 biologijos bakalauro laipsniu baigė Čikagos un-tą, 1982 – Rusho med. koledžą Čikagoje. 1982–83 stažavo Ilinojaus un-to *Metropolitan Group* ligoninėje Čikagoje. 1984–85 specializavosi Colorado un-to Sveikatos moksl. centre Denveryje, 1985–87 Čikagos un-to ligoninėje. 1983–87 Šv. Kryžiaus ligoninės Čikagoje, 1988–93 Shermano ligoninės Elgine, IL, gydytojas. Nuo 1993 Dienos chirurgijos centro Čikagoje gydytojas, Ilinojaus skausmo gydymo in-to Barringtone med. direktorius. Turi praktikos teisę Kalifornijos, Colorado ir Ilinojaus valstijose. Paskelbė straipsnių, skaitė paskaitas, dalyvavo moksl. konferencijoje. Priklauso amer. profesinėms org-joms. 1967–73 veikė skautuose. 1970–73 priklausė *Vyčių* šokių grupei. Korp. *Gaja* vicepirmininkas (1985–88), ALGS narys.

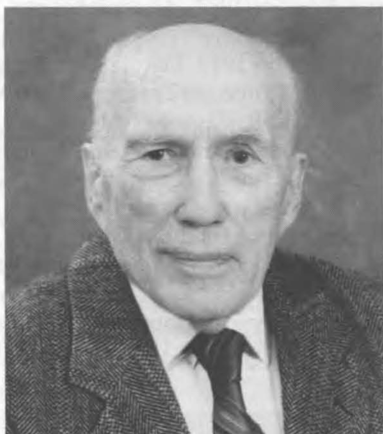

Jonas Prunskis

PRUNSKIS Juozas (g. 1907.XII.22 Žvilbučiuose, Daugailių vls., Utenos aps.), kunigas, žurnalistas, rašytojas. Bažnytinės teisės daktaras (1945). Prelatas (1987). 1925 baigęs Rokiškio g-ją, 1927 įstojo į kun. seminariją Kaune. 1932 baigė VDU Teologijos-filosofijos f-tą licenciato laipsniu. Katalikų un-te Vašingtone, DC, apgynęs disertaciją apie civ. ir bažn. įstatymų tradicijas Lietuvoje, įgijo daktaro laipsnį. Kunigu įšventintas 1932, dvejus metus dirbo Kupiškio parapijos vikaru ir vid. m-los kapelionu. Bendradarbiauti spaudoje pradėjo 1929 (rašė į *Rytą, Skautų aidą, Tiesos kelią* ir kt.). 1935–36 *Mūsų laikraščio* sk. redaktorius, 1936–39 *XX amžiaus* vyr. redaktorius. 1939–40 KVC spaudos biuro direktorius. Sovietų saugumo persekiojamas, 1940 pasitraukė iš Lietuvos ir atvyko į JAV. 1941–69 kunigas Šv. Jurgio liet. parapijoje, kelerius metus Šv. Simforozo amer. parapijoje Čikagoje, IL. 1942–44 ALRKF spaudos biuro direktorius. Nuo 1955 kalbėjo per *Amerikos balsą*. 1948–72 vienas *Draugo* redaktorių, 1964–68 *The Marian*, 1972–74 *Laivo* vyr. redaktorius. 1953–85 LE žurnalistikos sk. redaktorius. 1959–67 dėstė žurnalistiką Pedagoginiame lituanistikos in-te. Dalyvavo tarpt. žurnalistų suvažiavimuose Budapešte ir Nicoje. Kaip stebėtojas dalyvavo Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijose Madride (1980–82) ir Vienoje (1986). Žurnalistinių stebėjimų tikslais apvažinėjo Europą, Š. ir P. Ameriką, Australiją, Aziją, Polineziją; kelionių įspūdžius spausdino *Drauge*. Paskelbė >10 000 straipsnių (kai kuriuos J. Žvilbučio, J. Daugailio slap.). Parašė ar redagavo kelias dešimtis knygų ar brošiūrų, svarbesnės: *Prie vilties kryžiaus* (1948), *Rinktinės mintys* (II leid. 2000 Kaune), *Motina, Metai su Dievu, Meilė ir laimė, Mano pasaulėžiūra* (red.; visos 1958), *Vyrai klystkeliuose* (1962), *Mokslas ir religija* (1964), *Lietuva bolševikų okupacijoje* (1974); sudarė kn. *Žurnalistika* (1974), *Lithuania's Jews and the Holocaust* (1979), *Lithuania* (1981, keturi leid.), *Bėgome nuo teroro* (1980), *Lietuviai Sibire* (1981), *Bolševikų nužudyti šauliai* (1982). Ateitininkas nuo 1918 (kunigų seminarijoje veikė *Šatrijos* meno d-joje), skautas nuo 1919. Lietuvos žurnalistų s-gos, LRD narys (nuo 1982 garbės narys), ALTo garbės narys. Pasižymėjęs mecenatas: paskyrė konkursines premijas *Draugo* romanui, LRD, jaunimo kūriniui, rel. meno ir įv. laikraščių konkursams bei projektams. Paaukojęs didesnes sumas, sudarė fondus LKMA knygų leidybai, Šv. Kazimiero akademijos Romoje liet. studento stipendijai, kasmetinėms premijoms už liet. ateitininkų, vyčių, skautų rašinius ir katal. veiklą. *Draugo* fondo aukščiausio laipsnio garbės

Juozas Prunskis

narys. Savo didelę b-ką padovanojo Šv. Kazimiero seserų vienuolynui, archyvą – Balzeko muziejui Čikagoje, LE ir rel. knygų – Kaišiadorių vyskupijai. Lietuvoje apie J. Prunskį išleista dr. A. Vasiliauskienės kn. *Gyvenimas Dievui ir Lietuvai* (1997). Apdovanotas LŠS Žvaigždės ordinu, Pavergtųjų tautų k-to, Liet. respublikonų lygos žymeniu, PLJS garbės mecenato diplomu (1991), Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1999).

PRŪSAS Vaclovas (g. 1907.XII.1 Meilelės vienkiemyje, Aluntos vls., Utenos aps.), inžinierius, žurnalistas. 1931 baigė Lietuvos mokytojų prof. s-gos suaugusiųjų g-ją Kaune. 1931–

Vaclovas Prūsas

33 studijavo VDU Technikos f-te (baigiamuosius egzaminus išlaikė 1937). 1936–39 b-vės *Lietuvos cukrus* sąskaitininkas. 1940 pasitraukė į Vokietiją. 1942–44 metalo apdirbimo įmonės Tiuringijoje kokybės inspektorius. Po II pasaul. karo studijavo Müncheno aukštesniojoje technikos m-loje. 1948 su šeima persikėlė į Kolumbiją. Dirbo Caldaso mieste porceliano f-ke *Loceria Colombiana S.A.*, vėliau *Coca Colos* b-vės įmonėse Pereiroje ir Manizolėje, plastikų f-ke. 1960 atvyko į JAV, Miami, FL. Dirbo įv. darbus, išėjęs į pensiją, 1973–76 buvo dienraščio *Naujienos* pirmojo puslapio redaktorius. Bendradarbiavo *Technikos žodyje, Laisvojoje Lietuvoje, Mūsų sparnuose, Drauge, Sandoroje*. Buvo išrinktas į Vid. vakarų apygardos LB v-bą, redagavo jos leidžiamą laikraštį *Bendruomenės balsas*. Parašė knygelę *Šalkauskis ir šalkauskininkai* (1983), ist. apybraižą *Lenkų įvykdytas lietuvių tautos genocidas* (1989), suredagavo prelato K. Prapuolenio veikalo *Lenkų apaštalavimas Lietuvoje* III leidimą (1987), A. Marmos *Lietuvoje krikščionybę įvedė Mindaugas* (1986). Lietuvos valst. archyvui padovanojo dalį asmeninių archyvų, įv. dokumentų.

PRŪSAS Zenonas (g. 1921.VI.5 Butėnuose, Svėdasų vls., Rokiškio aps.), miškininkas, visuomenininkas. Politikos mokslų daktaras (1949). LKMA narys. 1939 baigė Utenos g-ją. 1939–41 studijavo Ž. ū. akademijoje Dotnuvoje. 1943 baigė VU Miškų mokslų f-tą. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–48 Miškų politikos ir ekonomikos in-to (prie Müncheno) asistentas. Müncheno un-te apgynė doktoratą. Aktyvus ateitininkas: Vokietijoje 3 m. buvo liet. studentų ateitininkų centro v-bos sekretorius, vicepirmininkas, metus – amerikiečių zonos liet. studentų atstovybės pirmininkas, JAV – 1950–51 Amerikos ateitininkų centro v-bos iždininkas. 1956 Syracuse un-te, NY, įgijo magistro laipsnį (iš popieriaus ir celiuliozės technologijos). Nuo 1955 iki pensijos (1990) dirbo *Mead* bendrovėje Chillicothe, OH, tyri-

Zenonas Prūsas

mų inžinieriumi, vyriausiuoju mokslininku. Turi 3 JAV ir 1 Kanados patentą. Dalyvauja JAV LB veikloje: kelerius metus buvo Columbuso, OH, apylinkės v-bos narys, metus – pirmininkas, LKMA Daytono, OH, sk. v-bos narys, metus – pirmininkas. Paskelbė moksl. straipsnių. Bendradarbiavo *Drauge*, *Į laisvę*, *Girios aide*. LE bendradarbis.

PRŪSEIKA Leonas (tikr. Albertas **Vabalas;** 1877.XI.10 Daugėlaičiuose, Kybartų vls., Vilkaviškio aps. – 1961.III.24 Čikagoje, IL), žurnalistas, komunistų veikėjas. 1907 baigė Liepojos g-ją, Latvija. Nuo 1906 bendradarbiavo *Vilniaus žiniose*. 1907–09 studijavo teisę Sankt Peterburgo un-te. Nuo 1906 priklausė socialdemokratų būreliams, veikė *Šviesos* d-joje, už tai 1909 buvo suimtas, kalintas Suvalkų Kalvarijos kalėjime. 1911 ištremtas visam laikui į Sibirą (Kansko sritį), bet tais pačiais metais iš tremties pabėgo ir per Vokietiją 1912 atvyko į JAV. Bostone, MA, dirbo *Laisvės* redakcijoje. 1915 suorganizavo Liet. darbininkų lit-ros d-ją. Nuo 1917 slap. Niemanov redagavo rusų prokomunistinį dienraštį *Novyj mir*. 1918 padėjo A. Bimbai ir J. V. Stilsonui Liet. socialistų s-gą paversti Liet. komunistų s-ga Amerikoje. 1919 iš liet. siuvėjų perėmė mėnraštį *Darbas* ir iki 1929 jį redagavo. 1921–31 komunistinės *Vilnies* redaktorius. 1931 nutolęs nuo komunistų, redagavo *Naujają gadynę*, 1936 vėl *Vilnį*. Nuo 1906 bendradarbiavo *Vilniaus žiniose*. Išleido knygas: *Marksas, jo gyvenimo ir mokslo charakteristika* (1918), *Socialdemokratijos žlugimas* (1922), *Karų ir revoliucijų gadynė* (1928), *Teisybė apie Lietuvą* (1940), *Atsiminimai ir dabartis* (1960). Išvertė M. Hillquito *Istorija socializmo Suvienytose Valstijose* (1918), A. Ransono *Rusija 1919 m.* (1920), V. M. Frič *Vakarų Europos literatūros istorija* (1920). Paskelbė eilėraščių.

PUGEVIČIUS Kazimieras (1928.IV.29 Baltimorėje, MD – 2000.II.29 ten pat), kunigas, visuom. veikėjas. Mokėsi Šv. Alfonso parapijos aštuonmetėje m-loje ir Šv. Karolio koledže Catonsville, MD. Filosofiją ir retoriką studijavo Amerikos katalikų un-te Vašingtone, jį baigė teol. licenciato ir filosofijos magistro laipsniu. 1953 įšventintas kunigu. 1953–55 ir 1962–65 amer. parapijų vikaras, 1955–62, 1995–97 Šv. Alfonso liet. parapijos vikaras Baltimorėje. 1955 įsteigė Jaunųjų krikščionių darbininkų apygardą ir iki 1962 buvo jos kapelionas. Lietuvių spaudoje pradėjo bendradarbiauti 1954 (*Darbininke*). 1954–59 rašė savaitinę skiltį Baltimorės arkivyskupijos laikraštyje *The Catholic Review* (slap. K. Pūga) ir 1961 *Rimties valandėlę* laikr. *Draugas*. 1962–65 arkivyskupijos šeimų k-jos vedėjas. 1965–74 šios arkivyskupijos radijo ir televizijos reikalų vedėjas: parengė daugiau kaip tūkstantį programų, dok. filmą apie Šiluvos koplyčios šventinimą 1966 Vašingtone. 1967–70 vadovavo arkivyskupijos informacijos biurui. 1970 įsteigė pirmą JAV tarpkonfesinį biurą *Ecumedia* radijo ir televizijos reikalams. 1970–72 buvo Amerikos *Catholic Broadcasters* asociacijos pirmininkas, įjungė ją į tarpt. katalikų radijo ir televizijos org-ją UNDA. 1974–84 Amerikos liet. katalikų tarnybos vadovas, rengė lietuvių dalyvavimą tarpt. Eucharistiniame kongrese Philadelphijoje, PA (1976). 1975–92 Liet. katalikų religinės šalpos reikalų vedėjas Brooklyne, NY, ir jos padalinio Liet. informacijos biuro (vėliau centro) steigėjas (1979) ir vadovas. Šis centras informavo liet. ir amer. spaudą apie tikinčiųjų persekiojimą ir žmogaus teisių pažeidimus okupuo-

Kazimieras Pugevičius

toje Lietuvoje. 1973–88 vertė į anglų k. *Lietuvos Katalikų Bažnyčios kroniką* (4–29 nr., tolesnius redagavo), ją platino politikams ir diplomatams. Bendradarbiavo *Eastern European Affairs* ir *Nationals Catholic Register*. Priklausė Lietuvių kunigų vienybei, nuo 1974 buvo jos vicepirmininkas. Dalyvavo JAV LB (buvo pirmasis Religinių reikalų tarybos pirmininkas 1982–88), Lietuvos vyčių centro v-bos veikloje, šv. Kazimiero 500 metų jubiliejaus rengimo k-to Romoje, Lietuvos krikšto 600 metų minėjimo k-to darbuose. Buvo ateitininkų studentų ir sendraugių dvasios vadas. 1965 suorganizavo natūralaus šeimos planavimo kliniką. 1988 organizavo pagalbos Lietuvai akcijas, knygų siuntas. 1997 buvo grįžęs į Lietuvą ir paskirtas į Palaimintojo J. Matulaičio parapiją Vilniuje. 1992 apdovanotas *National Ethnic Coalition of Organizations* medaliu už tautiečių šalpą, 1977 LGD premija, 1999 Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu.

PUIDOKAS Vincas (1903.V.22 Jačiūnuose, Šiaulių aps. – 1978.I.23 Westfielde, MA), kunigas. 1929 baigė Kauno kun. seminariją ir įšventintas kunigu. 1931 atvyko į JAV ir nuo 1933 buvo Šv. Kazimiero parapijos klebonas Westfielde. Veikė su vyčiais, buvo N. Anglijos vyčių, vienerius metus – visos org-jos dvasios vadas. Parėmė vysk. P. Būčio atsiminimų ir II Vatikano susirinkimo dokumentų leidimą.

PUIKŪNAS Jonas (iki 1923 **Pupkis;** 1893.VI.25 Rogupiuose, Griškabūdžio vls., Šakių aps. – 1988.XII.17 Fallbrooke, CA), teisininkas, kariškis. 1913 baigęs Veiverių mkt. seminariją, mokytojavo Kybartų pr. m-loje, 1914 Poltavos gubernijoje, 1915 Maskvos liet. pabėgėlių m-loje ir mokėsi Šeniavskio liaudies un-te. 1916 mobilizuotas į Rusijos kariuomenę, baigęs Karo m-lą, 1917 buvo pasiųstas į frontą Galicijoje (dab. V. Ukraina). Dalyvavo liet. karių susirinkimuose ir suvažiavimuose Kijeve, Sankt Peterburge ir 1917 Liet. seime Petrograde. Su kitais ėmė steigti atskirąjį liet. batalioną Galicijoje, kuris vėliau persikėlė į Vitebską. 1918 grįžo į Lietuvą ir savanoriu stojo į kariuomenę. Tarnavo technikos daliniuose. Į atsargą išėjo majoro laipsniu. Studijavo Lietuvos un-te Kaune: Technikos, vėliau Teisių f-te, baigė 1927. Dirbo Kaune I ir II nuovadų taikos teisėju, vėliau taikos teisėju Širvintose. 1937 perėjo į advokatūrą. 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Augsburgo stovykloje, dirbo Pabaltijiečių DP stovyklos teisme. 1949 atvyko į JAV. Dalyvavo LRK SA, vyčių ir kt. org-jų darbe. Bendradarbiavo *Šaltinyje, Lietuvių balse, Karyje, Trimite, Mūsų žinyne* (paskelbė atsiminimų apie atskirąjį liet. batalioną, kovas su bermontininkais). Rinko tautosaką ir Jono Mingirdo slapyvardžiu išleido 4600 patarlių ir priežodžių rink. *Smulkioji tautosaka* (1958).

PŪKELEVIČIŪTĖ Birutė (g. 1923.VIII.12 Kaune), aktorė, režisierė, rašytoja. 1941 baigė Kauno VIII g-ją. Kartu mokėsi Kauno konservatorijoje (fortepijono kl.) ir dramos studijoje. 1941 įstojo į VDU Teologijos f-tą, kur studijavo germanistiką, vėliau žurnalistiką. 1944 traukėsi į Vokietiją. Apsuptame Danzige pateko į sov. lagerį, iš jo ištrūkusi, apsistojo Augsburge. 1948 persikėlė į Kanadą, gyveno Montréalyje. 1965 atvyko į JAV, gyveno Daytone, FL. 1998 grįžo į Lietuvą, gyvena Vilniuje. Įvairiašakę meninės kūrybos veiklą pradėjo 1941 Jaunimo teatre Kaune, vaidino Augsburgo liet. dramos teatre. Suorganizavo su kitais Montréalio liet. dramos sambūrį. Scenoje reiškėsi kaip dramatinė aktorė, sukūrė liet. ir užs. klasikos personažų: Hanelė (G. Hauptmano *Hanelė*), Louise von Holderlin (M. Rostando *Žmogus, kurį užmušiau*), Živilė (A. Škėmos *Živilė*), Elena (A. Škėmos *Pabudimas*), Jurga (K. Borutos *Baltaragio malūnas*), Sonka (B. Sruogos *Milžino paunksmė*). Vėliau reiškėsi kaip režisierė: 1957 (drauge su K. Veselka) pritaikė scenai K. Borutos *Baltaragio malūną* – pateikė jį kaip skaitomą spektaklį. 1958 pastatė B. Sruogos *Milžino paunksmę*. Šių abiejų spektaklių išleido plokšteles (1959 ir 1960). Čikagos liet. operoje režisavo G. Verdi *Traviatą* (1966). Eilėraščius periodikoje spausdina nuo 1944. Pirmąjį lyrikos rinkinį *Metūgės* išleido 1952. Antroje poezijos knygoje *Atradimo ruduo* (1990) išspausdino eiliuotą dramą *Rauda* (pirmąkart publikuota *Aiduose* 1960) ir draminę poemą *Mišios už išdaviko žmoną*, kurioje filosofiškai sprendžiama

Birutė Pūkelevičiūtė

kaltės problema. Prozos kūrybą pradėjo autobiografiniu romanu *Aštuoni lapai* (1956, II leid. 1992 Vilniuje, vertimas į latvių k. *Lieldienas bez zvaniem* 1981). Jame autorė pirmuoju asmeniu pasakoja karo pabėgėlių išgyvenimus apsuptame Dancige ir sov. lageryje. Kituose romanuose (premijuotuose *Draugo*) vaizduojamas pabėgėlių gyvenimas JAV: *Rugsėjo šeštadienis* (1970, vertimas į latvių k. 1976), *Naujųjų metų istorija* (1974) ir *Devintas lapas* (1982, II leid. 1997 Vilniuje). Rašė apsakymus bei noveles (ne viena laimėjo *Dirvos* novelės konkursą). Rink. *Marko Polo Lietuvoje* švelniai ironizavo perdėtą išeivijos tarpukario Lietuvos gyvenimo idealizavimą. Nemažai sukūrė eiliuotų pasakų vaikams: *Peliukas ir plaštakės*, *Daržovių gegužinė* (abi 1973), *Kalėdų dovana* (1973, II leid. 1990 Vilniuje), *Skraidantis paršiukas*, *Klementina ir Valentina* (abi 1974), *Rimas pas Kęstutį* (1975). Pasakas režisavo ir išleido plokštelėse *Žirginėliai* (1961) ir *Antrieji žirginėliai* (1969). Parašė vaidinimą *Aukso žąsis* (pastatytas Čikagoje 1962, laimėjo I premiją PLB jaunimo dramos konkurse, išsp. 1965). Pagal jį sukūrė 2 valandų trukmės pirmą liet. spalvotą filmą. Dar išleido kn. *Žydra ir geltona* (1984, spausdinama lyrinė drama *Žmonės ir beržai* ir komedija *Antroji Salomėja painiavose*). Apie liet. papročius parengė 45 min. filmą anglų k. *A Christmas Dream* (Kalėdų sapnas). Yra išvertusi L. van Beethoveno operos *Fidelio* libretą (1968), C. Orffo kantatą *Carmina burana* (pastatyta Čikagos liet. operoje 1980). Sukūrė konkursą laimėjusį eil. dainai tremtiniams pagerbti *Paskutinis birželis* (1972, muziką – B. Budriūnas, 1973). Bendradarbiavo *Žiburėlyje*, *Tėviškės žiburiuose*, *Lietuvių dienose*, *Nepriklausomoje Lietuvoje*, *Drauge*, *Naujienose*, *Dirvoje*, *Aiduose*, *Metmenyse*. Buvo aktyvi išeivijos lit. gyvenimo skatintoja. Apdovanota Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (1998).

PUKŠTYS Romanas (g. 1926.XI.17 Kaune), pedagogas, prekybininkas, kolekcininkas. Sportininko, trenerio T. Pukščio tėvas. Vid. mokslą išėjo Kauno m-lose. Per II pasaul. karą pasitraukė į Vakarus. Gyveno Italijoje, studijavo ekonomiką ir finansus Pisos, vėliau Romos un-tuose. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Detroite, MI. Dvejus metus studijavo Detroito un-te, vėliau perėjo į Wayne valstijos un-tą, kurį baigė bakalauro laipsniu (polit. mokslai). 1953–55 tarnavo JAV kariuomenėje. 1960–87 mokytojavo Morton West g-joje Berwyne, IL (dėstė italų kalbą, skaitė kursą apie žiniasklaidos priemones ir jų įtaką visuomenei). 1963 De Paulo un-te Čikagoje, IL, gavo pedagogikos magistro laipsnį. 1987 Čikagoje įkūrė siuntinių gabenimo į Lietuvą b-vę *Transpak*.

Romanas Pukštys

Kolekcionuoja dailės kūrinius, materialiai remia liet. kultūrą ir visuom. veiklą. Lietuvių liaudies meno muziejui Lemonte, IL, padovanojo savo medžio skulptūrų kolekciją (~200 kūrinių).

PUKŠTYS Tomas (g. 1968.V.28 Čikagoje, IL), sportininkas, treneris. Pedagogo R. Pukščio sūnus. Baigęs Staggo g-ją, mokėsi Du Page koledže Čikagoje. Gavęs Floridos un-to Gainesville stipendiją, studijavo un-to žurnalistikos m-loje (1992 komunikacijos bakalauro laipsnis). Sportuoti pradėjo dar mokydamasis g-joje, tapo JAV koledžų ieties metimo čempionu, vėliau ir studentų čempionu. Nuo 1992 5 kartus laimėjo aukso medalius JAV pirmenybėse vyrų grupėje. Lengvosios atletikos tarpt. pirmenybėse Suomijoje 1993 tapo JAV rekordininku (nusviedė 84,7 m). 1993 pagal rezultatus buvo 5-asis pasaulio ieties metikas. Tarpt. varžybose Osakoje (Japonijoje) 1997 užėmė II vietą (85,5 m). Dalyvavo IV Pasaulio liet. žaidynėse Kaune 1991, tapo rekordininku (77,44 m). Atstovavo JAV rinktinei olimpinėse žaidynėse Barselonoje 1992 ir Atlantoje 1996. Po studijų kurį laiką dirbo Brown un-to lengvosios atletikos trenerio asistentu. Dėl traumos iš didžiojo sporto 2002 pasitraukė, dirba jaunimo treneriu, skaito paskaitas.

Tomas Pukštys

PULAUSKAS Matas (g. 1913.X.16 Mikniūnuose, Krakių vls., Kėdainių aps.), kunigas marijonas (nuo 1930). Filosofiją ir teologiją studijavo VDU, Eichstätto aukštojoje teologijos-filosofijos m-loje ir Popiežiškajame Angelicum un-te Romoje (baigė bakalauro laipsniu). Fra Angelicum meno in-te išklausė rel. meno kursą. Į JAV persikėlė 1948. Redagavo *Spaudos apaštalą* ir kurį laiką *Šaltinį*. Išspausdino filos. kn. *Ne visa miršta* (1952), *Tikrovė ir suvokimas* (1953). Išvertė Spirago *Antikristas* (Lietuvoje), O. Mucumeci *Verkianti Dievo Motina Sirakūzuose* (1957). Rašė straipsnių slap. M. Matukas, M. Pls., S. Mikniūnas.

PULKAUNINKAS Bronius (1891.IX.19 Vaitkūnuose, Pabaisko vls., Ukmergės aps. – 1968.XI.30 Michigan City, IN), kariškis. Lietuvos kariuomenės pulkininkas leitenantas. Ukmergėje baigęs m-lą, 1910 išvyko į Irkutską, Rusija; tarnavo apygardos teisme. 1915 pašauktas į Rusijos kariuomenę. 1916 Irkutske baigė karo m-lą, 1917 – karininkų kulkosvaidininkų kursus. 1917 pasiųstas į frontą kariauti su vokiečiais. 1918 tarnavo Rovno, Ukraina, liet. batalione, jį išformavus dirbo liet. tremtinių k-te. 1918 mobilizuotas į ukrainiečių kariuomenę. Patekęs į lenkų nelaisvę, pabėgo ir 1919 grįžo į Lietuvą. Buvo Ukmergės kuopos, nuo 1920 bataliono vadas. Nepriklausomybės kovų su Raudonąja armija ir Lenkijos kariuomene (su šia ties Augustavu ir Seinais) dalyvis. XX a. 3 d-metyje baigė Aukštuosius karininkų kursus Kaune, vadovavo batalionui. Nuo 1930 Telšių miesto ir apskrities komendantas, šaulių rinktinės vadas. Kartu buvo Žemaitijos sporto apygardos pirmininkas. 1940 SSRS okupavus Lietuvą, slapstėsi, vėliau partizanavo. 1944 pasitraukė į Austriją, gyveno Vienoje, Innsbrucke. 1949 persikėlė į JAV, gyveno Beverly Shores, IN.

PUNDZEVIČIUS Stasys (1893.IX.2 Laibiškio vienkiemyje, Skapiškio vls., Rokiškio aps. – 1980.X.20 Great Necke, NY), karo veikėjas. Lietuvos kariuomenės divizijos generolas (1938). 1913 baigė Panevėžio realinę m-lą. Studijavo Kijevo prekybos in-te. 1916 mobilizuotas į Rusijos kariuomenę; 1916 baigęs

Stasys Pundzevičius

Orenburgo, Rusija, karo m-lą, buvo pasiųstas į frontą. 1918 grįžo į Lietuvą, 1919 liepą stojo į Lietuvos kariuomenę. 1919–20 1-osios brigados, 1-osios divizijos štabo rikiuotės adjutantas. Dalyvavo kovos veiksmuose su Raudonąja armija ir Lenkijos kariuomene. Vienas Lietuvos kariuomenės Giedraičių mūšio (1920) plano rengėjų. 1922–23 kartu ėjo ir Gen. štabo Operacijų skyriaus viršininko pareigas. 1921–22 4-osios pėstininkų divizijos štabo viršininkas. 1922 Kaune baigė Aukštuosius karininkų kursus, 1925 – Prahos karo akademiją. 1925–27 5-ojo pėstininkų pulko vadas. 1927–34 Lietuvos karo aviacijos viršininkas. 1934–35 buvo 2-osios pėstininkų divizijos vadas ir Kauno įgulos viršininkas. 1935–39 – 1-osios divizijos vadas. 1939–1940.VII Kariuomenės štabo viršininkas. Sov. Sąjungai okupavus Lietuvą, 1940.VII–1941 pr. buvo Raudonosios armijos 29-ojo teritorinio šaulių korpuso 179 šaulių divizijos vadas. Bolševikų atleistas. 1941.V–1944 mokytojavo Kaune. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Nuo 1949 gyveno JAV. Parašė kn. *Pėstininkų taktika* (1926). Apdovanotas Vyčio kryžiaus V laipsnio (1921), Vytauto Didžiojo 3 laipsnio (1933) ordinu.

PUODŽIŪNIENĖ Janina (**Trumpauskaitė;** 1924.V.4 Pagiriuose, Ukmergės aps. – 1986.III.6 Grand Rapidse, MI), visuomenininkė, šokių vadovė. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, 1949 apsigyveno JAV, Grand Rapidse. 1950 subūrė tautinių šokių kolektyvą *Sietynas* ir jam vadovavo >20 metų. Su juo dalyvavo penkiose tautinių šokių šventėse. Dainavo liet. chore (choras buvo parengęs operetinį vaidinimą). 1978 įsteigė moterų (vėliau mišrus) chorą. Pati kartais dainavo solo ir duete. Dalyvavo JAV LB veikloje: 1960–65 buvo Grand Rapidso apyl. v-bos pirmininkė, vėliau kelių v-bų kultūros vadovė. Nuo 1975 buvo ALRK Moterų s-gos 42-os kuopos pirmininkė. 1984–85 rengė (su dukra Rima) liet. programą *Lietuvių ainių* radijo laidoje.

Janina Puodžiūnienė

PUPIENĖ Nijolė (**Pupius, Jasėnaitė;** g. 1936.VIII.22 Kaune), mokytoja. Nuo 1961 lituanistinių m-lų mokytoja, liet. tautinių šokių vadovė. 1962 bakalauro laipsnių baigė Ilinojaus un-tą. 1965–87 dirbo korp. *Union Carbide* bibliotekininke; nuo 1987 korp. *Viskase* laboratorijos technikė. Nuo 1976 liet. šokių festivalių rengimo direktorė. 1980 vadovavo VI liet. tautinių šokių šventei; 1992 ir 1996 šių švenčių,

Nijolė Pupienė

1983 ir 1991 liet. dainų švenčių rengimo k-to narė. Veikia skautuose (1958 Akademikų skautų s-gos centro v-bos narė). Priklauso Lietuvių tautinių šokių (direktorė), Lietuvių tautodailės in-tui. Pelnė Vydūno premiją.

PURVINAS Martynas (1902.III.8 Dauperuose, Dirvupių vls., Klaipėdos aps. – 1976.X.21 Čikagoje, IL), pedagogas. 1923 baigė Klaipėdos mkt. seminariją. 1925–29 Lietuvos un-te Kaune studijavo fiziką ir matematiką. 1923–25 mokytojavo Klaipėdos liet. g-joje, 1930–31 Klaipėdos mkt. seminarijoje, 1931–39 Vytauto Didžiojo g-joje Klaipėdoje (nuo 1936 vicedirektorius). 1936–39 dėstė Prekybos in-te Klaipėdoje. 1939–44 Telšių g-jos vicedirektorius. Reiškėsi liet. veikloje Klaipėdos krašte: 1928 Lietuvos un-te įsteigė M. Lietuvos studentų d-ją ir buvo jos pirmininkas. 1930–39 Klaipėdos krašto m-lų d-jos sekretorius. Visuomenės s-gos centro v-bos narys. Nuo 1934 Klaipėdos krašto Seimelio narys. 1939.VI kartu su mkt. J. Užpurviu įteikė Gumbinės valdžios prezidentui memorandumą su prašymu leisti veikti Klaipėdoje pr. m-loms ir atidaryti Vytauto Didžiojo g-ją. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, dirbo Uchtės liet. g-jos mokytoju. 1949 persikėlė į JAV. Kurį laiką Klaipėdoje veikė *Santaros* d-joje. Kult. ir polit. klausimais bendradarbiavo *Lietuvos keleivyje*. 1995 Kaune išleista kn. *Klaipėdos krašto mokyklų draugijos istorija*.

PUSARAUSKAS Alfredas Balys (g. 1932.XII.21 Kaune), ekonomistas, inžinierius, diplomatas, visuom. veikėjas. Niujorko MA narys. 1943–44 mokėsi Kaune jėzuitų g-joje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, iki 1948 lankė g-ją Garmisch-Partenkirchene. Priklausė skautų ir ateitininkų s-goms. 1949 persikėlė į Kanadą. 1951 baigė vid. mokslą Montréalyje ir iki 1957 studijavo civilinę statybą Montréalio McGillio un-te. 1955–57 Kanados liet. studentų d-jos viceprezidentas. 1957–64 dirbo statybos inžinieriumi Montréalyje ir iki 1961 dar studijavo McGillio un-te (magistras). 1960 išrinktas Montréalio liet. akademinio sambūrio pirmininku. 1960–63 Montréalio liet. inžinierių ir architektų s-gos pirmininkas, Montréalio liet. bendruomenės vicepirmininkas. 1965–66 dirbo JT patarėju Paryžiuje ir Afrikoje. 1966–68 Vašingtone Pasaulio banko ekonomistas. 1968–76 Kanados diplomatinės tarnybos prie Britų bendruomenės Londone gen. direktorius. 1977–79 *Parsons Brinkerhofo* viceprezidentas Maroke. 1979–82 JT atstovybės Ženevoje, Šveicarija, Nejūrinių valstybių skyriaus vyr. direk-

Alfredas Balys Pusarauskas

torius. 1982–90 finansų b-vės *V. Paulius and Associates* viceprezidentas. Nuo 1991 b-vės *Finteco* prezidentas ir JT, JAV bankų, Britų bendruomenės ir Lietuvos ambasados Vašingtone patarėjas. 1994–95 LR Fin. m-jos sekretorius ir Tarpt. fin. santykių dep-to direktorius, Lietuvos vystymo banko v-bos pirmininkas. Vadovavo Lietuvos delegacijai į Kiniją dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo sutarties, buvo Lietuvos loterijų k-jos pirmininkas. Kvebeko, Kanada, inžinierių d-jos, Londono ekonomistų d-jos narys. Parašė knygą apie Kanados geležinkelių transportą, straipsnių spaudoje, skaitė paskaitas Kanadoje ir JAV. Rašo eilėraščius, populiarina liet. meną ir rūpinasi liet. menininkų pasirodymais Amerikoje ir Europoje.

PUSDEŠRIS Justinas (1907.IX.15 Kudirkos Naumiestyje – 1980.XI.1 Detroite, MI), aktorius, režisierius. 1941–44 buvo Marijampolės teatro aktorius ir režisierius. Pastatė: V. Alanto *Užtvanką*, S. Čiurlionienės-Kymantaitės *Aušros sūnus*, V. Adomėno *Svetimas plunksnas* ir kt. Pasitraukęs iš Lietuvos, kurį laiką gyveno Vokietijoje. 1950 persikėlęs į JAV, apsigyveno Detroite. Dirbo *Fordo* automobilių b-vėje, tęsė aktoriaus ir režisieriaus veiklą. Buvo vienas *Alkos* dramos sambūrio organizatorių ir pagr. režisierius. Pastatė ~40 spektaklių: V. Alanto *Buhalterijos klaida*, Keturakio *Amerika pirtyje*, P. Vaičiūno *Sudrumstoji ramybė*, A. Škėmos *Žvakidė* ir kt. Rengė menines programas, gastroliavo JAV ir Kanados liet. telkiniuose.

PUSKEPALAITIS Augustas Albertas (1898.VI.20 D. Rudminiuose, Lazdėnų vls., Pilkalnio aps. – 1979.VIII.17 Bostone, MA), spaustuvininkas, visuomenininkas. 1912 baigė Liepgalių aštuonmetę m-lą. Nuo 1914 mokėsi Tilžės spaustuvininkų m-loje ir pas O. von Mauderodę, buvo ruošiamas *Lietuviškos Ceitungos* redaktoriumi. 1917 mobilizuotas į Vokietijos kariuomenę, bet nuo 1919 stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. Nuo 1921 dirbo *Šviesos* ir *Varpo* spaustuvėse. Nuo 1922 vokiečių poligrafijos b-vių atstovas Lietuvoje. 1924 įsteigė savo prekybos b-vę ir aprūpino Lietuvos spaustuves V. Europos ir Amerikos spaudos priemonėmis. Buvo Finansų m-jos ekspertas poligrafijos klausimais. Sov. Sąjungai okupavus Lietuvą, kaip buvęs Vokietijos pilietis repatrijavo į Vokietiją, bet dėl liet. kilmės buvo persekiojamas ir tų pačių metų rudenį grąžintas į Lietuvą. Čia dalyvavo antinaciniame pasipriešinime, rėmė slaptą liet. spaudą. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1952 persikėlė į JAV. Daug rūpinosi M. Lietuvos reikalais, rinko istorinę medžiagą jos istorijai. 1946 kartu su kitais atgaivino M. Lietuvos tarybos veiklą, buvo nuolatinis jos vadovybės narys, vicepirmininkas ir spaudos k-jos pirmininkas. LB *Aistijos* spaustuvės Wiesbadene vienas steigėjų. Bendradarbiavo *Spaudos mene, Keleivyje.* 1951–52 redagavo *Keleivį, Unsere Stimme*, M. Lietuvos almanachą *Krivulė* (1948). A. A. Puskepalaičio atsiminimus iš Tilžės ir Kauno suredagavo A. Lymantas ir paskelbė *Mūsų pajūryje* (1982–83).

PUSNIKAS Kazimieras (g. 1893.XI.17 Lapuose, Baisogalos vls., Kėdainių aps. – 1966.X.25), inžinierius. 1913 atvyko į JAV. Brooklyne, NY, lankė vakarinius kursus, baigė techn. m-lą ir 1930 Helley in-te gavo mechanikos inžinieriaus diplomą. Padarė mašinų patobulinimų ir juos užpatentavo. 1917–18 dainavo liet. chore, S. Šimkaus vadovaujamoje vaidintojų grupėje. Veikė inž. profesinėse org-jose: 1919 Liet. mechanikų s-gos sekretorius, 1920–21 – pirmininkas, ALIAS narys. Bendradarbiavo *Vienybėje, Dirvoje.*

PUŠKORIENĖ Dalia (g. 1933.IX.30 Kaune), psichologė, visuomenininkė. 1955 sociologijos bakalauro laipsniu baigė Šv. Juozapo Kalno koledžą, OH. 1974 psichologijos magistro laipsniu baigė Clevelando, OH, un-tą. 1974–88 Medinoje, OH, dirbo psichoterapeute, vėliau klinikine direktore. 1988 Case Western Reserve un-te Clevelande įgijo pelno nesiekiančių org-jų administravimo mokslų pažymėjimą. Nuo 1989 Toledo, OH, Teismo psichiatrijos centro vykdomoji direktorė. Dalyvavo ateitininkų veikloje. Nuo 1991 JAV LB Ohio LF įgaliotinė. 1991–2000 JAV LB Ohio apyg. tarybos narė, Clevelando apyl. v-bos vicepirmininkė (1995), nuo 1991 Krašto tary-

bos narė. Rūpinasi Ohio valstijos lietuvių kultūriniais renginiais, švietimu.

PUŠKORIUS Vytautas (g. 1949 Austrijoje), pianistas. 1972 baigė Clevelando, OH, *Music School Settlement* (B. Smetonienės f-no klasę), 1979 Bowling Greeno valst. un-to muz. koledžą (bakalauras). 1972 su Š. Amerikos Lietuvių vyčių menininkų grupe (dainininkais P. Bičkiene, L. Stuku ir aktoriumi V. Žukausku) gastroliavo P. Amerikoje (Argentinoje, Brazilijoje, Venesueloje, Kolumbijoje, Urugvajuje). Surengė solo koncertą Clevelande. Dalyvavo Tautos šventės minėjimo metinėje programoje Niujorke ir *Margučio* koncerte Čikagoje.

PUŠKORIUS Vladas (**Puškarževičius**; 1893.IV.20 Palangoje – 1958.I.27 Athole, MA; palaidotas Brocktone, MA), dainininkas (bosas), vargonininkas. Baigęs Palangos prog-ją, 1910–12 muzikos (ir vargonuoti) mokėsi Plungėje pas J. Žilevičių. 1913 vargonininkavo Alsėdžiuose. Per I pasaul. karą tarnavo Rusijos kariuomenėje; dirbo raštinėje, dainavo choruose ir solo. Po karo mokėsi muz. m-loje Sibire. Grįžęs į Lietuvą, tarnavo Lietuvos kariuomenėje. 1924 pradėjo dirbti Valstybės operoje ir įstojo į Kauno muz. m-lą, ją baigė 1930. Dainavimą studijavo pas A. Kutkų ir O. Marini. Teatre sukūrė ~40 antraeilių vaidmenų (G. Rossini *Sevilijos kirpėjas*, G. Puccini *Bohema*, *Madame Butterfly*, C. Gounod *Faustas*, G. Verdi *La Traviata*, *Rigoletto* ir kt.). 1944 pasitraukė į Vokietiją. Detmolde dainavo liet. tremtinių pastatytoje G. Rossini operoje *Sevilijos kirpėjas*. Vėliau apsigyveno JAV. Nuo 1951 vargonininkavo Dangun Žengimo parapijoje Pittsburghe, PA, nuo 1954 – liet. parapijoje Athole.

Vladas Puškorius

PUTRIUS Feliksas (1896 Žemaitijoje – 1994.VII.12 Čikagoje, IL), Nepriklausomybės karo, antisov. pasipriešinimo dalyvis. Savanoriu stojęs į Lietuvos kariuomenę, dalyvavo kovose su Lenkijos kariuomenės L. Želigowskio rinktine. Patekęs į lenkų nelaisvę, pabėgo, nukeliavo į Vokietiją. Vokiečiai jį priskyrė prie I pasaul. karo belaisvių rusų. Vėl pabėgęs grįžo į Lietuvą. Tarpukaryje ūkininkavo, organizavo Žemaitijos šaulius, pavasarininkus. 1940 Sov. Sąjungai okupavus Lietuvą, įsijungė į LAF organizuojamą antisov. pogrindį. Sutelkė slaptą *Žemaičių būrį*. Atlikdamas LAF pogrindžio užduotis, lankydavosi Vokietijoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, vėliau apsigyveno JAV. Bendradarbiavo liet. org-jose.

PŪTVYTĖ Emilija (1910.IV.5 Šilo Pavėžupyje, Šiaulėnų vls., Šiaulių aps. – 1995.III.22 Putname, CT), pedagogė, istorikė, visuomenininkė. LŠS vado V. Pūtvio duktė. Mokėsi Šiauliuose: *Aušros* g-joje, mkt. seminarijoje, J. Tumėno brandos kursuose. 1928 baigė Mokytojų prof. s-gos g-ją Kaune. 1930–38 VDU Hum. mokslų f-te studijavo istoriją. Diplomą gavo 1939, medžiagą diplominiam darbui *Prūsų 1525 m. sukilimas* rinko Berlyno archyvuose. Nuo 1938 mokytojavo Kaune žydų g-joje, 1940–42 Vilniaus liet. g-joje, 1942–43 Kelmės g-joje. Reiškėsi šaulių ir skautų veikloje. Nuo 1922 Kaune dalyvavo jaunųjų šaulių klube. Nuo 1926 veikė skautų org-joje: 1928 vadovavo Kauno skaučių tuntui, pakelta paskautininke. 1929 suorganizavo šaules moteris Šiauliuose. 1929–30 Kelmės šaulių moterų pirmininkė. 1930 VDU šaulių moterų organizatorė ir pirmininkė, 1934 suorganizavo studentų korporaciją *Saja* ir buvo jos pirmininkė. 1944 pasitraukė į Vakarus. Gruliche (Čekija) 1944–46 įsteigė liet. vaikų darželį ir jam vadovavo.

Emilija Pūtvytė

Münchene su kitais suorganizavo liet. g-ją, buvo jos inspektorė. 1946 viena Müncheno skaučių tunto organizatorių. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Brooklyne, NY. 1950–51 Maironio lituanistinės m-los istorijos mokytoja. Nuo 1952 gyveno Hartforde, CT, dirbo *Taveler Ins* b-vėje. Baigė Dale Carnegie kursus (viešo kalbėjimo ir vadovavimo), tobulinosi Hartfordo un-te. Vok. kalbos lektore dirbo *Vernon Court Junior* koledže Newporte, RI. Nuo 1964 studijavo Browno un-te, RI, Hum. mokslų f-te, įgijusi magistro laipsnį, galėjo dirbti *Commonvealth of Massachusetts Bristol Community* koledže. Netrukus tapo asocijuota profesore, iki 1976 dėstė istoriją. Vėliau persikėlė į Sunny Hills, FL. 1950–51 Niujorko skautų tuntininkė, vėliau JAV rytų skaučių vadeivė, 1958 išrinkta vyr. skautininkės pavaduotoja. 1956–58 JAV laikinosios šaulių s-gos centro vadovybės narė. Hartforde inscenizavo kelis savo parašytus vaidinimus skautams. Bendradarbiavo *Šaulėje, Trimite, Skautų aide, Mūsų vytyje, Drauge.*

PUZINAS Jonas (1905.X.1 Svaronyse, Deltuvos vls., Ukmergės aps. – 1978.IV.14 Čikagoje, IL), archeologas, visuom. veikėjas. Filosofijos daktaras (1934). Lietuvos MA narys (1941). 1925 baigė Ukmergės g-ją; joje buvo esperantininkų d-jos pirmininkas. Nuo 1925 korp. *Neo-Lithuania* narys, vėliau filisteris. 1925–29 Lietuvos un-te studijavo kalbotyrą ir liet. k. bei lit-rą. Nuo 1926 Lietuvių k. ir Istorijos d-jų narys. 1928–30 Kauno miesto muziejaus kuratorius. 1930–34 Švietimo m-jos pasiųstas Heidelbergo un-te, Vokietija, studijavo priešistorę, lyginamąją filologiją ir klasikinę archeologiją; ten apgynė doktoratą. 1934–39 VDU Hum. mokslų f-to dėstytojas; docentas (1939). Nuo 1934 ir Kauno miesto muziejaus direktorius, 1936–39 Kauno Vytauto Didžiojo kultūros muziejaus jo suorganizuoto Priešistorės sk. vadovas. 1936–40 vadovavo Eigulių, Sargėnų, Veršvų, Seredžiaus, Graužių, Rimaisų ir kt. kapinynų tyrimui. Kartu su kitais ištyrė 27 Lietuvos ist. vietas ir apie 80 aplankė, suteikiant joms archeol. paminklo statusą. 1936 dalyvavo archeologų tarpt. kongrese Osle, Norvegija; 1937 skaitė pranešimus I Pabaltijo istorikų kongrese Rygoje ir IV vokiečių archeologų kongrese Elbinge. Susipažino su Baltijos ir Skandinavijos šalių, Lenkijos, Rusijos muziejų darbu ir tų kraštų archeologiniais tyrinėjimais. Savo archeologinių tyrinėjimų rezultatus 1938 paskelbė svarb. moksl. darbe *Naujausių proistorinių tyrinėjimų duomenys*. Pagal laiko tarpsnius susistemino ist. duomenis,

Jonas Puzinas

Povilas Puzinas

kartu su kalbininku A. Saliu sunormino archeologijos liet. terminiją. 1939–44 VU Archeologijos muziejaus direktorius, 1940–43 VU Archeologijos katedros vedėjas; profesorius (1941). 1940 Lietuvių mokslo d-jos v-bos narys. Nuo 1941 Istorijos in-to archeologijos poskyrio vadovas. 1941–44 Vilniaus un-to Hum. mokslų f-to dekanas, 1941–42 ėjo un-to rektoriaus pareigas. Už veiklą R. Lietuvos d-joje 1942 buvo gestapo suimtas ir kurį laiką kalintas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945 Lietuvių s-gos Lüneburgo sk. ir Lietuvos Raudonojo Kryžiaus sk. Detmolde pirmininkas. 1946–49 Pabaltijo un-to Hamburge-Pinneberge, Vokietija, profesorius, vadovavo un-to Lietuvos skyriui. 1949 apsigyveno JAV, Philadelphijoje, PA. 1949–50 Liet. tremtinių d-jos, vėliau JAV LB Philadelphijos apyl. pirmininkas, 1955–58 JAV LB tarybos narys ir vicepirmininkas. 1962–68 PLB Kultūros tarybos pirmininkas, nuo 1965 Lietuvos laisvės k-to narys. 1969–72 JAV LB Kultūros tarybos pirmininkas. Parašė moksl. straipsnių apie baltų gentis, lietuvių kilmę ir jų apgyventas teritorijas, Vilniaus priešistorę ir kultūrą. Išleido kn. *Lietuvių kilmės teorijos nuo XV amžiaus iki romantizmo* (1950), *Kelias į Lietuvos nepriklausomybės atstatymą* (1968), *Profesorius medicinos daktaras Petras Avižonis (1875–1939)* (1979). Leidinio *Lithuanians in Canada* (1967) vienas autorių ir redaktorių, kn. *Lithuania 700 Years* (1969) skyriaus apie liet. tautos kilmę autorius. 1954–65 LE, nuo 1970 *Encyclopedia Lituanica* redaktorius ir bendradarbis. ALTS leidinio *Tautinės minties keliu* (1979) vienas redaktorių. 1983 Čikagoje išleisti *Rinktiniai raštai* (t. I *Proistorė*, t. II *Kultūra ir politikos istorija*).

PUZINAS Povilas (1907.VIII.3 Rygoje – 1967.X.22 Niujorke, NY), tapytojas. 1920 Rygoje baigė liet. vid. m-lą. 1921–23 mokėsi Kultūros meno d-jos meno m-loje. Nuo 1923 studijavo Rygos dailės akademijoje (iš pradžių buvo laisvas klausytojas, 1928 priimtas studentu; mokėsi V. Purvīčio peizažinės tapybos studijoje); ją baigė 1932. Dalyvavo Latvių-lietuvių vienybės, *Rūtos* d-jų veikloje. 1933–35 tarnavo Lietuvos kariuomenėje. 1937–39 mokytojavo Panevėžio berniukų g-joje,

1940–41 dėstė Kauno taikomosios ir dekoratyvinės dailės m-loje, 1941–43 Kauno taikomosios ir dekoratyvinės dailės in-te. Sukūrė peizažų (*Pilka diena*, 1932; *Mintaujos priemiestis*, 1933, Latvijos valst. muziejaus premija; *Šienapjūtė*, 1939; *Rudens nuotaika*, 1940, parodos Kaune I premija), portretų (1942 Dariaus ir Girėno portretų konkurse pelnė I premiją), freskomis ir paveikslais dekoravo Panevėžio katedrą, paveikslais – Panevėžio marijonų noviciato koplyčią (1939–41), Smilgių bažnyčią (1941). Dalyvavo parodose Latvijoje, Lietuvoje; 1933 Kaune surengė individualią parodą. Vok. okupacijos metais dalyvavo liet. rezistencijoje; nuo persekiojimo pasitraukęs į Rygą tęsė pogrindinę veiklą; 1944 buvo suimtas ir kalintas Rygos kalėjime. 1944 pasitraukė į Vokietiją, nuo 1947 gyveno JAV. Iš pradžių mokytojavo Cattan Rose dailės m-loje Niujorke. 1948 persikėlė į Los Angeles, CA. Nuo 1949 buvo *Lietuvių dienų* meno redaktorius. Po to grįžo į Niujorką, 1956–58 dėstė Cattan Rose, nuo 1957 ir Long Islando meno lygos bei Jackson Heightso meno klubo m-lose. 1961 Long Islande įsteigė privačią dailės studiją, jai vadovavo. Sukūrė peizažų (*Pamiršta gatvė*, 1956; *Čarlio rezidencija*, 1965), figūrinių kompozicijų (*Pabėgėlė*, 1950; *XX a. madona*, 1951; *Žuvų paruošėjas*), portretų, natiurmortų. Kūrybai būdinga buities motyvai, dramatizmas, ramus koloritas, tikslus piešinys, ekspresyvus potėpis. 6–7 d-metyje dalyvavo parodose JAV miestuose, surengė individualių parodų. Pelnė apdovanojimų: 1967 Suvienytųjų Amerikos menininkų garbės aukso medalį, 1969 parodoje Niujorke I premiją ir kt. 1975 Niujorke išleistas jo kūrinių albumas.

PUZINAUSKAITĖ Guoda (g. prie Vašingtono, DC), dainininkė (mecosopranas). Baigė Marylando un-tą (muz. bakalaurė), 1985 – Curtis muz. in-tą Philadelphijoje, PA (bakalaurė). Balsą lavino pas J. Caplan Niujorke, NY. Dainavo operų spektakliuose (G. Puccini *Madam Butterfly*, *Sesuo Angelica*, *Gianni Schicchi*, W. A. Mozarto *Figaro vedybos*). Dainavo Baltimorės, MD, Philadelphijos, Niujorko lietuviams.

Zenonas Puzinauskas

PUZINAUSKAS Zenonas (1920.III.4 Kaune – 1995.VII.16 Beverly Shores, IN), sportininkas. Kaune baigė jėzuitų g-ją ir VDU. Žaidė Lietuvos krepšinio rinktinėje, su ja 1937 ir 1939 tapo Europos čempionu. 1944 pasitraukė į Austriją, vėliau į Vokietiją, dirbo vertėju JAV kariuomenės štabe. 1945–48 dalyvavo lengvosios atletikos varžybose, žaidė krepšinį Kempteno, Vokietija, *Šarūno* komandoje ir lietuvių rinktinėje. 1947 Augsburge išrinktas lietuvių Fizinio auklėjimo ir sporto s-gos pirmininku, suorganizavo sporto instruktorių kursus, jiems vadovavo, dėstė. Veikė tremtinių jaunimo globos org-jose, tarp jų – YMCA. 1951 persikėlęs į JAV, ilgą laiką dirbo YMCA Čikagos, IL, skyriuje. Buvo m-los direktorius, vėliau dirbo Raudonajame Kryžiuje. Beverly Shores liet. klubo narys.

PUŽAUSKAS Algirdas Aleksandras (g. 1921.III.10 Piatigorske, Rusija), žurnalistas, sportininkas, visuomenininkas. 1940 baigė Kauno jėzuitų g-ją. Žaidė Lietuvos fizinio lavinimo s-gos krepšinio komandoje. Vėliau studijavo mediciną VDU ir lankė sporto teisėjų kursus. Žaidė un-to, vėliau Akademinio sporto klubo krepšinio rinktinėse, un-to merginų krepšinio komandos treneris. 1942–43 jėzuitų g-jos kūno kultūros mokytojas. 1944 pasitrau-

kė į Vokietiją. Čia įsteigė liet. sporto klubą *Šarūnas*, buvo jo pirmininkas. Redagavo liet. leidinį *Greveno žinios*, buvo UNRRA biuletenio liet. kalba redakcinės kolegijos narys. 1948–58 gyveno Anglijoje. Buvo D. Britanijos lietuvių s-gos, 1952–57 s-gos tarybos narys, 1953 ir 1956–57 s-gos Ketteringo sk. pirmininkas. Vadovavo Alsagerio stovyklos Stoke-on-Trento miestelyje liet. moterų oktetui. Aktyviai sportavo, priklausė Ketteringo krepšinio klubui. 1958 persikėlė gyventi į JAV. 1960 baigė Čikagos technikos koledžą, IL. 1964–75 dirbo liet. dienraštyje *Naujienos*, vėliau iki 1986 – dienraštyje *Draugas*. Bendradarbiavo ir kituose liet. leidiniuose (*Europos lietuvyje, Vienybėje, Keleivyje, Laisvojoje Lietuvoje, Laive, Dirvoje, Lietuvių balse*). Aktyviai dalyvavo liet. visuom. veikloje: JAV LB Brighton Parko apyl. v-bos narys, 1968 pirmininkas; 1969 ALTo Čikagos skyriaus pirmininkas. Devynerius metus vadovavo Liet. žurnalistų s-gos Čikagos skyriui, tris kadencijas buvo s-gos centro v-bos narys. 1972–78 BALFo direktorius ir centro v-bos narys. Priklausė Čikagos Anglijos liet. klubui. Apdovanotas JAV LB kultūros tarybos premija (2002).

Algirdas Aleksandras Pužauskas

R

RAČIŪNAS Antanas T. (1878 Ragožiuose, Sintautų vls., Šakių aps. – 1956 Long Islande, NY), lietuviško kino vienas pradininkų. XIX a. pab. atvyko į JAV. Apsistojo New Britaine, CT. Kurį laiką dirbęs anglių kasyklose, pradėjo dirbti fotografu Brooklyne, NY. Vėliau tapo kino operatoriumi. Nuo 1909 atvykdavo į Lietuvą, filmavo gamtovaizdžius, kaimo darbus, papročius, šventes, JAV – lietuvių gyvenimo įvykius (filmų neišliko). Sumontuotus filmus ir skaidres rodydavo lietuvių kolonijų renginiuose. Filmų demonstravimus papildydavo deklamacijos, žmonos pianistės ir dainininkės E. Baltruškaitės-Račiūnienės atliekamos liaudies dainos ir *Vienybės lietuvninkų* bendradarbio J. Danieliaus prakalbos. Yra teikęs liet. filmų prancūzų *Pathe* filmų studijos filialui Niujorke. Su kitais 1919 Brooklyne buvo įsteigęs lietuvių filmų b-vę, kuri 1922 iširo. 1924 iš kinematografijos pasitraukė. Kurį laiką dirbo *Vienybės* redakcijoje.

RAČKAUSKAS Antanas (1907.X.21 Medininkuose, Platelių vls., Kretingos aps. – 1989.I.30 Chipley, FL), kunigas. 1934 baigė Telšių kun. seminariją ir įšventintas kunigu. 1934–36 Tverų, 1936–39 Kuršėnų parapijos vikaras. Čia įsteigė *Pavasario* s-gos skyrių, buvo jo pirmininkas. 1939–40 Šventosios parapijos klebonas ir laivo *Prezidentas A. Smetona* kapelionas. 1940–42 pasitraukė į Berlyną, grįžęs dirbo vikaru Veiviržėnuose. 1944 pasitraukė į Vokietiją, buvo Reinlando-Westfalijos liet. kunigų dekanas, Detmoldo, Greveno ir Blombergo stovyklų klebonas ir g-jos kapelionas. 1950 persikėlė į JAV. 1953–68 Apreiškimo parapijos Brooklyne, NY, vikaras, nuo 1968 klebonas. 1956–70 dėstė tikybą Maironio lituanistinėje m-loje. Veikė šalpos org-jose, *Kunigų vienybėje*.

RAČKAUSKAS Jonas (1903.IX.3 Švėkšnoje, Tauragės aps. – 1979.VII.28 Čikagoje, IL), mokytojas. Pedagogo, visuom. veikėjo J. A. Rač-

kausko tėvas. 1921 baigė Švėkšnos prog-ją ir įstojo į Kauno kun. seminariją. 1924–29 Lietuvos un-te Kaune studijavo filosofiją, pedagogiką ir sociologiją. Lotynų k. mokytojo cenzą įgijo prie Švietimo m-jos 1929. Mokytojavo Mažeikių (1927–34), Švėkšnos (1934–44) g-jose. 1944 pasitraukė į Vokietiją, mokytojavo Regensburgo-Scheinfeldo liet. g-joje. Į JAV persikėlė 1949, apsigyveno Čikagoje. Buvo *Ateities* žrn. administratorius (iki 1966). Parašė *Lotynų kalbos gramatikos konspektą* (1928), *Lotynų kalbos vadovėlį* (1946).

RAČKAUSKAS Jonas Antanas (g. 1942.I.20 Švėkšnoje, Tauragės aps.), pedagogas, visuom. veikėjas. Pedagogo J. Račkausko sūnus, mokytojos R. Račkauskienės vyras, verslo administratorės R. Račkauskas tėvas. Ph. D. (1977). LKMA narys. Vilniaus ped. un-to garbės daktaras (1995). Tėvų atvežtas į JAV, Čikagoje, IL, baigė vid. mokslą ir 1960 įstojo į De Paulo un-tą, IL. Studijas baigė 1964 pedagogikos ir psichologijos bakalauro, 1968 – mokyklų administravimo magistro laipsniu. 1968 dar baigė Pedagoginį lituanistikos in-tą. Otavos un-te (Kanada) apgynė ped. doktoratą, išnagrinėjęs Edukacinės k-jos veiklą Lietuvoje 1773–94 (disertacija *Educational Reform in Eighteenth Century Poland and Lithuania* Liet. istorikų d-jos 1977 išleista Čikagoje; liet. *Švietimo reforma Lenkijoje ir Lietuvoje XVIII a.*, 1994 Vilniuje). 1963–67 dirbo De Paulo un-te, IL. 1966–86 tarnavo JAV kariuomenėje: baigė US Army Intelligence School, lankė Command and Staf College; gen. štabo majoras. Nuo 1968 Čikagos valst. un-te dėsto ped. dalykus, moksl. konsultantas; profesorius (1981). Nuo 1979 Pedagoginio lituanistikos in-to rektorius. Nuo 1980 priklauso Aukštojo mokslo k-jai, besirūpinančiai ikimokyklinio amžiaus vaikų švietimu. Ped. klausimais paskelbė straipsnių JAV ir Kanados moksl. žurnaluose, parengė mokymo priemonių, daug jų redagavo. Žrn. *Lituanus* redaktorius (1971–78), *Challenge: Monthly Commentary on Issues in Education* redaktoriaus pavaduotojas, *Lithuanian Historical Review* redakcijos narys (nuo 1971). Parengė kn. *Aleksandras Stulginskis: Atsiminimai* (1980), *Amerikos lietuvių tarybos kūrimosi 1939–1941 metais*

Jonas Antanas Račkauskas

atspindžiai dokumentuose ir spaudoje (su J. Skiriumi, 1998). Aktyviai dalyvauja liet. visuom. veikloje. Mokydamasis veikė Ateitininkų s-goje: 1961–65 buvo moksleivių s-gos vadas, 1960–62 žrn. *Ateitis* redakcijos narys. Nuo 1971 Liet. istorikų d-jos vicepirmininkas. 1976–88 LF direktorių tarybos sekretorius. Nuo 1978 Lituanistikos in-to istorikų sekcijos pirmininkas. 1979–88 Jaunimo centro direktorių tarybos pirmininkas. Su ist. J. Dainausku, rašytoju Č. Grincevičiumi, B. Kvikliu ir kt. 1981–82 įsteigė Lituanistikos tyrimo ir studijų centrą ir jam vadovauja. 1985–97 JAV LB Krašto v-bos narys. 1993 su Mokslo ir enciklopedijų leidyklos (dab. Mokslo ir enciklopedijų leidybos in-tas, Vilnius) direktoriumi Z. Pociumi iškėlė sumanymą parengti žinyną *JAV lietuviai*, organizavo parengiamuosius darbus ir lėšų telkimą. 1996–2000 ALTo pirmininkas. Buvo II, III, IV MKS prelegentas. Priklauso Amerikos švietimo tyrimų ir Tarptautinei vaikų švietimo asociacijoms, Lyginamajai švietimo d-jai. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (1996), gavo 10 JAV kariuomenės apdovanojimų, aukščiausias – *Meritorious Service* medalis (1986).

RAČKAUSKAS Karolis (**Vairas-Račkauskas**; 1882.XI.16 Šiaudinėje, Papilės vls., Šiaulių aps. – 1970.IV.3 Kaune), rašytojas, vertėjas, spaudos

darbuotojas, visuomenininkas. Mokėsi Luokėje, Šiaulių ir Tartu, Estija, g-jose, 1900–04 Žemaičių kunigų seminarijoje. 1905 buvo *Lietuvių laikraščio* techn. redaktorius. Veikė Sankt Peterburgo lietuvių d-jose. Dėl dalyvavimo polit. veikloje 1906 iš Sankt Peterburgo turėjo persikelti į Ukrainą. 1907 pasitraukė į Šveicariją, iš ten per Prancūziją 1908 atvyko į JAV. Brooklyne, NY, įsijungė į liet. socialistų veiklą, redagavo *Kovą*. 1909 apsigyveno Scrantone, PA, su J. Šliūpu, V. Dembskiu ir K. Jurgelioniu įsteigė *Laisvąją mintį*, 1910–15 ją redagavo. Dalyvavo SLA veikloje. 1911–20 Baltimorėje, MD, redagavo *Tėvynę*, SLA kalendorius. Persikėlęs į Niujorką, NY, dirbo Amerikos liet. spaudos d-joje. Nuo 1913 buvo Lietuvių mokslo d-jos įgaliotinis Amerikoje, dalyvavo kt. liet. org-jų veikloje. 1920 Lietuvos atstatymo b-vės pasiųstas į Lietuvą steigti prekybos ir pram. b-vių (įsteigė *Ringuvos, Varpo, Ventos* ir kt. b-ves). 1923–28 dirbo Lietuvos pasiuntinybėje Londone, 1929 gyveno Prancūzijoje. 1929–32 Lietuvos konsulas P. Afrikoje. 1933–40 vertėsi žurnalistika ir vertėjo darbu Kaune: nuo 1938 leido *Iliustruotą pasaulį*. 1940–48 dirbo Kauno centr. b-koje, 1949–69 P. Cvirkos memorialinio muziejaus direktorius. Nuo 1905 bendradarbiavo Lietuvos ir JAV lietuvių spaudoje, pasirašinėjo daugeliu slapyvardžių, dažniausias – Vairas. Parašė daug visuom. ir kult. apžvalgų, į liet. kalbą išvertė apie 80 knygų, paskelbė eilėraščių, prozos (*Rusijos caras*, 1908, *Eilėmis ir proza*, 1909, *Girnikas Pašakarnis*, 1911, *Prakeikimas*, 1914), publicistikos ir informacinės lit-ros (*Darbininkai ir jų ateitis*, 1908, *Didžioji karė Europoje*, 1914, *Žinios ir faktai apie SLA*, 1914, *Amerika arba rinkinys įvairių faktų*, 1915, ir kt.). 1957 Vilniuje išleista *Rinktinė*, 1967 – kun. V. Dembskio biografija *Kunigas maištininkas*.

RAČKAUSKAS Konstantinas (1905.VII.2 Kaune – 1972.II.24; palaidotas Hot Springse, AR), teisininkas. Teisininko V. A. Račkausko brolis. Teisės daktaras (1946). 1924 baigė *Aušros* g-ją Kaune. 1924–30 (su pertrauka) studijavo Politikos mokslų m-loje (*École de Science Politique*) Paryžiuje. 1925–27 studijavo Karališkajame Romos un-te Italijoje (kanonų teisę), 1934–35 Berlyno un-te Vokietijoje. 1930–40 Valstybės tarybos referentas, narys. Kurį laiką VDU ir Vilniaus un-to asistentas. Kaip teisės patarėjas dirbo Seimo k-jose, ministrų kabinete, dalyvavo tarpt. konferencijose. 1944 pasitraukė į V. Europą. 1946 Paryžiuje įgijo daktaro laipsnį. 1947 dėstė m-loje *École de Hautes Études Internationales*. Persikėlęs į JAV, 1948 Fordhamo un-te Niujorke, NY, dėstė lyginamąją konstitucinę, tarpt. teisę, tarpt. santykius; profesorius. Parašė *The Internationalization of Jerusalem* (1956), *Lietuvos konstitucinės teisės klausimais* (1966). Teisės ir polit. klausimais bendradarbiavo *Teisėje, Travaux de l'Action Populaire, Thought, Baltic Review, La Revue Baltique*. Apdovanotas Fordhamo un-to aukso medaliu.

Konstantinas Račkauskas

RAČKAUSKAS Rita (**Bieliauskienė;** g. 1971.XII.8 Čikagoje, IL), verslo administratorė. Pedagogo, visuom. veikėjo J. A. Račkausko ir mokytojos R. Račkauskienės duktė. 1993 Ilinojaus un-te Čikagoje gavo antropologijos bakalauro laipsnį. 1994 atvyko į Lietuvą, iki 1997 dirbo b-vės *Coca Cola Bottlers* reklamos agentūroje *AGE reklama*, McDonald's restoranų tinklo rinkodaros padalinyje Vilniuje. 1997–99 gyveno Londone, dirbo b-vėje *Simon Marketing International*; jos siuntimu Madride rengė marketingo žaidimą *McDonald's Monopoly*. Nuo 1999 gyvena JAV; Ilinojaus un-to Verslo

koledže vadovauja verslo administravimo, informatikos ir buhalterijos magistrantūros programoms.

RAČKAUSKAS Vytautas (g. 1925.XI.5 Nemirsetoje, Klaipėdos aps.), gydytojas. Pasitraukęs į Vokietiją, 1960 baigė Heidelbergo un-tą. Apsigyvenęs JAV, įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika Ilinojaus valstijoje. Nuo 1964 šeimos gydytojas Brookfielde, IL. Kartu dirba MacNealio memorialinėje ligoninėje Berwyne ir LaGrange memorialinėje ligoninėje LaGrange (abi IL).

RAČKAUSKAS Vytautas Aleksandras (g. 1910.I.2 Kaune), teisininkas, fotoreporteris. Teisininko K. Račkausko brolis. Baigęs *Aušros* g-ją, 1929–33 studijavo VDU Teisių f-te. Priklausė korp. *Neo-Lithuania*. 1933 įgijęs teisininko diplomą, 1935–36 buvo teismo tardytojas Ukmergėje; vadovavo jaunalietuviams, tautininkų org-jai. 1936–39 Marijampolės, 1940 Vilniaus prokuroro padėjėjas. 1936–39 veikė Marijampolės šaulių rinktinėje. Teisės klausimais bendradarbiavo *Lietuvos aide* ir kt. 1942–43 studijas tęsė Friedricho Wilhelmo un-te Berlyne, 1943–44 Alberto un-te Karaliaučiuje. 1947–49 gyveno D. Britanijoje, nuo 1963 JAV, Čikagoje, IL. Vertėsi nekilnojamojo turto pardavimu, laikrodininkyste, bendradarbiavo spaudoje (rengė fotoreportažus). Priklausė Lietuvių teisininkų d-jai (centro v-bos vicepirmininkas). Tęsė veiklą korp. *Neo-Lithuania*, nuo 1972 korporacijos garbės teismo narys. 1972 įstojo į Amerikos savanorių tarnybą; ten dirbo iki 1978. Apdovanotas jaunalietuvių Trijų liepsnų žymeniu.

Vytautas Aleksandras Račkauskas

RAČKAUSKIENĖ Ramunė (g. 1944.XI.22 Bublitze, Vokietija), pedagogė. Prezidento A. Stulginskio vaikaitė, pedagogo, visuomenės veikėjo J. A. Račkausko žmona, verslo administrtorės R. Račkauskas motina. Pedagogikos daktarė (1993). 1949 su tėvais atvyko į JAV. 1966 baigė De Paulo un-tą Čikagoje, IL, bakalauro laipsniu (pr. mokslo pedagogika). Mokytojavo JAV įv. apygardų m-lose. Čikagos valst. un-te 1978 gavo mokyklinės psichologijos, 1990 – ikimokyklinės pedagogikos magistro laipsnius. 1978–83 dirbo *Poseno Robbinso* programos (pradinių klasių vaikų supažindinimo su įvairiomis profesijomis) direktoriaus pavaduotoja. 1983–84 Pietų Ilinojaus un-to Carbondale dėstytoja. 1983–85 buvo Lietuvių katalikų jaunimo s-gos prezidentė. Nuo 1983 dėsto Pedagoginiame lituanistikos in-te, Čikagos valst. un-te, nuo 1986 Čikagos un-to ir koledžo konsorciumo vasaros kursuose. 1991–92 Vaikų darželių bei pradinių klasių k-jos narė. Novos un-te, FL, apgynė disertaciją, gavo pedagogikos daktaro laipsnį. Nuo 1993 dirba Ilinojaus švietimo tarybos konsultante. Nuolatinė pedagogų konferencijų ir seminarų pranešėja. Parengė mokymo priemonių amerikiečių, lietuvių mokykloms.

RAČKUS Aleksandras (1893.VI.7 Čekiškėje, Kauno aps. – 1965.X.9 Čikagoje, IL), gydytojas, muziejininkas, visuom. veikėjas. Mokėsi Ariogaloje, 1905–07 Kauno g-joje. 1910 išvyko į JAV. 1912–13 mokėsi Šv. Lauryno koledže Kanadoje, 1914 Šv. Kryžiaus koledže Worcesteryje, MA. 1915 įstojo į Loyolos un-tą Čikagoje, kuriame studijavo sociologiją, vėliau mediciną. 1922 baigęs Čikagos med. m-lą ir įgijęs gydytojo diplomą, Čikagoje vertėsi priv. praktika. 1912 įstojo į Lietuvos vyčių org-ją

Aleksandras Račkus

(1914 centro v-bos sekretorius, 1922 centro iždo globėjas). Vienas žrn. *Vytis* steigėjų, 1915–16 pirmasis jo redaktorius. 1916 *Draugo* redakcijos narys (1922–65 vadovavo Sveikatos sk.). 1916–17 leido ir redagavo žrn. *Laisvamanių žiedai*. 1916–17 ALRK moksleivių susivienijimo pirmininkas, 1917–18 Lietuvių Romos katalikų pilnųjų blaivininkų susivienijimo narys; 1918–19 ALRKF sekretoriato vedėjas. 1917 Čikagoje įsteigė Lietuvių numizmatikos ir istorijos muziejų; surinko didelę numizmatikos kolekciją. 1935 Kaune surengė liet. numizmatikos parodą, po parodos visus (~80 000) eksponatus padovanojo Lietuvai. 1938–40 Kaune vertėsi priv. praktika, kartu buvo JAV konsulato gydytojas. 1940 grįžo į Čikagą. Buvo vienas Lietuvių ir amerikiečių d-jos steigėjų ir v-bos narys. Bendradarbiavo *Darbininke, Tautos ryte, Dirvoje, Aušrinėje, XX amžiuje, Giedroje, Kosmose, LE*. Numizmatikos klausimais rašė amer. žrn. *Numismatics*. Straipsnių apie knygnešius paskelbė P. Rusecko kn. *Knygnešys* (2 t. 1926–28), *Draugo* atkarpoje *Knygnešių kronika* (1929–30). Parašė kn.: *Gudonai (Gotai): Lietuvių tautos giminaičiai* (1929, liet. ir anglų k.), *Žinynas apie Lietuvos numizmatiką* (t. 1 *Pirmykščiai pinigai priešistorijos gadynėje* 1965). Priklausė amer. numizmatų d-joms, Lietuvos istorijos d-jai. Apdovanotas Vytauto Didžiojo III laipsnio ordinu (1935) ir Šaulių Žvaigždės ordinu (1939).

RADAUSKAS Bruno (Bronius; 1910 Krokuvoje – 1980 JAV), gydytojas psichiatras. 1936 Berlyne baigė Friedricho Wilhelmo un-to Medicinos f-tą. Stažavo *Charite* chirurginėje klinikoje Berlyne. Vėliau atvyko į Lietuvą, dirbo Klaipėdos Raudonojo Kryžiaus ligoninėje. Atvykęs į JAV, specializavosi psichiatrijos srityje Baltimorėje, MD, – Setono psichiatrijos in-te, Johno Hopkinso un-to Med. m-loje (1973–75 psichiatrijos instruktorius) ir Merilando med. koledže. 1956 išlaikė specialybės egzaminus. Buvo Spring Grove valst. ligoninės Baltimorėje klinikinis direktorius, vėliau Rytų Pakrantės valst. ligoninės Cambridge, MA, vyr. gydytojas.

RADAUSKAS Henrikas (1910.IV.23 Krokuvoje, Lenkija – 1970.VI.27 Vašingtone, DC), poetas, vertėjas. I pasaul. karo metais su tėvais gyveno Rusijoje, lankė pr. m-lą Novo Nikolajevske. 1921 grįžo į Lietuvą. Mokėsi Panevėžio g-joje, 1929 baigė mkt. seminariją. 1930–34 VDU studijavo lietuvių, vokiečių, rusų kalbas ir lit-rą. Lankė B. Sruogos teatro seminarą. 1934–36 dirbo VDU Hum. mokslų b-koje, 1936–37 Klaipėdos radiofono pranešėjas. 1938–40 Švietimo m-jos knygų leidimo k-jos redaktorius. 1940–41 Švietimo liaudies komisariato Meno reikalų v-bos sekretorius, 1941–44 Kaune Valst. leidyklos redaktorius, nuo 1943 pab. – leidybos viršininkas. Nuo 1929 periodikoje spausdino eilėraščius, 1935 išleido pirmąjį poez. rinkinį *Fontanas*. 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Berlyne, Reutlingene. 1949 persikėlė į JAV. Gyveno Baltimorėje, MD, Čikagoje, IL, dirbo fiz. darbą. 1959–69 dirbo Kongreso b-koje Vašingtone. Buvo LRD ir PEN klubo narys. Bendradarbiavo LE, *Aiduose, Literatūros lankuose* ir kt. Išleido poez. rinkinius *Strėlė danguje* (1950), *Žiemos daina* (1955, LRD premija), *Eilėraščiai* (1965, rinktinė ir naujas rink. *Žaibai ir vėjai*). Kūrybai būdinga apolitiškumas, išgryninta poetinė konstrukcija, mo-

Henrikas Radauskas

dernizmo ir klasikinės poetikos sintezė, sąsajos su pasauline mitologija ir kultūros istorija, estetizmas, hiperbališkumas, formos naujovės ir tobulumas. Akcentavo kalbos, kaip estetinės vertybės, reikšmę, jos tapybiškumą, muzikalumą. Kūrybos pagr. temos – kūrėjo-poeto individualus pasaulis, jo dialogas su likimu ir istorija. Vėlesnėje kūryboje išryškėjo ironija ir egzistencializmas, tragizmo nuotaikos. Spaudai parengė *Lenkiškai lietuvišką žodyną* (1939), į liet. kalbą išvertė rusų, lenkų, vokiečių, prancūzų poezijos ir prozos (R. Martino du Gard, G. de Maupassanto, B. Schulzo, J. Baltrušaičio, J. W. Goethe, H. Heine, Cz. Miloszo, B. Pasternako ir kt. kūrinių). H. Radausko eilėraščių yra išversta į anglų, vokiečių, lenkų, suomių, estų, latvių kalbas. J. Zdanys į anglų k. išvertė eilėraščių rinkinį *Chimeras in the Tower* (1986). Po H. Radausko mirties išėjo poez. rinkiniai *Eilėraščiai, 1965–1970* (1978), *Eilėraščiai* (1994, 1999), *Lyrika* (1980), *Pasauliu netikiu, o Pasaka tikiu* (1993).

RADIS Stasys (**Radzevičius;** 1890.VIII.17 Mileikiškiuose, Troškūnų vls., Panevėžio aps. – 1956.X.21 Čikagoje, IL), inžinierius. Baigęs Panevėžio realinę m-lą, studijavo elektrotechniką Sankt Peterburgo technologijos in-te. 1928 Kaune baigė Lietuvos un-to Technikos f-tą. Dirbo Finansų m-jos Prekybos dep-te, Elektros apšvietimo b-vėje Kaune, 1941–44 okupacijos metais *Energie Versorgung Ostland G. m. b. H.* įstaigoje, kuri tvarkė visas Lietuvos elektrines. Buvo Lietuvos automobilininkų klubo sekretorius, 1928 vienas Kauno teniso klubo steigėjų, ilgametis pirmininkas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Hanau stovykloje vadovavo Technikos biuro dirbtuvėms, su kitais suorganizavo sporto klubą *Perkūnas*. 1949 persikėlė į JAV ir Čikagoje dirbo elektrotechnikos inžinieriumi. 1956 teisėjavo Amerikos liet. sporto šventėje, Vidurio Vakarų lauko teniso turnyre. ALTS, SLA, ALIAS narys, dalyvavo JAV LB Čikagos sk. veikloje.

RADYS Vytas (Vytautas **Radavičius;** 1923.III.23 Akmenėje – 1985.XII.27 Čikagoje, IL), sportininkas, sporto veikėjas, dainininkas (bosas). Plinkšėse baigė ž. ū. m-lą. 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Dillingene. Buvo sporto klubo *Sakalas* v-bos narys (parašė atsiminimus). Žaidė krepšinį, tinklinį. 1947 baigė Fizinio auklėjimo mokytojų tobulinosi ir sporto instruktorių kursus Grafenaschau. Persikėlęs į JAV,

Vytas Radys

1949 apsigyveno Čikagoje, buvo sporto klubo *Perkūnas* v-bos narys, nuo 1951 pirmininkas. Žaidė tinklinį, krepšinį, lankė lengvosios atletikos treniruotes, dalyvavo rutulio stūmimo varžybose. 1951 I Kanados ir JAV lietuvių olimpiados Toronto metu išrinktas k-jos, vėliau pasivadinusios Laikinuoju JAV ir Kanados FASKu, nariu. Vėliau De Paulo un-te Čikagoje studijavo buhalteriją. 35 metus dainavo *Dainavos* ansamblyje (buvo v-bos narys); atlikdavo solo partijas šio ansamblio muz. spektakliuose (*Šienapjūtė, Vestuvės be piršlybų, Išeiviai, Nemunas žydi, Sidabrinė diena, Pamario pasaka, Kūlgrinda, Emilija Pliaterytė, Čičinskas, Vilniaus pilies legenda, Lietuviškos vestuvės*). Giedojo bažnyčiose.

RADVILIENĖ Izolda Marija (**Bendoraitytė;** g. 1944 Marijampolėje), gydytoja oftalmologė. Atvykusi į JAV 1968 baigė Ilinojaus un-to Medicinos koledžą. Čikagoje specializavosi Rusho-Presbiterionų-Šv. Luko medicinos centre. Yra Rusho med. m-los instruktorė.

RADZEVIČIUS Antanas (1884.IV.23 Vilkaičiuose, Kruopių vls., Šiaulių aps. - 1956.V. Perth Amboy, NJ), vargonininkas, vargonų meistras. Vargonuoti mokėsi pas Kruopių vargonininką B. Burakauską. Vargonininkavo Čečerske, Jiezne ir Garliavoje. Kaune tobulinosi pas J. Naujalį. 1901 Garliavoje dirbo prie vargonų įrangos. 1905 atvyko į JAV. Vargonininkavo Elizabethe, Newarke, abu NJ, vadovavo *Vyčių* chorui, koncertavo. Muzikos mokėsi pas M. Petrauską ir Damrosho muz. akademijoje Niujorke, NY. 1906–09 mokėsi vargonų įrangos, vėliau pats ėmėsi taisyti vargonus. 1910 Newarke įkūrė vargonų firmą *Anthony Radzewicz Pipe Organ Co.* Nuo 1921 firmos veiklą išplėtė (firmą pavadino *Radd Organ Corporation;* ek. krizės metu bankrutavusios įmonės veiklą vėliau su 3 sūnumis atnaujino). Pastatė ~100 vargonų bažnyčiose (1911 liet. parapijoje Patersone, NJ, lenkų ir kt. parapijose), salėse, m-lose, teatruose. 1931 siūlė veltui pastatyti modernius vargonus Lietuvoje (sumanymas neįgyvendintas). Prasidėjus II pasaul. karui vargonų firma nustojo veikti (1941). Vargonininkavo liet. parapijoje Eastone, PA, vėliau lenkų parapijoje. Įdainavo plokštelių (su Newarko choru ir dainininkais), įrašė monologų. Buvo vienas ALRK Vargonininkų s-gos organizatorių.

Antanas Radzevičius

RADZIULYTĖ Paulina (**Kalvaitienė;** g. 1905.XI.14 Velikije Luki, Rusija), sportininkė. Sportuoti pradėjo 1923 Kaune. Įstojusi į LFLS, reiškėsi lengvojoje atletikoje. 1925 pasiekė 6 bėgimo (60 ir 1000 m), šuolių į aukštį ir tolį, ieties, disko metimo, rutulio stūmimo ir trikovės rekordus. Krepšinį žaidė nuo 1923. Buvo LFLS krepšinio rinktinės narė. 1929 dalyvavo Europos moterų krepšinio pirmenybėse Romoje, kur Lietuvos komanda laimėjo II vietą. 1939 Tautinėje olimpiadoje gavo aukso medalį už krepšinį. 1928 Pasaulinėje olimpiadoje Amsterdame dalyvavo 800 m bėgime. 1944 pasitraukė į Vokietiją, vėliau iš Šveicarijos emigravo į Australiją. 1958 persikėlė į JAV ir apsigyveno Bostone, MA. Čia dirbo ped. darbą su skautais. 1961–81 Bostono lituanistinės m-los mokytoja. Režisavo daugiausia savo parašytus vaidinimus vaikams skautų Kaziuko mugėse ir m-loje. Aktyvi jaunųjų skaučių vadovė, vyr. skautininkė. 1960–70 dirbo Johno Hancocko draudimo b-vėje, pelnė garbės žymenį. Išleido vaidinimų rink. *Stovi pasakų pilis* (1976).

RADZIVANAS Bronius (1907 Vidiškiuose, Ukmergės aps. - 1978 JAV), gydytojas ginekologas. 1939 baigęs VDU Med. f-tą, dirbo gydytoju Kaune, 1944 pasitraukęs į Vokietiją - Fellbacho pabėgėlių stovykloje. Atvykęs į JAV 1950-57 Niujorke, NY, specializavosi akušerijoje ir ginekologijoje. 1959 išlaikė egzaminus ir, įgijęs praktikos teisę, dirbo Richmond Hillyje NY. Aktyviai veikė PLGS (1968-71 s-gos sekretorius ir iždininkas), VLIKe, Ateitininkų s-goje, LB.

RADŽIUS Aleksandras (1915.XI.10 Smolenske, Rusija - 1996.III.23 Baltimorėje, MD), pedagogas, poetas. 1936 baigė Telšių g-ją. 1936-38 VDU studijavo ekonomiką ir iki 1942 dar dirbo Kauno miesto savivaldybės raštinėje. Skautas. 1942-43 *GerMaPo* b-vės Kaune buhalteris apskaitininkas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945-50 mokytojavo Kempteno liet. g-joje; čia įsteigė skautų *Tėviškės* tuntą ir jam vadovavo. 1949 Kempteno liet. stovyklos vicepirmininkas ir kultūros reikalų vedėjas. Redagavo stovyklos žinių biuletenį *Alguvos baro dienos naujienos*. 1950 apsigyveno JAV. 1950-54 Karaliaus Mindaugo lituanistinės m-los Baltimorėje mokytojas, 1954-56 ir 1963-70 m-los vedėjas. Nuo 1955 dalyvavo Ateitininkų sendraugių s-gos Baltimorės sk. veikloje. Nuo 1981 Vašingtono, DC, K. Donelaičio lituanistinės m-los vedėjas. 1977-78 JAV LB Kultūros tarybos narys, 1978-79 tarybos pirmininkas. LRD narys. Išspausdino eilėraščių liet. poezijos antologijose ir metraščiuose, *Aiduose* ir *Drauge*. Išleido eilėraščių knygas *Žiogo Šokliuko smuikelis* (Rimo Glūdučio slap., 1948 Vokietijoje), *Paukščių takas* (1961), *Baltas mėnulio miestas* (1975), *Priimk mane, mėnuli* (1980), *Keliaujame abu, mėnuli* (1991), *Ruduo mėnulyje* (1994), *Kryžių kalnas* (1995; visos JAV). Eilėraščių išspausdinta antologijose *Lietuvių poezija III* (1971), *Žvaigždžių sonatos* (1981). Kūryboje vyrauja erdvės tematika, akcentuojamas Visatos nuostabumas, reiškiama pagarba jos kūrėjui.

RADŽIUS Vytautas (g. 1925.XI.9 Tūbiniuose, Šilalės vls., Tauragės aps.), muz. veikėjas, visuomenininkas. 1943 baigė Šilalės g-ją. 1944-46 studijavo Eichstätto ir 1946-47 Dillingeno, abu Vokietija, Filosofijos-teologijos aukštosiose m-lose. 1947-49 Eichstätto liet. g-jos mokytojas. 1949 atvyko į JAV ir tais pačiais metais su A. Geču Čikagoje, IL, subūrė vyrų chorą,

Aleksandras Radžius

Vytautas Radžius

kuris vėliau pasivadino Čikagos liet. vyrų choru *Vytis*. Nuo 1956 (su pertraukomis) Čikagos liet. operos administratorius ir choro narys. Vienas I JAV ir Kanados liet. dainų šventės (1956) ir I JAV ir Kanados lietuvių tautinių šokių šventės (1958) organizatorių Čikagoje. 1974 Roosevelto un-te Čikagoje įsigijo verslo vadybos ir buhalterijos bakalauro laipsnį. Dirbo Detroito, MI, ir Kenwallio plieno trestų vadybininku ir buhalteriu. *Draugo* dienraščio pirmojo puslapio redaktorius ir administratorius (1984–94). JAV LB narys. Priklauso ateitininkams, buvo kuopų v-bų pirmininkas, globėjas ir kt.

RAGAS Leonidas (**Ragauskas;** g. 1934.VII.2 Kaune), gydytojas odontologas. Pasitraukęs į Austriją, baigė g-ją. 1949 atvyko į JAV. 1960 baigė Loyolos u-to, IL, Odontologijos f-tą ir įgijo gydytojo odontologo laipsnį (DDS). 1960–62 tarnavo JAV kariuomenėje; kapitonas. Nuo 1963 verčiasi privačia dantų gydymo praktika Itascoje, IL. 1980–82 kaip klinikinės programos vykdytojas dalyvavo Amerikos dantų gydytojų s-gos suvažiavimuose. 1991 įkūrė ir vadovauja *Dantų sveikatos talkos Lietuvai* org-jai. Yra ALGS Ilinojaus sk., LF, Lietuvių respublikonų lygos Ilinojaus sk. narys. JAV LB Krašto v-bos narys 1994–2000. 1977 su kitais įsteigė Čikagos lietuvių styginių ansamblį, jame griežė smuiku. VIII MKS Odontologijos sk. moderatorius ir pranešėjas. Turi apdovanojimų.

Leonidas Ragas

RAGAUSKAS Antanas (1891.V.7 Tytuvėnuose, Raseinių aps. – 1969.I.16 Wood Dalyje, IL), teisininkas. Baigęs pradžios m-lą, dirbo Raseinių aps. teisėjo sekretoriumi; dalyvavo scenos mėgėjų kuopelės veikloje. Per I pasaul. karą išvyko į Rusiją, kurį laiką gyveno Kronštate, dirbo karo uoste. Vėliau persikėlė į Sankt Peterburgą, išlaikė mokytojo egzaminus, baigė buhalterijos kursus. 1919 grįžo į Lietuvą. Dirbo Teisingumo, Vidaus reikalų m-jose, Prekybos tarpininkavimo ir perrašinėjimo biure Kaune. Kaune baigė suaugusiųjų g-ją, vėliau VDU Teisių f-tą. Dirbo notaru: 1929–30 Jonavoje, 1931–40 Plungėje, 1942–44 Kaune. Buvo Smulkaus kredito, Savanorių ugniagesių d-jų pirmininkas, veikė Savitarpio pagalboje. Rašė straipsnius į *Viltį, Lietuvos žinias, Lietuvos aidą*. 1944 pasitraukė iš Lietuvos. Vėliau persikėlė į JAV. Bendradarbiavo *Naujienose, Drauge*. 2001 Kaune išleista 1950–68 parašytų straipsnių visuom. gyvenimo temomis rinktinė *Ginčai dėl skonio*.

RAGAŽINSKAS Povilas (1914.VI.21 Saboniuose, Joniškėlio vls., Biržų aps. – 1989.VIII.11 Centralijoje, NM), kunigas. Teologijos ir filologijos daktaras. Mokėsi Linkuvos g-joje. 1931–38 studijavo Kauno kun. seminarijoje ir VDU Teol.-filosofijos f-te. 1938 įšventintas kunigu, dirbo vikaru Debeikiuose. Už mėginimą slapta išvykti studijuoti į Romą sov. okupantų areštuotas ir kalintas. Prasidėjus karui, išlaisvintas. 1941–44 dirbo Utenos g-jos kapelionu. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, studijavo Tübingeno un-te. 1945 išvyko į Romą. Studijavo Popiežiškajame Grigaliaus un-te, apgynė teologijos doktoratą. Išvykęs į Čilę, dirbdamas parapijos vikaru ir ligoninės kapelionu, studijavo Santjago un-te ir apgynė lit-ros istorijos doktoratą. 1959–67 dėstė Europos lit-rą Medellino katalikų ir valstybiniame un-tuose Kolumbijo-

je. Į JAV atvyko 1967. Keletą metų dirbo amer. parapijose: Šv. Rožės parapijoje Pecos, TX, Šv. Onos parapijoje Deminge, NM, nuo 1970 Šv. Klaros parapijoje Centralijoje. Kartu epizodiškai dėstė lit-rą ir kalbas Silver City un-te, NM. Parašė studiją apie Čilėje dirbusį mokslininką Igną Domeiką (1967). Paliko ist. romano *Barboros Radvilaitės žiedas* rankraštį.

RAGIENĖ Praurimė (**Krasauskaitė**; g. 1935.VII.6 Tauragėje), dainininkė (sopranas). Gydytojo L. Rago žmona. Dainuoti mokėsi pas A. Stephens ir I. Motekaitienę. Studijavo De Paulo muz. m-loje ir Čikagos konservatorijoje, IL. 1953 laimėjo I vietą Čikagos televizijos konkurse. Dainavo solo partijas K. Steponavičiaus vadovaujamo *Pirmyn* choro spektakliuose (Adelė, Arsena J. Strausso operetėse *Šikšnosparnis*, *Čigonų baronas*; Lia C. Debussy kantatoje *Sūnus palaidūnas*), sukūrė operų vaidmenų (Cio Cio San G. Puccini *Madame Butterfly*, Mařenka B. Smetanos *Parduotoji nuotaka*). Koncertavo JAV, Kanadoje, Europoje (1991 Lietuvoje), Australijoje. 1970 Ilinojaus Lietuvių gydytojų ir Dantų gydytojų pagalbinio vieneto sekretorė. 1980 išleido liet. arijų ir dainų plokštelę *Yra šalis*.

Praurimė Ragienė

RAILA Bronys (1909.III.10 Plaučiškėse, Rozalimo vls., Panevėžio aps. – 1997.IV.13 Los Angeles, CA), žurnalistas, rašytojas. 1927 baigė Panevėžio g-ją. 1927–32 VDU studijavo liet., rusų, anglų filologiją ir teatro meną. 1932–34 Kauno konservatorijoje mokėsi muzikos ir dainavimo. Studijuodamas priklausė socialistinei studentų d-jai *Žaizdras*, įsteigė studentų literatų būrelį *Expres*. Vėliau priklausė keturvėjininkams ir trečiafrontininkams (buvo *Trečiojo fronto* red. narys), išleido modernių eil. rink. *Barbaras rėkia* (1930). Uždarius *Trečiąjį frontą*, perėjo į Liet. tautininkų s-gą. 1937–39 Paryžiaus un-to Aukštųjų tarpt. mokslų in-te studijavo tarpt. teisę ir diplomatijos istoriją. Priklausė Lietuvos žurnalistų s-gai, Baltijos žurnalistų bendradarbiavimo k-jai, Lietuvių–Prancūzų d-jai. 1940 SSRS okupavus Lietuvą, pasitraukė į Vokietiją. Berlyne su kitais įsteigė LAF, buvo Propagandos k-jos pirmininkas. 1942 grįžo, bendradarbiavo antinacinėje ir antikomunistinėje pogrindžio spaudoje, 1944 pasitraukė į Prancūziją, 1946–48 veikė Bendrojo demokratinio pasipriešinimo sąjūdžio vadovybėje, buvo Informacinio biuro vedėjas ir biuletenio redaktorius. 1948 atvyko į JAV, gyveno Brooklyne, NY, ir Los Angeles, buvo vienas pagrindinių Liet. rezistencinės santarvės steigėjų (1950), vyr. k-to narys ir 1956–57 pirmininkas. 1975–89 *Laisvės*, vėliau *Laisvosios Europos* radijo Lietuvių sk. bendradarbis. 1962–65 LRD v-bos vicepirmininkas. Tarpt. rašytojų org-jos PEN Lietuvos sk. narys. Lietuvių–latvių vienybės d-jos, Liberalų internacionalo liet. grupės narys. Žurnalistinę veiklą pradėjo dar mokydamasis Panevėžio g-joje: 1928–30 *Studento*, *Žaizdro* redakcijų narys. 1932–37 ir 1939–40 Kauno valst. radiofono spaudos apžvalgų redaktorius ir pranešėjas, 1936–37 *Mūsų krašto* vyr. redaktorius. 1937–39 *Lietuvos aido* spec. korespondentas Paryžiuje ir V. Europoje. 1939 *Vairo* redakcijos sekretorius. 1939–40 *Lietuvos aido* dieninės laidos ir užs. politikos redaktorius. 1942–44 rašė *Tėviškės* savaitraščiui Šiauliuose. 1949 *Vienybės* redaktorius Brooklyne, NY. 1950–51 žrn. *Nemunas* redaktorių kolegijos narys. Vienas žrn. *Santarvė* steigėjų (1953), jos redakcijos narys ir bendradarbis. 1968 su kitais įsteigė mėnraštį *Akiračiai*. Bendradarbiavo daugiausia li-

beraliuosiuose ir tautininkų srovės period. leidiniuose (*Mintyje, Vienybėje, Dirvoje, Atgimime*): rašė tarptautiniais ir Lietuvos užs. politikos, lit-ros klausimais, recenzavo knygas, parodas, spektaklius. Straipsnius pasirašydavo Br. R., Algirdas Daumantas, A. Valkiniškis, Jurgis Lengvenis, Algis Daujėnas ir kt. Parengė ir išleido beveik dvi dešimtis publicistikos knygų, daugelyje jų aptarė ir lit-ros dalykus (kn. *Laumių juosta*, 1966, *Paguoda*, 3 d. 1974–75, *Raibos agavos*, 1983 ir kt.). Lit-rą laikė reikšmingu tautos kovos ginklu. Pokario metų okupuotos Lietuvos problemoms skirtos kn. *Tamsiausia prieš aušrą* (1960), *Iš paskendusio pasaulio* (1962), politinės ir dvasinės rezistencijos vaizdai pateikti *Versmėse ir verpetuose* (1970). Radijo prakalbas Lietuvai sudėjo į kn. *Vaivos rykštė* (1980), *Kitokios Lietuvos ilgesys* (1983, Vilniuje 1993), *Tave mylėti tegalima iš tolo* (1986), *Kryžkelės* (1989). Lietuvių santykių problemoms skirta kn. *Versmės ir verpetai* (1970), liet. žurnalistikai – *Bastūno maištas* (1977). Atgavus Nepriklausomybę Lietuvoje išleisti autobiografinių, poleminių straipsnių ir prisiminimų rinkiniai *Kodėl antraip?* (1991), *Kuo alsavom* (1994), *Tautos laisvėjimo vaivorykštė* (1996), *Liudytojo poringės. 1944–46 m. minčių ir išgyvenimų pėdsakais* (1996).

Bronys Raila

Išvertė L. Wolfo romaną *Drąsiau, Šarly* (1930), E. M. Remarque *Kelias atgal* (1931). Buvo Lietuvos žurnalistų s-gos užsienio garbės narys. LGD premija už žurnalistinę veiklą (1968), JAV LB Kultūros tarybos premija už veiklą *Laisvės* ir *Laisvosios Europos radijuje* (1984), Lietuvos žurnalistų s-gos V. Kudirkos premija (1995). Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1996).

RAILA Stasys (g. 1907.IX.14 Luokėje, Telšių aps.), kunigas, visuomenininkas. Mokėsi Telšių mkt. seminarijoje, nuo 1926 Kauno kun. seminarijoje. Kunigu įšventintas 1933. Teologijos studijas baigė VDU licenciato laipsniu (1937). Kunigavo Vilkijoje, buvo prog-jos kapelionas. Nuo 1935 Kauno *Aušros* berniukų g-jos ir Prekybos m-los kapelionas. Veikė katal. jaunimo org-jose. Bendradarbiavo žrn. *Liepsna, Tiesos kelias*. Parengė kn. *Veiklioji pavasarininkė* (su kitais), *Žodis vaikams*. 1939 su ekskursija atvyko į Niujorke veikusią Pasaulinę parodą ir dėl prasidėjusio karo negalėjo grįžti į Lietuvą. 1941–54 kunigavo Šv. Kazimiero parapijoje Philadelphijoje, PA (įsteigė lituanistinę m-lą ir joje mokė tikybos ir liet. kalbos), vėliau Šv. Jurgio parapijoje Shenandoah, PA. Su klebonu I. Valančiūnu parūpino šimtus kvietimų karo pabėgėliams iš Vokietijos. Vienas radijo stoties *Bendruomenės balsas* steigėjų (1953). Vysk. V. Brizgio pakviestas, 1960–76 dirbo Niujorke, NY, Lietuvių katal. rel. šalpos org-jos vedėju ir kartu 1973–78 vikaras Apreiškimo parapijoje Brooklyne, NY. 1978–90 kunigas Viešpaties Atsimainymo parapijoje Masphete, NY. Dalyvavo *Laisvės žiburio* radijo programose. Išėjęs į pensiją, apsigyveno Little Necke, NY. Nuo 1941 dirbo su Lietuvos vyčiais, keliolika metų buvo jų v-bos narys, dvasios vadas. Veikė *Kunigų vienybėje*.

RAILIENĖ Emilija (**Janonytė;** 1903 Beržiniuose, Biržų vls. ir aps. – 1998.XI.13 Baltimorėje, ME), visuomenininkė. Poeto J. Janonio sesuo. Į JAV atvyko 1921. Dirbo siuvykloje *Lebow Brothers*. Veikė BALFe, ilgametė Baltimorės apyl. sekretorė, rūpinosi karo pabėgėlių įkurdinimu JAV, rėmė kult. veiklą. Pagerbta vienu iš trijų dail. A. Grintalio sukurtų kryžių prie Baltimorės liet. kultūros namų.

RAIŠIENĖ Marija Nijolė (**Raišys, Galbuogytė**; g. 1938.II.23 Vadžgiryje, Raseinių aps.), visuomenininkė. Ekonomisto V. Raišio motina. Studijavo Ilinojaus un-te (1961 bakalaurė, 1962 magistrė). Dirba administracinį darbą Seattle, WA. 1993–94 *Lietuvos dukterų* Seattle sk. pirmininkė.

RAIŠIS Antanas (1915.IV.30 Lawrence, MA – 1966.VI.25 San Diego, CA), smuikininkas, dirigentas, mokytojas. 1933–37 mokėsi smuikuoti ir studijavo muz. pedagogiką Niujorko un-te, NY (bakalauras). Vėliau studijas tęsė Columbijos un-te Niujorke; 1947 jį baigė magistro laipsniu. Dažnai dalyvaudavo liet. renginiuose. 1950–53 buvo simf. orkestro koncertmeisterio pavaduotojas ir Howardo koledžo muz. mokytojas Birminghame, CA. 1953 studijas gilino Ilinojaus un-te Čikagoje, IL. 1954–55 Oak Ridge, TN, simf. orkestro koncertmeisteris, 1955–60 dirigentas; griežsaid ir solo. 1961–66 San Diego m-loje (*Roosevelt Junior High School*) buvo muz. skyriaus vedėjas, La Jolloje, CA, – simf. orkestro dirigento padėjėjas.

RAIŠYS Vidmantas A. (g. 1934.XI.3 Telšiuose), biochemikas. Ph. D. (1969). Su tėvais 1944 pasitraukęs į Vokietiją, mokėsi Vasario 16-osios gimnazijoje, baigė 1955. Metus studijavo Fribourgo un-te, Šveicarija. Persikėlęs į JAV, 1957–59 atliko kar. prievolę. Chemiją studijavo Roosevelto un-te Čikagoje, IL, 1959–62 ir Ilinojaus un-te. 1965 biochemijos magistro laipsniu baigė Niujorko valst. un-tą Buffalo, NY, apgynė doktoratą. 1969–71 tobulinosi *William Pepper* laboratorijoje Pennsylvanijos un-to ligoninėje Philadelphijoje, PA. Nuo 1971 dirba Harborview med. centre Vašingtone chem. laboratorijos vadovu. 1973–76 klinikinės chem. laboratorijos direktorius ir profesorius asistentas Vašingtono valst. un-te. 1976–80 šio un-to chem. laboratorijos direktorius, nuo 1980 – toksikologijos laboratorijos direktorius, nuo 1988 profesorius. 1976–90 Vašingtono valstijos toksikologas. Moksl. žurnaluose ir rinkiniuose paskelbė (su kitais) per šimtą straipsnių ir referatų. Priklauso Niujorko mokslų akademijai, Nacionalinei klinikinės biochemijos akademijai, Amerikos mokslo pažangos asociacijai, Amerikos klinikinės chem. ir kitoms asociacijoms. Amerikos klinikinės chem. kolegijos apdovanotas diplomais (1973, 1979).

RAIŠYS Viktoras (g. 1966.III.8 Buffalo, NY), ekonomistas. Visuomenininkės M. N. Raišienės sūnus. 1989 bakalauro laipsniu baigė ekonomikos studijas Vašingtono, DC, un-te. Dirba *Microsoft* kompiuterinės įrangos b-vėje vadybininku. Priklauso JAV LB Seattle, WA, sk.

RAITELIS Vincas (1918.VIII.28 Mahanoy City, PA – 1957.I.25 Plano, IL; palaidotas Čikagoje, IL), kunigas marijonas. Mokėsi Šv. Karolio seminarijoje Overbrooke, PA, ir marijonų seminarijoje Clarendon Hillse, IL. Kunigu įšventintas 1944, išvyko į misijas Argentinoje. Avellanedoje įsteigė liet. jaunimo vyčių s-gą ir ją globojo. 1949–50 studijavo Marquette un-te Milwaukee, WI, baigė ped. magistro laipsniu. 1951–55 dėstė ispanų k. Marianapolio koledže Thompsone, CT. Nuo 1955 vikaras Švč. Mergelės Marijos amer. parapijoje Plano. Bendradarbiavo *Studentų žodyje*.

RAJAUSKAITĖ-ŠUŠIENĖ-PETRAUSKIENĖ Julija (1922.II.12 Pittsburghe, PA – 1988.X.21 Highland Parke, NJ), pianistė. Muzikos pradėjo mokytis Pittsburghe. 1935 atvyko į Lietuvą. Kauno konservatorijoje skambinti fortepijonu mokėsi pas V. Bacevičių ir V. Ružickį. 1939 baigusi studijas, iki 1944 konservatorijoje dirbo akompanuotoja, koncertavo Lietuvoje ir Latvijoje. 1944 pasitraukė į Austriją. Iš pradžių Klagenfurto konservatorijoje, vėliau muz. m-loje mokė skambinti fortepijonu. Persikėlusi į Vokietiją, tobulinosi pas prof. J. Pembauerį. Koncertavo Vokietijoje, Austrijoje. 1947 grįžo į JAV. Fortepijono studijas tęsė pas prof. I. Philippą ir prof. E. Steuermanną. 1958 debiutavo Niujorko Town Hall. 1950 Highland Parke įsteigė savo studiją. Koncertų surengė Čikagoje, Philadelphijoje, PA, Princetone, NJ, Toronto, Kanada, ir kitur. Nuo 1976 Princetono un-to Westminsterio choro koledže mokė skambinti fortepijonu.

RAJECKAS Juozas (1893.II.11 Pumpėnuose – 1965.IV.18 Maspethe, NY), pedagogas, vargonininkas, chorvedys. Pas vargonininką P. Meškelę išmokęs vargonuoti, pradėjo savarankiškai vargonininkauti. Kilus I pasaul. karui, buvo paimtas į caro kariuomenę ir išvežtas į Saratovą, Rusija. Ten baigė vidurinę mokyklą ir studijavo konservatorijoje. 1918 grįžęs į Lietuvą, apsistojo Pasvalyje ir dirbo kasininku miesto savivaldybėje. 1919 apsigyveno Panevėžyje. 1921–29 buvo miesto pradžios mokyklų ir Mokytojų seminarijos muzikos ir dainavimo mokytojas bei choro vadovas, vadovavo Įgulos bažnyčios karių chorui ir vargonininkavo Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje. Dirbdamas lankė J. Naujalio vargonininkų kursus Kaune. Susirgęs diabetu, 1931 gydėsi Berlyne, o pasveikęs 1932–36 Kvietiškio žemės ūkio mokykloje dėstė muziką ir dainavimą, vėliau Marijampolėje dirbo raštininku buhalteriu, 1936–44 Kėdainių valstybiniame žirgyne vyriausiuoju buhalteriu. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, kurį laiką gyveno Dresdene, vėliau Memmingene. 1949 atvyko į JAV ir apsigyveno Niujorke, NY. Apie 14 metų vargonininkavo ir vadovavo chorui Aušros Vartų lietuvių parapijoje Niujorke. Choras giedojo bažnyčioje, dalyvavo įvairiuose liet. renginiuose. Buvo ALRK Vargonininkų sąjungos narys ir šios sąjungos Niujorko–New Jersey provincijos narys.

Juozas Rajeckas

Juozapina Rakauskaitė

RAKAUSKAITĖ Juozapina (**sesuo Anna Marija;** 1894.I.18 Čikagoje, IL – 1989.II.5 ten pat), vienuolė kazimierietė (nuo 1912). Lietuvos operos solistės M. Rakauskaitės-Truikienės ir kun. S. P. Rakausko sesuo. Baigusi Šv. Kazimiero akademiją, studijavo De Paulo un-te Čikagoje, 1939 įgijo filosofijos bakalauro laipsnį. 1920 su kitomis kazimierietėmis atvyko į Kauną ir Pažaislyje įsteigė Šv. Kazimiero seserų kongregaciją. 1922–24 studijavo lituanistiką Lietuvos un-te. Grįžusi į Čikagą, nuo 1925 Šv. Kazimiero akademijoje dėstė liet. kalbą, litrą, Lietuvos istoriją. 1925–29 ir 1949–53 redagavo mėnesinį žrn. *Šv. Kazimiero akademijos aidai* su anglišku priedu *Echoes.* Nuo 1939 režisavo akademijos liet. vaidinimus. 1949 Šv. Elžbietos ligoninėje prie Loyolos un-to baigė gailestingųjų seserų kursus ir dirbo kazimieriečių ligoninėse. Nuo 1947 vėl mokytojavo akademijoje.

RAKAUSKAITĖ Violeta (**Shtromas;** g. 1949.XII.25 Kaune), dainininkė, pedagogė. Teisininko A. Štromo žmona. 1956–64 mokėsi Kauno vid. muz. m-loje. 1967–72 Vilniaus un-te studijavo germanistiką. 1972–75 vokiečių kalbą dėstė Kauno ir Vilniaus vid. m-lose. 1969–75 kaip solistė koncertavo su Lietuvos radijo ir televizijos lengvosios muzikos orkestru, su Lietuvos kameriniu orkestru, pučiamų-

Violeta Rakauskaitė

jų instrumentų orkestru *Trimitas*. Koncertavo Lietuvos, Rusijos, R. Europos miestuose. Festivalio *Gintarinė triūba* laureatė (1973). 1976–78 muziką dėstė Vasario 16 g-joje Hütenfelde, Vokietija. 1977–82 slavistiką studijavo Müncheno un-te. 1980–82 instrumentinių grupių *Mill Family* ir *Corona* solistė Vokietijoje. Nuolat bendradarbiauja su vaizdo ir garso įrašų firma *AMBER Productions*, rengia solinius vakarus *An Evening with Violeta* (dainuoja 8 kalbomis). Europos liet. studijų savaičių, *Santaros–Šviesos* suvažiavimų, Pasaulio liet. jaunimo kongresų dalyvė, koncertinių programų atlikėja. Išleido solines plokšteles *Violeta I* (1976) ir *Violeta II* (1984) ir kasetę *Violeta* (1991). Koncertavo V. Europoje, JAV, Kanadoje, Australijoje, Singapūre. Hillsdalyje, MI, teatre sukūrė Poeto vaidmenį Aristofano *Paukščiuose* (1993, anglų k.). 1990 Lietuvos televizija sukūrė laidą *Dainuoja Violeta Rakauskaitė*.

RAKAUSKAS Antanas (1895.XI.17 Liepalotuose, Kudirkos Naumiesčio vls., Šakių aps. – 1966.VII.12 Calumete, PA), gydytojas, kunigas, visuomenininkas. 1910 baigė Kudirkos Naumiesčio dviklasę m-lą. 1913 atvyko į JAV. Keletą metų dirbęs fizinį darbą, pradėjo mokytis: 1916–21 Valparaiso aukštesniojoje m-loje, IN, 1918 lankė Šv. Tomo karo akademiją St. Paule, MN. 1924–30 studijavo mediciną Northwesterno un-te Čikagoje, IL. Dirbo gydytoju Čikagoje. 1938 mirus žmonai, nusprendė tapti kunigu ir įstojo į marijonų seminariją Hinsdale, IL. 1942–44 mokėsi Angelų Dievo Motinos seminarijoje prie Niagaros un-to, NY, 1944–46 Šv. Vincento seminarijoje Latrobe, PA, čia 1946 įšventintas kunigu. Kunigavo Pennsylvanijos valstijoje daugiausia amer. parapijose: 1946–48 Šv. Kazimiero Pittsburghe, 1948–53 Šv. Petro New Kensingtone, 1953–56 Švč. Mergelės Marijos Leckrone. 1956–61 ligoninės kapelionas ir gydytojas Torrance. Nuo 1961 Švč. Širdies parapijos klebonas Dawsone, nuo 1963 rezidentas Šv. Jono parapijoje Delmonte. Visuom. veiklą pradėjo 1914 Lietuvos vyčiuose, 1916 katal. moksleivių org-joje (buvo v-bos narys). Nuo 1916 dirbo TF. 1933–40 ALRKF pirmininkas. 1934 suorganizavo liet. katal. gydytojus ir buvo šios org-jos pirmininkas (1957 išrinktas garbės nariu). 1937–40 ALRK MS vyr. gydytojas. 1938–46 LRK SA vyr. gydytojas. Nuo 1914 bendradarbiavo liet. spaudoje: rašė *Moksleivyje, Giedroje, Drauge, Lietuvoje* (1918 buvo redaktoriaus padėjėjas), *Vytyje, Darbininke*. 1921–22 redagavo *Tėvynės balsą*. 1923–24 buvo vienas *Draugo* redaktorių, 1932–38 Sveikatos sk. redaktorius. 1946–48 Pittsburghe redagavo *Lietuvių žinias*.

RAKAUSKAS Simanas Pranas (1895.III.16 Čikagoje, IL – 1954.IX.26 Peru, IL), kunigas benediktinas. Vienuolės J. Rakauskaitės ir operos solistės M. Rakauskaitės-Truikienės brolis. Mokėsi Šv. Pranciškaus seminarijoje Milwaukee, WI, Šv. Prokopijaus koledže Lisle, IL (baigė 1920). Įstojo į benediktinų vienuoliją Šv. Bedos vienuolyne Peru. Kunigu įšventintas 1923. Katal. un-te Vašingtone, DC, studijavo anglų lit-rą, 1924 baigė magistro laipsniu. 1928–29 studijavo dramą Čikagos un-te, IL. Nuo 1924 Šv. Bedo kolegijoje Peru dėstė anglų lit-rą, homiletiką, dramą; profesorius. Nuo 1929 vadovavo dramos studijų katedrai, kasmet parengdavo po kelis vaidinimus (svarbesni: W. Shakespeare *Venecijos pirklys, Makbetas*).

RALIS Jonas (1919.V.15 Pittsburghe, PA – 1971.VIII.5 Čikagoje, IL), muzikas, inžinierius. 1924 atvyko į Lietuvą. Mokėsi g-joje, muz.

teorijos – laisvalaikiu. Pramokęs griežti keliais muz. instrumentais, griežė kapelose. Per II pasaul. karą Vienoje mokėsi kino filmavimo technikos. Priklausė Čiurlionio ansambliui. Kemptene, Vokietija, akompanavo tautinių šokių ir vokaliniam ansambliui, Dillingene, Vokietija, B. Macevičiaus vadovaujamam tautinių šokių ansambliui. Grojo J. Statkevičiaus šokių orkestrėlyje. 1950 atvyko į Čikagą. Gavęs elektronikos inžinieriaus diplomą, įsigijo garso įrašų aparatūrą. 1961–71 padarė ~50 (*Dainavos*, *Varpo* ansamblių, Čikagos liet. operos spektaklių), magnetofono juostų įrašų, išleido dainininkų J. Vaznelio, E. Kardelienės ir kt. plokšteles.

RALIS Robertas Jonas (g. 1954.X.16 Čikagoje, IL), teisininkas. Teisės daktaras. (1980). 1976 Denverio un-te, CO, įgijo bakalauro laipsnį, vėliau P. Ilinojaus un-to Teisės f-te Carbondale – daktaro laipsnį. Nuo 1980 dirbo Ilinojaus valstijos advokato asistentu Decature, civ. bylų teisme Springfielde, IL. Vėliau įsteigė savo juridinę firmą *Laws of Robert J. Ralis* Čikagoje ir Michigan City, IN. Nuo 1990 Rytų Lakeview prekybos rūmų prezidentas Čikagoje; teisininkas, aptarnaujantis 8-ąją sritį. Turi praktikos teises Ilinojaus ir Indianos valstijose bei Ilinojaus valstijos Centrinės ir Šiaurinės apygardų federaliniuose teismuose. Nuo 1991 bendradarbiauja su *Forestos* advokatų kontora Vilniuje. Parengė: įstatymų rinkinį *Nuosavybės teisių apsauga* (su prof. E. W. Brankey), paskaitų apie pavadinimų registracijos teisę bei skolininkų bankrutavimą. Nuo 1989 Čikagos, Lietuvių teisininkų draugijų narys; Baltų teismo asociacijos iždininkas.

RALYS Viktoras (g. 1953.VIII.14 Niujorke, NY), vargonininkas, choro dirigentas, dainininkas. 4 metus Queenso koledže Niujorke studijavo muzikos teoriją, mokėsi skambinti fortepijonu, dirigavimo ir kompozicijos. Pavaduodavo A. Kačanauską per jo atostogas ir ligos metu. Nuo 1977 Apreiškimo parapijos Niujorke vargonininkas. Niujorko un-te studijavo liet. kalbą. Vadovavo Niujorko vyrų chorui *Perkūnas*, dirigavo jo atliekamą operetę *Auksinės dienos* (pagal S. Rombergo *Student Prince*). Įsteigė mišrų vokalinį kvartetą *Harmonija* ir pats jame dainavo; su juo 1982 koncertavo Čikagoje, IL. Nuo 1990 vadovauja Los Angeles, CA, Šv. Kazimiero liet. parapijos chorui, rengia rel. muzikos koncertus. 1994 dalyvavo Pasaulio liet. dainų šventėje Vilniuje (dirigavo B. Budriūno *O, Nemune*). JAV LB Kultūros tarybos premija (2001).

Viktoras Ralys

RAMANAUSKAITĖ Dalia (**Ramanauskas;** g. 1936.I.10 Kaune), grafikė. Per II pasaul. karą pasitraukė į Vokietiją, 1949 atvyko į JAV. 1958 Pietų Connecticuto valstijos un-te New Havene, CT, gavo dailės bakalauro laipsnį. Kuria (plunksna, rašalu, akvarele) realistinius piešinius, vaizduojančius paprastus kasdienius ar išmestus daiktus (butelius, kosmetikos reikmenis, popierinius krepšius, sulamdytas dėžutes; *Meškerės kabliukai*, 1970; *Kartoninė dėžutė*, 1973, *Pakabinti daiktai*, 1983), gamtos objektus (akmenis, plunksnas; *Grobuonis*, 1962). Kūriniuose tiksliai perteikia smulkias detales, formą, spalvos įspūdį, atskleidžia medžiagos savybes. Nuo 1963 dalyvauja parodose, beveik kasmet surengia individualias parodas Niujorke, NY, Vašingtone, DC, San Francisco, CA, kūrinius eksponuoja parodose JAV ir užsienyje. Dailininkės kūrinių yra įsigiję keletas

Dalia Ramanauskaitė. *Autoportretas* (1990)

JAV ir užs. šalių muziejų bei galerijų (Nac. galerija Vašingtone, Minnesotos, Delaware, Portlando, OR, Virginijos dailės muziejai, Arkansaso meno centras, Kalifornijos garbės legiono rūmai, Dailės galerija Knokke-Zonte, Belgija, ir kt.), privatūs kolekcininkai. Dalyvavo liet. visuomeninėje veikloje: 1954–58 New Havene buvo skaučių skiltininkė, giedojo Šv. Kazimiero bažnyčios chore, vadovavo tautinių šokių rateliui; 1957–58 buvo liet. studentų grupės sekretorė, mokytojavo Šv. Kazimiero parapijos šeštadieninėje liet. m-loje.

RAMANAUSKAS Julius (**tėvas Benvenutas;** g. 1911.VI.12 Nemunėlio Radviliškyje, Biržų aps. - 1987), kunigas pranciškonas. Mokėsi Kretingos pranciškonų g-joje. 1931 įstojo į pranciškonų ordiną. 1935–39 studijavo teologiją Schwaze, Austrija. Kunigu įšventintas 1938 Telšiuose, vikaras Kretingos parapijoje, dėstė tikybą. 1944 pasitraukė į Vokietiją, kunigavo Muna-Dieburgo ir Hanau stovyklose. 1947 persikėlė į JAV. Kunigavo Brooklyne, NY, ir Kennebunkporte, ME. Nuo 1954 dirbo žrn. *Aidai* administratoriumi. Išleido skaitinių rink. *Broliai, pradėkime* (1976), *Aš savo dalį atlikau* (1983), išvertė *Pranciškoniški kryžiaus keliai* (1978). Bendradarbiavo *Aiduose, Darbininke, Šv. Pranciškaus varpelyje.*

RAMANAUSKAS-RAMONAS Vladas Leonas (**Ramanauskas;** 1915.IX.9 Trakiškiuose, Kvietiškio vls., Marijampolės aps. - 1972.IV.4 Clevelande, OH), gydytojas. Rašytojo V. Ramono brolis. Mokėsi Marijampolės Rygiškių Jono ir Marijonų g-jose. 1936 baigė Karo m-lą Kaune; jaun. leitenantas. 1930–35 veikė Šaulių s-goje, 1933–35 skautuose. 1938–39 studentų atsargos karininkų korp. *Ramovė* vicepirmininkas, 1939–40 pirmininkas. 1938–40 VDU studentų atstovybės narys. Už pogrindžio veiklą 1940–41 buvo kalinamas bolševikų ir 1943 – vokiečių. Vokiečių okupacijos metais priklausė LLKS. 1943 baigė VDU Med. f-tą. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1947–49 Fellbacho-Stuttgarto pabėgėlių stovyklos k-to pirmininkas. 1949 persikėlė į JAV. Išlaikęs egzaminus, vertėsi priv. praktika Ohio valstijoje (nuo 1951 gydytojavo Clevelande). Daug prisidėjo steigiant ALGD; 1960–61 ALGD Ohio sk. pirmininkas. 1959–61 *Vilties* d-jos v-bos narys. Bendradarbiavo *Medicinoje*. Priklausė BALFui, JAV LB (1967–70 Krašto v-bos narys).

RAMONAS Vincas (**Ramanauskas;** 1905.I.14 Trakiškiuose, Marijampolės aps. - 1985.VII. Čikagoje, IL), rašytojas. Gydytojo V. L. Ramanausko-Ramono brolis. 1924 baigęs Marijampolės Rygiškių Jono g-ją, Lietuvos un-to Teologijos-filosofijos f-te iki 1928 studijavo lietuvių, vokiečių lit-ras ir pedagogiką. Studijuodamas mokytojavo Marijampolės marijonų g-joje ir 1938–43 - mokytojų seminarijoje, ją uždarius – mergaičių g-joje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, mokytojavo Uchte liet. g-joje. 1948 emigravo į Australiją, 1950 persikėlė į JAV ir apsigyveno Čikagoje. Dalyvavo LRD veikloje: keletą metų buvo v-bos narys ir vicepirmininkas. Literatūrinę kūrybą pradėjo studijuodamas, periodikoje spausdino noveles ir apysakas. 1927 *Iliustruotoje Lietuvoje* paskelbta apysaka *Linų žiedai* pelnė kritikų ir visuomenės dėmesį, buvo išversta į latvių, suomių ir švedų kalbas. 1934 išleido novelių rinkinį *Dailininkas Rauba.* 1943 *Ateities* dienraštyje išspausdino rom. *Vieškelio dulkės raudoname saulėleidy* (atskira knyga patobulintas variantas *Dulkės raudonam saulėleidy* buvo išleistas 1951 Čikagoje). 1947 Tübingene išleido romaną *Kryžiai* (BALFo premija,

Vincas Ramonas

II papild. leid. 1948 ten pat, III - 1992 Vilniuje). Tai pirmas liet. romanas, išverstas (M. Starkaus) į anglų k. (*Crosses*, 1954), vėliau ir į latvių k. Romanuose vaizduojami 1940–41 sov. okupacijos skaudūs padariniai Lietuvoje: naujos valdžios propaguojama materialistinė gyvenimo samprata, atmetusi religija grindžiamą dorovę, skatina savanaudiškumą, palaidumą ir gyvulišką kovą už būvį. Romane *Kryžiai* iškelta pasaulėžiūrų kova sukėlė aštrias diskusijas išeivijos lit. spaudoje. Trijų apsakymų rinktinėje *Miglotas rytas* (1960) vyrauja meilės tema. Kūrybai būdinga realistinių ir impresionistinių vaizdavimo priemonių darna, įtaigūs, liaudiški dialogai, tvirta romanų kompozicija pelnė rašytojui reiklaus prozos meistro vardą.

RAMONIS Valentinas (**Ramonaitis;** g. 1938.III.21 Kaune), dailininkas, žurnalistas. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, gyveno Bambergo liet. pabėgėlių stovykloje. 1947 persikėlė į Venesuelą, kur Caracase baigė vidurinę ir dailės m-las. Bendradarbiavo vietos spaudoje, piešė šaržus ir karikatūras, rengė parodas, buvo žrn. *El Estudiante* meninis redaktorius. Priklausė liet. skautų org-jai. 1958 su tėvais atvyko į JAV. Tęsė studijas Čikagos dailės in-te, IL, Amerikos dailės akademijoje, Kansaso un-te, kurį laiką dirbo dailininku *Sears Roebuck* b-vės reklamų skyriuje. 1961–63 tarnavo JAV kariuomenėje. Po kariuomenės dirbo Vincento Price dailės galerijos parodų planavimo ir rengimo skyriuje. 1964 įkūrė *Baltic Features* spaudos sindikatą, kuris teikė liet. period. spaudai iliustracijas. 1965–67 Čikagos jaunųjų liet. dail. grupuotės *Dailė* pirmininkas. 1967 surengė pirmąją individualią parodą Balzeko liet. kultūros muziejuje. Nuo to laiko šio muziejaus patarėjas, parodų rengėjas, leidžiamo biuletenio meninis redaktorius. 1968 Čikagoje įkūrė privačią dailės galeriją *Masters Art Gallery*, po kelerių metų – antrą ir trečią (1983 visos uždarytos). 1980 įsteigė Lietuvos bei R. Europos retų žemėlapių bei raižinių pardavimo b-vę *Collectors Circle*, išleido katalogą. 1981 persikėlė gyventi į Lemontą, IL. Baigęs kompiuterių programavimo kursus, dirbo įv. b-vėse. 1986–94 Balzeko muziejaus vykdomasis direktorius. Sudarė muziejaus kompiuterinę sistemą, parengė muziejaus ekspozicijas, naujus katalogus, rengė parodas. 1993 surengė S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio 60-ųjų metinių minėjimą Čikagoje. Nuo 1995 žrn. *Lithuanian Heritage Magazine* leidėjas ir redaktorius. Yra sukūręs šaržų, iliustracijų, atvirukų, nutapęs paveiks-

Valentinas Ramonis

lų, apipavidalinęs spektaklių. Parašė knygą *Baltic States vs. the Russian Empire: 1000 Years of Struggle for Freedom* (1991), straipsnių apie dailę (ypač grafiką), dailininkus ir jų parodas. 1991 jo iniciatyva (kartu su Lietuvos kultūros fondu ir Lietuvių dailininkų s-ga) Balzeko muziejuje Čikagoje surengta pirmoji Lietuvos dailininkų paroda-pardavimas. 2001 filmavosi Čikagos valst. televizijos filme apie Čikagos lietuvius *The Lithuanians in Chicago*.

RAMOŠKA Birutė (**Ramoškaitė**; g. 1919 Hartforde, CO), dainininkė (sopranas). Nuo 1930 skambinti fortepijonu ir vaidybos mokėsi Mitchellio bendruomenės namuose, 1932–39 vadovavo *Laisvės* chorui. Nuo 1936 mokėsi Hartfordo dainavimo studijoje pas F. La Forge. 1938–39 dainavo vasaros koncertuose su Hartfordo simf. orkestru. Nuo 1939 studijavo Juilliardo muz. m-loje. 1943 debiutavo *Town Hall* Niujorke. Su dainininku J. Kiepura ir jo žmona dainininke ir aktore M. Eggerth dalyvavo *The Merry Widow* pastatyme. Sėkmingai dainavo O. Strauso koncertuose. Koncertavo su Montréalio filh-jos, Kanada, Rochesterio, NY, simfoniniu, Kansas City, KS, filh-jos, Detroito, MI, simfoniniu, Buffalo, NY, filh-jos orkestrais. 1946–47 dainavo vaidinime *Street Scene*. 1950 surengė liaudies dainų koncertą *Cooper Union* salėje Niujorke. Koncertuose dažnai dainavo ir liet. kompozitorių kūrinius. Turėjo dainavimo studiją (nuo 1948). Buvo Lietuvių socialistų klubo *Aidas* mokytoja. Apsigyvenusi Floridoje, vadovavo liet. chorui.

Birutė Ramoška

RAPŠYS Juozas (1899.I.18 Grąžčiuose, Krekenavos vls., Panevėžio aps. – 1972.VII.24 Čikagoje, IL), karo veikėjas, lakūnas. Lietuvos kariuomenės aviacijos gen. štabo pulkininkas (1938). 1916–18 pr. m-lų mokytojas. 1919 savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę. 1919 dalyvavo kautynėse su Raudonąja armija Žaslių–Vievio apylinkėse, netrukus su batalionu perkeltas kautis su Raudonąja armija Latvijoje. Buvo sužeistas. Pasveikęs 1919 baigė Karo m-lą Kaune. 1920 ties Maišiagala–Suderve–Musninkais dalyvavo kovose su Lenkijos kariuomenės L. Żeligowskio rinktine kaip 4-ojo pėstininkų pulko karininkas. Vėliau iki 1926 pr. tame pulke ėjo įv. pareigas (1922 kurį laiką buvo 1-osios pėstininkų divizijos štabo komendantas). 1926 baigė Aukštuosius karininkų kursus ir tų metų rudenį perėjo tarnauti į aviaciją. 1927 baigė Aviacijos karininkų kursus, tapo lakūnu žvalgu; 1929 įgijo karo lakūno teises. 1928 baigė suaugusiųjų g-ją Kaune. 1929–32 Vokietijoje su S. Raštikiu studijavo Gen. štabo akademijoje. Ją baigęs tapo gen. štabo karininku, dirbo Lietuvos kariuomenės Gen. štabo v-bos 3-iajame skyriuje. Parašė kn. *Lauko pratimai* (1933). Nuo 1934 Karo aviacijos viršininko padėjėjas pulko vado teisėmis, vėliau Karo aviacijos štabo viršininkas. 1937 pradėjo skraidyti liet. lėktuvu ANBO 51. Dėstė Karo m-loje ir Aukštuosiuose karininkų kursuose. Buvo siunčiamas skaityti paskaitų į Panevėžio, Šiaulių, Tauragės kar. įgulas. 1938 atstovavo Lietuvos aviacijai Berlyno konferencijoje. 1935, 1937–38 karo aviacijos žemesniųjų karininkų Garbės teismo pirmininkas. Sov. S-gai okupavus Lietuvą, 1940.VI bolševikų pašalintas iš Karo aviacijos štabo viršininko pareigų, atleistas iš kar. tarnybos. Su šeima pasitraukė į Vokietiją. Prasidėjus karui, grįžo į Lietuvą, kurį laiką dirbo Lietuvos I gen. tarėjo įstaigoje, po to *Pienocentre*. 1944 vasarą vėl pasitraukė į Vokietiją. 1949 emigravo į JAV, apsigyveno Čikagoje. Iki 1965 daugiausia dirbo *American Airlines* b-vėje. Rašė į liet. spaudą.

Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (1933), *Plieno sparnų* garbės ženklu (1939).

RAPŠYS Vilius Albinas (**Rapševičius;** g. 1936.III.30 Panevėžyje), radijo mėgėjas, visuomenininkas. 1949 su tėvais atvyko į JAV, gyveno Čikagos priemiesčiuose Roselande, Palatine, dabar Evanstone, IL. Dirbo *Motorolos* b-vėje. Radijo sportu pradėjo domėtis 1956. Sumontavęs mėgėjišką radijo stotį, įstojo į amer. radijo klubą *Hamfesters Radio Club*. 1990 paskelbus Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimą ir sov. okupaciniams organams užblokavus radijo ryšį su Vakarų pasauliu, savo radijo siųstuvu platino JAV iš Lietuvos privačiai gaunamą informaciją. Dalyvauja Lietuvos radijo mėgėjų d-jos suvažiavimuose. Apdovanotas Sausio 13-osios atminimo medaliu (2002).

RASYS Juozas (**Rasčiauskas;** 1917.II.15 Josvainių vls., Kėdainių aps. – 2001.I.9 Bostone, MA), statybos inžinierius. 1939 baigė Aukštesniąją kultūrtechnikos m-lą Kėdainiuose, 1940 Karo m-lą (aspirantas). 1941–44 studijavo VDU Statybos f-te. Pasitraukęs į Vakarus, Graze, Austrija, gavo inž. diplomą. 1948–49 studijas tęsė Stuttgarto technikos un-te, Vokietija. Persikėlęs į JAV, 1950–57 Bostone dirbo įv. projektavimo b-vėse. Gavęs profesinio inžinieriaus registraciją, 1957 atidarė savo projektavimo biurą Cambridge, MA. Svarbiausi statybiniai projektai: TWA lėktuvų angaras Bostono Logane, sporto salė Santoros seminarijoje, NH. Yra parengęs daugiabučių namų projektų. ALIAS v-bų narys. Bostono sk. pirmininkas. Lietuvoje buvo skautas ir šaulys.

RASLAVIČIENĖ Aleksandra (**Bernatavičiūtė;** 1904 Kaune – 1965 Wyominge, IL), gydytoja chirurgė. 1927 baigusi VDU Med. f-tą buvo šio un-to Chirurgijos klinikos asistentė. 1933–44 vadovavo Tauragės aps. ligoninės Chirurgijos skyriui. 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Kasselio pabėgėlių stovykloje ir dirbo Lietuvos Raudonajame Kryžiuje. 1949 atvyko į JAV ir apsigyveno Čikagoje, IL, vėliau persikėlė į Wyomingą. Vertėsi privačia gydytojo praktika.

RASLAVIČIENĖ Regina (**Songinaitė;** g. 1922.IV.20 Kaune), pedagogė, žurnalistė. Lietuvos karininko G. Songino ir pedagogės E. Songinienės duktė. 1940 baigusi Šiaulių mergaičių g-ją, iki 1943 studijavo Vilniaus un-to Hum. mokslų f-te. 1943 Vilniaus prekybos m-loje dėstė lietuvių kalbą. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Munos pabėgėlių stovykloje organizavo lietuvių vaikų darželį, įsteigė b-ką. 1950 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Dirbo f-ke, nuo 1960 dienraščio *Draugas* administracijoje. Nuo 1962 rengė reportažus spaudai, rašė trumpas noveles. 1974–84 kelionių biuro Čikagoje konsultantė. Išleido (slap. Renė Rasa) romaną *Meilė trikampy* (1967), *Kraujo balsas* (išsp. *Drauge*), kelionių po Europos, Azijos, Afrikos ir kt. šalis aprašymų. Bendradarbiavo *Drauge, Dirvoje, Laive* (redakcijos narė), *Moteryje* ir kitur.

RASLAVIČIUS Polius A. (g. 1937 Tauragėje), gydytojas. Persikėlęs į JAV, baigė Harvardo med. m-lą Bostone, MA. Specializavosi klinikinėje patologijoje, dermatopatologijoje ir kitose srityse. Turi praktikos teisę Massachusettso, Vermonto, Niujorko, New Hampshire ir Maine valstijose. Tarnavo JAV kariuomenėje. Colorado un-te įgijo sveikatos administravimo magistro laipsnį. Tuffso un-to Med.

Polius Raslavičius

m-los Medforde, MA, klinikinis profesorius. Amer. patologų kolegijos Northfielde, IL, iždininkas.

RASTENIS Nadas (1891.I.17 Stagalėnuose, Linkmenų vls., Švenčionių aps. – 1980.V.10 Baltimorėje, MA), teisininkas, rašytojas, visuom. veikėjas. 1911 atvyko į JAV. Nuo 1912 veikė Lietuvių laisvės artojų savišalpos d-joje Manchesteryje, NH, Lietuvių socialistų s-goje. Period. spaudoje paskelbė eilėraščių (eil. *Dobilai*, 1917). 1918–19 tarnavo JAV kariuomenėje. 1921 baigė Huntingtono aukštesniąją m-lą Bostone, MA, 1924 – teisės mokslus Bostono un-te. Nuo 1921 dalyvavo ALTS *Sandaros* (1923–25 vicepirmininkas, 1927–28 pirmininkas), SLA Baltimorės kuopos, Lietuvos d. kun-ščio Kęstučio savišalpos d-jos Baltimorėje (nuo 1953 Mindaugo-Kęstučio d-ja) veikloje. Nuo 1922 rašė eilėraščius anglų k. (poema *War's Curse*, 1941). 1923 redagavo *Sandarą*, 1925 *Dirvą*. 1925–35 ir nuo 1936 Baltimorėje vertėsi advokato praktika. 1935 įgijo advokato praktikos teisę Ohio valstijoje ir iki 1936 dirbo advokatu Clevelande, OH. Priklausė ALTS, BALFui (kurį laiką direktorius), Vilniui vaduoti s-gai, Pabaltijo un-to Vokietijoje rėmimo k-tui (buvo jo pirmininkas). 1943–46 pirmasis liet. atstovas Marylando legislatūroje Annapolyje.

Nadas Rastenis

Reiškėsi kaip dainininkas: vaidino ir dainavo M. Petrausko operetėse, *Gabijos* chore ir kt. 1945 Niujorke išspausdino Lietuvos himną (su liet. tekstu), 1955 Baltimorėje išleido eil. rinkinį *Trijų rožių šventė*. Vienas pirmųjų į anglų k. išvertė liet. poetų kūrinių: A. Baranausko *Anykščių šilelį* (išl. 1956), K. Donelaičio *Metus* (1967); dalį vertimų išsp. A. Vaičiulaičio leidinyje *Outline History of Lithuanian Literature* (1942). Išrinktas Tarptautinio poetų sambūrio nariu, 1969 apdovanotas Edgaro Allano Poe žymeniu; tais pačiais metais jam suteiktas Marylando valstijos poeto laureato vardas.

RASTENIS Vincas (1905.I.16 Juozapinėje, Dūkšto vls., Zarasų aps. – 1982.II.25 Niujorke, NY), teisininkas, žurnalistas, polit. ir visuom. veikėjas. 1912–14 mokėsi Daugailių ir Salako pr. m-lose, 1914–15 Utenos, 1917–24 Vilniaus, Utenos ir Panevėžio g-jose. Besimokydamas Utenos g-joje, veikė Šaulių ir Ateitininkų s-gose, Blaivybės d-joje (1926–27 šios d-jos reikalų vedėjas). 1924–27 studijavo matematiką Lietuvos un-te. Nuo 1927 priklausė Lietuvių tautininkų s-gai (1931–35 v-bos gen. sekretorius). 1928 paskirtas Kauno radiofono sekretoriumi-pranešėju, 1928–31 dirbo *Lietuvos aido* priedo techn. redaktoriumi. 1930–34 buvo Lietuvos žurnalistų s-gos v-bos sekretorius. 1935 baigė VDU Teisių f-tą. 1935–36 tobulinosi Vienos un-te Austrijoje (konstitucinė ir tarpt. teisė). 1936 dienraščio *Vakarai* redaktoriaus pavaduotojas, 1939 vyr. redaktorius; dar dėstė Prekybos in-te Klaipėdoje. 1937 paskirtas Ministrų Tarybos juriskonsultu. 1937–38 b-vės *Pažanga* direktorius. 1939–40 *Lietuvos aido* sekretorius, *Vairo, Jaunosios kartos* bendradarbis. 1940 bolševikų suimtas ir iki 1941.VI kalintas Vilniuje, Maskvoje, Kaune. 1941–44 dirbo Šiaulių apygardos teismo kandidatu, advokatu, dėstė Prekybos in-te. 1944 pasitraukė į Prancūziją. 1948 persikėlė į JAV. 1948–51 *Dirvos* redaktorius bei leidėjas Clevelande, OH, nuo 1952 Laisvosios Europos k-to Niujorke, NY, Spaudos ir organizacijų skyriaus vyr. redaktorius, 1972–74 VLIKo biuletenio *Elta* redaktorius. Dalyvavo visuom. veikloje: 1949–51 ALTS vicepirmininkas, 1950–56 ALTo narys, 1952–58 Lietuvių tautinio sąjūdžio, 1954–57 Lietuvių žur-

Vincas Rastenis

nalistų s-gos, 1955–61 Lietuvos nepriklausomybės talkos pirmininkas (redagavo jos leidžiamą biuletenį *Lietuvos naujienų atranka*). 1954–80 bendradarbiavo *Liberty* radijuje, 1968–80 *Akiračiuose* (tvarkė skiltį *Atodairos*). Period. spaudoje rašė kultūros, politikos ir kt. klausimais; kai kuriuos straipsnius pasirašinėjo slap. V. R., Petras Svyrius, K. Marius, V. Girulis, B. K. Naujokas ir kt. Parašė ir išsp. *Lietuva tironų pančiuose* (1946, su B. Dirmeikiu), parengė ir išleido A. Smetonos *Didžiosios mintys* (1935, su kitais), *Politinė tautos vienybė* (1937). LE ir EL vienas redaktorių.

RASTENYTĖ-PAGE Aldona (g. 1932.XII.16 Stropeliuose, Kartenos vls., Kretingos aps.), pedagogė, aktorė, rašytoja, visuomenininkė. Mokėsi Kaune, Kirdeikiuose. Pasitraukusi į Vokietiją, 1948 baigė Greveno liet. g-ją. 1950 apsigyveno JAV. 1952–59 dirbo banke *Detroit Bank and Trust*, MI. 1960–61 mokytojavo liet. m-loje Detroite, MI. Veikė skautų org-joje; 1960–61 buvo *Gabijos* tunto tuntininkė. 1962 bakalauro laipsniu baigė (vokiečių k. ir lit-ra) Wayne valst. un-tą Detroite. Šokio ir vaidybos mokėsi Detroito muz. konservatorijoje, Wayne valst. un-te, Villanovos un-te, *Philadelphia Theater Company, Philadelphia Repertory Company*, visi trys PA. Dalyvavo Detroito *Alkos* dramos sambūryje, *Šilainės* tautinių šokių grupėje. Įkūrė mergaičių tautinių šokių kolektyvą *Audėjėlė* ir jam vadovavo. Gyvendama Philadelphijoje, 1966–68 mokytojavo liet. m-loje. Bendradarbiavo vaikų žrn. *Eglutė*. 1970–72 Philadelphijos m-lose dirbo vokiečių k. mokytoja, 1972–74 Temple un-to Philadelphijoje sekretorė. Nuo 1979 dirba Pennsylvanijos un-te Philadelphijoje: 1979–86 Tarpt. santykių sk. administratorė, nuo 1986 – Annenbergo teatro meno centro vykdomoji asistentė, nuo 1990 – ir Kalbų centro lietuvių k. dėstytoja. Nuo 1998 Lietuvių tautodailės in-to Philadelphijos sk. pirmininkė; surengė iškylų, parodų (*Lino mados, Lino audiniai*). Nuo 2000 Philadelphijos liet. kultūros centre suaugusiesiems dėsto liet. kalbą. Sukūrė vaidmenų teatre (L. Robertsono *Mary Girard*, Don Auspitzo *Su Albertu Einšteinu*, B. Brechto *Galilėjus*, F. Dürrenmatto *Vizitas*, E. Albee *Trapi pusiausvyra*, G. Büchnerio *Leonsas ir Lensė* ir kt.). Parašė scenos vaizdelius jaunimui *Šecherazada, Raketa į mėnulį*, hum. poemą vaikams *Mėnulio dyvai*, lyr. apsakymą *Pasaka apie seną tėvą ir jo tris dukras Sibirę, Egzilę ir Lėtūnę*. Išvertė į anglų k. liet. poetų ir rašytojų (H. Nagio, H. Radausko, A. Škėmos, J. Kaupo) kūrinių. 1992 Vilniuje buvo APPLE mokytojų kursų vertėja. Yra JAV

Aldona Rastenytė-Page (Rozetos vaidmuo G. Büchnerio pjesėje *Leonsas ir Lensė*)

LB Philadelphijos v-bos narė, *Bendruomenės Balso* radijo pranešėja, Lietuvių moterų klubų fed-jos Philadelphijos klubo v-bos narė. Priklauso Amerikos aktorių prof. s-gai, LSS. Gavo apdovanojimų už veiklą skautų org-joje, už darbą liet. m-loje.

RASTONIENĖ Eugenija (**Baužinskaitė**; g. 1925 Mažeikiuose), tapytoja, grafikė, tekstilininkė. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, 1948 persikėlė į JAV, apsigyveno Niujorke, NY. Čia Meno studentų lygoje mokėsi tapybos, vėliau studijavo Rhode Islando dizaino m-loje Providence, Rhode Islando koledže baigė dailės pedagogiką. Mokytojavo Massachusettso, MA, m-lose. Nuo 1965 dalyvauja grupinėse parodose: Rhode Islando meno festivalių, lietuvių išeivijos dailės Niujorke, Čikagoje (*Dailė '92*, Čiurlionio galerija), Bostone, MA, Philadelphijoje, PA. Vėliau susidomėjo audimu, sukūrė gobelenų, surengė individualių parodų. Kūriniuose atsispindi lyrinė autorės pasaulėjauta, tapyboje vyrauja stilizuoti figūriniai (*Draugystė*, 1986), gobelenuose – augaliniai, daugiausia medžių, motyvai (*Rausvi medžiai*).

Eugenija Rastonienė

RASTONIS Vytautas (g. 1920.III.24 Žaliojoje, Vilkaviškio aps.), fagotininkas, pedagogas. 1942–43 studijavo Kauno konservatorijoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Lankė Darmstadto muz. m-lą, Frankfurte privačiai mokėsi harmonijos pas prof. W. Krachę, groti fagotu pas W. Henkerį. Po II pasaul. karo apsigyveno JAV. 1954 baigė Manhattano muz. m-lą Niujorke, NY. Pas komp. K. V. Banaitį mokėsi harmonijos. 1954–60 grojo fagotu Kansas City, MO, 1960–80 – Rhode Islando simf. orkestre. 1967 išleido K. V. Banaičio *Lietuviškas idilijas* smuikui, klarnetui ir arfai. 1969 Rhode Islando un-te baigė muz. pedagogikos specialybę. 1970–81 dėstė muziką Rhode Islando ir Massachusettso valstijose, buvo Barringtono koledžo ir Browno un-to (abu RI) muz. instrumentų instruktorius. 1973–75 Rhode Islando Jaunimo orkestro, 1977–79 Veteranų orkestro dirigentas. 1981–83 Brocktone, MA, vadovavo Šv. Kazimiero parapijos chorui. Lietu-

Vytautas Rastonis

vai atgavus nepriklausomybę, rinko lėšas, rūpinosi muz. instrumentų pirkimu Lietuvos valst. simfoniniam orkestrui.

RAŠČIAUSKAS Vladas (**Rask;** 1901.X.15 Panevėžyje – 1996.III.11 Čikagoje, IL), verslininkas. Jaunystėje emigravo į Kanadą. Persikėlęs į JAV, įkūrė kelionių agentūrą *American Travel Service Bureau*. Veikė JAV LB, LF, Industrinės paramos s-goje IPSA (ji telkė Lietuvai techn. pagalbą, rėmė Lietuvos vaikų fondą). 2001 įsteigta V. Rasko premija už studijas vaikų teisių apsaugos ir adaptacijos temomis.

RAŠTIKIS Stasys (1896.IX.13 Kuršėnuose – 1985.V.3 Los Angeles, CA), karo ir visuom. veikėjas, publicistas. Lietuvos kariuomenės divizijos generolas (1940). 1914 baigė Zarasų prog-ją. 1915 savanoriu stojo į Rusijos kariuomenę, dalyvavo I pasaul. kare. 1917 baigęs Tifliso (dab. Tbilisis) karo m-lą, (Gruzija), iki karo pabaigos Rusijos Kaukazo fronto karininkas; praporščikas. 1918 grįžo į Lietuvą, įstojo į Kauno kunigų seminariją. 1919 pr. savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę. Buvo Vilniaus bataliono karininkas, kovų su Lenkijos kariuomene ir Raudonąja armija dalyvis. Per žvalgybą sunkiai sužeistas pateko į bolševikų nelaisvę, kalintas Rusijoje. 1921, pasikeitus polit. kaliniais, grįžo į Lietuvą. Tarnavo 5-ajame pėstininkų pulke, nuo 1922 – Gen. štabo II (Informacijos) skyriuje. Baigė Aukštuosius karininkų kursus. Rėmė 1926.XII.17 valst. perversmą; per jį paskirtas Gen. štabo II skyriaus viršininku (juo buvo iki 1930). 1929 baigė Lietuvos un-tą (veterinariją), 1932 – Vokietijos kariuomenės Gen. štabo karo akademiją Berlyne. 1929 vedė prez. A. Smetonos brolio Motiejaus dukrą Eleną. 1933–34 Lietuvos kariuomenės 5-ojo pėstininkų pulko vadas, 1934 – 3-iosios pėstininkų divizijos štabo (Šiauliuose), Gen. štabo v-bos, Vyr. štabo viršininkas. Dirbdamas Vyr. štabe, parengė naujo Kariuomenės vadovybės įstatymo (priimtas 1934 pab.) projektą, kuris nustatė kitokius prezidento (kariuomenės vyr. vadas), krašto apsaugos ministro, kariuomenės vado (nauja pareigybė) ir kitų aukštųjų pareigūnų santykius; Vyr. štabas buvo pertvarkytas į Kariuome-

Stasys Raštikis

nės štabą. 1935.I–1940.IV kariuomenės vadas, 1938 dar ėjo krašto apsaugos ministro pareigas. Jo iniciatyva ir pagal jo parengtą planą kariuomenė buvo padidinta (atkurti 3-iasis ir 6-asis pėstininkų, 3-iasis dragūnų pulkai), pakeista jos dalinių dislokacija, sutrumpintas jų mobilizavimo kilus karo pavojui laikas, sustiprinti priedangos pulkai, padidinta, suvienodinta ir naujais pabūklais perginkluota lauko artilerija. Kariuomenė įgijo sunkiųjų, priešlėktuvinių ir prieštankinių pabūklų, minosvaidžių, naujų karo lėktuvų, šarvuočių. Buvo sukauptos būtinos artilerijos sviedinių, šaudmenų, minų, amunicijos atsargos. Kariuomenės modernizavimui, t. p. naujų kareivinių, sandėlių, kar. dirbtuvių statybai, S. Raštikio rūpesčiu, 1935–40 kasmet papildomai buvo skiriama po 25 mln. litų. Pasikeitė karių, ypač karininkų, mokymas. Pradėta rengti kariuomenės ir visuomenės suartinimo šventes, pagerinta kar. periodika. Šios ir kitos priemonės sudrausmino kariuomenę, padarė ją kovingesnę. S. Raštikio autoritetas tiek kariuomenėje, tiek visuomenėje itin pakilo, jis ėmė daryti įtaką vyriausybei. Be to, siūlė grįžti prie dem. valdymo metodų, nevengė krikščioniškųjų org-jų, pvz., Pavasarininkų s-gos, viešų renginių. Todėl, tautininkų vadovybės nuomone, tapo pavo-

jingas autoritarinei valdžiai ir iš kariuomenės vado pareigų buvo atleistas. 1940.VI paskirtas Vytauto Didžiojo aukštosios karo m-los Kaune viršininku (pareigas ėjo iki 1940.IX). 1940.VI.15 per paskutinį vyriausybės posėdį buvo siūlomas į Lietuvos ministrus pirmininkus (dėl SSRS spaudimo pareigų eiti neteko); susipažinęs su realia kariuomenės padėtimi, siūlė nesipriešinti SSRS kariuomenės įsiveržimui į Lietuvą (kariuomenės vado V. Vitkausko įsakymu artilerija buvo išsiųsta į vieną poligoną pratyboms, kulkosvaidžių komandos – į kitą; vieni pėstininkai kar. požiūriu neturėjo jokių galimybių nors trumpam sulaikyti Raudonosios armijos junginius). Sov. Sąjungai 1940 okupavus Lietuvą, kurį laiką buvo Krašto apsaugos m-jos Vyriausiosios likvidacinės k-jos (tvarkė likviduojamos Lietuvos kariuomenės turtą) pirmininko pavaduotoju (pirmininko teisėmis). 1940 pab. paleistas į atsargą. Buvo sov. saugumo sekamas. Vengdamas suėmimo, 1941 pr. slapčia pasitraukė į Vokietiją. Prasidėjus Vokietijos–Sov. Sąjungos karui Lietuvos Laikinosios vyriausybės paskirtas krašto apsaugos ministru, grįžo į Kauną. Nacių okupacijos metais jam buvo siūloma Lietuvos patariamosios tarybos pirmininko, pirmojo gen. tarėjo, Lietuvos legiono vado pareigos, bet visų siūlymų atsisakė. Dirbo Vytauto Didžiojo karo muziejuje Kaune. 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Regensburgo ir Scheinfeldo liet. stovyklose. 1949 persikėlė į JAV. Buvo ALTo ir BALFo Los Angeles skyrių pirmininkas. 1951–52 Syracuse un-te, NY, dėstė užs. kalbas. Kaip VLIKo atstovas 1952–53 dirbo Europoje, nuo 1955 dėstė JAV kariuomenės aukštojoje svetimų kalbų m-loje Monterey, CA; profesorius. 1968 išėjo į pensiją. Visuomenei skaitė paskaitas karo ir ist. temomis, aktyviai bendradarbiavo liet. spaudoje, LE. Parašė 5 karo vadovėlius, atsiminimų, apmąstymų ir polemikos knygas *Kovose dėl Lietuvos* (2 d., 1956–57; fotografuotinis leid. 1990), *Įvykiai ir žmonės* (3 t., 1972), *Lietuvos likimo keliais* (4 t., 1982). Apdovanotas Vyčio Kryžiaus V laipsnio (1919), Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio (1928), Vytauto Didžiojo II laipsnio (1936), kitais ordinais, Sidabriniu kardu (1939), medaliais.

RATNIKAS Jonas (1924.IX.24 Panevėžyje – 2001.VII.19 Sunny Hillse, FL; palaidotas Detroite, MI), visuomenininkas. 1943 baigė Panevėžio berniukų g-ją. Pasitraukęs į Vokietiją, gyveno Münchene. 1950 persikėlė į JAV. Iki 1987 dirbo Fordo automobilių b-vėje Detroite: nuo paprasto darbininko pasiekė automobilių projektuotojo postą. Rėmė *Dainavos* stovyklą, lituanistinę m-lą ir ypač gausiai *Draugo* laikraštį.

RAUCKINAS Stasys (1900.IV.1 Pabaliuose, Žagarės vls., Šiaulių aps. – 1996.I.26 JAV), ekonomistas, visuomenininkas. 1924 baigė g-ją Šiauliuose, 1933 – VDU Teisių f-tą. Buvo ateitininkas nuo g-jos laikų. 1929–30 fed-jos gen. sekretorius (vėliau JAV ilgametis sendraugių s-gos centro v-bos narys). 1927–28 studentų ateitininkų klubo *Vytautas* v-bos pirmininkas. 1932–35 dirbo buhalteriu Ekonominėje karių b-vėje, 1936–42 Lietuvos banko skyriuose Pasvalyje, Tauragėje ir Kėdainiuose. 1942–44 Pavenčių cukraus f-ko vyr. buhalterio pavaduotojas. 1944 pasitraukė į Vakarus. JAV veikė JAV LB, ALTe, priklausė krikščionių demokratų s-gai (1960–64 centro k-to narys). 1962–64 LF v-bos ir tarybos narys.

RAUGAITĖ Banguolė (**Mara Wave;** g. 1948.II. 26 Tettnange, Vokietija), dailininkė. Vi-

Banguolė Raugaitė

suom. veikėjo, spaudos darbuotojo B. Raugo ir pedagogės M. Raugienės duktė, psichologo V. Raugo sesuo. Po 1949 su tėvais atvyko į JAV. 1967–71 lankė Philadelphijos dailės koledžą, PA, kurį 1971 baigė (bakalaurė). 1971 mokėsi Tylerio dailės m-loje, 1975–79 Pennsylvanijos dailės akademijoje. Nuo 1989 dirba mokytoja Los Angeles, CA, suaugusiųjų m-loje. 1990 įstojo į Kalifornijos un-tą, kurį baigė 1994 magistrės laipsniu. Nuo 1976 dalyvauja parodose. 1977 ir 1984 Philadelphijoje surengė individualias parodas (apdovanota Wayne dailės centro premija). Iš pradžių kūrė portretus, abstrakčias kompozicijas, nuo 1986 perėjo į kompiuterinę grafiką. Per apsilankymus Lietuvoje (1972 ir 1992) sukaupė daug medžiagos (knygų, periodikos, fotografijų) apie įvykius Lietuvoje. Panaudodama kompiuterį, sukūrė vaizdajuostę (su paaiškinamuoju tekstu) apie 1991 sausio 13 įvykius *Kruvinasis sekmadienis*. Priklauso skautams ir ateitininkams.

RAUGAS Balys (g. 1914.I.19 Butkeliuose, Dusetų vls., Zarasų rj.), visuom. veikėjas, rašytojas, spaudos darbuotojas. Pedagogės M. Raugienės vyras, dail. B. Raugaitės ir psichologo V. Raugo tėvas. Nuo 1934 bendradarbiauja spaudoje. 1935 baigė Utenos g-ją, 1938 Karo m-lą Kaune (jaun. leitenantas), VDU ir VU studijavo teisę. Iki 1941 rudens 1-ojo pėstininkų pulko karininkas. Karo metais vėl studijavo VU. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1945–50 veikė liet. tremtinių org-jose, buvo lietuvių įgaliotinis P. Vokietijoje. 1950 persikėlė į JAV. Iki pensijos dirbo chemiku *Ampco* metalo įmonėje. 1952 įsteigė Philadelphijos, PA, liet. radijo programą ir iki 1957 ją redagavo. Iki 1954 Philadelphijos Lietuvių tremtinių d-jos pirmininkas. 1954–55 JAV LB Philadelphijos apyl. pirmininkas. 1971–73 PLB ryšininkas VLIKo taryboje. 1964–70, 1973–76 JAV LB tarybos narys. 1981–82 Lietuvių fronto bičiulių JAV ir Kanados centro v-bos pirmininkas. JAV LB krašto v-bos sekretorius. Parašė eilėraščių, novelių (eil. rink. *Balti balandžiai*, su J. Kuzma, 1936, II leid. 1989), beletristikos kn. *Gyvenimo apysaka*, *Tėvynės labui* (1997), eil. kn. *Praeities aidai* (1999). Eilėraščiai tradicinės eilėdaros, du tapo dainomis. Suredagavo knygų: *JAV LB trys dešimtmečiai*

Balys Raugas

(1982), *Šv. Kazimiero penkšimtis* (1984). 1984–91 žrn. *Karys* redaktorius, nuo 1991 Lietuvoje leidžiamų žrn. *Karys* ir *Kardas* redkolegijos narys. JAV LB krašto v-bos apdovanotas žymeniu *Už pasiaukojimą Tautos reikalams* (1982). Lietuvių karių veteranų s-gos garbės narys (1985). Už nuopelnus Lietuvai LR Krašto apsaugos m-ja jam suteikė dimisijos majoro laipsnį.

RAUGAS Valentinas (g. 1940 Vilniuje), kariškis, psichologas. Visuom. veikėjo, spaudos darbuotojo B. Raugo ir pedagogės M. Raugienės sūnus, dail. B. Raugaitės brolis. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, gyveno Tettnange. 1950 persikėlė į JAV, baigė Trentono, NJ, valstijos koledžą (studijavo matematiką), mokėsi Jūrų korpuso karininkų kursuose; leitenantas. Atliko įv. užduotis Tolimųjų Rytų karo operacijose; gavo kapitono laipsnį. Išėjęs į atsargą, Rutgerso un-te, NJ, įgijo psichologijos magistro laipsnį. Dirba psichologu m-lose. Dalyvauja liet. veikloje. Bendradarbiauja *Karyje*.

RAUGIENĖ Marija (**Jurkštaitė;** g. 1918.I.27 Jurkupiuose, Panemunėlio vls., Rokiškio aps.), pedagogė. Visuom. veikėjo, spaudos darbuotojo B. Raugo žmona, dailininkės B. Raugaitės ir psichologo V. Raugo motina. Baigė prog-ją Anykščiuose, 1938 Šiaulių mkt. seminariją. Mokydamasi prog-joje veikė skautuose. Mokyto-

javo Buiniškių pr. m-loje (prie Lazdijų). Vilniuje mokėsi Pedagoginio in-to Mokytojų tobulinimosi f-te, mokytojavo. 1944 su šeima pasitraukė į Vokietiją, apsigyveno Tettnange, įsteigė lituanistinę m-lą, jai vadovavo. 1950 persikėlė į JAV, į Philadelphiją, PA. Nuo 1951 kelerius metus dirbo lituanistinėje m-loje, dainavo liet. chore *Viltis* (kelerius metus buvo choro v-bos pirmininkė). Tęsė veiklą skautuose (gavo paskautininkės laipsnį), dalyvavo BALFo (Philadelphijos sk. v-bos narė), šalpos darbe. Reiškiasi kaip tautodailininkė (mezga, siuvinėja); priklauso Lietuvių tautodailės in-to Philadelphijos skyriui (v-bos narė).

RAUKTYS Juozas (1898.XII.26 Mataičiuose, Švėkšnos vls., Tauragės aps. – 1974 JAV), miškininkas. Mokėsi Palangos prog-joje, 1915–18 Mogiliavo, Baltarusija, g-joje. Grįžęs į Lietuvą, 1920 baigė Panevėžio berniukų g-ją. Atlikęs kar. prievolę, nuo 1922 studijavo miškininkystę Lietuvos un-te Kaune, 1924–28 ŽŪA Dotnuvoje; baigė diplomuotu miškininku. Studijuodamas akademijoje dirbo laborantu. 1927–29 Dzūkų miškų urėdijos urėdo pavaduotojas ir Alytaus aukštesniosios miškų m-los dėstytojas, nuo 1936 direktorius-revizorius ir Miškams tirti k-jos narys. 1939–41 dėstė ŽŪA, 1941–43 VU docentas, 1942 Miškų mokslo f-to prodekanas ir Miškų apsaugos katedros ir arboretumo vedėjas. Dėstė dendrologiją ir bendrąją miškų apsaugą. 1944 pasitraukė į Vokietiją, buvo Garmisch-Partenkircheno stovyklos vedėjas ir g-jos mokytojas. 1949 persikėlė į JAV. Lietuvoje vykdė dendrofloros, egzotinių augalų aklimatizavimo ir miškų apsaugos moksl. tyrimus. Moksl. žurnaluose *Mūsų girios, Žemės ūkis, ŽŪA metraštis* skelbė straipsnius apie kovos su miškų kenkėjais būdus, šaltos 1939–40 žiemos padarinius eglynams, ŽŪA parkui. Parašė kn. *Dendrologija* (1938). JAV bendradarbiavo *Girios aide, Gamtoje, Dirvoje.* Apie miškų mokslą ir miškininkų rengimą Lietuvoje paskelbė straipsnį knygoje *Lietuvos girių milžinai* (1950). Buvo LE miškininkystės ir botanikos sk. redaktorius ir bendradarbis. Lietuvoje veikė Lietuvos miškininkų, Lietuvos gamtininkų, Lietuvai pagražinti d-joje, priklausė LŠS, LTS. JAV dalyvavo Lietuvos miškininkų s-gos išeivijoje. Liet. profesorių d-jos, Amerikos LTS, korp. *Neo-Lithuania* veikloje.

RAULINAITIENĖ Paulina (**Gervaitė**; 1901.XII.2 Kalniečiuose, Panemunio vls., Rokiškio aps. – 1966.XII.3 Los Angeles, CA), visuomenininkė. Baigė Panevėžio g-ją. Dalyvavo ateitininkų veikloje. 1933 baigė VDU Hum. mokslų f-tą (pedagogiką ir visuot. istoriją). Priklausė Lietuvių–prancūzų d-jai. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Freiburge dalyvavo *Dainos ir šokių grupės* veikloje. 1949 atvyko į Australiją. Melburne įkūrė Katalikių moterų d-ją, buvo jos pirmininkė. 1954 persikėlė į JAV. Los Angeles, CA, buvo Katalikių moterų d-jos pirmininkė, BALFo skyriaus v-bos narė.

RAULINAITIENĖ Valerija Birutė (**Beržinskaitė**; g. 1915.III.5 Rygoje), gydytoja psichiatrė. 1940 baigusi VDU Med. f-tą, specializavosi pediatrijoje, dirbo vaikų ligoninėse. 1944 pasitraukė į Austriją. 1945–49 dirbo ambulatorijos gydytoja pabėgėlių stovyklose Vokietijoje. 1949 persikėlė į JAV. Dirbo Harperio ligoninėje Detroite, MI, laboratorijos technike. Išlaikiusi egzaminus, stažavo Liuteronų ligoninėje Des Moinese, IA. 1953 įgijo teisę verstis priv. praktika Ilinojaus, 1954 – Iowos valstijose. Studijavo med. administravimą. 1962 įgijusi psichiatro specialybę, dirbo Downey veteranų ligoninėje, CA. 1970 ir 1971 dalyvavo priėmime pas JAV prezidentą R. Nixoną. 1971 Pittsburgho veteranų ligoninės, PA, direktorė. 1970 federalinė valdžia ją apdovanojo iškiliosios moters žymeniu ir JAV prezidento antspaudo aukso medaliu. 1973 įtraukta į 32 iškiliausių JAV moterų sąrašą. 1978 apdovanota medaliu už karjeros laimėjimus (*Distinguished Career Award*).

RAULINAITIS Algis P. (g. 1927.V.13 Kaune), finansininkas, visuom. veikėjas. Teisininko P. V. Raulinaičio sūnus. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 baigė Alberto Ludwigo un-tą Freiburge. 1949–54 gyveno Australijoje: studijavo Melbourno un-te, dirbo buhalteriu. 1954 persikėlė į JAV. 1954–71 *Interphoto* korporacijos, 1971–87 Craigo korporacijos Los Ange-

les, CA, vicepirmininkas. Nuo 1987 *Par Enterprises* b-vės pirmininkas. Aktyviai dalyvauja liet. veikloje. Veikė Liet. teisininkų d-joje, skautų org-joje. Buvo PLB seimo pirmininkas, 1985–91 JAV LB Krašto tarybos narys, jos atstovas VLIKe, ALTo Los Angeles sk. pirmininkas, Lietuvių fronto bičiulių vicepirmininkas.

RAULINAITIS Irena (g. 1937 Lietuvoje), grafikė, tapytoja. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, 1950 persikėlė į JAV, Los Angeles, CA. Studijavo chemiją: George Washingtono un-te Vašingtone, DC, gavo bakalauro, P. Kalifornijos un-te Los Angeles – magistro laipsnį. Ilgai dirbo pagal specialybę, nuolat domėjosi daile. 9 d-mečio pr. lankė P. Kalifornijos un-to Glendale bendruomenės koledžo dailės kursus Glendale, CA, mokėsi Čikagos dailės in-to m-loje, IL. Iš pradžių tapė akvareles. Išmokusi raižybos, pamėgo oforto, mišrią, monotipijos technikas. Kūrinius eksponavo Čikagoje, Los Angeles ir kituose Kalifornijos miestuose, Flagstaffe, AZ, Smithsono in-te Vašingtone. Kuria lakoniškas stilizuotų augalinių ar geom. motyvų abstrakčias kompozicijas, reikšdama dažniausiai lyrinius išgyvenimus (*Pràrastos meilės svajonės*, 1993). Kai kuriuose kūriniuose esama realistinės raiškos bruožų, liet. tautodailės motyvų (*O, mano puikioji ponia*, 1992).

RAULINAITIS Pranas Viktoras (1895.IX.23 Čisavoje, Sasnavos vls., Marijampolės aps. – 1969.X.13 Los Angeles, CA), teisininkas, visuom. veikėjas. Finansininko, visuom. veikėjo A. P. Raulinaičio tėvas. Teisės daktaras, (1923). Mokėsi Marijampolės ir Vilniaus g-jose, dalyvavo ateitininkų veikloje. Baigęs M. Yčo g-ją Voroneže, Rusija, įstojo į Maskvos un-tą. 1917 pasitraukė į Jekaterinodarą, Rusija, dirbo savivaldybėje. 1918 įsteigė Vyriausiąją liet. tarybą, buvo jos pirmininkas. 1918 grįžęs į Lietuvą, dirbo *Nepriklausomos Lietuvos* redakcijoje. 1919 stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę, įsteigė Lietuvos darbo fed-ją. 1919–23 studijavo Friburgo un-te Šveicarijoje; šiame un-te apgynė disertaciją. 1923–26 I, II ir III Lietuvos seimų narys (1924–26 Seimo vicepirmininkas). Lietuvos tarpparlamentinės grupės iniciatorius ir pirmininkas, 1925–26 Tarpt. tarpparlamentinės tarybos narys. 1924–36 dėstė Ž. ū. akademijoje Dotnuvoje ir Aukštesniojoje administracijos m-loje Kaune. 1925 įsteigė Lietuvos mažažemių ir naujakurių s-gą, buvo jos pirmininkas. 1927 vertėsi advokato praktika. Dalyvavo Blaivybės, Naujosios romuvos bičiulių, Lietuvių–prancūzų ir kt. d-jų veikloje. Priklausė Lietuvos šaulių s-gai (v-bos narys), Lietuvos teisininkų d-jai. Parašė studijų apie miškų ir ž. ū. baudžiamuosius nuostatus, Lietuvos vandenų eksploatavimo teises. Išleido knygas: *Parlamentarizmas* (1925), *Administracijos principai* (1926), *Darbo organizacijos metmenys* (1930). 1937 su kitais organizavo Lietuvoje Napoleono žygio per Lietuvą metinių minėjimą, prancūzų dailės parodą Lietuvoje (apdovanotas Garbės legiono ordinu). 1931–44 Kauno metropolijos kurijos, Švietimo m-jos juriskonsultas. Dėstė VDU ir Vilniaus un-te, 1941–44 Vilniaus un-to Teisės f-te; profesorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją, dirbo Freiburgo Apeliaciniame teisme, 1945 buvo prancūzų karo teismų advokatas. 1946 dėstė teisę Pabaltijo un-te Hamburge. 1948 pabėgėlių profesinio švietimo organizavimo direktorius, 1948–49 Prekybos m-los Freiburge steigėjas, dėstytojas ir vedėjas. 1949 emigravo į Australiją. 1950–52 Australijos lietuvių Kultūros fondo pirmininkas. 1950 Karaliaus Mindaugo in-to Melbourne stei-

Pranas Viktoras Raulinaitis

gėjas ir pirmininkas (iki 1954). 1954 persikėlęs į JAV, 1955–69 vertėsi nekilnojamojo turto pardavimu, buvo draudimo agentas. 1955 vienas Lietuvos mokslo in-to Los Angeles steigėjų. Dalyvavo Lietuvių teisininkų d-jos veikloje (1957–59 Los Angeles sk. pirmininkas). Parašė *Lietuvių tautos suverenumas* (rankraštis saugomas JAV Kongreso b-koje). Bendradarbiavo liet. spaudoje, LE.

RAULINAITIS Vytautas Ričardas (1918.IV.3 Vilkaviškyje – 1968.V.25 Vašingtone, DC; palaidotas Clevelande, OH), skulptorius. 1938 baigė *Aušros* berniukų g-ją, iki 1940 mokėsi Karo m-loje Kaune. Vilniaus dailės akademijoje pradėjo studijuoti skulptūrą. Pasitraukęs į Vokietiją, dailę studijavo Taikomosios dailės m-loje Freiburge, ją baigė 1948. Nuo 1949 gyveno JAV, Clevelande. Dirbo b-vėje *Twist-Drill*, 1965–68 dail. V. K. Jonyno studijoje Niujorke. Sukūrė metalo, medžio skulptūrų (*Miss Twist-Drill*, *Nukryžiuotasis*). 1952 dalyvavo grupinėje liet. dailininkų parodoje Clevelande. Buvo LSS (nuo 1926), korp. *Vytis* narys; dainavo Čiurlionio ansamblyje, *Ąžuolo* oktete. Dirbo *Kario* administracijoje.

RAULINAITIS Zigmantas (g. 1913.VII.6 Kaune), žurnalistas, karo istorikas. 1932 baigė Vilkaviškio g-ją, 1934 Karo m-lą Kaune. 1935–41 studijavo ekonomiką VDU ir VU. 1934–40 tarnavo Lietuvos kariuomenėje. Spaudoje bendradarbiavo nuo 1936. Kar. istorijos temomis ir kar. spaudos apžvalgas rašė *Karyje*, *Karde*, *Mūsų žinyne*. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, buvo Britų zonos liet. tarybos narys ir liet. atstovas prie britų kar. valdžios sukurtos Baltų centr. tarybos Š. Vokietijoje. 1946–47 leido ir administravo R. Spalio redaguojamą žrn. *Tėvynės šešėlyje*. 1949 persikėlė į JAV, Brooklyne, NY, 1954–84 redagavo žrn. *Karys*. Iš vok. k. išvertė *Prerijų plėšikus* (1938). Detmolde, Vokietija, parengė ir išleido *Angliškus pasikalbėjimus*, *Anglų kalbos skaitymus*, *Angliškai lietuviams*. Išleido A. Giedriaus kn. vaikams: *Tėvelių pasakos*, *Taunienės bičiuliai* ir *Kelionė į Lietuvą*. JAV *Karyje* 1961–90 paskelbė studijų kar. istorijos temomis: *Karas ir jo kilmė*, *Kovos kirvio laikai*, *Aisčiai karinės istorijos šviesoje*, *Galindai prieš Romą*, *Hunų žygis į Prūsus*, *Vaidevutis*, *Prieš vikingų audrą*. Atskiromis knygomis išleista *Durbės mūšis* (1961), *Apuolės užpuolimas* (1972), *Grobio ir naikinimo žygis* (1979), *Keturi frontai* (1982), *Dokumentai Lietuvių vietinės rinktinės istorijai* (1990). Dažniausiai pasirašinėjo A. Žygmanto slap.

Zigmantas Raulinaitis

RAZGAITIENĖ Rasa (**Navickaitė**; g. 1953.V.2 Brooklyne, NY), visuom. veikėja, žurnalistė. Baigė Vyskupo McDonnello m-lą, NY. Mokėsi Queenso koledže, NY. Ateitininkė: kuopos pirmininkė, Niujorko moksleivių kuopos globėja, Rytų pakrantės moksleivių ateitininkų koordinatorė, kursų ir stovyklų organizatorė. Mokytojavo lituanistinėje m-loje Niujorke. 1975–80 laikr. *Darbininkas* redagavo ateitininkų skyrių *Ateities aušra*. 1982 su kitais įsteigė org-ją *Amerikiečiai už teisėtą procesą* (ADP); 1982–94 šios org-jos koordinatorė, tarybos vicepirmininkė (jos vadovaujami org-jos atstovai dalyvavo susitikimuose su įv. šalių žymiais politikais ir įtakingais asmenimis, skatino peržiūrėti JAV Teisingumo dep-to Spec. tardymų sk. metodus išeivių iš R. Europos deportacijų bylose). 1990–92 vadovavo Lietuvių katalikų religinės šalpos spec. projektams: *Gyvybė Lietuvai* (med. ir hum. programa) ir *Knygos Lietuvai* (knygų siuntos). 1991–93 Katalikų med. misijos tarybos (labdaros org-ja) programų

tarnybos pavaduotoja; specializuojasi Lietuvos programose. Laikr. *Draugas, Darbininkas* korespondentė, bendradarbė. Nuo 1994 TF tarybos narė. Apdovanota Jaunosios žurnalistės premija (1985).

RAZGAITIS Mečislovas (g. Lietuvoje – 1986.IV.8 Niujorke, NY), dainininkas. Dainuoti mokėsi Vokietijoje pas Lindenbergą. Atvykęs į JAV, dainuoti mokėsi pas operos solistą V. Ivanauską. Buvo *Regina* operos Brooklyne, NY, solistas. Dalyvavo liet. koncertuose per tautines šventes. Koncertavo Brooklyne, Elizabethe, NY, radijo ir televizijos programose. Sukūrė >100 giesmių ir dainų.

RAZMA Antanas (g. 1922.VI.20 Visvainiuose, Platelių vls., Kretingos aps.), gydytojas, visuom. veikėjas. Visuomenininkės A. Razmienės, anksčiau E. Razmienės vyras. VDU garbės daktaras (1995). 1942 baigė Plungės g-ją. 1944 pasitraukė į Vokietiją, kur 1952 baigė Tübingeno un-tą. Tais pačiais metais atvyko į JAV. Stažavo Ravenswoodo ligoninėje Čikagoje, IL. 1954 įgijo praktikos teises Ilinojaus valstijoje; specializavosi šeimos medicinoje. Vertėsi priv. praktika Wilmingtone, IL. Priklauso amer. medikų org-joms. Buvo Šv. Juozapo med. centro gydytojų kolektyvo prezidentas. 1992 išėjo į pensiją. 1960 *Drauge* paskelbė straipsnį, kuriame JAV liet. kultūros reikalams pasiūlė sukaupti milijono dolerių fondą; vadovavo fondo iniciatorių grupei. Kai 1962 šis fondas veikė Ilinojaus valstijoje kaip LF, iki 1965 buvo jo pirmininkas, 1988–2001 – pelno skirstymo k-jos pirmininkas, vėliau tarybos bei Patikėtinių tarybos pirmininkas, LF garbės k-to narys. Aktyviai reiškiasi LB veikloje: tarybos narys (1961–97), kurį laiką tarybos prezidiumo vicepirmininkas, kontrolės k-jos pirmininkas, 1988–1991 JAV LB krašto v-bos pirmininkas. 1992 JAV LB Garbės teismo pirmininkas. Priklauso Lietuvių fronto bičiuliams ir ateitininkams; buvo Ateitininkų fed-jos vadas. 1983 II Pasaulio lietuvių dienų rengimo k-to pirmininkas, įv. org-jų ir lėšų telkimo k-tų vadovybių narys. 1975 Ilinojaus valstijos Amerikos liet. respublikonų lyga suteikė jam Metų žmogaus titulą. 1998 apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu.

Antanas Razma

RAZMA Antanas Gintaras (g. 1952.III.1 Čikagoje, IL), gydytojas pulmonologas. 1973 baigė Northwesterno un-tą ir įgijo bakalauro laipsnį, 1977 – Ilinojaus un-to Med. koledžą Čikagoje. 1980 įgijo vidaus ligų, 1983 – plaučių ligų gydytojo diplomą. Turi teisę praktikuoti Michigano, Wisconsino ir Ilinojaus valstijose. Yra Rusho med. koledžo Čikagoje dėstytojas. Lemonte baigė aukštesniąją lituanistikos m-lą, šoko taut. grupėse, dalyvavo ateitininkų veikloje. Priklauso korp. *Gajos* ir LF v-boms. Dalyvavo ALGS žiemos seminare (1982), V MKS (1985).

RAZMA Edmundas Petras (g. 1955.VII.19 Joliete, IL), gydytojas. Gydytojo ir visuom. veikėjo A. Razmos sūnus. Baigė Northwesterno un-tą (bakalauras) ir Ilinojaus un-tą (abu Čikagoje; IL). Stažavo ir specializavosi Loyolos un-to Med. centre Maywoode, IL, Plaučių ir reanimacijos centre Oaklawne, IL. 1979–81 Studentų ateitininkų s-gos pirmininkas. Priklauso JAV LB, PLGS.

RAZMIENĖ Alė (**Antanaitytė, Steponavičienė-Stephens;** g. 1937.V. 2 Suvalkų Kalvarijoje, Marijampolės aps.), visuomenininkė. Gydytojo, visuom. veikėjo A. Razmos, anksčiau muz. K. Steponavičiaus-Stephens žmona. Tėvui baigus tarnybą Suvalkų Kalvarijoje, gy-

veno Trakeliuose, Naujamiesčio vls., Panevėžio aps. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, vėliau persikėlė į JAV. Studijavo psichologiją Ilinojaus un-te Čikagoje, IL. 1977–79 K. Donelaičio lituanistinės m-los Čikagoje tėvų k-to vicepirmininkė, 1979–81 pirmininkė. 1980–84 Lietuvių Jaunimo centro v-bos narė, sekretorė. 1981–89 Ped. lituanistikos in-to iždininkė. Kelerius metus buvo Lituanistikos tyrimo ir studijų centro iždininkė. Nuo 1982 LF v-bos, nuo 1993 LF tarybos bei Patikėtinių tarybos sekretorė. 1991 Liet. muzikos šventės vykd. k-to narė, iždininkė. Skautė, dalyvavo Aušros Vartų tunto Čikagoje vadijos veikloje, buvo vyr. skaučių būrelio vadovė. Apdovanota Skautų rėmėjų ordinu.

Alė Razmienė

RAZMIENĖ Elena (**Kisieliūtė;** 1923.X.5 Sarginėje, Šilavoto vls., Marijampolės aps. – 1991.XII.24 Joliete, IL), visuomenininkė. Gydytojo, visuom. veikėjo A. Razmos žmona. 1942 baigė Prienų *Žiburio* g-ją. Mokydamasi g-joje, vadovavo moksleiviams ateitininkams. 1941 sausio mėn. suimta, kalinta Prienų bei Marijampolės kalėjimuose, prasidėjus karui išėjo į laisvę. 1944 pasitraukė į Vokietiją, Tübingene studijavo odontologiją. 1952 atvyko į

Elena Razmienė

JAV. 1979 jos iniciatyva Lemonte, IL, įsteigti ateitininkų namai.

RAZMINAS Pranas (1908 Kurtuvėnų vls., Šiaulių aps. – 1983.VII.11 Čikagoje, IL), pedagogas. 1931–40 VDU studijavo prancūzų k. ir lit-rą. 1937–44 mokytojavo Lazdijų g-joje. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, mokytojavo Wiesbadeno ir Kasselio liet. g-jose. Persikėlęs į JAV, dėstė Cicero aukštesniojoje lituanistinėje m-loje, IL, buvo Ped. lituanistikos in-to lektorius. Priklausė meno draugijai *Šatrija*. Bendradarbiavo *Ateityje, Pavasaryje, Drauge, Laiškuose lietuviams* (trijuose konkursuose laimėjo I premiją). Vokietijoje išleido apysaką *Girių ereliai* (1947). Suredagavo str. rink. *Kražiai* (1983).

RAZUTIENĖ Ona (1908.V.18 Jakaičiuose, Šilalės vls., Tauragės aps. – 1987.II.28 Los Angeles, CA), mokytoja. 1926 baigė Tauragės mkt. seminariją, po to tobulinosi kursuose. Dirbo Didkiemio, Trūkiškių pr. m-lose vedėja, 1936–44 mokytojavo Tauragėje. Buvo ateitininkė ir pavasarininkė, 1940–44 Tauragės šaulių moterų sporto ir tautinių šokių būrelio vadovė. Pasitraukusi iš Lietuvos, 1949 apsigyveno JAV, Los Angeles. 1949 subūrė LB jaunimo ansam-

Ona Razutienė

blį *Spindulys*. Visą laiką mokytojavo šeštadieninėje lituanistinėje m-loje, nuo 1956 ir parapinės m-los liet. klasėje. Vadovavo chorams, tautinių šokių grupėms. Su *Spindulio* ansambliu 1964 dalyvavo Niujorko, NY, Pasaul. parodoje, nuo 1977 – visose tautinėse dainų ir šokių šventėse; 1977 gastroliavo Europoje, 1982 Australijoje. 1980 įrašė plokštelę. Sukūrė scenos vaizdelių, inscenizacijų, išraiškos šokių. Buvo JAV LB Los Angeles apyl. v-bos narė, kasmetinių jaunimo švenčių rengėja. Duktė D. Varnienė išleido kn. *Ona Razutienė ir Los Angeles jaunimo ansamblis* (1996).

RAZVADAUSKAS Pranas P. (1912.XII.24 Thomase, WV – 1956.XI.4 Bostone, MA), visuomenininkas. 1914 tėvų parvežtas į Lietuvą, kur vėliau mokėsi vid. m-loje. 1930 grįžęs į JAV, apsigyveno Bostone, vertėsi prekyba. Įsijungė į Lietuvos vyčių veiklą: buvo Bostono ir N. Anglijos kuopų vadovybėje, 1941–46 centro v-bos pirmininkas, 1946 išrinktas garbės nariu. Veikė Liet. darbininkų s-goje, buvo ilgametis vadovybės narys. Rūpinosi *Darbininko* ir *Vyties* leidyba, bendradarbiavo katal. spaudoje.

RAŽAITIS Mykolas (1893.XI.23 Sasnavoje, Marijamolės aps. – 1959.IX.18 Čikagoje, IL), kunigas. Teologijos daktaras (1921). Mokėsi Seinų ir Marijampolės g-jose, 1911–15 Seinų kun. seminarijoje. 1916 baigęs Sankt Peterburgo kun. seminariją, įšventintas kunigu. 1916–18 studijavo Sankt Peterburgo dvasinėje akademijoje. Metus buvo vikaras Seinų katedroje, 1919–21 studijas tęsė Popiežiškajame Grigaliaus un-te Romoje, kur apgynė teol. doktoratą. 1921–44 Vilkaviškio kun. seminarijos (1940–44 ir Kauno kun. seminarijos bei VDU Teol.-filosofijos f-to) profesorius. Dėstė dogmatinę teologiją, Bažnyčios istoriją, iškalbą ir giedojimą. 1935–37 lankėsi liet. kolonijose JAV. 1924–35 vadovavo D-jai seneliams ir invalidams kunigams šelpti (vėliau JAV buvo tokios pat d-jos sekretorius). 1932–35 *Žiburio* d-jos pirmininkas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, buvo *Turn und Taxis* rūmų kapelionas Regensburge. 1945–48 LRK Müncheno apyl. pirmininkas. 1948 persikėlęs į JAV, iki 1953 Aušros Vartų parapijos Niujorke, NY, kunigas. Vėliau buvo Šv. Kazimiero seserų Willa Josef Marie Newtone, PA, kapelionas. Dalyvavo Liet. kultūros in-to veikloje. *Tiesos kelyje* rašė teol. temomis. Išvertė L. von Rudloffo *Trumpą pasauliečių dogmatiką* (1947).

REGIENĖ Irena (**Truškauskaitė;** g. 1925.II.7 Marijampolės aps.), skaučių veikėja. Nuo 1934 skautė. 1944 baigė Vytauto Didžiojo g-ją Kretingoje, pasitraukė į Vokietiją. 1945–48 studijavo Würzburgo un-to Hum. f-te. Mokytojavo liet. g-joje Schweinfurte. 1949 apsigyveno JAV. 1951–52 Los Angeles, CA, nuo 1966 Dariaus ir Girėno lituanistinės m-los Čikagoje, IL, mokytoja. Dalyvauja JAV LB, BALFo, Mažosios Lietuvos d-jos veikloje. 1951 Los Angeles suorganizavo liet. skaučių vienetą. Nuo 1952 veikė Čikagos skaučių tuntuose; dvi kadencijas buvo *Nerijos* jūrų skautų tuntininkė. LSS seserijos vadijos narė; vyr. skautininkė. Nuo 1964 laikr. *Draugas* skyriaus *Skautybės kelias*, vėliau ir sporto sk. redaktorė, 1980–2002 viena *Draugo* redaktorių. Kurį laiką dėstė žurnalistiką Pedagoginiame lituanistikos in-te. Apdovanota LSS Padėkos ir Lelijos ordinais, ŠALFASS žymeniu už sporto propagavimą (1996).

REGINIENĖ Jadvyga (**Rutkauskaitė;** g. 1926.I.1 Druskininkėliuose, Leipalingio vls.,

Jadvyga Reginienė

Lazdijų aps.), choreografė, visuomenininkė. Baigė Marijampolės g-ją. Kaune įgijo raštvedybos specialybę. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 su šeima atvyko į JAV, apsigyveno Pennsylvanijos valstijoje. 1951 persikėlė į Rochesterį, NY. 1954 dirbo JAV LB Rochesterio skyriuje. Nuo 1963 Rochesterio liet. tautinių šokių ansamblio *Lazdynas* vadovė. Su šiuo ansambliu koncertavo JAV (1964 Pasaul. parodos Lietuvių dienos, 1965 Pabaltijiečių dienos renginiuose), 600-ųjų krikščionybės metinių minėjime Romoje (1987; buvo šokių programos koordinatorė), dalyvavo daugelyje tarpt. festivalių Niujorko ir kt. valstijose, Laisvojo pasaulio Lietuvių tautinių šokių šventėse (III–IX). Nuo 1974 Rochesterio Meno tarybos narė. 1983–88 dirbo Lietuvių tautinių šokių in-to v-boje. 1984 VIII Laisvojo pasaulio Lietuvių tautinių šokių šventės meno vadovė. Surengė koncertų, tautinių drabužių parodą JAV visuomenei. 1984 Rochesteryje Wardo galerijoje surengė A. Tamošaitienės dailės kūrinių parodą, Gamtos muziejuje – liaudies meno parodų. 1987 dirbo ALTo Rochesterio skyriuje, 1988 Pabaltijiečių k-te, Lietuvių radijo klube. Amerikiečių pr. m-lose mokė liet. tautinių šokių. 1972 Rochesterio LB apdovanota Trijų prezidentų medaliu, 1987 Romoje – 600-ųjų krikščionybės metinių medaliu, 1988 – Niujorko valstijos vakarinės dalies šokių konkursų aukso ir sidabro medaliais, Laisvojo pasaulio šokių švenčių, Molsono folkloro konkursų Toronto, Kanada, plaketėmis, Niujorko valstijos gubernatoriaus, Rochesterio miesto burmistro, JAV 200 metų sukakties minėjimo k-to pažymėjimais.

REGIS Algis (Albinas **Reneckis;** g. 1914.V.17 Poderiškiuose, Garliavos vls., Kauno aps.), visuom. veikėjas. Mokėsi Kauno g-joje ir S. Daukanto mkt. seminarijoje. Nuo 1935 žrn. *Naujoji romuva* administratorius. 1936–39 VDU studijavo liet. k. ir lit-rą. Aktyviai veikė ateitininkų ir skautų org-jose, korp. *Sudavija*. 1939 dalyvavo Niujorko, NY, pasaul. parodoje. Prasidėjus karui, negalėjo grįžti į Lietuvą ir tęsė mokslą Marianapolio koledže, CT; jį baigė 1940 bakalauro laipsniu. Besimokydamas dar dėstė liet. k. ir lit-rą, redagavo žrn. *Studentų žodis*. 1940–42 Čikagos un-te, IL, studijavo verslo administravimą. 1943 savanoriu stojo į JAV kariuomenę ir dalyvavo jos dalinių išsilaipinime 1944 Normandijoje. 1945 Shrivenhamo un-te Anglijoje studijavo geopolitiką ir tarpt. santy-

Algis Regis

kius. Paleistas iš kariuomenės, 1946 apsigyveno Los Angeles, CA. 1952 persikėlė į Čikagą, IL, dirbo *Admiral* b-vėje, 1973–93 Čikagos Cooko rj. prokuratūroje. Aktyviai dalyvavo liet. veikloje: JAV LB narys, paskutinysis VLIKo tarybos pirmininkas. Priklauso LŠS (nuo 1970 Vytauto Didžiojo rinktinės Garbės teismo pirmininkas). Sutelkė Čikagos LB prieš arkivyskupijos sprendimą Šv. Kazimiero kapinėse panaikinti lietuviškus laidojimo papročius (organizavo peticijas arkivyskupijai, Vatikanui, 1971.V.23 surengė masinę demonstraciją). Nuo 1965 veikia Liet. respublikonų lygoje; jos Ilinojaus sk. pirmininkas. Nuo 1990 vadovauja M. Lietuvos rezistenciniam sąjūdžiui. Viešomis kalbomis ir straipsniais kelia M. Lietuvos etninio ir ist. ryšio su Lietuvos valstybe klausimą, Karaliaučiaus sr. priklausomybės problemą. Liet. spaudos (*XX amžiaus, Naujosios romuvos, Naujosios vilties, Draugo* ir kt.) bendradarbis. Apdovanotas JAV kariuomenės 3 medaliais, Lietuvių šaulių s-gos Žvaigždės ordinu ir JAV LB Padėkos žymeniu.

REKAŠIUS Zenonas (g. 1928 Panevėžyje), elektrotechnikos inžinierius. Ph. D. (1960). 1944 pasitraukė į Vokietiją; Eichstätte baigė liet. g-ją. 1950 persikėlė į JAV. 1954 Wayne valst. un-te Detroite, MI, gavo elektrotechnikos bakalauro, 1956 – magistro laipsnį. Su kitais 1954 įsteigė Lietuvių studentų s-gą *Santara*. 1960 Purdue un-te, IN, apgynęs doktoratą, iki 1964 jame dėstė. 1964–95 Northwesterno un-to Evanstone, IL, elektrotechnikos ir informatikos profesorius, nuo 1995 profesorius emeritas. Paskelbė ~50 straipsnių iš automatinio valdymo, stabilumo teorijos ir dinaminių sistemų identifikacijos. Priklauso Elektros ir elektronikos inžinierių in-tui (IEEE). Nuo 1968 žrn. *Akiračiai* redaktorius.

RĖKLAITIENĖ Janina (**Konaukaitė, Reklaitis;** g.1942.XII.27 Kaune), filologė. Chemijos inž. G. V. Rėklaičio žmona. Ph. D. (1972). 1965 Loyolos un-te Čikagoje, IL, įgijo klasikinių kalbų bakalauro, 1966 Kalifornijos un-te Berkeley – lotynų kalbos magistro laipsnius. Stanfordo un-te, CA, baigė kalbotyrą, gavo kalbotyros daktaro laipsnį. Nuo 1972 Pedagogi-

Janina Rėklaitienė

niame lituanistikos in-te Čikagoje vedė kalbotyros kursus, 1972–79 Ilinojaus un-te dėstė liet. kalbą bei lit-rą ir lingvistiką; profesorė asistentė. 1977, 1981, 1985 dalyvavo MKS veikloje, buvo tarybos narė, 1985 dar ir posėdžių pirmininkė. 1977–78 Wisconsino un-te AABS moksl. darbo *Tyrimo priemonės baltistikoje* konsultantė. 1977–79 buvo JAV LB Švietimo tarybos vicepirmininkė. 1978–82 dirbo Ilinojaus valstijos etninių grupių švietimo sistemos konsultavimo k-joje. 1979–84 Lituanistikos in-to sekretorė, 1985–87 vicepirmininkė, 1989–92 Kalbotyros sk. pirmininkė. 1980 vieną semestrą dėstė Vilniaus un-te. Nuo 1983 Lituanistikos tyrimo ir studijų centro tarybos narė. 1989 Purdue un-te, IN, įgijo studentų reikalų administravimo magistro laipsnį; nuo 1989 šiame un-te dirba Moterų inžinierių programos asocijuota direktore. Šio un-to leidinio *Womenengineer Newsletter* redaktorė. 1989–96 VDU Atkuriamojo senato narė. Parašė (su J. Levinu ir D. Robinsonu) kn. *The Structure of Lithuanian* (1980). Viena *Lietuvių kalbos gramatikos* parengėjų (1978). Suredagavo knygų (*Lituanistikos instituto darbai* 1979), paskelbė straipsnių kalbotyros klausimais lietuvių ir anglų kalbomis (*Drauge, Lituanus, Journal of Baltic Studies, Aiduose* ir kt.). Priklauso org-joms: *American So-*

ciety for Engeneering Education, American Counseling Association, Women in Engineering Program Advocates Network ir kitoms.

REKLAITIS Antanas Simanas (1897.XII.24 Daugirdėliuose, Alytaus vls. ir aps. – 1977.IV.30 Čikagoje, IL), kariškis. Gen. štabo pulkininkas. Generolo M. Reklaičio ir pulkininko V. Reklaičio brolis. 1918 baigęs į Ukrainą evakuotą Veiverių mkt. seminariją, grįžo į Lietuvą. Trumpai mokytojavęs, 1919 baigė Karo m-los II laidą (jaun. leitenanto laipsniu), 1924 – Vytauto Didžiojo aukštuosius karininkų kursus. Studijavo Prahos gen. štabo akademijoje, baigė 1933 gen. štabo karininko teisėmis. 1921 dalyvavo kovose su Lenkijos kariuomene Kalvarijos–Lazdijų ruože. 1923 dalyvavo Klaipėdos sukilime. 1935 suformavo 3-iąjį dragūnų Geležinio Vilko kavalerijos pulką ir iki 1940 buvo jo vadas. Karo m-loje ir Vytauto Didžiojo karininkų gen. štabo kursuose dėstė kavalerijos taktiką, parašė kavalerijos taktikos statutą. 1935 dalyvavo Latvijos gen. štabo kursų pratybose. 1940.VII.25 iš kariuomenės pašalintas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, Wiesbadene įkūrė (su kitais) ir tvarkė liet. pabėgėlių stovyklą. 1949 atvyko į JAV. Lietuvos laisvės kovų dalyvių s-gos, liet. veteranų s-gos *Ramovė* vienas organizatorių, nuolatinis *Ramovės* centro v-bos sekretorius. Lietuvoje bendradarbiavo *Mūsų žinyne*, JAV *Karyje*. Rašė ir LE. Apdovanotas Vytauto Didžiojo IV laipsnio (1937) ir kitais ordinais bei medaliais.

Antanas Simanas Reklaitis

RĖKLAITIS Gintaras Viktoras (g. 1942.X.20 Poznanėje, Lenkija), chemijos inžinierius. Filologės J. Rėklaitienės vyras. Ph. D. (1969). 1965

Gintaras Viktoras Rėklaitis

Ilinojaus technologijos in-te gavo bakalauro, 1969 Stanfordo in-te, CA, – magistro ir daktaro laipsnius. Gavęs Nac. mokslo fondo stipendiją, 1969–70 dirbo Elektroninio duomenų apdorojimo tyrimo in-te Züriche, Šveicarija, vėliau Purdue un-te Lafayethe, IN: nuo 1970 asistentas, nuo 1976 asocijuotas profesorius, nuo 1980 chem. inžinerijos ordinarinis profesorius. Nuo 1984 buvo b-vės CAHCE vicepirmininkas, nuo 1986 pirmininkas. Nuo 1987 Chemijos inžinerijos m-los direktorius. Nuo 1992 kompiuterių centro (CIPAC) direktorius. Amerikos chem. inžinerijos in-to (AIChE) Kompiuterių ir sisteminės technologijos sk. vykd. k-to pirmininkas (1984 apdovanotas

io in-to premija). Amerikos chem. inžinierių l-jos ir daugelio profesinių d-jų narys. Parašė r išleido: *Introduction to Material and Energy Balances, Engineering Optimization* (su kt.; abi 1983), paskelbė studiją *Large Scale Optimization* (žrn. *Chemical Engineering*, nr. 5, 1983), daugiau kaip 80 straipsnių, skaitė paskaitas tarpt. kongresuose. IV MKS prelegentas. 1980 su Fulbrighto stipendija skaitė paskaitas Vilniaus un-te ir Lietuvos MA. VDU Senato narys. Žrn. *Computers and Chemical Engineering* redakcijos narys.

RĖKLAITIS Kazimieras (1887.X.22 Sintautuose, Šakių aps. – 1967.X.21 Romoje), kunigas marijonas. Filosofijos ir teologijos daktaras (1914). Baigęs Marijampolės g-ją, 1904 įstojo į Sankt Peterburgo-Mogiliavo kun. seminariją Mogiliave. 1908–1914 studijavo Popiežiškajame Grigaliaus un-te Romoje, kur įgijo filos. ir teol. daktaro laipsnį. 1913 įšventintas kunigu. 1914–18 Sankt Peterburgo kun. seminarijos profesorius, savo bute mokė liet. klierikus gimtosios kalbos. Dėstė tikybą g-joje, dirbo sielovadinį darbą. Veikė su ateitininkais. Skaitė paskaitas vienuolėms zitietėms. 1916 prisidėjo prie liet. karo pabėgėlių organizavimo, su kun. J. Vailokaičiu įsteigė savaitraštį *Vadas* (su vaikų priedu *Žvaigždute*) ir buvo jo ats. redaktorius. Laikraštyje kėlė nepriklausomybės idėją, ragino grįžti į Lietuvą. Nuo 1917 buvo Lietuvių liaudies s-gos Rusijoje reikalų vedėjas (s-gos skyriai steigė m-las prie parapijų, rinko aukas pabėgėliams šelpti ir grąžinti į Lietuvą). 1917 dalyvavo Liet. seime Petrograde. 1918 grįžo į Marijampolę, įstojo į marijonų ordiną. Iki 1923 globojo Nekaltai Pradėtosios Švč. Mergelės Marijos seserų vienuoliją, vadovavo marijonų noviciatui, dėstė g-joje. 1923 atvyko į JAV ir iki 1925 dirbo Čikagoje, IL: vadovavo noviciatui, redagavo *Laivą*, dirbo *Draugo* redakcijoje. Nuo 1924 buvo seserų kazimieriečių kapelionas, Mundeleino kun. seminarijoje, IL, dėstė liet. kalbą. 1925–39 dirbo Romoje: rūpinosi tarpt. kolegijos ir centr. namų įkūrimu, buvo marijonų vyr. sekretorius, prokuratorius, ekonomas. Palaikė Lietuvos vyskupų ryšius su Vatikanu. Buvo vienas Romos liet. s-gos *Lituania* steigėjų. 1940–47 Amerikos marijonų gen. vizitatorius, provincijolas. Nuo 1947 dirbo Romoje: marijonų centre vyr. ekonomu, nuo 1952 – vyr. pastulatoriumi (vedė vysk. J. Matulaičio ir kt. beatifikacijos bylas). Bendradarbiavo *Vadove, Šaltinyje, Tiesos kelyje, Lux Christi, Tautos praeityje, Studentų žodyje, Drauge, Laive*. Išleido keletą rel. knygelių ir *Atsiminimus iš Petrapilio veiklos* (*Tautos praeityje*, 1959).

REKLAITIS Mikas (1895.IX.6 Daugirdėliuose, Alytaus vls. ir aps. – 1976.III.21 Čikagoje, IL), kar. veikėjas. Pulkininkų A. S. Reklaičio ir V. Reklaičio brolis. Divizijos generolas (1938). 1915 baigęs Veiverių mokytojų seminariją, buvo pašauktas į Rusijos kariuomenę. 1916 Maskvoje baigė Aleksejaus karo m-lą, dalyvavo I pasaul. kare (buvo kuopos vadas, laikinai ėjo bataliono vado pareigas). 1918.I demobilizuotas iš Rusijos kariuomenės vyko į Lietuvą, bet Daugpilyje vokiečių buvo suimtas, iki 1918.X laikytas nelaisvėje. Grįžęs į Lietuvą, Alytaus aps. organizavo miliciją, 1918.XII–1919.II – jos vadas. 1919.I savanoriu įstojo į Lietuvos kariuomenę, buvo 1-ojo pėstininkų pulko kuopos, nuo 1920.X – bataliono vadas. 1919–20 dalyvavo kovose su Raudonąja armija (1919.II pasižymėjo per Alytaus kauty-

Mikas Reklaitis

nes; buvo lengvai sužeistas) ir Lenkijos kariuomene. 1919.IX–X dalyvavo k-jos Lietuvos kariuomenės laipsniams nustatyti darbe, 1922 su kitais rengė Rikiuotės statutą. 1922 baigė Aukštuosius karininkų kursus. 1924.I–1927.II buvo I karo apygardos štabo skyriaus viršininkas, 1927.II–1930.II Kėdainių aps. karo komendantas. 1930 baigė Aukštųjų kariuomenės viršininkų kursus. 1930–35 1-ojo pėstininkų pulko vadas, 1935.IX–1940.VI 3-iosios pėstininkų divizijos vadas. 1938.IX–1939.II dar ėjo ir kariuomenės tiekimo viršininko pareigas. 1940.I.15 buvo paskirtas Krašto apsaugos m-jos atstovu santykiams su SSRS kariuomene, dalyvavo derybose su SSRS kar. vadovybe dėl tariamų provokacijų prieš SSRS kar. įgulas Lietuvoje, 1940.VI.6–12 lydėjo ministrą pirmininką A. Merkį per kelionę į Maskvą. 1940.VI.25 pašalintas iš kariuomenės ir 1941.VI sov. saugumo suimtas, kalintas Kaune, jo šeima po kelių dienų ištremta į Sibirą. Prasidėjus SSRS–Vokietijos karui, per Birželio sukilimą išlaisvintas. Tapo Krašto gynimo tarybos, kuri turėjo koordinuoti sukilėlių veiksmus, nariu. 1941.VI.23–VIII.5 Lietuvos laikinosios vyriausybės Kariuomenės štabo viršininko padėjėjas. Karą praleido žmonos tėviškėje Balsupiuose (Marijampolės aps.). 1944 pasitraukė į Vokietiją, vėliau apsigyveno JAV. Dalyvavo liet. išeivijos visuom. veikloje. Vokietijoje buvo Liet. tremtinių bendruomenės centro k-to, JAV – LB tarybos, liet. karių veteranų s-gos *Ramovė* aktyvus narys (nuo 1957 centro v-bos vicepirmininkas). Buvo Laisvės kovų paminklo statybos k-to pirmininkas (paminklas pastatytas Čikagos Jaunimo centre 1960). Rašė į *Karį*. Vyčio kryžiaus V laipsnio (1919), Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio (1928), Vytauto Didžiojo III laipsnio (1937) ordinai.

REKLAITIS Vladas (1888.I.18 Daugirdėliuose, Alytaus vls. ir aps. – 1952.IV.2 Čikagoje, IL), kariškis. Pulkininkas. Generolo M. Reklaičio ir pulkininko A. S. Reklaičio brolis. Baigė Marijampolės g-ją, studijavo farmaciją Charkovo un-te, Ukraina. 1914 mobilizuotas į Rusijos kariuomenę (buvo atsargos karininkas), per I pasaul. karą dalyvavo kovose su Austrijos ir Vokietijos kariuomene. 1918 grįžo į Lietuvą. Nuo 1919.I.28 Lietuvos kariuomenės 1-ojo pėstininkų pulko karininkas. Vėliau buvo Šakių karo komendantas. Dalyvavo Nepriklausomybės kovose su Lenkijos kariuomenės L. Żeligowskio rinktine – 1920.XI vadovaudamas 7-ajam pėstininkų pulkui pasižymėjo per Širvintų kautynes. Vėliau baigęs Aukštuosius karininkų kursus, iki 1929 buvo 5-ojo pėstininkų pulko vadas. 1931–40 – Ukmergės burmistras; padėjo perstatydinti tris pradžios m-las, sumoderninti miestą. 1940.VII.12 sov. saugumo suimtas, kalintas Ukmergėje. Manoma, išvaduotas per 1941 Birželio sukilimą. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV. Rašė *Karyje*. Vyčio kryžiaus V laipsnio (1920), Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio (1928) ordinai.

RĖKUS Antanas (g. 1896.X.10 Beviržiuose, Seinų aps.), visuomenininkas. Lietuvoje baigęs pr. m-lą, atvyko į JAV. Apsigyvenęs New Britaine, CT, 1918 su kitais įkūrė *Varpo* d-ją, chorą, dramos būrelį, dalyvavo jo veikloje, vaidino, režisavo (per 20 veiklos metų surengti 85 choro koncertai, 42 vaidinimai). Buvo Vilniui vaduoti s-gos ilgametis pirmininkas. 1937–43 liet. radijo valandėlės vedėjas; prie radijo įkūrė nedidelį chorą su orkestru.

REMEIKIENĖ Nijolė Apolonija (g. 1936.IX.5 Šiauliuose), gydytoja odontologė. Politologo,

Nijolė Apolonija Remeikienė

visuom. veikėjo T. Remeikio žmona. Persikėlusi į JAV, 1953 baigė Marijos vid. bendrojo lavinimo m-lą. Baigė Ilinojaus un-tą Čikagoje, kur įgijo bakalauro laipsnį (1957), D. D. S. (1959). 1959 įgijo praktikos teisę Ilinojaus valstijoje. 1959–64 Ilinojaus un-to Odontologijos koledžo dėstytoja, 1964–69 profesorė asistentė, 1969–75 asocijuota profesorė, nuo 1975 profesorė. Nuo 1979 Ilinojaus un-to Endodontikos katedros vedėja. Amerikos odontologijos s-ga ją paskyrė odontologijos koledžų programų inspektore referente. Specialybės klausimais paskelbė straipsnių, skaitė pranešimus tarpt. konferencijose (ir Lietuvoje), IV ir V MKS. Priklauso skautams.

Remeikis Tomas

REMEIKIS Tomas (g. 1934.XII.7 Skliausčiuose, Eržvilko vls., Tauragės aps.), politologas, visuom. veikėjas. Gydytojos N. A. Remeikienės vyras. Ph. D. (1963). VU garbės daktaras (1994). 1952 baigė g-ją Cicero, IL. Ilinojaus un-te studijavo sociologiją ir polit. mokslus (bakalauras, magistras); šiame un-te apgynė disertaciją *Communist Party of Lithuania: Historical and Political Study*. Nuo 1963 politologijos dėstytojas ir studijų vadovas Šv. Juozapo koledže Calumeto, IN; nuo 1967 profesorius. Pagr. moksl. darbai apie XX a. Lietuvos politiką ir istoriją. Svarb. studija – apie pasipriešinimą sov. santvarkai Lietuvoje: *Opposition to Soviet Rule in Lithuania: 1945–1980* (1980). Paskelbė straipsnių profesinėje spaudoje. 1971–80 redagavo ir išleido 8 t. metinių apžvalgų apie disidentinį judėjimą Lietuvoje: *The Violations of Human Rights in Soviet Occupied Lithuania*. Amerikos politologų s-gos (*American Political Science Association*), Amerikos slavų studijų d-jos (*American Association for Advancement of Slavic Studies*), Sovietų Sąjungos ir Rytų Europos tautų studijų d-jos (*Association for the Study of the Nationalities of the USSR and Eastern Europe*) ir AABS (1972–74 viceprezidentas) narys. Liet. veikloje reiškiasi kaip redaktorius, publicistas ir visuomenininkas. 1959–61 redagavo studentijos žrn. *Studentų gairės*, 1963–68 žrn. *Lituanus* vyr. redaktorius, 1968 mėnraščio *Akiračiai* vienas steigėjų ir redaktorių. Buvo Lituanistikos in-to tarybos narys, iždininkas, leidyklos vedėjas ir redaktorius. Akademinio skautų sąjūdžio narys filisteris, Akademinės skautijos leidyklos steigėjas ir redaktorius. Aktyvus JAV LB narys, 1983–88 PLB v-bos vykd. vicepirmininkas. Sąjūdžio ir Lietuvos atgimimo laikotarpiu vadovavo JAV LB Visuom. reikalų tarybai. Su kitais išleido albumą apie 1991 m. sausio 13-osios įvykius *The Grift of Vilnius: „A Terrible Beauty is Barn"*. Po Nepriklausomybės atkūrimo skaitė paskaitas Vilniaus un-te, jo Tarpt. santykių ir polit. mokslų in-te, leido žrn. *Politologija* (su Polybijaus fondo parama), šio žurnalo ir žrn. *Kultūros barai* redakcijos kolektyvų narys. Leidžia ist. dokumentų seriją *Lietuvos kronika*. 2002 dalį savo archyvų padovanojo Lietuvos centriniam valstybės archyvui (čia įsteigtas prof. T. Remeikio asmens fondas). Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordino Karininko kryžiumi (2002).

REMĖZA Evaldas (g. 1941.IV.28 Jonavoje), inžinierius, visuomenininkas. Studijas Niujorko un-to Inžinerijos koledže (*City College School Engineering*) baigė bakalauro ir magistro laipsniu, Columbijos un-te įgijo statybos inžinieriaus diplomą. Buvo JAV kariuomenės inžinierių korpuso karininkas, Manhasseto miesto, NY, tarybos narys. Mokydamasis Maironio ir Apreiškimo parapijos lituanistinėje m-loje, šoko tautinių šokių grupėje *Tryptinis*. Žaidė Liet. atletų klubo jaunių ir vyrų komandose.

Dalyvavo skautų s-gos veikloje: yra buvęs Niujorko, NY, akademikų skautų korp. *Vytis*, Akademikų skautų s-gos, Liet. studentų s-gos pirmininkas. Ilgametis TF tarybos narys.

REMIENĖ Marija (**Bareikaitė;** g. 1930.III.29 Musninkuose, Ukmergės aps.), visuom. veikėja. Vienuolės I. Bareikaitės sesuo. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją. 1949 baigė Hanau liet. g-ją, persikėlusi į JAV, – 1952 Junioro koledžą Čikagoje, IL. Skautė nuo 1946: skautininkė (nuo 1950), Aušros Vartų skaučių tuntininkė (1950–52). 35 metus dirbo draudimo b-vėje sąskaitybos sk. vedėja. Nuo jaunystės įsijungė į visuom. ir labdaros veiklą. 25 metus buvo Švč. Mergelės Marijos Nekaltai Pradėtosios seserų kongregacijos Čikagos apygardos pirmininkė. ALRKF v-bos narė (6 metus). Nuo 1983 Liet. katalikų spaudos d-jos direktorė. Nuo 1979 organizuoja ir vadovauja *Draugo* renginiams, nuo 1997 – *Draugo* v-bos pirmininkė. *Draugo* fondo įkūrėja, pastaruoju metu – tarybos narė ir fondo direktorė. Aktyvi JAV LB veikėja, tarybos narė (1982–85 ir nuo 2000), nuo 1997 – Kultūros tarybos pirmininkė. Organizavo (ir vadovavo) Dainų, Tautinių šokių, Pasaulio liet. dienų koncertus, minėjimus, meno parodas. 1997 ir 2000 dalyvavo PLB Seime Vilniuje. Veikia LF: tarybos narė (1974–96), v-bos, pelno skirstymo k-jos, tarybos pirmininkė, garbės k-to narė. Radijo laidų *Margutis II* tarybos narė ir v-bos pirmininkė. Lietuvos partizanams remti globos fondo ir v-bos (1995), Lietuvos krikščionių demokratų partijos JAV rėmėjų v-bos narė (nuo 1996). Remia Lietuvos katalikiškąją spaudą, Musninkų vid. ir Bijutiškių pr. m-las. *Draugo, Dirvos, Pasaulio lietuvio* bendradarbė. 2002 išleido autobiografinę kn. *Atsukant gyvenimo laikrodį*. Pelnė LSS ordiną *Už nuopelnus* (1954), JAV LB Krašto v-bos padėką (1991). 1995 gavo popiežiaus Jono Pauliaus II apaštališkąjį palaiminimą už krikščionišką veiklą, 1996 – medalį *Pro Ecclesia et Pontifice*. Apdovanota Pasipriešinimo dalyvio kryžiumi (1998), Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi (2002).

Marija Remienė

REMYS Donius (g. 1925.II.10 Mažeikiuose), inžinierius, poetas. Mokydamasis Mažeikių g-joje, parašė pirmuosius eilėraščius, vadovavo literatų būreliui. 1944 pasitraukė į Vakarus. Vokietijoje studijavo filosofiją ir psichologiją, dėstė Ingolstadto liet. g-joje. Atvykęs į JAV, studijavo inžineriją, dirbo inžinieriumi. JAV liet. spaudoje (*Drauge, Lietuvių dienose, Aiduose, Pradalgėje*) paskelbė poezijos. Nuo 1992 Lietuvoje išleido poezijos knygų: *Išsipildymo sala, Auksinė vasara, Išlikęs džiaugsmas, Svajonių gėlės, Klajūno kelias, Laiko vėjas* ir kt. Eilėraščiai pasižymi nuoširdumu, paprastumu. Mažeikių viešajai b-kai padovanojo grožinės lit-ros (anglų k.) kolekciją. Su žmona Marija dalyvavo labdaroje (telkė pagalbą Lietuvos našlaičiams). 1997 grįžo į Lietuvą, gyvena Palangoje.

REPŠIENĖ Antanina (**Gargasaitė, Jarienė;** g. 1915.I.31 Paegluonyje, Batakių vls., Tauragės aps.), mokytoja, visuomenininkė. 1937 baigė Tauragės komercinę g-ją, 1939 – Klaipėdos ped. in-tą. Mokytojavo Trūkiškės (netoli Tauragės), Laukuvos pr. m-lose. 1944 su šeima pasitraukė į Vokietiją, 1949 atvyko į JAV. Apsigyveno Melrose Parke, IL. Dirbo f-ke, vėliau, baigusi buhalterijos kursus, – įv. įstaigose. 1956–74 Melrose Parko lituanistinės m-los vedėja. 1974–76 dėstė Cicero, IL, aukštesniojoje lituanistinėje m-loje. Priklausė BALFui (nuo

Antanina Repšienė

1949 buvo iždininkė, sekretorė, direktorė), SLA, JAV LB. 1993–95 ALTo Čikagos, IL, sk. pirmininkė. Bendradarbiauja liet. spaudoje. Apdovanota LŠS Žvaigždės medaliu (1992), žrn. *Kardas* jubiliejiniu raštu (1995).

REPŠIENĖ Elena (**Hermanavičiūtė, Repšys;** g. 1911 Liepojoje, Latvija), gydytoja odontologė. 1914–22 su šeima gyveno Rusijoje, 1922 grįžo į Lietuvą, baigė Raseinių g-ją. 1937 Kaune baigė VDU Odontologijos f-tą. Keletą metų dirbo Grinkiškyje, vėliau Kaune vertėsi privačia praktika ir dirbo Odontologijos klinikoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1950 atvyko į JAV. 1954 baigė Ilinojaus un-to Stomatologijos koledžą. 1955 išlaikė egzaminus ir įgijo teisę Ilinojaus valstijoje verstis privačia gydytojo odontologo praktika. Iki 1990 dirbo Čikagoje, kartu apie 20 metų – Odontologijos klinikoje. Kurį laiką buvo LDGD pirmininkė.

REPŠYS Antanas (Stočkuose, Obelių vls., Rokiškio aps. – 1971.VI.12 Čikagoje, IL), visuomenininkas. 1928 baigęs Rokiškio g-ją, pradėjo geografijos ir pedagogikos studijas Lietuvos un-te. 1936 baigė Karo m-lą aspirantu ir pusantrų metų ginklininkų kursus. Dirbdamas Ginklavimo v-boje 1938 VDU pradėjo teisės studijas. Vokiečių okupacijos metu dirbo ūkio įstaigoje. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, buvo Augsburgo pabėgėlių stovyklos administratorius. 1950 persikėlė į JAV. Apsigyvenęs Čikagoje, dirbo įv. darbus (siuvykloje, geležinkelyje). Buvo ateitininkas nuo g-jos laikų. Veikė *Vytauto* klube, 1931–32 v-bos pirmininkas, vėliau v-bos narys. Globojo pavasarininkus. Čikagoje rūpinosi suburti vytautininkus, klubo 25-mečiui 1952 parašė klubo istoriją, organizavo jų veiklą. Globojo klubo šefą M. Krupavičių senatvėje, o šiam mirus buvo jo testamento vykdytoju.

REŠKEVIČIENĖ Gražina (**Kavaliauskaitė-Kovaitė;** g. 1935.XII.10 Klaipėdoje), visuomenininkė. Studijavo Nebraskos un-te Lincolne. Baigė verslo m-lą. 1950–63 sporto klubo *Lituanica* narė. 1952–56 vaidino *Šiaurės pašvaistės* dramos būrelio spektakliuose: S. Kymantaitės-Čiurlionienės *Pinigėliai*, G. Veličkos *Žiedas, kurio ieško visas pasaulis*, *Šienapjūtė*, P. Kovo *Sutemos Alsos kaime*, *Dr. V. Kudirka*, *Ir vėl Sibiran*, P. Vaičiūno *Pražydo nuvytusios gėlės*. Nuo 1953 dainuoja *Rambyno* chore. 1957–86 dirbo telefono b-vėje Omahoje, NE. Nuo 1970 tautinių šokių grupės *Aušra* vadovė. Priklauso skautams (1957–67 Omahos *Neries* tunto tuntininkė, 1984–86 vietininkijos pavaduotoja, 1986–

Gražina Reškevičienė

92 *Romuvos* vietininkijos vietininkė). Omahos LB narė (keletą kadencijų revizijos k-jos narė). Gavo skautų org-jos vyresniosios skautininkės laipsnį, apdovanota Tėvynės dukters, Už nuopelnus ir Lelijos ordinais.

RETIKEVIČIUS Juozas (g. 1905.III.8), muzikas. Muzikų P. Retikevičiaus ir E. Retikevičiūtės brolis. Muzikos mokėsi grodamas savo tėvo Vinco Retikevičiaus orkestre. Grojo įv. simf. orkestruose ir *Metropolitan Opera* simf. orkestre trombonu ir mušamaisiais muz. instrumentais.

RETIKEVIČIUS Petras (g. 1907.III.2), muzikas. Muzikų J. Retikevičiaus ir E. Retikevičiūtės brolis. Muzikos mokėsi pas savo tėvą Vincą Retikevičių. Grojo įv. simfoniniuose orkestruose Niujorke, mokė muzikos. Brooklyne, NY, turėjo muz. instrumentų parduotuvę, taisė muz. instrumentus.

RETIKEVIČIŪTĖ Elena (**Rich;** g. 1911.III.2), muz. pedagogė, pianistė. Muzikos mokė tėvas Vincas Retikevičius. Vaikystėje fortepijonu skambino tėvo orkestre ir solo liet. renginiuose. Baigė Hunterio koledžą Niujorke, NY, (bakalaurė). Magistro laipsnį gavo Columbijos un-te, NY. Studijas tęsė Juilliardo muz. m-loje. Studijuodama vadovavo Brooklyno, NY, chorams *Lyra* (1930), *Aidas* (1931–32), *Naujoji Gadynė* (1933), su jais koncertavo, atliko operetes. Dėstė muziką ir anglų k. įvairiose Niujorko m-lose. Akompanavo lietuvių ir kitataučių koncertuose, radijo programose, renginiuose. Sukūrė operetę *Nebaigta kova,* solo dainų su fortepijono pritarimu (*Jonas ir Marytė,* K. Menkeliūnaitės įdainuota į plokštelę), dainų mišriam chorui.

RICHARDSON Milda B. (**Bakšytė;** g. 1947.VIII.7 Iphofene, Vokietija), menotyrininkė, archit-ros istorikė. 1969 bakalauro laipsniu baigė Bostono un-to, MA, Vadybos m-lą. 1969–73 dirbo šiame un-te (Svetimų kalbų sk. direktoriaus pavaduotoja), 1973–78 Naujosios Anglijos konservatorijoje Bostone (vadovavo skyriui, kuriame rengiamas 3–18 metų jaunimas), 1978–94 Massachusettso technologijos in-te (Teorinės fizikos centro administratorė). 1991 Bostono un-te gavo magistro laipsnį (meno istorija). 1993–94 Bostono dailės muziejaus lektorė. Harvardo un-te, MA, dėstė liet. kalbą. Moksl. renginiuose skaito paskaitas apie Amerikos ir Lietuvos liaudies meną, archit-rą, dailę; 1992 ir 1993 skaitė un-tuose Lietuvoje. Profesinėje Amerikos spaudoje pirmoji paskelbė originalių straipsnių apie liet. liaudies meno raidą po II pasaul. karo (*Lithuanian Cemetery*

Elena Retikevičiūtė

Milda B. Richardson

Art, 1995; *The Heritage of Community Art in Lithuania*, 1998; *Lithuanian Waysides Shrines*, 1998; *Juozas Jakštas: A Lithuanian Carver Confronts the Venerable Oak*, 2001; *The Numinosity of Lithuanian Wayside Shrines*, 2002, ir kt.). Rašo apie katalikų archit-rą JAV (*Roman Catholic Architecture of New England*, 2001, ir kt.), yra kn. *The Architecture of Metropolitan Boston* (2002) viena autorių. Į anglų k. išvertė keletą knygų: A. Sabaliausko *Mes baltai* (*We, the Balts*, 1993), P. U. Dini *Le lingue baltiche* (*The Baltic Languages*), A. Baltrušaitienės *Kelionė į niekur ir atgal* (*Journey to Nowhere and Back*), A. Miškinio *Lietuvos urbanistika...* (*History of Urban Planning in Lithuania*). 1983–94 Baltijos–Amerikos d-jos direktorių v-bos, kelių profesinių org-jų (Amerikos folkloro d-jos, Archit-ros istorikų d-jos, Antkapių tyrinėtojų asociacijos, AABS ir kt.) narė.

RIDIKAITĖ Džois (**Ridikevičiūtė,** Joyce **Ridick;** g. 1941.IX.20 Worcesteryje, MA), pedagogė, psichologė. Vienuolė kazimierietė. Ph. D. (1972). 1959 įstojo į Šv. Kazimiero seserų kongregaciją. 1959–66 mokytojavo šios kongregacijos vadovaujamose m-lose Čikagoje ir Joliete, IL. 1969 baigė De Paulo un-tą Čikagoje, įgijo bakalauro laipsnį. Čikagos un-te studijavo klinikinę psichologiją, apgynė disertaciją. 1972–89 Popiežiškojo Grigaliaus un-to Romoje profesorė, dėstė psichologiją ir statistiką (pirmoji moteris profesorė šiame un-te), vėliau šio un-to nusipelniusi profesorė. 1989 grįžo į JAV. Dirbo Detroito, MI (1989–92), Niujorko, NY (1992–95) seminarijose, nuo 1995 dirba Cromwellio, CT, seminarijoje. Parašė ir išleido knygų (su L. Rulla ir F. Imoda): *Entering and Leaving Vocation: Intrapsychic Dynamics* (1976, Briuselyje už šią knygą autoriams suteikta tarpt. premija), *The Psychological Structure of Vocation* (1978, II leid. 1988), *The Anthropology of Christian Vocation*, t. 2 *Existential Confirmations* (1989), *Treasures in Earthen Vessels: the Vows. An Interdisciplinary Approach* (2 leidimai; išversta į 9 kalbas, tarp jų ir į lietuvių *Įžadai; Lobis moliniuose puoduose; Pschologiniai-dvasiniai svarstymai* 1986). Paskelbė straipsnių rel. žurnaluose, knygose. Priklauso LKMA (vicepirmininkė), Amerikos psichologų d-jai, Katalikų mokslininkų d-jai.

Džois Ridikaitė

RYGELIS Juozas (g. 1920.VIII.12 Eglupiuose, Pajevonio vls., Vilkaviškio aps.), mechanikos inžinierius. 1942 baigė Vilkaviškio Dr. J. Basanavičiaus g-ją. Studijavo mechaniką VDU. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, 1944–49 tęsė studijas Darmstadto technikos un-te, baigė diplomuotu mechanikos inžinieriumi. 1949 persikėlė į JAV. Dirbdamas cukraus f-ke pateikė įrenginių patobulinimų. Persikėlęs dirbti dizaineriu į *Greer Hydraulic* b-vę, sukonstravo automatinius ventilius ir hidraulinius akumuliatorius, kurie ir dabar tebeturi paklausą. 1953 pradėjo dirbti b-vės vyr. dizaineriu Stamforde, CT. Nuo 1954 dirbo dinamikos inžinieriumi *Singer* korporacijoje. Tobulinosi Masachusettso technologijos in-te, Columbijos un-te, NY, Brooklyno politechnikos in-te, NY, Bridgeporto un-te, CT. Aviacijos b-vėje AVCO dirbo analitiku ir dizaineriu, vėliau vadovavo įv. laboratorijoms. 1970–90 dirbo dinamikos inžinieriumi konsultantu *Singer Kearfott Guidance and Navigation Division*. Patobulino daug gamybos procesų ir įrankių. Savo išradimus skelbė moksl. straipsniuose *AVCO Lyconing Division* (1967, 1970). Keletas mechanikos išradimų patentuoti. Priklauso Amerikos mechanikos inžinierių

Juozas Rygelis

d-jai (ASME), Niujorko, NY, sk. sekretorius. *Dale Carnegy* klubo narys. Dalyvauja ir liet. visuom. veikloje: LKMA JAV sk. sekretorius ir ALKos iždininkas, JAV LB Connecticuto apygardos pirmininkas. Veikia ateitininkų s-goje. Įrašytas žinyne *Dictionary of International Biography* (Cambridge, Anglija, 1982).

RIKTERAITIS Jonas (g. 1925.VII.24 New Britaine, CT), kunigas. Nuo 1946 mokėsi Šv. Tomo kun. seminarijoje Bloomfielde, CT, vėliau Švč. Mergelės Marijos seminarijoje Baltimorėje, MA. 1956 įšventintas kunigu. 1956–64 dirbo vikaru Šv. Kazimiero par. New Hawene, CT, 1964–69 Šv. Pranciškaus amer. parapijoje Vindsore, 1969–71 Švč. Trejybės par. Hartforde, CT. Šv. Andriejaus par. klebonas New Britaine 1971–2001. Hartfordo katedroje įvedė Maldos dienas už Lietuvą, prie katedros pastatė liet. kryžių. Nuo 1977 *Kunigų vienybės* pirmininkas, vėliau iždininkas. Katal. religinės v-bos narys. JAV LB tarybos narys 1979–82.

RYMANTIENĖ Teofilė (**Jurkūnaitė;** g. 1921.II.6 Vindeikiuose, Musninkų vls., Ukmergės aps.), gydytoja odontologė. Baigusi Ukmergės g-ją įstojo į VDU Odontologijos f-tą, kurį 1944 baigė. 1949 atvyko į JAV ir apsigyveno Čikagoje, IL. 1954 baigusi Ilinojaus un-to Stomatologijos m-lą, Čikagoje iki 1984 vertėsi privačia praktika.

RIMAS Algis (1941.I.31 Vilniuje – 2002.X.19 Niujorke, NY), ekonomistas, visuom. veikėjas. Tėvų atvežtas į JAV, mokėsi Niujorko Miesto koledže, baigė politologiją bakalauro laipsniu. Oklahomos un-te studijavo ekonomiką, įgijo magistro laipsnį. Tarnavo kariuomenėje (leitenantas). Nuo 1967 dirbo JAV diplomatinėje tarnyboje: ambasadose Vokietijoje, Gvianoje, Ekvadore, Islandijoje, Airijoje, Kanadoje. Atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę, 1991–94 dirbo JAV ambasadoje Vilniuje. Grįžęs į Vašingtoną, DC, įsijungė į JAV LB veiklą: 1994–97 Ekonominių reikalų tarybos, nuo 2000 Visuomeninių reikalų tarybos pirmininkas (įstaigos vadovas Restone). ALTo atstovas Jungtiniame Amerikos baltų k-te (JBANC): 1998–99 ir 2001–02 tarybos pirmininkas. Koordinavo išeivijos pastangas padėti Baltijos šalims įstoti į NATO, organizavo konferencijas supažindinti su investavimo galimybėmis Lietuvoje. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino Riterio kryžiumi (2002).

RIMAS Arvydas Kazys (1940.III.22 Kaune – 1965.I.9 JAV), inžinierius. 1957 baigė Aukštesniąją lituanistinę m-lą, 1963 – Ilinojaus un-tą (elektrotechnikos inžinerijos specialybę). 1961–62 buvo Lietuvių studentų s-gos pirmininkas. Veikė skautų org-joje; 1962 Urbanoje, IL, korp. *Vytis* pirmininkas. Žuvo lėktuvo katastrofoje (ruošdamasis įgyti tolimojo skrydžio valdymo kvalifikaciją).

RIMYDIS Antanas (1905.III.15 Tytuvėnuose, Raseinių aps. – 1994.XI.7 Putname, CT), poetas, žurnalistas. I pasaul. karo metais su tėvais gyveno Rusijoje. 1918 grįžo į Lietuvą. Mokėsi Raseinių ir Kaune Mokytojų prof. s-gos g-jose. 1923 Klaipėdos sukilimo dalyvis. 1923–25 studijavo Aukštesniojoje technikos m-loje Kaune. 1921–29 dirbo Susisiekimo m-joje, 1927–28 dar ir *Mūsų dienų* redakcijos sekretorius ir reporteris. Nuo 1930 dirbo Žemės ūkio rūmuose, 1931–44 leido *Ūkininko patarėją,* 1941–44 vyr. redaktorius (redagavo dar keletą neperiod. lei-

Antanas Rimydis

dinių). Rašė polit. vedamuosius, lit. gyvenimo apžvalgas, teatro spektaklių ir knygų recenzijas, rengė reportažus (pasirašinėjo ir A. R.). Su kitais 1934 įsteigė laikr. *Literatūros naujienos* ir iki 1936 jį redagavo. Eilėraščius spausdino nuo 1922, dalyvavo *Keturių vėjų* sąjūdyje (žrn. *Keturi vėjai* atsakomasis redaktorius, vieno numerio faktiškasis redaktorius), paldieninkų veikloje. Nuo 1927 LRD narys, kurį laiką v-bos sekretorius ir reikalų vedėjas. Išleido neosimbolistinės poezijos kn. *Mano Vedos* (1924) ir futuristinių eilėraščių rinkinį *Knyga be vardo* (1926). Su K. Kiela išvertė I. Erenburgo apsakymų kn. *Trylika pypkių* (1932). 1944 pasitraukė į Vokietiją. Buvo Liet. rašytojų tremtinių d-jos ir Liet. žurnalistų s-gos narys. 1948–49 Augsburge dirbo *Žiburių* redakcijoje. Nuo 1950 gyveno JAV. Dirbo įv. b-vėse Niujorke, NY, *Laisvosios Europos* radijuje. Dalyvavo liet. tremtinių kult. org-jų veikloje. Buvo PEN klubo narys. Eilėraščių paskelbė išeivių spaudoje, poezijos antologijose (*Vainikai*).

RIMKIENĖ Aldona (**Kairytė;** 1918.V.3 Maskvoje – 1997.XII.28 Čikagoje, IL), gydytoja odontologė. Gydytojo K. Rimkaus žmona. Grįžusi į Lietuvą, mokėsi Marijampolės Rygiškių Jono ir Kauno Šv. Kazimiero mergaičių g-jose. 1942 Kaune baigė VDU Odontologijos f-tą. Priklausė studentų ateitininkų medikų korp. *Gaja*. Kauno miesto III poliklinikoje dirbo dantų gydytoja. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 atvyko į JAV ir apsigyveno Čikagoje. Pagal specialybę nedirbo. Priklausė korp. *Gaja*, LDGD, Lietuvos dukterų d-jai, ateitininkams.

RIMKŪNIENĖ Gražina (**Juškaitė;** g. 1944), lauko tenisininkė. Gyvena Čikagoje, IL. Liet. teniso pirmenybėse Clevelande, OH, laimėjo I vietą. Vėliau du dešimtmečius pirmavo Ilinojaus amer. turnyruose (ypač moterų dvejeto rungtyse). 1976 dalyvavo pabaltijiečių pirmenybėse Čikagoje ir tapo vieneto ir mišraus dvejeto nugalėtoja. Pirmosiose pasaulio liet. sporto žaidynėse Toronto, Kanada, 1978 nugalėjo vieneto, moterų bei mišraus dvejeto rungtyse ir pelnė aukso medalius. Dalyvavo Antrosiose žaidynėse Čikagoje 1983 mišraus dvejeto finale. Dirbo Rivieros teniso klubo vyriausia instruktore.

RIMKUS Kazimieras (g. 1913 Juozapavoje, Svėdasų vls., Rokiškio aps.), gydytojas. Gydytojos A. Rimkienės vyras. 1939 baigė VDU. 1939–42 mokėsi Karo m-loje Kaune, kartu buvo VDU Bendrosios patologijos ir patologinės anatomijos katedros asistentas. 1942–43 dėstė Vilniaus un-te, 1943–44 dirbo Kaune. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Dirbo gydytoju liet. pabėgėlių stovyklose. 1949 atvyko į JAV. 1954–81 dirbo Čikagos, IL, ligoninėse gydytoju patologu. Ilgametis *Medicinos* žurnalo red. kolegijos narys. Parengė med. spaudos bibliografiją. Priklauo JAV LB, LGD, LF, TF, korp. *Gaja*, amerikiečių medikų d-joms.

RIMKUS Kazys (1902.XI.14 Šaltiniuose, Vyžuonų vls., Utenos aps. – 1960.V.22 Doveryje, DE), hidrotechnikos inžinierius. 1924 baigė Panevėžio g-ją. 1929 Lietuvos un-te gavo statybos inžinieriaus diplomą. Priklausė korp. *Neo-Lithuania*. 1927 tyrinėjo Nevėžio upę, 1928 – Birštono kilpą tarp Nemajūnų ir Verknės žiočių (parengė Verknės hidroelektrinės projektą). 1929 Lietuvos un-to Hidrotechnikos ka-

tedros asistentas. Nuo 1930 Kėdainių miesto ir apskrities inžinierius, dėstė Aukštesniojoje kultūrtechnikos m-loje. 1934 Vidaus reikalų m-jos viešųjų darbų referentas. Nuo 1935 ir 1941 dirbo Susisiekimo m-joje. Pradėjo sistemingą Nemuno vagos reguliavimą, 1937–40 buvo Lietuvos energijos k-to narys. 1940 Turniškių hidroelektrinės statybos inžinierius. 1944 pasitraukė į Vakarus. Dirbo prof. O. Kirschmerio hidraulinėje laboratorijoje. Nuo 1946 gyveno Nürtingeno stovykloje. 1949 persikėlė į JAV. Dirbo Delaware valstijoje Plentų dep-to inžinieriumi, vėliau Tiltų sk. vyr. inžinieriumi. Bendradarbiavo žrn. *Technika, Technika ir ūkis,* kur išspausdino straipsnių apie vandens kelių būklę ir perspektyvas, upių tyrinėjimus energetiniais tikslais. Su O. Kirschmeriu 1946 paskelbė *FIAT Report 1008* apie sniego garavimo tyrimus. Su S. Kolupaila ir J. Vidmantu suredagavo Lietuvos energijos k-to darbus (I t. 1937).

RIMKUS Pranas (g. 1889 Joniškyje, Šiaulių aps.), dainininkas. Į JAV atvyko 1906. Dainavimo ir muz. teorijos mokėsi pas M. Petrauską ir metus Vokiečių konservatorijoje Niujorke, NY. Dainavo M. Petrausko rengiamuose koncertuose, operetėse, gastroliavo liet. kolonijose. Grįžęs į Lietuvą, 1923 dalyvavo Klaipėdos sukilime. Mokėsi ir vitražų meno. 1929 išvyko mokytis dainavimo į Milaną, Italija. Grįžęs mokytojavo Palangos prog-joje (dėstė muziką ir piešimą). Surengė keletą koncertų Kaune (bandė dainuoti ir operoje), Šiauliuose, Joniškyje. Išvykęs į JAV, rengė koncertus liet. kolonijose. 1935 Brooklyne, NY, vadovavo italų meno klubui. 1937 laimėjęs konkursą, mokytojavo Broadway muz. m-loje Niujorke. 1940 organizavo muz. m-lą Newarke ir dvi dainavimo studijas: Carnegie Hall patalpose Niujorke ir rytinėje miesto dalyje. Spaudoje bendradarbiavo nuo 1920 (daugiausia *Vienybėje*).

RIMŠA Jonas (1903.VI.20 Svėdasuose – 1978.V.13 Santa Monicoje, CA), tapytojas. G-ją lankė Kaune, vėliau Charkove, Ukraina. Kartu mokėsi ir piešimo. 1920 su tėvais grįžo į Kauną, dirbo tėvo siuvykloje. 1924–25 tėvų pageidavimu Vienoje mokėsi siūti. Laisvalaikiu piešė, lankė muziejus. Atsisakęs siuvėjo amato, 1925 išvyko į Paryžių, vėliau – į Braziliją (dirbo fiz. darbą), 1929 – į Argentiną. 1931–34 Buenos Airių dailės akademijoje studijavo tapybą. Susidomėjęs inkų civilizacija, 1936 nuvyko į Boliviją. 1937–40 vėl gyveno Buenos Airėse. Pakviestas Bolivijos vyriausybės, 1943–44 Sucre dailės m-loje ėjo direktoriaus pareigas ir dėstė tapybą. 1944–51 La Paze turėjo privačią dailės m-lą, materialiai rėmė mokinius. 1966 gyveno Tahiti. 1967 persikėlė gyventi į JAV, į Santa Monicą. 1975 išrinktas Sucre un-to garbės profesoriumi. Sukūrė figūrinių kompozicijų (*Motinos idilija,* 1937; *Tahitiečių šokis,* 1966), portretų (*Tahitietė geltonais drabužiais, Mergaitė su citrinomis,* abu 1974), peizažų (ciklas *Tahičio peizažas,* 1973). Ankstyvieji kūriniai realistiniai, sodraus kolorito, vėlesnieji ekspresionistiniai, dekoratyvūs, ryškių, kontrastingų spalvų. Dalyvavo grupinėse parodose. Surengė individualias parodas Buenos Airėse (1935, 1937), La Paze (1937, 1975), São Paulo (1951), Rio de Janeiro (1951), Clevelande, OH (1965), Čikagoje, IL (1966, 1974), Vilniuje (1977), po dailininko mirties surengtos parodos Vilniuje (1999), Anykščiuose (2002). Už kūrybą pelnė aukso, sidabro ir bronzos medalius parodose Argentinoje, 1938 gavo IV rudens parodos

Jonas Rimša

Kaune premiją, 1940 tarpt. parodos Argentinoje I premiją ir aukso medalį. Už nuopelnus Bolivijos kultūrai apdovanotas aukščiausiu žymeniu – Andų Kondoro ordinu, išrinktas Bolivijos garbės piliečiu, Bolivijoje tapyti kūriniai paskelbti nac. turtu. Kūrinių rinkinį autorius padovanojo Lietuvos dailės muziejui.

RIMŠA Julijonas (1882.I.29 Levaniškyje, Pasvalio vls., Panevėžio aps. – 1952.VII.11 Clevelande, OH), teisininkas. Baigė g-ją Mintaujoje, Latvija, ir Maskvos un-to Teisių f-tą. Dirbo svarbesniųjų bylų tardytoju apygardos teisme Rusijoje. 1920 grįžo į Lietuvą. Buvo Kauno apygardos teismo prokuroras, 1926–28 Lietuvos vyr. tribunolo valstybės gynėjo padėjėjas, nuo 1928 šio tribunolo teisėjas, 1933 notaras Panevėžyje; 1944 vertėsi advokato praktika Kaune. 1944 vasarą pasitraukė į Vokietiją, vėliau persikėlė į JAV. Dalyvavo Lietuvos teisininkų, Lietuvių tremtinių teisininkų d-jų veikloje. Baudžiamosios teisės klausimais bendradarbiavo *Teisėje*, leidinyje *Lietuvos teismas 1918–28*.

RIMŠELIS Viktoras (g. 1915.V.11 Murmose, Švenčionių aps.), kunigas marijonas, spaudos darbuotojas. Teologijos daktaras (1946). LKMA narys (nuo 1950). Mokėsi Švenčionių *Ryto* g-joje, nuo 1932 Marijampolės g-joje, čia 1932 įstojo į marijonų kongregaciją. Baigęs g-ją, 1937 išvyko studijuoti Popiežiškajame Angelicum un-te Romoje; baigė licenciato laipsniu. 1939–41 studijavo teologiją Kauno kun. seminarijoje ir dėstė filosofiją Marijonų filosofijos in-te. 1941 pasitraukė į Vokietiją, 6 mėn. buvo kalinamas Soldau koncentracijos stovykloje. 1941–42 studijavo teologiją Tübingeno un-te. 1943 VDU įgijo teol. licenciato laipsnį ir buvo įšventintas kunigu. 1944 pasitraukė į Vokietiją, tęsė studijas Tübingeno un-te. 1946 Popiežiškajame Angelicum un-te apgynė teol. doktoratą. 1947 buvo pakviestas į JAV ir iki 1955 dėstė filosofiją ir teologiją Clarendon Hillso kun. seminarijoje, IL, 1954–55 rektorius. 1954–63 marijonų vienuolijos viceprovincijolas. 1957 ir 1963 delegatas marijonų vienuolijos kapitulose Romoje. 1954–57 žrn. *Lux Christi* redaktorius. 1963–69 ir 1981–93 JAV marijonų vienuolijos provincijolas. 1969–81 marijonų vienuolijos vicegenerolas Romoje. 1960–63 *Draugo* vyr. redaktorius ir moderatorius. Nuo 1993 Čikagos, IL, marijonų vienuolyno vyresnysis ir *Draugo* moderatorius. Moksleivių ateitininkų s-gos kapelionas 1949–69. Parašė kn. *Tėvas Pijus* (1954), *Providential Path* (Palaimintojo Jurgio Matulaičio biografija, 1986). LE teologijos sk. bendradarbis. Rašė straipsnius žrn. *Aidai*, LKMA leidiniams. 2000 *Drauge* išspausdino biogr. apybraižą *Gyvenimo kelią prisimenant*.

Viktoras Rimšelis

RINGUS Edmundas (g. 1918 Lietuvoje), gydytojas radiologas. Pasitraukęs į Vokietiją, Frei-

Edmundas Ringus

burge baigė Alberto Ludwigo un-to Medicinos f-tą. Atvykęs į JAV stažavo, išlaikė egzaminus ir įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika Ilinojaus (1952), Ohio (1959) ir Indianos (1959) valstijose. Specializavosi radiologijos srityje. Dirbo Centro bendruomenės ir Roselando ligoninėse Čikagoje, IL. Aktyviai dalyvavo LGD veikloje (1961 ir 1969–71 Ilinojaus sk. pirmininkas).

RIPKEVIČIUS Antanas (1883 Tiškuose, Alvito vls., Vilkaviškio aps. – 1958.XII.18 Čikagoje, IL), visuomenininkas. 1907 atvykęs į JAV, iki 1911 gyveno Detroite, MI, vėliau persikėlė į Čikagą, kur 1916 įsteigė drabužių siuvimo ir pardavimo b-vę. *Naujienų* b-vės vienas steigėjų ir darbuotojų. 1922–24 gyveno Lietuvoje, buvo įkūręs b-vę *Viešbutis Kaunas*. Sugrįžęs į Čikagą, tvarkė taupymo ir skolinimo b-vę *Universal Savings and Loan Association*, daug metų buvo jos pirmininkas. Dainavo vyrų, mišriame *Pirmyn* choruose, vaidino *Dramatiškame ratelyje*. Įkūrė Laisvamanių d-ją.

ROBINZONAS Jokūbas (**Robinson;** 1889.XI.28 Seirijuose, Alytaus aps. –1977.X.24 Niujorke, NY), teisininkas, politikas, žydų veikėjas. 1910 baigė Suvalkų g-ją, 1914 Varšuvos un-to Teisių f-tą. 1919–22 tarnavo Rusijos kariuomenėje. 1919–22 Žydų tarybos narys ir Virbalio žydų g-jos direktorius. 1922–26 Seimo atstovas ir žydų frakcijos Seime lyderis. Nuo 1928 Lietuvos žydų sionistų pirmininkas. 1931–33 Užs. reikalų m-jos patarėjas, 1932 Lietuvos teis. patarėjas Hagos teisme sprendžiant Klaipėdos bylą. Ilgametis Advokatų tarybos narys. 1939–40 Lenkijos pabėgėlių žydų gelbėjimo k-to pirmininkas. Tarpt. teisės, tautinių mažumų ir kt. klausimais rašė Lietuvos ir užs. spaudoje. 1940 pasitraukė iš Lietuvos. 1942–44 dėstė Columbijos un-te, NY. 1945–46 JAV teis. patarėjas Niurnbergo procese. 1949–57 Izraelio atstovas Jungtinėse Tautose, dalyvavo JT įv. k-jų veikloje (1955 Žmogaus teisių). Nuo 1957 buvo Žydų istorijos in-to koordinatorius. Nuo 1958 Hagos un-to tarpt. teisės profesorius. Parašė ir išleido (hebrajų, vok., anglų ir kt. kalbomis): *Žydų demografija ir nacionologija* (1923), *Lietuvos įstatymų raidynas* (1933), *Klaipėdos konvencijos komentaras*, *Klaipėdos statuto komentaras* (abi 1934), *Lietuvos įstatymai* (1940), *United Nations, Human Rights and Fundamental Freedom in the Charter of United Nations* (1946), *Guide to Jewish History under Naci Impact* (su Ph. Friedmanu, 1960).

ROCIŪNAS Vacys (**Rocevičius;** g. 1916.II.14 Laukuvoje, Tauragės aps.), ekonomistas, visuom. veikėjas, žurnalistas. 1936 baigė Telšių M. Valančiaus g-ją ir įstojo į Klaipėdos Prekybos in-tą. Aktyvus ateitininkas, 1938 su L. Prapuoleniu Klaipėdoje įkūrė pirmąją studentų

Vacys Rociūnas

ateitininkų korp. *Gintaras* ir jai vadovavo. Bendradarbiavo laikr. *Studentų dienos*. 1940–42 Kaune *Lietūkio* Prekybos sk. direktoriaus pavaduotojas. 1941 baigė prekybos studijas Šiauliuose. 1942–44 turėjo privačią geležies ir stat. medžiagų prekybos įmonę *Magnetas*. 1944 pasitraukė į Austriją, buvo liet. stovyklos Reithe komendantas. 1945–49 Augsburge, Vokietija, laikr. *Žiburiai* administratorius ir žinių sk. redaktorius. 1946 skaitė paskaitas liet. aukštesniuosiuose prekybos kursuose. 1948 ateitininkų sendraugių pirmininkas. 1949 apsigyveno JAV, Clevelande, OH. Dirbo *Fisher Body* f-ke, korp. *Farval*, b-vėje *Babckock & Wilcox* (28 metus) techn. braižytoju. 1949–52 Ateitininkų

fed-jos pirmosios v-bos narys, *Ateities* klubo vienas steigėjų. Nuo 1949 nuolatinis *Draugo* bendradarbis. 1952 Šv. Jurgio parapijoje įkūrė liet. spaudos kioską ir juo rūpinosi iki 1968. Dėstė Clevelando lituanistiniuose kursuose, buvo M. Valančiaus liet. m-los tėvų k-to pirmininkas. 1952–60 *Tėvynės garsų* radijo v-bos narys. 1956–71 Dainavos stovyklų organizatorius ir dalyvis. 1963–74 LF Clevelando k-to narys. 1968–81 Lietuvių fronto bičiulių centro v-bos narys ir biuletenio redaktorius. IX ateitininkų kongreso (1977) k-to narys. 1981–86 redagavo žrn. *Į laisvę*. LE bendradarbis. Parašė knygelių apie Clevelando lietuvių istoriją, parengė daug proginių leidinių. 1977 apdovanotas pirmąja Lietuvių Amerikos piliečių klubo premija, 1998 – Ohio liet. gydytojų d-jos kultūros premija.

ROČKUS Benediktas (1917.IV.8 Čekiškėje, Kauno aps. – 1996.VI.4 Čikagoje, IL), gydytojas. 1938 baigęs Kauno berniukų g-ją, įstojo į Karo m-lą, kurią baigęs įgijo karininko laipsnį. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Iki 1949 Kölno un-te studijavo mediciną. 1949 atvyko į JAV. 1953 grįžo į Kölną baigti med. studijų. 1956 įgijo gydytojo diplomą ir atvyko į JAV. 1959 išlaikė egzaminus ir įgijo teisę Ilinojaus valstijoje verstis privačia gydytojo praktika. 1972–73 stažavo ir įgijo šeimos gydytojo diplomą. Iki 1993 Ilinojaus valstijoje dirbo šeimos gydytoju.

Benediktas Ročkus

ROMANAS Vaclovas (**Ramanauskas;** 1907.VIII.12 Alvite, Vilkaviškio aps. – 1998.I.1 Pittstone, PA), vargonininkas, chorvedys. Iš pradžių muzikos mokėsi pas Alvito vargonininką brolį Juozą. 1927 pradėjo mokytis Kauno muz. m-loje (J. Naujalio vargonų klasėje). 1937 baigė Kauno kons-ją (N. Martinonio vargonų klasę). 1930–40 Švč. Jėzaus Širdies bažnyčios vargonininkas Kaune (dirigavo choro koncertams radiofone). 1931–33 Fredos aukštesniosios sodininkystės ir daržininkystės m-los, 1933–43 Prekybos in-to muzikos dėstytojas Kaune. Mokytojavo ir Marijampolės II g-joje. Surengė vargonų muzikos koncertų Jėzuitų (1937), Švč. Jėzaus Širdies ir Įgulos (1938) bažnyčiose Kaune. 1944.X.12 išplaukęs laiveliu per Baltijos jūrą, X.14 pasiekė Gotlando salą, vėliau Švediją. Išmokęs švedų kalbos, 1945 Švedijos švietimo įstaigos paskirtas dirbti į Uppsalos muzikos centrą. Čia su Estijos ir Latvijos pabėgėliais kompozitoriais, dirigentais, dainininkais rašė ir kopijavo muz. kūrinius, rengė orkestrų partitūras ir kt. Vėliau Vesteråso muz. m-loje ir Halstahammeryje mokė skambinti

Vaclovas Romanas

fortepijonu. Nuo 1947 dirbo Stokholmo *Ungdomsgordens* fortepijono mokytoju. Gyvendamas Švedijoje, subūrė liet. pabėgėlių ansamblį, kuris 1945 giedojo liet. kalėdines giesmes per Stokholmo radiją. Stokholmo Šv. Jokūbo bažnyčioje surengė solo vargonų koncertą. Akompanavo solistams, ansambliams. 1950 atvykęs į JAV, pradėjo vargonininkauti Švč. Trejybės liet. parapijoje Wilkes-Barre, PA. Dažnai grojo kaip solistas, akompanavo dainininkams J. Augaitytei, I. Nauragiui ir kt. rel. koncertuose. Vargonavo ir kt. bažnyčiose, su choru dalyvavo radijo ir televizijos programose. Wyoming Valley liet. parapijų jungtinio choro *Art Fiesta* dirigentas. Su šiuo choru 1978 dalyvavo JAV ir Kanados liet. dainų šventėje Toronte ir etniniame festivalyje *Armony Hall* Kingstone, PA. 1977 ir 1978 etniniuose festivaliuose su jungtiniu choru atliko 8 liet. kalėdinių giesmių pynę. Nuo 1950 priklausė ALRK Vargonininkų s-gai.

ROŽANSKAS Kazys (g. 1919.III.2 Sterkiškyje, Debeikių vls., Utenos aps.), knygų platintojas. Dirbdamas pieninėje, baigė vid. mokslą ir buhalterių kursus Kaune. Vokiečių okupacijos metais LLA narys: platino pogrindinę spaudą. 1944 įstojęs į Vietinę rinktinę, dalyvavo kovose su Armija krajova. Ašmenoje vok. kariuomenės suimtas ir išsiųstas prievartiniams darbams, išlaikytas Oldenburge iki karo pabaigos. Vėliau dirbo amer. kariuomenės sargybos kuopoje Würzburge. 1947 persikėlė į Angliją. Dirbo įv. darbus Nottinghame, platino liet. knygas. 1958 atvyko į JAV. Čikagoje, IL, dirbo *General Motors* b-vėje. 1959–73 JAV LB Kultūros tarybos reikalų vedėjas. Rūpinosi vadovėlių leidyba, jų siuntimu liet. m-loms, periodinių leidinių platinimu. Išėjęs į pensiją, 1981–2000 vadovavo *Draugo* knygynui. Priklausė Vytauto Didžiojo šaulių kuopai, buvo įv. liet. organizacijų v-bų iždininkas, rėmė BALFą, LF, TF. PLB Lituanistinio švietimo k-jos paskelbto moksleivių rašinių konkurso 1998 mecenatas. 2001 grįžo į Lietuvą, gyvena Vilniuje. Didžiulį sukauptą archyvą ir knygų perdavė Nacionalinei M. Mažvydo b-kai. Dovanojo knygų Debeikių, Užpalių, Utenos, Vyžuonų b-koms. Remia Anykščių A. Vienuolio g-ją. Finansavo Debeikiuose 1944–54 žuvusiems partizanams 1995 pastatytą paminklą (archit. R. Midvikis).

RUBIS Juozapas C., elektrotechnikos inžinierius. Ilinojaus un-te Čikagoje, IL, gavo bakalauro, vėliau magistro laipsnius. Dirbo federalinių įstaigų bei gamybinių b-vių moksl. patarėju. Davido Tayloro tyrimų centre buvo Kontrolinių sistemų sk. vedėjas, Martino Marietta b-vėje – vyresnysis sistemų inžinierius. Kurį laiką dėstė JAV laivyno akademijoje ir Drexelio un-te Philadelphijoje, PA. Vėliau ~25 metus – b-vės PDI Annapolyje, MD, savininkas, prezidentas. Darbų sritis: laivų valdymo ir kontrolės sistemų kūrimas.

RUBŠYS Antanas Leonardas (1923.XI.5 Bučiuose, Laukuvos vls., Tauragės aps. – 2002.VIII.27 Niujorke, NY; palaidotas Laukuvoje), kunigas, teologas. Prelatas (1995). VDU garbės daktaras (1996). 1942 baigė Šilalės g-ją. 1943–44 mokėsi Telšių kun. seminarijoje. Pasitraukęs į Vokietiją, 1944–45 tęsė teol. studijas Eichstätto kun. seminarijoje. 1945–49 filosofiją ir teologiją studijavo Popiežiškajame Grigaliaus un-te Romoje (baigė teol. licenciato laipsniu). Kunigu įšventintas 1948. 1949–51 ir 1957–58 Popiežiškajame Biblijos in-te Romoje studijavo senąsias kalbas, Šv. Rašto egzegezę ir archeologiją, baigė Šv. Rašto licenciato laipsniu 1951. Popiežiškajame Biblijos in-te Jeruzalėje 1971–72 studijavo hebrajų k. ir Rytų archeologiją. 1951 atvyko į JAV. 1953–57 Šv. Rašto kalbas (graikų ir hebrajų), egzegezę dėstė Nekalto Prasidėjimo kun. seminarijoje San Diege, CA, 1969–82 Šv. Juozapo kun. seminarijoje, Yonkerse, NY, – N. ir S. Testamento egzegezę. 1959–92 dėstė Manhattano koledže, NY; Rel. studijų katedros profesorius (1965). Lietuvai atgavus Nepriklausomybę, Šv. Raštą dėstė ir Lietuvos kun. seminarijose bei aukštosiose m-lose. Dalyvavo archeol. ekspedicijose Šv. Rašto minimose vietose: Irake, Irane, Turkijoje, Graikijoje (1973–78), moksl. tikslais lankėsi Maltoje, Kipre, Tunise, Egipte, Jordanijoje, Sirijoje, Izraelyje (1979–87). Lietuvos vyskupų konferencijos ir išeivijos vysk. P. Baltakio įgaliojimu išvertė S. Testamentą iš hebrajų, aramėjų ir

Antanas Leonardas Rubšys

graikų kalbų. Liet. išeivijos aukomis ir prel. V. Balčiūno rūpesčiu 1992–93 jis buvo išleistas JAV leidyklos *Krikščionis gyvenime* (leidyklos redakcinės kolegijos narys nuo 1983). Patobulintas ir dr. J. Bogutos apipavidalintas vertimas 1998 leidyklos *Katalikų pasaulis* buvo išleistas Lietuvoje knygoje *Šventasis Raštas* (su kun. Č. Kavaliausko verstu N. Testamentu). Visas *Šventasis Raštas* 1999 pakartotas Lietuvos Biblijos d-jos ekumeniniame leidime. Šv. Rašto temomis parašė veikalus *Raktas į Naująjį Testamentą* (2 d. 1978–79, fed-jos *Ateitis* premija 1980, II leid. Vilniuje 1997), *Raktas į Senąjį Testamentą* (3 d. 1982–85, JAV LB Kult. tarybos premija už 1 d., fed-jos *Ateitis* premija už 3 d. 1986, II leid. Vilniuje 1995–96), *Šventojo Rašto kraštuose* (2 d. 1982, 1990, JAV LB Kult. tarybos premija už 1 d., II leid. Vilniuje 1998). Kiti veikalai: *Dvasia gaivina, raidė užmuša* (1981), *Islamas: Religija, valstybė, kultūra* (1987, II leid. Vilniuje 2002), *Ateikite ir pamatykite* (1990). Paskelbė ~150 straipsnių Šv. Rašto temomis liet. ir anglų kalbomis. Fundamentaliais Šv. Rašto tyrimais, vertimais ir ped. veikla daug nusipelnė krikščionių tikėjimo stiprinimui išeivijoje ir Tėvynėje. Bendradarbiavo *Aiduose* (nuo 1973), *Drauge, Darbininke, Tėviškės žiburiuose, Ateityje, Laiškuose lietuviams*. Dalyvavo MKS ir LKMA konferencijose. Moksl. pranešimus skelbė LKMA leidiniuose. Amerikos katal. Šv. Rašto (nuo 1953), Šventraščio raštijos (nuo 1959), Amerikos orientalistų (nuo 1959), Islamo šalių tyrimo (nuo 1983) d-jų narys. VDU Atkuriamojo senato narys (nuo 1989). Lietuvos Biblijos d-jos prezidentas (nuo 1995). Lietuvos nac. premija (1996).

RUDAITIENĖ Ritonė Elena (**Tonkūnaitė**; g. 1935.I.21 Marijampolėje), biologė, pedagogė. 1957 Annhursto koledže South Woodstocke, CT, įgijo biologijos bakalauro laipsnį. 1958 baigė Medicinos technologijos m-lą Waterbury, CT. 1958–63 ligoninės Waterbury ir Veteranų ligoninės Čikagoje, IL, bakteriologė. 1973–97 dirbo su ikimokyklinio amžiaus spec. poreikių vaikais. 1981 Čikagos valst. un-te įgijo specialiosios pedagogikos bakalauro laipsnį. Aktyvi skautė (Akademikų skautų s-gos filisterė, Vydūno fondo tarybos narė; buvo Lietuvių skaučių seserijos Kernavės tunto vadovė). Šoka liet. tautinių šokių veteranų grupėje *Lėtūnas*. Dalyvauja APPLE org-jos veikloje, dvi kadencijas buvo direktorė. 1992–95 vasaromis lankėsi Lietuvoje, vedė specialiosios pedagogikos kursus Vilniuje, Marijampo-

Ritonė Elena Rudaitienė

lėje, Panevėžyje, Kėdainiuose. II Pasaulio lietuvių dienų, IV ir VI Tautinių šokių švenčių spaudos ir informacijos koordinatorė. Dirbo Lietuvių žurnalistų s-gos P. Daužvardžio stipendijų fondo sekretore. Bendradarbiauja spaudoje (*Drauge, Dirvoje, Mūsų vytyje, Skautų aiduose, Pasaulio lietuvyje*). Gavo LSS apdovanojimų.

RUDAITIS Teodoras (g. 1935.IV.20 Šiauliuose), inžinierius. Atvykęs į JAV, studijavo civ. inžineriją: 1954–55 Ilinojaus un-te, 1960–64 Ilinojaus technologijos in-te. Čikagos technikos koledže, IL, studijavo archit. projektavimą. 1963–65 dirbo *Dunlap and Keppner*, 1965–69 Vid. Amerikos inžinierių, 1969–73 *Fluor-Pioneer*, 1973–86 *Sargent and Lundy* b-vėse. Nuo 1986 *S. G. Pinney and Associates* b-vės vyresn. partneris. Darbų sritis: atominių elektrinių reaktorių apsauginės dangos ir pramoninių metalų antikorozinės dangos. Turi atominių elektrinių apsauginių dangų inžinieriaus teises ir profesionalaus inžinieriaus teises Kalifornijos valstijoje. Priklauso įv. profesinėms org-joms. Dalyvauja skautų, ateitininkų veikloje (nuo 1991 atkurtos studentų ateitininkų vyrų korp. *Kęstutis* pirmininkas). ALIAS Čikagos sk. pirmininkas (nuo 1997).

Teodoras Rudaitis

Zigmas Rudaitis

RUDAITIS Zigmas (1896.V.29 Obšrūtuose, Barzdų vls., Šakių aps. – 1976.VII.7 Čikagoje, IL), gydytojas. 1916 baigė M. Yčo g-ją Voroneže, Rusija. 1916–22 Charkovo un-te, Ukraina, studijavo mediciną. Grįžęs į Lietuvą, 1923 išlaikė valst. egzaminus ir iki 1930 dirbo Panevėžio aps. ligoninėje. 1931–32 specializavosi ortopedijoje Paryžiaus un-to klinikose. 1933–36 Šiaulių miesto ligoninės Chirurgijos sk. vedėjas. 1936–40 Karo ligoninės Kaune vyr. ordinatorius. 1940–44 Kauno Raudonojo Kryžiaus ligoninės Traumatologijos ir ortopedijos sk. vedėjas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1947–48 IRO sanatorijos Nürnberge skyriaus vedėjas, 1948–49 IRO ligoninės Hanau Ortopedijos sk. vedėjas. 1949 apsigyveno JAV ir dirbo Dixono valst. ligoninėje, IL. 1953 išlaikė gydytojo egzaminus ir įgijo teisę Ilinojaus valstijoje verstis priv. praktika. Paskelbė straipsnių Lietuvos med. žurnaluose. Bendradarbiavo LE. Priklausė LF, buvo ALGD v-bos narys.

RUDAITYTĖ Konstancija (1902.I.1 Šaukliuose, Šimkaičių vls., Raseinių aps. – 1971.XII.7 Phoenixe, AZ), gydytoja odontologė. 1930 baigusi VDU, 1931–41 Raseiniuose vertėsi priv. praktika. Vėliau iki 1944 dirbo Kaune. Pasitraukusi į Vokietiją, dirbo pabėgėlių stovyklose. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1967 persikėlė į Arizoną. Dalyvavo katal. org-jų veikloje. LF paskyrė 33 000 JAV dolerių palikimą.

Marija ir Antanas Juozas Rudžiai

RUDIENĖ Marija (**Rudis, Juozapaitytė**; g. 1914.VI.29 Westville, IL), visuom. ir labdaros veikėja. Inžinieriaus, visuom. veikėjo A. J. Rudžio žmona. 1932 baigė Šv. Kazimiero akademiją Čikagoje, IL, 1936 – De Paulo un-tą bakalauro laipsniu. Nuo 1942 dirbo *Rockwell Engineering Co.* administracijos vadove, nuo 1955 – gabesnių mokinių m-loje. Čikagos moterų klubo sekretorė (5 m.) ir pirmininkė (6 m.). Nuo 1950 skaučių tuntininkė. 1952–54 ALRKF direktorė. 1954–60 BALFo direktorė, nuo 1960 centro v-bos vicepirmininkė, nuo 1972 pirmininkė. Nuo 1957 buvo Čikagos aukštesniosios lituanistinės m-los globėja: suorganizavo motinų klubą, finansavo lit-ros vadovėlių leidimą. Nuo 1960 vadovavo *Jūratės ir Kastyčio* fondui, kuris rūpinosi išleisti K. V. Banaičio operą *Jūratė ir Kastytis*. JAV LB Tarybos narė 1970–73. Korp. *Giedra* garbės narė. Apdovanota popiežiaus Jono Pauliaus žymeniu *Pro Ecclesia et Pontifice* (1987), Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (1997).

RUDIS Antanas Juozas (g. 1911.I.14 Čikagoje, IL), inžinierius, pramonininkas, visuom. veikėjas. Visuom. ir labdaros veikėjos M. Rudienės vyras. Mokėsi Tilden technikos m-loje. 1935 baigė Ilinojaus technikos in-tą bakalauro laipsniu. Nuo 1935 dirbo plieno pramonėje – buvo *John O'Leary*, vėliau *Kelly* b-vės Plieno pramonės prekybos ir gamybos sk. vedėjas. 1942 įsteigė savo plieno gaminių įmonę *Rockwell Engineering*. Nuo 1943 ALTo centro v-bos narys ir pirmininko pavaduotojas, 1965–67 pirmininkas. 1950–55 Lietuvių prekybos rūmų pirmininkas. 1953–54 JAV LB tarybos narys. 1955–56 BALFo direktorius. 1957–59 ir 1961–64 ALRKF centro v-bos pirmininkas, ilgametis Liet. katal. spaudos d-jos direktorius. 1986 išrinktas LKDP centro k-to pirmininku. Kaip statybos k-tų pirmininkas rėmė Marijos m-los, Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčios, *Draugo* rūmų ir marijonų vienuolyno, Šv. Kryžiaus ligoninės, Jaunimo centro, senelių prieglaudos statybas. Savo lėšomis išleido vadovė-

lių lituanistinėms m-loms. Kaip amer. org-jų vadovas savo pažintis panaudojo Lietuvos laisvinimo reikalams: nuo 1953 buvo Kongreso Kersteno k-to specialusis patarėjas ir ALTo įgaliotinis (su Ch. J. Kerstenu 1954 vyko į Europą tirti SSRS agresijos Baltijos kraštuose). 1945 dalyvavo JAV delegacijoje JT dėl Lietuvos okupacijos panaikinimo, 1957 Lietuvos reikalais lankėsi pas Vokietijos užs. reikalų ministrą. 1954 iš arkivyskupo J. Skvirecko Austrijoje gavo pavedimą saugoti Popiežiaus Pijaus XII bulę apie šv. Kazimiero paskelbimą Lietuvos jaunimo globėju ir ją perduoti Lietuvai. Bulę atvežė į Vilnių ir 2001.III.4 Arkikatedroje perdavė kardinolui A. J. Bačkiui. Pasirūpino (su A. Dambrava) Ch. J. Kersteno k-to dokumentus *Baltijos valstybių užgrobimo byla* (išl. 1972 Niujorke) išleisti ir Lietuvoje (1997 Kaune). Savo ir žmonos M. Rudienės lėšomis 2001 Vilniuje išleido I Lietuvos statuto (1529) vertimą į lietuvių, anglų ir lotynų kalbas ir įsteigė 2 kasmetines stipendijas Statuto studijoms. Popiežiaus Jono Pauliaus II apdovanotas Šv. Grigaliaus ordinu (1987).

RUDYS Stasys (g. 1906.IV.1 Mižuikuose, Kulių vls., Kretingos aps.), pedagogas, visuomenininkas. 1928 baigė *Saulės* g-ją Plungėje, 1934 – VDU Teologijos-filosofijos f-te – vok. kalbą. Nuo 1923 dalyvavo ateitininkų, blaivininkų, Naujosios romuvos bičiulių, nuo 1932 skautų veikloje, dirbo jų vadovybėse. Nuo 1932 *Saulės* g-jos Švėkšnoje mokytojas, 1939 direktorius, 1940–41 Biržų g-jos mokytojas, 1941–44 direktorius. Pasitraukęs į Vokietiją, 1945 su kitais įsteigė Eichstätto liet. g-ją, buvo jos inspektorius, 1947–49 direktorius. 1949 atvyko į JAV. 1949–51 suorganizavo lituanistinių m-lų Čikagoje, IL. 1949–52 buvo Liet. mokytojų s-gos pirmininkas. Nuo 1955 liet. kalbos dėstytojas Monterey kalbų m-loje, CA. Bendradarbiavo *Sargyboje, Drauge.*

RUDOKAS Antanas (1916.IX.24 Čikagoje, IL – 1967.XII.18 ten pat), optometrijos specialistas, visuomenininkas. 1938 baigė Ilinojaus un-to Optometrijos skyrių. Visuom. veiklą pradėjo studijuodamas. Dalyvavo komp. A. Vanagaičio chore. Subūrė Čikagos jaunimo org-ją *Jaunoji Lietuva* ir jai vadovavo. Suorganizavo ALTS Čikagos skyrių ir dirbo jo v-boje. 1959 buvo išrinktas vyr. v-bos nariu, 1961 – tarybos nariu. 1958–59 ALTo Čikagos sk. vykdomasis sekretorius. 1961 korp. *Neo-Lithuania* buvo išrinktas garbės filisteriu.

RUDZEVIČIUS Juozas (g. 1909.III.5 Geisteriškiuose, Bartninkų vls., Vilkaviškio aps.), agronomas. 1920–25 mokėsi Vilkaviškio g-joje. 1929 baigė Marijampolės mkt. seminariją, 1930 Karo m-los Kaune aspirantų kursus; jaunesnysis leitenantas. 1931–32 Širvintų pr. m-los vedėjas, vadovavo Širvintų šaulių būriui. 1935 baigė Ž. ū. akademiją Dotnuvoje. 1936–44 dirbo Kvietiškio tyrimo stotyje; 1939–44 jos vedėjas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, dirbo Göttingeno un-to bandymų stotyje Friedland Leine, mokytojavo. 1950 atvyko į JAV. Gyveno Pittstone, PA, Portlande, OR, vėliau persikėlė į Los Angeles, CA. 1970 išėjęs į pensiją, ėmėsi medžio drožybos. Surengė medžio drožinių parodas (1991 ir 1992). Apdovanotas Kalifornijos meno tarybos premija.

Juozas Rudzevičius

RUGIENIENĖ Inga Angelė (**Nelsaitė;** g. 1968.X.11 Fullertone, CA), pedagogė, visuo-

menininkė. Visuom. veikėjos A. K. Nelsienės ir verslininko R. Nelso duktė, verslo administratorės A. K. Narbutienės, dizainerės R. Paulienės sesuo, inžinieriaus V. Rugieniaus žmona. Baigė Troy g-ją Sunny Hillse, CA. Lankė Šv. Kazimiero lituanistinę m-lą Los Angeles, CA, 1987–89 joje mokytojavo. 1992 Chapmano un-te Orange, CA, gavo bakalauro laipsnį, įgijo pedagogikos diplomą. Nuo 1992 mokytojavo Sunset Lane m-loje Fullertone, CA. 1994 išrinkta geriausia rajono metų mokytoja. Nuo 1994 Kalifornijos valst. un-te Fullertone dėsto apie savo sukurtą mokymo metodiką. Skautė, ateitininkė (dalyvavo *Dainavos* stovyklos kursuose). Šoko ansamlyje *Spindulys*. Dalyvavo demonstracijose už Lietuvos nepriklausomybę. Priklauso JAV liet. jaunimo s-gos Los Angeles sk. (nuo 1982); 1985–89 v-bos narė. JAV LB narė, kelerius metus buvo *Lietuvių dienų* Los Angeles rengimo k-to narė. Šv. Kazimiero parapijos lektorė (1989–93).

Inga Angelė Rugienienė

RUGIENIENĖ Liūda (**Griškelytė;** g. 1934.II.19 Kaune), pedagogė, skautų ir visuom. veikėja. Visuom. veikėjo J. A. Rugieniaus žmona. 1944 su tėvais pasitraukusi į Vokietiją, mokėsi Hanau liet. g-joje. Persikėlusi į JAV, g-ją baigė Detroite, MI. 1960 Wayne valst. un-te, MI, baigė anglų k. ir lit-ros studijas. Aktyviai dalyvavo LSS veikloje: Detroite *Gabijos* tunte buvo jaun. skaučių draugininkė, vyresniųjų skaučių tuntininkė 1972–78, Seserijos vadijos narė 1979–81, tautinio auklėjimo sk. vadovė 1982–85, surengė šio skyriaus suvažiavimus. 1984–90 LSS tarybos narė. Detroite įsteigė akademikių skaučių draugovę ir filisterių skautų s-gos skyrių. 1985 pakelta vyr. skautininke. Nuo 1975 keletą metų dėstė lietuvių lit-rą Detroito *Žiburio* aukštesniojoje lituanistinėje m-loje. 1987 Lietuvos krikščionybės jubiliejaus minėjimo Michigano k-to pirmininkė. Parašė vaikams maldynėlį *Pasikalbėkim, Dieve* (1986). Dievo Apvaizdos parapijos tarybos narė 1978–80, 1992–94. Veikia JAV LB: Detroito apyl. kultūros vadovė 1985, Krašto v-bos sekretorė 1985–88, Michigano apygardos pirmininkė ir JAV LB tarybos narė nuo 1988. Pasaulio lietuvių seimo atstovė 1992, 1997, 2000. 1995 išrinkta JAV LB atstove LR Seimo ir JAV LB komisijoje, 1997 – komisijos pirmininke. Bendradarbiauja liet. spaudoje: rašo skautų veiklos, visuom. ir polit. temomis. Apdovanota *Draugo* premija, LSS *Vėliavos* žymeniu, *Už nuopelnus*, Lelijos ir Padėkos ordinais.

Liūda Rugienienė

RUGIENIUS Jonas Algis (Algimantas; g. 1934.X.1 Kaune), inžinierius, visuom. veikė-

jas. Pedagogės ir visuom. veikėjos L. Rugienienės vyras. 1944 pasitraukė į Vakarus. G-ją lankė Landshute, Vokietija, ir Detroite, MI. Detroito un-te ir Wayne valst. un-te studijavo mechaninę inžineriją. 1956–99 dirbo *General Motors* b-vėje. 1986, kuriantis *Saturn* b-vei, *General Motors* paskyrė vadovauti *Saturn* b-vės Mašinų interjero skyriui. Buvo *Saturn* b-vės atstovas NAO Inžinerijos grupėje. Turi 5 išradimų patentus. Veikia JAV LB ir PLB. 1968–69 ir 1978–90 JAV LB Detroito apyl. pirmininkas, 1979–82 ir 1994–97 JAV LB Krašto v-bos vicepirmininkas sporto reikalams, 1970–79, 1985–91 ir nuo 1997 JAV LB Tarybos narys, 1973–76 ir 1985–88 JAV LB Tarybos prezidiumo pirmininkas; rengė JAV LB įstatus. 1973–78 PLB v-bos sporto reikalų vadovas, 1997–2000 vykd. vicepirmininkas, nuo 2000 vicepirmininkas. Rengė PLB konstituciją (1973). PLB atstovas Pasaulio lietuvių seimuose 1968, 1973, 1978, 1983, 1988, 1997, 2000. Detroito liet. sporto klubo *Kovas* narys, pirmininkas 1984–99, ŠALFASS Garbės teismo pirmininkas (1980). Suorganizavo pirmąsias ŠALFASS ir pabaltijiečių golfo žaidynes, vadovavo Detroito liet. sportininkų išvykai į IV (1991) ir JAV liet. sportininkų išvykai į V (1995) Pasaulio liet. sporto žaidynes Lietuvoje. 1970–72 Lietuvių skautų brolijos vadijos Vilkiukų sk. vedėjas, Akademinio skautų sąjūdžio filisteris. Dievo Apvaizdos liet. parapijos ir kultūros centro Southfielde, MI, statybos k-to narys (septynerius metus), 1971–73 – pirmininkas, 1972–74 ir 1976–78 parapijos tarybos pirmininkas. Už veiklą sporto srityje yra gavęs Tarpt. olimpinio k-to žymenį.

Jonas Algis Rugienius

RUGIENIUS Vitas (g. 1968.II.12 Livonijoje, MI), statybos inžinierius. Pedagogės I. A. Rugienienės vyras. Mokėsi katalikiškoje pradžios m-loje ir g-joje. Baigė Detroito, MI, lituanistinę m-lą. 1991 Pietų Kalifornijos un-te Los Angeles, CA, gavo statybos inžinerijos bakalauro laipsnį. Nuo 1992 dirba statybos inžinerijos b-vėje *Hansel Phelps* projektų vadovu. Dainavo ir šoko jaunimo ansamblyje, dalyvavo JAV LB tautinių šokių šventėse. Aktyvus ateitininkas (dalyvavo stovyklose, seminaruose). Sporto klubo *Kovas*, vėliau *Banga* narys (žaidžia futbolą, tinklinį, ledo ritulį, krepšinį). JAV LB narys (kelerius metus *Lietuvių dienų* Los Angeles rengimo k-to narys).

RUGINIS Vytas (Vyto **Ruginis;** g. 1957.IV.17 Wolverhamtone, D. Britanija), aktorius. 1962 su tėvais persikėlė į JAV. Baigė Cicero Šv. Antano parapijos m-lą ir jėzuitų Šv. Ignaco g-ją. Ilinojaus un-te Čikagoje, IL, gavo teatro meno bakalauro, Yale un-to Dramos m-loje New Havene, CT, – vaidybos magistro laipsnį (cum laude). Mokėsi pas A. Belgraderą, W. Joensą, J. Maddeną, D. Hammondą, W. F. Raffeldą. Studijuodamas vaidino un-to bei *Off-Broadway* teatrų spektakliuose. Dalyvavo ir Broadway teatro spektaklyje *The Real Thing*. Vaidino kino bei televizijos filmuose: *Broken Arrow* (rež. J. Woo), *Cliffhanger* (rež. R. Harlanas), *Lover Like That* (rež. J. Goldmanas), *Made in Heaven* (rež. A. Rudolphas), *Verne Miller* (rež. R. Heawittas), *Last Gasp* (rež. S. McGinnis), *Citizen Baines* (rež. L. Woodvard). Dalyvauja televizijos spektakliuose ir programose.

RUGIS Jonas (1901.II.4 Švėkšnoje, Tauragės aps. – 1964.XI.24 Čikagoje, IL), inžinierius. Aušrininko, varpininko, gydytojo Juozapo Rugio sūnus, pedagogės A. Rugytės brolis. Vid.

mokslą 1911–21 ėjo Palangoje, Šiauliuose, Mogiliave, Baltarusija, Vilniuje ir Kaune. 1924–28 Gento un-te, Belgija, studijavo chemiją ir gavo chemijos inžinieriaus diplomą. 1921–24 mokytojavo Švėkšnos *Saulės* g-joje. 1928–31 geležinkelių v-bos Technikos sk. viršininkas ir referentas. 1935 Marijampolės cukraus f-ko vyr. chemikas. 1938–39 dirbo tiriamąjį darbą Energijos k-te Lietuvos elektrifikacijos ir cemento f-ko statybos klausimais. 1940–44 dėstė Kauno aukštesniojoje technikos m-loje, buvo jos vicedirektorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Scheinfeldo stovyklos Lietuvių k-to vicepirmininkas ir g-jos mokytojas. Vėliau dirbo UNRRA ir IRO daliniuose Tettnange, Konstancoje ir Ebingene. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, dirbo chemiku pram. laboratorijoje. 1958–64 Rossary koledžo (prie Čikagos) profesorius. Priklausė Amerikos un-tų profesorių s-gai, vieną kadenciją ALIAS centro k-to narys. Lietuvių istorijos d-jos vienas steigėjų 1957 ir v-bos narys. Buvo LKMA, Moksl. studijų klubo Čikagoje, korp. *Gaja* narys. Parengė vadovėlį *Kuras ir jo vartojimas* (1942). Išspausdino ist. monografiją *Švėkšnos praeitis* (1956). Straipsnius mokslo, technologijos istorijos klausimais spausdino *Tautos ūkyje, Technikoje, Ūkyje, Technikos žodyje, Aiduose, Naujienose, Tautos praeityje.* Buvo LE bendradarbis.

RUGYS Antanas (1901.X.10 Rugiuose, Sintautų vls., Šakių aps. – 1984.IX.22 Patersone, NJ), kariškis, visuomenininkas. Iš gimnazijos V klasės 1919 išėjo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. 1923 dalyvavo Klaipėdos sukilime. Baigęs Karo m-lą Kaune, iki 1940 I pėstininkų pulko karininkas, švietimo vadovas. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1949 persikėlė į JAV. Patersone buvo JAV LB apyl. pirmininkas, BALFo, LF rėmėjas, knygų platintojas, renginių organizatorius. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordinu.

RUGYTĖ Alicija (1902.XII.5 Švėkšnoje, Tauragės aps. – 1985.VI.20 Čikagoje, IL), pedagogė, istorikė. Aušrininko, varpininko, gydytojo Juozapo Rugio duktė, inžinieriaus J. Rugio sesuo. Mokėsi Liepojos, Šiaulių, Mogiliavo g-jose. 1927 baigė Kauno mergaičių *Saulės* mkt. se-

Alicija Rugytė

minariją. 1927–33 VDU Teol.-filosofijos f-te studijavo istoriją ir pedagogiką, įgijo diplomą už darbą *Vilniaus universitetas.* Studijuodama lankė įv. kursus (vaikų darželių organizavimo, gailestingųjų seserų, kūno kultūros ir kt.). Nuo 1927 mokytojavo Garliavos pr. m-loje, vėliau lenkų, 1930–39 J. Jablonskio pr. m-loje Kaune, 1939–42 – Vilniaus III ir Vytauto Didžiojo g-jose. 1942–44 Švėkšnos *Saulės* g-jos direktorė. Nuo 1921 priklausė ateitininkams, 1927–31 korp. *Giedra,* nuo 1931 – Giedrininkų s-gai. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Regensburge dirbo gailestingąja sesele, su kitais įsteigė vaikų darželį, buvo g-jos (vėliau perkeltos į Scheinfeldą) inspektorė, istorijos mokytoja, paskutinius metus direktorė. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje. Nuo 1950 dirbo Brighton Parko pr. m-loje, 1952–72 dėstė Čikagos aukštesniojoje lituanistinėje m-loje, 1955–61 direktorė, 1964–72 ir b-kos vedėja. 1958 jos rūpesčiu įsteigtas šios m-los Motinų klubas, kuris 6 m. plėtojo patriotinę veiklą. 1960 jos iniciatyva pradėtas leisti m-los lit. metraštis, ėjęs tris dešimtmečius. Nuo 1978 dėstė Ped. lituanistikos in-te. 1953 buvo išrinkta Čikagos LB, 1959 – JAV LB Švietimo tarybos nare. 1957 su kitais

įsteigė Lietuvių istorijos d-ją, buvo v-bos sekretorė, iždininkė. Nuo 1969 Švėkšniškių d-jos Čikagoje pirmininkė, suorganizavo Švėkšnos *Saulės* g-jos 50-mečio minėjimą (1968). Dirbo Lituanistikos katedros Ilinojaus un-te Čikagoje įsteigimo k-te, rėmė LF steigimą. Organizavo lėšų rinkimą (ir pati gausiai aukojo) liet. knygoms leisti. Jos rūpesčiu išleisti moksl. žurnalo *Tautos praeitis* (nuo 1959, vėliau *Lietuvių tautos praeitis*) 20 tomų, šimtmečio jubiliejui perspausdinti laikraščių *Aušra* (2 kn.) ir *Varpas* (5 kn.) komplektai. Redagavo (ir dalį parašė) monografiją *Švėkšna* (1974), studijas *Zanavykija* (2 t. 1978–79), *Lietuvių istorijos draugija. 1956–1981, „Giedros" korporacijos istoriją* (1952 korporaciją atkūrė Čikagoje, buvo jos pirmininkė). Paliko prisiminimus *50 metų darbo lietuviškoje mokykloje*. Bendradarbiavo *Moteryje, Drauge*. Pedagogine ir įvairia organizacine veikla daug nusipelnė lietuvybės palaikymui. 1995 korp. *Giedra* rūpesčiu Čikagoje sukurtas filmas *Alicija Rugytė – pedagogės portretas*. Lituanistikos tyrimo ir studijų centras išleido Vilniaus ped. un-to doc. K. Pečkaus biogr. apybraižą *Alicija Rugytė: Gyvenimo kelias* (1996).

RUIBIENĖ Alicija (**Lenkauskaitė;** g. 1924.VII.28 Plungėje, Telšių aps.), gydytoja odontologė. Baigusi Plungės g-ją, nuo 1941 studijavo VDU Med. f-te odontologijos sk. 1944 pasitraukusi į Vokietiją, gyveno Hanau liet. pabėgėlių stovykloje. Nuo 1945 tęsė studijas Heidelbergo un-te, kurį 1947 baigė. 1947–49 Hanau liet. pabėgėlių stovyklos dantų gydytoja. 1949 atvyko į JAV. 1954–57 odontologijos studijas tęsė Iowos un-te, IA, ir 1957 įgijo gydytojos odontologės diplomą. Turi teisę verstis priv. praktika Iowos, Ilinojaus ir Indianos valstijose. 1957 apsigyveno Čikagoje, IL, ir atidarė savo odontologijos kabinetą. 1957–69 Gary miesto, IN, m-lų odontologė konsultantė. 1959–88 Čikagos LDGD, 1975–76 Ilinojaus valstijos LGD pirmininkė.

Alicija Ruibienė

RUIBYS Kazimieras (1911.VII.1 Olgapilyje, Švėkšnos vls., Tauragės aps. – 1990.X.2 Putname, CT), kunigas. Teologijos daktaras (1947). Mokėsi Plungės g-joje ir Telšių kun. seminarijoje. Kunigu įšventintas 1935. Vikaru dirbo Darbėnuose, Skuode, Luokėje, buvo Skuodo, Švėkšnos, Palangos g-jų kapelionas. 1939 VDU įgijo teol. licenciato laipsnį. 1941–44 dėstė Telšių kun. seminarijoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Kunigavo Regensburge. 1945–47 studijavo Popiežiškajame Grigaliaus un-te Romoje ir *cum laude* apgynė teologijos doktoratą. Į JAV atvyko 1948, čia dar studijavo antikines kalbas Ilinojaus un-te Champaigne, IL, ir 1956 įgijo magistro laipsnį. Vikaru dirbo Ilinojaus valstijos amer. parapijose (Westville, Pekine, Pesotume), kapelionu Šv. Jono Newmano centre Champaigne. 1960–81 Šv. Marijos parapijos Tisliavoje, IL, klebonas. Nuo 1981 kunigas Daytona Beache, FL.

RŪKAS Antanas (1907.IX.23 Šiauliuose – 1967.VII.21 Čikagoje, IL), rašytojas, aktorius, režisierius. 1927 baigė Šiaulių mkt. seminariją, iki 1933 mokytojavo Šiaulių apskrityje. 1933–39 VDU Hum. mokslų f-te studijavo prancūzų, rusų kalbas bei teatro meną. Lankė B. Sruogos teatro seminarą ir A. Jakševičiaus dramos studiją. 1935–40 *Bendro darbo, Talkos, Moksleivių varpų* ir *Varpų* techn. redaktorius, redaktorius, Lietuvių rašytojų d-jos (narys nuo 1938) reikalų vedėjas. 1940 redagavo *Lietuvos žinias*. 1940–41 teatrų inspektorius ir meno reikalų viršininko pavaduotojas. 1941–44 Vilniaus *Vaidilos* teatro aktorius. Inscenizavo V. Kudirkos *Viršininkus* (past. 1933 Šiaulių teatre), Žemaitės *Petrą Kurmelį* (su K. Inčiūra, past. 1944 *Vai-*

dilos teatre). Nuo 1926 *Naujame žodyje, Lietuvos žiniose, Kultūroje, Varpe* ir kt. spausdino grož. kūrybą ir teatro recenzijas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Nuo 1949 gyveno JAV. 1948–50 Lietuvių valstiečių s-gos centro k-to narys, iki 1956 – JAV LB Čikagos apyg. Kultūros tarybos narys. Režisavo Čikagos lietuvių ir Čikagos Jaunimo teatruose. Bendradarbiavo (rašė daugiausia kultūros, teatro klausimais, spausdino feljetonus, recenzijas, reportažus) *Naujienose* ir kt., 1965–66 redagavo žrn. *Sėja*. Išleido poez. rink. *Posmai* (1938), *Bokštai, meilė ir buitis* (1951). Parašė pjesę apie ūkininkų gyvenimą *Žemė šaukia* (1937, Jaunųjų ūkininkų s-gos premija), komišką sceninį kūrinėlį *Burbulis ir Dundulis* (past. 1945, išl. 1970), komedijas *Prapuolusios laimės ieškojimas* (past. 1951), *Kojinės* (1952), *Keturi keliautojai* (past. 1968), *Algis Dalgis Gaidžiakojis ir gauja pabaisų* (1958, Lietuvių mokytojų s-gos premija), *Vieno kiemo gyventojai* (1961 past. Clevelande), *Svajonių šalis* (1970). Scenos kūriniams būdinga komizmas, žaismingi dialogai, polinkis į farsą, groteską. Dar sukūrė rom. *Sužalotieji* (1958), apybraižą apie J. Adomą-Šerną *Vienišo žmogaus gyvenimas* (1962), lyrikos kn. *Mano tautos istorija* (1966). Išvertė H. Kleisto *Sukultą ąsotį*, L. Pirandello *Aprenkime nuoguosius*.

RŪKIENĖ Stefanija (**Šalūgaitė, Rukas**; g. 1906.XII.25 Negirvoje, Ariogalos vls., Kėdainių aps.), pedagogė. 1926 baigusi Kėdainių mkt. seminariją, dirbo pr. m-lose Panevėžio ir Zarasų apskrityse. Dalyvavo šaulių, jaunalietuvių, jaunųjų ūkininkų veikloje. 1941 ištremta į Tomsko sritį Sibire. 1949–51 studijavo Maskvos pedagoginio in-to Svetimų kalbų f-te vokiečių kalbą; dirbo Bakčaro vid. m-loje. 1956 grįžo į Lietuvą, gyveno Kaune. 1964 persikėlė į JAV, apsigyveno Hartforde, CT. Įsijungė į lietuvių visuom. veiklą. Dvejus metus dirbo lietuvių šeštadieninėje m-loje. Skaitė paskaitas radijuje ir liet. kolonijose (Niujorke, NY, Čikagoje, IL, Clevelande, OH, ir kt.). Veikė JAV LB Hartfordo skyriuje, ALTe, kitose liet. org-jose (sekretorė, iždininkė, programų rengimo vadovė). Yra JAV LB, Lietuvos atgimimo sąjūdžio, Lietuvos dukterų d-jos garbės narė. Išleido tremties atsiminimų kn. *Sibiro tremties užrašai* (d. 1 – *Vergijos kryžkeliuose*, 1968; d. 2 – *Grįžimas į laisvę*, 1970). Apdovanota LŠS Žvaigždės ordinu.

Stefanija Rūkienė

RUKŠĖNAS Algis (g. 1942.V.7 Kaune), žurnalistas, visuomenininkas. 1965 bakalauro laipsniu baigė Western Reserve un-tą Clevelande, OH. 1971 polit. mokslų magistro laipsnį įgijo Ilinojaus valst. un-te Čikagoje, IL. Metus mokytojavo ir dirbo *The Telegraph* korespondentu Plainesville, OH. 1968–71 buvo *United Press International* korespondentas. 1973–77 dirbo Clevelando miesto savivaldybėje. Nuo 1979 yra Cuyahogos aps. komisaro pareigūnas, vėliau *International Service Center* vykd. direktorius Clevelande. Bostone, MA, išleido kn. *Day of Shame* (1973, apie jūrininko S. Kudirkos pabėgimą iš sov. laivo). Už ją pelnė kelias premijas: Ohio b-kų d-jos už geriausią ne grožinės lit-ros kūrinį, Ohio liet. gydytojų d-jos ir Vydūno jaunimo fondo. Parašė satyrinę pjesę *Posėdis pragare* (1983), polit. humoro rink. *Is that you laughing, Comrade?* (1985), A. Rukšos knygų *Kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės* II ir III t. (1981, 1982) angliškas santraukas. *Encyclopedia of Cleveland History* tomui (1985) parašė apie Clevelando lietuvius. 1949–63 veikė LSS,

yra akademikas skautas filisteris. 1961–68 dirbo Liet. studentų s-goje. 1980–85 JAV LB Kultūros tarybos, 1991–94 krašto tarybos narys. 1974–77 ALTo Clevelando sk. pirmininkas. Vienas BATUNo steigėjų (1966). Yra Western Reserve strateginių studijų centro Clevelande, OH, steigėjas ir pirmininkas (1984). Bendradarbiauja *Drauge, Dirvoje, Tėvynės garsų* radijo laidoje.

RUKŠĖNAS Gediminas (1914.VI.18 Daudīšiuose, Latvija – 1978.VI.24 Los Angeles, CA), teisininkas, visuomenininkas. Baigė Rygos liet. g-ją. Tarnavo Latvijos kariuomenėje. 1938 baigė Karo m-lą (jaun. ltn. laipsniu). 1939 įstojo į VDU Teisių f-tą. Priklausė *Fraternitas Baltensis* korporacijai. Studijuodamas dirbo Vidaus reikalų m-joje Kaune. 1940–44 Vilniaus radiofono redaktorius, 1944 Panevėžio *Sodybos* b-vės direktorius. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, gyveno Merbecko stovykloje. Buvo IRO direktorius. 1948 atvyko į Kanadą, apsigyveno Montréalyje. Aktyviai dalyvavo liet. visuom. veikloje. 1948–62 laikr. *Nepriklausoma Lietuva* administratorius ir bendradarbis. 1963 persikėlė į JAV, į Los Angeles, CA. Buvo LF iždininkas. Priklausė ALTS, buvo Tautinių namų v-bos sekretorius.

Gediminas Rukšėnas

Antanas Rūkštelė. *Autoportretas* (1945)

RŪKŠTELĖ Antanas (slap. A. **Samonis;** 1906.X.22 Degučiuose, Zarasų aps. – 1990.X.5 St. Petersburge, FL), tapytojas, dailėtyrininkas, etnografas. Dainininkės E. Rūkštelienės vyras. 1928 Kaune eksternu baigė g-ją. 1928–29 lankė Kauno liaudies konservatoriją. 1929 baigė Kauno meno m-lą. Tapybos mokėsi privačiai pas P. Kalpoką ir J. Mackevičių. Nuo 1932 studijavo istoriją ir filosofiją VDU. 1934 baigė muziejininkystės kursus Stokholme. 1932–33 Nepriklausomųjų dailininkų d-jos sekretorius. 1936–44 dirbo Vytauto Didžiojo kultūros muziejuje. Tyrinėjo liet. liaudies archit-rą ir kryžius, ekspedicijų metu rinko etnografinę medžiagą. Buvo vienas *Tėviškės* muziejaus po atviru dangumi Kaune iniciatorių ir steigėjų. 1943 baigė VU (meno istoriją). 1941–44 Lietuvos dailininkų s-gos sekretorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–48 vadovavo Dillingeno dailės studijai, dėstė liet. g-joje. 1949 persikėlė į Australiją. Adelaidėje 1950 įsteigė pirmąjį Australijos LB skyrių, buvo jo pirmininkas. Rūpinosi Australijos Liet. kultūros fondo steigimu. 1955 atvyko į JAV. Dirbo mokytoju įvairiose liet. m-lose. Su kitais įkūrė Pasaulio liet. dailininkų ir architektų s-gą. Nuo 1961 Amerikos liet. dailininkų s-gos (ALDS)

pirmininkas. Priklausė šaulių, skautų, ateitininkų org-joms. Parašė knygų (*Lietuvių tautodailė*, 1929), studijų (*Vilniaus kryžiai*, 1937; *Pastabos apie mūsų liaudies medžio raižinius*, *Svarbiausieji veiksniai, nulėmusieji lietuvių liaudies statybos formą ir jos pobūdį*, abi 1940). Bendradarbiavo (nuo 1928) period. spaudoje. Nuo 1932 dalyvavo dailės parodose. 1946–55 Australijoje ir 1955–61 JAV surengė daug individualių parodų. Yra nutapęs realistinių peizažų, figūrinių kompozicijų (*Kauliukus meta*), portretų, sukūręs knygų iliustracijų, apipavidalinęs spektaklių.

RŪKŠTELIENĖ Elena (**Valušytė;** 1906.X.29 Valkininkuose, Trakų aps. – 1988.IV.20 St. Petersburge, FL), dainininkė (lyrinis sopranas). Dailininko A. Rūkštelės žmona. 1924–26 dainuoti mokėsi Vilniuje, 1926 baigė Vytauto Didžiojo g-ją. 1931 baigė Kauno muz. m-lą (mokėsi pas V. Grigaitienę ir M. Čerkaskają). Koncertavo ir su Sakalauskaite duetu dainavo radiofone. Pasitraukusi į Vokietiją, dainavimą studijavo Gothoje ir Dillingene, koncertavo įv. miestuose. 1947 Dillingene surengė solinį koncertą. 1949 emigravo į Australiją. Koncertavo kaip solistė ir su P. Rūteniu bei P. Matiuku Adelaidės, Melburno, Sydney liet. renginiuose. 1951–55 turėjo savo programą Adelaidės radiofone. Turėjo dainavimo studiją. 1955 atvyko į JAV. 1955–57 dirbo plokštelių firmoje Los Angeles, CA, dažnai koncertavo Los Angeles liet. minėjimuose. 1958–71 valgyklos direktorė Čikagoje, IL. 1957–71 surengė koncertų (tarp jų – 3 solinius) Čikagoje. 1972 persikėlė į St. Petersburgą, įkūrė moterų oktetą ir iki 1988 jam vadovavo. Lietuvoje, Vokietijoje, Australijoje laimėjo daugelį konkursų. Priklausė šaulių s-gai, ALTui, skautams, ateitininkams.

Elena Rūkštelienė

RŪKŠTELYTĖ-SUNDSTROM Eglė (g. 1939.II.1 Kaune), dainininkė (sopranas), dailininkė. Dainininkės E. Rūkštelienės ir dailininko A. Rūkštelės duktė. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, 1949 emigravo į Australiją. Dainuoti mokė motina, tapyti – tėvas. 1955 baigė Adelaide Šv. Dominyko koledžą, lankė vakarinius dailės kursus. Adelaidėje laimėjo premiją už dainavimą. 1955 persikėlė į JAV. 1955–57 Los Angeles, CA, dainavo liet. chore, 1956–57 priklausė Liet. dramos klubui. 1957 lankė Los Angeles koledžo verslininkystės kursus. Nuo 1962 dirba JAV b-vių sekretore, marketingo direk-

Eglė Rūkštelytė-Sundstrom

tore, administratore (nuo 1991 *Strombecker Corporation* Čikagoje, IL). 1979 baigė Amerikos konservatoriją Čikagoje (gavo dainavimo bakalauro laipsnį). Balsą lavino privačiai pas I. Gut. Nuo 1979 Čikagos liet. operos dainininkė (dainavo solo partijas 6 operose), v-bos narė (1981–95). 1985 Jaunimo centre Čikagoje, 1986 St. Petersburge, FL, surengė solinius koncertus Čikagos liet. operai paremti. Kaip solistė gieda bažnyčiose, dainuoja liet. renginiuose. Nutapė 50 paveikslų (1953–84), sukūrė 38 kompozicijas iš skiaučių (1991–95). 1994 Saltcreeke už kompozicijas laimėjo I premiją ir mėlyną kaspiną už geriausią kūrinį, Čikagoje – keletą antrųjų ir 2 trečiąsias premijas. Surengė parodų Indianapolyje, IN, Houstone, TX, Čikagoje ir kt. JAV miestuose. Amerikos liet. muzikų, Amerikos liet. dailininkų s-gų (daugelį metų ir jų v-bų) narė. Priklausė skautams (1950–55), ateitininkams (1952–55), vyčiams (1985–95).

Antanas Rukuiža

RUKUIŽA Antanas (1887.XII.16 Sriubuose, Šėtos vls., Kėdainių aps. – 1973.VII.4 Čikagoje, IL), miškininkas, visuom. veikėjas. 1909 baigė Panevėžio realinę g-ją, 1913 Sankt Peterburgo miškų in-tą (diplomą gavo 1915). Nuo 1913 dirbo Kazanės ir Samaros gubernijose. Į Lietuvą grįžo 1918. Dirbo Miškų dep-to inspektoriumi, buvo įgaliotas perimti iš vokiečių Kauno kar. inspekcijos miškus. 1919 dirbo Panevėžio miškų urėdu, dėstė Panevėžio miškininkų kursuose. Nuo 1921 Dotnuvos ž. ū. ir miškų m-los mokytojas, 1922–27 direktorius. Kartu nuo 1924 dėstė ŽŪA, Miškininkystės katedros vedėjas, 1924–25 prorektorius. Uždarius miškininkystės skyrių, Alytaus aukštesniosios miškų m-los direktorius ir Alytaus miškų urėdas. 1936–40 Miškų dep-to direktorius (tais metais pradėti miškų tyrimo darbai, įsteigta naujų urėdijų ir girininkijų, nustatyta miško kirtimo norma, pradėti ugdomieji kirtimai, skatinta eksploatuoti durpynus). Nuo 1937 Lietuvos miškų statuto rengimo k-jos pirmininkas. Nuo 1938 Lietuvos atstovas Tarpt. miškininkystės k-te ir Tarpt. žemės ūkio in-te. Atgaivinus Miškininkystės sk. ŽŪA, 1939 grįžo dėstyti. 1940 išleistas į pensiją. Vok. okupacijos metais trumpai buvo Miškų dep-to direktoriumi. 1944 pasitraukė į Vokietiją, apsistojo Dinkelsbühlio stovykloje. 1949 persikėlė į JAV. Apsigyveno Čikagoje. Į visuom. veiklą įsijungė dar mokydamasis g-joje. Platino *Naująją Gadynę*. Sankt Peterburgo miškų in-te priklausė liet. studentų būreliui. Grįžęs į Lietuvą, įstojo į LŠS, buvo XIX šaulių rinktinės v-bos narys ir pirmininkas, Alytaus šaulių namų statybos k-to pirmininkas. Dzūkų kraštotyros d-jos pirmininkas iki 1936, Dzūkų muziejaus vedėjas. LTS narys, Alytaus apyl. v-bos narys. Alytaus miesto tarybos narys. Lietuvos miškininkų s-gos narys (1952 Čikagoje išrinktas garbės pirmininku). Lietuvos medžiotojų s-gos v-bos pirmininkas. Buvo Kauno Rotary klubo narys. Čikagoje su kitais suorganizavo Lietuvos miškininkų s-gą ir atkūrė *Girios aidą*. Priklausė LTS Cicero, IL, skyriui, Panevėžiečių d-jai, Amerikos liet. profesorių d-jai. Parašė biografinę kn. *Povilas Matulionis* (1960), *Lietuvos miškai ir jų likimas* (1963), keletą straipsnių kn. *Panevėžys* (1963). Mokslo žurnaluose *Lietuvos ūkis*, *Miškų ūkis*, *Žemės ūkio ministerijos metraštis*, *Girios aidas* daugiausia rašė miškų ūkio ir gamtos klausimais, prognozavo išlaisvintos Lietuvos ūkį. Buvo LE bendradarbis. Redagavo *Miškų departamento metraštį*, žrn. *Medžiotojas*. Bendradarbiavo *Lietuvos aide*, *Ūkininko patarėjuje*, *Dirvoje*, *Drauge*, *Sandaroje*.

RUMŠA Arūnas (g. 1959 JAV), architektas. Archit-rą studijavo Ilinojaus un-te Champaign-Urbanoje; 1981 gavo bakalauro, 1983 magistro laipsnį. 1983 archit-ros studijas gilino Europoje. Vėliau b-vės *Allegretti Architects / Engineers* St. Josephe, MI, projektuotojas ir statybos vadovas, viceprezidentas. Amerikos architektų in-to, Konstrukcijų tyrimo in-to, Miami forto paveldo draugijos narys.

RUMŠA Zigmas (1897.VIII.27 Ardiškiuose, Viduklės vls., Raseinių aps. – 1984.X.11 Čikagoje, IL), Lietuvos kariuomenės pulkininkas leitenantas. Mokėsi Raseiniuose ir Kaune. 1918.XII.15–1919.II.3 buvo Viduklės milicijos vadas. 1919.II.13 savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę, tų metų liepos 6 baigė Karo m-los I laidą ir gavo karininko laipsnį. Tarnavo Marijampolės batalione, kuris vėliau pertvarkytas į 6-ąjį pėstininkų pulką. Nepriklausomybės kovų su Raudonąja armija, bermontininkais, Lenkijos kariuomenės L. Želigowskio rinktine dalyvis. 1920 buvo sužeistas. Nuo 1926 tarnavo į intendantūroje. 1940 buvo 4-ojo pėstininkų pulko intendantas. Manoma, kad 1944 pasitraukė iš Lietuvos. 1950 atvyko į JAV. Karo istorijos temomis parašė straipsnių į *Karį*, buvo vienas LE autorių. Apdovanotas Vyčio kryžiaus V laipsnio ordinu (1920).

RUOKIENĖ Aldona (**Ruokis, Bliūdžiūtė;** g. 1918.III.6 Lietuvoje), visuomenininkė. Inž. J. V. Ruokio žmona. Nuo 1949 gyvena JAV. Įv. įstaigose dirbo sekretore mašininke. Dalyvavo Liet. moterų fed-jos klubo (buvo v-bos narė, iždininkė), *Birutės* d-jos veikloje.

RUOKIS Juozas Viktoras (1914.VIII.13 Vilniuje – 1998.I.23 Los Angeles), chemijos inžinierius. Agronomo prof. V. Ruokio sūnus, visuomenininkės A. Ruokienės vyras. 1935 baigė Kėdainių g-ją, 1936 Karo m-lą Kaune. Studijavo VDU: 1936–41 Matematikos ir gamtos (gavo chemiko diplomą), 1942–44 Technologijos f-te. Buvo korp. *Ramovė* narys, Studentų chemikų d-jos pirmininkas. Studijuodamas 1941–44 dirbo vyr. chemiku *Lietūkyje*. 1945 pasitraukė į Vokietiją, iki 1949 gyveno Schweinfurto pabėgėlių stovykloje. Buvo Liet. inžinierių d-jos sk. pirmininkas, radiofono vedėjas. 1949 Würzburge dirbo amer. zonos amatų m-lose. Tais pačiais metais atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1952–53 įsteigė ir vedė dažų technologijos kursus, buvo ALIAS Čikagos sk. pirmininkas. 1955 įkūrė privačią dažų g-bos įmonę *Rocal Chemical*. 1964–67 dirbo b-vėje *American Varnish* vyr. chemiku, technikos direktoriumi. 1967 persikėlė su savo b-ve į Los Angeles. Bendradarbiavo *Technikos žodyje, Drauge, Naujienose, Sandaroje*.

Juozas Viktoras Ruokis

RUOKYTĖ Dana (**Anders;** g. 1952.II.5 Čikagoje, IL), logopedė. 1973 baigė Kalifornijos valst. un-tą Los Angeles defektologijos bakalauro laipsniu. 1978 šiame un-te Northridge, CA, įgijo magistro laipsnį. 1993 studijavo *Oral Myofunctional* in-te Dallase, TX. 1974–82 dirbo Los Angeles apygardos Jungtinių m-lų v-boje. 1982 įsteigė Kalbos ir kalbėjimo centrą Laguna Niguelyje ir iki 1987 jam vadovavo. 1987–91 kalbos patologijos specialistė. Vertėsi privačia praktika Beverly Hillse, CA. Nuo 1992 kalbos specialistė Tustino jungtinių m-lų v-boje. Paskelbė moksl. straipsnių apie kalbos ir kalbėjimo sutrikimus ir jų taisymą. Priklauso Amerikos logopedų ir nebylių asociacijai. Išrinkta

Dana Ruokytė

1980–82 metų pasižymėjusia moterimi. Mokydamasi veikė skautų org-joje.

RUSSELL John (g. 1908 Čikagoje, IL), gydytojas. 1924 magistro laipsniu baigęs Loyolos un-tą, ten dėstė fiziologiją. 1933 baigė Loyolos un-to Med. m-lą ir įgijo gydytojo diplomą. Čikagoje stažavo Cooko grafystės ligoninėje, 1936–38 vertėsi privačia gydytojo praktika, vėliau dirbo Topekos, KS, valst. ligoninėje ir Merigeno klinikoje. 1939 po psichiatrijos stažuotės buvo paskirtas Vašingtono katal. un-to Psichiatrijos sk. profesoriumi asistentu, kartu vadovavo Vaikų klinikai. 1942 išlaikė psichiatrijos specialybės egzaminus. 1942–46 tarnavo JAV armijoje, 1946–53 dirbo Long Beacho psichiatrijos (*Mentall Hygiene*) klinikoje, kartu iki 1982 vertėsi priv. praktika. Bendradarbiavo med. spaudoje.

RUSTEIKIS Vytautas (1925.VIII.3 Kaune – 1991.X.23 Čikagoje, IL), dainininkas. Groti violončele mokėsi Kauno konservatorijoje, dainuoti – pas J. Būtėną. Apsigyvenęs JAV, tarnavo kariuomenėje. Koncertavo su B. Pakšto kapela, dainavo įv. renginiuose (atlikdavo pramoginę, kamerinę muziką).

RŪTENIS Jonas (g. 1912.VI.21 Mintautoje, Latvija), rašytojas, žurnalistas, dailininkas. 1932 Kaune baigė S. Daukanto mkt. seminariją, 1936 Karo m-lą. 1935–41 VDU ir VU studijavo lituanistiką. 1936–40 Lietuvos kariuomenės karininkas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Buvo Wunsiedelio prog-jos direktorius ir liet. kalbos mokytojas, vėliau Schweinfurto ir Fellbacho prog-jų mokytojas. Bendradarbiavo liet. spaudoje, išleido knygelę vaikams *Gintarėliai*. 1949 atvyko į JAV. 1952 baigė technikos koledžą Čikagoje, IL. Aktyviai dalyvavo Niujorko liet. org-jų veikloje. JAV LB tarybos narys 1979–85. Bendradarbiavo *Vienybėje, Drauge, Naujienose* ir kt. 1960 išspausdino ist. poemą *Žalgiris, Vienybėje* paskelbė prozos. 1954 prisidėjo prie almanacho *Gabija* išleidimo. 1969 baigė Kachinos dailės m-lą. Nuo 1970 dalyvavo dailės parodose. 1983 žrn. *Karys* išspausdino lyrinę dramą *Velnias*. Išleido eil. rinkinį *Šventieji dūmai*, prozos veikalą *Trys* (*Mindaugas, Kristijonas, Miškinis*; Australijos liet. fondo lit. premija 1982).

RUTKAUSKAS Antanas (1872.VI.26 Kamšuose, Marijampolės aps. – 1959.IX.29 Čikagoje, IL), gydytojas. 1882–83 mokėsi Marijampolės g-joje. 1888 su tėvais persikėlė į JAV. 9 metus

Antanas Rutkauskas

savanoriu tarnavo JAV kariuomenėje. 1899–1900 Baltimorėje, MD, lankė Prekybos koledžą. 1906 baigęs Ilinojaus un-to Med. m-lą, Čikagoje vertėsi priv. praktika. Bendradarbiavo *Apšvietoje, Vienybėje lietuvninkų, Tėvynėje, Birutėje.* TF, Informacijos biuro, Tautos tarybos pirmininkas, iždininkas. 1914 Politinio seimo Čikagoje pirmininkas, ALRKF daktaras kvotėjas; vienas ALDD steigėjų. Kartu su kitais Čikagoje įkūrė Šv. Kazimiero liet. parapiją. TF įkurtas Raudonasis Kryžius 1919 jį išsiuntė į Lietuvą tirti pašalpų skirstymo. Grįžęs į JAV, pasitraukė iš katal. veiklos, bendradarbiavo kom. spaudoje. Parašė eilėraščių.

RUTKŪNAS Benediktas (**Rutkauskas;** 1907.IV.29 Pazūkuose, Pušaloto vls., Panevėžio aps. - 1975.X.24 Philadelphijoje, PA), poetas. 1926 baigė Panevėžio g-ją. 1926–30 Lietuvos un-te studijavo germanistiką, diplomą įgijo 1943 Vilniaus un-te. Un-te pradėjo liet. veiklą, 1929–30 vadovavo humanitarų literatų sekcijai. 1930–37 dėstė vokiečių k. Žagarės prog-joje, Vilkaviškio ir Kėdainių g-jose. 1937–40 Liet. rašytojų d-jos reikalų vedėjas Kaune, radiofone skaitė knygų apžvalgas. 1940–41 Valstybinės leidyklos korektorius. 1941–44 Kauno amatų m-los mokytojas. Poeziją ir beletristiką spausdino *Pavasaryje, Trimite, Skautų aide, Ateityje, Mokslo dienose, Ryte* ir lit. žurnaluose *Gaisai, Granitas, Skynimai, Pradalgės, Dienovidis, Vairas, Židinys.* Pasitraukęs į Vokietiją, 1945–49 mokytojavo Nürtingeno ir Schwäbisch Gmündo liet. g-jose. 1949 persikėlė į JAV. Kurį laiką gydėsi, vėliau vertėsi fiziniu darbu. Išleido novelių kn. *Nuodėmės* (1932) ir poezijos rinkinius *Eilėraščiai marėse* (1930), *Versmės* (1937), *Gyvenimo tvanas* (1940), *Pulsas plaka* (1946), *Sparnus man meta paukštės* (1947), *Mėlyna diena* (1967), *Žirgeliai žvengia* (1971). Tradicinės eilėdaros poezijoje gausu giedrų įvaizdžių, kartais nuskamba melancholinė gimtojo krašto ilgesio gaida. Išvertė iš vokiečių k. S. Zweigo *Marija Stiüart*, Z. Harsányi *O vis dėlto ji sukasi* (1940), C. Brentano *Istorija apie narsuolį Kasperą ir gražuolę Onytę* (1931).

RUZGAS Algirdas (g. 1925.VI.8 Kaune), finansininkas, sporto veikėjas, filatelistas. 1937–44

Algirdas Ruzgas

mokėsi Kauno g-jose. 1944 pasitraukė į Vieną. Įstojęs į Čiurlionio ansamblį, koncertavo Austrijoje ir Vokietijoje. Apsigyvenęs Vokietijoje, 1946 baigė Nürtingeno liet. g-ją. 1937–40 ir 1946 veikė skautų org-joje. 1947 įstojo į Pabaltijo filatelistų s-gą *Baltia.* 1947–49 studijavo biologiją Stuttgarto aukštojoje technikos m-loje. 1947 baigė kūno kultūros mokytojų tobulinimosi ir sporto instruktorių kursus. 1949 liet. atstovas sporto ir kultūros reikalams Schwäbisch Gmündo pabėgėlių stovykloje. 1949 persikėlė į JAV. Nuo 1957 iki pensijos *First National City Bank* (dabar *Citibank*) Niujorke, NY, tarnautojas. 1962 baigė Amerikos bankininkystės in-tą. 1968–70 jame dar tobulino žinias. Nuo 1950 Niujorko liet. atletų klubo narys, 1952–54 jo sporto vadovas; iki 1955 žaidė krepšinio komandoje. 1955 Niujorko lietuvių sporto klubo v-bos narys. 1952–58 Fiz. auklėjimo ir sporto k-to Š. Amerikos Rytų sporto apygardos, 1959–61 ŠALFASS v-bų narys. Niujorko V (1955), VIII (1958) ir X (1960) sporto žaidynių org. k-to, PLB sporto šventės (1958) org. k-jos narys. Lietuvių atletų klubo garbės narys (1970). Čikagos filatelijos d-jos *Lietuva* narys (nuo 1949). Vienas Niujorko lietuvių filatelistų d-jos (įk. 1954) steigėjų, daugiau kaip 40 m. jos v-bos narys (sekretorius, vicepir-

mininkas, pirmininkas). Toronto, Kanada, filatelistų d-jos narys. Nuo 1956 aktyviai dalyvauja šių d-jų ir tarpt. parodose, dažnai pelnydamas aukščiausius apdovanojimus. Sukaupė didelį lituanistinės spaudos archyvą. Dalyvauja JAV LB veikloje.

S

SABALIAUSKAS Antanas (1905.II.4 Klišiuose, Jurbarko vls., Raseinių aps. – 1987.VII.19 Bostone, MA), kunigas salezietis, spaudos darbuotojas. Mokėsi Jurbarko ir Raseinių g-jose. 1923 išvyko į Italiją ir Turine studijavo filosofiją, Popiežiškajame Grigaliaus un-te Romoje – teologiją. 1932 įšventintas kunigu, dirbo kapelionu Astudillo kun. seminarijoje, Italija, 1933–34 misijose Indijoje. 1935–38 Maroggijos saleziečių parapijos, Šveicarija, klebonas. 1938 grįžo į Lietuvą ir vedė rekolekcijas g-jose. 1940–44 Muniškių (Babtų parapijos filija) klebonas. 1944 pasitraukė į Vokietiją, iki 1948 kunigas pabėgėlių stovyklose Schwarzwalde. 1948 išvyko į Venesuelą ir ten įkūrė 5 lietuvių dvasinius židinius (Caracase, Maracay, Valencijoje ir kitur). 1954 persikėlė į JAV ir Cedar Lake, IN, įkūrė saleziečių židinį. Spaudos darbą pradėjo studijuodamas Italijoje: 1927 Turine įkūrė ir redagavo *Saleziečių žinias*, rengė brošiūras apie šv. Joną Bosco, saleziečių veiklą. Venesueloje įkūrė ir redagavo žrn. *Tėvų kelias*, JAV išleido *Šiluvos balso* 3 numerius. Parengė kn. *Tūkstančio paslapčių šalyje* (1939), II ir III leid. pavadinimu *Nuo Imsrės iki Orinoko per fakirų žemę: Lietuvio misijonieriaus atsiminimai* (1951, 1958), *Tai jis kalbėjo: Don Bosco mintys* (1953).

SABALIENĖ Vlada (**Pilypavičiūtė-Sabaliauskienė;** 1914.II.5 Vilniuje – 1997.X.19), dainininkė (lyrinis sopranas). 1942 baigė Vilniaus konservatoriją (dainavimo klasę). Studijuodama su kt. studentais koncertavo Vilniaus apylinkėse. 1943–44 Vilniaus operos solistė. Koncertavo Vilniuje, Varšuvoje, Kaune, Panevėžyje ir kitur. 1939–44 buvo Vilniaus radiofono solistė. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 2 metus studijavo Müncheno muz. akademijoje (operos klasėje). Dainavo solo ir su kt. Berlyne, Münchene, Hamburge ir kitur. 1949 atvykusi į JAV, dėstė dainavimą, vok. ir rusų k. Nazaretho koledže Rochesteryje. Koncertavo Rochesteryje, Niujorke, Buffalo, visi NY, Clevelande, OH, Toronto, Kanada, ir kitur.

SABALIS Antanas (g. 1929.X.11 Kaune), inžinierius, visuomenininkas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, 1949 Eichstätte baigė liet. g-ją. 1950 persikėlė į JAV. St. Louiso un-te studijavo matematiką ir ekonomiką (1954 bakalauro laipsnis). Studijas tęsė Adelphi un-te Niujorke, NY. 1958–67 dirbo *Sperry Rand* b-vėje, vadovavo inžinierių grupei, rengiančiai B-56 bombonešių eskadrilę strateginėms operacijoms, povandeninių laivų *Polaris* navigacijos analitikas. Nuo 1968 dirbo *Grimman Aerospace* b-vės planavimo skyriuje, rengė projektus kosminiams Mėnulio esperimentams. Vėliau dirbo *General Foods* b-vėje. Veiklus ateitininkas: 1950 suorganizavo pirmąją moksleivių ateitininkų stovyklą Amerikoje, veikė moksleivių ir studentų centro v-bose. 1956–57 Lietuvių fronto bičiulių centro v-bos sekretorius. 1971–75 buvo VLIKo v-bos narys jaunimo reikalams. 1991–93 Lietuvių katal. religinės šalpos iždininkas. Nuo 1996 TF finansų k-jos narys, nuo 1997 – pirmininkas. Bendradarbiavo spaudoje, rašė humor. eilėraščius ir feljetonus. 1949–50 žrn. *Ateitis* redaktorius, 1967–68 – vyr. redaktorius. Parengė spaudai V. Vaitiekūno prisiminimus *Vidurnakčio sargyboje* (2 t., Čikaga, 1993–94) ir *Vidurnakčio dokumentai* (Vilnius, 1996).

SABALYTĖ Aldona (g. 1948.II.17 Dillingene, Vokietija), tapytoja, fotografė. Su tėvais apsigyvenusi JAV, Rochesteryje, NY, baigė vid. m-lą. Dailės bei fotografijos studijas Nazaretho koledže Rochesteryje baigė bakalauro laipsniu. Veikė skautuose, buvo tautinių šokių grupės dalyvė. Tapybą ir fotografiją stu-

dijavo Pratto in-te Niujorke, NY, čia įgijo magistro laipsnį. 1971 buvo fotografijos, kino ir tapybos dėstytoja Pratto in-te. Sukūrė fotografijų (ciklas apie Nigerijos statybas), tapybos paveikslų; dalyvauja parodose.

SABALIŪNAS Leonas (g. 1934.I.25 Kaune), politologas. Istorijos daktaras (1963). 1944 su tėvais pasitraukė į Vakarus, vėliau persikėlė į JAV. 1952 baigė Benton Harboro m-lą, MI. Nuo 1954 dalyvavo *Santaros-Šviesos* fed-jos veikloje; 1955–56 centro v-bos pirmininkas. Žrn. *Lituanus* vyr. redaktorius, Lietuvių studentų s-gos užsienio sk. pirmininkas. 1956 Ilinojaus un-te įgijo bakalauro, 1958 Columbijos un-te, NY – magistro laipsnius. 1957–89 moksl. tyrimams gavo įv. un-tų ir fondų stipendijų. 1959 Columbijos un-to Rusistikos in-te įgijo rusistikos specialybę; šiame un-te apgynė doktoratą. 1963–66 dėstė polit. mokslus Šv. Jono un-te Niujorke. Nuo 1966 dėsto R. Michigano un-te Ann Arbore, 1968–71 šio un-to polit. mokslų sekcijos vadovas; 1976–82 Polit. mokslų katedros vedėjas. 1970–93 įvairiose moksl. konferencijose skaitė pranešimus apie Lenkijos ir Lietuvos valstybę, Lietuvos istoriografiją, komunistų veiklą Lietuvoje 1918–40, Lietuvos socialdemokratiją, apie dab. Lietuvos Respublikos polit. sistemą, Rusijos ir R. Europos konstitucijų raidą. 1972 išspausdino disertaciją *Lithuania in Crisis: Nationalism to Communism*. Su V. Rasteniu parengė kn. *Antanas Smetona: Kalbos ir pareiškimai 1935–1940* (1974), parašė straipsnių (1957–87) apie sov. agresijos preliudiją, Lietuvos–Sovietų Sąjungos 1926 sutartį, liet. tremtinių org-jas ir jų veiklą. Amerikos polit. mokslų asociacijos, Amerikos slavistikos asociacijos, AABS, Lituanistikos in-to narys.

SABONIS Kostas (1889 Mančiūnuose, Alovės parapija – 1963.III.27 Čikagoje, IL), vargonininkas, dainininkas. Vargonuoti mokėsi Alytuje (pas Fydo). Nuo 1907 vargonininkavo Ūdrijoje. 1909 atvyko į JAV. Buvo Šv. Vincento liet. parapijos vargonininkas. Dainuoti mokėsi kons-joje pas prof. Wietzelį ir Barnesą. Koncertavo, vadovavo parapijos ir *Vyčių* chorams. Su chorais surengė koncertų, vaidinimų, atliko operečių. 1920 Šv. Jurgio ir Aušros Vartų, nuo 1926 Dievo Apvaizdos parapijų vargonininkas Čikagoje. Dalyvavo J. Babravičiaus ir M. Petrausko koncertuose. Koncertavo Detroite, MI, Clevelande, OH, Rockforde, IL. Subūrė Sabonių trio (su žmona Leokadija ir dukra Sylvija), daug koncertavo.

SABONIS Robertas (g. 1926 Čikagoje, IL), vargonininkas, orkestro dirigentas, dainininkas (baritonas). Čikagoje vadovavo *Grenadierių* vyrų chorui, su juo koncertavo (1950 dalyvavo laikr. *Draugas* surengtame koncerte). Vargonininkavo Šv. Jurgio parapijoje Čikagoje ir kunigų servitų parapijoje.

SADA Helen (Elena **Sadauskaitė;** g. 1909.XI.6 Scrantone, PA), dainininkė (lyrinis sopranas). Dainuoti mokėsi privačiai Niujorke. 1930 debiutavo su Roxy teatro simf. orkestru radijo programoje; buvo šio teatro solistė (3 metus dainavo pagr. partijas). 1934–36 dainavo *Radio City*. Gastroliavo P. Amerikoje ir Kanadoje. Surengė daug koncertų liet. kolonijose.

SADŪNAITĖ Danguolė (**Sealey;** g. 1931.XI.18 Amaliuose, Kauno aps.), poetė. Mokėsi Kauno IV g-joje. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, vėliau persikėlė į D. Britaniją. Baigusi vid. mokslą, studijavo vokiečių ir anglų kalbas bei lit-ras Š. Velso un-to koledže Bangore, 1957 jį baigė bakalauro laipsniu. Nuo 1963 gyvena JAV. Parašė eilėraščių lietuvių ir anglų k.: rink. *Vasaros medžiuose* (1961), *Kai tu arti manęs* (1965), *Tu esi mano žemė* (1968), *To Regions of No Admittance* (1968), *Laiškai Dievui* (1970), *Recollections of a Childhood* (1971), *Pakeliui į Emmaus* (1974), *Baltas ievos medis* (1978, LRD premija), *And There Was the Moon Throwing Stones at Birds* (1978). Kūrybai būdinga asmeninių išgyvenimų motyvai, vaikystės reminiscencijos, gamtos grožio ir relig. jausmo sąsaja, nuoširdžios lyrinės intonacijos, asociatyvumas, moderni forma. LRD narė.

SAGIENĖ Aleksandra (**Januševičiūtė;** g. 1917.IV.12 Vidmontuose, Varnių vls., Telšių aps.), pedagogė, visuomenininkė. Choreografo L. Sagio žmona. Mokėsi Telšiuose. 1936 baigė

Profesinių s-gų g-ją Kaune. Studijavo Prekybos, vėliau Pedagoginiame in-te Klaipėdoje. 1940 baigė Vilniaus ped. in-tą. 1940 mokytojavo Žemaitijoje, 1941 Švenčionyse. 1944 su vyru pasitraukė į Vokietiją. Nuo 1947 Čiurlionio ansamblio dainininkė, kanklininkė, koncertų pranešėja. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Clevelande, OH. 1953–80 dirbo *The Harshaw Chemical* (vėliau *Kewannec, Gulf Oil*) b-vėje. 1953–94 *Grandinėlės* ansamblio administratorė, reikalų vedėja. 1997 grįžo į Lietuvą. 1983 apdovanota JAV LB Kultūros tarybos premija, 1987 - Ohio valstijos LGD premija.

SAGYS Juozas (**Sagevičius;** 1883.VIII.20 Kazluose, Kazlų Rūdos vls., Marijampolės aps. – 1953 Brooklyne, NY), visuomenininkas. Baigęs Vilkaviškio pr. m-lą, padėjo knygnešiui J. Navickui platinti draudžiamą liet. spaudą. 1903 atvyko į JAV, apsigyveno Ansonijoje, CT, kur įkūrė Tėvynės mylėtojų kuopą, rengė liet. vaidinimus, platino spaudą, rašė straipsnius. Pablogėjus sveikatai, 1906 grįžo į Lietuvą. 1906–09 dalyvavo socialdemokratų veikloje Suvalkijoje. 1909 grįžęs į JAV, apsigyveno Bridgeporte, CT; čia 1911 baigė technikos m-lą. Įkūrė Tėvynės mylėtojų, SLA, *Sandaros* kuopas, dalyvavo liet. org-jų, siekiančių Lietuvos nepriklausomybės, veikloje. 1919 persikėlė į Brooklyną, NY. Įsteigė Liet. mechanikų s-gą, važinėjo į Lietuvą. 1921–22 čia įkūrė ž. ū. padargų gamybos akcinę b-vę *Mechanikas*, Panevėžyje – įmonę ūkio padargams gaminti. 1927 su kitais įkūrė Amerikos liet. tautininkų klubą, jam vadovavo. 1929–30 *Spaudos* b-vės direktorius. Vėliau dirbo inžinieriumi projektuotoju. Rėmė karo pabėgėlius. ALIAS narys.

SAGYS Liudas (g. 1918.X.31 Majoriškiuose, Vilkaviškio vls. ir aps.), choreografas, elektronikos vyriausiasis technikas. Pedagogės A. Sagienės vyras. 1938 baigė Rygiškių Jono g-ją Marijampolėje, 1940 Vilniaus ped. in-tą. 1941–42 mokytojavo Švenčionyse. 1942–43 Vilniaus filh-jos liaudies meno ansamblio dainininkas ir šokėjas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1947–51 Čiurlionio ansamblio dainininkas, šokėjas, 1951–52 – šokių grupės mokytojas. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Clevelande, OH. Elek-

Aleksandra ir Liudas Sagiai

troniką studijavo Clevelando valst. un-to Fenno koledže, 1960–63 Tohn Carrollio un-te Clevelande. 1966–89 Clevelande dirbo Case Western Reserve un-to Elektronikos inžinerijos dizaino skyriuje. 1953 įkūrė tautinių šokių ansamblį *Grandinėlė* ir iki 1990 jam vadovavo. Kūrybiškai naudodamas liet. choreografų medžiagą, surengė 5 koncertines *Grandinėlės* programas (*Nuo Sudaužtinio iki Kupolinio; Ne vieni metai – ne vienas šokis*), koncertavo JAV, P. Amerikoje, Kanadoje, Europoje (1984 Šv. Kazimiero 600-ųjų mirties metinių minėjime Vatikane), Australijoje. 1955–80 Clevelando Liaudies meno asociacijos (*The Cleveland Folk Arts Association*) narys, 1975–80 viceprezidentas ir Clevelando Tautų festivalių scenos koordinatorius. 1983 JAV ir Kanados liet. tautinių šokių šventės meno vadovas. 1988 Laisvojo pasaulio liet. tautinių šokių šventės meno k-jos narys, 1990 Pasaulio liet. dainų šventės Vilniuje išeivijos šokių ansamblių vyr. baletmeisteris. 1997 grįžo į Lietuvą. 1983 apdovanotas JAV LB Kultūros tarybos premija, 1987 Ohio lietuvių gydytojų d-jos premija. 1988 už dalyvavimą Clevelando miesto kult. veiklo-

je apdovanotas Clevelando miesto Auksiniu raktu. 1994 apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu. 1995 gavo Juozo Lingio premiją.

SAKADOLSKIENĖ Emilija (**Pakštaitė, Sakadolskis;** g. 1955.IV.18 Čikagoje, IL), muz. pedagogė, chorvedė, lituanistė. Muziko B. Pakšto duktė, dainininkės R. M. Pakštaitės sesuo, žurnalisto R. Sakadolskio žmona. Ph. D. (1998). 1971 baigė Pedagoginį lituanistikos in-tą Čikagoje, 1979–88 jame dėstė liet. kalbą ir lit-rą, 1986–88 šio in-to etnografinio ansamblio muz. vadovė. 1970–88 vadovavo Čikagos kanklių ansambliui (1984 išleido plokštelę *Eikime mudu abudu*) ir privačiai mokė kankliuoti. 1976 De Paulo un-te Čikagoje gavo muzikos bakalauro, 1985 – muzikos magistro laipsnį (pedagogikos specialybė). 1985 stažavo Lietuvos kons-joje Vilniuje. Skambinti fortepijonu mokėsi pas A. Kučiūną, F. Ganzą, S. Dorfmaną, T. Kazuchą, dainuoti – pas A. Stephens, F. Little, A. Petersą, N. Wiliams, smuikuoti pas P. Matiuką. 1976–95 mokytojavo įv. vid. m-lose Čikagoje ir Vašingtone. Lietuvių k. ir lit-rą dėstė Loyolos un-te Čikagoje (1978–79), Ilinojaus un-te Čikagoje (1979 ir 1986–87), Georgetowno un-te Vašingtone (1991). Muzikos pedagogiką dėstė De Paulo un-te (1978–79), Marylando un-te (1991–96) ir Charleso apskrities koledže (1992). 1980–83 buvo dienraščio *Draugas* redakcinės kolegijos narė, liet. spaudoje paskelbė muz. kritikos straipsnių, recenzijų. 1989–90 Lietuvos pasiuntinybės Vašingtone, DC, informacijos vedėja. 1976–84 Čikagos liet. operos chormeisterė. Čikagos choro *Dainava* vadovė (1986–88). Baltimorės liet. choro *Daina* vadovė (nuo 1989). Marylando valst. un-te College Parke, MD, gavo filosofijos daktaro laipsnį. Nuo 1990 dirba vertėja JAV valstybinėse ir privačiose įstaigose. Nuo 1992 *American Professional Partnership for Lithuanian Education* (APPLE) draugijos Muz. sekcijos vadovė, Kvalifikacijos kėlimo kursų Lietuvos muz. mokytojams bei dėstytojams vedėja.

Emilija Sakadolskienė

SAKADOLSKIS Romas (g. 1947.V.31 Fuldoje, Vokietija), žurnalistas. Muz. pedagogės E. Sakadolskienės vyras. 1976 baigė Marylando un-tą (bakalauras). 1968–72 *Margučio* radijo Čikagoje diktorius ir reporteris. 1971–73 *Lietuviai televizijoje* bendradarbis. Nuo 1973 dirba Vašingtone radijo stotyje *Amerikos balsas* (*Voice of America*): iki 1977 Lietuvių redakcijos diktorius, reporteris ir režisierius, 1977–86 Čikagos biuro žurnalistas, 1986–95 Lietuvių redakcijos vedėjas, nuo 1995 Naujienų skyriaus redaktorius. Rengė reportažus iš įvairių JAV, Kanados, Europos, P. Amerikos ir Australijos vietų. 1988 pirmasis *Amerikos balsui* parengė reportažų apie Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio steigiamąjį suvažiavimą. 1990–91 rengė laidas lietuvių ir anglų kalbomis apie rinkimus į Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą-Atkuriamąjį Seimą, apie Nepriklausomybės atkūrimą. 1993 VU Žurnalistikos katedroje skaitė paskaitų ciklą *Radijo žurnalistikos pagrindai*, Vilniuje ir Klaipėdoje vedė seminarus žurnalistams. Amerikos žurnalistų d-jos Baltijos studijų plėtros asociacijos (AABS) narys. Buvo ateitininkas, dalyvavo JAV LB (1969–72 tarybos narys), *Santaros-Šviesos* fed-jos veikloje. 1979–81 PLB v-bos narys, 1975–85 Pasaulio liet. jaunimo

Romas Sakadolskis

s-gos Lituanistikos seminaro k-jos narys. Dalyvavo Pasaulio lietuvių jaunimo kongresų darbe: I kongreso (1966) sekretorius, II (1972) – pirmininkas, III (1975–76) – programos k-jos narys. Bendradarbiauja spaudoje. 1977–79 *Pasaulio lietuvio* redakcijos narys. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (2000).

SAKAITĖ Dalia Marija (**Sakas;** g. 1954.VIII.20 Clevelande, OH), pianistė. Iš pradžių muzikos mokėsi pas G. Karsokienę, B. Smetonienę ir A. Kuprevičių. 1972 baigė Clevelando muz. m-lą. 1972–74 studijavo Hamburgo aukštojoje muz. m-loje Vokietijoje. 1976 Cincinnati un-to, OH, konservatorijoje gavo bakalauro laipsnį. Nuo 1976 Niujorke turi fortepijono studiją. 1976–79 choro *Sutartinė* akompaniatorė. 1979–88 privačiai studijavo pas R. Lewenthalį. 1980 Manhattano muz. m-loje Niujorke gavo magistro laipsnį. 1980–84 dėstė Portledge m-loje, 1987–89 lituanistinėje m-loje Niujorke. 1999 P. Carolinos un-te apgynė doktoratą. Nuo 1993 dėsto Lighthouse muz. m-loje Niujorke, nuo 1999 – Williamo Patersono un-te, NJ. Solinių koncertų surengė JAV, Vokietijoje, Lietuvoje (1987), koncertavo kaip akompaniatorė (nuo 1997 dažnai koncertuoja su smuikininke R. Varga). Repertuare yra ir liet. kompozitorių kūrinių. Gerai įvertinta J. S. Bacho kūrinių konkurse Vašingtone ir Amerikos muzikos stipendijų varžybose Cincinnati. Dalyvavo ateitininkų veikloje, priklausė *Aukuro* ansamblio vaikų chorui (vadovavo A. Mikulskis), Clevelando tautinių šokių ansambliui *Grandinėlė* (1962–72).

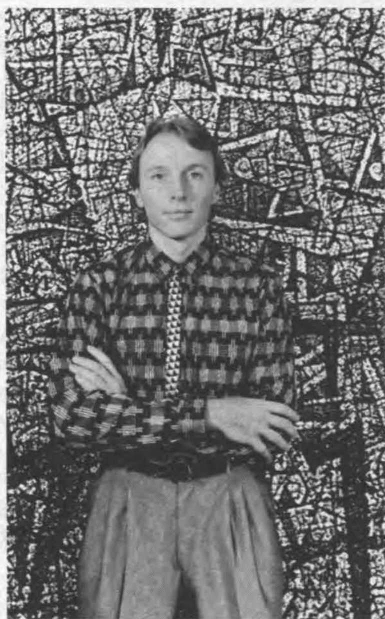
Dalia Marija Sakaitė

SAKALAS Ignas (**Sakalauskas;** 1892.XI.7 Knizlaukyje, Vaitkuškio vls., Ukmergės aps. – 1976.X.19 Čikagoje, IL), žurnalistas, filatelistas, visuomenininkas. Baigė keturklasę m-lą Ukmergėje. 1911–13 dirbo *Šaltinio* redakcijoje Seinuose, Lenkija. Nuo 1913 gyveno JAV. Clevelande, OH, dalyvavo liet. katalikų org-jų veikloje, bendradarbiavo spaudoje, daugiausia *Katalike, Lietuvoje, Vytyje, Drauge.* 1915 su P. Šukiu įsteigė ir redagavo savaitraštį *Santaika.* Nuo 1918 dirbo Čikagoje *Draugo* redakcijoje. 1921–26 ir 1942–45 dar redagavo *Vytį,* vėliau ALRK Vargonininkų s-gos leidinį *Muzikos žinios.* Nuo 1946 Lietuvos vyčių garbės narys. Su S. Pieža parengė leidinį *Lietuvos vyčiai Amerikoje* (50 m. veiklos apžvalga, 1963). Išspausdino eilėraščių, novelių, vertimų. Dalyvavo filatelistų parodose, pelnė apdovanojimų. Popiežiaus Pijaus XII apdovanotas *Pro Ecclesia et Pontifice* ordinu.

SAKALAS Juozas (1911 Pilviškiuose, Vilkaviškio aps. – 1985.IV.13 Omahoje, NE), visuo-

menininkas. 1930 baigė Marijampolės Rygiškių Jono g-ją. Karo m-loje Kaune 1934 įgijo fizinio lavinimo instruktoriaus diplomą. Tarnavo 9-ajame pėstininkų pulke, vėliau Karo m-loje, kur praplėtė fiz. lavinimo ir sporto programą. 1944 pasitraukė į Vakarus, 1949 persikėlė į JAV. Apsigyvenęs Omahoje, čia suorganizavo skautus ir keletą metų vadovavo *Romuvos* vietininkijai. 1953 įsteigė JAV LB sk. ir veikė jo v-boje. Vienas leidinio apie Omahos lietuvius *Mes lietuviai* (1984) autorių. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu.

SAKALAS Vytas (**Sakalauskas;** g. 1951.VIII.28 Newarke, NJ), dailininkas. Gyvendamas Los Angeles, CA, 1957–68 dalyvavo LB jaunimo ansamblyje, 1971–73 – dramos sambūryje, veikė skautuose. 1974 baigė Los Angeles koledžą. 1974–78 gyveno Niujorke, NY. 1977 Niujorko miesto un-to Yorko koledže gavo bakalauro laipsnį (dailė). 1978–89 gyveno Bostone, MA, 1989–92 Sedonoje, AZ, nuo 1993 gyvena Tucsone, AZ. 1992–93 VDU Kaune, Vilniaus dailės akademijoje ir Kauno dailės in-te dėstė tapybą ir JAV XX a. II pusės dailės istoriją. Dirba tapybos, tapybos ant išpjautų metalo formų, piešimo, skulptūros, kompiuterinės grafikos, konceptualiojo ir transo meno srityse. Kūriniai (*Brigantina*, 1985; serija *Taisant santykius su keturkampiu*, nuo 1987; *Mes krypstame*, 1988; *Imexrel Nr. 4*, 1990), serija kaubojiško kubizmo temomis *Kaubizmas* 1993–97, kompozicija ant 30 m ilgio aliuminio juostos Tucsono oro uoste, 1993–97) abstrakcionistiniai. Dalyvauja dailės parodose (nuo 1971). 1991 Lietuvoje veikė 20 metų kūrybos apžvalginė paroda, 1993 – parodos Vilniuje, Kaune, Šiauliuose, Kėdainiuose. 1993 Vilniuje ir Kaune surengė muzikos performansus su komp. M. Litvinskiu, A. Klova, G. Kuprevičiumi. 1978 pelnė Niujorko LB jaunojo dailininko premiją, 1980 – M. K. Čiurlionio premiją. Kūrinių yra daugelyje JAV (Bostono dailės, Harvardo un-to ir kt.), Lietuvos (Lietuvos dailės, M. Žilinsko paveikslų galerijoje, M. K. Čiurlionio dailės) muziejų, privačių kolekcijų. Nuo 1993 Lietuvos blaivybės d-jos narys ir rėmėjas.

Vytas Sakalas

SAKALIENĖ Sofija (**Bagdžiūnaitė;** 1896.XI.7 Troškūnuose, Panevėžio aps. – 1984.III.5 Čikagoje, IL), spaudos darbuotoja, visuomenininkė. Nuo 1910 gyveno JAV. Veikė Lietuvos vyčių, ALRK Moterų s-gos (nuo 1927 garbės narė) ir kt. liet. org-jose. Dainavo liet. choruose, vaidino mėgėjų spektakliuose, aktyviai dalyvavo renkant aukas Lietuvai. Bendradarbiavo *Santaikoje, Vytyje, Darbininke* ir kt. liet. laikraščiuose. 1923–51 redagavo ALRK Moterų s-gos laikr. *Moterų dirva*.

SAKAS Jonas (**Sakevičius;** g. 1907.VIII.27 Piliakalniuose, Bartninkų vls., Vilkaviškio aps.), ekonomistas, visuom. veikėjas. 1927 baigė Vilkaviškio g-ją. Lietuvos un-te studijavo ekonomiką. 1929–35 ir 1938–40 dirbo Ūkio banke Kaune; buvo banko v-bos narys, kurį laiką direktorius. 1935–38 b-vės *Lietuvos cukrus* tarnautojas. Buvo veiklus ateitininkas: studijuodamas įstojo į *Vytauto* klubą, padėjo pavasarininkams ir kt. katal. organizacijoms. Ekonomistų d-jos narys. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1947–49 čia leido žrn. *Aidai*, kartu su kitais

Jonas Sakas

įsteigė leidyklą *Lux*. 1949 persikėlė į JAV. Kurį laiką studijavo Northwesterno un-te Čikagoje, IL. Aktyviai įsijungė į Čikagos lietuvių tarybos, Lietuvos vyčių, ateitininkų, VLIKo veiklą. ALRKF ir JAV LB narys. JAV ir kitų šalių archyvuose surinko ir 1981 perspausdino LR *Vyriausybės žinias* (21 tomą), 1989 - visų LR Seimo posėdžių protokolus (18 tomų). Prie šio darbo patarimais ir lėšomis prisidėjo prel. V. Bagdanavičius ir dr. J. Meškauskas. Parašė kn. *Kunigas Juozas Vailokaitis* (1985). 1994 padarė retų ir vertingų leidinių (F. N. Galline *The Influence of the Baltic Languages on the German Languages in East Prussia*, 1940, ir J. Wolff *Senatorowie i Diguitarze Wielkiego Księstawa Litewskiego 1386–1795*, 1985) kopijų ir padovanojo jas didžiausioms Lietuvos b-koms. 1997 grįžo į Lietuvą, gyvena Vilniuje.

SAKEVIČIUS Jonas (1907.VI.30 Lipniškiuose, Marijampolės aps.), kunigas marijonas. Ph. D. (1945). 1919–27 mokėsi Marijampolės Rygiškių Jono g-joje. 1926 įstojo į marijonų vienuoliją. Mokėsi Kauno kun. seminarijoje ir VDU Teol.-filosofijos f-te. Kunigu įšventintas 1932. Iki 1937 dirbo tikybos mokytoju Marijampolėje ir jaunimo dvasios vadovu. 1937–40 marijonų g-jos kapelionas. 1940 išvyko į Vokietiją. 1941–45 studijavo Popiežiškajame Angelicum un-te Romoje, apgynė doktoratą. Kartu dirbo Vatikano radijuje ir buvo BALFo vicepirmininkas. 1946–51 kunigavo Šv. Kazimiero parapijoje Londone, buvo marijonų vyresnysis. 1951–57 Marijonų kongregacijos gen. sekretorius Romoje ir 1951–54 vietos marijonų vyresnysis studentų prefektas. 1957 atvyko į JAV. Čikagoje, IL, buvo marijonų noviciato vedėjas. 1958–60 žrn. *Kristaus karaliaus laivas* redaktorius. Nuo 1960 Marijonų seminarijos rektorius Clarendon Hillse, IL. Vėliau grįžo į Šv. Kazimiero parapiją Londone, iš kur 1999 parvyko į Čikagą. Bendradarbiavo liet. spaudoje. Redagavo *Šventųjų bendravimą*, dirbo *Šaltinio* redakcijoje.

SAKIENĖ Rūta (g. 1925.IV.24 Jūrėje, Marijampolės aps.), visuom. veikėja. Baigė *Aušros* mergaičių g-ją Kaune. 1944 pasitraukė į Vakarus, 1953 įsikūrė Kalifornijoje. Iki pensijos užsiėmė prekyba ir kt. verslais. 1978–80 ir nuo 1983 L. D. K. Birutės karių šeimų moterų d-jos Los Angeles, CA, sk. pirmininkė. 1979–83 ir nuo 1993 ALTS Los Angeles sk. v-bos sekretorė, 1983–89 skyriaus pirmininkė, 1990–92 vicepirmininkė. 1980–82 ALTo Los Angeles sk. sekretorė. Nuo 1985 Lietuvių žurnalistų s-gos iždininkė. 1990–92 VLIKo v-bos narė. 1990–93 TF tarybos narė. Bendradarbiauja *Dirvoje* ir kituose liet. leidiniuose; buvo VLIKo spaudos atstovė. Apdovanota LR AT/AS pirm. V. Landsbergio padėkos raštu *Už ištikimybę ir atkaklų darbą Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės idealams* (1992).

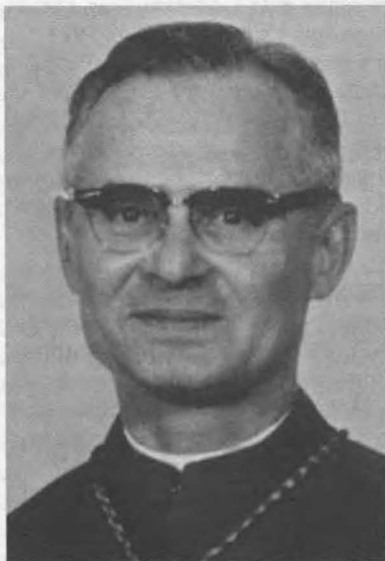
SALADŽIUS Pranas (1893.II.27 Vyžuonose, Utenos aps. - 1965.VII.12 Rochesteryje, NY), pedagogas, kar. veikėjas. Lietuvos kariuomenės pulkininkas (1934). Mokėsi Vyžuonų, Užpalių m-lose. 1912 baigė Panevėžio mkt. seminariją. Iki 1915 mokytojavo Anykščiuose. Vėliau įstojo į Vitebsko mokytojų in-tą Baltarusijoje. 1915 buvo mobilizuotas į Rusijos kariuomenę. 1917 Poltavoje, Ukraina, baigė į čia evakuotą Vilniaus karo m-lą. 1917 vasarą dalyvavo Lietuvių seime Petrograde (Rostovo liet. atstovas). I pasaul. karo dalyvis, kuopos vadas; paporučikis. Demobilizuotas 1918 buvo Rostovo liet. k-to sekretorius. 1918 pab. grįžo į Lietuvą, buvo Švietimo m-jos įgaliotinis, mo-

Pranas Saladžius

kytojas Vyžuonose. 1919 savanoriu įstojo į Lietuvos kariuomenę, Kauno batalione (vėliau 7-asis pėstininkų pulkas) suorganizavo mokomąją kuopą, jos vadas. Dalyvavo kovose su bermontininkais ir Lenkijos kariuomene. Nuo 1920 Karo m-los Kaune būrio vadas; kartu dėstė Lietuvos geografiją, istoriją ir liet. kalbą. 1922–24 Drausmės bataliono, 1924–25 Drausmės kuopos Varniuose vadas. 1926 Karo kalėjimo Kaune viršininkas. Lietuvos un-te kaip laisvasis klausytojas studijavo teisę. 1927–35 Kauno miesto ir aps. karo komendantas. 1935–40 Šaulių s-gos vadas. Sov. Sąjungai okupavus Lietuvą, vad. Liaudies vyriausybės 1940.VI.19 paleistas į atsargą. NKVD suimtas, nuo 1940.VIII.1 kalintas Kauno sunkiųjų darbų kalėjime; išvaduotas per Birželio sukilimą (1941). Vok. okupacijos metais dirbo Raudonajame Kryžiuje (1943 perorganizuotas į Savitarpio pagalbą), buvo jo reikalų vedėjas. 1944 pasitraukė į Vokietiją; Neuffeno ir Schwäbisch Gmündo liet. pabėgėlių stovyklose tvarkė švietimo reikalus, mokytojavo pr. m-lose. 1949 persikėlė į JAV. 1950–62 buvo Liet. karių veteranų s-gos *Ramovė* Rochesterio skyriaus pirmininkas. Apdovanotas Vytauto Didžiojo III ir IV laipsnio, Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinais, LŠS Žvaigždės, LSS Lelijos ir Latvijos, Suomijos ordinais.

SALATKA Charles (Kazimieras A. **Salatka;** g. 1918.II.26 Grand Rapidse, MI), pirmasis Amerikos lietuvių vyskupas. 1938 baigęs Grand Rapidso vyskupijos Šv. Juozapo kun. seminariją, studijavo filosofiją Katal. un-te Vašingtone, tapo filosofijos magistru ir toliau studijavo teologiją. Kunigu įšventintas 1945. Dėstė lotynų k., religijos istoriją Šv. Juozapo kun. seminarijoje. 1946–48 studijavo bažn. teisę Apolinaro in-te Romoje, kur apgynė licenciatą. 1948 paskirtas Grand Rapidso vyskupijos kurijos sekretoriumi. Nuo 1950 kartu Šv. Mykolo amer. parapijos Coopersville, MI, klebonas. 1954 pakeltas vyskupijos vicekancleriu. Nuo 1957 vyskupijos katal. advokatų gildijos kapelionas. Nuo 1961 Šv. Juozapo kun. seminarijos direktorių tarybos sekretorius. 1961.XII įšventintas vyskupu ir paskirtas Grand Rapidso vyskupo padėjėju ir Šv. Jokūbo amer. parapijos klebonu. Nuo 1968 – Marquette vyskupijos, MI, ordinaras, 1977–92 – Oklahomos, OK, arkivyskupas. Ten pasiliko ir išėjęs į pensiją. Lietuvos vyčių garbės narys.

Charles Salatka

SALDAITIS Vytautas (1923.III.3 Kaune – 1983.II.15 Niujorke, NY), sportininkas. Dalyvavo įv. nuotolių bėgimo, dviračių sporto, teniso varžybose Kaune. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, apsigyveno Augsburge. 1945 ir 1946 dalyvavo Pabaltijiečių žaidynėse (bėgo 1500 ir 3000 m distancijas). Augsburgo *Dainavos* klube žaidė futbolą ir lauko tenisą, pradėjo boksuotis. Persikėlęs į JAV, apsigyveno Niujorke, daug sportavo, priklausė Niujorko atletų klubui. 1957 Niujorko žaidynėse su V. Ščiukauskaite laimėjo teniso mišrių dvejetų, 1961 Clevelando, OH, žaidynėse su S. Arūnu – vyrų dvejetų varžybas.

SALDAITYTĖ Dana (**Saldaitis;** g. 1958.X.16 Niujorke, NY), gydytoja terapeutė. 1984 bakalauro laipsniu baigė Columbijos un-to Barnardo koledžą Niujorke, 1988 – Šv. Jurgio un-tą

Dana Saldaitytė

Grenadoje. 1988–91 stažavo Brooklyno ligoninėje, 1991–93 specializavosi vidaus ligų srityje Cocoa klinikose Cocoa, FL. 1994–95 Vento med. centro Brooklyne, nuo 1995 Hollywoodo Klinikos, FL, vidaus ligų gydytoja. Priklauso skautams, korp. *Gaja*, ALGS ir įvairioms medikų d-joms.

SALDUKAS Ignas (1904.VI.26 Alytaus aps. – 1996.I. JAV), geofizikas. Baigė Šiaulių g-ją. 1936 baigęs VDU Matematikos-gamtos f-to Fizikos-chemijos skyrių, dirbo Geofizikos katedros laborantu, nuo 1941 – vyr. asistentas ir dėstytojas. 1936–44 su prof. K. Šleževičiumi sudarė Lietuvos pagr. geomagnetinių elementų žemėlapį. Pasitraukęs į Vokietiją, 1945–46 buvo Hamburgo-Pinnebergo liet. g-jos direktorius. 1946–49 Pabaltijo un-to dėstytojas, nuo 1949 asocijuotas profesorius ir lietuvių dekanas. 1951 Hamburgo un-te apgynė daktaro disertaciją. Persikėlęs į JAV, 1950–55 dirbo Ohio valst. un-to Atominės fizikos laboratorijoje, nuo 1957 JAV Pajūrio geodezijos tarnyboje. Lietuvoje, Vokietijoje ir JAV bendradarbiavo spaudoje.

SALDUKIENĖ Birutė (**Tijūnaitytė;** g. 1915 Vilniuje), geologė. 1935–39 studijavo VDU. 1942 baigė geologijos studijas VU. 1940–44 dirbo Lietuvos geologijos tarnyboje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–50 tęsė studijas Greifswaldo un-te, persikėlusi į JAV – 1953 Ohio valst. un-te. 1956–80 dirbo JAV geologijos tarnyboje. Parašė kelis šimtus moksl. straipsnių, tarnybinių geologinių ataskaitų mokslo žurnaluose bei period. leidiniuose. Bendradarbiavo LE ir EL. Yra daugelio profesinių ir moksl. d-jų narė: LKMA, PLIAS, ALIAS. Lituanistikos in-to, Baltijos studijų plėtros asociacijos (AABS), Amerikos geologų, Amerikos paleontologų ir kt. Skaitė pranešimus moksl. ir profesiniuose suvažiavimuose bei tarpt. simpoziumuose.

Birutė Saldukienė

Rūta Saliklienė

SALIKLIENĖ Rūta (**Končiūtė;** g. 1962.VIII.18 Cicero, IL), dailėtyrininkė. Ph. D. (1995). 1984 bakalauro laipsniu (dailėtyra) baigė Ilinojaus un-tą Čikagoje. 1985–86 dirbo Syracuse un-to, NY, dailės kolekcijos tyrimų asistente. 1987 studijas Syracuse un-te baigė magistro laipsniu (muziejininkystė). 1990–91 tyrinėjo Hellen Allen tekstilės kolekciją; sudarė ir išleido (1990) katalogą. 1991–92 dirbo asistente Wisconsino un-to Madisone dizaino galerijoje, tyrinėjo XX a. pr. Amerikos tekstilę, skaitė moksl. pranešimus (1990, 1991). Gavusi Fulbrighto stipendiją, 1993 Lietuvoje tyrinėjo tautinius drabužius. Wisconsino un-te apgynė daktaro disertaciją (šiuolaikiniai liet. tautiniai drabužiai). Aktyvi ateitininkė: 1982–84 buvo Čikagos studentų ateitininkų s-gos v-bos narė, nuo 1993 yra Čikagos sendraugių sk. korespondentė.

SALIKLYTĖ Dana Marija (**Saliklis;** g. 1958.I.27 Burlingtone, Kanada), gydytoja odontologė. Baigė Ilinojaus un-tą Čikagoje: 1979 jame įgijo biologijos ir psichologijos bakalauro laipsnius, 1983 - D. D. S. Nuo 1983 verčiasi priv. praktika. Priklauso amer. profesinėms org-joms, korp. *Gaja.* 1983–85 Ateitininkų fed-jos sekretorė.

SALYS Antanas (1902.VII.21 Reketėje, Salantų vls., Kretingos aps. – 1972.VII.31 Philadelphijoje, PA), kalbininkas. Ph. D. (1929). Baigęs Telšių g-ją, 1923–25 Lietuvos un-te studijavo lietuvių k. ir lit-rą. Kartu buvo K. Būgos žodyno redakcijos sekretorius. 1925–29 su Švietimo m-jos stipendija tęsė kalbotyros studijas Vokietijoje Leipzigo un-te, apgynė disertaciją apie žemaičių tarmes (išsp. *Tautos ir žodžio* t. VI, 1930). 1929 Hamburgo un-te studijavo eksperimentinę fonetiką. 1930–39 VDU docentas. Suorganizavo fonetikos laboratoriją ir pirmasis pradėjo eksperimentinės fonetikos tyrimus, tikrino tarmių ribas, paskelbė tarmių žemėlapį (*Archivum Philologicum,* t. IV 1933). Sudarė tarmių duomenų rinkimo anketas. Organizavo vietovardžių ir asmenvardžių rinkimą. Buvo Terminologijos, Rašybos reformos, Pavardžių ir vietovardžių k-jų narys, Valstybės tarybos patarėjas terminologijos klausimais. Vienas žrn. *Gimtoji kalba* steigėjų ir redakcinės komisijos narys. Su P. Skardžiumi redagavo L. Dambrausko sudarytą *Kalbos patarėją* (1939). Lituanistikos in-to Lietuvių kalbos sk. vedėjas 1939–41. Lietuvos MA Lietuvių kalbos in-to direktorius 1941–44. Prisidėjo prie atgauto Vilniaus krašto vietovardžių ir pavardžių atlietuvinimo. Buvo didžiojo *Lietuvių kalbos žodyno*

Antanas Salys

k-jos narys. Nuo artėjančio fronto pavojų 1943 išslapstė žodynų kartoteką Kaune ir Salantuose. 1944 pasitraukė į Vokietiją ir iki 1946 dėstė Greifswaldo ir Tübingeno un-tuose. 1947 persikėlė į JAV. Dėstė baltistiką ir slavistiką Pennsylvanijos un-te Philadelphijoje, nuo 1956 ordinarinis profesorius. Kartu su A. Sennu 1968 baigė leisti M. Niedermanno, F. Brenderio ir A. Senno 1926 pradėtą *Lietuvių rašomosios kalbos žodyną* (*Wörterbuch der litauischen Schriftsprache*; nuo 1950 dirbo prie III–V tomų, sutvarkė kirčiavimą). Buvo LE kalbotyros sk. redaktorius, parašė daug straipsnių. Parengė vardyną J. Andriaus sudarytam *Lietuvos žemėlapiui* (1956). 1969 lankėsi Lietuvoje, rinko medžiagą istoriniam lietuvių k. žodynui. Jo gausius ir vertingus vardyno ir tarmių tyrinėjimus bei straipsnius bendrinės kalbos ugdymo klausimais spaudai parengė kalbininkas P. Jonikas, o LKMA Romoje išleido *Raštų* keturis tomus (1979–92).

SAMATIENĖ Margarita (**Staknytė;** g. 1917. XI.24 Bloomfielde, NJ - 1993 Kalifornijoje), visuomenininkė. Visuomenininko A. Staknio duktė. 1922 tėvų parvežta į Lietuvą, mokėsi Palangos prog-joje, Šv. Kazimiero g-joje Kaune. 1947 grįžo į JAV. Baigusi bankų administravimo mokslus, dirbo bankuose. 1948–82 *National Catholic Welfare* asociacijoje rūpinosi liet. karo pabėgėlių įkurdinimu JAV, 1951–52 buvo skyriaus vedėja. 1980–88 dirbo VLIKo Eltos įstaigos Vašingtone vedėja. Rengė biuletenius liet. ir anglų kalbomis. 1978–81 buvo Liet. moterų klubų fed-jos pirmininkė. Dalyvavo Generalinės moterų klubų fed-jos suvažiavimuose, kur siūlė rezoliucijas Lietuvos laisvinimo reikalu. Ilgametė TF v-bos narė.

SAMULEVIČIUS Valdas (g. 1950 Lenkijoje), ekonomistas. Ekonomikos daktaras (1982). 1968 baigė Punsko liet. g-ją Lenkijoje. Studijavo ekonomiką Gdansko un-te; 1974 magistras. 1978–82 dirbo moksl. darbą Lenkijos užs. prekybos konjunktūros ir kainų in-te. Gavęs Fulbrighto stipendiją, 1982–83 studijavo Indianos un-te JAV. 1985 dar baigė studijas *Consultants* in-te. Verčiasi priv. praktika, savarankiškai tyrinėdamas ek. rinkas ir teikdamas ek. konsultacijas. Yra kelių JAV ekonominių s-gų ir moksl. org-jų narys. Paskelbė moksl. darbų JAV, Lenkijos ir Italijos spaudoje.

SAMUŠIS Alfonsas (g. 1915.XII.24 Čyčkuose, Alvito vls., Vilkaviškio aps.), mokytojas, visuomenininkas. Nuo 1929 LSS narys. 1937 baigė J. Basanavičiaus g-ją Vilkaviškyje, 1938 mokėsi Karo m-loje Kaune. 1940 baigė lituanistikos studijas Vilniaus pedagoginiame in-te. 1942–44 mokytojas ir g-jos inspektorius Vilkaviškyje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–49 mokytojavo liet. g-jose. 1949 persikėlė gyventi į JAV. 7 metus buvo Maironio lituanistinės m-los vedėjas Niujorke, NY; 22 metus (iki 1992) čia dėstė lietuvių k. ir geografiją. 1969–89 Niujorko liet. Apreiškimo parapijos tarybos pirmininkas, išleido parapijos istoriją. 1974–75 spaudai parengė P. Jurgėlos kn. *Lietuviškoji skautija.* 1981–91 žrn. *Karys* administratorius. 1985–87 Lietuvių karių veteranų s-gos *Ramovė* Niujorko skyriaus pirmininkas, nuo 1992 garbės narys. Parašė ir išleido keletą leidinių apie Maironio lituanistinę m-lą, 1962 parengė Lietuvos geografijos konspektus. Bendradarbiauja spaudoje. Apdovanotas LSS Geležinio Vilko ordinu (1978) ir LŠS ordinu *Už nuopelnus.*

Alfonsas Samušis

SANDANAVIČIUS Petras (1951.VIII.31 Brooklyne, NY – 1999.VI.1 ten pat), aktorius, dainininkas. Baigė Maironio lituanistinę m-lą. Mokėsi Šv. Pranciškaus parengiamojoje g-joje. 1977 baigė Pratto meno in-tą (gavo bakalauro laipsnį). Lankė Fordhamo un-to lituanistinius vasaros kursus. Iliustravo *Ateitį* ir kitus kult. žurnalus, dalyvavo bendrose amer. ir liet. dailininkų parodose. Veikė Niujorko dramos sambūryje, vaidino humor. personažus. Nuo 1978 dirbo Los Angeles, CA, braižybos, kompiuterinės grafikos ir spausdinimo įmonėse. Padėjo rengti žrn. *Lietuvių dienos* (1988). Vaidino Los Angeles dramos sambūryje. 1993 grįžo į Brooklyną. Giedojo Apreiškimo parapijos chore (ir solo), buvo veiklus parapijos tarybos narys, renginių organizatorius, globojo naujuosius išeivius.

SANDARGAS Jonas (1908.II.27 Vaitiekupiuose, Sintautų vls., Šakių aps. – 1982.II.21 Ormond Beache, FL), gydytojas. 1926 Jurbarke baigė g-ją, 1935 – VDU Med. f-tą. Skuode vertėsi privačia gydytojo praktika. 1941–44 Kretingos aps. gydytojas. 1944 pasitraukė į Vokietiją, vėliau atvyko į JAV. 1950 persikėlė į Clevelandą, išlaikė valst. egzaminus ir įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika. Rėmė liet. veiklą.

SANTVARAS Stasys (1902.V.27 Rūstekoniuose, Seredžiaus vls., Kauno aps. – 1991.IV.12 Bostone, MA), poetas, dramaturgas, dainininkas (tenoras). Nuo 1915 mokėsi Vilniaus *Ryto* d-jos, vėliau Kauno *Saulės* ir *Aušros* g-jose. 1919 iš g-jos stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę, dalyvavo kautynėse su bolševikais, buvo sužeistas. 1922–23 mokėsi karių brandos atestato kursuose ir tarnavo kariuomenės intendantūroje. Kartu lankė Tautos teatro A. Sutkaus vaidybos studiją. 1922–23 Eltos redaktorius. Dalyvavo 1923 Klaipėdos sukilime. Nuo 1923 dirbo Tautos teatro ir *Vilkolakio* administratoriumi. 1926–27 studijavo Klaipėdos konservatorijoje, bendradarbiavo *Lietuvos keleivyje* ir *Vakaruose*. 1927–32 su Švietimo m-jos stipendija tęsė muzikos studijas Milane (Italija), lavinosi pas M. Sammarco, F. Cecchi, A. Kraisky ir J. Frescobaldi muzikos in-te. Kar-

Stasys Santvaras

tu studijavo italų filologiją, dailės istoriją, buvo *Lietuvos aido* korespondentas. Grįžęs į Kauną, 1932–34 buvo Valstybės operos solistas. Žymesni vaidmenys: Vaidila (J. Karnavičiaus *Gražina*), Sinodalas (A. Rubinšteino *Demonas*), Vyskupas M. Giedraitis (J. Karnavičiaus *Radvila Perkūnas*), Girininkas (A. Dvořáko *Undinė*), Kupris (A. Račiūno *Trys talismanai*) ir kt. Nusipelnė ir operos kalbos kultūrai: išvertė W. A. Mozarto, G. Puccini, A. Smetanos, G. Verdi, A. Borodino operų libretų, keliasdešimt operų arijų, Vakarų Europos kompozitorių dainų. Parašė libretus S. Šimkaus operai *Pagirėnai* (1941), M. Petrausko–J. Dambrausko operai *Eglė* (past. 1939), muz. dramą *Atlantida* (1938, išleista 1983, II leid. 1997). 1940–41 Kauno konservatorijoje buvo tarties ir fonetikos dėstytojas, nuo 1941 – Kauno valst. dramos teatro dramaturgas, nuo 1943 – Jaunimo teatro direktorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją, kurį laiką buvo Ditterswerderio LB pirmininkas ir atstovas prie pranc. okup. valdžios. 1945 persikėlė į Tübingeną, su kitais atkūrė LRD ir dvi kadencijas buvo jos pirmininkas, surengė lit. šventes Tübingene, Fellbache ir Schwäbisch Gmünde. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Bostone. Dirbo įmonėse, ligoninės administracijoje. 1953–54 buvo LE redakcijos sekretorius. LE ir EL rašė straipsnius apie italų rašytojus ir muzikus, liet. dramos ir operos teatrų istoriją. Veikė Kult. klubo v-boje, daug metų buvo jo pirmininkas. Dalyvavo Bostono liet. dramos sambūryje. Sukūrė libretus V. Marijošiaus

operai *Priesaika* (pagal B. Sruogos *Milžino paunksmę*, past. 1976 Čikagos liet. operoje), J. Gaidelio operai *Dana* (past. 1969 Čikagos liet. operoje) ir žodžius kantatoms *Kantata apie Lietuvą* (1961), *Kovotojai* (1968), išvertė G. Donizetti, G. Verdi, C. M. von Weberio ir A. Ponchielli operų libretų. Lit. kūrybą pradėjo 1921 eilėraščiais, juos skelbė *Lietuvoje, Bare, Židinyje, Naujajame žodyje, Naujojoje romuvoje, Vaire, Lietuvos aide*, lit. almanache *Gubos*, poezijos antologijoje *Pirmasis dešimtmetis* ir kt. Išleido eil. rinkinius: *Saulėtekio maldos* (1924), *Pakalnių debesys* (1932), *Giesmė apie saulę ir sielą* (1939), *Laivai palaužtom burėm* (1945), *Atidari langai* (1959), *Aukso taurė* (1962), *Dainos ir sapnai* (1977), *Rubajatai* (1978, LRD premija), *Buvimo pėdsakai* (1983), *Saulėlydžio sonetai* (1990). Lyrika neosimbolistinė, pirmasis liet. lit-roje panaudojo rubajato formą, kūrė erotinės eiles. 1923 pradėjo rašyti teatro recenzijas (St. Vydragos slap.), vėliau ir dramos veikalus. Pasisekimą turėjo buit. pjesės: *Žvejai* (pastatyta 1926, perdirbta 1942 buvo išversta ir vaidinta Estijos ir Latvijos teatruose) ir *Kaimynai* (pastatyta 1943, išl. 1944). Parašė simbolistinių dramos veikalų *Saulytė* (1924), *Minių mylimoji* (fantastinė trilogija, I d. 1926), *Pranašas, Pavergtieji* bei komišką pjesę *Moterų santarvė* (1943). Išvertė iš latvių k. Aspazijos, J. Poruko, J. Rainio, iš prancūzų – O. Milašiaus kūrybos, iš anglų – A. Coplando *Lincolno portretą* (dalyvavo veikalo pastatyme Clevelande, OH). Paskelbė atsiminimų apie komp. S. Šimkų (*Dešimtojoje pradalgėje*), dail. Č. Janušą (*Vienybėje*). Kult. ir lit. temomis rašė *Aiduose, Dirvoje, Drauge, Tėviškės žiburiuose*. Knygoje *Lietuvių literatūra svetur* (1968) parašė skyrių apie dramą. *Aiduose* paskelbė studiją apie poeto M. Vaitkaus kūrybą (1964). Parengė F. Kiršos *Palikimą* (1972), redagavo antologiją *Italijos balsai* (1989). Su A. Gustaičiu įrašė liet. poezijos plokštelę (1964). Lietuvoje išleista eilėraščių kn. *Lyrika* (1984), *Dar ir dabar* (1994), *Kasdieninė lietuvybės duona* (1996), drama *Atlantida* (1997), *Raštai* (1996–97), rašytojo J. Kundroto biografinė kn. *Atsigręžęs į šviesą* (2002).

SAPLIS Stanislovas (1917.XI.5 Detroite, MI – 1995.III.3 Racine, WI; palaidotas Čikagoje, IL), kunigas marijonas. Mokėsi Marianapolio koledže Thompsone, CT, bakalauro laipsniu baigė 1940. Įstojęs į marijonų vienuoliją, studijavo teologiją kun. seminarijoje Marian Hillse, IL. Kunigu įšventintas 1944, trejus metus kunigavo Avellanedoje (Argentina). Nuo 1947 studijavo valdymą Marquette un-te Milwaukee, WI, įgijo magistro laipsnį. 1951–60 Marianapolio vienuolyno vyresnysis, Marian Hillso kun. seminarijos prefektas, Marianapolio koledžo mokytojas. 1960 vėl pasiųstas į Avellanedą, kur vadovavo vienuolynui, įsteigė Lietuvos vyčių org-ją. 1963–68 Marian Hillso kun. seminarijos prefektas. 1968–70 kunigas Šv. Jurgio parapijoje Niagara Fallse, NY, 1970–75 ir 1984–87 Šv. Petro parapijos klebonas Kenoshoje, WI. 1975 išrinktas marijonų viceprovincijolu. 1987 paskirtas Marianapolio kolegijos ir marijonų sem-jos prefektu. Nuo 1989 Šv. Kazimiero parapijos klebonas Racine.

SARPALIUS Petras Vytautas (1887.II.23 Wanamie, PA – 1953.XI.4 Čikagoje), smuikininkas, dirigentas, kompozitorius. Smuikuoti ir skambinti fortepijonu pradėjo mokytis pas savo tėvą (jis turėjo šeimyninį orkestrą). Muziką studijavo Wyomingo seminarijoje, 1909–10 Franklino in-te Philadelphijoje, PA, 1910–12 Ithacos koledžo, NY, konservatorijoje. Čia laimėjo stipendiją dvejų metų smuiko ir kompozicijos studijoms Cornellio in-te, 1912–13 studijas gilino Čikagos muzikos koledže.

Petras Vytautas Sarpalius

1915–52 dirbo b-vėje *Commonwealth Edison Co.* Laisvalaikiu vadovavo vaikų chorams *Bijūnėlis* ir *Jaunosios Birutės*, subūrė vaikų orkestrą ir 10 metų jam vadovavo, buvo *Socialistų, Suvalkiečių, Pirmyn* ir *Birutės* chorų vadovas. Nuo 1932 griežė *Business and Professional Men's*, kelerius metus – *Chicago Civic Symphony* orkestruose, vadovavo orkestrui *Atžala*. Savo brolius ir draugus subūrė į Sarpalių ansamblį; su juo koncertavo, dalyvavo operečių pastatymuose, griežė šokių vakaruose. Ansambliui paruošė ~100 muz. kūrinių, pagrįstų liet. liaudies melodijomis. Sukūrė ~20 kūrinių balsui su fortepijono pritarimu, ~20 dainų chorams, rašė muziką operai pagal K. Jurgelionio veikalą *Uždraustos giesmės* (1938), papildė ir instrumentavo M. Petrausko operetę *Šienapjūtė* (1954 pastatė *Dainavos* ansamblis Čikagoje). Užrašė kelis šimtus liaudies melodijų, nurašė beveik visus A. Juškos, A. Sabaliausko ir kt. liaudies dainų rinkinius (iš viso ~10 000 melodijų).

SARPALIUS William (Bill **Sarpalius;** g. 1948.I.10 Los Angeles, CA), politikos veikėjas. 1967–68 asociacijos *Texaso ateities fermeriai* (*Texas Future Farmers of America Association*) prezidentas. 1970 baigė Clarendono koledžą, 1972 Texaso technikos un-te gavo bakalauro laipsnį. 1972–78 dirbo mokytoju, vertėsi žemės ūkiu. 1978 baigė Vakarų Texaso valst. un-tą (magistras). 1981–89 Texaso v-jos senatorius. 1989–95 Demokratų partijos atstovas Kongrese. Texaso valstijos įstatymų leidybos (legislatūros) narys.

SAULAITIENĖ Ona Marija (**Lichtenšteinaitė;** 1907.XII.9 Panevėžyje – 1979.XI.15 Oakville, CT), pedagogė. Skautų veikėjo A. Saulaičio žmona, kunigo A. V. Saulaičio ir poetės M. Stankus-Saulaitės motina. 1925 baigė Panevėžio g-ją. Rygos un-te studijavo anglų filologiją. 1928 studijas tęsė Londono un-te. Mokytojavo Šiaulių berniukų, mergaičių ir suaugusiųjų, Pagėgių, Kauno V ir *Aušros* mergaičių g-jose. 1941 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Rytprūsiuose. Nuo 1933 Šiauliuose buvo vyresn. skaučių draugovės draugininkė, Pagėgiuose skaučių vietininkė ir Kaune skaučių tuntininkė. Nuo 1945 Augsburge vedė anglų k. kursus ir

Ona Marija Saulaitienė

dėstė g-joje. Dirbo vertėja įv. komisijose, amer. karo teisme. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Waterbury, CT. Dirbo Šv. Juozapo m-loje. Dalyvavo skautų veikloje. 1948–50 buvo LSS tarybos narė, Waterbury – kurį laiką skaučių vietininkė. Iš anglų k. išvertė R. Baden-Powellio kn. *Skautybė mergaitėms* (1938), *Skautų vadovui* (1947, su A. Landsbergiu). Į anglų k. išvertė A. Šapokos kn. *Lithuania Through the Ages* (1948). *Skautų aidui* ir kt. žurnalams parašė daug straipsnių apie liet. papročius ir gamtą. Vokietijoje buvo Pabaltijo moterų tarybos narė, Waterbury 1956 suorganizavo liet. moterų klubą.

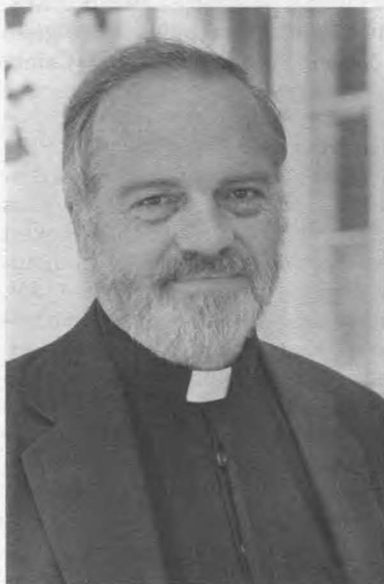
SAULAITIS Antanas (1906.IX.13 Liepojoje, Latvija – 1989.VI.11 Waterbury, CT), skautų veikėjas. Pedagogės O. M. Saulaitienės vyras, kunigo A. V. Saulaičio ir poetės M. Stankus-Saulaitės tėvas. 1928 baigęs Šiaulių g-ją, studijavo teisę VDU. Studijuodamas dirbo Vidaus reikalų m-joje. 1939–41 Lietuvos Raudonojo Kryžiaus reikalų vedėjas. 1941 pasitraukęs į Vokietiją, gyveno Rytprūsiuose. 1945 Augsburge suorganizavo Liet. Raudonojo Kryžiaus sk., buvo jo v-bos narys ir pirmininkas. 1949 persikėlęs į JAV, apsigyveno Waterbury. Dirbo fabrikuose. 1951–55 JAV LB steigimo vienas pradi-

Antanas Saulaitis

ninkų ir laikinojo organizacinio k-to sekretorius, 1955–58 tarybos narys. Skautas nuo 1920. Buvo renkamas į vadovybę: 1935–40, 1945–50 ir nuo 1963 LSS tarybos narys, 1967–76 pirmininkas. 1934 Anglijoje baigė Gilwellio kursus, 1946, 1977 buvo vienas jų vadovų. LSS tautinių bei jubiliejinių stovyklų vadovas (1948, 1963, 1968, 1973). 1929–40 (su petrauka) ir 1964–69 *Skautų aido* redaktorius. 1945–50 redagavo LSS vadovybės biuletenį, 1965–69 skautų tėvams bei vadovams skirtą žrn. *Skautybė*. Parengė leidinių skautams: 1939 ir 1940 kalendorių *Budėk*, *Skiltininkų vadovėlį* (1938, su V. Kamantausku), A. Smetonos minčių ir kalbų skautams rinkinį *Vado pasėkė* (1939), *Skautų programos* (1948, su R. Šilbajoriu). Bendradarbiavo *Mūsų viltyje*, *Budžiu*, *Drauge*. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino (1935), LSS Geležinio Vilko, Latvijos skautų Baltos lelijos (1934) ordinais, Estijos skautininkų Garbės ženklu, popiežiaus Jono Pauliaus II – Šv. Silvestro ordinu (1985).

SAULAITIS Antanas Vytautas (g. 1939.V.28 Kaune), kunigas jėzuitas, visuom. veikėjas. Pedagogės O. M. Saulaitienės ir skautų veikėjo A. Saulaičio sūnus, poetės M. Stankus-Saulaitės brolis. Nuo 1941 gyveno Vokietijoje, mokėsi Augsburgo liet. g-joje. 1949 atvyko į JAV. 1961 baigė Fairfieldo un-to, CT, Chemijos skyrių, įstojo į jėzuitų ordiną. Studijavo filosofiją Bostono, teologiją – Westono, MA, koledžuose. 1969 įšventintas kunigu. 1970–77 Šv. Kazimiero parapijos vikaras São Paule, Brazilija. 1977–80 Jaunimo centro direktorius Čikagoje, IL. 1982–97 Čikagos jėzuitų vienuolyno vyresnysis. 1984–98 JAV lietuvių jėzuitų provincijolas. 1989–98 vysk. P. Baltakio Sielovados tarybos vicepirmininkas. Nuo 1968 lankė liet. parapijas P. Amerikoje, Australijoje ir Europoje. Aktyvus skautų veikėjas: 1964 pakeltas skautininku, korp. *Vytis* narys, nuo 1991 Akademinio skautų sąjūdžio v-bos narys. Nuo 1964 dalyvauja PLJS stovyklų ir suvažiavimų rengime, jų kapelionas, 1972–76 PLJS pirmininkas. 1970–77 Brazilijos LB v-bos narys. Nuo 1977 dalyvavo JAV LB veikloje. 1978–83 PLB v-bos narys švietimo reikalams. Daug metų lituanistinėse mokyklose dėstė tikybą, visuom. ugdymą, Lietuvos istoriją. Bendradarbiauja spaudoje, redagavo daugelį studentų, skautų laikraščių (1956–59 *Mūsų lapinė*, 1957–59 *Budžiu*, 1977–80 *Mūsų vytį*, 1980–97 *Skautų aidą*) ir leidinių. Parašė keliolika knygų visuomenės ugdymo, skautų veiklos temomis ir rel.

Antanas Vytautas Saulaitis

turinio vadovėlių: *Bendruomenėje ir stovykloje* (1966), *Skautų užsiėmimai* (1971), *Bendruomenės keliu* (1972), *Skautiškųjų vienetų vadovai ir vadovės* (1975, 1993 Vilniuje), *Pratimai religiniais klausimais* (1978), *Rinkinėlis stovyklai* (1983, keli leid.), *Kito link* (2002). Parengė informacinių leidinių apie išeivius Brazilijoje: *Brazilijos lietuvių žinynas* (1973), *Penkiasdešimtmetis* (1976). Portugalų k. parengė leidinių apie Lietuvą, išvertė J. Ereto *Die vergessene Balten* (1973). 1998 buvo paskirtas Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincijolu ir grįžo į Lietuvą. 1998–2001 Šv. Jonų bažnyčios Vilniuje rektorius. Nuo 2001 Vilniaus akademinės sielovados centro vadovas. Nuo 2002 Vilniaus arkivyskupijos kunigų tarybos narys. Aktyvus katal. spaudos ir radijo bendradarbis. Apdovanotas LSS medaliais ir Geležinio Vilko ordinu.

SAULĖNAS Simonas (g. 1919.IV.19 N. Albingtone, MA), kunigas. 1944 baigė Šv. Jono kunigų seminariją Brightone, CO, ir įšventintas kunigu. 1944–47 kunigavo Šv. Petro parapijoje P. Bostone, 1947–54 Šv. Roko parapijoje Broctone, 1954–56 Šv. Juozapo amer. parapijoje Pepperellyje, visos MA, 1956–62 Nekalto Prasidėjimo parapijoje Cambridge, OH, 1962–64 Šv. Pranciškaus parapijoje Lawrence, MA. Nuo 1964 klebonas Haverhillyje, 1966 grįžo klebonu į Nekalto Prasidėjimo parapiją Cambridge.

SAULIENĖ Julija (**Vailokaitytė;** 1927.VII.1 Kaune – 1995.XI.6 Čikagoje, IL), socialinė darbuotoja. Leidėjo ir redaktoriaus V. Sauliaus žmona. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Mokėsi Eichstätto g-joje, 1947–49 Tübingeno un-te studijavo filosofiją. 1949 persikėlė gyventi į JAV. 1953 socialinių mokslų bakalaurės laipsniu baigė Šv. Juozapo Kalno koledžą Cincinnati, OH. Vėliau studijavo Loyolos un-te Čikagoje; 1955 magistrė. 1955–68 Čikagos imigrantų tarnybos socialinės globos viršininkė. 1963–66 dar dėstė J. Addams m-loje. Iki 1980 dirbo Jaunuolių apsaugos tarnyboje, vėliau – Čikagos Sveikatos dep-to socialinės globos programų darbuotoja, direktorė. Aktyviai dalyvavo JAV LB veikloje, nuo 1988 Socialinių reikalų tarybos narė. Buvo org-jos *Lietuvos dukterys* narė, nuo

Julija Saulienė

1985 seniūnė. 1990 su kitais įsteigė labdaros org-ją *Lietuvos vaikų viltis* bei Čikagos *Caritas* talkos būrelį, jam vadovavo. Padėjo V. Šauliui išleisti H. Radausko, A. Nykos-Niliūno, V. Mačernio poezijos knygas ir daug kitų leidinių.

SAULYNAS Ignas (1918 Tuloje, Rusija – 1985 Baltimorėje, MD), gydytojas. Grįžęs iš Rusijos, Alytuje baigė g-ją. 1940 Kaune baigė Karo m-lą ir įgijo atsargos leitenanto laipsnį, 1944 – VDU Med. f-tą. Priklausė studentų medikų korp. *Fraternitas Lithuanica*. 1944 pasitraukė į Vokietiją, iš ten emigravo į Australiją. 1955 atvyko į JAV ir apsigyveno Baltimorėje. Stažavo Franklino aikštės ligoninėje Baltimorėje, 1956–58 ten pat specializavosi vidaus ligų srityje. Išlaikęs egzaminus įgijo teisę verstis privačia praktika Marylando valstijoje ir iki mirties dirbo Baltimorės priemiestyje Glen Gurnie.

SAULIUS Mykolas (1902.X.10 Aviliuose, Zarasų aps. – 1971.IV.6 Denveryje, CO), violončelininkas, muz. pedagogas. 1909 mirus tėvui, su motina persikėlė į Sankt Peterburgą, Rusija. Čia baigė 6 g-jos klases ir pradėjo mokytis griežti violončele. Po I pasaul. karo grįžo į Lietuvą. Kauno muz. m-loje mokėsi griežti vio-

Mykolas Saulius

lončele pas G. Ludwigą ir P. Berkavičių. Suorganizavo korporaciją *Harmonija*, buvo jos pirmininkas. 1933 baigęs Kauno konservatoriją, dvejus metus studijavo Prancūzijoje (pas prof. D. Alexanianą); 1935 gavo pedagogo diplomą. Grįžęs į Kauną, rengė kamerinius koncertus, violončele griežė Kauno radiofono simf. orkestre, 1936 – reprezentaciniame styginių kvartete. 1940 persikėlė į Vilnių. Dėstė muz. m-loje ir vadovavo Vilniaus filharmonijos orkestro violončelininkų grupei. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Münchene iki 1949 griežė tarptautiniame simf. orkestre (buvo ir koncertmeisteris), liet. styginių kvartete, rengė solinius koncertus, sonatų koncertus su prof. V. Ružickiu ir pianiste K. von Teuffel. 1949 apsigyveno JAV. Griežė Indianapolio, IN, ir San Antonio, TX, simf. orkestruose (po metus), nuo 1951 – Denverio simf. orkestre. Kaip solistas koncertavo su šiuo orkestru ir Colorado Springso, CO, simf. orkestro ansambliu.

SAULIUS Vytautas (1915.V.4 Rygoje – 1987.VIII.4 Čikagoje, IL), knygų leidėjas. Socialinės darbuotojos J. Saulienės vyras. Per I pasaul. karą su tėvais gyveno Rusijoje. 1920 iš Maskvos grįžo į Lietuvą. Mokėsi Panevėžio g-joje, istoriją studijavo VDU ir VU. Klausėsi P. Galaunės meno istorijos paskaitų. Studijuodamas ir dirbdamas Panevėžyje globojo skautus, domėjosi aviacijos sportu, dalyvavo sklandymo varžybose. 1944 pasitraukė į Vokietiją, į Müncheną. Karui pasibaigus, išvyko į Romą, kur tęsė meno studijas ir pradėjo rūpintis knygų leidyba. Čia parengė spaudai V. Mačernio poezijos rinktinę (7 vizijas ir 12 sonetų, su dail. V. Aleksandravičiaus iliustracijomis; 1947 išleido Centrinis liet. k-tas). 1948 grįžo į Vokietiją, įsijungė į *Šviesos* sambūrį ir į žrn. *Šviesa* redakciją. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje. 1951 įsteigė knygų leidyklą *Terra*. Išleidęs H. Radausko *Strėlę danguje*, A. Rūko *Bokštai, meilė ir lemtis*, po metų leidyklą perdavė V. Civinskui ir įkūrė *Litho Art Studio*. Šioje leidykloje išleido H. Radausko, A. Nykos-Niliūno poezijos knygas. Su grafiku A. Kurausku parengė grafikos albumą *Paulius Augius* (1967). Iš viso parengė apie 50 leidinių. Vėliau *Litho Art Studio* perkėlęs į *Draugo* spaustuvę (kurį laiką joje ir dirbo), sumodernino jos techniką. Meniškai parengtomis knygomis prisidėjo prie liet. išeivių lit-ros populiarinimo.

SAVAITIENĖ Laima (**Jankevičiūtė, Valiukėnienė;** g. 1922.IV.17 Kaune), mokytoja, visuomenininkė. Žurnalisto, bankininko J. Savaičio

Laima Savaitienė

žmona. Pradžios ir vid. mokslą ėjo Belgijoje. 1941 baigusi VIII Kauno g-ją, VDU studijavo sociologiją ir žurnalistiką. 1944 pasitraukė į Vokietiją, bombardavimo metu 1945 sunkiai sužeista. Vyras Antanas Valiukėnas, VLIKo atstovas Berlyne, NKVD agentų pagrobtas, mirė Sverdlovsko lageryje. 1950 atvyko į JAV. Niujorko un-to Menų ir mokslų koledže studijavo prancūzų k. ir lit-rą; 1965 bakalaurė, 1966 magistrė. 1966–72 ir 1985–86 dėstė prancūzų k. Niujorko m-lose. 1974–84 dirbo *The Chase Manhattan Bank* Ekonomikos ir Tarpt. skyriuose. 1988 už prancūzų k. programą Vernono pr. m-loje išrinkta Vašingtono apygardos pagyvenusių savanorių (*Adult Volunteer*) metų mokytoja. Lietuvai laisvėjant uoliai dalyvavo aukų rinkimo akcijoje *Dovana Lietuvai* (LB Sunny Hillso, FL, apylinkė 1990 surinko daugiausia aukų iš visų 70 JAV LB apylinkių). 1994–2000 JAV LB Sunny Hillso apyl. pirmininkė. XIV, XV ir XVI JAV LB Tarybų narė 1994–2002. 1997 PLB IX seimo Vilniuje atstovė. Veikli Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) Floridos sk. narė.

SAVAITIS Jurgis (iki 1940 **Savickas;** g. 1921.IV.22 Prasčiūnuose, Raguvos vls., Panevėžio aps.), žurnalistas, bankininkas, visuomenininkas. Mokytojos L. Savaitienės vyras. Mokėsi Panevėžio g-joje, 1940 baigė Ukmergės A. Smetonos g-ją, 1941 ped. kursus. Mokytojavo Pabaisko ir Vilniaus pr. m-lose, vėliau dirbo vertėju profesinių s-gų centro biure Kaune. Spaudoje bendradarbiavo nuo 1935 (*Ateities spinduliuose, Ateityje, Mokslo dienose, XX amžiuje*). 1944 pasitraukė į Vakarus, apsigyveno Švedijoje. Čia redagavo liet. pabėgėlių laikraštį *Svetur,* jame pirmą kartą pavartojo terminą *už geležinės uždangos.* 1946 persikėlė į JAV, buvo pirmosios Liet. tremtinių d-jos sekretorius (1946–49). 1947 Ilinojaus valstijos BALFo aukų rinkimo k-to narys. ALTo siunčiamas lankėsi liet. kolonijose JAV ir Kanadoje, skaitė paskaitas apie nacių ir sovietų okupacijas. 1946–50 *Draugo* redakcijos narys; Tadaušo Dūdelės slap. vedė nuolatinę skiltį. Korėjos karo metu 1950–52 tarnavo JAV kariuomenėje (kar. žvalgybos skyriuje). 1954–59 studijavo Niujorko un-to Prekybos f-te baigė magistro

Jurgis Savaitis

laipsniu. 1952–86 dirbo *The Chase Manhattan Bank,* WA, tarnybą baigė antruoju viceprezidentu. Nuo 1988 JAV LB Sunny Hillso, FL, apyl. iždininkas. Amerikos legiono narys. Suredagavo A. Tolio (A. Chmieliausko) kn. *Mirties kolona* (1947) apie kalinių žudynes prie Červenės. Vadovėliui *International Banking* (1966) parašė sk. *Lending Abroad* apie paskolas užsieniui. Bendradarbiauja *Darbininke, Drauge, Dirvoje.*

SAVICKAITĖ Zita (**sesuo Marija Paulė;** g. 1930.II.16 Valdaikiuose, Smilgių vls., Panevėžio aps.), vienuolė. Mokėsi Panevėžio g-joje. 1944 pasitraukusi į Vokietiją, baigė Hanau liet. g-ją. 1949 persikėlė į JAV. Įstojusi į Nekaltai Pradėtosios Mergelės Marijos vienuoliją, 1960 baigė sociologijos studijas Annhursto kolegijoje Woodstocke, CT. Daug metų dirbo jaunimo stovyklose: *Immaculata* Putname, CT, *Dainavoje* prie Manchesterio, MI. *Neringos* stovyklos Marlbore, VT, viena steigėjų ir direktorių. Dirbo vaikų darželiuose Toronto ir Montréalyje, Kanada. 1959 redagavo žrn. *Eglutė.* Dirbo ir su pagyvenusiais žmonėmis: buvo *Willa Marie* administratorė Thompsone, CT, Montréalyje įkūrė pensininkų klubą *Rūta.* 1984–88 vienuolijos provincijolė. Nuo 1988 Montréalio vienuolyno viršininkė.

SAVICKIS Eugenijus (Eugene **Sawicki;** g. 1939.XI.7 Brooklyne, NY), kunigas, psichologas, vadybininkas. Ph. D. (1984). Tarnavo JAV kariuomenėje Vokietijoje (2 metus). Žuvus tėvui ugniagesiui, pasirinko ugniagesio profesiją, dirbo Niujorko gaisrininkų dep-te, operacijų vadovas. 1970 bakalauro laipsniu baigė Gailestingumo (Mercy) koledžą Dobbs Ferry, NY, 1972 įgijo psichologijos magistro laipsnį Manhattano koledže Riversdale Bronxe, NY, 1975 – teologijos magistro laipsnį Woodstocko jėzuitų m-loje, Kanada, 1980 – slaugos bakalauro Hunterio koledžo slaugos m-loje, 1981 slaugos ir gerontologijos magistro laipsnius Columbijos un-to Mokytojų koledže, NY, ir 1984 ligoninių administravimo daktaro laipsnį Columbijos un-te. Kun. V. Palubinsko paragintas, 1984 išvyko į Romą baigti teologijos studijų: Popiežiškajame Grigaliaus un-te apgynė kanonų teisės licenciatą. Kunigu įšventintas 1986 Šv. Patriko katedroje Niujorke. Dvasinę tarnybą pradėjo vikaru Aušros Vartų parapijoje Niujorke, nuo 1989 – klebonas. Niujorko arkivyskupijos Moterystės tribunolo, Sveikatos tarybos konsultantas. Arkivyskupijos paskirtas jos atstovu į JT Slaugos k-tą, 1990 skaitė pagr. pranešimą jo organizuotame kongrese.

SAVICKUS Konstantas (**Savickis;** 1908.X.14 Punske – 1992), teisininkas, sporto veikėjas. Teisės daktaras (1932). Į JAV su tėvais atvyko 1909. Čikagoje, IL, baigė vidurinį ir aukštąjį mokslą. 1929 Northwesterno un-te Čikagoje įgijo bakalauro, 1932 teisės daktaro laipsnį. Studijų metais sportavo. 1935–36 gyveno Lietuvoje, buvo Kūno kultūros rūmų sporto instruktorius. 1938 su kitais treniravo Lietuvos krepšinio komandą – Europos krepšinio pirmenybių čempionę. Krepšinio ir vandens sporto temomis rašė į žrn. *Fiziškas auklėjimas.* Grįžęs į JAV, 1933–35 Čikagoje redagavo *Lietuvos vytį.* Vėliau dirbo teisininku. Išleido kn. *Krepšinis* (1936).

SAVRIMAS Julius (**Savrimavičius;** g. Lietuvoje), dainininkas (tenoras). Debiutavo Čikagos liet. operoje, vėliau atlikdavo nedidelių vaidmenų partijas G. Verdi *Trubadūras, Aida,*

Julius Savrimas

Tosca, Traviata, L. van Beethoveno *Fidelio,* J. Karnavičiaus *Gražina,* B. Smetanos *Parduotoji nuotaka* ir kt. operose.

SCHMALSTIEG William Riegel (**Šmolstygas;** g. 1929.X.3 Sayre, PA), JAV filologas, slavų ir baltų kalbų tyrinėtojas. Ph. D. (1956). VU garbės daktaras (1994). 1950–51 ir 1954–56 studijavo kalbotyrą Pennsylvanijos un-te (klausėsi V. Krėvės, A. Senno, A. Salio paskaitų), 1951–

William Riegel Schmalstieg

52 Columbijos un-te. 1956–59 dėstė Kentucky un-te, 1959–63 Lafayette koledže, 1963–64 Minnesotos un-te. Nuo 1957 buvo *General Linguistics* red. pavaduotojas. 1964–2002 Pennsylvanijos valst. un-to profesorius, 1969–91 Slavų kalbų katedros vedėjas. 1967–72 Šiuolaikinių kalbų asociacijos Baltų ir slavų kalbotyros Bibliografijos skyriaus redaktorius. 1968 Pennsylvanijos un-te suorganizavo pirmąją JAV baltistų konferenciją. 1970 ir 1975 dalyvavo baltistų konferencijose Vilniuje, 1980 Rygoje. Skaitė paskaitas JAV, Japonijos, Kanados, Europos (ir Lietuvos) aukštosiose m-lose. Parašė *Readings in Old Prussian* (1966), *Introduction to Modern Lithuanian* (su L. Dambriūnu ir A. Klimu, 1966), *An Old Prussian Grammar* (1974), *Studies in Old Prussian* (1976), *A Lithuanian Historical Syntax* (1988), *The Historical Morphology of the Baltic Verb* (2000) ir kt. mokslo veikalų, straipsnių (daugiausia baltų ir slavų kalbotyros klausimais), recenzijų. Kartu su B. Jēgeriu parengė J. Endzelyno *Baltų kalbų garsai ir formos* anglišką vertimą su papildomais komentarais (*Comparative Phonology and Morphology of the Baltic Languages*, 1971), su A. Klimu – *Lithuanian-English Glossary of Linguistic Terminology* (1971). Nuo 1964 Lituanistikos in-to narys, 1971 in-to darbuose išspausdino prof. J. Kazlausko baltų kalbotyros darbų apžvalgą. 1973 į anglų kalbą išvertė prof. A. Sabaliausko kn. *Žodžiai atgyja*. Dalyvauja Baltijos studijų plėtros asociacijos veikloje, 1982–84 prezidentas.

SEDAITYTĖ Judita **(Sedaitis;** g. 1956.XII.27 Čikagoje, IL), sociologė, meno kritikė. Architekto R. Glinskio žmona. Ph. D. Čikagos un-te įgijo bakalauro, 1982 magistro laipsnį (sociologija). Vėliau studijas gilino Columbijos un-te, SC; gavo magistro ir daktaro laipsnius. 1979–83 dirbo moterų socialinės pagalbos srityje, buvo moterų kursų direktorė. Nuo 1980 reiškiasi spaudoje kaip meno kritikė bei redaktorė, daug dėmesio skiria feminizmo problemoms. 1986–93 Columbijos un-to dėstytoja. Stanfordo un-te, CA, dirba moksl. darbą – tyrinėja Rusijos ekonominį persitvarkymą. Parašė knygas: *Lithuania: The Rebel Nation* (su V. S. Vardžiu, 1997), *Perestroika From Below: Social Movements in the Soviet Union* (su Butterfieldu), straipsnių. Dalyvauja *Santaros-Šviesos* veikloje, MKS. JAV LB narė.

Judita Sedaitytė su vyru R. Glinskiu ir sūnumi

SEDLICKAS Romanas Algimantas (g. 1942.VII.23 Vievyje), teisininkas. Teisės daktaras (1967). 1944 su šeima pasitraukė į Vokietiją, ten lankė m-lą. Persikėlęs į JAV, 1960 Rochesteryje, NY, baigė Aqvinaso in-tą, 1964 Niujorko, NY, Fordhamo un-te įgijo filosofo specialybę, Niujorko valst. un-te Buffalo, NY, apgynė teisės daktaro disertaciją. Tarnavo JAV karinėse oro pajėgose Vietname. Vėliau vertėsi advokato praktika. 1991 grįžo į Lietuvą. Konsultavo privačius asmenis, b-ves ir valstybės pareigūnus tarpt. ir verslo teisės bei autorinių teisių klausimais, dirba Lietuvos MA Puslaidininkių fizikos in-to konsultantu ryšiams su užsieniu. Nuo 1999 Lietuvos liberalų s-gos narys. Nuo 2000 LR Seimo narys. Parašė kn. *War in Chechnia* (JAV, su S. Kneziu, 1999).

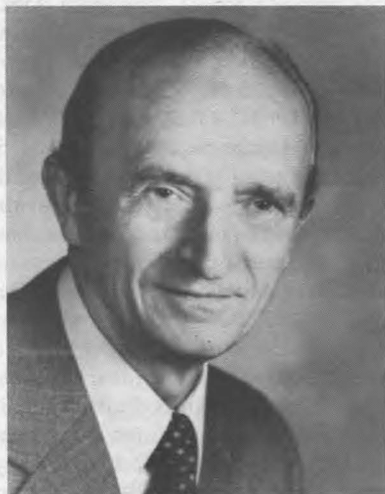
SEIBUTIS Leonas (g. 1923.XII.1 Užpaliuose, Utenos aps.), gydytojas urologas. 1942 VDU studijavo mediciną. Pasitraukęs į Vokietiją, 1949 Frankfurte prie Maino baigė J. W. Goethe un-tą. Tais pačiais metais atvyko į JAV. 1956–58 tarnavo JAV kariuomenėje. 1959 Čikagos un-te, IL, įgijo urologo specialybę. Turi teisę praktikuoti Ilinojaus valstijoje. Nuo 1960 verčiasi priv. praktika. 1979–93 kas dveji metai vykdavo į

Leonas Seibutis

Vilniaus klinikinę ligoninę, kur operuodavo ligonius (padarė 105 operacijas). 1965–67 Ilinojaus LGD sekretorius.

SEKMAKAS Kazys (1919.XI.9 Kaune – 1998.VII.9 Vilniuje; palaidotas Čikagoje, IL), chemikas, išradėjas. KTU garbės daktaras (1998). 1938 baigė Kauno III g-ją ir studijavo VDU Technologijos f-te, 1944 įgijo inžinieriaus chemiko kvalifikaciją. Pasitraukęs į Vokietiją, metus dirbo *Siemens* b-vės laboratorijoje Geros mieste. 1945–49 Hanau stovykloje dirbo UNRRA ir Raudonojo Kryžiaus įstaigoje. Kurį laiką dirbo tiriamąjį darbą plastikų srityje *Siemens-Halske* įmonėje. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje. Metus padirbęs *Wahl* fermentacijos in-te, 1950–56 dirbo *Armour* b-vėje vaistų ir polimerų tyrimo srityje. 1956–85 polimerinių dangų ir dažų b-vės *De Soto* Des Plaines, IL, tyrimų vyr. mokslininkas, 1985–91 konsultantas. JAV yra gavęs 141 patentą ir 273 kitose 15 šalių (iš polimerų sintezės ir technologijos). Jo sukurtos naujos polimerinės dangos naudojamos automobilių, lėktuvų, kosminių laivų gamyboje, pastatams dažyti. Pagal jo patentus produkcija gaminama 48 valstybėse. Keletą kartų buvo pripažintas žymiausiu metų išradėju. Prasidėjus tautiniam atgimimui, aktyviai rėmė Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą, rašė JAV Atstovų Rūmų nariams. Nuo 1995 konsultavo KTU organinės chemijos mokslininkus, 1997 jam perdavė savo patentus.

Kazys Sekmakas

SELENIS Vladas Napoleonas (1913.IV.1 Maskvoje – 1978.IX.20 Manchesteryje, MI), žurnalistas. 1924–31 mokėsi Kretingos ir Klaipėdos Vytauto Didžiojo g-jose. Nuo 1932 dirbo mokesčių inspekcijoje. Buvo aktyvus sportininkas. Nuo 1928 bendradarbiavo spaudoje, nuo 1936 *Lietuvos aido* korespondentas Šiauliuose, vėliau Kretingoje. 1950 atvyko į JAV, apsigyveno Detroite, MI. 1960 Michigano un-te baigė verslo administravimą. Buvo Detroito LB pirmininkas, BALFo direktorius, dalyvavo kitų liet. org-jų veikloje. Rašė *Naujienose*, nuo 1964 *Draugo* korespondentas. Lietuvių žurnalistų s-gos (1967 v-bos) narys.

SEMĖNAS Alfonsas (iki 1939 **Semenavičius;** 1906.X.3 Glasgowe, D. Britanija – 1966.XII.17 Čikagoje, IL), elektronikos inžinierius, visuomenininkas. Spaudos darbuotojos S. E. Semėnienės vyras. 1914 grįžo į Lietuvą, dėl I pasaul. karo pasitraukė į Rusiją. 1922 vėl grįžęs į Lietuvą, mokėsi Mažeikių g-joje, baigė 1929. VDU studijavo inžineriją, 1935 gavo technologijos inž. diplomą. Skautas nuo g-jos laikų, VDU *Plieno* vyrijos narys. 1936 aspirantu baigė Karo m-lą (leitenantas). 1937–38 ryšių bataliono

Alfonsas Semėnas

dirbtuvių Šančiuose direktoriaus pavaduotojas. 1938–39 specializavosi Marconi bevielių komunikacijų koledže Chelmsforde, Anglija. 1939 Kauno radijo stoties inžinierius, vėliau – pašto v-bos vyr. inžinierius. 1941–44 VDU Radijo katedros vyr. asistentas, kartu dėstė radijo kursą Kauno aukštesniojoje technikos m-loje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, Hanau stovyklos liet. g-joje dėstė anglų k. ir buvo stovyklos radijo kursų vedėjas ir lektorius. 1947–48 *McKinley* laboratorijos Londone inžinierius, D. Britanijos liet. s-gos vienas organizatorių. 1948 persikėlė į JAV ir trejus metus dirbo *Telequip* laboratorijos inžinieriumi Čikagoje. Nuo 1951 vadovavo nuosavai elektronikos įmonei. 1954 baigė Amerikos radijo korporacijos (RCA) spalvotos televizijos kursus. Liet. profesorių draugijos v-bos, ALIAS centro ir Čikagos sk. v-bos narys. Bendradarbiavo *Lietuvos aide, XX amžiuje, Savaitėje, Drauge, Technikos žodyje*, LE. Parengė *Radiotechnika radiomechanikams* (1946).

SEMĖNIENĖ Stasė Elena (**Lapaitė;** g. 1916.VI.12 Irkutske, Rusija), spaudos darbuotoja, visuomenininkė. Inžinieriaus A. Semėno žmona. 1921 su tėvais grįžo į Lietuvą. 1934 baigė Kėdainių g-ją. VDU Hum. mokslų f-to Filologijos sk. baigė 1938. Veikė skautų org-joje. Studijuodama buvo korp. *Filiae Samogitiae* v-bos narė. Metus anglų k. mokėsi Londone. 1944 pasitraukusi į Vokietiją, dirbo vertėja ir Hanau liet. g-joje 1945–47 dėstė anglų kalbą. Hanau stovykloje atstovavo lietuvėms Tarpt. moterų s-goje. Metus praleidusi D. Britanijoje (Londone), 1948 persikėlė į JAV. Apsigyveno Čikagoje, IL. 1952–92 dirbo *Draugo* redakcijoje *Moterų gyvenimo* sk. redaktore. Nuo 1986 Balzeko liet. kultūros muziejaus ryšių su visuomene direktorė. Nuo 1955 Pabaltijo moterų tarybos Čikagos sk. pirmininkė. BALFo Čikagos sk. vicepirmininkė. Priklauso Mokytojų, Liet. žurnalistų s-gai. Bendradarbiavo *Naujienose, Moteryje.*

SENKUS Jurgis (g. 1936.X.24 Marijampolėje), ekonomistas, visuomenininkas. 1961–67 dirbo Čikagos–Šiaurės vakarų geležinkelyje. 1970 bakalauro laipsniu baigė verslo administravimo ir rinkodaros studijas Colorado un-te Denveryje. Iki pensijos (1994) ėjo įv. pareigas Colorado valstijos komunalinių paslaugų planavimo ir organizavimo tarnyboje. 1986–88 buvo San Luiso, CO, ek. plėtros d-jos direktorių tarybos narys. 1990–94 Žmonių su negalia įdarbinimo tarnybos Denveryje vienas direktorių. 1991–94 Pietų Denverio ek. plėtros grupės vienas vadovų. Priklausė ASS. JAV LB Colorado apyl. narys, 1968 pirmininkas.

SENN Alfred (1899.III.19 Blotzheime, Prancūzija – 1978.II.9 Ashforde, CT), šveicarų kilmės JAV kalbininkas. Istoriko A. E. Senno tėvas. Daktaras (1921). Connecticuto lituanistikos in-to garbės narys (1975). Tėvams grįžus iš Prancūzijos į Šveicariją, mokėsi Sankt Galleno g-joje, nuo 1918 – Fribourgo un-te, kur gavo daktaro laipsnį. 1921 atvyko į Lietuvą, dirbo Eltoje, 1922–25 *Pavasario* s-gos suaugusiųjų g-jos direktorius, 1923–30 Lietuvos un-to Hum. mokslų f-to docentas. Išmokęs lietuvių k., gilinosi į lietuvių kalbotyrą. 1930 išvyko į JAV, 1931–38 Wisconsino valst. un-to Madisone, WI, profesorius, nuo 1938 Pennsylvanijos un-to Philadelphijoje, PA, dėstytojas. 1947 jo rūpesčiu šiame un-te įsteigta Slavų ir baltų stu-

Alfred Senn

dijų katedra; iki 1965 jos vedėjas. Dėstė liet. kalbą vasaros kursuose Niujorko, Š. Carolinos, Kalifornijos un-tuose (1930–55). Buvo amer. kalbininkų nuolatinis patarėjas baltistikos klausimais. 1948 JAV slavų ir R. Europos kalbų mokytojų s-gos, 1956–59 Vokiečių kalbų mokytojų s-gos, 1960–63 Tarpt. slavistų s-gos pirmininkas. Parašė: *Kleine litauische Sprachlehler* (1929), *Lithuanian Dialectology* (1945), *Handbuch der litauischen Sprache* (2 d., 1957–66), septynkalbį žodyną *The New College Multilinguae Dictionary* (1967). Svarb. darbas – *Wörterbuch der litauischen Schriftsprache* (5 t., 1932–68; pradėjo rengti su M. Niedermannu ir F. Brenderiu, baigė su A. Saliu). Paskelbė lietuvių k. istorinės gramatikos, leksikos, toponimikos straipsnių. Tyrė senuosius baltų kalbų santykius su slavų ir germanų kalbomis. Jo nuomone, bendra baltų ir slavų prokalbė neegzistavusi. Parašė *Storia della Letteatura Lituana* (1957, II leid. 1964).

SENN Alfred Erich (g. 1932.IV.12 JAV), istorikas. Kalbininko A. Senno sūnus. Ph. D. (1958). VDU garbės daktaras (1999). 1949–53 mokėsi Pennsylvanijos un-te Philadelphijoje, PA; gavo bakalauro laipsnį. 1955 Columbijos un-te Niujorke, NY, gavo magistro, 1958 – daktaro laipsnį. 1958–60 Rutgerio un-to Newarke, NJ, dėstytojas. 1961–98 Wisconsino un-to Madisone, WI, prof. (dėstė istoriją). Parašė kn.: *The Emergence of Modern Lithuania* (1959, II leid. 1975, liet. k. *Lietuvos valstybės atkūrimas, 1918–1920*, 1995), *The Great Powers, Lithuania and the Vilna Question, 1920–1928* (1966), *The Russian Revolution in Switzerland, 1914–1917* (1971), *Diplomacy and Revolution: The Soviet Mission to Switzerland, 1918* (1974), *Jonas Basanavičius: The Patriarch of the Lithuanian National Renaissance* (1980), *Mikalojus Konstantinas Čiurlionis: Music of the Spheres* (su J. Bowltu ir D. Staškevičiumi, 1986), *Lithuania Awakening* (1990, II leid. 2002; liet. k. *Bundanti Lietuva*, 1992), *Gorbachev's Failure in Lithuania* (1995, liet. k. *Gorbačiovo nesėkmė Lietuvoje*, 1997) ir kt.

Alfred Erich Senn

SERAPINIENĖ Teodora (**Skablauskaitė**; 1912.IV.1 Kruopiuose, Šiaulių aps. – 1988.VIII.12 Čikagoje, IL), dainininkė, aktorė, visuomenininkė. Pedagogo I. Serapino žmona. 1930 baigė Joniškio vid. m-lą, 1935 Klaipėdos dramos teatro studiją. 1936–38 Klaipėdos dramos teatro aktorė. Klaipėdoje balsą lavino pas S. Die-

Teodora Serapinienė

vaitytę. 1939–40 Šiaulių dramos teatro aktorė. 1941–44 Merkinės ir Salantų g-jose režisavo liet. rašytojų veikalų, rengė Valstybės teatro solistų koncertus. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Würzburge, Rothenburge, Seligenstadte pastatė liet. dramaturgų veikalų (S. Lauciaus *Partizanai už geležinės uždangos*), pasaką operetę *Pelenė*. 1949 atvyko į JAV. 1949–50 dainavo Brooklyno, NY, operetės chore, giedojo bažn. chore. Persikėlusi į Čikagą, vadovavo vaidintojų ir dainininkų būreliams, koncertavo kaip solistė, 10 metų buvo *Dainavos* ansamblietė, 3 metus dainavo choro (vadovas K. Steponavičius) statomose operetėse. 1954 Čikagoje baigė Komtametro m-lą. Dainuoti mokėsi pas J. Kutkuvienę ir I. Motekaitienę. Su vyru I. Serapinu išleido plokšteles: *Po Tėvynės dangum* (dainos, deklamacijos, 1960), *Motule mano* (T. Serapinienės dainos, Z. Juškevičienės ir I. Serapino deklamacijos, 1969), *Dainos mano žemės* (T. Serapinienės dainos, 1976). Priklausė LŠS (dalyvavo jos atkūrime), Tautinei s-gai, JAV LB. Apdovanota šaulių Žvaigždės medaliu.

SERAPINAS Ignas (g. 1906.XI.3 Gilaičiuose, Platelių vls., Kretingos aps.), pedagogas. Filosofo ir pedagogo R. Serapino brolis. 1928 baigė Telšių Vysk. M. Valančiaus g-ją, 1935 VDU – lituanistikos ir ped. studijas ir vienų metų senovės paminklų apsaugos kursus prie Švietimo m-jos. Buvo korp. *Samogitia* metraštininkas, priklausė Pedagogų d-jai, vėliau Lietuvių mkt. s-gai. 1937–40 mokytojavo Pasvalio P. Vileišio g-joje. Vadovavo literatų būreliui, su kuriuo vasaromis rinko atsiminimus apie liet. rašytojus, užrašinėjo žodžius *Lietuvių kalbos žodynui*, liaudies kūrybą Tautosakos archyvui. Nuo 1940 dirbo Merkinės prog-jos mokytoju, kurį laiką – g-jos direktorius. Nuo 1942 vadovavo Salantų prog-jai (vėliau – g-ja). Reiškėsi skautų veikloje (nuo 1939 paskautininkis), Lietuvių tautinėje s-goje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, apsistojo Würzburge, čia įsteigė g-ją ir jai vadovavo. Po metų paskirtas vadovauti Rothenburgo prog-jai, vėliau Seligenstadto g-joje dėstė lietuvių k. ir lit-rą (parengė jos programas tremties mokykloms). Suaugusiųjų švietimui Würzburge buvo įsteigęs Liaudies un-tą. Dalyvavo Liet. tremtinių bendruomenės, skautų, Lietuvių Raudonojo Kryžiaus veikloje. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1952–64 Aukštesniojoje lituanistinėje m-loje dėstė liet. k. ir lit-rą ir buvo jos vicedirektorius, vadovėlių tikrinimo k-jos pirmininkas. 1953 įsteigė Vydūno skautų vyčių būrelį ir iki 1958 jam vadovavo, parengė skau-

Ignas Serapinas

tų vyčių programą. 1954 pakeltas į skautininkus. 1962–78 dėstė Pedagoginio lituanistikos in-to neakivaizdiniame skyriuje ir 10 metų buvo jo direktorius. Dalyvavo JAV LB veikloje, kurį laiką buvo Lietuvių mkt. s-gos v-bos sekretorius. Prisidėjo prie knygų leidybos: buvo keliolikos knygų redaktorius (*Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos* III, VI, VII, VIII t., talkino P. Jonikui rengti A. Salio raštų I t., sudarė vardų rodyklę). Su Vydūno skautų vyčių būreliu pasirūpino išleisti R. S. Badeno – Powelio vadovą *Skautybė berniukams*. *Naujienose* ir *Drauge* padėjo įsteigti pedagoginius skyrius. Spaudoje (*Ryte, Lietuvos aide, Naujojoje romuvoje* ir kt.) pradėjo bendradarbiauti dar studijuodamas, Čikagoje rašė į *Draugą, Naujienas, Lietuvių balsą, Laiškus lietuviams*. 1956 apdovanotas Lelijos ordinu.

SERAPINAS Rapolas (1904.XI.3 Gilaičiuose, Platelių vls., Kretingos aps. – 1989.VII.8 Čikagoje, IL), filosofas, pedagogas. Pedagogo I. Serapino brolis. 1925 baigęs Telšių Vysk. M. Valančiaus g-ją, pradėjo studijuoti filosofiją Lietuvos un-to Hum. mokslų f-te. Pertraukęs studijas, 1926–33 mokytojavo Biržų aps. pradinėse m-lose, veikė Mokytojų s-goje. Studijas tęsė VDU ir 1942 baigė Vilniaus un-te. Merkinės ir Salantų g-jose dėstė filosofiją, vok. ir liet. kalbas. Studijuodamas VDU, iš vok. k. išvertė J. Straucho filosofijos istorijos paskaitas (išleisti sutrukdė sov. okupacija). Baigęs VU, Švietimo m-jos pavedimu išvertė straipsnių ir traktatų rinkinį estetikos ir meno filosofijos temomis *Ties grožio vertybėmis* (1944). Pasitraukęs į Vokietiją, mokytojavo Würzburgo ir Rothenburgo liet. g-jose. 1949 atvyko į Čikagą. Paskelbė straipsnių *Sargyboje, Vaire, Akademike* ir JAV liet. spaudoje. Valstybės radiofone Kaune yra skaitęs paskaitų liet. kultūros temomis.

SEREIKA Tomas (1895.VII.9 Lažuose, Surviliškio vls., Kėdainių aps. – 1987.IV.5 Los Angeles, CA), teisininkas. Lietuvos kariuomenės pulkininkas. 1919 baigęs I g-ją Vilniuje, savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę. Baigęs Karo ir aviacijos m-lą dalyvavo Nepriklausomybės kovose. 1928 baigė Lietuvos un-to Teisių f-tą.

Tomas Sereika

Tarnavo Lietuvos kariuomenėje, dirbo kariuomenės teisme. Priklausė Valstybės tarybos sudarytai Baudžiamojo statuto rengimo k-jai. 1940 pab. iš kar. tarnybos pašalintas vertėsi advokato praktika. 1944 pasitraukė į Vokietiją, įkūrė ir vadovavo Dinkelsbühlio liet. stovyklai. 1949 persikėlė į JAV. Priklausė J. Daumanto šaulių kuopai Los Angeles.

SEREIKYTĖ Apolonija (**sesuo M. Augusta;** g. 1907.III.19 Kurklių vls., Ukmergės aps.), vienuolė. Studijavo VDU. Veikė ateitininkų ir pavasarininkų org-jose. 1927–30 *Naujosios vaidilutės* redaktorių kolegijos narė. 1932–40 Katal. moterų s-gos narė, 1932–36 reikalų vedėja, dvasinės vyresnybės pavedimu rūpinosi kaimo moterų reikalais. 1936 įstojo į vienuoliją. 1940 išvyko į Vokietiją, vėliau į Argentiną. 1943 persikėlė į JAV. Keletą metų padėjo pranciškonėms vienuolyne Greene, ME: buvo naujokių mokytoja, rengė mergaitėms vasaros stovyklas, daug metų tvarkė vienuolyno finansus. 1960–66 provincijolė, nuo 1960 Lietuvaičių seserų in-to pirmininkė. Vėliau ėjo įv. pareigas Putnamo vienuolyne.

SERNAS Jacques (Jokūbas **Šernas;** g. 1925.VII.30 Kaune), kino aktorius. Teisininko, Lietuvos Nepriklausomybės akto signataro J. Šerno sūnus. Tėvui mirus, 1926 motinos išvežtas į Paryžių, 1935–40 mokėsi Henriko IV École Alsacien-

ne licėjuje. 1942 Clermont-Ferrand m-loje gavo pirmąjį, 1945 Liono un-to Filosofijos f-te – antrąjį licenciatą. Vokiečiams užėmus Paryžių, įsijungė į pasipriešinimo judėjimą, 1943 buvo suimtas, išsiųstas į Buchenwaldo koncentracijos stovyklą, 1945 išlaisvintas. Grįžęs į Paryžių, dirbo laikraščio korespondentu karo nusikaltėlių Nürnbergo byloje. 1946 buvo pakviestas vaidinti pranc. filme *Miroir*. 1947 Italijoje suvaidino svarbiausią vaidmenį filme *Gioventu perduta*. Be daugelio ispanų, italų filmų, yra vaidinęs amerikiečių *Lux* b-vės filme *Lure of the Sila* ir *Titanus* b-vės – *Maddalena*. Labiausiai pagarsėjo 1955 Pario vaidmeniu *Warner Brothers* b-vės filme *Hellen of Troy* (Eleną vaidino R. Podesta). 1960 vaidino *Columbia* b-vės filme *The Nights of Lucretia Borgia* (su B. Lee ir M. Mercier).

SHIMKUS John M. (**Šimkus;** g. 1958.I.21 JAV), politikos veikėjas. 1976–86 tarnavo JAV kariuomenėje; pulkininkas leitenantas (1986). 1980 JAV karo a-joje gavo inžinerijos bakalauro laipsnį. Nuo 1986 liuteronų m-los Edwardsville, IL, mokytojas. 1989 Christo koledže Irvine, CA, įgijo mokytojo sertifikatą. 1989 išrinktas Collinsville, IL, miesto patikėtiniu. 1994–96 Madisono apygardos iždininkas. 1996 nuo Respublikonų partijos išrinktas į Kongresą; 1998 ir 2000 perrinktas naujai kadencijai. 1997 P. Ilinojaus un-te gavo verslo administravimo magistro laipsnį. JAV atstovas NATO Parlamentinėje Asamblėjoje. JAV Kongreso Atstovų Rūmų Baltijos sambūrio (*Baltic Caucus*) vienas pirmininkų; sambūris rūpinasi Baltijos šalių problemomis. 2001.V.1 pasiūlė Kongresui svarstyti rezoliuciją dėl Baltijos valstybių priėmimo į NATO. Pelnė daug apdovanojimų, tarp jų – *Baltic Freedom Award*, Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordiną (2001).

SHOTAS Bruno (**Šatas;** 1922.IV.16 Gilmane, IL – 2000.VI.1 Čikagoje, IL), verslininkas, visuomenininkas. 1925 su tėvais grįžo į Lietuvą. Baigė dvi Rygiškių Jono g-jos klases. Ateitininkas. 1940 grįžo į JAV. Gyveno Čikagoje, vėliau Oak Lawne, IL, ir Minoqua, WI. 1941 pradėjo šokti tautinių šokių ratelyje *Ateitis*, nuo 1955 šio kolektyvo mokytojas ir vadovas. 1957 JAV ir Kanados lietuvių I tautinių šokių šventės organizacinio k-to pirmininkas. Liet. tautinių šokių in-to Čikagoje vienas organizatorių, nuo 1958 pirmininkas. Sudarė I, II (1963) ir III (1968) tautinių šokių šventės repertuarą. 1962 su kitais parengė kn. *Mūsų šokiai*. 1961–64 JAV LB tarybos narys. 1963–81 *Woodmac Bowl* b-vės viceprezidentas. Priklausė Lietuvos vyčiams, Dariaus ir Girėno legionui.

SIDABRAS Kęstutis A. (g. 1926.IV.1 Mažeikiuose), statybos inžinierius. Apsigyvenęs JAV, 1950–52 tarnavo JAV kariuomenės inž. dalinyje Korėjoje. 1956 bakalauro laipsniu (civilinė inžinerija) baigė Purdue un-tą West Lafayette, IN. 1956–65 įv. b-vėse dirbo statybos inžinieriumi. 1965–69 E. Bartkaus b-vės, 1969–84 b-vės *Allen and Garcia* vyriausiasis statybos inžinierius. Vadovavo daugelio JAV ir Kanados anglies ir druskos kasyklų, anglies paruošimo įmonių projektavimui ir statybai. Turi licenciją užsiimti inžinieriaus praktika Indianos, Colorado ir Ohio valstijose. ALIAS, ALTS (14 metų ėjo įv. pareigas R. Čikagos sk. v-boje, vienerius metus buvo skyriaus pirmininkas), JAV LB narys.

Kęstutis Sidabras

SIDARAVIČIUS Antanas (1902.IV.7 Liepalotuose, Lukšių vls., Šakių aps. – 1951.IX.21 Patersone, NJ; palaidotas Brooklyne, NY), kunigas. Ph. D. (1932). Mokėsi Seinų kun. seminarijoje, kunigu įšventintas 1925. Studijavo Lietuvos un-to Teologijos-filosofijos f-te, 1928 baigė licenciato laipsniu. Veikė ateitininkų *Vytauto* klube. Dėstė Kauno kun. seminarijoje. 1928–32 studijavo sociologiją Leuveno un-te, Belgija, apgynė filosofijos daktaro disertaciją iš V. Solovjovo socialinės filosofijos. Kartu trumpai kunigavo Manchesteryje, Anglija. 1933 grįžo į Lietuvą ir iki 1940 Vilkaviškio kun. seminarijoje dėstė sociologiją ir pranc. kalbą. 1940–41 Alytaus g-jos mokytojas. 1941–44 dėstė vok. k. Policijos m-loje Vilniuje. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, Liet. tremtinių bendruomenių pirmininkas ir ryšininkas su JAV kar. valdžia, D. P. stovyklų vizitatorius Vokietijoje ir Austrijoje. 1948 persikėlė į JAV, metus dėstė Briar Cliffo koledže Sioux City, IA, vėliau kunigas amer. parapijoje Mt. Vernone, NY.

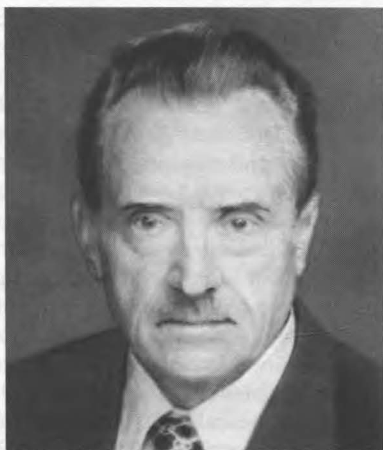
SIDRYS Linas (g. 1951.VI.13 Niujorke, NY), gydytojas oftalmologas, chirurgas. Gydytojo oftalmologo R. Sidrio sūnus. 1977 baigė Čikagos un-tą ir įgijo gydytojo diplomą. Floridos un-te specializavosi akių chirurgijoje. Čikagoje verčiasi privačia gydytojo praktika. 1982 Švč. Mergelės Marijos ligoninėje Streatore, IL, atliko ragenos persodinimo operaciją. 1973 Vilniuje, Kaune ir Panevėžyje padarė pirmąsias akies lęšiuko įsodinimo operacijas. Padeda Lietuvos gydymo įstaigoms, nemokamai operuoja ligonius, pats atsiveža reikalingą med. įrangą ir vaistų. Padėjo įkurti pirmąją katal. ligoninę Vilniuje. JAV med. spaudoje rašo straipsnius šeimos ir vaikų auklėjimo klausimais. 1977–83 *Ateities*, 1978–81 *Medicinos*, 1981–84 tarpt. žrn. *Corneo*, nuo 1984 *Observer* redakcijos kolektyvo narys. Nuo 1973 priklauso ateitininkams, nuo 1982 Pasaulio lietuvių katalikų bendrijos pirmininkas.

Linas Sidrys

SIDRYS Raimundas Vytenis (g. 1950.I.23 Niujorke, NY), archeologas. Antropologijos daktaras (1976); laipsnį įgijo Kalifornijos un-te Los Angeles. Dėstė tame pačiame un-te, Pitzerio ir Pierce, visi CA, koledžuose, Kalifornijos valstijos un-te Fullertone (1981). JAV nac. mokslų akademijos deleguotas, 1979 dalyvavo bendroje SSRS MA programoje. 1981 įgijo verslo magistro laipsnį. Vadovavo archeol. ekspedicijai sen. indėnų majų gyvenvietėse Belize, dalyvavo ekspedicijose Š. ir P. Gvatemaloje, vadovavo obsidiano telkinių žvalgymui Centr. Amerikos ugnikalniuose. 1981–82 dirbo *Ogilvy and Mather* televizijos reklamos agentūroje, 1983–91 *General Dynamics* oro erdvės kar. b-vėje. Baltijos šalių muziejų archyvuose rinko archeol. medžiagą apie neolito laikotarpio gintaro radinius. Su D. Butkumi ir J. Kanarskiu 1992 vadovavo archeol. kasinėjimams Lazdininkų kapinyne (Kretingos rj.). 1991–95 kaip vizituojantis profesorius VDU dėstė archeologijos, antropologijos, indoeuropeistikos paskaitų; 1995 – dar ir VU bei Kauno technologijos un-te. 1992 ir 1993 gavo JAV Fulbrighto stipendiją. 1995–97 dirbo JAV ambasadoje Vilniuje, Tarpt. plėtros agentūros skyriuje. Parašė kn. *Archaeological Excavations in Northern Belize, Central America* (1983), paskelbė >20 straipsnių apie majų ir kt. indėnų senąsias kultūras JAV, D. Britanijos moksl. žurnaluose. Lietuvos žrn. *Mokslas ir gyvenimas* išspausdino straipsnių knygoje *Klaipėdos miesto ir regiono archeologijos ir istorijos problemos* (1994) – str. *Vakarų baltų gintaro įkapės*

geležies amžiuje, knygoje *Vidurio Lietuvos archeologija* (1994) – str. *Gintaro įkapės senojo ir viduriniojo geležies amžiaus kapuose*, leidinyje *Archeologija Lituana* – str. *Bronzos plitimas rytiniame Pabaltijo regione iki Kristaus* (su A. Luchtanu). Parengė *Lietuvių–anglų kalbų baltų archeologijos terminų žodyną* (1995, išsp. leid. *Archaeologia Baltica*). Redagavo kn. *Papers on the Economy and Architecture of the Ancient Maya* (1978), su archeol. V. Kazakevičiumi – tęstinį leidinį *Archaeologia Baltica* (1995).

SIDRYS Rimvydas (g. 1922.IV.22 Panevėžyje), gydytojas oftalmologas. Gydytojo oftalmologo L. Sidrio tėvas. 1940–43 studijavo VDU, vėliau Vienoje. 1947 Vokietijoje baigė Tübingeno un-tą. 1947–49 Tübingeno un-to Akių klinikos rezidentas. 1949 atvyko į JAV. Stažavo Cabrini med. centre, specializavosi Manhattano ligoninėje (abu NY). 1951 išlaikęs egzaminus įgijo teisę Ilinojaus valstijoje verstis priv. praktika. Dirbo Streatoro ligoninėje, IL. Priklauso PLGS. Bendradarbiauja JAV med. spaudoje. Kn. *Lietuvos medicinos istorija* (1987) bendraautoris. Padeda Lietuvos gydymo įstaigoms. Dideliais įnašais parėmė LF ir TF. Įsteigė žmonos G. Sidrienės (Šalčiūtės) fondą, kuris remia Vilniaus ir Šalčininkų rj. liet. m-las.

Rimvydas Sidrys

SIDZIKAUSKAS Pranas (1901.XI.21 Šiaudinėje, Kidulių vls., Šakių aps. – 1995.XII.18 Glendale, CA), diplomatas. Teisininko, diplomato V. Sidzikausko brolis. VDU Kaune baigęs teisę, dirbo Užs. reikalų m-joje (kanceliarijos viršininkas). 1933 paskirtas Lietuvos pasiuntinybės Čekoslovakijoje pirmuoju sekretoriumi. Naciams okupavus Prahą, grįžo į Kauną, kurį laiką dirbo Užs. reikalų m-joje, sovietams okupavus Lietuvą – Finansų m-joje. 1944 pasitraukė į Vakarus; gyveno Berlyne, vėliau Bavarijoje. Buvo paskirtas advokatu ginti pabėgėlius teismuose, rūpintis jų teisiniais reikalais. Persikėlęs į JAV ir apsigyvenęs Čikagoje, IL, dirbo braižytoju. Išėjęs į pensiją, persikėlė į San Jose, CA, vėliau į Glendale.

SIDZIKAUSKAS Vaclovas (1893.IV.10 Šiaudinėje, Kidulių vls., Šakių aps. – 1973.XII.1 Niujorke, NY), teisininkas, diplomatas. Diplomato P. Sidzikausko brolis. 1911 baigė Veiverių mkt. seminariją, dalyvavo visuom. veikloje. 1915 eksternu išlaikė brandos atestato egzaminus Maskvoje. 1916 studijavo teisę Maskvos, vėliau Šveicarijoje Berno un-te. 1916–18 Maskvos liet. šalpos d-jos nukentėjusiems nuo karo gen. sekretorius, 1917–18 Maskvos liet. studentų d-jos iždininkas, savaitraščio *Santara* redakcijos narys. Nuo 1917 priklausė Demokratinės tautos laisvės santarai, Ūkininkų partijai (vėliau centro k-to narys). 1918 Teisingumo m-jos reikalų vedėjas, Baudžiamosios teisės ir Administracijos dep-tų direktorius. 1919 Lietuvos misijos Šveicarijoje I sekretorius (einantis atstovo pareigas), vėliau atstovas. 1922–31 Lietuvos atstovas, vėliau įgaliotasis ministras Vokietijoje, nuo 1925 dar ir Austrijoje, Šveicarijoje, 1931–34 D. Britanijoje ir Olandijoje. 1920–34 (su pertraukomis) Lietuvos atstovas Tautų S-goje; atstovavo Lietuvai tarpt. konferencijoje Barcelonoje, vadovavo Lietuvos derybоms su Vokietija, Lenkija, vėliau D. Britanija. 1931–32 Lietuvos atstovas Nuolatiniame tarpt. teisingumo tribunole Hagoje. 1935 baigė VDU Teisių f-tą. 1936–40 Lietuvos *Shell* b-vės direktorius, Prekybos in-to Klaipėdoje, vėliau Šiauliuose dėstytojas. 1937–40 Lietuvos vakarų s-gos, Lietuvių–Britų d-jos pirmininkas. 1940 vienas laikr. *La Revue Baltique* steigėjų ir redaktorių Taline. Bendradarbiavo spaudoje, parašė knygelių (*Klaipėdos krašto*

Vaclovas Sidzikauskas

ūkis anksčiau ir dabar, 1935; *Savo jūros sargyboje*, 1936). 1941 pasitraukė į Vokietiją, 1941.I.3 buvo suimtas, dvejus metus kalėjo Soldau, Auschwitzo (Osvencimo) konc. stovyklose. Vėliau gyveno Berlyne, dirbo Lietuvių s-goje, veikė VLIKe (nuo 1945 Politinės k-jos narys, nuo 1947 vykd. tarybos pirmininkas). 1950 persikėlė į JAV, Niujorką. Nuo 1951 Lietuvos laisvės k-to pirmininkas, 1954–73 Lietuvos delegacijos Pavergtųjų tautų seime narys (1959 seimo vicepirmininkas, 1960 pirmininkas). 1964–66 VLIKo pirmininkas.

SILIŪNAS Bronius (g. 1920.I.1 Lyduvėnuose, Raseinių aps.), ekonomistas, visuomenininkas. 1940 baigė Šiaulių berniukų g-ją. Studijavo ekonomiką VDU. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Tęsė ekonomikos studijas Erlangeno un-te ir *Church World Language* in-te, abu Vokietijoje. 1946–49 studentų d-jos *Šviesa* v-bos narys. 1949 persikėlė gyventi į JAV. Čikagoje, IL, įkūrė maisto produktų prekybos b-vę ir jai vadovavo. Aktyviai dalyvavo liet. veikloje: JAV LB, ALTS, korp. *Neo-Lithuania* narys. Bendradarbiavo Čikagos lietuvių radijo programose.

SIMAITIS Kazimieras (**Simanavičius;** 1911.I.27 Antkalniškiuose, Jurbarko vls., Raseinių aps. – 1993.VIII.9 Kulautuvoje; palaidotas Skirsnemunėje), kunigas. Baigęs Jurbarko g-ją, studijavo Kauno kun. seminarijoje. Kunigu įšventintas 1938. Kunigavo Veprių, Vosyliškio, Stakių, Kėdainių, Girkalnio, Pagirio parapijose. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Dirbo kapelionu pabėgėlių stovyklose Watenstädte, Oldenburge. 1951 persikėlė į JAV. Detroite, IN, dirbo svečio teisėmis Šv. Antano liet. parapijoje, nuo 1970 paskirtas jos klebonu. Dirbo ir lituanistinėse m-lose. *Baltic Melodies* radijo valandėlėje rengdavo rel. programas. 1993 grįžo į Lietuvą.

SIMANAVIČIUS Kazys (1911.III.18 Marvelėje, prie Kauno – 1994.VI.18 Marstons Millse, MA), spaustuvininkas. Dirbo *Spindulio* spaustuvėje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1949 atvyko į JAV. 1953 leidėjo J. Kapočiaus pakviestas, persikėlė į Bostoną, MA, ir įsijungė į LE leidybą. Prisidėjo prie visų jos tomų leidimo, taip pat *Encyclopedia Lituanica* (6 t.), V. Krėvės raštų (6 t.), B. Kviklio *Mūsų Lietuva* (4 t.) bei daugelio į Vakarus pasitraukusių liet. rašytojų knygų leidimo. Gerai mokėjo liet. k., visada rūpinosi jo renkamų veikalų taisyklinga kalba.

SIMOKAITIS Pranas (**Frank J.;** g. 1922.XII.12 St. Louise, MO), JAV karo aviacijos generolas majoras (1973). Teisės daktaras (1970). Studi-

Pranas Simokaitis

javo G. Washingtono un-te St. Louise, MO, ir St. Louiso un-te; 1950 įgijo teisės bakalauro, vėliau teisės daktaro laipsnį. 1942 įstojo į JAV kariuomenę (karo aviaciją). 1943 tapo antruoju leitenantu. 1945 JAV bombonešio lakūnas Europoje, vėliau aviacijos skrydžių vadovas. 1960–63 Ramiojo vandenyno JAV karo aviacijos būstinės karininkas. 1963–69 štabo karininkas Karo aviacijos būstinėje Vašingtone, DC, vėliau Karo aviacijos sekretoriaus pavaduotojas. Nuo 1973 komendantas Karo aviacijos technologijos in-te Wright-Pattersono karo aviacijos bazėje, OH. Dirbo Missouri valstijos Aukščiausiojo Teismo bei kitų federalinių teismų advokatūrose. Apdovanotas JAV ordinais ir medaliais.

SIMONAITIS Juozas (**Ašarutis;** 1898.VII.26 Brooklyne, NY – 1953.II.4 Elizabethe, NY), kunigas, muzikas. Mokėsi Šv. Tomo kun. seminarijoje Denveryje, CO, kunigu įšventintas 1922. Ketverius metus studijavo New Damrosho muzikos in-te. 1929–31 harmonijos ir kontrapunkto mokėsi pas J. Žilevičių. Dvejus metus vikaras ir vargonininkas Aušros Vartų parapijoje Niujorke. 1924–53 Šv. Petro ir Povilo par. klebonas Elizabethe. 1926 čia įkurdino vienuoles pranciškones vadovauti lituanistiniam švietimui. Veikė su Liet. vyčiais, 1926–28 buvo jų dvasios vadas. 1927 vadovavo išvykai į Lietuvą. Buvo kunigų seminarijos choro ir parapijos choro vadovas. Per koncertus dainuodavo solo. Nuo 1930 dalyvavo ALRK Vargonininkų s-gos veikloje. Sukūrė kūrinių fortepijonui. 1919 *Vytyje* išspausdino straipsnį apie Lietuvos įtaką F. Chopino muzikai.

Juozas Simonaitis

SIMONAITIS Ričardas Ambrozijus (Richard Ambrose **Simonaitis;** g. 1930.XII.7 Čikagoje, IL), chemikas, visuomenininkas. Ph. D. (1962). 1948–50 studijavo Loyolos un-te Čikagoje; 1952 Ilinojaus un-te gavo bakalauro laipsnį, studijavo magistrantūroje Ohio valst. un-te, 1957 magistras. 1955–56 tarnavo armijoje. 1962–69 dirbo b-vėje *Aerojet-General* Nimbuse, CA, *Gulf Oil* Merriame, KS, *General Electric* Liverpoolyje, NY, nuo 1970 – JAV Ž. ū. dep-te Savannah, GA. Nuo 1965 leidinio *Chemical Abstracts* rengėjas. Nuo 1976 Vyrų klubo sekretorius. Nuo 1977 Savannah tautinio festivalio liet. bendruomenės pirmininkas. 1978–84 JAV skaučių Savannah grafystės direktorių tarybos narys, 1980–84 – vykd. k-to narys. 1980–85 Savannah jaunimo teatro direktorių tarybos narys, 1983–85 iždininkas. 1990 Savannah teatro d-jos direktorių tarybos narys ir iždininkas. Daugelio profesinių d-jų narys: Amerikos chemikų (1973–83 Vykd. k-to narys), Amerikos entomologų, Georgijos valstijos centrinės analitikų asociacijos, *Sigma Xi, Phi, Lambda, Upsilon* ir kt. Pelnė Amerikos chemikų d-jos apdovanojimų (1975, 1978). Paskelbė moksl. straipsnių žurnaluose.

SIMUTIS Anicetas (g. 1909.II.11 Tirkšliuose, Mažeikių aps.), politikas, diplomatas, visuom. veikėjas. 1930 Kaune baigė *Aušros* g-ją, 1935 – VDU Teisių f-te ekonomiką, 1931 – Karo m-los aspirantų kursus; atsargos jaun. leitenantas. 1932 su kitais organizavo karininkų korporaciją *Ramovė;* 1932–33 pirmininko pavaduotojas. 1926–29 jūrų skautas Telšiuose. 1931–35 dirbo Užs. reikalų m-jos administracijoje. Nuo 1936 LR gen. konsulato Niujorke, NY, sekretorius, nuo 1951 vicekonsulas, nuo 1967 gen. konsulas. 1941 politologijos magistro laipsniu

Anicetas Simutis

baigė Columbijos un-tą, NY. 1991–94 Nuolatinis LR ambasadorius JT. Knygos: *The Economic Reconstruction of Lithuania After 1918* (1942), *Pasaulio lietuvių žinynas* (1953; pataisytas ir papildytas leid. 1958; įdėtas skyrius angl. k. *Lithuanian World Directory*). Dalyvavo ALTo, BALFo, JAV LB, Lietuvių prekybos rūmų Niujorke veikloje. Rašė ir humor. kūrinėlius period. spaudoje (slap. Telšių Pliumpis). Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio (1939), III laipsnio (1994) ir I laipsnio (1999) ordinais, išeivijoje – Šaulių Žvaigždės ir LSS ordinais.

SINIŪTĖ-AYRE Regina (1929.V.31 Utenoje–2002.XII.31 Vilniuje; palaidota Utenoje), filologė, visuomenininkė. Ph. D. (1977). 1944 pasitraukusi į Vokietiją, 1947 baigė Greveno liet. g-ją ir metus joje mokytojavo. Išvykusi į Kanadą, studijavo anglistiką S. G. Williamso un-te Montréalyje, 1959 baige bakalauro laipsniu (*cum laude*). Anglistikos studijas tęsė Columbia un-te Niujorke, NY; 1965 baigė magistro laipsniu. Vėliau ten pat studijavo germanistiką (magistrė 1976), apgynė doktoratą. Šiame un-te ir jo koledžuose dėstė iki 1994. Rengdavo Vasario 16 minėjimus Manhattane, NY. Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę, kelias vasaras VU dėstė anglų ir vokiečių filologiją. 1994 grįžo į Lietuvą, dirba VU Anglų k. katedroje; docentė. Kanados ambasados iniciatyva įkurtame šios katedros Kanados kabinete skaito paskaitas apie Kanadą. Suorganizavo Kanados studijų 3 tarpt. konferencijas. Atgautame tėvų name Utenoje 2000 įkūrė Utenos centrinės b-kos filialą, skirtą vaikams: aprūpino jį moderniais baldais, supirko >6000 vaikiškų knygų (ir anglų k.). Suteiktas Utenos miesto garbės pilietės vardas (kartu ir vyrui Michael Ayre, finansiškai remiančiam b-ką).

SINKANKAS Jonas (John; 1915.V.15 Patersone, NJ – 2002.V.17 San Diego, CA), mineralogas. Svarbiausia kn. apie Š. Amerikos brangakmenius *Gemstones of North America* (1959, II leid. 1976, III – 1997) ir smaragdų žinynas *Emeralds and Other Beryls*. Yra sukūręs papuošalų iš brangakmenių. Naujas fosfato mineralas 1984 pavadintas *sinkankasik*.

SINKEVIČIUS Antanas J. (1894.VI.3 Sugar Notche, PA – 1967.XI.21 Elmhurste, PA), kunigas. Įšventintas 1916, studijavo Katalikų un-te Vašingtone. 7 m. kunigavo Šv. Juozapo parapijoje Duryea, PA. 1924–67 Šv. Kazimiero parapijos klebonas Plymouth Lynwoode, PA. 1956 pastatydino bažnyčią ir m-lą. Ilgamete pastoracine veikla daug nusipelnė parapijos lietuvybei ir dvasiniam gyvenimui, išugdė daug šviesuolių.

SINKIENĖ Julija (g. 1914.X.2 Kuršėnuose, Šiaulių aps.), pedagogė, verslininkė, labdaros fondo įkūrėja. Karininko, verslininko E. Sinkio žmona, aktoriaus ir režisieriaus Alberto Sinkio, jūrų karininko, verslininko Augustino Sinkio motina. Kuršėnuose baigė pradžios m-lą, Kaune – Tumėno suaugusiųjų g-ją (1935). Baigusi vaikų darželių mokytojų kursus, dirbo Klaipėdos krašto vaikų darželiuose. 1944 pasitraukusi su vaikais iš Lietuvos, Pamaryje (Lenkija) pateko į rusų okupacinę zoną. 1947 persikėlė į Vokietiją, 1949 su šeima – į JAV, apsigyveno Bostone, MA. Dirbo siuvykloje. 1959 persikėlusi į Santa Monicą, CA, su vyru Emiliu užsiėmė nekilnojamojo turto verslu. Daugelį

Julija Sinkienė

Albertas Sinkys

metų mokytojavo Santa Monicos liet. šeštadieninėje m-loje. Yra Santa Monicos liet. klubo narė. 1989 Tautos fondui paaukojo 50 000 JAV dolerių. 1991 su vyru įsteigė Lietuvos mokslo, medicinos, socialinės apsaugos reikalų rėmimo fondą *Julia and Emil Sinkys Lithuanian Foundation* (iki 2002 šiam fondui paaukota ~725 000 JAV dolerių). Fondo lėšų skirta VDU Kaune atkūrimui ir kompiuterinei įrangai įsigyti, Klaipėdos, Šiaulių, Vilniaus ped. un-tams, kt. 1998 apdovanota Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu.

SINKYS Albertas (1940.VII.10 Vilniuje – 1999.VII.25 Niujorke, NY), aktorius, režisierius. Pedagogės J. Sinkienės ir karininko E. Sinkio sūnus, jūrų karininko, verslininko A. Sinkio brolis. 1944 su tėvais pasitraukė į Vakarus. 1949 persikėlė į JAV. Bostone, MA, lankė liet. parapinę pradžios m-lą, 1958 baigė vid. m-lą. Tarnavo JAV kariuomenėje. 1964 baigė Bostono un-to Dramos skyrių. Žinias gilino Herberto Berghofo studijoje Niujorke. Svarb. vaidmenys: kapitonas Queegas (H. Woug *The Caine Mutiny Court-Martial* 1980), Pontijus Pilotas (J. R. Millso *From the Memoirs of Pontius Pilate* 1981), Ričardas III (W. Shakespeare *Ričardas III*). Režisavo spektaklių: E. O'Neillo *A Long Journey into Night*; *A Heart Strangely Warmed*, pagal J. Wesley; P. Handke *Self Accusation*; E. Albee *Who's Afraid of Virginia Woolf?*; J. Riveros *The Promise*; F. Wedekindo *Lulu Plays* (1991); D. Paulo Thomaso *Bonhoeffer 1945* (1995). Vaidino televizijos ir kino filmuose. Su broliu Augustinu tėvų įkurtam labdaros fondui *Julia and Emil Sinkys Lithuanian Foundation* paaukojo trečdalį fondo lėšų (bendras fondas 725 000 JAV dolerių).

SINKYS Augustinas (g. 1942.XII.26 Kaune), jūrų karininkas, verslininkas. Pedagogės J. Sin-

Augustinas Sinkys

kienės ir karininko E. Sinkio sūnus, aktoriaus ir režisieriaus A. Sinkio brolis. 1944 su tėvais pasitraukė į Vakarus, 1949 persikėlė į JAV, Bostoną, MA. Čia baigė liet. parapinę pradžios m-lą, Bostono technikos vid. m-lą (1959). 1959 su tėvais persikėlė į Santa Monicą, CA. 1963 baigė Jūrų a-ją (gavo karinio laivyno karininko ir navigacijos bakalauro laipsnį). Tarnavo kar. laivyne Korėjos kare. Išėjęs į atsargą, dirbo prekybiniame laivyne; gavo prekybos laivyno kapitono laipsnį. Nuo 1975 užsiima nekilnojamojo turto verslu Santa Monicoje. Su broliu Albertu tėvų įkurtam labdaros fondui *Julia and Emil Sinkys Lithuanian Foundation* paaukojo trečdalį (bendras fondas 725 000 JAV dolerių) fondo lėšų. Yra Santa Monicos liet. klubo, Kalifornijos liet. kredito kooperatyvo narys.

SINKYS Emilis (g. 1912.IV.13 Gargžduose), karininkas, verslininkas, labdaros fondo įkūrėjas. Pedagogės J. Sinkienės vyras, aktoriaus ir režisieriaus Alberto Sinkio, jūrų karininko, verslininko Augustino Sinkio tėvas. 1931 baigė Marijampolės Rygiškių Jono g-ją, 1935 – VDU Teisių f-tą, 1937 – Karo m-lą Kaune. Tarnavo Klaipėdos krašto, vėliau Vilniaus pasienio apsaugoje (pirmos eilės rajono viršininkas); gavo pasienio apsaugos kapitono laipsnį. 1940 sovietų iš tarnybos atleistas. Pasitraukęs į Vokietiją, susirgo džiova. 1949 su šeima persikėlė į JAV, apsigyveno Bostone, MA. 1959 su šeima persikėlęs į Santa Monicą, CA, užsiėmė nekilnojamojo turto verslu. 1989 žmonos Julijos iniciatyva Tautos fondui paaukojo 50 000 JAV dolerių (Lietuvai atgavus nepriklausomybę pinigai buvo pervesti aukštosioms m-loms). 1991 su žmona įsteigė Lietuvos mokslo, medicinos, socialinės apsaugos reikalų rėmimo fondą *Julia and Emil Sinkys Lithuanian Foundation* (iki 2002 fondui paaukota ~725 000 JAV dolerių). Yra vienas Kalifornijos liet. kredito kooperatyvo steigėjų, Santa Monicos liet. klubo narys.

SINKUS Juozas (1913 Lukšių vls., Šakių aps. – 1989 Detroite, MI), vargonininkas. Muzikos mokėsi privačiai. Vargonininkavo Marijampolėje ir Ukmergėje. Apsigyvenęs Kanadoje, Windsore vadovavo chorui, buvo parapijos vargonininkas. Vėliau persikėlė į JAV. Giedojo Detroito Šv. Antano parapijos chore, buvo choro dirigento S. Sližio pavaduotojas.

SINKUS Vladas (g. 1920.IX.3 Kumelionyse, Marijampolės vls. ir aps.), statybos inžinierius, visuomenininkas. 1940 baigė Marijampolės g-ją. Pasitraukęs į Vokietiją, Stuttgarto technikos in-te gavo statybos inžinieriaus diplomą. Gyvendamas JAV, 1950–68 dirbo įv. inžinerijos b-vėse. 1968–88 Didžiosios Čikagos, IL,

Emilis Sinkys

Juozas Sinkus

municipalinio sanitarinio rajono vyr. inžinierius statybininkas. Priklauso ALIAS (1978–80 ir 1994–96 Čikagos sk. iždininkas), Liet. fronto bičiuliams (1984–85 centro v-bos narys; keliskart Čikagos sk. v-bos narys). Dalyvauja JAV LB (1989–91 centro v-bos iždininkas), dalyvavo VLIKo (1979–91 Liet. krikščionių darbininkų atstovas taryboje) veikloje.

SIRGEDAS Povilas (1911.VIII.2 Sankt Peterburge – 1981.X.27 Cicero, IL), žurnalistas. 1932 baigė Kauno *Aušros* berniukų g-ją. 1935–36 VDU studijavo teisę. Priklausė *Šarūno* korporacijai. 1935–44 Kauno miesto savivaldybės tarnautojas, vyr. referentas. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1948 išvyko į Australiją. 1949–52 Australijos liet. katal. kultūros d-jos sekretorius. 1953 Sidnėjuje įkūrė spaudos darbuotojų klubą *Plunksna*, iki 1952 buvo jo pirmininkas. Nuo 1956 gyveno JAV. Bendradarbiavo liet. spaudoje. Su Z. Šaliamoru 1942 sudarė vadovėlį *Šachmatai*.

SIRGĖDAS Vitas J. (g. 1953 JAV), inžinierius mechanikas, vadybininkas. 1976 Detroito un-te, MI, gavo mechanikos inžinerijos bakalauro laipsnį. 1976–82 dirbo b-vėje *Davy-Mckee Engineers and Consultants* įv. pareigose. 1981 įgijo profesionalaus inžinieriaus teises. 1982 Clevelando un-te, OH, įgijo vadybos administravimo magistro laipsnį. 1982–87 b-vės *Mercedes Benz and Freight-Liner Truck* vadybininkas, vyresnysis vadybininkas. Darbų sritis: šildymo ir vėdinimo bei taršos kontrolės sistemų projektavimas.

Vitas J. Sirgėdas

SIRUTAVIČIUS Vladas (1877.IV.5 Kairiškiuose, Tryškių vls., Šiaulių aps. – 1967.VII.12 Bostone, MA), inžinierius, pramonininkas, visuom. veikėjas. Kilęs iš bajorų. 1895 baigė Šiaulių g-ją. 1896 įstojo į Sankt Peterburgo un-tą, 1897 perėjo į Sankt Peterburgo technologijos in-tą, kurį baigė 1905. Studijuodamas veikė slaptoje liet. studentų d-joje. 1897 su P. Višinskiu subūrė Ratelį tautiniam sąjūdžiui remti. 1898 šis ratelis šapirografu atspausdino (150 egz.) P. Avižonio parengtą liet. k. gramatiką. 1898 įstojo į Lietuvos socialdemokratų partiją. 1899–1901 parengė ir išleido brošiūras: *Trumpa prancūzų revoliucijos istorija, Ar dabar yra baudžiava, Kas iš ko gyvena?*; 1899 paskelbė str. *Varpe* (slap. Homo novus), vėliau *Darbininkų balse* ir kt. Nuo 1900 buvo socialdemokratų partijos centro k-to narys, kurį laiką pirmininkas (partijoje veikė A. Cianki slap.). Dalyvavo Didžiojo Vilniaus seimo darbe (1905). Grįžęs į Lietuvą, kelerius metus dirbo Vilniaus technikos biure (projektavo pram. statinius, centr. šildymo sistemas). 1910 parengė Kairiškių kartono f-ko projektą, organizavo b-vę jam statyti (f-kas pradėjo veikti 1911); Nepriklausomybės metais f-ką atstatė ir išplėtė. Jo įsteigta *Molio* b-vė 1937 Daugėliuose, prie Kuršėnų, pastatė modernią plytinę, 1937–39 ten pat – eternito plytelių stogams dengti f-ką. Akcinė b-vė *Pastogė* (įst. su K. Venclauskiu) ėmėsi statyti Šiaulių kultūros centrą (iki karo pastatytas tik vienas pastatas, kuriame iki šiol tebeveikia Dramos teatras). Savo lėšomis Kairiškiuose pastatė m-lą, Kairiškių dvarą buvo padaręs pavyzdiniu ūkiu. Po I pasaul. karo Akmenės ir Šiaulių aps. organizavo vietos savivaldybes. Buvo Steigiamojo seimo (socialdemokratų frakcijos) narys. Veikė ūk. org-jose: Kiaulių augintojų, Karvių augintojų d-jose, Prekybos ir pramonės rūmuose. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Dalyvavo VLIKo veikloje (Planavimo k-joje vadovavo Pramonės ir amatų sk.). 1950 atvyko į

JAV, apsigyveno Bostone. Dalyvavo socialdemokratų, Liet. darbininkų d-jos (Inžinierių sk. garbės narys) veikloje.

SIRUTIS Aloyzas (1910.I.25 Prodabolėje, Liudvinavo vls., Marijampolės aps. – 1990.II.8 Santa Monica, CA; perlaidotas Vilniuje, Rasų kapinėse), ekonomistas. Filologės G. Šlapelytės-Sirutienės vyras, pedagogės M. Sirutytės brolis. Mokėsi Marijampolės marijonų g-joje ir mkt. seminarijoje (baigė 1931). Vėliau studijavo ekonomiką VDU ir dirbo Valstybės kontrolėje. Lietuvai atgavus Vilnių, studijavo VU ir dirbo geležinkelio žinyboje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Mokytojavo liet. g-joje Tübingene, Reutlingene, talkino Raudonajam Kryžiui, atstovavo lietuviams prie pranc. okupacinės valdžios. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje. Dirbo f-kuose, vėliau nuosavybės pirkimo-pardavimo agentu. 1976 persikėlė į Kaliforniją. Buvo ateitininkas, veikė JAV LB Santa Monica sk. v-boje, Liet. klube.

SIRUTYTĖ Marija (1906.V.20 Prodabolėje, Liudvinavo vls., Marijampolės aps. –1975.V.12 Čikagoje, IL), pedagogė. Ekonomisto A. Siručio sesuo. 1925 baigusi Marijampolės mkt. seminariją, mokytojavo šios seminarijos pavyzdinėje m-loje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Veikė Lietuvos Raudonojo Kryžiaus vyriausiame moterų k-te. Mokytojavo Tübingeno g-joje. 1948 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje. 1949 su mkt. S. Vilūniene suorganizavo lituanistinę m-lą Marquette Parke, IL, ir joje mokė. Dirbo su skautais.

SKABEIKIS Marian Catherine (g. 1948 Niujorke), biochemikė. Šv. Juozapo moterų koledže gavo biologijos ir chemijos bakalauro, 1971 Suny, NY, biochemijos magistro laipsnį. 1970–76 dėstė tiksliuosius mokslus Our Lady of Perpetual Help g-joje, be to, 1972 koordinavo Tiksliųjų mokslų skyrių, 1973 buvo paskirta skyriaus direktore. 1977–78 dėstė biologiją Šv. Juozapo koledže. Nuo 1971 aktyviai veikia Lietuvos vyčių org-joje: redaguoja aplinkraščius, steigia jaunimo grupes ir joms vadovauja. *Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos* vertimų redaktorė.

Kazys Skaisgirys

SKAISGIRYS Kazys (g. 1927.II.28 Sintautuose, Šakių aps.), muzikas. Mokėsi Šakių g-joje. 1944 vokiečių išvežtas darbams į Vokietiją. Vokietijoje baigė g-ją, studijavo techniką Pabaltijo un-te. 1949 atvyko į JAV, tęsė studijas Čikagos technikos koledže, IL. Muzikos mokėsi privačiai (skambinti fortepijonu mokė V. Dvarionas ir A. Kučiūnas, diriguoti A. Kučiūnas, harmonijos V. Jakubėnas, dainuoti J. Būtėnas, muzikologijos J. Žilevičius). 1956–92 dirbo Čikagos liet. operoje (rengė natas, 10 sezonų v-boje, 18 sezonų dainavo operos chore). 1963–69 K. Donelaičio lituanistinės m-los dainavimo mokytojas. Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos vargonininkas (nuo 1975), choro akompaniatorius (1975–91), trio *Dainuojančios žemaitės* vadovas (nuo 1980). Lietuvių Muzikologijos archyvo (Čikagoje) vedėjas (nuo 1981). Žrn. *Muzikos žinios* redaktorius (nuo 1987). Parašė straipsnių ir recenzijų apie muziką, paruošė (graviravo) komp. A. Mikulskio, J. Kačinsko, V. Jakubėno, T. Navicko, K. V. Banaičio, G. Gudauskienės kūrinių natų ir tekstų.

SKARDŽIUS Pranas (1899.III.26 Subačiuje, Panevėžio aps. – 1975.XII.18 Hot Springse, AR), kalbininkas. Mokytojos M. Skardžiuvienės vy-

Pranas Skardžius

ras. Ph. D. (1929). Lietuvos MA akademikas (1941). 1923 baigęs Panevėžio g-ją, iki 1925 Lietuvos un-te studijavo lietuvių k. ir lyginamąją indoeuropiečių kalbotyrą. Kartu dirbo J. Jablonskio raštininku, prisidėjo prie jo vertimų (išvertė S. Smailso *Vyriškumas*, 1925). Talkino Terminologijos, Rašybos k-jų darbe. 1925–29 su Švietimo m-jos stipendija tęsė studijas Vokietijoje: Leipzigo un-te studijavo baltistiką, slavistiką ir filosofiją. Apgynė daktaro disertaciją apie XVI–XVII a. lietuviškų raštų slavizmus išspausdinta *Tautoje ir žodyje* t. VI, 1931). 1929–39 VDU (iki 1930 Lietuvos un-tas) Hum. mokslų f-to docentas, skaitė kalbotyros kursus. 1939–43 VU profesorius. Greta pedagoginio dirbo ir mokslinį darbą: parengė monografijas *Daukšos akcentologija* (1935), *Bendrinės lietuvių kalbos kirčiavimas* (1936), *Lietuvių kalbos žodžių daryba* (1943), paskelbė daug straipsnių iš lietuvių k. leksikologijos, kalbos istorijos, terminologijos. Įsteigė ir redagavo žurnalus *Kalba* (1930), *Archivum philologicum* (1930–39), vienas Lietuvių kalbos d-jos steigėjų (1935), ilgametis jos pirmininkas ir leidinio *Gimtoji kalba* redakcinės k-jos narys. 1934–35 bendrinės tarties ir kirčiavimo mokė Valstybės teatro artistus. Su A. Saliu redagavo L. Dambrausko sudarytą *Kalbos patarėją* (1939). Straipsnius kalbos praktikos klausimais skelbė *Gimtojoje kalboje*, *Židinyje*, *Naujojoje romuvoje*. 1941 įkūrus Lietuvos MA, buvo išrinktas jos nariu. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Gyveno Göttingene, 1946–49 dėstė Tübingeno un-te. 1949 persikėlęs į JAV, apsigyveno Clevelande, OH, dirbo fabrikuose. Nesitikėdamas gauti darbo un-tuose, persikvalifikavo: 1956 magistro laipsniu baigė Clevelando aukštąją bibliotekininkystės m-lą, persikėlė į Vašingtoną ir iki 1971 dirbo Kongreso b-koje. Nors ir negalėdamas naudotis lituanistiniais archyvais, tęsė mokslinę tiriamąją ir praktinę kalbos ugdymo veiklą. Kartu su S. Barzduku, J. M. Laurinaičiu 1950 Bielefelde išleido *Lietuvių kalbos vadovą*, Čikagoje knygas *Lietuvių kalbos kirčiavimas* (1968), *Ankstyvesnė ir dabartinė lietuvių bendrinės kalbos vartosena* (1971), *Lietuviški tarptautinių žodžių atitikmenys* (1973). *Aiduose*, *Drauge*, *Lituanistikos instituto darbuose* paskelbė daug straipsnių iš lietuvių k. leksikologijos (apie vandenvardžius, vietovardžius ir vokiečių lingvistinėje spaudoje), kalbos kultūros, rašė kalbos veikalų (išleistų ir okupuotoje Lietuvoje) recenzijas. Paskelbė straipsnių ir apie lietuvių k. tyrėjus. Paskutinis didelis veikalas *Rašybinis lietuvių kalbos žodynas* (6 tomai) liko neišspausdintas. Raštų bibliografiją parengė prof. P. Jonikas (išsp. *Lituanistikos instituto darbų* IV tome 1974). Prof. A. Rosinas parengė 5 tomus *Rinktinių raštų* (išleisti Vilniuje 1996–99); t. I: – *Lietuvių kalbos žodžių daryba*, t. II – *Bendrinės kalbos dalykai*, t. III – *Bendrinės kalbos kultūra*, t. IV – *Moksliniai straipsniai ir studijos*, t. V – *Akcentologija. Bendrinės kalbos kultūra. Publicistika*.

SKARDŽIUVIENĖ Marija (**Krygerytė;** 1902.III.1 Daugelaičiuose, Kybartų vls., Vilkaviškio aps. – 1955.XII.3 Clevelande, OH), mokytoja. Kalbininko P. Skardžiaus žmona. 1918 Vilniuje buvo pirmoji lietuvaitė skautė, vėliau – skaučių skilties vadovė. 1922 baigė Vilniaus liet. g-ją ir persikėlė į Kauną. Buvo Lietuvos un-to ateitininkų draugovės sekretorė, J. Jablonskio raštininkė. Mokytojaudama 1933 baigė VDU Hum. mokslų f-tą. Mokytojavo *Saulės* mkt. seminarijoje, *Aušros* berniukų, vėliau ir mergaičių g-jose. 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Göttingene ir Tübingene. 1949 persikėlė į JAV. Gyveno Clevelande.

SKEIVELAS Laisvūnas (1945.II.8 Vokietijoje – 1981.XII.19 Tailande), aeronautikos inžinierius. Vokietijoje mokėsi Vasario 16-osios g-joje Hüttenfelde. Apsigyvenęs JAV, Čikagoje, IL, lankė Aukštesniąją lituanistikos m-lą, baigė Šv. Ignoto g-ją, vėliau Aeronautikos in-te įgijo inžinieriaus specialybę. Dirbo *McDonald Douglas* b-vėje. Dalyvavo *Apollo* skrydžio į Mėnulį parengiamuosiuose darbuose, vėliau vykdė b-vės projektus Vokietijoje, Šveicarijoje, Izraelyje, Maroke, Tailande.

SKEIVYS Saulius (g. Niujorke), gydytojas. Baigęs biologiją St. Johnso un-te, jame dėstė fiziologiją, anatomiją ir biologiją. 1982 Rosso un-te (Dominikoje, Vest Indija) studijavo mediciną, baigęs stažavo Bronxo ligoninėje Niujorke šeimos medicinos srityje. Specializavosi Alberto Einschteino Med. koledže Bronx Lebanone (NY). Verčiasi privačia šeimos gydytojo praktika. Parašė studiją *Age Dependant Changes in Myocardial Ultrastructure during Anoxia.*

SKERIS Robertas (g. 1935 Sheboygane, WI), muzikologas. Kunigas. Teologijos daktaras (1976). Studijuodamas vadovavo chorams. 1961 įšventintas kunigu. 1964–71 dėstė himnologiją Šv. Pranciškaus seminarijoje Milwaukee, WI. 1965 dėstė Dallaso un-te. Bonos un-te, Vokietija, apgynė teologijos doktoratą. 1972–79 buvo Amerikos bažn. muzikos asociacijos vicepirmininkas. 1977 išrinktas Katalikų bažnyčios asociacijos pirmininku. Nuo 1978 buvo Tarptautinio himnologijos in-to vedėjas (Maria Loacho benediktinų vienuolyne V. Vokietijoje). Iš vok. kalbos į anglų kalbą išvertė str. rinkinį apie dab. bažnytinės muzikos raidą *Crux et Cithara.*

SKEVERIŪTĖ-STEPONAVIČIENĖ Ona (1915.I.6 Čikagoje, IL – 1987.III.25 ten pat), dainininkė. 1928 balsą lavino pas J. Kudirką. Nuo 1930 dainavo chore *Pirmyn.* 1931 studijavo Amerikos konservatorijoje Čikagoje (pas T. MacBurney ir B. Saroya). 1936–38 dainavo Čikagos komiškojoje operoje ir Tarptautinėje operoje. 1938 su choru *Pirmyn* lankėsi Lietuvoje. Dalyvavo lietuvių ir kitataučių radijo programose. 1939 laimėjo I vietą Čikagos apylinkių (Chicagoland) festivalyje. 1940, 1943, 1944 Čikagoje surengė solinius koncertus. 1945 koncertavo St. Louise, MO, Clevelande, OH, Detroite, MI. 1943–46 su Oklahomos operetės iš Niujorko, NY, profesionalų trupe gastroliavo JAV miestuose. Su choru *Pirmyn* parengė pagr. partijas operetėse (R. Leoncavallo *Kornevilio varpai,* J. Strausso *Čigonų baronas* ir kt.) ir operose (G. Bizet *Carmen,* G. Verdi *Traviata,* P. Mascagni *Cavalleria rusticana,* G. Donizetti *Meilės eliksyras*).

SKIBINIAUSKAS Vytautas (1911 – 1966.IX.1 Baltimorėje, MD), šachmatininkas. 1936 žaidė Kauno miesto šachmatų pirmenybėse, kaip Lietuvos šachmatų rinktinės narys – Müncheno, Vokietija, šachmatų olimpiadoje. Gyvendamas Vokietijoje, vėliau JAV, aktyviai dalyvavo liet. šachmatininkų turnyruose, reiškėsi ir kaip šachmatų sporto organizatorius.

SKIPITIS Rapolas (1887.I.31 Baukuose, Smilgių vls., Panevėžio aps. – 1976.II.23 Čikagoje, IL), teisininkas, visuom. veikėjas. 1901–04 mokėsi prog-joje Palangoje, 1905–09 g-joje Šiauliuose. Besimokydamas prog-joje, priklausė slaptai mokinių kuopelei (vadovas kunigas J. Jasienskis), buvo slaptos liet. spaudos pla-

Rapolas Skipitis

tintojas, 1905–06 revoliucinio sąjūdžio dalyvis. 1906 vienas Polit. kalinių šelpimo org-jos steigėjų Šiauliuose. G-joje vadovavo slaptai mokinių kuopelei, 1908 dalyvavo slaptoje liet. moksleivių konferencijoje Vilniuje. 1909–10 studijavo mediciną Maskvos un-te, 1910–14 teisę; teisės diplomą gavo 1916. Studijuodamas Maskvoje, dalyvavo visuom. veikloje: 1909–11 buvo *Aušrinės* redakcijos narys, aušrininkų moksleivių organizatorius. 1911–15 Maskvos liet. studentų pirmininkas. 1911 organizavo Maskvos lietuvių šelpimo d-jos švietimo kursus, dėstė juose. Per I pasaul. karą veikė tremtinių šelpimo k-te Maskvoje ir Sankt Peterburge. 1917 vienas *Santaros* steigėjų Sankt Peterburge, jos atstovas Lietuvių seime Petrograde, laikraščio *Santara* pirmasis redaktorius. 1918 Vyriausiosios lietuvių tarybos narys, jos atstovas Kijeve. Grįžęs į Lietuvą, 1919 Kaune dirbo taikos teisėju, 1919–20 Kauno apygardos valstybės gynėju. 1920–22 vidaus reikalų ministras. Nuo 1919 priklausė Lietuvos šaulių s-gai (vienas steigėjų, 1927–28 pirmininkas), dalyvavo kovose su bermontininkais. 1922–40 vertėsi advokato praktika. II ir III Seimo narys. Veikė Ūkininkų partijoje, 1925–27 redagavo *Ūkininko balsą*. 1927–28 Aukštųjų m-lų moksleivių šalpos d-jos pirmininkas. 1931 vienas Draugijos užsienio lietuviams remti iniciatorių, iki 1940 pirmininkas. 1935 Pasaulio lietuvių I kongreso Kaune iniciatorius, pirmininkas; Pasaulio lietuvių s-gos, Kauno liet. namų savininkų d-jos, Lietuvos namų savininkų d-jos pirmininkas; redagavo *Namų savininką*. 1932–40 Advokatų tarybos narys. 1940 pasitraukė į Vokietiją. 1941–45 buvo Berlyno lietuvių s-gos pirmininkas. 1946 emigravo į JAV, apsigyveno Čikagoje. 1947–48 veikė Čikagos liet. tremtinių, 1949–55 Liet. teisininkų d-jose (abiejų pirmininkas), VLIKe. 1955 priklausė JAV LB tarybai. Išleido atsiminimų kn. *Nepriklausomą Lietuvą statant* (1961), *Nepriklausoma Lietuva* (1967). Bendradarbiavo spaudoje, LE.

SKIRGAUDAS Jane (Janina **Bortkevičiūtė, Skirgaudienė**; g. 1912 Šiauliuose), gydytoja odontologė. Baigusi Šiaulių g-ją, įstojo į VDU Odontologijos f-tą, kurį 1936 baigė. Iki 1944 Šiauliuose vertėsi privačia praktika, 1944 pasitraukė į Vokietiją ir iki 1949 gyveno Memmingeno pabėgėlių stovykloje. 1949 atvykusi į JAV, dirbo Henry Fordo ligoninės Detroite, MI, Citologijos laboratorijoje. 1973 persikėlė į San Diegą, CA.

SKIRIENĖ Bronė (**Piliponytė, Skirius**; g. 1915.V.15 Čikagoje, IL), vertėja, visuomenininkė. Žurnalisto, leidėjo A. Skiriaus žmona. Su tėvais persikėlusi į Lietuvą, 1934 mokėsi Tauragėje, 1934–36 studijavo VDU. Priklausė M. Lietuvos giedotojų d-jai, Lietuvos skautų s-gai. 1937 grįžo į JAV. 1938–39 mokėsi Wilsono koledže Čikagoje. Dainavo *Birutės* chore, gastroliavo Europoje. 1938–40 buvo Lietuvos un-to klubo Čikagoje narė, 1938–39 šio klubo liet. kalbos kursų mokytoja. 1942–44 Čikagoje šoko liet. tautinių šokių grupėje *Ateitis*, 1943–44 šokių mokytoja, reikalų vedėja. 1945–46 BALFo San Francisko, CA, skyriaus sekretorė. 1945–47 leido žrn. *Kalifornijos lietuvis*, 1945–48 buvo jo skyriaus redaktorė. 1948–87 Kalifornijos Aukščiausiojo Teismo vertėja. 1952–53 lituanistinės m-los Los Angeles, CA, tėvų k-to iždininkė. Los Angeles subūrė moterų sekstetą *Sutartinė* ir jam vadovavo. 1954–59 Lietuvių katalikų s-gos Los Angeles finansų sekretorė, 1960–75 s-gos pirmininkė. 1956–90 Nekilnojamojo turto agentūros Los Angeles agentė. 1981–85 buvo Lietuvių moterų klubų fed-jos pirmininkė. 1987–92 vertėsi privačia vertėjos praktika. 1978 ir 1985 gavo Kalifornijos Aukščiausiojo Teismo apdovanojimus.

SKIRIUS Antanas (g. 1911.X.15 Akstinuose, Batakių vls., Tauragės aps.), žurnalistas, leidėjas, visuomenininkas. Vertėjos B. Skirienės vyras. 1933 baigė Tauragės g-ją. 1933–34 studijavo VDU Technikos f-te, 1934–37 Klaipėdos Prekybos in-te. Buvo aktyvus ateitininkas ir pavasarininkas, Klaipėdos liet. katalikiškojo jaunimo d-jos *Neringa* vienas steigėjų, iki 1937 v-bos sekretorius. 1933–34 Kaune leido *Jaunąjį studentą*, Klaipėdoje 1934–35 *Komersantą* (abu pats įsteigė), 1935–37 *Prekybą ir pramonę*. 1937–38 buvo *Naujosios romuvos* administratorius. Nuo 1938, gavęs JAV stipendiją, studijavo Marianapolio koledže Thompsone, CT,

Antanas Skirius

1939–40 tarpt. prekybą ir finansus – Čikagos un-te, IL. 1939 buvo Amerikos liet. pilnųjų blaivininkų centro vicepirmininkas. 1941 ateitininkų draugovės Čikagoje vienas steigėjų, iki 1944 pirmininkas. 1939 ALRKF Čikagos aps. sekretorius. 1941 kartu su kitais Čikagoje įsteigė tautinių šokių grupę *Ateitis*, iki 1943 jai vadovavo. 1939–40 priklausė Lietuvos un-to klubui. 1940–53 ėjo įv. pareigas Lietuvos vyčių org-joje, 1941 įsteigė 132-rą vyčių kuopą Kankakee, IL. 1944 pabaigoje San Franciske įsteigė BALFo skyrių, iki 1947 jo pirmininkas. ALTo sk. San Franciske steigėjas (1945) ir iki 1947 sekretorius. 1939–40 ALTo sk. Los Angeles sekretorius, 1951 pirmininkas, vėliau garbės narys. 1951 San Diego, CA, įsteigė Lietuvių d-ją, surengė pirmąjį liet. koncertą. Aktyviai dalyvavo (ėjo įv. pareigas) kitų liet. org-jų veikloje: 1947–51 Lietuvių Amerikos piliečių klubo, 1948–51 Tautinio labdaros klubo, 1947–52 Kultūros ir labdaros d-jos, 1949–50 Šv. Vardo d-jos, 1949–52 ALRKF. Nuo 1946 priklausė Šv. Kazimiero parapijai, 1953 buvo LB Los Angeles apyl. sekretorius. 1946–52 Amerikos legiono narys. Amerikoje daugiausia rašė leidiniams *Studentų žodis* (1938–39 redaktorius), *Vytis* (1940–41 redaktorius), *Draugas* (1939–40 redakcijos narys), *Darbininkas*. 1946 San Franciske įsteigė laikraštį *Kalifornijos lietuvis*, 1947–92 pavadinimu *Lietuviai Amerikos vakaruose* jį leido Los Angeles (visą laiką laikraščio redaktorius). 1947 įsigijo spaustuvę *The Bonnie Press* (pirmoji liet. spaustuvė Kalifornijos v-joje). 1950 San Franciske įsteigė leidyklą (buvo jos savininkas) ir pradėjo leisti mėnesinį iliustruotą žrn. *Lietuvių dienos* (vėliau leidybą perkėlė į Los Angeles; ėjo iki 1992 lietuvių ir anglų kalbomis). Leidykla išleido poezijos antologiją *Žemė* (1951), S. Būdavo *Varpai skamba* (1952), M. Biržiškos *Lietuvių tautos kelias* (2 t. 1952–53), *Amerikos lietuvių vardyną* (1953), B. Brazdžionio, I. Šeiniaus knygų, anglų kalba – V. Ramono romaną *Kryžiai*, A. Baranausko poemą *Anykščių šilelis*. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (2001).

SKIRMANTIENĖ Elena (**Liaudanskaitė**; 1918.VII.22 Tverėje, Rusija – 1996.IX.17 Kalifornijoje), visuomenininkė. Majoro, visuomenininko K. Liaudansko duktė. Su tėvais grįžusi į Lietuvą, lankė *Saulės* g-ją Kaune. 1938 baigė g-ją Ukmergėje. Germanistiką ir fizinę kultūrą studijavo VDU Kaune, po to VU. Priklausė korp. *Fraternitas Baltiensis*. Pasitraukusi į Vokietiją, dirbo UNRRA įstaigoje, dalyvavo liet. veikloje. Vėliau apsigyveno JAV, iš pradžių New Jersey, vėliau Kalifornijos valstijoje.

Elena Skirmantienė

Dalyvavo LTS, Birutiečių, Lietuvos dukterų d-jų veikloje, labdaros darbe. Buvo skautė (nuo g-jos laikų).

SKORUBSKAS Juozas (1910.III.6 Garniškiuose, Šėtos vls., Kėdainių aps. – 1981.X.13 Čikagoje, IL), teisininkas. 1924 baigė m-lą Šėtoje, 1933 Kauno suaugusiųjų g-ją, 1938 – VDU Teisių f-tą. Besimokydamas un-te, buvo vienas VDU Studentų kooperatininkų d-jos iniciatorių, jos sekretorius (1936). 1930–40 *Pienocentro* skyriaus vedėjas. 1935–40 kooperatyvo *Raidė* spaustuvės v-bos sekretorius. 1939 Kaune kooperatyvo *Stalius* steigėjas ir jo pirmininkas. 1940–41 dirbo Prekybos komisariate, vėliau Prekybos m-joje skyriaus viršininku, 1942–44 vertėsi advokato praktika Kaune. Pasitraukęs į Vokietiją, 1945–49 amerikiečių kar. valdžios teismų advokatas Augsburge. 1948–49 Lietuvių tremtinių bendruomenės centro v-bos sekretorius. 1949–51 dirbo IRO amer. zonos vyr. būstinėje teisės patarėju. 1951 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje. Dirbo *Naujienose,* vėliau užsiėmė statybų verslu. Veikė ALTe, 1951 buvo socialdemokratų atstovas VLIKe. Kooperacijos klausimais bendradarbiavo liet. spaudoje.

SKORUBSKAS Rima (**Tamošiūnienė;** 1952 Cicero, IL – 2000.X.24 Downers Grove, IL), teisininkė. Daug metų dirbo advokate Čikagos apylinkėje. Vėliau *CAN HealthPro* draudimo b-vės generalinė konsulė. Rėmė Lietuvos našlaičių globos k-tą.

SKORUPSKAS Stasys (1901.II.12 Kėdainių aps. – 1996.VIII Detroite, MI), agronomas. Baigė Ž. ū. akademiją Dotnuvoje. Iki 1940 agronomas Ukmergės, Panevėžio, Kauno apskrityse. Dalyvavo varpininkų ir liaudininkų veikloje. Vėliau pasitraukė į Vokietiją. Gyveno Augsburgo liet. stovykloje. 1950 persikėlė į JAV. Iki 1969 dirbo Detroite Fordo ligoninės laboratorijoje techniko padėjėju.

SKRIDAILA Povilas (**Mingėla Gabrielius;** 1900.VII.7 Žemaičių Kalvarijoje – 1986.III.23 Čikagoje, IL), vargonininkas. Vargonininkavo Šančių parapijoje, vadovavo chorui, buvo pr. m-los dainavimo mokytojas. Pasitraukęs į Vakarus, vargonininkavo Austrijos miestelyje. Atvykęs į JAV, apsigyveno Čikagoje. Roselande, NJ, Visų Šventųjų parapijoje vadovavo chorui, dėstė muziką pr. m-loje.

SKRIDULIS Antanas (g. 1917.II.1 Joniškyje, Šiaulių aps.), chorvedys, vargonininkas. Nuo 1937 mokėsi Klaipėdos muzikos m-loje (J. Karoso vargonų klasėje). 1940–44 Joniškyje vargonininkavo ir dėstė muziką g-joje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Buvo g-jos mokytojas ir choro vadovas Münchene, Čiurlionio ansamblio antrasis chormeisteris. 1949 atvyko į JAV. Iš pradžių gyveno Los Angeles, CA, vėliau persikėlė į Čikagą, IL. 1955 studijas tęsė Popiežiškajame bažn. muzikos in-te. Buvo Šv. Antano parapijos vargonininkas. Su B. Pakštu Čikagoje 1954 subūrė liet. moksleivių ansamblį. Su choru dalyvavo JAV ir Kanados liet. dainų šventėse. Harmonizavo liet. liaudies dainų, sukūrė giesmių. Nuo 1983 gyvena Daytona Beache, FL, ir vadovauja chorui *Sietynas.*

Antanas Skridulis

SKRINSKA Juozas (g. 1916 Trobiškiuose, Marijampolės vls.), gydytojas. Baigęs Marijampolės Rygiškių Jono g-ją, studijavo Kauno VDU, baigė 1940. Kurį laiką dirbo VDU Fiziologijos katedroje V. Lašo asistentu. 1941–43 gy-

Juozas Skrinska

dytojas Kaune, Vilkaviškyje, Vilniuje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, Ambergo ir Wildbado stovyklose dirbo gydytoju. 1949 atvyko į JAV. Stažavo Leckawannoje, NY. 1952 įgijęs teisę verstis privačia gydytojo praktika, dirbo Willowicke, OH.

SKRIPKUS Kazimieras (1869.VIII.30 Daukšiuose, Žagarės vls., Šiaulių aps. – 1963.XI.20 Englewoode, FL), kunigas. 1981–86 mokėsi Rygos g-joje. 1892 baigė Kauno kun. seminariją ir įšventintas kunigu, dirbo Kaune. 1904 atvyko į JAV ir iki 1911 kunigavo Šv. Petro ir Povilo parapijoje Westville, IL, įsteigė pr. m-lą. 1911–17 Šv. Jurgio parapijos klebonas Detroite, MI, pastatydino bažnyčią ir įsteigė parapinę m-lą. 1917–44 Šv. Juozapo parapijos klebonas Binghamtone, NY, vėliau rezidentas, 1927–30 ir Švč. Mergelės Marijos motinystės (St. Mary Maternity) ligoninės Syracuse, NY, kapelionas.

SKRUPSKELIENĖ Alina (**Petrauskaitė**; 1904.III.20 Maskvoje, Rusija – 1994.I.24 Putname, CT), mokytoja, visuomenininkė. Literatūrologės V. Skrupskelytės ir filosofo I. K. Skrupskelio motina. Ateitininkė nuo 1920, 1923–24 žrn. *Ateitis* redakcijos narė. 1923 Kaune baigė *Aušros* mergaičių g-ją. Iki 1928 studijavo VDU Teologijos ir filosofijos f-te. Priklausė meno d-jai *Šatrija*, 1927 v-bos narė. 1928–44 *Aušros* g-jos lietuvių k. ir lit-ros mokytoja, 1941–44 direktorė (daug nusipelnė gelbėdama g-ją nuo vok. kariuomenės užėmimo). 1936–38 kartu su J. Ambrozevičiumi ir A. Vaičiulaičiu parengė I–III klasėms vadovėlį *Naujieji skaitymai*. 1944 pasitraukė į Austriją, vėliau į Vokietiją. 1946–49 mokytojavo Scheinfeldo liet. g-joje. 1949 persikėlė gyventi į JAV. 1950–59 dirbo įv. darbus fabrikuose Hartforde, CT. 1959–80 Ilinojaus un-to Čikagoje laboratorijos asistentė. 1957–65 Ateitininkų fed-jos tarybos narė, 1966–67 Ateitininkų sendraugių s-gos Čikagos skyriaus pirmininkė, 1973–79 Ateitininkų fed-jos v-bos narė. Priklausė Lietuvių k. ir lit-ros mokytojų s-gai (v-bos narė). 1979 sudarė ir redagavo liet. rašytojų antologiją anglų k. *Lithuanian Writers in the West*, 1980–85 (kartu su Č. Grincevičiumi) – J. Brazaičio *Raštus* (6 t.), išvertė į liet. kalbą vyro I. Skrupskelio moksl. darbų.

Alina Skrupskelienė

SKRUPSKELIS Ignas Kęstutis (g. 1938.III.15 Kaune), filosofas. Mokytojos A. Skrupskelienės sūnus, literatūrologės V. Skrupskelytės brolis. Ph. D. (1967). Mokėsi Hartfordo Švč. Trejybės m-loje, CT. 1957–59 žrn. *Lituanus* redakcijos narys. 1959 bakalauro laipsniu baigė

Fordhamo koledžą Niujorke, NY. Studijavo filosofiją Toronto un-te, Kanada; 1961 magistras. Čia apgynė doktoratą. Ateitininkas, 1960–61 Studentų ateitininkų s-gos centro v-bos narys. Nuo 1964 dėsto filosofijos istoriją Pietų Karolinos un-te; nuo 1977 profesorius. Paskelbė moksl. studijų apie filosofų J. Royce, I. Kanto, W. Jameso, A. Maceinos teorijas. Sudarė ir 1969 išleido J. Royce raštų bibliografiją. 1975–88 W. Jameso raštų (17 t.) redakcinės tarybos narys. Bandė įvertinti W. Jameso tyrinėjimų principų naujumą ir reikšmę filosofijos ir intelekto raidoje. Parašė įvadus 1987–89 išleistoms jo knygoms. Su E. Berkeley spaudai parengė 10 tomų W. Jameso laiškų. Yra G. W. F. Hegelio ir Pietų regiono filosofų d-jų, Amerikos filosofų ir psichologų asociacijų narys. Bendradarbiauja *LKMA darbuose, Aiduose, Drauge.* LE bendradarbis.

SKRUPSKELYTĖ Viktorija (g. 1935.XII.1 Kaune), literatūrologė. Mokytojos A. Skrupskelienės duktė, filosofo I. K. Skrupskelio sesuo. Ph. D. (1966). 1951 Putname, CT, baigė vid. mokslą. Studijavo pranc. k. ir lit-rą Šv. Juozapo koledže V. Hartforde, CT (1955 bakalauro laipsnis). 1959 Fordhamo un-te Niujorke, NY, įgijo magistro laipsnį. 1959–63 studijavo ir dirbo Ilinojaus un-te, jame apgynė disertaciją. 1963–67 Čikagos un-to, IL, nuo 1967 Oberlino koledžo, OH, dėstytoja, nuo 1982 profesorė. Parašė studiją (*Literatūrinio stiliaus užuomazga Slavočinskio giesmyne,* 1987) ir straipsnių apie liet. ir pranc. poetų kūrybą, knygų recenzijų. Kn. *Lietuvos egzodo literatūra 1945–1990* (1992) viena autorių (straipsniai apie J. Aistį, K. Bradūną, A. Nyką-Niliūną). Bendradarbiavo *Encyclopedia of World Literature in the Twentieth Century,* liet. išeivių period. spaudoje (*Aiduose, Ateityje, Drauge*). Reiškėsi ateitininkų veikloje (buvo Studentų ateitininkų s-gos centro v-bos narė, Ateitininkų fed-jos tarybos narė). Nuo 1989 VDU Senato narė.

SKUČAS Andrius (1902.III.27 Pakėklyje, Veiverių vls., Marijampolės aps. – 1981.VIII.9 Lake Worthe, FL), miškininkas. JAV plk. ltn. D. Skučo tėvas. Mokėsi Veiverių prog-joje. 1918 stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę ir dalyvavo kovose su lenkais ties Širvintomis, 1923 dalyvavo Klaipėdos sukilime. Baigė miškininkystę Ž. ū. technikume Dotnuvoje. Studijų tęsti buvo pasiųstas į Prahos un-tą. 1933 jas baigęs ir atlikęs kar. tarnybą (atsargos jaun. leitenantas), metus dirbo Vadų girininku Kaišiadorių urėdijoje. 1934 paskirtas Miškų dep-to atstovu į b-vę *Lietmedis* Kaune, 1935 į Klaipėdą į *Medžio sindikatą,* nuo 1936 vienas jo direktorių. 1937 paskirtas Medžio pramonės akcinės b-vės direktoriumi Viešvilėje, jai vadovavo iki 1944 (kurį laiką buvo ir *Lietmedžio* direktorius). Gyvendamas Viešvilėje, globojo vokiečių ištremtus į Tilžę Ž. ū. ministrus J. Aleksą ir M. Krupavičių. Pasitraukęs į Vokietiją, buvo apsistojęs Würtemmberge, vėliau Schwäbisch Gmünde, kur vadovavo miškakirčių grupei. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Plainfielde, NY. Dirbo inžinieriumi valstijos Kelių dep-te. Nuo 1972 gyveno Floridoje. Rėmė LF (tūkstantininkas), *Draugo* romano konkursą.

SKUČAS Donatas (g. 1935.VI.30 Klaipėdoje), JAV aviacijos pulkininkas leitenantas, aukščiausios klasės lakūnas, mechanikos inžinierius, visuomenininkas. Miškininko A. Skučo sūnus, botanikės G. A. Skučienės vyras. 1949

Donatas Skučas

atvykęs į JAV, 1957 Newarko koledže, NJ, gavo mechanikos inžinerijos bakalauro laipsnį. 1957–82 JAV aviacijos karininkas. 1962 baigė JAV aviacijos lakūnų m-lą Selmoje, AL, 1971 P. Ilinojaus un-te įgijo verslo administravimo magistro laipsnį. Dalyvavo Vietnamo kare, tarnavo JAV aviacijos vyr. štabe Vokietijoje. 1978 baigęs Karinių oro pajėgų koledžą (Pulkininkų akademiją) Montgomery, AL, paskirtas lėktuvų eskadrilės vadu; vėliau dirbo naikintuvų vyr. štabe. 1982–95 dirbo elektronikos b-vėse inžinieriumi; suprojektavo NATO karo laivyno kompiuterizuotą būstinę, įrengė keletą spacializuotų kompiuterių laboratorijų. Priklauso JAV Aviacijos asociacijai, JAV mechanikos inžinerijos bendrijai, Baltijos in-tui (direktorių tarybos vicepirmininkas), Oxfordo klubui. Dalyvauja JAV LB veikloje: 1986–88 Vašingtono apyl. pirmininkas, 1988–91 ir nuo 1994 tarybos narys. 1996–97 LR Seimo ir JAV LB atstovų k-jos JAV pirmininkas. 1997–2000 JAV LB tarybos prezidiumo pirmininkas. 1997 ir 2000 JAV atstovas PLB seime. 1996 ir 2001–02 LR krašto apsaugos ministro patarėjas.

SKUČAS Jovitas (g. 1936.IX.21 Klaipėdoje), gydytojas radiologas. Baigė Newarko inžinerijos koledžą, NJ, (1958 bakalauro, 1964 magistro laipsnis), 1968 – Hahnemanno un-tą Philadelphijoje, PA. 1968–72 stažavo ir specializavosi Šv. Vincento ligoninėje Niujorke. Nuo 1973 Rochesterio un-to Med. m-los radiologijos profesorius. Turi praktikos teisę Niujorko ir Indianos valstijose. Parašė ir suredagavo 4 med. knygas. Med. klausimais paskelbė straipsnių, skaitė paskaitas, surengė med. aparatūros parodą. 1980 dalyvavo MKS. 1993 skaitė paskaitas Kauno med. akademijoje. Yra Lietuvos rentgenologų d-jos garbės narys.

SKUČIENĖ Gina Aleksandra (**Purelytė;** g. 1937.IV.18 Panevėžyje), botanikė. JAV aviacijos plk. ltn., lakūno, mechanikos inžinieriaus D. Skučo žmona. Ph. D. (1964). 1944 su motina pasitraukė į Vokietiją, 1949 išvyko į Australiją. 1955 atvyko į JAV. 1959 baigė Barnardo koledžą Niujorke, 1961 Indianos un-tą Indianapolyje, IN, 1964 Kalifornijos un-tą, Berkeley, CA.

Gina Aleksandra Skučienė

Nuo 1986 gyvena Vašingtone, DC. Yra *Berlitz Languages* akademinės programos direktorė. 1986–92 veikė VLIKe. 1989–90 BALFo Vašingtono skyriaus v-bos narė. Nuo 1988 dėsto liet. kalbą JAV Žemės ūkio dep-to aukštesniojoje m-loje. 1997–99 vadovavo Vašingtono skautėms židinietėms.

SKUODAITĖ-PEARSON Audronė (Audrey **Skuodas;** g. 1940 Kaune), tapytoja. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, vėliau persikėlė į JAV. Š. Ilinojaus un-to Meno m-loje 1962 įgijo bakalauro, 1965 – magistro laipsnį. Iki 1970 dėstė dailę įv. m-lose Ilinojuje, Nova Scotijos dailės ir dizaino koledže Kanadoje, Clevelando, OH, muziejaus Švietimo skyriuje, vėliau – Clevelando dailės in-te. Aliejaus, akrilo, koliažo technika kuria stilizuotų, kartais sugeometrintų formų figūrines kompozicijas (*Susimąstymas; Spirališkas šokis*, 1986; *Kryžius*, 1990), turinčias simbolizmo, siurrealizmo bruožų. Nuo 1965 dalyvauja parodose (JAV – Evanstone, IL, Woosteryje, Youngstowne, Sandusky, Daytone, Clevelande, visi OH; Kanadoje – Frederictone, Monctone), surengė individualių parodų (1983 Clevelande ir kt.), laimėjo premijų.

SKUPAS Antanas (**Cooper;** g. 1907.II.28 Čikagoje, IL), tapytojas. Dailės mokėsi Čikagos meno in-te, studijas tęsė Prancūzijoje, Ispani-

joje (studijavo klasikinę tapybą). Nuo 1934 dalyvavo parodose (Čikagos meno in-te, 1940 – parodoje *Century of Progress*, 1941 – septintojoje Amerikos bienalėje Corcorano galerijoje Vašingtone ir kt.). 1957 buvo M. K. Čiurlionio galerijos Čikagoje vienas iniciatorių ir vicedirektorius. Tapė peizažus (*Žąsies sala*, *Nuo kelio*, *Namai*), natiurmortus, kartais figūrines kompozicijas, portretus. Kūriniai apibendrintų formų, laisvos tapysenos, tikslaus piešinio, tamsoko subtilių tonų kolorito.

SKURVYDAS Stasys (g. 1904.XII.1 Geldėnuose, Sedos vls., Mažeikių aps.), inžinierius. 1921 baigė Skuodo prog-ją, 1925 – Telšių g-ją, 1935 – VDU Technikos f-tą. Paryžiaus Malakoffo aukštojoje elektrotechnikos m-loje gavo radijo inžinieriaus diplomą. 1936–44 Kauno, su pertraukomis Klaipėdos ir Vilniaus radijo stočių inžinierius. Suorganizavo Vilniaus radijo dirbtuves. Pasitraukęs į Vokietiją, 1945–47 Kasselio liet. g-jos mokytojas ir direktorius. 1949 atvyko į JAV, 1958 Newarko inžinerijos koledže, NJ, gavo magistro laipsnį, dirbo inžinerinėse b-vėse.

SLABOKAS Marijonas (1902.VII.10 Laižuvoje – 1965.V.25 Unione, NJ), gydytojas. Mokėsi Mintaujos, Tartu ir Rygos g-jose. Mediciną studijavo Baselyje, Šveicarija, ir Vokietijoje, kur 1930 baigė Giesseno un-tą. Vėliau Vienoje studijavo ginekologiją. 1940 grįžo į Lietuvą. 1952 persikėlė į JAV. Dirbo Scheringo b-vės Neurofarmakologijos sk. Bloomfielde, NJ, tyrė naujų vaistų gamybą. 1957 išrinktas Niujorko MA nariu.

SLAVĖNAS Julius Paulius (g. 1932.VIII.19 Biržuose), istorikas. Astronomo P. Slavėno sūnus, filologės G. M. Slavėnienės vyras, gydytojo J. P. Slavėno (Jr.) tėvas. Ph. D. (1970). 1959 Ilinojaus un-te įgijo bakalauro, 1961 – magistro laipsnius. Nuo 1962 dėsto Niujorko valstijos un-te Buffalo; profesorius asistentas (1963). Čikagos un-te, IL, apgynė daktaro disertaciją apie Klaipėdos kr. padėtį 1919–39. Baltijos–Amerikos tarybos V. Niujorko sk. narys. 1978–84 Lituanistikos in-to vicepirmininkas. 1984 atstovavo liet. reformatams Š. Amerikos reformatų

Julius Paulius Slavėnas (g. 1932)

ir Karibų salų konferencijoje Kuboje. 1991 Niujorko valstijos un-te dėstė Baltijos šalių istorijos kursą. Paskelbė straipsnių apie įvykius Baltijos šalyse. Skaitė pranešimus moksl. konferencijose JAV, Kanadoje, Švedijoje, Lietuvoje. Veikė liet. evangelikų jaunimo org-jose.

SLAVĖNAS Julius Paulius Jr. (g. 1968.IX.18 Buffalo, NY), gydytojas anesteziologas. Istoriko J. P. Slavėno ir filologės G. M. Slavėnienės sūnus. Studijavo psichologiją ir mediciną Niujorko valst. un-te (1990 bakalauras, 1994 magistras *cum laude*). Vidaus ligų praktiką atliko Buffalo un-to Gailestingųjų seserų ligoninėje. 1995–98 specializavosi Čikagoje Northwesterno un-to Memorialo ligoninėje. Nuo 1998 šio un-to Med. f-to asocijuotas profesorius. Dirba Lake Forest ligoninėje, IL. Dalyvauja liet. veikloje: Išeivijos lietuvių evangelikų reformatų sinodo Čikagoje pirmininkas, aktyvus Liet. jaunimo s-gos, ALGS, skautų akademikų narys.

SLAVĖNIENĖ Gražina Marija (**Anysaitė;** g. 1933.II.13 Hamburge, Vokietija), filologė, kult. istorikė, vertėja. Istoriko J. P. Slavėno žmona, gydytojo J. P. Slavėno (Jr.) motina. Ph. D. (1974). Po II pasaul. karo su tėvais emigravo į Kanadą. Čikagoje, IL, Roosevelto un-te studijavo kalbas ir istoriją (1962 bakalaurė, 1965 magistrė). Dominikonų un-te įgijo biblioteki-

Gražina Marija Slavėnienė

ninkystės ir informatikos magistro laipsnį. Philadelphijoje Pennsylvanijos un-te ir Valstybiniame Niujorko un-te Buffalo studijavo germanistiką ir lyginamąsias kultūras. Valst. Niujorko un-te apgynė disertaciją *Estetai vokiečių ir austrų literatūroje, 1890–1910* (*The Figure of the Aesthete in German and Austrian Literature, 1890–1910*). Dalyvavo liet. org-jų veikloje: paskautininkė, Jūrų skaučių laivo vadė, Buffalo Lietuvių klubo pirmininkė, Vakarinio Niujorko baltų tarybos v-bos narė (ir viena šios tarybos steigėjų). Paskelbė moksl. straipsnių apie etnines ir religines mažumas, vertimų, parašė straipsnių ir recenzijų apie Amerikos liet. spaudą ir lit-rą, protestantų bažnyčių veiklą Lietuvoje. Redagavo tėvo dr. M. Anyso atsiminimus *Kova dėl Klaipėdos 1927–39* (1976). Į anglų k. išvertė ir spaudai parengė J. Degutytės poezijos dvikalbį rinkinį *Poems By Janina Degutyte* (išl. Vilniuje 2002).

SLAVYNAS Vincas (1877.XII.13 Virbalyje – 1957.I.9 Ware, WV; palaidotas Queense, NY), kunigas. 1895 baigęs Marijampolės g-jos 6 klases, mokėsi Seinų kun. seminarijoje; 1900 įšventintas kunigu ir paskirtas vikaru į Krokialaukį. 1903–09 kunigas Kobyline ir Tykocine Lomžos gub. (Lenkija). Grįžęs į Lietuvą, dirbo naujai įsteigtoje Lekėčių parapijoje. 1912 atvyko į JAV. Kunigas Philadelphijos vyskupijoje: 1913–22 Šv. Kazimiero parapijoje Racine, WI, 1922–28 Šv. Kryžiaus parapijoje Daytone, OH, 1928 grįžęs į Lietuvą, vikaras Kybartuose. Nuo 1932 Kaišiadorių vid. m-loje dėstė tikybą, anglų ir lotynų k., buvo jos kapelionas. Prasidėjus sov. okupacijai, išvyko į JAV. Ware suorganizavo Kristaus Karaliaus amer. parapiją, pastatydino bažnyčią. 1917–18 buvo *Draugo* administratorius. Gausiai rėmė katal. ir liet. veiklą (Ateitininkų rūmų Kaune statybą), ALTą, BALFą. 1981 Waro parapijos salė pavadinta jo vardu.

SLAVINSKAS Eugenijus (g. 1916.XII.4 Jaroslavlyje, Rusija), miškininkas, visuom. veikėjas. Nuo 1918 gyveno Zakarkiškėje, Skaudvilės vls., Tauragės aps. 1936 baigė Tauragės aukštesniąją komercijos m-lą, 1937 – Karo m-lą Kaune. 1937–40 studijavo VDU Techn. f-te. 1943 baigė VU Miškų mokslų f-tą. Nuo 1931 jūrų skautas: 1937–40 VDU studentų korp. *Vytis* sk. vedėjas. Aktyvus VDU ir Ž. ū. akademijos Dotnuvoje chorų dalyvis (1939–40 VDU choro v-bos sekretorius). 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–46 Regensburgo liet. pabėgėlių stovyklos seniūnas, ansamblio v-bos sekretorius. 1947–49 liet. sargybų kuopos (darbo tarnyba JAV armijos žinioje) leitenantas, švietimo vadovas, administratorius. 1947 organi-

Eugenijus Slavinskas

zavo Čiurlionio ansamblio koncertus Mannheime ir Schwäbisch Halle. 1949 persikėlė į JAV. 1951–60 dirbo braižytoju ir projektuotoju Čikagoje, IL, vėliau iki pensijos (1982) – projektuotoju Argonne nac. laboratorijoje, IL. 1951–77 *Dainavos* ansamblio dalyvis, 15 m. jo v-bų narys, pirmininkas (1963–65), vicepirmininkas, iždininkas. JAV ir Kanados lietuvių I dainų šventės (1956, Čikagoje) ir III tautinių šokių šventės (1968) vienas organizatorių. 1951–52 Akademinio skautų sąjūdžio v-bos Čikagoje narys, narys-filisteris. Vydūno jaunimo fondo (įk. 1952) vienas steigėjų. Ilgametis BALFo, ALKA muziejaus, Vydūno fondo, LF, PLB, JAV LB veiklos rėmėjas Čikagoje, nuo 1982 – St. Petersburge, FL. 1938 apdovanotas LSS ordinu *Už nuopelnus*.

SLAVINSKAS Vytautas (1911 Lietuvoje – 1979.VIII.30 Monticello, NY), gydytojas. Baigęs *Aušros* g-ją Kaune, įstojo į Karo m-lą, kurią 1933 baigė ir įgijo artilerijos leitenanto laipsnį. 1940 baigęs VDU Med. f-tą, 1941–44 dirbo Raudonojo Kryžiaus ligoninės Chirurgijos skyriuje V. Kanaukos asistentu. Pasitraukęs į Vokietiją, kurį laiką dirbo chirurgu Breslau (dab. Wrocławo) ligoninėje, vėliau buvo Uffenheimo aps. ligoninės vedėjas ir chirurgas. 1947–48 lenkų pabėgėlių stovyklos gydytojas Boblingene. Atvykęs į JAV, 1954 įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika; dirbo Monticello, NY. Priklausė korp. *Fraternitas Lithuanica*. Domėjosi menu, tapyba, muzika.

SLEŽEVIČIENĖ Domicėlė (**Pavalkytė**; 1884.VIII.10 Pagausančiuose, Kauno aps. – 1973.V.8 Čikagoje, IL), gydytoja odontologė, visuomenininkė. 1908 baigė Kijevo un-tą (odontologiją). 1910 grįžusi į Lietuvą, Vilniuje dirbo dantų gydytoja. Priklausė *Rūtos* d-jai. Per I pasaul. karą pasitraukė į Kalugą, Rusija. Vertėsi priv. praktika, rūpinosi liet. našlaičių globa. Grįžusi į Lietuvą 1919 Kaune įsteigė Lietuvių moterų globos k-tą, kuris rūpinosi nuo karo nukentėjusiais našlaičiais; daug metų buvo jo pirmininkė, vėliau garbės pirmininkė. 1920 Lietuvos moterų k-to tėvynei ginti vicepirmininkė, 1922–23 k-to įgaliota rinkti lėšas lankėsi JAV. 1928 kartu su kitais įkūrė Lietuvos motinoms ir vaikams globoti org-jų s-gą. Talkino *Pieno lašo* ir kitų org-jų veiklai. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV ir apsigyveno Čikagoje. Rūpinosi lėšų rinkimu Vasario 16-osios g-jai, Saleziečių g-jai, BALFui.

SLIESORAITIENĖ Birutė (**Sliesoraitis, Zdanytė**; g. 1952.X.19 Hartforde, CT), draudimo agentė, visuomenininkė. 1972 baigė Hartfordo mergaičių koledžą. 1973–80 draudimo agentūros *Phoenix Mutual Life* darbuotoja. Nuo 1980 dirba draudimo agentūroje *ITT Hartford*, skyriaus direktorė. Dalyvauja skautų veikloje, priklauso *Šatrijos* vietininkijai. Tautinių šokių kolektyvo *Aitvaras* šokėja. JAV LB narė: 1970–78 Hartfordo sk. v-bos narė, 1990–93 v-bos pirmininkė. 1976–78 JAV liet. jaunimo s-gos pirmininkė. 1980 protestuodama dėl Lietuvos okupacijos, kartu su kitais prisirakino prie sovietų ambasados pastato Vašingtone, DC.

Birutė Sliesoraitienė

SLIVINSKAITĖ Vilija (g. 1954 Čikagoje), violončelininkė. Mokėsi skambinti fortepijonu, vėliau griežti violončele. Magistro laipsniu baigė Amerikos muzikos kons-ją, joje mokė griežti violončele. Trejus metus griežė Čikagos miesto orkestre. 1976 su šiuo orkestru *Orchestra Hall* koncertavo kaip solistė. Nuo 1977 griežia *Southwest Symphony* orkestre.

SLIŽYS Balys (1885.XI.13 Gyvatynėje, Anykščių vls., Utenos aps. – 1957.VII.20 Brooklyne, NY), inžinierius. Pulkininkas leitenantas (1925). Baigęs vid. mokslą Liepojoje, Latvija, nuo 1904 mokėsi Rygos politechnikume. Dalyvavo 1905 nac. judėjime ir Didžiajame Vilniaus seime. Pasitraukęs nuo valdžios persekiojimo, 1912 Lvove, Ukraina, baigė politechnikumą. Grįžęs į Lietuvą, suimtas ir nuteistas metams. I pasaul. karo pradžioje mobilizuotas. 1915 baigė Irkutsko, Rusija, karo m-lą. 1918 buvo Utenos aps. viršininkas. 1919 savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę, buvo Krašto apsaugos m-jos Inžinerijos sk. viršininkas, 1922–24 krašto apsaugos ministras. Rūpinosi Klaipėdos krašto išlaisvinimu, kariuomenės pertvarkymu moderniais pagrindais. 1924–26 susisiekimo ministras. 1927–34 dirbo Plentų, vandens kelių ir pašto žinyboje, 1934–39 buvo Klaipėdos uosto direkcijos pirmininkas. Daug prisidėjo, kad būtų išplėstas Klaipėdos uostas. Veikė Vilniui vaduoti s-goje, Vilniaus geležinio fondo v-boje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Heidelberge buvo liet. k-to pirmininkas. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Brooklyne. Veikė JAV LB (apyl. pirmininkas). Apdovanotas II laipsnio Vyčio kryžiumi.

SLIŽYS Pranas (1889 Desiukiškio dvare, Kurklių vls., Utenos aps. – 1961.III.25 Plattsburghe, NY), karo gydytojas. Lietuvos kariuomenės pulkininkas. 1908 baigė Liepojos g-ją, 1913 Sankt Peterburgo karo med. akademiją. I pasaul. karo metais buvo gydytojas rumunų fronte (226-oje liet. lauko ligoninėje). 1919 Lietuvos kariuomenės savanoris, suorganizavo pirmąją kilnojamąją karo ligoninę, buvo jos vyr. gydytojas. 1919–20 Karo ligoninės viršininkas. Vienas korp. *Fraternitas Lithuanica* steigėjų, Kauno med. d-jos v-bos narys. Lietuvos sporto s-gos pirmininkas; 1919 iš Krašto apsaugos m-jos išrūpino šauliams ginklus ir leidimą veikti. 1920–22 Piliečių apsaugos dep-to direktorius, vėliau kariuomenės gydytojas. 1940–44 dirbo Raudonojo Kryžiaus įstaigose, buvo Greitosios pagalbos stoties direktorius. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1949 persikėlė į JAV.

SLIŽYS Stasys (g. 1918.XI.20 Traupyje, Raguvos vls., Panevėžio aps.), chorvedys, vargonininkas, pedagogas. Muzikų Prano ir Broniaus Sližių brolis. 1938 baigė Panevėžio g-ją. 1939 įgijo pr. m-los mokytojo cenzą. 1939–44 Trapelių ir Gaigalių pr. m-lų vedėjas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1944–50 Weideno liet. prog-jos mokytojas ir inspektorius. Nuo 1950 gyvena JAV. 1950–81 *Ford* b-vės Detroito, MI, skyriaus metraštininkas. 1950–65 dar ir Detroito lituanistinės m-los mokytojas ir vedėjas. Mokytojų d-jos Detroito v-bos narys (nuo 1950). 1956 baigė Detroito Prekybos un-tą. Nuo 1958 Detroito Birutiečių mergaičių choro, vėliau mišraus jaunimo choro vadovas. 1968 baigė Detroito muz. konservatoriją. 1967–80 Detroito Jaunimo choro vadovas. 1970–80 Šv. Petro, nuo 1980 Šv. Antano liet. parapijos Detroite bažn. choro vadovas ir vargonininkas. 1971 JAV ir Kanados liet. dainų šventės lituanistinių m-lų jungtinio choro dirigentas. 1974 baigė Michigano un-to choro specialybę. 1974–76 Michigano teatro operos choro dainininkas. Vadovauja moterų vokaliniams ansambliams. Nuo 1987 LŠS išeivijoje centro v-bos narys. Nuo 1988 vienas *Muzikos žinių* redaktorių. BALFo narys. Detroito *Ramovėnų* org-jos narys. Dirbo JAV LB Detroito sk. v-boje. Detroito Radijo klubo v-bos vicepirmininkas, Lietuvių muz. s-gos centro v-bos vicepirmininkas,

Stasys Sližys

Lietuvių žurnalistų Detroito sk. v-bos sekretorius. Sukūrė dainų ir giesmių jaunimo ir mišriam chorui, harmonizavo liaudies dainų. Pastatė operetę *Piršlybos Sapnagiuos*. Parengė liet. k. pratimus lituanistinių m-lų VIII skyriui (1966). Suredagavo ir išleido Detroito Šv. Antano liet. parapijos giesmyną *Viešpatie, išklausyk* (yra Δ giesmių). Apdovanotas šaulių Žvaigždės medaliu (1989).

SLUCKAITĖ Aušra Marija (**Jurašienė;** g. 1936.VI.1 Kaune), rašytoja, žurnalistė. Režisieriaus J. Jurašo žmona. 1959 baigė liet. filo-

Aušra Marija Sluckaitė

logijos studijas VU. 1959–70 dirbo *Vagos* leidyklos redaktore. 1970–74 lit. dalies vedėja Valst. jaunimo teatre. 1974 su režisieriumi J. Jurašu emigravo iš Lietuvos, gyveno JAV ir Münchene, Vokietija. Nuo 1975 dirba *Laisvosios Europos* radijo vyr. redaktore, 1976–84 šio radijo korespondentė Niujorke. Kūryboje reikštis pradėjo lit. kritikos kn. *Kritikos štrichai* (1963). Emigravusi parašė pjesių: *Zekai* (pastatyta 1982 Niujorko teatre *Theater for the New City*), *Smėlio klavyrai* (pagal J. Bobrovskio rom. *Lietuviški fortepijonai*, pastatyta 1990 Kauno dramos teatre). Po Nepriklausomybės atkūrimo Vilniuje išleido esė knygą apie režisieriaus J. Jurašo kelią tarp dviejų pasaulių *Po dvynių ženklu* (1994) ir poetinės prozos kn. *Miesto madrigalai* (1994). Bendradarbiauja liet. spaudoje: *Aiduose, Metmenyse, Drauge*.

SMALENSKAS Kazys (1902.III.28 Oželiuose, Paežerių vls., Vilkaviškio aps.–1992.VIII.13 Čikagoje, IL), teisininkas, Lietuvos kariuomenės karininkas. Aviacijos kapitonas (1940). 1916 mokėsi Vilniaus lietuvių g-joje, 1924 baigė Rygiškių Jono g-ją Marijampolėje. Nuo 1925 studijavo Lietuvos un-te ir tarnavo Kauno apyg. teisme (teisininko diplomą gavo 1937). Kar. prievolę atliko Karo m-loje ir aviacijos kursuose. Nuo 1930 Telšiuose dirbo tardytoju, 1932–40 prokuroro padėjėjas. 1940–41 mokytojavo Ukmergėje. II pasaul. karo pradžioje buvo prokuroro padėjėjas Kaune, nuo 1942 prokuroras Marijampolėje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Beghofeno ir Meerbecko stovyklose buvo g-jų mokytojas, vėliau ėjo apylinkės teisėjo pareigas. Nuo 1949 gyveno JAV, Čikagoje. Dirbo fiz. darbą. Bendradarbiavo *Lietuvių žiniose, Drauge, Naujienose, Sandaroje*.

SMALINSKAITĖ-HARRIS Aida (**Smalinskas-Harris;** g. 1953.VIII.19 Toronto, Kanada), psichologė. Inžinieriaus S. Smalinsko duktė, metalurgijos inžinieriaus K. Smalinsko sesuo. Studijavo psichologiją Oaklando un-te, CA

Aida Smalinskaitė-Harris

(1975 bakalaurė), Detroito un-te, MI (1979 magistrė). 1990 Amershamo koledže (D. Britanija) įgijo prancūzų ir italų kalbų sertifikatus. 1977–80 mokytojavo Michigano v-joje, 1981–88 Kalifornijoje klinikinės ligoninės psichoterapeutė ir m-los psichologė. G-joje priklausė ateitininkų org-jai, šoko *Šilainės* tautinių šokių grupėje ir dainavo liet. chore. Studijuodama mokytojavo Detroito lituanistinėje m-loje, vaidino operetėje, dalyvavo liet. radijo valandėlėse. Nuo 1986 San Francisko LB narė, 1988 pirmininkė. 1987–88 vadovavo San Francisko tautinių šokių grupei *Vakarų vaikai*. JAV moksl. spaudoje paskelbė psichologijos straipsnių. Apdovanota Nacionalinės psichologų asociacijos premija (1986), Visuom. tarnybos didžiąja premija (1987).

SMALINSKAS Kęstutis (g. 1956.IV.10 Detroite, MI), metalurgijos inžinierius. Inžinieriaus S. Smalinsko sūnus, psichologės A. Smalinskaitės-Harris brolis. 1979 Michigano un-te Ann Arbore gavo bakalauro, 1980 – magistro laipsnį. 1988 Ilinojaus un-te Urbanoje gavo dar vieną magistro laipsnį. Dirbo inžinieriumi korp. *Chrysler* metalų liejyklos ir metalografijos laboratorijose, JAV laivyno bazėje Alamedoje, CA, b-vėje *Ford Motor* Dearborne, MI, in-te ERIM, metalo laboratorijoje *Omni*, abu Ann Arbore, MI. Pastaruoju metu dirba Š. Amerikos technikos centro (SKF) Plymouthe, MI, metalografijos laboratorijoje. Turi profesionalaus inžinieriaus teises Michigano valstijoje (nuo 1983). Paskelbė moksl. straipsnių iš metalurgijos. Amerikos metalų (k-to narys), Automobilių inžinierių d-jų narys.

Kęstutis Smalinskas

SMALINSKAS Stepas (1918.II.12 Prauliuose, Jonavos vls., Kauno aps. – 1997.IV.10 Livonia, MI), elektrotechnikos inžinierius. Metalurgijos inžinieriaus K. Smalinsko ir psichologės A. Smalinskaitės-Harris tėvas. 1939 baigė Kauno jėzuitų g-ją. 1939–40 mokėsi Karo m-loje Kaune, 1940–44 studijavo VDU Technologijos f-te. Pasitraukęs į Vokietiją, 1945–47 buvo Liet. studentų k-to narys. 1947 Aukštojoje technikos m-loje Münchene įgijo elektrotechnikos inžinieriaus diplomą. 1948 atvyko į Kanadą, iki 1954 gyveno Toronto. Atvykęs į JAV, 1954–87 dirbo b-vėje *Ford Motors* Detroite, MI: iki 1975 inžinieriumi, vėliau vyresn. inžinieriumi projektuotoju automatinių transmisijų skyriuje. Padarė 7 patentuotus išradimus iš transmisijos ir hidraulinių sankabų. 1955–62 ALIAS Detroito sk. pirmininkas. 1970–74 Ateitininkų sendraugių Detroito sk., 1974–94 *Dainavos* jaunimo stovyklos iždininkas.

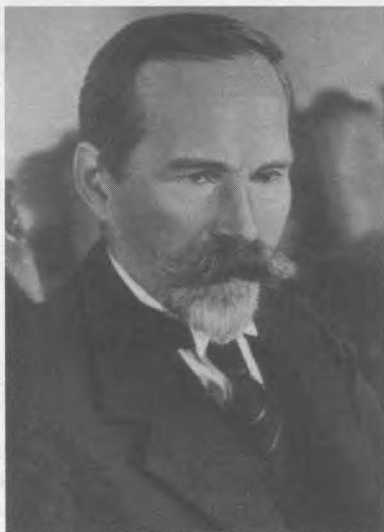
Stepas Smalinskas

Stasė Smalinskienė

SMALINSKIENĖ Stasė (**Vaitiekaitytė**; g. 1929.XII.25 Kudirkos Naumiestyje, Šakių aps.), dailininkė. Inžinieriaus S. Smalinsko žmona. Nuo 1950 gyvena Detroite, MI. 1960–63 dalyvavo JAV LB Detroito kult. skyriaus veikloje. 1971–76 mokytojavo Detroito *Žiburio* liet. m-loje. 1975 baigė tapybą Dailės ir dizaino koledže Detroite. 1981 buvo jaunimo choro tėvų k-to pirmininkė, 1988–90 Lietuvos dukterų d-jos Detroito sk. pirmininkė. 1960–90 JAV ir Kanadoje surengė 7 individualias tapybos parodas, dalyvavo grupinėse parodose. Kuria daugiausia impresionistinius peizažus akvarele, pastele, akrilu (*Po gaisro*, *Sugrįžimas*, abu 1978). Suprojektavo ir pastatydino (1985) R. Kalantos paminklą *Dainavos* jaunimo stovykloje Manchesteryje, MI. Priklauso ateitininkų org-jai. 1996 Detroite įkūrė Tėvynės s-gos (Lietuvos konservatorių) skyrių; v-bos pirmininkė.

SMETONA Antanas (1874.VIII.10 Užulėnio k., Taujėnų vls., Ukmergės aps. – 1944.I.9 Clevelande, OH), Lietuvos valstybės ir liet. tautinio judėjimo veikėjas, Lietuvių tautininkų partijos lyderis, publicistas. Lietuvos prezidentas (1919–20 ir 1926–40). Vasario 16-osios Akto signataras. Teisininkas. Iš vargingųjų valstiečių. 1891–93 mokėsi Palangos prog-joje, nuo 1893 Mintaujos g-joje Latvijoje. Priklausė slaptai gimnazistų *Kūdikio* d-jai. Su kitais 1896 suorganizavo liet. moksleivių pasipriešinimą maldų prieš pamokas skaitymui rusų k., dėl to pašalintas iš g-jos. Gavęs švietimo ministro leidimą, 1897 baigė Sankt Peterburgo IX g-ją, 1902 – Sankt Peterburgo un-tą; mokydamasis jame priklausė slaptai liet. studentų d-jai, kurį laiką – jos pirmininkas. 1902 suimtas ir kuriam laikui pašalintas iš un-to už dalyvavimą liet. tautiniame judėjime. 1902–18 gyveno Vilniuje, nuo 1903 pr. dirbo Žemės banke. 1904 vedė Sofiją Chodakauskaitę. Priklausė Lietuvių demokratų partijai, atstovavo jai Didžiajame Vilniaus seime, kaip žymus jos veikėjas išrinktas vienu iš 5 Seimo prezidiumo narių. 1904 ir 1907 *Vilniaus žinių* vienas redaktorių, 1905–06 redagavo *Lietuvos ūkininką*. 1907 išstojo iš Demokratų partijos. 1907–13 leido laikr. *Viltis*, 1914–15 ir 1923–24 – žrn. *Vairas*, apie leidinius sutelkė grupę būsimų tautininkų veikėjų. Šio laikotarpio straipsniuose suformulavo ir tautininkų pagr. nuostatas: tautinė vienybė, korporatyvizmas, vadizmas, tautinių ir katalikybės idėjų derinimas. 1902–15 buvo daugelio Vilniaus liet. org-jų (Lietuvių mokslo d-jos, Vilniaus kr. švietimo *Ryto* d-jos ir kt.) steigėjas ar aktyvus dalyvis. Prasidėjus I pasaul. karui, Vilniuje išrinktas Lietuvių d-jos nukentėjusiems nuo karo šelpti centro k-to I vicepirmininku; 1915 tapo pirmininku. 1914–15 Liet. politikų centro, 1915–17 Liet. politikų biuro narys; juose atstovavo vad. vidurio srovei (tarp krikščionių demokratų ir socialdemokratų). 1916 pab. dalyvavo liet. veikėjų Lozanos, 1917.IX.18–23 Berno konferencijose (abi Šveicarijoje). Kai Liet. konferencija Vilniuje (1917.IX) išrinko Lietuvos Tarybą (LT), tapo jos pirmininku. Nuo 1917.IX Vilniuje pradėto leisti laikr. *Lietuvos aidas* leidėjas ir redaktorius. Su kitais 1918.II.16 pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės Aktą. Vadovavo Tautos pažangos partijai, kuriai priklausė 1918.XI.11 sudarytos Laikinosios vyriausybės (veikė iki 1918.XII.26) ministras pirmininkas A. Voldemaras ir 4 nariai. 1918.XII išvyko į Vokietiją finansinės ir kar. paramos ieškoti, vėliau tuo tikslu lankėsi Skandinavijos šalyse. 1919.IV.4 išrinktas pirmuoju Lietuvos valsty-

Respublikos Prezidentas Antanas Smetona

bės prezidentu. 1920.V.15 pradėjus darbą Steigiamajam Seimui, 1920.VI.19 grąžino prezidento įgaliojimus jo pirmininkui A. Stulginskiui. 1921 buvo Lietuvos delegacijos sienoms su Latvija nustatyti pirmininkas. 1921–25 redagavo Tautos pažangos laikraščius (*Lietuvos balsą* ir kt.), publicistiniuose straipsniuose griežtai kritikavo parlamentinę tvarką, daugiapartinę sistemą, to meto vyriausybės veiklą. 1923–26 dėstė Lietuvos un-te; doc. (1926). Parašė etikos, sen. filosofijos moksl. straipsnių, į liet. k. išvertė Platono *Sokrato apologiją* ir *Kritoną*. 1924 buvo pakviestas Tarpt. banko v-bos vicepirmininku. Vienas Lietuvių tautininkų s-gos (įk. 1924) organizatorių ir lyderių. 1926 tapo Seimo atstovu. Po 1926.XII.17 valst. perversmo sutiko tapti *tautos vadu*, o Seimo 38 atstovų (iš 85) balsais išrinktas prezidentu, patvirtino iš LTS, LKDP ir Lietuvos ūkininkų partijos narių sudarytą naują vyriausybę. Kai Seimas 1927.IV.12 pareiškė nepasitikėjimą ja, Seimą paleido. Konstitucijos numatytu laiku nepaskelbus naujų Seimo rinkimų, iš vyriausybės pasitraukė kitos partijos, ji tapo visiškai tautininkiška. 1928.V.15 buvo paskelbta nauja Konstitucija, kuri gerokai padidino prezidento galias. Taip pamažu buvo formuojamas autoritarinis režimas. Iš pradžių A. Smetona buvo itin priklausomas nuo perversmininkų kariškių, bet ilgainiui, atsikratęs jų svarb. vadų, išplėtęs LTS ir įgijęs dalies pasiturinčių ūkininkų, verslininkų ir valdininkų paramą, tapo savarankiškesnis. 1931 ir 1938 vad. ypatingųjų tautos atstovų perrinktas prezidentu. 1936 buvo uždraustos visos polit. partijos, išskyrus LTS. Prezidento teises dar labiau išplėtė 1938 Konstitucija. Ja buvo įtvirtintas autoritarinis režimas, dėl A. Smetonos asmeninių savybių palyginti nuosaikus. 1940.VI.15 A. Smetona siūlė atmesti SSRS ultimatumą ir priešintis SSRS kariuomenei, bet jo paties patvirtintos vyriausybės daugumai ir jo paskirtam kariuomenės vadui V. Vitkauskui šio pasiūlymo neparėmus, tą pačią dieną nepadaręs jokio polit. pareiškimo ir ofic. pavedęs ministrui pirmininkui A. Merkiui laikinai eiti prezidento pareigas, pasitraukė (pasak jo paties, kad priešas jo kaip prezidento negalėtų savo interesams panaudoti) į užsienį: iš pradžių į Vokietiją, po to per Šveicariją ir Lot. Ameriką 1941.III.10 atvyko į JAV. Kartu atvyko ir 3 šeimos nariai: žmona Sofija, sūnus Julius Rimgaudas su žmona, dukra Marija su vyru plk. A. Valušiu. JAV niekada nepripažino SSRS įvykdytos Lietuvos okupacijos bei aneksijos ir priėmė A. Smetoną *kaip įžymų svečią, Lietuvos Respublikos prezidentą tremtyje, esantį JAV kaip privatų asmenį*, t. y. čia būdamas jis negalėjo laikyti savęs nei valstybės vadovu, nei vyriausybės nariu, negalėjo pasirašyti oficialių dokumentų. Kaip privatų asmenį A. Smetoną balandžio 1 d. priėmė JAV valstybės sekretorių laikinai pavaduojantis S. Wellesas, balandžio 18, lydimą LR pasiuntinio ir įgaliotojo ministro P. Žadeikio, per priv. audienciją – JAV prez. F. D. Rooseveltas. JAV A. Smetona iš pradžių gyveno Tabor Farme (Soolus, MI) – čia jį pakvietė vasarvietės savininkas, JAV tautininkų veikėjas J. Bačiūnas (Bachunas), ilgiausiai – Clevelande sūnaus Juliaus Rimgaudo šeimoje. Pasiuntinys P. Žadeikis A. Smetonai *kaip konstituciniam prezidentui* iš JAV bankuose įšaldytų Lietuvos finansų kas mėnesį mokėjo atlyginimą (4000 Lt, arba 800 JAV dolerių). A. Smetoną rėmė JAV lietuviai tautininkai, jų laikraštyje *Dirva* jis spausdino savo straipsnius, jų įkurtos Lietuvai vaduoti s-gos 6 skyrių kviečiamas skaitė visuomenei paskaitas, jų remia-

mas (daugiausia vertėjų), parašė ir pasiuntė laiškų JAV oficialioms institucijoms, pvz., prez. F. D. Rooseveltui (dėkojo už Lietuvos sov. aneksijos nepripažinimą). Kitos JAV lietuvių polit. srovės (krikščionys demokratai, socialdemokratai, valstiečiai liaudininkai) A. Smetoną kaip autoritarinį politiką, nuvertusį dem. vyriausybę, ignoravo, komunistai atkakliai prieš jį kovojo. Mirė A. Smetona per gaisrą apsinuodijęs smalkėmis. Su jo veikla susijęs liet. tautos kovos dėl nepriklausomybės ir ypač 1918–40 nepriklausomos Lietuvos istorijos ilgas tarpsnis. Per antrąjį A. Smetonos prezidentavimo laikotarpį (1927–40) Lietuva išsaugojo nepriklausomybę, lietuviai įgijo pasitikėjimo, pasireiškė kaip tauta, sugebanti save valdyti, LR plėtojo ūkį ir kultūrą, išlaikė tvirtą valiutą – litą, sugebėjo prisitaikyti prie to meto tarpt. ek. konjunktūros. 1930–31 išleistais 4 t. *Raštų* (1907–18 parašytų publicistinių esė, straipsnių, pasakytų kalbų rinkinys, paties iš naujo suredaguotas) siekė įtvirtinti ir plėtoti tautininkų ideologiją. 1934 ir 1974 (Bostone) išspausdintas A. Smetonos 1927–40 kalbų ir raštų rinkinys *Pasakyta, Parašyta* (II t.). Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, 1990 Kaune išspausdinti *Rinktiniai raštai* (sudarė A. Eidintas). A. Smetona laikomas vienu geriausių liet. publicistų, raštai pasižymi aiškiu ir glaustu dėstymu, savitu stiliumi. Apie A. Smetoną parašyta daug knygų ir studijų; žymesnės: J. Kisino *Antano Smetonos bibliografija ir biobibliografija* (1935), K. Masiliūno *Antano Smetonos raštų žodynas su sintaksės ir stilistikos pavyzdžiais* (1934), A. Merkelio *Antanas Smetona* (1964), J. Augustaičio *A. Smetona ir jo veikla* (1966), V. Šliogerio *A. Smetona – žmogus ir valstybininkas* (atsiminimai, 1966), A. Eidinto *Antanas Smetona* (1990). L. Truska kn. *Lietuvos prezidentai* (1995) paskelbė studiją *Antanas Smetona*, 1996 monografiją *Antanas Smetona ir jo laikai*. Apdovanotas Vytauto Didžiojo I laipsnio ordinu su grandine (1930), Vyčio kryžiaus I, II, III, IV ir V laipsnio ordinais (visi 1927), Lietuvos d. kun-ščio Gedimino I laipsnio ordinu (1928), daugeliu kitų Lietuvos ir užsienio aukščiausių apdovanojimų.

SMETONA Antanas (g. 1939.I.23 Paryžiuje), pianistas, pedagogas. Pianistės B. Smetonienės ir teisininko J. R. Smetonos sūnus, pianisto, verslo konsultanto, tenisininko V. J. Smetonos brolis. Lietuvos prezidento A. Smetonos vaikaitis. Muzikos mokė motina ir pianistas L. Shure. 1950–56 mokėsi Clevelando, OH, muz. m-loje. Niujorke muzikos mokėsi privačiai, vėliau Manneso konservatorijoje (pas L. Shure ir N. Reisenbergaitę), kurią 1961 baigė bakalauro laipsniu. 1963 baigė Juilliardo konservatoriją magistro laipsniu. Solo ir su simf. orkestrais (Čikagos, Niujorko radijo, Hamburgo, Frankfurto) koncertavo Europoje ir Amerikoje. Tarpt. pianistų konkursų Vercelyje (Italija, II vieta), Ženevoje ir Paryžiuje laureatas. Kaip profesorius asistentas dėstė Indianos un-te (1968–70), Apalačų valstybiniame, NC, ir Rytų Michigano un-tuose (1970), Clevelando muz. in-te (1970–72), Youngstowno valst. un-te, OH (1972–74), Šv. Uršulės koledže, OH (1976–80). Su motina ir broliu Vytautu Juliumi Clevelande turi fortepijono studiją. Dalyvauja korp. *Neo-Lithuania* veikloje (1959 Niujorko sk. pirmininkas). Nuo 1990 lankosi Lietuvoje, koncertuoja, rengia interpretacijos seminarus Lietuvos muz. akademijoje. 1991 ir 1995 tarpt. M. K. Čiurlionio pianistų konkurso žiuri narys.

Antanas Smetona (g. 1939)

Julius Rimgaudas Smetona

SMETONA Julius Rimgaudas (1913.II.17 Vilniuje – 1974.XI.28 Clevelande, OH), teisininkas. Lietuvos prezidento A. Smetonos ir visuom. veikėjos S. Smetonienės sūnus, pianistės B. Smetonienės vyras, painisto A. Smetonos ir pianisto, verslo konsultanto, tenisininko V. J. Smetonos tėvas. 1930 baigė jėzuitų g-ją Kaune, 1935 VDU Teisių f-tą, vėliau šio f-to jaun. asistentas. 1936–37 tarnavo Lietuvos kariuomenėje, mokėsi Karo m-loje Kaune. 1937–39 studijavo Paryžiuje, išlaikė doktorato egzaminus (1939). 1940 pasitraukė iš Lietuvos. Nuo 1941 gyveno JAV. 1946–49 Case Western Reserve un-te Clevelande studijavo teisę, įgijo bakalauro laipsnį. Nuo 1951 vertėsi privačia advokato praktika. 1957–70 administracinis teisėjas, atstovavo darbininkų, nukentėjusių pramonėje, interesams. 1964 Lietuvių–amerikiečių konservatorių klubo steigėjas, jo gen. sekretorius. Priklausė ALTS (Clevelando sk. pirmininkas, centro prezidiumo narys), ALTui (1960 Clevelando sk. pirmininkas). Dalyvavo korp. *Neo-Lithuania* (filisteris) veikloje. Priklausė JAV respublikonų partijai (vėliau iš jos pasitraukė). Bendradarbiavo liet. ir amer. spaudoje.

SMETONA Vytautas Julius (g. 1955.II.14 Clevelande, OH), pianistas, verslo konsultantas, tenisininkas. Teisininko J. R. Smetonos ir pianistės B. Smetonienės sūnus, pianisto A. Smetonos brolis. Lietuvos prezidento A. Smetonos vaikaitis. Skambinti fortepijonu mokė motina, vėliau brolis Antanas ir L. Shure. Baigė Case Western Reserve un-tą Clevelande (1976 muz. bakalauro laipsniu, 1982 matematikos specialybę); 1977–79 šio un-to asistentas. Turi savo b-vę, dirba įv. verslo org-jų konsultantu. 1976 kaip tenisininkas Išeivijos lietuvių čempionate laimėjo I vietą. 1990–94 televizijos programos *Kuo tiki katalikai* direktorius. Kaip pianistas debiutavo 1976 *Town Hall* Niujorke. 1976–80 koncertavo Niujorke. Koncertavo kaip solistas su St. Louiso (1981), Baltimorės ir Dallaso (1982), Cincinnati (1983) simf. orkestrais. Dalyvauja Tautinės s-gos veikloje. JAV LB Kultūros fondo apdovanotas 1000 dol. premija už muz. veiklą. Su motina ir broliu Antanu Clevelande turi fortepijono studiją.

SMETONIENĖ Birutė (**Nasvytytė;** g. 1912.II.8 Subačiuje, Panevėžio aps.), pianistė, pedagogė. Farmacininko S. Nasvyčio duktė, teisininko J. R. Smetonos žmona, pianisto A. Smetonos ir pianisto, verslo konsultanto, tenisininko V. J. Smetonos motina. 1935 baigė Kauno

Birutė Smetonienė

konservatoriją (V. Ružickio f-no klasę). 1937–39 tobulinosi privačiai pas R. Casadesus Paryžiuje. 1937 Kaune, 1940 Vilniuje su Kauno simf. orkestru skambino W. A. Mozarto koncertą *A-dur*. 1941 atvyko į JAV. 1947–57 studijavo pas L. Shure Clevelande, OH. 1950–77 dėstė Clevelando muzikos m-loje, 1974–85 dar ir Šv. Uršulės koledže Clevelande. Turi privačią fortepijono studiją su sūnumis pianistais Antanu ir Vytautu Juliumi. Dalyvavo Tautinės s-gos, šaulių s-gos, konservatorių klubo (pirmininkė 1976) veikloje. Surengė solo koncertų JAV miestuose.

SMETONIENĖ Sofija (**Chodakauskaitė**; 1885.I.13 Gavenonių dvare, Pašvitinio vls., Šiaulių aps. – 1968.XII.28 Clevelande, OH), visuom. veikėja. Lietuvos prezidento A. Smetonos žmona (nuo 1904), Juliaus Rimgaudo, Marijos Smetonaitės (Valušienės) motina, visuom. veikėjos J. Tūbelienės sesuo. Gimė dvarininkų šeimoje, kur buvo šnekama lenkiškai, bet laikytasi liet. orientacijos, pvz., vaikų mokyti tėvas Antanas kviesdavo ir liet. studentus, rekomenduotus kalbininko J. Jablonskio. Vieną vasarą jos brolių Tado ir Jono bei sesers Jadvygos (vėliau J. Tūbelio žmona) mokytojas buvo studentas A. Smetona. Ilgainiui šeimoje stiprėjo liet. kalbos ir dvasios įtaka – vaikai su tėvais kalbėdavo lenkiškai, su valstiečių vaikais – lietuviškai. Iš auklės vokietės ir gyvendama Mintaujoje (Latvija), kur lankė gimnaziją, Sofija išmoko vokiškai. 1904–18 gyveno Vilniuje, buvo aktyvi saviveiklininkė – dainavo liet. choruose, operetėse, veikė liet. labdaros d-jose. Gerai mokėdama vok. kalbą, pagelbėjo daugeliui lietuvių per 1915–18 Vokietijos okupaciją. 1918 pab.–1919 rudenį gyveno su vaikais Kaune, Berlyne, Šveicarijoje. 1919–40 Kaune darė tam tikrą įtaką A. Smetonai, ypač jo 1927–40 kadrų politikai. 1940.VI.15 su šeima pasitraukė iš Lietuvos, gyveno daugiausia su sūnaus Juliaus Rimgaudo šeima Clevelande.

Sofija Smetonienė

SMETONIS Petras (Peter J. **Smenton**; 1911.XII.24 Brocktone, MA – 1984.I.1 New Londone, CT; palaidotas Jamestowne, RI), pakrančių apsaugos kapitonas. 1933 baigė Pakrančių apsaugos akademiją New Londone. 1936–37 tarnavo laive *USS Cayuga* Bostone, MA. 1938–39 laivu *USS Spencer* patruliavo Beringo jūroje, prie Aleutų salų. 1940–41 tarnaudamas kateryje *Northland*, Š. Atlante ir prie Grenlandijos, dalyvavo kautynėse su Vokietijos karo laivais. 1941–45 dėstė elektrotechniką ir elektroniką Pakrančių apsaugos akademijoje: 1945–46 buvo rikiuotės karininkas laive *USS Admiral Eberle*, kuris iš Japonijos į tėvynę kėlė JAV karius. Dalyvavo kontradmirolo R. Byrdo ekspedicijose į Arktį (*Nanook I*, 1946; *Deep Freeze*, 1956; vadovavo ledlaužiui *Westwind*) ir Antarktį (*High Jump*, 1946–47; vadovavo ledlaužiui *Northwind*). 1949–51 vadovavo St. George Pakrančių apsaugos remonto bazei Staten Islande, NY. 1951–52 mokėsi Ginkluotųjų pajėgų štabo koledže Norfolke, VA. 1952–55 Pakrančių apsaugos 8-osios apygardos Parengties skyriaus New Orleane, LA, vadas. 1955–56 vadovavo laivui *USS Rockaway*; 1956 gavo kapitono laipsnį. Pirmutinis skrido sraigtasparniu už Arkties speigračio. 1957–61 vadovavo Pakrančių apsaugos akademijos Profesinio mokslo skyriui. 1961–63 3-osios apygardos operacijų dalinio vadas. 1963–64 Pakrančių apsaugos 1-osios apygardos štabo Bostone vadas. 1964 išėjęs į pensiją, dirbo inžinieriumi bendrovėje *Electric Boat* Grotone, CT.

Irena Smieliauskienė

SMIELIAUSKIENĖ Irena (**Norbutaitė**; g. 1920.X.20 Raseiniuose), tautinių šokių mokytoja. Mokėsi Marijampolės ir Telšių Vysk. M. Valančiaus g-jose. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Seedorfo stovykloje vadovavo vaikų darželiui. Oldenburgo stovykloje 1950 sutelkė tautinių šokių grupę. 1952 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Dirbo *William Wrigley Junior* įmonės raštinėje. Čikagos aukštesniojoje lituanistinėje m-loje 1962–71 mokė tautinių šokių. 1964 atgaivino I. Šilingienės šokių grupę *Grandis*. Su 25 šokėjų grupe dalyvavo daugelyje festivalių, u-tų rengiamose tautybių programose, YMCA kult. programose, amer. meno parodose, Milwaukee, WI, tarpt. festivalyje, šoko TV programose, gastroliavo Kanadoje: Montréalyje, Toronto, St. Catharines, Hamiltone. 1971 Čikagos Jaunimo centre *Grandies* ansamblis pastatė *Lietuviškas vestuves*, 1975 koncertavo P. Amerikoje (Venesueloje ir Brazilijoje), 1981 – Australijoje. 1992 ansamblis pirmą kartą atvyko į Lietuvą, koncertavo, Kryžių kalne pastatė kryžių. 1994 dalyvavo I pasaul. liet. dainų šventėje Vilniuje. Sukūrė šokius *Gražūs Telšiai, Telšių valsą* (muz. J. Gaižausko). Dalyvavo X tautinių šokių šventėje Rosemont Horizone (1996). Nuo 1995 *Grandies* ansambliui vadovauja jos duktė Violeta. Už liet. šokių puoselėjimą apdovanota JAV LB Kultūros tarybos premija (2001).

SMILGA Aleksas (Aleksandras **Smilgevičius**; g. 1920.XI.16 Šoniuose, Alsėdžių vls., Telšių aps.), visuomenininkas. 1940 Telšiuose baigė Vysk. M. Valančiaus g-ją. Studijavo agronomiją Ž. ū. akademijoje Dotnuvoje, o pasitraukęs į Vokietiją (tėvai 1941.VI.14 išvežti į Sibirą) – Giesseno J. Liebigo un-te. 1950 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL, dirbo laboratorijose. Nuo 1945 apie 50 m. dainavo *Dainavos* ansamblyje, ilgametis v-bos pirmininkas, vicepirmininkas.

Aleksas Smilga

SNARSKIS Albertas (g. apie 1925 Taujėnų apyl.), dainininkas (tenoras). Pasitraukęs į Vokietiją, priklausė *Dubysos* ansambliui. Šio ansamblio koncerte debiutavo kaip solistas, dainuodamas Č. Sasnausko *Karvelėli*. Pabaltijo un-te trejus metus dainavimą studijavo pas solistą V. Ivanauską. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1955–57 Ilinojaus un-te Urbanoje mokėsi dainuoti. *Pirmyn* choro statomose operetėse dainavo solo partijas. Su F. Leháro operete *Linksmoji našlė* gastroliavo Clevelande, Detroite, Toronte. Čikagoje 1958 subūrė vokalinį kvartetą *Gintaras* (veikė iki 1960; dainavo A. Snarskis, B. Jančys, A. Peškys ir J. Avelis, akompanavo J. Švedas).

SNARSKIS Bronius (1915.IV.5 Vilniaus kaime, Kupiškio vls., Panevėžio aps. –1997.IV.21

Bronius Snarskis

Daytona Beache, FL), inžinierius, visuom. veikėjas. Baigęs Kupiškio prog-ją, dirbo Kaune elektromonteriu. Mokėsi Aukštesniojoje technikos m-loje. Gavęs diplomą, dirbo elektriku inžinieriumi. Projektavo ir statė Rėkyvos elektrinę, vadovavo elektros linijos iš Šiaulių į Panevėžį tiesimui. II pasaul. karo metais įsijungė į liet. pogrindžio veiklą. Buvo vienas LLA organizatorių ir jos vadovybės narys (tiekimo ir administracijos viršininkas). 1944 pasitraukė į Vokietiją. Apsigyveno Nürtingene, suorganizavo vairuotojų ir automechanikų kursus. Schwäbisch Gmündo pabėgėlių stovykloje vadovavo Raudonajam Kryžiui, įsijungė į Liet. inžinierių s-gos veiklą. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Clevelande, OH. Dirbo *General Motors* b-vėje gamybos inžinieriumi. Išrado ir užpatentavo universalių el. suvirinimo sistemų gamybos būdą. Aktyviai įsijungė į liet. veiklą: kartu su kitais įkūrė ALIAS, buvo jos v-bos narys, Clevelande subūrė JAV LB skyrių, buvo jo vicepirmininkas. Dirbo Lietuvių klube (Revizijos ir Planavimo k-jų pirmininkas). Parengė Liet. namų Clevelande statybos projektą. Nuo 1980 dalyvavo Liet. socialinių reikalų tarybos veikloje, kurį laiką buvo jos pirmininkas. Nuo 1984 gyveno Daytona Beache, dalyvavo liet. veikloje.

SNIEŠKA Antanas (1918 Oriole, Rusija – 1986.VI.11 Niujorke, NY), gydytojas. Grįžęs į Lietuvą, baigė Kėdainių g-ją. 1941 – VDU Med. f-tą. Priklausė jūrų skautams, korp. *Fraternitas Lithuanica*, VDU studentų chorui. Stažavo VDU klinikose ir Panevėžio aps. ligoninėje. 1942–44 dirbo Aukštosios Panemunės sanatorijoje; skyriaus gydytojas. Pasitraukęs į Vakarus, dirbo Welso ligoninėje Austrijoje, po karo Augsburgo pabėgėlių stovykloje įkūrė tuberkuliozės dispanserį ir ligoninę. Atvykęs į JAV, specializavosi plaučių ligų srityje. 1947–53 dirbo plaučių ligų ligoninėje. 1951 įgijęs teisę verstis privačia gydytojo praktika Niujorko valstijoje, nuo 1953 dirbo privačiai. Priklausė ALGD ir įv. profesinėms amerikiečių org-joms.

SODAITIS Antanas (1907.I.31 Šakiuose – 1968.V.1 Niujorke, NY), teisininkas. 1927 baigęs *Saulės* mokytojų kursus Kaune, studijavo Lietuvos un-to Hum. mokslų f-te. Vėliau mokytojavo Kaune, buvo Raseinių aps. pradžios m-lų inspektorius. 1937 baigė VDU Teisių f-tą. 1937–44 (su pertrauka) Kauno teismo tardytojas, apygardos teismo prokuroro padėjėjas. Dalyvavo šaulių, tautininkų, korp. *Neo-Lithuania* veikloje. Priklausė Skautams remti d-jai. Okupacijos metais įsijungė į rezistencinę veiklą, buvo LLKS narys. Pasitraukęs į Vokietiją, buvo Müncheno apygardos LB v-bos pirmininkas. 1949 persikėlė į JAV. Veikė BALFe, LB (Maspetho, NY, apylinkės pirmininkas), SLA (nuo 1955 SLA centro narys; nuo 1962 SLA leidžiamos *Tėvynės* redaktorius). Išleido kn. *Bendrojo Amerikos lietuvių šalpos fondo pirmieji dešimt metų: 1944–1954* (1954). Bendradarbiavo liet. spaudoje.

SODAITIS Juozas (1912.IV.9 Musninkuose, Jiezno vls., Alytaus aps. – 1997.III.18 Čikagoje, IL), vargonininkas, chorvedys. 1932 Kaune baigė Šv. Cecilijos muzikos ir chorvedybos kursus. Vargonininkavo įv. parapijose, 1938–44 Birštone. Surinko ir užrašė apie 200 liet. liaudies melodijų su tekstais (Lietuvių tautosakos archyvo II premija). Pasitraukęs iš Lietuvos, 1945 apsigyveno Danijoje. Čia subūrė liet. chorą, su juo koncertavo, įdainavo 2 dainas į plokš-

Juozas Sodaitis (1912–1997)

telę (dainos buvo transliuojamos per radiją). 1950 iš Danijos išvyko į Australiją, 1954 persikėlė į Kanadą. Apsigyveno Winnipege. Čia buvo Šv. Kazimiero liet. parapijos vargonininku, vėl subūrė liet. chorą, su juo dalyvavo pamaldose ir minėjimuose. 1956–62 gyveno Windsore, Kanada, vadovavo liet. chorui. Nuo 1962 gyveno Čikagoje. Vargoninkavo Dievo Apvaizdos bažnyčioje. Bridgeporto lituanistinėje mokykloje vadovavo mokinių chorui. 1964 subūrė Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės moterų sekstetą (sekstetas su pertraukomis gyvavo iki 1993). 1987–95 liet. pamaldų vargonininkas Brighton Parko liet. parapijoje. 1985–95 talkino Lietuvių muzikologijos archyvui, Balzeko lietuvių kultūros muziejui; daug metų buvo šio muziejaus Muzikos skyriaus vedėjas. Priklausė Š. Amerikos liet. muzikų s-gai, Vytauto Didžiojo šaulių rinktinei.

SODAITIS Juozas (g. 1917.I.25 Kudirkos Naumiestyje, Šakių aps.), žurnalistas, leidėjas, dailininkas. Nuo 1933 bendradarbiavo spaudoje. 1934 Marijampolėje įsteigė humoro laikr. *Pašinas*, buvo jo redaktorius. 1939 baigė Marijampolės Rygiškių Jono g-ją. Aktyvus skautas, Lietuvos lengvosios atletikos rinktinės narys. 1940 išleido novelių rinkinį *Žalios ganyklos*. 1941 Marijampolėje redagavo *Naująją gadynę*. 1942–43 Marijampolės teatro administratorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945 čia su A. Valentinu įsteigė laikr. *Apžvalga*. 1946–49 su kitais leido ir redagavo humoro laikr. *Dievo paukštelis*. 1947 Schwäbisch Gmünde įkūrė knygų leidyklą *Gabija*. 1949 persikėlė gyventi į JAV ir *Gabijos* veiklą tęsė Brooklyne, NY, kartu įkurdamas ir liet. spaudos platinimo centrą. 1951–53 leido neperiodinį literatūros žrn. *Gabija*, 1954 – to paties pavadinimo lit-ros metraštį. 1958 suredagavo ir išleido legendų ir padavimų rinkinį *Karaliaus vainikas*, 1958 baigė Scrantono, PA, tarpt. žurnalistų m-lą ir architektūrinės braižybos studijas Niujorko valstijos un-te. 20 metų dirbo Niujorko transporto sistemoje, projektuodamas visuomeninio transporto informacinę grafiką. Reiškėsi kaip dailininkas, surengė 15 individualių parodų. Apdovanotas Brooklyno muziejaus dailės m-los (1962) ir Niujorko dailės studentų lygos (1972) premijomis bei stipendijomis.

SODEIKA Leonas (g. 1925 Radviliškyje), dainininkas (lyrinis baritonas). 1944 pasitraukė į Norvegiją. Dainavo B. Pakšto vadovaujamame vyrų chore. 1945 atvyko į Vokietiją. Wiesbadene dainavo Lietuvių tautiniame ansamblyje (vadovavo L. Sodeikos dėdė Stepas Sodeika), atlikdavo solo partijas. 1950 persikėlė į JAV. Čikagoje balsą lavino pas A. Leparską ir V. Jakubėną. 1959–63 Lyrinės operos choro dainininkas. 1963 Čikagos lietuvių operos pastatytoje R. Leoncavallo operoje *Pajacai* sukūrė Silvio vaidmenį. 1964 į *Dainavos* ansamblio plokštelę su vyrų choru įdainavo S. Sodeikos harmonizuotos giesmės *Prailgo dienos* solo partiją.

SODEIKA Stepas (1903.XII.11 Jurbarke – 1964.III.15 Čikagoje, IL), dainininkas (lyrinis baritonas), pedagogas, chorvedys. Dainininko, pedagogo A. Sodeikos brolis. Muzikos mokėsi pas vargonininką J. Pocių. Jurbarke baigęs 4 prog-jos klases, 1924–29 mokėsi Klaipėdos muz. m-loje (dainuoti mokėsi pas K. Jozevskaitę, M. Čerkaskają, I. Volkovą). 1926 subūrė liet. katalikų bažnyčios chorą. Po studijų buvo pakviestas dainuoti Valstybės operoje; sukūrė vaidmenis operose Ch. Gounod *Faustas* ir G. Rossini *Sevilijos kirpėjas*. 1930–39 dėstė Klaipėdos muz. m-loje. 1934–35 Klaipėdoje sukūrė vaidmenis operose Ch. Gounod *Faustas*

Stepas Sodeika

ir G. Verdi *Traviata,* buvo šių, vėliau kitų operų chormeisteris. 1935–39 dainavimo ir muzikos lektorius Klaipėdoje, 1939 Panevėžyje, 1940–44 Vilniuje. Be to, Vilniaus konservatorijoje dėstė dainavimą ir solfedžio, vadovavo Vilniaus Katedros chorui. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945 Bamberge subūrė (su G. Velička) tautinį ansamblį; vėliau su ansambliu persikėlė į Wiesbadeną, 1946 į Seligenstadtą. Pastatė (su G. Velička) muz. veikalą *Nemunas žydi.* 1949 Hanau stovykloje vadovavo liet. ansambliui *Dainava.* 1950 apsigyveno JAV, Čikagoje. Vargonininkavo Šv. Kryžiaus parapijoje, iki 1964 vadovavo *Dainavos* ansambliui. Su šiuo ansambliu pastatė M. Petrausko ir P. Sarpaliaus operetę *Šienapjūtė,* keletą kantatų, koncertavo JAV ir Kanadoje. Dalyvavo II Klaipėdos bei JAV ir Kanados liet. dainų šventėse, buvo vyriausiasis jungtinio choro dirigentas. Parengė keletą žymių solistų. Sukūrė mišriam chorui *Šiaurės pašvaistė* dainų, harmonizavo liaudies dainų ir giesmių. 1968 Čikagoje išleistas jo dainų ir giesmių rinkinys.

SODEIKIENĖ Zita (**Biliūnaitė;** g. 1934 Jurbarke), dailininkė. Su tėvais pasitraukusi iš Lietuvos, kurį laiką gyveno Bavarijoje. 1949 atvyko į JAV ir apsigyveno Čikagoje, IL. 1958 baigė Čikagos meno in-to taikomosios dailės, 1972 – tapybos ir grafikos studijas. Porą metų dirbo kamercinio meno srityje. Daugiausia kuria piešinius ir tapybos paveikslus. Impulsų kūrybai teikia gamtos formos. Spalvoti piešiniai (*Tuštumos nebuvimas,* apie 1966; *Gyvenimo kelias,* 1975; *Angelų karalystė,* 1992), tapybos paveikslai (*Tęstinumas,* apie 1969; *Gusas,* 1989; *Vienišas dangus,* 1992) turi siurrealizmo, grotesko bruožų. Didžiulėje 19 dalių kompozicijoje *Berlyno siena* perteikiamas represijų, destrukcijos, pasaulio nužmogėjimo vaizdas, reiškiamos laisvės idėjos (drugelis – laisvės simbolis). Kūrinys 1983 buvo eksponuotas M. K. Čiurlionio galerijoje Čikagoje, vėliau Lietuvos dailės muziejuje Vilniuje. Šį ir kitų kūrinių (iš viso 20) autorė padovanojo Lietuvos dailės muziejui. Sukūrė knygų iliustracijų, viršelių; rašo eilėraščius. Dalyvavo parodose JAV, Kanadoje, Taivane, Lietuvoje ir kt., surengė individualių parodų. Nuo 1963 priklausė Čikagos liet. jaunųjų dailininkų *Dailės sambūriui,* dalyvavo jų parodose, pelnė apdovanojimų (1969 I premija už paveikslą *Metafizinė išraiška*).

SODONIENĖ Katryna (g. 1918.X.21 Ašmenoje, Baltarusija), gydytoja odontologė. Inžinieriaus M. Sodonio žmona. 1943 baigusi VDU, iki 1944 dirbo Salantuose. Persikėlusi į JAV gyveno Waukegane, IL, vėliau Juno Beache, FL. Veikė JAV LB. 1978–82 Juno Beache apyl. v-bos vicepirmininkė. 1978–82 ir 1989–92 BALFo sk. sekretorė. Priklauso Lietuvos dukterų d-jai (skyriaus v-bos sekretorė).

SODONIS Marius (g. 1918.VI.28 Bubliuose, Žiežmarių vls., Trakų aps.), mechanikos inžinierius. Gydytojos K. Sodonienės vyras. Mokėsi Karo m-loje Kaune, Prekybos in-te Šiauliuose (baigė 2 kursus). Atvykęs į JAV, 1966 Čikagos technikos koledže, IL, įgijo bakalauro laipsnį. 1966–82 dirbo b-vėje *Rockwell International* inžinieriumi projektuotoju. Dalyvauja JAV LB veikloje: 1983–95 Palm Beacho, FL, apyl. kasininkas, 1992–94 centro tarybos narys. 1951–52 dainavo B. Budriūno kvartete (baritonas).

Ričardas Sokas

SOKAS Ričardas (g. 1962.XI.25 Kelmėje), pianistas, vargonininkas, muz. pedagogas, choro dirigentas. 1986 baigė Lietuvos konservatoriją (fortepijono ir vargonų klases; L. Digrio mokinys). 1984–89 dirbo mokytoju Vilniaus m-lose. 1986–89 Lietuvos filh-jos solistas vargonininkas. Nuo 1991 gyvena JAV, Čikagoje, IL. Nuo 1991 Čikagos liet. operos chormeisteris, akompaniatorius, nuo 1992 Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčios vargonininkas, evangelikų liuteronų *Tėviškės* parapijos choro vadovas. 1992 gavo Kalifornijos un-to bakalauro laipsnį ir teisę dėstyti muziką JAV m-lose. Dažnai akompanuoja solistams. Subūrė pramoginės muzikos orkestrą, jam vadovauja. Reiškiasi kaip muz. kritikas. Kaip vargonininkas koncertavo Lietuvoje (1986–89), Kaliningrade (1987), Lenkijoje (1988), Vokietijoje (1985, 1988). JAV LB Kultūros tarybos narys.

SOLYS Henrikas (g. 1918.III.1 Žeimiuose, Kėdainių aps.), gydytojas ginekologas. Pasitraukęs į Vokietiją, 1948 baigė Heidelbergo un-tą. Persikėlęs į JAV, 1957–82 Toledo, OH, vertėsi priv. praktika. 1965–78 Šv. Luko ligoninės Toledo Akušerijos ir ginekologijos skyriaus direktorius.

SONDECKIS Jackus (**Sonda;** 1893.I.15 Šašaičiuose, Alsėdžių vls., Telšių aps. – 1989.X.14 Maskvoje; palaidotas Vilniuje), ekonomistas, žurnalistas, visuomenininkas. Dirigento, smuikininko S. Sondeckio tėvas. 1910–11 mokėsi g-joje Kaune, čia dalyvavo slaptos moksleivių org-jos veikloje, klausėsi Maironio Lietuvos istorijos paskaitų. 1914 baigė g-ją Vilniuje. Nuo 1910 bendradarbiavo spaudoje, buvo slapto moksleivių laikraščio *Rytų aušrelė* vienas redaktorių. 1915 dirbo *Lietuvos žinių, Aušrinės* redakcijose. Iki 1917 Sankt Peterburgo un-te studijavo gamtos mokslus, bendradarbiavo *Naujojoje Lietuvoje* (buvo techninis redaktorius, vėliau administratorius), kurį laiką Liet. studentų d-jos Sankt Peterburge pirmininkas. 1918 Sedos aps. k-to sekretorius. 1919 Socialinės apsaugos m-jos Darbo dep-to sekretorius, vėliau Šiaulių apygardos darbo inspektorius. Bendradarbiavo *Sietyne*. 1920–24 Halle un-te, Vokietija, studijavo ekonomiką, vadovavo liet. studentų kuopai, buvo Lietuvių studentų d-jų Vokietijoje s-gos v-bos narys. Grįžęs į Lietuvą, 1924–25 buvo Šiaulių srities vartotojų b-vių s-gos instruktorius. 1925–31 Šiaulių miesto burmistras, Lietuvos miestų s-gos v-bos vicepirmininkas. Būdamas burmistru daug prisidėjo prie švietimo ir socialinės apsaugos gerinimo Šiauliuose: buvo įsteigta amatų m-la, vakariniai suaugusiųjų kursai, skaitykla, senelių prieglauda, ambulatorijos, labiau rūpintasi ne-

Jackus Sondeckis

turtingų moksleivių ir varguomenės šelpimu, imtasi tvarkyti miesto gatves, vandentiekį, kanalizaciją. 1931–40 buvo Šiaulių apyg. ligonių kasos direktorius. Lietuvai atgavus Vilnių, rūpinosi ligonių kasos steigimu sostinėje. 1940 Lietuvos komunalinio banko valdytojas, vėliau valdytojo pavaduotojas. II pasaul. karo metais vadovavo Šiaulių miesto savivaldybės Finansų skyriui. 1944 pasitraukė į Austriją, vėliau į Vokietiją. Augsburgo liet. stovykloje vadovavo Švietimo ir kultūros skyriui, 1948–49 redagavo *Bendrą darbą*. 1950 atvyko į JAV, apsigyveno Bostone, MA. Buvo paskutinis *Keleivio* redaktorius (1953–79, nuo 1963 ir administratorius), bendradarbiavo *Naujienose*. Straipsnius pasirašinėjo ir slap. J. Vanagas, J. V., Žemaitis, Smilgis, V-gas. Aktyviai veikė socialdemokratų s-goje (į socialdemokratų veiklą įsitraukė 1924 Šiauliuose): 60-os kuopos sekretorius, s-gos centro k-to narys, 1954–56 pirmininkas. Lietuvių darbininkų d-jos centro sekretorius. Nuo 1954 Bostono ALTo skyriaus v-bos sekretorius, nuo 1960 pirmininkas. Kartu su kitais lietuvių delegacijos nariais 1962.II.16 dalyvavo susitikime su JAV prezidentu J. F. Kennedy. 1966–79 socialdemokratų atstovas VLIKe, tarybos ir v-bos narys. 1970, 1987 ir 1988 (dalyvavo Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio steigiamajame suvažiavime) lankėsi Lietuvoje. Mirė pakeliui į Lietuvą, kaip LSDP užsienio delegatūros atstovas vykdamas į atsikūrusios partijos konferenciją. Parašė: *Kame mūsų išganymas, arba kas tai yra kooperacija* (1923), *Lietuvos savivaldybių veikla švietimo srityje per pirmąjį dešimtmetį* (1928). 90-mečio proga apdovanotas JAV Prezidento R. Reagano. Po mirties apdovanotas LR Prezidento Žūvančiųjų gelbėjimo kryžiumi (1995), už žydų gelbėjimą II pasaul. karo metais org-ja *Yad Vashem* (Jeruzalė) 1997 suteikė Pasaulio teisuolio vardą (*The Holocaust Martyr's and Heroes' Remembrance Authority*). 1993 apie J. Sondeckį išleista knyga *Gyvenimas Lietuvai* (Šiauliuose, sudarė J. Sireika).

SONGINAS Henrikas (1895.V.5 Pustynėje, Vitebsko gub., Baltarusija – 1977.VI.20 Čikagoje, IL), kariškis. Lietuvos kariuomenės majoras (1938). Pedagogės E. Songinienės vy-

Henrikas Songinas

ras, žurnalistės R. Raslavičienės tėvas. Prieš I pasaul. karą Prahos politechnikume baigė agronomiją, įstojęs į Vokietijos kariuomenę, 1915 – Hannoverio karo m-lą. 1919 savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę, kovėsi su bolševikais (buvo sužeistas), bermontininkais ir lenkais. 1921–22 tobulinosi Züricho Politechnikos in-to Karo skyriuje. Kaune baigė Aukštuosius karininkų kursus, 1926 – Artilerijos kursus. Tarnaudamas kariuomenėje ėjo įv. pareigas pėstininkų pulkuose (ilgiausiai 6-ajame Šiauliuose). 1938 išėjo į atsargą, gyveno Šiauliuose. 1941 kaip partizanas dalyvavo kovose su bolševikais. Per vok. okupaciją Vilniuje buvo vok. policijos, savisaugos dalinių ir visuomenės ryšininkas, gelbėjo į nelaisvę paimtus liet. karius, tarnavusius Raud. armijoje, įrodydamas, kad tie kariai nėra sovietiniai. Gelbėjo Lietuvos buv. karininko žydo šeimą (slėpė savo bute). Iš vok. okupacinės valdžios išrūpino leidimą spausdinti žrn. *Karys*. 1944 likviduojant Vietinę rinktinę, buvo suimtas ir išvežtas į Salaspilio, Latvija, konc. stovyklą, 1945.IV susirgo ir buvo išvežtas į Vokietiją. Patekęs į amer. zoną, Munoje bei Dieburge dirbo UNRRA, vėliau IRO. Vėliau gyveno Augsburge. 1951 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, Roosevelto un-te baigė anglų k. kursus ir dirbo braižytoju *Hot*

Point ir *Automatic Electric.* įmonėje Čikagoje. Išėjęs į pensiją, tvarkė laikr. *Draugas* knygyną, sudarė katalogą. Priklausė Lietuvių karių veteranų s-gos *Ramovė* Čikagos skyriui, Lietuvių istorikų d-jai, Vilniaus krašto liet. s-gai, dalyvavo JAV LB, LF veikloje. Bendradarbiavo spaudoje: *Lietuvos aide, Vilniaus balse, Mūsų žinyne, Karde, Karyje, Drauge.* Parašė kn. *Vilniaus krašto legendos* (1988), Lietuvos kariuomenės 6-ojo pėstininkų pulko istoriją (rankraštis). Apdovanotas Vyčio kryžiaus V laipsnio (1919), Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio (1933) ordinais, Lietuvos ir Latvijos medaliais.

SONGINIENĖ Elena (**Kašinskaitė;** 1903.XII.1 Žyniuose, Žaliosios vls., Vilkaviškio aps. – 1978.VII.26 Čikagoje, IL), pedagogė. Kariškio H. Songino žmona, žurnalistės R. Raslavičienės motina. 1926 baigusi Vilkaviškio *Žiburio* g-ją, įstojo į Lietuvos un-to Hum. mokslų f-tą. 1930–34 mokytojavo Šiaulių amatų m-loje, 1934–38 – Šiaulių vid. ir aukštesniojoje prekybos m-lose. 1937 VDU įgijo lituanistės diplomą. 1938–40 Šiaulių mergaičių g-jos, 1940–43 Vilniaus aukštesniosios prekybos m-los, 1943–44 Kauno mokytojų seminarijos mokytoja. Pasitraukusi į Vokietiją, 1945–46 mokytojavo Munos pradžios m-loje, 1949–50 Augsburgo liet. g-joje. 1951 persikėlusi į JAV, dirbo siuvykloje, *Hart Shaffner* b-vės buhalterijoje. 1965–72 mokytojavo Čikagos aukštesniojoje lituanistinėje m-loje. 1972–78 Ped. lituanistikos in-te dėstė liet. lit-rą. Aktyviai dalyvavo liet. visuom. ir kult. veikloje. Priklausė liet. studenčių tautininkių korp. *Filiae Lithuaniae,* Liet. mokytojų s-gai, *Birutės* ir Lietuvos dukterų d-jai, Liet. moterų fed-jai, LF, Tautinių namų fondui. Parašė liet. kalbos pratimų knygą, redagavo įv. leidinius, bendradarbiavo *Švietimo gairėse.*

SORYS Vladas (1874.VIII.10 Ilgučiuose, Kupiškio vls. – 1950 Girardville, PA), vargonininkas, chorvedys. 1892 atvyko į JAV ir apsigyveno Albany, NY. Mokėsi skambinti fortepijonu pas Springerį, vėliau skambinti fortepijonu, vargonuoti ir muz. teorijos mokėsi pas E. Willard Muzikos konservatorijoje Troy, NY. Vargonavimą dar studijavo pas E. Keucheną Buffalo, NY, bažn. giedojimo mokėsi pas Hametreet Niujorke, NY. Nuo 1894 vargonininkavo, vadovavo chorams Šv. Stanislovo lenkų parapijoje Amsterdame, NY, Šv. Juozapo liet. parapijoje Mahanoy City, PA. Čia dirbęs apie trejus metus, su choru surengė keletą koncertų ir pastatė vaidinimą *Amerika pirtyje.* Daug metų

Elena Songinienė

Vladas Sorys

dirbo kitose lenkų parapijose: Švč. Mergelės Marijos Schenectady, NY, Šv. Kazimiero Albany, Ny, Švč. Trejybės Niagara Falls, NY, Šv. Stanislovo Buffalo, NY, Švč. Mergelės Marijos N. Tonowande, NY, Šv. Stanislovo Hazeltone, PA. Vadovavo *Liberty Bell* orkestrui ir moterų chorui, S. Moniuszkos mišriam chorui ir vargonininkų vyrų chorui *Echo* ir *Ariono* chorams bei orkestrams. Nuo 1935 iki mirties vargonininkavo ir vadovavo chorui Šv. Vincento liet. parapijoje Girardville. Chorą išmokė giesmių ir dainų, giedojo pamaldose, rengė koncertus, dalyvavo 1939 Pasaul. parodos Lietuvių dienoje Niujorke ir kituose liet. renginiuose. Nuo 1916 priklausė ALRK Vargonininkų sąjungai.

SPRINDYS Antanas (g. 1907.I.22 Ripeikiuose, Biržų vls. ir aps.), dainininkas (tenoras). Balerinos, choreografės Irenos Eidrigevičiūtės-Sprindienės vyras. 1926 baigęs Biržų g-ją, studijavo teisę Lietuvos un-te Kaune. Metęs teisės studijas, nuo 1927 mokėsi dainuoti Kauno muz. m-loje pas O. Marini. 1930–35 tobulinosi Šv. Cecilijos konservatorijoje Romoje pas prof. Di Pietro ir Ghibaudo. Baigęs studijas, grįžo į Lietuvą ir 8 metus (su pertrauka) dainavo Valstybės operoje. Sukūrė pagr. vaidmenis

Antanas Sprindys

D. Puccini *Tosca*, G. Verdi *Otello*, N. Rimskio-Korsakovo *Kitežas*, A. Dvořáko *Undinė*, J. Karnavičiaus *Gražina*, S. Šimkaus *Pagirėnai* ir kt. operų spektakliuose. Dainavo Kauno, Romos, Talino radiofonuose. Po karo kurį laiką gyveno Vokietijoje. 1945–49 koncertavo lietuviams ir kitataučiams. 1949 apsigyveno JAV, Čikagoje, IL. 1954 režisavo ansamblio *Dainava* pastatytą M. Petrausko ir P. Sarpaliaus *Šienapjūtę*. Dalyvavo JAV LB veikloje.

SPUDIENĖ Bronė (**Ramanauskaitė;** 1904.XI.3 Lietuvoje – 1995.II.8? Niujorke, NY), visuomenininkė. Jaunystėje emigravo į Kanadą.

Bronė Spudienė

Vertėsi siuvimu. Įsitraukė į liet. veiklą. Po kurio laiko apsigyveno JAV. Rėmė S. Dariaus ir S. Girėno skrydį per Atlantą, vėliau dėjo daug pastangų, kad jiems Brooklyne, NY, būtų pastatytas paminklas; kasmet prie jo rengdavo skrydžio minėjimą. Taip pat rengdavo margučių parodas ir konkursus. Dalyvavo SLA, ALTo, Darbininkų d-jos veikloje. Aukodavo liet. reikalams, materialiai rėmė pagalbos reikalingus žmones. Dainavo choruose.

SPURGIS Albinas (1907.IX.6 Šiluose, Vadoklių vls., Panevėžio aps. – 1985.X.7 Adelaidėje, Australija), kunigas marijonas. Mokėsi Ukmergės g-joje ir Kauno kun. seminarijoje. 1932 įšventintas kunigu, paskirtas vikaru į Šv. Petro ir Povilo parapiją Panevėžyje, buvo katedros vikaras ir m-lų kapelionas. Veikė katal. jaunimo org-jose. Vėliau klebonas Geležiuose ir nuo 1939 Šimonyse. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, buvo Weideno liet. stovyklos kapelionas. Čia su kitais suorganizavo liet. prog-ją, buvo jos direktorius ir mokytojas. 1949 persikėlė į JAV, 4 metus buvo Šv. Juozapo parapijos vikaras Strongsvillyje, OH. Čikagoje, IL, 1953 įstojo į marijonų ordiną. Studijavo teologiją Popiežiškajame Angelicum un-te Romoje. 1955 grįžęs į Čikagą, vedė misijas, rekolekcijas. 1958–69 *Draugo* administratorius ir marijonų spaudos vedėjas. Nuo 1969 Šv. Kazimiero liet. parapijos klebonas Adelaidėje, Australija. Bendradarbiavo liet. spaudoje, talkino B. Kvikliui leisti *Lietuvos bažnyčias*.

Albinas Spurgis

SPURGYTĖ Asta (**Spurgis;** g. 1961.IX.14 Čikagoje, IL), architektė. 1980–85 studijavo Ilinojaus un-te Čikagoje, 1982–83 pagal to un-to programą Versalyje, Prancūzija; studijas baigė bakalauro laipsniu (archit-ra). 1985–94 dirbo architekte ir dizainere b-vėje *Walter H. Sobel, FAIA and Associates*. Suprojektavo teismo rūmus San Franciske, CA, San Juane, Puerto Rikas, Newarke, NJ. 1986–87 dėstė K. Donelaičio lituanistinėje m-loje. Nuo 1989 dėsto Ilinojaus technologijos in-te Čikagoje. 1994 dirbo Erelių Upės turistų lankymo centro vadybininke Chugacho valst. parke Anchorage, AK. 1995 Ilinojaus un-te įgijo magistro laipsnį (pedagogika). 1983–92 PLJS narė. Veikė JAV LB (1989–90 buvo JAV Vidurio apygardos v-bos narė). Priklauso LSS (1978–83 draugininkė, nuo 1983 paskautininkė), Pasaulio liet. jaunimo s-gai.

Asta Spurgytė

SRUOGA Kazys (1899.III.20 Baibokuose, Vabalninko vls., Biržų aps. – 1974.V.9 Elgine, IL), ekonomistas, visuomenininkas. Rašytojo B. Sruogos brolis, gydytojos O. Sruogienės vyras. Daktaras (1929). 1918 baigė į Tulos guberniją evakuotą Panevėžio realinę g-ją. Priklausė aušrininkams. Vokiečių okupuotoje Lietuvoje slaptai išrinktas pirmuoju Vabalninko vls. viršaičiu. Vėliau Biržų aps. Švietimo skyriaus vedėjas. Lietuvos kariuomenės savanoris, dalyvavo kovose dėl Nepriklausomybės. 1925 Šveicarijoje baigė St. Galleno prekybos in-tą, Berno un-te apgynė disertaciją. 1929–36 Finan-

Kazys Sruoga

sų m-jos Paskolų ir ek. informacijos skyriaus vedėjas. 1936–40 b-vės *Maistas* direktoriaus pavaduotojas. Aktyviai dalyvavo liet. verslininkų sąjūdyje: Kauno radiofone skaitė ekonomikos paskaitas, 1933–36 redagavo savaitraštį *Verslas*. Rašė *Tautos ūkyje, Vaire, Lietuvos aide* ir kt. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Buvo *Mūsų kelio* bendradarbis. 1947 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1953–54 redagavo *Laisvąją Lietuvą*. Bendradarbiavo *Darbininke, Dirvoje, Vienybėje, Drauge*. JAV LB tarybos narys, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių centro v-bos narys, Lietuvių žurnalistų s-gos Čikagos skyriaus pirmininkas. Parašė knygas *Vidaus paskola* (1935), *Amatų klausimas Lietuvoje* (1936), *Tautiškosios vyriausybės ūkio ir finansų politika* (1937).

SRUOGAITĖ Dalia (**Bylaitienė;** g. 1925.VIII.15 Kaune), teatrologė, visuomenininkė. Rašytojo B. Sruogos duktė. 1943 Vilniuje baigė *Birutės* g-ją. Teatrologijos studijas pradėjo pas tėvą, lankė J. Blekaičio vaidybos studiją Vilniuje. 1944 baigė Lietuvos vaiko d-jos vaikų darželių auklėtojų kursus. Tais pačiais metais pasitraukė į Vokietiją. Detmolde vėl mokėsi J. Blekaičio vaidybos studijoje. 1946–49 Bonos un-te studijavo dailės istoriją ir muzikologiją, Kölno un-te – teatrologiją (pas K. Nyseną). Bonoje dalyvavo *Šviesos* sambūrio veikloje. 1949 apsigyveno JAV. 1950–51 tęsė studijas Roosevelto un-te Čikagoje, IL. Dalyvavo JAV LB veikloje, nuo 1952 buvo Čikagos sk. pirmininkė. *Margučio* radijuje 25 metus redagavo lit-ros programą *Pelkių žiburėlis*, 1966–67 laikr. *Naujienos – Santaros-Šviesos* skiltį *Mūsų žingsniai*. Veikė LSS skaučių seserijoje: 1958–71 buvo Juodkrantės tunto jūrų skaučių meno vadovė, 1985–91 sk. vedėja; 1986 pakelta į vyr. skautininkes. Skaučių vadovo kn. *Sese, budėk!* (parengė šios kn. jūrų skaučių skyrių), *Skautų aido* (rengia *Pelėdų skiltį*) redakcijų narė. Reiškėsi *Santaros-Šviesos* ir kt. liet. org-jų veikloje. 1985–93 Ped. in-to lektorė Čikagoje (dėstė liet. dramaturgiją). Režisavo spektaklius: K. Borutos *Gužučio ir gervės piršlybos*, S. Čiurlionienės-Kymantaitės *Vaiva, Perkūnas ir Straublys* (1958–71), B. Sruogos *Užgavėnės bendrabutyje ties Kreivuoju tiltu* (1962; statė su skautais), K. Ostrausko *Pypkė* (1964) ir *Duobkasiai* (1966; abu *Atžalyno* teatre Čikagoje), B. Sruogos *Baisiosios nakties* ištraukos (1980). Teatro temomis rašo į laikr. *Draugas* (paskelbė atsiminimų apie V. Krėvę), išleido atsiminimų kn. *Balys Sruoga mūsų atsiminimuose* (1974). Apdovanota liet. jūrų skautijos *Gintaro*, liet. skaučių seserijos *Už nuopelnus*, Lelijos, Padėkos ordinais. 2001 grįžo į Lietuvą.

SRUOGIENĖ Ona (**Slavinskaitė;** 1896 Biržuose – 1994.V.10 Santa Monicoje; palaidota Cul-

Ona Sruogienė

ver City, CA), gydytoja. Ekonomisto K. Sruogos žmona. Per I pasaul. karą pasitraukusi į Rusiją, 1917 Voroneže baigė M. Yčo liet. g-ją, mokytojavo liet. tremtinių g-joje Kalugoje. Grįžusi į Lietuvą, dirbo gailestingąja seserimi ir anesteziologe operacinėje. 1931 baigė VDU Med. f-tą. 1931–35 dirbo jo Anatomijos in-te prof. J. Žilinsko asistente, asistavo jam, balzamuojant žuvusių lakūnų S. Dariaus ir S. Girėno kūnus. Vėliau įgijo vidaus ligų gydytojos ir rentgenologės specialybę, dirbo un-to klinikose. Okupacijų metais dirbo poliklinikoje, Aklųjų in-te, vaikų darželyje. Pasitraukusi į Vokietiją, 1944 gydytojavo Würzburgo un-to klinikų Infekciniame sk., po karo – pabėgėlių stovykloje Stuttgarte. 1947 apsigyveno JAV. Ilgą laiką dirbo Lorettos ligoninės Čikagoje, IL, Mikrobiologijos ir Patologijos skyriuose.

STAČIOKAS Jurgis (1834 Skriaudžiuose – 1977 Athole, MA), vargonininkas, chorvedys. 1913 atvyko į JAV. Muzikos mokėsi pas K. Strumskį, J. Jankų, J. Žilevičių. Vargonininkavo Šv. Kazimiero liet. parapijoje Patersone, NJ, vėliau Šv. Pranciškaus liet. parapijoje Athole (iki mirties). Δ vadovaujamas choras 1934 atliko J. Žilevičiaus Mišparus. 1938 Gardnere, MA, įkūrė *Aušros* chorą. Statė muz. veikalus, rengė koncertus liet. kolonijose, dalyvavo 1939 Pasaul. parodos Lietuvių dienos koncerte Niujorke, NY. ALRK Vargonininkų s-gos narys (nuo 1933).

Jurgis Stačiokas

STAKNYS Antanas (**Staknevičius;** 1882.V.17 Saliamos Būdoje, Sasnavos vls., Marijampolės aps. – 1954.IX.3 Newarke, NY), visuomenininkas. Mokėsi Lomžos g-joje, Lenkija. 1904 atvykęs į JAV, apsigyveno Newarke. Dirbo statybų rangovu. Dalyvavo katal. org-jų veikloje, rinko aukas TF. JAV lietuvių visuotinio suvažiavimo (1918) vicepirmininkas, delegacijos pas JAV prezidentą W. Wilsoną narys. 1922 grįžęs į Lietuvą, Palangoje įsteigė medžio apdirbimo ir cemento gaminių įmonę. Buvo Vilniui vaduoti s-gos vietos skyriaus, vietos verslininkų pirmininkas, Palangos miesto tarybos narys. 1941 grįžo į JAV.

STAKNYS-STAKNEVIČIUS Vincas (1872 Marijampolės aps. – 1967 Pasadena, CA), gydytojas. 1901 atvyko į JAV. 1916 baigė George Washingtono un-to Med. f-tą. Turėjo teisę verstis privačia praktika Vašingtone bei Kolumbijos federacinėje apygardoje ir Minnesotos valstijoje. 1920 persikėlė į Kaliforniją, dirbo įv. miestuose, vėliau apsigyveno Pasadenoje. Tyrė vėžį, parašė str. *Virškinamojo trakto vėžio galimos priežastys, profilaktika ir gydymas.*

STANAITIS Otonas (1905.V.28 Gaisriuose, Sasnavos vls., Marijampolės aps. – 1997.V.5 Racine, WI), matematikas. Ph. D. (1932). 1925 baigė Marijampolės Rygiškių Jono g-ją ir 1930 matematikos studijas VDU. Studijavo Würzburgo un-te Vokietijoje, apgynė doktoratą. Nuo 1932 dėstė VDU, privatdocentas (1935), 1940–44 VU (docentas). 1944 pasitraukė į Vokietiją. Mokytojavo Hanau liet. g-joje. 1949 persikėlė į JAV. Iki 1972 dėstė Šv. Olafo koledže Northfielde, WI. 1954 profesorius. Nuo 1990 gyveno Racine. Moksl. straipsnius skelbė nuo 1937 VDU *Matematikos-gamtos f-to darbuose*, nuo 1951 – *American Mathematical Monthly Journal. Židinyje* (1938) paskelbė straipsnių apie A. Jakšto matematikos darbus, *Kosmos* (1939) – apie H. Minkauskį. 1936–40 Lietuvos evangelikų s-gos centro v-bos pirmininkas.

STANČIKAITĖ-ABRAITIENĖ Vlada (g. 1911.V.20 Radviliškyje, Šiaulių aps.), dailininkė. 1932–38 studijavo Kauno meno m-loje (baigė dekoratyvinės tapybos studiją). Vienus metus studijavo Paryžiuje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946 pabėgėlių stovykloje Gross Hesepe suorganizavo dailės studiją ir jai vadovavo. 1947 emigravo į Braziliją, gyveno São Paulo. 1958 persikėlė į JAV, apsigyveno Clevelande, OH. Nuo 1936 iliustravo vaikų knygas (Z. Zobarsko *Per šaltį ir vėją*, 1940; L. Žitkevičiaus *Muzikantų brigada*, 1941; Vytės Nemunėlio *Meškiukas rudnosiukas*, 1951, 1995, V. Tamulaičio, L. Žitkevičiaus ir kt.). Iliustracijoms būdinga realistinės formos, nuoširdumas. Sukūrė tapybos paveikslų (*Madona Lietuvos laukuose*, 1946; *Vaidila*, 1951). Dar gyvendama Lietuvoje pradėjo dalyvauti parodose; vėliau kūrinius eksponavo parodose Brazilijoje (1952 São Paulo, 1955 Rio De Janeiro), JAV.

STANČIUS Povilas (1888.I.23 Devynduoniuose, Gudžiūnų vls., Kėdainių aps. – 1963.X.16 Monteclaire, NJ), gydytojas stomatologas. Lietuvos kariuomenės pulkininkas leitenantas. Medicinos daktaras (1938). 1908 baigęs Panevėžio realinę g-ją, studijavo Sankt Peterburgo karo med. akademijoje, kurią 1914 baigė. I pasaul. karo metais buvo Rusijos kariuomenės gydytojas. 1918 grįžo į Lietuvą, tarnavo Lietuvos kariuomenėje. 1919 Karo ligoninės Chirurgijos sk. ordinatorius. Nuo 1922 dėstė Lietuvos un-to Med. f-te. 1924 išėjęs į atsargą, tobulinosi užsienyje. 1926–44 VDU Stomatologijos ir dentiatrijos katedros ir klinikos vedėjas; nuo 1938 profesorius. Vienas pirmųjų Lietuvoje pradėjo atlikti burnos chirurgijos operacijas. Bendradarbiavo *Medicinoje*, buvo šio žurnalo red. kolegijos narys. Priklausė korp. *Fraternitas Lithuanica*, Lietuvos dantų gydytojų s-gai. Prisidėjo prie VDU naujų klinikų įrengimo. Paskelbė moksl. straipsnių. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Dirbo Freiburgo un-to Stomatologijos klinikoje, vėliau dėstė Pabaltijo un-te, vadovavo jo Odontologijos ir stomatologijos sk. 1950 persikėlė į JAV, dirbo gydytoju rezidentu.

Povilas Stančius

STANEIKA Adalbertas (1885.IV.23 Lekuose, Lenkija – 1962.II.17 Wyncote, PA), dailininkas, diplomatas. Gydytojos oftalmologės M. Staneikienės vyras. Krokuvoje baigęs vid. mokslą, 1903–05 studijavo Krokuvos dailės akademijoje, 1909 Münchene, 1910–12 Paryžiuje, 1912–18 Romoje. Baigęs studijas, gyveno Italijoje. Mokytojavo, nuo 1921 tarnavo Lietuvos pasiuntinybėje Romoje: iš pradžių buvo spaudos atašė, po to pasiuntinybės sekretorius. Dirbo ir kūrybinį darbą. 1930 grįžo į Lietuvą. Dirbo Užsienio reikalų m-joje Kaune: sekretorius, nuo 1935 referentas, nuo 1938 patarėjas. Buvo Lietuvos delegatas Tarpt. darbo biure Ženevoje prie Tautų s-gos, Lietuvos tarpt. intelektualinio bendradarbiavimo k-jos gen. sekretorius prie Tarpt. bendradarbiavimo įstaigos Paryžiuje, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus vyr. įgaliotinis pabėgėlių reikalams (1939). 1930–44 Kaune turėjo priv. tapybos studiją, 1941–44 dėstė Kauno taikomosios ir dekoratyvinės dailės in-te. Nutapė portretų (Žemaitės, M. Römerio, J. Herbačiausko, Z. Skirgailos, visi iki 1914; S. Čiurlionienės-Kymantaitės, P. Rimšos, abu iki 1939), apipavidalino J. Herbačiausko kn. *Erškėčių vainikas* (1908). Dalyvavo liet. dailės parodose Kaune ir Vilniuje. 1942–44 Lietuvos dailininkų s-gos pirmininkas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–49 Ravensburge turėjo dailės

Adalbertas Staneika

studiją. 1946 dalyvavo Pabaltijo dailininkų kūrybos parodoje Baden-Badene. Nuo 1949 gyveno JAV, Wyncote. Kūrė peizažus, daugiausia portretus. Kūriniai realistiniai; ankstyvieji pasižymi spalvingumu, psichologiškumu (portretai), vėlesnieji turi saloniškumo požymių.

STANEIKIENĖ Marija (1900 Tbilisyje – 1974 Wyncotte, PA), gydytoja oftalmologė. Dailininko, diplomato A. Staneikos žmona. Mediciną studijavo Rygoje, vėliau studijas tęsė Kaune Lietuvos un-te, kurį 1926 baigė. Ilgą laiką dirbo VDU Akių ligų klinikoje P. Avižonio asistente. Nuo 1931 Kauno miesto centrinės laboratorijos vedėja. Parašė kelias studijas apie trachomos gydymą. 1944 pasitraukė į Vokietiją, Ravensburge vertėsi akių ligų gydytojos praktika. 1949 atvyko į JAV ir kurį laiką dirbo Willso akių ligoninėje Philadelphijoje, PA.

STANELIS Pranas (1907.III.13 Stempliuose, Švėkšnos vls., Tauragės aps. – 1995.VII.1 St. Petersburge, FL), teisininkas. Mokėsi Švėkšnos prog-joje, Kauno kun. seminarijoje. 1936 baigė Karo m-lą jaun. ltn. laipsniu. 1938 VDU įgijo teisininko diplomą. Dirbo Švietimo m-jos sistemoje, Kauno apygardos teisme, 1941–43 Telšių apyl. teisėjas, vėliau advokatas. Veikė LLA, redagavo pogrindžio spaudą. 1944 pasitraukė į Vakarus; gyveno Ambergo, Rotenburgo pabėgėlių stovyklose, vadovavo ateitininkams. Erlangeno un-te 1946–47 studijavo teisę. 1949 persikėlė į JAV, gyveno Worcesteryje, MA. Dirbo *Wyman-Gordon* b-ėje. Dalyvavo JAV LB veikloje: 1963–74 Worcesterio apyl. pirmininkas, vienijo senųjų ir naujųjų ateivių veiklą, suorganizavo Liet. org-jų tarybą ir 10 m. jai vadovavo. Veikė ateitininkų sendraugių v-boje. 1974 persikėlė į St. Petersburgą, įsijungė į LB veiklą. LKMA, LF, BALFo, Amerikos liet. klubo narys, 1976–88 redagavo klubo biuletenį *Lietuvių žinios*. Apdovanotas JAV LB Krašto v-bos padėka ir PLB Fondo padėka už veiklą steigiant Lituanistikos katedrą prie Čikagos un-to.

Pranas Stanelis

STANEVIČIUS Anatolijus (g. 1902.VII.1 Leckavoje, Mažeikių aps.), kunigas. Per I pasaul. karą buvo pasitraukęs į Sankt Peterburgą, Rusija. 1920 grįžęs į Lietuvą, iki 1924 mokėsi Šiaulių g-joje. Dvejus metus pasimokęs jėzuitų kolegijoje Valkenburge, Olandija, studijas tęsė Kauno kun. seminarijoje ir VDU. Kunigu įšventintas 1933, dirbo vikaru Jonavoje, Ža-

garėje. 1939–44 Jurbarko vikaras, vėliau klebonas, atstatė sudegusią bažnyčią. Pasitraukęs į Vokietiją, dirbo kapelionu Kempteno pabėgėlių stovykloje. 1950 persikėlė į JAV. Vikaras Visų Šventųjų parapijoje Čikagoje, IL.

STANEVIČIUS Valteris (g. 1920.II.3 Detroite, MI), kunigas, muzikas. 1938 baigęs katal. aukštesniąją m-lą, pradėjo teologijos studijas Švč. Širdies kun. seminarijoje Detroite, 1942 baigė bakalauro laipsniu. 1942–46 studijavo Švč. Mergelės Marijos kun. seminarijoje Cincinnati, OH. Kunigu įšventintas 1946. Prieš seminariją pas prof. Morrellį mokėsi groti vargonais, vėliau studijavo Detroito konservatorijoje. Palestrinos muz. m-loje Detroite buvo vargonų klasės mokytojas. Kurį laiką kunigavęs amer. parapijose, nuo 1962 buvo Šv. Petro parapijos klebonas Detroite. Atnaujino bažnyčią, įsteigė Lietuvos vyčių 139-tą kuopą. Nuo 1970 Šv. Morkaus parapijos klebonas Warrene, CT, vėliau Šv. Perpetuos amer. parapijoje Waterforde, CT.

STANISLOVAITIS Jonas (John **Staneslowy**; 1898.VI.24 Amsterdame, NY – 1972 Philadelphijoje, PA; palaidotas Waterbury, CT), gydytojas psichiatras. 1926 baigęs Cornellio un-tą Niujorke, Waterbury vertėsi priv. praktika. 1932–40 SLA daktaras kvotėjas. 1959 lankėsi Lietuvoje. Kartu su A. Petrika parašė *Gydymo istoriją* (1957).

STANIŠAUSKAS Antanas (1893.I.17 Rudaminoje, Rumšiškių apyl. – 1971.IV.10 Bridgeporte, CT), vargonininkas, chorvedys. Prieš I pasaul. karą atvyko į JAV – Hammondą, IN. Muzikos mokėsi pas lenkų pedagogus. Pramokęs vargonuoti, buvo pakviestas vargonininkauti į Šv. Antano liet. parapiją Kewance, IL, netrukus persikėlė į Čikagą, IL. Čia pradėjo studijuoti A. Pociaus įkurtoje L. van Beethoveno konservatorijoje. Kartu vargonininkavo Šv. Kazimiero liet. parapijoje Chicago Heights, IL. 1917–20 Amerikos muzikos konservatorijoje pas prof. F. van Duseną studijavo vargonavimą. 1920 išvyko vargonininkauti į Šv. Petro ir Povilo liet. parapiją Westville, IL. Čia dar lankė Olivet un-to Muzikos skyrių – mokėsi

Antanas Stanišauskas

skambinti fortepijonu, studijavo kompoziciją, orkestruotę pas prof. S. B. Burkholderį (iki 1922). Baigęs studijas, dirbo vargonininku Šv. Pranciškaus liet. parapijoje Lawrence, MA. Bostone, MA, mokėsi skambinti fortepijonu N. Anglijos konservatorijoje pas prof. Kenedį ir kompozicijos pas W. Chadwicką. Vargonininkavo Aušros Vartų liet. parapijoje Niujorke, NY. Dirbdamas lankė kursus Muzikos meno in-te. Organizavo vyčių chorus, sudarė didelį chorą iš Petersono, NJ, ir Niujorko chorų, koncertavo Niujorke ir Elizabethe, NJ. 1923 buvo atvykęs į Lietuvą, pas J. Naujalį mokėsi muzikos. Grįždamas į JAV, buvo apsistojęs Paryžiuje ir Belgijoje. Nuo 1925 apie 4 metus vargonininkavo Švč. Trejybės liet. parapijoje Newarke, NJ. Čia lankė muz. kursus ir Popiežiaus Pijaus X liturgijos kursus, trejus metus mokėsiAmerikos Šv. Grigaliaus bažnytinės muzikos dieceziniame in-te. Studijavo bažn. muzikos polifonijos istoriją ir grigališkąjį choralą pas N. M. Montani, W. Watersą, J. Dunną, J. Murphį bei vargonavimą pas prof. H. Corey. Vadovavo Šv. Cecilijos chorui Newarke ir kartu rengė koncertus su bažnyčios choru. Statė operas ir kantatas (J. Čižausko *Vilniaus senelis*), surengė daug bažnytinės ir pasaulietinės muzikos koncertų, dalyvavo tarpt.

renginiuose ir dainų šventėse. Visur populiarino lietuvių kompozitorių dainas. 1936 Lindene, NY, subūrė lietuvių *Birutės* chorą, vadovavo berniukų ir mergaičių chorams. Kurį laiką vargonininkavo ir vadovavo chorui Šv. Kazimiero parapijose Nashua, NH, 1938 – Šv. Jurgio liet. parapijoje Bridgeporte. Buvo įkūręs savo muzikos studiją. Nuo 1917 priklausė ALRK Vargonininkų s-gai (buvo šios s-gos Niujorko–New Jersey provincijos narys), nuo 1933 kelis kartus rinktas centro v-bos nariu, iždininku ir 1934 vicepirmininku. Buvo Amerikos Šv. Grigaliaus bažnytinės muzikos dieciezinio in-to (The Diocesan Institute of Sacred Music of St. Gregory of America) narys. Parašė solo ir choro dainų (*Atsisveikinimas su tėviške, Ant kalno malūnėlis, Mano jaunime* ir kt.).

STANIŠKIS Julius (1905.II.28 Meškučiuose, Marijampolės vls. ir aps. –1980.VI.20 Baltimorėje, MD), ekonomistas, visuomenininkas. 1925 baigė Marijampolės Rygiškių Jono g-ją. Iki 1931 VDU Teologijos-filosofijos f-te studijavo istoriją, iki 1936 Teisių f-te – ekonomiką. Buvo aktyvus ateitininkas, 1926 studentų ateitininkų *Vytauto* klubo vienas steigėjų. 1925–39 VDU buhalteris (nuo 1930 vyresnysis) ir statybos k-jos sekretorius. 1939 paskirtas baigiamų statyti un-to klinikų administratoriumi. 1940–44 šių klinikų direktoriaus pavaduotojas. 1928 suorganizavo *Mūsų laikraščio* administraciją, finansiniais klausimais talkino Šv. Kazimiero, *Saulės* d-jai, *Žaibo* b-vei. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–49 Eichstätto liet. g-jos mokytojas. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Clevelande, OH. 1949–52 mokytojavo šeštadieninėje m-loje. 1955–61 JAV LB centro v-bos iždininkas. 1970–75 veikė Floridoje (Cape Coral). Bendradarbiavo liet. spaudoje: *Pavasaryje, Ryte, Drauge* ir kt.

STANIULIENĖ Rūta (**Jonynaitė, Juškienė;** g. 1947.VIII.17 Hanau, Vokietija), bankininkė, visuomenininkė. Pedagogės S. Jonynienės duktė. 1968 Ilinojaus un-te Čikagoje baigė bakalauro, 1969 – magistro studijas. Tame pačiame un-te 1969–76 dėstė anglų k. ir literatūrą. 1976–97 *Standard Federal* banko Čikagoje vyresnioji viceprezidentė. 1997–98 *TCF Nacional Bank* Čikagoje konsultantė. 1999 *First Personal Bank* Čikagoje viena steigėjų, nuo 1999 banko direktorė ir vyresn. viceprezidentė. Priklauso *International Executive Service Corps*: 1995 dėstė bankininkystės kursą Vilniuje, 1997 konsultavo *Equitable Bank* Maniloje, Filipinai, 1999 – *Kingdom Financial Bank* Zimbabvėje. Aktyviai dalyvauja liet. veikloje: 1966–88 Brighton Parko ir 1971–81 S. Dariaus ir S. Girėno lituanistinių m-lų Čikagoje tautinių šokių mokytoja; 1976–81 pastarojoje m-loje dar dirbo liet. kalbos mokytoja. 1976–86 JAV LB Brighton Parko apylinkės v-bos narė, 1987–94 JAV LB tarybos narė. 1983–87 LF v-bos, nuo 1986 tarybos narė, 1987–93 finansų k-jos pirmininkė, 1999–2000 v-bos pirmininkė. Nuo 1985 priklauso korp. *Giedra*. 1998 V. Adamkaus prezidento rinkimų k-to narė. Apdovanota JAV LB ir kt. žymenimis.

Rūta Staniulienė

STANIULIS Česlovas (1906.VII.10 Šlapučiuose, Čekiškės vls., Kauno aps. – 1983.II.10 Fort Lauderdale, FL), mechanikos inžinierius, visuomenininkas. 1927 baigė Kauno aukštesniąją technikos m-lą, 1936 VDU Technikos f-tą. Nuo 1932 dirbo šiame un-te laborantu. 1932 su inž. J. Avižoniu suprojektavo ir pastatė pirmąjį Lietuvoje savaeigį vagoną (automotrisę).

1937–38 dirbo Kauno artilerijos dirbtuvėse, 1938–40 Metalo f-ke Kaune. 1939–40 Plieno inžinierių korporacijos pirmininkas. 1940 sovietų suimtas ir kalintas. 1941–44 Kauno glžk. dirbtuvių viršininkas, VDU dėstytojas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Hanau liet. stovykloje įsteigė mechanikų dirbtuves, vairuotojų ir mechanikų kursus. 1949 persikėlė į JAV, nuo 1950 gyveno Detroite, MI. 1951–71 dirbo inžinieriumi projektuotoju įv. b-vėse, tarp jų ir *General Motors* automobilių b-vėje. 1955 ir 1960 buvo išrinktas Detroito LB apylinkės pirmininku. 1958 JAV LB tarybos rinkimų k-jos, 1962–65 ALIAS centro v-bos pirmininkas. Skautas.

STANKA Vladas (iki 1944 Vladimiras **Stankevičius;** 1884.XI.16 Biržuose – 1968.XII.25 Vašingtone, DC), teisininkas, filosofas, visuomenininkas. Mokėsi Rygoje, 1903 baigė g-ją Sankt Peterburge. 1908 Sankt Peterburgo un-te baigė teisės mokslus. 1913 šiame un-te įgijo teisę dėstyti aukštosiose m-lose; nuo 1914 baudžiamosios teisės docentas. 1915 baigęs Karo m-lą, dirbo karo inžinieriumi, vėliau dėstė Karo inžinerijos m-loje Sankt Peterburge. Per 1917 Vasario revoliuciją Rusijoje veikė Darbininkų, kareivių ir valstiečių taryboje, vėliau buvo A. Kerenskio kabineto viršininkas, laikinosios vyriausybės komisaras. Aktyviai priešinosi bolševikams per Spalio perversmą, buvo kelis kartus bolševikų areštuotas. 1919 pabėgo į Vokietiją, gyveno Berlyne. 1923 grįžo į Lietuvą, dėstė baudžiamąją teisę Lietuvos un-te, vėliau VDU ir Vilniaus un-tuose; profesorius. Vertėsi ir advokato praktika. Priklausė Lietuvos advokatų tarybai, Lietuvos teisininkų d-jai (v-bos narys). Paskelbė moksl. darbų ir straipsnių: *Dolus eventualis* (1914); rusų kalba – *Kova su pavojinga padėtimi – pagrindinė naujosios baudžiamosios teisės uždavinys* (1914), *Prisiminimai: Karas ir revoliucija* (1920), *Rusijos tautų likimai* (1922), *Didžiojoje Šiaurėje* (1923), *D. Mendelejevas* (1923; liet. k. 1940); lietuvių kalba – *Baudžiamosios teisės istorijos pamatiniai bruožai* (1932), *Pasaulinės istorijos dinamika* (1934; liet. ir rusų k.), *Pasaulio ūkio dinamika* (1936; vok. k. 1937), *Žvaigždės iš Rytų* (1936, vok. k. 1937, rusų k. 1959), *Didelės ir mažos valstybės* (1938; anglų k. 1947), *Lietuvos statusas ir Hammurabi kodeksas* (1940). 1944 pasitraukė į Vokietiją. Vienas Pabaltijo un-to Hamburge-Pinneberge steigėjų; Lietuvių sk. rektorius, 1948–49 prezidentas. Parašė *The Great Age of World History* (1946). 1949 persikėlė į JAV. Dirbo JAV Kongreso b-koje Vašingtone. Išleido: *Pikto šaltinis* (1950; anglų k. 1954), *Egzistencializmo tamsa ir šviesa* (1954), *Institutions of the U.S.S.R. Active in Arctic Research and Development* (1958; II leid. 1959), *The Star from the East and Asoka's Wheel* (1962) ir kt. LE bendradarbis.

STANKAITIS Alfonsas (1919.II.3 Dainiuose I, Jurbarko vls., Raseinių aps. – 1999.XII.12 Wethersfielde, CT), veterinarijos gydytojas, visuomenininkas. Veterinarijos gydytojo Juozo Stankaičio tėvas, gydytojo Jono Stankaičio brolis. Veterinarijos daktaras (1949). LKMA narys. 1937 baigė Jurbarko g-ją, 1942 – Vet. akademiją Kaune. Dirbo vet. gydytoju Tauragės aps., vėliau – Vet. akademijos vyr. asistentas. 1944 pasitraukė į Vokietiją, apsigyveno Neuberge prie Kamelio. 1945–49 Bavarijoje vertėsi vet. gydytojo praktika. Müncheno Ludwigo Maximiliano un-te apgynė doktoratą. Atvykęs į JAV, nuo 1951 iki pensijos (1985) dirbo adm. darbą JAV federalinėje mėsos priežiūros tarnyboje Niujorko, Massachusettso

Alfonsas Stankaitis

valstijose. Vienas JAV LB Rochesterio, NY, apyl. kūrėjų, 1950–52 jos pirmininkas. Priklausė ateitininkams. 1955–59 *Ateitininkų židinio* (Rochesteryje) pirmininkas. 1972–86 ALKA muziejaus direktorato v-bos Putname, CT, pirmininkas. Hartfordo, CT, ramovėnų garbės narys.

STANKAITIS Jonas (g. 1912.IV.4 Dainiuose, Jurbarko vls., Raseinių aps.), gydytojas ginekologas. Veterinarijos gydytojo A. Stankaičio brolis. Medicinos daktaras (1946). 1931 baigęs Jurbarko g-ją, studijavo VDU Med. f-te, kurį 1937 baigė. 1937–39 dirbo Raudonojo Kryžiaus ligoninėje Kaune ir VDU Akušerijos ir ginekologijos klinikoje. 1940 išlaikė doktorato egzaminus. *Medicinoje* paskelbė moksl. straipsnių. 1942–44 Vilniaus un-to Akušerijos ir ginekologijos klinikos ir katedros vedėjas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Dirbo Thumo miesto ligoninės Moterų skyriuje. Heidelbergo un-te apgynė doktoratą. 1946–49 vadovavo akušerijos ligoninėms Günzburge ir Augsburge. 1949 persikėlė į JAV. Dirbo Monroe rj. ligoninėje Rochesteryje, NY. 1952 išlaikė egzaminus ir įgijo teisę verstis gydytojo praktika. 1954–56 stažavo Cambridge, OH. 1956 persikėlęs į Clevelandą, OH, iki 1987 vertėsi priv. praktika. Bendradarbiauja *Dirvoje, Drauge*. Kartu su kitais 1956 įkūrė ALGD Ohio sk. (1962–63, 1976–77 ir 1980–81 pirmininkas). Priklauso ateitininkams, korp. *Gaja*.

STANKAITIS Juozas (g. 1952 Rochesteryje, NY), gydytojas. Veterinarijos gydytojo A. Stankaičio sūnus. 1976 baigė Connecticuto un-to Med. m-lą Farmingtone. Specializavosi Čikagos un-te ir Stringo ligoninėje Rochesteryje. Įgijo vidaus ligų gydytojo specialybę. Turi teisę verstis privačia gydytojo praktika Niujorko (1977) ir Masachusetso (1985) valstijose. Yra Rochesterio un-to profesorius asistentas. Buvo Hartfordo, CO, LB v-bos jaunimo atstovas, priklausė tautinių šokių grupei *Aitvaras*.

STANKAITYTĖ Danutė (Dana **Stankaitis;** g. 1927.VIII.11 Byvainiuose, Joniškio vls., Šiaulių aps.), dainininkė (dramatinis sopranas). 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946 baigė Hanau g-ją, 1946–49 studijavo kalbas ir lit-rą Frankfurto un-te. Dainavo *Dainavos* ansamblyje. Nuo 1949 gyvena JAV. Apie 15 metų vakarais mokėsi dainavimo ir muzikos, dienomis dirbo. Dainuoti mokė Stepas Sodeika, J. Būtėnas, A. Dičiūtė-Trečiokienė, Bianca-Saroya. Studijas gilino pas V. Jakubėną, A. Kučiūną, A. Va-

Jonas Stankaitis

Danutė Stankaitytė

saitį. 1958 dainavo Santucos partiją (P. Mascagni *Cavalleria rusticana*) *American Opera Co*. 1958–83 Čikagos, IL, lietuvių operos solistė. Sukūrė ~20 vaidmenų. Dainavo pagr. partijas G. Verdi *Aida*, *Nabuchodonosaras*, *Trubadūras*, G. Bizet *Carmen*, A. Ponchielli *Lietuviai*, P. Mascagni *Cavalleria rusticana*, J. Karnavičiaus *Gražina*, J. Kačinsko *Juodas laivas*, K. V. Banaičio *Jūratė ir Kastytis*, J. Gaidelio *Dana* ir kt. operose. 1971 dainavo *Chicago Orchestra Hall*. Buvo pakviesta dainuoti Kolumbijos valst. operoje. Įdainavo plokštelių (arijų, 1979, liet. kompozitorių dainų *Ar atminsi*, 1984, Čikagos lietuvių operos išleista plokštelė K. V. Banaičio *Jūratė ir Kastytis*). Koncertavo amerikiečiams, daugelyje JAV ir Kanados lietuvių kolonijų, Europoje (1971, 1987 Lietuvoje), Australijoje.

STANKIENĖ Vanda (**Panavaitė**; g. 1925 Puziniškyje, Tauragnų vls., Utenos aps.), dainininkė. Mokėsi Švenčionių, vėliau Ukmergės mkt. seminarijose. Rašė eilėraščius. 1942 sukūrė eilėraštį *Kai sugrįši*, vėliau išpopuliarėjusį Lietuvoje, išeivijoje pavadintą partizanų daina *Stoviu aš parimus*. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Subūrė (su Stepu Sodeika, G. Velička ir kt.) liet. tautinį ansamblį, pati jame dalyvavo, sukūrė nemažai vaidmenų, dainavo solo partijų. 1949 išvyko į Kanadą. Dirbo fabrikuose. Hamiltone vadovavo tautinių šokių grupei, vėliau pasivadinusiai *Gyvataras*. Buvo Hamiltono teatro *Aukuras* trupės narė. 1956 apsigyveno JAV, Čikagoje, IL. Daug dainavo pramoginės muzikos, įdainavo plokštelių: *Rožės ir tylūs vakarai*, *Ar pameni?*, *Sutemų garsai*, *Kam reikia liūdėti?* Kai kurioms dainoms kūrė žodžius. Su pramoginės muzikos programomis koncertavo Clevelando, OH, Detroito, MI, Philadelphijos, PA, Niujorko, NY, lietuviams.

Vanda Stankienė

STANKŪNAITĖ Irena (1940.III.18 São Paulo, Brazilija – 1981.X.26 Niujorke, NY), dainininkė (lyrinis koloratūrinis sopranas). Muziko Juozo Stankūno duktė. Trejus metus pas A. Mrozinską mokėsi groti fortepijonu; dar mokėsi vaidybos ir šokio. 1962 baigė Juilliardo muz. m-lą Niujorke. Dainavo solo koncertuose (1962 Lincolno muz. centro Niujorke atidaryme, 1974 atliko soprano solo partiją su choru ir simf. orkestru G. F. Händelio oratorijoje *Mesijas*), sukūrė vaidmenų operose (W. A. Mozarto *Don Giovanni*, G. Bizet *Carmen*, D. Puccini *Bohema*, Ch. Gounod *Faustas*). Koncertavo liet. kolonijose Philadelphijoje, PA, Bostone, MA, Čikagoje, IL, ir kt. Su tėvu J. Stankūnu turėjo muz. studiją.

STANKŪNAS Jonas (g. 1940 Lietuvoje), gamtosaugininkas. Mokėsi Manhattano koledže Niujorke, NY; 1963 gavo bakalauro, 1968 – magistro laipsnį. Aplinkos apsaugos inžinierių konsultavimo b-vės *Malcolm Pirnie* vicepirmininkas. Atsakingas už didmiesčių (Clevelando, OH, San Antonio, TX, Niujorko ir kitų) vandens valymo įrenginių planavimą, projektavimą ir statybą. Paskelbė straipsnių vandens taršos klausimais.

STANKŪNAS Jonas Gintautas (1923.I.14 Marijampolėje – 1993.X.5 Vilniuje; palaidotas K. Naumiestyje), inžinierius. Teisininko, 1905 Didžiojo Vilniaus seimo prezidiumo nario Juozo Stankūno sūnus, dailininkės M. B. Stankūnienės vyras. 1942 baigė Marijampolės Rygiškių Jono berniukų g-ją. 1944 įstojo į Vietinės rinktinės kariūnų m-lą Marijampolėje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Gyveno Lübecko stovyk-

Jonas Gintautas Stankūnas

loje. 1946–49 studijavo Pabaltijo un-te Pinneberge. 1949 persikėlė į JAV. Gyveno Detroite, MI, vėliau Čikagoje, IL. 1952–57 studijavo Ilinojaus technologijos in-te, įgijo projektavimo inžinieriaus specialybę. 1958–91 dirbo projektuotoju *Lester B. Knight and Associates* b-vėje Čikagoje Architektūros planavimo skyriuje. Rėmė liet. spaudą, buvo sukaupęs didelę b-ką, kurios dalį perdavė VU b-kai, o dailės kūrinių kolekciją – Vilniaus dailės muziejui.

STANKŪNAS Juozas (1906.XI.1 Londone – 1996.II.14 Elizabeth, NJ), muzikas. Dainininkės I. Stankūnaitės tėvas. 1924 baigė Kretingos pranciškonų vid. m-lą. Muzikos mokėsi pas vargonininką P. Ambrazą. 1928–31 mokėsi Kauno muz. m-loje. 1931 išvyko į Braziliją. 1931–49 gyveno São Paulo. Vadovavo Brazilijos LB, Šv. Juozapo, *Ryto*, brazilų chorams, vargonininkavo, dėstė dainavimą liet. pradinėse m-lose, rengė *Muzikos popietes*, radijo programas lietuviams, bažn. koncertus, minėjimus ir kt. šventes. 1942 redagavo ir leido muz. žrn. *Muzikos menas*. 1944 baigė São Paulo konservatoriją, 1946 São Paulo muz. mokytojų in-tą. Nuo 1949 gyveno JAV. Vadovavo Brooklyno, NY, liet. operetės chorui (pastatė S. Šimkaus *Čigonus*, J. Stankūno–A. Mrozinskio *Joninių burtus*), New Jersey *Rūtos* liet. chorui, vargonavo Šv. Patriko par. bažnyčioje. Turėjo muz. studiją (mokėsi > 40 vaikų). Sukūrė Šv. Jeronimo mišias keturiems balsams, fugą kameriniam orkestrui, Lietuviškąją rapsodiją orkestrui, noktiurną smuikui, giesmių, > 100 dainų, kūrinių fortepijonui (sonata G-dur), smuikui. Išleido liet. dainų ir instr. muzikos 9 plokšteles, 4 kasetes, rink. *Dainų skrynelę* (Brazilijoje), *Dainų gijas* (1950), rink. akordeonui *Lietuvos aidai* (1958) ir kt. Bendradarbiavo žrn. *Muzikos žinios*. Š. Amerikos liet. muzikų s-gos narys (buvo Centro v-bos vicepirmininkas, Revizijos k-jos pirmininkas). Lietuvos muz. akademijos Kauno f-tui padovanojo elektroninius vargonus. Materialai rėmė Lietuvos muz. akademijos Kauno f-tą ir *Muzikos barus*.

Juozas Stankūnas

STANKŪNAS Pranas (Francis **Stanco;** 1895 Būdviečiuose, Lukšių vls., Šakių aps. – 1965.VII.15 Niujorke, NY), dainininkas (lyrinis bosas). Apsigyvenęs JAV, iš pradžių dirbo siuvėju. 1917 dainavimo mokėsi pas M. Petrauską Bostone, MA, vėliau Niujorko muz. koledže ir Mascono muz. studijoje Brooklyne, NY. 1928–32 su Reigo teatro trupe koncertavo JAV rytinėse valstijose. 1937 lankėsi Lietuvoje, 3 mėn. dainavo Kauno radiofone.

Grįžęs į JAV, dainavo Niujorko, N. Anglijos (1944), Newarko, NJ (1945), ir Orange, NJ (1950), operų teatruose. Sukūrė vaidmenų G. Verdi *La Traviata*, W. A. Mozarto *Don Giovanni*, G. Donizetti *Lucia di Lammermoor* ir kt. operose. 1941 ir 1943 Niujorke surengė solinius koncertus. Koncertavo lietuviams, vaidino operetėse, dainavo per radiją, atliko vaidmenis J. Byros statomų operų (liet. kalba) ištraukose. 1949 Niujorke įsteigė dainavimo studiją. Įdainavo plokštelių (solo ir duetu su K. Menkeliūnaite).

Magdalena Birutė Stankūnienė

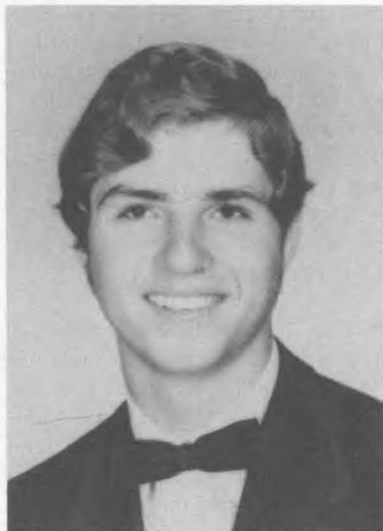
STANKŪNIENĖ Magdalena Birutė (**Stankūnaitė, Stankūnė-Stankūnas;** g. 1925.I.5 Oželiuose, Šunskų vls., Vilkaviškio aps.), dailininkė. Inž. J. G. Stankūno žmona. 1936–41 mokėsi Marijampolės mergaičių g-joje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1945–47 Oldenburge mokėsi drabužių siuvimo ir modeliavimo. 1947 persikėlė į D. Britaniją. Kurį laiką dirbo ligoninėje Leicesteryje, šilko fabrike Coventry, lankė med. seserų kursus, mokėsi anglų k. ir drabužių modeliavimo. 1958 baigė Mayfair Mannequino akademiją Londone. 1958–60 studijavo Šv. Martyno dailės akademijoje Londone. Nuo 1960 gyvena Čikagoje, IL. Dirbdama vienoje moderniausių Čikagos parduotuvių (buvo drabužių modeliavimo konsultantė), studijavo Čikagos meno in-to m-loje (1961–65), dail. V. Petravičiaus ir Liet. dailės studijoje *69*, Bogan City koledže (1967–70). 1973 baigė Čikagos dailės akademiją. Nuo 1967 dalyvauja parodose. Surengė individualias parodas JAV: Čikagoje 1968, 1971, 1977, 1982, 1988 ir 1989; Clevelande, OH, 1975 ir 1982; Los Angeles 1979, Rochesteryje, NY, 1986; Kanadoje (Toronto) 1973, Vokietijoje (Münchene 1983), Australijoje (Melbourne 1987, Sidnėjuje 1990), Lietuvoje (Vilniuje 1985, 1990 ir 1995, Klaipėdoje 1987, Panevėžyje 1988 ir 1995, Marijampolėje 1990, Kaune 1995). Sukūrė tapybos paveikslų ir grafikos lakštų (daugiausia spalvoti medžio raižiniai), kaimo buities piešinių, vitražų. Grafikos ciklai: *Metų laikai* (1968–69), *Moterų darbai* (1970–83), *Motinos* (1976), *Erdvėje* (1977), *Mitologinis* (1987–88), *Kelionės* (1989–91). Tapybos ciklai: *Gėlės* (1974–81 ir 1989), *Mitai* (1983), *Flora* (1980–86), *Motina Gamta* (1987–88), *Motina žemė* (1989–92), *Tolima žemė* (1994–95), *Žemynos pasaka* (1996). Ankstyvoji grafika dažniausiai Lietuvos kaimo tematikos, turi primityvumo bruožų, vėlesniojoje vyrauja paslaptingos vizijos, įkūnytos susipynusiose medžių šakose, kamienuose (*Motinos, Erdvėje*), abstrakčios formos, perteikiančios nuolatinį judėjimą, spalvų kaitą. Tapyboje ryški realybės ir sąlygiškumo, minties ir jausmo jungtis; kūriniams būdinga dekoratyvumas, ekspresija, vientisas linijinis ritmas, raiški kompozicija, kontrastingų spalvų deriniai. Daugelis kūrinių (raižiniai *Rugpjūtis* 1968, *Gegužis* 1969, *Erdvėje* 1975, *Motinos* 1976, ciklas *Moterų darbai* 1983) parodose buvo apdovanoti pirmosiomis premijomis bei garbės diplomais. Jos kūrinių turi Balzeko muziejus, Čiurlionio galerija ir Jaunimo centras Čikagoje, dailės galerija Lemonte, IL, A. Galdiko galerija Niujorke, daugelis kultūros įstaigų ir priv. kolekcijų. Savo grafikos ir tapybos kūrinių, atvirukų kolekciją, archyvinės medžiagos yra padovanojusi Lietuvos dailės muziejui, Lietuvos nac. M. Mažvydo b-kai, kraštotyros muziejams, Mokslo ir enciklopedijų leidybos in-tui. Vilniuje išleisti albumai *Magdalena Birutė Stankūnaitė-Stankūnienė* (1991) ir *Lietuvai dovanoti kū-*

riniai (1996), Čikagoje – biogr. albumas *Vieškelis mano dienų* (1999). Priklauso liet. dail. grupei *Dailė*, Lietuvių moterų dailininkių d-jai, Amerikos liet. dailininkų s-gai, *West East Bag*, Amerikos moterų Haid Parko meno centro org-joms. 1989–92 buvo JAV LB Kultūros tarybos narė. Daug metų tvarko meno archyvą Lituanistikos tyrimo ir studijų centre Čikagoje. 2000 apdovanota JAV Kultūros tarybos premija, 2001 Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu.

STANKUS Andrius (g. 1966 Čikagoje, IL), tapytojas, kompiuterinės grafikos dailininkas. 1989 bakalauro laipsniu baigė Š. Ilinojaus un-tą (kompiuterinė grafika). 1989, 1992 dalyvavo išeivijos dailininkų parodose *Dailė* Čiurlionio galerijoje Čikagoje. Vadovauja animatorių grupei, pagal užsakymus kuriančiai mokomuosius žaidimus vaikams ir kt. Tapybos kompozicijose (*Naktis*, 1985, *Sigita*, 1987), kompiuterinės grafikos kūriniuose (*Zebras*, 1992) ryški abstrakcionizmo ir siurrealizmo stilistika, animalistinio žanro motyvai.

STANKUS Ignas (1875 – 1956.VII.23 Philadelphijoje, PA), gydytojas. Baigė Valparaiso un-tą, IN, 1912 – Indianos un-to Med. m-lą Indianapolyje. Turėjo praktikos teisę Ilinojaus, Indianos ir Pennsylvanijos valstijose. Philadelphijoje vertėsi priv. praktika. Priklausė ALDD. Didele pinigų suma parėmė S. Dariaus ir S. Girėno skrydį per Atlantą.

STANKUS Jonas (g. 1921.V.8 Radviliškyje), inžinierius architektas. Išėjęs vid. mokslą Radviliškyje, mokėsi Kauno aukštesniojoje technikos m-loje. Vėliau studijavo VDU Statybos f-te; jį baigė 1944. Tais pačiais metais pasitraukė į Šveicariją. Organizavo Raudonąjį Kryžių, vadovavo jo veiklai. 1953 atvyko į JAV. Iš pradžių dirbo archit-ros b-vėje Čikagoje, IL, po to įkūrė statybos b-vę *Mūras* ir jai vadovavo. East St. Louise, IL, pastatė liet. bažnyčią. Vėliau įkūrė savo statybos b-vę *Stankus Construction*. Pastatė liet. bažnyčias Roselande, IL, Maspethe, NY, Šv. Antano parapijos bažnyčios priestatus Cicero, IL, prekybos, adm., priv. pastatų. Dalyvavo JAV LB veikloje.

Julius Ramūnas Stankus

STANKUS Julius Ramūnas (1950.X.31 Clevelande, OH – 1994.X.8 Clevelande), verslo administratorius. 1969 baigė katalikų m-lą (*Cathedral Latin School*); dar baigė Vyskupo Valančiaus lituanistinę m-lą (abi Clevelande). 1970–72 Ohio valstijos un-te Columbuse studijavo kraštovaizdžio archit-rą. 1976 Clevelando valstijos un-te įgijo verslo administravimo bakalauro laipsnį. 1977–79 dirbo *Bobby Brooks*, 1979–84 *Airmaze*, 1985–86 *Teledyne Republic* b-vėse rinkos bei gaminių paklausos tyrimo specialistu. 1985 įkūrė b-vę *Filtron Industries*. Veikė skautuose, priklausė Liet. studentų s-gai, korp. *Neo-Lithuania*. Buvo Čiurlionio ansamblio šokėjas, liet. sporto klubo *Žaibas* Clevelande narys (pasiekė lengvosios atletikos rekordų).

STANKUS Steponas (1906.XI.21 Kumpiškės vienkiemyje, Padubysio vls., Šiaulių aps. – 1960.X.17 Čikagoje, IL), ekonomistas. Ekonomikos daktaras (1942). 1928 baigė Šiaulių mkt. seminariją. Mokytojavo Kuršėnuose, nuo 1932 Karmėlavoje. 1934–36 Šiaulių aukštesniosios prekybos m-los dėstytojas, vėliau direktorius. 1931–36 VDU dar studijavo ekonomiką. Nuo 1937 Valstybės taupomųjų kasų valdytojo pavaduotojas, 1939–40 Finansų m-jos Užs. pre-

kybos dep-to direktorius. 1941–44 VU Ekonomikos f-to vyr. asistentas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Pabaltijo un-te dėstė finansų mokslus ir dirbo VLIKo k-jose. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje. 1957 La Salle un-te išklausė aukštesniuosius buhalterijos kursus. 1960 išlaikęs civilinės tarnybos egzaminus, pradėjo dirbti socialinio draudimo srityje. Priklausė korp. *Neo-Lithuania, Vilties* d-jai, Tautinei s-gai. LE bendradarbis.

STANKUS Tony (g. 1951.III.9 Worcesteryje, MA), komunikacijos specialistas, bibliotekininkas. 1973 Worcesterio Šv. Kryžiaus koledže, pelnęs Worcesterio Šv. Kryžiaus klubo apdovanojimą geriausiam miesto studentui, įgijo hum. mokslų bakalauro, 1975 Rhode Islando un-te – bibliotekininkystės magistro laipsnį. Nuo 1974 dirba Worcesterio Šv. Kryžiaus koledžo moksl. b-koje. Nuo 1982 Rhode Islando un-te dėsto specializuotą bibliotekininkystę (profesorius adjunktas). Nuo 1984 žrn. *Science and Technology Libraries* apžvalgininkas ir redakcinės kolegijos narys. 1986–89 žrn. *Library Acquisitions Practice and Theory* redakcinės kolegijos narys. Nuo 1988 žrn. *RQ*, nuo 1995 – *Technicalities* apžvalgininkas. Paskelbė 45 moksl. straipsnius, parašė arba išleido knygas: *Scientific Journals: Issues in Library Selection and Management* (1987), *Scientific Journals Improving Library Collections Through Analysis of Publishing Trends* (1990), *Biographies of Scientists for Sci-Tech-Libraries* (1991), *Making Sense of Journals in the Physical Sciences* (1992), *Science Librarianship at America's Liberal Arts Colleges* (1992), *Scientific and Clinical Literature for the Decade of the Brain* (1993). 1987 apdovanotas Nacionalinės aukštųjų m-lų akademinės d-jos *Sigma XI* pagyrimo raštu už moksl. tyrinėjimų skatinimą Šv. Kryžiaus koledže, 1989 – B-kų katalogų k-to padėkos raštu už pirmininkavimą Worcesterio regione. 1992 Rhode Islando un-to Bibliotekininkystės ir informologijos magistrantūros studijų skyrius suteikė pasižymėjusio buvusio studento titulą.

STANKUS Viktoras (g. 1941.VIII.4 Pasvalyje), gydytojas odontologas, visuom. veikėjas. 1949 kartu su tėvais persikėlė į JAV ir apsigyveno Clevelande, OH. 1967 baigė Case Western Reserve un-to Odontologijos m-lą Clevelande. 1968 stažavo Highland View ligoninėje. 1969–71 tarnavo JAV kariuomenėje; kapitonas. Aktyvus skautas. Priklausė tautinių šokių grupei *Grandinėlė*, Čiurlionio ansambliui. Korp. *Neo-Lithuania* Clevelando sk., Liet. studentų s-gos ir ALGD v-bų narys. Talkino J. Cadzowui rengiant etninių studijų knygą *The Lithuanian Americans and their Communities in Cleveland* (1978). Kento, OH, valstijos un-te padėjo įkurti lituanistikos stipendijų fondą, b-ką, parengti lituanistinę programą (1979–89 jos rėmimo k-to pirmininkas, 1993–97 vicepirmininkas). 1974–82 ALTo skyriaus vicepirmininkas (ryšiams su žydų org-jomis). 1977–82 Liet. karių veteranų s-gos *Ramovė* centro v-bos vicepirmininkas. 1979 baltistikos konferencijoje Stokholme skaitė paskaitą apie žydų ir lietuvių santykius II pasaul. kare. Dalyvavo NBC televizijos *Sunday Magazine* programoje. Paneigė kaltinimus Lietuvai, kad ji turėjo SS legioną, buvo nacių sąjungininkė. 1982–90 JAV LB atstovas prie Ohio tarybos Helsinkio susitarimams remti (*Ohio Helsinki Accords Council*). 1982–88 JAV LB Krašto v-bos vicepirmininkas, 1991–94 Tarybos narys. 1983 buvo JAV LB, ALTo ir VLIKo įkurto Jungtinio k-to lietuvių teisėms ginti pirmininkas, 1994–

Viktoras Stankus

97 vicepirmininkas. 1985–88 Konstitucinio teisingumo ir saugumo koalicijos vicepirmininkas. 1990 d-jos *Viltis* pirmininkas. 1995–97 Clevelando apylinkės k-to pirmininkas. PLB Seimo atstovas Vilniuje (1997). Bendradarbiavo *Bridges*, *Į laisvę*, *Vienybėje*, *Dirvoje*. 1976–79 *Bridges* redakcijos narys.

STANKUS-SAULAITĖ Marija (**Saulaitytė**; g. 1941.II.28 Allensteine; dab. Olsztynas, Lenkija), anglistė, poetė. Pedagogės O. M. Saulaitienės ir skautų veikėjo A. Saulaičio duktė, kunigo A. V. Saulaičio sesuo, bibliotekininko A. Stankus-Saulaitis žmona. Ph. D. (1981). 1949 tėvų atvežta į JAV, Waterbury, CT, 1959 baigė katal. g-ją. 1961–70 priklausė Nekaltai Pradėtosios Švč. Mergelės Marijos seserų kongregacijai. Annhursto koledže 1965 baigė anglų filologijos studijas. 1974 baigė V. Connecticuto un-tą anglistikos magistro laipsniu, 1981 jame apgynė doktoratą apie išeivio dalią V. Nabokovo romanuose. Hartfordo teologijos seminarijoje studijavo krikščionių ir musulmonų ryšių istoriją ir 1992 įgijo magistro laipsnį. 1967–69 Annhursto koledže dėstė lituanistiką. 1969–72 ir 1976–77 mokytojavo Vasario 16-osios g-joje Vokietijoje. Nuo 1974 dėstė anglistiką Connecticuto ir Marylando un-tuose, 1979–84 – lituanistiką Ilinojaus un-te Čikagoje, IL, 1984–97 - anglistiką Connecticuto ir kt. un-tuose, nuo 1998 Canterbury priv. katal. g-joje New Milforde, CT. Vasaromis dirbo vienuolijos vedamose ateitininkų ir skautų stovyklose. Buvo JAV LB Švietimo tarybos narė stovyklų reikalams. LSS ir LRD narė. Eilėraščius spaudoje (*Ateityje* ir kt. leidiniuose) skelbia nuo 1959. Išleido rinkinius: *Kai mes nutylam* (1967 Putname), *Viena saulė danguje* (1971 Čikagoje), *Šeštoji diena* (1974 Londone), *Tėvo namuose* (1991 Vilniuje) ir anglų kalba *And You* (1972 Niujorke). Pirmosioms poezijos knygoms būdingas įtemptas, trumpų eilučių, tikslaus įvaizdžio bei garso stilius, gamtos vaizdai, dorovinių vertybių apmąstymai, emociniai pirmosios kelionės į Lietuvą (1972) įspūdžiai. Daugiausia eilėraščių skirta tėvų žemei ir artimiesiems. Vėlesnieji eilėraščiai pokalbio formos, ilgesnių eilučių, grindžiami garsų sąskambiu. *Aiduose*, *Draugo* kult. priede yra parašiusi poezijos ir prozos knygų recenzijų. Su D. Račiūnaite ir A. Saulaičiu redagavo *The Lithuanian Heritage: The Many Views of Youth* (1985). Į anglų k. išvertė J. Degutytės eilėraščių.

Marija Stankus-Saulaitė

STANKUS-SAULAITIS Algirdas (g. 1950.IX.8 Toronto, Kanada), bibliotekininkas. Anglistės, poetės M. Stankus-Saulaitės vyras. 1970 Toronto un-to Šv. Mykolo koledže įgijo pranc. filologijos, 1975 – istorijos bakalauro laipsnius. 1987 Pietų Connecticuto un-te baigė bibliotekininkystės specialybę; magistras. 1970–71 ist. Z. Ivinskio sekretorius Bonoje, 1975–77 Vasario 16-osios g-jos Hütenfelde, Vokietija, bendrabučio vedėjas. 1980–84 Ilinojaus un-te dirbo studentų priėmimo k-joje. 1988–90 Niujorko visuom. b-kos kataloguotojas. 1990–93 Silaso Bronsono b-kos Waterbury, CT, bibliotekininkas. Nuo 1993 Naugatuck Valley, CT, Technikos koledžo Waterbury techn. paslaugų bibliotekininkas. Surinko duomenų apie Lietuvos išeiviją.

STAPULIONIENĖ Genė (**Vanagaitė, Stapulionis**; g. 1912.III.9 Kavarske, Ukmergės aps.), gydytoja odontologė. 1930 baigė Ukmergės g-ją, 1936 – VDU Odontologijos skyrių. Ukmergėje ir Panevėžyje vertėsi priv. praktika. 1944 pasitraukusi į Vokietiją, dirbo pabėgėlių stovykloje Kasselyje. 1949 atvyko į JAV ir apsigyveno Bostone, MA. Dirbo For-

Genė Stapulionienė

sytho vaikų dantų klinikoje. 1952 baigė Tuftso un-tą Bostone. 1952–78 Bostone vertėsi priv. praktika.

STAPULIONIS Antanas (1893.XII.6 Gustonyse, Joniškėlio vls., Biržų aps. – 1978.VII.3 Osterville, MA), kariškis. Pulkininkas. 1905 Vilniaus seimo nario J. Stapulionio sūnus. Mokėsi Joniškėlio ž. ū. m-loje, Kauno *Saulės* mkt. seminarijoje. Prasidėjus karui, mobilizuotas, pasiųstas į Irkutsko karo m-lą, kurią baigęs 1915 buvo išsiųstas į frontą. Dalyvavo kovose prie Daugpilio, Rumunijoje, Austrijoje. Po karo grįžęs į Lietuvą, įsijungė į slaptą Joniškėlio partizanų būrį, 1919 tapo štabo viršininku, netrukus Joniškėlio bataliono vadu. Lietuvos kariuomenėje tarnavo iki 1940.VII.4, buvo 3-iojo, 6-ojo ir 7-ojo pulko vado padėjėjas. 1927 Tauragės, nuo 1930 karo komendantas Ukmergėje ir Panevėžyje. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Bostone, MA. Už nuopelnus laisvės kovose apdovanotas Vyčio kryžiumi.

STARKIENĖ Aldona (**Kvedaraitė, Stark;** g. 1935.IX.13 Paverpenyje, Kelmės vls.), choro dirigentė, visuomenininkė. Žurnalisto, vertėjo M. Starkaus žmona. 1954 baigė Šakių vid. m-lą, 1959 – Lietuvos konservatoriją. 1959–86 dėstė choro dirigavimą S. Šimkaus aukštesniojoje muz. m-loje Klaipėdoje. 1962 įkūrė Klaipėdos kultūros rūmų mergaičių chorą ir iki 1972 jam vadovavo. 1981–84 buvo Klaipėdos med. darbuotojų moterų vokalinio ansamblio vadovė; 1984 respublikinėje meno saviveiklos apžiūroje šis ansamblis užėmė I vietą. Nuo 1986 gyvena JAV. 1987–89 buvo JAV LB Santa Monicos, CA, skyriaus sekretorė. Talkina skautams, rengia Kaziuko muges ir kt.

Aldona Starkienė

STARKIENĖ Bronė (**Valaitytė;** 1898.I.1 Gelgaudiškyje, Šakių aps. – 1990.IX.2 Santa Monicoje, CA), visuomenininkė. Žurnalisto, vertėjo M. Starkaus motina. 1914, baigusi Jurbarko rusų g-jos 5 klases, emigravo į JAV. Nuo 1919 gyveno Los Angeles, CA. Čia kaupė liet. knygas, rėmė liet. spaudą. 1929–37 5 kartus su šeima lankėsi Lietuvoje, ketino įsikurti visam laikui. Jos namai Los Angeles (pavadinti *Palanga*) daug d-mečių buvo liet. inteligentijos centras, čia rinkosi kultūros ir mokslo žmonės. Nuo 1940 buvo Los Angeles Šv. Kazimiero liet. parapijos pirmoji vargonininkė, choro organizatorė ir 1947–52 choro v-bos sekretorė; pati giedojo chore. 1940–46 Kultūros ir labdaros klubo sekretorė. ALTo ir BALFo Los

Bronė Starkienė

Angeles skyrių (įk. 1943 ir 1944) viena organizatorių ir iki 1948 sekretorė. 1944–48 SLA 75-os kuopos pirmininkė; ALRK MS 74-os kuopos narė. Nuo 1937 bendradarbiavo liet. spaudoje (*Darbininke, Drauge, Kalifornijos lietuvyje, Lietuvių dienose, Naujienose*).

STARKUS Antanas (1901.I.7 Rudaminoje, Seinų aps. – 1975.VIII.17 Brooklyne, NY), gydytojas patologas anatomas. Kunigų I. ir J. A. Starkų brolis. Medicinos daktaras (1940). 1919 baigęs Marijampolės *Žiburio* g-ją, savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę, dalyvavo kovose už Nepriklausomybę; kapitonas. 1922 išėjo į atsargą. 1923 dalyvavo Klaipėdos sukilime. Nuo 1912 priklausė ateitininkams. 1926 su kitais įkūrė ir vadovavo studentų ateitininkų korp. *Kęstutis*. 1928 baigęs Lietuvos un-tą, iki 1931 gydytojavo Vabalninke. 1931–40 VDU Med. f-to asistentas, kartu dėstė Kauno kunigų seminarijoje ir VDU Teologijos f-te. 1933 tobulinosi Ženevos un-to Patologijos in-te. 1937–40 Ginklavimo v-bos Tyrimų laboratorijos Biologijos sektoriaus vedėjas. 1940 VDU apgynė doktoratą. Tais pačiais metais pradėjo dirbti Vilniaus un-to Anatomijos katedroje, nuo 1941 vadovavo Patologijos ir patologinės anatomijos katedrai. 1943 įkalintas Stutthofo koncentracijos stovykloje: iš pradžių buvo mirtininkų būryje, vėliau dirbo stovyklos gydytoju. Rizikuodamas gyvybe teikė med. pagalbą, išgelbėjo nuo mirties daug kalinių. Išlaisvinus kalinius, pateko į Švediją. 1945–46 BALFo įgaliotinis Švedijoje. 1947 persikėlė į JAV ir apsigyveno Brooklyne. 1948–53 spacializavosi klinikinėje patologijoje Vakarų Hudsono ligoninėje. 1952 įgijo praktikos teisę Niujorko valstijoje. Švč. Mergelės Marijos ligoninės Patologijos sk. vedėjas. ALGD Niujorko sk. ir Lietuvių krikščionių demokratų s-gos sk. pirmininkas. Bendradarbiavo *Medicinoje*. Apdovanotas Vyčio kryžiumi.

Antanas Starkus

STARKUS Ignas (1888.VII.31 Tolkūnuose, Miroslavo vls., Alytaus aps. – 1956. IX.10 Elizabethe, NJ), kunigas, pedagogas. Prelatas (1948). Kunigo J. A. Starkaus, gydytojo A. Starkaus brolis. Mokėsi Marijampolės g-joje, 1906–11 Seinų kun. seminarijoje. Kunigu įšventintas 1911. Vikaras Balbieriškyje ir Marijampolėje. 1915–18 studijavo Sankt Peterburgo dvasinėje akademijoje, baigė teol. kandidato laipsniu. Grįžęs į Lietuvą, suorganizavo Šakių *Žiburio* g-ją ir iki 1926 buvo jos direktorius. Nuo 1926

Šakių klebonas ir dekanas, vėliau Veiverių, nuo 1932 Virbalio klebonas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Buvo Detmoldo liet. stovyklos kapelionas. 1951 persikėlė į JAV, kunigavo Bayonne, NJ, brolio globojamas – Elizabethe.

STARKUS Jonas Adolfas (1895.VI.19 Rudaminoje, Seinų aps. – 1968.IX.17 Bayonne, NJ), kunigas. Kunigo I. Starkaus ir gydytojo A. Starkaus brolis. Kanonų teisės daktaras (1922). Mokėsi Seinų ir Sankt Peterburgo kun. seminarijose. Kunigu įšventintas 1917, vikaras Šunskuose. 1921–22 studijavo Šv. Apolinaro un-te Romoje, apgynė kanonų teisės doktoratą. Metus padirbęs Vilkaviškio g-jos mokytoju ir kapelionu, nuo 1923 Lazdijų *Žiburio* g-jos mokytojas ir kapelionas, 1927–36 – direktorius. Veikė su ateitininkais, pavasarininkais, katal. mokytojų s-goje. 1936 išvyko į JAV ir iki 1942 dirbo liet. k. ir lit-ros mokytoju Marianapolio koledže Thompsone, CT. 1942–53 Šv. Petro ir Povilo parapijos vikaras Elizabethe, NY. 1953–68 Šv. Mykolo parapijos klebonas Bayonne. Veikė *Kunigų vienybėje*: Niujorko ir New Jersey aps. v-bos pirmininkas. Kunigams šelpti d-jos iždininkas nuo 1955. Parašė kn.: *Seinų „Žiburio" gimnazija* (1935) ir *Lietuvių kalbos gramatika* (1938).

STARKUS Jonas Jurgis (g. 1944.VIII.5 Rosenfelde, netoli Gumbinės), gydytojas neurofiziologas. Ph. D. (1976). 1967 baigė Šv. Juozapo koledžą, IN, 1970 – Jūros mokslų un-tą Puerto Rike, 1976 – Duke un-tą Durhame, NC. 1981–84 Havajų un-to Med. m-los Honolulu mieste profesorius asistentas, 1984–93 dirbo šio un-to Biomedicininių tyrimų centre, nuo 1993 profesorius tyrėjas. Tiria natrio laidumo kontrolės mechanizmą, natrio jonų sklidimo sukelto nervinio impulso reikšmę širdies ir griaučių raumenų ląstelių jaudrumui. Bendradarbiauja moksl. spaudoje.

Jonas Jurgis Starkus

STARKUS Jurgis (1909.II.6 Dotamuose, Bražiškių vls., Vilkaviškio aps. – 2000.IX.27 Santa Monicoje, CA), gydytojas. 1937 baigė VDU ir įgijo gydytojo diplomą. 1934 korp. *Gaja* pirmininkas. 1938–44 dirbo gydytoju įvairiose Lietuvos vietose. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, iki 1949 dirbo gydytoju pabėgėlių stovyklose. 1949 apsigyveno JAV. 1949–51 stažavo Šv. Antano ligoninėje Čikagoje, IL. 1952 įgijęs teisę verstis priv. praktika Ilinojaus valstijoje, gydytojas Čikagoje, t. p. dirbo Raudonojo Kryžiaus ir Šv. Jurgio ligoninėse. Atkūrė korp. *Gaja* ir 7 metus jai vadovavo. Priklausė ALGD Ilinojaus sk.

Jurgis Starkus

STARKUS Miltonas (Milton **Stark, Starkus-Stankevičius;** 1925.X.12 Los Angeles, CA – 1992.IV.2 Santa Monicoje, CA), filologas, vertėjas, žurnalistas. Visuomenininkės B. Starkienės sūnus, choro dirigentės A. Starkienės vyras. 1936–37 mokėsi Kelmės pr. m-loje. 1943 baigė Marianapolio akademiją Thompsone, CT. 1941 buvo akademijos studentų org-jos pirmininkas. 1950 baigė Kalifornijos un-to Los Angeles Anglų k. ir lit-ros f-tą (bakalauras). 1943–46 tarnavo JAV karo laivyne, dalyvavo II pasaul. kare (mūšiuose su japonais Ramiajame vandenyne). 1946–50 laikr. *Kalifornijos lietuvis,* 1950–56 žrn. *Lietuvių dienos* anglų k. skyrių redaktorius. 1946 Lietuvos vyčių Los Angeles sk. pirmininkas (pirmasis). 1957–80 Kalifornijos v-jos greitkelių v-bos atstovas spaudai. Amerikos žurnalistų, Lietuvių žurnalistų (nuo 1952), JAV vertėjų s-gų narys. Nuo 1950 žrn. *Lietuvių dienos* spausdino liet. lit-ros vertimus į anglų kalbą. 1954–88 į anglų kalbą išvertė ir išleido lietuvių išeivių V. Ramono (*Kryžius,* 1954 pirmasis liet. romanas anglų k.), J. Gliaudos (*Namai ant smėlio,* 1963), L. Dovydėno (*Broliai Domeikos,* 1976), J. Jankaus (*Pabučiavimas tamsoje,* 1954) romanus, K. Borutos *Medinius stebuklus* (šią knygą su V. K. Jonyno iliustracijomis 1988 išleido savo lėšomis), daug smulkių prozos (J. Biliūno, J. Grušo, Šatrijos Raganos ir kt.), poezijos (A. Vaičaičio) kūrinių, liet. liaudies pasakų (*Eglė žalčių karalienė*); liko nebaigtas versti V. Mykolaičio-Putino romanas *Altorių šešėly.* Savo verstas liet. rašytojų knygas padovanojo didžiausių JAV un-tų b-koms. Sukūrė ir originalių kūrinių (apys. *Grįžtantys didvyriai, Egmontas ir Kosmosas, Gvazdikai,* eilėraščių). Buvo sukaupęs didelę b-ką, klasikinės muzikos fonoteką. M. Starkaus lit. palikimą (vertimus, rankraščius, nuotraukas, laiškus, straipsnių JAV spaudoje iškarpas) jo žmona padovanojo Maironio lietuvių literatūros muziejui Kaune.

STASAS Henrikas (g. 1915.I.4 Šiaudinėje, Kidulių vls., Šakių aps.), mokytojas. Mokytojos S. Stasienės vyras. Baigė Šiaudinės m-lą ir Jurbarko g-ją. 1936–39 studijavo VDU Technologijos f-te, įgijo mokytojo cenzą. Ketverius metus dirbo Trakų aps. pradinių m-lų vedėju. 1944 pasitraukė į Vokietiją; čia vadovavo Groß Heseppe ir Diepholzo liet. pradžios m-loms. 1950 su šeima atvyko į JAV. Dirbo Niujorko *Central, Penncentral* ir *Conrail* geležinkeliuose, šeštadieninėje lituanistinėje m-loje. Bendradarbiavo liet. spaudoje, parašė kn. *Kelionių vynas* (1994, Lietuvoje). Nuo 1960 Liet. katalikų religinės šalpos k-to narys.

Miltonas Starkus

Henrikas Stasas

Stefanija Stasienė

STASIENĖ Stefanija (**Bardauskaitė;** g. 1913.IX.26 Šiauliuose), mokytoja, visuomenininkė. Mokytojo H. Staso žmona. 1936 baigė Šiaulių mkt. seminariją. Dirbo Kaulinių pr. m-loje, vėliau Trakų aps. m-lose. Radviliškio valsčiuje įkūrė LSS skyrių, veikė ateitininkų org-joje. 1937 prie Aukštelkių ir Radviliškio kelio pastatė stilizuotą liet. kryžių, kuris išliko iki šiol. 1944 pasitraukė iš Lietuvos. Nuo 1950 gyvena JAV, Clevelande, OH. Dirbo *Stouffer* restoranų ir viešbučių b-vėje. Įsijungė į liet. veiklą, dirbo lituanistinės m-los mokytoja ir direktore. 1951–75 *Draugo* moterų skyriaus nuolatinė bendradarbė. Daugiau kaip 20 metų buvo ALRK Moterų s-gos 36-os kuopos pirmininkė. 1981 Clevelande surengė šios s-gos Seimą. 5 metus vadovavo Clevelando Šv. Kazimiero lituanistinei m-lai. 1985 apdovanota Lietuvių Amerikos piliečių klubo premija. 2000 m. Lietuvoje išleido kulinarijos knygą *Kviečiu vaišintis.*

STASIŪNAITIS Justinas (1906.XII.22 Paalsyje, Raseinių aps. – 1996.XII.23 Hot Springse, AR), visuomenininkas. Iki 1940 tarnavo Kauno policijoje, kurį laiką buvo nuovados viršininkas. 1944 pasitraukė į Vokietiją; kita pavarde iki 1953 gyveno R. Vokietijoje. Gavęs liet. pasą su tikrąja pavarde, apsigyveno V. Berlyne, vėliau netoli Kölno. 1956 persikėlė į JAV, gyveno Čikagoje, IL. Dirbo geležies apdirbimo įmonėje *Central Steel and Wire.* 1972 išėjęs į pensiją, apsigyveno Hot Springse. Dalyvavo liet. visuomenės ir katal. bendruomenės veikloje.

STASIŪNAITIS Vytautas (g. 1941 Kaune), animacinių filmų kūrėjas. 1957 pradėjo piešti animacinius filmus amer. temomis. 1961 sukūrė liet. filmą pagal Algirdo Gustaičio knygelę *Algis Trakys ir taksiukas Šleivys* (muzika A. Nako). Kartu su tėvu parengė keletą kronikų: apie dailininką A. Varną (1960, tekstas A. Gustaičio, muzika J. Juzeliūno) ir apie 1959 Lietuvos gyvenimą turisto akimis.

STASIŪNAS Juozas (1894.III.6 Jurkupiuose, Panemunėlio vls., Rokiškio aps. – 1958.VII.24 Čikagoje, IL), gydytojas. Lietuvos kariuomenės pulkininkas. 1913 baigė Mintaujos g-ją, 1917 Sankt Peterburgo med. akademiją. Iki 1920 tarnavo Rusijos kariuomenėje. Grįžęs į Lietuvą, nuo 1922 dirbo Karo ligoninės Chirurgijos skyriuje. 1923 dalyvavo Klaipėdos sukilime. 1926–29 buvo aviacijos karo gydytojas. 1929 grįžo dirbti į Karo ligoninę; 1931–41 Chirurgijos skyriaus vyr. ordinatorius. 1941–44 dirbo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus ligoninėje, joje įkūrė pirmąją Lietuvoje kraujo perpylimo stotį. 1949 persikėlė į JAV. Dirbo Jamestowno, ND, ligoninėje. Priklausė korp. *Fraternitas Lithuanica.* Bendradarbiavo *Medicinoje.* Su V. Laboku parašė kn. *Kraujo transfuzija ir jos reikšmė* (1941).

STAŠINSKAS Vytautas (1906.XI.18 Kaune – 1967.VII.15 Bostone, MA; palaidotas Niujorke, NY), diplomatas, sportininkas. Mokėsi *Ryto* g-joje Vilniuje. Veikė pirmajame Lietuvos skautų būryje, reiškėsi sporte: priklausė Lietuvos sporto (nuo 1920 Lietuvos fizinio lavinimosi) s-gai (buvo jos centro v-bos sekretorius), dalyvavo lengvosios atletikos, futbolo, krepšinio, beisbolo varžybose. 1926 baigė *Aušros* g-ją Kaune. 1925–31 priklausė Lietuvos, Kauno miesto ir VDU futbolo rinktinėms, dalyvavo

Vytautas Stašinskas

tarpt. varžybose Kaune, Rygoje, Taline. 1931 tarnavo Lietuvos kariuomenėje, mokėsi Karo m-loje Kaune. 1932 dirbo Užs. reikalų m-joje. 1934 baigė VDU Teisių f-tą. Nuo 1935 dirbo Lietuvos pasiuntinybėje Briuselyje konsulato sekretoriumi, vėliau pasiuntinybės atašė. 1938–39 buvo laikinasis reikalų patikėtinis Belgijoje, Lietuvos–Belgijos prekybos sutarties derybų vedėjas. Nuo 1939 gyveno JAV, buvo gen. konsulato Niujorke atašė, nuo 1941 vicekonsulas, nuo 1955 konsulas, gen. konsulo pavaduotojas, nuo 1964 gen. konsulas. Bendradarbiavo liet. spaudoje (*Amerikoje, Lietuvių dienose*) tarpt. politikos klausimais.

STAŠYS Adolfas (1905.X.19 Ikoniuose, Rokiškio aps. – 1987.II.7 St. Peterburge, FL), kunigas, visuomenininkas. Baigęs Kauno kun. seminariją, kunigu įšventintas 1928. Kunigavo Panevėžyje (buvo mergaičių g-jos, amatų, prekybos m-los kapelionas), Pasvalyje, Rokiškyje, Zarasuose. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, buvo Nürtingeno liet. g-jos vicedirektorius ir kapelionas. 1947 persikėlė į JAV. Vikaras Šv. Kryžiaus parapijoje Čikagoje, IL. Kelerius metus buvo Čikagos Liet. tarybos pirmininkas. Veikė su Lietuvos vyčiais. Daugelį metų buvo ALTo centro v-bos sekretorius (garbės narys). Globojo *Dainavos* chorą (išrinktas jo garbės nariu). Lietuvos laisvinimo reikalais vyko su peticijomis į Atstovų Rūmus, pas prezidentą G. Fordą.

STAŠKUS Vytautas A. (g. Šiauliuose), finansininkas. 1949 pasitraukė į Kanadą, 1957 persikėlė į JAV. Western Reserve un-te Clevelande, OH, gavo verslo administravimo bakalauro laipsnį. Iki 1983 dirbo tarpt. b-vėje TRW Clevelande (finansinės kontrolės vedėjas). 1984 Clevelande sukūrė liet. kredito kooperatyvą *Taupa* ir jam vadovavo.

STAŠKUS Vytautas Tadas (g. 1923.X.30 Kaune), mechanikos inžinierius. Mokėsi Kaune: 1933 baigė M. Pečkauskaitės pr. m-lą, 1941 – *Aušros* berniukų g-ją. 1941–43 studijavo VDU. 1944 pasitraukė į Austriją. 1949 atvyko į JAV. Niujorke, NY, Cooper Uniono koledže įgijo mechanikos inžinerijos bakalauro laipsnį. Nuo 1960 turi profesionalaus inžinieriaus teises Niujorko valstijoje. Dirbo inžinieriumi cemento, kasyklų, chemijos, išteklių gavybos, uostų planavimo b-vėse, Požeminių traukinių transporto v-boje (visos Niujorke). 1994 JAV LB Floridos apygardos v-bos narys.

Vytautas Tadas Staškus

STAŠKUS Vladas (**Staškevičius;** g. 1914.X.9 Pakruojo dvare, Šiaulių aps.), teisininkas, visuomenininkas. 1932 baigė Šiaulių berniukų g-ją, 1938 – VDU Teisių f-tą. 1938 atliko kar. prievolę Šiaulių pėstininkų pulke. Nuo 1940 teismo kandidatas Šiaulių apygardos teisme, nuo 1941 teismo vertėjas. Nuo 1941 vid. Valstybės draudimo vyr. inspektorius ir Šiaulių *Maisto* įmonės direktoriaus pavaduotojas, 1942–44 direktorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–48 pabėgėlių stovyklos Bodenwerderyje vedėjas, 1949 stovyklos Fallingbostelyje sandėlio vedėjas. Šiuose miestuose buvo Lietuvių k-to pirmininkas ir liet. atstovas. 1950 apsigyveno JAV. 1950–79 JAV *General Motors* b-vės Detroito, MI, automobilių gamybos įmonės tarnautojas. Dalyvavo BALFo veikloje: 1953–63 Detroito sk. atstovas Detroito liet. org-jų centre ir liet. atstovas Detroito pabaltijiečių k-te, Detroito sk. sekretorius iždininkas nuo 1953, direktorius nuo 1994. Nuo 1978 Tautos fondui remti Detroito k-to iždininkas, nuo 1985 TF atstovybės Michigano valstijoje iždininkas.

STATKUS Pranas (g. 1921.X.17 Philadelphijoje, PA), kunigas. Ph. D. (1949). Prelatas (1969). Baigęs vid. mokslą Philadelphijoje, studijavo Šv. Karolio kun. seminarijoje Overbrooke, PA. 1946 įšventintas kunigu. 1946–49 studijavo kanonų teisę Amerikos katal. un-te Vašingtone, DC, ir įgijo daktaro laipsnį. 1949–53 ir 1955–56 kunigas Philadelphijoje. 1953–55 dirbo Little Rocko, AR, vyskupijos kurijoje, 1956–59 Philadelphijos arkivyskupijos kurijoje. 1959–71 JAV kariuomenės ordinariato kurijos vicekancleris Niujorke. 1971–84 Philadelphijos arkivyskupijos kancleris. Nuo 1984 kunigas Šv. Kolmano amer. parapijoje Ardmore, PA.

STATKUS Vytenis Jonas (iki 1962 **Stasiškis;** g. 1915.I.27 Jagotine, Ukraina), skautų veikėjas, karo istorikas. 1933 Kaune baigė jėzuitų g-ją, 1937 – Karo m-lą (jaun. leitenantas), 1939 – VDU Teisių f-tą. Dalyvavo skautų, korp. *Vytis* veikloje. 1941–44 dirbo Vidaus reikalų m-joje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į Australiją. Australijoje baigė skautų vadovų kursus, buvo tunto vadovas. Nuo 1957 gyvena JAV. 1958 *Mūsų Vytis* redaktorius. 1959–80 dirbo kosmetikos b-vės tarpt. skyriuje. 1969 Roosevelto un-te Čikagoje, IL, baigė tarpt. prekybos kursą. JAV dirbo LSS vadovybėje. 1976–78 Akademinio skautų sąjūdžio centro v-bos pirmininkas; vyr. skautininkas. Bendradarbiauja spaudoje. Parašė kn. *Lietuvos ginkluotos pajėgos 1919–40* (1986). Vienas knygos *Akademinis skautų sąjūdis* (1979) autorių.

STAUSKAITĖ Gražina (**Stauskas**), dainininkė. Dainuoti mokėsi pas A. Stephens ir E. Steponavičienę. Dainavo solo A. Stephens studijos koncertuose ir liet. renginiuose. Dažnai gieda oratorijose Čikagos apylinkės bažnyčiose. Dainavo D. Lapinsko operos *Dux Magnus* premjeroje Toronte. Dainuoja Čikagos liet. operos chore; sukūrė nedidelių vaidmenų.

STELMOKAS Ąžuolas (g. 1946 Vokietijoje), akordeonininkas, orkestro vadovas. Baigė Ilinojaus un-tą ir *Music Center* m-lą. 1956–61 kasmet laimėdavo premijas Čikagos muzikos šventėse ir Ilinojaus valstijos festivaliuose. Koncertavo liet. renginiuose ir amerikiečiams. 7 metus grojo B. Pakšto orkestre. Turėjo savo šokių muzikos orkestrą. Akompanavo tautinių šokių grupėms.

STEMPUŽIENĖ Aldona (**Butkutė, Švedienė;** g. 1926.V.27 Skirsnemunėje, Raseinių aps.), dainininkė (mecosopranas). Žurnalisto J. Stempužio žmona. 1946 Vokietijoje pradėjo dainuoti Čiurlionio ansamblyje, 1949 atvyko į JAV. Nuo 1949 mokėsi pas L. Robesoną, nuo 1955 C. Cafarelli operos studijoje Clevelande, OH. Čikagoje, IL, dienraščio *Tribune* surengtame muz. festivalyje laimėjo I vietą ir aukso medalį kontraltų grupėje. 1954–64 kaip solistė koncertavo su Čiurlionio ansambliu, dainavo pagrindines partijas C. Cafarelli operoje ir Čikagos liet. operoje. Sukūrė vaidmenų G. Verdi *Aida, Rigoletto, Trubadūras, Don Karlas*, G. Bizet *Carmen*, C. Gounod *Faustas*, P. Mascagni *Cavalleria rusticana*, K. V. Banaičio *Jūratė ir Kastytis*, D. Lapinsko *Lokys, Maras* ir kt. operose. 1956 Clevelande surengė pirmąjį solinį koncertą. 1958 buvo viena *Metropolitan Opera* kon-

Aldona Stempužienė

kurso finalisčių. Koncertavo su simf. orkestrais. Atliko liet. kompozitorių J. Gruodžio, K. V. Banaičio, V. Jakubėno, S. Šimkaus, A. Račiūno, D. Lapinsko dainų, JAV surengė rel. muzikos koncertų. Koncertavo JAV, Kanadoje, Lot. Amerikoje, Vokietijoje. Nuo 1988 dėsto dainavimą Clevelando muz. m-loje. Liet. radijo programos *Tėvynės garsai* direktorė Clevelande. 1989 dainavo *Sugrįžimo* festivalyje Lietuvoje. Įdainavo plokštelių (D. Lapinsko *Mergaitės dalia, Les sept solitudes*, abi 1965; *Ainių dainos*, 1967; arijos su Stuttgarto simf. orkestru; liet. kompozitorių dainos, 1985). JAV LB Kultūros tarybos Muzikos premija (1995).

STEMPUŽIS Juozas (1920.VI.24 Kaišiadoryse – 1992.IV.24 Clevelande, OH), radijo žurnalistas, visuomenininkas. Dainininkės A. Stempužienės vyras. 1939 baigė Kaišiadorių g-ją. 1939 Lietuvos radiofono pranešėjų konkurse laimėjo II vietą. Iki 1944 Vilniaus ped. in-te studijavo lit-rą ir istoriją. 1942–44 in-to studentų atstovybės pirmininkas ir Lietuvių vienybės sąjūdžio centro v-bos narys, dirbo sąjūdžio pogrindinio laikraščio *Atžalynas* redakcijoje. 1943–44 VDU Hum. mokslų f-te dar studijavo meno istoriją. Aktyvus skautas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Buvo Lietuvių studentų s-gos *Lithuania* Vienoje steigėjas ir pirmininkas. 1945–52 aktyvus Čiurlionio ansamblio dalyvis (ansamblyje dainavo kelis dešimtmečius; nuo 1960 garbės narys) ir ansamblio pirmininkas. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Clevelande. Kurį laiką dirbo f-ke, vėliau iki pensijos – Cuyahogos apskrities, OH, kontrolieriaus įstaigos mokesčių inspektorius. Įsijungė į liet. radijo *Tėvynės garsai* darbą, netrukus tapo jo vadovu. 43 metus rengė ir vedė radijo valandėles (iš viso apie 3000 laidų). Redagavo Dievo Motinos parapijos religinę radijo programą *Gyvenimo varpai*. Kartu su kitais Clevelande organizavo Tautybių centrą, 1988 įkūrė Tautybių radijo programų s-gą (pirmasis jos pirmininkas). Vasario 16-osios ir 1941 birželio trėmimų minėjimų proga anglų kalba rengė radijo laidas apie Lietuvos istoriją. Buvo vienas Lietuvių namų Clevelande steigėjų, 10 m. dėstė liet. lit-rą Vyskupo M. Valančiaus lituanistinėje m-loje, 3 m. jos direktorius. Lit. ir visuom. temomis rašė liet. spaudoje. Nuo 1949 kaupė garso juostų archyvą, atspindintį visapusę išeivijos gyvenimo istoriją.

STENSLERIENĖ Milda (**Jonušonytė;** g. 1916.VIII.24 Newarke, NJ), kult. veikėja, choro dirigentė. LSSR nusipelniusi kultūros veikėja (1982). 1950–83 vadovavo Brooklyno *Aido* chorui. Dalyvauja Lietuvių meno s-gos veikloje (nuo 1954 sekretorė), bendradarbiauja spaudoje. Daug kartų lankėsi Lietuvoje. 1965 su *Aido* choro grupe dalyvavo Lietuvos dainų šventėje Vilniuje.

STEPAITIENĖ Laimutė (**Smalenskaitė;** g. 1934.X.7 Šiauliuose), dainininkė (sopranas). Nuo 6 metų dainavo Lietuvos valst. operos vaikų chore. Kaune kelerius metus dainavo G. Verdi operos *Otello* spektakliuose. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Dainuoti mokėsi pas J. Būtėną. 1965–67 dainavimą studijavo Frankfurto prie Maino konservatorijoje (Vokietija). Koncertavo Vokietijoje, Šveicarijoje, Italijoje, Prancūzijoje. 1968 Milane mokėsi pas V. Badiali. 1969 grįžusi į JAV, koncertavo lietuviams ir kitataučiams Čikagoje, Los Angeles ir kitur. Savo koncertų pelną paskyrė Aka-

demikų skautų šalpos fondui, 1974 įkurdama Jono Būtėno stipendiją studijuojantiems dainavimą. 1979 išleido įdainuotą plokštelę.

STEPHENS Alice (Anelė **Salaveičikaitė;** 1905.XI.29 Manchesteryje, CT – 1984.VIII.2 Čikagoje, IL), dainininkė (dramatinis sopranas), dirigentė, pedagogė. Baigusi vid. mokslą New Britaine, CT, mokėsi prekybos koledže. Hartfordo konservatorijoje, CT, studijavo dainavimą ir mokėsi skambinti fortepijonu; gavo mokytojos diplomą. 1926 apsigyveno Čikagoje. Studijas gilino Amerikos konservatorijoje, ją 1929 baigė bakalauro laipsniu. Dainavo *Birutės* ir *Pirmyn* choruose. Sukūrė pagr. vaidmenis *Pirmyn* statytose operose (G. Bizet *Carmen*, P. Mascagni *Cavalleria rusticana*, G. Donizetti *Meilės eliksyras*), 1927–31 dainavo operetėse, vadovavo vaikų chorui. 1929 dainavo su Čikagos simf. orkestru. 1938 su choru *Pirmyn* gastroliavo po Europą, lankėsi ir Lietuvoje (dainavo 26 koncertuose). 1938 Čikagoje įsteigė savo dainavimo studiją ir dirbo ped. darbą. 1940 subūrė moterų chorą *The Alice Stephens Singers* ir 25 metus jam vadovavo (1941 laikr. *Chicago Tribune* muzikos festivalyje choras laimėjo I vietą). Su choru propagavo liet. muziką, koncertavo JAV ir Kanados miestuose, per radiją ir televiziją; choras įdainavo plokštelių (*Dainų skrynelė*, 1955; *Iš rytų šalelės*, 1959; *Première Performance*, 1961). 1953–76 dėstė dainavimą ir vadovavo chorams Marijos vid. m-loje; 1959–60 dėstė ir C. Powello teatro meno akademijoje. Nuo 1957 vadovavo Čikagos konservatorijos koledžo chorui, 1959–79 Čikagos liet. operos moterų chorui. 1966 suorganizavo *Aidučių* chorą; 1969 su juo įdainavo plokštelę *Aidutės Sing*. 1956 buvo JAV ir Kanados liet. dainų šventės Čikagoje k-to pirmininkė, 1961 ir 1966 Čikagoje, 1978 Toronto liet. dainų šventėse dirigavo jungtiniams chorams. 1965–79 buvo lenkaičių choro *Lira* dirigentė, su juo porą kartų koncertavo Lenkijoje. Įv. konkursuose yra pelniusi stipendijų balsui lavinti, premijų.

Alice Stephens

STEPONAITIS Jonas (g. 1944.II.24 Los Angeles, CA), filologas. Iki 1985 gyveno Detroite, MI, čia baigė mokslus: 1961 Cass technikos m-lą (*Cass Technical High School*), 1965 Detroito un-te gavo bakalauro (*cum laude*), 1968 Wayne valst. un-te – magistro laipsnį (anglų kalba). 1968–75 šiame un-te rengė doktoratą (jo nebaigė), 1971–73 ir dėstė. 1974–76 Michigano un-to Dearborne, Detroito verslo koledžo,

Jonas Steponaitis

Macombo grafystės bendruomenės koledžo (visi Detroito, MI, priemiesčiuose) dėstytojas. 1977–83 dirbo įv. darbus. 1985 Oaklando bendruomenės koledže baigė kompiuterių programavimą. 1985–92 San Franciske, CA, dirbo bankuose, advokatūrose. Rėmė BATUNą, priklausė AABS. Nuo 1992 gyvena Lietuvoje. 1992–96 dėstė Vilniaus aukštesniojoje elektronikos m-loje, 1996–2000 VU. 1996–99 dirbo Mokslo ir enciklopedijų leidybos in-te, prisidėjo prie *JAV lietuvių* I tomo rengimo. Nuo 1999 dirba leidykloje TEV (rengia Anglų–lietuvių k. žodyną), bedradarbiauja Lietuvos dailės muziejuje, leidyklose *Baltos lankos*, *Vaga* ir kt.

STEPONAITIS Justinas (1912.IX.1 Skaisgiriuose, Sintautų vls., Šakių aps. – 1994.XI.29 Worcesteryje, MA; palaidotas Putname, CT), kunigas. 1932 baigęs Šakių *Žiburio* g-ją, mokėsi Vilkaviškio kun. seminarijoje. Kunigu įšventintas 1937, kunigavo Plutiškių parapijoje, Vilkaviškio katedroje. 1944 pasitraukė į Vakarus, kunigavo Hamburgo, Kielio, Regensburgo pabėgėlių stovyklose, buvo S. Daukanto g-jos Klein Wittensee kapelionas ir mokytojas. 1948 atvyko į Angliją, kunigavo Š. Anglijos pabėgėlių kolonijose (Liverpoolyje, Manchesteryje). 1953 persikėlė į JAV. Kunigavo Dallase, TX,

Justinas Steponaitis

1954–68 Aušros Vartų, 1968–71 Šv. Kazimiero parapijos vikaras Worcesteryje. Mokytojavo liet. m-loje, veikė su ateitininkais, skautais. 1971–87 Šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos Atholyje, MA, klebonas. 1987–91 kunigavo Šv. Morkaus parapijoje Westbrooke, CT.

STEPONAVIČIUS Edvardas (**Stepas;** 1914.V.29 Novočėbėje, Kėdainių aps. – 1996.VII.3 Clevelande, OH), ekonomistas, inžinierius, visuomenininkas. 1935 baigė Kėdainių g-ją. 1938 dirbo akc. b-vėje *Sodyba*. 1939 paskirtas Vilniaus prek. skyriaus vedėju. 1941–44 f-ko *Fortūna* direktorius. 1942 Vilniaus un-te įgijo ekonomisto diplomą. Dalyvavo korp. *Fraternitas Baltiensis* veikloje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Dresdene ir Bamberge. Imigrantų pagalbos d-jos Dresdene vienas steigėjų ir v-bos narys. 1947 persikėlė į JAV, Philadelphiją, PA. Čia su kitais įkūrė Tremtinių d-ją, buvo jos vicepirmininkas. Nuo 1951 gyveno Clevelande. Dirbo *Cleveland Trust* banke kasininku. 1958 baigė Clevelando technikos in-tą, dirbo inžinieriumi projektuotoju *Thompson Product*, vėliau *McKee Engineering* b-vėse. Vadovavo Clevelando tremtinių d-jai, buvo ALTo v-bos narys, JAV LB Clevelando apyl. vicepirminin-

Edvardas Steponavičius

kas, BALFo skyriaus pirmininkas ir centro direktorius. Kurį laiką skautų tėvų k-to pirmininkas, naujųjų Lietuvių namų (*Lithuanian Village*) ir Lietuvių klubo direktorius. Padėjo atvykti į JAV ir įsikurti daugeliui liet. pabėgėlių. Bendradarbiavo spaudoje (*Drauge, Dirvoje*). Apdovanotas LSS medaliu (1958), BALFo, Lietuvių klubo ir kt. org-jų garbės žymenimis.

STEPONAVIČIUS Jonas (1907.XI.6 Dovainiškyje, Pakruojo vls., Šiaulių aps. – 1986.VI.16 Bostone, MA), grafikas. 1927–29 mokėsi Kauno meno m-loje. 1933 baigė Paryžiaus aukštąją taikomosios dailės ir grafikos m-lą, kurį laiką studijavo Dailės akademijoje Paryžiuje. Grįžęs į Lietuvą, 1933–40 (su pertraukomis) dirbo *Spindulio* spaustuvėje. Dalyvavo *Ars* dailininkų grupuotės veikloje, dailės parodose (nuo 1930). 1944 pasitraukė į Vokietiją, vėliau atvyko į JAV, apsigyveno Bostone. Sukūrė estampų (litografijų, medžio raižinių; *Paryžiaus gatvė naktį*, 1932; *Vaižganto portretas, Sopulingoji*, abu 1933), knygų iliustracijų (K. Puidos *Vienos nakties dykūnas*, 1937 Paryžiaus pasaul. parodos didysis prizas; A. Giedriaus *Tėvelių pasakos*, 1947), ekslibrisų, pašto ženklų (buvo laimėjęs konkursų), plakatų (pelnė aukso medalį), apipavidalino knygas (H. Teno *Meno filosofija*, 1938–40, 2 t.). Kūriniai turi kubizmo bruožų; jiems būdinga konstruktyvios sugeometrintos formos, šviesos ir šešėlių kontrastai.

STEPONAVIČIUS Kazys (Charles F. **Stephens;** 1905.II.14 Brocktone, MA – 1976.VII.30 Čikagoje, IL), smuikininkas, chorvedys, dirigentas. 1918 pradėjo muzikos mokytis pas M. Petrauską. 1924–25 smuikuoti ir muz. teorijos mokėsi N. Anglijos konservatorijoje Bostone, MA. 1925 apsigyveno Čikagoje, ten studijavo Amerikos konservatorijoje (baigė 1929 bakalauro laipsniu); 1930–43 joje dėstė. 1927–29 dar studijavo ir Ilinojaus technologijos in-te. Studijuodamas vadovavo *Aido, Lyros, Birutės* (1928–29) chorams, 1929–76 *Pirmyn* chorui. Įkūrė liet. simfoninį orkestrą. 1933 ir 1934 Pasaul. parodoje Čikagoje Lietuvių dienoje dirigavo simf. orkestrui ir jungtiniam chorui. Koncertavo kaip smuikininkas su Amerikos konservatorijos simf. orkestru. 1938 su *Pirmyn* choru kon-

Kazys Steponavičius

certavo Lietuvoje (surengė 21 koncertą), Londone. Su simf. orkestru pastatė >40 operečių: S. Šimkaus *Čigonus*, Ch.W. Glucko *Gegužės karalaitė*, F. Leháro *Linksmoji našlė* ir *Grafas Liuksemburgas*, J. Strausso *Šikšnosparnis*, R. Planquette *Kornevilio varpai*, operas: P. Mascagni *Cavalleria rusticana*, G. Bizet *Carmen* ir kitas. 1956 ir 1961 JAV ir Kanados lietuvių dainų švenčių jungtinio choro vienas dirigentų. 1958 Niujorke PLB Seimo koncerto Carnegie Hall dirigentas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1938), Jaunosios Lietuvos s-gos garbės ženklu, Trijų Liepsnų II laipsnio žymeniu.

STEPONIS Kazimieras (**Steponavičius;** 1904.III.3 Vielaičiuose, Vegerių vls., Mažeikių aps. – 1968.III.23 Los Angeles, CA), kunigas. Garbės kanauninkas (1941). Baigęs Kauno kun. seminariją, 1929 įšventintas kunigu. 1929–31 studijavo Popiežiškajame Grigaliaus un-te Romoje, įgijo teologijos licenciatą. 1931–37 kunigavo Tauragėje, Viešvilėje. 1937–44 (išskyrus sov. okupaciją) Telšių kun. seminarijos etikos ir teologijos dėstytojas, vicerektorius ir dvasios vadas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, 1946–49 buvo Memmingeno liet. g-jos mokytojas ir kapelionas. 1949 persikėlė į JAV. Kunigavo Los Angeles vyskupijos parapijose. Trumpai Šv. Antano parapijos Long Beache, CA, ilgiau

Šv. Juozapo ligoninės kapelionas Hollywoode, CA. Parašė kn. *Romos katalikų tikyba* (1937), iš italų k. išvertė J. Ascanio *Socialistų redaktorius* (1935). Bendradarbiavo liet. spaudoje: *Žemaičių prietelyje, Ryte, Pavasaryje, Tiesos kelyje, Vox temporis*. Paliko *Filosofijos įvado*, katal. enciklopedinio žinyno rankraščius (pastarojo ištraukos skelbtos žrn. *Lietuvių dienos*, 1963).

STEPONIS Vacys (g. 1923.XII.14 Kybartuose, Vilkaviškio aps.), verslo administratorius, visuomenininkas. Mokėsi technikos m-lose Kaune, 1944 pasitraukęs į Vokietiją, baigė Eichstätto g-ją ir pradėjo studijas un-te. Persikėlęs į JAV, Niujorko City koledže 1956 įgijo ekonomikos ir socialinių mokslų bakalauro laipsnį, išklausė verslo administravimo kursą. Užsiėmė restoranų verslu, vėliau biržos akcijų prekyba. Gyvendamas Niujorke, įsijungė į liet. veiklą, buvo Sporto klubo v-boje, o susijungus su Atletų klubu, buvo jo nariu ir prezidentu. Dirbo ALTo v-boje, buvo išrinktas pirmininku. VLIKe atstovavo *Sandaros* org-jai. TF narys nuo įsteigimo, buvo renkamas į tarybą ir v-bą. *Kultūros židinio* steigėjų org. k-to ir v-bos narys.

STEPŠYS Kęstutis (g. 1911.XII.18 Šleinėse, Kalvarijos vls., Marijampolės aps.), teisininkas. 1935 baigė VDU Teisių f-tą. 1938 paskirtas Kelmės apylinkės teismo teisėju. Vėliau išvyko į JAV. Dalyvavo tremtinių veikloje, buvo Amerikos lietuvių s-gos Grand Rapidso apylinkės, MI, v-bos narys. 1950–53 šios apylinkės ALTo pirmininkas. Priklausė Tarpt. klubui, buvo jo viceprezidentas. Automobilių f-ko darbininkų jungtinės profsąjungos pirmininkas.

STIKLORIUS Jonas Arvydas (**Stikliorius;** 1914.IV.29 Tilžėje – 1999.XI.28 Philadelphijoje, PA; pagal velionio valią pelenai išbarstyti Baltijos jūroje ties Klaipėda), teisininkas. Teisės daktaras (1953). 1920 su tėvais persikėlė į Klaipėdą. 1932 baigė Vytauto Didžiojo g-ją Klaipėdoje, 1937 Berlyno un-to Teisių f-tą Vokietijoje. Vėliau teismo kandidatas Klaipėdoje. 1939 vokiečiams okupavus Klaipėdą, atleistas iš teismo tarnybos. 1940 SSRS okupavus Lietuvą, mokytojavo Panevėžio g-joje. 1941 Panevėžio miesto v-bos juriskonsultas, vertėsi advokato praktika. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–48 Dachau konc. stovykloje JAV kariuomenės karo nusikaltėlių teismų Vokietijoje vertėjas ir advokatas. 1948–50 IRO teisinis patarėjas Münchene. 1950 persikėlė į JAV. Temple un-to, PA, Teisės m-loje apgynė daktaro disertaciją. Iki 1979 dirbo advokatų firmoje Philadelphijoje. Dalyvavo JAV LB, VLIKo (ilgametis v-bos narys, nuo 1970 v-bos sekretorius) veikloje. Parašė (su kitais) kn. *Mažoji Lietuva tarptautinėse sutartyse*, bendradarbiavo LE, žrn. *Aidai, Karys* ir kt. Apdovanotas Vyčio kryžiaus ordinu (1993).

Jonas Arvydas Stiklorius

STOGIS Povilas (g. 1890.VI.29 Kuršėnuose, Telšių aps.), dainininkas (bosas). Mokėsi Telšiuose. Nuo 1907 gyveno JAV. Čikagoje, IL, dainavimo mokėsi pas M. Petrauską. Dainavo *Birutės*, vėliau *Apollo* choruose. Sukūrė vaidmenis M. Petrausko operoje *Birutė* ir Ch. Gounod *Faustas*. Balsą lavino pas M. de Briesą ir T. Ruffą. Su Nakutino artistų grupe dalyvavo muz. vaidinimuose, koncertavo liet. kolonijose. 1925 agentūros *Philipps* padedamas surengė 40 solinių koncertų moterų klubuose. 1929 lankėsi Lietuvoje, dainavo Valstybės teatro koncertuose ir operoje. Atsisakęs Lietuvos

švietimo m-jos stipendijos tobulintis Italijoje, grįžo į Čikagą. 1939 su choru *Pirmyn* dainavo operetėje *Laima*, solo su orkestru *Whitecomb* viešbutyje. Nuo 1945 giedojo chore ir solo Redemptorių ordino bažnyčioje. Vėliau Soduse, MI, įsteigė dainavimo ir fortepijono studiją, įdainavo (su A. Vanagaičiu) plokštelių, reiškėsi kaip solistas.

STONIKAS Eugenijus (g. 1923.I.10 Aukštaičiuose, Kupiškio vls., Panevėžio aps.), gydytojas. Pasitraukęs į Vokietiją, 1951 baigė Alberto Ludwigo un-tą Freiburge. Persikėlęs į JAV, 1952–57 stažavo ir specializavosi, nuo 1957 verčiasi šeimos medicinos praktika. Dirbo Ingalls memorialo ligoninėje Harvey ir Pietų pakrantės ligoninėje Čikagoje, abi IL.

STONIS Stanislovas (1895.II.19 Žvirblaičiuose, Šakynos vls., Šiaulių aps. – 1953 Orange, NJ), kunigas. Nuo 1906 mokėsi Sankt Peterburgo Šv. Kotrynos g-joje. Nuo 1912 Žemaičių kun. seminarijoje, 1917–18 Sankt Peterburgo dvasinėje akademijoje. Kunigu įšventintas 1918. Vikaras Kuršėnuose, kapelionas Joniškyje, 1923–28 kunigas Šiauliuose. 1929 atvykęs į JAV, lankė liet. kolonijas su misijomis ir rekolekcijomis. Kunigavo New Jersey valstijoje: vikaras Elizabethe ir Harisone, klebonas Patersone, Jersey City ir Bayone. Nuo 1950 ligoninės kapelionas. Veikė katal. org-jose. Bendradarbiavo *Amerikoje, Garse, Darbininke*. 1933–38 *Tiesos kelyje* redagavo amer. skyrių.

STOSKA Polyna (Apolonija **Stoškutė;** g. 1911 Worcesteryje, MA), dainininkė (dramatinis sopranas). Vienuolės, pedagogės E. Stoškutės sesuo. 1926 Bostono, MA, Federacijos muz. klubo varžybose laimėjo I vietą ir stipendiją balsui lavinti pas F. Doyle. 1928 laimėjo stipendiją studijuoti Juilliardo muz. m-loje Niujorke, NY; 5 metus mokėsi pas R. Miller. 1931 dalyvavo Worcesterio muz. festivalyje. 1935 buvo pakviesta į Lietuvą kaip Pasaulio lietuvių seimo atstovė, koncertavo Kaune. 1936 sukūrė Sirenos vaidmenį N. Rimskio-Korsakovo operoje *Sakmė apie nematomąjį Kitežo miestą ir mergelę Fevroniją* (operą pastatė Rusų operos d-ja *Metropolitan Opera* rūmuose). E. Barllow

Polyna Stoska

ir S. Guitri operos *Mano draugas Pierrot* premjeroje sukūrė pagr. vaidmenį. Buvo *American Criterion Society* koncertų solistė. 1938–41 stažavo Vokietijoje, dainavo *Deutsche Oper* teatre (sukūrė vaidmenų R. Wagnerio operose). 1947–53 Niujorko *Metropolitan Opera* solistė. 1948 su *Alice Stephens Singers* dainavo Čikagos Orchestra Hall ir Grant Parke. Koncertavo su Bostono, Minneapolio, Cincinati ir Toronto simf. orkestrais. Sukūrė 27 operų vaidmenis: Elvira (W. A. Mozarto *Don Giovanni*), Agathe (C. M. von Weberio *Stebuklingasis šaulys*), Elisabeth, Sieglinde (R. Wagnerio *Tannhöiser, Valkirija*). Įrašė plokštelių.

STOŠKUTĖ Elena (**sesuo Eucharista;** g. 1907.XII.20 Worcesteryje, MA), vienuolė, pedagogė. Dainininkės P. Stoskos (Stoškutės) sesuo. Baigė Worcesterio klasikinę m-lą. 1925 įstojo į Šv. Kazimiero seserų kongregaciją. Studijavo Marywoodo koledže Scrantone, PA, 1939 gavo bakalauro laipsnį iš anglų, pranc. ir lotynų k., 1941 magistro laipsnį iš psichologijos. Studijas gilino Loyolos un-te Čikagoje, IL, St. Louiso un-te, MO, Notre Dame un-te, IN, ir Katal. un-te Vašingtone. Dėstė Marywoodo koledže, St. Josephe – Albuquerque, NM, Ma-

rillaco koledže - Normandy, MO. Nuo 1927 mokytojavo ir kazimieriečių m-lose Čikagoje; 1946–49 Šv. Kazimiero koledže, 1948–58 kazimieriečių m-lų inspektorė, 1946–58 kazimieriečių seserų studijų direktorė. Suorganizavo (su kitomis) Lietuvaičių seserų in-tą, buvo šio in-to Mokytojų sk. direktorė.

STRAKAUSKAS Pranciškus (1896.IX.20 Bostone, MA - 1962.IX.13 Brocktone, MA), kunigas. Prelatas (1954). Baigęs Šv. Jono kun. seminariją Bostone, 1924 įšventintas kunigu, dirbo vikaru Šv. Petro parapijoje P. Bostone. Lankė ir Bostono konservatoriją. 1929–48 Šv. Juozapo parapijos klebonas Lowellyje, MA. Nuo 1948 Šv. Roko parapijos Brocktone klebonas. Čia 1952 pastatydino bažnyčią, vėliau kleboniją, 1962 Sopulingosios Dievo Motinos vienuolyną Nukryžiuotojo Jėzaus seserų kongregacijai. Parkvietė daug karo pabėgėlių. Įsteigė šeštadieninę lituanistinę m-lą. Veikė Lietuvos vyčių org-joje, rengė vakarus ir vaidinimus, statė operetes. 1915–21 buvo blaivininkų žrn. *Tautos rytas* administratorius. *Darbininke* redagavo jaunimo sk., pasirašinėdavo slap. Dėdė Anufras.

STRASEVIČIUS Marija (**McBride;** g. 1950 Vokietijoje), tapytoja. 1950 su tėvais persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1976 P. Ilinojaus un-te Carbondale įgijo meno magistro laipsnį. 1990 gavo Vidurio Vakarų Vaizduojamosios dailės programos nac. stipendiją. Dalyvavo grupinėse, surengė daug individualių parodų JAV (su A. Pliopliu, Balzeko lietuvių kultūros muziejuje Čikagoje, 1998), Kanadoje, Lietuvoje. Kūrinių yra įsigiję b-vės (*Prudential Insurance*, Plymouth, MN; *Continental Illinois Corp.*, Čikaga) muziejai. Savo kūrybą traktuoja kaip improvizacijas erdvės ir laiko tema, siekia perteikti intuityvias pajautas. Tapybos kompozicijose bei piešiniuose interpretuojama abstrakcionizmo stilistika, naudojami ir figūriniai motyvai. Ankstyvuoju laikotarpiu tapė geometrizuotų formų urbanistinius ar suabstraktintus peizažus (*Be pavadinimo*, 1977), daugiausia dėmesio skirdama spalvinei raiškai. 9 d-mečio kūriniuose atsirado naujų motyvų, dinamikos, ekspresijos (*Vėl namie*, 1989), spontaniškų žaismingos vaizduotės proveržių, vėlesniuose ištobulino subtilią rafinuotą fragmentinę kompoziciją, juose perteikė įvairialypius spalvų ir faktūrų niuansus (*Patenkinta savimi*, 1995).

Marija Strasevičius

STRAŠEVIČIUS Stasys (g. 1911.V.16 Raguvoje, Panevėžio aps.), gydytojas. Gydytojo gastroenterologo, sportininko A. Straševičiaus tėvas. Baigęs Panevėžio berniukų g-ją, VDU studijavo biologiją, vėliau mediciną. Priklausė skautams ir ateitininkams. 1944 baigęs VDU, įgijo gydytojo diplomą ir tais pačiais metais pasitraukė į Vokietiją. Dirbo gydytoju pabėgėlių stovykloje Reutlingene. 1950 atvyko į JAV. 1951–52 stažavo Englewoodo ligoninėje, 1952–53 - Šv. Jurgio ligoninėje (abi IL). 1953–82 dirbo Čikagos, IL, ligoninės greitosios pagalbos skyriuje. PLB narys.

STRAŠEVIČIUS Stasys (**Strasius;** g. 1943 Kumžaičiuose, Kretingos aps.), gydytojas gastroenterologas, sportininkas. Gydytojo S. Stra-

Stasys Straševičius

ševičiaus sūnus. 1968 baigė Loyolos un-to Stritcho med. m-lą Maywoode, IL. Tarnavo JAV kariuomenėje. Vėliau specializavosi gastroenterologijoje. Turi praktikos teisę Michigano ir Ohio valstijose. Kurį laiką buvo Michigano un-to Med. m-los Ann Arbore profesorius asistentas. Vadovauja savo įsteigtam med. centrui, tiriančiam socialinės med. problemas. Sportuoja, bėgo Bostono, MA, maratone. 1986 dalyvavo šimto mylių dviračių lenktynėse.

STRAVINSKAS Petras (1906.XI.17 Žiegždžiuose, Balbieriškio vls., Marijampolės aps. – 1996.VII.22 Čikagoje, IL), teisininkas. 1926 baigė Prienų *Žiburio* g-ją, 1932 – VDU Teisių f-tą. 1933–34 buvo Apeliacinių rūmų sekretorius, 1934–38 Vilkijos apyl. teisėjas, 1938–40 Valstybės tarybos referentas. 1941–43 Kauno apyg. teismo teisėjas, 1943–44 advokatas. Teisės klausimais rašė spaudoje. Nuo 1949 gyveno JAV, Clevelande, OH, vėliau Čikagoje. Priklausė Lietuvių teisininkų d-jai, Lietuvių krikščionių demokratų partijai, ateitininkams. Nuo studijų laikų veikė *Vytauto* klube.

STRAVINSKAS Petras (g. 1950.XII.25 Newarke, NJ), kunigas. Ph. D. (1982). 1972 baigė Seton Halo un-tą S. Orange, NJ, magistro laipsniu. Mokėsi kun. seminarijoje Darlingtone, NJ. Kunigu įšventintas 1977. Fordhamo un-te, NY, apgynė vadybos doktoratą. 1988 Katal. un-te Vašingtone apgynė sistematinės teol. licenciatą. 1977 Vyskupo Kelly aukštesniosios m-los Boise, ID, mokytojas ir kapelionas. 1978–80 Šv. Morkaus amer. parapijos vikaras. Nuo 1987 Švč. Trejybės parapijos Newarke administratorius. Ėjo įv. pareigas Newarko vyskupijoje, patarėjas katal. m-lų ir ekumenizmo klausimais. Žrn. *National Catholic Register* redaktoriaus padėjėjas, *The Catholic Answer* redaktorius. Parašė kn. *The Mass: A Biblical Prayer* (1989). Paskelbė kelis šimtus straipsnių rel. temomis.

STRAVINSKAS Povilas (g. 1950.III.1 Druskininkuose), pianistas. 1974 baigė Maskvos kons-ją (J. Milšteino klasę), 1974–76 joje stažavo. Nuo 1976 buvo Lietuvos filharmonijos solistas ir Lietuvos konservatorijos dėstytojas. Grojo Lietuvos kompozitorių s-gos kameriniame ansamblyje. Surengė solinių koncertų, koncertavo su solistais, kameriniais ansambliais, simf. orkestrais. Gastroliavo Lenkijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Čekoslovakijoje, JAV. Nuo 1990 gyvena JAV. 1991 koncertavo West Chesterio un-te Pennsylvanijoje, Swofe auditorijoje. Repertuarą sudaro M. K. Čiurlionio, C. Debussy, L. van Beethoveno, F. Chopino kūriniai.

STRAVINSKIENĖ Bronė (**Raudytė;** g. 1923.IV.25 Paežerėje, Telšių vls. ir aps.), mo-

Bronė Stravinskienė

kytoja. 1943 baigė Telšių M. Valančiaus g-ją. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–47 J. Gutenbergo un-te Mainze studijavo prancūzų ir rusų kalbas. 1949 persikėlė į JAV. Nuo 1960 LSS narė, jūrų skautė. Nuo 1964 dainuoja ansamblyje *Dainava*. 1966–81 Čikagos, IL, K. Donelaičio aukštesniojoje lituanistinėje m-loje dėstė istoriją. 1973 parengė *Lietuvos istorijos kurso* pratimus aukštesniųjų klasių moksleiviams. Nuo 1980 dainuoja *Dainuojančių žemaičių* ansamblyje, gieda Čikagos liet. parapijų choruose, Pasaulio liet. centro Lemonte, IL, moterų chore. Apdovanota LSS Gintaro ženklu ir ordinu *Už nuopelnus*.

STRAZDAS Steponas (1884.XII.15 Joniškio vls., Šiaulių aps. – 1962.I.8 Bostone, MA), liet. spaudos darbuotojas. 1905 suimtas ir kalintas už rev. veiklą. 1906, vengdamas tolesnio persekiojimo, atvyko į JAV. Gyveno Niujorke, NY, vėliau Čikagoje, IL. 1915–21 dirbo *Naujienų* redakcijoje, 1925–30 *Vilnyje*, 1935–43 Niujorke *Naujojoje gadynėje*, 1943–55 Bostone *Keleivyje* (redakcijoje, vėliau spaustuvėje). 1947–53 redagavo žrn. *Darbas*. JAV įsijungė į Lietuvių socialistų s-gos veiklą, buvo jos centro k-to narys. Kurį laiką Lietuvių darbininkų d-jos centro k-to narys. Čikagoje aktyviai dalyvavo V. Kudirkos d-jos, SLA veikloje. Parašė eilėraščių (ir K. Valonio slap.).

STRIKAS Raimundas A. (g. 1953.II.28 Hamiltone, Kanada), gydytojas. Baigęs Ilinojaus un-tą Čikagoje, IL, 1974 įgijo bakalauro laipsnį, 1978 – magistro laipsnį. 1978–81 stažavo Hineso ligoninėje, VA. 1983–85 Atlantoje, GA, ligų kontrolės centruose tyrė epidemijas. 1985–89 Atlantoje Karo veteranų med. centro Traumatologijos klinikų ir Diagnozės sk. vadovas, nuo 1989 Ligų kontrolės centro Imunizacijos kontrolės vadovas. 1979–85 Akademinio skautų sąjūdžio vadijos pirmininkas.

STRIKOLIS Mykolas (**Strikol;** 1892.II.22 Dvariškiuose, Ramygalos vls., Panevėžio aps. – 1962.IX.26 Čikagoje, IL), gydytojas. 1905 persikėlė į JAV. 1913 bakalauro laipsniu baigė Valparaiso un-tą, IN. Studijavo Temple un-te Philadelphijoje, PA, vėliau – Loyolos un-to Stritcho med. m-loje Maywoode, IL, baigė 1918. Vienus metus tarnavo JAV kariuomenėje; kapitonas. Nuo 1919 Čikagoje vertėsi priv. praktika, 1925–29 Čikagos un-to Med. m-loje dėstė anatomiją ir chemiją. Šešerius metus buvo ALGD pirmininkas. Priklausė SLA, Kęstučio klubui, Čikagos liet. d-jai.

Mykolas Strikolis

STRIMAITIS Petras (1901.IX.8 Bliuviškiuose, Griškabūdžio vls., Šakių aps. – 1973.IX.18 Čikagoje, IL), gydytojas. 1925 baigė Vilkaviškio g-ją, 1930 – VDU. 1932–36 VDU Chirurgijos klinikos asistentas. 1936–38 dirbo chirurgu Utenoje, 1939–44 Vilkaviškyje. 1938 tobulinosi Vienos un-te. Vienas korp. *Gaja* steigėjų. Priklausė Lietuvos gydytojų ir chirurgų d-jai. Parašė studiją *Sarkomos ir jų gydymas* (išsp. *Medicinoje*). 1944 pasitraukęs į Vokietiją, dirbo Hanau pabėgėlių stovykloje, dėstė med. seserų kursuose. 1949 persikėlė į JAV. Stažavo Roselando ligoninėje Čikagoje. 1954 įgijęs praktikos teisę Ilinojaus valstijoje, Čikagoje vertėsi priv. praktika.

STROLIA Faustas (g. 1931.II.28 Tauragėje), muzikas. Komp. J. Strolios sūnus, muzikų H. Strolios ir V. Strolios brolis. Muzikos prad-

Faustas Strolia

menų mokėsi pas tėvą, 1939–40 Šiaulių muz. m-loje (P. Matiuko smuiko klasėje). 1941 pasitraukė į Vokietiją. 1948 baigęs Uchte g-ją, studijavo archit-rą Pabaltijo un-te Pinneberge. 1950–56 Vokietijoje vargonininkavo, vadovavo liet. kuopų vyrų chorams, vokaliniams ansambliams, koncertavo. 1952–53 studijavo bažn. muziką Popiežiškajame bažnytinės muzikos in-te Romoje. 1956 persikėlė į Čikagą, IL. 1957–93 mokytojavo, vadovavo vaikų ir studentų ansambliams, 1957–58 vyrų ir mišriam oktetui. 1970 baigė Čikagos konservatorijos koledžą muz. pedagogikos bakalauro, 1972 – magistro laipsniu. Įv. parapijų Čikagoje muz. vadovas ir vargonininkas. Liet. meno ansamblio *Dainava* chormeisteris (1960–65), tautinių šokių grupės vadovas (1961–65), Čikagos liet. operos chormeisteris (1960–65), *Lietuvos vyčių* choro vadovas (nuo 1960). 1966, 1971, 1978, 1983 JAV ir Kanados liet. dainų švenčių jungtinio vaikų choro dirigentas, 1991 šventės vicepirmininkas ir dirigentas. Čikagos jaunimo choro *Audra* vadovas (1972–77), Lietuvių styginių ansamblio vadovas (1978–83). 1979 Pasaulio liet. jaunimo kongreso Anglijoje muz. vadovas, 1980 JAV ir Kanados tautinių šokių šventės muz. vadovas. Š. Amerikos Lietuvių muzikos s-gos v-bos pirmininkas (1987–94). Sukūrė mišias, keliasdešimt dainų chorui. Apdovanotas Vydūno jaunimo fondo (1982), Balzeko liet. kultūros muziejaus (1984), Lietuvos vyčių (1985) garbės žymenimis. 1986 gavo PLB kultūros k-jos muzikos premiją, 1991 – Pedagoginio lituanistikos in-to garbės diplomą (už 40 metų darbą su liet. jaunimu).

STROLIA Herkulis (g. 1937.III.2 Šiauliuose), smuikininkas. Komp. J. Strolios sūnus, muzikų F. Strolios ir V. Strolios brolis. Smuikuoti mokėsi pas tėvą ir 1955–58 N. Anglijos konservatorijoje (Bostone). Griežė įv. simf. orkestruose, kameriniuose ansambliuose. 1965–67 *Metropolitan Opera* orkestro kapelmeisterio asistentas. 1968 Santa Claroje, CA, griežė koledžo kameriniame orkestre ir dėstė muziką. Griežė smuiku Čikagos, IL, liet. operos spektakliuose

STROLIA Juozas (1897.VII.11 Velykūnuose, Leliūnų vls., Utenos aps. – 1969.II.20 Čikagoje, IL), kompozitorius, muzikologas, muz. pedagogas. Muzikų F. Strolios, H. Strolios ir V. Strolios tėvas. 1921–24 smuikuoti mokėsi Kauno muz. m-loje. 1929 baigė Klaipėdos muz. m-lą (smuiko klasę). 1929–36 dėstė Tauragės aukštesniojoje prekybos m-loje, 1936–39 Šiaulių mkt. seminarijoje, 1939–40 Šiaulių muz. m-loje. Vadovavo Šaulių kuopos chorui

Juozas Strolia

(choras 1937 Panevėžyje užėmė II vietą). Parašė ir išleido knygas: *Solfedžio pratimai* (III leid., 1935), *Muzikos teorija, Trumpa muzikos istorija* (1936). Sovietams okupavus Lietuvą, buvo suimtas ir kalintas. Pasitraukęs į Vokietiją, kurį laiką gyveno Dresdene. Porą metų dirbo Liaudies teatro orkestre, mokytojavo. Po karo gyveno Uchte, Vokietija, liet. g-joje dėstė muziką ir anglų kalbą. 1952 persikėlė į JAV; gyveno Čikagoje, Los Angeles, CA, vėliau Bostone, MA. 1955–57 buvo išvykęs į São Paulo, Braziliją; vargonininkavo liet. parapijoje. Grįžęs į JAV, kurį laiką gyveno Philadelphijoje, PA, vadovavo liet. chorui. 1960 persikėlė į Čikagą, vertėsi muz. pamokomis ir fortepijonų derinimu. Kūriniai (>300): kantata *Tvanas* balsui, mišriam chorui ir simfoniniam orkestrui (žodžiai V. Mykolaičio-Putino), 2 mišios mokiniams, muzika K. Jurašūno inscenizuotai pasakai *Eglė žalčių karalienė* (1934), kūriniai smuikui ir fortepijonui, pasaulietiniai ir bažnytiniai chorai, giesmės, dainos, harmonizuotos liet. liaudies dainos. 1947 už dainą mišriam chorui *Šienapjūtė* laimėjo I premiją, 1949 Kultūros fondo konkurse už giesmę Marijai – III premiją. Bendradarbiavo liet. spaudoje, Tautosakos archyvui surinko >500 melodijų.

STROLIA Vytautas (g. 1928.III.2 Mažeikiuose), fagotininkas, dirigentas. Komp. J. Strolios sūnus, muzikų F. Strolios ir H. Strolios brolis. Vienas žymiausių liet. diskologų. 1939–41 mokėsi Šiaulių muz. m-loje (pas S. Juodvalkienę ir S. Vainiūną mokėsi skambinti fortepijonu). Pasitraukęs į Vokietiją, 1943–44 studijavo Dresdeno konservatorijoje, 1946 muzikos mokėsi Detmolde, 1947 Braunschweigo valst. muz. m-loje (orkestrinio dirigavimo klasėje). 1947 Wattenstadte baigė lietuvių Maironio g-ją. Vadovavo bažn. chorams Wattenstadto ir Uchte pabėgėlių stovyklose, akordeonu akompanavo tautinių šokių grupėms Uchte ir Wehnene prie Oldenburgo. 1949 apsigyveno JAV, Bostone, MA. 1950–51 tarnaudamas JAV kariuomenėje grojo orkestre ir vargonininkavo divizijos štabe. 1953–56 studijavo N. Anglijos konservatorijoje (E. Panenko fagoto ir L. Whitney dirigavimo klasėje). Nuo 1953 grojo įv. kameriniuose ansambliuose. 1957–58 studijas

Vytautas Strolia

Bostono un-to Dailės m-loje (*School of Fine and Applied Arts*) pas S. Waltą (fagotas) ir J. Finlay (orkestrinis dirigavimas) baigė bakalauro laipsniu. Fagotu (iki 1969) grojo su įv. simf. orkestrais, instrumentiniais ansambliais, koncertavo kaip solistas. Bostone ir Niujorke subūrė pučiamųjų instrumentų kvintetus, aranžavo jiems liet. kompozitorių kūrinius, koncertavo. Su kitais įgrojo į plokšteles D. Milhaud operą *Vargšas jūreivis* ir J. Perkinso operą *Intermezzo*. Buvo Niujorko, NY, operetės choro chormeisteris. Niujorke 1967–75 vadovavo vyrų chorui (nuo 1971 *Perkūnas*). Su šiuo choru JAV surengė 40 koncertų, įrašė plokšteles *Labą rytą* (1972) ir *Kove, galingas* (1974, su simf. orkestru). R. Kezio liet. radijo valandėlės muz. programos direktorius. Pučiamųjų kvintetui aranžavo S. Šimkaus kūrinius fortepijonui (10 variacijų iš *Siluetų* ir *Scherzo*). Turi vieną didžiausių liet. išeivijoje lietuviškų plokštelių kolekciją. Sudarė *Lietuviškos diskografijos vardyną* (>5000 pozicijų). Surinko daug informacijos apie pasaulio liet. chorus ir chorvedžius. Mokytojavo Bostono ir Brooklyno lituanistinėse m-lose. Skautas (nuo 1934). ALRK Vargonininkų s-gos narys (1972–75 centro v-bos narys). 1966–88 Niujorko liet. radijo valandėlių *Laisvės žiburys* muz. daliai sukūrė >100 didesnių fonomontažų (už juos gavo keletą premijų). 1993 Pasaulio lietuvių VII MKS Čikagoje

skaitė pranešimą *Gramofono plokštelių erą užbaigiant*. Reiškėsi ir kaip dramos mėgėjas. Nuo 1950 Bostone lankė H. Kačinsko dramos studiją. 1952–58 dalyvavo A. Gustaitienės liet. dramos būrelio vaidinimuose. K. Inčiūros dramai *Vincas Kudirka* parinko muziką. 1960–61 buvo režisieriaus V. Valiuko asistentas. Akordeonu akompanavo O. Ivaškienės (1949–54 Bostone) ir J. Matulaitienės (1958–65 Niujorke) tautinių šokių rateliams. 1964 ir 1965 Pasaulinės parodos Lietuvių dienų programose dirigavo jungtiniams chorams, orkestrui, akompanavo tautiniams šokiams Niujorko ir New Jersey paviljonuose. 1955–56 Bostone buvo J. Gaidelio vadovaujamo vyrų choro akompaniatorius. Savo ir Vytauto Girdžiaus pavarde *Darbininke, Dirvoje, Drauge, Kelyje, Kultūros baruose, Muzikos žiniose* paskelbė straipsnių apie muziką. Paskelbė liet. teminės diskografijos (*Maironis lietuviškose gramofono plokštelėse*, 1982; *Religinė muzika lietuviškose gramofono plokštelėse*, 1987; *Vladas Jakubėnas lietuviškose gramofono plokštelėse*, 1988; *Anelės Valaitytės diskografija, M. K. Čiurlionio diskografija*, išl. 2001 Kaune). Apdovanotas JAV LB Kultūros tarybos premija (2000).

STROPUS Vladas (1929.I.13 Pažvelkyje, Kulių vls., Kretingos aps. – 1997.XII.21 Lemonte, IL), inžinierius, visuomenininkas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, Eichstäte baigė liet. g-ją. 1950 persikėlė į JAV. Gyveno Čikagoje, IL. Baigęs Ilinojaus technologijos in-tą, dirbo *Allen and Garcia* b-vėje. Projektavo ir statė anglies įmones. Buvo atidaręs nuosavą inžinerijos b-vę. Dainavo Šv. Jurgio parapijos chore ir Čikagos vyrų chore, vėliau Lietuvių operos chore (keliolika metų buvo jo v-bos narys). Veikė LB Lemonto sk. v-boje. Palaimintojo J. Matulaičio misijos tarybos pirmininkas, suorganizavo bažn. chorą ir buvo jo v-bos pirmininkas.

STRUMSKIENĖ Marija (**Sidabraitė-Jokubaitienė;** 1903 Brooklyne, NY – 1973 Richmond Hillse, NY), dainininkė (lyrinis sopranas). Vargonininko, chorvedžio K. Strumskio žmona. Dainuoti mokėsi pas C. Ferrar, Shustov ir N. Aslanoff. 1919 debiutavo K. Strumskio vadovaujamo Operetės choro atliekamoje R. Planquette operetėje *Kornevilio varpai*. 1919–36 buvo pagrindinė šio choro solistė (dainavo 34 partijas). Koncertavo liet. kolonijose, radiofone, Tarptautinėje moterų parodoje (Niujorke). Įdainavo plokštelių.

STRUMSKIS Ksaveras (1884.XI.20 Zyboliuose, Rokiškio aps. – 1954.XI.9 Brooklyne, NY), vargonininkas, chorvedys. Dainininkės M. Strumskienės vyras. 1897–1903 mokėsi Rokiškio vargonininkų m-loje. 1906 emigravo į JAV. Vargonininkavo Čikagoje, IL, 1909 Brooklyne, Šv. Jurgio parapijoje. 1911 buvo pirmasis ALRK Vargonininkų s-gos pirmininkas. 1913–15 Niujorko muz. koledže studijavo kompoziciją ir mokėsi skambinti fortepijonu. 1915 su P. Bukšnaičiu subūrė Operetės chorą ir iki 1936 jam vadovavo. Su choru pastatė 34 operetes (J. R. Planquette *Kornevilio varpai*, I. Kálmáno *Silvia*, S. Šimkaus *Išeivis* ir *Čigonai*, M. Petrausko *Birutė, Consilium facultatis* ir kt.). 1916 buvo žrn. *Muzika* administratorius. 1917 Philadelphijoje, PA, su S. Šimkumi įkūrė natų leidimo b-vę. Spaudoje paskelbė straipsnių apie muziką.

STUKAS Jokūbas (1924.X.8 Newarke, NJ – 1994.IV.29), ekonomistas, visuomenininkas,

Jokūbas Stukas

žurnalistas. Matematikės, visuomenininkės L. Stukienės vyras. Ph. D. (1965). Anksti įsijungė į liet. visuomenės veiklą. 1941 suorganizavo rėmėjų būrelį ir įkūrė *Lietuvos garsų* radijo laidą, kuri 1944 pavadinta *Lietuvos atsiminimais*; ją rengė iki pat mirties. 1944 suorganizavo *Rūtos* moterų chorą (jam kurį laiką pats dirigavo), 1945 – *Rūtos* tautinių šokių grupę. 1949 baigė Niujorko un-tą (tarpt. ekonomiką) bakalauru. Dalyvavo (su JAV valstybės stipendija) mokslininkų seminare Oxfordo un-te Anglijoje, kur gilinosi į Europos ekonomines problemas. 1951 baigė Columbijos un-tą Niujorke ir įgijo magistro laipsnį. 1951–54 dirbo *Amerikos balso* radijuje programų režisieriumi. 1954–57 Banko reklamų sk. direktorius, 1957–60 vadovavo Tarpt. prekybos vadovų užs. skyriui. 1960–64 dėstė Niujorko un-te. Nuo 1963 Seton Hallo un-to South Orange, NJ, profesorius, Tarpt. prekybos in-to direktorius. Apgynė daktaro disertaciją *Kaip kilo modernus lietuvių tautinis susipratimas*. Priklausė ir vadovavo daugeliui liet. org-jų: ilgametis JAV LB New Jersey apyg. pirmininkas, ALTo, BALFo, VLIKo tarybų narys, Lietuvos vyčių centro v-bos ir kultūros k-jos pirmininkas. Lietuvos vyčių garbės narys (1969). 1964 vadovavo Pasaul. parodos Niujorke liet. k-tui. Su žmona Loreta suorganizavo Vilniaus universitetinei Santariškių ligoninei med. įrangos, vaistų siuntų. Jo pastangų dėka 1991–94 Vilniaus medikai mokėsi Deborah vaikų ligoninėje, o tos ligoninės specialistai Vilniuje operavo ir gydė sunkiai sergančius vaikus. Parašė kn. *Atbundanti Lietuva*. Paskelbė moksl. straipsnių, suorganizavo tarpt. konferencijų.

STUKAS Liudas (g. 1931.VIII.18 Newarke, NY), dainininkas (baritonas), pedagogas. 1939–50 fortepijonu skambinti mokėsi pas E. Napiwocki. 1950–52 balsą lavino pas H. Pate ir 1955 pas L. Livian. 1959 baigė Niujorko un-to Švietimo mokyklą (gavo bakalauro laipsnį). Už m-loje sukurtą giesmę *Tėve mūsų* gavo premiją. Subūrė mergaičių kvartetą, įdainavo 2 plokšteles. Vėliau įkūrė vokalinį ansamblį *Rūta*. Tarnaudamas kariuomenėje, dažnai koncertavo. Dainavo ~120 koncertų Vašingtone, DC, New Jersey, Niujorke, NY, Philadelphijoje, PA, Massachussetse, dalyvavo televizijos liet. programose. Vargonininkavo Harrisone, NJ (1957), dėstė dainavimą aukštesniojoje m-loje (1959–61). Patersono *Lyric Opera* nuolatinis solistas. Koncertavo P. Amerikoje, Europoje. 1973 Čikagos liet. operoje sukūrė Escamillo vaidmenį G. Bizet operoje *Carmen*. Harmonizavo >50 liet. liaudies dainų. Sukūrė kūrinių chorui, solo dainų. 1960 įdainavo į plokšteles 2 duetus su L. Juodyte ir *Rūtos* ansambliu, S. Čerienės dainą *Lietuvos laukai*. J. Žilevičiaus veikalui *Lietuvis vargonininkas išeivijoje* parašė reziumė anglų kalba. Daug metų (iki 1988) vargonininkavo Šv. Petro ir Povilo parapijoje Elizabethe, NJ.

Liudas Stukas

STUKIENĖ Loreta (**Stukas, Kaselytė;** g. 1932.XII.19 Cicero, IL), matematikė, visuomenininkė. Ekonomisto, visuomenininko, žurnalisto J. Stuko žmona. 1950 baigė Šv. Kazimiero akademiją Čikagoje, IL, po to matematikos studijas Šv. Ksavero koledže Čikagoje (bakalauro laipsnis). 1960 De Paulo un-te Čikagoje gavo magistro laipsnį. 1954–64 kaip kompiuterių specialistė dirbo *Argonne National* laboratorijoje, IL, 1964–84 – *Bell Telephone* laboratorijoje, NJ, nuo 1984 – *Bell Communications*

Loreta Stukienė

Research, NJ, b-vėje, 1988–89 ir nuo 1995 – Schnyler taupomajame banke. Dalyvavauja visuom. veikloje. Nuo 1952 Lietuvos vyčių narė. Dirbo vadovaujamąjį darbą Ilinojaus ir New Jersey valstijose: vadovavo kuopų k-tams, buvo centro v-bos sekretorė, 1981–85 – Lietuvos vyčių centro v-bos pirmininkė, nuo 1993 – Pirmininkų k-to garbės narė. Organizavo vyčių kuopas Kansaso, Texaso, Pennsylvanijos ir kt. valstijose, Vyčių fondą. 1961–63 ir 1970–81 redagavo *Vytį*. 1985–87 Lietuvos krikščionybės jubiliejaus vykdomojo k-to narė, jubiliejinių medalių k-to pirmininkė (įteikė atminimo medalį prezidentui R. Reaganui). Nuo 1986 New Jersey etninės patariamosios tarybos narė. Dalyvavo judėjimo *Amerikiečiai už nepriklausomą Lietuvą* veikloje (nuo 1991 prezidentė). Nuo 1994 org-jos *Lietuvos katalikų religinė pagalba* tarybos narė. Mirus vyrui, 1994 įsteigė J. Stuko memorialinį fondą, teikiantį pagalbą Lietuvos jaunimui. JAV un-tų moterų asociacijos Watchungo sk. narė. Padėjo suburti Lietuvos vyčių chorą, moterų sekstetą *Žibuoklės*, pati dainavo šiuose ir kituose ansambliuose (Alice Stephens ir *Dainavos* choruose, kvartete *Vilija*). Pabaltijiečių II festivalio Garden State Arts centre viena rengėjų, radijo laidų *Lietuvos atsiminimai* ir *Lietuvos muzika* (liet. ir anglų k.) pagalbininkė. Su vyru suorganizavo Vilniaus universitetinei Santariškių ligoninei med. įrangos, vaistų siuntų. Apdovanota Popiežiaus žymeniu *Pro Ecclesia et Pontifice*, Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (2000).

STULGA Antanas (1894.X.23 Šiaudaliuose, Šilalės vls., Tauragės aps. – 1982.VI.9 Čikagoje, IL), vargonininkas, gydytojas odontologas. 1913 persikėlė į JAV. 1918–22 Čikagoje mokėsi Beethoveno konservatorijoje, vėliau dirbo vargonininku Spring Valley, IL, 1923–24 Cicero, IL, Šv. Antano liet. parapijoje. Muzikos klausimais rašė *Drauge*, buvo *Muzikos žinių* bendradarbis, 1936 baigė Čikagos Loyolos un-te odontologiją; D.D.S.

Antanas Stulga

STULGAITIS Juozas (1880.X.13 Kampiniuose, Griškabūdžio vls., Šakių aps. – 1951.X.19 Wilkes-Barre, PA), vargonininkas, chorvedys. Muzikos mokėsi Sintautuose ir Kudirkos Naumiestyje pas vargonininką L. Risauską. Vargonininkavo pas savo dėdę kunigą Sidaravičių. 1905 atvyko į JAV, apsistojo pas brolį Niujorke. Persikėlęs į Wilkes-Barre, iki mirties dirbo Švč. Trejybės liet. parapijos vargoninin-

Juozas Stulgaitis

ku ir chorvedžiu. Wyomingo seminarijoje mokėsi įv. muzikos disciplinų, Marywoodo koledže – grigališkojo choralo. Δ suburtas choras giedojo bažnyčioje, rengė koncertus, statė operetes ir kt. muz. veikalus. Itin didelį pasisekimą turėjo 1910 suvaidintas veikalas *Dėdė atvažiavo*. Choras pastatė M. Petrausko operetes *Adomas ir Ieva*, *Kaminkrėtys ir malūnininkas*, *Girių karalius*, S. Šimkaus *Išeivis*, Č. Sasnausko kantatą *Broliai* (1930), T. Dubois oratoriją *Septyni Kristaus žodžiai* (1936), suvaidino komediją *Teta iš Amerikos*. Choras koncertavo Wyomingo Klonio lietuvių dienose Lakewoode, 1926 – Jubiliejinės 150-mečio parodos Philadelphijoje, PA, Lietuvių dienos programoje, daugelyje lietuvių kolonijų, 1939 Pasaul. parodos Lietuvių dienos programoje Niujorke, NY. 1935 katalikų chorų konkurse Wilkes-Barre laimėjo I vietą (giedojo W. A. Mozarto *Gloria*). 1911 buvo vienas ALRK Vargonininkų s-gos steigėjų, centro v-bos sekretorius (1916), knygininkas (1917), vicepirmininkas (1934). Vienas žrn. *Muzikos žinios* rėmėjų. Daugelį metų buvo Vargonininkų s-gos Scrantone provincijos kuopos pirmininkas. Vienas Wyomingo Klonio *Dainos* d-jos įkūrėjų; šios d-jos rengtų dainų švenčių jungtinio choro dirigentas.

STULPINAITĖ Gražina (**Gayes;** g. 1922.IX.9 Radviliškyje), gydytoja. 1940–43 VDU studijavo mediciną. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–47 studijavo Friedricho Alexanderio un-te Erlangene ir įgijo gydytojos diplomą. Atvykusi į JAV, 1948–49 tobulinosi Evangelikų ligoninėje Čikagoje, IL, 1949–50 Trumbullo memorialo ligoninėje Warrene, OH, 1951–52 Elgino valstijos ligoninėje, IL. 1953 išlaikė valst. egzaminus ir įgijo teisę Ilinojaus valstijose verstis privačia gydytojo praktika. Daug metų dirbo Čikagos miesto municipalinėje sanatorijoje ir Ilinojaus un-to Geriatrijos skyriuje. Priklauso ALGD.

Gražina Stulpinaitė

STUNDŽIA Jonas A. (g. 1954.II.14 Lawrence, MA), filosofas, visuomenininkas. 1977 filosofijos bakalauro laipsniu baigė Popiežiškąjį Laterano un-tą Romoje, vėliau Marrimako koledže, MA, įgijo polit. filosofijos bakalauro laipsnį. 1985 VU mokėsi lietuvių kalbos. Dirba Lawrence archyve. Architektūrinių vertybių, memorialinių vietų nustatymo ir išsaugojimo k-jos pirmininkas, valstijos saugotinų vietų koordinatorius. Į visuom. veiklą įsitraukė 1985: Lietuvių kult. židinio Lawrence direktorius, liaudies meno festivalių koordinatorius, organizuoja liet. parodas ir programas. Liet. tautodailės in-to Bostono sk. narys (nuo 2001 pirmininkas). 1987 įkūrė d-ją *Arts for Lawrence* ir buvo jos direktorius. ALTo narys, rengia Va-

Jonas A. Stundža

sario 16-osios minėjimus valstijos rūmuose ir Bostono rotušės aikštėje. Jo iniciatyva 1990 balandžio mėnesį Lawrence pirmasis iš JAV miestų pripažino atkurtą Lietuvos nepriklausomybę. Nepriklausomybės sukakties dešimtmetis pažymėtas miesto rotušės sienoje įmūryta memorialine lenta.

SUBAČIUS Jonas (1904.I.12 Brooklyne, NY – 1973.IV.18 Niujorke, NY), dailininkas. 1921 Brooklyne baigęs vid. mokslą, 1922–23 studijavo Niagaros un-te, NY, 1923–24 Fordhamo un-te Niujorke. 1925–28 tapybą ir skulptūrą studijavo Nacionalinėje dailės m-loje Vašingtone, DC, 1930–32 *Art Students League* m-loje Niujorke. 1936–39 studijas tęsė Romos karališkojoje dailės akademijoje Italijoje. Po to grįžo į JAV. Sukūrė bažnytinės dailės kūrinių: 27 altoriai, kryžiaus kelio stotys, skulptūros Bayonne, Elizabetho, Patersono, Newarko, visi NJ, ir Brooklyno liet. parapijų bažnyčiose ir vienuolynuose.

SUGINTAS Antanas (1890.XII.19 Stungaičiuose, Laukuvos vls., Tauragės aps. – 1971.II.2 Čikagoje, IL), teisininkas, politikos veikėjas. 1910 baigė g-ją Liepojoje, Latvija. Besimokydamas g-joje, veikė liet. moksleivių kuopelėje, Liepojos liet. teatro d-joje. Išvykęs į Rusiją, 1910–16 studijavo ir 1916 baigė teisę Sankt Peterburgo un-te; buvo slaptų liet. jaunimo konferencijų dalyvis, priklausė Liet. studentų d-jai, aušrininkams, valstiečiams liaudininkams (jų centro k-to narys), buvo studentų liaudininkų kuopos organizatorius. 1913–14 su kitais redagavo *Aušrinę*; 1915 almanacho *Aušrinės kelias* redakcijos narys. 1915–16 Sankt Peterburgo lietuvių k-to nukentėjusiems nuo karo šelpti reikalų vedėjas. 1916–17 dirbo *Vilijos* f-ke Smolenske juriskonsultu ir sekretoriumi. 1917 buvo *Naujosios Lietuvos* redaktorius, dalyvavo Lietuvių seime Petrograde. 1918 grįžo į Lietuvą. Buvo Valstybės Tarybos Teisių k-jos įstatymų vertėjas. 1919–21 Raseinių aps. teismo tardytojas, 1921–23 Kauno apyg. teismo teisėjas. 1923 baigė Lietuvos un-to Teisių f-tą. 1923–27 I, II ir III Lietuvos seimų narys (valstiečių liaudininkų atstovas), II seimo prezidiumo narys. 1924–25 *Lietuvos žinių* redaktorius. 1924–44 vertėsi advokato praktika Kaune. 1941–44 priklausė Lietuvos advokatų tarybai, veikė Lietuvos teisininkų, Kalinių globos, Lietuvių–latvių vienybės d-jose. 1944 pasitraukė iš Lietuvos į Vokietiją. 1945–49 Müncheno Lietuvių tremtinių bendruomenės jungtinio k-to vicepirmininkas, pirmininkas. Nuo 1949 gyveno JAV, Čikagoje.

SUGINTAS Benediktas (1895.I.3 Vytogaloje, Skaudvilės vls., Tauragės aps. – 1972.IV.20 Čikagoje, IL), kunigas, visuomenininkas. Mokėsi

Benediktas Sugintas

Jurbarko g-joje, 1913–19 – Žemaičių kun. seminarijoje. Kunigu įšventintas 1919, vikaru dirbo Kėdainių, Žeimių parapijose ir jas atlietuvino. 1924–26 Kauno suaugusiųjų g-jos kapelionas, kartu studijavo Lietuvos un-to Teol.-filosofijos f-te, 1926 gavo teologijos licenciatą. 1926–28 Tauragės mkt. seminarijos ir g-jos kapelionas, 1928–30 Gruzdžių aukštesniosios gyvulininkystės ir pienininkystės m-los kapelionas. Organizavo ateitininkus, pavasarininkus, aktyviai platino katal. spaudą, už tai pakeltas Šiaulių pavasarininkų rajono garbės nariu. Trumpai kunigavęs dar Ukmergės ir Paupio parapijose, 1930 išvyko į Braziliją ir iki 1937 buvo São Paulo liet. kapelionu, čia suorganizavo Šv. Juozapo parapiją, priemiestyje Villa Zelina pastatydino bažnyčią; dėstė tikybą liet. pradinėse m-lose. Bendradarbiavo *Brazilijos lietuvyje*. 1935 įsteigė savaitraštį *Garsas* (vėliau pavadintas *Šviesa*) ir jį redagavo (straipsnius pasirašinėjo slap. Garnys, Krikščionis). 1937 grįžęs į Lietuvą, dirbo Šančių parapijoje, rinko aukas statomai bažnyčiai. 1938–40 VDU studijavo lyginamąją kalbotyrą (studijas protarpiais tęsė ir VU), kartu mokė vokiečių k. ir dirbo kapelionu Kauno g-jose ir amatų m-lose. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, kunigavo Göttingeno ir Braunschweigo stovyklose, rinko aukas liet. m-loms. 1949 persikėlė į JAV. Apsigyvenęs Čikagoje ir negavęs darbo liet. parapijoje, atsidėjo labdarai: rūpinosi pabėgėlių kvietimu į JAV, lietuviškais švietimo židiniais: rinko aukas Vasario 16-osios g-jai, Italijos liet. saleziečių g-jai. Nuo 1958 buvo JAV LB tarybos narys.

SULSKIENĖ Danutė (**Šulskienė, Adamonytė;** g. 1931.VII.18 Utenoje), visuomenininkė. Chemiko B. Sulskio žmona. Mokėsi Utenos g-joje, pasitraukusi į Vokietiją – Schwäbisch Gmündo liet. g-joje. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Omahoje, NE. Mokėsi Duchesne koledže ir Creightono un-te. 1952 įgijo rentgenotechnologės specialybę. Nebraskos un-tą Lincolne baigė psichologijos bakalauro laipsniu. Dirbo bendrosios medicinos klinikos vedėja. Yra Amerikos radiologijos technologų d-jos narė. 1974 įkūrė Omahos liet. moterų klubą, 1984 įstojo į federalinį moterų klubą. Nuo 1975 Omahos lituanistinės m-los vedėja. Dainuoja *Rambyno* chore, priklausė tautinių šokių būreliui *Aušra*. Viena leidinio apie Omahos lietuvius *Mes lietuviai – We, Lithuanians* (1984) autorių ir redaktorė.

Danutė Sulskienė

SULSKIS Benediktas (**Šulskis;** 1925.XII.25 Kybartuose, Vilkaviškio aps. – 1993.V.19 Omahoje, NE), chemikas, visuomenininkas. Visuomenininkės D. Sulskienės vyras. Mokėsi Kau-

Benediktas Sulskis

no jėzuitų g-joje. 1940 pasitraukė į Vokietiją. Baigė Schwäbisch Gmündo g-ją. 1949 atvyko į JAV, gyveno Omahoje. 1950–59 studijavo organinę chemiją Creightono un-te; magistras. Studijas tęsė Nebraskos un-to med. m-loje Lincolne. Dirbo *Blue Star* įmonėje Maisto pramonės tyrimo sk. direktoriumi. Ilgametis JAV LB Omahos sk. pirmininkas, choro *Rambynas* pirmininkas. Redagavo (su kitais) knygą apie Omahos lietuvius *Mes lietuviai – We, Lithuanians* (1984), kur pateikta Lietuvos istorijos, etnografijos duomenų.

SURANTAS Stasys (g. 1922.XII.14 Milvydžiuose, Joniškio vls., Šiaulių aps.), finansininkas, visuomenininkas. Gydytojos K. D. Surantienės vyras. 1942 baigė Šiaulių berniukų g-ją. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–47 studijavo Müncheno un-te. Vėliau persikėlė gyventi į JAV. 1952–55 dirbo banko kontrolieriumi Niujorke, NY, ir studijavo Amerikos bankininkystės in-te. 1960–87 GC–*Thorsen* banko Rockforde, IL, Pirkimų ir kontraktų sk. vadovas. Aktyviai dalyvauja liet. veikloje. Nuo 1960 JAV LB, BALFo, ALTo Rockfordo skyrių v-bų narys, 1976–77 BALFo ir 1978–89 ALTo skyrių pirmininkas. Bendradarbiauja amer. ir liet. (*Draugas*) spaudoje. LŠS narys. 1985 apdovanotas šaulių Žvaigždės ordinu.

Stasys Surantas

Kazimiera Danguolė Surantienė

SURANTIENĖ Kazimiera Danguolė (**Stankaitytė, Surantas;** 1921.IX.22 Raseiniuose – 1997.X.22 Rockford, IL), gydytoja. Finansininko S. Suranto žmona. 1940 baigė Šakių *Žiburio* g-ją, 1948 – Ludwigo Maximiliano un-tą Münchene ir gavo gydytojos diplomą. Atvykusi į JAV, 1954 išlaikė valstijos egzaminus ir įgijo praktikos teisę Ilinojaus valstijoje. 1954–85 dirbo Rockforde, IL, gydytoja anesteziologe. Priklausė ALGS.

SURDĖNIENĖ Danutė (**Nutautaitė;** g. 1932.V.6 Višakio Rūdoje, Kazlų Rūdos vls., Marijampolės aps.), mokytoja, skautų veikė-

Danutė Surdėnienė

ja. Lankė g-ją Vokietijoje. 1947 įstojo į skautų org-ją. 1949 persikėlė gyventi į JAV. 1952 baigė vid. mokslą. 1965 Niujorke, NY, ir 1967 Philadelphijoje, PA, įsteigė vyr. skaučių *Židinį*. 1967–85 V. Krėvės lituanistinės m-los Philadelphijoje mokytoja, 1973–79 vedėja. 1979–84 LSS tarybos narė, nuo 1981 vyr. skautininkė, 1990–96 seserijos garbės gynėja. Apdovanota LSS Pažangumo ir Tėvynės dukros žymenimis bei ordinu *Už nuopelnus*.

SURDOKAS Cezaris (g. 1913.IX.6 Babrauninkuose, Simno vls., Alytaus aps.), pedagogas, žurnalistas, visuomenininkas. Gydytojas, poetės S. Surdokienės vyras. LKMA narys. 1933 baigė Alytaus g-ją. Studijavo VDU Teol.-filosofijos f-te. 1943 baigė pedagogikos studijas VU Hum. mokslų f-te. 1936 *Darbininko* redaktorius ir Liet. krikščionių darbininkų s-gos reikalų vedėjas, 1937 pavasarininkų s-gos reikalų vedėjas, 1938 surengė pavasarininkų kongresą Kaune. 1938–39 pavasarininkų vyrų s-gos centro v-bos pirmininkas ir KVC vyr. v-bos narys. Studijuodamas buvo vienas iš katal. laikraščio *Darbininkas* redaktorių. 1942–44 *Kario* techn. redaktorius. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, 1946–49 mokytojavo Kempteno liet. g-joje. Redagavo žinių biuletenį *A. B. Dienos naujienos* ir neperiod. leid. *Alguvos baras*. 1949 persikėlęs į JAV, apsigyveno Baltimorėje, MD. Dirbo spaustuvėse: 1949–67 *Waverly Press* Baltimorėje ir 1967–80 *Goverment Printing Office* Vašingtone. Išėjęs į pensiją, 1981–89 dirbo Lietuvos pasiuntinybėje Vašingtone. Įsteigė (su kitais) Karaliaus Mindaugo šeštadieninę m-lą Baltimorėje ir joje mokytojavo, suorganizavo ateitininkus, JAV LB apylinkę. 22 m. buvo BALFo sk. pirmininkas, kurį laiką centro direktorius. Bendradarbiavo *Vyrų žygiuose, Pavasaryje, Kariūne, XX amžiuje, Drauge, Darbininke, Lietuvių dienose* (kartais pasirašinėdavo slap. J. Surgaila, J. Padusinis). EL bendradarbis.

SURDOKIENĖ Stasė (**Šakytė, Šakevičiūtė;** g. 1924.VII.25 Norgėliuose, Veiviržėnų vls., Kretingos aps.), gydytoja odontologė, poetė. Pedagogo, žurnalisto C. Surdoko žmona. 1940 baigė Plungės g-ją. 1942–44 VDU studijavo odontologiją. Pasitraukusi į Vokietiją, studijas tęsė Heidelbergo un-te, kurį 1949 baigė. 1950 atvyko į JAV ir apsigyveno Baltimorėje, MD. Marylando un-te išklausė lit-ros kursą. *Drauge, Aiduose* paskelbė eilėraščių, išleido jų rinkinį *Alkana žemė* (1967). 1964–65 Baltimorės Karaliaus Mindaugo lituanistinės m-los mokytoja. 1978–81 JAV LB Baltimorės apyl. v-bos sekretorė. Priklauso LRD, ateitininkams.

Cezaris Surdokas

Stasė Surdokienė

SURVILA Aleksandras (1896.XI.12 Patašniuose, Adutiškio vls., Švenčionių aps. – 1958.VI.23 Čikagoje, IL), teisininkas. Mokėsi g-joje Šiauliuose. Brandos atestatą gavo Kazanėje, Rusija. Grįžęs į Lietuvą, 1923–28 buvo Vidaus reikalų m-jos kanceliarijos, 1928 Kriminalinės policijos viršininkas, nuo 1929 Bendrųjų reikalų dep-to direktorius Kaune. 1930 baigė VDU Teisių f-tą. 1934–44 Vidaus reikalų m-jos Administracijos dep-to direktorius. Dėstė Policijos m-loje. Nuo 1934 buvo Kauno miesto tarybos narys, 1938 Spaudos fondo pirmininkas. Dalyvavo Užsienio lietuvių rėmimo d-jos (vicepirmininkas), LTS, LŠS, Vilniui vaduoti s-gos veikloje. 1944 pasitraukė iš Lietuvos, vėliau gyveno JAV, Čikagoje.

SUŠINSKAS Alfonsas (1909.I.25 Rygoje – 1966.VI.18 Braddocke, PA), kunigas, jaunimo veikėjas, spaudos darbuotojas. 1929 baigęs Biržų g-ją, mokėsi Kauno kun. seminarijoje. Kunigu įšventintas 1934. 1935–40 Panevėžio vyskupijos ir prog-jos kapelionas Ramygaloje, jaunimo direktorius, globojo ateitininkus. Sov. okupacijos pradžioje pasitraukė į Vokietiją.

Alfonsas Sušinskas

Grįžęs rengėsi sukilimui, slapstėsi, 1940.X.29 suimtas ir kalintas Kauno kalėjime, kankintas, prasidėjus karui, išlaisvintas. 1941–44 Panevėžio g-jų kapelionas. *Panevėžio garse* spausdino atsiminimus iš sov. kalėjimo (buvo parengti išleisti *Sakalo* leidykloje), bet dėl artėjančio fronto kn. *Gyvenimas mirtyje* tiražas neišplatintas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–48 Würzburgo un-te studijavo religijos psichologiją. 1949 persikėlė į JAV. Kunigavo Pittsburgo vyskupijos amer. parapijose. Nuo 1960 buvo Šv. Izidoriaus liet. parapijos klebonas Braddocke. Didelio poveikio jaunimui turėjo jo įtaigūs pamokslai ir populiari kn. *Maršas jaunystei* (1937, II papildytas leid. *Jaunystės maršas*, 1957 Brooklyne). Su J. Prunskiu išvertė J. Doullet kn. *Maskva be kaukės* (1931). Bendradarbiavo *Ateityje, Ateities spinduliuose, Pavasaryje, Skautų aide, Vyrų žygiuose, Drauge, Darbininke, Lux Christi* ir kt. Po mirties išleista nebaigta rašyti kn. *Šviesos ir šešėliai* (1973).

SUŠINSKAS Kęstutis (g. 1950.IX.10 Clevelande, OH), inžinierius. Clevelando valst. un-te 1972 gavo bakalauro, 1973 – magistro laipsnius. Nuo 1980 dirbo *Morris Environmental Engineering* b-vėje sk. vedėju, vėliau vyr. inžinieriumi. Priklauso kelioms profesinėms d-joms, buvo Amerikos viešojo darbo (*American Public Works*) asociacijos Įstatų k-to pirmininkas. Ateitininkų fed-jos vyr. v-bos narys. Veikė skautuose, sporto klube *Žaibas*, šoko *Grandinėlėje*.

SUTKUS Antanas (1885 – 1961.XI.13 Waukegane, IL), spaudos darbuotojas, visuomenininkas. Studijavo Valparaiso un-te, IN. 1912–17 buvo laikr. *Draugas* linotipininkas ir adm. darbuotojas, vėliau įsigijo nuosavybės pirkimo-pardavimo ir draudimo įstaigą. Waukegano lietuvių Šv. Antano d-jos ir Šv. Baltramiejaus d-jos ilgametis pirmininkas, 1917–22 LRK SA centro v-bos vicepirmininkas, 1932–34 pirmininkas.

SUTKUS Pranas (1925.VI.9 Kėpštuose, Šakių aps. – 1989.II.20 Puerto Vallartoje, Meksika; palaidotas Čikagoje, IL), gydytojas. Dailininkės A. Sutkuvienės vyras. 1943 baigė Jurbarko g-ją. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945 įstojo

Pranas Sutkus

Ada Sutkuvienė

į Tübingeno un-tą, kur studijavo mediciną. 1949 atvyko į JAV. 1951–53 Korėjos karo metu tarnavo JAV armijoje sanitaru. Vėliau tęsė studijas Heidelbergo un-te Vokietijoje, baigė 1955. Grįžęs į JAV, stažavo Vakarų priemiesčio ligoninėje Oak Parke, IL, 1956–58 šioje ligoninėje specializavosi akušerijoje ir ginekologijoje. Nuo 1960 vertėsi priv. praktika Nilese, IL, nuo 1961 – Harvey, IL. Priklausė ALGS, JAV LB, BALFui, *Vilties* d-jai. 1979–82 ALGD Ilinojaus sk. pirmininkas. Buvo PLGS v-bos vicepirmininkas.

SUTKUVIENĖ Ada (**Korsakaitė, Sutkus**; g. 1931.XI.1 Klovainiuose, Pakruojo vls., Šiaulių aps.), dailininkė. Gydytojo P. Sutkaus žmona. 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Fuldos ir Kasselio pabėgėlių stovyklose. 1949 persikėlė į JAV, gyveno Los Angeles, CA, vėliau Niujorke, NY, ir Čikagoje, IL. 1954 Los Angeles baigė Skaisčiosios širdies (*Immaculate Heart*) koledžą, vėliau dailės studijas gilino *Art Students League* ir Pratto in-te, NY, bei Prerijų valst. koledže, IL. Dirbo *Mosaic Tile* b-vėje Los Angeles, *Helen Cole* b-vėje Niujorke, Valeškos bažn. meno studijoje Čikagoje. Sukūrė keramikos kompozicijų (pano *Šv. Pranciškus* Šv. Filomenos vienuolyne Čikagoje, 1959), mozaikų (*Piknikas* May b-vės būstinėje Parmoje, OH, 1960; 4 mozaikiniai altoriai Marijonų koplyčioje Čikagoje, 1961), vitražų (*Eglė žalčių karalienė* Jaunimo centre Čikagoje, 1961), estampų (*Mano karalystė ne šio pasaulio*, 1954), akvarelių, scenovaizdžių ir teatro kostiumų projektų *Dainavos* ansambliui, plakatų Lietuvių operos spektakliams Čikagoje, apipavidalino daugelį liet. išeivijos rašytojų knygų. Nuo 1980 kuria modernias skulptūrines tekstilės (vad. pluoštinio meno) kompozicijas (*Upių deivė* Mortono koledžo Cicero b-koje, IL, 1986; *SOS*, 1988; *Auka prie Baltijos*, skirta 1991 sausio 13 Vilniuje žuvusiems atminti, 1993, *Rojaus upė mėnesienoje*, 1995). Kūrybai būdinga simbolizmo, siurrealizmo apraiškos. Dalyvavo >50 grupinių parodų. Yra laimėjusi premijų už grafiką, akvarelę, keramiką ir trimatę tekstilę. 1986 apdovanota Vydūno fondo dailės premija, 1987 – JAV LB dailės premija. Lietuvių dailininkų d-jos narė (1978–2001 iždininkė), 1983–96 Ilinojaus liet. gydytojų Pagalbinio moterų vieneto Stipendijų fondo iždininkė.

SUŽIEDĖLIENĖ Antanina (**Kliorytė;** 1904.XI.20 Žeimiuose – 1995.XII.26 Brocktone, MA), mokytoja, visuomenininkė. Istoriko Simo Sužiedėlio žmona, inžinieriaus V. Sužiedėlio, psicho-

logo A. Sužiedėlio, istoriko S. Sužiedėlio motina. Mokėsi *Saulės* g-joje Kaune. 1925 baigė *Aušros* g-ją. VDU Kaune studijavo filosofiją, liet. kalbą ir lit-rą. Studijuodama buvo studenčių ateitininkių korp. *Giedra* narė. 1929 baigė VDU. Iki 1935 gyveno Latvijoje. Grįžusi į Lietuvą, dėstė liet. lit-rą Kėdainių g-joje, 1939–44 mokytojavo Kauno *Aušros* berniukų g-joje. 1944 su šeima pasitraukė į Vokietiją. 1946–48 dėstė liet. kalbą ir lit-rą Hanau stovyklos liet. g-joje. 1949 apsigyveno JAV. Mokytojavo Brocktono lituanistinėje m-loje. Dalyvavo ateitininkų sendraugių veikloje, buvo Lietuvių moterų klubo Brocktono skyriaus v-bos narė. Savo veikla ir lėšomis rėmė daugelį liet. vienuolynų ir misijų, ypač saleziečius, Nekalto Prasidėjimo seseles Putname, CT, talkino Brocktono Šv. Kazimiero liet. parapijai.

SUŽIEDĖLIENĖ Galina (g. 1931 Lietuvoje), sociologė. 1957 bakalauro laipsniu baigė studijas Šv. Juozapo koledže Cincinati, OH. 1964 Amerikos katal. un-te Vašingtone, DC, įgijo sociologijos magistrą. Šio un-to kompleksinių gerontologijos tyrimų specialistė, tiria ilgalaikio pagyvenusių žmonių aprūpinimo klausimus. Domisi etniniu paveldu. Paskelbė keliolika moksl. straipsnių apie vyresnio amžiaus žmonių problemas. Dalyvauja MKS (1981).

SUŽIEDĖLIS Antanas (g. 1932.VI.21 Rygoje), psichologas. Istoriko Simo Sužiedėlio ir mokytojos A. Sužiedėlienės sūnus, inžinieriaus V. Sužiedėlio ir istoriko S. Sužiedėlio brolis. Ph. D. (1957). Su tėvais 1944 pasitraukė į Vokietiją ir 1948 baigė Hanau liet. g-ją. 1949 persikėlė į JAV. Jėzuitų Bostono koledže, MA, studijavo psichologiją, 1953 baigė bakalauro laipsniu. Studijas tęsė Vašingtono katal. un-te ir 1957 jas baigė daktaro laipsniu. Dar studijuodamas 1955–57 un-te dirbo asistentu. Po kar. tarnybos nuo 1960 profesorius asistentas, nuo 1962 asocijuotas profesorius. Moksl. straipsnius skelbia amer. psichologijos žurnaluose: *American Psychologist*, *Journal of Genetic Psychology*, *Journal of Counseling Psychology*. Veikė ateitininkų org-joje (1952–53 studentų s-gos centro v-bos užsienio sk. vedėjas). 1954–55 Liet. studentų s-gos pirmininkas. 1952–53 redagavo studentų ateitininkų *Lithuanian Catholic Youth Bulletin*. *Ateities* vienas redaktorių (1953–54), Ateitininkų fed-jos v-bos narys (sendraugių s-gos referentas 1962–67). Bendradarbiavo *Ateityje*, *Aiduose*, LE. Humor. rašinėlius skelbė Čiuko Delio slap.

SUŽIEDĖLIS Darius A. (g. 1968 Vašingtone, DC), politologas. Mokėsi Vasario 16-osios g-joje Vokietijoje. 1989 politologijos bakalauro laipsniu baigė Katalikų un-tą Vašingtone. 1988 lankė lituanistikos kursus VU. 1987–89 JAV liet. jaunimo pirmininkas, nuo 1991 Pasaulio liet. jaunimo s-gos v-bos narys. 1990–91 LR AT pirmininko V. Landsbergio padėjėjas. Lietuvos ambasados Vašingtone darbuotojas (nuo 1991) ir Lietuvos nuolatinės misijos prie JT patarėjas.

SUŽIEDĖLIS Saulius (g. 1945.V.13 Gothoje, Vokietijoje), istorikas. Istoriko Simo Sužiedėlio ir mokytojos A. Sužiedėlienės sūnus, inžinieriaus V. Sužiedėlio ir psichologo A. Sužiedėlio brolis. Ph. D. (1977). Katal. un-te Vašingtone studijavo naujųjų laikų Europos istoriją, 1967 baigė bakalauro laipsniu. Marylando un-te Baltimorėje 1972 įgijo magistro laipsnį. Studijas tęsė Kansaso un-te Lawrence, kur už darbą apie Užnemunės valstiečius gavo daktaro laipsnį. Šią temą studijuoti 1973–75 buvo išvykęs į Poznanės ir Varšuvos un-tus Lenkijoje. 1967–69 Taikos korpuso mokytojas Etiopijoje, ten pramoko amharų kalbos. 1970–72 buvo demografijos tyrinėtojas Gallaudeto koledže Vašingtone. Kartu 1971–72 mokė liet. k. ir Lietuvos istorijos Baltimorės suaugusiųjų kursuose. 1976–82 dėstė istoriją Oklahomos miesto bendruomenės koledže. Nuo 1982 dirba Vašingtone Teisingumo dep-to konsultantu. Lituanistikos in-to tikrasis narys nuo 1978. Lituanistikos tyrimo ir studijų centro vyresnysis tyrėjas. Buvo III ir IV MKS prelegentas. Paskelbė studiją *Užnemunės miestų ir miestelių socialekonominės problemos XIX a. pirmojoje pusėje* (Lituanistikos instituto suvažiavimo darbai, 1979). Parašė knygą apie Bažnyčios istoriją Lietuvoje *The Sword and the Cross: A History of the Church in Lithuania* (1988), EL III–V tomams Lietuvos istorijos straipsnių.

SUŽIEDĖLIS Simas (1903.XI.10 Sankt Peterburge – 1985.IX.22 Broctone, MA), istorikas, redaktorius, visuomenininkas. Mokytojos A. Sužiedėlienės vyras, inžinieriaus V. Sužiedėlio, psichologo A. Sužiedėlio, istoriko Sauliaus Sužiedėlio tėvas. LKMA narys (1962). 1918–20 mokėsi Vilniaus liet. g-joje. Lenkams okupavus Vilnių, dalyvavo partizaninėje veikloje. Kaune 1924 baigė *Aušros* g-ją. Studijavo istoriją ir filosofiją Lietuvos un-to Teologijos-filosofijos f-te, baigė 1928. Istorijos studijas tęsė Latvijos un-te Rygoje. Čia 1927–35 mokytojavo liet. g-joje. Dirbo *Rygos balso* ir *Lietuvių balso* redakcijose (rašė vedamuosius). 1935 grįžęs į Lietuvą, iki 1939 mokytojavo Kėdainių g-joje. 1939–40 dirbo Lituanistikos in-to b-kos ir archyvo vedėju. 1940 pradžioje važinėjo į Varšuvą, Krokuvą, Berlyną ir Karaliaučių rinkti lituanistinių knygų. 1939–43 dėstė VDU Teologijos-filosofijos f-te visuotinę istoriją. 1940 rudenį paskirtas Lituanistikos in-to Vilniuje moksl. sekretoriumi, nuo 1941 vasaros – Lietuvos MA gen. sekretoriumi. Kartu dėstė ir VDU Kaune, 1942–44 buvo Filosofijos f-to prodekanas. Pasitraukęs į Vokietiją, 1946–48 mokytojavo Hanau liet. g-joje. 1949 persikėlė į JAV. 1950–65 buvo *Darbininko* redaktorius. 1966–78 redagavo EL, parašė jai daug straipsnių. Bendradarbiavo LE: redagavo XXXVII (papildymų) tomą (1985). Visuom. veiklą pradėjo mokydamasis Vilniaus g-joje. Veikė skautų draugovėje, moksleivių *Mildos* meno kuopoje. Vėliau įsijungė į šaulių, ateitininkų, pavasarininkų veiklą (1926 redagavo *Jaunimo vadą*). 1923–24 buvo Kauno ateitininkų kuopos pirmininkas, 1925–26 moksleivių ateitininkų s-gos centro v-bos narys. II ateitininkų kongreso Kaune 1925 ir Palangos reorganizacinės konferencijos sekretorius. Dalyvavo Kalinių globos d-jos veikloje. Vokietijoje 1947 ir JAV 1957 buvo Ateitininkų fed-jos tarybos narys, 1952–63 – fed-jos vadas. Lituanistikos in-to narys nuo įsikūrimo (1951), 1973–78 prezidiumo vicepirmininkas. Spaudoje pradėjo bendradarbiauti 1922: *Laisvės* dienraštyje Kaune aprašė lenkų baudėjų dalinio siautėjimą okupuotose Kalesninkų, Nočios ir Rudnios apylinkėse, kur slaptai lankėsi. Katal. laikraščiams teikė apybraižų, reportažų, publicistikos, ideologi-

Simas Sužiedėlis

nių ir istorinių straipsnių, eilėraščių, beletristikos. Dėl jo reportažų serijos *XX amžiuje* (*Anoje pusėje*, slap. Ūlos Sūnus) 1938 vasarą lenkų pasiuntinys Kaune išreiškė nepasitenkinimą Užs. reikalų m-jai. Ist. tyrimų ir straipsnių temos: Vytauto vaidmuo Lietuvos istorijoje, Lietuvos krikštas, Gediminaičiai ir Jogaila, reformacija (kolektyviniai veikalai *Vytautas Didysis*, red. P. Šležas, 1930; *Jogaila*, red. A. Šapoka, 1935; *Krikščionybė Lietuvoje*, red. A. Mantvydas, 1938). Rašė ir apie Latvijos lietuvius (rink. *Pasaulio lietuviai*, 1935). Tyrinėjo Vilniaus miesto ir un-to istoriją. Moksl. straipsnius skelbė *Athenaeum*, *Židinyje*, *Naujojoje romuvoje*, *Žiburiuose*, *Aiduose*, *Tėvynės sarge*, *Lietuvos praeityje*, *Revista Baltica*, *Lituanus*, *Lietuvos aide*, *Drauge*, *Tėviškės žiburiuose*, *Lietuvių dienose*. Atskiromis knygomis išspausdinta: *Vytautas Didysis ir jo žygiai* (1935), *Kautynės ties Šiauliais* (1936), *Kunigas Jonas nuo Kryžiaus* (kun. J. Švagždžio biografija, 1956), *Šv. Pranciškaus lietuvių parapija* (Lawrence, 1953). Suredagavo S. Šalkauskio *Ateitininkų ideologijos* (parašė apžvalginį straipsnį, 1954) II leidimą ir VI ateitininkų kongreso 1960 Čikagoje darbus. Jo kn. *Šventasis Kazimieras* (1983) išversta į vok. ir italų kalbas. Eilėraščius ir beletristiką dažniausiai pasirašinėjo slap. St. Žvirgždas.

SUŽIEDĖLIS Vytautas (g. 1930.VI.21 Kaune), inžinierius. Istoriko Simo Sužiedėlio ir mokytojos A. Sužiedėlienės sūnus, psichologo A. Sužiedėlio ir istoriko Sauliaus Sužiedėlio brolis. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV. 1954 bakalauro laipsniu baigė Northeasterno un-tą Bostone, MA, 1955 mechanikos inžinieriaus magistro laipsniu – Niujorko un-tą. Nuo 1956 dirba *Stone and Webster* b-vėje Bostone. Buvo projektavimo ir statybų vykdymo projektų vadovas. 1974 išrinktas b-vės viceprezidentu, paskirtas vyresn. administratoriumi, nuo 1975 direktorius, vėliau vyresn. viceprezidentas. Projektavo ir statė branduolines jėgaines. Keliose valstijose registruotas inžinierius. Priklauso ALIAS, *Atonic Industrial Forum* ir kt. profesinėms d-joms.

SVILAS Balys (1898.X.28 Drageliškėse, Dusetų vls., Zarasų aps. – 1968.X.29 Detroite, MI), kariškis. Lietuvos kariuomenės pulkininkas leitenantas. Mokėsi Šiaulių ir Voronežo, Rusija, g-jose. Grįžęs į Lietuvą, 1919 įstojo į Karo m-lą Kaune. Baigęs pakeltas leitenantu, tarnavo aviacijoje, įgijo karo lakūno specialybę, vadovavo eskadrilei, buvo pakeltas majoru. Kartu studijavo ekonomiką VDU. 1932 buvo pasiųstas į Čekoslovakijos intendantūros akademiją, kurią baigęs paskirtas į Tiekimo v-bą maisto tiekimo viršininku. Pakeltas pulkininku leitenantu kariuomenėje tarnavo iki 1940 sov. okupacijos. Atvykęs į JAV, po įv. darbų žemės ūkyje, apsigyveno Detroite, įsigijo braižytojo specialybę ir dirbo braižytoju.

SVOGŪNAS Jonas (g. 1953 Brooklyne, NY), šeimos gydytojas. 1971–75 mokėsi šv. Tomo koledže St. Paule, MN. Išvykęs į Indiją, baigė Mysore un-to Kasturbos medicinos koledžą Manipale, Karnatakos valstijoje. Grįžęs į JAV, atliko rezidentūrą šeimos medicinos srityje. Stažavo Šv. Juozapo med. centre Stamforde, CT. Norwalke, CT, verčiasi privačia gydytojo praktika.

Š

ŠABANAS Juozas (**Sabanas;** 1908.II.17 Voronеže, Rusija – 1968.III.20 Čikagoje, IL), gydytojas. Gydytojos chirurgės A. Šabanienės vyras. 1918 grįžo į Lietuvą. 1931 baigė Plungės mkt. seminariją, mokėsi Karo m-loje Kaune; jaun. leitenantas. 1939 *cum laude* baigęs VDU mediciną, dirbo Higienos in-te Kaune, vėliau buvo šio in-to direktorius. Bendradarbiavo *Lietuvos žiniose* ir *Lietuvos ūkininke*. 1944 pasitraukė į Austriją, vėliau į Vokietiją. 1947 persikėlė į JAV ir apsigyveno Čikagoje. Stažavo Ravenswoodo ligoninėje. Išlaikęs egzaminus, Čikagoje vertėsi priv. praktika, dirbo Jackson Parko ir Woodlawno ligoninėse. Priklausė varpininkams, *Sandarai*, su kitais organizavo *Žiburėlio* d-ją moksleiviams šelpti, kurį laiką buvo jos pirmininkas. Bendradarbiavo *Naujienose*.

ŠABANIENĖ Alvina (**Pipinytė, Sabanas-Wells;** g. 1914 Rygoje), gydytoja chirurgė. Gydytojo J. Šabano žmona. 1939 Kaune baigė

Alvina Šabanienė

VDU Med. f-tą. Atvykusi į JAV stažavo ir 1948 įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika Ilinojaus, vėliau ir Arizonos valstijose. 1951–55 gavo chirurgijos stipendiją Mayo klinikose. 1955 išlaikė ortopedinės chirurgijos specialybės egzaminus. Vėliau buvo Northwesterno un-to Čikagoje, IL, profesorė asistentė, vertėsi ir privačia gydytojo praktika (iš pradžių Čikagoje, vėliau Phoenix'e, AZ).

ŠABLEVIČIUS Kazys (Charles **Sable;** 1925.XI.7 Lančiūnavoje, Kėdainių aps. – 2001.IV.29 Čikagoje, IL), muzikos įrašų kolekcininkas ir restauratorius. Iki 1941 mokėsi Dotnuvos g-joje. 1943 pab. vokiečių išvežtas statybos darbams į Vokietiją. 1944 per bombardavimą sunkiai sužeistas, gyveno karo pabėgėlių stovyklose netoli Oldenburgo. 1949 apsigyveno JAV, Čikagoje. 1951 baigė suaugusiųjų g-ją ir kurį laiką studijavo Ilinojaus un-te. Dirbdamas naktimis, 1957 baigė McCormico komercijos koledžą ir iki 1987 dirbo sunkiosios pramonės įmonėse darbų apskaitininku. Kolekcionavo muzikos kūrinių įrašus, nuo 1991 dirbo J. Žilevičiaus Liet. muzikologijos archyve. Susistemino ir katalogavo daug archyvinės medžiagos, restauravo ~300 1921–33 Kauno radiofono ir 1912–33 JAV išleistų plokštelių su A. Šabaniausko, S. Graužinio, D. Dolskio, J. Būtėno, Pupų Dėdės, A. Dvariono ir kt. įrašais. Į kasetes perrašė *Margučio* radijo *Pelkių žiburėlio* laidas. Bendradarbiavo su Lietuvos muzikologais. LŠS narys.

Kazys Šablevičius

ŠADAUSKAS Valdemaras Mykolas Povilas (g. 1949.XI.6 Hanau, Vokietija), visuomenininkas. 1971 De Paulo un-te Čikagoje, IL, baigė ist. studijas. 1964–77 JAV LB Vidurio apyg. v-bos narys, 1967–71 Marquette Parko v-bos narys sekretorius. 1967–80 liet. atstovas Pavergtųjų tautų org-joje. 1990–94 ALTo reikalų vedėjas. 20 metų dalyvavo *Grandies* ansamblio, 7 metus Lietuvių operos veikloje. Skautas, ALTS narys. Apdovanotas LŠS medaliu.

ŠAINAUSKAITĖ Julija (Julie **Shainauskas;** 1931.XII.21 Čikagoje, IL – 1994.XII.6 Elk Grove, IL), psichologė, vienuolė kazimierietė. Ph. D. (1976). 1961 baigė Marywoodo koledžą Scrantone, PA. Pedagogiką studijavo Loyolos un-te Čikagoje, baigė 1971, ten pat apgynė psichologijos doktoratą apie asmenybės pasikeitimą pirmaisiais vienuolinio auklėjimo metais. 1987 įgijo ligoninių administravimo magistro laipsnį. 1973–76 dirbo psichologe Lorettos ligoninėje Čikagoje. 1976–85 Marijos vid. m-los direktorė, 1978–83 vienuolyno administracijos gen. patarėja ir seserų veiklos direktorė.

ŠAKALYS Petras (g. 1915.VI.10 Cambridge, MA), kunigas. 1947 baigė Šv. Jono kun. seminariją Brightone, MA, ir įšventintas kunigu. Bostono, MA, koledže studijavo psichologiją (1965 baigė magistro laipsniu). Harvardo un-te Cambridge – filosofiją. 1947–51 ir 1965–70 kunigavo Šv. Pranciškaus parapijoje Lawrence, MA, 1951–54 Šv. Jurgio parapijoje Norwoode, MA, 1956–64 Šv. Juozapo parapijoje Lowellyje, MA. Nuo 1954 Massachusetso centr. ligoninės seserų m-los, vėliau Karolio kalėjimo, Bostono miesto tarybos kapelionas. Nuo 1970 Šv. Kazimiero parapijos klebonas Brocktone, MA. Nuo 1949 N. Anglijos LB dvasios vadas. 1953–93 N. Anglijos *Kunigų vienybės* pirmininkas. Nuo 1990 N. Anglijos vyčių dvasios vadas. Už nuopelnus Lietuvos vyčiams

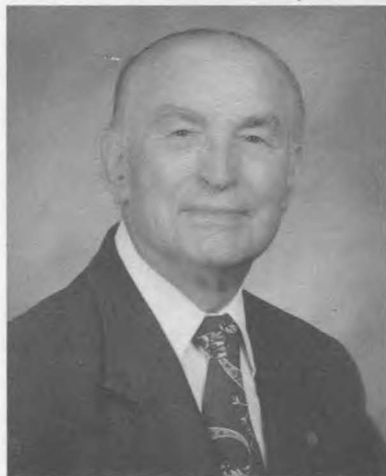
Petras Šakalys

(atgaivino daug neveiklių kuopų) 1984 ir 1994 pelnė apdovanojimų, nuo 2000 – Lietuvos vyčių garbės narys.

ŠAKALYS Vladas (1942.II.9 Vilniuje – 1995.VIII.16 ten pat), pasipriešinimo sov. okupacijai veikėjas, polit. kalinys. Baigė Vilniaus 16-ąją vid. m-lą. Jau mokydamasis 10-oje klasėje buvo teisiamas už antisov. atsišaukimų rengimą ir platinimą: parodomasis teismas Maskvoje 1961 nuteisė 6 metams lagerio. Kalėjo Mordovijoje ir Vladimiro kalėjime. 1967 grįžo į Vilnių, norėjo stoti į VU, bet nebuvo priimtas. 1968 sufabrikavus kriminalinę bylą, buvo nuteistas 4 metus kalėti. Paleistas iš kalėjimo vėl buvo suimtas ir 2 metus tardomas Vilniaus KGB izoliatoriuje. 1973 nuteistas 5 metus kalėti. Paleistas iš kalėjimo, redagavo pogrindinį žrn. *Vytis* (1979, 1–5 nr.). Su J. Sasnausku, A. Terlecku 1979 suorganizavo 45 pabaltijiečių deklaraciją dėl Molotovo–Ribbentropo paktu pagrįstos trijų Baltijos valstybių okupacijos (Maskvoje ją pasirašė ir A. Sacharovas). Pasirašydavo ir kitus raštus sov. valdžiai dėl žmogaus teisių pažeidimo. Prasidėjus pasirašiusiųjų areštams, ėmė slapstytis ir, vengdamas kalėjimo, 1980.VI.26 išvyko į Leningradą ir per Kareliją pasiekęs Suomijos sieną, slapčia ją perėjo ir po 23 d. slapstydamasis pėsčiomis pasiekė Švediją. Iš ten giminių ir BALFo rūpesčiu buvo iškviestas į JAV. Brooklyne, NY, pradėjo dirbti *Kario* redakcijoje. Vėliau apsigyveno Van Nuyse, CA. Lietuvių susirinkimuose aiškino apie padėtį okupuotoje Lietuvoje. Išvengė KGB agentų bandymų pagrobti. 1992 Lietuvoje buvo S. Lozoraičio patikėtinis prezidento rinkimuose. 1994 grįžo į Lietuvą. Buvo sukaupęs dokumentų apie sov. represinių įstaigų veiklą.

ŠAKYTĖ Stasė (**Šakevičiūtė, Surdokienė**; g. 1924.VII.25 Norgėliuose, Veiviržėnų vls., Kretingos aps.), gydytoja odontologė, poetė. 1940 baigė Plungės g-ją. 1942–44 VDU studijavo odontologiją. Pasitraukusi į Vokietiją, studijas tęsė Heidelbergo un-te, kurį 1949 baigė. 1950 atvyko į JAV ir apsigyveno Baltimorėje, MD. Marylando un-te išklausė lit-ros kursą. *Drauge*, *Aiduose* paskelbė eilėraščių; išleido jų rinkinį *Alkana žemė* (1967). 1964–65 Baltimorės Karaliaus Mindaugo lituanistinės šeštadieninės m-los mokytoja. 1978–81 JAV LB Baltimorės apyl. v-bos sekretorė. Priklauso Lietuvių rašytojų d-jai, ateitininkams.

ŠALČIŪNAS Vincas (g. 1917.III.13 Ostankine I, Kybartų vls., Vilkaviškio aps.), elektronikos technikas, kult. darbuotojas. Dainininkės

Vincas Šalčiūnas

O. Šalčiūnienės vyras. 1930–36 mokėsi Kybartų g-joje. Tarnavo Lietuvos kariuomenėje savanoriu. 1938–39 dirbo Klaipėdos uosto, 1939–40 Jurbarko muitinėse. 1940–43 Kauno ir Jurbarko g-jų sekretorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–48 Weilheimo ir Schwäbisch Gmündo pabėgėlių stovyklų direktorius, IRO tarnautojas. Baigė Schwäbisch Gmündo aukštesniosios technikos m-los radijo klasę. 1949 su šeima persikėlė į JAV; lankė elektronikos kursus. 1950–56 *General Electric Supply* b-vės radijo ir televizijos technikas, 1956–80 – *General Electric* b-vėje elektronikos ir planavimo specialistas (abi b-vės Philadelphijoje, PA). Dirbdamas 1964–75 studijavo Riderio koledže, NJ; gavo verslo administravimo diplomą. Nuo 1950 aktyviai dalyvauja JAV LB veikloje: 1962–64 Pietinės New Jersey apylinkės vicepirmininkas, 1986–2000 Palm Beacho, FL, v-bos narys, vicepirmininkas, pirmininkas, nuo 1985 *Floridos paatlančio lietuvių biuletenio* redaktorius. B-vės *Lietuvių namai* Philadelphijoje atkūrėjas ir v-bos pirmininkas (1975–81), iždininkas (1981–82). Dainavo choruose: 1951–82 *Viltyje*, nuo 1984 *Dainoje* (buvo šių chorų v-bos pirmininkas). Dalyvavo visose JAV ir Kanados liet. dainų šventėse, Dainų šventėse Lietuvoje (1994, 1998). Parašė kelionių knygų: *Šalis, kurioje gyvenam* (1991), *Dėdės Samo žemė* (1993); sudarė liet. poezijos rinkinį *Žodžiai nuo Nemuno* (1985), Lietuvos istorijos ir kultūros nuotraukų albumą (1999–2000). Bendradarbiauja liet. spaudoje. Pelnė JAV LB apdovanojimų.

ŠALČIŪNIENĖ Ona (**Kryževičiūtė;** g. 1920.VI.26 Jurbarke), dainininkė, visuomenininkė. Elektronikos techniko, kult. darbuotojo V. Šalčiūno žmona. 1938 baigė Jurbarko g-ją. 1938–39 dirbo sekretore šioje g-joje. 1940–43 VDU Kaune studijavo odontologiją. Po karo apsigyveno JAV. 1951–82 dainavo chore *Viltis*, buvo šio choro solistė. 1954–57 Thomo Jeffersono un-to med. koledžo Philadelphijoje, PA, biochemijos laboratorijos laborantė. 1960–63 lituanistinės m-los Philadelphijoje mokytoja. 1963–82 dirbo operatore b-vėje *MacMillan* Delrane, NJ. 1965–75 dainuoti mokėsi pas J. Augaitytę. 1984–97 *Dainos* choro Juno Beache, FL, solistė. Koncertavo Philadelphijoje, Baltimorėje, MD,

Ona Šalčiūnienė

Elizabethe, NJ, Niujorke, NY, Juno Beache, Miami, FL, St. Petersburge, FL, Pompano Beache, FL. Su chorais dalyvavo visose JAV ir Kanados liet. dainų šventėse, 1994 Pasaulio lietuvių dainų šventėje Vilniuje. JAV LB narė (nuo 1950; 1976 New Jersey p. apyl. pirmininkė), 1970–82 Liet. moterų klubų fed-jos Philadelphijos klubo narė. 1982 už koncertinę veiklą apdovanota BALFo padėkos raštu. Nuo 1994 JAV LB Palm Beacho apyl. v-bos sekretorė.

ŠALČIUS Algimantas (Almus) Petras (1925.XII.1 Kaune – 2000.VI Great Necke, NY), žurnalistas, galerijos savininkas. Prof. P. Šalčiaus ir rašytojos A. Gustaitytės-Šalčiuvienės sūnus. 1943 baigė Kauno VIII g-ją. VDU studijavo žurnalistiką. 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Augsburgo liet. stovykloje. Studijavo Tübingeno, nuo 1949 (apsigyvenęs JAV) – Fordhamo un-tuose. 1958 baigė Workshopo, NY, TV režisierių m-lą. 1956 su žmona Nijole Jagėlaite-Šalčiuviene Niujorke įsteigė dailės galeriją *Almaus galerija,* iš kurios veiklos vėliau (1961 prisidėjus Jurgiui Mačiūnui) išsirutuliojo *Fluxus* judėjimas. Galerijoje buvo nuolat eksponuojami liet. dailininkų (V. Jonyno, A. Galdiko ir kt.) darbai, koncertuodavo iš Lietuvos atvykę menininkai, vyko liet. poezijos vaka-

Algimantas Petras Šalčius

Bronė Šalinaitė-Sukatskienė

rai. Savo iniciatyva iš sovietų okupuotos Lietuvos kvietė kult. ir visuom. veikėjus (už tai JAV LB dažnai ignoruotas). Rengė liet. muzikos vakarus Great Necko b-koje, 1986 jo lėšomis surengtas liet. muzikos vakaras *Carnegie Hall* salėje. Aktyviai bendradarbiavo *Žiburio* ir *Dienos žinių* (Vokietijoje) bei *Tėviškės žiburių* (Kanadoje) laikraščiuose, rašė JAV laikraščiams (*The New York Times*). Nuo 1952 Lietuvių žurnalistų s-gos (pirmosios v-bos narys), nuo 1988 Lietuvos žurnalistų s-gos narys.

ŠALINAITĖ-SUKATSKIENĖ Bronė (1905.II.17 Lawrence, MA - 1975.XI.27 Alpine, NJ), pianistė, dainininkė, pedagogė, kompozitorė. Skambinti fortepijonu ir dainuoti mokėsi vaikystėje. 1923 lavinosi pas pianistą prof. Richą. Trejus su puse metų muzikos mokėsi Milane. 1927 grįžusi į Niujorką, įkūrė savo studiją. 1939 bakalauro laipsniu baigė Niujorko un-tą. Vadovavo *Aido* (Brooklyne, NY), *Sietyno* (Newarke, NY, 1930–45) ir kt. chorams. Koncertavo rytinėse liet. kolonijose ir radiofonuose kaip pianistė, dainininkė, akompaniatorė. Sukūrė solo ir choro dainų, operečių (buvo daug kartų statomos), tarp jų – *Alkis* (1931), *Spartakas* (1931), *Tamyla, Inkvizicija* (1932; muziką kūrė su L. Adohmyan).

ŠALIŪNAS Juozas B. (**Šoliūnas;** g. 1887.IX.28 Vileikiuose, Leipalingio vls., Lazdijų aps.), visuom. veikėjas, kariškis. Mokėsi Leipalingio pr. m-loje. Išmokęs siūti, nuo 1907 dirbo Leipalingyje. 1911 atvykęs į JAV ir apsigyvenęs Waterbury, CT, įsijungė į liet. veiklą; 1915–16 Liet. darbininkų s-gos vicepirmininkas, 1916–17 Lietuvos vyčių sekretorius, 1922–24 ALRKF TF iždininkas. Rinko pinigus Tautos namų Vilniuje statybai, nuo karo nukentėjusių lietuvių šalpai. 1917 įstojęs į JAV kariuomenę, dalyvavo I pasaul. kare Europoje; Prancūzijos fronte buvo sužeistas, pakeltas karininku. 1918–19 dirbo Cenzūros ir spaudos skyriuje Paryžiuje, 1919.III.20 paskirtas JAV kar. misijos Pabaltijo kraštams vertėju; su misija dirbo Latvijoje (latvių frontuose su bolševikais ir bermontininkais), Lietuvoje (frontuose su lenkais prie Širvintų ir su bolševikais prie Ukmergės), Estijoje, Varšuvoje, Vilniuje. 1919.IX.19 grįžo į JAV. Nuo 1938

dirbo draudimo b-vėse Kingstone, PA. Lietuvos vyriausybės apdovanotas Vyčio kryžiaus III laipsnio ordinu.

ŠALNA Antanas Osvaldas (**Shallna;** 1894.II.28 Scrantone, PA – 1971.VI.19 Bostone, MA), teisininkas, visuom. veikėjas. Teisininkės, visuom. veikėjos Z. Šalnienės vyras. 1912 baigė vid. m-lą Scrantone. 1915 dirbo advokatų firmoje Scrantone. 1916 baigė Cornellio un-tą, NY, įgijo bakalauro laipsnį. Tais pačiais metais dirbo Lackawannos rajono, NY, teismo raštinės sekretoriumi. Per I pasaul. karą tarnavo JAV kariuomenėje, gavo jaun. leitenanto laipsnį. Vėliau finansinės b-vės *Brooks and Co.* darbuotojas. Kurį laiką studijavo rusų kalbą Georgetowno un-to Diplomatinės tarnybos m-loje (*Foreign Service School*) Vašingtone, DC. 1921 George Washingtono un-te, DC, įgijo teisės bakalauro laipsnį. Persikėlęs į Bostoną, dirbo F. W. Mansfieldo advokatų įstaigoje. Nuo 1922 vertėsi advakato praktika Massachusettso valstijoje. Įsteigė savo advokatų kontorą, dirbo su žmona teisininke Z. Šalniene bendroje *A. O. ir S. P. Shallna* teisės įstaigoje P. Bostone. Buvo Suffolko rajono aukštesniojo teismo teisėjas, P. Bostono taupomojo banko patikėtinis, advokatas. Nuo 1923 kelių liet. šalpos org-jų, Imigracijos apeliacinės k-jos Vašingtone advokatas. SLA narys, nuo 1936 Įstatų k-jos pirmininkas. 1939 paskirtas Lietuvos garbės konsulu. Priklausė respublikonams, veikė įvairiose amerikiečių org-jose: Tarpt. in-to Bostone teisės patarėjas, vicepirmininkas, patariamosios tarybos narys; Bostono YMCA pirmininkas, Cambridge, MA, YMCA direktorius. Dalyvavo Bostono ir JAV advokatų tarybų veikloje. Massachusettso valstijos Teisininkų d-jos vicepirmininkas (1932 šios d-jos atstovas tarpt. teisės kongrese Hagoje). N. Anglijos baltų–amerikiečių d-jos pirmasis pirmininkas. Paskelbė studijų amer. spaudoje (*The European Conflagration from a Baltic Window*, 1942; *Adjudication of General Kosciuszko's Wills*, 1949; *Baltic Beneficiaries' Representation in our Probate Courts*, 1962), bendradarbiavo LE (buvo teisės patarėjas).

ŠALNA Jonas (g. 1921.III.29 Grybėnuose, Daugėliškio vls., Švenčionių aps.), gydytojas,

Jonas Šalna

visuomenininkas. Dainininkės J. Šalnienės vyras. 1941 baigė Vytauto Didžiojo g-ją Vilniuje. Vienus metus mokytojavo Vilniaus apskrityje. 1942 įstojo į VU Med. f-tą. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Iki 1949 studijavo mediciną Müncheno un-te. 1945–49 Müncheno un-to Lietuvių studentų d-jos pirmininkas ir amer. zonos Liet. studentų s-gos v-bos narys. 1949 persikėlė gyventi į JAV. Stažavo įvairiose Rochesterio, NY, ligoninėse, tarnavo JAV kariuomenėje; kapitonas. 1959–85 vertėsi priv. gydytojo praktika Čikagoje, IL. 1979 LGD Ilinojaus sk. pirmininkas. Aktyviai dalyvavo liet. veikloje: 1976–80 vadovavo Vilniaus krašto lietuvių s-gai, 1986–87 JAV LB Palm Beacho skyriaus, 1993 BALFo skyriaus pirmininkas, nuo 1999 BALFo direktorius. Išėjęs į pensiją, apsigyveno Portage, WI. Bendradarbiauja spaudoje, rašo eilėraščius, kuria medžio skulptūras ir kitus dirbinius. Išleido poezijos knygas *Nurimus banga* (1996) ir *Amžinybės juosta* (1999; abi Vilniuje).

ŠALNIENĖ Janina (**Domeikaitė;** g. 1925.VI.17 Išdaguose, Sintautų vls., Šakių aps.), dainininkė (koloratūrinis sopranas). Gydytojo, visuome-

nininko J. Šalnos žmona. Balsą lavino Vokietijoje pas V. Jonuškaitę ir Händelio kons-joje (Münchene). JAV dainavimą studijavo Eastmano muz. mokykloje Rochesteryje, NY, Čikagoje, IL, pas R. Singletary, B. Saraya ir Northwesterno un-te, IL, pas N. Galbrandseną. Koncertavo Čikagoje ir jos apylinkėse, Miami, St. Petersburge, FL, Kanadoje, Rochesteryje. 1971 *Dainavos* ansamblio pastatytoje B. Budriūno operetėje *Sidabrinė diena* sukūrė Joanos vaidmenį.

ŠALNIENĖ Zuzana (**Puišytė, Shallna;** 1895.XI.20 Batakiuose, Tauragės aps.), teisininkė, visuom. veikėja. Lietuvos garbės konsulo, teisininko A. O. Šalnos žmona. 1900 emigravo į JAV, apsigyveno Worcesteryje, MA. 1919–20 dėstė liet. kalbą liet. vasaros m-loje Bostone, MA. 1921 Bostono un-te baigė teisės mokslus bakalauro laipsniu (buvo pirmoji lietuvė teisininkė JAV) ir įgijo teisę verstis advokato praktika Massachusettso valstijoje. Vėliau dirbo JAV Federaliniame ir Aukščiausiame Teismuose. Iki 1940 dirbo kartu su vyru teisės įstaigoje *A. O. ir S. P. Shallna* P. Bostone, 1940–59 Massachusettso valstijos Apeliacinės k-jos Darbo reikalų skyriuje, 1961 Patariamojoje k-joje. Buvo viena *Moterų balso* bendradarbių. Priklausė respublikonams (1928 įsteigė Lietuvių moterų respublikonių klubą Bostone), Lietuvos dukterų d-jai, SLA (1918–28 Įstatų k-jos narė). Dalyvavo amer. org-jų veikloje: 1929–31 Massachusettso valstijos Moterų teisininkių s-gos, 1948–50 Prekybininkių ir moterų profesionalių klubų s-gos pirmininkė. Dalyvavo tarpt. suvažiavimuose Paryžiuje ir Scheveningene, Olandija; 1951 Tarptautinio moterų suvažiavimo Niujorke pirmininkė, 1952 Moterų padėties k-jos prie JT stebėtoja, 1953 Tarptautinės prekybininkių ir moterų profesionalių s-gos konsultantė. Skaitė paskaitas amer. org-jose bei klubuose apie Lietuvą ir įvairiais tarpt. teis. klausimais. Bendradarbiavo liet. ir amer. spaudoje.

ŠANTARAS Stasys (1909.I.25 Plaštakoje, Balninkų vls., Ukmergės aps. – 1976.VI.19 Čikagoje, IL), kunigas, visuomenininkas. Mokėsi Ukmergės g-joje. 1934 baigė Telšių kun. seminariją, įšventintas kunigu. 1934–37 Plungės g-jos ir 4-ojo pulko kapelionas. 1937–43 Renavo ir Užvenčio parapijų klebonas, 1944 Tryškių klebonas. Veikė katal. jaunimo org-jose. 1944 pasitraukė į Vokietiją, kunigavo Oberelsbacho, Würzburgo, Seligenstadto, Dornstadto stovyklose. 1950 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje. Dalyvavo visuom. veikloje: 1955–60 Čikagos aps. BALFo pirmininkas, JAV LB tarybos narys 1961–64, ir Kultūros fondo pirmininkas. Bendradarbiavo *Žemaičių prietelyje, Drauge.*

ŠAPKUS Jurgis (**Sapkus;** g. 1928.IV.24 Panevėžyje), tapytojas, skulptorius. Su tėvais pasitraukęs iš Lietuvos, 1947 Augustdorfe, Vokietija, baigė liet. g-ją. 1948–50 Freiburgo taikomosios dailės m-loje studijavo grafiką, 1951 Müncheno dailės akademijoje – tapybą. 1952 apsigyveno Čikagoje, IL. Kurį laiką dirbo vitražo dirbtuvėje. 1954–58 dailės studijas tęsė Čikagos dailės in-te. 1957–58 turėjo savo mokomąją skulptūros studiją. Sukūrė dekoracijų liet. teatro pastatymams (P. Vaičiūno *Prisikėlimas,* J. Petrulio *Prieš srovę,* miuziklui *Eglė žalčių karalienė, Kepėjo sūnus* ir kt.), Šv. Kryžiaus bažnyčios Čikagoje fasado skulptūras (1960). Nuo 1962 gyvena Manhattan Beache, CA.

Jurgis Šapkus

1962–82 dirbo dizaineriu ir vadybininku žaislų gamybos b-vėje *Mattel;* daug prisidėjo prie lėlės Barbės kūrimo, turi 16 žaislų mechanizmų išradimų patentų. Sukūrė fontano kompoziciją *Dvyniai* (1968) Švč. Mergelės Marijos ligoninėje Apple Valley, CA, figūrinės molbertinės tapybos paveikslų, kamerinių ir dekoratyvinių skulptūrų, vitražų (Šv. Donato bažnyčioje Elmhurste, IL, lenkų bažnyčioje Čikagoje ir kt.). Aliejinės tapybos, akrilo, akvarelės kūriniai (*Paskutinė vakarienė*, 1965; *Nelaimingieji; Disputas; Pieta*, 1988) spalvingi, kontrastingų derinių. Skulptūros iš bronzos, aliuminio, terakotos, alebastro (*Smuikininkas*, 1979; *Seserys*, 1984; *Poilsis*, 1988); jos apibendrintų, moderniai stilizuotų formų. Dalyvavo parodose JAV, Vokietijoje, Kanadoje, surengė 6 individualias parodas (1998 – Nac. galerijoje Vilniuje; 10 parodoje eksponuotų paveikslų padovanojo Lietuvos dailės muziejui, 5 – Panevėžio muziejui). Dalyvauja įvairių dailės org-jų veikloje, yra Tarptautinio skulptūros centro Vašingtone, DC, narys.

ŠARAUSKAS Rimantas Jurgis (g. 1945.IV.2 Bavarijoje, Vokietija), kunigas. Ph. D. (1979). 1967 filosofijos bakalauro laipsniu baigė kunigų seminariją Mundeleine, IL, o 1968 gavo teologijos bakalauro laipsnį. Ilinojaus technologijos in-te studijavo viešąjį administravimą, 1970 baigė magistro laipsniu. Dirbo *Belmacchi and Volini* b-vėje kaip Čikagos viešųjų patarnavimų dep-to planavimo analitikas. Švč. Marijos Mergelės kunigų seminarijoje Mundeleine 1975 įgijo teologijos licenciatą, Northwesterno un-te apgynė doktoratą iš pastoracinio darbo. Kunigu įšventintas 1973, iki 1982 vikaras amer. parapijose Čikagoje. 1976–79 buvo dvasininkų s-gos pirmininkas, kurį laiką Studentų ateitininkų s-gos dvasios vadas. 1979–80 Valstybės dep-to pasekretorio asistentas polit. reikalams (pirmas lietuvis kunigas, konkurse laimėjęs Baltųjų rūmų stipendiją), dirbo Europos ir Sov. Sąjungos k-te. Čikagos arkivyskupijos Tyrimų ir planavimo tarybos direktorius. 1982–85 JAV LB tarybos narys. Nuo 1990 JAV Vyskupų konferencijos Pagalbos Rytų Europos bažnyčioms k-to direktorius. Šventojo Kapo riteris (1990).

Vincas Šarka

ŠARKA Vincas (1897.XI.1 Barboriškyje, Veprių vls., Ukmergės aps. – 1977 Detroite, MI), teisininkas. Mokėsi g-joje Ukmergėje, dalyvavo aušrininkų veikloje. 1918 baigė M. Yčo liet. g-ją Voroneže, Rusija. Tais pačiais metais grįžęs į Lietuvą, dirbo Ukmergės ir Jurbarko miškų urėdijose. Nuo 1921 buvo teismų tarnautojas, studijavo Lietuvos un-to Teisių f-te. 1929–38 Panevėžio apygardos teismo, 1939–44 Apeliacinių rūmų bei Vilniaus apygardos teismo teisėjas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1950 persikėlė į JAV, buvo Detroito Lietuvių namų b-vės pirmininkas.

ŠARKAITĖ Laima (g. Omahoje, NE), pianistė. Baigė Nebraskos Wesleyano un-tą (muz. bakalauro laipsnis). Dažnai skambino minėjimuose ir kt. renginiuose, akompanavo chorui *Rambynas*. 1988 Clevelando valstijos un-te gavo muz. magistro laipsnį (studijavo pas A. Kuprevičių).

ŠATAS Donatas (1929.IV.7 Vabalninke, Panevėžio aps. – 1999.IX.3 Vilniuje; palaidotas Panevėžyje), chemijos inžinierius. Mokėsi Biržų g-joje. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją. 1948–49 studijavo Pabaltijo un-te Hamburge-

Donatas Šatas

Pinneberge. 1949 persikėlė į JAV. 1953 baigė Ilinojaus technologijos in-tą ir 8 m. dirbo jo tyrimų centre. 1957–69 *Kendall* b-vės tyrimų sk. grupės vadovas Baringtone, IL. 1969–78 technikos direktorius *Whitman Products* f-ke Warwicke, RI. Nuo 1975 ten pat nuosavos b-vės *Satas and Associate* lipnių ir polimerinių dangų konsultantas. Organizavo seminarus JAV, Meksikos, Šveicarijos, Olandijos inžinieriams. Padarė 12 patentuotų išradimų. Tyrė verslo Lietuvoje galimybes. Parašė 7 kn.; svarbesnės: *Web Processing and Converting Technology and Equipment* (1983), *Plastics Finishing and Decoration* (1986), *Handbook of Pressure Sensitive Adhesive Technology* (1981, II leid. 1989, III – 1999). Bendradarbiavo žrn. *Chemical Abstracts, Applied Mechanics Reviews*. 1967–69 buvo žrn. *Technikos žodis* vyr. redaktorius. ALIAS Čikagos, vėliau Bostono sk. pirmininkas. Veikė *Santaroje-Šviesoje*. Buvo žrn. *Metmenys* redakcijos bendradarbis. Būdamas PLB v-bos vicepirmininkas, suorganizavo *Encyclopaedia Britannica* straipsnių apie Lietuvos okupaciją atitaisymą. Dalyvaudavo MKS. Rėmė Lituanistikos katedrą Čikagos un-te. Organizavo JAV specialistų keliones į Lietuvą.

ŠATAS Romas Algirdas (**Shatas;** 1921.XII.7 Kaune – 1997.X.31 Sunny Hillse, FL), fizikas. 1944 baigė VDU Kaune (elektrotechnikos inžinieriaus specialybė). Vok. okupacijos metais dalyvavo lietuvių antinaciniame pasipriešinime. Pasitraukęs iš Lietuvos, 1946–49 studijas tęsė Tübingene. Vėliau apsigyveno JAV. 1963–72 studijavo (su pertrauka) fiziką ir matematiką Alabamos, Colorado ir kt. JAV un-tuose. Dirbo tiriamąjį darbą JAV kar. pajėgų laboratorijose, *Boeing, Southern Technologies* b-vėse, nuo 1983 buvo *Teledyne Brown Engineering* b-vės moksl. konsultantas Huntsville, AL. Padarė išradimų (8 JAV patentai). Parašė kn. *Topics in Fields and Solids* (su C. A. Coulter, 1968), paskelbė straipsnių profesiniuose žurnaluose, *Drauge*. Lietuvos laisvinimo temomis rašė dienraščiui *The News Herald*. Buvo ateitininkas, korp. *Grandis* filisteris. Priklausė Liet. fronto bičiuliams, veikė JAV LB Sunny Hillso apyl. valdyboje.

ŠATAS Viktoras (g. 1949.IX.7 Münchene, Vokietijoje), verslininkas. Ekonomistės, sportininkės, mokytojos M. M. Šatienės vyras. Tėvų atvežtas į JAV, mokėsi Čikagoje, IL. 1970 baigė YMCA verslo in-tą. Dirba b-vėje *Alex Realty* nekilnojamojo turto agentu. 1979–85 Nekilnojamojo turto org-jos direktorių tarybos narys, 1982–84 – tarybos prezidentas. 1981

Viktoras Šatas

išrinktas šios org-jos metų žmogumi, 1996 – labiausiai pasižymėjusiu agentu (*Realtor Hall of Fame*). JAV nekilnojamojo turto s-gos, LB narys, Čikagos Jaunimo centro narys, liet. org-jų rėmėjas. 1989 įsijungė į pagalbos Lietuvai org-jos *Hot Line* veiklą.

ŠATIENĖ Marija Milda (**Bendinskaitė**; g. 1950.V.3 Panevėžyje), ekonomistė, sportininkė, mokytoja, visuomenininkė. Verslininko V. Šato žmona. 1968 baigė Panevėžio VI vid. m-lą, 1974 – VU Ekonomikos f-tą. 1965 Lietuvos moksleivių spartakiadoje laimėjo stalo te-

Marija Milda Šatienė

niso varžybas. 1966–69 Panevėžyje žaidė *Žalgirio* ir *Dinamo* sporto klubuose, respublikinėse varžybose tapo čempione. 1974–77 dirbo Vilniaus naftos produktų tiekimo v-boje ekonomiste. Ištekėjusi 1978 persikėlė į JAV. 1991 įsijungė į pagalbos Lietuvai org-jos *Hot line* veiklą. Nuo 1994 dalyvauja Lietuvos našlaičių globos būrelio *Saulutė*, nuo 1998 – *Vaiko vartai į mokslą* veikloje. Nuo 1994 Pedagoginiame lituanistikos in-te dėsto geografiją, etnologiją; nuo 2002 šio in-to direktorė. Nuo 1998 priklauso ŠALFASS, tais pačiais metais dalyvavo Pasaulio lietuvių sporto žaidynėse Lietuvoje, stalo teniso varžybose laimėjo bronzos medalį. Priklauso JAV LB, LF, yra Čikagos lietuvių Jaunimo centro direktorė (nuo 2000). Dirba Čikagos liet. m-lose. Bendradarbiauja liet. spaudoje.

ŠATINSKAS Henrikas A. (g. 1936 Kaune), transporto vadybininkas. 1949 atvyko į JAV. Studijavo Drexelio ir Temple un-tuose, Philadelphijoje, PA; baigė prekybos administravimo studijas bakalauro laipsniu. Dirba lėktuvų ir oro uostų aptarnavimo b-vėje *Hudson General Corporation* Long Islande, NY; transporto viceprezidentas. Yra Mokslo patarimų k-jos narys Newfoundlando ir Labradoro provincijose, Kanada. *Greater Jamaica Development* korporacijos direktorato narys. MKS prelegentas.

ŠAUČIŪNAS Jonas (1891.III.11 Stankūnų Ažubalio vienkiemyje, Pandėlio vls., Rokiškio aps. – 1991.X.4 Dallase, PA), vargonininkas, chorvedys, visuomenininkas. Baigęs pr. m-lą, pradėjo mokytis vargonuoti. Nuo 1910 gyveno JAV, vargonininkavo Šv. Jurgio liet. parapijoje Bridgeporte, CT. Subūrė parapijos chorą, šeštadieniais ir per atostogas vaikus mokė liet. kalbos ir Lietuvos istorijos. 1912–13 studijavo Niujorko konservatorijoje, NY, ir pas vietos muz. mokytojus. Nuo 1914 buvo ALRK Vargonininkų s-gos narys (1924–25, 1928 ir 1930 s-gos seimo pirmininkas, 1943–46 s-

Jonas Šaučiūnas

gosraštininkas ir iždininkas). 1914–21 Bridgeporte turėjo spaustuvę, redagavo *Tėvynės balso* vietos žinias. 1916–17 buvo Lietuvos vyčių Connecticuto aps. pirmininkas. 1918 suorganizavo chorą *Spindulys*. Su juo pastatė 4 M. Petrausko operetes, koncertavo. 1918 buvo Bridgeporto liet. atstovas Amerikos liet. kongrese Niujorke, NY; su choru dalyvavo šio kongreso jungtinių chorų koncerte. Nuo 1920 vargonininkavo Švč. Mergelės Marijos Apreiškimo liet. parapijoje Kingstone, PA, 1921–22 vadovavo ir *Aušros* chorui Plymouthe, PA. 1922–24 tobulinosi pas prof. J. Masoną Wilkes Barre, PA, vėliau Marywoodo koledže Scrantone, PA, pas prof. N. Montani. Su parapijos choru koncertavo, rengė vaidinimus, dalyvavo liet. dainų šventėse. 1929 ir 1931 su choru įdainavo liet. dainų ir giesmių 8 plokšteles, per Atlantic City, NJ, radiją surengė liet. kūrinių koncertą. 1945 vadovavo Wyomingo klonio S. Šimkaus vyrų chorui. Nuo 1955 vargonininkavo Šv. Kryžiaus Atradimo lenkų parapijoje Wilkes Barre. Subūrė *Padaužų* grupę (ji atliko komiškas dainas, įdainavo plokštelę). Surinko ir parengė spaudai įv. kompozitorių 30 kalėdinių giesmių rinkinį *Kalėdų balsai* (išl. 1949, II leid. 1952), *Vesperae in H. Sanctissimi Sacramenti* chorui (1950), išleido savo liaudies dainų rinkinį chorui *Mano karukas* (1954). Prisidėjo, kad 1960 būtų išleistos J. Žilevičiaus mišios *Missa Salve Jesu Parvule*. Parašė giesmių, dainų, scenos veikalėlių vaikams. Buvo *Dainos* d-jos knygininkas ir naujų muz. kūrinių leidimo k-jos pirmininkas.

ŠAULIENĖ Augusta (**Zauniūtė, Saulys;** g. 1921 Rygoje), gydytoja. Gydytojo ir spaudos darbuotojo V. Šaulio žmona, gydytojos A. J. Šaulytės motina. Medicinos daktarė (1946). Baigusi Šv. Kazimiero mergaičių g-ją Kaune, iki 1943 VDU studijavo mediciną. Po vienų metų stažuotės įgijo praktikos teisę. 1944 pasitraukė į Vokietiją, dirbo Allensteino vaikų ligoninėje. 1945–47 Tübingeno un-to klinikų Vaikų ir vidaus ligų sk. gydytoja. Tübingeno un-te apgynė doktoratą. 1947–49 pabėgėlių stovyklos Dornstadte gydytoja. Persikėlusi į JAV, stažavo ir specializavosi Ilinojaus un-to klinikose. Išlaikiusi egzaminus, nuo 1952 vertėsi priv.

Augusta Šaulienė

praktika. Nuo 1960 Čikagos, IL, Sveikatos dep-to klinikų pediatrė. 1978 įgijo šeimos gydytojo specialybę. Priklauso amer. ir liet. profesinėms org-joms.

ŠAULINSKAS Juozas (1879.VII.29 Kašoniuose, Jiezno vls., Alytaus aps. – 1959.IV.30 Čikagoje, IL), kunigas. Atvykęs į JAV, 4 metus mokėsi Šv. Vincento koledže Beatty, PA, 1914–22 Šv. Bonaventūro kun. seminarijoje Allegany, NY. Kunigu įšventintas 1922 Čikagoje, čia ir kunigavo visą laiką: vikaras Nekalto prasidėjimo parapijoje iki 1927, Šv. Jurgio parapijoje 1927–35, klebonas Šv. Mykolo parapijoje 1935–44, Visų Šventų parapijoje 1944–59. Dalyvavo liet. ir rel. organizacijų veikloje, parėmė jėzuitų Jaunimo centro statybą.

ŠAULIS Jane (g. Pittsburgho apyl.), dainininkė (mecosopranas). Debiutavo Curtis muz. in-to Operos skyriuje Philadelphijoje. Reiškėsi kaip Niujorko miesto operos, San Diego operos solistė, koncertavo su Philadelphijos simf. orkestru. Sukūrė vaidmenų G. Rossini *Sevilijos kirpėjas*, G. Puccini *Madame Butterfly*, G. Donizetti *Lucia di Lammermoor*, U. Giordando *Andrea Chénier* ir kt. operose. 1979 su seserimi pianiste Zola Šaulis koncertavo *Carnegie Hall* J. S. Bacho 294-ųjų gimimo metinių proga.

ŠAULIS Zola (g. Pittsburgho apyl.), pianistė. Kaip pianistė 7 metų debiutavo su Philadelphijos orkestru. 1960 tarpt. J. S. Bacho konkurse, 1969 tarpt. Rio de Janeiro pianistų konkurse laimėjo I vietą. 1971 gavo Naumburgo premiją. 1971 debiutavo *Alice Tully Hall*, 1974 – *Carnegie Hall*. Koncertavo JAV (su seserimi dainininke Jane Šaulis), Vokietijoje. Įrašė plokštelių (skambino J. S. Bacho kūrinius).

ŠAULYS Alfredas (g. 1937 Lietuvoje), fizikas. Ph. D. (1966). Po II pasaul. karo persikėlė į JAV. 1959 Ilinojaus technologijos in-te Čikagoje, IL, gavo bakalauro, Michigano un-te – daktaro laipsnį. Dirba Brookhaveno nac. laboratorijoje, NY; tyrinėja elementariąsias daleles. Paskelbė >50 moksl. straipsnių apie elementariąsias daleles.

ŠAULYS Jonas (1916.X.26 Maizeville, PA – 1990.VII.12 Dariene, IL), kunigas marijonas. Vienuolės O. Šaulytės brolis. 1932 įstojęs į marijonų ordiną, studijavo Marijonų seminarijoje Marian Hillse, IL. Kunigu įšventintas 1940. Iki 1947 dėstė Marianapolio seminarijoje Thompsone, CT. 1947–50 studijavo Popiežiškajame Angelicum un-te. 1950–53 Aušros Vartų parapijos vikaras Čikagoje, IL. 1953–58 Marijonų seminarijos profesorius Marian Hillse. Vėliau dirbo Kalifornijos, Čikagos parapijose, Šv. Petro parapijoje Kenoshoje, WI, amer. parapijoje Dariene.

ŠAULYS J. Vacys (g. 1945 Vokietijoje), chemikas, gamtosaugininkas. Ilinojaus technologijos in-te gavo chemijos bakalauro laipsnį. Vėliau tęsė gamtos apsaugos inžinerijos studijas. Dirba Gamtos apsaugos agentūroje Didžiųjų Ežerų įstaigoje Čikagoje, IL. JAV ir Kanados tarpt. k-jos Pramoninės taršos k-to narys.

ŠAULYS Vaclovas (**Saulys;** g. 1920.I.16 Stempliuose, Švėkšnos vls., Tauragės aps.), gydytojas, spaudos darbuotojas. Gydytojos A. Šaulienės vyras, gydytojos A. J. Šaulytės tėvas. Medicinos daktaras. 1939 baigė Švėkšnos *Saulės* g-ją, 1944 – VDU Med. f-tą. Priklausė ateitininkams ir korp. *Gaja*, dirbo VDU studentų atstovybėje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Ten

Vaclovas Šaulys

Tübingeno un-te tęsė studijas. 1949 atvykęs į JAV, įgijo anesteziologo specialybę. 1965–66 buvo Ilinojaus LGD, 1974–89 Ateitininkų šalpos fondo pirmininkas. Nuo 1968 *Lietuvių gydytojų biuletenio* red. kolegijos narys. 1972–73 ALGS sekretorius. Nuo 1981 žrn. *Medicina* redaktorius.

ŠAULYTĖ Augusta Jūratė (**Saulys;** g. 1952 Čikagoje, IL), gydytoja pediatrė. Gydytojų Augustos ir Vaclovo Šaulių duktė. 1974 baigė Ili-

Augusta Jūratė Šaulytė

nojaus un-tą Čikagoje, įgijo biologijos ir chemijos bakalauro laipsnį, 1979 baigė P. Ilinojaus un-to Med. m-lą Springfielde. 1979–82 stažavo ir specializavosi Vaikų ligoninėje Buffalo, NY, 1982–84 – Čikagos un-to Med. centro Pediatrijos skyriuje. 1984–90 šio skyriaus pediatrijos profesorė asistentė. Nuo 1990 vaikų ligoninės Oaklande, CA, gydytoja. Paskelbė moksl. straipsnių. Priklauso amer. profesinėms org-joms, korp. *Gaja* (nuo 1983), ALGD (nuo 1979).

ŠAULYTĖ Ona (**sesuo Aloyza,** g. 1914.IX.15 Maizevillyje, PA), vienuolė. Kun. J. Šaulio sesuo. 1929 atvykusi į Lietuvą, įstojo į Nekaltai Pradėtosios Marijos vargdienių seserų kongregaciją. Mokėsi Marijampolės g-joje, studijavo VDU Teologijos-filosofijos f-te. 1936 grįžo į JAV ir nuo 1939 buvo Villa Maria vienuolyno Thompsone, CT, vyresnioji, nuo 1940 visų kongregacijos seserų JAV provincijolė ir noviciato magistrė, 1948–60, 1966–72, 1980–84 JAV ir Kanados provincijolė. Pastatydino J. Matulaičio slaugos namus (1968; nuo 1984 namų dvasios vadovė), vienuolyno paminklinę Švč. Mergelės Marijos koplyčią (1955), įsteigė *Immaculata Press* leidyklą (1948). 1984 ALRK MS apdovanota nusipelniusios lietuvės žymeniu.

ŠČIUKAUSKAITĖ Veronika (**Schmidt;** g. 1913.VIII.14 Kaune), tenisininkė. Vid. m-lą baigė Kaune. Tenisą žaisti pradėjo jaunystėje. 1928 laimėjo I Lietuvos teniso pirmenybes. Pirmoji gavo čempionės titulą ir vienintelė jį išlaikė per visą Nepriklausomos Lietuvos laikotarpį. 1930 laimėjo varžybas Zoppote (Vokietijos jaunių turnyre), 1934 Karaliaučiaus tarpt. turnyre, 1937 Estijoje ir 1938 Suomijoje šių kraštų surengtuose turnyruose. 2 aukso medalius laimėjo tautinėje olimpiadoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, ten laimėjo keletą tarpt. turnyrų. Emigravusi į JAV, apsigyveno Niujorke, NY. Dalyvavo *West Side* teniso klubo turnyruose, užimdavo prizines vietas.

ŠEMETA Aleksas (1903.XII.3 Šiauliuose – 1968.XII.13 Clevelande, OH), visuomenininkas. Mokėsi Šiaulių g-joje. Dalyvavo kautynėse su bermontininkais; bermontininkų kar. krovininio traukinio puolimo metu (1919.XI.18) prie Andriejavos dvaro (netoli Šiaulių) buvo sužeistas. Nuo 1930 bendradarbiavo spaudoje. 1930–32 Kauno šaulių būrio v-bos pirmininkas. Tarnavo Vidaus reikalų m-joje. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1949 persikėlė į JAV. 1956 su kitais įkūrė Clevelando liet. demokratinių grupių prezidiumą, buvo jo narys. Rašė į *Keleivį, Naujienas, Šiaulių momentą, Trimitą* (slap. Guberniškis, Aleksas Smeltyniškis, Vaclovas Švendris, Vaišnoris, A. Š., Š. a.).

ŠENBERGAS Valdemaras Jonas Vsevolodas (1898.VIII.25 Gardine, Baltarusija – 1985.I.2 Clevelande, OH), aviatorius, skautų veikėjas. Lietuvos kariuomenės plk. ltn. (1940). Mokėsi Kauno, Maskvos g-jose. 1915 Maskvoje įstojo į skautų org-ją. 1917 Sankt Peterburgo garbės skautas, 1918 Rusijos vyr. skautų štabo narys, draugovių organizatorius, vyresn. skautininkas. 1918 Sankt Peterburge su dr. J. Alekna įkūrė skautams Lietuvoje organizuoti pagalbos d-ją, Vyr. skautų štabą. 1918 baigęs Sankt Peterburgo VI g-ją, įstojo į Rygos politechnikos in-tą, bet bolševikams puolant Rygą, sugrįžo į Lietuvą ir 1919 stojo į Lietuvos karo aviacijos m-lą Kaune, 1920 dalyvavo mūšiuo-

Valdemaras Jonas Vsevolodas Šenbergas

se su lenkais. 1921 paskirtas II oro eskadrilės vadu, gavo karo lakūno vardą. Iki 1940.V.21 buvo oro uosto komendantas, techn. dalies vedėjas. 1921 pirmosios skautų vadovų stovyklos Karmėlavoje organizatorius ir vadovas. 1924 tarpt. skautų sąskrydyje Danijoje liet. skautų draugovės vadovas, atstovas tarpt. konferencijoje, I ir II Tautinės skautų stovyklos vadovas, Palangos sąskrydžio stovyklos viršininkas. Aviacijos klausimais rašė spaudoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Augsburge. 1948 dalyvavo III Tautinėje skautų stovykloje Mittenwalde. 1949–51 Vokietijos liet. skautų rajono vadovas. 1951 tarpt. sąskrydyje Austrijoje vadovavo liet. skautams. Atvykęs į JAV, apsigyveno Clevelande, dirbo gamyklose. 1952–56 buvo LSS Amerikos vidurio rajono vadovas. Clevelando *Pilėnų* tunto skautų rėmėjas. LSS garbės skautininkas, skautų spaudos bendradarbis. Apdovanotas Vyčio kryžiumi su kardais (1923), Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (1933), Italijos *Corona d'Italia* ordinu (1930), Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių (1928) ir Nepriklausomybės medaliais, *Plieno sparnų* garbės ženklu (1932), LSS Geležinio Vilko (1925), Lelijos (1928) ordinais, yra gavęs latvių ir danų skautų apdovanojimų.

ŠEPETYS Stasys (g. 1911.IX.20 Kaune), statybos inžinierius. Pradžios ir vid. mokslą baigė Kaune. 1929–36 studijavo VDU Technikos f-te (pas archit. M. Songailą); gavo statybos inžinieriaus diplomą. 1937–38 Karo m-los Kaune aspirantas (įgijo atsargos ltn. laipsnį). Studijuodamas su kitais įsteigė Akademinį sporto klubą; priklausė Studentų technikų d-jai, vyrijai *Plienas*, inžinierių korp. *Plienas* (buvo jos paskutinysis sekretorius), Lietuvos inžinierių ir architektų d-jai (1940 statybos sekcijos sekretorius). 1936–37 dirbo Susisiekimo m-jos Vyr. kelių v-boje (prie Žemaičių plento tiesimo), 1938–40 Vyr. statybos ir sauskelių inspekcijos kelių inžinierius; suprojektavo Zarasų–Rokiškio ir Jurbarko–Tauragės plentus; 1939 atstovavo Lietuvai Pabaltijo kelių konferencijoje Taline. 1940 k-jos statybos įstatymui rengti sekretorius. 1941–44 suorganizavo Kauno suaugusiųjų in-to Technikos skyrių, buvo jo direktorius, dėstytojas; dar dėstė Kauno aukštesniojoje technikos m-loje. 1944 pasitraukė į Vokietiją; dirbo statybos inžinieriumi, dėstė Wiesbadeno ir Offenbacho pabėgėlių stovyklų amatų m-lose. 1946–47 LB Švietimo v-bos spec. m-lų inspektorius. 1948 persikėlęs į Kanadą, dirbo statybos inžinieriumi. 1963 atvyko į JAV, apsigyveno Los Angeles, CA. Baigė Gynybos dep-to apsaugos nuo atominės bombos kursus; įgijo profesionalaus specialisto (statybinė statika) teises. Suprojektavo kosminių palydovų kontrolės pastatą, slėptuves nuo atominės bombos (išleistas leidinys *Parametric Study of Small Personal Blast Shelters*), suprojektavo erdvėlaivio atraminio bokšto konstrukcijas. Apdovanotas Lietuvos d. kunš-čio Gedimino III laipsnio medaliu.

ŠEPETYTĖ Asta (g. Detroite, MI), pianistė, fleitininkė, muz. pedagogė. Muzikos iš pradžių mokėsi Lansinge, MI. 1981 magistro laipsniu baigė R. Mičigano un-tą (studijavo muziką). Dėsto La Grande Parko aukštesniojoje muz. m-loje De Kalbe, IL. Vadovauja m-los orkestrams. 1983 JAV LB Kultūros tarybos surengtame jaunųjų instrumentininkų konkurse Clevelande laimėjo I premiją. Koncertuoja kaip solistė, akompanuoja renginiuose, dėsto m-lose. Groja Š. Ilinojaus un-to orkestre. 1989 išleido plokštelę. Nuo 1997 muzikos m-los vedėja Madisone, WI.

ŠEPKUS Aleksandras (Alex **Šepkus;** g. 1954.III.24 Kaune), juvelyras. 1977 Lietuvos dailės in-te baigė dizainą (juvelyro specialybė). Nuo 1977 dalyvauja parodose Lietuvoje (*Tradicija ir ateitis*, 2000), JAV ir kitose šalyse. Nuo 1980 Lietuvos dailininkų s-gos narys. 1988 emigravo į JAV, apsigyveno Niujorke, NY. Iš pradžių kūrė papuošalus pagal užsakovų projektus. 1992 įsteigė personalinę įmonę, į kurią padirbėti nuolat kviečia ir gabius juvelyrus iš Lietuvos. 2001 Čikagos, IL, centre atidarė papuošalų saloną *Alex Šepkus*, jo kūriniais prekiauja >70 juvelyrikos parduotuvių daugelyje JAV miestų. Iki 2002 vidurio sukūrė >400 dirbinių: segių, žiedų, apyrankių, sąsagų, vėrinių, auskarų. Ankstyvieji papuošalai inspiruoti pasaulio istorijos, lit-ros, muzikos kūrinių (žiedas *Šokis*

Aleksandras Šepkus

tamsoje, 1988), jie daugiausia iš sidabro, dekoruoti auksu, pusbrangiais akmenimis, dramblio kaulu, įrašais, vaizdiniais motyvais. Vėliau ištobulino aukso ir platinos meninį apdirbimą, ėmė naudoti smaragdus, deimantus, safyrus, rubinus; unikalius papuošalus kuria retai. Kūriniuose talentingai interpretuojamos senųjų kultūrų dailės stilių apraiškos (kaklo papuošalas *Maži langiukai* 2001), jie išsiskiria rafinuotumu, sudėtinga ornamentine kompozicija, ypatingu preciziškumu. Juvelyro papuošalų yra įsigiję žymūs JAV politikai, žurnalistai, verslininkai (*Microsoft* įkūrėjas B. Gatesas). 1993 Niujorke pelnė Amerikos juvelyrų metų dizainerio vardą (*New Designer of the Year Award from Jewelers of America*).

ŠERKŠNAS Antanas (1903 Bertašiūnuose, Veisiejų vls., Seinų aps. – 1966.VI.24 Bloomfielde, CT), pedagogas. Ph. D. (1942). 1929 baigė S. Daukanto mkt. seminariją Kaune. 1935 VDU baigė liet. filologijos studijas. Už disertaciją *Pedagoginis santykiavimas klasės bendruomenėje* gavo daktaro laipsnį. Ped. mokslus tęsė 1944 Vienos un-te. Mokytojavo įv. g-jose, Kaune buvo M. Pečkauskaitės g-jos ir V g-jos direktorius. 1945–48 liet. g-jos Vokietijoje inspektorius. 1948 persikėlė į JAV. 1948–50 redagavo *Ameriką*. 1950–54 Annhursto koledže dėstė filosofiją ir pedagogiką, nuo 1954 Hartfordo un-te, CT, – psichologiją, dirbo miesto švietimo v-boje. Ped. klausimais rašė *Lietuvos mokykloje, Židinyje, Naujojoje romuvoje, XX amžiuje*. Išleido kn. *Mokyklinė bendruomenė* (1939, premijuota Liet. katal. mkt. s-gos). 1955–58 redagavo vaikų žrn. *Eglutė*.

ŠESTAKAUSKAS Petras (1897.XI.1 Antalieptėje, Zarasų aps. – 1980.V.13 Čikagoje, IL), visuomenininkas, kariškis. Vid. m-lą baigė Sankt Peterburge. 1928–34 VDU Teologijos-filosofijos f-te studijavo istoriją. 1919 stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. 1921–40 dirbo Karo muziejuje Kaune: 5 kartus vyko į Maskvą pagal Lietuvos ir Sov. Rusijos taikos sutartį pargabenti į Rusiją išvežtų Vilniaus karo muziejaus eksponatų. Organizavo karo invalidams šelpti k-to įmones. 1926–34 buvo Aklųjų s-gos pirmininkas ir vienas Aklųjų in-to steigėjų. Sov. valdžios iš Lietuvos kariuomenės atleistas 1940; majoras. 1944 pasitraukė į Vokietiją, buvo Augsburgo stovyklos ir Liet. tremtinių

Petras Šestakauskas

d-jos pirmininkas. 1949 persikėlė į JAV ir apsigyvenęs Čikagoje įsijungė į visuom. veiklą. Dalyvavo Laisvės kovų muziejaus steigime. Bendradarbiavo *Karyje, Karde, Naujojoje romuvoje*. Išleido kn. *Šarvai* (1936), *Senoviniai šaunamieji ginklai* (1939). Apdovanotas Vyčio kryžiaus III laipsnio ordinu.

ŠEŠPLAUKIS Alfonsas (**Tyruolis;** g. 1909.IX.10 Linkuvoje, Šiaulių aps.), pedagogas, poetas, vertėjas, kritikas. Ph. D. (1949). 1928 baigęs Linkuvos g-ją, Lietuvos un-to Teologijos-filosofijos f-te studijavo germanistiką ir liet. filologiją. 1933 baigęs VDU, mokytojavo Kauno jėzuitų g-joje, 1934–37 Marijampolės marijonų g-joje, 1937–44 Šiaulių berniukų g-joje. 1928–31 ir 1943–44 buvo Lietuvos radiofono bendradarbis. 1944 pasitraukė į Vakarus. Iš Austrijos persikėlė į Vokietiją. Kempteno stovykloje su kitais įsteigė g-ją ir 1945–48 joje mokytojavo. Innsbruko un-te, Austrija, už disertaciją apie J. G. Herderį ir baltų tautas gavo daktaro laipsnį. Į JAV persikėlė 1949. Apsigyveno Čikagoje, IL, 1951–64 gyveno Niujorke. Dėstė Šv. Pranciškaus koledže ir studijavo bibliografiją Kolumbijos un-te, NY. Ten pat 1952–60 dėstė liet. kalbą. 1954–56 ir Maironio lituanistinės m-los Brooklyne, NY, mokytojas. 1964–78 dėstė ir dirbo bibliografinį darbą Notre Dame un-te, IN. Nuo 1978 gyvena Čikagoje. Spaudoje bendradarbiauti pradėjo 1925 (dažn. A. Tyruolio slap.). Rašė eilėraščius, spausdino vertimus *Ateities spinduliuose, Šaltinyje, Naujojoje romuvoje, XX amžiuje, Židinyje* ir kt. Buvo *Ryto, Alguvos baro* redakcijų narys. Išleido poezijos kn. *Vyturėlis* (1927), *Pavasario saulėj* (1935), *Kelionė* (1950), *Metų vingiai* (rinktinė 1963, II leid. 1993 Kaune), *Šiapus ir anapus saulės* (1989), sonetų rinkinius: *Laukų liepsnos* (1954), *Sacra via* (1961), *Diemedžio paunksmėje* (1974). Poezijoje ryšku tėvynės ilgesys, jai būdinga klasikinis ketureilis. Išleido J. W. Gothe, W. Shakespeare, Dante, Novalio, F. Schillerio, R. Tagorės (epigramų rink. *Paklydę paukščiai* 1998 Kaune, LRD premija) poezijos vertimų knygų. Išvertė B. Björnsono, H. Federerio, W. Scotto, P. Dörflerio prozos kūrinių, psichologinių veikalų. Parengė poezijos antologijas: *Marijos žemė* (1958), *Marijos žiedai* (1993), *Nemarioji žemė* (Lietuva pasaulinėje poezijoje 1970, II leid. 1992 Kaune), *Žvaigždynų sonatos* (eil. apie M. K. Čiurlionį), *Vainikas, kryžius, lelija* (1984). Parašė moksl. straipsnių, knygų recenzijų, studijų. Lietuvoje išleido: *Lietuva pasaulinėje literatūroje* (1985, II leid. 1995 Kaune), *J. G. Herderis ir baltų tautos* (1995), *Pirmoji lietuviška knyga naujųjų tyrinėjimų šviesoje* (1997), lit. kritikos rink. *Lietuvių ir pasaulinės literatūros baruose* (2 d., 1994–2000), *Pažintis su rašytojais ir knygomis* (2 d. 1995–1997). Parengė *Vokiškai lietuvišką ir lietuviškai vokišką žodyną* (1941), *Vokiečių kalbos skaitymus* (1947), *Vokiečių kalbos vadovėlį* (1948), *Pratiminę lietuvių kalbos gramatiką* (1954, II leid. 1958, III leid. 1962), *Record Course in Lithuanian* (1959), skaitinių kn. *Ten, kur Nemunas banguoja* (1962). JAV bendradarbiavo *Aiduose, Drauge, Darbininke, Dirvoje, Lietuvių dienose, Tėviškės žiburiuose, Lituanus,* LE, *Der große Brockhaus, Gutenberg Jahrbuch.* LRD (nuo 1998 v-bos narys), Lietuvių žurnalistų s-gos, LKMA, Kultūros in-to narys. 1953–55 JAV LB Niujorko sk. Švietimo tarybos narys.

Alfonsas Šešplaukis

ŠEŠTAKAUSKIENĖ Janina (**Šteimonaitė;** g. 1904.IV.4 Kybartuose), dainininkė (mecosopranas). Dainuoti mokėsi Kaune pas Ogden, 1932–39 N. Karnavičienės studijoje. Dainavo

koncertuose ir radiofone. Vokietijoje koncertavo kaip solistė su J. Kačinsko vadovaujamu ansambliu. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Dainavo įv. renginiuose. Įdainavo plokštelių.

ŠEŠTOKAS Aleksandras (1908.IX.13 Repšėnuose, Kavarsko vls., Ukmergės aps. – 1979.X.14 Čikagoje, IL), agronomas. Agronomijos daktaras (1947). 1927 baigė Raguvos prog-ją, vėliau Panevėžio mkt. seminariją. 1931–32 karo m-los Kaune kariūnas. 1932–39 dirbo Kvietiškių pr. m-loje Trakų aps., priklausė Šaulių s-gai, organizavo jaunųjų ūkininkų ratelius. 1939 baigė ŽŪA Dotnuvoje ir įgijo agronomo diplomą. Iki 1944 dirbo Darbo rūmuose. Pasitraukęs į Vokietiją, 1947 Bonos un-te apgynė agronomijos doktoratą. Atvykęs į JAV, apsigyveno Čikagoje. Priklausė Lietuvos agronomų ir Lietuvių tautinei s-goms. Parašė kn. *Sodybos pievelės*. Pasaulio lietuvių archyve Čikagoje yra sukaupta jo fotografijų apie liet. išeivių veiklą. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu.

ŠEŠTOKAS Antanas (1905.XI.13 Vabaliuose, Smilgių vls., Panevėžio aps. – 1967.XII.29 Čikagoje, IL), kunigas. Atliko kar. prievolę gen. štabe; viršila. Dirbdamas raštvedžiu baigė suaugusiųjų g-ją ir įstojo į Kauno kun. seminariją. Kunigu įšventintas 1944. Pasitraukęs į Vokietiją, buvo Regensburgo moterų vienuolyno kapelionas, vėliau Scheinfelde darbo kuopų kapelionas. Persikėlęs į JAV, dirbo Šv. Agnietės parapijoje Čikagoje. Veikė LŠS, kurį laiką buvo Čikagos sk. pirmininkas.

ŠEŠTOKAS Vytautas (g. 1920.X.30 Pilviškiuose, Vilkaviškio aps.), inžinierius, žurnalistas, visuomenininkas. 1936 baigė Pilviškių prog-ją, 1940 – Vilkaviškio–Tauragės g-ją. Pasitraukęs į JAV, 1960 Los Angeles un-te, CA, įgijo inžinerijos bakalauro laipsnį. 1961–65 *Computer Measurement* b-vės Sylmare, CA, elektronikos inžinierius, 1966–91 Kalifornijos Transporto dep-to inžinierius (pelnė šio dep-to apdovanojimą už 25 metų darbą). Aktyviai dalyvauja liet. visuom. veikloje. Veikia BALFe (1954–64 Los Angeles sk. iždininkas, 1997 at-

Vytautas Šeštokas kalbina arkivyskupą S. Tamkevičių

stovas spaudai), ALTS (1984–86 Los Angeles sk. sekretorius), ALTe (1988–96 Los Angeles sk. vicepirmininkas). Priklauso Amerikos liet. žurnalistų s-gai (nuo 1989 centro v-bos sekretorius, nuo 1992 vicepirmininkas visuom. reikalams), laikr. *Draugas* vajaus fondui (nuo 1994 Los Angeles sk. pirmininkas), Tautos fondui, LF. Los Angeles liet. radijo redaktorius (nuo 1987), pirmininkas (nuo 1988); parengė pokalbių su V. Landsbergiu, S. Lozoraičiu, G. Vagnoriumi, A. Brazausku, arkivyskupu S. Tamkevičiumi. Nuo 1997 Lietuvos radijo bendradarbis: parengė pokalbių su B. Brazdžioniu, A. Gustaičiu, V. Volertu, P. Orintaite, D. Mickute-Mitkiene. Organizavo Vasario 16-osios, Birželio 14-osios minėjimus. Parašė knygą apie Los Angeles liet. radijo istoriją. Bendradarbiauja *Drauge, Darbininke, Tėviškės žiburiuose, Lietuvių balse, Dirvoje, Lietuvos aide* (Lietuvoje).

ŠIAUČIŪNAITĖ Virginija (g. 1953 Kaune), grafikė, tapytoja. 1980 baigė Lietuvos dailės in-tą. Dėstė grafiką Šiaulių K. Preikšo ped. in-te. Sukūrė 27 linoraižinių ciklą *Šiaulių miesto istorija ir legendos*, plakatų, knygų iliustracijų, atvirukų, nuo 1988 surengė 7 individualias parodas. 1990 emigravo į JAV, Santa Monicą, CA. Dalyvauja liet. išeivijos dailininkų grupinėse parodose, rengia individualias parodas (Wrightwoode prie Los Angeles, 1991). Kūrybą labiausiai inspiruoja gamtos formos, jų nuolatinė kaita bei atsinaujinimas; dažni abstrahuoti marinistiniai motyvai (*Jūros pasaulis*, 1991). Tapo aliejiniais dažais, akvarele, grafikos lakštus kuria mišria ir monotipijos technika.

ŠIAUDIKIS Romanas (1910.I.7 Rygoje – 1975.VIII.17 Čikagoje, IL), chem. technologijos inžinierius. Po I pasaul. karo su tėvais grįžo į Lietuvą. 1927 baigė Raseinių g-ją, 1931 – Tauragės mkt. seminariją, 1942 – VDU. Priklausė korp. *Neo-Lithuania*. Dirbo Petrašiūnų popieriaus f-ke. Nacių okupacijos metais tiekė popierių pogrindinei spaudai. 1944 pasitraukė į Vakarus. Gyveno Salzburge, vėliau Glasenbache, Austrija, mokytojavo pr. m-loje. 1947 emigravo į Venesuelą, dirbo popieriaus pramonėje Caracase. Čia išleido knygą apie pramoninės popieriaus gamybos automatinę kontrolę. 1963 atvyko į Čikagą, kur dirbo inžinieriumi chemikalų gamybos b-vėje. 1974 išrinktas į korp. *Neo-Lithuania* padalinio v-bą. Pasižymėjo golfo turnyruose.

Romanas Šiaudikis

ŠIDLAUSKAS Justinas (g. 1921.XII.21 Maksvytėje, Padubysio vls., Šiaulių aps.), statybos inžinierius, visuomenininkas. Mokėsi Šiaulių berniukų g-joje. Pasitraukęs į D. Britaniją, 1947–60 dirbo tekstilės pramonėje, buvo liet. s-gos sk. pirmininkas. Persikėlęs į JAV, 1974 Čikagos technikos koledže, IL, baigė statybos inžineriją. Dirbo Čikagos *First Federal* banko statybos gen. rangovu. Aktyviai dalyvauja BALFo (buvo apskrities v-bos vicepirmininkas), ALTo, LŠS (Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės vado pavaduotojas), VLIKo (buvo tarybos narys) veikloje. Priklauso krikščionims demokratams (centro v-bos narys).

Justinas Šidlauskas

ŠIDLAUSKAS Kazys (g. 1914.II.26 Gudkaimyje, Kybartų vls., Vilkaviškio aps.), teisininkas, visuomenininkas. Teisės daktaras (1947). Mokėsi Kybartų g-joje, 1935 baigė aukštesniąją prekybos m-lą Kopenhagoje, 1943 VU – teisę. Studijuodamas 1935–43 dirbo *Lietūkyje* ir *Line*. 1937–38 atliko kar. tarnybą Karo m-loje Kaune, įgijo atsargos jaun. ltn. laipsnį. 1943–44 Vilniaus apygardos teismo kandidatas. 1944 pasitraukė iš Lietuvos (iš pradžių į Austriją, vėliau į Vokietiją). Müncheno un-te apgynė disertaciją. 1949 persikėlė į JAV. 1952 Harvardo un-te Cambridge, MA, įgijo teisės magistro laipsnį. Nuo 1955 vertėsi privačia advokato praktika Čikagoje, IL. Priklausė LKDS (1955–58 centro k-to narys, 1958–64 pirmininkas, atstovas VLIKe). 1964–74 Cooko rj., IL, prokuroro padėjėjas, 1975–84 advokato padėjėjas. Veikė ALTe: nuo 1965 v-bos narys (iždininkas, protokolų sekretorius, vicepirmininkas), 1979–84 centro v-bos pirmininkas. 1986–90 Tautos fondo Floridos atstovybės narys. Parašė kn. *Die verfassungsrechtliche Bedeutung der deutschen Justiz im 19 Jahrhundert* (1948), *Amerikos lietuvių politika* (1966), *Amerikos lietuvių tarybos veiklos penkmetis* (1980), *Svarstybos*

Kazys Šidlauskas

visuomeniniais ir teisiniais klausimais (1987). *Lietuvių balso* red. kolegijos narys. Teisės klausimais bendradarbiavo liet. spaudoje.

ŠILAS Darius (g. 1968.I.14 Čikagoje, IL), verslininkas, visuom. veikėjas. Baigė Šv. Ignaco g-ją Čikagoje. Mokėsi Vasario 16-osios g-joje Hüttenfelde (Vokietija). 1989 baigė Ilinojaus un-tą (politologijos bakalauras). Dalyvavo skautų akademikų veikloje. 1988 JAV prezidento rinkimų kampanijos metu dirbo Respublikonų nac. k-to jaunesniuoju polit. tyrimų analitiku (rėmė G. Bushą). 1990 dirbo polit. analitiku per D. Shestoko rinkimų į JAV Kongresą bei L. Martino – į Senatą kampanijoje. 1990 atvyko į Lietuvą ir dirbo Vilniuje LR AT (Atkuriamojo Seimo) pirmininko užs. politikos referentu, vėliau Viešųjų ryšių sk. direktoriumi. 1992–93 kaip kandidato į LR prezidentus S. Lozoraičio įgaliotinis dalyvavo centr. rinkimų štabo veikloje. 1993–94 dirbo JT Plėtros programos Vilniuje spaudos ir viešųjų ryšių atstovu, 1994–95 nepriklausomas ryšių su visuomene konsultantas. 1995–96 Lietuvos investicijų agentūros ryšių su visuomene vadybininkas. 1996 įsteigė ryšių su visuomene konsultacinę įmonę *Guliverio tinklas* ir jai vadovauja. Prisidėjo prie kn. apie derybas su Sov. Rusija dėl jos kariuomenės išvedimo iš Lietuvos (*Negotiations with the Russian Federation Concerning the Withdrawal of Russian Military Forces from the Territory of the Republic of Lithuania* (1992) išleidimo.

ŠILAS Petras (iki 1939 **Šulcas;** 1903.VIII.1 Šiluose, Naumiesčio vls., Tauragės aps. – 1993.XI.24 Miami, FL), miškininkas, visuom. veikėjas. 1921–24 mokėsi Kauno kunigų seminarijoje. 1928 baigė Ž. ū. akademiją Dotnuvoje (diplomą gavo 1933). Aktyviai veikė Ateitininkų s-goje. 1934–44 dirbo girininku, miškų urėdo pavaduotoju ir urėdu Mažeikių, Kėdainių ir Biržų urėdijose (ypač rūpinosi jaunuolynų ugdymu). 1941 (sovietams pasitraukus iš Lietuvos) lietuvių partizanų štabo pavedimu buvo Telšių aps. viršininkas. Dalyvavo Lietuvos miškininkų s-gos veikloje. Priklausė LŠS, vadovavo šaulių būriams. 1944 pasitraukė į Vokietiją, dirbo Hanau liet. pabėgėlių stovyklos k-te. 1945 stovykloje su kitais suorganizavo liet. miškininkų suvažiavimą (jame išrinktas Lietuvos miškininkų centro v-bos nariu), 1946 – miškų technikų rengimo kursus, jiems vadovavo, skaitė paskaitas. Apsigyvenęs JAV, buvo vienas Lietuvos miškininkų s-gos išeivijoje steigėjų (1949, Čikagoje, IL), jos v-bos narys, žrn. *Girios aidas* vienas organizatorių ir leidėjų, red. k-jos narys ir bendraautoris. Dalyvavo BALFo veikloje. Apdovanotas LŠS Žvaigždės ordinu.

ŠILBAJORIS Algirdas (g. 1927.VII.26 Kretingoje), visuomenininkas, žurnalistas. Literatūros istoriko, kritiko R. P. Šilbajorio brolis. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Baigė g-ją Augsburge. 1948 įstojo į Mainzo un-to Hum. mokslų f-tą studijuoti žurnalistikos. Un-te su kitais įkūrė skautų akademikų korp. *Vytis* skyrių. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Niujorke, NY, 10 d-metyje persikėlė į Daytona Beachą, FL. Dirbo LORAL korporacijos elektroninių sistemų gamybos įmonėje. Aktyvus JAV LB, *Kultūros židinio* v-bos narys, 3 m. pirmininkas. Lietuvių federalinės kreditų unijos *Kasa* direktorių tarybos narys, vicepirmininkas. Savaitraščio *Darbininkas, Draugo, Tėviškės žiburių* bendradarbis, nuo 1985 biuletenio *Vyskupų informacija* redaktorius. Lietuvių klubo Dayton Beache vicepirmininkas, dainuoja chore *Sietynas.*

ŠILBAJORIS Rimvydas Pranas (g. 1926.I.6 Kretingoje), literatūros istorikas, kritikas. Visuomenininko, žurnalisto A. Šilbajorio brolis. Ph. D. (1962). Baigė Kretingos g-jos 7 klases. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, Augsburge baigė liet. g-ją. 1947–49 Mainze studijavo anglistiką ir pranc. kalbą bei lit-rą. Nuo 1949 gyvena JAV. 1953 baigė anglų k. ir lit-ros studijas Antiocho koledže Ohio v-joje. 1953–55 Kolumbijos un-te Niujorke, NY, studijavo slavistiką (magistras), vėliau čia apgynė doktoratą iš rusų kalbos ir lit-ros. Nuo 1957 dėstė Oberlino koledže, OH, nuo 1964 – Ohio valst. un-te Columbuse; 1967–91 slavų ir R. Europos kalbų bei lit-rų profesorius. 1984–85 dirbo Vašingtone Smithsono in-te. Skaitė paskaitas VDU, Vilniaus ped. un-to ir VU studentams. Išleido knygas *Russian Versification: The Theories of Trediakovskij, Lomonosov and Kantemir* (1968), *The Perfection of Exile: Fourteen Contemporary Lithuanian Writers* (1970), *Žodžiai ir prasmė: Literatūra šiandien Lietuvoje* (1982), *Tolstojaus estetika ir jo menas* (1991), *Netekties ženklai: Lietuvių literatūra namuose ir svetur* (1992), *War and Peace. Tolstoy' s Mirror of the World* (1995), *A short history of Lithuanian literature* (2002 Vilniuje). Leidiniui *Lietuvių literatūra svetur, 1945–1967* (1968) parašė skyrių apie išeivijos novelę, išeivijos lit-ros istorijai *Lietuvių egzodo literatūra, 1945–1990* (1992, šio leidinio vienas redaktorių) – 6 skyrius. *Metmenų* (nuo 1997 vienas redaktorių), *Akiračių, Aidų, Darbo, Santarvės, Varpo* bendradarbis. Lietuvių ir amer. spaudoje, enciklopedijose, moksl. leidiniuose paskelbė daugiau kaip 200 straipsnių apie lietuvių, rusų ir latvių lit-ras, keleto kolektyvinių leidinių (beveik visiems parašė įvadus) bendraautoris ir vienas redaktorių. Žurnale *World Literature Today* (ankstesnis pavadinimas *Books Abroad*) nuolat pristato naujas liet. knygas. 1973–74 Baltijos studijų plėtros d-jos (*American Association for the Advancement of Baltic Studies*) prezidentas, 1984–86 viceprezidentas. Nuo 1978 buvo Lituanistikos in-to pirmininkas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (1999).

ŠILEIKA Stasys (1892.XI.13 Gaižėnuose, Zapyškio vls., Kauno aps. – 1959.VI.17 Manhassete, NY), kariškis. Lietuvos kariuomenės pulkininkas leitenantas. 1912 baigęs Veiverių mkt. seminariją, mokytojavo. Nuo 1913 tarnavo Rusijos kariuomenėje. 1916 baigė Orenburgo praporščikų m-lą. Dalyvavo kautynėse ties Daugpiliu, Latvija, eidamas kuopos vado pareigas. 1916.XII.24 pakliuvo į Vokietijos kariuomenės nelaisvę, 1918.X paleistas grįžo į Lietuvą. 1919 įstojo į Lietuvos kariuomenę. Iki 1920.XII.1 dalyvavo kovose su Raudonąja armija ir Lenkijos kar. junginiais. Vėliau tarnavo kariuomenėje – buvo bataliono vadas, pulko vado pavaduotojas, geležinkelių komendantas, intendantas. 1933 baigė Vytauto D. karininkų kursų administracijos skyrių. 1940 paleistas į atsargą. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 atvyko į JAV. Dalyvavo JAV LB veikloje, buvo Great Necko apyl., NY, v-bos narys. Apdovanotas Vyčio kryžiaus V laipsnio ordinu, Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio, Vytauto Didžiojo IV laipsnio ordinais.

ŠILEIKIS Mikas (1893.X.15 Liminėlyje, Degučių vls., Zarasų aps. – 1987.XII.17 Čikagoje, IL), dailininkas, rašytojas. Nuo 1913 gyveno JAV. Mokėsi Bostono Bigelow vid. m-loje, Belle Arts, vėliau Bostono meno m-loje. 1923 baigė Čikagos dailės in-tą, dar vienus metus klausėsi dailės paskaitų ir studijavo YMCA koledže.

Mikas Šileikis

1920–23 redagavo *Moksleivių kelius*, buvo Amerikos liet. studentų susivienijimo centro v-bos pirmininkas. Nuo 1930 *Naujienose* redagavo *Meno žinių* skyrių. Kurį laiką dirbo spaustuvėje (iš pradžių linotipininku, vėliau spaustuvės vedėju). Vienas Čiurlionio galerijos Čikagoje steigėjų (1957–62 jos direktorius; vėliau kurį laiką vadovavo ir Archerio g-vės Čiurlionio galerijai, rėmė ją lėšomis). Sukūrė ~1000 kūrinių: daugiausia aliejinės tapybos peizažų (*Ruduo, Sodas, Pušelės kopose*), portretų, akvarelių, iliustracijų. Kūriniai postimpresionistinės manieros. Parodose pelnė premijų (1925, 1936). Sukūrė novelių, apybraižų ir feljetonų, apsakymų kn. *Liucija* (1981), išvertė romanų. Rašė meno klausimais (*Aiduose, Drauge*), bendradarbiavo LE. Buvo dailės d-jų narys: Buvusių Meno m-los auklėtinių draugijos (*Alumni Association of the School of the Art Institute*), *All-Illinois* dailininkų s-gos, Indianos huzjerių salono (*Hoosier Salon of Indiana*).

ŠILGALIS Eugenijus (g. 1943.III.18 Krakėse, Kėdainių aps.), elektrotechnikos inžinierius. Ph. D. (1975). 1949 atvykęs į JAV, 1964 bakalauru baigė Johnso Hopkinso un-tą Baltimorėje, MD, 1967 magistru – Case technologijos in-tą Clevelande, OH. Akrono un-te, OH, įgijo daktaro laipsnį. 1967–69 dirbo *Lear Siegler* b-vėje inžinieriumi projektuotoju (padarė 4 patentuotus išradimus), 1969–71 *Keithley* instrumentų b-vėje – vyresn. projektų inžinieriumi. Nuo 1973 Clevelando valst. un-to dėstytojas ir Cuyahogos dvimečio koledžo, OH, elektrotechnikos profesorius. Veiklus ateitininkas: 1982 Clevelando sendraugių sk. vicepirmininkas, 1993–94 iždininkas, 1995–97 vicepirmininkas. Su M. Taberiu parašė vadovėlį aukštųjų m-lų studentams *Electric Circuit Analysis* (1980). 1989 pelnė Nac. mokslo fondo apdovanojimą už biomedicinos inžinerijos laboratorijos įsteigimą, 1998 – už instrumentų ir kontrolės laboratorijos įsteigimą.

ŠILGALIS Julius (1911.V.5 Darbėnuose, Kretingos aps. – 1977 Baltimorėje, MD), miškininkas. 1932 baigė Kauno *Aušros* g-ją. 1934–36 mokėsi Alytaus miškų m-loje. Nuo 1939 studijavo miškininkystę ŽŪA Dotnuvoje ir VU, baigė 1943 diplomuotu miškininku. 1936–39 Tytuvėnų girininkas, 1943–44 Kretingos miškų urėdo pavaduotojas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV. 1958–61 JAV LB Baltimorės apyl. v-bos narys, nuo 1962 pirmininkas. LE bendradarbis.

ŠILINGAITĖ Galinda (g. 1933.XI.6 Kaune), visuomenininkė. Valstybės veikėjo S. Šilingo duktė. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Mokėsi Vokietijoje ir JAV. Priklauso Vytauto Didžiojo šaulių rinktinei Čikagoje, IL. Apdovanota šaulių Žvaigždės medaliu (1961), šaulių Žvaigždės ordinu (1985).

Galinda Šilingaitė

ŠILINGAITĖ-VANSAUSKIENĖ Laima (1912.VIII.10 Vilniuje – 2001.VI.6 Lyonse, IL), visuomenininkė. Valstybės veikėjo S. Šilingo duktė. 1930 Kaune baigė mergaičių g-ją. 1931–35 VDU studijavo humanitarinius mokslus. 1944 pasitraukusi į Vokietiją, buvo UNRRA įstaigos Sheinfelde Australijos emigracijos sk. vedėja (1950). Persikėlusi į JAV, gyveno Ilinojaus v-joje, veikė LB. Rašė laiškus JAV prezidentams ir SSRS vadovams, prašydama padėti išlaisvinti iš tremties Sibire tėvą S. Šilingą. Jos rūpesčiu 1999 tėvo palaikai perlaidoti Ilguvoje (Šakių rj.).

Laima Šilingaitė-Vansauskienė

ŠILKAITIS Mečislovas (g. 1922.II.27 Ilgižiuose, Ariogalos vls., Kėdainių aps.), inžinierius, visuomenininkas. Baigęs Kėdainių g-ją, studijavo VDU Technologijos f-te; įgijo elektrotechnikos inžinieriaus diplomą. Pasitraukęs į D. Britaniją, 1947 su kitais įsteigė D. Britanijos Lietuvių s-gą; buvo jos gen. sekretorius. 1949 persikėlė į JAV. 1951–60 korp. *Dukane* kontrolės inžinierius. 1961–70 korp. ITT komunikacijos sistemų inžinierius, 1971–87 korp. GTE Čikagoje, IL, komunikacijos laboratorijos vyresn. inžinierius. Darbų sritis: mikrokompiuterių įdiegimas telefonų stotyse. Padarė patentuotą telekomunikacijos išradimą. Dalyvauja JAV LB (Santa Monicos, CA, apyl. pirmininkas, Kalifornijos ir Floridos apygardų v-bos narys), PLB (v-bos narys), ALIAS (Čikagos sk. v-bos pirmininkas) veikloje. Ateitininkų namų Čikagoje tarybos pirmininkas, Ateitininkų sendraugių v-bos narys. Liet. fronto bičiulių (Los Angeles, CA, skyriaus v-bos pirmininkas) narys. Amerikos liet. klubo St. Petersburge, FL, pirmininkas. Rašo į *Draugą*, leidžia St. Petersburgo liet. laikraštį *Lietuvių žinios*. Dalyvavo Tautinių šokių šventės Čikagoje, Tarpt. festivalių St. Petersburge rengimo k-tų veikloje.

Mečislovas Šilkaitis

ŠIMAITIENĖ Konstancija (**Paprockaitė**; g. Zarasuose), gydytoja. 1940 Kaune VDU pradėjo medicinos studijas, kurias tęsė pasitraukusi į Vakarus Innsbrucko un-te Austrijoje. 1947 baigusi un-tą, dirbo un-to ligoninėse. 1949 atvyko į JAV ir dirbo Niujorko ligoninėse: Šv. Petro, Šv. Pranciškaus, Rockaway Beacho, Greenpointo; vėliau iki 1986 – Brooklyno, NY, Veteranų administracijos ligoninėje vyr. asistente, kartu buvo Downstato med. centro klinikinė instruktorė. Kaip reabilitacijos specialistė dalyvavo gydytojų tarpt. kongresuose ir simpoziumuose. Nuo jaunystės kūrė eilėraščius, o atvykusi į Ameriką kun. S. Ylos paskatinta pradėjo rašyti dienoraštį. Pirmuosius pasakojimus apie ligonines 1969 išspausdino *Drauge*, vėliau išleido kn. *Moteris su baltu chalatu*. Didele suma parėmė TF.

ŠIMAITIS Viktoras (1917.IV.11 Ožnugariuose, Batakių vls., Tauragės aps. – 1993.III.23 Čikagoje, IL), poetas, mokytojas. Teisininko Vlado Šimaičio brolis. 1937 baigė Jurbarko g-ją, vėliau – Švietimo m-jos mokytojų kursus, Karo m-lą Kaune; leitenantas (1939). 1940–42 pradinių m-lų vedėjas, 1942–43 Jurbarko g-jos liet. ir lot. kalbų mokytojas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945 pradinės m-los Reutlingene mokytojas. Nuo 1946 gyveno JAV. 1946 Čikagoje įsteigė Lietuvių tremtinių d-ją, buvo jos pir-

mininkas. 1947–54 Čikagoje dirbo f-ke ir staliaus darbus. Nuo 1955 vertėsi nekilnojamojo turto prekyba, su broliu Vladu buvo įsteigę nekilnojamojo turto pardavimo kontorą *Šimaitis Realty*. 1975 Lietuvių d-jos Union Piere, MI, vicepirmininkas. Priklausė ateitininkams. Parašė eilėraščių vaikams *Vyturėliai laukuos* (1947) ir *Pasakėlių šalis* (1991), išleido eilėraščių rink. *Šalis ta Lietuva vadinas* (1991).

ŠIMAITIS Vladas (g. 1911.VI.18 Ožnugariuose, Batakių vls., Tauragės aps. – 1988.I.30 Čikagoje, IL), teisininkas. Poeto, mokytojo Viktoro Šimaičio brolis. Teisės daktaras (1947). 1928 baigė Eržvilko progimnaziją, 1931 eksternu – Kražių *Žiburio* g-ją. Iki 1936 VDU studijavo teisę, priklausė studentų korp. *Justitia*. Buvo pirmasis Liet. studentų s-gos pirmininkas (nuo 1935). 1936–37 Karo m-los aspirantas (jaun. leitenantas). Nuo 1938 dirbo Marijampolėje apygardos teisme, vėliau – notaras Trakuose, prokuroro padėjėjas Kaune. 1944 pasitraukė į Vokietiją, Reutlingeną. Tübingeno un-te apgynė disertaciją. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje. Dirbo fabrike. 1958–59 tęsė nekilnojamojo turto ir šeimos teisės studijas Loyolos un-te ir Marshalo teisės m-loje Čikagoje. Čikagoje ir Cicero, IL, su broliu Viktoru įkūrė nekilnojamojo turto pardavimo kontorą *Šimaitis Realty*. Aktyviai dalyvavo liet. org-jų veikloje: nuo 1958 ALTo (Vyr. tarybos narys, gen. sekretorius, vicepirmininkas, vėliau garbės narys), Dem. grupių bendravimo (pirmininkas), Ateitininkų sendraugių s-gos (centro v-bos sekretorius), ALRKF (15 metų centro v-bos ir teis. k-jos narys), LF (pirmosios v-bos iždininkas, kitų v-bų narys), Lietuvių teisininkų d-jos. Buvo Lietuvos darbo fed-jos atstovas VLIKe, priklausė Liet. krikščionių demokratų s-gai. JAV LB Brighton Parko apyl. pirmininkas. Daug prisidėjo prie Lietuvių spaudos b-vės įsteigimo Čikagoje (b-vė leido *Lietuvių balsą*; b-vei ir laikraščiui leido naudotis savo įstaigos patalpomis). Teisės ir visuom. klausimais rašė *Drauge, Ateityje*.

ŠIMANIS Juozas Jurgis (1924 Scrantone, PA – 1996.XI.17 Wheatone, WA), ekonomistas, visuomenininkas. Mokėsi Scrantono lituanistinėje m-loje, vėliau Bridgeporte, CT. Istoriją studijavo Yale un-te; baigė 1951. Istorijos magistro laipsnį gavo Indianos un-te. Vėliau studijavo ekomomiką Harvardo, MA, Georgetowno Vašingtone ir Tübingeno, Vokietija, un-tuose. Dirbo Finansų m-joje Niujorke, nuo 1956 Užsienio reikalų m-joje (buvo siunčiamas dirbti patarėju į Vokietiją, Lenkiją, Venesuelą). Nuo 1967 dirbo *Social Security* administracijoje. Vašingtone, DC, su Lietuvos vyčiais suorganizavo liet. misiją, prisidėjo prie BALFo veiklos (buvo skyriaus vicepirmininkas), nuolatinis Vasario 16-osios renginių organizatotrius Šv. Mato katedroje.

Juozas Jurgis Šimanis

ŠIMĖNAS Kazys (1898.I.1 Prūseliuose, Juodupės vls., Rokiškio aps. – 1986.VII.22 Bostone, MA), kariškis. Mokėsi Kauno g-joje. Baigęs ped. kursus prie Rokiškio g-jos, mokytojavo Kriaunose. 1922–24 mokėsi Karo m-loje, vėliau tarnavo kariuomenėje. 1930 baigė Aukštuosius karininkų kursus, 1938 – Kariuomenės ūkio administracijos kursus. Stažavo Latvijoje Vidžemės pulke. Buvo artilerijos mokomosios grupės vadas – artilerijos majoras. Padėjo Latvijos šauliams kariškai pasiruošti. 1934–35 Radviliškyje rėmė Šaulių namų statybą. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1949 atvyko į JAV, gyveno Norwoode, MA, vėliau Bostone. Bendradarbiavo *Drauge, Darbininke, Keleivyje* (vedė bitininkystės sk.). Bostone buvo *Skautų aido* administratorius, vėliau Lietuviškosios skauty-

bės fondo leidinių administratorius. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu, LSS medaliu *Už nuopelnus*.

ŠIMKIENĖ Bronė (**Švipaitė**; g. 1903.IV.2 Palėvenyse, Pušaloto vls., Panevėžio aps.), namų ūkio mokytoja. 1923 baigė Panevėžio g-ją. 1925–28 mokėsi namų ūkio m-lose Belgijoje ir Prancūzijoje. Mokytojavo Joniškėlio žemės ūkio ir namų ūkio mokykloje. 1930–44 skaitė paskaitas Žemės ūkio akademijoje Dotnuvoje. Išleido rekomendacinio pobūdžio knygelių šeimininkėms, parašė straipsnių. Dalyvavo namų ruošos tarpt. konferencijose Švedijoje ir Latvijoje. 1944 pasitraukė į Švediją. 1951 persikėlė gyventi į JAV. Dalyvavo liet. moterų veikloje, kurį laiką Lietuvių moterų klubų fed-jos sekretorė. Bendradarbiavo Kanados liet. moterų žrn. *Moteris*.

Bronė Šimkienė

ŠIMKIENĖ Valerija (**Balšaitytė, Šimkus**; g. 1918 Žibininkuose, Palangos vls., Kretingos aps.), gydytoja odontologė. 1942 baigusi Kauno VDU Odontologijos f-tą, dirbo Kretingoje. 1944 su šeima pasitraukė į Vokietiją, 1949 atvyko į JAV. Išlaikiusi egzaminus, 1964–87 dirbo Rusho–Presbiterionų–Šv. Luko med. centro Čikagoje Histologijos laboratorijoje. Vėliau, baigusi *Michaelo Reese* ligoninės Citotechnologijos m-lą, dirbo šios ligoninės Citologijos laboratorijoje, buvo jos vedėja. Išėjusi į pensiją, kurį laiką dar dirbo citotechnologe La Grande ligoninėje.

ŠIMKŪNAS Algimantas (g. 1940 Čikagoje, IL), psichologas. Ph. D. (1967). Studijavo psichologiją St. Louiso un-te (1962 bakalauras, 1964 magistras), jame apgynė doktoratą. Dėsto Missouri un-te. Yra paskelbęs moksl. darbų.

ŠIMKUS Algis (g. 1917.II.20 Shenandoah, PA), muzikas, teisininkas. Komp. S. Šimkaus sūnus. 1928–35 skambinti fortepijonu mokėsi Klaipėdos ir Kauno muz. m-lose (I. Prielgausko, E. Laumenskienės, L. Dauguvietytės-Malko mokinys). 1936–41 mokėsi privačiai pas pianistę E. Hansen-Herbeck Kaune. Tuo pačiu metu studijavo VU Teisės f-te (baigė 1941). 1937–41 kaip solistas koncertavo Kaune ir Vilniuje su Valstybės teatro ir Vilniaus filharmonijos orkestrais, 1944 šiems orkestrams dirigavo. 1942–44 mokėsi dirigavimo Vilniaus konservatorijoje pas J. Kačinską. 1941–43 dirbo VU Teisės katedroje asistentu. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–49 buvo įvairių liet. koncertų akompaniatorius. 1951 Harvardo un-te Cambridge, MA, baigė socialinius mokslus, gavo

Algis Šimkus

magistro laipsnį. 1956–67 *Dainavos* ansamblio dirigentas (kartu su S. Sodeika). 1957–79 dirbo įv. korporacijose ir Čikagos, IL, miesto v-bos administracijoje. 1979–89 Floridos Dade grafystės Transporto skyriaus direktorius. Sukūrė kompozicijų fortepijonui ir balsui, poemą *Čičinskas* (Maironio ž., 1961; atliko *Dainavos* ansamblis), mažą kantatą chorui ir sopranui *Leiski mums* (pagal Sibiro lietuvaičių maldaknygės ž., 1965), giesmių (*Mylimoji Karalienė*, ž. Maironio; *Garbė Tau, Viešpatie*, ž. B. Brazdžionio), dainų. Nuo 1968 rašė period. spaudoje straipsnius (dažniausiai apie dainininkus iš Lietuvos).

ŠIMKUS Jonas (1889.II.1 Vydutaičiuose, Kulmenų vls., Tilžės aps. – 1968.IV.10 Detroite, MI), kariškis. I pasaul. karo metu tarnavo Vokietijos kariuomenėje. 1918 išėjo į atsargą leitenanto laipsniu. 1919 stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę (su Tilžės lietuvių būriu). Tarnavo II Žemaičių pėstininkų batalione Tauragėje. Vėliau perkeltas į artileriją, dalyvavo Nepriklausomybės kovose. 1922 paskirtas haubicų baterijos vadu. 1930 perėjo dirbti į Ginklavimo v-bą. 1932 išleistas į atsargą artilerijos majoro laipsniu. Dirbo Kauno gaisrininkų viršininku. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV, gyveno Detroite. Veikė LŠS. Apdovanotas Vyčio kryžiaus V laipsnio ordinu.

ŠIMKUS Morkus (g. 1913.VIII.21 Rygoje), visuomenininkas. 1932 baigė *Žiburio* aukštesniąją komercijos m-lą Kybartuose, 1933 – Karo m-lą Kaune (atsargos jaun. leitenantas). Pasitraukęs iš Lietuvos, 1950 atvyko į JAV. Sukaupė medžiagą, suredagavo ir Čikagoje išleido valstybės veikėjo, istoriko A. Voldemaro raštus (t. 1, 1976, t. 2, 1983). Priklausė JAV LB, karių veteranų s-gai *Ramovė*, BALFui, Baltimorės, MD, liet. tautiniam knygynui (buvo v-bų narys), bendradarbiavo LE, EL, *Vienybėje* (1955–61), *Darbininke, Karyje, Laisvojoje Lietuvoje.*

ŠIMKUS Valerijonas (g. 1907.I.23 Lekiškėje, Tverečiaus vls., Švenčionių aps.), visuomenės veikėjas. Baigė g-ją ir J. Vaičkaus vaidybos studiją Vilniuje. Dalyvavo Vilniui vaduoti s-gos veikloje, buvo veiklus skautas ir šaulys. 1939 Vilniuje įsitraukė į pogrindinę veiklą. Grąžinus Vilnių Lietuvai, dirbo Vilniaus priešgaisrinėje apsaugoje. Per sov. okupaciją veikė pogrindyje (telkė aktyvistus, platino spaudą, rūpinosi partizanų apginklavimu). Buvo suimtas, kurį laiką kalintas Rusijoje, vėliau Lietuvoje. Išėjo iš kalėjimo, prasidėjus karui. Dirbo Vilniaus apyg. priešgaisrinės apsaugos (vėliau prie jos prijungta priešlėktuvinė apsauga) direkcijos viršininku. Padėjo jaunimui išvengti darbo prievolės Vokietijoje. Per vok. okupaciją dirbo pogrindyje – buvo Lietuvių fronto Vilniaus apyg. ginklavimo sk. viršininkas. Suorganizavo Vilniaus priešgaisrinės apsaugos tautinį ansamblį. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1950 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Vertėsi namų statyba. Prisidėjo įrengiant J. Žilevičiaus Muzikologijos archyvą, nuo 1960 buvo jo kuratoriumo iždininkas. 7 d-metyje kurį laiką gyveno P. Amerikoje, įsitraukė į tarpt. antikomunistinę veiklą (apdovanotas Brazilijos Kristaus Kryžiaus riterių ordinu). Grįžęs į JAV, dalyvavo liet. visuom. veikloje. Nuo 1966 buvo laikr. *Laisvoji Lietuva* leidėjas, redaktorius (iki 1983). Jo pastangomis įsteigta *Laisvosios Lietuvos* knygų leidykla ir premijos už partizaninę lit-rą. Finansiškai rėmė daugelio knygų išleidimą. Parašė ir išleido *Atsiminimus* (I dalis, 1985). Veikė Lietuvos atgimimo sąjūdyje (daugiau kaip 20 metų buvo vyr. v-bos

Valerijonas Šimkus

vicepirmininkas spaudos reikalams), BALFe (15 metų direktorius, 10 metų Čikagos aps. pirmininkas), Vilniaus krašto liet. s-goje (Čikagos sk. pirmininkas, 15 metų centro v-bos pirmininkas), Politinių kalinių s-goje, Skautų s-goje. Kelių org-jų garbės narys (Lietuvos atgimimo sąjūdžio, BALFo, Vilniaus krašto liet. s-gos).

ŠIMKUS Vincentas (1885 Lietuvoje – 1959 Čikagoje, IL), gydytojas. Atvykęs į JAV, studijavo Bennetto medicinos ir chirurgijos koledže, 1915 baigė Loyolos un-to med. m-lą. Čikagoje vertėsi privačia gydytojo praktika. Priklausė ALDD (1935 buvo jos pirmininkas). Bendradarbiavo žrn. *Gydytojas*, buvo jo redakcijos narys.

ŠIMOLIŪNAS Jonas (1878.V.21 Jusėnuose, Maldučionių vls., Panevėžio aps. – 1965.II.11 Racine, WI), statybos inžinierius, visuomenės ir valstybės veikėjas. 1900 baigė Rygos Petro Didžiojo realinę g-ją, 1909 – Rygos politechnikos in-tą. 1902 įsteigė (su kitais) studentų d-ją *Viltis*, kelerius metus buvo jos pirmininkas. 1905 kaip Rygos lietuvių atstovas dalyvavo Didžiajame Vilniaus seime. 1906–12 dirbo Sankt Peterburge (santechnikos ir statybos inžinierius), nuo 1912 – Suomijoje (karo statybos inžinierius), nuo 1914 Omske, Rusija. 1916 grįžo į Suomiją. Helsinkyje buvo liet. m-los vienas steigėjų, jai vadovavo, suorganizavo Lietuvių d-ją. 1917 Lietuvių seime Petrograde atstovavo Suomijos lietuviams, gynė nepriklausomos Lietuvos atstatymo rezoliuciją. 1918 Helsinkyje vadovavo Lietuvių evakuacijos k-tui. 1918 grįžo į Lietuvą. Vilniuje išrinktas Technikų d-jos vicepirmininku. A. Voldemaro vyriausybėje dirbo Susisiekimo m-joje, kurį laiką ėjo susisiekimo ministro pareigas, buvo Plentų, vandens kelių ir uostų v-bos direktorius; organizavo Geležinkelių v-bą, vykdė specialias ministrų kabineto užduotis. 1924–36 buvo Susisiekimo m-jos vyr. inspektorius, kartu ir Klaipėdos uosto v-bos viršininkas (iki 1933), 1925–30 – ir Šventosios uosto statybos viršininkas. Dirbo ir kaip pedagogas: nuo 1920 buvo Aukštųjų kursų Technikos sk. vedėjas, ūkvedys ir dėstytojas, Lietuvos un-to, vėliau VDU – Statybos katedros vedėjas, dėstytojas; profesorius. Daug dėmesio skyrė originalios techn. lit-ros ir techn. terminijos kūrimui. 1919 suorganizavo pirmąjį Lietuvoje jachtklubą. 1927 buvo vienas Lietuvių–suomių d-jos steigėjų, veikė Lietuvių–švedų (v-bos narys), Lietuvai pagražinti, Raudonojo Kryžiaus d-jose, keliose techn. org-jose. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Dėstė Aukštuosiuose technikos kursuose Kemptene, UNRRA un-te Münchene ir Pabaltijo un-te Hamburge-Pinneberge. 1950 atvyko į JAV, apsigyveno Racine. 1949–60 vadovavo PLIAS, buvo Tėvynės mylėtojų d-jos narys, kelių s-gų ir d-jų (PLIAS, Lietuvių profesorių d-jos Amerikoje, Šaulių s-gos) garbės narys. Lietuvoje paskelbė straipsnių (*Technikoje*, kai kurie išleisti atskirais leidiniais) apie Lietuvos ir Danijos plentus, Šventosios ir Klaipėdos uostus, Vokietijoje – žrn. *Baukonstruktionslehre* (1947). Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio (1928), Vytauto Didžiojo III laipsnio ordinais (1936).

Jonas Šimoliūnas

ŠIMOLIŪNAS Stasys (1902.V.1 Barvainiuose, Panevėžio aps. – 1999.XII.15 Detroite, MI), teisininkas. Iš Panevėžio g-jos išėjo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. 1919 baigė Karo m-lą

Stasys Šimoliūnas

Kaune ir tapo artilerijos kapitonu 1923. Dalyvavo Klaipėdos sukilime. 1928 baigė Lietuvos un-to Teisių f-tą. Pirmosios sov. okupacijos metais buvo paskirtas į Panevėžį sufabrikuoti kaltinimų vysk. K. Paltarokui. Atsisakęs tai daryti, buvo persekiojamas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Hanau stovykloje įsteigė teismą, kuris pagal liudininkų parodymus nustatinėjo pasitraukusių asmenų diplomus. 1949 persikėlė į JAV. Gyveno Detroite. Buvo JAV LB Detroito apyl. pirmasis pirmininkas, LTS aktyvus narys. Dalyvavo Lietuvos laisvinimo veikloje peticijomis į Kongresą ir vyriausybę.

ŠIMOLIŪNIENĖ Sofija (**Griškaitė, Simoliunas;** 1897.V.26 Bugeniuose, Mažeikių aps. – 1975.II.15 St. Petersburge, FL), gydytoja. 1918 Maskvoje baigusi g-ją, grįžo į Lietuvą. 1920–22 Dirbo prezidento A. Smetonos kanceliarijoje. 1930 baigė VDU Med. f-tą. 1930–33 dirbo asistente Vidaus ligų klinikoje. 1934–41 Ligonių kasų tuberkuliozės dispanserio, 1941–44 I poliklinikos vedėja. Paryžiuje specializavosi gydyti plaučių ligas. Bendradarbiavo *Medicinoje, Kovoje su džiova, Sveikatoje ir darbe.* 1944 pasitraukė į Vokietiją, buvo Kempteno, Bavarija, pabėgėlių stovyklos gydytoja. 1950 persikėlė į JAV. 1954–72 dirbo Monteno ligoninėje, vėliau persikėlė į St. Petersburgą. Priklausė BALFui, Tėvynės mylėtojų d-jai, LŠS.

ŠIMONIS Jonas (g. 1912.V.1 Vilniuje), mokytojas, inžinierius. 1933 baigė technikos m-lą Čekoslovakijoje. Iki 1938 buvo Panevėžio amatų m-los vyr. mokytojas. Aktyvus skautas (1934–38 m-los skautų draugovės draugininkas), LŠS narys. 1938–42 dirbo Alytaus amatų m-loje. 1942 amatų m-los Jurbarke steigimo iniciatorius, iki 1944 direktorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–47 buvo Wiesbadeno liet. stovyklos k-to narys. Suorganizavo technikos m-lą, jos moksleiviams 1948 vok. k. išleido knygelę apie metalų apdirbimą. 1948 persikėlė gyventi į JAV, į Santa Barbarą, CA. Un-te baigė inžinierių kursus, dirbo inžinieriumi projektuotoju *Borden* chemijos įmonėje (1955–59), *Raytheon* (1959–62 ir 1972–77), *General Motors* (1965–72) ir kitose mašinų g-bos b-vėse. Dalyvavo kuriant JAV karinius ir kosminės erdvės tyrimo projektus, konstruojant kosminį aparatą *Lunar Rowing Vehicle,* nusileidusį Mėnulyje 1969. Prisidėjo prie JAV liet. akių gydytojų paramos Lietuvai.

Jonas Šimonis

ŠIMUTIENĖ Angelė (**Evaldaitė;** g. 1899.III.28 Čikagoje, IL), pianistė, visuomenininkė. Žurnalisto, visuom. veikėjo L. Šimučio žmona. 1917 baigė Šv. Kazimiero mergaičių akademiją. Nuo 1917 Lietuvos vyčių ir nuo 1918 LRK SA

narė. 1937–39 ALRK MS centro v-bos iždininkė. 1919–25 *Garso* vaikų sk. redaktorė. 1941–46 *Draugo* moterų puslapio redaktorė.

ŠIMUTIENĖ Zita Marie (**Kaspar**; 1920.IV.8 Akrone, OH – 2001.VII.30 Evergreen Parke, IL), pianistė, muzikos mokytoja. Kompozitoriaus, pedagogo, visuom. veikėjo L. J. Šimučio žmona. Baigė Loretos g-ją Čikagoje, IL. 1942 De Paulo un-te gavo muzikos bakalauro, 1973 Šv. Ksavero koledže – magistro laipsnį. Kaip pianistė ir dainininkė reiškėsi *Vyčių* choro veikloje. 1946–52 dalyvavo kaip akompaniatorė *Lithuanian Love trio* (su J. Daužvardiene, O. Piežiene) gastrolėse. 1954–65 vargonininkavo Šv. Ritos parapijoje (vadovavo vaikų chorui). 1965–84 mokytojavo Kolmaro mokykloje Midlothiane, IL.

ŠIMUTIS Jonas (g. 1922.VIII.9 Brooklyne, NY), lakūnas. JAV aviacijos pulkininkas. Žurnalisto, visuom. veikėjo L. Šimučio ir pianistės A. Šimutienės sūnus. Mokėsi Marianapolio m-loje Thompsone, CT; baigė Harperio m-lą. 1940 studijavo Armouro technologijos in-te Čikagoje, IL. Nuo 1942 mokėsi JAV aviacijos m-loje. 1944 gavo lakūno teises ir su *B-25* lėktuvu dalyvavo Japonijos kare. 1946 baigė karo

Jonas Šimutis

tarnybą. 1952 buvo vėl pašauktas į kariuomenę ir dirbo karinių oro pajėgų atsargos komandose Korėjoje, Kanadoje, Š. Amerikoje. Iki 1971 dirbo JAV karo aviacijos bazėje Sacramento, CA. Išėjęs į pensiją, gyvena Carmichaelyje, CA. Priklauso Lietuvos vyčiams, Lietuvių katalikų susivienijimui.

ŠIMUTIS Leonardas (1892.XI.6 Šėrikuose, Šilalės vls., Tauragės aps. – 1975.IV.17 Park Foreste, IL), žurnalistas, rašytojas, visuom. veikėjas. Pianistės A. Šimutienės vyras. Mokėsi Šilalėje, vėliau Kaune. 1912 vid. mokslą baigė Maskvoje. 1913 emigravo į JAV. Apsigyvenęs Čikagoje, IL, įsijungė į visuom. veiklą, ypač katalikų org-jų. Kurį laiką redagavo savaitraštį *Katalikas*, žrn. *Vytis* (buvo ir jo administratorius). 1916 mokėsi Šv. Bedos dvimečiame koledže Peru, IL, nuo 1917 studijavo teisę ir žurnalistiką De Paulo ir Loyolos un-tuose Čikagoje, vėliau – sociologiją Fordhamo un-te Niujorke, NY. 1918 buvo Amerikos lietuvių seimo pirmasis sekretorius, TF sekretorius ir lėšų telkimo vadovas. Reiškėsi ALRKF, LRK SA, Lietuvos vyčių veikloje. 1918–26 *Garso* redaktorius. 1926 su šeima persikėlė į Lietuvą. 1926–27 LKDP atstovas Seime. Vienas *Ryto* redaktorių. 1927 paleidus Seimą, grįžo į JAV. 1927–52 *Draugo* vyr. redaktorius. Dirbdamas *Draugo* redakcijoje, toliau veikė ALRKF (1932–52 gen. sekretorius), LRK SA (1934–72 pirmininkas). 1935 dalyvavo Pasaulio lietuvių kongrese Kaune, buvo išrinktas Pasaulio lietuvių s-gos pirmuoju vicepirmininku. 1940 Sov. Sąjungai okupavus Lietuvą, inicijavo liet. org-jų, kovojančių už laisvą ir nepriklausomą Lietuvą, susijungimą. 1940 įkūrė ALTą, 1940–65 tarybos pirmininkas. 1943 buvo vienas BALFo organizatorių, 1943–48 jo direktorius. Vadovavo visoms ALTo delegacijoms pas JAV prezidentus bei senatorius, sakė kalbas, rašė publicistinius straipsnius. Jo iniciatyva *Amerikos balse* įkurtas liet. skyrius. Parašė (slap. L. Šilelis) novelių, operetę *Į tėvynę* (1928, muzika A. Aleksio), eilėraščių (rink. *Ilgesio valandėlės*, išl. 1988), knygas *Lietuvą aplankius* (1935, išl. 1995), *Amerikos lietuvių taryba* (1971). ALTo garbės pirmininkas, *Draugo* garbės redaktorius, Lietuvos vyčių, LRK SA, Šv. Kazimiero seselių rėmėjų d-jos,

Leonardas Šimutis

BALFo, ateitininkų korp. *Kęstutis* garbės narys. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1937), popiežiaus Pijaus XII medaliu *Pro Ecclesia et Pontifice*, Pavergtųjų tautų k-to, Lietuvos vyčių (1934) medaliais.

ŠIMUTIS Leonardas Juozapas (g. 1920.V.29 Brooklyne, NY), kompozitorius, pedagogas, visuom. veikėjas. Žurnalisto, rašytojo, visuom. veikėjo L. Šimučio ir pianistės A. Šimutienės sūnus. Ph. D. (1961). LKMA narys. 1926 su tėvais persikėlęs į Lietuvą, mokėsi Kaune. 1927 grįžo į JAV. 1927–34 mokėsi Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos m-loje, 1934–38 Marianapolio m-loje Thompsone, CT, 1938–39 Wilsono koledže. 1941–42 Šv. Pranciškaus liet. parapijos Indiana Harbore, IN, vargonininkas. 1942 De Paulo un-te Čikagoje, IL, gavo muzikos bakalauro laipsnį. 1942–45 tarnavo JAV kariuomenėje. 1945–52 Aušros Vartų parapijos Čikagoje vargonininkas. Nuo 1946 studijas tęsė De Paulo un-te ir 1949 gavo muzikos magistro laipsnį; šiame un-te dar mokėsi muz. teorijos, kompozicijos, vargonavimo. Buvo daugelio Čikagos chorų vadovas: Lietuvos vyčių (1947–50), De La Salle (1948–51) ir Fenwick Oak Parko, IL, m-lų (1949–54), Kristaus Karaliaus parapijos (1953–54), Šv. Ritos airių parapijos (1954–68). 1949–51 *Muzikos žinių* administratorius. Nuo 1956 studijavo muzikologiją Otavos un-te Kanadoje; apgynė filosofijos daktaro disertaciją. 1951–56 ir 1966–70 dėstė muziką De Paulo un-te, 1951–85 Čikagos mokytojų koledže (vėliau koledžas pavadintas Čikagos valstijos un-tu), 1951–70 vadovavo unto chorui; ordinarinis profesorius (1966), Muz. katedros vedėjas (1981–85). Nuo 1992 Lietuvos muzikos akademijos konsultantas. Sukūrė instrumentinių (romansų smuikui ir fortepijonui, 1946; sonatiną fortepijonui, 1947; styginių trio ir styginių kvartetą, abu 1948; siuitą orkestrui, 1949) ir vokalinių kūrinių (3 kantatos; 1948–55 dainos, giesmės), baletą *Polish Wedding* (1950), mišias (išl. 1970 ir 1992). Parašė straipsnių apie muziką liet. ir amer. spaudoje (*Lituanus*, *Vytis*, *Muzikos žinios*, *Draugas*, *Tėviškės žiburiai*, *Chicago Schools Journal*, *Musical Leader*, *The Marian*). Priklausė liet. katalikų (LRK SA fondo pirmininkas), muzikų org-joms (ALRK Vargonininkų s-gos ir Š. Amerikos liet. muzikos s-gos pirmininkas, Liet. muzikos archyvo v-bos, Čikagos Romos katalikų arkivyskupijos muz. komisijos narys), vyčiams, buvo Baltijos studijų plėtros d-jos (AABS), Lituanistikos in-to, ALTo (iki 1965 pirmininkas), Amerikos muzikų fed-jos narys. Dalyvavo

Leonardas Juozapas Šimutis (g. 1920)

amer. org-jų, tarp jų – JAV un-tų profesorių d-jos, JAV chorų dirigentų d-jos, JAV muzikologų d-jos veikloje.

ŠIMUTIS Leonardas Juozapas (g. 1944.II.29 Čikagoje, IL), administratorius. Kompozitoriaus ir pedagogo L. J. Šimučio ir pianistės Z. M. Šimutienės sūnus. Ph. D. (1971). 1957–61 mokėsi Marianapolio marijonų m-loje Thompsone, CT. 1965 baigė Ilinojaus un-tą Urbanoje, IL, bakalauro laipsniu (anglų k.), 1967 – Minnesotos un-tą Minneapolyje ma-

Leonardas Juozapas Šimutis (g. 1944)

gistro laipsniu. 1971 šiame un-te apgynė disertaciją. 1971–84 Virginijos politechnikos in-to ir valstijos un-to Blacksburge, VA, Archit-ros ir urbanistikos koledžo asistentas, vėliau prodekanas. 1984–92 Miami un-to Oxforde, OH, magistrantų skyriaus dekanas, akademinės informacijos sistemos spec. asistentas. 1990–92 Ohio valstijos un-to b-kos ir informacijos tinklo vykdomasis direktorius. Nuo 1992 Ohio valstijos un-to Eisenhowerio matematikos ir gamtos mokslų metodikos centro direktorius.

ŠIMUTIS Pranas Jonas (g. 1946.XI.12 Čikagoje, IL), teisininkas. Kompozitoriaus, pedagogo L. J. Šimučio ir pianistės Z. M. Šimutienės sūnus. Teisės daktaras (1971). 1963 baigė Marianapolio marijonų m-lą Thompsone, CT. 1968 Ilinojaus un-te Urbanoje, IL, įgijo bakalauro laipsnį. 1971 šiame un-te baigė teisės mokslus, įgydamas daktaro laipsnį. Studijuodamas dar gavo JAV karo aviacijos antrojo leitenanto laipsnį. Iki 1972 tarnavo JAV kariuomenėje, Tucsone, AZ. Tarnybą baigė 1976, įgijęs aviacijos kapitono laipsnį. Nuo 1976 dirba *Ackman, Morek, Boyd and Simutis* advokatų firmoje Watsekoje ir Kankakee, IL.

ŠIMUTIS Robertas Povilas (g. 1952.V.31 Čikagoje, IL), administratorius. Kompozitoriaus, pedagogo L. J. Šimučio ir pianistės Z. M. Šimutienės sūnus. 1966–69 mokėsi jėzuitų m-loje Prairie du Chiene, WI. 1970 baigė Evergreen Parko, IL, m-lą. 1975 baigė Š. Ilinojaus un-tą De Kalbe bakalauro laipsniu (polit. mokslai, anglų k.). Dar studijavo Š. Ilinojaus ir Čikagos valstijos un-tuose. Nuo 1976 dirba Čikagos valstijos un-te, katedros vedėjas. Nacionalinės akad. patarėjų (*National Academic Advicement*) ir Amerikos koledžų registravimo ir priėmimo (*American Association of Collegiate Registrars and Admission Officers*) asociacijų narys. Priklauso LRK SA.

ŠIMUTYTĖ Zita Marija (g. 1945.III.14 Čikagoje, IL), psichologė. Kompozitoriaus, peda-

Zita Marija Šimutytė

gogo L. J. Šimučio duktė. Ph. D. (1974). 1967 bakalauro laipsniu baigė psichologiją Ilinojaus un-te, 1970 magistro laipsniu – Connecticuto un-te; čia apgynė disertaciją. Iki 1976 psichologijos studijas tęsė Toronto, Kanada. Nuo 1976 dirbo JAV kariuomenės tyrimų in-te, nuo 1990 šio in-to, Socialinių mokslų ir elgsenos in-to laboratorijų direktorė. 1992 paskirta JAV kariuomenės personalo apklausos įstaigos direktore, nuo 1993 atsakinga už *Army Occupational Survey* programas (karių apklausos, studijų, karjeros, elgesio tyrimas). Nuo 1995 JAV kariuomenės tyrimų in-to direktoriaus pavaduotoja. Yra JAV vyriausybės Vyresniųjų vadybininkų tarnybos (*Senior Executive Service*) narė.

ŠIRKA Julius (g. 1922.I.21 Paguiriuose, Pagirio vls., Ukmergės aps.), mokytojas. 1941 baigė Kėdainių g-ją, Panevėžio mkt. seminarijoje įgijo mokytojo cenzą. 1941–44 Kamėnų ir Šėtos m-lų mokytojas, m-lų vedėjas, dirbo Kėdainių aps. m-lų inspekcijoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–47 Weideno stovykloje liet. m-los vedėjas ir mokytojas. 1948 persikėlė gyventi į Kanadą. Iki 1958 buvo Toronto Maironio lituanistinės m-los mokytojas ir vedėjas. Nuo 1959 gyvena JAV, Ilinojaus valstijoje. 33 metus (iki 1992) buvo K. Donelaičio lituanistinės m-los Čikagoje mokytojas, vedėjas, direktorius. 1964–65 reformavo m-lą, įkūrė vaikų darželį, įsteigė aukštesniąją m-lą ir klases suaugusiems. Organizavo liet. vadovėlių, pratimų sąsiuvinių leidybą (iš viso m-la išleido 21 vadovėlį), rūpinosi mokymo programos tobulinimu. Daug prisidėjo prie m-los metraščio, laikr. *Pirmieji žingsniai* leidimo, *Lietuviško žodžio* švenčių organizavimo. Aktyviai puoselėjo jaunų žmonių lietuvybę, kartu su jais dalyvavo liet. renginiuose ir demonstracijose dėl Lietuvos nepriklausomybės bei jos pripažinimo. Daug metų koncertavo su *Dainavos* ansambliu. Apdovanotas JAV LB Vid. Vakarų apygardos (1977 ir 1989) ir Švietimo tarybos (1979) garbės bei padėkos žymenimis, Pedagoginio lituanistikos in-to garbės diplomu (1987), LSS ordinu *Už nuopelnus* (1989).

Julius Širka

ŠIRKA Vacys (1913.X.18 Šėtoje, Kėdainių aps. – 1981.I.14 Brocktone, MA), kunigas. Teologijos daktaras (1947). Mokėsi Kauno *Aušros* g-joje. 1939 baigė Kauno kun. seminariją ir VDU Teologijos f-tą, įšventintas kunigu. Dirbo vyskupijos notariate ir Kauno kun. seminarijoje. Pasitraukęs į Vakarus, 1945–47 studijavo teologiją Popiežiškajame Grigaliaus un-te ir apgynė doktoratą. 1949 persikėlė į JAV ir vikaravo amer. parapijose Glen Fallse, NY, Mandane, ND. 1968–77 Bolton Landingo, NY, parapijos klebonas, nuo 1978 Nukryžiuotojo Jėzaus seserų kongregacijos kapelionas Brocktone.

ŠIRMENIS Vincas (1915 Vladivostoke, Rusija – 1990.XI.30 St. Petersburge, FL), gydytojas. Grįžęs į Lietuvą, baigė Kauno *Aušros* berniukų g-ją. 1941 baigęs VDU Med. f-tą, ten liko dirbti asistentu, kartu vertėsi privačia praktika. Priklausė korp. *Fraternitas Lithuanica*, rašė į medicininę spaudą. Karui baigiantis pasitraukė į Vokietiją, 1949 atvyko į JAV. Iš pradžių dirbo tuberkuliozinėje ligoninėje, nuo 1954 įgijęs teisę praktikuoti vertėsi privačia praktika Niujorko valstijoje.

ŠIRVAITIS Algis (g. 1939.IX.13 Kaune), teisininkas. Teisės daktaras (1966). Vid. mokslą baigė Clevelande, OH. 1961 J. Carrollo un-te,

OH, baigė istoriją, įgijo bakalauro laipsnį. Clevelando valstijos un-to Marshallo teisės koledže apgynė disertaciją, gavo teisės daktaro laipsnį. Nuo 1966 verčiasi privačia advokato praktika Clevelande. Dalyvauja ateitininkų veikloje. Priklauso Lietuvių Amerikos piliečių klubui (1981–84 prezidentas), ALTui (Garbės teismo narys, Clevelando sk. prezidentas). Vienas JAV Lietuvių pensininkų globos centro steigėjų.

ŠIRVAITIS Kazimieras (1911.XII.20 Valengiškėse, Marijampolės aps. – 1985.X.16 Hollande, PA; palaidotas Bensaleme, PA), kunigas. Ph. D. (1948). 1931 baigė Prienų g-ją, 1935 Vilkaviškio kun. seminariją ir įšventintas kunigu. 1935–38 kunigaudamas Aukštojoje Panemunėje, studijavo VDU, studijas baigė teologijos licenciato laipsniu. 1938–39 sociologijos studijas tęsė Louvaino katal. un-te Belgijoje, įgijo socialinių ir polit. mokslų kandidato laipsnį. 1939 atvyko į JAV ir, kunigaudamas Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijoje Clevelande, OH, tęsė studijas Katalikų un-te Vašingtone, DC, apgynė doktoratą. 1948–54 Šv. Jurgio liet. parapijos Clevelande vikaras. 1950–51 dėstė Šv. Jono koledže. 1954–57 Šv. Petro amer. parapijos vikaras Akrone, OH. 1957–59 vikaras Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijoje. Nuo 1959 Šv. Kazimiero seserų kongregacijos Villa Joseph Marie kapelionas Newtown-Hollande. Bendradarbiavo liet. spaudoje.

ŠIRVYDAS Vytautas (1898.VII.2 Subatėje, Latvija – 1981.V.17 Hudsone, NY), žurnalistas, visuomenininkas. 1903 su motina atvyko į JAV, Philadelphijoje ir Brooklyne, NY, baigė pr. m-las. 1909 grįžo į Lietuvą. 1913 baigė dviklasę m-lą Subatėje. Nuo 1916 gyveno JAV. Studijavo chemiją Valparaiso un-te ir Cooper Union, NY. Nuo 1929 JAV imigracijos tarnybos inspektorius. Spaudoje bendradarbiavo nuo 1912. 1917–29 vienas *Vienybės* redaktorių. Rašė *Dirvoje, Tėviškės žiburiuose, Tėvynėje*. Parašė knygą apie tėvą Juozą O. Širvydą (1941), biogr. apybraižas *Vincas Ambrozevičius* (1942), *Bronius K. Balutis, jo gyvenimas ir darbai* (1951), *Amerikos lietuvių knygos 1875–1904* (išsp. leidinyje *Kovos metai dėl savosios spaudos* 1957), daug straipsnių iš Amerikos lietuvių istorijos. Veikale *Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 90-ties metų istorija* (1976) su kitais aprašė 1886–1916 SLA veiklą (parengė ir veikalo santrauką anglų kalba). Nuo 1976 buvo *Sandoros* angliško sk. bendradarbis. 1977 dirbo laikr. *Bridges*. Išėjęs į pensiją, gyveno Nashua, NH, kur dalyvavo Šv. Kazimiero parapijos ir vietos lietuvių veikloje.

Vytautas Širvydas

ŠIUPŠINSKAS Jonas (1880.XII.22 Sūsninkuose, Marijampolės aps. – 1963.XI.24 Albany, NY), kunigas. Mokėsi Seinų kun. seminarijoje. Kunigu įšventintas 1904 Varšuvoje. Kunigas Seinų vyskupijoje. 1911 emigravo į JAV. Kunigas Scrantono vyskupijoje. 1911–19 Švč. Trejybės parapijos klebonas Wilkes-Barre, PA. 1919–46 Šv. Petro ir Povilo parapijos klebonas Sugar Notche, PA. 1946–50 St. Mary Villa kapelionas Elmhurste, PA. Nuo 1950 Šv. Jurgio parapijos administratorius Albany.

ŠKĖMA Antanas (1910.XI.29 Lodzėje, Lenkija – 1961.VIII.11 prie Čikagos, IL), rašytojas, aktorius, režisierius. I pasaul. karo metais su tėvais gyveno Rusijoje ir Ukrainoje. 1921 grįžo į Lietuvą. Radviliškyje baigė pr. m-lą, Kaune *Aušros* berniukų g-ją. 1929 Lietuvos un-te studijavo mediciną, nuo 1931 teisę. 1929 *Lietu-*

Antanas Škėma

vos aide išspausdino pirmąją novelę *Baimė*. 1935 įstojo į V. Sipavičiaus-Fedoto dramos studiją. 1936–40 Kauno, 1940–44 Vilniaus Valstybės ir *Vaidilos* teatrų aktorius ir režisierius. 1941 Birželio sukilimo dalyvis. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Dalyvavo lietuvių meno sambūrių veikloje (Augsburgo dramos teatro, Hanau *Atžalyno*, meno ansamblių *Sietynas* ir *Dainava*, lit. kabareto *Klumpė*). 1947 išleido novelių rinkinį *Nuodėguliai ir kibirkštys*. Nuo 1949 gyveno JAV. Dirbo darbininku, viešbučio tarnautoju. Dalyvavo JAV ir Kanados lietuvių teatro mėgėjų veikloje. *Vienybės* redakcijos narys, bendradarbiavo *Žiburiuose, Aiduose, Darbe, Metmenyse, Santarvėje, Naujienose*. 1952 žrn. *Literatūros lankai* išspausdino novelę *Giesmė*, kuri tapo naujosios liet. išeivių kartos lit. manifestu. Išleido novelių rinkinius *Šventoji Inga* (1952), *Čelesta* (1960), rom. *Balta drobulė* (1958), kuriame apmąstė menininko likimą pokariniame pasaulyje, poeto prigimties ir atsakomybės problemą. Parašė dramas *Živilė* (išsp. 1948), *Pabudimas* (1949–50, išsp. 1956, Clevelando Liet. kultūros fondo dramos konkurso premija), *Žvakidė* (1957, *Darbininko* dramos konkurso premija), *Kalėdų vaizdelis* (išsp. 1961), *Ataraxia* (1961). Rankraščiuose paliko pjeses *Julijana* (par. 1941–43), *Vienas ir kiti* (1952), apys. *Izaokas* (1960–61), išspausdino straipsnių teatro ir lit-ros klausimais. Kūrinių paskelbta antologijose *Tremties metai* (1947), *Gabija* (1954), *Sauja derliaus* (1957). Buvo *Santaros-Šviesos* fed-jos garbės filisteris, PEN klubo narys. Žuvo automobilio katastrofoje. 1967–85 Čikagoje išleisti *Raštai* (3 t.), 1994 Vilniuje – *Rinktiniai raštai* (2 t.). Laikomas vienu pirmųjų lietuvių moderniosios dramos kūrėjų. Kūryboje juntama egzistencializmo, ekspresionizmo, modernistinės lit-ros poveikis, nihilistinės nuotaikos. Ryšku biografijos pėdsakai – per svetur likimo nublokšto žmogaus dramą atskleidžiama visuotinė dvasinė tremtis, XX a. tragediją patyrusio žmogaus dvasinė krizė ir neviltis, gyvenimo prasmės ieškojimo kančia, naujas žmogaus santykis su Dievu, neįprastos psichinės būsenos. Kūrybai būdinga netradicinė rašymo forma, sąmonės srauto, koliažo technika, kinematografinis vaizdų jungimas, nuoseklaus siužeto ir vientisos erdvės atsisakymas.

ŠKĖMA Kazys (g. 1908), šachmatininkas. Dirbo *Spindulio* spaustuvėje Kaune. Šachmatais pradėjo žaisti 1930. Nuo 1936 Lietuvos rinktinės narys, dalyvavo pasaulio šachmatų olimpiadoje Münchene. 1943 Vilniuje tarpt. turnyre su estu Türnu užėmė III–IV vietą. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, anglų zonoje suorganizavo liet. komandą. 1946 Groß Hesepe laimėjo lietuvių Vokietijoje šachmatų pirmenybes. 1947–48 leido ir redagavo žrn. *Mūsų šachmatai*, 1948–49 vedė šachmatų sk. *Mūsų žiniose*. Dalyvavo tarpt. turnyruose Augsburge, Oldenburge, Hanau. 1950 persikėlė į JAV, dalyvavo Bostono, MA, šachmatininkų rinktinės varžybose su Montréalio komanda, įveikė būsimą didmeistrį Williamsą. N. Anglijos pirmenybėse laimėjo II vietą, pralenkdamas JAV čempioną W. Adamsą. 1950, 1951 laimėjo Bostono miesto pirmenybes. 1960 Didžiųjų Ežerų pirmenybėse su Prancūzijos meistru S. Popeliu pasidalijo I–II vietas. 1961 iškovojo Michigano valstijos čempiono vardą.

ŠKIRPA Kazys (1895.II.18 Namajūnuose, Saločių vls., Biržų aps. – 1979.VIII.18 Vašingtone, DC), karo veikėjas, diplomatas, politikas. Lietuvos kariuomenės gen. štabo pulkininkas (1928). 1915 baigęs realinę m-lą Mintaujoje, Latvija, studijavo Komercijos in-te Sankt Pe-

terburge. 1916 mobilizuotas į Rusijos kariuomenę; baigė Peterhofo praporščikų (karo) m-lą, pasiųstas tarnauti karininku į XX Sibiro šaulių pulką Omske. 1917 baigė kovos su dujomis karininkų kursus Tomsko un-te. Buvo kuopos vadas, priešdujinės komandos viršininkas; paporučikis (1917). 1917 grįžęs į Sankt Peterburgą, padėjo sudaryti liet. tautinius dalinius Rusijos imperijoje. Buvo Lietuvių karių s-gos gen. įgaliotinis Kijeve. 1918 bolševikams likvidavus šią s-gą, veikė slaptame Vyriausiajame lietuvių karių k-te, priklausė Lietuvių tautos tarybai Rusijoje. 1918.I–II tarnavo atskirajame Vitebsko liet. batalione. 1918.XI.23 savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę (1932 ofic. pripažintas pirmuoju savanoriu-kūrėju). Tarnavo Krašto apsaugos štabe, vėliau buvo paskirtas Vilniaus karo komendanto padėjėju, ėjo komendanto pareigas. Parengė savanorių šaukimo į Lietuvos kariuomenę projektą. Iš Vilniaus savanorių telkė komendantūros batalioną. 1919.I.1 Vilniuje Gedimino pilies bokšte su kitais iškėlė trispalvę Lietuvos vėliavą. Raudonajai armijai okupavus Vilnių, persikėlė į Kauną, čia buvo karo komendanto padėjėjas. Organizavo Atskirąjį batalioną (nuo 1919.VI – Vilniaus batalionas, nuo 1919.IX – V pėstininkų pulkas), jam iki 1920.IX vadovavo; 1919 dalyvavo kautynėse su bolševikais, bermontininkais, 1920 – su lenkais. 1920.VI–VII vadovavo Marijampolės grupei (vadinamajam Lenkų frontui: II pėstininkų pulkas, artilerijos ir kavalerijos daliniai), gynusiai Druskininkų–Vištyčio ežero barą nuo Lenkijos kariuomenės. 1920–21 Steigiamojo seimo atstovas (priklausė Valstiečių liaudininkų frakcijai). 1921 mokėsi Aukštojo technikos in-to Karo f-te Züriche, Šveicarija, 1922 baigė Aukštuosius karininkų kursus Kaune, 1925 – Belgijos karo akademiją Briuselyje. 1925 paskirtas Gen. štabo II (Informacijos) skyriaus viršininku. Dėstė Aukštuosiuose karininkų kursuose ir Karo m-loje Kaune. 1926.VI–XII.18 Vyr. štabo viršininkas; parengė Lietuvos kariuomenės skubios mobilizacijos planą, suorganizavo mobilizacines kariuomenės rinktines pagrindinėms strateginėms kryptims apsaugoti karo atveju, pateikė vyriausybei taikos meto kariuomenės (siūlė sumažinti jos administraciją) organizacijos projektą. Per 1926.XII.17 valst. perversmą nesėkmingai bandė organizuoti pasipriešinimą perversmininkams. Nuo 1927.V dirbo diplomatinį darbą: 1927–28 Lietuvos pasiuntinybės Berlyne Konsulinio skyriaus vedėjas, 1928–37 Lietuvos karo atašė Vokietijoje. 1937 pasitraukė iš kar. tarnybos, paskirtas nuolatiniu Lietuvos atstovu prie Tautų Sąjungos Ženevoje. Nuo 1937.XII Lietuvos nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliotasis ministras Lenkijoje, nuo 1938.XII – Vokietijoje, Šveicarijoje ir Vengrijoje (būstinė Berlyne). Gyvendamas Vokietijoje, susižavėjo vok. tvarka, suartėjo su voldemarininkais. Prasidėjus II pasaul. karui, parengė, įteikė Lietuvos vyriausybei ir ragino ją įgyvendinti planą, kaip Lietuvos kariuomenė, padedama vokiečių, galėtų atsiimti Vilnių. 1940 SSRS okupavus Lietuvą, buvo vienas LAF Berlyne steigėjų, sukilimo dėl Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo organizatorių ir veikėjų. 1941 Lietuvos Laikinosios vyriausybės paskirtas ministru pirmininku. Į Lietuvą negrįžo (nacių valdžios Berlyne buvo sulaikytas). Gyvendamas Vokietijoje, palaikė ryšius su Lietuvos antinacinio pasipriešinimo org-jomis. 1944 įteikė Vokietijos vyriausybei memorandumą – reikalavo atšaukti Lietuvos okupaciją ir perduoti krašto valdymą lietuviams; nacių val-

Kazys Škirpa

džios suimtas, išsiųstas į Bad Godesbergo stovyklą, vėliau į Sudetus. Pasibaigus II pasaul. karui, JAV kar. administracijos evakuotas į Paryžių. Nuo 1946 gyveno Airijoje, dėstė rusų kalbą Dublino un-te. 1949 persikėlė į JAV. Dirbo JAV Kongreso b-koje Vašingtone, DC. Buvo VLIKo veikėjas. Rūpinosi Lietuvos išlaisvinimu, stengėsi, kad šio tikslo bendrai siektų VLIKas ir Lietuvos diplomatinė tarnyba, siekė, kad VLIKas suvienytų visas liet. polit. partijas ir org-jas (1957–58 buvo atitinkamos VLIKo k-jos pirmininkas). Parašė studijas ir brošiūras: *Chemijos karas* (1926), *Pagrindiniai stabdymo kautynių dėsniai*, *Sintetinė lenkų taktikos apžvalga* (abi 1930); knygas: *5 pėstininkų DLK Kęstučio pulko kovos ties Seinais 1920 metais* (1971), *Sukilimas Lietuvos suverenumui atstatyti* (1973). Atsiminimų ir dokumentų kn. *Lietuvos nepriklausomybės sutemos 1938–1940* išleista Vilniuje 1996. Bendradarbiavo liet. spaudoje kar. ir polit. temomis. Apdovanotas Vyčio kryžiaus V laipsnio ordinu, kitų valstybių ordinais ir medaliais.

ŠLAJUS Juozas (1909.V.15 Bliūdsukiuose, Švėkšnos vls., Tauragės aps. – 1996.IX.16 Čikagoje, IL), žurnalistas, visuomenininkas. 1928 eksternu išlaikė g-jos 4 klasių egzaminus. 1933–36 dirbo Švėkšnos savivaldybėje, 1936–41 Tauragės apskrities hipotekoje. Dalyvavo LŠS, jaunalietuvių veikloje. 1940 už pogrindžio veiklą suimtas ir kalintas Kauno sunkiųjų darbų kalėjime. 1941 iš kalėjimo pabėgo, grįžo į Tauragę. Priklausė LLKS. 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Schweinfurto liet. stovykloje. Laikr. *Tėviškės garsai* reikalų vedėjas. Įsteigė knygų leidyklą *Tėviškė*, leido liet. knygas. Persikėlęs į JAV, apsigyveno Čikagoje. 1956–57 lankė Crane dvimetį koledžą, įgijo braižytojo specialybę. Aktyviai dalyvavo JAV LB (Brighton Parko apyl. pirmininkas, Kultūros fondo vicepirmininkas, sekretorius) ir PLB (v-bos sekretorius) veikloje. Buvo ALTo ir PLB jaunimo kongresų informacijos koordinatorius. Priklausė Lietuvių polit. kalinių, Lietuvių žurnalistų s-goms. Apdovanotas jaunalietuvių, ALTo ir JAV LB žymenimis.

ŠLAPELIS Anicetas (1887.I.6 Rakučiuose, Kupiškio vls., Panevėžio aps. – 1980.I.1 Los Angeles, CA), vargonininkas. Mokėsi Šimonyse, Alūkstoje ir Mintaujoje, Latvija. 1907 apsigyveno JAV. Beethoveno konservatorijoje Čikagoje, IL, studijavo A. Pociaus fortepijono klasėje. 1916–49 su pertraukomis vargonininkavo įv. parapijose: Šv. Kazimiero Gary, IN,

Juozas Šlajus

Anicetas Šlapelis

Švč. Trejybės Newarke, NJ, Šv. Jurgio Norwoode, MA, Šv. Kazimiero Los Angeles, CA. 1922 Amerikos konservatorijoje Čikagoje įgijo muz. mokytojo kvalifikaciją, 1923 gavo konservatorijos baigimo diplomą. 1925–27 muzikos mokėsi Italijoje. 1932 Norwoode, MA, įsteigė muz. studiją ir iki 1944 jai vadovavo. Vadovavo chorams, statė operetes, vaidinimus. Dalyvavo Lietuvos vyčių ir vargonininkų veikloje.

ŠLAPELIS Ignas (1881.I.31 Bugailiškiuose, Šimonių vls., Panevėžio aps. – 1955.VI.3 Čikagoje, IL), dailės istorikas, dailininkas, pedagogas. Mokėsi Liepojos g-joje Latvijoje, 1899–1904 Kauno kunigų seminarijoje. 1904–09 Krokuvos, Paryžiaus, Florencijos, Romos dailės akademijose ir un-tuose studijavo dailę, dailės istoriją ir filosofiją. Krokuvoje priklausė *Rūtos* d-jai. 1910 grįžo į Lietuvą. Buvo mobilizuotas į Rusijos kariuomenę; tarnavo Sevastopolyje, 1914 fronte buvo sužeistas. 1921–22 mokytojavo *Saulės* mkt. seminarijoje Kaune ir Aukštesniuosiuose piešimo kursuose, nuo 1922 Kauno meno m-loje dėstė dailės istoriją ir filosofiją. 1926 buvo Lietuvių dailės d-jos meno turtų globėjas. 1929–40 Kauno meno m-los direktorius. Sukūrė tapybos paveikslų (>200), nuo 1910 dalyvavo liet. dailės parodose. Išvertė M. Montessori *Mokslinės pedagogijos metodas, pritaikytas vaikų auklėjimui „vaiko namuose"* (1927), parengė kn. *Dvylika M. K. Čiurlionio paveikslų – Zodiako ženklai* (1927), M. K. Čiurlionio kūrinių katalogą (1927, su P. Galaune), parašė knygas *Meno istorijos metmens* (1930), *Rymo katalikų bažnyčios meno istorija*, *Apie Lietuvos meną* (abi 1935), paskelbė dailėtyros straipsnių (apie M. K. Čiurlionio kūrybą ir kt.). 1944 pasitraukė į Vokietiją. Nuo 1948 gyveno JAV, Čikagoje. 1952 Clevelande, OH, surengė individualią kūrybos parodą. Parašė monografiją *Juozas Pautienius* (1955).

ŠLAPELIS Skaistutis (1919.V.29 Vilniuje – 1961.IV.8 Čikagoje, IL), inžinierius architektas. Gydytojo, kalbininko, visuom. ir kult. veikėjo J. Šlapelio ir visuom. veikėjos M. Šlapelienės sūnus, filologės G. Šlapelytės brolis. 1937 baigė Vilniaus Vytauto Didžiojo g-ją. 1937–39 VU stu-

Skaistutis Šlapelis

dijavo chemiją ir matematiką; buvo Liet. studentų s-gos narys. Nuo 1939 studijavo architrą VDU Kaune, diplomą gavo 1944. Studijuodamas priklausė studentų technikų vyrijai *Plienas*. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–49 mokytojavo Tübingeno liet. g-joje, 1947–49 Tübingeno un-te studijavo filosofiją. 1946 su kitais įsteigė akad. jaunimo sambūrį *Šviesa*, 1948–49 buvo v-bos narys. 1947 įsikūrus Lietuvių inžinierių ir architektų s-gai, įsijungė į jos veiklą (1948–49 buvo Tübingeno sk. iždininkas). 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje. Dirbo braižytoju, vėliau architektu b-vėje *Standard Oil*. 1950–51 *Šviesos* centro v-bos narys ir Čikagos sk. pirmasis pirmininkas; vėliau ėjo įv. pareigas sk. v-boje. 1957 su kitais organizavo *Santaros* ir *Šviesos* susijungimą; 1960 *Santaros-Šviesos* fed-jos centro v-bos pirmininkas. Priklausė Vilniaus krašto lietuvių s-gai (vienas steigėjų; 1951–52 sk. iždininkas), ALIAS. Parengė Lietuvos sienų žemėlapį Z. Ivinskio knygai *Lietuvos sienų klausimu* (1946), okupuotos Lietuvos žemėlapį ir Vilniaus planą J. Cicėno knygai *Vilnius tarp audrų* (1953).

ŠLAPELYTĖ Gražutė (**Sirutienė;** g. 1909.XI.29 Vilniuje), filologė. Gydytojo, kalbininko, vi-

Gražutė Šlapelytė

suom. ir kult. veikėjo J. Šlapelio ir visuom. veikėjos M. Šlapelienės duktė, inžinieriaus architekto S. Šlapelio sesuo. 1927 baigusi Vytauto Didžiojo g-ją Vilniuje, studijavo VU filosofiją, lenkų ir lietuvių filologiją; baigė 1937 magistro laipsniu. G-joje veikė *Atžalos* d-joje. Nuo 1927 Liet. moksleivių d-jos narė, nuo 1927 priklausė Vilniaus liet. studentų s-gai, 1933 studenčių sekcijos pirmininkė. 1932 mokytojavo Švenčionių g-joje, 1933–37 Vytauto Didžiojo g-joje dėstė liet. k. ir Lietuvos geografiją. 1939 baigė vienų metų komercinę m-lą. Nuo 1939 dirbo Lituanistikos in-te Kaune (Terminologijos k-jos sekretorė), in-tą prijungus prie Lietuvos MA ir perkėlus į Vilnių – dirbo šio in-to Lietuvos žemės vardyno redaktore. Nuo 1927 Liet. mokslo d-jos, nuo 1939 Liet. k. d-jos narė. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1947–49 buvo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus vyr. moterų k-to narė. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1950–74 dirbo banke. 1950 su kitais įsteigė Vilniaus krašto liet. s-gą Amerikoje. 1950–55 Čikagos sk. v-bos narė, nuo 1959 šalpos sekcijos narė ir sekretorė. Nuo 1951 Čikagos liet. k. d-jos v-bos iždininkė, 1952–55 tvarkė d-jos rengiamas liet. k. radijo valandėles. Nuo 1976 gyvena Santa Monicoje, CA. Periodinėje spaudoje bendradarbiavo nuo studijų metų: Vilniuje – *Vilniaus šviesos* kult. priede, Vokietijoje *Žiburių* priede, *Moterų žodyje*, *Tėvynės sarge*. JAV rašė į *Draugą*, *Aidus*, *Akiračius*, *Karį*, *Skautų aidą* (daugiausia Vilniaus kr. temomis). Talkino B. Kvikliui rengiant *Lietuvos bažnyčių* Vilniaus arkivyskupijos tomus (1988 pelnė Amerikos liet. b-kos leidyklos padėką). Po motinos M. Piaseckaitės-Šlapelienės mirties perleido VU b-kai tėvų archyvą ir b-ką, o tėvo žodyninę medžiagą – Lietuvių k. in-tui. 1991 tėvų namus (Pilies g. 40) padovanojo Vilniaus savivaldybei, juose įsteigė Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejų, finansiškai parėmė jo remontą (atidarytas 1996) ir toliau jį globoja. Jos lėšomis išleista V. Žuko kn. *Marijos ir Jurgio Šlapelių knygynas Vilniuje* (2000). Apdovanota Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (2000).

ŠLENIENĖ Dalia (**Lukošiūnaitė;** g. 1935.II.8 Kaune), dailininkė. Apsigyvenusi JAV, dailę studijavo Ray Vogue mados dizaino m-loje ir Čikagos meno in-te, IL. Dirbo b-vėje *Associated Retail Stores* Čikagoje. 1984–94 Lemonto, IL, lituanistinės Maironio m-los darželio mokytoja, nuo 1990 Lietuvių dailės muziejaus direktorė. Sukūrė Liūnės Sutemos knygų *Nebėra nieko svetimo* (1962) ir *Badmetis* (1972) aplankus. Lietuvių dailės muziejuje surengė parodų,

Dalia Šlenienė

dalyvavo jose. Skautė (*Juodkrantės* jūrų skaučių tuntininkė, jūrų skaučių sk. vedėja, korp. *Gintaras* pirmininkė).

ŠLENYS Liudvikas Kęstutis (g. 1933.VII.15 Anykščiuose), inžinierius. Inžinieriaus R. Šlenio brolis. 1962 baigė Wilsono dvimetį koledžą Čikagoje, IL. 1965 Ilinojaus technologijos in-te Čikagoje įgijo elektrotechnikos inžinieriaus diplomą. 1972 gavo profesionalaus inžinieriaus teises Ilinojaus valstijoje. 1965–68 dirbo b-vėje *U. S. Steel*, 1968–72 – *Bartkus Engineering*, 1972–76 – *Samc Engineering*, 1976–82 – *Amoco Oil-Whiting* (visos Čikagoje) projektų inžinieriumi, vadybininku. Nuo 1982 b-vės *DS Engineering* prezidentas. 1950–86 Jūrų skautas: 1960 su kitais įsteigė korp. *Gintaras*, buvo jos ilgametis pirmininkas; skautų tunto *Baltijos jūra* tuntininkas. Dalyvauja JAV LB veikloje: 1984–90 Lemonto, IL, apyl. v-bos narys, 1986–88 pirmininkas. Su kitais 1990 įkūrė Liet. dailės muziejų Lemonte (tarybos narys), Pasaulio liet. centrą Čikagoje (v-bos narys). Dalyvavo MKS veikloje. Pelnė LSS medalį *Už nuopelnus*.

ŠLENYS Raimundas (1932 Anykščiuose – 1996.IX.27 Palos Heightse, IL), inžinierius, visuomenininkas. Inžinieriaus L. K. Šlenio brolis. Persikėlęs į JAV, baigė inžinerijos studijas ir dirbo inžinieriumi. Dalyvavo JAV LB, LF veikloje, buvo Tėvynės s-gos – Lietuvos konservatorių partijos Amerikoje v-bos sekretorius. Su kitais įkūrė korporaciją *IPSA*, telkiančią ir siunčiančią į Lietuvą techninę pagalbą; buvo jos prezidentas. Priklausė Akademiniam skautų sąjūdžiui (buvo filisteris), ALIAS.

Raimundas Šlenys

ŠLEPETYS Jonas (1894.II.27 Narvydžiuose, Daugailių vls., Utenos aps. – 1981.XI.15 Niujorke, NY), teisininkas, karo ir polit. veikėjas. Lietuvos kariuomenės pulkininkas. 1914 Sankt Peterburge baigė aukštesniąją, 1916 Odesoje, Ukraina, – Karo m-lą. Per I pasaul. karą tarnavo Rusijos kariuomenėje. 1918 grįžo į Lietuvą, gimtinėje įsteigė liet. pr. m-lą, suorganizavo vakarinius kursus, 1918 pab. – Utenos aps. miliciją. 1919 pr. stojo į Lietuvos kariuomenę, dalyvavo kovose su Raudonąja armija ir bermontininkais. 1919 pab.–1923 Mažeikių aps., 1923–27 Šiaulių miesto ir aps. karo komendantas. 1929 baigęs Aukštuosius karininkų kursus, 1930–36 dirbo Vyriausiame kariuomenės štabe; pulkininkas. 1932 baigė teisę VDU. 1936–39 Zarasų ir Panevėžio apskričių, 1939–40 Vilniaus miesto ir aps. viršininkas. 1941 bolševikų kalintas. Po 1941 Birželio sukilimo buvo Laikinosios vyriausybės vidaus reikalų ministras. 1941–44 advokatas ir juriskonsultas Kaune. 1944 pasitraukė į Austriją, vėliau į Vokietiją. Tübingeno un-te 1947–48 studijavo teisę. 1945–50 liet. apygardos Württemberge pirmininkas ir Vyriausio liet. tremtinių k-to vicepirmininkas. 1950 pab. persikėlė į JAV, gyveno Detroite, MI, vėliau Niujorke. Vienas JAV LB kūrėjų; 1952–59 Niujorko tarybos pirmininkas, 1955–67 JAV LB tarybos pirmininkas, nuo 1958 dar PLB seimo narys. Nuo 1963 Pasaulio liet. teisininkų d-jos centro v-bos pirmininkas. Lietuvių karių veteranų s-gos *Ramovė* Niujorko sk. pirmininkas. JAV LB ir *Ramovės* garbės teismo pirmininkas. Rašė į JAV liet. spaudą. Apdovanotas Vyčio kryžiaus, Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordinais.

ŠLEPETYS Rišardas Algimantas (g. 1928.IV.4 Ukmergėje), chemijos inžinierius. 1947 baigė liet. g-ją Kemptene, Vokietija. 1947–49 studijavo

Rišardas Algimantas Šlepetys

Adolfas Šležas

Tübingeno un-te. 1954 baigė Detroito un-tą, MI, gavo bakalauro laipsnį. 1957 Newarko inžinerijos koledžo, NJ, magistras, 1967 Rutgerso un-to, NJ, doktorantas. 1954–94 dirbo chem. pramonėje; grupės vadovas, vyr. chemikas. Nuo 1995 dėsto Georgian Court koledže Lakewoode, NJ. Svarb. straipsniai apie baltų miner. pigmentų techniką; turi patentų. Vienas sporto klubo *Kovas* Detroite steigėjų, 1953–54 krepšinio sekcijos vadovas. Priklausė liet. atletų klubui Brooklyne, NY, 1954–60 žaidė jo krepšinio komandoje. Bendradarbiavo LE.

ŠLEŽAS Adolfas (**Šleževičius, Slezas;** g. 1924.VII.27 Kerbedėliuose, Užvenčio vls., Šiaulių aps.), gydytojas. 1943 baigė Kelmės g-ją. Pasitraukęs į Vokietiją, 1965 baigė Johanneso Gutenbergo un-tą Mainze. 1970–75 stažavo ir specializavosi radiologijoje Gailestingumo ligoninėje ir Med. centre Čikagoje, IL. 1975–94 dirbo radiologu Metodistų ligoninėje Gary ir Merrillville, IN. Priklauso ateitininkams (nuo 1946), JAV LB (nuo 1951), ALGS. 1951–93 Lietuvių fronto bičiulių narys.

ŠLEŽAS Romas (g. 1938.XII.31 Klaipėdoje), kino režisierius ir operatorius. 1962 baigė Tuftso koledžo Istorijos f-tą, 1964 Bostono un-te, MA, gavo kinematografijos magistro laipsnį. Diplominis darbas – filmas *Velnio bala* (pagal J. Jankaus novelę) laimėjo bronzos medalį *Screen Producers Guild Student* filmų konkurse. Nuo 1964 dirbo WGBH televizijos stotyje Bostone. Sukūrė filmų seriją apie Amerikos teatrą, P. Ameriką. Vėliau įsteigė b-vę *Fisher-Sležas Films,* dalyvavo *Cinema vérité* judėjime: kūrė plataus atgarsio susilaukusius socialinės tematikos dokumentinius filmus. Filmas ekologine tematika *Waterman* laimėjo bronzos medalį tarpt. festivalyje Atlantoje, GA, satyrinis filmas *Psssht* (apie aerozolinių produktų skverbimąsi į amer. buitį) rodytas Japonijoje ir Europoje. 1969 sukūrė *multi-media* 6 valandų spektaklį *Štepselis,* vėliau filmą *Kelias į nepriklausomybę: 1860–1918,* po apsilankymo Lietuvoje 1973 – filmą *Pirmasis grįžimas.* 1972 su kitais Bostone įsteigė savaitinę radijo valandėlę anglų k. *Garso bangos* (1974 laida laimėjo Armstrongo fondo *Oscaro* premiją). Nuo 1971 filmų gamybos b-vės *Blackside* direktorius.

ŠLIAŽAS Rimvydas (g. 1936.IX.13 Tauragėje), germanistas. Ph. D. (1968). Vokietijoje 1954 baigė vok. vid. m-lą Lebenstedte, 1957 – Vasario 16-osios g-ją Hüttenfelde. Atvykęs į JAV, studijavo germanistiką Ilinojaus un-te, nuo 1959 – Čikagos un-te (1963 magistras), jame apgynė disertaciją apie XVII a. K. Stielerio vok.

kalbos gramatiką. Indianos un-te dėstė vok. kalbą, vėliau dirbo Ilinojaus un-te, 1968–69 Monmoutho koledže, IL. 1960–62 su R. Rudžiu redagavo *Ateitį*. Bendradarbiavo *Aiduose, Drauge, Metmenyse*. Lietuvių fronto bičiulių centro v-bos ir tarybos narys.

ŠLINIS Viljamas J. (William J. **Szlinis;** g. 1930.IX.12 Detroite, MI), teisininkas. Teisės daktaras. Baigęs Katalikų vid. m-lą Detroite, studijavo Detroito technologijos in-te, gavo bakalauro laipsnį. Detroito teisės koledže apgynė disertaciją, gavo teisės daktaro laipsnį. Detroite dirbo b-vėje *Burton Abstract and Title* nekilnojamojo turto inspektoriumi. 1960–89 *Ballantine and Szlinis* b-vės Wayne, MI, advokatas. Nuo 1989 apygardos teismo teisėjas Romuluse, MI. Buvo Wayne rajono Teisininkų asociacijos, Šv. Antano vyrų klubo Belleville, MI, prezidentas. Priklauso įvairioms teisininkų asociacijoms. I pasaulio liet. teisininkų kongreso Vilniuje dalyvis (1992).

ŠLIŪPAITĖ Aldona (**Jankauskienė;** 1886.VII.26 Niujorke, NY – 1980.X.28 Los Angeles, CA; palaidota Čikagoje, IL), gydytoja ginekologė, visuom. veikėja. Aušrininko, visuom. veikėjo, gydytojo J. Šliūpo duktė. 1908 baigė Pennsylvanijos med. koledžą Philadelphijoje. Stažavo Niujorke, specializavosi Brooklyne, NY. 1917 su tėvu per Japoniją atvyko į Rusiją. Dirbo gydytoja Voroneže M. Yčo liet. g-joje. 1918 su grupe šios g-jos mokinių atvyko į Vilnių. Kurį laiką Šilalėje kovojo su šiltinės epidemija, vėliau apsigyveno Kaune. Nuo 1919, dirbdama JAV Raudonojo Kryžiaus misijoje, organizavo maisto ir vaistų tiekimą Lietuvai, steigė sveikatos punktus. Su P. Mažyliu Raudonojo Kryžiaus ligoninėje Kaune įkūrė Moterų ligų skyrių, akušerių ir slaugių kursus. 1923–27 Lietuvos un-to Akušerijos-ginekologijos katedros jaun. asistentė. Vėliau dirbo Ukmergėje. Bendradarbiavo *Medicinoje*. 1931 grįžo į JAV. Brooklyne vertėsi priv. praktika. BALFo Niujorko sk. iždininkė ir med. patarėja. 1958–65 dirbo Charles B. Towno ligoninėje. Vėliau persikėlė į Santa Monicą, CA. Buvo ALGD Kalifornijos sk. v-bos narė. Santaupas paliko Pennsylvanijos un-tui, įpareigodama skirti liet. studentams Šliūpų stipendijas.

Aldona Šliūpaitė

ŠLIŪPAS Vytautas Jonas (g. 1930.X.24 Palangoje), inžinierius, visuom. veikėjas. Aušrininko, visuom. veikėjo gydytojo J. Šliūpo sūnus, gydytojos A. Šliūpaitės brolis. Pr. m-lą lankė Palangoje. 1944 su tėvais pasitraukęs į Vokietiją, lankė Tübingeno ir Nürtingeno liet. g-jas, dalyvavo skautų veikloje. 1947 persikėlė į JAV, apsigyveno Avon Lake, OH. Kurį laiką studijavo matematiką Wesleyano un-te Delaware, OH. 1953 baigė statybos inžineriją Ilinojaus technologijos in-te Čikagoje, IL. 1954 Wisconsino un-te, MA, gavo hidraulikos inžinerijos magistro laipsnį ir dirbo šio un-to hidraulikos laboratorijoje. 1958–60 tyrinėjo hidroelektrinių statybos galimybes Liberijoje. Nuo 1960 Stanley inžinerinės b-vės Muscatine, IA, Hidraulikos sk. viršininkas. 1963–66 dirbo R. Pakistane kaip Tarptautinės *Morrison Knudsen* inžinerijos b-vės (IECO) inžinierius. 1966 b-vės *Camp, Dresser and McKee* pasiųstas į Tailandą, kūrė Bankoko drenažo sistemą. 1969–77 dirbo IECO b-vėje San Franciske, CA, nuo 1972 vadovavo Europos, Afrikos ir Vid. Rytų regionų projektams. 1977 dirbo JAV ir Sudano prekybos k-te, 1977–84 buvo IECO verslo direktorius Saudo Arabijoje. 1981 jo namuose Saudo

Vytautas Jonas Šliūpas

Anatolijus Šlutas

Arabijoje buvo įkurtas PLB Artimųjų Rytų sk. (kaip šio sk. atstovas 1983 dalyvavo PLB seime Čikagoje). Darbo reikalais yra aplankęs 126 valstybes. Kaip Tarptautinės irigacijos ir drenažo k-jos narys 1966–81 dalyvavo 7 tarpt. kongresuose. 1985 išėjęs į pensiją, gyveno P. Lake Tahose, CA, nuo 1993 Burlingame, CA. 1987 įsteigė aušrininko, dr. J. Šliūpo archyvą ir jam vadovauja (numato perkelti į Lietuvą). Skautas nuo m-los laikų: 1955 korp. *Vytis* centro v-bos, 1957 Garbės teismo narys; Čikagos Akademinio skautų sąjūdžio pirmininkas, 1960–61 filisterių centro v-bos pirmininkas. Buvo žrn. *Lituanus* rėmimo organizacinio k-to pirmininkas (1957), *Skautijos balso* vienas steigėjų ir redaktorių. 1971 išrinktas JAV LB San Francisko sk. pirmininku, 1975 Amerikos lietuvių respublikonų pirmininku. Priklauso ALIAS, Amerikos karo inžinierių, Prancūzijos civilių inžinierių d-joms, Amerikos oro resursų asociacijai, veikia Tarpt. Rotary org-joje. Bendradarbiauja liet. spaudoje. 1993 grįžo į Lietuvą. Kalifornijos un-to agronomijos specialistų patartas grąžintame tėvų ūkyje Auksučiuose (Šiaulių aps.) 1997 pradėjo kurti ž. ū. ir miškų ekologinio tvarkymo centrą. 2000 išleido prisiminimų kn. *Tėvas, kokį aš prisimenu*.

ŠLUTAS Anatolijus (g. 1929.VI.5 Kaune), prodiuseris, visuomenininkas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, 1948 baigė Hanau liet. g-ją, studijavo Darmstadto un-te. 1949 persikėlęs į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Miesto koledže studijavo hum. mokslus (baigė 1960). 1966 įsteigė programą *Lietuviai televizijoje* ir iki 1978 jai vadovavo. Nuo 1968 studijos *Anatole TV Productions* savininkas. Sukūrė kelis tūkstančius TV reklamų, keletą dok. filmų, reportažų. 1984 įsteigė Amerikos lietuvių radijo programą, jai vadovauja. Lietuvių prekybos rūmų, Lietuvių aeroklubo narys (pilotas). Bendradarbiauja liet. spaudoje. Apdovanotas JAV LB Kultūros tarybos premija (2001).

ŠMAIŽIENĖ Salomėja (g. 1924.X.12 Žemaičių Naumiestyje, Tauragės aps.), visuomenininkė. 1941 baigė Kauno IV g-ją. Mokėsi buhalterijos kursuose. Dirbo tėvo b-vėje *Statybinės medžiagos*. 1944 pasitraukė į Vakarus. Iš Vienos per Saksoniją atsidūrė Schweinfurto stovykloje. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1973 persikėlė į Hot Springsą, AR. 1975 studijavo sociologiją Garlando grafystės bendruomenės koledže. 1976 su vyru P. Šmaižiu ir A. Krukliu įsteigė radijo valandėlę *Leis-*

Salomėja Šmaižienė

kit į Tėvynę (*Lithuanian Broadcasting Spa.*). Buvo jos vedėja, pranešėja. 1978 ALTo Arkansaso sk. pirmininkė. Bendradarbiauja *Drauge, Lietuvių balse. Laiškuose lietuviams* 1978 išspausdino novelę *Depresija* (Vėjūnės slap.). JAV LB Kultūros tarybos apdovanota už 1984 laimėtą radijo reportažo konkursą.

ŠMOTELIS Juozas (**Šmotavičius;** g. 1885.X.6 Alsėdžiuose, Telšių aps.), spaudos darbuotojas, visuom. veikėjas. Platino liet. knygas. 1907 atvykęs į JAV, Čikagoje, IL, įstojo į Lietuvių socialistų s-gos 4-tą kuopą, kelerius metus buvo jos iždininkas. Spaudoje (*Kova, Lietuva*) išspausdino straipsnių, lit. vaizdelių, eilėraščių. 1913 dalyvavo Liet. socialistų s-gos suvažiavime Philadelphijoje, PA. Suorganizavo šios s-gos VIII rajoną, 1917 buvo jo sekretorius. Su kitais įkūrė *Naujienų* b-vę, buvo *Naujienų* laikraščio direktorius, platintojas, sekretorius. Liet. socialistų s-goje įsigalėjus V. Kapsuko šalininkams, iš s-gos pašalintas, s-gai persitvarkius, išrinktas vykd. k-to pirmininku. Nuo 1922 dirbo *Naujienose*, buvo administratorius. Amerikos lietuvių istorijos d-jos sekretorius. Čikagoje išleista kn. *Atsiminimų skirsneliai* (1977).

ŠMULKŠTYS Albinas (**Smulkstys;** g. 1918 Asiūkliuose, Gudelių vls., Marijampolės aps.), gydytojas. Filologo, visuomenininko V. Šmulkščio brolis. Baigęs Marijonų g-ją Marijampolėje, 1936–44 studijavo Kauno meno m-loje ir Vilniaus dailės akademijoje, nuo 1938 – VDU Teol.-filosofijos f-te (lituanistiką). 1942 VU išlaikė baigiamuosius liet. lit-ros egzaminus ir apgynė diplominį darbą. 1941–45 VU dar studijavo mediciną. Pasitraukęs į Vokietiją, 1945–47 studijavo mediciną Tübingeno un-te. Šiame un-te specializavosi patologijoje. 1951 apsigyveno JAV. Edgewaterio ligoninėje Čikagoje, IL, specializavosi akušerijoje ir ginekologijoje. 1953–58 įgijo praktikos teisę Ilinojaus, Ohio, New Jersey, Arkansaso ir Pennsylvanijos valstijose. 1955–57 tarnavo JAV karo laivyno ligoninėje Philadelphijoje, PA, vėliau iki 1971 vertėsi priv. praktika Riverside, NJ, 1976–92 Gibbstowne, NJ. 1971–76 dirbo karinėse med. įstaigose. Priklausė ateitininkams. 1961 jo lėšomis buvo išleista V. Mačernio poez. knyga – liet. kultūrai remti fondo *Į laisvę* pirmasis leidinys. 2002 Valdovų rūmų atstatymui paaukojo apie 58 000Lt. Nuo 1995 gyvena Lietuvoje.

Albinas Šmulkštys

Julius Šmulkštys

ŠMULKŠTYS Julius (g. 1930.V.27 Kaune), politologas, visuom. veikėjas. Teisininko L. Šmulkščio sūnus. Ph. D. (1963). 1942–44 mokėsi Kauno *Aušros* g-joje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 baigė Pfullingeno liet. g-ją, studijavo polit. mokslus Tübingeno un-te. Tais pačiais metais persikėlė gyventi į JAV. 1950–52 studijavo polit. mokslus De Paulo un-te Čikagoje, 1952–55 Ilinojaus un-te Urbanoje; 1953 bakalauras, 1955 magistras. 1955–63 Indianos un-to Bloomingtone polit. mokslų doktorantas. 1951–53 Amerikos liet. studentų s-gos (vienas jos įkūrėjų) centro v-bos narys, vicepirmininkas, iždininkas. Nuo 1954 *Santaros* (šios org-jos vienas įkūrėjų), vėliau *Santaros-Šviesos* fed-jos centro v-bos narys, vicepirmininkas. 1959–95 dėstė Indianos un-te Fort Wayne; 1970–78 Politikos mokslų katedros vedėjas, 1979–89 Hum. ir socialinių mokslų f-to dekanas. Kelių profesinių org-jų ir Lituanistikos in-to narys. Parašė straipsnių marksizmo teorijos, tarpt. politikos, Rytų Europos politikos ir holokausto klausimais. 1974 išleido kn. *Karl Marx*. Bendradarbiauja Amerikos lietuvių ir Lietuvos spaudoje (*Naujienose, Akiračiuose, Metmenyse, Lituanus, Drauge, Atgimime*). LE bendradarbis. Nuo 1998 LR Prezidento V. Adamkaus patarėjas, Prezidento tarpt. k-jos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti narys.

ŠMULKŠTYS Liudas (1902.III.17 Bardauskuose, Gižų vls., Vilkaviškio aps. – 1989.II.27 Čikagoje, IL), teisininkas, visuom. veikėjas. Politologo, visuom. veikėjo J. Šmulkščio tėvas. Mokėsi Vilniaus, Voronežo M. Yčo ir Vilkaviškio g-jose. 1922 baigė Marijampolės Rygiškių Jono g-ją, 1927 Lietuvos un-to Teisių f-te gavo teisininko diplomą. 1922–26 Kauno pr. m-los mokytojas, 1926–28 Žemės reformos dep-to Nusausinimo sk. vedėjas, 1928–44 advokatas Kaune. Dar dirbo juriskonsultu: 1930–40 Kooperacijos s-gos, *Spaudos fondo*, 1932–40 Kauno vartotojų b-vės, Kauno taupmenų skolinamosios b-vės, 1936–40 Latvijos pasiuntinybės. Jau mokydamasis g-joje dalyvavo visuom. veikloje: 1918–22 Rygiškių Jono g-jos moksleivių aušrininkų kuopelės, 1919–21 *Aušrinės* redakcinės kolegijos pirmininkas. 1919 su kt. moksleiviais organizavo Lietuvos gynimo k-tus. Lietuvos un-te priklausė Studentų savišalpos, Studentų socialistų d-joms, vėliau Studentų aušrininkų d-jai. 1923 suorganizavo Studentų kultūros būrelį (buvo jo pirmininkas); iki 1926 Kaune jų įsteigė keletą, buvo jų instruktorius visoje Lietuvoje. 1922–26 Lietuvos mokytojų s-gos narys, 1923–24 centro v-bos sekretorius. Nuo 1927 Lietuvos valstiečių liaudininkų s-gos narys, nuo 1930 (su pertraukomis) centro k-to narys. 1929 su kt. įsteigė Lietuvių d-ją SSRS tautų kultūrai pažinti, 1936–40 d-jos v-bos sekretorius. Rūpinosi Lietuvos Metrikos grąžinimu iš Rusijos. Surengė liet. menininkų gastrolių ir parodų Maskvoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje. Bendradarbiavo kuriant VLIKą, 1943–44 jo Teisių komisijos narys. Priklausė Lietuvių teisininkų d-jai. Bendradarbiavo spaudoje (nuo 1915): *Aušrinėje, Lietuvos žiniose, Lietuvos ūkininke, Teisėje, Teisininkų kalendoriuje, Žiburiuose, Varpe, Lietuvių kelyje.*

ŠMULKŠTYS Vincas (1916.II.16 Asiūkliuose, Gudelių vls., Marijampolės aps. – 1998.III.9 Čikagoje, IL), filologas, visuomenininkas. Ph. D.

(1948). Gydytojo A. Šmulkščio brolis. Mokėsi Marijampolės marijonų g-joje. 1934 baigė Kauno jėzuitų g-ją. VDU Teol.-filosofijos f-te studijavo visuotinę lit-rą. 1943 baigė klasikinės filologijos studijas VU. Buvo veiklus ateitininkas. VDU vadovavo gausiausiai ateitininkų studentų s-gai (jai priklausė ir Dotnuvos ž. ū. akademijos bei Šiaulių prekybos in-to ateitininkai). Sportavo (buvo pasiekęs trišuolio rekordą). 1942–43 buvo Vilniaus suaugusiųjų g-jos direktorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Klasikinės filologijos studijas tęsė Tübingeno un-te. Apgynęs disertaciją apie mirties problemą Propercijaus kūryboje, gavo filosofijos daktaro laipsnį. 1949 persikėlęs į JAV, gyveno Waterbury, CT. Čia sutelkė ateitininkus, Lietuvių fronto bičiulius, suorganizavo jų fondą, paskelbęs šimto šimtininkų idėją – iš to išaugo Lietuvių fondas. Veikė JAV LB. *Draugo* fondo garbės narys. Knygomis rėmė Lietuvos b-kas.

ŠOLIŪNAS Jonas (g. 1930.VIII.15 Vilaikiuose, Leipalingio vls., Seinų aps.), žurnalistas, visuomenininkas, sportininkas. Mokėsi liet. g-jose Vokietijoje. 1952 baigė Englewoodo

Jonas Šoliūnas

aukštesniąją m-lą Čikagoje, IL. 1954–55 Moksleivių ateitininkų s-gos pirmininkas, 1956 išrinktas į LRK fed-jos v-bą. 1955 vedė *Draugo* radijo valandėles. Studijavo sociologiją Ilinojaus (1957 bakalauras), Detroito ir Wayne un-tuose, abu MI. Buvo studentų metraščio redakcijos narys. 1957–58 Studentų ateitininkų s-gos vicepirmininkas. Aktyviai sportavo: buvo stalo teniso įv. varžybų laimėtojas. Nuo 1957 dirba social. draudimo įstaigose. Dainavo Čikagos liet. chore ir Detroito liet. oktete. 1962 buvo išrinktas į Ateitininkų fed-jos vyr. v-bą, ėjo moksleivių referento pareigas. 1964 lydėjo JAV liet. krepšininkus į Australiją, parengė leidinį *Krepšinio išvyka Australijon* (1966). Bendradarbiauja liet. spaudoje: nuolatinis *Mūsų pastogės* bendradarbis, *Ateities* sporto skyriaus redaktorius, nuo 1969 vyr. redaktorius. Parašė eilėraščių.

ŠOMKAITĖ Rožė (g. 1925.II.10 Jasiškėse, Linkuvos vls., Šiaulių aps.), farmacininkė, visuom. veikėja. Ph. D. (1962). 1942 baigė Linkuvos g-ją ir pradėjo studijuoti chemiją VU. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Tübingeno un-te studijavo prancūzų lit-rą, meno istoriją ir filosofiją. 1949 atvyko į JAV. Šv. Jono un-te Brooklyne, MA, 1950–54 studijavo farmaciją (bakalaurė). Studijas tęsė Wisconsino un-te ir 1956 gavo magistro laipsnį. Farmacijos doktoratą apgynė 1962 Rutgerso un-te Brunswicke, NJ. Dirbo *Warner Lambert*, vėliau *Ethicon Medical* tyrimo in-te vyresn. mokslininke. *Armour Pharmaceutical* ir CPC tarpt. tyrimų in-te vadovavo analitinės chemijos ir technikos skyriams. 18 metų priklausė *American Institute of Chemists*. Ateitininkė. Dalyvauja JAV LB, Liet. fronto bičiulių, profesinių org-jų veikloje. TF Labdaros k-jos pirmininkė. Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę, įsijungė į paramos Lietuvai veiklą. Kartu su Liet. religinės šalpos k-tu organizavo siuntas m-loms, daugiavaikėms šeimoms, našlaičiams. Rėmė *Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos*, J. Brazaičio *Raštai* (6 t. 1980–85), V. Vaitiekūno *Vidurnakčio sargyboje* (3 t. 1993–96), kun. A. Paškaus knygų leidimą. Apdovanota Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (2000) ir Lietuvos nepriklausomybės medaliu (2000).

Juozas Šonta

ŠONTA Juozas (g. 1921.X.11 Smilgių vls., Panevėžio aps.), gydytojas. Medicinos daktaras (1952). Pasitraukęs į Vokietiją, Alberto Ludwigo un-te studijavo mediciną. 1951 gavo gydytojo diplomą. Atvykęs į JAV, 1953–56 stažavo Liuteronų Deaconess ligoninėje, IL. 1956–58 dirbo JAV kariuomenės ligoninėje; kapitonas. 1958–61 Veteranų ligoninės chirurgas. 1955 įgijo gydytojo praktikos teisę Ilinojaus, 1960 – Ohio valstijoje. 1961–90 vertėsi priv. praktika Akrone, OH. 1980 išrinktas Barbertono, OH, ligoninės vyr. gydytoju. PLGS narys, 1983–85 pirmininkas. Ilgus metus buvo LGD Ohio v-bos narys.

ŠONTA Kęstutis Antanas (g. 1956 JAV), chemikas. Studijas Kenyono koledže, OH, ir Vašingtono un-te baigė chemijos ir chemijos inžinieriaus bakalauro laipsniais. 1986 Louisville un-te, KY, tobulinosi chemijos inžinerijos, 1989 – inžinerijos vadybos srityse. Dirbo polimerų taikymo programų vadovu Generaliniame elektros technologijos centre ir laboratorijose Louisville, vėliau – ir *General Motors Saturn* b-vėje.

ŠOVA Antanas (1902.II.5 Laviškiuose, Taujėnų vls., Ukmergės aps. – 1994), karininkas. Lietuvos kariuomenės pulkininkas. Nuo 1915 mokėsi Kauno *Saulės* g-joje. 1919 įstojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. 1919 baigė Karo m-lą (I laidą). Pasižymėjo drąsa ir sumanumu kovose su bolševikais, greitai tapo leitenantu; vadovavo kuopai. 1920 kautynėse su lenkais prie Druskininkų ir Giedraičių sužeistas. Baigęs suaugusiųjų g-ją Kaune, Lietuvos un-te studijavo veterinariją. 1927–30 mokėsi Čekoslovakijos karo akademijoje Prahoje. 1934 šarvuočių rinktinės vadas. Vėliau dirbo kariuomenės štabe, 1936–40.VI.15 Mobilizacijos sk. viršininkas. Rašė į *Kardą, Karį, Lietuvos aidą, Mūsų žinyną, Trimitą, Vairą*. Sovietams okupavus Lietuvą, 29-ojo teritorinio korpuso Rikiuotės sk. viršininkas. 1941.I suimtas ir įkalintas Kauno sunkiųjų darbų kalėjime, 1941.VI.23 išvežtas į Minską. Su kitais buvo nuvarytas į Červenę, Baltarusija, iš masinių žudynių VI.26 pabėgo. Veikė liet. pogrindinėse org-jose. 1944 pradžioje buvo paskirtas Vietinės rinktinės Mobilizacijos sk. viršininku. 1944.V.15 su kitais rinktinės vadais gestapo suimtas, bet netoli Rygos pabėgo. Grįžęs į Lietuvą, slapstėsi, pasitraukęs į Vokietiją, iki 1951 gyveno Bavarijoje, vėliau persikėlė į JAV. Apdovanotas Vyčio kryžiumi.

ŠPAKEVIČIUS Julius (g. 1931.VI.20 Kaune), dizaineris. Mokėsi Kauno VIII g-joje. 1944 su tėvais pasitraukęs į Vokietiją, lankė Kempte-

Julius Špakevičius

no liet. g-ją. 1949 atvyko į JAV. 1957 Bostono un-te, MA, gavo bakalauro laipsnį (taikomoji dailė). Savo studijoje *Eurografica* Bostone 30 metų dirbo taikomosios dailės srityje: apipavidalino leidinius, maketavo knygas, kūrė verslo ženklus, plakatus, lipdes. Daug tokių darbų atliko skautams ir kitoms JAV liet. org-joms. Priklauso JAV LB: buvo Tarybos (1976–78) ir Bostono apygardos ir apylinkės v-bų narys. Skautas, akademinio skautų sąjūdžio *Vytis* filisteris. 26 metus veikė Lietuvių skautybės fondo v-boje.

ŠPOKEVIČIUS Antanas (1900.VIII.11 Trakiškiuose, Kvietiškio vls., Marijampolės aps. – 1968.IX.13 Čikagoje, IL), kariškis. Lietuvos kariuomenės Gen. štabo plk. ltn. 1920 baigė Marijampolės g-ją, 1921 Karo m-lą. Tarnavo 6-ajame pėstininkų pulke. 1931–34 mokėsi Karo m-loje Kaune. Ją baigęs ten pat dėstė pėstininkų ir tarnybų taktiką. 1940 paskirtas 2-ojo pėstininkų pulko vadu, vėliau buvo 259-ojo pėstininkų pulko vadas 29-ajame korpuse Vilniuje. 1941–44 Lietuvos apsaugos dalinių inspektorius, štabo viršininkas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, gyveno Münchene. 1950 persikėlė į JAV, gyveno Čikagoje. Bendradarbiavo *Mūsų žinyne* ir kitoje kar. spaudoje.

ŠTARAS Henrikas Dovydas (1920 netoli Klaipėdos – 1976 JAV), gydytojas psichiatras. Mokėsi Klaipėdos Vytauto Didžiojo g-joje; hitlerininkams užėmus Klaipėdą, mokslus tęsė Palangoje. 1951 Tübingeno un-te baigęs medicinos studijas, atvyko į JAV. Stažavo Šv. Bernardo ligoninėje Čikagoje, nuo 1953 dirbo Galesburgo valst. ligoninėje Ilinojuje. Ilinojaus valstijos Psichiatrijos in-te Čikagoje specializavosi psichiatrijoje, išklausė psichiatrijos kursą. 1964–74 dirbo superintendantu Peorijos valst. ligoninėje, vėliau buvo Galesburgo valst. ligoninės direktorius.

ŠTARKA Julius (1884.X.4 Lioliuose, Šėtos vls., Kėdainių aps. – 1960.VII.1 Brooklyne, NY), chormeisteris, dirigentas, kompozitorius. Su tėvais persikėlęs į Kauną, giedojo Kauno katedros chore. 1899–1903 mokėsi muzikos pas J. Naujalį; iki 1907 jį kartais pavaduodavo

Julius Štarka

vargonuodamas. Dalyvavo *Dainos* d-jos veikloje. 1907–11 Varšuvos konservatorijoje studijavo prof. M. Suczyńskio vargonų, po to iki 1913 – kompozicijos klasėje. Laisvu nuo studijų metu 1910–11 Kaune vadovavo *Dainos* d-jos chorui, 1912 vasarą buvo Šv. Grigaliaus vargonininkų d-jos kursų mokytojas. Susirgus žmonai, 1913 išvyko į Kaukazą, gyveno Tbilisyje; vertėsi privačiomis fortepijono pamokomis, m-lose dėstė dainavimą, vargonininkavo katalikų bažnyčioje, vadovavo Tbilisio liet. chorui. 1918 grįžo į Lietuvą, 1919 apsigyveno Kaune. Subūrė chorą, rengė koncertus. 1920 buvo pakviestas steigiamo Valstybės teatro operos chormeisteriu; operos chorui vadovavo 24 metus. 1924 buvo I Lietuvos dainų šventės jungtinio choro dirigentas. Nuo 1924 dėstė (su pertraukomis) Kauno konservatorijoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Gyveno Berlyne, Unterleningene, Dillingene, vėliau Lustenau, Austrija, reiškėsi muz. veikloje. Dillingene subūrė vyrų chorą, vėliau moterų oktetą. Daug koncertavo, dalyvavo rel. koncertuose. 1949 apsigyveno JAV. Brooklyne vargonininkavo lenkų parapijoje. Sukūrė daugiausia vokalinių kūrinių: dainų, giesmių solistams ir chorams, harmonizavo liaudies dainų. Išleido: *Missa pro defunctis ad unam vocem cum organo, Liaudies*

dainos (mišriam chorui; 1944), *Siuntė mane motinėlė* ir *Tušti paliktieji namai* (balsui ir fortepijonui), *Adoremus Te* (mišriam chorui, 1948), *Benedictus* (moterų chorui), du preliudus vargonams. Liko neišleistų originalių dainų chorams, harmonizuotų liaudies dainų, giesmių.

ŠTROMAS Aleksandras (1931.IV.4 Kaune – 1999.VI.12 Hillsdale, MI; palaidotas Kaune, Petrašiūnų kapinėse), teisininkas, politologas. Dainininkės V. Rakauskaitės vyras. Teisės daktaras (1964). 1941–43 kalintas Vilijampolės gete. Pabėgęs slapstėsi Vilijampolėje, lietuvių Antano ir Marijos Macenavičių šeimoje. 1944–47 mokėsi g-jose Kaune ir Vilniuje. 1947–48 Vilniaus, 1948–52 Maskvos un-tuose studijavo teisę. 1952–55 dirbo advokato darbą, mokytojavo Kaune, Alytuje, Rokiškyje ir Klaipėdoje. 1955–59 buvo Maskvos teisės mokslų in-to aspirantas. 1958–73 dėstė Vilniaus, Ivanovo (Rusija) ir Maskvos aukštosiose m-lose valstybės ir teisės istoriją, polit. minties istoriją, kriminalinę teisę, Prancūzijos teisės įvadą ir kt. Vilniuje įsteigė Kriminalistikos laboratoriją, vėliau Kriminalistikos in-tą. Maskvoje apgynė teisės mokslų daktaro disertaciją. Paskelbė straipsnių moksl. leidiniuose (daugiausia rusų k.). 1973 emigravo į Angliją, kur gyveno jo sesuo M. Štromaitė-Kagan. 1974–77 Bradfordo un-to Taikos studijų katedroje ėjo vyresn. moksl. darbuotojo pareigas, 1978–89 Salfordo un-to Polit. ir socialinių mokslų f-to dėstytojas ir Bradfordo un-to vizituojantis lektorius. Nuo 1983 Salfordo un-to ordinarinis profesorius. 1982 skaitė paskaitas Čikagos un-te, IL, 1983–84 Hooverio in-te Stanforde, CA. Nuo 1989 gyveno JAV, Hillsdale. Buvo Hillsdale koledžo polit. mokslų profesorius. Pagarsėjo kaip sov. sistemos kritikas, dalyvavo ir skaitė pranešimus įvairiose tarpt. konferencijose. Aktyviai dalyvavo liet. emigrantų veikloje, *Santaros-Šviesos* fed-jos veikloje. Paskelbė apie 300 straipsnių JAV, D. Britanijos, rusų disidentų (*Kontinent, Vremia i my, Posev, Grani, Demokratičeskaja Rossija* ir kt.), lietuvių emigrantų (*Metmenys, Akiračiai, Į laisvę, Varpas, Tėviškės žiburiai, Europos lietuvis, Sėja* ir kt.) spaudoje. Skaitė paskaitas BBC, *Piccadilly* (D. Britanija), *Liberty* (JAV) radijo stotyse, kiekvieną savaitę kalbėjo Čikagos liet. radijo valandėlėse. Išleido kn. *Political Consciousness in Soviet Lithuania* (1980 Londone), *Political Change and Social Development: The Case of the Soviet Union* (1981 Berne; JAV Laisvės premija 1982), *The Jewish and Gentile experience of the Holocaust: A personal perspective* (1989 Worcesteryje, MA). Knygos *Mind against the Wall* (1983 Čikagoje) vienas autorių. Daugelio tarpt. asociacijų, Lituanistikos in-to, Pasaulio lituanistų asociacijos narys. Aktyviai dalyvavo atkuriant Lietuvos Nepriklausomybę. 2001 Vilniuje išleista A. Štromo kn. *Laisvės horizontai* (sudarė Liūtas Mockūnas), spaudai rengiama kn. anglų k. *Closing the Door to the XX Century. Old challenges. New Vistas.* 2001 Išeivijos in-te Kaune atidaryta A. Štromo b-ka ir archyvas (testamentu savo biblioteką – apie 11 000 knygų – ir archyvą paliko VDU).

Aleksandras Štromas

ŠUKYS Kazimieras (g. 1923.III.3 Meldučiuose, Debeikių vls., Utenos aps.), gydytojas. 1940 baigė Utenos g-ją. 1942–44 VU studijavo mediciną. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 baigė Ludwigo Maximiliano un-tą Miunchene. Atvykęs į JAV, 1950–52 stažavo Rochesterio li-

Kazimieras Šukys

goninėje, NY. Nuo 1958 verčiasi vidaus ligų gydytojo priv. praktika. Priklauso amer. profesinėms org-joms.

ŠUKYS Raimundas (g. 1927.IV.2 Skuode), inžinierius. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946 baigęs Detmoldo liet. g-ją, Pabaltijo un-te Pinneberge studijavo mediciną, vėliau studijas tęsė Göttingeno un-to Med. f-te. Studijuodamas priklausė *Šviesai*, žaidė liet. studentų krepšinio komandoje. 1949 atvyko į JAV. Dvejus metus tarnavo JAV kariuomenėje Korėjoje. 1953 įstojo į Northeasterno un-to Elektros inžinerijos f-tą Bostone, MA. 1961 baigęs un-tą, įgijo magistro laipsnį. Iki 1991 dirbo erdvės tyrinėjimo prietaisų ir telemetrijos srityje. Vadovavo atmosferos viršutinių sluoksnių bei kosminės erdvės fizikos tyrimo prietaisų ir informacijos perdavimo sistemų kūrimui. Kartu iki 1999 dėstė Northeasterno un-te.

Raimundas Šukys

ŠUKYTĖ Lilijana (**Lilian Sukis;** g. 1942.VI.17 Kaune), dainininkė (lyrinis sopranas). Nuo 1944 gyveno Vokietijoje, nuo 1949 – Kanadoje, JAV, VFR. 1962 baigė Toronto un-tą (Muz. f-tą), dainavimo mokėsi I. Jesner dainavimo studijoje. 1966–84 *Metropolitan Opera* solistė. Dainavo Čikagos liet. operoje, Vienos, Müncheno teatruose. Vaidmenys: Gražina (J. Karnavičiaus *Gražina*), Tatjana (P. Čaikovskio *Eugenijus Oneginas*), Grafienė, Pamina (W. A. Mozarto *Figaro vedybos, Užburtoji fleita*), Violeta, Luisa (G. Verdi *Traviata, Luisa Miller*), Micaela (G. Bizet *Carmen*), Neda (R. Leoncavallo *Pajacai*), Lady Billows (B. Britteno *Albertas Herringas*). Surengė solo koncertų; atliko įv. epochų užs. ir liet. kompozitorių kūrinių, kai kuriuos iš jų – pirmoji. Koncertavo JAV, Kanadoje, Argentinoje, Austrijoje, D. Britanijoje, Čekoslovakijoje, Italijoje, Jugoslavijoje, Monake, Šveicari-

Lilijana Šukytė

joje, Vokietijoje, Kinijoje, Japonijoje. Nuo 1984 gyvena Austrijoje, dėsto Grazo aukštojoje muz. m-loje; profesorė (1984).

ŠULAITIS Edvardas (g. 1928.X.15 Kybartuose, Vilkaviškio aps.), žurnalistas, sporto veikėjas. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, 1948 baigė liet. g-ją Kasselyje. Nuo 1949 gyvena JAV. 1953–55 tarnavo JAV kariuomenėje, yra Korėjos karo veteranas. 1957 Čikagoje, IL, baigė Ilinojaus prekybos koledžą. Dirbo Čikagos laikraščiuose: 1951–53 ir 1955–58 sporto skyrių redaktorius *Drauge* (redagavo ir Lietuvos vyčių skyrių) ir *Laisvojoje Lietuvoje* (redagavo ir studentų skyrių). 1957–59 redagavo FASKo leidžiamą laikraštį *Sporto žinios*. 1960–85 *Vienybės* redaktorius ir redakcijos narys, 1962 *Naujienų* redakcijos Čikagos skyriaus narys. 1961 baigė Roosevelto un-tą Čikagoje. Suredagavo knygas apie liet. sportą: *Lietuviškasis krepšinis* (1957), *Lietuvių sporto dešimtmetis Šiaurės Amerikoje 1949–59* (1959). Bendradarbiavo LE, amer. ir liet. spaudoje, paskelbė daug publicistinių straipsnių (pasirašinėjo ir slap. E. T., E. Tyl., E. Suv., E. Suvalkietis, E. Š., Edv. Š.). Veikė keliose liet. org-jose (kai kurių buvo v-bų pirmininkas), Čikagos ir Cicero, IL, sporto klubuose *Tauras* (1950–52 pirmininkas), *Lituanica* (1955–56 pirmininkas). Nuo 1956 Amerikos legiono karo veteranų liet. posto narys (1960–61 v-bos narys). Dalyvavo sporto klubo *Ateitis* (nuo 1982 pirmininkas), liet. teatro *Vaidilutė* veikloje (nuo 1986 vicepirmininkas). Nuo 1982 komp. V. Jakubėno d-jos pirmininkas. SLA narys (nuo 1985 65-os kuopos pirmininkas, 1992–94 buvo Jaunimo k-jos pirmininkas). Nuo 1997 Amerikos liet. radijo ir *Margučio* radijo sporto laidų vedėjas, 1997–98 žrn. *Eglutė* redakcinės kolegijos narys, nuo 1998 žrn. *Pasaulio lietuvis* redakcinės kolegijos, nuo 2000 – Čikagos liet. savaitraščio *Amerikos lietuvis* redakcijos narys. Bendradarbiauja *Lietuvos sporto enciklopedijoje*. Priklauso Lietuvių žurnalistų s-gai (1960–62 Čikagos sk. v-bos narys), Lietuvos žurnalistų s-gos (nuo 1993), Tarpt. žurnalistų fed-jos (nuo 1993) narys. Veikia JAV LB (buvo Kultūros fondo v-bos narys), yra daugelio jos kult. renginių organizatorius, k-jų narys. Po Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo aktyviai bendradarbiauja Lietuvos spaudoje, yra kai kurių Lietuvos laikraščių ir žurnalų atstovas JAV. Apdovanotas Argentinos liet. laikraščio *Laikas* premija (1960).

Edvardas Šulaitis

ŠULAS Pranas (**Šulaitis;** 1901.IV.1 Kybartuose, Vilkaviškio aps. – 1993.XII.10 Čikagoje, IL; 1995.VI.10 palaidotas Kaune), teisininkas, spaudos darbuotojas. I pasaul. karo metais su tėvais gyveno Rusijoje. Sankt Peterburge ir Kaukaze mokėsi spaustuvininko amato, lankė g-ją. 1918 grįžo į Lietuvą. Iki 1934 dirbo *Varpo* spaustuvėje. 1936 VDU baigė teisę. 1934 išrinktas Generalinės darbininkų atstovybės pirmininku, kartu buvo Kauno miesto ligonių kasos pirmininkas. 1935–40 Darbo rūmų pirmininkas, 1941–44 advokatas. Paskelbė straipsnių spaudos, darbo teisės, socialiniais klausimais. 1937 suredagavo leidinį *Darbo santykių santvarkos pagrindai ir darbo teismai*. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Buvo knygų leidyklos *Sūdavija* (vėliau JAV – *Sūduva*) vienas steigėjų. 1949 atvyko į JAV. 1959–61 Liet. teisininkų d-jos Čikagos sk. pirmininkas. *Naujienose* Nuosavybės ir darbo, *Drauge* Socialinio draudimo ir darbo skyrių redaktorius. Atskiromis knygomis išleido: *Spauda ir valstybė* (1932), *Draudimas nuo nedarbo – visuomenės bei valstybės rei-*

kalas (1932), *Darbo sutartis* (1936), *Pensijos ir pašalpos* (1955), praktinių patarimų teisės ir draudimo klausimais.

ŠVABAITĖ-GYLIENĖ Julija (g. 1921.V.21 Čyčkuose, Alvito vls., Vilkaviškio aps.), rašytoja. 1939 baigė Vilkaviškio g-ją, 1939–44 studijavo prancūzų k. ir lit-rą Kauno, Vilniaus un-tuose, Paryžiuje. 1944 pasitraukė į Austriją, vėliau į Vokietiją. 1949 persikėlė į Australiją. Iki 1960 gyveno Melburne, 1957–60 dėstė sekmadieninėje liet. m-loje. Bendradarbiavo *Tėviškės aiduose*. 1960 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1960–62 dirbo laikr. *Draugas* administracijoje. 1963–93 Ilinojaus un-to Odontologijos f-to technologė. Lankėsi Lietuvoje, dalyvavo *Poezijos pavasario* šventėse. Nuo 1935 spausdinosi *Ateityje, Naujojoje vaidilutėje, Naujojoje romuvoje*, Amerikoje – *Aiduose, Drauge, Tėviškės žiburiuose, Metmenyse* ir kt. leidiniuose. Išleido eil. rinkinius *Vynuogės ir kaktusai* (1963), *Septyni saulės patekėjimai* (1974), *Vilties ledinė valtis* (1981, kelionių į Lietuvą įspūdžiai), *Tu niekur neišėjai* (rinktinė, 1991 išleista Vilniuje), *Užuojautos namai* (1991 Vilniuje), *Žiemos erškėtis* (1994, LRD premija), *Kur šią naktį nakvosi* (2002). Parašė melodramatišką, emocingos kalbėsenos, feministinį romaną *Stikliniai ramentai* apie moters dailininkės likimą (1985, *Draugo* romano premija), humor. apsakymų rink. *Geriausias vaistas* (2002). Apysakoje *Gabriuko užrašai* (1973 Čikagoje, 1993 Vilniuje) vaiko lūpomis pasakojama apie gyvenimą Australijoje. Pirmiesiems eilėraščiams būdinga neoromantinė stilistika, emocinė meditacija, vėlesniesiems – didesnis dramatiškumas, buities detalių poetizavimas. Poezijoje vyrauja Tėvynės vaizdai, namų, šeimos santykių, moters jausmų temos, reiškiamos intymiai, jausmingai, dažnai sentimentaliai. Parašė kritikos straipsnių, recenzijų, dalyvavo lit. premijų skyrimo k-jų veikloje. Skaitė savo kūrybą liet. renginiuose. Eilėraščių paskelbta Lietuvos spaudoje (*Metuose, Literatūroje ir mene*, 1989–93 almanache *Poezijos pavasaris*). Priklauso ateitininkų d-jai *Šatrija* (pirmininkė). LRD narė. Apdovanota Salomėjos Nėries premija (1996).

ŠVABIENĖ Veronika (**Baltramonaitytė, Švabas;** g. 1928.VI.3 Kaune), dailininkė. Kybartuose baigė g-jos 5 klases. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1948 Kasselyje baigė g-ją, 1948 Ardolsene – mašinraščio ir buhalterijos kursus. 1948–50 Butzbache ir 1950 apsigyvenusi Čikagoje, IL, 1951–59 dirbo mašininke. 1966–68 dailės mokėsi *galerijos 69* Dailės studijoje, 1969–

Julija Švabaitė-Gylienė

Veronika Švabienė

72 pas dail. V. Petravičių, 1978–80 Daley koledže, 1982–83 Čikagos dailės in-te. 1970–87 dirbo Šv. Kryžiaus ligoninėje Ligonių sk. sekretore. Sukūrė molbertinės tapybos paveikslų (*Saulėgrąžos*, 1969), estampų, ekslibrisų. Nuo 1972 dalyvauja tradicinėse lietuvių dailės parodose JAV. 1989 dalyvavo Vilniuje surengtoje parodoje Lietuvos tremtiniams paremti, 1993 – ekslibrisų parodoje-konkurse *Vydūnas-125* Šilutėje. Surengė individualių parodų (1979 JAV, 1993, 1994 Šilutėje). Įv. parodose premijuoti grafikos kūriniai: *Jūratė ir Kastytis. Nr. 1* (1974), *Su džiaugsmu į laisvę*, *Prie Baltijos jūros* (abu 1978), *Didvyrių žemė* (1982), *Šv. Kazimieras* (1984), ekslibrisas *Vydūnas-125*. Grafikoje dažni gamtos, lietuviški motyvai; kūriniai pasižymi dekoratyvumu, subtiliais linijų ir vienatonių dėmių deriniais. Lietuvos įstaigoms padovanojo 39 grafikos kūrinius (23 – Šilutės centr. b-kai, 5 – Lietuvos dailės muziejui ir kt.).

ŠVAGŽDYS Jonas (1882.XI.23 Miškiuose, Naujamiesčio vls., Panevėžio aps. – 1965.XII.31 Brocktone, MA), kunigas, visuomenininkas. 1897–98 mokėsi Mintaujos g-joje (Latvija), 1898–1904 Šiaulių g-joje, 1901–06 Žemaičių kun. seminarijoje Kaune. Kunigu įšventintas 1906. Priklausė liet. katalikų sąjūdžiui. 1907–08 vikaras Vaiguvoje, 1908–13 Utenoje. Lietuviškai dėstė tikybą Utenos dviklasėje ir mergaičių m-lose. Čia pastatydino liaudies namus susirinkimams, nors už lietuvišką švietėjišką veiklą ir jaunimo organizavimą buvo rusų valdžios persekiojamas. 1913 išvyko į JAV. 1913–14 buvo Angelų Karalienės parapijos Brooklyne, NY, vikaras. 1914–17 Šv. Kazimiero parapijos vikaras Patersone, NJ. Steigė liet. org-jas, skaitė paskaitas religijos ir tautiniais klausimais. 1918.V.3 kaip ALRKF delegacijos narys lankėsi pas prezidentą W. Wilsoną dėl Lietuvos nepriklausomybės parėmimo. 1918 mėgino steigti liet. parapiją Berisse (Buenos Airės, Argentina). Talkino Šv. Kazimiero Worcesteryje, MA, ir Šv. Petro P. Bostone, MA, parapijų kunigams. 1919–48 Šv. Roko parapijos klebonas Brocktone. Buvo puikus pamokslininkas, tikėjimui stiprinti ir lietuvybei palaikyti skaitė paskaitas ir gretimose parapijose. Pastatydino salę prie bažnyčios, įrengė kambarius m-lai. Vadovavo TF skyriui, surinko daug aukų Lietuvai paremti. 1926 ir 1930 lankėsi Lietuvoje. 1932–45 Liet. darbininkų s-gos pirmininkas, rūpinosi *Darbininko* spaustuve ir laikraščiu. 1940 dalyvavo Pittsburghe, PA, ALTo steigime. Su liet. delegacija 1940.X.15 lankėsi pas prezidentą F. D. Rooseveltą, rūpinosi karo pabėgėlių kvietimu į JAV, buvo suorganizavęs BALFo sk. jiems padėti. Nuo 1948 Nukryžiuotojo Jėzaus seserų vienuolyno Brocktone kapelionas. S. Sužiedėlis parengė biografinę kn. *Kunigas Jonas nuo Kryžiaus* (1956).

ŠVAISTAS Juozas (tikr. **Balčiūnas**; 1891.III.30 Rokiškyje – 1978.IX.21 Los Angeles, CA), kariškis, rašytojas. Lietuvos kariuomenės plk. ltn. (1937). 1913 baigė Panevėžio mkt. seminariją, 1915 karo m-lą Maskvoje. 1924–28 studijavo Lietuvos un-to Hum. mokslų f-te. 1919 buvo Rokiškio policijos viršininkas ir Zarasų karo komendantas. 1924–28 dėstė Karo m-loje Kaune. Nuo 1928 Kariuomenės štabo Spaudos ir švietimo sk. spaudos dalies viršininkas. Sov. valdžios 1940 pabaigoje iš kariuomenės pašalintas. 1928–34 žrn. *Karys*, 1942–44 *Lietuvių archyvo* redaktorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Nuo 1949 gyveno JAV. Išleido apysakų ir apsakymų rinkinius *Šilkinė suknelė* (1927), *Naujan gyveniman* (1928), *Meilės vardu* (1937). Jų herojai – dažniausiai smulkūs valdininkai ir kariškiai. Apybraižų knygose *Siela lagamine* (1948), *Paskutinį kartą tave klausiu* (1948), *Eldorado* (1953) vaizdavo 1941 metų trėmimus, gyvenimą Lietuvoje II pasaul. karo metais, pirmuosius emigrantų žingsnius Vakaruose. Sukūrė rom. *Knygnešių pėdsakais* (1955), *Jo sužadėtinė* (1959, apie V. Kudirką), *Žiobriai plaukia* (1962, apie knygnešį M. Sideravičių), novelių *Karnavalo aikštėje* (1972 Londone). Dar parašė atsiminimus apie tarpukario Lietuvą *Dangus debesyse* (1969), lit. pasakų, kaimo gyvenimo vaizdų rinkinį *Trys žodžiai, arba Gyvenimo magija* (1958), apybraižas *Petras Širvokas* (1952), *Šaunus penketukas* (1969).

ŠVARCAS Povilas (g. 1923.X.11 Ramoniškiuose, Kidulių vls., Šakių aps.), vet. gydytojas, visuomenininkas. Veterinarijos daktaras (1947). 1940 baigęs Jurbarko g-ją, įstojo į Vet.

Povilas Švarcas

akademiją Kaune. Uždarius akademiją, dirbo vet. darbą Kidulių valsčiuje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Buvo pabėgėlių stovyklos Obercassel Bonn komendantas. 1946 baigė Hannoverio aukštąją vet. m-lą, apgynė disertaciją. 1949 atvyko į JAV. Išlaikęs egzaminus, įgijo teisę Ilinojaus valstijoje verstis privačia vet. gydytojo praktika. Iki pensijos (1988) dirbo savo privačioje gyvulių ligoninėje Mascoutah, IL. 1988 persikėlė į Kaliforniją. Priklausė ALTS (buvo ilgametis R. St. Louiso ir Los Angeles sk. pirmininkas), BALFui, ALTui, VLIKui. 12 metų buvo Lietuvių protestantų s-gos pirmininkas.

ŠVEDAS Antanas (1909.VIII.13 Providence, RI – 1993.XI.21 Čikagoje, IL), kunigas marijonas. 1925 įstojo į marijonų vienuoliją, noviciatą atliko Clarendon Hillse, IL. 1929–31 studijavo filosofiją Montréalio un-te (Kanadoje), 1931–35 teologiją Popiežiškajame Angelicum un-te Romoje. 1934 įšventintas kunigu. 1935–39 marijonų aukštesniosios m-los Thompsone, CT, mokytojas. 1939–42 marijonų noviciato Clarendon Hillse, IL, ekonomas. 1942–45 JAV kariuomenės kapelionas įv. frontuose, 24-ojoje divizijoje Filipinuose. 1946–51 vėl noviciato vedėjas Clarendon Hillse. 1951–56 karo kapelionas Korėjos karo metu (oro laivyno ligoninėje Sampsone, NY, vėliau Aliaskoje), tarnybą baigė pulkininko laipsniu. 1960–87 darbavosi misijose Argentinoje: dvejus metus Aušros Vartų par. Avellanedoje; nuo 1962 Šv. Kazimiero parapijos klebonas Rosario. Veikė Argentinos LB Rosario apyl. v-boje. Marijonams atstovavo II P. Amerikos liet. kongrese Urugvajuje (1963) ir IV Buenos Airėse 1967. Nuo 1987 gyvena Čikagos marijonų vienuolyne.

ŠVEDAS Jonas (1894.III.10 Plokščių vls., Šakių aps. – 1988.IV.12 Cicero, IL), ekonomistas, kariškis, visuomenininkas. Mokėsi Kauno g-joje. 1914–18 buvo caro valdžios ištremtas į Kostromą. Grįžęs į Lietuvą, 1918 Plokščiuose su kitais suorganizavo valsčiaus miliciją. 1919 savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę ir metų pabaigoje, išlaikęs egzaminus Karo m-los komisijoje, tapo kariuomenės valdininku. Tarnavo intendantūroje Kaune. 1926 baigė karininkų kursus, 1927 pakeltas vyr. leitenantu. 1933 baigė Vytauto Didžiojo aukštųjų karininkų kursus, 1934 pakeltas plk. leitenantu. 1938 baigė ekonomikos studijas VDU Teisės f-te. 1940 perkeltas į Vilnių. 1941–44 Kauno miesto savivaldybės Buhalterijos sk. viršininkas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, Braunschweigo stovykloje drauge su kitais suorganizavo liet. g-ją, pradinę m-lą, vaikų darželį. 1945–49 mokytojavo g-joje. 1949 buvo Diepholzo stovyklos Liet. tremtinių benduomenės apyl. pirmininkas ir Lietuvos Raudonojo Kryžiaus skyriaus pirmininkas. 1950 persikėlė į JAV, apsigyveno Cicero. Čia buvo išrinktas Tremtinių d-jos pirmininku, vėliau JAV LB apyl. pirmininku. 1955–58 LB Čikagos apygardos v-bos narys. Nuo 1957 JAV LB Kultūros fondo v-bos narys, 1958–61 pirmininkas, 1961–64 LB tarybos narys. Padėjo rengti I ir II kultūros kongresus, I dainų šventę, I tautinių šokių šventę Čikagoje, IL. LF vienas organizatorių ir tarybos narys, Liet. karių savanorių kūrėjų s-gos centro v-bos vicepirmininkas nuo 1957. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Vytauto Didžiojo IV laipsnio ordinu, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių ir Nepriklausomybės medaliais.

ŠVEDAS Jonas (1927.III.6 Vilkaviškyje – 1981.III.10 Clevelande, OH), kompozitorius. 1939 mokėsi Kauno VI-ojoje, 1940–41 *Aušros*, 1942–44 Palangos g-jose. 1944 studijavo Vilniaus konservatorijoje (S. Szpinalskio fortepijono klasėje). 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946 baigė Lübecko liet. g-ją. 1946–48 Pabaltijo un-te Hamburge-Pinneberge studijavo lituanistiką. Buvo V. Ivanausko dainavimo studijos repetitorius ir akompanuotojas. 1948–49 Detmoldo muz. akademijoje studijavo kompoziciją (pas G. Bialą) ir mokėsi skambinti fortepijonu (pas H. Richter-Haaserį). Nuo 1949 gyveno JAV. 1953–58 studijavo Amerikos konservatorijoje Čikagoje, IL; kompoziciją baigė pas W. Scheefussą. Besimokydamas buvo ir choro *Pirmyn* repetitorius. Nuo 1958 mokė skambinti fortepijonu Clevelando muz. m-loje. Sukūrė solo dainų, tarp jų – ciklas *Maras*, žodžiai K. Bradūno; *Mater Dolorosa*, žodžiai J. Aisčio; *Kelionė*, žodžiai A. Nykos-Niliūno; *Serenada*, žodžiai K. Ostrausko), siuitą (1954), sonatiną (1957), sonatą (1958), ~10 preliudų ir fugų fortepijonui. Orkestravo B. Bartóko *Allegro barbaro*.

ŠVEDAS Jurgis (g. Vilkaviškyje), filologas. Bibliotekininkės D. Švedienės vyras. Ph. D. (1953). Mokėsi Klaipėdos ir Pagėgių g-jose. 1942–43 VDU studijavo filosofiją ir germanistiką. 1944 kalėjo Stutthofo, Gotenhafeno koncentracijos stovyklose. 1945 pervežant kalinius pabėgo. 1947–52 studijavo germanistiką Wrocławo un-te; 1952 gavo magistro, vėliau – daktaro laipsnį (doktorato tema: *Psichologija ir pasaulėžiūra T. Manno veikaluose*). 1958 persikėlė į Austriją, 1960 – į JAV. 1960–65 dėstė Northwesterno, 1965–91 Čikagos valst. un-te, abu IL. Nuo 1993 gyvena St. Petersburge, FL.

Jurgis Švedas

ŠVEDAS Leonas (g. 1918.I.1 Smolenske, Rusija), rašytojas, vertėjas. 1940 baigė *Aušros* g-ją Kaune. VU studijavo germanistiką. 1946, vengdamas arešto, pasitraukė į Lenkiją. 1948–58 dirbo Wrocławo radijuje. Eilėraščius pradėjo spausdinti 1940 *Naujojoje romuvoje, Kūryboje*. Rašė lietuvių ir lenkų kalbomis. 1941 ir 1944 buvo parengęs du eilėraščių rinkinius, bet dėl karo liko neišspaudinti. Gyvendamas Lietuvoje, išvertė J. W. Goethe *Faustą*, bet nespėjo išleisti. Persikėlęs į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Liet. kalba išleido eil. rinkinius *Sugrįžimai į Sodomą ir Gomorą* (1963), *Poezija* (1995). Kūryboje atsisakė perdėto jausmingumo, tęsė S. Šemerio avangardistinės poezijos tradicijas. Poezijai būdinga socialinė politinė tematika, racionali publicistinė frazeologija, sarkazmas, daug filosofinių būties apmąstymų. Poetinei kalbai būdingas metaforiškumas, žodynas intelektualus, jame gausu miesto šnekamosios kalbos elementų. Dar išleido 5 eil. rinkinius ir 3 prozos knygas lenkų kalba.

ŠVEDIENĖ Dana (**Urbonaitė;** g. Mažeikiuose), bibliotekininkė. Filologo J. Švedo žmona. 1948–54 mokėsi Menų akademijoje Krokuvoje, vėliau Varšuvos meno m-loje įgijo scenografės specialybę. 1955–58 dirbo Wrocławo valst. operoje. 1958 su šeima išvyko į Australiją, dirbo Melbourne *Union* teatre. 1960 persikėlė į JAV, Čikagą, IL. 1967–69 studijavo Čikagos menų in-te, 1970–72 – Rosary koledže River Foreste, IL; baigė bibliotekininkystę magistro laipsniu. 1974–93 dirbo Čikagos viešojoje b-koje: Gage Parko, vėliau Mount Greenwoodo b-kos vedėja. Rengė parodas, koncertus, kurie supažindino amerikiečius su liet.

Dana Švedienė

kultūra, liaudies menu ir istorija (ypač Atgimimo laikotarpiu). Organizavo anglų k. kursus neįgaliems vaikams.

ŠVEIKAUSKAS Gediminas Eugenijus (g. 1939.IV.12 Manchesteryje, Anglija), šachmatininkas. Ekonomisto P. A. Šveikausko sūnus, ekonomisto L. A. Šveikausko brolis. 1946 su tėvais atvyko į JAV. 1955 baigė klasikinę m-lą Bostone, MA. Polit. ir valst. mokslus studijavo Harvardo un-te, MA, baigė bakalauro laipsniu, Columbijos un-te Niujorke, NY, gavo magistro laipsnį. Nuo 1962 dėstė Columbijos un-te ir rengė doktoratą. Šachmatais pradėjo žaisti 1955 Bostono liet. šachmatų klube ir po metų buvo geriausias klubo žaidėjas. 1959 laimėjo Bostono miesto pirmenybes ir tapo ketvirtuoju Bostono čempionu lietuviu, valstijos pirmenybėse buvo antras. 1960 Niujorke laimėjo šachmatų fed-jos turnyrą. 1961 liet. pirmenybėse Clevelande, OH, buvo trečias, žaibo varžybose – pirmas.

ŠVEIKAUSKAS Leopoldas Arvydas (g. 1939.IV.12 Manchesteryje, Anglija), ekonomistas. Ekonomisto P. A. Šveikausko sūnus, šachmatininko G. E. Šveikausko brolis. 1946 su tėvais atvyko į JAV. 1955 baigė klasikinę m-lą Bostone, MA. Ekonomiką studijavo Harvardo un-te, MA (1959 bakalauro laipsnis) ir Yale un-te, CT (1960 magistro laipsnis). Nuo 1962 dėstė ekonomiką Yale koledže, CT.

ŠVEIKAUSKAS Pranas Aleksandras (1904.I.11 Vilniuje – 1985.VI.20 Bostone, MA), ekonomistas, visuomenininkas. Ekonomisto L. A. Šveikausko, šachmatininko G. E. Šveikausko tėvas. 1926 baigė Raseinių g-ją, 1934 VDU Teisių f-to Ekonomikos skyrių. G-joje redagavo moksleivių laikraštėlį *Atžala*, vadovavo to paties pavadinimo pažangių moksleivių org-jai. 1927–28 dirbo Kauno ligonių kasoje, 1932–36 b-vėje *Pienocentras*, 1936–40 b-vės atstovas Škotijoje ir Š. Anglijoje. Lietuvoje dalyvavo LSDP, *Žaizdro*, *Žiežirbos* ir prof. s-gų veikloje. Po 1926 valst. perversmo su kitais telkė opozicines jėgas Kaune, vėliau Žemaitijoje, įkūrė socialdemokratinių grupių, prof. s-gų. Darbininkų sporto org-jos *Viltis* veikėjas. Už polit. veiklą teistas Karo lauko teismo. 1940–46 D. Britanijos Maisto m-jos ir kooperatyvų s-gos tarnautojas. 1946 atvyko į JAV. 1947 dirbo *Keleivyje* Bostone, nuo 1948 įvairiose plieno b-vėse. Dalyvavo Lietuvių darbininkų d-jos veikloje. Polit., ek. ir prof. s-gų klausimais daug rašė spaudoje. *Darbe* ir *Keleivyje* išspausdino novelių.

ŠVIPAS Vladas (1900.XI.10 Palėveniuose, Pušaloto vls., Panevėžio aps. – 1965.I.5 Niujorke, NY), architektas. 1920 baigė Panevėžio valst. g-ją. Mokytojo skulpt. J. Zikaro paskatintas pradėjo tapyti; 1920 dalyvavo parodoje Kaune. 1923–24 mokėsi meno m-loje Dresdene, 1924–26 *Bauhause* Weimare. 1928 Oldenburgo inžinerijos akademijoje gavo inžinieriaus diplomą. 1929–32 buvo Žemės ūkio rūmų Statybos sk. vedėjo pavaduotojas, 1932–40 – sk. vedėjas, 1940–41 – Žemės ūkio m-jos Statybos sk. vedėjas, 1941 Lietuvos laikinosios vyriausybės komunalinio ūkio viceministras, 1941–44 – Statybos v-bos direktorius, 1942–44 – VDU Statybos f-to Archit-ros sk. dėstytojas. Parengė daug ž. ū. sodybų ir pastatų projektų. Pagal jo projektus Kaune pastatyta 5 gyv. namai, Pušalote – paminklas partizanams. Buvo vienas Tėviškės muziejaus steigimo Kaune iniciatorių. Dalyvavo etnografinėje ekspedicijoje R. Lie-

tuvoje. Išleido knygų: *Miesto gyvenamieji namai* (1933), *Trobesių dažymas, Sodybos planavimas, Ūkininko pirtis* (visos 1934), *Namie ir svečiuose* (1938); archit-ros, meno ir kt. klausimais rašė *Lietuvoje, Švietimo darbe, Kultūroje, Naujojoje romuvoje, Žiburiuose, Mūsų kelyje, Inžinieriaus kelyje, Technikos žodyje* ir kt., redagavo leidinių. Parašė scenos vaizdelį vaikams *Nakties balsai*, pjesę iš tremtinių gyvenimo *Be tėvynės* ir kt. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Buvo Dillingeno stovyklos administratorius: organizavo parodas, leido laikraštėlį. 1945–48 buvo Dillingeno liet. inžinierių ir archit. d-jos pirmininkas. Pelnė apdovanojimų (1946 Lietuvių inžinierių ir architektų s-gos surengtame konkurse laimėjo II premiją už miesto gyv. namo projektą ir III premiją už kaimo gyv. namo projektą). 1949 atvyko į JAV. Suprojektavo m-lų, ligoninių, adm. ir kt. pastatų. 1950 buvo Niujorko liet. inžinierių ir archit. d-jos v-bos narys, 1950–52 ir 1958–60 – ALIAS centro v-bos vicepirmininkas, 1954–58 – šios s-gos Niujorko sk. pirmininkas, 1950–53 – Niujorko liet. tarybos narys; priklausė Lietuvių valstiečių liaudininkų s-gai (buvo Niujorko sk. vicepirmininkas), buvo Amerikos liet. tautinės sandaros Niujorko kuopos pirmininkas.

ŠVOBA Jonas (1902.II.10 Okainiuose, Kėdainių vls. ir aps. – 1986.XI.15 Detroite, MI), mokytojas, istorikas. Matematiko R. Švobos tėvas. 1925 baigė Panevėžio mkt. seminariją, 1932 – istorijos studijas VDU. 1934 gavo aukštesniosios m-los mokytojo teises, 1943 VU įgijo istoriko diplomą. 1925–27 buvo Krekenavos vid. m-los mokytojas, 1935–40 Ukmergės g-jos direktorius, 1940–41 Kėdainių, 1941–44 Veiverių g-jos mokytojas. Priklausė Tautininkų s-gai, ateitininkams, LŠS. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1945–49 buvo Hanau stovyklos liet. g-jos direktorius ir mokytojas. 1949 atvykęs į JAV, apsigyveno Detroite. Dirbo *Ford* automobilių f-ke. Baigęs Walsh in-tą, įgijo sąskaitininko specialybę. Iki 1952 buvo Detroito lituanistinės m-los vedėjas. Priklausė JAV LB, Lietuvių žurnalistų s-gai, Lietuvių istorijos d-jai; buvo Detroito liet. kultūros klubo narys, dalyvavo tautininkų, šaulių (1973–79 LŠS centro v-bos sekretorius) veikloje. Parašė knygą apie 1918–40 Lietuvą *Seiminė ir prezidentinė Lietuva* (1985, II leid. 1990 Vilniuje), str. *Tautinės minties keliu* (išsp. kn. *Amerikos tautinė srovė iki 1940*), bendradarbiavo *Dirvoje, Karyje, Moteryje, Naujojoje viltyje, Tėviškės žiburiuose* ir kt. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1939), JAV – LŠS Žvaigždės ordinu ir medaliu.

ŠVOBA Rimgaudas (1940.VII.20 Ukmergėje – 1997.XII.13 Detroite, MI), matematikas. Mokytojo, istoriko J. Švobos sūnus. Iš Hanau pabėgėlių stovyklos tėvai 1949 atvežė į JAV. Gyvendamas Detroite, 1963 bakalauro laipsniu baigė matematikos studijas Wayne un-te, MI. Tobulinosi kompiuterių srityje. 1965–95 dirbo *General Motors* ir EDS b-vėje kompiuterių programuotoju. Buvo Detroito skautų sk. v-bos narys, priklausė *Šarūno* ir *Švyturio* jūrų skautų kuopai.

T

TALALAS Jonas (g. 1906 Siesikuose, Ukmergės aps.), teisininkas, visuomenininkas. 1926 baigė Ukmergės g-ją, studijavo Lietuvos un-to Teisių f-te. 1926–30 tarnavo Vidaus reikalų m-joje, vėliau Teisingumo m-joje. Buvo apylinkės teisėjo, apylinkės tardytojo, apygardos tardytojo, apygardos teismo prokuroro padėjėjas, 1941–44 Vilniaus apyg. teismo prokuroro padėjėjas. 1936 su J. Byla sudarė Vyr. tribunolo 1924–29 baudžiamųjų kasacinių bylų rodykles. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Deggendorfe, Bavarija, buvo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus įgaliotinis ir LB pirmininkas. Tarnavo IRO org-joje Regensburge. 1949 atvyko į JAV. Čikagoje, IL, įsijungė į liet. veiklą: 6 m. buvo Čikagos lietuvių tarybos narys ir Spaudos k-jos pirmininkas, nuo 1953 ALTo narys (nuo 1958 centro v-bos narys, nuo 1961 finansų sekretorius). 1953–54 vadovavo ALTo veik-

lai rengiant JAV Kongreso Kersteno k-tui medžiagą apie Lietuvos okupaciją. Aktyviai dalyvavo Liet. socialdemokratų s-gos, Liet. teisininkų d-jos (Garbės teismo narys, Čikagos teisininkų d-jos sekretorius), LB (centr. apylinkės sekretorius), BALFo, Studentų šalpos fondo veikloje. Buvo *Teisininkų žinių* red. kolegijos narys, bendradarbiavo *Naujienose, Keleivyje, Tėvynėje*, LE.

TALANDIENĖ Vita (**Valikonytė;** g. Kuktiškėse, Utenos aps.), dainininkė (sopranas). 1944 pasitraukė su šeima iš Lietuvos. 1949 atvyko į JAV. 1958–61 studijavo Čikagos, IL, konservatorijoje. 1960–61 *Chicago Lyric* operos trupės dalyvė. 1972–77 dirbo Ithacos, NY, WHCUFM radiofone savaitinės programos *International Melodies* prodiusere. 1985 Ithacos koledže, NY, gavo bakalauro laipsnį (muzika ir dailės istorija). Tais pačiais metais balsą lavino Salzburgo Mozarteume (Austrija), pas prof. K. Meyer. 1983–89 dainavo Ithacos operoje, gastroliavo m-lose, supažindindama mokinius su muzikos stiliais, dainavimu ir vaidyba. Koncertuoja per vietos televiziją, kitų JAV ir Kanados miestų liet. bendruomenėse, surengė solinių, rel. muzikos koncertų. Propaguoja liet. muziką. 1987–89 Ithacos muz. klubo prezidentė. Pelnė apdovanojimų (1959 I vieta jaunųjų talentų konkurse ir I vieta *Dirvos* laikraščio jaunųjų dainininkų konkurse).

Vita Talandienė

TALANDIS Jonas (g. 1927.VIII.24 Skuode), statybininkas. Pasitraukęs iš Lietuvos, kurį laiką gyveno ir mokėsi Vokietijoje, vėliau apsigyveno JAV. Čikagos ir Northwesterno un-tuose, IL, studijavo nekilnojamojo turto prekybą ir administravimą. Vadovavo *Anbo I* b-vei, užsiimančiai prekybos centrų, m-lų ir kt. namų statyba. Kitų statybos ir žemės panaudojimo b-vių dalininkas. Priklausė ALIAS (Čikagos sk. v-bos narys). Veikė ALTe (vicepirmininkas), 1980 buvo JAV liet. VI tautinės šokių šventės k-to pirmininkas.

TALLAT-KELPŠA Edvardas (1922 Kaune – 1994.V.14 Evergreen Parke, IL), gydytojas. 1938 baigęs Šiaulių g-ją, įstojo į VDU Gamtos-matematikos f-to Biologijos skyrių. 1939 perėjo į Med. f-tą. 1944 baigęs studijas, pasitraukė į Austriją, dirbo Innsbrucko chirurgijos klinikoje. 1949 persikėlė į JAV. 1951 išlaikė egzaminus ir įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika Ilinojaus valstijoje. 1955–60 tarnavo JAV kariuomenės aviacijos padalinyje; majoras. Vėliau dirbo Hineso veteranų ligoninėje ir Kankakee valst. ligoninėje (abi IL).

TALLAT-KELPŠA Florijonas (1894.V.4 Liepojoje, Latvija – 1988.IX.10 Čikagoje), gydytojas. 1912 baigė Liepojos g-ją. 1912–17 Tartu un-te, Estija, studijavo mediciną, vėliau dirbo karo ligoninėse Voroneže, Rusija, ir Vilniaus gubernijoje. 1921–25 ir 1935–37 Lietuvos kariuomenės gydytojas. 1922 Lietuvos un-te išlaikė valst. egzaminus ir įgijo gydytojo diplomą. Specializavosi chirurgijoje. 1926–32 Tauragės savivaldybės ligoninės vedėjas ir chirurgas. 1928–34 Kovai su tuberkulioze d-jos Tauragės sk. pirmininkas ir Tuberkuliozės dispanserio vedėjas. 1937–44 Šiaulių miesto ligoninės chirurgijos sk. vedėjas. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Šiaulių sk. v-bos narys. Tobulinosi Vokietijos ir Šveicarijos chirurgijos klinikose. Bendradarbiavo *Medicinoje, Karyje, Trimite, Vaire, Lietuvos aide*. 1944 pasitrau-

kė į Vokietiją. Dirbo Vokietijos ir Austrijos ligoninėse. 1946 pabėgėlių stovyklos ligoninės chirurgas Tirolyje, Austrija. 1949 atvyko į JAV ir apsigyveno Čikagoje, IL. 1952 išlaikė gydytojo egzaminus. Dirbo pramonės medicinos srityje, vėliau tuberkuliozės sanatorijoje.

TALLAT-KELPŠA Kazys (1893.X.28 Padievytyje, Laukuvos vls., Tauragės aps. – 1968.II.22 Clevelande, OH), kariškis. Lietuvos kariuomenės brigados generolas (1936; pakeistas 1935 gautas generolo leitenanto laipsnis). 1914 baigė Kauno komercinę g-ją. Pašauktas į Rusijos kariuomenę, tarnavo kavalerijoje. I pasaul. karo fronte buvo sužeistas. 1915 pakeltas karininku; kornetas (1916). 1918 grįžo į Lietuvą ir 1919.I stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę, tarnavo kavalerijoje. 1919 buvo karo misijos narys prie Lietuvos taikos delegacijos Paryžiuje, 1920 – kar. atstovas Latvijai ir Estijai (būstinė Rygoje). 1926 Briuselyje baigė Belgijos gen. štabo akademiją (*École de Guerre*). Grįžęs ėjo įv. pareigas rikiuotėje ir štabuose. 1928–31 buvo 1-osios, 1934 – 2-osios pėstininkų divizijos štabo viršininkas, 1931–32 ėjo 4-ojo pėstininkų pulko vado pareigas. 1932–37 dėstė taktiką ir karo istoriją Karo m-loje, Aukštuosiuose karininkų kursuose, Vytauto Didžiojo aukštojoje karo (gen. štabo) m-loje. 1934–40 Lietuvos kariuomenės kavalerijos viršininkas: su kitais atkūrė 3-iąjį dragūnų *Geležinio Vilko* pulką, buvo kavalerijos aprūpinimo šarvuočių būriais ir raitąja artilerija vienas iniciatorių. Raudonajai armijai okupuojant Lietuvą, 1940.VI.16 kar. vadovybės nurodymu su gen. V. Žiliu sustabdė iš Marijampolės į Vokietiją besitraukiantį 9-ąjį pėstininkų pulką, grąžino jį atgal. 1940.VI kolaborantinės J. Paleckio vyriausybės iš kariuomenės atleistas. 1944 pasitraukė į Austriją, 1945 persikėlė į Vokietiją. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Clevelande. Bendradarbiavo kar. spaudoje. Parašė kn.: *Kitų valstybių kariuomenės. Čekoslovakija* (1923), *Pastoviai ir žygiai, saugumas pastovyje ir žygyje ir susižinojimas* (1930). Būdamas JAV hektografu išleido 3 d. studiją apie Napoleono I karus: *1796–1797 m. karas. 1806 m. karas. 1812 m. karas*; t. p. kn. *Iš I pasaulinio karo istorijos: Karo veiksmai Lietuvoje 1915 metais.*

TALLAT-KELPŠA Stasys (1898.XI.15 Padievytyje, Laukuvos vls., Tauragės aps. – 1981.I.3 Baltimorėje, MD), veterinarijos gydytojas. Lietuvos kariuomenės kapitonas (1938). 1933 baigė Veterinarijos akademiją Vienoje ir iki 1939 dirbo ulonų pulko vyresniuoju vet. gydytoju Alytuje, 1939–40 – Tauragėje. 1941–44 Kaune akc. b-vės *Maistas* vyriausiasis vet. gydytojas. Persikėlęs į JAV, nuo 1952 iki pensijos (1969) dirbo Baltimorės Sveikatos dep-te vet. inspektoriumi. 1953–80 dalyvavo ALTS veikloje, priklausė karių veteranų s-gai *Ramovė*.

TALLAT-KELPŠA Vaclovas (1900.XI.6 Kelpšaičiuose, Laukuvos vls., Tauragės aps. – 1983.V.9 Čikagoje, IL), agronomas. 1923 baigęs Dotnuvos ž. ū. m-lą mokėsi Danijoje. Nuo 1925 dirbo Rietavo ž. ū. mergaičių m-loje, vėliau buvo Telšių aps. agronomas. 1932 išvyko į Daniją susipažinti su bekonų eksportu. Grįžęs dirbo Pajūrio ž. ū. m-loje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, iš ten atvyko į JAV ir apsigyveno Čikagoje. Priklausė Lietuvių tautinei s-gai, BALFui.

TAMAŠAUSKAITĖ Regina (**Nakoneczna;** g. 1926.III.15 Kaune), tarnautoja. Pasitraukusi iš Lietuvos, kurį laiką gyveno Vokietijoje, vėliau Anglijoje. Manchesteryje subūrė liet. tautinių šokių grupę ir 1947–52 jai vadovavo. Atvykusi į JAV, iki 1958 Niujorke studijavo Cambridge verslo m-loje; bakalaurė. 1962–80 dirbo Bordeno b-vėje sekretore, 1980–91 *McGraw-Hill* leidyklos direktoriaus padėjėja.

TAMAŠAUSKAS Algimantas Vladislovas (g. 1938.III.28 Tauragėje), architektas, archit-ros istorikas. 1961 Ilinojaus un-te Urbanoje, IL, gavo archit-ros bakalauro, 1976 Cornellio un-te Ithacoje, NY, – archit-ros istorijos magistro laipsnį; apgynė darbą *Lietuvos gotikinės bažnyčios* (*Lithuanian Gothic Churches*). 1961–70 ir nuo 1977 kaip projektų architektas dirbo b-vėje *Schmidt, Garden and Erikson* Čikagoje, IL, 1972–77 dėstė archit-ros istoriją Ilinojaus un-te Urbanoje ir Versailles, Prancūzija. 1965 gavo teisę verstis architekto praktika Ilinojaus valstijoje, dirba Waukegane, IL. Priklauso amer. architektų profesinėms org-joms (*SAH*, *National*

Trust). 1957–61 priklausė liet. studentų ateitininkų s-gai (1960–61 buvo kuopos pirmininkas), LB (1978 Waukegan-Lake County, IL, apyl. pirmininkas). Skaitė Lietuvos archit-ros istorijos paskaitų (1977 ir 1981 MKS, 1982 Balzeko muziejuje Čikagoje, 1979 Lietuvos Mokslų Akademijoje Vilniuje), rašė *Ateityje*, *Aiduose*, *Technikos žodyje*.

TAMAŠAUSKAS Česlovas Steponas (g. 1907.XII.26 Alvite, Vilkaviškio aps.), statybos inžinierius. 1935 baigė VDU Technikos f-tą. Dirbo Susisiekimo m-jos Kelių v-boje: 1937–38 buvo Žemaičių plento statybos II ir III distancijų viršininkas, 1938–41 – Sauskelių direkcijos kelių statybos viršininkas, vėliau direktorius, Energijos v-bos inžinierius architektas, Kauno miesto vyr. architektas. Kn. *Žemaičių plentas* (1934–39) vienas autorių. Pasitraukęs iš Lietuvos, kurį laiką gyveno Kempteno liet. stovykloje Vokietijoje. Buvo Lietuvių inžinierių s-gos užsienyje centro v-bos narys, 1948 žrn. *Inžinieriaus kelias* redaktorius. Apsigyvenęs JAV, nuo 1963 dirbo sanitarinių projektų kontrolieriumi ir kelių projektuotoju. Buvo ALIAS (1958 centro vicepirmininkas), BALFo, ALTS narys, veikė JAV LB. Dalyvavo archit. konkursuose (laimėjo II premiją už S. Kairio antkapinio paminklo projektą). Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordinu.

TAMAŠAUSKAS Pranas (1878 Imbarėje, Salantų vls., Kretingos aps. – 1951.XI.27 Los Angeles, CA; 1999 perlaidotas Kaune, Petrašiūnuose), kariškis. Lietuvos kariuomenės generolas (1935). 1898 Sankt Peterburge baigė g-ją, 1902 – Vilniaus pėstininkų karo m-lą. Mokydamasis Sankt Peterburge, bendravo ir kurį laiką gyveno viename kambaryje su A. Smetona, būsimuoju Lietuvos prezidentu. Nuo 1902 Rygos įgulos karininkas. Dalyvavo liet. veikloje, priklausė *Žvaigždės* ir *Kanklių* d-joms. Prasidėjus I pasaul. karui, 1914 kuopos vadas per Rusijos Pirmosios armijos žygį į Rytprūsius, pasižymėjo kautynėse, buvo sužeistas. Pasveikęs paskirtas bataliono vadu, pakeltas kapitonu. 1915.II.17 per kautynes Augustavo miškuose su visu rusų korpusu pateko į vokiečių nelaisvę, kurioje išbuvo iki 1918.XII. Grįžęs į Lietuvą, savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę ir buvo paskirtas 1-ojo pėstininkų pulko bataliono vadu. 1919.II dalyvavo kautynėse prie Alytaus ir Jiezno, kovėsi su bolševikais prie Zarasų ir Kalkūnų. 1920 pradžioje perkeltas į Vyriausiąjį štabą. 1920.III–X ir 1920.XI–1921.VIII armijos inspektoriaus padėjėjas. Buvo vertėju prie įv. karinių misijų ir trumpą laiką Prezidento adjutantu. 1921–26 4-ojo pėstininkų pulko vadas. 1926 liaudininkų ir socialdemokratų vyriausybės paleistas į atsargą. Prisidėjo prie 1926.XII.17 valst. perversmo parengimo ir įvykdymo Panevėžyje. 1926.XII.24 pašauktas į kariuomenę ir paskirtas I karo apygardos viršininku. Suteikus divizijos generolo laipsnį (1928), 1931–35 buvo 1-osios pėstininkų divizijos vadas. 1935 jam suteiktas tuomet aukščiausias generolo laipsnis ir išleistas į pensiją. Kaip savanoris buvo gavęs žemės sklypą Pajuostėje prie Panevėžio. Čia gyvendamas parašė atsiminimus *Mano tarnyba 1 pėstininkų pulke* (išsp. *Karo archyve* VII, 1936). Bendradarbiavo *Lietuvos aide*. 1944 pasitraukė į Vokietiją, dirbo pas ūkininkus Bavarijoje. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Los Angeles, dalyvavo liet. veikloje. *Drauge* spausdino atsiminimus. Lietuvoje buvo apdovano-

Pranas Tamašauskas

tas Vytauto Didžiojo II laipsnio (1930), Lietuvos d. kun-ščio Gedimino II laipsnio (1928) ordinais ir Vyčio kryžiumi, t. p. Čekoslovakijos, Latvijos ir kt. valstybių ordinais bei medaliais.

TAMKIŪTĖ-PRANCKIENĖ Violeta (g. 1913.IV.22 Chesteryje, PA), dainininkė (mecosopranas), choro dirigentė. 1920–28 muz. teorijos ir skambinti fortepijonu mokėsi Brooklyne, NY, pas A. Hanką. 1929–36 dainuoti mokėsi Niujorke pas E. Szanto. Vaidino, dainavo solo, akompanavo liet. renginiuose, ypač K. Strumskio Brooklyno operetės chore. Vadovavo vaikų chorui V. Matusevičiaus radijo valandėlėje. Dainininko J. Byros rengiamuose liet. operų ištraukų vaidinimuose atliko visas mecosoprano partijas. J. Byros vadovaujamo ansamblio *Lietuvos daina* solistė ir akompaniatorė. Šis ansamblis su operų ištraukų vaidinimais ir koncertais lankėsi Philadelphijoje, Pittsburghe, PA, ir kitose liet. kolonijose. J. Byrai išvykus į Lietuvą, vadovavo *Lietuvos dainos* ansambliui. 1936–40 vadovavo Brooklyno operetės chorui. 1944 subūrė merginų vokalinį ansamblį *Harmonija* (ansamblis gyvavo iki 1951). Į plokšteles įdainavo duetų su P. Stankūnu, A. Liutkute, M. Česnavičiūte.

TAMOŠAITIS Anicetas (g. 1922.IX.14 Rozalime, Šiaulių aps.), kunigas jėzuitas. Teologijos daktaras (1959). Baigęs Linkuvos g-ją, 1942 įstojo į jėzuitų ordiną ir mokėsi Pagryžuvio noviciate. 1944 pasitraukė į Vakarus. Iki 1947 studijavo filosofiją Pulacho jėzuitų kolegijoje (Vokietija). 1947–50 dirbo Schwarzwaldo jėzuitų g-joje. 1950 persikėlė į JAV. West Baden Springs kun. seminarijoje, IN, 1953 baigė teologijos studijas ir įšventintas kunigu. Nuo 1956 studijavo Romoje Popiežiškajame Grigaliaus un-te, apgynė teologijos daktaro disertaciją apie filosofo J. Maritaino pažiūras į Bažnyčią ir valstybę (disertacija išspausdinta Romoje) ir grįžo į JAV, Čikagą, IL. 1970–72 Madride vedė VLIKo liet. radijo laidas. 1972–93 ėjo įv. pareigas jėzuitų vienuolyne Čikagoje. Vertė Vatikano II susirinkimo dokumentus (1967–68, su prelatu V. Balčiūnu), kasdienį mišiolą (1967), B. Paskalio *Mintis* (1978). Padėjo redaguoti B. Kviklio *Lietuvos bažnyčių* 5 tomus

Anicetas Tamošaitis

(1980–86, parengė asmenvardžių ir vietovardžių rodykles). Bendradarbiavo *Aiduose, Laiškuose lietuviams, Drauge* ir kt. 1995 grįžęs į Lietuvą, buvo paskirtas Šiaulių jėzuitų vienuolyno vyresniuoju, Šv. Ignaco bažnyčios rektoriumi. Nuo 2000 Kauno jėzuitų vienuolyne. Lietuvos vyskupų konferencijos Liturginės ir bažnytinės muzikos k-jos narys (nuo 1998).

TAMOŠAITIS Liudas (g. 1908.II.24 Majoriškiuose, Vilkaviškio vls. ir aps.), ekonomistas, visuomenininkas, fotografas. 1930 baigė J. Basanavičiaus g-ją Vilkaviškyje. Ateitininkų kuopos meno vadovas. Priklausė skautams, vėliau LŠS narys. 1931 baigė Karo m-lą Kaune. 1932–35 Telšių III šaulių rinktinės štabo raštvedys ir M. Valančiaus g-jos kar. parengimo instruktorius. 1935–36 tarnavo Šiaulių aps. mokesčių inspekcijoje, vėliau Finansų m-jos Mokesčių dep-te Kaune. Nuo 1936 dar studijavo įmonių ekonomiką VDU, vėliau VU. Studentų atsargos karininkų korp. *Ramovė* narys. 1940 valstybės pajamų inspektorius Kaune, 1941 Ukmergės ir Telšių apskrityse. Prasidėjus II pasaul. karui, mobilizuotas ir paskirtas Lietuvos kariuomenės bataliono Biržų kuopos vadu. 1944 P. Plechavičiaus Vietinės rinktinės Seredžiaus

Liudas Tamošaitis

batalionų apginklavimo ir ūkio viršininkas. 1944 liepos mėn. paskirtas naujai organizuojamos Tėvynės apsaugos rinktinės Telšių bataliono ūkio viršininku. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Gyveno Wiendorfo ir Uchte stovyklose (1946 stovyklos kanceliarijos viršininkas). 1947 persikėlė į Angliją. Dirbo virėju, tekstilės f-kę verpėju, savaitraščio *Europos lietuvis* administratoriumi. 1954 persikėlė į JAV. Aktyviai dalyvavo liet. veikloje. Lietuvos karių veteranų s-gos *Ramovė* Niujorko sk. v-bos narys (1956 iždininkas), 1960 Lietuvos Nepriklausomybės fondo iždininkas. Lietuvos atgimimo sąjūdžio veikėjas: 1956 Niujorko sk. v-bos sekretorius, 1970 vietininkijos pirmininkas, 1974 Garbės teismo narys, 1963 ir 1974–79 atstovas VLIKe. 1980 TF kontrolės k-jos narys. Nuo 1962 fotografavo liet. renginius. Kūrė iliustracijas liet. spaudai ir kitiems leidiniams; padaugino daug iš okupuotos Lietuvos gautų fotografijų. 1977–93 Niujorko miesto tarybos nario W. Wardo asmeninis fotografas.

TAMOŠIŪNAS Algis (g. 1955 Čikagoje, IL), politologas. Ph. D. 1977 bakalauro laipsniu baigė De Paulo un-tą Čikagoje. 1978 Northwesterno un-te Čikagoje įgijo magistro laipsnį. Specializavosi Sov. Sąjungos tautybių politikoje, apgynė politologijos doktoratą. 1981 JAV Valstybės dep-to Sov. Sąjungos ir R. Europos tyrimų skyriaus analitikas. 1981–83 Northwesterno un-to polit. mokslų dėstytojas. Nuo 1984 dirba JAV Švietimo dep-te (civilinės teisės specialistas). Žrn. *Lituanus* (1980) paskelbė str. apie Baltijos valstybių rusifikavimą.

TAMOŠIŪNAS Vincas (1902.II.23 Ignalinoje, Utenos aps.–1995.XII.18, palaidotas Daugailiuose), antinacinio ir antisovietinio pasipriešinimo veikėjas. 1920–22 mokėsi Zarasų prog-joje, 1922–24 – Karo m-loje Kaune, 1931–32 aukštesniojoje policijos m-loje, 1936 joje dar baigė 6-ąją nuovados viršininkų laidą. 1927–44 tarnavo viešojoje policijoje. 1940–41 ir 1944 antrojoje pusėje dalyvavo antisovietiniame, 1941–44 – antinaciniame pasipriešinime; 1942–44 LLA Zarasų aps. padalinio vadas. 1944.VIII.28 Viekšniuose buvo vienas Tėvynės apsaugos rinktinės steigėjų; pradžioje ėjo maitinimo dalies viršininko pareigas, vėliau buvo 1-ojo pulko 2-osios dalies karininkas. 1944 pasitraukė į Vokietiją; 1944–46 Ofenbacho (prie Frankfurto) Lietuvių k-to pirmininkas. 1949 persikėlė į JAV, Detroite, MI, įsitraukė į JAV LB veiklą. Ilgą laiką buvo LŠS S. Butkaus kuopos vadas. 1970 LŠS suvažia-

Vincas Tamošiūnas

vime Detroite išrinktas pirmininku, vėliau garbės nariu. Bendradarbiavo *Trimite, Policijoje, Santarvėje, Vienybėje, Dirvoje*, buvo LE talkininkas. Apdovanotas šaulių Žvaigžde. 1993 grįžo į Lietuvą.

TAMULAITIS Arūnas (g. 1965.XII.27 Čikagoje, IL), karinių ryšių specialistas, visuomenininkas. JAV kariuomenės kapitonas. Baigė K. Donelaičio lituanistinę m-lą Čikagoje ir 1984 Morton Westo m-lą Berwyne, IL. 1975–84 *Lituanicos* tunto skautas, 1980–84 priklausė *Miško brolių* draugovei. 1981–84 šoko tautinių šokių kolektyve *Grandis*. 1988 bakalauro laipsniu baigė JAV karo akademiją West Pointe, NY. 1989–92 tarnavo amer. kariuomenės daliniuose Mainze, Vokietija. Buvo būrio vadas, kuopos vado pavaduotojas, operatyvinio skyriaus vado pavaduotojas. 1992–94 Čikagoje draudimo ir investicijų b-vės ekspertas, b-vės *Pepsi Cola* Nakties transporto sk. vadovas. 1994–95 buvo JAV ir Lietuvos karinio mokymo bendros programos Operatyvinio skyriaus viršininkas. Apdovanotas LR kariuomenės vado Padėkos raštu (1995).

Arūnas Tamulaitis

TAMULAITIS Jonas (g. 1935.XI.5 Kaune), fotografas. 1944 su tėvais pasitraukė iš Lietuvos. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje,

Jonas Tamulaitis

IL. 1954 baigęs vid. mokslą, Ilinojaus un-te studijavo archit-rą, vėliau elektros inžineriją. 1959–61 tarnavo JAV kariuomenėje. Vėliau dirbo televizorių g-loje. Nuo 1980 atsidėjo fotografavimui. Dokumentinėse fotografijose užfiksavo JAV lietuvių kultūrinės veiklos, polit. renginių, dainų ir šokių švenčių momentus, skautų stovyklaviečių, miestų ir gamtos vaizdus; sukūrė Lietuvai nusipelniusių žmonių portretų. Surengė individualių parodų (*Amerikos lietuvių gyvenimas*, 1992 Vilniuje, Kaune, Panevėžyje ir Druskininkuose, *Čikaga–Lietuva*, 1997 Klaipėdoje, *Čikagos lietuvių opera vakar, šiandien ir...*, 1999 Čikagoje, 2000 Kaune, Šiauliuose, *Čikagos lietuvių veikla*, 2001 Čikagoje), 1981, 1996 ir 2001 dalyvavo liet. fotografų metinėse parodose M. K. Čiurlionio galerijoje Čikagoje, 2001 *Sostinės dienų* metu Vilniaus rotušėje surengtoje parodoje, 2002 Mexico b-koje parodoje *Lithuania* ir kt. Prisidėjo prie B. Kviklio kn. *Mūsų Lietuva* ir *Lietuvos vyskupijos* iliustracijų parengimo spaudai. Fotografijų išspausdino JAV ir Lietuvos laikraščiuose bei žurnaluose. Skautas (nuo 1956 LSS, vėliau Akademinio skautų sąjūdžio narys; ėjo draugininko, 1982–94 *Lituanicos* tunto iždininko pareigas, yra oficialus šio tunto fotografas, *Rako* stovyklos Custere, SD, direktorius, turi skautininko

laipsnį). Buvo *Mūsų vyties* administratorius. Nuo 1991 Jaunimo centro Čikagoje tarybos narys. Priklauso Tarptautinei žurnalistų federacijai (IPF) bei JAV liet. žurnalistų s-gai. Padovanojo portretinių fotografijų žinynui *JAV lietuviai* (II t.).

TAMULAITIS Stasys (1909.I.23 Sutkiškiuose, Paežerėlių vls., Šakių aps. –1982.IV.16 Saint Petersburge, FL), pedagogas, rašytojas, žurnalistas. 1929 baigė marijonų g-ją Marijampolėje (1927–28 redagavo *Ateities aidus*, 1928–29 vienas savaitraščio *Šaltinis* redaktorių), 1936 Karo m-lą Kaune, 1941 VU Hum. mokslų f-tą (studijavo lotynų ir graikų kalbas, filosofiją bei pedagogiką). Buvo pavasarininkas, LŠS narys. Nuo 1937 mokytojavo Utenoje, Vilkaviškyje, Kybartuose, Kaune. Vadovavo mokinių dramos būreliams. Periodikoje išspausdino novelių, laimėjo keletą novelės konkursų. Išleido novelių rink. *Rudens melodijos* (1938). 1944 pasitraukė į Vokietiją. Buvo Blombergo liet. g-jos mokytojas. Nuo 1950 gyveno JAV, Čikagoje, IL. 1951 žrn. *Karys* paskelbė apys. *Tėvų keliais* (apie 1863 sukilimą Lietuvoje) fragmentų. Liet. spaudoje išspausdino novelių, dailės parodų ir knygų recenzijų, lit. straipsnių. 1955 buvo vienas JAV LB Kultūros fondo steigėjų, 1955–57 v-bos sekretorius. Priklausė LRD, kelerius metus v-bos ir lit. konkursų komisijų narys. 1957 prisidėjo prie Amerikos liet. menininkų klubo steigimo. Sukaupė didelę lituanistinę biblioteką. 1989 JAV išleistas straipsnių kult. klausimais rinkinys *Gyvenimo vingiuose.*

Stasys Tamulaitis

TAMULAITIS Vytautas Marijonas (1918.VIII.19 Oriole, Rusija – 1964.II.13 Los Angeles, CA), visuomenininkas. 1937 baigė Kauno jėzuitų g-ją ir iki 1940 studijavo techniką VDU. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1950 persikėlė į JAV, nuo 1952 gyveno Los Angeles, buvo lituanistinės m-los vedėjas ir mokytojas. Veikė LSS, buvo skautininkas. Nuo 1956 *Skautų aide* redagavo *Oro skautų* sk. Nuo 1957 Skautų brolijos Oro skautų sk. vedėjas. Žuvo autokatastrofoje.

TAMULEVIČIŪTĖ Reginalda Marija (Birutė **Tamulevičiūtė;** g. 1919.X.14 Havervillyje, MA), smuikininkė, muz. pedagogė. 1938 įstojo į Šv. Kazimiero kongregacijos vienuolyną. Studijavo Willa Joseph akademijoje Newtone, PA, Alverno koledže Milwauke, WI. 1962 De Paulo un-te Čikagoje gavo muz. pedagogikos magistro laipsnį. Mokytojavo Šv. Kazimiero akademijoje, Nekalto Prasidėjimo, Švč. Mergelės Marijos Gimimo (Čikagoje), Šv. Antano (Cicero) ir kt. parapijose. Kaip smuikininkė solistė debiutavo 1961 *De Paul Center* teatre.

TAMULIENĖ Teodora (**Žadeikytė, Tamulis;** g. 1922 Daugėnuose, Užvenčio vls., Šiaulių aps.), gydytoja odontologė. Karo metais baigusi Kelmės g-ją, pasitraukė į Vokietiją. 1950 Tübingene baigė Karlo Eberhardo un-tą. 1951 atvyko į JAV ir dirbo Loyolos un-to Dantų chirurgijos skyriaus asistente. Vėliau buvo Rusho–Presbiterionų–Šv. Luko ir Sidabrinio kryžiaus ligoninių Parazitologijos skyriaus vedėja (Joliete, IL), kartu dėstė Medicinos technologijos m-loje. Išlaikiusi egzaminus, vadovavo Sidabrinio kryžiaus ligoninės Citologijos skyriui, vėliau dirbo Cooko rajono Citologijos dep-te Čikagoje. Priklauso JAV profesinėms d-joms, Lietuvių dantų gydytojų s-gai, LB, LF, Lietuvos vyčiams ir Ateitininkų fed-jai.

Jonas Tamulionis

TAMULIONIS Jonas (1894.X.5 Marcinkonyse, Varėnos apyl. – 1971.II.3 Nashua, NH), vargonininkas, chorvedys, dainininkas. Iš mažens giedojo vietos bažnyčios chore, griežė armonika, bažnyčios fisharmonija. Vėliau lankė J. Naujalio vargonininkų kursus Kaune. Apie 1910 išvyko į JAV. Pas įv. pedagogus lavino balsą, mokėsi vargonuoti. Nuo 1930 iki mirties Šv. Kazimiero liet. parapijos Nashua vargonininkas ir chorvedys. Choras koncertavo įvairiose liet. kolonijose, dalyvavo liet. renginiuose. Įdainavo plokštelių, kurios transliuotos per Bostono liet. radiją. Dainavo M. Petrausko Bostone, MA, statomose operetėse. Griežė ir akordeonu, buvo subūręs orkestrėlį, su juo koncertavo, vadovavo vyrų chorui ir vokaliniam kvartetui. Priklausė įvairioms liet. draugijoms. ALRK Vargonininkų s-gos narys (nuo 1936), buvo rinktas centro v-bos raštininku, priklausė N. Anglijos provincijos Vargonininkų s-gai.

TAMULIONYTĖ Audronė (**Lentz;** 1944 Kretingoje – 2001.IV.5 Vilniuje; palaidota Southfielde, IN), psichologė. Tėvų atvežta į JAV, studijavo Wayne un-te, IN, psichologiją, baigė bakalauro laipsniu, ir Detroito un-te, IN, baigė informacijos magistrės laipsniu. Dirbo JAV Darbo dep-te, vėliau Automobilių darbuotojų s-goje. Veikė skautų org-joje, buvo Detroito *Gabijos* tunto tuntininkė. 1992 grįžo į Lietuvą ir įsteigė Vilniuje *AON Consulting* b-vės padalinį, kuris įvertina darbuotojų profesinius sugebėjimus ir tinkamumą įv. darbams. Su Searsu parengė verslo patarimų kn. *Succeeding in Business in Central and Eastern Europe* (2001).

TAMULIONYTĖ Danguolė Marija (g. 1945.XII.5), pedagogė, vertėja. Ph. D. (1975). McGillio un-te Montréalyje, Kanada, ir Case Western Reserve un-te Clevelande, OH, studijavo prancūzų filologiją; bakalauro laipsnis. 1969–70 studijas tęsė Sorbonoje Paryžiuje. Case Western Reserve un-te apgynė daktaro disertaciją. Nuo 1976 dėsto Clevelando valst. un-te. Parašė liet. kalbos vadovėlį *Lietuviais norim ir būt* (1981 su angliškais aiškinimais, išleistas ir ispanų k.). PLB siunčiama rengė liet. kalbos dėstymo kursus Venesueloje, Argentinoje, Urugvajuje. Už visuom. veiklą apdovanota Ohio liet. gydytojų premija.

TAMULIS Arvydas Juozas (g. 1940.VI.9 Kaune), matematikas. 1958 baigęs Čikagos, IL, aukštesniąją lituanistinę m-lą, studijavo Ilinojaus technologijos in-te; 1964 gavo bakalauro (matematika), 1971 – magistro (kompiuteriai) laipsnius. Studijas Čikagos un-te 1981 baigė magistro laipsniu (verslo administravimas). Kaip kompiuterių specialistas dirbo Arizonoje (1969), Venesueloje (1969–70), P. Afrikoje (1971). Vėliau dirbo *R. R. Donnelley and Sons* b-vėje Kompiuterių grafikos sk. vedėju.

TAMULIS Juozas (**Tamulevičius;** 1902.I.1 Sintautuose, Šakių aps. – 1990.I.28 Čikagoje, IL), pedagogas. Nepriklausomybės kovų savanoris, dalyvavo 1923 Klaipėdos sukilime. 1925 baigęs Marijampolės mkt. seminariją, mokytojavo Kubiliūnų pr. m-loje, Kėdainių aps. Su kitais mokytojais suorganizavo vieną pirmųjų Jaunųjų ūkininkų ratelių. 1931–35 Čekoslovakijoje studijavo keramiką. Mokytojavo Kauno I amatų m-loje, buvo jos direktorius. Dirbo Prekybos, pramonės ir amatų rūmų referentu. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, mokytojavo Augsburgo liet. pr. m-loje. Persikėlęs į

JAV, apsigyveno Čikagoje. 1952–53 Čikagos apyl. Mokytojų s-gos pirmininkas. 1953–59 JAV LB Čikagos apygardos Švietimo tarybos pirmininkas. 1959–61 LB centrinės Švietimo tarybos pirmininkas, vėliau iki 1967 JAV LB centro v-bos narys (rūpinosi vaikų teatro leidiniais ir vadovėliais), 1967–70 sekretorius. Biuletenio *Švietimo gairės* 1968 iniciatorius ir redakcinės komisijos narys.

TARULIS Albertas (1906.II.6 Daugailiuose, Utenos aps. – 1964.IV.3 Vašingtone, DC), ekonomistas. Ekonomikos daktaras (1947). Mokėsi Šv. Kotrynos g-joje Sankt Peterburge, Rokiškio ir Kauno g-jose. 1935 VDU Teisių f-te baigė ekonomiką. Buvo studentų teisininkų ir ekonomistų d-jos *Unitas* vienas steigėjų, d-jos pirmininkas. 1935 Nancy, Prancūzija, studijavo pranc. kalbą, 1936–38 Vienoje ir Berlyne – ekonomiką. 1938–39 Prekybos, pramonės ir amatų rūmų, 1939–40 Finansų m-jos referentas, ministro sekretorius spaudai, Ekonominių studijų d-jos vicepirmininkas. 1941–44 Statybos v-bos direktorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–47 Hanau liet. g-joje dėstė vok. kalbą, kooperacijos kursuose – ekonomiką. 1946–47 studijavo Frankfurto prie Maino un-te, čia apgynė doktoratą. 1947 atvyko į JAV. 1947–52 dėstė Carnegie technologijos in-te Pittsburghe, PA. Dalyvavo ALTo veikloje, skaitė paskaitas apie Lietuvą. Nuo 1952 dirbo Kongreso b-koje Vašingtone. Bendradarbiavo daugelyje liet. leidinių, buvo Liet. žurnalistų s-gos narys, išspausdino straipsnių amer. spaudoje. Parašė ir išleido kn. *Soviet Policy Toward the Baltic States 1918–1940* (1959), *American–Baltic Relations 1918–1922: The Struggle Over Recognition* (1965).

TARVYDAS Edvardas (g. 1939.I.14 Camdene, NJ), jūrų biologas, zoologas. 1964 magistro laipsniu baigė Kalifornijos un-tą Los Angeles, CA. Nuo 1967 koledžo Santa Monicoje, CA, profesorius. Specializavosi Kalifornijos un-te ir tyrė audėjų – Afrikoje gyvenančių bendruomeninių paukščių – elgesį ir hormoninę reguliaciją. Studentų tarpt. mokomųjų kelionių į Prancūzijos Polineziją, Havajus, Jamaiką, Yucatáno pusiasalį (Meksika), Australiją, Fidžį, Galapagus, Belizą, prie Amazonės vienas vadovų. Parašė vadovėlį apie 100 labiausiai palitusių Prancūzijos Polinezijos jūrinių bestuburių. Kaip ekspertas dalyvauja JT CITES tarpt. konferencijose, konsultuoja leidinius apie tropines jūrines akvariumines žuvis, koralus ir kitus bestuburius. 1980 už seriją *Okeanai* gavo tarptautinį Emi apdovanojimą. 1988 Texaso un-tas Austine suteikė nusipelniusio pedagogo vardą. 1990 dalyvavo VDU surengtoje konferencijoje *Baltijos šeimoje*. Priklauso JAV LB.

Edvardas Tarvydas

TARVYDAS Pranas (1912 Užpaliuose, Utenos aps. – 1985.I.25 Quincy, IL; palaidotas Edinoje, MO), gydytojas. Baigęs Rokiškio g-ją, studijavo mediciną VDU Med. f-te, kurį baigė 1938. Studijų metais priklausė korp. *Gaja*. Vėliau, baigęs Karo m-lą, gydytojas Raseiniuose, Surviliškyje, Biržuose. Rusų ir vokiečių okupacijos metais aktyviai dalyvavo rezistencinėje kovoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, dirbo gydytoju Dresdene, vėliau įvairiose liet. pabėgėlių stovyklose. Atvykęs į JAV, 1948–49 stažavo Jackson Parko ligoninėje Čikagoje. 1951 įgijęs praktikos teisę Missouri valstijoje dirbo Veteranų Administracijos ligoninėje St. Louise, MO. 1955 persikėlė į Ediną, kur vertėsi privačia gydytojo praktika.

TAUČAS Juozas (1913 Šiluvoje, Raseinių aps. – 1977 JAV), gydytojas. Baigęs Raseinių g-ją, įstojo į VDU Med. f-tą, kartu buvo Karo m-los Kaune aspirantas (m-lą baigė jaun. leitenanto laipsniu). 1936 baigė VDU, stažavo ir įgijo gydytojo diplomą. 1942–44 dirbo VU Chirurgijos klinikoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Kurį laiką dirbo Nürnberge, 1945–48 Ansbacho, vėliau Scheinfeldo pabėgėlių stovyklų vyresn. gydytojas. 1949 atvyko į JAV. Buvo Šv. Teresės ligoninės Waukegane, IL, anesteziologas, vėliau stažavo Šv. Kryžiaus ligoninėje Čikagoje, IL, ten dirbo rezidentu. 1951 persikėlė į Jacksonville valst. ligoninę, IL. Įgijęs praktikos teisę Ilinojaus valstijoje, 1957 atidarė savo kabinetą Lake Villoje, IL.

TAUJENYTĖ Bronė (**Martin;** g. 1909.IV.7 Padarbuose, Židikų vls., Mažeikių aps.), mokytoja. Mokėsi Židikų pr. m-loje, Ylakių vidurinėje ir Šiaulių mkt. seminarijoje. Lankė muzikos, teatro, šokių ir sporto kursus. 1928–44 mokytojavo Mažeikių ir Šiaulių aps., Kaišiadoryse, Kaune. Židikuose ir Kaune dar dėstė vakariniuose suaugusiųjų kursuose. Organizavo sporto, dainų ir teatro mėgėjų būrelius, pati režisavo ir vaidino. Buvo S-gos Vilniui vaduoti (Židikuose įsteigė jos skyrių) ir Lietuvos mokytojų s-gos narė. Židikuose globojo Šv. Vincento d-jos senelių prieglaudą. 1941 bolševikų suimta. 1944 pasitraukė į Vokietiją, dirbo Burgsbacho vaikų darželyje, Hanau stovyklos liet. pr. m-loje, kurį laiką Austrijoje vienos b-vės raštinėje. 1949 apsigyveno JAV. Priklausė liet. polit. kalinių s-gai (iki 1961 v-bos sekretorė); JAV LB Hot Springso, AR, sk. narė. Bendradarbiavo *Drauge* (Bronės Našlaitės slap.). Sukūrė apysaką apie Lietuvos jaunimo gyvenimą *Sapnas ir tikrovė*.

Bronė Taujenytė

TAURA (Taura **Zarankaitė, Underienė;** g. 1959.VII.10 Detroite, MI), dailininkė, pedagogė. 1977 baigė *Žiburio* lituanistinę m-lą Detroite. 1980 Wayne valst. un-te Detroite įgijo dailės bakalauro laipsnį. 1983 baigė Montessori auklėtojų kursus Čikagoje, IL. 10 metų dėstė įv. m-lose: Čikagoje – Kriaučeliūnų vaikų namuose, *Beverly Montessori, North Shore Academy*, vėliau Detroito priemiesčiuose – *Livonia Montessori* ir nuo 1986 *Žiburio* lituanistinės m-los jos įsteigtoje *Žiburėlio* klasėje, po to kelerius metus kitose šeštadieninėse m-lose. Atei-

Taura

tininkė; 1975–77 Detroito Moksleivių ateitininkų v-bos narė, 1981–82 Čikagos jaunučių kuopos globėja, 1993–94 JAV jaunučių ateitininkų centro v-bos narė. Dvejus metus buvo Detroito jaunių ateitininkų kuopos globėja. Daug metų vadovavo *Dainavos* ateitininkų stovykloms. *Dainavos* stovyklos svetainės atgaivinimo iniciatorė, šeimininkė (2 metus). Šoko tautinių šokių grupėse: Detroite – *Šilainė, Audinys* (viena tos grupės steigėjų), *Šaltinis*, Čikagoje – *Gija*. Reiškiasi liet. spaudoje, yra įv. koncertų, susibūrimų, parodų organizatorė ir dalyvė. Nuo 1991 dalyvauja parodose (eksponuoja akvareles).

TAURAS Vytautas (**Tupčiauskas**; 1906.X.14 Kybartuose – 1996.IX.7 Oak Lawne, IL), gydytojas, visuomenininkas. Medicinos daktaras (1947). Baigęs Vilkaviškio g-ją, studijavo Lietuvos un-te Kaune, kurį baigė 1932. Priklausė korp. *Fraternitas Lithuanica*. 1932–33 dirbo Kauno ligoninės Chirurgijos skyriuje, vėliau tobulinosi Romos aeronautikos in-te ir Paryžiaus aviacijos med. centre. Grįžęs į Lietuvą, dirbo karo aviacijoje, įkūrė Aeromedicinos laboratoriją; sanitarijos karininkas. 1940 išėjo į atsargą ir dirbo VDU Moterų ligų klinikoje jaun. asistentu. 1944 pasitraukęs į Vokietiją dirbo Wittlicho aps. ligoninėje ir pranc. belaisvių stovykloje. 1946–47 tobulinosi Bonnos un-to Moterų ligų klinikoje ir apgynė med. daktaro disertaciją. 1949 atvykęs į JAV stažavo, 1953 išlaikė egzaminus ir įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika. Dirbo Sidabrinio kryžiaus ligoninėje Joliete, IL, vėliau privačiai. Buvo korp. *Fraternitas Lithuanica* Čikagos sk. pirmininkas, ALGS ir PLGS sekretorius iždininkas (1957–61) bei pirmininkas (1963–65, pirmasis). Bendradarbiavo *Medicinoje* ir kt. leidiniuose.

Vytautas Tauras

TAUTKUS Adomas (g. 1978 m. Vilniuje), dizaineris. Choreografės L. E. Gecevičiūtės-Tautkuvienės sūnus. 1985–93 mokėsi Vilniaus 23-ioje vid. m-loje. 1993 emigravo į JAV. 1996 baigė South Wheaton-Warenville g-ją ir Čikagos pedagoginį lituanistikos in-tą, abu IL. 1996–98 Čikagos liet. šeštadieninės m-los mokytojas. 1997–2000 DuPage koledže, IL, studijavo kompiuterinį dizainą, 1998–2000 šio koledžo savaitraščio *Courier* fotokorespondentas. Nuo 2000 studijas tęsia DeKalbo un-te, IL. Jūrų skautas (veikia tunte *Lituanica*). Sukūrė JAV liet. jaunųjų atlikėjų I ir II festivalių plakatų. Bendradarbiauja *Drauge*.

TAUTKUS Juozas (1901.IV.1 Petriškėse, Krekenavos vls., Panevėžio aps. – 1996.I.27 Putname, CT), kunigas. Mokėsi Panevėžio realinėje g-joje. Grįžęs iš Rusijos, 1918 baigė Panevėžio g-ją. Mokėsi Kauno kun. seminarijoje ir Lietuvos un-te. 1924 įšventintas kunigu. Iki 1934 dirbo kapelionu Mažeikių g-joje, vėliau klebonu Telšių ir Švėkšnos parapijose. 1944 pasitraukė į Vokietiją, kunigavo Regensburge, Scheinfelde ir Bremene. 1950 persikėlė į JAV. Iki 1976 dirbo Šv. Antano parapijoje Omahoje, NE, dėstė tikybą ir liet. k. lituanistinėje m-loje.

TAUTVAIŠA Povilas (1916.V.6 Bychave, Baltarusija – 1980.XI.14 Cicero, IL), šachmatininkas. 1918 su tėvais grįžo į Lietuvą. 1934 baigė Mažeikių g-ją. 1934–39 studijavo VDU Teisių f-te. Un-te priklausė studentų korp. *Fraternitas Baltiensis* (1935). 1935 laimėjo un-to šachmatų pirmenybes. 1936 Lietuvos šachmatų rinktinės narys; dalyvavo šachmatų varžybose Latvijoje, Estijoje, Suomijoje bei pasaulio olimpia-

Povilas Tautvaiša

dose Münchene, Vokietija, ir Buenos Airėse, Argentina (1939). 1941–44 gyveno ir dirbo Mažeikiuose. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Priklausė liet. šachmatininkų rinktinei. 1945 laimėjo tarpt. šachmatų turnyrą Blomberge. 1946 dalyvavo Pabaltijo šventėje Augsburge, Vokietija (iškovojo II vietą), 1948 laimėjo tarpt. turnyrą Oldenburge, Vokietija. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1949–80 Čikagoje ir Bostone, MA, dirbo Burlingtono geležinkelio b-vėje. JAV laimėjo *Memorialo*, 1951, 1955, 1956, 1959 ir 1960 Čikagos pirmenybes, pelnė Illinojaus, *Trans-Mississipi* ir Indianos šachmatų nugalėtojo titulus. Nuolat dalyvavo ŠALFASS šachmatų pirmenybėse, turėjo meistro ir eksperto kvalifikacijas.

TAUTVILAITĖ-FISCHER Jūratė (g. 1950.X.29 Gary, IN), dainininkė, gitaristė, biologė. Fortepijonu išmoko skambinti būdama 5 metų. Skambino gitara, pritardama liet. liaudies ir kt. dainoms. 1972 Indianos un-te gavo biologijos bakalauro laipsnį, 1985 verslo administravimo magistro laipsnį. Vadovauja giedojimui bažnyčiose, gieda parapijos chore. Mokė dainuoti lituanistinėse m-lose Čikagoje, Lemonte, IL.

TAUTVILAS Narcizas (1903.I.5 Rozalime, Panevėžio aps. – 1973 Vašingtone, DC), karo lakūnas. Lietuvos kariuomenės pulkininkas leitenantas (1939). Baigęs Rozalimo pr. m-lą, mokėsi Šiaulių g-joje, 1923–25 – Karo m-loje Kaune. Nuo 1926 tarnavo karo aviacijoje; 1927 baigė Aukštųjų karininkų kursų Karo aviacijos sk.; 1937 Vytauto Didžiojo aukštosios karo m-los Gen. štabo skyrių. Gavęs majoro laipsnį, 1938 paskirtas 6-osios eskadrilės vadu ir Panevėžio–Pajuostės aerodromo komendantu. Nuo 1939 karo aviacijos II grupės vadas. 1940 dėstė Vytauto Didžiojo aukštojoje karo m-loje Kaune. Sov. okupantams uždarius m-lą, 1940.VII.2 iš tarnybos pašalintas. 1944 su šeima pasitraukė į Vokietiją, gyveno Kemptene. Buvo liet. k-to narys, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Kempteno sk. pirmininkas. 1949 su šeima persikėlęs į JAV, gyveno Philadelphijoje, PA, nuo 1954 – Vašingtone, 19 metų dirbo Kongreso b-koje. Bendradarbiavo spaudoje, apie karo aviaciją rašė į *Mūsų žinyną*, *Karį*.

TERCIJONAS Vincas (1890.VIII.7 Amalviškiuose, Padovinio vls., Marijampolės aps. – 1964.IX.22 Niujorke, NY; palaidotas Stratforde, CT), gydytojas, visuom. veikėjas. Visuom.

Vincas Tercijonas

veikėjos O. Tercijonienės vyras. 1909 baigė Marijampolės g-ją. Mediciną studijavo Varšuvos ir Maskvos un-tuose, pastarąjį baigė 1916. 1921 gydytojas Rusijos kariuomenėje ir Poltavos gubernijoje (Ukraina). 1921 grįžo į Lietuvą. 1922–24 Lietuvos kariuomenės gydytojas. Vėliau specializavosi pediatrijoje ir iki 1941 dirbo ordinatoriumi Kauno vaikų ligoninėje ir VDU Vaikų klinikoje; kartu vertėsi priv. praktika. 1941–44 Kauno I vaikų konsultacijos vedėjas. 1924–40 Kauno med. d-jos, 1936–40 dar ir Lietuvos vaikų gydytojų d-jos v-bos narys ir sekretorius. 1924–40 buvo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus gailestingųjų seserų kursų lektorius. 1937 dalyvavo tarpt. pediatrų kongrese Romoje. Paskelbė ~20 moksl. darbų apie vaikų ligas. Bendradarbiavo spaudoje, parašė daug populiarių med. straipsnių. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Kurį laiką dirbo vaikų gydytoju Dresdene, 1945–49 gydytojas Hanau pabėgėlių stovykloje. Vadovavo org. k-tui, kuris 1946 parengė pirmąjį iš Lietuvos pasitraukusių gydytojų suvažiavimą. 1949 persikėlė į JAV ir iki 1963 dirbo Niujorko valstijos atsilikusių vaikų in-te Letchworth Village. 1951–63 ALGD Niujorko sk. v-bos vicepirmininkas. Kartu su kitais kūrė ALGS. Rėmė LF ir JAV LB veiklą. Parašė žymių liet. gydytojų biografijų. Bendradarbiavo LE. Išsp.: *Dr. Kazys Grinius gydytojas visuomenininkas* (1927), *Motinos ir vaiko higiena* (su V. Baronu, 1939; II leid. 1945), *Vaiko higiena ir vasaros viduriavimai* (1941, II leid. 1946), *Prof. dr. med. Pranas Gudas-Gudavičius* (1959).

TERCIJONIENĖ Ona (**Putvinskaitė;** 1899.X.9 Šilo–Pavėžupio dvare, Šaukėnų vls., Šiaulių aps. – 1972.II.5 Boontone, NJ), visuom. veikėja. Visuom. veikėjo V. Putvinskio duktė, gydytojo V. Tercijono žmona. Mokėsi Liepojos g-joje, Latvija, nuo 1915 – Maskvos prekybos in-to komercijos m-loje. Grįžusi į Lietuvą, 1919 baigė Šiaulių g-ją. Dirbo Užs. reikalų m-joje. Berlyne 1923 baigė vaikų darželių auklėtojų kursus. Padėjo įkurti Lietuvos vaiko draugiją, iki 1935 Kaune buvo jos Žaliakalnio vaikų darželio vedėja, dėstė d-jos vaikų darželių vedėjų kursuose. Su broliu Vytautu padėjo šifruoti Nekrašų dvare rastus slaptus peoviakų (lenkų slaptos karinės org-jos – POW –, ruošusios sukilmą Lietuvoje 1919) dokumentus. Nuo 1919 dirbo Šaulių s-goje. 1927.III.14 išrinkta Kauno šaulių būrio Moterų sekcijos pirmininke, buvo Kauno būrio moterų sk. pirmoji vadė. Pirmajame Visuotiniame šaulių moterų suvažiavime (1933.VII.23) išrinkta į Šaulių moterų centro k-tą (buvo prezidiumo ir Sveikatos sekcijos vedėja). Su kitais organizavo Šaulių s-gos sanitarijos kursus, dėstė šaulių moterų kursuose, stovyklose, skaitė paskaitas suvažiavimuose. 1944 su šeima pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV. Dalyvavo BALFo Brooklyno sk., NY, veikloje. Buvo *Motinos ir vaiko*, *Saulės*, *Šeimos*, *Trimito* bendradarbė (pastarojo ir administratorė). Išvertė L. Krasnogorskajos kn. *Motina ir vaikas* (1928).

TIJŪNĖLIS Donatas (g. 1935 Kaune), chemijos inžinierius. Daktaras (1986). Po II pasaul. karo persikėlė į JAV. 1958 Purdue un-te, IN, gavo chemijos inžinerijos bakalauro, 1960 Northwesterno un-te, IL, – magistro laipsnį. Studijas tęsė Ilinojaus technologijos in-te Čikagoje, IL, ir Čikagos un-te. Nova-Southeasterno un-te, FL, įgijo gamybos administravimo daktaro laipsnį. Dirbo b-vėse *Union Carbide*, *Continental Can*, *Borg Warner* (technologijos direktorius), *Viskase* (viceprezidentas). Vėliau

Donatas Tijūnėlis

įkūrė b-vę *DKT Engineeering*. Dar dėsto National-Louis un-te, IL, Ilinojaus technologijos in-te ir Lake Foresto aukštojoje vadybos m-loje, IL. Liet. verslo tarybos Čikagoje pirmininkas. Padarė 21 patentuotą išradimą, paskelbė moksl. straipsnių. Parašė studijų, vadovėlių: *R and D on a Minimum Budget* (1979), *Manufacturing High Technology Handbook* (1987). Priklauso įv. profesinėms org-joms.

TIJŪNIENĖ Rožė (**Paurytė;** 1902 Butkiškiuose, Antazavės vls., Zarasų aps. – 1975 Čikagoje, IL), gydytoja odontologė. 1933 baigė Kauno VDU Odontologijos f-tą. Vertėsi privačia gydytojo praktika Kaune ir Rokiškyje, 1942–44 – Šiauliuose. 1944 pasitraukė į Vokietiją; 1945–49 dirbo dantų gydytoja liet. pabėgėlių stovykloje Seligenstadte netoli Würzburgo. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, dirbo gydytoja asistente.

TININIS Juozas (1907.XI.17 Reizgynėje, Panemunėlio vls., Rokiškio aps. –1971.VIII.2 prie Los Angeles, CA), rašytojas, vertėjas. Ph. D. (1960). Mokėsi Rokiškio g-joje. Nuo 1928 bendradarbiavo spaudoje, buvo ateitininkas, priklausė *Šatrijos* d-jai. 1935 baigė klasikinės filologijos studijas VDU. 1938 Nancy un-te, Prancūzija, studijavo pranc. lit-rą. 1936–44 mokytojavo Joniškio g-joje. Dalyvavo 1941 Birželio sukilime. 1944 pasitraukė į Jugoslaviją, vėliau į Vokietiją. Tübingeno-Pfulingeno liet. g-jos mokytojas. Tübingeno un-te tęsė graikų filologijos studijas. 1949–54 gyveno Australijoje, dalyvavo *Plunksnos* klubo veikloje. JAV įsikūrė Los Angeles, buvo Los Angeles Dailiųjų menų klubo vienas steigėjų. 1958–59 Los Angeles miesto koledže studijavo retoriką, Vienos un-te – lyginamąją kalbotyrą; čia apgynė disertaciją. Kalifornijos un-te dėstė liet. kalbą. Nuo 1955 dirbo žrn. *Lietuvių dienos* redakcijoje. Parašė recenzijų, lit. ir kult. straipsnių, australietiškos tematikos romaną *Dailininko žmona* (1970). Išleido novelių rink. *Sužadėtinė* (1957), *Nuskandintas žiedas* (1971). Kūrybai būdinga meilės tematika, įdomūs siužetai, sklandi kalba. Į liet. kalbą išvertė R. Tagorės, O. Elyčio, S. Naidu, S. M. Papadakio, J. Bobrowskio ir kitų poetų eilėraščių. Žuvo autokatastrofoje. Liko nebaigtas romanas apie E. Pliaterytę. Po mirties išleistas prozos ir vertimų rinkinys *Laiškai Andromachai* (1973).

Juozas Tininis

TYRULIS Povilas (g. 1940.III.14 Vilniuje), kino režisierius, scenaristas. 1950 su tėvais atvyko į JAV, gyveno Čikagoje, IL. Studijavo politologiją bei filologiją Čikagos un-te. Veikė korp. *Gintaras* bei liet. studentų s-goje (kurį laiką buvo jos pirmininkas). Susidomėjęs kino menu, studijavo Pietų Kalifornijos un-to Kinematografijos m-loje, kurią baigęs dirbo *American International Pictures* b-vėje scenarijų ekspertu. 1970 rež. Ch. Eastmano buvo pakviestas padėjėju kurti *Warner Brothers* studijos filmą *All American Boy*. Kaip režisieriaus padėjėjas ir scenarijų autorius yra dirbęs Hollywoodo, CA, studijose. 1976 *Willow Production* b-vėje Niujorke padėjo sukurti jos pirmą pilnametražį filmą *Night Flowers*. Vėliau dirbo *Actor's Studio* bei *Chelsea Playhouse*. Pastaruoju metu gyvena Malibu, CA, ir rašo scenarijus kino filmams.

TYSLIAVA Juozas (1902.XI.1 Geisteriškiuose, Keturvalakių vls., Vilkaviškio aps. – 1961.XI.11 Brooklyne, NY; 1962.XII.27 perlaidotas Vilniuje, Rasų kapinėse), rašytojas, žurnalistas, visuomenininkas. Muzikės V. Tysliavienės vy-

ras. Būdamas Vilkaviškio g-jos moksleivis, įstojo į Lietuvos savanorius. Vėliau dirbo žurnalistu, bendradarbiavo *Krašto balse*, *Sekmojoje dienoje*, *Skaitymuose*, *Praduose ir žygiuose*, *Klaipėdos žiniose*, *Gairėse* ir kt. Mokėsi suaugusiųjų g-joje, 1922–24 Lietuvos un-te studijavo lit-rą. Eilėraščius spaudoje pradėjo skelbti 1918. Priklausė *Keturių vėjų* sąjūdžiui. Išleido eil. rink. *Žaltvykslės* (1922), *Traukinys* (1923), *Nemuno rankose* (1924), *Auksu lyta* (1925), *Tolyn* (1926); sudarė ir suredagavo poezijos almanachą *Sūduva* (1924). 1925–29 Paryžiuje studijavo žurnalistiką, įsitraukė į tarptautinį modernistų sąjūdį. Daug keliavo po Europą. Paryžiuje išleido eil. rink. prancūzų kalba *Coupe de vents* (1926), 1928 įvairiakalbį lit. žurnalą MUBA (*Mūsų baro apžvalga*; jame bendradarbiavo J. Coucteau, B. Jaseński ir kt.). Kūryboje atsispindėjo 20 a. 3 d-mečio liet. poetų meniniai ieškojimai, jai būdinga neoromantizmo, modernizmo ir avangardizmo sintezė, dainingo lyrizmo tradicija jungiama su naujomis ekspresyviomis urbanistinėmis tendencijomis. Kūryba turėjo įtakos vėlesnei liet. poezijos raidai. Nuo 1932 gyveno JAV. Aktyviai dalyvavo JAV LB veikloje, priklausė tautininkams, ALTui (kurį laiką Niujorko sk. pirmininkas), Liet. žurnalistų s-gai ir LRD (v-bos narys, nuo 1948 vicepirmininkas, nuo 1959 pirmininkas). Nuo 1933 iki mirties redagavo laikr. *Vienybė*, 1939–41 žrn. *Lietuva*. 1954 metraštyje *Gabija* paskelbė poemą *Tėve mūsų* apie prūsų likimą. Čikagoje išleido kūrybos rinktines *Poezija* (1935) ir *Nemuno rankose* (1967). Išvertė latvių, estų, suomių poezijos.

Valerija ir Juozas Tysliavos

TYSLIAVIENĖ Valerija (**Vaivadaitė**; 1914.II.16 Philadelphijoje, PA – 1984.II.18 Brooklyne, NY), muzikė. Rašytojo, žurnalisto, visuomenininko J. Tysliavos žmona. Po I pasaul. karo atvykusi į Lietuvą, Vilniuje mokėsi Vytauto Didžiojo g-joje. 1927 grįžo į JAV. Philadelphijoje baigė Frankfordo m-lą, bankininkystės koledžą, Philadelphijos konservatoriją. Dainavo *Dainos* chore. Nuo 1935 studijavo Greenwich House muz. m-loje. Kurį laiką dirbo laikr. *Vienybė* redakcijoje, dalyvavo muz. renginiuose, skambindavo solo ir akompanuodavo solistams. 1950 dirbo WCB koncertų agentūroje. Vėliau organizavo simf. orkestrų, ansamblių (Čiurlionio, *Dainavos*), solistų (dainininko A. Brazio, pianisto A. Kuprevičiaus, dirigento V. Marijošiaus) koncertus Niujorko, NY, bei kitų miestų salėse. 1952 buvo *Manhattan Opera Guild* direktorė. Parengė P. Čaikovskio operų *Eugenijus Oneginas* ir *Pikų dama* koncertinius spektaklius. 1954 buvo orkestro *Symphony of the Air* administratorė. Niujorke turėjo savo koncertų agentūrą *Valerie Tysliava Artists Management*. Įrašė į plokšteles ir išleido V. Klovos operą *Pilėnai*. Nuo 1956 laikr. *Vienybė* techn. redaktorė, nuo 1961 (po vyro mirties) – redaktorė ir leidėja (su sūnumi Juozu Notangu).

TOČILIAUSKIENĖ Danutė (**Čerekienė**; 1932.VII.30 Kaune – 1981.VII.17 Detroite, MI), sportininkė. Sportuoti pradėjo po II pasaul. karo Vokietijoje, Rosenheimo stovykloje. Dalyvavo 60 ir 100 metrų bėgimo, šuolių į tolį varžybose. Pavergtų tautų žaidynėse (Nürnberge, 1948) buvo liet. rinktinės narė. Persikėlusi į JAV, rungtyniavo tose pačiose rungtyse, vėliau žaidė stalo tenisą.

Juozas Toliušis

TOLIUŠIS Juozas (1923.IX.22 Kaune – 1999.II.23 Čikagoje, IL), inžinierius, rašytojas, žurnalistas. Nuo 1934 aktyvus skautas. 1941 baigė g-ją Tauragėje. 1941–43 studijavo VDU Medicinos f-te. 1944 pasitraukė į Austriją, 1945–49 gyveno liet. stovykloje Ingolstadte, Vokietija. 1947 dirbo stovyklos biuletenio *Naujos žinios* redakcijoje, buvo skautų draugininkas ir tuntininkas. 1949 apsigyveno JAV, Čikagoje. 1967–71 mokėsi Čikagos technikos koledžo vakariniame skyriuje. Dirbo braižytoju *Danley* korporacijos sunkiosios pramonės mašinų gamybos įmonėje, vėliau – inžinieriumi projektuotoju. 1950–90 ėjo įv. pareigas skautų org-jose: Skautų brolijos Spaudos skyriaus vadovas, LSS tarybos narys, Kontrolės k-jos pirmininkas. 1970–75 redagavo žrn. *Skautų aidas*, 1980–85 – Akademinio skautų sąjūdžio žrn. *Mūsų vytis*. Bendradarbiavo JAV lietuvių ir JAV periodikoje (*Draugas, Naujienos, Sėja, Laiškai lietuviams, Sun Times*). Parašė romaną *Užtvanka* (1968 spausdintas *Drauge*), apsakymų rinkinį *13-oji laida* (1976), novelių romaną *Susitikimas prie Katedros* (1984), novelių ir humoreskų paskelbė periodikoje. 1985 laimėjo novelės konkurso A. Barono premiją. *Draugo* romano, *Dirvos* novelės, *Laiškų lietuviams* rašinių konkursų k-jų narys. Suredagavo kn. *Ernestas Galvanauskas* (1982); kn. *Lietuviškoji skautija 1945–85* (1992) vienas autorių. LE bendradarbis. Liet. žurnalistų s-gos ir LRD narys. Apdovanotas LSS Geležinio Vilko ordinu.

TOLIUŠIS Otto David (**Tolischus;** 1890.XI.20 Skirvytėlėje, prie Rusnės, Šilutės aps. – 1967.II.24 Niujorke, NY), žurnalistas. Baigęs pr. m-lą, Rusnėje dirbo advokato raštinėje. 1907 atvyko į JAV, iki 1912 dirbo spaustuvėse Syracuse, NY, ir Trentone, NJ. 1916 Columbijos un-te Niujorke gavo žurnalistikos bakalauro laipsnį. 1916–23 laikr. *The Cleveland Press* reporteris, vėliau redaktorius, 1923–31 *Universal Service* ir *International News Service* korespondentas Berlyne, 1931–32 *International News Service* Europos sk. vedėjas Londone, 1933–40 *New York Times* korespondentų skyriaus narys Berlyne; 1939 kaip geriausias užs. korespondentas pelnė Pulitzerio premiją. 1940 nacių ištremtas iš Berlyno. Nuo 1941 *New York Times* ir Londono laikr. *The Times* korespondentas Tokijuje. Japonų buvo nuteistas ir 8 mėn. kalintas sunkiųjų darbų kalėjime. Grįžęs į JAV, iki 1964 dirbo *New York Times* redakcijoje; rašė daugiausia Vid. Europos, Tolimųjų Rytų politikos klausimais. Vasario 16 d. veda-

Otto David Toliušis

muosiuose minėdavo ir Lietuvos reikalus. Parašė knygų: *They Wanted War 1940* (1940), *Tokyo Record* (1943), *Through Japanese Eyes* (1945). Columbijos un-to apdovanotas už pasižymėjimą žurnalistikoje (1941).

TOMARIENĖ Sonė (Sofija **Pipiraitė**; 1913.VIII.19 Pajūralyje, Kvėdarnos vls., Tauragės aps. – 2002.IX.8 Čikagoje, IL), pedagogė, rašytoja, visuomenininkė. 1927 baigė Žemaičių Naumiesčio prog-ją, 1932 Tauragės mokytojų seminariją. 1932–39 mokytojavo pr. m-lose Tauragės apskrityje. 1936 baigė vasaros dramos kursus Klaipėdoje. 1939 atvyko į JAV. Prasidėjus II pasaul. karui, pasiliko gyventi Čikagoje. 1939 pradėjo rašyti ir spausdinti eilėraščius, apsakymus, pasakas, straipsnius (*Naujienose, Drauge, Pelėdoje, Santaroje* ir kt.). Nuo 1939 mokėsi Englewoodo vakariniame koledže. 1941 buvo *Aido*, 1941–48 (su pertraukomis) Suvalkiečių d-jos chorų chorvedė bei režisierė. 1941 įsteigė *Ateities* tautinių šokių grupę, pati joje šoko. 1942 mokėsi Washburne amatų m-loje, 1942–45 dirbo *Sears Roebuck* b-vėje Čikagoje. 1944–47 BALFo spaudos sk. prie *Naujienų* pirmininkė, iki 1948 tvarkė skyrelį *Kalbos kertelė*. 1945 baigė Čikagos miesto dvimetį koledžą. 1945–47 Čikagos un-te studijavo kalbotyrą, Mundeleino koledže Čikagoje – rusų kalbą. 1945–55 Čikagos liet. lit-ros d-jos steigėja ir iki 1955 jos sekretorė. 1948 *Talman Federal Savings* banko tarnautoja. Dėstė dainavimą, tautinius šokius, deklamaciją Balio Pakšto ansamblyje, Šv. Kazimiero akademijoje (1941), Marquette Parko liet. m-loje (1950). Priklausė LRD (1954–56 sekretorė, 1956–58 iždininkė), Liet. mokytojų s-gai (1957–60 vicepirmininkė, pirmininkė), yra JAV LB, LF ir BALFo narė. Išleido pasakų (tarp jų ir eiliuotų) knygų: *Saulės vestuvės* (1957), *Trys lepūnai pagyrūnai* (1961), *Pasakų sparnai* (1962), *Užburtos birbynės* (1964), *Senolės pasakos* (1966), *Katinas puikuolis ir žvirblis gudruolis* (1967), *Rubino širdis, Paskendusi pilis* (abi 1968), *Lapė snapė, Pelytė Geležytė* (abi 1969), *Ugnies žirgas, Tinginė ir darbštutė* (abi 1970), *Karalaitis ir lelija* (1971), *Burtų paukštis* (1980), *Pajūralio pagrandukas* (1991) ir kt. Knygas leido Čikagoje, Vilniuje ir Romoje. Pasakose vyrauja dorovinė problematika, gausu tautosakos motyvų, liaudies dainų stilistikos elementų. 1950 apdovanota *Draugo*, 1957 Kanados LB kultūros fondo, 1960 *Laiškų lietuviams*, 1983 JAV LB, 1986 ir 1988 LRD premijomis.

Sonė Tomarienė

TONAS Liudvikas (1884.III.6 Degučiuose, Šunskų vls., Marijampolės aps. – 1969.II.25 Niujorke, NY), pedagogas. 1904 baigė Marijampolės g-ją ir įstojo į Varšuvos un-tą, po metų jį uždarius, 1906 perėjo į Maskvos un-tą, kur 1911 baigė matematikos studijas. 1911–21 dirbo mergaičių m-los mokytoju Jekaterinodare (Rusija). Grįžęs į Lietuvą, 1922–26 mokytojavo Marijampolės Rygiškių Jono g-joje ir mokytojų seminarijoje. 1926 paskirtas Pagėgių prog-jos, vėliau K. Donelaičio g-jos direktoriumi, 1930 pastatydino jai rūmus. Prie g-jos susikūrė liet. veiklos centras. Vokiečiams okupavus Klaipėdos kraštą, buvo paskirtas Plungės g-jos direktoriumi, 1943 – Marijampolės Rygiškių Jono g-jos direktoriumi. 1944 pasitraukė į Vokietiją, mokytojavo liet. g-jose. 1949 persikėlė į JAV.

TOTILAS Algimantas (g. 1934.IV.19 Ukmergėje), chorvedys. Dailininkės J. Leškienės brolis. Muzikos pradėjo mokytis Ingolstadte

(Vokietija), smuiko studijas tęsė Omahoje, NE. Griežė *South High* orkestre, styginiame kvartete. Svetimų kalbų studijas baigė Omahos un-te. Ten pat studijavo muz. teoriją ir kompoziciją. Nuo 1976 vadovavo *Rambyno* chorui. Dėstė svetimas kalbas Omahos g-jose.

TOTORAITIS Petras Aloyzas (1909.VI.21 Barkiuose, Šakių aps. - 1973.X.30 Newarke, NJ; palaidotas Toronto, Kanada), kunigas. Baigęs Jurbarko *Saulės* g-ją, įstojo į Seinų kunigų seminariją. 1934 įšventintas kunigu, dirbo Pakuonio, Leipalingio, Plokščių, Pilviškių parapijose. Nuo 1941 naujai įsteigtos Gudlaukio (Šakių aps.) parapijos klebonas. Vokiečių kariuomenės evakuotas į Vakarus, buvo karo pabėgėlių dvasinis vadovas. Po karo Uchte, Vokietija, pabėgėlių stovyklos klebonas ir g-jos kapelionas. 1950 persikėlęs į JAV, dirbo Švč. Trejybės liet. parapijoje Newarke. Dalyvavo katalikiškų d-jų, BALFo, LB veikloje, bendradarbiavo liet. spaudoje. Bendravo su vyskupu V. Brizgiu, kun. T. Žiūraičiu, prelatu V. Tulaba. Suteikdavo prieglobstį JAV besisvečiuojantiems Lietuvos dvasininkams.

Petras Aloyzas Totoraitis

TRAKIS Ansas (1912.VI.2 Kuršeliuose, Trušelių vls., Klaipėdos aps. - 1986.VI.22 Čikagoje, IL), evangelikų liuteronų vyskupas. 1934 baigė Klaipėdos Vytauto Didžiojo g-ją. 1934–36 studijavo teologiją VDU. Buvo studentų s-gos v-bos, d-jos *Mažoji Lietuva* v-bos narys. 1936–39 teologijos ir filosofijos studijas tęsė Bazelio un-te, 1940 baigė Züricho un-tą, abu Šveicarijoje, ir ordinuotas kunigu. 1936, 1938 dalyvavo Ženevos ekumeniniuose seminaruose. 1937 liet. evangelikų jaunimo atstovas Pasaul. bažnyčių suvažiavime Oksforde (Anglija). 1940–44 kunigavo Tauragėje ir Šilalėje. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1945–47 vikaras Hofo mieste Bavarijoje, vėliau Bambergo, Wunsiedelio, Schweinfurto stovyklose. Nuo 1948 Liet. evangelikų liuteronų Bažnyčios tremtyje vicesenjoras, nuo 1949 evangelikų skautų vyr. dvasios vadovas. 1951 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje. Čia 1951 įsteigė ir vadovavo *Tėviškės* parapijai, parėmė K. Donelaičio lituanistinės m-los steigimą, suteikė jai patalpas parapijos name. Steigė parapijas Detroite, MI, Clevelande, OH, Toronto, Montréalyje. 1955–57 dėstė sistematinę teologiją Augustanos koledže Rock Islande, IL. Nuo 1951 Lietuvos evangelikų liuteronų Bažnyčios vyriausiosios tarybos vicepirmininkas. 1984 ordinuotas vyskupu. 1951–55 redagavo žrn. *Evangelikų žodis*, parengė giesmių rinkinį (1956), giesmyną su maldomis (1957), prisidėjo prie žrn. *Svečias* leidimo. Veikė JAV LB, BALFe (1957–59 Čikagos apygardos v-bos pirmininkas). Apdovanotas LSS Lelijos ir Geležinio Vilko ordinais.

TRAMPAS Richardas (1912.V.13 Kybartuose - 1979.VI.16 Niujorke, NY), sportininkas. Žaidė futbolą Kybartų *Sveikatos* klubo komandoje, lankė bokso, sunkumų kilnojimo treniruotes. Vėliau, gyvendamas Klaipėdoje, žaidė futbolą sporto klube *Darbininkas*. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, gyveno Kasselyje, įkūrė sporto klubą *Neris*, dirbo jame bokso treneriu. Persikėlęs į JAV, gyveno netoli Niujorko, priklausė Atletų klubui.

TREČIOKAS Albinas (1893.X.28 Mažučiuose, Virbalio vls., Vilkaviškio aps. - 1980.XI.30 Largo, FL), visuom. veikėjas. Nuo 1911 Anglijoje

mokėsi laivininkystės. 1917 atvykęs į JAV, dirbo *Amerikos lietuvio* administracijoje, bendradarbiavo liet. spaudoje. 1918–21 Tautos fondo Newarko sk., NY, finansų sekretorius. 1918–28 buvo Lietuvos atstatymo b-vės iždininkas ir įgaliotinis Newarke. 1919–20 Lietuvių statybos ir paskolos d-jos Newarke sekretorius ir reikalų vedėjas. 1920 Newarke atidarė kelionių ir pinigų siuntimo biurą. Vėliau įsigijo draudimo ir nekilnojamojo turto pirkimo–pardavimo teises, nuo 1927 ir notaro kontorą. 1921–28 Lietuvos ž. ū. banko įgaliotinis Newarke. Iki 1962 turėjo kelionių ir draudos biurą, notariatą. 1927–55 New Jersey Liet. tarybos sekretorius. 1930–53 Amerikos lietuvių ekonominio centro narys. Į JAV atvykus Lietuvos misijai, rūpinosi Lietuvos laisvės paskolos lakštų platinimu. 1937–40 b-vės *Lietuvių spauda* pirmininkas, *Vienybės* leidėjas. Buvo Amerikos lietuvių misijos pabėgėlių k-to vicepirmininkas, ALTS centro v-bos, SLA Seimo komisijų, Tėvynės mylėtojų d-jos centro v-bos, ALTo, BALFo narys, vienas JAV LB organizatorių.

TREČIOKAS Juozas (1898.IV.1 Svėdasų parapijoje – 1960.VII.17 Čikagoje, IL), gydytojas. Lietuvos kariuomenės pulkininkas leitenantas. Baigęs Rygos g-ją, Maskvos un-te studijavo mediciną, tačiau dėl kilusios revoliucijos mokslo nebaigė. 1919 grįžo į Lietuvą, įstojo į Lietuvos kariuomenę, dalyvavo kovose už laisvę. 1923 Lietuvos un-te išlaikęs valst. egzaminus, gavo gydytojo diplomą. Baigęs Karo m-lą, dirbo karo aviacijoje, kavalerijos ir artilerijos pulkuose; vyr. sanitarijos karininkas. 1927–40 dirbo Karo ligoninės Chirurgijos, Akių, Odos ir veneros ligų skyriuose. 1929–31 tobulinosi Paryžiaus un-to Med. klinikose. 1928–44 vertėsi priv. praktika, dirbo Kauno ligonių kasose. Nuo 1932 priklausė korp. *Fraternitas Lithuanica.* 1939 vadovavo VU Odos ir veneros ligų klinikai ir ją perorganizavo į Lietuvos Raudonojo Kryžiaus skyrių. Rusų okupacijos metais dirbo Sveikatos m-joje. Per vok. okupaciją vadovavo Odos ir veneros ligų ligoninei Kaune. 1944 pasitraukė į Vokietiją, UNRRA dirbo gydytoju. 1948 persikėlė į JAV. Išlaikęs egzaminus, dirbo Jacksonville, FL, vėliau Manteno, IL, ligoninėse. Nuo 1952 vadovavo šios ligoninės Diagnostikos skyriui.

TREČIOKAS Leopoldas (**Treciokas;** g. 1927.IX.4 Kaune), gydytojas neurologas. Ph. D. (1957). 1944 baigęs Kauno VIII g-ją, su tėvais pasitraukė į Vokietiją. Tübingeno un-te studijavo mediciną. 1947 apsigyveno JAV. Baigė Ilinojaus un-tą; 1951 gavo bakalauro, 1952 magistro laipsnį, 1957 apgynė doktoratą. 1957–59 Ilinojaus un-to Med. koledžo instruktorius, 1959–60 profesorius asistentas. 1964 baigė Kentucky un-to Med. koledžą Lexingtone. 1964–69 stažavo Northwesterno ir Čikagos un-tuose, abu Čikagoje, IL, Kalifornijos un-te Los Angeles. Turi praktikos teisę Kentucky, Kalifornijos ir Ilinojaus valstijose. Nuo 1969 Kalifornijos un-to Med. m-los Los Angeles asocijuotas profesorius ir Sutrikusių judesių klinikos vedėjas. Paskelbė daug moksl. darbų. Priklauso amer. profesinėms org-joms.

TREČIOKAS Vytautas (g. 1926.VIII.23 Marijampolėje), visuomenininkas. Iki 1943 mokėsi Rygiškių Jono g-joje. Vėliau pasitraukė iš Lietuvos. 1956–58 Australijos LB Wollongongo, N. Pietų Velsas, 1959–65 JAV LB New Britaino, CT, apylinkių v-bų pirmininkas. 1990–94 karių veteranų s-gos *Ramovė* Hartfordo sk., CT, Kontrolės k-jos pirmininkas, nuo 1995 – šio skyriaus pirmininkas.

Vytautas Trečiokas

TREČIOKAS Vytautas Povilas (1919.X.19 Waterbury, CT – 1965.V.13 Meridene, CT), chemijos ir metalurgijos inžinierius. 1943 baigęs Alabamos un-tą, įgijo chemijos inžnieriaus specialybę. 1948 ten pat gavo chemijos inžinieriaus magistro laipsnį ir įgijo metalurgijos inžinieriaus specialybę. Nuo 1952 dirbo *Pratt and Whitney Aircraft* b-vės laboratorijoje East Hartforde, CT, nuo 1953 – prie *Canel* projekto; atliko korozijos ir oksidacijos studijas, mechaninius ir metalografinius bandymus, vadovavo radioaktyviųjų medžiagų tyrimams.

TREINIENĖ Genovaitė (g. Kaune), visuomenininkė. Mokėsi g-joje Jurbarke, vėliau, pasitraukusi į Vokietiją, Rothenburge. Persikėlusi į JAV, apsigyveno East Chicago, IN. Dirbo lituanistinėje m-loje, vadovavo tautinių šokių grupei. Nuo 1971 gyveno Bostone, MA, dalyvavo Lietuvių tautodailės in-to veikloje (yra sukūrusi degintų medžio dirbinių, margučių; dalyvavo parodose). Nuo 1994 gyvena St. Petersburge, FL, veikia apylinkės LB (sekretorė), Lietuvių klube (Revizijos k-jos narė). St. Petersburgo ir vakarinio Floridos pakraščio LF skyriaus įgaliotinė. Priklauso ALTS (v-bos narė), Lietuvos dukterų d-jai, LSS (buvo seserijos vadovė, dirbo pirmijoje). Apdovanota LSS Lelijos ir Padėkos ordinais.

TREINYS Apolinaras Adomas (g. 1925.IV.11 Raudondvaryje, Kauno aps.), statybos inžinierius. 1947–49 studijavo Pabaltijo un-te Pinneberge Vokietijoje. Apsigyvenęs JAV, 1951–55 vakarais studijas tęsė Northeasterno un-te Bostone, MA. Nuo 1955 registruotas inžinierius Massachusettso valstijoje. Dirbo inžinierių konsultantų b-vėse, nuo 1977 – *Stone and Webster* b-vėje Bostone (elektros jėgainių projektavimas). Turėjo savo braižybos b-vę. Akademinio skautų sąjūdžio filisteris, 1964–66 centro v-bos pirmininkas. 1981 pakeltas į vyr. skautininkus. 1979–84 skautų brolijos Atlanto rj. vadas. Veikė JAV LB (1972–92 Bostono apyg. v-bos narys). Priklausė ALIAS (1981–82 Bostono sk. pirmininkas).

TRIČYS Jonas (1915.II.12 Liepojoje, Latvija – 2000.XI.24 Čikagoje, IL), tapytojas. Mokėsi Latvijoje. Vėliau su tėvais persikėlė į Lietuvą, 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–50 dailės mokėsi privačiai pas įv. dailininkus. 1950 apsigyveno JAV. *Art Instruction* Minneapolyje, MN, studijavo komercinį meną, 1956–59 mokėsi raižybos. Dirbo b-vėje *The Sender Wood Engraving* Čikagoje. 1958 baigė Čikagos un-tą. Nuo 1959 buvo laisvas dailininkas (daugiausia atlikdavo medžio raižinių užsakymus). Tapė natiurmortus, figūrines kompozicijas, daugiausia – impresionistinius peizažus (*Sodyba, Saulėleidis*, abu 1947). Dalyvavo grupinėse liet. dailininkų parodose. Priklausė Liet. amerikiečių meno klubui ir amerikiečių dailininkų profesinėms org-joms. Yra pelnęs apdovanojimų (1960 už natiurmortą gavo *Art Instruction* premiją).

TRIMAKAS Antanas (1902.VI.19 Taupriuose, Saločių vls., Biržų aps. – 1964.II.27 Brooklyne, NY), ekonomistas, diplomatas, visuom. veikėjas. Ekonomikos ir politikos mokslų daktaras (1930). 1924 baigė Biržų g-ją. Besimokydamas g-joje, buvo ateitininkas, pavasarininkas. Studijavo teisę Lietuvos un-te. Priklausė ateitininkų *Vytauto* klubui, Lietuvos ūkininkų s-gai. 1924–26 redagavo savaitraštį *Gerovė*, bendradarbiavo *Lietuvos ūkyje*. 1925–26 buvo Centrinio ūkininkų banko revizorius, 1925 *Pa-*

Antanas Trimakas

vasario g-jos mokytojas Kaune. 1929–30 Lietuvių studentų atstovybės pirmininkas. Lille un-te Prancūzijoje apgynė disertaciją. 1930–35 dirbo Lietuvos pasiuntinybės Stokholme sekretoriumi. 1931–32 studijavo Tarptautinėje teisės akademijoje Hagoje, 1936 Taptautinėje polit. mokslų m-loje Ženevoje, Šveicarija, buvo Lietuvių–švedų d-jos pirmininkas. 1935–39 Užs. reikalų m-jos Vid. Europos skyriaus vedėjas, 1938–39 Lietuvos pasiuntinybės patarėjas Varšuvoje, 1939 Lietuvos gen. konsulas ir pasiuntinybės patarėjas Vilniuje. 1939–40 Įgaliotinio Vilniaus kraštui pavaduotojas. 1941–44 dirbo b-vėje *Lietuvos cukrus*. Parašė knygas *Le mouvement cooperatif en Lithuanie* (1929), *La renaissance de jeunesse* (1930), *Les problemes sociaux ex Europe Orientale* (1931) ir kt. 1944 pasitraukė į Vokietiją, veikė VLIKe (Polit. k-jos narys), jame atstovavo ateitininkų *Vytauto* klubui, Lietuvos ūkininkų s-gai. 1945–47 buvo Lietuvos gen. konsulas Tübingene, BALFo įgaliotinis Vokietijoje. 1947 persikėlė į JAV. 1947–50 Gannono koledže Erie, PA, dėstė politologiją, 1950–64 Seton Hallo un-to Newarke, NJ, Ekonominių mokslų katedros vedėjas. Nuo 1951 buvo Patariamosios liet. grupės narys ir sekretorius Europos laisvės k-te (vėliau Lietuvos laisvės k-te). Nuo 1952 *Mid-European Studies Center* bendradarbis, nuo 1953 *The Baltic Review*, vėliau *Revista Baltica* ir *La Revue Baltique* redaktorius. Priklausė Lietuvių krikščionių demokratų s-gai, veikė Tarpt. krikščionių demokratų sąjūdyje; nuo 1954 buvo Vid. Europos krikščionių demokratų unijos vykd. k-to vicepirmininkas. Nuo 1955 tęsė veiklą VLIKe (nuo 1957 pirmininkas). Buvo Pavergtųjų Europos tautų seimo liet. delegacijos nuolatinis narys, Polit. k-jos pirmininkas (padarė pranešimų apie sovietų okupuotas Baltijos valstybes). Priklausė Ūkininkų s-gai, nuo 1958 pirmininkas. Bendradarbiavo liet. ir amer. spaudoje.

TRIMAKAS Kęstutis (g. 1930.VII.12 Kaune), kunigas, rašytojas. Ph. D. (1972). 1944 pasitraukė į Vakarus. 1948 baigė liet. g-ją Münchene 1949 persikėlęs į JAV, studijavo Bostono koledže, MA, 1956 jį baigė filosofijos magistro, o Westono koledžą, MA, 1961 – teol. licenciato

Kęstutis Trimakas

laipsniu. 1972 baigė Loyolos un-tą Čikagoje, IL, psichologijos daktaro laipsniu. 1960 Bostone įšventintas kunigu. 1973–92 dirbo klinikiniu psichologu Hineso, IL, veteranų ligoninėje. 1980–90 profesorius asistentas Loyolos un-to Psichiatrijos f-te. Keletą metų buvo Cicero, IL, Šv. Antano parapijos liet. misijos vadovas, *Margučio* radijo rel. valandėlių rengėjas. Nuo 1992 kaip vizituojantis profesorius dėsto teologiją ir religijos psichologiją VDU Teol.-filosofijos f-te, skaito paskaitas ir Tarpdieceziniame katechetikos centre, Klaipėdos un-to Religinio ugdymo f-te. Rengia studentų kūrybos vakarus. Yra surinkęs >500 rašinių ir parengė jų kn. *Jaunimas: Patirtis, įžvalgos* (2001). 1963–69 žrn. *Laiškai lietuviams*, 1975–84 *Ateitis* vyr. redaktorius, 1984–85 *Aidų* mokslo sk. redaktorius. Ateitininkas nuo 1947, studentų ateitininkų dvasios vadas 1974–77. Lituanistikos in-to narys nuo 1977, 1981–89 Psichologijos sk. vedėjas. 1966–70 ALRKF centro v-bos narys. 1967–70 JAV LB tarybos narys. PLB organizuotos liet. išeivių 1985 m. apklausos rengėjas ir analitikas (rezultatai paskelbti V MKS Čikagoje). Paskelbė religijos psichologijos straipsnių, parašė knygas: *Aš kviečiu jus* (1988), *Ieškančiojo pėdsakai* (1989, II–IV leid. 1990, 1995,

1999 Kaune), *Jėzaus gyvenimo iliustracijos* (1994, prel. J. Prunskio rel. konkurso I premija; II leid. Kaune), *Dvylika atsiliepimų į Dievo meilę* (1995 Kaune), *Religinių išgyvenimų psichologija* (1996 Kaune), *Asmenybės raida gyvenime* (1997 Kaune), *Marija: Dėkoju jums, kad atsiliepėte* (2001) ir kt.

TROJANIENĖ Julita (**Trojanas, Kajutytė;** g. 1911.XI.11 Charbine, Kinija), gydytoja. 1924 kartu su tėvais atvyko į Lietuvą ir apsigyveno Kaune. 1930 baigė Kauno III g-ją. 1939 baigusi VDU Med. f-tą, 1941–42 dirbo Baisogaloje gydytoja, 1942–44 Kėdainių ambulatorijos vedėja. 1947 atvyko į JAV, 1951 magistro laipsniu baigė Niujorko un-tą. 1952–56 dirbo ligoninėse, 1956–86 vertėsi priv. praktika. 1964–72 priklausė Westbury, NY, med. darbuotojų s-gai. Yra ALGD Niujorko sk. revizijos k-jos narė.

TRUMPA Vincas (1913.XII.2 Paliepiuose, Ariogalos vls., Kėdainių aps. – 2002.III.12 Vilniuje), istorikas, žurnalistas, publicistas. 1933 baigė Kėdainių g-ją, 1937 – VDU. Studijas tęsė Paryžiaus un-te, rinko ist. medžiagą Prancūzijos, Austrijos ir Lenkijos archyvuose. 1939 Lituanistikos in-to Istorijos sk. sekretorius. Nuo 1939 Lietuvos žurnalistų s-gos narys, buvo jos centro v-boje, 1940 *Lietuvos aido* korespondentas Belgijoje. 1940–41 mokytojavo Kaune. 1941–44 VDU Lietuvos istorijos katedros vyr. asistentas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Münchene organizavo liet. g-ją, buvo jos vicedirektorius. 1949 atvyko į JAV. 1954–82 dirbo Kongreso b-koje Vašingtone, vėliau persikėlė į Los Angeles, CA. 1976–79 Lituanistikos in-to prezidiumo, kurį laiką – PLB Kultūros tarybos narys. 1997 grįžo į Lietuvą, gyveno Vilniuje. Bendradarbiavo LE, liet. spaudoje išspausdino daug straipsnių iš Lietuvos istorijos, visuom. klausimais, recenzijų. Parašė kn.: *Napoleonas. Baltija. Amerika: Istorinės sintezės bandymas* (1973, 1989 Lietuvoje), *Lietuvos istorija paveiksluose* (1975), *Lietuva XIX-tame amžiuje* (1989), straipsnių rink. *Apie žmones ir laiką* (2001 Vilniuje).

Vincas Trumpa

TRUMPAUSKAS Ričardas (1891.V.1 Kreiviuose, Pagirių vls., Ukmergės aps. – 1961.I.4 Čikagoje, IL), gydytojas, visuomenininkas. 1911 baigė Vilniaus I g-ją, 1916 Maskvos un-tą. 1916–17 evakuacinės ligoninės Kostromoje, Rusija, ambulatorijos vedėjas. 1919 grįžęs į Lietuvą, Pagiriuose ir Šėtoje organizavo savanorius, buvo jų gydytojas. 1919–21 Lietuvos kariuomenės gydytojas. 1921–22 Karo ligoninės Kaune ordinatorius. 1923–33 Pagirių smulkaus kredito banko v-bos pirmininkas. 1923–35 Šėtos m-los, 1933–36 Taujėnų gydytojas. Nuo 1936 Lietuvos kariuomenės sanitarijos gydytojas. 1941–44 Panevėžio miesto gydytojas. Bendradarbiavo spaudoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–48 Lietuvos Raudonojo Kryžiaus v-bos pirmininkas Seedorfe ir Münsteryje. Dirbo gydytoju pabėgėlių stovyklose. 1947–48 Münsterio liet. tremtinių k-to pirmininkas. 1949 persikėlė į JAV. 1949–50 dirbo Švč. Mergelės Marijos ligoninėje Grand Rapidse, 1951–52 Hurley ligoninėje Flinte, abi MI, 1952–53 Amerikos Raudonojo Kryžiaus Genesse skyriuje, MI, nuo 1953 Altono ligoninėje, IL.

TRUMPJONAS Vilius (1908.III.14 Traksėdžiuose, Šilutės aps. – 1982.XII.3 Čikagoje, IL), sportininkas, visuomenininkas. Mokydamasis Šilutės G. Herderio g-joje, pradėjo žaisti fut-

bolą, buvo Šilutės sporto klubo *Laisvė* narys. 1925–29 mokėsi administraciniuose kursuose; baigęs dirbo Klaipėdos krašto direktorijos mokesčių įstaigoje sekretoriumi. Dalyvavo Klaipėdos *Šarūno* sporto d-jos veikloje. Klaipėdos krašto sporto s-gos (KSS) vienas kūrėjų, KSS jaunimo sekcijos vadovas. ~10 metų žaidė futbolą KSS komandoje, *Santaros* futbolo sekcijos vadovas. Žaidė Klaipėdos miesto, Lietuvos rinktinėse (>30 tarpt. rungtynių). Lietuvos aeroklubo Klaipėdos sk. vienas steigėjų. 1939 Vokietijai okupavus Klaipėdą, buvo suimtas. Vėliau dirbo Klaipėdos žemės banke, 1940.VI.15 su šeima iš Klaipėdos krašto ištremtas. Persikėlęs į Kauną, dirbo vyr. buhalteriu Žemės banke. 1941 pavasarį išvyko į Vokietiją, apie metus gyveno stovyklose, vėliau (vokiečiams uždraudus grįžti į Lietuvą) apsigyveno Berlyne. Sovietų armijai užėmus Berlyną, persikėlė į V. Vokietiją, 1951 į JAV. Pittsburghe, PA, įgijęs techniko ir elektriko braižytojo diplomą, nuo 1958 dirbo braižytoju Čikagoje. Buvo Lietuvių futbolo klubo *Lituanica* treneris, jaunių komandos vadovas, vėliau klubo Revizijos k-jos narys.

TŪBELIENĖ Jadvyga (**Chodakauskaitė;** g. 1892.XII.28 Gavėnonyse, Pašvitinio vls.), visuom. veikėja. Ministro pirmininko J. Tūbelio žmona, visuom. veikėjos S. Smetonienės sesuo. 1909 baigė V. Prozorovienės g-ją Vilniuje, 1915 – Sankt Peterburge Bestuževo aukštųjų moterų kursų Istorijos-filologijos f-tą, 1917 – Sankt Peterburgo un-tą. 1915–17 dirbo žrn. *Lietuvių balsas*, dėstė Sankt Peterburgo liet. pabėgėlių g-joje. 1917 grįžusi į Lietuvą, bendradarbiavo *Lietuvos aide*, buvo Berlyne leisto (išėjo 7 numeriai) žrn. *Das Neue Litauen* redaktorė. 1918 Berne organizavo ir vadovavo Liet. informacijos centrui, 1918–19 Paryžiuje suorganizavo ir vadovavo Liet. informacijos centrui prie Lietuvos taikos delegacijos. 1927–29 redagavo *Tautininkų balsą*. 1928 jos iniciatyva įsteigta Lietuvos moterų ir vaikų globos org-jų s-ga (vienijo 23 socialinės globos org-jas), 1928–40 buvo šios s-gos pirmininkė. 1929 su kitais įsteigė Lietuvos moterų tarybą. 1938 Lietuvos atstovė Tautų Sąjungos Patariamojoje komisijoje Ženevoje. 1938 išrinkta į Kauno miesto savivaldy-

Jadvyga Tūbelienė

bę. 1939 buvo Vilniaus kraštui remti d-jos garbės, 1940 Lietuvos Raudonojo Kryžiaus moterų sekcijos ir koordinacinio k-to pirmininkė. Priklausė Tautos pažangos partijai. 1940 pasitraukė iš Lietuvos ir atvyko į JAV. Mokytojavo Vašingtono, DC, lituanistinėse m-lose.

TŪBELIENĖ Viktorija (**Vilimaitė;** g. 1903.I.5 Tumasonyse, Šimonių vls., Panevėžio aps.), visuomenininkė. 1913 atvyko į JAV, gyveno Čikagoje, IL. 1953 baigė keramikos kursus, turėjo savo meno studiją, kuri gamino ir leido spalvotus atvirukus. 1944 su kitais organizavo BALFo Čikagos sk., buvo jo sekretorė ir iždininkė iki 1954. Čiurlionio meno galerijos narė.

TŪBELIS Bronius (**Tubelis;** 1898.II.20 Slavinčiškyje, Kupiškio vls., Panevėžio aps. – 1994.V.12 Čikagoje, IL), visuomenininkas. Nepriklausomybės kovų dalyvis. Baigęs g-ją, stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę, dalyvavo daugelyje mūšių su bermontininkais ir lenkais. Baigė puskarininkių m-lą. 1925 buvo Šaulių s-gos Kupiškio 4-ojo būrio vadas, 1925–36 Kupiškio pavasarininkų v-bos narys. 1936 su žmona persikėlė į JAV. Apsigyvenęs Čikagoje ir gavęs leidimą, iki 1951 dirbo inžinieriumi.

Vėliau, išlaikęs egzaminus, iki 1972 dirbo aukštakrosnių prižiūrėtoju. 1947–54 ALTo Čikagos aps. sekretorius, v-bos narys; BALFo Čikagos 4-ojo sk. organizatorius, 1944–54 sekretorius, 1963–68 skyriaus pirmininkas, vėliau skyriaus Revizijos k-jos pirmininkas. Rėmė tremtinius.

TUINILA Jonas P. (1884.VI.24 Naujavalakiuose, Krosnos vls., Marijampolės aps. – 1980.XII.12 P. Bostone, MA), verslininkas, visuom. veikėjas. 1902 emigravo į JAV. Apsigyvenęs Bostone, išmoko auksakalystės, 1909 atidarė savo krautuvę ir ją išlaikė iki 1929 (pirmoji liet. juvelyrinių dirbinių krautuvė JAV). Nuo 1930 vertėsi nekilnojamojo turto prekyba. 1906 sutelkė Liet. jaunimo lavinimosi ratelį ir jam vadovavo. 1914 Bostone įsteigė laikr. *Ateitis*. Su kitais suorganizavo muzikos ir dramos d-ją *Gabija* ir rėmė ją. II pasaul. karo metu su kitais įsteigė Lietuvai remti d-ją, buvo jos ūkvedys (d-ja šelpė karo pabėgėlius Vokietijoje; šios d-jos įstatai, parengti kartu su advokatu A. O. Šalna, buvo pritaikyti BALFui). 1944–54 buvo vienas BALFo direktorių. Veikė ALTe ir kitose liet. org-jose. 1954 padėjo P. Viščiniui įsteigti liet. radijo laidą *Laisvės varpas*.

TULAUSKAITĖ-BABRAUSKIENĖ Gražina (1908.VIII.20 Lekėčiuose, Šakių aps. – 1990.IV.8 Putname, CT), poetė. Rašytojo B. Babrausko žmona. 1926 baigė Kauno *Aušros* g-ją. Iki 1931 VDU Hum. mokslų f-te studijavo liet. kalbą ir lit-rą. Mokytojavo Vilkijoje, 1932–44 Kauno *Aušros* mergaičių ir IV g-jose. Kūrybą pradėjo publikuoti 1924, bendradarbiavo *Iliustruotoje Lietuvoje, Židinyje, Naujojoje romuvoje* ir kt. leidiniuose. Neokatalikų modernistinio almanacho *Granitas* (1930) dalyvė. Išleido eil. rinkinius *Paklydę žodžiai* (1934) ir *Vėjo smuikas* (1944). LRD v-bos narė. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–49 mokytojavo Ravensburgo liet. g-joje. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Cicero, IL. Čia mokytojavo lituanistinėje m-loje, dirbo liet. b-koje. Poeziją publikavo *Aiduose, Žiburiuose, Drauge, Gabijoje* ir kt. Išleido eil. rinkinius *Po svetimu dangum* (1951; *Draugo* poezijos konkurso premija 1954), *Rugsėjo žvaigždės* (1957, LRD premija), *Vakarė banga* (1968). Kūrybai būdinga asmeninių išgyvenimų ir Tėvynės il-

Gražina Tulauskaitė-Babrauskienė

gesio motyvai, eleginė nuotaika, klasikinis eiliavimas. Reiškėsi visuom. veikloje: skaitė savo kūrybą liet. renginiuose, budėdavo prelato I. Albavičiaus įkurtoje liet. knygų b-koje. 1999 Kaune išleista kn. *Gražina Tulauskaitė* (parengė V. Paplauskienė).

TULYS Antanas (1898.IV.6 Šeduvoje, Panevėžio aps. – 1977.I.14 St. Petersburge, FL), vaistininkas, rašytojas. 1913 atvyko į JAV. Nuo 1916 mokėsi Valparaiso un-te, IN: 1920–22 studijavo lit-rą, psichologiją, sociologiją, 1923–24 farmaciją. Nuo 1927 dirbo nuosavoje vaistinėje Čikagoje. 1946 persikėlė į St. Petersburgą. Beletristinę kūrybą pradėjo spausdinti 1919 (*Skaitymuose, Lietuvos aide, Trečiajame fronte, Naujajame žodyje, Židinyje, Dirvoje* ir kt.). 1922 redagavo *Moksleivių kelius*, 1924–26 – *Sandarą*. Parašė dramas *Žingsniai* (1925), *Mūsų kelias, Jam tik per sapną* (abi 1928). Novelių rinkiniuose *Aš bučiavau tavo žmoną* (1936, Spaudos fondo premija), *Tūzų klubas* (1956), *Inicialai po tiltu* (1965) vaizduojama biologinio prado lemiama žmonių elgsena, egoistiškumas, hedonizmas. Išvertė A. Steinbergo *Tremtinis* (1920), H. Ibse-

Antanas Tulys

no *Kada mes iš numirusiųjų prisikelsime* (1922). V. Kulbokas sudarė ir 1980 išleido nespausdintų novelių rinktinę *Inteligentų stalas.*

TUMAS Hermanas (1900.II.15 Užkamaniuose, Tilžės aps. – 1982.II.13 Los Angeles, CA), teisininkas, visuomenininkas. Pedagogės, rašytojos E. Tumienės vyras. Baigęs g-ją, Lietuvos un-te Kaune studijavo evangelikų teologiją, su kitais įkūrė studentų korp. *Samogitia.* Vėliau Karaliaučiaus un-te studijavo teisę. Studijuodamas rinko Mažosios Lietuvos istorijos medžiagą. Teisės studijas baigė Müncheno un-te. Grįžęs į Lietuvą, dirbo Klaipėdos krašte, dėstė sociologiją Pedagoginiame in-te Klaipėdoje. 1939 vokiečiams okupavus Klaipėdos kraštą, persikėlė į Vilnių; vertėsi advokato praktika. Sovietams okupavus Lietuvą, slapstėsi Žemaitijoje; 1941–43 dirbo vokiečių teismuose advokatu – gynė lietuvius. Su kitais įkūrė *Statybos* b-vę, kuri slėpė liet. jaunimą nuo išvežimo prievartiniams darbams į Vokietiją. Vėliau už tai kalintas Tilžėje ir Ragainėje (tuo metu žuvo ir jo parengtas M. Lietuvos istorijos rankraštis). Išėjęs iš kalėjimo, persikėlė į Vokietiją; Buxtehude dirbo amatų m-loje, vėliau Wehenene buvo IRO teis. patarėjas. Atvykęs į JAV, apsigyveno Los Angeles. Dirbo f-ke, mokytojavo lituanistinėje m-loje, dalyvavo šalpos org-jų, BALFo veikloje (kelerius metus fondo pirmininkas), talkino parapijos klebonui.

TUMAS Juozas (1893.VII.2 Kalnėnuose, Alovės vls., Alytaus aps. – 1977.VII.2 Čikagoje, IL), kariškis. Lietuvos kariuomenės pulkininkas. Baigęs Alytaus dviklasę m-lą, mokėsi Vilniuje ir Maskvoje, čia 1913 įgijo pr. m-los mokytojo teises. 1914 mokytojavo Nemunaičio parapijos m-loje. 1914 rudenį pašauktas į Rusijos kariuomenę. 1915 karininko laipsniu baigė Sankt Peterburgo karo m-lą ir išsiųstas į frontą. Pėstininkų daliniuose dalyvavo kovose su vokiečiais ir austrais. 1918 Rovno mieste (Ukraina) Atskirojo liet. pėstininkų bataliono kuopos vadas. Batalionui išvykus į Lietuvą, pasiliko Rovne ir buvo Liet. pabėgėliams grąžinti k-to pirmininkas. 1918.IX grįžęs į Vilnių, stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę, dalyvavo 1-ojo pėstininkų pulko kovose. Vėliau ėjo įv. pareigas rikiuotės tarnyboje, 1934 buvo paskirtas 2-ojo pėstininkų pulko vadu: tarnavo iki 1940.VI.25. Sovietų atleistas, apsigyveno Židikuose ir mokytojavo pr. m-loje. 1941.V.10 sov. okupantų suimtas, kalėjo Kauno sunkiųjų darbų kalėjime. Prasidėjus karui, išvežtas į Minską, vėliau į Červenę. Išsigelbėjęs iš Červenės žudynių, apsigyveno Mažei-

Juozas Tumas

kiuose. 1944 organizuojantis Vietinei rinktinei, paskirtas Mažeikių miesto ir aps. karo komendantu. Artėjant sovietams, pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje. Dalyvavo *Ramovės* veikloje, nuo 1954 buvo centro v-bos narys. Žrn. *Karys* paskelbė atsiminimus *Rusų bolševikų kalėjimuose ir Červenės žudynėse* (1957), atskira knyga *Kelias į Červenę* išleisti 1990 Vilniuje.

TUMASONIENĖ Vida M. (**Vazbytė**; g. 1923 Kaune), gydytoja odontologė. Gydytojo V. P. Tumasonio žmona. 1944 baigusi VDU,

Vida M. Tumasonienė

tobulinosi Vienos un-to Stomatologijos klinikoje. 1945–47 dirbo privačioje klinikoje Bad Windsheime, Vokietija. 1947 atvyko į JAV ir apsigyveno Čikagoje, IL. Kurį laiką dirbo savo vyro gydytojo V. P. Tumasonio kabinete. 1966 baigė med. technologijos kursus. 1967–82 dirbo Čikagos Raudonojo Kryžiaus ligoninės Klinikinės chemijos sk. laboratorijose. Priklauso korp. *Gaja*.

TUMASONIS Vaclovas Petras (1909.XI.20 Rašimuose, Debeikių vls., Utenos aps. – 1997.III.27 St. Petes Beache, FL), gydytojas. Gydytojos V. M. Tumasonienės vyras. 1929 baigęs Utenos g-ją, 1929–34 VDU studijavo mediciną. 1935 įgijo gydytojo diplomą. 1934–41 VDU Patologijos, 1941–44 Chirurgijos katedros asistentas. 1943 išlaikė egzaminus, tačiau Lietuvoje apginti daktaro disertacijos nespėjo. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1944–45 Vienos un-to Chirurgijos katedros, 1945–47 Bad Windsheimo, Vokietija, ligoninės chirurgas. 1947 atvyko į JAV ir apsigyveno Čikagoje, IL. Dvejus metus stažavo Šv. Antano ligoninėje, vertėsi priv. praktika ir iki pensijos dirbo Raudonojo Kryžiaus ligoninėje. Bendradarbiavo *Medicinoje*. Priklausė ateitininkų korp. *Gaja*.

TUMĖNIENĖ Vanda (**Mingailaitė**; 1880.I.8 Šlavėnų dvare, Anykščių vls., Utenos aps. – 1976.III.24 Čikagoje, IL), gydytoja pediatrė, visuom. veikėja. 1898 baigusi Kauno mergaičių g-ją, kurį laiką mokytojavo. 1902–04 Sankt Peterburge Bestuževo aukštuosiuose moterų kursuose studijavo matematiką, kartu buvo Šv. Kotrynos pr. m-los mokytoja. 1911 Berno un-te baigė mediciną ir įgijo gydytojos diplomą. Dirbo vaikų gydymo įstaigose Šveicarijoje. 1915 atvyko į Rusiją. Dirbo Novgorodo ir Maskvos ligoninėse (1917–18 Maskvos miesto ligoninės moterų ligų chirurgė). Grįžusi į Lietuvą, Vilniuje dirbo Šv. Jono ligoninėje chirurge. 1919–20 Vilniaus užkrečiamųjų ligų ligoninės Vaikų skyriaus vedėja, 1920–24 Švei-

Vanda Tumėnienė

katos dep-to Sanitarijos skyriaus ir Raudonojo Kryžiaus vaikų ambulatorijos vedėja Kaune. 1923 tobulinosi Berlyno un-to Vaikų klinikose. Nuo 1923 dirbo Lietuvos un-te; ordinarinė profesorė (1941). Kaune įkūrė ir 1924–41 vadovavo Valstybinei vaikų ligoninei. 1934 Kaune, Aukštojoje Panemunėje, pastatydino (beveik savo lėšomis) šimto lovų sanatoriją tuberkulioze sergantiems vaikams. 1937 kartu su kitais įsteigė Lietuvos vaikų gydytojų d-ją, iki 1940 buvo jos pirmininkė. Priklausė *Pieno lašo, Kūdikių gelbėjimo, Motinos ir vaiko, Kovos su džiova* d-joms, Lietuvos moterų tarybai. Daug metų buvo Lietuvos moterų, baigusių aukštąjį mokslą, d-jos pirmininkė. Skaitė paskaitas tarptautiniuose gydytojų suvažiavimuose, rengė vaikų ligų ir motinos apsaugos kursus gydytojams, organizavo kovos su epidemijomis punktus. Bendradarbiavo *Medicinoje* (kurį laiką redaktorė). 1944 pasitraukė į Vokietiją. Dirbo Nürnbergo vaikų ligoninėje, įkūrė vaikų sanatoriją, Heilbronno ligoninėje vadovavo Vaikų ligų skyriui. 1950 persikėlė į JAV. Kurį laiką dirbo Dixono ligoninėje, IL, tačiau neturėjo teisės verstis priv. praktika. Parašė kn. *Tavo kūdikis* (1932), *Mano atsiminimai* (1957), *Justinas Tumėnas* (1959).

TUMIENĖ Elena (**Valiūtė;** 1920.III.16 Šilalėje, Tauragės aps. – 1994.IX.22 Alamosoje, CO), pedagogė, rašytoja. Teisininko, visuomenininko H. Tumo žmona. Ph. D. (1964). 1937 baigusi g-ją Tauragėje, iki 1962 (su pertraukomis) studijavo visuotinę lit-rą, pedagogiką, anglų kalbą VDU Kaune, Alberto un-te Karaliaučiuje, VU, Hansos un-te Hamburge, Vokietija. 1939–40 buvo studentų ateitininkų korp. *Giedra*, 1940 *Pavasario* jaun. mergaičių v-bos pirmininkė. 1942–44 mokytojavo Šilalės g-joje. Pasitraukusi į Vokietiją, 1946–49 dirbo prekybos m-loje, 1949–50 liet. g-joje Wehnene. 1951 persikėlė į JAV; studijavo Skaisčiosios širdies koledže Los Angeles, CA. 1954 įgijo vid. m-lų mokytojo diplomą. 1955–56 mokytojavo Los Angeles m-loje (*Paramount Senior High School*). 1956–58 žrn. *Lietuvių dienos* lit. dalies redaktorė. 1958 magistro laipsniu baigė P. Kalifornijos un-tą Los Angeles. 1958–64 dėstė anglų k., visuotinę lit-rą Skaisčiosios širdies koledže,

Elena Tumienė

1960–64 Kalifornijos un-te, 1961–63 Otiso dailės in-te Los Angeles. P. Kalifornijos un-te apgynė disertaciją. Dėstė Kalifornijos valstijos un-te Fullertone, buvo lit-ros profesorė. Priklausė Lietuvių rašytojų d-jai, Los Angeles *Dailiųjų menų klubui*. Dalyvavo Los Angeles LB, ateitininkų veikloje, Lietuvių fronto bičiulių vakaruose, buvo tautinių šokių mokytoja. Išleido eil. knygas *Karaliai ir šventieji* (1957), *Gintaro šalies baladė* (1988), studiją *Pranašystė Aleksandro Bloko „12-koje" ir Bernardo Brazdžionio ankstyvesnėje poezijoje* (1990). Rankraščiuose liko eil. rink. *Rožė saujoj*, draminė poema *Aistis*. Lit-ros, estetikos klausimais bendradarbiavo spaudoje (*Moteryje, Lietuvių dienose, Drauge, Aiduose*).

TUNKŪNAS Petras (1910.X.10 Rinkuškiuose, Biržų aps. ir vls. – 1994.XII.7 St. Petersburge, FL), gydytojas, visuomenininkas. Medicinos ir veterinarijos daktaras (abu 1950). 1930 baigė g-ją Biržuose. 1931–33 studijavo vet. mokslus Dotnuvos ž. ū. akademijoje. 1933–39 studijas tęsė Karališkojoje veterinarijos akademijoje Stokholme. Baigęs mokslus, grįžo į Lietuvą. 1939–44 dėstė Veterinarijos akademijoje Kaune, 1944 pasitraukęs į Austriją, – Vienos aukštojoje veterinarijos m-loje. 1945 persikėlė į Vokietiją. 1945–50 Tübingeno un-te studijavo mediciną, šiame un-te apgynė disertaciją. Tais

Petras Tunkūnas

pačiais metais apgynė disertaciją ir Giesseno un-to Ž. ū. ir vet. m-loje Vokietijoje. 1946 vienas studentų org-jos *Šviesa* steigėjų, Tübingeno sk. pirmininkas. 1950 persikėlė į JAV. 1954 įgijo teisę verstis medicinos praktika Ilinojaus valstijoje. Nuo 1956 Čikagos med. m-los klinikinis asocijuotas profesorius ir Ilinojaus un-to profesorius asistentas. 1960 išlaikė psichiatrinės medicinos praktikos egzaminus. 1962 pradėjo dirbti Veteranų administracijos psichiatrijos klinikų, Čikagoje, IL, vadovu. Nuo 1963 Čikagos aukštojoje med. m-loje dėstė psichiatrijos mokslus. Dalyvavo tarpt. konferencijose Japonijoje, Izraelyje, psichiatrų kongresuose JAV, Austrijoje ir kt. Išėjęs į pensiją, gyveno Floridoje. Priklausė ALGS, buvo aktyvus *Santaros-Šviesos* veikėjas (vienas fed-jos steigėjų).

TURŪTA Pranas (1908.V.10 Brazave, Suvalkų Kalvarijos vls., Marijampolės aps. - 1980.XII.25 Grand Rapidse, MI), pedagogas, chorvedys, visuomenininkas. Muzikos mokėsi pas J. Kamaitį, J. Bendorių. 1927 baigęs Marijampolės mokytojų seminariją, dirbo Šventragio pr. m-los vedėju. Buvo Slavančių šaulių būrio ir jo mišraus choro steigėjas ir dirigentas. 1930–40 Igliškėlių pr. m-los vedėjas. 1931 subūrė kelių pr. m-lų mokinių chorą, buvo jo dirigentas. Suorganizavo Igliškėlių 44-ąjį šaulių būrį ir jo mišrų chorą, buvo jo vadovas, su choru dalyvavo dainų šventėse (1937 Jaunosios Lietuvos, 1938 Lietuvos dainų šventėje Kaune). Veikė tautininkų org-joje. 1940 sov. valdžios suimtas ir iki 1941 kalintas Marijampolėje. 1941–44 Eišiškių apskrities pr. m-lų vyr. inspektorius, 1942–44 suaugusiųjų g-jos mokytojas. 1944 pasitraukė į Vokietiją, dirbo įvairiuose liet. k-tuose. 1946–49 Gross-Hesseno apygardos lietuvių pradžios m-lų inspektorius. 1948–49 dalyvavo Kassel-Mattenbergo skautų veikloje (tuntininkas). 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Grand Rapidse. 1950–80 (su pertrauka) Lituanistinės m-los mokytojas, vedėjas. 1951–54 Milwaukee, WI, subūrė mišrų chorą ir jam vadovavo. 1953 Wisconsino dainų šventės Kenoshoje vienas organizatorių, jungtinio choro dirigentas. Nuo 1955 Grand Rapidso vyrų okteto vadovas. Dalyvavo JAV LB Grand Rapidso apylinkės (v-bos narys, pirmininkas) ir Michigano apygardos (vicepirmininkas) veikloje. Priklausė Amerikos lietuvių žurnalistų s-gai (Detroito, MI, sk. narys). Išleido *Dainuok, jaunyste* (1963). Surinko ~3000 liaudies dainų melodijų ir kartu su muz. knygų rinkiniu padovanojo Lietuvių muzikologijos

Pranas Turūta

archyvui. Bendradarbiavo spaudoje (*Drauge, Karyje, Tautos mokykloje* ir kt.). Apdovanotas Vytauto Didžiojo, Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ir Šaulių s-gos ordinais.

TUSKENIS Edvardas Rimas (g. 1964.V.22 Port Chesteryje, NY), istorikas, politologas, visuomenininkas. 1986 baigė Ilinojaus un-tą Čikagoje (istorijos bakalauras), 1992 Čikagos un-tą (tarpt. santykių magistras). Dalyvavo Akademinio skautų sąjūdžio veikloje. 1986–87 JAV liet. jaunimo s-gos v-bos narys. 1985–89 vaidino Čikagos lietuvių satyros ir humoro teatre *Antras kaimas* (1989 gastroliavo Lietuvoje). 1987–89 vertėjavo, 1987–92 bendradarbiavo žrn. *Pasaulio lietuvis*. 1990 dirbo laikr. *Lithuanian Review* redakcijoje Vilniuje. 1990–91 Lietuvos Respublikos AT / AS Prezidiumo sekretoriato darbuotojas. 1992–94 dirbo *Laisvosios Europos* radijo Liet. redakcijoje Münchene. 1993 išlaikė egzaminus tarnybai JT sekretoriate. 1983 ir 1994 Pasaulio liet. jaunimo kongresų dalyvis. 1990 gavo Vydūno jaunimo fondo premiją.

TUTLIENĖ Emilija (**Paičiūtė;** g. 1911.II.11 Žemaičių Naumiestyje, Tauragės aps.), tautodailininkė audėja. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL, nuo 1980 gyvena Arlingtone netoli Seattle, WA. Austi išmokė motina. Gyvendama Vokietijoje išaudė 16 komplektų tautinių drabužių Čikagos mergaičių m-los tautinių šokių kolektyvui. Vėliau audė visoms Lietuvos etn. sritims būdingus audinius, siuvo tautinius drabužius. Audinių raštai kūrybingai sukomponuoti, drabužiai kruopščiai pasiūti. Dalyvavo grupinėse parodose, 1994 Seattle surengė individualią parodą. 1994 apdovanota Vašingtono valstijos gubernatoriaus liaudies meno premija.

TVIRBUTAS Ipolitas (1899.VIII.10 Sankt Peterburge, Rusija – 1968.I.24 Hartforde, CT), aktorius, režisierius. Aktorės L. Tvirbutienės vyras. Sankt Peterburge baigęs g-ją, mokėsi Aleksandros teatro m-loje. Vaidino A. Čechovo dramos teatre. 1922 grįžo į Lietuvą. Porą metų ūkininkavo Surviluose. Nuo 1924 Valstybės teatro, nuo 1931 Šiaulių, nuo 1935 Klaipėdos dramos teatrų aktorius. Vaidino spektakliuose: G. Hauptmanno *Hanelė*, F. Schillerio *Plėšikai*, *Klasta ir meilė*, *Marija Stiuart*, H. Sudermanno *Drugeliai*, N. Ostrovskio *Miške*, V. Krėvės *Skirgaila*, *Šarūnas*, Maironio *Vytautas pas Kryžiuočius*, *Kęstučio mirtis*, V. Mykolaičio-Putino *Valdovas*, P. Vaičiūno *Sudrumstoji ramybė*, *Tuščios pastangos*, *Stabai ir žmonės*, *Liepsnojančios širdys* ir kt. Režisavo spektaklius: A. Kitzbergo *Vilkatė* (1936), O. Indicko *Žmogus po tiltu* (1937), I. Šeiniaus *Diplomatai* (1939). Vokietijoje studijavo režisūrą. Grįžęs į Šiaulius, pastatė V. Vernerio *Žmonės ant ledo* (1939), F. Schillerio *Klasta ir meilė* (1941). Su trupe gastroliavo, pats vaidino. 1939–44 buvo Šiaulių dramos teatro vyr. režisierius ir meno vadovas. 1944 pasitraukė į Vokietiją, apsigyveno Kasselyje. Čia po karo su kitais įsteigė Liet. dramos studiją. Pastatė P. Vaičiūno *Tuščios pastangos* (1947), M. Rostando *Žmogus, kurį užmušiau* (1947), S. Maughamo *Pažadėtoji žemė* (1948), rengė lit-ros vakarus. Kelerius metus gydėsi Vokietijos ir Šveicarijos sanatorijose. 1956 apsigyveno JAV, Hartforde. Čia įsitraukė į liet. teatrinę veiklą. Pastatė P. Vaičiūno *Prisikėlimą* (1959), atnaujino senus spektaklius, gastroliavo JAV liet. kolonijose. Nuo 1960 teatrinėje veikloje nebedalyvavo.

TVIRBUTIENĖ Liucija (**Rutkauskaitė;** g. 1911.XI.12 Kaune), aktorė. Aktoriaus ir režisieriaus J. Tvirbuto žmona. G-ją baigė Sankt Peterburge. Grįžusi į Lietuvą, iki 1929 mokėsi Valstybės teatro dramos studijoje, po to dvejus metus jame dirbo. 1931–44 vaidino pagr. vaidmenis Šiaulių ir Klaipėdos teatruose. 1944 pasitraukė į Vokietiją ir įsijungė į Kasselyje įsteigtos Liet. dramos studijos veiklą: dalyvavo lit. vakarų programose, vaidino, gastroliavo pabėgėlių stovyklose. 1950 persikėlė į JAV, gyveno Hartforde, CT. Vaidino pasaulinės klasikos ir liet. autorių veikaluose. Ryškiausi vaidmenys: Nora (S. Maughamo *Pažadėtoji žemė*), princesė Eboli, Milford (F. Schillerio *Don Karlas*, *Klasta ir meilė*), Adelma (K. Gozzi *Princesė Turandot*), Laura (H. Sudermanno *Drugeliai*), Konsuela (L. Andrejevo *Tas, kuriam antausius skaldo*), Lavinija (Garries *Moteris*), Elvyra (Mol-

jero *Tartiufas*), Samdinė (R. Blaumanio *Indranai*), Mariči (H. Hejermanso *Viltis*), Agnes (O. Indicko *Žmogus po tiltu*), Darotėja (G. Hauptmanno *Agermanas*); P. Vaičiūno veikaluose: Liucija (*Patriotai*), grafaitė Irena (*Naujieji žmonės*), Profesoriaus žmona (*Tuščios pastangos*), Motina (*Sulaužyta priesaika*), Cilė (*Prisikėlimas*). Kiti vaidmenys: Eglė (V. Krėvės *Šarūnas*), Keraitienė (K. Binkio *Atžalynas*), Danguolė ir Gerda (V. Mykolaičio-Putino *Valdovas*), Valerija (K. Inčiūros *Vincas Kudirka*), Laimutė (Maironio *Kęstučio mirtis*), Elena (V. Alanto *Užtvanka*), Tarnaitė (A. Gustaičio *Slogučiai*), Marytė (D. Sakalausko *Pukio pinigai*). Buvo realistinio teatro aktorė, pasižymėjo raiškia psichologine vaidyba.

U

UDRIENĖ Virginija Rūta (**Ruzgaitė, Udrys;** g. 1947.XII.2 Schwäbisch Gmünde, Vokietija), filologė, pedagogė, pianistė. Teisininko A. Udrio žmona, politologo, žurnalisto D. A. Udrio motina. Baigė Maironio lituanistinę m-lą Niujorke, NY; 1963–71 buvo šios m-los pianistė ir mokytoja, 1969–71 vedėjos padėjėja. 1969 Niujorko miesto koledže baigė pranc. k. ir lit-rą, įgijo bakalauro laipsnį. 1969 Fordhamo un-te lankė pobakalaurinius lyginamosios lingvistikos bei liet. k. ir lit-ros kursus, po to Mičigano valstijos un-te – pranc. k. kursus. Priklausė studentų, baigusių pranc. kalbą, nacionalinės garbės d-jai, *Phi Beta Kappa* mokslo garbės s-gai. 1969–71 mokytojavo Švč. Jėzaus pr. m-loje Brooklyne, NY, 1973–75 *Žiburio* Detroite, MI, ir 1987–92 *Židinio* lituanistinėse m-lose. 1975–88 *Dainavos aidų* ansamblio steigėja, vedėja, akompaniatorė. 1979–81 dirbo b-vėje *Shaklee Products*. Nuo 1991 kalbų (lietuvių, anglų, prancūzų, lotynų, vokiečių ir ispanų) m-los *Language Tutoring Service*, nuo 1993 neakivaizdinių lietuvių k. kursų *Rūta Language Method* savininkė, repetitorė. Kurį laiką vadovavo Mokytojų savaitės kursams, dėstė V. Jonaičio liet. k. kursuose. Buvo Vyskupo McDonnellio m-los Brooklyne pianistė, m-los choro v-bos pirmininkė. Dalyvavo šokių šventėje Čikagoje, IL, Pasaulinėje parodoje Niujorke. Priklauso Etninių grupių s-goms. Veikia Amerikos lietuvių Jacksono rajono, MI, d-joje (steigėja, kurį laiką pirmininkė). Buvo BATUNo k-to narė, LB Detroito tarybos narė. Verčia liet. tautosaką į anglų kalbą. Bendradarbiauja spaudoje (*Voice of the People, Jackson Citizen Patriot*, amer. ir liet. katalikiškuose laikraščiuose, *Laiškai lietuviams, Eglutėje*), skaito paskaitas apie liet. kultūrą, meną.

Virginija Rūta Udrienė

UDRIENĖ Zita (**Kalesinskaitė;** g. 1974 Punske, Lenkija), vertėja. Mokėsi Punsko liet. g-joje ir Vasario 16-osios g-joje Vokietijoje; ją baigusi, studijavo Mainzo un-to Taikomųjų ir kalbos mokslų in-te Germersheime, Vokietija. Nuo 1998 dirba liet., rusų, lenkų, anglų kalbų vertėja imigracijos teismuose. Los Angeles, CA, lituanistinėje m-loje moko liet. kalbos, istorijos, geografijos. Nuo 2000 yra JAV LB Švietimo tarybos narė vadovėlių programų reikalams.

UDRYS Arūnas (g. 1941.III.8 Žeimiuose), teisininkas. Filologės, pedagogės, pianistės V. R. Udrienės vyras. Teisės daktaras (1965). 1958–62 Wayne valst. un-te Detroite, MI, studijavo psichologiją, įgijo bakalauro laipsnį. Michigano un-to Teisės f-te apgynė disertaciją. 1966–69 JAV karo laivyno karininkas, advokatas. Nuo 1969 *Consumers Power* b-vės gen. patarėjo padėjėjas. 1974–76 studijavo Wayne valst. un-to Teisės f-te, įgijo teisės magistro laipsnį. Veikė Studentų ateitininkų, Lietuvių studentų s-gos v-bose Detroite. 1971–72 Detroito LB pirmininkas. Priklausė *Dainavos* tarybai, Šv. Juozapo parapijos ped. k-tui. Amerikos lietuvių Jacksono rajono, MI, d-jos pirmininkas, Etninių grupių s-gos vicepirmininkas bei tarybos narys. Nuo 1987 *Židinio* neakivaizdinės lituanistinės m-los administratorius.

UDRYS Darius Albertas (g. 1972 – Jacksone, MI), politologas, žurnalistas. Pedagogės, pianistės V. R. Udrienės sūnus. Baigė Lumen Christi g-ją. Metus mokėsi Vasario 16-osios g-joje Hüttenfelde, Vokietija. Polit. mokslus ir vok. k. studijavo Hillsdale koledže, MI, vieną semestrą – Bonnos un-te Vokietijoje. 1998–2000 politologiją studijavo Claremont Graduate School, CA, baigė bakalauro laipsniu. 1992 vasarą dirbo Vilniuje LR Seimo Užs. reikalų k-to patarėju. Vokietijoje dirbo tarpt. aplinkosaugos org-jos teisės b-koje, 1995–98 *Laisvosios Europos* radijo liet. tarnyboje. Nuo 1998 dėsto liet. kalbą ir visuom. mokslus Šv. Kazimiero lituanistinėje m-loje Los Angeles, CA. Nuo 2000 Arsalyno fondo direktoriaus pavaduotojas, nuo 2001 direktorius. Nuo 1999 JAV LB Švietimo tarybos narys, Los Angeles skyriaus patarėjas, nuo 2001 – Tarybos narys.

UDRYS Linas Narimantas (g. 1968.II.2 Southfielde, Detroito priemiestis, MI), teisininkas. Ph. D. (1993). 1986 baigė Wylie E. Groveso vidurinę m-lą Birminghame, MI. 1990 Michigano un-te Dearborne, MI, įgijo ekonomikos bakalauro laipsnį. 1993 Detroito un-te – teisės daktaro, 1994 Georgetowno un-te – mokesčių teisės magistro laipsnį. Michigano teisininkų d-jos narys. 1988 b-vės *Wickes Manufacturing* Southfielde rinkodaros analitikas, 1991–93 b-vės *Stempien and Stempien* Livonijoje, MI, juristas; nuo 1994 dirba *Gary K. Bohena* b-vėje Vašingtone, WA. 1984–86 moksleivių ateitininkų Detroito kuopos pirmininkas. Dalyvavo studentų ateitininkų, Liet. jaunimo s-gos veikloje.

ULĖNAS Jonas (g. 1934 Lietuvoje), kompiuterių specialistas. Ph. D. (1979). 1934 bakalauro laipsniu baigė Niujorko koledžą, NY, 1961 – magistro laipsniu Niujorko politechnikos in-tą; šiame in-te apgynė daktaro disertaciją. 1979 įsteigė b-vę *Vetra Systems Corporation*, kuri specializuojasi minikompiuterių ir mikrokompiuterių taikyme pramonėje. Dalyvavo IV MKS (1981). Paskelbė moksl. straipsnių.

ULĖNIENĖ Nijolė (**Stadalnikaitė;** g. 1935.I.1 Kaune – 1997.IX.11 Dix Hillse, NY; palaidota Putname, CT), pianistė, pedagogė. 1952 baigusi vid. m-lą Stamforde, CT, įstojo į Hartto muz. koledžą (1956 baigė fortepijono ir muz. pedagogikos bakalauro laipsniu), vėliau Columbijos un-te gavo muz. magistro laipsnį. 1958–59 buvo muz. mokytoja Troy, NY. Nuo 1959 mokytojavo Hicksville, NY. Koncertavo liet. ir amer. renginiuose, 5 vasaras buvo Putnamo liet. jaunimo stovyklų muz. instruktorė ir programų vadovė. Dėstė muziką šeštadieninėje liet. m-loje Niujorke. Sukūrė muziką skautų vakarinei maldai *Sutelk mus, Viešpatie, būrin* (žodžiai S. Ylos). Šią giemę R. Babicko oktetas įgiedojo į plokštelę. Dar sukūrė dainų ir giesmių vaikų chorams pagal S. Ylos žodžius. Kaip mokytoja ir pianistė 1985 dalyvavo suvažiavime Grenoble, Prancūzija.

ULEVIČIUS Antanas (g. 1966 Lietuvoje), dailininkas keramikas. Dailininko, keramiko K. Ulevičiaus brolis. Lietuvos dailės in-te studijavo archit-rą ir keramiką. 1989 su broliu Kostu emigravo į JAV, Čikagą, IL. Turi savo studiją. Dalyvauja liet. išeivijos dailininkų parodose, eksponuoja darbus privačiose galerijose Čikagoje, IL, (*Genesis Gallery*), Philadelphijoje, St. Petersburge, abu FL. Kuria daugiausia smulkiąją skulptūrinę keramiką. Vienuose kūriniuose esama stilizuotų gotikos, kituose – liet. liaudies skulptūros bruo-

žų. Sukūrė statulėlių, kuriose interpretuojamos tradicinės Rūpintojėlio formos (*Valdovas*, 1991).

ULEVIČIUS Kostas (g. 1961 Lietuvoje), dailininkas keramikas. Dailininko keramiko A. Ulevičiaus brolis. 1984 baigė Lietuvos dailės in-tą. Dėstė keramiką jo skyriuje Kaune. 1989 su broliu Antanu emigravo į JAV. Čikagoje, IL, turi savo studiją. Dalyvauja liet. išeivijos dailininkų parodose, grupinėse keramikų parodose (Philadelphijoje, PA, ir kitur), eksponuoja darbus privačiose galerijose Čikagoje (*Estheros Sachs Gallery*) ir kitur. Sukūrė vazų, dekoratyvinės keramikos dirbinių: stilizuotų arbatinukų su figūrinių motyvų skulptūrinėmis detalėmis (*Arbatos puodelis*, 1993), ciklą viduramžiškų skulptūrėlių, vaizduojančių groteskiškas pusiau gulinčias ar sėdinčias figūras (*Figūra sėdomis*, 1990), vazų, suvenyrų.

UMBRAŽŪNAS Zigmas (**Umbrazunas;** g. 1919.V.24 Sedoje, Mažeikių aps.), žurnalistas. 1938 baigęs Mažeikių g-ją, mokėsi Karo m-loje Kaune. 1939–40 studijavo VDU Technikos f-te, 1941–44 Vilniaus un-to Hum. mokslų f-te. Dar besimokydamas parašė studiją apie Vilniaus krašto liet. lit. ir kult. veiklą lenkų okupacijos metais, bendradarbiavo spaudoje (nuo 1933). 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946 Ravensburgo liet. g-jos mokytojas. 1947–53 studijavo Berlyne ir Paryžiuje. 1947–52 Prancūzijos užsienio reikalų m-jos ir JT Asamblėjos akredituotas korespondentas Paryžiuje. Nuo 1954 gyvena JAV. 1954 Čikagoje, IL, įsteigė privačią statybos b-vę. Daug keliavo; aplankė Indiją, Japoniją, Kiniją, Australiją, daugelį Š. ir P. Amerikos, V. Europos ir Afrikos šalių. Kaip karo korespondentas lankėsi Vietname ir Kambodžoje. *Ateityje, Į laisvę, Naujojoje Lietuvoje, Drauge* (buvo ilgalaikis direktorių tarybos narys) paskelbė savo kelionių įspūdžių, parašė straipsnių polit. temomis. Reiškėsi kaip mecenatas (skyrė lėšų liet. romanams premijuoti).

Zigmas Umbražiūnas

URBA Boleslovas (1894.I.6 Čikagoje, IL – 1958.II.15 ten pat), kunigas. Prelatas (1949). Teologiją studijavo Niagaros Falls, NY, kun. seminarijoje ir Katalikų un-te Vašingtone, DC. Kunigu įšventintas 1917, kunigavo liet. parapijose Čikagoje, 1918–30 Šv. Kryžiaus ir Dievo apvaizdos parapijos vikaras. Kartu dėstė matematiką, gamtos mokslus, istoriją ir liet. k. Quigley parengiamojoje kun. seminarijoje. 1931–34 Šv. Juozapo parapijos klebonas. Nuo 1934 Šv. Kazimiero akademijos ir vienuolyno noviciato kapelionas. Nuo 1950 kurį laiką Šv. Jurgio parapijos klebonas. Skaitė paskaitas rel. ir socialinėmis temomis, kalbėjo per radiją. Kurį laiką buvo Amerikos liet. kunigų vienybės pirmininkas. Veikė su Kolumbo vyčiais.

URBA Edvardas Pranas (1894 Waterbury, CT – 1962 Valais, MN), gydytojas. 1920 baigė Pennsylvanijos un-to Med. m-lą. Stažavo Šv. Juozapo ligoninėje Philadelphijoje, PA. Turėjo teisę verstis privačia gydytojo praktika Pennsylvanijos ir Niujorko valstijose. Dalyvavo I pasaul. kare, vėliau dirbo Kinderbrooke, NY.

URBAITYTĖ Elena (**Urbaitis;** g. 1922.VI.4 Kaune), tapytoja, skulptorė. 1941 baigė Šiaulių mergaičių g-ją. 1941–43 studijavo Kauno meno in-te. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1946–48 tęsė dailės studijas Dailės akademijoje Münchene, 1948–49 Taikomosios dailės m-loje

Elena Urbaitytė

Freiburge. 1950 gavusi stipendiją iš Prancūzijos kultūros m-jos tobulinosi Paryžiuje, po to, gavusi stipendiją iš World Student Service Fund, išvyko į JAV studijuoti Montevallo un-te, AL; ten 1951 gavo bakalauro laipsnį. 1958–60 studijas Columbijos un-te Niujorke baigė magistro laipsniu. 1957–84 dailės mokytoja m-loje Long Islande, NY. Kuria tapybą, koliažus ir erdvines skulptūras iš metalo (daugiausia aliuminio) ir medžio, naudoja fluorescencinę, neoninę ir fosforo šviesą. Ankstyvojoje tapyboje buvo ryškios abstrakčiojo ekspresionizmo tendencijos. Vėlesnioji tapyba – supaprastintų formų, konstrastingų spalvų koliažų junginiai. Skulptūrai būdinga geom. plokštumų ir linijų deriniai, kartais spec. apšvietimas, keliantys erdvės ir dinamikos pojūtį. Svarbesni kūriniai: *Iliuminuotos konstrukcijos* (1979), *Saulės skrydis* (1982), *Pasiuntiniai* (1984), *Nutapytos plokštumos* (1987). Surengė individualių tapybos (1961, 1962, 1963, 1978, visos Niujorke, 1967 Čikagoje, IL, 1983 Toronto, Kanada, 1988 Vilniuje), skulptūros (1979, 1980, 1982, 1984, 1987 Niujorke, 1997 Vilniuje) parodų, 2000 Kaune – retrospektyvinę piešinių, koliažų ir spaudinių parodą. Dalyvavo ~100 grupinių parodų JAV, Kanadoje, Prancūzijoje, Lietuvoje. Pelnė apdovanojimų (1975 už tapybą parodoje Heckscher dailės muziejuje Niujorke – I premiją, 1977 už koliažus – Lietuvos kultūros centro Niujorke aukso medalį, 1988 už skulptūras – Amerikos šiuolaikinių dailininkų s-gos Niujorke premiją, 1993 už dailės kūrinius – Lietuvos kultūros fondo Čikagoje I premiją). 1992–93 Tarptautinis biografijų centras D. Britanijoje buvo suteikęs Tarptautinės moters vardą. Apie dailininkės kūrybą rašyta žrn. *Arts Magazine*, *Art Now New York*, *Kultūros baruose*; išl. albumas *Elena Urbaitis – Works on Paper* (liet. *Darbai ant popieriaus*, 2000 išl. Vilniuje). Dailininkės kūrinių yra Lietuvoje: skulptūra *Erdvės skrydis* (1992) – prie Spaudos rūmų Vilniuje, kompozicija *Atspin-*

džiai (1996) – Europos parke Vilniaus rj. s-bės teritorijoje, 5 skulptūros iš serijos *Plienas dabar* (1997) – Technikos b-kos kieme Vilniuje.

URBAN Jerome (**Urba**; g. 1914 Brooklyne, NY), gydytojas chirurgas. 1938 baigė Columbijos un-to Med. koledžą, NY, ir tais pačiais metais įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika Niujorko valstijoje. 1952–60 buvo Cornellio un-to Med. centro chirurgijos instruktorius, 1960–68 – klinikinis profesorius asistentas, 1968–81 – klinikinis asocijuotas profesorius ir nuo 1981 – klinikinis profesorius. Med. spaudoje paskelbė straipsnių, skaitė paskaitas.

URBANAS Alban (g. 1952.I.5 Baltimorėje, MD), filosofas. Ph. D. (1982). Vid. mokslą išėjo Baltimorėje. Filosofiją ir prancūzų k. studijavo Marylando un-te 1970–72 ir metus Katal. un-te Vašingtone, DC. Paryžiuje Sorbonoje tęsė studijas ir 1976 jas baigė filosofijos licenciato laipsniu. Apgynė doktoratą (disertacija apie atsitiktinumo sąvoką Aristotelio filosofijoje). Studijuodamas mokė anglų ir prancūzų k. Paryžiaus amerikiečių akademijoje ir Paryžiaus un-te. Nuo 1983 dėsto filosofiją Georgetowno un-te Vašingtone. Tyrinėjimų sritis: idėjų istorija, kultūrų santykiai ir kalbos. Priklauso JAV filosofijos ir JAV graikų filosofijos d-joms.

URBANAS Pranas (1886.III.29 Kuktiškėse, Utenos aps. – 1958.III.6 Čikagoje, IL), verslininkas, visuomenininkas. Baigęs Kuktiškių pr. m-lą, išvyko pas brolį į Latviją. Čia dirbo fabrike, 1898–1903 mokėsi vakariniuose kursuose. 1903–17 gyveno Maskvoje. Vertėsi kelių remonto, vėliau sanitarinių tinklų tiesimo darbais. 1923 grįžęs į Lietuvą, su K. Polovinsku įkūrė statybos b-vę *Mūras*; b-vė daugiausia atliko kelių tiesimo ir tiltų statybos darbus. Svarb. statybos: Kauno–Marijampolės plentas, Žemaičių plento dalis ties Ariogala, tiltas per Šventąją Anykščiuose, tiltas per Mūšą tarp Joniškio ir Šiaulių. Gyvendamas Kaune, buvo Lietuvos atgimimo d-jos v-bos, Liet. prekybos, pramonės ir amatų s-gos v-bos, Liet. prekybos, pramonės ir amatų savitarpio kredito d-jos *Amatbankas* v-bos narys. Dalyvavo labdaros

Pranas Urbanas

veikloje (paaukojo 10 000 litų korp. *Neo-Lithuania* b-kai įrengti, perdavė šiai b-kai vertingų knygų). 1928–30 inicijavo Kuktiškių miestelio žemės reformą, nuosavą gyv. namą padovanojo LŠS, prie Kuktiškių bažnyčios savo lėšomis pastatydino Arkangelo Mykolo skulptūrą Vytauto Didžiojo metams pažymėti. 1941 pasitraukė į Vokietiją, 1950 persikėlė į JAV. Vertėsi nekilnojamojo turto prekyba; Čikagos priemiestyje pastatydino namų. Verslui žlugus, dirbo prie Jėzuitų jaunimo centro Čikagoje statybos.

URBANAVIČIUS Aleksas (**Urba**; 1940–1989), fotomenininkas. 1966–74 dirbo *Playboy* žurnale, sukūrė jo viršelių, iliustracijų, fotografijų apie rasines problemas, Vietnamo konfliktą. 1970 šio žurnalo redaktorių H. Hefnerį lydėjo reklaminėje kelionėje po Afriką ir Europą. Nemažai iliustracijų atliko koliažo technika. Vienas pirmųjų panaudojo objektyvo galimybes keičiant židinio nuotolį. Čikagoje įkūrė privačią fotostudiją ir dirbo komercinės fotografijos srityje. Dalyvavo Lietuvos fotoarchyvo rengiamose kasmetinėse fotografijos parodose. Darbai paskelbti 1972, 1973 ir 1975 m. parodų kataloguose ir leidinyje apie V tautinių šokių šventę Čikagoje. Savo fotostudijoje surengė L. Kazėno ir kitų fotografų parodų.

URBANAVIČIUS Mykolas (1890.X.30 Masievnioje, Astrynos vls., Lydos aps. – 1973.VIII.16), kunigas marijonas. 1910 baigė vid. m-lą Varšuvoje. Baigęs Varšuvos kun. seminariją, 1915 įšventintas kunigu. 1918 Varšuvos un-te įgijo teologijos bakalauro laipsnį. 1915–20 kunigavo Varšuvos vyskupijoje. 1920–21 buvo kariuomenės kapelionas. 1922 įstojo į marijonų ordiną, 1923 atvyko į JAV. Loyolos un-te Čikagoje, IL, studijavo istoriją, sociologiją bei psichologiją: 1926 studijas baigė edukologijos magistro, o 1950 – psichologijos magistro laipsniu. 1923–40 vedė misijas ir kunigavo Rockforde, IL, Kenoshoje, WI, Aušros Vartų parapijoje Čikagoje, Niagara Fallse, NY. 1940–60 dėstė Marianapolio kolegijoje Thompsone, CT, ir marijonų seminarijoje Hinsdale, IL. Dirbo su Lietuvos vyčiais, nuo 1937 garbės narys. Su dail. A. Jukniu išleido Lietuvos istorijos albumą *The Lithuanians* (1941). Bendradarbiavo *Laive, Darbininke, Drauge* ir *Vytyje*. Lankydavosi Lietuvoje.

URBELIS Juozas (g. 1903.IX.19 Užupėje, Surviliškio vls., Kėdainių aps.), kultūrtechnikos inžinierius. 1923–27 mokėsi Dotnuvos ž. ū. technikumo Kultūrtechnikos skyriuje. 1943 baigė Aukštesniąją kultūrtechnikos ir geodezijos m-lą Kėdainiuose. Nuo 1927 dirbo Ž. ū. m-joje: 1927–40 buvo Melioracijos dep-to kultūrtechnikas, 1940–44 – vyresn. revizorius ir braižyklos vedėjas. Dirbdamas m-joje, dalyvavo rengiant melioracijos projektus: Apaščios baseino Biržų ir Rokiškio aps., 1930 Vyžuonos baseino melioracijos ir upės sureguliavimo Rokiškio aps., 1931–38 vadovavo šio projekto įgyvendinimui, 1939 dirbo prie Juodos upės projekto. Dalyvavo Šaulių s-gos, Matininkų ir kultūrtechnikų s-gos veikloje. 1944 pasitraukė iš Lietuvos, 1949 atvyko į JAV. Dalyvavo SLA, BALFo, JAV LB, Lietuvių Amerikos piliečių klubo Melrose Parke, IL, veikloje. Nuo 1954 žrn. *Sėja* administratorius.

URBONAS Ignas (**Urbanavičius;** g. 1910.XII.5 Valėniškėse, Nemunaičio vls., Alytaus aps.), kunigas, visuom. veikėjas. Istorijos (1948) ir filosofijos daktaras (1949). LKMA narys (1959). Popiežiaus prelatas (1990). Mokėsi Merkinės

Ignas Urbonas

prog-joje ir Alytaus g-joje. 1935 baigęs Kauno kunigų seminariją ir VDU Teol.-filosofijos f-tą, įšventintas kunigu. 1935 Želvos parapijos vikaras. 1937–38 Varėnos klebonas. 1938–40 Kaišiadorių vyskupijos kurijos archyvaras ir vyskupijos KVC koordinatorius. 1941–44 Aukštadvario prog-jos ir Mergaičių ūkio m-los kapelionas ir mokytojas. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1944–45 Schwarzwalde Klosterhofe, Vokietija, seserų uršuliečių kapelionas. 1945–49 studijavo filosofiją Bonnos un-te, buvo liet. studentų kapelionas. 1949 apgynė daktaro disertaciją iš D. Scoto ir N. Hartmano būties ontologijos. 1949 persikėlė į JAV. 1950–53 East St. Louiso, IL, liet. parapijos vikaras. 1953–54 Misionierių seserų kapelionas ir teol. dėstytojas Bellville. 1954–98 Gary, IN, liet. parapijos vikaras ir klebonas; 1959 čia įsteigė lituanistinę m-lą. Nuo 1959 Nollio in-te dėstė Bažnyčios istoriją. Liet. istorijos d-jos narys. 1960 siuntė popiežiui Jonui XXIII prašymą, kad vysk. T. Matulionis būtų pakeltas kardinolu. Liet. išeivijos vardu 1962 parengė prašymą popiežiui ir Vatikano II suvažiavimui dėl Lietuvos Bažnyčios persekiojimo ir komunistų vykdomo Lietuvos genocido. Veikė JAV LB, ALTe (nuo 1955 skyriaus direktorius), BALFe (nuo 1960 skyriaus vicepirmininkas), Lietuvos vyčiuose. 1959 Amerikos lietuvių kunigų vienybės (ALKV) vicepirmininkas, nuo 1980 Či-

kagos, IL, prov-jos pirmininkas. 1955–64 moksleivių ir sendraugių ateitininkų dvasios vadas. 6 metus Liet. katalikų fed-jos dvasios vadas. Dalyvavo II Vatikano Bažnyčios susirinkimo Romoje atidaryme (1962) ir uždaryme (1965), Lietuvos vysk. J. Labuko-Matulaičio konsekracijoje. Su vysk. A. Deksniu atstovavo Lietuvos tikintiesiems tarptautiniuose eucharistiniuose kongresuose: 1964 Bombėjuje, Indija, ir 1968 Bogotoje, Kolumbija. 1987, kaip Lietuvos krikšto 600-ųjų metinių minėjimo k-to narys, dalyvavo minėjime Romoje. 1989 atstovavo ALKV Lietuvos kardinolo V. Sladkevičiaus ingrese Romoje. Bendradarbiavo su B. Kvikliu rengiant kn. *Lietuvos bažnyčios* (5 t., 1980–87) – 6 tomui parašė Kaišiadorių vyskupijos istoriją. Rašė LE, bendradarbiavo spaudoje (*Drauge, Aiduose, Tėviškės žiburiuose, Lux Christi*), paskelbė Graikijos, Egipto, Indijos sen. meno paminklų aprašų. Nuo 1999 gyvena Palaimintojo J. Matulaičio misijoje Lemonte, IL.

URBONAS Jonas (g. 1925.II.10 Kidžioniuose, Pušaloto vls., Panevėžio aps.), mechanikos inžinierius, visuom. veikėjas. Bolševikų ir vokiečių okupacijos metais dalyvavo pasipriešinimo kovoje; 1944 įstojo į Vietinę rinktinę, Karo m-lą Marijampolėje. Tais pačiais metais baigęs Panevėžio g-ją, pasitraukė į Vokietiją. 1944–47 gyveno Regensburge, Bavarija. Münchene studijavo inžineriją. 1947–62 gyveno Kanadoje; dalyvavo Liberalų partijos, LB veikloje. Studijas tęsė JAV: 1958 Chryslerio technikos in-te, MI, įgijo mechanikos inžinieriaus diplomą. 1962 persikėlė į JAV. 1962–91 dirbo projektuotoju b-vėse *Chrysler, General Motors, Ford* (visos Detroite, MI). Veikė skautų, ateitininkų org-jose. Dalyvauja JAV LB ir PLB veikloje. 1966–92 (11 kadencijų) buvo Detroito apylinkės v-bos pirmininkas, vėliau sekretorius, vicepirmininkas visuom. reikalams; Michigano apygardos atkūrėjas (1973) ir pirmininkas, iždininkas. JAV LB VI–VII, X–XII, XIV, XVI tarybų narys, VII tarybos prezidiumo sekretorius, JAV LB Krašto v-bos vykd. vicepirmininkas (1979–82), Visuom. reikalų tarybos pirmininkas 1982–88, vicepirmininkas organizaciniams reikalams. PLB seimų narys, IV ir V seimo pre-

Jonas Urbonas

zidiumų sekretorius, 1989–93 Kontrolės k-jos pirmininkas, 1993–97 Garbės teismo narys. Priklauso respublikonams: 1980, 1988, 1992, 1996 ir 2000 nacionalinių suvažiavimų delegatas, 1990–96 Michigano valstijos centro k-to, Amerikos respublikonų tautinių grupių centro k-to vicepirmininkas. Amerikos liet. respublikonų fed-jos (1988–94 ir nuo 1999) ir Michigano valstijos liet. respublikonų skyriaus (nuo 1968) pirmininkas. Buvo priimtas JAV prezidentų (R. Nixono, G. Fordo, R. Reagano, G. Busho, G. W. Busho), dalyvavo R. Reagano ir G. Busho inauguracijose. ALRKF v-bos narys; Liet. fronto bičiulių Detroito–Windsoro skyriaus pirmininkas, nuo 1993 tarybos narys ir prezidiumo sekretorius. Vadovavo Detroito lietuvių Dievo Apvaizdos bažnyčios ir kultūros centro statybos finansavimo vajams, buvo parapijos tarybos narys, sekretorius, pirmininkas. *Dainavos* jaunimo stovyklos tarybų narys, sekretorius ir administratorius. Demonstracijų prieš Lietuvos okupaciją organizatorius; buvo įrašytas į Sov. Sąjungai pavojingų asmenų sąrašą. Priklauso Liet. žurnalistų s-gai. Kaip fotokorespondentas bendradarbiauja *Pasaulio lietuvyje, Drauge, Darbininke, Tėviškės žiburiuose, Bridges* (atkūrėjas). Pelnė LSS medalį *Už nuopelnus.*

URBONAS Mykolas J. (1886.IX.26 Panemunėje – 1976.XI.18 Du Bois, PA), kunigas, spaudos darbuotojas. Tėvų atvežtas į JAV, gyveno Thomase, WV. 1911 baigė Šv. Vincento kolédžą Beatty, PA. Studijavo Švč. Motinos Marijos kun. seminarijoje Cincinnati, OH. Kunigu įšventintas 1915, iki 1968 Du Bois Šv. Juozapo parapijos klebonas. Pastatydino bažnyčią, 1930 atidarė pr. m-lą, 1931 aukštesniąją m-lą. 1920–25 redagavo ir leido mėnesinį žrn. *Meilė*, 3 metus *Tikybinę pažangą* ir 1937 Amerikos liet. kunigų vienybės *Forumą*. Bendradarbiavo liet. spaudoje, rašė eilėraščius. Išleido rel. rink. *One Hundred Religious Rhymes-Poems* (1961). Už visuom. ir rel. veiklą Šv. Vincento koledžas suteikė garbės daktaro laipsnį (1955).

URBONAS Simas (1907.X.19 Ingavangyje, Šilavoto vls., Marijampolės aps. – 1968.XI.18 Worcesteryje, MA), Lietuvos kariuomenės karininkas, rašytojas, žurnalistas. 1921–26 mokėsi Prienų *Žiburio* g-joje. 1929 baigė Karo m-lą Kaune, tarnavo 5-ajame pėstininkų pulke. Nuo 1931 Karo m-los būrio vadas, vėliau m-los adjutantas. 1932 įsteigė Karo m-los mėnesinį žrn. *Kariūnas*, iki 1937 jį redagavo. Nuo 1935 tarnavo kariuomenės štabo Spaudos ir švietimo skyriuje ir iki 1940 redagavo *Karį*. 1936–42 VDU, vėliau VU laisvasis klausytojas. 1941 su S. Butkumi atgaivino *Kario* leidimą Vilniuje, 1944–45 jį redagavo Berlyne, 1950–53 – JAV (čia atvyko 1949). 1945–48 dar buvo Schweinfurte, Vokietija, leidžiamo savaitraščio *Tėviškės garsas* vienas redaktorių. Pasirašinėjo Algimanto Giedriaus slapyvardžiu. Vokietijoje ėjo liet. stovyklos švietimo vadovo pareigas, buvo liet. k-to pirmininkas. Liet. žurnalistų s-gos narys. Parašė eilėraščių. Išleido kn.: *Kariūno atsiminimai* (2 d., 1930–31), *Gyvenimo eilėraštis* (eilėraščiai, 1932), *Sūkuriai ir žmonės* (1947).

URBONAS Vincas (1902.VIII.10 Vilniuje – 1991.I.19 Čikagoje, IL), pedagogas, žurnalistas. Mokėsi Radviliškyje, Voroneže, Rusija. Grįžęs į Lietuvą, baigė g-ją Šiauliuose, vėliau mokytojų kursus. Dirbo mokytoju Radviliškyje, pr. m-los vedėju Kaune. Veikė Šaulių s-goje, buvo šaulių būrio pirmininkas. 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Hanau liet. stovykloje, mokytojavo pr. m-loje bei g-joje. Redagavo sienlaikraštį *Hanau lietuviai*, išleido du paskutiniuosius *Gimtinės žiburėlių* numerius, skaitinių knygelių jaunimui. Persikėlęs į JAV, gyveno Čikagoje. Priklausė Lietuvių filatelistų d-jai, sukaupė didelį pašto ženklų rinkinį, eksponavo pašto ženklus parodose (ne kartą buvo apdovanotas). Buvo vienas LF, Lietuvių operos, lietuvių spaudos bei šalpos org-jų rėmėjų. Veikė JAV LB (ir rėmė), BALFe. Vėliau gyveno Bridgeporte, CT, dalyvavo liet. kolonijos parapijos gyvenime (talkino parapijos renginiuose, rūpinosi Šv. Jurgio bažnyčia). Apdovanotas šaulių Žvaigžde ir Lietuvos nepriklausomybės medaliu.

URBONAVIČIUS Kazimieras (1874.I.14 Kidoliškiuose, Marijampolės aps. – 1952.III.1 P. Bostone, MA), kunigas, publicistas, rašytojas. Prelatas (1947). VDU filosofijos garbės daktaras (1940). 1890 baigė Marijampolės g-jos 5 klases ir įstojo į Seinų kun. seminariją, ją baigė 1896. Kunigu įšventintas 1897 Varšuvoje. Lit. veiklą pradėjo *Varpo* priede *Ūkininke*. Seinų seminarijoje priklausė liet. klierikų literatų būreliui, bendradarbiavo laikraštėliuose *Knapt*, *Viltis*. 1897–1901 kunigavo Kaimelyje, 1901–04 lenkų parapijoje Podlesiake. Rusų žandarų persekiojamas 1905 iš Lenkijos išvyko į JAV. 1905–09 kunigavo Šv. Mykolo parapijoje Shamokine, PA. 1910–13 Šv. Juozapo parapijos klebonas Lowellyje, MA, 1913–19 Šv. Roko parapijos klebonas Brocktone, MA. Čia įsteigė sekmadienines ir vasaros liet. m-las, kuriose mokėsi apie tūkstantį vaikų ir jaunuolių. 1919–29 Šv. Petro parapijos klebonas P. Bostone, MA (senatvėje – rezidentas), 1929–31 klebonas Šv. Jurgio parapijoje Norwoode, MA. Kelerius metus dėstė lit-rą Marianapolio koledže, CT, nuo 1933 redagavo *Studentų žodį*. 1929–50 *Darbininko* redaktorius, kas savaitę rašė po du vedamuosius (dažnai pasirašinėdavo J. Kmito slap.). Tarpukariu buvo vienas aktyviausių liet. publicistų JAV. Straipsniai, eilėraščiai buvo spaudinami *Drauge*, *Moksleivyje*, *Žvaigždėje*, *Tautos ryte*, *Studentų žodyje*, *Amerikoje*, *Vytyje*. Išleido kn. *Mūsų socialistai* (1906), *Biurokratai* (1907), *Bajoro uošvis* (1916), *Vaizdeliai* (1917), *Jo-*

no Kmito eilės (1921), *Kun. J. Navickas* (1943), *Kvieslys į laisvę* (1947). Svarb. veikalas *Vytis ir erelis* (1946) – apysaka, vaizduojanti intrigas kovoje dėl Lietuvos nepriklausomybės, apima beveik 40 tautos gyvenimo metų. Sukūrė populiarių giesmių *Prie tavo altoriaus, Štai užbaigiam auką gausią* tekstus (S. Šimkaus melodija). Išvertė M. Twaino *Hucklebery Fin* (1914), Ch. Dikenso *Oliver Twist* (1912), liko dramos *Šv. Kazimieras* rankraštis. Veikė TF, Tautos taryboje, *Kunigų vienybėje*, Darbininkų s-goje, Lietuvos vyčiuose, ALRKF. Rėmė liet. vienuolynus. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu.

URBŠAITIS Kazys (1911.VIII.11 Klaipėdoje – 1998.VIII.1 St. Petersburge, FL), lakūnas, visuomenininkas. Baigė g-ją Klaipėdoje ir Karo m-lą Kaune. Tarnavo Lietuvos karo aviacijoje; kapitonas. Okupacijos metais pasitraukė į Vakarus. JAV LB narys, keletą kadencijų apyl. pirmininkas, 1985–91 Krašto tarybos narys. Priklausė LŠS. Lietuvai dovanojo daug knygų (tarp jų – LE visi tomai, *Lietuvos bažnyčios, Lietuvių gimnazija Vokietijoje*). 1984 ir 1993 apdovanotas LŠS Žvaigžde.

URBUTIS Algimantas (g. 1926.I.23 Kalnėnuose, Jurbarko vls., Raseinių aps.), mechanikos inžinierius. Persikėlęs į JAV, 1958 Ilinojaus un-te Urbanoje įgijo bakalauro laipsnį. 1958–61 dirbo inžinieriumi b-vėje *Continental Can* Čikagoje, IL, 1961–64 – projektų vadybininku b-vėje *Container Corporation;* 1964–91 korp. *Union Carbide* Čikagoje grupės vadovas (pelnė šios korporacijos apdovanojimų). Padarė 14 patentuotų maisto pakuotės išradimų. Dalyvauja JAV LB (nuo 1994 Vid. vakarų regiono iždininkas), PLC Lemonte, IL (1992–95 tarybos sekretorius, nuo 1996 Lemonto apyl. iždininkas) veikloje. Priklauso ALIAS Čikagos sk.

Algimantas Urbutis

ŪSAS Juozas (1890.X.31 Vilniuje – 1950.IX.23 Čikagoje, IL), gydytojas otolaringologas, visuom. veikėjas. 1909 Vilniuje baigęs g-ją, įstojo į Maskvos un-to Med. f-tą. 1915 pašauktas į kariuomenę, karui baigiantis pateko į vokiečių nelaisvę. 1919 grįžo į Lietuvą ir savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę. Dalyvavo kovose su lenkais; 1932 gavo pulkininko leitenanto laipsnį. 1936 įgijo teisę verstis privačia gydytojo otolaringologo praktika. Dalyvavo kuriant ligonių kasas, organizuojant Birštono sanatoriją. 1939 dirbo Vilniuje sanitarinėje tarnyboje. 1940 gavęs pulkininko laipsnį, išėjo į atsargą ir buvo paskirtas Vilniaus miesto Sveikatos skyriaus viršininku. Kariuomenėje daug kartų buvo renkamas Vyr. štabo karininkų Garbės teismo nariu, pulko žemesniųjų karininkų Garbės teismo pirmininku. 1941–44 vertėsi privačia praktika, kartu dirbo Vilniaus infekcinėje ligoninėje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Dirbo gydytoju Seligenstadto ir Schweinfurto pabėgėlių stovyklose. 1949 atvyko į JAV. Priklausė korp. *Fraternitas Lithuanica.* Spaudoje daugiausia rašė J. Strėvos slapyvardžiu. Apdovanotas Vyčio kryžiaus ir Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordinais.

UTZ Maria Julitta (Marytė **Mažeikaitė**; g. 1944.X.11 Kaukėnuose, Tilžės aps.), pedagogė, visuomenininkė. Gydytojo F. Mažeikos duktė. 1965 baigė Wilsono koledžą Čikagoje, IL, 1970 – Ilinojaus un-tą Urbanoje ir Champaigne (logopedija); įgijo bakalauro laipsnį. 1970–71 mokytojavo Palatine, IL, 1971–73 Annapolyje, MD. 1988–90 tobulinosi Montessori kursuose, 1990 įgijo Amerikos Montesso-

Maria Julitta Utz

ri d-jos atestatą. 1988–93 dirbo L. ir I. Kriaučeliūnų Montessori vaikų namuose Čikagoje. 1994–2000 dirbo Čikagos lituanistinėje m-loje. Priklauso Amerikos lietuvių Montessori d-jai (1978–80 ir 1985–88 v-bos pirmininkė, 1980–81 ir 1984–85 sekretorė). Jaunimo centro Čikagoje v-bos vicepirmininkė (nuo 1995), pirmininkė (1998–2001), tarybos narė (nuo 2001). Vadovauja skautų stovyklai *Rakas* Custere, MI, 1979–81 *Kernavės* tunto tuntininkė; 1981–84 ir 1990–93 Lietuvių skaučių seserijos vadijos narė; 1991–93 Vid. rajono skautų vadė. 1993 gavo vyresniosios skautininkės laipsnį. 1984–88 Lietuvių skautų tarybos narė, 1994–97 LSS tarybos ir pirmijos vicepirmininkė. 1997–2000 Lietuvių skaučių seserijos vyriausiosios skautininkės pavaduotoja. Nuo 2001 liet. tautinių šokių festivalių tarybos pirmininkė. Vaidino *Antro kaimo* spektakliuose. 1989–93 veikė d-joje *Amerikiečiai už Lietuvos laisvę* (*Americans for Lithuania's Freedom*), nuo 1994 d-joje *Lietuvių gailestingoji parama* (*Lithuanian Mercy Lift*), 1995–98 iždininkė. Nuo 2000 *Baltic Jesuit Advancement* narė. Nuo 2001 *Margučio* radijo programų tarybos narė. Apdovanota Tėvynės dukros žymeniu (1981), ordinu *Už nuopelnus* (1984) ir Lelijos ordinu (1997). 1993 gavo Vydūno fondo premiją.

UVICKAS Juozapas (**Uvick;** 1886.V.15 Wilkes Barre, PA – 1966.III.10 Detroite, MI), teisininkas, visuomenininkas. 1918 baigė teisės mokslus Creightono un-te Omahoje, NE. 1917–22 vertėsi advokato praktika Omahoje. Veikė amer. teisininkų org-jose. Buvo vienas Šv. Antano d-jos, liet. katalikų parapijos, scenos kuopelės Omahoje iniciatorių ir steigėjų. Priklausė liet. delegacijai, kuri vyko pas JAV prezidentą dėl Lietuvos Nepriklausomybės pripažinimo. 1922 persikėlęs į Detroitą, buvo jo priemiesčio Grosse Pointe teisėjas. Dalyvavo SLA seimų bei seimų k-jų veikloje, buvo Lietuvos konsulo teisės patarėjas. Vienas S. Dariaus ir S. Girėno, F. Vaitkaus transatlantinių skrydžių rėmėjų.

UŽGIRIENĖ Audronė Marija (**Stakytė;** g. 1937.V.15 Panevėžyje), chemikė. Mechanikos inžinieriaus S. C. Užgirio žmona. Ph. D. (1965). 1955 baigė Marijos vid. m-lą Čikagoje, IL. Ilinojaus un-te Urbanoje studijavo chemiją, 1959 gavo bakalauro laipsnį. 1963–65 tobulinosi Northwesterno un-te Evanstone, IL. Politechnikos in-te Niujorke, NY, gavo daktaro laipsnį. 1965–76 Ilinojaus tyrimo in-to Čikagoje Polimerų sk. vadovė. 1976–77 *The Quaker Oats* b-vės Rolling Meadowse, IL, Celiuliozės tyrimo skyriaus vadovė, nuo 1982 – b-vės *Trio-*

Audronė Marija Užgirienė

dyne Nilese, IL, patarėja. Tyrė polipeptidus, raketų paleidimo įrenginių medžiagas, išmatavo plastikų izoliacines savybes esant aukštai įtampai ir kt. Priklauso prof. s-goms: Amerikos chemikų s-gai, *Sigma Xi*, Plastikų inžinierių s-gai, Amerikos neardomųjų bandymų s-gai (*American Society for Nondestructive Testing*). Paskelbė moksl. straipsnių, dalyvavo MKS. Veikė studentų s-goje, Ateitininkų fed-jos narė.

UŽGIRIENĖ Ina (**Čepėnaitė;** 1937.XII.Kaune – 1998.VIII.2 Worcesteryje, MA; palaidota Kauno Petrašiūnų kapinėse), psichologė. Isto-

Ina Užgirienė

riko P. Čepėno duktė, gydytojo V. I. Užgirio žmona. Ph. D. (1962). 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją. Mokėsi Uchte pabėgėlių stovyklos g-joje. 1949 persikėlė į JAV. Gyvendama Čikagoje, IL, Ilinojaus un-te Urbanoje studijavo psichologiją (1960 magistrė); šiame un-te apgynė disertaciją apie situacinių faktorių poveikį vaiko raidai. 4 metus ten pat dirbo profesore asistente ir vykdė intelekto raidos kūdikystėje moksl. tyrimus. Nuo 1966 dėstė Clarko un-te Worcesteryje, MA; profesorė (1973). Nuo 1983 vadovavo Psichologijos, vėliau ir Pedagogikos skyriams. Moksl. tyrimų sritis: motinos ir vaiko sąveika, mąstymo, bendravimo teorijos problemos. Parašė (ir su kitais) 6 knygas; su J. Mc Huntu parašyta kn. *Assessment in Infancy* (1975, II leid. 1989) išversta į keletą kalbų. Išspausdino straipsnių psichologijos žurnaluose, perskaitė daug referatų mokslininkų suvažiavimuose. Su Fulbrighto stipendija 1982 dėstė Utrechto un-te, Olandija. Bendradarbiavo *Aiduose, Mūsų vytyje, Lituanistikos instituto darbuose, Psichologijoje.* Buvo Vaiko raidos tyrimų ir Amerikos psichologų (1979 suteiktas ypatingosios narės vardas) s-gų narė. Žrn. *Child Development* ir *American Journal of Mental Deficiency* redakcinių kolegijų narė. Nuo 1988 lankydamasi Lietuvoje, talkino psichologams, 1988 ir 1992 VU skaitė paskaitas. Buvo VDU Atkuriamojo senato narė ir patarėja. Nuo 1997 Lietuvos psichologų s-gos (viena jos įkūrėjų) garbės narė. Buvo Akademinio skautų sąjūdžio filisterė. Lituanistikos in-to narė, vadovavo Psichologijos skyriui. *Mūsų praeityje* (1993) išspausdino prisiminimus: *Mano tėvas – Pranas Čepėnas.*

UŽGIRIS Eigidijus (g. 1941.I.11 Vilniuje), fizikas. Ph. D. (1968). Persikėlęs į JAV, 1962 Ilinojaus un-te Champaigne ir Urbanoje įgijo ba-

Eigidijus Užgiris

kalauro, 1964 Harvardo un-te Cambridge, MA, – magistro, vėliau daktaro laipsnį. 1968–69 dirbo Harvardo un-te, 1969–70 Colorado un-to Jungtiniame astrofizikos in-te. Nuo 1970 Bendrųjų elektros tyrimų ir plėtros centro Schenectady, NY, biofizikas. Darbų sritis: lazerinė fizika, lazerio spindulio skaidymas ir spektroskopija, biofizika ir imunologija. Domisi daile, lieja akvareles. Priklauso Amerikos fizikų, biofizikų d-joms, Amerikos gamtos mokslų puoselėjimo d-jai, *Sigma Xi* d-jai. Dalyvavo tarpt. konferencijose, bendradarbiauja *Biophysics Journal, Biochemistry, Physical Review, Journal of Immunological Methods.*

UŽGIRIS Šarūnas Carlas (g. 1936.XII.17 Pužiškiuose, Tauragės aps.), mechanikos inžinierius. Chemikės A. M. Užgirienės vyras. Ph. D. (1966). 1944 pasitraukė iš Lietuvos. 1950 persikėlęs į JAV, 1958 Ilinojaus un-te Urbanoje įgijo inžinerijos bakalauro, 1963 Ilinojaus technologijos in-te Čikagoje, IL, – magistro, vėliau – daktaro laipsnį. Studijuodamas priklausė korp. *Kęstutis*, 1957–58 buvo Liet. studentų s-gos v-bos narys, 1956–65 ateitininkų fondo iždininkas. Nuo 1961 Ilinojaus technologijos in-to asistentas, 1966–74 profesorius asistentas. Dirbo ir moksl. tiriamąjį darbą (tyrinėjo mech. sistemas ir jų automatinę kontrolę). 1969–74 Dujų technologijos in-to, Ilinojaus technologijos tyrimų in-to, b-vės *Reaction Dynamics* konsultantas. 1971 Skokie, IL, įkūrė b-vę *Triodyne*, konsultuojančią mech. sistemų saugos klausimais; nuo 1975 šios b-vės prezidentas. 1973 su kitais sukūrė eksperimentinį automobilį su raketiniu varikliu *Blue Flame* (juo važiuojant pasiektas pasaulio greičio rekordas – 1003,65 km/h), gavo patentą. Dalyvauja moksl. konferencijose, bendradarbiauja profesinėje spaudoje (*Applied Mechanics Reviews, Mechanical Engineering, Journal of Engineering for Industry*). Priklauso Nacionalinei ir Ilinojaus profesionalių inžinierių d-joms, Amerikos mechanikos inžinierių (ASME International Fellow), Amerikos saugos inžinierių, Automobilizmo inžinierių d-joms (pelnė šios d-jos Ralpho R. Teetorio apdovanojimą), Nac. saugos tarybai, Amerikos nac. standartų in-tui. Ateitininkų korp. *Kęstutis* narys filisteris. Veikia JAV LB, yra rėmėjas.

UŽGIRIS Vytautas Ignas (g. 1931.XI.20 Pužiškiuose, Tauragės aps.), gydytojas fiziologas. Psichologės I. Užgirienės vyras. Ph. D. (1968). Persikėlęs į JAV, baigė Ilinojaus un-tą Čikagoje, IL; 1959 įgijo chem. bakalauro, 1961

Šarūnas Carlas Užgiris

Vytautas Ignas Užgiris

med. magistro, 1968 – daktaro laipsnį. 1966–79 dirbo Harvardo Sveikatos apsaugos m-loje Bostone, MA. Nagrinėjo progesterono įtaką fermentų kiekiui kepenų ląstelėse. Priklauso amer. profesinėms org-joms. Bendradarbiauja med. žurnaluose. Rėmė P. Čepėno kn. *Naujųjų laikų Lietuvos istorija* (2 t., 1977–86) leidimą. 1981 dalyvavo IV MKS Čikagoje.

V

VACBERGAS Petras (1907.XII.18 Steponiškiuose, Pasvalio vls., Biržų aps. – 1987.X.6 Čikagoje, IL), smuikininkas, chorvedys. 1925–30 mokėsi Klaipėdos muz. m-loje, gavo mokytojo diplomą. 1930–35 mokytojavo Joniškio g-joje, 1935–40 Tauragės mkt. seminarijoje; vadovavo šios seminarijos chorui, su juo koncertavo Rygos radiofone ir Rygos lietuviams, Klaipėdos apygardos m-lų chorų varžybose užėmė I vietą. Vadovavo ir Tauragės šaulių chorui. Šaulių s-gos 20 metų sukakties proga surengtame chorų konkurse gavo I premiją. 1941–44 dėstė Šiaulių mkt. seminarijoje. Buvo Šiaulių operetės chormeisteris, Kultūros d-jos choro vadovas. Pasitraukęs į Vokietiją, 1946–49 vadovavo stovyklų chorams. Vėliau apsigyveno JAV. Čikagoje buvo *Dainavos* ansamblio chormeisteris. 1976 vadovavo Šaulių s-gos chorui Čikagoje.

Petras Vacbergas

VADOPALAS Antanas (1898.VI.24 Smilgiuose, Daujėnų vls., Panevėžio aps. – 1979.IV.18 Long Beache, CA), ekonomistas, visuomenininkas. Mokėsi Panevėžio g-joje, kurią baigė 1916 evakuacijoje Rusijoje. Vienus metus studijavo ekonomiką Sankt Peterburgo politechnikos in-te, buvo mobilizuotas į kariuomenę. 1918–19 tiesė geležinkelius Rusijoje. 1920 grįžo į Lietuvą ir iki 1934 dirbo Valstybės kontrolėje Kaune. 1922–27 dar studijavo ekonomiką Lietuvos un-te. 1934–39 finansų revizorius Klaipėdoje, vėliau Vilniuje. 1941 pasitraukė į Vokietiją. 1950–51 Diepholzo liet. g-joje dėstė istoriją ir geografiją. 1951 persikėlė gyventi į JAV. Kurį laiką Čikagoje, IL, dirbo f-ko darbininku, vėliau finansų b-vėje. Aktyviai dalyvavo liet. veikloje: korp. *Neo-Lithuania*, Lietuvių kalbos ir Istorijos (1958–62 Revizijos k-jos narys, 1963 v-bos vicepirmininkas) d-jų, Panevėžiečių klubo narys. Parašė daug straipsnių istorijos, antropologijos, etimologijos klausimais, išleido keletą knygelių: *Iš kur galėjo kilti vardas Lietuva?* (1954), *Vardai dumblynams ir durpynams* (1966), *Lietuvių antropologiniai tipai* (1972). Monografijos *Panevėžys* (1963) vienas sumanytojų ir leidėjų. LE bendradarbis.

VAICEKAUSKAS Leonas (1892.III.18 Igliaukoje, Marijampolės aps. – 1963.VIII.18 Kearny, NJ), kunigas, visuomenininkas. 1910 baigė Rezeknės realinę m-lą (Latvija). 1910–12 mokėsi Sankt Peterburgo kun. seminarijoje. 1913 atvyko į JAV. Orchard Lake, MI, baigė kun. seminariją ir 1917 buvo įšventintas kunigu. 1919–25 vikaras Šv. Jurgio parapijoje Niagara Fallse, NY, 1926–31 Šv. Mykolo parapijoje Bayonne,

NJ. Nuo 1931 Sopulingosios Motinos parapijos Kearny klebonas; pastatydino bažnyčią, kleboniją, įsteigė kelias liet. katal. d-jas. 1931 skyrė lėšų parvežti komp. Č. Sasnausko kūną iš Sankt Peterburgo (tuomet Leningradas) į Kauną. Rėmė liet. spaudą, Šaulių s-gą. Išleido komp. J. Žilevičiaus suredaguotus Č. Sasnausko muz. kūrinius *Lietuviška muzika* (1950) ir J. Žilevičiaus parengtą biografiją *Česlovas Sasnauskas* (1953), parašė pjesę *Gims tautos genijus* (1954).

VAIČAITIS Jonas (John **Vaich;** 1907 Scrantone, PA – 1969 JAV), karilionininkas, vargonininkas. Vargonininkavo Scrantone ir Hasletone, abu PA. 1929–34 Belgijoje mokėsi Lemmenso muz. in-to Varpų ir bažnytinės muz. skyriuje. Koncertavo Belgijoje ir Olandijoje. Grįžęs į JAV, 1935 surengė varpų muz. koncertą Rockefellerio Centre Niujorke, NY. 1936 dalyvavo Kanados karilionininkų kongrese, surengė koncertus Otavoje ir Toronto (skambino *Lietuva brangi, Kam šėrei žirgelį* ir paties sukurtą preliudą). 1938 karilionų koncerte (skambino 50 varpų) Norwoode, MA, atliko ir liet. kūrinių. Bostone, MA, išleistos dvi koncertų plokštelės.

VAIČAITIS Rimas (g. 1941.IV.30 Šakiuose), aeronautikos inžinierius. Ph. D. (1970). Columbijos un-to Niujorke, NY, garbės profesorius (1990). Kauno technologijos un-to garbės daktaras (1993). Lietuvos MA narys (1995). 1960 persikėlė į JAV. 1967 Ilinojaus un-te Champaigne ir Urbanoje įgijo bakalauro, 1968 – magistro, vėliau – daktaro laipsnį (1984 išrinktas aeronautikoje labiausiai pasižymėjusiu šio un-to absolventu). Nuo 1970 dėsto skysčių ir deformacijų mechaniką, vibrotechniką Kolumbijos un-te; iki 1975 profesorius asistentas, 1975–80 asocijuotas profesorius, profesorius (1980), nuo 1999 katedros vedėjas. 1972 dar ir Princetono un-to, NJ, vizituojantis profesorius. Nuo 1977 Columbijos un-to Guggenheimo aviacijos in-to (*Guggenheim Air Flight Structures Institute*) direktorius. Dar dirbo vizituojančiu mokslininku: 1976–77 ir 1984 NASA tyrimų centre Langley, VA, 1992 – Wright-Pattersono aviacijos bazėje. Konsultuoja JAV kariuomenės įstaigas bei laboratorijas, Nac. standartų biurą, Reaktyvinių variklių laboratoriją, įv. b-ves. Paskelbė >100 moksl. straipsnių. 1981 Guggenheimo in-te padarė patentuotą išradimą. VI MKS (1989) moksl. programos pirmininkas. 1989–96 VDU Atkuriamojo senato narys. 1990 įkūrė stipendijų Lietuvos studentams fondą, yra jo administratorius. Nuo 1993 TF direktorius, Lėšų skirstymo k-to pirmininkas. Priklauso Amerikos aeronautikos ir astronautikos, Tarpt. akustikos ir vibrotechnikos in-tams, Amerikos statybos inžinierių, *Sigma Xi, Sigma Gamma Tau* d-joms, Niujorko mokslų akademijai.

Rimas Vaičaitis

VAIČAITIS Stasys (1914.IX.5 Mahanoy City, PA – 1983.I.6 Frackville, PA), visuomenininkas. Mokėsi Marianapolio koledže, CT. Įstojęs į Lietuvos vyčių org-ją, buvo centro v-bos sekretorius, 1978–79 centro v-bos pirmininkas kultūros reikalams. Jau mokydamasis pradėjo bendradarbiauti *Drauge, Darbininke, Garse, Laive, Vytyje*. 1978 suorganizavo *Žarijos* chorą, su kuriuo gastroliavo daugelyje liet. parapijų Allentowno vyskupijoje. Populiariai švedų protestantų giesmei *O Dieve, kaip didis Tu esi* sukūrė liet. tekstą. Mokė liet. k. ir Lietuvos istorijos Frackville lituanistinėje m-loje. Lietu-

vos reikalais kalbėdavo vietinėse amer. radijo laidose iš Carmelio ir Harrisburgo, su kitais rašydavo peticijas Kongreso nariams.

VAIČEKAUSKAS Povilas (g. 1926.VI.21 Skapiškyje, Rokiškio aps.), statybos inžinierius, visuom. veikėjas. Mokėsi Zarasų g-joje. 1944–45 dalyvavo Lietuvos laisvės kovos sąjūdyje, buvo Skapiškio apyl. *Algimanto* apygardos partizanas (slap. *Klevas*). 1946–49 studijavo Kauno un-te, 1949 dirbo Vilniaus un-to Gamtos f-te. 1956 sov. saugumo areštuotas, kalintas Vilniuje, Sibiro lageriuose. 1956 grįžo į Lietuvą, 1957–61 dirbo inžinieriumi Vandens ūkio projektavimo in-te Kaune, 1961–79 Miestų statybos projektavimo in-to Kauno filiale. 1964 baigė Kauno politechnikos in-tą. 1979 emigravo į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1979–83 dirbo *Chicago, Bartkus and Associates* b-vėje braižytoju, inžinieriumi projektuotoju, 1981–82 b-vėje *Alen and Garcia* projektuotoju, 1984–91 Loretto ligoninės Čikagoje techn. priežiūros skyriuje. 1979 liudijo JAV Kongrese apie žmogaus teisių pažeidimus Sov. Sąjungoje. Nuo 1980 Lietuvių politinių kalinių, nacių ir sovietų konc. stovyklų kalinių s-gos narys (nuo 1995 v-bos narys, iždininkas). 1984–90 Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos s-gos v-bos narys. 1987–95 atstovavo ALRKF ALTe. Priklauso Lietuvių fronto bičiulių org-jai (1990–91 Čikagos sk. pirmininkas), Krikščionių demokratų s-gai. Nuo 1994 Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio atstovas JAV ir Kanadai. 1983–86 bendradarbiavo leidžiant B. Kviklio kn. *Lietuvos bažnyčios*. 1995 *Drauge* išspausdino straipsnių seriją *Partizaninio pasipriešinimo 1944–45 m. ištakos*. Priklauso ALIAS (1980–83 v-bos narys). Yra Partizanų šalpos k-to prie JAV LB socialinių reikalų sk. narys. Apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu (2002).

Povilas Vaičekauskas

VAIČIULAITIS Antanas (1906.VI.23 D. Šelviuose, Vilkaviškio vls. ir aps. – 1992.VII.22 Vašingtone, DC; 1999 perlaidotas Vilkaviškyje), rašytojas, lit-ros kritikas, vertėjas. 1927 baigęs Vilkaviškio *Žiburio* g-ją, Lietuvos un-te Kaune studijavo lietuvių, prancūzų filologiją ir pedagogiką. 1934–35 mokytojavo Kauno jėzuitų g-joje. 1935–38 studijas tęsė Prancūzijoje: Sorbonoje ir Grenoble un-te. 1938–40 dirbo Eltoje ir skaitė naujosios liet. lit-ros paskaitas VDU. 1940 tarnavo Lietuvos pasiuntinybėje Italijoje. Iš Romos 1940 persikėlė į JAV. 1941–45 dėstė Marianapolio koledže Thompsone, CT, 1945–47 Brooklyne, NY, redagavo savaitraštį *Amerika*. 1947–51 Scrantono un-te, PA, dėstė pranc. kalbą. 1951–76 dirbo *Amerikos balso* Liet. skyriuje Niujorke ir Vašingtone. Lit. kūrybą (eilėraščius) pradėjo spausdinti 1925 *Krivulėje*. Vėliau išleido novelių kn. vaikams: *Vakaras sargo namelyje* (1932, II leid. 1976), *Vidudienis kaimo smuklėje* (1933), *Pelkių takas* (1939). Apysakoje jaunimui *Mūsų mažoji sesuo* (1936, II leid. 1970) psichol. problemos keliamos krikščioniškojo humanizmo dvasia. Populiariame psichol. romane *Valentina* (1936, II pataisytas leid. 1951) vaizduojama poetiška, tragiškai pasibaigusi jaunuolių meilės istorija, svarstomi būties klausimai. JAV išleido apsakymų kn.: *Kur bakužė samanota* (1947), *Vidurnaktis prie Šeimenos* (1986), rinktinę *Pasakojimai* (1955), *Tavo veido šviesa* (1989), pasakų rink. *Auksinė kurpelė* (1957), *Pasakos* (1989 Vilniuje), legendų rink. *Gluosnių daina* (1966, V. Krėvės premija), eil. rinkinį *Ir atlėkė volungė* (1980). Beletristikai būdinga impresionistinis pasakojimas, intuityvus suvokimas, gamtos įasmeninimas, realizmo ir poetiškumo darna, sakinio melodingumas. Parašė

Antanas Vaičiulaitis

kritikos straipsnių ir recenzijų (dažnai A. Raginio slap.), studiją *Natūralizmas lietuvių literatūroje* (1936), str. rink. *Knygos ir žmonės* (1992 Vilniuje). Kn. *Visuotinė literatūros istorija* (II d., 1932), *Lietuvių literatūra svetur* (1968), *Lietuvių egzodo literatūra. 1945–1990* (1992) vienas autorių. Su kitais parengė lit. chrestomatijas: *Naujieji skaitymai* (2 d., 1936–37), *Lietuvių poezijos antologija* (1954). Anglų k. 1942 išleido *Outline History of Lithuanian Literature* (1945 ir ispanų k.), bendradarbiavo žrn. *Books Abroad*, apie liet. lit-rą rašė ir esperanto, latvių, estų kalbomis. Paskelbė kelionių įspūdžių: *Nuo Sirakūzų ligi šiaurės elnio* (1937), *Italijos vaizdai* (1949, LRD premija). Bendradarbiavo *Židinyje, Literatūros naujienose, Šviesos keliuose, Naujojoje romuvoje, Gimtojoje kalboje, Darbininke, Amerikoje, Drauge* ir kt. Redagavo *Ateitį, Dienovidį, Studentų žodį* (1934–43), *Žinijos* leidžiamą *Skaitymų biblioteką* (nuo 1938), žrn. *Vytis, Aidai* (1950–64). Iš pranc. k. išvertė: O. Milašiaus *Poemos* (1931) ir misteriją *Miguel Manara* (1937), F. Mauriac *Jėzaus gyvenimas* (1936) ir *Gimdytoja* (1939), A. Maurois *Sielų svėrikas* (1932), J. Brète *Mano dėdė ir mano klebonas* (1934), iš vokiečių k.: G. Lessingo *Emilia Galotti* ir *Minna von Barhelm* (rankraščiai liko Lietuvoje). Kūrinių yra išversta į anglų (*Noon at a Country Inn*, 1965), italų, ispanų, vokiečių, čekų, latvių (*Valentina*) kalbas. J. Aisčio, B. Brazdžionio, S. Nėries eilėraščių vertimų paskelbė ir pranc. žrn. *Ygdrasil*. Liet. lit-ros apžvalgas rašė Amerikos katal. enciklopedijai. Žmona Joana 1994 įsteigė A. Vaičiulaičio lit. premiją, kas antri metai skiriamą už geriausią liet. apsakymą, 2000 archyvą perdavė Maironio literatūros muziejui Kaune.

VAIČIUS Juozas (1906.I.25 Milvydiškiuose, Ylakių vls., Mažeikių aps. – 1969.I.15 Santa Monicoje, CA), lakūnas. Lietuvos karo aviacijos majoras (1938). 1925 baigęs Telšių g-jos 8 klases, įstojo į Karo m-lą Kaune; 1927 ją baigė leitenanto laipsniu ir paskirtas į 3-iąjį artilerijos pulką. 1930 komandiruotas į Aukštųjų karininkų kursų Aviacijos skyrių. 1931 baigęs kursus, paskirtas į II eskadrilę II rango karo lakūnu. 1932 perkeltas į Aviacijos m-lą. Nuo 1933 I rango karo lakūnas, 1934 pakeltas kapitonu. Nuo 1935 Karo aviacijos m-los puskarininkių lakūnų klasės vedėjas, nuo 1938 VII eskadrilės (naikintuvų grupė) vadas. 1940 paskirtas V eskadrilės vadu ir perkeltas iš Kauno į Zoknius. Dėl skraidymų dideliuose aukščiuose smarkiai susilpnėjus klausai, 1940 pačiam prašant paleistas į atsargą. 1941–44 dirbo Kauno un-to klinikose. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Kurį laiką buvo Kempteno liet. stovyklos policijos viršininkas. 1949 su šeima persikėlė į JAV, įsikūrė Cicero, IL. Nuo 1960 gyveno Santa Monicoje. Rūpinosi Lietuvos nepriklausomybės reikalais, rėmė liet. veiklą. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (1936), karo lakūno garbės ženklu *Plieno sparnai* (1938).

VAIČIUS Kazimieras (g. 1913.X.28 Užliekniuose, Viekšnių vls., Mažeikių aps.), gydytojas. VDU Med. f-te studijavo mediciną. Bendradarbiavo *Lietuvos aide* ir ūkininkų spaudoje. 1944 pasitraukęs į Vakarus, med. studijas tęsė Vienos, Grazo, Austrija, Leipzigo ir Müncheno, Vokietija, un-tuose. Atvykęs į JAV, dirbo Niujorko ir Ilinojaus valstijose, vėliau Floridoje. Amerikos šeimų terapeutų akademijos vienas steigėjų.

VAIČIUS Stasys (g. 1906.XI.12 Nasrėnuose, Salantų vls., Kretingos aps.), žemės ūkio ekonomistas, mecenatas. Dalyvavo Šaulių s-gos

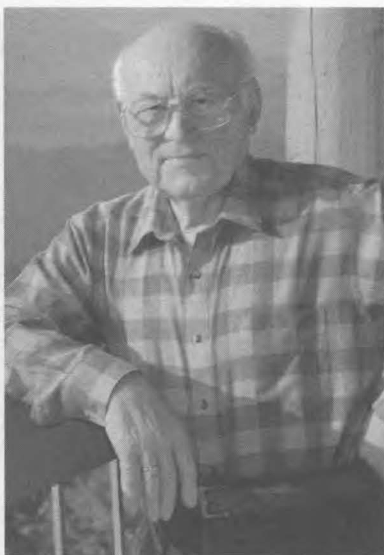
veikloje (nuo jos įsikūrimo), 1923 Klaipėdos sukilime. 1926 baigęs Plungės *Saulės* g-ją, įstojo į Lietuvos un-to Gamtos-matematikos f-tą, po metų studijas tęsė Žemės ūkio akademijoje Dotnuvoje, 1932 baigė diplomuotu agronomu – ž. ū. ekonomistu. Dar studijuodamas pradėjo dėstyti sąskaitybą akademijoje. 1934–37 buvo akademijos ūkio administratorius. 1937 paskirtas Marijampolės cukraus f-ko direktoriumi. 1940.VIII.6 sov. okupantų suimtas ir kalintas Marijampolės kalėjime iki karo pradžios (šeima ištremta). Išlaisvintas grįžo į cukraus f-ką ir jam vadovavo, 1944 pasitraukė į Vakarus. Per Austriją atvyko į Augsburgą, Vokietija. Persikėlęs į JAV, 3 metus dirbo automobilių f-ke Detroite, MI, vėliau apsigyveno Čikagoje, IL. Priklausė Liet. agronomų s-gai. 2001 didele auka parėmė vysk. M. Valančiaus paminklo statybą ir gimtinėje (Nasrėnuose) pastatydino pensionatą polit. kaliniams ir tremtiniams.

VAIČJURGIS Juozas (1916.VII.31 Šilėnuose, Šiaulių vls. ir aps. – 1989.II.1 Bostone, MA), karininkas, inžinierius. 1936 baigė Šiaulių g-ją, 1939 Karo m-lą Kaune. Buvo 7-ojo pėstininkų Butageidžio pulko Tauragėje karininkas. 1940 sovietams okupavus Lietuvą, iš tarnybos pasitraukė. 1941.II.20 per Eržvilką (padedant klebonui A. Petraičiui) pasitraukė į Klaipėdos kraštą. Iš ten kaip LAF narys kartu su M. Naujokaičiu slapta grįžo į Lietuvą organizuoti sukilimo. Buvo sužeistas, suimtas, kalintas Tauragėje ir Kaune. Nuteistas tremčiai į Sibirą, prasidėjus karui, išlaisvintas. Dalyvavo Birželio sukilime ir 1942–44 antinacinėje rezistencijoje – LLKS, LLA dalyvis. Buvo suorganizavęs didelį LLA junginį Šiaulių–Radviliškio apylinkėse. 1944 pasitraukė į Vokietiją, iš ten 1949 persikėlė į JAV. 1953–65 vakarais studijavo Northeasterno un-te Bostone, įgijo inžinerijos bakalauro laipsnį. Veikė Skautų s-goje (nuo 1930): skautininkas, tuntininkas Bostone, Liet. skautų brolijos vadijos narys (1974). Priklausė ALIAS, LTS, *Ramovei* (tvarkė Bostono sk. archyvą).

VAIDELYS Jonas (1904.VI.19 Kačerginėje, Zapyškio vls., Kauno aps. – 1975.IV.20 Čikagoje, IL), spaudos darbuotojas. Katal. ir tautininkų spaudoje rašė straipsnius ir knygų recenzijas. Veikė pavasarininkų org-joje. Užrašė nemažai tautosakos, taip pat ir sov. okupantus pašiepiančią slaptą kūrybą. Pats yra sueiliavęs satyr. dainų. Rinko medžiagą pogrindžio archyvams. Įsijungęs į pasipriešinimą, 1944 pavasarį padėjo liet. kovotojams įsigyti ginklų. Grįžtant sov. okupantams, pasitraukė į Vokietiją. Su kitais 1945 Augsburge įsteigė *Žiburių* savaitraštį, kurį laiką jo redaktorius ir administratorius. Persikėlęs į JAV, gyveno Čikagoje. Buvo *Sandaros* techn. redaktorius.

VAIDYLA Mykolas (1902.II.27 Biržuose – 1976.VII.12 Čikagoje, IL), žurnalistas, visuomenininkas. Baigęs Vilniaus liet. g-ją, apie 1922–23 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje. Vadovavo SLA Čikagos 36-ai kuopai ir Švietimo k-jai. Nuo 1929 redagavo savaitraštį *Sandara.* ALTS vadovybės narys, nuo 1940 jos atstovas ALTe. Buvo ALTo iždininkas. Lietuvos reikalais dažnai lankėsi JAV Kongrese ir Baltuosiuose Rūmuose. Dalyvavo Tėvynės mylėtojų d-jos veikloje.

VAIKŠNORAS Antanas Juozas (1918.IX.5 Du Boise, PA – 1973.IX.28 Clevelande, OH), dailininkas. Baigęs vid. mokslą, iki 1942 Clevelando dailės in-te studijavo taikomąją dailę, tapybą, grafiką, skulptūrą. Studijuodamas iliustravo J. Mason Browno kn. *All Hands,* K. S. Karpio *Alpis.* Nuo 1943 tarnavo JAV kariuomenėje, dalyvavo II pasaul. kare. Po karo Clevelande dirbo meno vadovu pramoninės dailės projektavimo agentūroje. Aliejumi, akvarele, kt. technikomis daugiausia kūrė peizažus (*Krautuvės fasadas, Visas pasaulis yra scena, Šiaurės Afrika, Abstraktus gamtovaizdis*). Ankstyvieji kūriniai realistiniai, vėliau dauguma abstraktūs, savitos, lyriškos ar mistiškos (ypač paskutinieji) nuotaikos, šviesių spalvų. Dalyvavo kasmetinėse parodose Clevelande, Pittsburghe, PA, Vašingtone, DC, Niujorke, NY, Čikagoje, IL. 1957 ir 1958 Clevelande, 1959 Dallase, TX, surengė individualių parodų. Pelnė apdovanojimų (Clevelando dailės muziejaus 23 premijos). Nuo 1954 Amerikos akvarelistų d-jos narys.

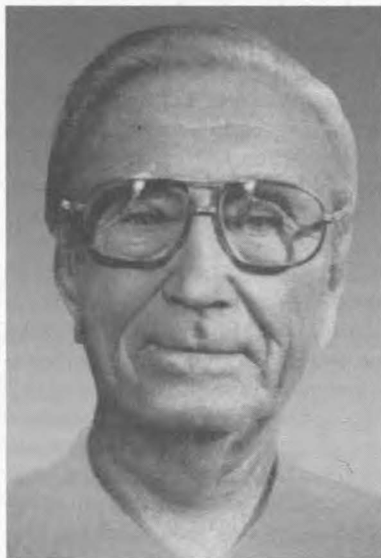

Vladas Vailionis

VAILIONIS Vladas (1922.VII.27 Ročkiuose, Seirijų vls., Alytaus aps. – 1994.II.28 Čikagoje, IL), miškininkas, mechanikos inžinierius, rašytojas. 1942 baigė Vilniaus vid. miškų m-lą. 1942–44 N. Vilnios urėdijos girininkas. 1944 per Rytprūsius pasitraukė į Vokietiją. 1945–46 mokytojavo Ansbacho pabėgėlių stovyklos liet. g-joje; 1947–51 dirbo liet. sargybų kuopų prie JAV kariuomenės Emigracinio skyriaus vedėju. 1951–56 PLB Nürnbergo apygardos pirmininkas ir BALFo įgaliotinis šioje apygardoje; atstovavo lietuviams Vokietijos įstaigose. 1956 su šeima persikėlė į JAV. Purdue un-te West Lafayette, IN, studijavo anglų k. ir mechanikos inžineriją. 1956–79 dirbo mechaniku, 1979–87 mechanikos inžinerijos dėstytojas. Dainavo choruose (nuo 1938). Parašė romanus *Sunaikintos pastangos* (1974, išsp. *Drauge* ir 1996 Lietuvoje), *Likimo audrose* (1976, išl. Londone), novelių. Nuo 1983 LRD narys.

VAILOKAITIS Juozas (1922.XII.13 Šiauliuose – 1987.III.14 Čikagoje, IL), teisininkas, inžinierius. Mokėsi Kauno jėzuitų g-joje. 1942 baigęs suaugusiųjų g-ją, VU studijavo teisės mokslus. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1946–47 tęsė studijas UNRRA un-te Münchene. 1950 persikėlė į JAV; dirbo automobilių įmonėje, vakarais studijavo inžineriją. 1967 įsteigė *Sark Associates, Inc.–Structured Mechanical Engineers and Detailers* b-vę. Bendradarbiavo plieno apdirbimo, konsultacinėse b-vėse. Sukūrė plieno konstrukcijų projektų (konvejerių sistemos ir vėdinimo ortakiai b-vei *Bethlehem Steel* Gary, IN; plieno paminklas M. Krupavičiui Čikagos kapinėse).

VAINAUSKAS Jonas (1906.V.23 Jakiškiuose, Joniškio vls. – 1987.XI.7 Pompano Beache, FL), dailininkas. Baigė Taikomojo meno m-lą. 1934 Kaune įsteigė (su giminaičiais Preikštais) baldų įmonę. Suprojektavo savitos konstrukcijos, originalaus dekoro baldų. Dalyvavo parodose, gavo apdovanojimų. Pasitraukęs iš Lietuvos, apsigyveno Austrijoje. Įsteigė medžio drožinėjimo įmonę ir m-lą (mokėsi 15 mokinių). Dalyvavo parodoje Klagenfurte; pelnė parodos diplomą. 1948 atvyko į D. Britaniją. Kurį laiką gyveno Yorkshire. Iš medžio išdrožė portretų, figūrinių, rel. tematikos kompozicijų. Dalyvavo parodoje Edinburghe. 1950 persikėlė į Londoną, po metų – į Kanadą. Dirbo P. Reginos b-vėje. Sukūrė įv. baldų, skulptūrų Šv. Jono bažnyčiai Toronto (*Triumfuojan-*

Jonas Vainauskas

tis Kristus, Aušros Vartų Madonos bareljefas), Kanados lietuvių namams. Skulptūros realistinės, puikiai naudojamos medžio savybės. 1968 persikėlė į JAV, gyveno Los Angeles, CA, vėliau Floridoje. Dalyvavo liet. renginiuose.

VAINAUSKAS Pranas (1899.I.26 Gasčiūnuose, Joniškio vls., Šiaulių aps. –1979.VI.18 Niujorke, NY), teisininkas, visuom. veikėjas, politikas. Mokėsi Mintaujos, Latvija, M. Yčo liet. g-joje Voroneže, Rusija, 1919 baigė Šiaulių g-ją. Nuo 1911 ateitininkas, nuo 1915 LKDP narys, nuo 1927 centro k-to narys. Lietuvos kariuomenės savanoris. 1922 baigė Karo m-lą Kaune; atsargos leitenantas. 1922–27 VDU studijavo teisę. 1923 Klaipėdos sukilimo dalyvis. 1923–24 Kauno aps. žemės tvarkytojas, 1924–26 Žemės reformos dep-to direktorius, 1927–34 Finansų m-jos vyr. referentas. 1934–39 Klaipėdos uosto muitinės viršininkas. 1939.III.22 dalyvavo derybose su Vokietija dėl laisvosios zonos Klaipėdos uoste, 1939–40 šios zonos v-bos narys. 1941 Lietuvos laikinosios vyr-bės prekybos ministras. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946-49 Lietuvos Raudonojo Kryžiaus vyr. v-bos narys. 1949 atvyko į JAV. 1949–58 krikščionių demokratų partijos išeivijoje centro k-to pirmininkas, nuo 1951 Vid. Europos krikščionių demokratų s-gos tarybos ir jos vykd. k-to narys. 1958 dalyvavo krikščionių demokratų tarpt. konferencijoje Briuselyje. Nuo 1951 Lietuvos laisvės k-to ir Lietuvos išlaisvinimo k-to narys, liet. delegacijos narys Pavergtųjų tautų seime. Popiežiaus Leono XIII fondo narys. Nepriklausomos Lietuvos ir JAV liet. spaudoje daug rašė polit. temomis.

VAINIUS Jonas (g. 1953.I.20 Brooklyne, NY), finansininkas, visuomenininkas. Baigė Maironio lituanistinę m-lą. Studijavo ekonomiką Niujorko un-te, NY, 1974 įgijo bakalauro laipsnį, 1976 – finansų ir tarpt. prekybos magistro laipsnį. Dirbo finansų ir investicijų įstaigose finansų kontrolieriumi, nuo 1997 elektroninių sistemų diegimo finansų bei prekybos įstaigose konsultantas. Šoko *Tryptinio* tautinių šokių ansamblyje, buvo veiklus ateitininkas, Studentų s-gos centro v-bos, kurį laiką – LRK SA tarybos narys. JAV LB Krašto v-bos vicepirmininkas. Nuo 1993 TF tarybos narys, 1993–97 Finansų k-jos pirmininkas. Prisidėjo prie TF atstovybės įsteigimo Vilniuje 1993.

VAINORAS Stasys (1909.IX.26 Palangoje – 1964.VI.29 Čikagoje, IL), žurnalistas. 1925 baigė Palangos keturmetę m-lą, 1930 Klaipėdos liet. g-ją. 1931–34 VDU studijavo ekonomiką. Nuo 1928 bendradarbiavo, vėliau dirbo spaudoje (*Lietuvos žiniose, Lietuvos keleivyje, Vakaruose, Lietuvos aide, Karyje* ir kt.). 1935–40 redagavo *Jūrą* (*Mūsų jūra*), daug rašė jūrine tematika. 1940–41 Kaune *Sodybos* redaktoriaus pavaduotojas. Vok. okupacijos metais palaikė ryšius su Lietuvos laisvės kovotojų s-ga, jos įgaliotas – su Latvijos ir Estijos antinacinio pogrindžio centr. vadovybėmis. 1944 vasarą areštuotas Latvijoje, kalintas Rygoje, vėliau Salaspilio konc. stovykloje. 1944 rudenį perkeltas į Stutthofą. Karui pasibaigus pateko Švedijos Raudonojo Kryžiaus globon, išvežtas į Švediją. 1949 atvyko į JAV. 1950–51 dirbo *Vienybės* redakcijoje Brooklyne, NY, 1951–64 *Naujienų* redakcijoje Čikagoje. Lietuvoje ir JAV paskelbė grožinės lit-ros vertimų.

VAISIKEVIČIUS Jonas (**Waickwicz;** g. Spenseryje, MA), JAV jūrų laivyno karininkas. Baigęs vid. m-lą, 1970–74 mokėsi JAV jūreivystės karo akademijoje. Tarnavo skrydžių treniruočių centre Pensacoloje, FL, Kristyje, TX, yra skraidęs per 4 tūkst. valandų. Tarnavo karo laivuose *USS Forestal* ir *USS Inchon*, dalyvavo penkiose jų dislokavimo Viduržemio jūroje ir Šiaurės Europoje operacijose. 1986 tarnaudamas karo laive *USS John F. Kennedy* Karibų jūroje gaisro metu iš povandeninio laivo išgelbėjo keliasdešimt jūreivių. Nuo 1995 tarnavo karo laivo *USS Nassau* vadovybėje, 1997–98 buvo jo kapitonas.

VAIŠNYS Juozas (1913.XI.1 Trakiškiuose, Marijampolės vls. ir apskr. – 2001.XII.19 Čikagoje, IL), kunigas jėzuitas, kalbininkas, žurnalistas, skautų veikėjas. LKMA narys (1977). 1934 baigė Marijampolės Rygiškių Jono g-ją ir įstojo į jėzuitų ordiną. Kurį laiką gyveno ir mokėsi jėzuitų vienuolyne Pagryžuvyje (Raseinių aps.). 1937 išvyko į Austriją, studijavo filosofi-

Juozas Vaišnys

ją Innsbrucko un-te. Vokiečiams okupavus Austriją, 1938 pasitraukė į Italiją, Gallarate 1940 įgijo filosofijos licenciato laipsnį. Vėliau studijavo teologiją Popiežiškajame Grigaliaus un-te Romoje. Kunigu įšventintas 1943 Romoje, dirbo Š. Italijoje: Novaroje vadovavo Marijos sodalicijai ir katal. jaunimui, Torino buvo jėzuitų namų viršininko pavaduotojas, nuo 1948 Genujoje – jėzuitų g-jos mokytojas. Skautas (nuo g-jos laikų). 1948 baigęs aukštuosius skautų vadovų kursus, buvo paskirtas Ligurijos provincijos skautų vadovų lavinimo vedėju. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje. 1963–69 Aušros Vartų parapijos kunigas Montréalyje, Kanada. Grįžęs į Čikagą, tęsė veiklą skautų org-joje: buvo brolijos, Amerikos rajono, seserijos (nuo 1976), LSS vyriausiasis dvasios vadovas, vadovavo įv. kursams, stovykloms ir suvažiavimams; 1956 pakeltas vyr. skautininku. Nuo 1989 veikė Akademiniame skautų sąjūdyje, buvo Filisterių s-gos Čikagos sk. pirmininkas. 1950 Čikagoje kartu su kitais jėzuitais pradėjo leisti rel. ir tautinės kultūros žrn. *Laiškai lietuviams*; 1950–63 ir 1969–2000 (iki uždarymo) šio žurnalo redaktorius. Jame ir kitoje spaudoje rašė jaunimo klausimais, organizuodavo kasmetinius rašinių konkursus. 1971–77 Lietuvių žurnalistų s-gos pirmininkas. Nuo 1977 Lituanistikos in-to narys. 1973–91 Pedagoginio lituanistikos in-to Čikagoje kalbos kultūros dėstytojas, lietuvių k. mokytojų vasaros kursų vedėjas. 1991–94 JAV LB Tarybos narys. Daug nuveikė, puoselėdamas išeivijos liet. kalbą: 1958–68 bendradarbiavo atgaivintoje *Gimtojoje kalboje*, 1970 įsteigė *Kalbos skyrelį* žrn. *Laiškai lietuviams*; jame dažnai pats rašydavo; kurį laiką globojo ir *Draugo* kalbos skyrelį (kalbininkas A. Klimas surinko ir 1976 *Kalbos patarimuose* išleido jo tvarkyto kalbos skyrelio straipsnius). Parengė lietuvių k. vadovėlių: *Dabartinė lietuvių kalbos rašyba* (1982), *Praktinė lietuvių kalbos vartosena* (1985). Apdovanotas LSS Lelijos, Padėkos (1966) ir Geležinio Vilko (1972) ordinais.

VAIŠNYS Juozas Rimvydas (g. 1937.III.12 Kaune), chemikas. Ph. D. (1959). Kauno technologijos un-to garbės daktaras (1993). Studijas Yale un-te New Havene, CT, 1956 baigė bakalauro laipsniu, toliau studijavo Kalifornijos un-te Berkeley, apgynė chemijos doktoratą. 1954–56 priklausė Liet. studentų s-gai, nuo 1955 *Santarai*. Nuo 1959 dėstė Yale un-te; profesorius. 1986–89 buvo šio un-to inžinerinių f-tų doktorantūros programų vedėjas. Nuo 1988 Kauno technologijos un-te skaito paskaitas (kursas *Sudėtingų sistemų modeliavimas*) magistrantams ir doktorantams, juos konsultuoja. Skaitė paskaitas *Jet Propulsion* laboratorijose Kalifornijoje, Maxo Plancko in-te Vokietijoje, I ir IV MKS Čikagoje (1969, 1981). Paskelbė straipsnių geofizikos, teorinės antropologijos ir paleontologijos, biologijos ir ekologijos klausimais. AABS, Amerikos chemikų ir fizikų d-jų narys.

VAIŠVILIENĖ Stasė (**Vilimaitė**; g. 1921.VIII.15 Mažeikiuose), pedagogė. 1941 baigė Šiaulių mkt. seminariją. 1941–44 mokytojavo Tirkšliuose, Laižuvoje; veikli ateitininkė. 1944 pasitraukusi į Vokietiją, gyveno Mainleuse, mokytojavo. 1946–47 buvo Dannenbergo liet. stovyklos vedėja. 1947 persikėlė į D. Britaniją, gyveno Coventry. 1951 apsigyveno Kanadoje; 1952–56 mokytojavo Montréalio lituanistinėje m-loje. 1961 persikėlusi į Čikagą, IL, iki

Stasė Vaišvilienė

Paulina Vaitaitienė

1963 dirbo Donelaičio lituanistinėje m-loje. 1963, baigusi Montessori kursus Greenwiche, CT, buvo viena Lietuvių Montessori (vėliau Z. ir L. Kriaučeliūnų) vaikų namų steigėjų, iki 1965 dirbo juose mokytoja. 1966–67 mokytojavo amerikiečių Near Northo Montessori m-loje. 1967 su kitais įkūrė Montessori m-lą Beverly, IL, buvo jos mokytoja, direktorė. Dirbo Vidurinės Amerikos Montessori mokytojų rengimo kursuose. Veikė Amerikos Montessori d-joje (v-bos pirmininkė; 1969 ir 1984 apdovanota d-jos žymenimis), Lietuvių mokytojų s-goje, JAV LB (1964–66 Švietimo tarybos atstovė ikimokyklinio amžiaus vaikų auklėjimui). 1985–89 redagavo žrn. *Mūsų vaikas*. 1987 lankėsi Lietuvoje. 1992 vedė Montessori seminarus Šiauliuose, Vilniuje, Mažeikiuose, 1993 – Šiauliuose ir Kaune (1992 ir 1993 už šį darbą apdovanota Lietuvos Montessori asociacijos žymenimis). 1994, 1995 ir 1996 Lietuvoje suorganizavo ir su kolegėmis vedė kursus Montessori darželių auklėtojoms. Bendradarbiauja period. spaudoje.

VAITAITIENĖ Paulina (g. 1920.VII.20 Ubiškiuose, Biržų vls. ir aps.), dantų gydytoja, tautodailininkė. Gydytojo J. Vaitaičio žmona. 1939 baigė Biržų g-ją, 1943 – VDU Med. f-to Odontologijos skyrių. Iki 1944 dirbo Kauno I poliklinikoje. Atvykusi į JAV, nuo 1966 Čikagoje, IL, kartu su M. Kraučiūniene organizuoja liet. tautodailės parodas, margučių marginimo ir šiaudinukų varstymo kursus. Parengė šiaudinukų varstymo instrukcijų. Priklauso LDGD, BALFui, Lietuvių moterų klubų fed-jai, Lietuvos dukterų d-jai. Aktyvi skautininkė, apdovanota skaučių seserijos ordinu.

VAITAITIS Albertas (g. 1925 Čikagoje), mechanikos inžinierius. Vid. mokslą pradėjo Lietuvoje – Pasvalyje, baigė 1946 Lübecke, Vokietija. Pabaltijo un-te Hamburge pradėjo studijuoti mech. inžineriją. 1949 atvyko į JAV. Atlikęs kar. tarnybą, Ilinojaus un-te studijavo elektros inžineriją ir 1956 gavo bakalauro laipsnį. Dirbo b-vėje *The Illuminating* Clevelande, OH. 1959 persikėlė į Denverį, CO. Registruotas profesionalus inžinierius Colorado valstijoje. Ilgą laiką dirbo *Martin* b-vėje Canaveralio kyšulyje Floridoje (raketų bandymo bazių projektavimas) ir Vandenburgo aviacijos bazėje, CA (elektros sistemų įrengimas). Nuo 1967 dirbo Vyriausiojoje aptarnavimo administracijoje (*General Services Administration*), nuo 1972 JAV pinigų kalykloje Denveryje (vyr. inžinieriumi). 1980–84 gyveno Rijade, Saudo Arabija; įgyvendinant Rijado miesto vandens tiekimo sistemos projektą, dirbo kaip

mechanikos ir elektros inžinerijos specialistas. Nuo 1985 gyveno ir dirbo Asuane, Egiptas; buvo Asuano užtvankos elektros jėgainės konsultantas, ėjo projekto vadovo pavaduotojo pareigas. Gyvendamas Clevelande aktyviai dalyvavo *Santaros-Šviesos* ir kitų liet. org-jų veikloje. Denveryje buvo vienas JAV LB Colorado apyl. steigėjų, su žmona Rūta subūrė liet. tautinių šokių grupę *Rūta*.

VAITAITIS Juozas (1910.II.16 Bliūdžiuose, Nemunėlio Radviliškio vls., Biržų aps. – 1993.VII.11 Čikagoje, IL), gydytojas. Dantų gydytojos, tautodailininkės P. Vaitaitienės vyras. 1931 baigė Biržų g-ją, 1939 – VDU Med. f-tą. Dirbo Raudonojo Kryžiaus ligoninėje Kaune. Atvykęs į JAV, 1952 išlaikė užsieniečiams gydytojams privalomus egzaminus. Nuo 1955 vertėsi priv. praktika, 1967–88 dirbo gydytoju Čikagoje. 1980–88 *Central Comm.* ligoninės Čikagoje Greitosios pagalbos skyriaus direktorius.

Juozas Vaitaitis

VAITAS Otonas (**Vaitkevičius;** 1924.II.26 Skuode, Kretingos aps. – 2001.VII.11 Bloomfield Hillse, MI), gydytojas. Medicinos daktaras (1954). Pasitraukęs į Vokietiją, 1945–46 priklausė Vokietijos studentų centro v-bai, vėliau Göttingeno un-to studentų v-bai, buvo jos pirmininkas. Vadovavo tautinių šokių grupei Göttingene, veikė ateitininkų fed-joje. 1949 atvyko į JAV. Frankfurto prie Maino un-te apgynė doktoratą. 1954–56 tobulinosi Dievo apvaizdos ligoninėje, 1956–57 – Hermano Kieferio ligoninėje (abi Detroite, MI). Nuo 1958 pradėjo verstis priv. praktika Livonijoje, MI, 1970 persikėlė į Farmington Hillsą, MI. Ilgą laiką buvo ALGD Michigano sk., ateitininkų sendraugių Detroito sk. pirmininkas.

VAITEKŪNAS Aleksandras (1911.VII.11 Plitiškyje, Vaškų vls., Biržų aps. – 1962.V.30 Niujorke, NY), chemikas. Ph. D. (1954). 1929 baigęs Linkuvos g-ją, studijavo chemiją Vienos technologijos in-te; 1934 įgijo chemijos inžinieriaus specialybę. 1934–39 Lietuvoje buvo Tyrimų laboratorijos Organinės chemijos sk. vedėjas. Sukonstravo dujokaukių priešarseninius filtrus, Linkaičių ginklų dirbtuvėse suorganizavo jų gamybą. Nuo 1940 VDU adjunktas, Chemijos technologijos ir aparatūros katedros vedėjas. Dalyvavo 1941 Birželio sukilime, buvo Lietuvos laikinosios vyriausybės pramonės viceministras. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–48 Memmingeno liet. g-jos mokytojas. 1949 atvyko į JAV. 1950 Niujorko valst. un-te gavo magistro, vėliau Fordhamo un-te Niujorke – filosofijos daktaro laipsnį. 1949–53 Seton Hallo un-te Pietų Orange, NJ, buvo chemijos dėstytojas; dirbo Fordhamo un-te Karo laivyno tyrimų srityje. 1953–59 b-vės *General Cigar* chemikas tyrėjas, nuo 1955 b-vės *Olin Mathieson* vyresn. chemikas tyrėjas. Po II pasaul. karo tyrė organinių junginių sintezę, alkaloidų savybes. Turėjo atradimų patentų. Bendradarbiavo leidiniuose *Chemical Abstracts, Journal of American Chemical Society, Journal of Organic Chemistry, Archieves of Biochemistry and Biophysics, Forschrift für chemisch Forschung* ir kt., LE. Dalyvavo ateitininkų, krikščionių demokratų, JAV LB veikloje.

VAITĖNAS Mykolas (1911.VII.10 Ažubaliuose, Molėtų vls., Utenos aps. – 1965.VII.10 Clevelande, OH), gydytojas. Medicinos daktaras (1944). Nuo 1924 priklausė skautams, buvo filisterių skautų vadovybės narys. 1932 baigęs Ukmergės g-ją, 1932–38 studijavo VDU Med. f-te. Priklausė VDU studentų medikų d-jai, bu-

vo šaulių būrio v-bos narys. 1939 išrinktas Med. f-to Odos ir venerinių ligų katedros jaun. asistentu, nuo 1941 vyr. asistentas. Kartu su prof. B. Sidaravičiumi 1939 parašė studiją *Sifilis*. Apgynė disertaciją apie kai kurių odos ligų įtaką skrandžio sekrecijai. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Iki 1946 dirbo Erlangeno un-to Dermatologijos klinikoje, nuo 1946 UNRRA med. tarnyboje. 1949 atvyko į JAV. Dirbo Gailestingųjų seserų, Buffalo, NY, ir Clevelando ligoninėse. Išlaikęs valst. egzaminus, nuo 1951 vertėsi privačia gydytojo praktika. Daug metų vadovavo LGD Ohio skyriui. Bendradarbiavo *Medicinoje, Skautų Aide, Mūsų Vytyje, Dirvoje*.

VAITIEKAITIS Arūnas (g. 1947.VIII.20 Hanau, Vokietija), gydytojas odontologas. Persikėlęs į JAV, 1969 chem. bakalauro laipsniu baigė Wayne valst. un-tą Detroite, MI. 1973 baigė Michigano un-tą Ann Arbore; D. D. S. 1973–74 stažavo Presbiterionų–Šv. Luko med. centre Čikagoje, IL. 1974–75 Michigano un-to Dantų gydymo m-los klinikinis instruktorius, 1975–78 specializavosi žandikaulių ir veido chirurgijoje Cincinnati un-to Med. centre, OH. 1977 Raymondo Walterio technikos koledžo Cincinnati lektorius. 1979–80 Detroito un-to Dantų gydymo m-los, MI, klinikinis instruktorius. Nuo 1979 Port Hurone, MI, verčiasi priv. praktika. Paskelbė moksl. straipsnių. 1985 skaitė paskaitą V MKS. Priklauso amer. profesinėms org-joms, korp. *Neo-Lithuania*, Liet. skautų s-gai.

Arūnas Vaitiekaitis

VAITIEKŪNAS Jonas (1896.VII.3 Papilėje, Subačiaus vls., Panevėžio aps. – 1963.VII.24 Providence, RI), kunigas. Dėl liet. maldos reikalavimo išvarytas iš rusiškos m-los. 1912 išvyko į JAV, buvo vienas Lietuvos vyčių org-jos steigėjų 1912, prisidėjo prie Lietuvių darbininkų s-gos steigimo 1915. 1916–23 mokėsi La Salette seminarijoje Hartforde, CT, 1923–27 Popiežiškajame Grigaliaus un-te Romoje ir 1927–30 Innsbrucke (Austrija); studijavo teologiją ir filosofiją. 1930 įšventintas kunigu, grįžo į Lietuvą, buvo Šv. Petro ir Povilo bažnyčios vikaras Panevėžyje. Bendradarbiavo spaudoje, dalyvavo katal. org-jų centro v-bose. Lietuvoje kritikavo katal. org-jų varžymus, vykdomus tautininkų valdžios, ir dėl to kaip JAV pilietis 1932 buvo išsiųstas iš Lietuvos. 1932–62 Šv. Kazimiero liet. parapijos klebonas Providence. 1935 pastatydino bažnyčią, parapijos m-lą, seserų mokytojų vienuolyną. Rėmė marijonų kolegiją Marianapolyje, CT, vadovavo jo rėmėjų org-jai. 1936–40 Lietuvos vyčių dvasios vadas.

VAITIEKŪNAS Vytautas (iki 1944 Juozas **Katilius;** 1903.X Pūstapėdžiuose, Vilkaviškio vls. ir aps. – 1984.X.26 South Orange, NJ), teisininkas, visuom. veikėjas. Mokėsi g-joje Marijampolėje. 1926 baigęs Lietuvos un-te teisės mokslus, vertėsi advokato praktika Kaune. Besimokydamas un-te, veikė Lietuvos darbo fed-joje (nuo 1934 Lietuvos krikščionių darbininkų s-ga), bendradarbiavo spaudoje (ir katalikų). Dirbo laikr. *Darbininkas* redakcijoje. 1936, 1938 rūpinosi šio laikraščio išlikimu, telkė studentus darbui šiame laikraštyje. 1938 Darbininkų šalpos fondo iniciatorius. 1940 vienas rezistencijos dalyvių, nuo 1943 VLIKo narys. 1944–45 vokiečių kalintas Bayreuthe. Išlaisvintas ir pasivadinęs Vytautu Vaitiekūnu, tęsė veiklą VLIKe Würzburge, Vokietija; bendradarbiavo spaudoje (rašė apžvalgas *Žiburiuose* ir kt.; slap. J. Mažutis). Nuo 1949 gyve-

no JAV. 1951 priklausė Patariamajai Lietuvos grupei, veikė Lietuvos laisvės k-te. Nuo 1955 VLIKo teis. patarėjas. 1955–56 vienas *Lietuvos*, 1976–77 *Į laisvę* redaktorių. Pavergtųjų tautų seimo Lietuvos laisvės k-tui parašė apžvalgą *A Survey of Developments in Captive Lithuania* (3 t.) ir dalį apžvalgos V. Vardžio kn. *Lithuania under the Soviets* (1965). Išleido kn. *Sovietų teisingumas* (1959), *Bendravimas su Lietuva* (1965). Bendradarbiavo *Aiduose*, *Darbininke*, *Drauge*, *Tėviškės žiburiuose*, LE.

VAITIEKŪNAS Vladas (slap. Valdas **Kūnas**; 1906.XI.1 Titoniuose, Pašvitinio vls., Šiaulių aps. – 2002.II.28 Vilniuje), tapytojas, grafikas. 1934 baigė Kauno meno m-lą. Piešimo mokytojas Suvalkų Kalvarijos prog-joje (1934–37), Mažeikių g-joje (1937–40), Pasvalio g-joje (1940–41), Kauno IV g-joje (1941–44), Kauno aukštojoje prekybos m-loje (1942–44). Lietuvoje priklausė Šaulių s-gai (1932–34 Kauno meno m-los šaulių būrio pirmininkas), Jaunosios Lietuvos s-gai (1934–35 sk. sekretorius), Skautų s-gai (1936 skautų tuntininkas). 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–49 dirbo Müncheno liet. g-joje. 1949 apsigyveno JAV. 1959 dėstė dailę Čikagos, IL, lituanistinėje m-loje. 1995 grįžo į Lietuvą. Sukūrė grafikos, tapybos (ciklai *Erdvė*, *Reinkarnacija*, *Requiem-Alelue*) kūrinių. Kūryboje ryškios realistinė (Kauno meno m-los įtaka), simbolistinė ir simbolistinė abstrakčioji kryptys. Vydūno paveiktas parašė ir iliustravo knygą *Lietuvių reinkarnacinė veda – žinyčia* (1977 išl. Čikagoje, 1998 Vilniuje), kurioje apžvelgė senąjį liet. tikėjimą. Vilniuje 1997 išleido kn. *Menas ir amžinoji kaita*. 1961–65 Amerikos liet. dailininkų s-gos pirmininkas. Dailės klausimais rašė *Naujojoje Lietuvoje*, *Dirvoje* (JAV). Surengė kūrybos parodų JAV ir Lietuvoje. 40 kūrinių padovanojo Klaipėdos paveikslų galerijai, po 10 – Observatorijai Molėtuose ir M. K. Čiurlionio galerijai.

VAITYS Ramojus (g. 1932.IX.17 Kaune), mechanikos inžinierius, kompozitorius, visuomenininkas. Persikėlęs į JAV, studijavo mechanikos inžineriją: Ilinojaus un-te gavo bakalauro, Ilinojaus technologijos in-te Čikagoje, IL, – magistro laipsnį; 1958–59 šio in-to dėstytojas. Dirbo įv. įmonėse mechanikos inžinieriumi; 1961–92 korp. *ElectroCom* projektų vadovas. Nuo 1992 inžinierius konsultantas. Padarė 7 išradimus mechanikos inžinerijos srityje. Veikia *Santaroje-Šviesoje*: 1960 Čikagos sk.

Vladas Vaitiekūnas

Ramojus Vaitys

pirmininkas, 1961 centro v-bos pirmininkas. Dalyvavo MKS: 1985 MKS organizacinio k-to pirmininkas, 1989 ir 1993 MKS leidinio redaktorius. Centrinio k-to Vasario 16-osios g-jai Vokietijoje remti pirmininkas (nuo 1988). 12 metų buvo žrn. *Metmenys* administratorius. Reiškiasi kaip kompozitorius: parašė 17 kūrinių fortepijonui, 1 kūrinį chorui su orkestru (išleistas Vilniuje, 1993 atliktas per Lietuvos televiziją).

VAITKEVIČIUS Vainutis K. (g. 1927.I.12 Kaune), gydytojas onkologas. Mokėsi Kauno jėzuitų g-joje, su šeima 1944 pasitraukęs į Vokietiją, 1946 baigė Eichstätto liet. g-ją. 1951 Frankfurte prie Maino baigė J. W. Goethe un-to Med. f-tą. 1951 atvyko į JAV ir apsigyveno Detroite. Grace ligoninėje atliko gydytojo praktiką. 1953–55 tarnavo JAV kariuomenėje; kapitonas. 1955–58 Receivingo ligoninėje specializavosi vidaus ligų gydyme. 1958–59 gavo Detroito Vėžio in-to stipendiją vėžio tyrimams. 1959–62 Fordo ligoninės Vėžio tyrimų laboratorijos vedėjas. Nuo 1962 Detroito Vėžio in-to klinikinis direktorius, kartu Wayne valst. un-to Detroite, MI, Med. m-los profesorius asistentas; 1966–69 asocijuotasis profesorius, nuo 1969 profesorius. 1972–82 vadovavo šio un-to Onkologijos katedrai, 1982–89 - Med. f-tui, kartu buvo Detroito Med. centro vadovas. 1990–95 Mičigano Vėžio fondo prezidentas. Jo vardu 1996 pavadinta Vėžio gydykla Southfielde (Detroito priemiestis). Aktyvus PLGS narys, 1965 ir 1975 šios s-gos suvažiavimuose skaitė paskaitas. 1985 dalyvavo V MKS. Paskelbė (vienas ar su kt.) apie 100 straipsnių vėžio klausimais.

Vainutis K. Vaitkevičius

VAITKEVIČIUS Vincas (g. 1921.I.16 Pakalniškiuose, Zarasų vls.), muzikantas, muz. instrumentų meistras. Baigiantis II pasaul. karui, pasitraukė į Vokietiją. Išvežtas į Norvegiją. Dainavo B. Pakšto vadovaujamame chore, skambino mandolina jo orkestre. Norvegijoje padarė keletą birbynių (ragelių), pats jomis grojo. Sugrąžintas į Vokietiją, Wiesbadene įsijungė į Lietuvių tautinį ansamblį. Seligenstadte dirbo birbynes, lamzdelius, kankles. Grojo B. Pakšto pramoginės ir šokių muzikos orkestre. 1949 su šio orkestro muzikantais atvyko į Daytoną, OH, grojo lietuviams naktiniame klube. 1950 orkestrui persikėlus į Čikagą, grojo Naujųjų amerikiečių klube ir lietuvių publikai. Daugelį metų buvo *Dainavos* ansamblio ir Čikagos liet. operos choro dirigentas. B. Pakšto lietuviškųjų instrumentų orkestre grojo tenorine birbyne.

VAITKUS Antanas Leonardas (**Vaitkevičius;** 1894.II.22 Trankinėse, Krakių vls., Kėdainių aps. - 1966.VI.19 Čikagoje, IL), kooperatininkas. Mokėsi Raseiniuose, Odesoje. VDU studijavo ekonomiką. 1914 dirbo Rygos muitinėje. 1921 iš Rusijos grįžo į Lietuvą, dirbo LŠS centro v-boje. 1923 buvo išrinktas į Lietuvos kooperatinių b-vių v-bą (vedė Finansų skyrių). 1923 išrinktas į Kooperacijos banko v-bą (1924–26 direktorius). Kelerius metus buvo Kauno vartotojų b-vės *Parama* v-bos narys. 1927–29 Žemės ūkio m-jos vyr. revizorius, 1929–32 Kredito įstaigų ir kooperatyvų inspekcijos vyr. inspektorius. 1932–40 Taupomųjų valstybės kasų valdytojas. 1932 organizavo valstybės loteriją, buvo jos direktoriumi iki 1939. Nuo 1937 akc. b-vės *Pažanga* v-bos narys. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1950 persikėlė į JAV, dirbo banke.

VAITKUS Feliksas (1907.VI.20 Čikagoje, IL – 1956.VII.25 Wiesbadene, Vokietija; palaidotas Kohleryje, WI), lakūnas. Baigęs vid. m-lą Čikagoje, studijavo Čikagos un-te. 1928 nutraukęs studijas, stojo į kariuomenę. Marcho aviacijos m-loje Kalifornijoje mokėsi skraidymo. Baigęs m-lą, stojo į Keity aukštesniąją aviacijos m-lą, TX. Baigė 1931 pirmuoju (vyresniuoju) leitenantu ir buvo paleistas į atsargą. Apsigyveno Kohleryje, vietinėje aviacijos m-loje mokė skraidyti. Modeliavo naujus lėktuvus, gavo JAV aviacijos mechaniko diplomą. 1934 su Amerikos lietuvių transatlantinio skridimo s-gos v-ba sutarė skristi į Lietuvą lėktuvu *Lituanica II*. 1935.IX.21 pakilo iš Floyd Bannetto oro uosto Niujorke, bet dėl blogo oro po 22 valandų, pasiekęs Airiją ir pritrūkęs degalų, apledėjusiu lėktuvu nutūpė prie Baillinrobe miestelio, Mayo aps., Connachto prov-ja. 1935.X.2 iš Londono Lietuvos karo aviacijos lėktuvu atskrido į Kauną. Po II pasaul. karo dirbo JAV aviacijos pulkininku Wiesbadene (Vokietija). *Lituanica II* buvo pargabenta į Lietuvą ir sutaisyta. Skrydžiui priminti buvo išleista pašto ženklų. V. Visvalda parašė kn. *„Lituanica II" ir Atlanto nugalėtojas F. Vaitkus* (1935).

VAITKUS Jonas (1924.X.18 Žirnikuose, Skuodo vls., Kretingos aps. – 1993.VI.24 Hyattsville, JAV), radijo žurnalistas. Miuncheno un-te, Vokietija, baigė filosofijos ir žurnalistikos studijas. Atvykęs į JAV, įsijungė į *Amerikos balso* darbą Vašingtone. 1952–64 buvo Lietuvių red-jos narys, 1965–90 – Prancūzų skyriaus redaktorius. Veiklus ateitininkas: buvo Sendraugių s-gos centro v-bos, Fed-jos sekretorius, kelias kadencijas Vašingtono sendraugių skyriaus pirmininkas. Rašė *Draugui, Ateičiai*.

Jonas Vaitkus

VAITKUS Jonas Petras (g. 1918 Cicero, IL), gydytojas chirurgas. 1943 baigė Loyolos un-to Stritcho med. m-lą ir įgijo gydytojo chirurgo diplomą. 1944–46 tarnavo JAV armijoje. Vėliau Čikagoje, IL, vertėsi privačia gydytojo praktika, kartu buvo Loyolos un-to klinikinis profesorius asistentas.

VAITKUS Linas (g. 1955.II.17 Minneapolyje, MN), gydytojas. 1973 baigė Šv. Jono vid. m-lą. 1979 baigęs Bostono un-tą, MA, įgijo bakalauro ir magistro laipsnį. 1980–83 Clevelando, OH, klinikose atliko vidaus ligų rezidentūrą. 1983–85 Lahey klinikų Med. centre ir New Englando Deaconess ligoninėje, abi MA, specializavosi plaučių ligose. 1985–88 Kaiser Permanente ligoninės Clevelande Intensyviosios slaugos ir Kvėpavimo terapijos skyrių med. direktorius. Nuo 1988 Clevelande verčiasi priv. praktika. Priklauso ateitininkams. Nuo 1993 Clevelando ateitininkų jaunučių globėjas, nuo 1994 ateitininkų sendraugių centro v-bos narys. Clevelando Šv. Jurgio parapijos tarybos narys (nuo 1993).

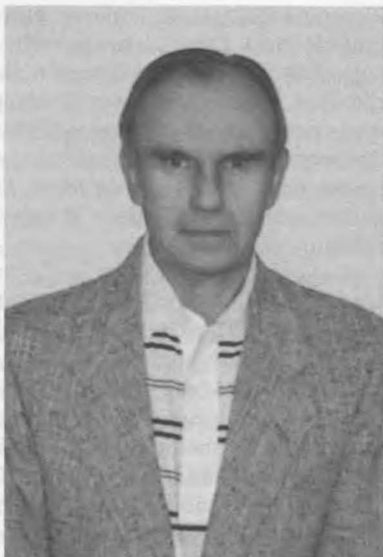
VAITKUS Mykolas (1883.X.27 Gargžduose, Kretingos aps. – 1973.V.20 Providence, RI), kunigas, rašytojas, vertėjas. Kanauninkas (1938). Mokėsi Palangos prog-joje ir Liepojos g-joje, Latvija, 1903–06 Kauno kun. seminarijoje. 1906–08 studijavo Sankt Peterburgo, Rusija, dvasinėje akademijoje, 1908–09 Innsbrucko un-to, Austrija, Teologijos f-te. Kunigu įšventintas 1909, iki 1913 vikaras Telšiuose ir kapelionas berniukų g-joje, mergaičių prog-joje bei pr. m-loje. 1913–14 Kaune su J. Skvirecku redagavo žrn. *Bažnytinė apžvalga*. Prasidėjus karui, pasitraukė į Smolenską. 1918 grįžo į Kauną ir iki 1940 dirbo Šv. Kazimiero d-jos centre: sekretorius, nuo 1927 reikalų vedėjas, nuo 1938

Mykolas Vaitkus

pirmininkas. 1919–25 redagavo *Ganytoją* ir *Žvaigždę*. 1929–40 dėstė religiją Kauno meno m-loje, 1936–44 Kauno kun. seminarijoje – visuotinę lit-rą, liet., rusų ir vok. kalbas. 1944 pasitraukė į Vakarus, per Austriją atvyko į Vokietiją. Dirbo vikaru Lindkirchene. 1946–51 Kelheimo ligoninės kapelionas. 1951 persikėlė į JAV. Buvo paskirtas vikaru į Švč. Mergelės Marijos parapiją Pawtukete, RI, vėliau rekolekcijų namų kapelionas Peace Dale, RI. Lit-roje pradėjo reikštis kaip estetinės krypties poetas: išleido rinkinius *Margumynas* (1911), *Šviesūs krislai* (1913), *Liepsnelės* (1921), *Nušvitusi dulkė* (1933), *Nuošaliu taku* (1945), *Dienoraštis: 1946 m. eilėraščiai* (1966), *Vienatvėje* (1952), *Aukso ruduo* (1955), *Šerkšno sidabras*, *Alfa ir omega* (abu 1963). Ištobulintoje barokinio stiliaus lyrikoje, be rel. motyvų, gausu gamtos poetizavimo ir asmeninių išgyvenimų. Parašė poemas *Laimė* (1911), *Genijus ir meilė* (1912), *Upytė* (1914), *Brėkšta* (1919), poetiškų simbolistinių dramų: *Žvaigždės dulkė* (1924), *Vilnius mūsų* (1930), *Žaibas ir mergaitė* (1936, Valstybės teatro I premija; teatre nevaidintos). Parašė satyrą (*Rakšties rakštys*), populiarų psichologinį 2 dalių romaną bibline tema *Tvanas* (1927, II leid. 1954, III leid. 1971), rom. *Iš įvairių pasaulių* (1929), autobiografinius romanus apie spaudos draudimo laikų m-lą – *Auštant* (2 d., 1939), *Rytmečio žygiai* (1944). *Nidos* leidykla Londone 1962–72 išleido 8 atsiminimų knygas apie rašytojus, kultūros, Bažnyčios ir visuom. gyvenimo veikėjus. Yra išvertęs šv. Augustino *Išpažinimus* (1933), P. Chaignono *Meditacijos* (5 kn., 1929–36) ir kt. rel. knygų, operų libretų. Bendradarbiavo *Vienybėje*, *Draugijoje*, *Viltyje*, *Vadove*, *Lietuvoje*, *Židinyje*, *Naujojoje romuvoje*, *Aiduose*, *Drauge* ir kt. Dalyvavo kult. ir rel. org-jų veikloje: LKMA, LRD (garbės narys nuo 1947), Amerikos tarpt. akademijos amžinasis narys (jos apdovanotas Žvaigždės ir kryžiaus žymeniu už nuopelnus liet. tautai), Amerikos polit. ir social. mokslų akademijos narys. LŠS apdovanotas Žvaigždės ordinu.

VAITKUS Viktoras (1916.I.20 Patolupyje, Šimkaičių vls., Raseinių aps. – 1995.XI.25 Waterbury, CT; palaidotas Putname, CT), kultūros visuomenininkas. Mokėsi Šiaulių prekybos in-te. Dirbo *Lietūkio* prekybos skyriuje. Dainavo Šiaulių teatro operetės chore. Tarnavo karo aviacijoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Münchene buvo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus reikalų vedėjas. 1949 persikėlęs į JAV, apsigyveno Waterbury. 1953 įsteigė liet. knygyną *Spauda* ir jam vadovavo iki 1990, platino liet. knygas. 1951 įsteigė Lietuvos scenos mėgėjų teatrą ir iki 1959 jame statė liet. ir užsienio autorių veikalus. Gastroliavo Amerikos rytinėse liet. kolonijose. Rengė liet. tautodailės ir dailininkų kūrybos parodas, lit., muz. vakarus. Veikė JAV LB: 1981–87 buvo Waterbury apyl. pirmininkas., 1985–90 Connecticuto apygardos vicepirmininkas, LB VII ir VIII Tarybų narys (1973–79). 1975–81 Ateitininkų fed-jos Waterbury sk. pirmininkas. 1978–82 Lietuvių fronto bičiulių Waterbury sambūrio pirmininkas. Buvo palaimintojo J. Matulaičio namų Putname rėmėjas. Apdovanotas LB Krašto v-bos žymeniu (1982), Vyčių org-jos IV laipsnio ordinu (1991).

VAITKUS Vladas (g. 1920.IV.5 Donoroje, PA), gydytojas odontologas. Su tėvais grįžęs į Lietuvą, 1941 baigė Kretingos g-ją. Iki 1944 VDU studijavo mediciną. 1945 grįžo į JAV. Vėliau

Vladas Vaitkus

Baselio un-te, Šveicarija, studijavo odontologiją. Čia 1951 įgijo dantų gydytojo diplomą, 1955 Minnesotos un-te – gydytojo odontologo laipsnį. Iki 1989 vertėsi priv. praktika Worcesteryje, MA. Priklauso ateitininkams sendraugiams, LB, BALFui, JAV dantų gydytojų s-gai. JAV implantologų akademijos narys, Lietuvos stomatologų s-gos garbės narys (1993). Bendradarbiauja *Ateities spinduliuose, Ateityje, Pranciškonų varpelyje, Drauge, Stomatologijos praktikoje.*

VAITUKAITIS Judith (g. 1940 Hartforde, CT), gydytoja endokrinologė. 1966 baigė Bostono un-to, MA, Med. m-lą. Yra šio un-to Med. m-los Med. ir fiziol. skyriaus profesorė, kartu vadovauja Endokrinologijos ir metabolizmo ligų skyriui. Turi teisę verstis privačia gydytojo praktika Niujorko ir Massachusettso valstijose.

VAITUŽIS Zigfridas (g. 1937 Pabiržėje, Biržų aps.), biologas. Ph. D. (1969). 1959 Connecticuto un-te Storrse įgijo bakteriologijos bakalauro, 1965 – Marylando un-te biochemijos magistro laipsnius. 1965–75 Marylando un-to College Parke profesorius; šiame un-te apgynė disertaciją. Atliko kar. tarnybą JAV kariuomenės Patologijos in-te, Walterio Reedo kariuomenės med. centre, Federaliniame sveikatos in-te. Daktarų ligoninės Vašingtone, DC, skyriaus viršininkas; dar dirba sveikatos laboratorijose Viennoje, VA. Tiria eukariotinių bei prokariotinių ląstelių ir virusų struktūras, elektroninio mikroskopo panaudojimą virusams bei bakterijoms natūraliuose skysčiuose rasti. Išleido kn. *Histochemical Localization of ATP-ases, Motile Bacteria.* Paskelbė mikrobiologijos moksl. straipsnių. 1973 dalyvavo II MKS.

VAIVADA Antanas (1911.VI.1 Philadelphijoje, PA – 2001.XII.20 Albuquerque, NM), visuomenininkas. 1922–26 mokėsi Vilniaus liet. g-joje. 1930 baigė Philadelphijos aukštesniąją m-lą. 1930–31 studijavo Pennsylvanijos un-te. 1934–36 YMCA kolegijoje Čikagoje, IL, 1953–54 Virginijos un-te – hum. mokslus. 1931–32 dirbo *Naujienų* redakcijoje vietos žinių redaktoriumi. 1942–46 savanoriu tarnavo JAV kariuomenėje; kapitonas. Nuo 1947 dirbo civiliu tarnautoju Gynybos dep-te Pentagone, Vašingtone, DC. Dainavo Philadelphijos *Dainos* chore (1936–38 v-bos pirmininkas), *Pirmyn* chore Čikagoje. Dalyvavo Dariaus ir Girėno skrydžio rengimo k-te (pasiūlė lėktuvą pavadinti *Lituanica*), F. Vaitkaus skrydžio k-to sekretorius. 1933 Pasaulinės parodos Čikagoje Lietuvių dienos k-to narys. *Lietuvių balse* paskelbė atsiminimų. Apdovanotas *G. S. Pattono Legion of Merit* ordinu.

VAKSELIS Aleksandras (g. 1915.XII.8 Naudvaryje, Veliuonos vls., Kauno aps.), inžinierius, visuomenės ir sporto veikėjas. 1935 baigė Jurbarko g-ją (čia buvo skautas, paskautininkis). 1938 baigęs Karo m-lą Kaune, paskirtas į IV artilerijos pulką Plungėje (artilerijos jaun. ltn.). Bolševikų okupacijos metais tarnavo Plungėje, Vilniuje, vėliau Švenčionėliuose. Prasidėjus karui, partizanavo (būrio vadas). Vokiečių paleistas į atsargą, grįžo į Plungę. 1941–43 mokytojavo Plungės, 1943–44 Alytaus g-jose, dirbo sporto klubuose. 1944 įstojo į Vietinę rinktinę; tais pačiais metais vokiečių areštuotas. Išvežtas darbams į Vokietiją. Po karo

Aleksandras Vakselis

gyveno Müncheno ir Augsburgo pabėgėlių stovyklose, dirbo IRO. 1947 Augsburge įstojo į Lietuvių tremtinių bendruomenę, 1949 išrinktas FASK iždininku ir sekretoriumi. 1949 su šeima persikėlė į JAV, apsigyveno Niujorke, NY. 1949–53 dirbo plieno indų f-ke *Farberware*. Dirbdamas studijavo inžineriją. 1958–81 *F. L. Smidth and Company* b-vės Niujorke, vėliau Cresskille, NJ, inžinierius konstruktorius. Aktyviai organizavo liet. sportinę veiklą, dirbo treneriu. Nuo 1949 Brooklyno, NY, Lietuvių atletų klubo v-boje ėjo įv. pareigas: 1962–73 pirmininkas, vėliau garbės narys. 1952–73 ŠALFASS Rytų sporto apygardos pirmininkas, 1959–61 s-gos centro v-bos pirmininkas. 1954–56 Lietuvių sporto klubo (vėliau susijungusio su Atletų klubu) v-bos pirmininkas. Aktyvus JAV LB narys: 1967–81 Niujorko apygardos v-bos pirmininkas, 1967–81 JAV LB tarybos narys, 1970–79 tarybos administracinių ir organizacinių reikalų k-jos pirmininkas, 1973–76 Garbės teismo narys. Su kitais įkūrė *Kultūros židinį* Brooklyne (vadovavo įv. k-tams, telkė lėšas, rūpinosi statybomis), Lietuvių kultūros fondą (1976–80 v-bos pirmininkas, vėliau tarybos pirmininkas), LF (1973–76 tarybos narys), TF (1973–75 pirmasis v-bos pirmininkas). Veikė VLIKe (1972–75 v-bos vicepirmininkas), ALTe (1970–71 Niujorko sk. pirmininkas). Priklauso ALTS (buvo Niujorko sk. pirmininkas), tautininkams. Buvo Lietuvos karių veteranų s-gos *Ramovė* Niujorko sk. pirmininkas, Amerikos liet. legiono Dariaus ir Girėno posto narys ir paskutinysis adjutantas (1950–63). Apdovanotas LŠS Žvaigždės ordinu, respublikonų partijos ordinu *Legion of Merit*, *Ellis Island* garbės medaliu (1993), dar >30 amer. apdovanojimų.

VALAITIENĖ Joana (**Paltarokaitė;** 1925 Dotnuvoje – 2002.III.8 Čikagoje, IL), biologė. Agronomo J. Paltaroko duktė, gydytojo J. Valaičio žmona. 1944 baigė Kauno *Aušros* mergaičių g-ją ir pasitraukė į Vokietiją. Tübingeno un-te studijavo mediciną, įstojo į *Šviesos* sambūrį. 1949 atvyko į JAV. Hartforde, CT, dirbo gyvybės draudimo b-vėje. 1952 persikėlusi į Čikagą, studijavo Roosevelto un-te ir įgijusi magistro laipsnį iš mikrobiologijos dirbo šiame un-te. Rašė eilėraščius (rink. *Nebyli žemė*). Mokėsi tapybos pas meno kritiką Richelieu. Du Page koledže Čikagoje studijavo tapybą. Parodose dalyvavo nuo 1987. Individualią parodą *Spalvų pavasaris* surengė 1999 Lemonto, IL, liet. dailės muziejuje. 1953 įstojo į akademikių skaučių draugovę, buvo v-bos narė. Vydūno fondo sekretorė 1956–60.

VALAITIS Jonas (1888.I.26 Naudžiuose, Paežerių vls., Vilkaviškio aps. – 1984.I.5 Floridoje; palaidotas Čikagoje, IL), pedagogas, rašytojas, vertėjas. 1908 baigė Marijampolės g-ją, priklausė slaptai moksleivių kuopelei, bendradarbiavo nelegaliame laikraštėlyje *Moksleivių draugas*. Varšuvos, nuo 1910 Sankt Peterburgo un-tuose studijavo matematiką. Priklausė Liet. studentų d-jai. I pasaul. karo metais tarnavo Žemietijų (savivaldybių) s-goje. Nuo 1917 dirbo Liet. centr. k-te ir vakariniuose suaugusiųjų kursuose. 1919–22 Marijampolės realinės g-jos direktorius, 1922–25 mokytojas. 1925–39 Vytauto Didžiojo g-jos Klaipėdoje mokytojas ir vakarinių suaugusiųjų kursų vedėjas. 1925–32 Klaipėdos kr. mokytojų d-jos sekretorius. 1939–40 Kauno VI g-jos mokytojas, vėliau *Aušros* berniukų ir suaugusiųjų g-jų direktorius. 1944 pasitraukė iš Lietuvos. 1945–49 mokytojavo Tübingeno g-joje. Iki 1949 VLIKo

Kultūros tarybos, LB Laikinojo organizacinio k-to narys. Apsigyvenęs JAV, prisidėjo prie M. Lietuvos bičiulių d-jos steigimo Niujorke, NY, vėliau Čikagoje buvo jos v-bos narys. Veikė Socialistų s-goje, Čikagoje jų atstovas Lietuvių taryboje. Bendradarbiavo *Darbe, Keleivyje, Naujienose.* Išleido eil. rink. *Senovės lietuvių dievai* (1970), apysaką *Jaunamartė* (1976), atsiminimų knygą *Praeities apybraižos, 1900–1950* (1974, brolio Kazio lėšomis), apsakymų rinkinį vaikams *Gedimino sapnas ir Neringa* (1966), eiliuotą pasaką *Jonukas keliauja* (1966). Iš rusų kalbos išvertė J. Baltrušaičio eilėraščių (rink. *Žemės pakopos* 1947) ir M. Zoščenkos satyrų (rink. *Satyrinės novelės* 1962).

VALAITIS Jonas (1904.V.11 Bostone, MA – 1991.XII.2 Brooklyne, NY), visuomenininkas, žurnalistas. 1913–27 gyveno Lietuvoje, mokėsi S. Daukanto mkt. seminarijoje, buvo žrn. *Jaunimas* redaktorius. Grįžęs į JAV, nuo 1928 Lietuvos prekybos rūmų Niujorke narys, nuo 1960 vicepirmininkas; su kt. organizavo Lietuvos gaminių importą į JAV. 1928–33 savaitraščio *Vienybė* redaktorius Brooklyne. 1928–31 dėstė prie *Vienybės* veikiančioje lituanistinėje m-loje. Iki II pasaul. karo organizavo ir vadovavo JAV lietuvių ekskursijoms į Lietuvą. Aktyviai rėmė S. Dariaus ir S. Girėno skrydį per Atlantą. 1933–45 vadovavo liet. radijo programai *Voice of the Lithuanians*. Vienas BALFo organizatorių (1944), daugelio jo rengiamų rinkliavų vadovas (JAV ir Kanadoje). 1948–51 BALFo narys, Tarpt. pabėgėlių org-jos ir *American Federation of International Institutes* bendradarbis. Nuo 1960 Liet. spaudos klubo pirmininkas. *Lietuvos ūkininko, Lietuvos aido, Mūsų rašytojo, Ūkininko patarėjo, Naujojo žodžio, Vairo, Draugo* bendardarbis.

VALAITIS Jonas (g. 1922.X.25 Marijampolėje), gydytojas. Medicinos daktaras (1948). 1940–44 VDU studijavo mediciną. Pasitraukęs į Vokietiją, studijas tęsė Tübingeno un-te, kurį 1946 baigė. 1947–48 buvo Tübingeno un-to patologijos klinikinis asistentas: šiame un-te apgynė doktoratą. Atvykęs į JAV, 1949–50 stažavo Columbuso ligoninėje Niujorke, NY. 1951 įgijo praktikos teisę Ilinojaus valstijoje.

Jonas Valaitis (g. 1922)

1952–58 Ilinojaus un-to Čikagoje klinikinis profesorius asistentas, 1959–70 to paties un-to klinikinis asocijuotasis profesorius, 1970–91 patologijos klinikinis profesorius. Nuo 1960 Liuteronų ligoninės Park Ridge, IL, Patologijos sk. vadovas. Nuo 1991 Čikagos un-to patologijos klinikinis profesorius. Priklauso amer. profesinėms org-joms. Paskelbė daug moksl. straipsnių, kn. iš citologijos *Renal Glomeralar Diseases.* Nuo 1964 ilgametis ALTo vicepirmininkas, vienas *Santaros-Šviesos, Šviesos,* LF (v-bos pirmininkas) steigėjų. 1962 ALGD Ilinojaus sk., 1981–83 PLGS pirmininkas.

VALAITIS Jurgis (g. 1921.V.22 Marijampolėje), inžinierius, visuomenininkas. 1939 baigė Klaipėdos Vytauto Didžiojo g-ją. VDU studijavo statybą ir 1944 įgijo statybos inž. diplomą. G-joje veikė skautų s-goje, VDU buvo Technikų d-jos narys. 1944 pasitraukęs į Austriją, metus dirbo konstruktoriumi H. Rellos b-vėje Vienoje. 1947–49 liet. statybos b-vės *Unitas* darbų vedėjas Stuttgarte. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Niujorke, NY. 1950–79 dirbo *Severud Associates* b-vėje vyr. inžinieriumi, b-vės akcininkas. Vadovavo dideliems statybos projektams: *Bell Telephone* laboratorijos, *Philips House*, IBM įmonės, un-to rūmų Amherste, MA. Nuo 1979 *Thune Associates* inž.

b-vės partneris New Canaane, CT. Vienas *Šviesos* sambūrio steigėjų 1946 Tübingene (Vokietija) ir 1950 Niujorke, jo skyrių v-bų narys, studijinių stovyklų organizatorius. LSDP užs. delegatūros narys, VLIKo v-bos iždininkas, 1967–78 vicepirmininkas. Veikė TF: tarybos narys nuo 1979, pirmininkas 5 m. ir nuo 2001. 1951–52 ALIAS centro v-bos iždininkas. Kn. *Seismic Design* (1977) dalies apie daugiaaukščius gyv. namus autorius ir visos knygos redaktorius (išleido federalinės valdžios statybos dep-tas). Bendradarbiauja liet. spaudoje (anksčiau *Šviesoje* ir profesiniuose leidiniuose). Parašė straipsnių LE. TF rėmėjas.

VALAITIS Vytas (1931.II.4 Kaune – 1965.X.4 Niujorke, NY), fotografas. Mokėsi Vilkaviškyje, pasitraukęs į Vokietiją – Grevene. Vėliau apsigyveno JAV. 1951 baigė vid. mokslą Amsterdame, NY. 1959 Ohio un-te bakalauro laipsniu baigė fotografijos studijas. 1960–63 dirbo *Newsweek* redakcijoje, vėliau buvo laisvai samdomas fotografas. Fotografijas spausdino žrn. *Saturday Evening Post, Newsweek, Look, Paris Match, US News and World Report, Ladies Home Journal*, enciklopedijose. Reiškėsi sporte: buvo vidutinių nuotolių bėgikas, stalo tenisininkas. 1959 pelnė žrn. *US Camera* I premiją. 1966 JAV išleistas fotografijų albumas *Casals*.

VALANČIŪNAS Ignas (1885.III.4 Katiškiuose, Pašvitinio vls., Šiaulių aps. – 1969.III.8 Newtone, PA), kunigas. Prelatas (1952). Atvykęs į JAV 1905, dirbo siuvyklose. Mokėsi Kirilo ir Metodijaus kun. seminarijoje Orchard Lake, MI, ir Šv. Karolio kun. seminarijoje Overbrooke, PA. Kunigu įšventintas 1919. 1920–33 Girardville, PA, Šv. Vincento parapijos klebonas. 1933–60 Philadephijos, PA, Šv. Kazimiero parapijos klebonas. 1951 atstatė sudegusią bažnyčią, globojo liet. org-jas ir šeštadieninę m-lą. Nuo 1960 gyveno Villa Joseph Marie Newtone. Pakvietė į JAV per 200 karo pabėgėlių lietuvių iš Vokietijos. Veikė Liet. katalikų fed-joje, Katal. moterų org-joje. Bendradarbiavo liet. spaudoje.

VALANČIUS Anastazas (1904.X.2 Čikagoje, IL – 1983.IV.15 ten pat), kunigas. Mokėsi Šv. Ignaco ir De Paulo m-lose ir kun. seminarijoje Mundeleine, IL. Kunigu įšventintas 1930. Iki 1950 vikaras Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo, Šv. Jurgio, Šv. Kryžiaus, Švč. Mergelės Marijos Gimimo, Dievo Apvaizdos parapijose Čikagoje, Šv. Baltramiejaus parapijoje Waukegane, IL. 1953 paskirtas Šv. Mykolo parapijos Čikagoje klebonu (buvo iki jos uždarymo 1970). Vėliau Šv. Antano parapijoje Cicero, IL. Veikė su vyčiais ir kt. liet. org-jomis. Iš anglų k. išvertė dramos veikalų ir juos statydavo savo suorganizuotuose būreliuose.

VALANČIUS Grigas (1906.IX.8 Užmedžiuose, Alsėdžių vls., Telšių aps. – 1978.V.11 Los Angeles, CA), ekonomistas, istorikas, visuomenininkas. Pedagogės, visuom. veikėjos D. Polikaitienės tėvas. Ekonomikos daktaras (1931). 1925 baigė Telšių g-ją. Mokydamasis buvo aktyvus ateitininkas ir pavasarininkas, pradėjo bendradarbiauti spaudoje. 1925–27 studijavo ekonomiką Briuselio un-te, 1928 Hagos in-te ir 1929–31 Vienos un-te (čia apgynė doktoratą). Vienoje dar ėjo Lietuvos konsulato sekretoriaus pareigas, parašė kn. *Įvairių kraštų konstitucijos* (1930). 1932–34 buvo Lietuvos Finansų m-jos referentas. Aktyviai dalyvavo visuom. veikloje: 1932 Kauno sendraugių ateitininkų pirmininkas, 1932–34 Vakarų s-gos

Grigas Valančius

gen. sekretorius, 1933–34 LGSF sporto klubo pirmininkas. 1934–35 Klaipėdos gubernatūros ekonomikos patarėjas ir Prekybos in-to profesorius. Rūpinosi statybos ir žvejybos b-vių steigimu, Lietuvos prekybos laivyno statyba, organizavo Lietuvos jūrų žvejybą. Persikėlęs gyventi į Panevėžį, įsteigė lino pluošto b-vę, organizavo linų prekybą. 1940 pasitraukė į Vokietiją, ten 1941 pateko į nacių koncentracijos stovyklą. Po kurio laiko grįžo į Lietuvą ir iki 1944 dirbo ekonomistu Kaune. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1946–49 buvo liet. bendruomenės Vokietijoje Württembergo apyg. pirmininkas, Lietuvos vienybės sąjūdžio veikėjas ir atstovas VLIKe. 1946 išleido knygelę *3000 angliškų žodžių lietuviams*. Rinko ist. medžiagą apie Karaliaučiaus sritį ir 1947 išleido kn. *Karaliaučiaus kraštas*. 1949 persikėlė į JAV, dirbo įv. darbus, vėliau vertėsi prekyba. Čikagoje, IL, įsijungė į JAV LB veiklą, 1952–54 buvo Čikagos apyg. pirmininkas. Gyvendamas Los Angeles, 1959–60 vadovavo LRK SA. 1960–62 dėstė anglų k. Vasario 16-osios g-joje Hüttenfelde, Vokietija. Grįžęs į Čikagą, o vėliau Los Angeles dirbo raštininku. Išėjęs į pensiją, atsidėjo tik visuomeninei ir istoriografinei veiklai. Daug rašė ek. ir visuom. klausimais, parengė spaudai kelionių po P. Ameriką, Australiją, Sov. Sąjungą ir R. Europą įspūdžių. 1972–78 buvo Šv. Kazimiero lituanistinės m-los istorijos ir visuom. mokslų mokytojas. Parašė knygą apie vysk. M. Valančių: *Žemaičių didysis* (t. I 1977, t. II 1978).

VALANTIEJUS Jonas Antanas (1921 Maspheте, NY – 1985.VI.17 New Buffalo, MI), gydytojas, filantropas. 1951 baigė Čikagos, IL, Loyolos un-to Med. m-lą. Specializavosi Veteranų ligoninėje Hinese, IL, ir Georgetowno un-to ligoninėje Vašingtone, DC. Turėjo praktikos teisę Indianos ir Michigano valstijose. 1952–56 dėstė Ilinojaus, 1970–76 – Michigano ir Wayne valst. un-te Detroite, MI. Nuo 1955 vertėsi gydytojo praktika Chicamingo med. centre Harberte, MI, buvo Indianos valst. kalėjimo med. direktorius. Port-au-Prince, Haitis, įkūrė vaikų pagalbos fondą, gydė neturtingus vaikus, Haiti Grace įsteigė vaikų ligoninę. Su žmona priglaudė ir išaugino 8 vaikus. 1965

Jonas Antanas Valantiejus

apdovanotas New Buffalo metų žmogaus žymeniu. 1975 skaitė paskaitą PLGS suvažiavime.

VALANTIEJUS Juozas (1883.VII.26 Butkaičiuose, Eržvilko vls., Raseinių aps. – 1964.IV.7 Waterbury, CT), kunigas, visuomenininkas. 1900 emigravo į JAV, apsigyveno Waterbury. Dirbdamas mokėsi vakarinėje m-loje. 1904–08 mokėsi saleziečių kolegijoje Hartforde, CT, 1908–10 Šv. Tomo kun. seminarijoje, 1910–14 studijavo Freiburgo un-te, Šveicarija. Kunigu įšventintas 1914 Hartforde. Kunigavo Šv. Juozapo parapijoje Waterbury, nuo 1919 parapijos administratorius, 1939–59 klebonas. Įsteigė parapinę m-lą, 1949 – lituanistinę m-lą. Pasaulinei parodai Niujorke 1939 suorganizavo liet. chorą. Rėmė LE leidimą. Parūpino kelis šimtus kvietimų karo pabėgėliams atvykti į JAV. 1951 vadovavo karaliaus Mindaugo krikšto 700 m. jubiliejaus iškilmėms Hartforde. 1957 Vasario 16-osios proga kalbėjo JAV Senate. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordinu (1938).

VALANTIEJUS Petras (1890.I.8 Butkaičiuose, Eržvilko vls., Raseinių aps. – 1968.XII.7 Eastone, PA), kariškis. Lietuvos kariuomenės inžinerijos pulkininkas. Baigęs g-ją Kaune, studi-

javo farmaciją Kazanės un-te, Rusija, baigė 1912. Rusų kariuomenėje tarnavo 5-ajame pontonų statybos batalione Kijeve. 1914 baigė Karo m-lą inžinerijos leitenanto laipsniu ir išsiųstas į frontą. 1918.IV.1 iš kariuomenės atleistas štabo kapitono laipsniu. Netrukus įstojo į liet. batalioną Rovno mieste, Ukraina. Jį išformavus, su bataliono štabu grįžo į Vilnių. 1919.I.30 buvo paskirtas į formuojamą inžinerijos batalioną ir tarnavo karo technikos daliniuose. 1933 išėjo į atsargą inžinerijos pulkininko laipsniu. Nuo 1939 dirbo vaistinės vedėju Raseiniuose, vėliau Seredžiuje. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, gyveno Hanau stovykloje. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Waterbury, CT. Kelerius metus buvo *Ramovės* sk. v-bos pirmininkas.

VALATKA Ralfas (1916.V.9 Elco, PA – 1984.XI.25 Detroite, MI), visuomenininkas. Vid. mokslą ir muz. kursą baigė 1935 Casso technikos m-loje Detroite. 1943–45 tarnavo JAV karo laivyne. Nuo 1946 dirbo valdžios įstaigų tarnautoju. Veikė katal. org-jose. Buvo LRK SA centro v-bos vicepirmininkas, ALRKF Detroito sk. pirmininkas. Kartu su kitais įsteigė Liet. katal. veteranų kuopą Detroite. Dalyvavo vaidinimuose, giedojo Šv. Jurgio ir Dievo Apvaizdos parapijų choruose. Nuo 1961 Detroito liet. org-jų centro v-bos pirmininkas. 1946–49 dirbo *Amerikos balso* radijuje, nuo 1950 populiarios radijo programos *Lietuviškos melodijos* savininkas ir vedėjas.

VALATKA Vidmantas (g. ~1935 Lietuvoje), dainininkas (tenoras), miškų inžinierius. Dainuoti mokėsi pas V. Leparską. Dainavimo studijas tęsė Klaipėdos muz. m-loje pas K. Elertą. Nuo 1963 Kauno muz. teatro solistas. Dainavo J. Karnavičiaus *Gražina,* Ch. Gounod *Faustas,* A. Rubinšteino *Demonas,* G. Bizet *Carmen,* G. Verdi *Traviata* ir kt. operose. 1972 atvyko į JAV, apsigyveno Kalifornijoje. Koncertavo Čikagoje, IL, Los Angeles, CA, Phoenixe, AZ, Toronto, Kanada, ir kitur.

VALEIKA Florijonas (1883.V.3 Gervėčiuose, Vilniaus aps. – 1961.IX.21 East St. Louise, IL), kapelmeisteris, fleitininkas. Muz. mokėsi pas Gervėčių vargonininką M. Petrauską, fleita grojo jo orkestre. 1896–97 studijavo Sankt Peterburgo, Rusija, konservatorijoje (fleitos specialybė). 1904–09 Rusijoje buvo kirasyrų (sunkiosios kavalerijos) pulko, 1909–14 karo laivyno, 1914–18 pėstininkų pulko kapelmeisteris. Koncertuose grodavo solo fleita. Už virtuozišką grojimą caro Nikolajaus II apdovanotas sidabrine fleita. 1921–40 Lietuvos kariuomenės, 1941–44 Lietuvos savisaugos dalinių vyr. kapelmeisteris. Su orkestrais koncertuodavo Lietuvos miestuose. 1944 pasitraukė į Vokietiją, nuo 1951 gyveno JAV. Sukūrė valsų, maršų, pramoginės muzikos. Kūryboje vartojo liet. liaudies melodijas.

VALENTINAITĖ Danguolė (g. 1936.XI.26 Klaipėdoje), verslo administratorė, visuom. veikėja. Aktorių J. Valentino ir O. Žarelytės-Valentinienės duktė. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, gyveno Merbecko pabėgėlių stovykloje. 1948 išvyko į Argentiną. 1956 Buenos Airėse įgijo bakalauro laipsnį (buhalterija ir verslo administravimas). 1964 persikėlė į JAV, Los Angeles, CA, 1966 – į Čikagą, IL. 1984–89 JAV LB Socialinių reikalų tarybos pirmininkė. Rūpinosi pensininkų sveikatos apsaugos, švietimo, informacijos, įdarbinimo, teis. pagalbos organizavimu. 1985 Čikagoje įkūrė Lietuvių socialinės gerovės tarnybą, vyresniųjų lie-

Danguolė Valentinaitė

tuvių centrą *Seklyčia*. Žrn. *Pensininkas* steigėja ir atsakomoji redaktorė. 1986–88 lankė gerontologijos seminarus. Aktyviai dalyvavo JAV LB veikloje: nuo 1978 Vidurio vakarų apygardos v-bos narė, 1980–84 Gage Parko (Čikagos dalis) apylinkės pirmininkė, 1982–89 tarybos ir Krašto v-bos narė. PLB Kultūros tarybos narė. K-to liet. teisėms ginti, Lietuvos dukterų d-jos centro skyriaus pirmininkė (1975–78). Dalyvavo V MKS. Apdovanota Pensininkų fondo ENCORE premija (1989). Nuo 1997 gyvena Lietuvoje, Vilniuje. Įsteigė pirmąją Lietuvoje med. seserų paslaugų b-vę *Slaugė į namus*, org-ją *Vilniaus krašto gyvūnų globos ir apsaugos bendrija* (2000), yra jos v-bos pirmininkė.

VALENTINAS Albinas (1908.XII.3 Būdvietėje, Skuodo vls. – 1967.III.6 Čikagoje, IL), rašytojas, žurnalistas. Skuode baigė prog-ją, 1928 Kaune g-ją. Nuo 1924 bendradarbiavo spaudoje. VDU studijavo istoriją ir lit-rą. 1928 redagavo humoro žrn. *Aitvaras*. 1939–40 dirbo *Lietuvos aide*. Kauno radiofonui parengė vaidinimų. Spaudoje paskelbė feljetonų ir humoreskų. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Dirbo *Apžvalgos* (1945–46), humor. laikraščio *Dievo paukštelis* (1946–47) redakcijose, bendradarbiavo *Žiburiuose, Tėviškės garsuose, Mintyje* ir kt. 1951–54 Čikagoje redagavo humoro žrn. *Pelėda*. Parengė humor. kūrinių rinkinį *Skrenda paukšteliai* (neišleistas). Buvo LRD v-bos sekretorius. 1962 *Draugo* premija už geriausią reportažą.

VALENTINAS Juozas (1904.III.18 Norvaišiuose, Gruzdžių vls., Šiaulių aps. – 1982.III.21 Čikagoje, IL), režisierius, aktorius. Verslo administratorės, visuom. veikėjos D. Valentinaitės tėvas. Jaunystėje kurį laiką gyveno Sankt Peterburge, Rusija. Atkūrus nepriklausomybę, grįžo į Lietuvą. Gyvendamas Šiauliuose, rašė straipsnius, redagavo laikr. *Šiaulių aidas*. 1931 buvo pakviestas į Šiaulių dramos teatrą; studijavo vaidybą ir pats vaidino spektakliuose. 1935 su trupe persikėlė į Klaipėdą. Sukūrė vaidmenų, režisavo kelis Klaipėdos Vytauto Didžiojo g-jos spektaklius. 1939 grįžo į Šiaulius. 1944 pasitraukė į Vokietiją; čia subūrė liet. jaunimą, teatro mėgėjus ir pastatė keletą veikalų. 1948 persikėlė į Argentiną. Buenos Airėse įkūrė liet. teatrą. Nuo 1968 gyveno JAV. Dirbdamas fiz. darbą, režisavo keletą liet. autorių veikalų (*Pabaigtuvės, Šienapjūtė*, A. Rūko *Bubulis ir Dundulis*, K. Inčiūros *Vincas Kudirka*, V. Alanto *Buhalterijos klaida*, K. Binkio *Atžalynas*), padėjo *Grandies* ansambliui pastatyti *Lietuviškas vestuves*.

VALEŠKA Adolfas (1905.III.15 Kybartuose, Vilkaviškio aps. – 1994.V.13 Kaune), dailininkas. 1920 Voroneže, Rusija, baigė komercijos, 1928 Kauno meno m-lą (tapyba). Rinko (nuo 1923) tautodailės kūrinius Čiurlionio galerijai. 1930 Kaune įsteigė privačią bažn. meno studiją. 1930–33 buvo Nepriklausomųjų dailininkų d-jos pirmininkas. 1934–40 Bažn. meno muziejaus Kaune, 1939–44 Vilniaus dailės muziejaus organizatorius ir direktorius. 1942–44 dėstė Vilniaus dailės akademijoje. Nutapė portretų (J. Grušo, 1930; J. Keliuočio, apie 1933), natiurmortų, figūrinių kompozicijų (*Vaisių rinkimas*, apie 1934; *Sena moteris su ryšuliu*, 1940), peizažų (*Pažaislio vienuolynas*, 1930; *Vilniaus aikštė pro muziejaus langą*, 1944), dekoravo Saločių bažnyčią (Saločių vls.), apipavidalino Lietuvos paviljonus Vatikano (1935, apdovanotas diplomu) ir Berlyno (1937, apdovanotas medaliu) tarpt. parodose. Nuo 1930 dalyvavo dailės parodose, 1934 Kaune surengė individua-

Adolfas Valeška

lią parodą. Spaudoje paskelbė straipsnių apie liet. dailę, 1935 parengė leidinį *Bažnytinio meno muziejus*. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–48 dėstė Taikomosios dailės m-loje Freiburge, buvo tapybos studijos vedėjas. 1948 Münchene įkūrė (su kt.) Lietuvių dailės in-tą, buvo jo pirmininkas (Vokietijoje, vėliau JAV iki 1983). Nuo 1949 gyveno JAV. 1951 Čikagoje, IL, įsteigė dekoratyvinės dailės studiją. 1954–56 Čikagos dailės in-te dėstė vitražą. Vitražais, mozaikomis dekoravo bažnyčias Čikagoje (Šv. Filomenos, Šv. Kryžiaus, Švč. Mergelės Marijos Gimimo, Rodfel Zadeko šventyklą), Downers Grove, IL (*Gloria Dei*), Canutillo, TX (Šv. Patriko), kituose JAV miestuose (Niujorke, NY, Seattle, WA, Indianapolyje, IN, Clevelande, OH, Los Angeles, CA, Vašingtone, DC), Kanadoje (Toronto). Sukūrė teatro dekoracijų (K. V. Banaičio operos *Jūratė ir Kastytis*, 1972), molbertinės tapybos kūrinių – portretų (vitražo technika – popiežiaus Jono Pauliaus II; B. Jameikienės), peizažų (*Pavasaris pajūryje*, *Pro dirbtuvės langą*), ist., rel. tematikos figūrinių (*Mindaugo krikštas*, apie 1962; *Lietuvaitė*, *Nuėmimas nuo kryžiaus*, *Bėgimas į Egiptą*) ir abstrakčių kompozicijų, skulptūrų. Ankstyvieji peizažai ir kompozicijos impresionistiški, dekoratyvūs, portretai realistiniai, vėlesnieji kūriniai stilizuoti, kai kurie abstraktūs. Kūrybai turėjo įtakos liet. liaudies menas, modernistinė V. Europos dailė. Dalyvavo parodose JAV, Kanadoje, V. Europos šalyse. Už sakralinių pastatų dekoro darbus ne kartą premijuotas; 1981 gavo JAV LB Kultūros tarybos premiją. Šv. Filomenos bažnyčios ir Rodfel Zadeko šventyklos kūriniai įtraukti į Čikagos ir jos apylinkių rinktinių meno kūrinių sąrašą. Nuo 1984 gyveno Indianoje, nuo 1993 Lietuvoje, Kaune.

VALIBUS Albert Joseph (1901 Minersville, PA – 1982 ten pat), gydytojas. 1925 baigė Philadelphijos Hahnemanno med. m-lą, PA. Aktyviai dalyvavo Pennsylvanijos valstijos polit. gyvenime, buvo Įstatymų rengimo k-to narys, priklausė lietuviškoms visuom. org-joms. Buvo SLA daktaras kvotėjas. Edwardsville ir Minersville, abu PA, vertėsi privačia gydytojo praktika.

VALINCIUS Irene (Irena **Valinčius**; g. 1948 Vokietijoje), tapytoja, grafikė. 1949 su motina persikėlė į JAV, Clevelandą, OH. Nuo 1972 gyvena Bostone, MA. Mokėsi Massachusettso meno koledže, MA, Bostono dailės muziejaus m-loje. 1978 bakalauro laipsniu baigė Massachusettso un-tą. Dalyvavo daugelyje grupinių, surengė individualių parodų: Arizonoje, Bostone (1989, 1991, 1997), Kalifornijoje, Niujorke, NY (1991). Kūriniuose perteikiama būties laikinumo idėja, dažnai vaizduojamas šviesą skleidžiantis menamas šviesos šaltinis. Abstrakčiose mistifikuotose kompozicijose atsiveria spalvų sluoksniai, vyrauja neįprasti jų deriniai, kontrastingas šešėliavimas, besiskverbiančios šviesos efektai. Kūrybos pradžioje dažniau tapė aliejumi popieriuje (*Manevras*, 1984), vėliau – bičių vaško, pigmentų bei aliejinių dažų mišiniu drobėje (*Be pavadinimo*, 1992). Vėlyviausiuose paveiksluose kurdama efemerišką liepsnos, kaitros ir šviesos pasaulį pasiekia dar didesnės meninės įtaigos. Kūrinių įsigiję įv. b-vės, privatūs kolekcininkai.

VALIUKAS Leonardas (1920.XI.3 Šliupiškiuose, Joniškio vls., Šiaulių aps. – 1988.VIII.15 Glendale, CA), pedagogas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, mokytojavo Kempteno liet. g-joje.

Leonardas Valiukas

1946–49 *Žiburių* redaktorių kolegijos narys. 1949 persikėlė į JAV. Dirbo *Coca Cola* b-vėje Daytone, OH. 1952 persikėlė į Los Angeles, CA. Studijavo P. Kalifornijos un-te, baigė polit. mokslų magistro laipsniu. Nuo 1964 mokytojavo J. C. Freemonto ir J. Marshallo m-lose. 1952–55 buvo žrn. *Lietuvių dienos*, 1966–70 *Į laisvę* redakcijų narys. Veikė ateitininkų, Lietuvos vyčių, Lietuvių fronto bičiulių, JAV LB ir liet. respublikonų org-jose. Los Angeles surengė Lietuvos vyčių seimą. Suorganizavo rezoliucijoms remti k-tą, su Kongreso nario L. P. Lipscombo ir senatoriaus Th. H. Kuchelio parama buvo priimta JAV Kongreso ir Senato 416 rezoliucija, reikalaujanti laisvės Lietuvai, Latvijai ir Estijai (1961–62). Bendradarbiavo *Drauge, Darbininke, Į laisvę, Lietuvių dienose*. Parengė kn. *Lithuania Land of Heroes* (1962).

VALIUKAS Vytautas (g. 1916.XI.3 Kaune), aktorius, režisierius. 1934 baigė Kauno *Aušros* berniukų g-ją. 1934–38 Vytauto Didžiojo un-te studijavo liet. k. ir lit-rą. 1935–37 lankė V. Sipaičio dramos studiją. 1937–44 Valst. dramos teatro aktorius. Vaidmenys: Daktaras Richtigas (L. Fodoro *Brandos atestatas*, 1941), Anri Šanterua (M. Henekeno ir Koolijaus *Pirmas skambutis*, 1941), Gregers Werle (H. Ibseno *Laukinė antis*, 1942), Dionyzas Dagelis (S. Santvaro *Kaimynai*, 1943), Sūnus Karolis (J. Grušo *Tėvas*, 1944). 1944 pasitraukė į Vokietiją. Vaidino Detmolde *Aitvaro* teatre: Dundulis (A. Rūko *Bubulis ir Dundulis*, 1946). Sukūrė vaidmenų Hanau *Atžalyno* teatre (Vytautas S. Santvaro *Žvejai*, 1947; šį spektaklį režisavo). Šiame teatre dar režisavo K. Binkio *Atžalyną* (1946), A. Gehri *Šeštame aukšte* (1947). 1949 atvyko į JAV. 1952–59 dirbo braižytoju ž. ū. mašinų b-vėje. 1954–59 studijavo Ilinojaus technologijos in-te. 1959 gavo elektros inžinerijos bakalauro laipsnį. 1959–61 dirbo Jungtinių technologijų skyriuje Norwalke, CT, 1962–82 Sikorskio lėktuvų įmonėje Stratforde, CT. JAV dalyvavo liet. teatro veikloje kaip aktorius, vėliau kaip režisierius. Sukūrė vaidmenų Čikagoje, tarp jų – Karijotas, Pranaitis (A. Škėmos *Živilė*, 1950, *Vienas ir kiti*, 1953), Senis Chris (O'Neillo *Anna Christie*, 1952), Juozupas (K. Ostrausko *Kanarėlė*, 1956), Niujorke, tarp jų – Rimvydas (A. Škėmos *Vienas ir kiti*, 1960), Erodas (V. Krėvės *Dangaus ir žemės sūnūs*, 1965), Vadas (A. Landsbergio *Barzda*, 1967). Režisavo spaktaklių, tarp jų – Čikagoje: J. Anouilh *Antigonė* (1954), T. Williamso *Stiklinis žvėrynas* (1954), K. Ostrausko *Kanarėlė*, Niujorke: A. Škėmos *Vienas ir kiti* (1960), K. Ostrausko *Kanarėlė*, V. Krėvės kūrinių inscenizacija (1965), A. Landsbergio *Barzda* (1967). Surengė rečitalių. 1992 išleido kasetę su 2 J. Kaupo pasakomis. JAV LB teatro premija (1990).

Vytautas Valiukas

VALIUKĖNAS Mečys (1910.X.2 Taukeliuose, Daugailių vls., Utenos aps. – 1999.XI.10 Laramie, WY; palaidotas Čikagoje, IL), ekonomistas, žurnalistas, visuomenininkas. 1929 baigė Utenos *Saulės* g-ją. Atlikęs karo prievolę, nuo 1932 studijavo ekonomiką VDU (baigė Vilniaus un-te). 1936–44 dirbo Žemės banke Kaune. Dalyvavo korp. *Neo-Lithuania* veikloje, 1938–39 ir 1959–61 (jau JAV) buvo jos v-bos pirmininkas. Dalyvavo 1941 Birželio sukilime. II pasaul. karo metais įsijungė į Lietuvos laisvės kovotojų s-gą. 1944 pasitraukė į Vokietiją, vėliau persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje. 1945–49 Vokietijoje ir 1978–91 JAV buvo LLKS atstovas VLIKe. 1948–50 TF v-bos narys. Dalyvavo ALTS veikloje, 1967–69 ir 1981–84 v-bos vicepirmi-

Mečys Valiukėnas

ninkas, nuo 1988 garbės narys. 1967–71 Lietuvių namų Čikagoje, IL, Informacijos sk. vadovas ir biuletenio redaktorius, 1972–85 v-bos ir tarybos sekretorius. Bendradarbiavo *Dirvoje, Drauge, Laisvojoje Lietuvoje, Naujojoje viltyje* (1981–86 red. kolegijos narys). 1984–88 Amerikos liet. spaudos ir radijo d-jos *Viltis* v-bos narys. Lietuvių žurnalistų s-gos narys. Apdovanotas korp. *Neo-Lithuania* žiedu (1966).

VALIUKIENĖ Salomėja Laima (**Nasvytytė;** g. 1920.III.5 Kaune), dainininkė (mecosopranas), bibliotekininkė, visuom. veikėja. Gydytojo, visuom. veikėjo M. Nasvyčio duktė, aktoriaus ir režisieriaus V. Valiuko žmona. 1937 su pagyrimu baigė Kauno *Aušros* mergaičių g-ją. 1937–39 studijavo romanistiką VDU, 1938–41 dainavimą Kauno konservatorijoje. 1941–44 dainavimo studijas tęsė pas N. Karnavičienę. 1942–44 Kauno didžiojo teatro solistė (dainavo keliose operose ir operetėse). 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–46 Vokietijoje priklausė Detmoldo liet. menininkų kolektyvui, koncertavo. 1946–49 lankė Stuttgarto valst. aukštosios muz. m-los operos klasę, dalyvavo jos operų spektakliuose, koncertavo amer. zonos lietuviams. 1949 su vyru atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1953–59 Roosevelto un-to bibliotekininkė. 1954 Roosevelto un-te Čikagoje gavo filologijos, 1958 – muz. bakalauro laipsnį (studijavo pas E. La Berge), 1961 Columbijos un-to Bibliotekininkystės m-loje Niujorke, NY – bibliotekininkystės magistro laipsnį. 1960–62 Niujorko viešosios b-kos užs. kalbų kolekcijos vedėja. 1962–80 dirbo Yale un-to New Havene, CT, b-koje (1975–80 Lingvistikos ir lit-ros katalogavimo skyriaus vedėja). Dalyvavo Čikagos liet. operos G. Verdi *Rigoletto* ir Ch. Gounod *Fausto* spektakliuose, surengė du solinius koncertus. Kaip solistė koncertavo su Čikagos kameriniu orkestru Dailės in-te, dainavo Goodmano teatro H. Purcello operoje *Fėjų karalienė*, liet. koncertuose Čikagoje ir Niujorke, giedojo bažnyčiose. Dirbo Liet. moterų klubų fed-joje: 1972–83 New Haveno klubo pirmininkė, 1972–75 fed-jos centro v-bos narė spaudai, 1975–81 ir 1984–96 fed-jos vicepirmininkė. Suorganizavo kult. renginių lietuviams, liet. knygų ir liaudies meno parodų amerikiečiams Yale un-to patalpose. Bendradarbiavo *Moteryje* ir kitur. Dirbo savanore New Haveno ligoninės pacientų b-koje ir New Haveno *Colony Historical Society* (tvarkė archyvus).

Salomėja Laima Valiukienė

VALIUKONIS Jonas (g. 1900.I.20 Kiaušagalyje, Andrioniškio vls., Panevėžio aps.), mokytojas, visuomenininkas. 1921 baigė Kupiškio prog-ją, 1925 Panevėžio mkt. seminariją. 1925–27 mokytojavo Zarasų prog-joje ir mkt. kursuose, 1927–37 Aukštesniojoje prekybos m-loje (1930–36 vicedirektorius). 1938–44 Zarasų miesto burmistras (sov. okupacijos metais mokytojavo Šeduvoje). Priklausė LŠS (nuo įsikūrimo), buvo Zarasų rinktinės vadovas, vadovavo Vilniui vaduoti s-gos skyriui. Veikė Zarasų krašto bei parapijos atlietuvinimo k-te. 1939–40 savaitraščio *Zarasų kraštas* redaktorius. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, mokytojavo Dillingeno liet. g-joje, buvo stovyklos k-to pirmininkas ir kurį laiką švietimo vadovas. 1949 persikėlė į JAV. Kelerius metus buvo JAV LB Lawrence apyl., MA, pirmininkas ir ALRKF sk. pirmininkas. Vaidino Bostono, MA, dramos sambūryje.

VALIŪNAS Algis (g. Čikagoje, IL), dainininkas (bosas). Studijavo Dartmuotho koledže, Švč. Trejybės koledže Cambridge, Čikagos un-te (gavo moksl. laipsnius). Balsą lavino pas Ph. Krausą. Dainavo įv. operos teatruose, tarp jų – *Light Opera* ir *Kamerinė opera* Čikagoje. 1988 dainavo *Margučio* koncerte. 1989 debiutavo Čikagos liet. operoje (G. Verdi operoje *Trubadūras*).

Andrius Vytautas Valiūnas

VALIŪNAS Andrius Vytautas (g. 1927.X.20 Kaune), ekonomistas, visuomenininkas. Gydytojo J. A. Valiūno ir ekonomisto K. J. Valiūno brolis. Polit. ekonomikos daktaras (1958). JAV armijos atsargos karininkas (pulkininkas 1979). Mokėsi g-joje Kaune. 1942 už dalyvavimą pogrindžio veikloje nacių suimtas ir kurį laiką kalintas Kauno sunkiųjų darbų kalėjime. 1943 su motina ir broliais pasitraukė į Vokietiją. Mokėsi Tübingeno liet. g-joje, vėliau un-te studijavo ekonomiką; 1950 magistras. 1951 persikėlė į JAV. Iš pradžių dirbo Yale un-to b-koje New Havene, CT, 1952–56 tarnavo JAV karo aviacijoje. Baigė Karo aviacijos ir Armijos karo atašė m-las, JAV armijos gen. štabo akademiją, kurioje vėliau 2 m. ėjo profesoriaus pareigas. Nuo 1956 Tübingeno un-te toliau tęsė studijas, jame apgynė doktoratą apie Lietuvos ūkio sovietizaciją 1940–41. Grįžęs į JAV, 1958–67 dirbo Kongreso b-koje Vašingtone, DC. Nuo 1967 Kongreso ir Baltųjų Rūmų patarėjas užs. prekybos politikos klausimais, 1967–85 dar ir JAV Tarptautinės prekybos dep-to vyr. ekonomistas. Parašė straipsnių ir moksl. darbų apie užs. prekybą. Aktyviai dalyvavo liet. veikloje. 1982 Vašingtone suorganizavo liet. išeivių susitikimą su Lenkijos vyriausybės emigracijoje atstovais. Vėliau paskirtas Lenkijos prezidento emigracijoje patarėju Lietuvos klausimais (už ryšių tarp Lietuvos ir Lenkijos išeivijos užmezgimą apdovanotas *Polonia Restituta* I klasės ordinu). 1986–91 BALFo Vašingtono sk. pirmininkas, 1988–90 Vašingtono Ateitininkų sendraugių s-gos pirmininkas. 1991 paskirtas LR Muitinės dep-to atstovu JAV. Baltimorės miesto garbės pilietis (1985). Apdovanotas JAV armijos medaliais ir ordinais. Maltos ordino riteris.

VALIŪNAS Jonas (1912 Lietuvoje – 1996.VI.7 Worcesteryje, MA), sportininkas, visuomenininkas. Gyvendamas Lietuvoje, tarnavo Lietuvos kariuomenėje, policijoje. Priklausė Lietuvos šaulių s-gai. Atstovavo Lietuvai 1938 pasaulinėse šaudymo varžybose Luzernoje, Šveicarija, laimėjo sidabro medalį. 1944 su šei-

ma pasitraukė į Vokietiją, 1949 persikėlė į JAV. Apsigyvenęs Worcesteryje, dirbo *Johnson Steel and Wire* įmonėje. Dalyvavo Lietuvių labdaros d-jos, Vinco Kudirkos šaulių kuopos, Lietuvių klubo veikloje.

VALIŪNAS Jonas Algirdas (1921.X.5 Kaune – 1982.X.13 Čikagoje, IL), gydytojas. Ekonomistų K. J. Valiūno ir A. V. Valiūno brolis. Medicinos daktaras (1949). 1940 Kaune baigė jėzuitų g-ją. Studijavo VDU Med. f-te, vėliau studijas tęsė Austrijoje. Vokietijoje Tübingeno un-te baigė med. studijas ir įgijo daktaro laipsnį. Atvykęs į JAV Lennox Hillyje ir Niujorke, NY, specializavosi anesteziologijoje. Persikėlęs į Čikagą, 15 metų dirbo Veteranų ligoninėje; buvo Anesteziologijos skyriaus direktorius, Northwesterno un-to, IL, profesorius asistentas.

VALIŪNAS Julius (**Valiunas;** g. 1953 New Rochelle, NY), tapytojas, skulptorius, fotografas. 8 d-metyje studijavo Pennsylvanijos dailės akademijoje ir Philadelphijos meno koledže, PA. Baigęs mokslus, apsigyveno Niujorke, reiškėsi daugiausia kaip tapytojas, vėliau – ir kaip fotografas, performansų kūrėjas. Surengė individualių parodų Niujorke, NY (1981, 1989), Brooklyne, NY (1991), dalyvavo grupinėse parodose Brooklyne (1983), Niujorke (1991), sukūrė performansų, dalyvavo jų programose (Amsterdame, 1989, Niujorke 1990). Sukūrė freskų, ciklą polit. tematikos polichromuotų skulptūrų, kuriose panaudojo ir sąvartynuose rastus daiktus. Kūryboje dominuoja socialinės, politinės temos; tapybai būdinga neoekspresionizmo stilistika (*Lithuanian American*, 1990).

VALIŪNAS Juozas (1896.VI.29 Juodeišiuose, Pabiržės vls., Biržų aps. – 1994.II.17 Brocktone, MA), agronomas. 1915 baigė Vilniaus g-ją ir iki 1918 studijavo Maskvos ž. ū. in-te. 1924 baigė Berlyno aukštąją ž. ū. m-lą (praktiką atliko Danijoje). 1924–33 Biržų aps. agronomas. 1928 Naradavos dvare įsteigė privačią žiemos ž. ū. m-lą (veikė iki 1938). Bendradarbiavo *Lietuvos aide, Žemės ūkyje*. Parašė kn. *Linai* (1921) ir *Bendroji gyvulininkystė* (1922). 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Flensburgo pabėgėlių stovykloje. 1949 apsigyveno JAV. Bendradarbiavo *Nepriklausomoje Lietuvoje, Karyje, Moteryje, Drauge*. Dalyvavo JAV LB veikloje.

VALIŪNAS Kęstutis Juozas (1923.VIII.6 Kaune – 1992.I.25 Southamptone, NY), ekonomistas, visuomenininkas. Gydytojo J. A. Valiūno ir ekonomisto A. Valiūno brolis. Ekonomikos daktaras (1947). Mokėsi Jonavos prog-joje, 1941 baigė Kauno VIII g-ją, buvo skautas. Vokiečių okupacijos metais veikė lietuvių antinaciniame pogrindyje. 1944 pasitraukęs į Vakarus, studijavo ekonomiką Grazo, Austrija, Prahos ir Tübingeno, Vokietija, un-tuose. Šiame un-te apgynė ekonomikos doktoratą apie Lietuvos ir Vokietijos prekybinius santykius 1918–40. 1951 persikėlė į JAV ir dirbo ekonomikos srityje. Buvo direktorius ir akcininkas tarpt. prekybos b-vių *Neris Carbon and Oil Corporation, Neris Philippines*. Su J. Kazicku įkūrė b-vę *Neris International*. 1955–64 Prekybos namų pirmininkas. 1966–79 buvo VLIKo pirmininkas. Parašė kn. *Serving Lithuania* (1988). Rėmė liet. kultūrinę veiklą. Bendradarbiavo liet. ir vok. spaudoje. Apdovanotas LŠS Žvaigždės ordinu, lenkų ir ukrainiečių ordinais.

Kęstutis Juozas Valiūnas

Stasys Valiušaitis

VALIUŠAITIS Stasys (1910.VIII.13 Juodupiuose, Baisogalos vls., Kėdainių aps. – 1971.IV.11 Bronxe, NY), kunigas. Kanonų teisės daktaras (1950). Mokėsi Šeduvos prog-joje. Išvykęs į Berlyną, baigė g-ją ir scholastinės filosofijos kursą. 1934 grįžęs mokėsi Telšių kun. seminarijoje. Kunigu įšventintas 1939. Vikaras Papilėje ir Mažeikiuose. 1944 pasitraukė į Vakarus. Nuo 1945 Romoje studijavo kanonų teisę, apgynė doktoratą. 1950 atvyko į JAV, buvo vikaras Niujorko vyskupijos amer. parapijose. Dalyvavo BALFo veikloje, kalbėdavo liet. radijo laidose.

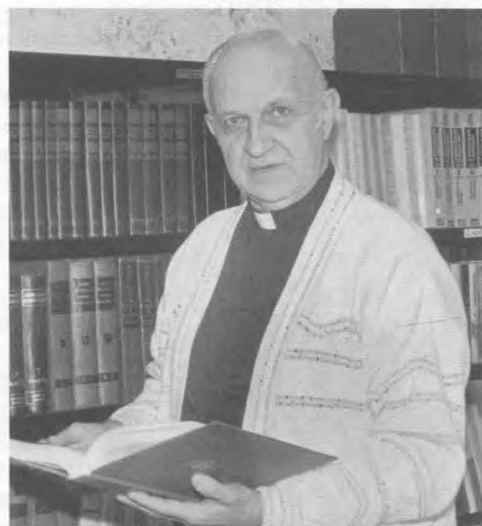
VALIUŠKA Antanas (1915.XII.20 Laumaičiuose, Mosėdžio vls., Kretingos aps. – 1998.VII Šventojoje), kunigas. 1940 baigęs Telšių kun. seminariją, įšventintas kunigu. Dirbo Šačių parapijoje, vėliau aptarnavo ir Šventosios katalikus, buvo Palangos g-jos kapelionas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, 1946–49 tęsė teologijos studijas Heidelbergo un-te, buvo liet. studentų kapelionas. 1949–53 kunigas Argentinoje. Persikėlęs į JAV, buvo vikaras Seattle, WA, religijos ir lot. k. mokytojas aukštesniojoje m-loje Portlande, OR, vikaras Moravijoje, CA. 1965–72 kunigavo Šv. Kazimiero parapijoje Los Angeles, CA, dirbo lituanistinėse m-lose. 1975 išvyko kelionėn aplink pasaulį (lankėsi Romoje, Šventojoje žemėje, Australijoje). Grįžęs įsteigė liet. misiją Phoenixe, AZ. Išėjęs į pensiją, gyveno Vistoje, CA. 1997 grįžo į Lietuvą. Kunigavo Šventojoje, sumanė ir rėmė parapijos bažnyčios statybą. Parašė ist. apybraižą *Arizonos lietuvis*, pamokslų kn. *Šventadienio žodis*. Rašė eilėraščius.

VALIUŠKIS Antanas (g. 1913.I.1 Luponiuose, Šiaulių vls. ir aps.), veterinarijos gydytojas, visuomenininkas. 1933 baigė Šiaulių berniukų g-ją, 1935 – Karo m-lą Kaune (jaun. leitenantas). 1935–40 tarnavo kariuomenėje Tauragėje ir Radviliškyje. Pasitraukęs į Vokietiją, 1950 baigė Hannoverio aukštąją vet. m-lą ir dirbo Celle miesto mėsos inspektoriaus padėjėju. 1951 persikėlė į JAV. Dirbo vet. gydytojo padėjėju, 1954–81 – įvairių JAV vietovių mėsos ir paukštienos priežiūros tarnybų inspektoriumi. Dalyvavo BALFo, *Ateities*, ALKA, APPLE, *Caritas*, LKMA, Našlaičių globos k-to veikloje. 1974–75 JAV LB Providence, RI, apyl. v-bos pirmininkas, 1976–89 – sekretorius. Bendradarbiavo lietuvių (*Trimite, Drauge, Karyje, Akiračiuose, Į laisvę, Gimtajame krašte*) ir amer. spaudoje.

Antanas Valiuškis

VALKAVIČIUS Vincas (William **Wolkovich**; g. 1929.VI.29 Hudsone, MA), kunigas, istorikas, muzikas. Baigęs Bostono kun. seminariją, MA, 1953 įšventintas kunigu. 1980 Bostono koledže įgijo amerikanistikos (*American Studies*) magistro laipsnį. Dirbo vikaru amer. ir liet. parapijose. Nuo 1962 Šv. Jurgio liet. parapijos klebonas Norwoode, MA. Dalyvauja Amerikos liet. istorikų ir kitų istorijos d-jų veikloje. Ist. tyrimų sritis – emigracijos tautiniai bruožai. Amer. akademiniuose leidiniuose paskelbė straipsnių apie lenkus, airius, albanus, rašė ir vertė str. į *Encyclopedia Lituanica* (t. II 1972; t. III 1973; t. VI 1978). Pateikė straipsnių apie lietuvius, latvius, estus, albanus enciklopediniam žinynui *Dictionary of American Immigration History* (1990), apie lietuvius – *Encyclopedia of American Catholic History*. *Making It in America*. Skaitė pranešimus IV ir VI MKS (1981, 1989), t. p. lenkų istorikų seime Vašingtone, DC (1982) ir Bostone (2000). Išleido keletą knygelių apie liet. parapijas, kunigus, lietuvių santykius su lenkais, amerikiečiais. Bendradarbiauja žrn. *Lituanus*, *Historical Journal of Massachusetts*, *Polish American Studies*. Didžiausias įnašas į liet. emigracijos istoriją yra 3 t. enciklopedinis veikalas apie liet. katal. parapijų JAV istoriją *Lithuanian Religious Life in America* (*Lietuvių religinis gyvenimas Amerikoje*, 1991, 1996, 1998). Veikale aprašyta daugiau kaip šimto liet. parapijų veikla nuo jų įsikūrimo XIX a. pabaigoje iki XX a. pabaigos. Kartu aptarta liet. org-jų kult. veikla, pastangos kurti tautines parapijas, išlaikyti lietuvybę, pateiktos trumpos kunigų ir vienuolių biografijos. Atskira knyga išleido Lietuvos vyčių org-jos 75 metų (nuo 1913) istoriją *Lithuanian Fraternalism: 75 Years of US Knights of Lithuania* (1988, santrauka liet. k.). Kaip smuikininkas ir dainininkas (baritonas) dalyvavo kameriniuose koncertuose lietuvių kolonijose (1956 metų sezoną smuiku griežė Brocktono, MA, orkestre, 1957 – Needhamo, MA, filharmonijoje). Nuo 1961 dalyvavo Cambridge, MA, rengtuose kameriniuose koncertuose (su I. ir V. Vasyliūnais). Lankydamasis Lietuvoje 1999 skaitė paskaitas VDU studentams. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (1997), Amerikos lenkų istorikų d-jos *Amicus Poloniae* premija (2000).

Vincas Valkavičius

VALONIS Antanas (g. 1892.XI.22 Barklainiuose, Velžio vls., Panevėžio aps.), finansininkas, visuomenininkas. 1913 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Dirbdamas tramvajų, vėliau *Sears and Roebuck* b-vėje, mokėsi. De Paulo un-te, IL, studijavo teisę. 1917 įstojo į Vyčių org-ją. 1922–27 centro v-bos iždininkas, Kolumbo vytis. Nuo 1919 dirbo bankuose. Nuo 1936 prekybos namų *Lietuvių vaizbos butas* kasininkas, 1943 buvo išrinktas pirmininku. Nuo 1941 Lietuvių ūkininkų d-jos pirmininkas, nuo 1947 valst. banko *Metropolitan* vicepirmininkas ir *Kęstučio* šalpos klubo pirmininkas. Buvo Čikagos *Savings and Loan* asociacijos direktorius ir kasininkas. Ilgametis Lietuvių tarybos v-bos narys, Labdarių s-gos pirmininkas. 1936 Amerikos liet. olimpiados k-to sekretorius.

VALUCKAS Andrius (1905.X.24 Stulgiuose, Plokščių vls., Šakių aps. – 1976.XI.11 Roswelle, NM), agronomas, rašytojas, žurnalistas. 1926 baigė Dotnuvos ž. ū. technikumą. 1932 išlaikė egzaminus mokytojo teisėms įgyti. 1926–36 mokytojavo Zyplių ž. ū. m-loje. 1936–38 kalintas dėl dalyvavimo Suvalkijos valstiečių streike. 1938–40 *Lietuvos žinių* redakcijos na-

rys. Bendradarbiavo kituose leidiniuose, rašė ž. ū. ir visuom. polit. klausimais. 1940–41 sov. valdžios kalintas už antikom. veiklą. 1940–44 koop. s-gos *Linas* tarnautojas. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1944–46 Valstiečių liaudininkų (jiems 1938–40 priklausė dar Lietuvoje) s-gos gen. sekretorius ir atstovas VLIKe. Ado Kalniaus slap. išleido rom. *Netikėtas šūvis* (1934). Parašė rom. *Kolektyvinė tironija* (1943), *Nemuno sūnūs* (1955, abu JAV). Bendradarbiavo *Naujienose*, *Keleivyje* ir kt.

VALUKEVIČIUS Pranas (1911.XII.28 Rochesteryje, NY – 1972.II.2 ten pat), kunigas, visuomenininkas. 1932 baigė Šv. Andriejaus parengiamąją seminariją, 1938 – Šv. Bernardo kun. seminariją Rochesteryje ir įšventintas kunigu iki 1950 buvo vikaras Šv. Jurgio parapijoje Rochesteryje. Po 6 metų kunigavimo Dievo Motinos italų parapijoje Carmelyje, PA, 1956 grįžo klebonu į Šv. Jurgio parapiją. Atnaujino bažnyčią, salę, m-lą ir vienuolyną. Padėjo įsikurti karo pabėgėliams. Buvo LF vajaus k-to pirmininkas, surinko daug aukų savo parapijoje. Dalyvavo lietuvių pasipriešinimo sov. okupacijai veikloje, tuo reikalu lankėsi pas JAV vyriausybės narius Vašingtone, DC. Su H. Žiemeliu organizavo liet. radijo valandėles.

VALUKONIS Jonas (1911.XII.27 Palazdijuose, Lazdijų vls., Seinų aps. – 1999.X.6 Glendale, CA), matematikas. 1930 baigė Lazdijų *Žiburio* g-ją, 1937 – matematikos studijas VDU. 1935–40 dirbo Ginklavimo v-bos Balistikos tyrimų laboratorijoje. 1938–39 studijavo mechaniką Besançono un-te Prancūzijoje. 1940–44 dėstė matematiką VDU. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, gyveno Ravensburgo stovykloje ir dirbo liet. g-jos direktoriumi. 1949 persikėlė į JAV. Gyveno Detroite, MI. Dirbo matematiku ir inžinieriumi *General Motors* ir *Ford Motors* b-vių fabrikuose. Nuo 1975 gyveno Los Angeles, CA. Veikė ateitininkų org-joje. Bendradarbiavo LE.

VALUSKIS Francis (Pranas **Valuckas;** 1896 Šobliškiuose, Kužių vls., Šiaulių aps.), kino režisierius, operatorius, fotografas. Pirmo lietuviško vaidybinio filmo scenarijaus autorius ir režisierius. Vengdamas tarnybos caro kariuomenėje, 1914 emigravo į JAV. Buvo kariuomenės fotografas. Po I pasaul. karo gyveno Bostone, MA, vėliau Omahoje, NE. Persikėlęs į Los Angeles, CA, atidarė foto studiją. Suorganizavo akcinę b-vę liet. vaidybiniam filmui kurti, platino jos akcijas, rinko filmavimui reikalingus rūbus ir įv. reikmenis. Pagal savo sukurtą scenarijų 1926 pastatė valandos trukmės filmą *Naktis Lietuvoje* (*Night in Lithuania*) apie knygnešių Vitėnų šeimos tragediją. Vaidino paties režisieriaus suburto *Krutamųjų paveikslų artistų klubo* nariai – 12 lietuvių aktorių. Filmas buvo rodomas Čikagoje, Bostone, Philadelphijoje, Scrantone, PA, Niujorke, turėjo didelį pasisekimą. Filmavo ir liet. gyvenimo kronikas, 1928 Los Angeles, įsteigė keletą kino teatrų. Dalyvavo SLA ir kt. liet. org-jų veikloje.

VALUŠIS Aloyzas (g. 1901.XII.4 Kuktiškėse, Utenos aps.), kariškis. Lietuvos kariuomenės gen. štabo pulkininkas (1934), skautų veikėjas. Mokėsi Vilniuje, Panevėžyje ir Maskvoje. 1924 išlaikė g-jos kurso egzaminus Šiauliuose. 1919 savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę. 1919.XII baigė Karo m-lą (leitenantas). 1921–24 buvo husarų Jonušo Radvilos pulko adjutantas. 1926 baigė St. Cyre karo m-lą Prancūzijoje, 1929 kavalerijos karininkų m-lą Saomour, 1931 karo akademiją Belgijoje. 1926.XII.17–1927 prezidento A. Smetonos adjutantas. 1931–34 Karo m-los lektorius ir kariūnų aspirantų eskadrono vadas, 1934–38 husarų pulko vadas. 1938–39 kar. atstovas Varšuvoje. Nuo g-jos aktyvus skautas: 1918–19 Vilniaus liet. skautų tunto adjutantas, 1919–24 Lietuvos skautams remti d-jos tarybos narys, 1922–25 vyr. skautų štabo bendrojo sk. vedėjas, 1931–33 užs. dalies vedėjas. Dalyvavo tarpt. skautų konferencijose Danijoje (1924) ir Vengrijoje (1933). 1940.VI.15 pasitraukė iš Lietuvos ir 1941 atvyko į JAV. Išleido kn. *Raitininkų ir arklių parengimas rungtynėms su kliūtimis* (1929).

VAMBUTAS Martynas (1899.X.26 Rygoje – 1968.I.13 Niujorke, NY), teisininkas. 1916 Sankt Peterburge, Rusija, baigė Serkovo realinę m-lą, 1916–18 studijavo Susisiekimo in-te. 1921 persikėlė į Lietuvą. 1924–25 Šiaulių apygardos

teismo kandidatas, 1930–40 Kauno apygardos teismo prokuroro padėjėjas Ukmergėje, 1941–44 Panevėžio apygardos teismo prokuroras. Veikė Vilniui vaduoti s-goje. Pasitraukęs į Vokietiją, 1946–49 buvo Augsburgo tremtinių stovyklos apylinkės teisėjas, Baltijos tautų teismo pirmininkas. Priklausė Lietuvių teisininkų d-jai (centro v-bos sekretorius, vicepirmininkas). Vėliau emigravo į JAV.

VANAGAITIENĖ Lilija (**Žilvitytė;** 1898.IX.1 Panevėžyje – 1964.XII.28 Čikagoje, IL), visuomenininkė. Kompozitoriaus A. Vanagaičio žmona. 1909 tėvų atvežta į JAV, gyveno Čikagoje. Baigusi komercijos koledžą, dirbo *Naujienų* raštinėje ir rašė į jaunimo skyrių. Dainavo *Birutės* chore, buvo choro sekretorė. Dalyvavo Liet. dramos d-jos veikloje, yra vaidinusi daugelyje Liet. dramos ratelio spektaklių. 1928 įsijungė į *Margučio* veiklą, dalyvavo renginiuose, tvarkė *Margučio* žurnalo ir radijo administracinius reikalus, rašė į žurnalą. Drauge su A. Vanagaičiu rengė populiarias radijo programas ir dalyvavo Dėdytės-Tėtytės vaidinimuose. Vyrui mirus, nuo 1951 perėmė žurnalo ir radijo programų tvarkymą ir leidimą. Yra surengusi daug *Margučio* koncertų. 1945–50 Čikagos liet. moterų klubo pirmininkė.

VANAGAITIS Antanas (1890.V.19 Valiuose, Būblelių vls., Šakių aps. – 1949.III.10 Gulforte, MO; palaidotas Čikagoje, IL), kompozitorius, aktorius, visuomenininkas. Visuomenininkės L. Vanagaitienės vyras. Pasimokęs vargonuoti pas J. Sodaitį, 1907–18 vargonininkavo įv. vietose: 1913 Laižuvoje (čia subūrė chorą, gastroliavo, tvarkė parapijos m-lą), Valkininkuose, nuo 1914 Dauguose. 1911–12 vasaromis mokėsi vargonininkų kursuose Kaune. Įstojo į Vargonininkų s-gą (buvo v-bos narys). 1918–21 muz. studijas tęsė Dresdeno konservatorijoje Vokietijoje. Grįžęs į Lietuvą, iš pradžių dirbo Valstybės operoje sufleriu, po to tapo Valstybės dramos aktoriumi (suvaidino 19 vaidmenų); t. p. mokytojavo Kauno mkt. seminarijoje. Nuo 1923 vadovavo Šaulių s-gos ir jėzuitų g-jos chorams. 1924 išvyko gastrolių į JAV. Su aktoriais J. Olšausku, V. Dineika ir J. Dikiniu įkūrė vodevilio teatro trupę *Dzimdzi-Drimdzi,*

Antanas Vanagaitis

gastroliavo liet. kolonijose; su šia trupe įsikūrė Čikagoje. Rengė koncertus, režisavo dramos veikalus (*Žemės rojus;* S. Čiurlionienės-Kymantaitės *Aušros sūnūs; George Dandina; Gegužės karalaitė* ir kt.), pats vaidino. 1925–27 vadovavo *Birutės* chorui. 1927–28, 1929 ir 1930 surengė choro gastroles po liet. kolonijas. 1928 pradėjo leisti žrn. *Margutis* (jo tikslas – daina, humoru žadinti ir stiprinti lietuvybę). Nuo 1932 rengė radijo *Margučio* programą (*Margučio* žurnalą ir radijo programą finansiškai rėmė J. Balčiūnas). 1934 Pasaul. parodoje Čikagoje surengė simf. koncertą; jame buvo atlikta ir liet. muzika. Vienas ir su kitais įrašė dainų į plokšteles. Kūrybą sudaro ~600 įv. žanro kūrinių: solo dainos, duetai, dainos chorui, tarp jų – solo su fortepijono pritarimu *Stasys, Dul-dul-dūdelė, Aš bijau pasakyt,* mišriam chorui *Vilnius, Dzimdzi-Drimdzi, Iš rytų šalelės, Malda žuvusiems už Lietuvą, Vėjužėlis,* kompozicijos fortepijonui, harmonizuotos liet. liaudies dainos, vodeviliai *Jovalas, Laisva Lietuva, Muzikos akademija, Generalinė repeticija,* operetė *Alenutė,* muzika baletui, dramos spektakliams (Maironio *Kęstučio mirtis,* S. Čiurlionienės-Kymantaitės *Aušros sūnūs* ir kt.), giesmės (*Sveika, Marija,* 2 Kalėdų giesmės, *Tėve mūsų*), *Lietuviškos mišios,* kantata Vytauto Didžiojo garbei. Parengė dainų rinkinėlį m-loms *Dainuok*

(2 d., 1922–24; II leid. 1936), parašė knygeles *Vanago plunksna* (1927), *Vanago sapnas* (1928). Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu. Apie A. Vanagaitį 1954 išleista kn. *Antanas Vanagaitis*, A. Olis sukūrė dok. filmą.

VANAGŪNAS Arvydas (g. 1947 Augsburge, Vokietija), gydytojas, visuom. veikėjas. Persikėlęs į JAV, studijavo Ilinojaus un-te Čikagoje. 1969 įgijo anglų k. bakalauro laipsnį, 1973 baigė Ilinojaus u-to Med. koledžą. Specializavosi gastroenterologijoje. 1980–85 vertėsi priv. praktika. Nuo 1985 Northwesterno un-to Med. f-to Čikagoje klinikinis asocijuotas profesorius, nuo 1988 šio un-to klinikinės praktikos vedėjas. Nuo 1990 Northwesterno Memorialo ligoninės Čikagoje Vidaus ligų skyriaus vedėjo pavaduotojas. Priklauso amer. profesinėms org-joms. Aktyvus PLGS narys, nuo 1983 sekretorius, nuo 1987 pirmininkas; vienas žiemos seminarų organizatorių, jų moksl. programų pirmininkas. 1981, 1989, 1993 dalyvavo MKS (pastarųjų medicinos sekcijos organizatorius).

Arvydas Vanagūnas

VANAGŪNAS Stasys (1906.X.24 Pyragiuose, Šiluvos vls., Raseinių aps. – 1997.XII.6 Oak Lawne, IL), ekonomistas, visuomenininkas. Ekonomisto S. Vanagūno tėvas. Baigęs Raseinių g-ją, studijavo ekonomiką VDU, studijas tęsė užsienyje. Dirbo Finansų m-joje, buvo valstybės kontrolierius. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Buvo Haunstetteno liet. stovyklos pirmininkas. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Buvo BALFo vienas direktorių, Čikagos aps. v-bos pirmininkas: uoliai rengė kasmetinius aukų rinkimo vajus. Ilgametis Čikagos pensininkų s-gos pirmininkas.

VANAGŪNAS Stasys (g. 1938.IV.29 Marijampolėje), ekonomistas. Ekonomisto S. Vanagūno sūnus. Ph. D. (1975). Iš Vokietijos 1949 su tėvais persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1956–58 atlikęs kar. prievolę jūrų pėstininkų daliniuose (USMC), studijavo ekonomiką Ilinojaus un-te, baigė 1963 magistro laipsniu. 1961–62 buvo Liet. studentų asociacijos Ilinojaus un-te pirmininkas. Istorijos studijas Wisconsino un-te Milwaukee baigė 1968 magistro laipsniu. Apgynė socialinių mokslų doktoratą Michigano valst. un-te East Lansinge. 1963–65 dirbo finasininku *Ford Motor* b-vėje Čikagoje. 1968–71 dirbo Wisconsino valstijos

Stasys Vanagūnas (g. 1938)

administracijos v-boje Madisone. 1971–73 Marquette un-to Teisės m-los Milwaukee, WI, Kriminalistikos centro direktorius. 1975–82 viešojo administravimo profesorius asistentas Arizonos un-te Tuscone. Nuo 1983 dėsto biudžeto finansų disciplinas, polit. ekonomiją Arkansaso valst. un-te Jonesboro; profesorius (1987). Moksl. straipsnius skelbia žrn. *Public Administration Review*, *Criminology*, *Public Productivity and Management Review*, *Journal of Sociology and Economics*. Su Fullbrighto stipendija 1989 skaitė paskaitas VU Teisės f-te ir 1993 Ekonomikos f-te. Priklauso profesinėms org-joms: Amerikos viešojo administravimo d-jai (nuo 1971), Kriminalinių teisės mokslų asociacijai (nuo 1974) ir Arkansaso polit. mokslų asociacijai (nuo 1983).

VANESS Carol (**Vyšniauskaitė;** g. 1952.VII.27 Los Angeles, CA), dainininkė (sopranas). Studijavo Kalifornijos valst. un-te Northbridge. Debiutavo 1977 San Franciske (Vitelija W. A. Mozarto operoje *Tito gailestingumas*), 1982 - Londono *Covent Garden* (Mimi G. Puccini *La Bohème*), 1984 - Niujorko *Metropolitan Opera* (Armidė G. F. Händelio *Rinaldo*). Garsėja W. A. Mozarto kūrinių interpretacijomis. Dainuoja didžiausiuose pasaulio teatruose, dalyvauja muz. festivaliuose.

VANSAUSKAS Mykolas (g. 1908.XII.18 Cicero, IL), žemės ūkio darbininkas. 1912 su tėvais grįžo į Lietuvą. 1922–28 mokėsi Panevėžio lenkų g-joje. 1931–44 dirbo ūkvedžiu Šakių ir Marijampolės apskrityse. 1944 pasitraukė į Vokietiją, vėliau persikėlė gyventi į JAV. JAV LB narys.

VARAITIS Jokūbas (1892 Panevėžyje - 1977 Luzerne, PA), chorvedys, vargonininkas. 1912 atvyko į JAV, apsigyveno Bostone, MA. Dainuoti mokėsi pas M. Petrauską, studijavo M. Petrausko konservatorijoje (1918 gavo mokytojo diplomą). Dainavo operetėse, koncertuose. Vargonininkavo ir vadovavo chorams Cambridge, MA, Šv. Juozapo parapijoje Scrantone, PA, Lynne, MA. Nuo 1924 iki mirties buvo Šv. Onos liet. parapijos vargonininkas Luzerne. Su choru dalyvavo Pasaulinėje parodoje, tautų festivalyje Wyoming Valley, PA, dainų šventėse, Lietuvių dienoje. Priklausė ALRK Vargonininkų sąjungai.

Jokūbas Varaitis

VARANKAITĖ Dalia (g. 1955 Čikagoje, IL), kartografė. Studijavo Wisconsino un-te Green Bay. 1985 Ilinojaus un-te apgynė magistro laipsnį iš gamtos apsaugos. Redaguoja kartografijos žrn. *Mapline*, yra *Chicago Map Society* direktorių tarybos narė. Dirba Hermano Dunlopo kartografijos centre Newberry b-koje Čikagoje.

VARAŠIUS Bronius (1892 Lietuvoje - 1962 St. Petersburge, FL), visuomenininkas. Pittsburghe baigęs vid. m-lą, studijavo sąskaitybą Valparaiso un-te, IL. 1914 pradėjo dirbti *Naujienų* raštinėje Čikagoje, IL. 3 m. dirbo *Lietuvos* dienraščio administratoriumi, vėliau *Universal* ir *Dayton Ohio* bankuose (iki 1930). Grįžęs į Čikagą, dirbo Talmano taupymo ir skolinimo b-vėje.

VARDYS Vytautas Stasys (**Žvirzdys;** 1924.IX.2 Beržore, Platelių vls., Kretingos aps. - 1993.X.20 Oklahoma City, OK), politologas, visuom. veikėjas. Ph. D. (1958). 1941 baigė prog-ją Palangoje, dalyvavo ateitininkų veikloje. 1941

Vytautas Stasys Vardys

mokėsi Telšių, vėliau Vilniaus kunigų seminarijose. Pasitraukęs į Vokietiją, tęsė mokslą Eichstätto kunigų seminarijoje. 1945–49 Tübingeno un-te studijavo filosofiją ir lit-rą. Buvo vienas Moksleivių ateitininkų s-gos atkūrėjų Vokietijoje, 1946–48 jos pirmininkas, žrn. *Ateitis* redaktorius. 1949 persikėlė į JAV. 1951 Carrollo koledže Helenoje, MT, įgijo bakalauro, 1953 Wisconsino un-te – magistro laipsnius; vėliau šiame un-te apgynė disertaciją, gavo polit. mokslų daktaro laipsnį. 1951 vienas Lietuvių studentų s-gos steigėjų, 1952 pirmasis jos pirmininkas, Studentų šalpos fondo iniciatorius. 1953 JAV ateitininkų s-gos pirmininkas, 1965–67 Fed-jos tarybos pirmininkas. Dalyvavo Lietuvių fronto bičiulių sąjūdyje, 1958–60 *Į laisvę* redaktorius. Nuo 1968 Oklahomos un-to profesorius, 1968–78 šio un-to sovietologijos studijų, nuo 1983 polit. mokslų programų vedėjas. 1968–73 Rusų kalbos ir sovietologijos studijų centro Münchene direktorius. 1970–71 AABS pirmininkas. 1974–76 Harvardo un-to Rusijos studijų centro bendradarbis; *Journal of Slavic Review* ir nuo 1977 *Journal of Baltic Studies* redakcijų kolegijų narys. Dalyvavo JAV LB veikloje: tarybos narys 1961–67 ir 1973–76. Parašė kn. *The Catholic Church, Dissent and Nationality in Soviet Lithuania* (1978), *Christianity in Lithuania* (1993); redaktorius ir bendraautoris knygų *Lithuania under the Soviets: Portrait of a Nation* (1965); *Karl Marx: Scientist, Revolutionary, Humanist* (1971), *The Baltic States in Peace and War* (1978); 1997 išleista kn. *Lithuania. The Rebel Nation* (su J. Sedaityte). Parašė straipsnių apie socializmą Europoje, JAV Kongresą, sovietų tautybių politiką, Baltijos šalių klausimais. Paskelbė daug straipsnių spaudoje lit., polit., ideologinėmis temomis liet. ir anglų kalbomis (*Tėviškės žiburiuose, Drauge, Į laisvę* ir kt.), *Problems of Communism, Review of Politics, Midwest Journal of Political Science, Russian Review* ir kt.). LE bendradarbis.

VARIAKOJIENĖ Aldona (**Audronytė;** g. Lietuvoje), tapytoja. Dailės mokėsi Los Angeles miesto koledže, CA. Baigė Kalifornijos Shouinard dailės in-tą, mokėsi privačiai (pas dail. Parkhurst, A. W. Smith ir kt.). Iš pradžių tapė realistinius, vėliau abstrakčius paveikslus (*Gelmių vitalija*). Surengė individualių parodų Los Angeles, Čikagoje, IL, ir kt. JAV miestuose.

VARIAKOJIENĖ Jūratė (g. 1937.I.4 Kėdainiuose), farmacininkė, visuomenininkė. Skautų veikėjos Z. Juškevičienės ir kapitono A. Juškevičiaus duktė. Su tėvais 1944 pasitraukė į

Jūratė Variakojienė

Vokietiją. Mokėsi Meerbecko ir Wehneno liet. m-lose. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Cicero, IL. Lankė Šv. Antano par. m-lą. Baigė Mortono m-lą. Farmaciją studijavo Ilinojaus un-to farmacijos m-loje, 1959 baigė bakalauro laipsniu. Dirba privačiose vaistinėse. Skautė nuo gimnazijos laikų. Priklauso Akademikų skautų s-gai, vadijos narė (1987–93), skautininkė. Dirba Vydūno fondo v-boje (nuo 1977), pirmininko pavaduotoja (1994). Aktyvi kult. renginių organizatorė. Priklauso Amerikos liet. farmacininkų d-jai ir ALTS. Apdovanota LSS ordinu *Už nuopelnus.*

VARIAKOJIS Jonas (1892.V.20 Rinkuškiuose, Biržų vls. ir aps. – 1963.X.31 St. Charlese, IL), kar. veikėjas. Statybos inžinieriaus J. Variakojo tėvas. Lietuvos kariuomenės pulkininkas leitenantas. 1913 baigė Pärnu g-ją, Estija, vėliau studijavo Sankt Peterburgo un-to Teisių f-te, Rusija. 1917, baigęs Vladimiro karo m-lą Sankt Peterburge, išsiųstas į Austrijos frontą. Vėliau atvyko į Voronežą, Rusija. 1918 dalyvavo II liet. karių suvažiavime Sankt Peterburge. Tautos tarybai pavedus, vyko į Oršą organizuoti lietuvių grąžinimo į Lietuvą. 1918 grįžęs į Vilnių, stojo į Lietuvos kariuomenę, tarnavo Panevėžio apskrities apsaugos viršininku. Kėdainiuose suorganizavo savanorių būrį (vėliau būrys tapo batalionu, dar vėliau 4-uoju pėstininkų Lietuvos karaliaus Mindaugo pulku), dalyvavo kovose su bolševikais, bermontininkais, lenkais. Iki 1921 buvo šio pulko vadas. 1921 paskirtas III karo apygardos štabo viršininku. 1924 baigė Aukštuosius karininkų kursus Kaune. 1926 išėjo į atsargą. 1928–29 buvo susisiekimo ministras. 1929 grįžęs į kariuomenę, buvo paskirtas krašto apsaugos ministru. 1930 pasitraukė iš kariuomenės, apsigyveno savo dvare Šešuolėliuose. Dalyvavo vietos ek. ir kult. veikloje. Buvo vienas Zibalų pieno b-vės steigėjų, jos pirmininkas. Veikė Ukmergės ž. ū. (buvo d-jos garbės pirmininkas) ir Širvintų smulkaus kredito d-jose. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Nuo 1950 įsijungė į Lietuvių karių veteranų s-gos *Ramovė* veiklą (buvo pirmosios v-bos narys, vėliau pirmininkas, centro v-bos narys). Jo iniciatyva buvo surengtas pirmasis Lietuvos kariuomenės atkūrimo minėjimas, kuris vėliau tapo tradiciniu. Bendradarbiavo *Viltyje.* 1965 išleisti atsiminimai apie 4-ąjį pėstininkų Lietuvos karaliaus Mindaugo pulką. Apdovanotas Vyčio kryžiaus II ir III laipsnio ordinais.

Jonas Variakojis (1892–1963)

VARIAKOJIS Jonas (g. 1932.VII.31 Kaune), statybos inžinierius. Kar. veikėjo J. Variakojo sūnus. Gyveno tėvų dvare Šešuolėliuose (Ukmergės aps.), 1940–41 Vilniuje. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją; gyveno Wildfleckeno, Würzburgo, Schweinfurto pabėgėlių stovyklose, mokėsi g-joje. 1949 persikėlė į JAV. Čikagoje, IL, baigė vid. m-lą. 1955 Ilinojaus un-te Urbanoje įgijo statybos inžinerijos bakalauro laipsnį. Studijuodamas priklausė skautams, Lietuvių protestantų jaunimo s-gai (1954 vicepirmininkas), Lietuvių studentų s-gai (1952 iždininkas), *Santarai.* 1962 gavo profesionalaus inžinieriaus teises Ilinojaus valstijoje. 1955–63 dirbo inžinerijos b-vėje plentų projektavimo skyriuje; 1963–97 Didžiosios Čikagos sanitarinio rajono įmonėje (*Metropolitan Water Reclamation District of Greater Chicago*): 1963–79 nute-

Jonas Variakojis (g. 1932)

kamųjų vandenų valymo įrengimų projektavimo, 1979–83 ir 1994–97 potvynių kontrolės, 1983–97 planavimo skyrių viršininkas (už sėkmingą projektų įgyvendinimą pelnė apdovanojimų). Dirbdamas studijavo Ilinojaus technologijos in-te; 1968 įgijo aplinkos inžinerijos magistro laipsnį. Dalyvauja ALTS veikloje: 1958–60 ir 1987–88 Cicero, IL, sk. pirmininkas, nuo 2000 v-bos vicepirmininkas. Lietuvių evangelikų reformatų bažnyčios kuratorius (nuo 1957), kolegijos reikalų vedėjas (1972–76). Nuo 1986 filatelistų d-jos *Lietuva* v-bos pirmininkas, jos žrn. *Lietuva* vyr. redaktorius, Čikagoje surengė 4 filatelijos parodas. Priklauso ALIAS. Nuo 2000 Lietuvos kariuomenės karių artimųjų s-gos (LKKAS) JAV ir Kanados sk. pirmininkas. Parėmė šios s-gos enciklopedijos *Lietuvos kariuomenės karininkai 1918–53* I tomo išleidimą.

VARIAKOJYTĖ Daina (**Fricke;** g. 1929 Biržuose), gydytoja patologė. 1944 pasitraukė į Vokietiją, vėliau nuvyko į Šveicariją, kur studijavo mediciną. 1963 baigė Bazelio un-to Med. f-tą. 1970 po rezidentūros įgijo patologės specialybę (AB-Bath). Atvykusi į JAV stažavo Čikagoje, IL, Little Company of Mary ligoninėje, specializavosi Čikagos un-te ir liko ten dirbti Patologijos skyriuje. 1972–79 profesorė asistentė, 1979–82 asocijuota profesorė. Nuo 1982 Northwesterno un-to, IL, asocijuota profesorė. Paskelbė daug moksl. straipsnių. Aktyvi PLGS narė, skaitė pranešimą 1981 IV MKS. Lankėsi Lietuvoje, palaiko ryšius su Lietuvos gydytojais, juos konsultuoja, siunčia į Lietuvą moksl. lit-ros. Skaitė paskaitas Vilniuje ir Taline.

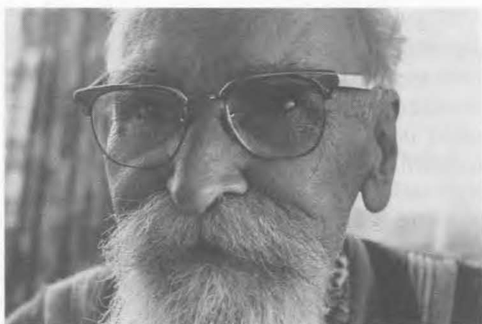
VARIAKOJYTĖ Danguolė (g. 1933 Biržuose), antropologė, muzikė, fotografė. Ph. D. (1969). 1956 Čikagos, IL, muz. koledžą baigė bakalauro laipsniu. Indianos un-te studijavo antropologiją, gavo daktaro laipsnį už disertaciją apie indėnų muziką. Vėliau Ilinojaus un-te Čikagoje studijavo fotografiją; 1978 gavo magistro laipsnį. Atliko antropologinius tyrimus Baltojo Kalno apačų rezervacijoje Arizonoje ir Britų Kolumbijoje, Kanada (pastarojoje tyrinėjo indėnų kultūrą). Dalyvavo keliose fotografijos parodose.

VARYTĖ Jina, dainininkė (sopranas). Dainuoti mokėsi pas J. Augaitytę Philadelphijoje, PA. 1958 dainavo jaunųjų menininkų koncerte Severance *Chamber Music Hall*. Giedojo F. Händelio oratorijoje *Mesijas* Michigano un-te. Philadelphijoje pastatytoje P. Mascagni operoje *Cavaleria rusticana* sukūrė Santuzzos vaidmenį. Dainavo TV programoje *Stars of Tomorrow*. Detroite dainavo koncerte su S. Baru. 1991 Jaunimo centre Čikagoje atliko programą kartu su pianistais M. Motekaičiu ir P. Stravinsku.

VARKALA Juozas (1881.XI.27 Girininkuose, Pakuonio vls., Kauno aps. – 1965.VI.1 San Pierre, IN), ekonomistas, visuomenininkas. 1893–99 mokėsi Marijampolės g-joje, vėliau metus Seinų kun. seminarijoje. 1903 baigė Liepojos prekybos m-lą, Latvija. Slapta platino liet. spaudą, per vasaros atostogas kaimuose su draugais rengė slaptus vaidinimus. 1904 suimtas ir uždarytas į Lomžos kalėjimą, Lenkija. Už užstatą išleistas, išvyko į JAV. Dirbo vaistinėje Čikagoje, IL. Vakarais mokėsi prekybos koledže, 1907–10 Čikagos un-te (magistras). 1906 įkūrė pirmąjį liet. kvartetą, jame dainavo (tenoras). Įsteigė liet. kooperatyvą *Žvaigždė*, jam vadovavo. 1907 įkūrė liet. pilietybės m-lą, kurią lankė ~150 moksleivių, joje dėstė civilinę teisę. Buvo Socialistų s-gos 4-os kuopos sek-

retorius, dalyvavo seimuose, skaitė paskaitas, ek. problemomis rašė į spaudą (slap. Juozas Krūmas). 1911–18 dirbo *International Harvester* b-vės dirbtuvių vedėju Maskvoje. Po Spalio perversmo grįžo į JAV, nuo 1922 dirbo savoje auditoriaus raštinėje. Ilgametis Čikagos liet. prekybos rūmų darbuotojas – sekretorius, direktorius, reikalų vedėjas. Lietuvių taupymo ir skolinimo b-vių sąjungos administratorius (1928–55). 1930 lankėsi Lietuvoje, skaitė ek. paskaitų. Vailokaičių f-kuose įdiegė modernią atskaitomybę. 1933 Pasaulinės parodos liet. k-to narys. Išleido kn. *Ekonominės studijos* (1930).

VARNAS Adomas Juozas (1879.I.2 Joniškyje – 1979.VII.19 Čikagoje, IL), dailininkas, visuom. veikėjas. 1890–95 mokėsi Mintaujos g-joje, Latvija, 1896–99 Kauno dvasinėje seminarijoje. 1900–03 Sankt Peterburge, Rusija, studijavo dailę Dailei skatinti d-jos ir Štiglico techn. piešimo m-lose. 1902 per atostogas dalyvavo slaptame veikalo *Amerika pirtyje* pastatyme; vengdamas kalėjimo, pabėgo į Lenkiją. 1903–05 studijas tęsė Krokuvos dailės akademijoje, 1905–07 – Ženevos aukštojoje dailės m-loje Šveicarijoje. Ją baigęs, 1908 išvyko į Siciliją. 1909 grįžo į Lietuvą; gyveno Vilniuje, Anykščiuose, po to kurį laiką – Galicijoje, Ukraina, Zakopanėje, Lenkija. Dirbo braižytoju, vėliau meteorologijos stotyje. 1913 grįžo į Vilnių. Bendradarbiavo *Vaire*, lit-ros almanache *Pirmasai baras* (red. kolegijos narys). 1908–14 dalyvavo pirmosiose liet. dailės parodose. 1914–18 gyveno Rusijoje: iš pradžių Odesoje (dirbo k-te nuo karo nukentėjusiems šelpti), 1916 Sankt Peterburge, 1917–18 Voroneže (dėstė liet. mokytojų seminarijoje). 1918 grįžo į Vilnių. 1919 buvo Švietimo liaudies komisariato meno kolegijos pirmininkas. 1919–20 mokytojavo Vytauto Didžiojo g-joje Vilniuje. 1920 persikėlė į Kauną. Įkūrė privačią dailės studiją, 1920–21 dirbo ir teatre. 1920 su kt. įkūrė Lietuvių meno kūrėjų d-ją (1920–22 pirmininkas). 1922–23 Prahoje vadovavo liet. banknotų spausdinimo priežiūros k-jai. 1922 išleido šaržų rinkinį *Ant politikos laktų*. 1921–24 dalyvavo Liet. terminologijos k-jos darbe. 1921–26 per atostogas rinko tautodailę, fotografavo medinius kryžius; 1926 išleido albumą *Lietuvos kryžiai*. Nuo 1923 dėstė Kauno meno m-loje (vadovavo tapybos studijai, dėstė piešimą). 1932 vienas Lietuvos dailininkų d-jos, 1935 vienas Lietuvių kalbos d-jos steigėjų. Sukūrė portretinių kompozicijų ir portretų (*Bangose*, 1912; J. Jablonskio, 1918; trys A. Smetonos; P. Mašioto; Vydūno, 1938), peizažų, figūrinių kompozicijų (*Vienuolika dailės apaštalų*), grafikos darbų (pašto ženklai, banknotų projektai, kortos, šaržai), teatro dekoracijų (M. Petrausko *Birutė*; Maironio *Kęstučio mirtis*; V. Mykolaičio-Putino *Valdovas* ir kt.), iliustravo knygų, nutapė dekoratyvinių pano (Raseinių g-joje, 1939, neišliko). Pasireiškė kaip ekspertas grafologas. Surengė individualias parodas Kaune (1920, 1927, 1938), Klaipėdoje (1926). 1944 pasitraukė į Vokietiją, į Ravensburgą. Ten surengė savo kūrybos parodą. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje. 1957 vienas Čiurlionio galerijos Čikagoje steigėjų. Sukūrė portretų (prof. S. Kairio, prelato M. Krupavičiaus, kun. J. Švagždžio), figūrinę ist. tematikos kompoziciją *Mindaugo vainikavimas* ir kt. Ankstyvajai kūrybai (ypač portretams) būdinga alegoriškumas, dramatizmas, vėliau saloniškumo bruožai, elegiška nuotaika, impresionistinė raiška, dekoratyvumas, stilizacija. 1955 ir 1959 Čikagoje surengė apžvalgines kūrybos parodas. Lituanistikos in-to garbės narys (1977). Dalyvavo JAV LB veikloje (Čikagos apyl. Kultūros tarybos garbės narys), buvo Amerikos liet. dailininkų s-gos garbės pirmininkas, ALIAS garbės narys, Amerikos lietuvių Montessori d-jos, Amerikos liet. filatelistų d-jos garbės narys.

Adomas Juozas Varnas

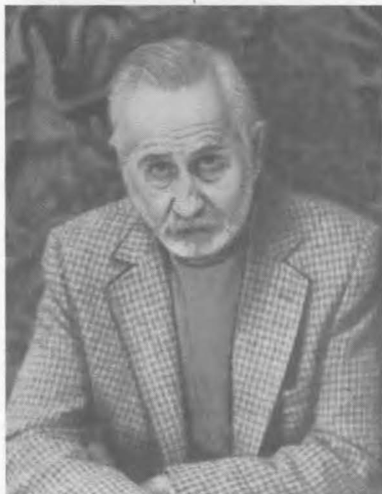

Antanas Juozas Varnas

VARNAS Antanas Juozas (1908.IV.16 Sankt Peterburge, Rusija – 1995.XII.10 Miami Beache, FL; palaidotas Palangoje), inžinierius architektas, visuom. veikėjas. 1928 baigė liet. g-ją Klaipėdoje, 1933 Prahos politechnikos in-tą (archit-ra). Grįžęs į Lietuvą, Kaune dirbo karo butų v-boje, Valstybės draudimo įstaigoje (inspektorius, vėliau konsultantas), Kauno savivaldybėje (civilinės statybos viršininko padėjėjas). Vertėsi ir priv. praktika. Veikė Lietuvos aviacijos klube, Lietuvos architektų ir inžinierių s-goje (1936–40 sekretorius). 1941–43 Dresdeno aukštojoje techn. m-loje studijavo miestų statybą ir planavimą. 1946 apsigyveno JAV. 1948 gavo leidimą verstis archit. praktika Niujorko valstijoje. Iki 1976 dirbo architektu Niujorke, NY. Suprojektavo Pavergtųjų tautų rūmus (projektas laimėjo I premiją 1962 tarpt. konkurse), 1964–65 Pasaulinės parodos Niujorke Pavergtųjų tautų paviljoną, su kitais – daug kitų įv. paskirties pastatų. Bendradarbiavo spaudoje kaip JT korespondentas. Nuo 1946 kaip *Sandaros* atstovas dalyvavo ALTo (1959–60 pirmininkas), JAV LB (Niujorko apygardos v-bos narys) veikloje. Rengdavo Vasario 16-osios minėjimus Kongreso rūmuose. Skautas, LF narys, Amerikos liet. demokratų partijos pirmininkas. Buvo ALIAS Niujorko sk. pirmininkas. Bendradarbiavo liet. spaudoje.

VARNAS Valentinas (g. 1913.V.21 Sankt Peterburge, Rusija), inžinierius. 1919 su tėvais grįžo į Lietuvą. 1933 baigė *Aušros* g-ją Kaune. 1935 atliko kar. prievolę Karo m-loje. 1943 baigė VDU Technologijos f-tą, įgijo mechanikos inžinieriaus specialybę. Dirbo *Metalo* treste ir ž. ū. mašinų f-ke *Neris*. 1944 su šeima pasitraukė į Vokietiją. Regensburgo ir Scheinfeldo pabėgėlių stovyklose suorganizavo automechanikų kursus, dirbo inžinieriumi. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Los Angeles, CA. 27 metus dirbo vandens siurblių b-vės *Peerless Pump* Projektavimo ir tyrimų skyriuje. Nuo 1956 skautas: buvo korp. *Vytis* v-boje, filisterių ir Akademinio skautų sąjūdžio sk. pirmininkas, stovyklų organizatorius, 1978 LSS suvažiavimo vedėjas, 1979–84 skautų brolijos sekretorius. Buvo *Krivulės* biuletenio redaktorius, skauto patyrimo laipsnių konspektų parengėjas. 1974 pakeltas vyr. skautininku. Veikė LB: Los Angeles apyl. sekretorius, BALFo ir ALTo v-bų narys. Vienas ALIAS sk. steigėjų. Apdovanotas Padėkos ir Geležinio Vilko ordinais.

VARNELIS Kazys (g. 1917.II.25 Alsėdžiuose, Telšių aps.), tapytojas. 1941 baigė Kauno taikomosios ir dekoratyvinės dailės in-tą (S. Ušinsko dekoratyvinės tapybos studiją). 1941 mokytojavo Kauno VIII g-joje, 1941–42 dirbo

Kazys Varnelis

instruktoriumi Kauno taikomosios ir dekoratyvinės dailės in-te, nuo 1941 ir Bažnytinio meno muziejaus direktorius. Keliaudamas po Lietuvą, rinko tautodailės kūrinius, daug jų atidavė Bažnytinio meno ir Vytauto Didžiojo kultūros muziejams. 1943–45 Vienos dailės akademijoje studijavo monumentaliąją tapybą (pas prof. H. Dimmelį). Po to gyveno Vokietijoje, nuo 1949 – JAV. 1951 Čikagoje, IL, įsteigė Bažnytinės dailės studiją (veikė iki 1963). Bažnyčioms sukūrė altorių, vitražų, mozaikų, monstrancijų, žvakidžių. Jo kūrinių yra bažnyčiose: Apaštalų Karalienės ir Visų Šventųjų Čikagoje, Nepaliaujamosios Pagalbos Švč. Mergelės Marijos Clevelande, OH, koplyčiose – Nekalto Prasidėjimo Putname, CT, marijonų Čikagoje, Marianapolyje, CT, Hinsdale, IL, jėzuitų Čikagoje ir kt. 1967–78 dėstė tapybą Čikagos meno koledže; profesorius asistentas, 1973 asocijuotas profesorius, 1977 profesorius. 1978 apsigyveno Stockbridge, MA, Villa Virginia rūmuose (jie įtraukti į JAV nacionalinių ist. vietų sąrašą), nuo 1997 gyvena Vilniuje. Sukūrė abstrakčių (daugiausia geometrinių), minimalistinių, oparto tapybos kompozicijų. Nuo 1967 dalyvauja grupinėse parodose, surengė individualių parodų Čikagoje, Milwaukee, WI, Vašingtone, DC, Iowa City, IA, Vilniuje (1988) ir kt. Sukaupė didelę b-ką (~7000 tomų; reti ir unikalūs bibliofiliniai leidiniai, senoji lituanistika, šiuolaikinės knygos apie dailę), Lietuvos ist. žemėlapių, antikvarinių meno kūrinių kolekcijas (įv. stilių vaizduojamosios ir taikomosios dailės kūriniai). Šios kolekcijos eksponuojamos K. Varnelio namuose-muziejuje Vilniuje. 1969, 1974 gavo Čikagos dailės in-to apdovanojimus, 1977 – Lietuvių dailės fondo premiją.

VARNIENĖ Marija (**Kuraitytė;** 1886.VIII.26 Bakaičiuose, Girkalnio vls., Raseinių aps. – 1982.X.10 Čikagoje, IL), pedagogė. 1904 baigė Petropavlovsko g-ją, Rusija. 1899–1904 vasaros atostogas su seserimi (vėliau M. Petrausko žmona) organizuodavo slaptą liet. mokyklėlę kumečių vaikams. 1906 baigė Ginekologijos in-tą Sankt Peterburge. 1906–08 studijavo pedagogiką Ženevos un-te (Šveicarija). Grįžusi į Sankt Peterburgą mokėsi dvimečiuose gimnastikos ir pedagoginių žaidimų kursuose. 1910 persikėlusi į Maskvą, mokytojavo keliose g-jose, dėstė kūno kultūrą. Šaniavskio un-te baigė Pedagoginį skyrių. Nuo 1912 dirbo su ikimokyklinio amžiaus vaikais klube *Vaikų darbas ir poilsis.* 1916–17 Maskvoje organizavo vasaros žaidimų aikšteles, žiemą – klubus. 1917 persikėlė į Voronežą, vadovavo liet. gimnazisčių bendrabučiui. 1918 grįžo į Vilnių, 1919 persikėlė į Kauną. 1923 baigė ritminės gimnastikos kursus Prahoje. Nuo 1927 vadovavo Lietuvių karininkų šeimų d-jos išlaikomam vaikų darželiui, vėliau įsteigė privatų darželį. 1930 baigė tarpt. Montessori kursus Romoje, 1934 lankė tokius kursus Nicoje, Prancūzija, ir gavo AMI (Tarpt. Montessori asociacijos) įgaliojimą atstovauti Montessori pedagogikai Lietuvoje. 1939 su Montessori m-lomis susipažino Olandijoje. Nuo 1930 ėmė propaguoti Montessori ped. metodą liet. tautinėje m-loje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Ravensburge įsteigė liet. Montessori m-lą. 1949 persikėlė į JAV. Čikagoje dirbo lituanistinėje m-loje prie Šv. Mykolo parapijos. Kurį laiką dirbusi f-ke, nuo 1958 vadovavo lituanistinei m-lai. Įsteigė Amerikos liet. Montessori d-ją, buvo jos garbės pirmininkė. 1959 gavo įgaliojimą iš AMI atstovauti Montessori metodui Amerikos liet. bendruomenėse. 1960 gavusi leidimą iš Ilinojaus valstijos, įsteigė pirmąjį liet. vaikų židinėlį ikimokyklinio amžiaus vaikams ir Motinų centrą (jame pabrėžiama tautinio auklėjimo svarba). Bendradarbiavo *Tautos mokykloje, Vaire, Židinyje,* išspausdino straipsnių apie Montessori sistemos kilmę ir pagrindus (1934, 1935).

VASAITIENĖ Vitalija (**Ruibytė;** g. 1951.III.26 R. Čikagoje, IN), gydytoja odontologė, visuom. veikėja. 1957 apsigyveno Čikagoje, IL, kur 1968 baigė Marijos vid. m-lą ir Pedagoginį lituanistikos in-tą. 1974 baigė Ilinojaus un-to Odontologijos m-lą Čikagoje; D. D. S. Čikagoje užsiima priv. praktika, 1974–91 Ilinojaus un-to Odontologijos m-los profesorė asistentė. 1970–74 JAV LB tarybos narė, 1977–78 ALGD Ilinojaus sk. v-bos sekretorė. Yra Akademinio skautų sąjūdžio Vydūno fondo tarybos narė. Dvejus metus buvo Maironio lituanistinės m-los tėvų k-to pirmininkė. 1992–94

Vitalija Vasaitienė

JAV LB Lemonto, IL, apyl. sekretorė. 1992–96 PLB v-bos kultūros reikalų vicepirmininkė, 1994 organizavo užsienio lietuvių meno kolektyvų pasirodymą Pasaulio lietuvių dainų ir šokių šventėje Vilniuje.

VASAITIS Alvydas Jonas (g. 1945.I.13 Graze, Austrija), pianistas, dirigentas. Muzikos mokėsi pas A. Kučiūną, nuo 1956 pas V. Jakubėną. Nuo 1956 ėmė reikštis kaip pianistas (1957 laimėjo Imigrantų apsaugos s-gos, 1960 Amerikos Vidurio Vakarų muz. festivalio I premijas). 1960–63 studijavo Roosevelto un-te Čikagoje, IL. Nuo 1962 Čikagos liet. operos akompanuotojas, dirigento asistentas. Kaip pianistas surengė koncertų su Berwyno, Carbondale un-to, PA, ir Elmhursto, IL, simf. orkestrais, koncertavo Vokietijos ir D. Britanijos liet. kolonijose. Baigęs Mortono aukštesniąją m-lą, 1963–66 studijavo Ilinojaus un-te Urbanoje, 1966–68 Čikagos konservatorijoje. 1968 parengė mišrų chorą III tautinių šokių šventei, 1972 subūrė IV tautinių šokių šventės orkestrą, jam dirigavo. 1973 baigė Loyolos un-tą, IL; įgijo bakalauro laipsnį. 1974 debiutavo kaip Čikagos liet. operos dirigentas (G. Verdi *Kaukių balius*); 1977–83 ir nuo 1989 Čikagos liet. operos dirigentas ir meno vadovas. Parengė ir dirigavo operų spektaklius: G. Donizetti *Meilės eliksyras*, *Lucia di Lammermoor* (1979), G. Verdi *Nabucco* (1978), R. Leoncavallo *Pajacai*, C. Orffo *Carmina Burana* (abi 1980), C. M. von Weberio *Laisvasis šaulys* (1982), A. Ponchielli *Lietuviai* (1981 ir 1983). Pakviestas dirigavo Lietuvos operos ir baleto teatre G. Verdi operas *Traviata* (1985 ir 1990) ir *Otello* (1989). 1986 dirigavo Čikagos kameriniam orkestrui. Jam vadovaujant Čikagos liet. operoje buvo pastatytos operos: G. Verdi *Otello*, V. Bellini *Norma*, V. Klovos *Pilėnai*, G. Bizet *Perlų žvejai*. 1991 jo iniciatyva Čikagos liet. opera ir Lietuvos operos ir baleto teatras pastatė A. Ponchielli operą *Lietuviai* (spektakliai vyko Čikagoje ir Vilniuje). 1988, 1991 ir 1995 dirigavo Lietuvos nac. filharmonijos simf. orkestrui. Jam diriguojant buvo įrašytos solistų D. Stankaitytės (1979 ir 1984) ir A. Grigo (1984) atliekamų operų arijų bei Čikagos liet. operos choro (1983) plokštelės. Aktyvus JAV LB, Amerikos muzikų prof. s-gų narys, priklauso Akademiniam skautų sąjūdžiui. Apdovanotas Akademinio skautų sąjūdžio Vydūno fondo (1974 ir 1981), JAV LB kultūros (1991) premijomis.

Alvydas Jonas Vasaitis

VASAITIS Antanas Juozas (iki 1955 **Vasiliauskas**; 1906.VII.29 Karaliuose, Višakio Rūdos vls., Marijampolės aps. – 1983.III.11 Putname, CT), miškininkas. 1925 baigė Marijampolės Rygiškių Jono g-ją ir studijavo miškininkystę ŽŪA Dotnuvoje (baigė 1929). Dirbo girininku mo-

komojoje urėdijoje, 1930–33 Miškų dep-te, 1932–35 jo atstovu Viešvilės ir Klaipėdos lentpjūvėms, 1934–35 Lietuvos banko įgaliotiniu medžio pramonės įmonėms Klaipėdoje, 1935–39 Klaipėdos medžio sindikato akc. b-vės direktorius. Nuo 1939 vienas akc. b-vės *Lietmedis* direktorių Kaune. Suorganizavo Lietuvos pramoninių lentpjūvių s-gą, 1939–40 buvo jos pirmininkas. Nuo 1940 ŽŪA docentas. VU Matematikos-gamtos f-to Miškininkystės sk. prodekanas, 1942 – Miškų mokslų f-to dekanas; parengė šio f-to statutą. Dirbo ir Miškų m-loje. Pasitraukęs į Vokietiją, 1944–45 dirbo Tharandto miškų tyrimo įstaigoje, 1946–48 Nürtingeno ir Schwäbisch Gmündo liet. g-jos vicedirektorius, 1946 dėstė miškininkų kursuose Hanau. Buvo Lietuvos ūkio atstatymo k-jos prie VLIKo narys. 1948 persikėlė į JAV. Čia organizavo LRK SA. Buvo Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo seserų vienuolyno statybos k-to reikalų vedėjas. Dirbo sveikatos draudimo agentu *Mutual of Omaha* ir LE administratoriumi. Išlaikęs ž. ū. moksl. tyrėjo egzaminus, nuo 1957 buvo paskirtas į Miško produktų tyrimo laboratoriją Madisone, WI, nuo 1959 perkeltas į Vašingtoną, DC, Federalinės miškų tarnybos centro įstaigą. Studijuodamas veikė ŽŪA ateitininkų d-joje, studentų ekonominėje d-joje. Priklausė LŠS, Lietuvos miškininkų d-jai, kurį laiką jai vadovavo ir JAV. Čia priklausė Amerikos miškininkų s-gai. Bendradarbiavo *Mūsų giriose, Girios aide, XX amžiuje* ir *Drauge*, LE. Parašė studiją *Die Holzwirtschaft in Litauen* (1937), *Medžio pramonė Lietuvoje* (su M. Gurecku, 1953).

VASILIAUSKAS Jonas (1905.VIII.3 Biržuose – 1969.IV.27 Bostone, MA), baleto artistas. 1919 stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. 1923 dalyvavo Klaipėdos sukilime. Mokėsi suaugusiųjų g-joje Kaune, 1924 Valstybės teatro vaidybos studijoje, 1925–28 – baleto studijoje; ją baigęs, iki 1944 buvo Valstybės teatro baleto artistas. Šoko baletuose: L. Delibes'o *Coppélia*, N. Rimskio-Korsakovo *Šecherazada*, P. Čaikovskio *Spragtukas* ir *Miegančioji gražuolė*. 1932–36 buvo baleto trupės seniūnas, padėjo organizuoti Lietuvos baleto gastroles Monte Carlo, Monakas, ir Londone. 1933–40 vadovavo Baltijos meno agentūrai Kaune. Surengė žymių dainininkų, instrumentalistų koncertų. Buvo LŠS, LTS, *Jaunosios Lietuvos* s-gos, Savanorių-kūrėjų s-gos narys. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Tais pačiais metais Augsburge pastatė (su A. Butkumi ir B. Čionaičiu) baletą *Coppélia*, organizavo liet. artistų koncertus. 1949 apsigyveno JAV, Bostone, MA. Su žmona įsteigė baleto studiją, su jos mokiniais pastatė *Coppélia*, rengė koncertus. Dalyvavo ALTo Bostono skyriaus, liet. kultūrinėje ir visuom. veikloje.

VASILIAUSKAS Kazys (g. 1910.XI.26 Marvos dvare, prie Kauno), aktorius. Kaune baigė aukštesniąją komercijos m-lą. Priklausė skautams ir šaulių moksleivių kuopai, Lietuvos aeroklubui. Vaidinti pradėjo dar gimnazistas. 1935–39 mokėsi V. Fedoto-Sipavičiaus vaidybos studijoje; dalyvavo Valstybės teatro Kaune spektakliuose, nuo 1938 šio teatro aktorius, 1942–44 režisieriaus asistentas. Pastatęs S. Kymantaitės-Čiurlionienės pjesę *Pinigėliai*, apkeliavo su šiuo spektakliu visą Lietuvą. Radiofone vaidino rež. J. Gučiaus spektakliuose, buvo Jaunimo valandėlių ir Žemės ūkio rūmų radijo programų režisierius. Dalyvavo 1941 Birželio sukilime. Pasitraukęs į Vokietiją, Augsburge su kt. suorganizavo liet. dramos teatrą, jame režisavo ir vaidino. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Niujorke, NY, dirbo braižytoju. Kelerius metus buvo Maironio šeštadieninės m-los tėvų k-to pirmininkas. 1965 Niujorko pasaul. parodos liet. k-to vicepirmininkas ir meninės programos vyr. vadovas. JAV reiškėsi Niujorko liet. teatro veikloje. Su V. Valiuku įkūrė Niujorko liet. dramos teatrą. Vaidino visuose jo spektakliuose (A. Škėmos *Vilėnas ir kiti*, K. Ostrausko *Kanarėlė*. Bendradarbiavo J. Ginkaus ir J. Stuko radijo valandėlėse. Suvaidino charakterinių, dramatinių ir komiškų vaidmenų; ypač ryškus komiko talentas.

VASILIAUSKAS Mykolas (**Vasil;** 1896.XI.25 Vartuose, Bartninkų vls., Vilkaviškio aps. – 1961.IX.7 Niujorke, NY), spaudos darbuotojas. 1913 atvyko į JAV ir, išmokęs spaustuvininko amato, ligi 1918 dirbo *Dirvos* spaustuvėje Clevelande, OH. 1918–48 *Tėvynės* spaustuvėje Niujorke. 1948–60 redagavo SLA laikr. *Tėvynė*.

VASILIAUSKAS Pranas (1871.II.22 Gibaičiuose, Meškuičių vls., Šiaulių aps. – 1955.III.15 Čikagoje, IL), kunigas, visuomenininkas. Baigęs Šiaulių g-jos 5 klases, įstojo į Žemaičių kun. seminariją Kaune, ją baigęs 1893 įšventintas kunigu. Vikaras Dotnuvoje, Kražiuose, Betygaloje, Varniuose. Platino draudžiamą liet. lit-rą, skleidė blaivybės ir lietuvybės idėjas. Rūpinosi daraktorių rengimu, rengė kult. pramogas su vaidinimais. Dalyvavo 1905 Didžiajame Vilniaus seime. 1910 išvyko į Glasgow, Škotija. Subūrė chorą, rengė vaidinimus, įkūrė blaivininkų skyrių. 1913 grįžo į Lietuvą, buvo klebonas Mažeikiuose. Organizavo ateitininkus, pavasarininkus. 1917–20 Viekšnių klebonas. 1918 įsteigė savivaldybę, vid. m-lą. 1920–37 Josvainių klebonas: įsteigė pavasarininkų kuopą, įrengė jiems salę, subūrė blaivininkus, padėjo steigti ūkio d-jas. 1937 išvyko į JAV ir buvo paskirtas Villa Jozef-Marie vienuolyno akademijos kapelionu Newtowne, PA, dirbo čia iki 1953. Bendradarbiavo *Lietuvių laikraštyje, Vilniaus žiniose, Viltyje, Lietuvos ūkininke, Vienybėje* (pasirašydavo P. V., P. D., X. X., Varniškis, Betygalietis ir kt. slap.). Išleido knygeles: *Susipraskim* (1908, kartais klaidingai priskiriama kun. A. Vytartui), *Kaip Elziutė praleido šventą dieną* (1908, anksčiau laikyta J. Dydinskio ir P. Dogelio parašyta), *Jauno kunigo sielvartai* (1931). Atvykęs į JAV, bendradarbiavo *Drauge, Darbininke* (Meškuičio slap.). Parašė knygeles: *Mano sielos atgarsiai* (1943), *Tėvynės ilgesyje* (1949), *Kunigas Mykolas* (1949, autobiografinė). Rašiniuose gausu prisiminimų ir etnografinės medžiagos.

VASILIAUSKIENĖ Felicija (**Pupėnaitė;** g. 1916.VI.13 Liepojoje, Latvija), dainininkė (mecosopranas). 1936 persikėlė į Kanadą. Studijavo Kauno konservatorijoje (V. Grigaitienės klasėje). Balsą dar lavino Vitingo klasėje ir pas Karnavičienę. 1940 baigusi kons-ją, debiutavo Valstybės teatre (G. Verdi *Aidoje*). Vėliau dainavo Vilniaus operoje, tarp vaidmenų – Siebelis (Ch. Gounod *Faustas*), Martha (F. von Flotowo *Martha*), Flora (G. Verdi *Traviata*), Suzuki (G. Puccini *Madam Butterfly*) ir kt. 1936 koncertavo Liepojoje, Rygoje, Vilniuje, Varšuvoje, Gdanske. 1944 atvyko į Vokietiją. Dainavo lietuvių ir kitataučių stovyklose. Apsigyvenusi JAV, koncertavo Niujorke, NY, Newarke, NJ, Philadelphijoje, PA, Miami, FL, ir kt.

VASYLIŪNAS Izidorius (1906.IV.3 Sankt Peterburge, Rusija – 1982.XII.14 Cambridge, MA), smuikininkas, pedagogas. Pedagogės E. Vasyliūnienės vyras, vargonininko, pianisto V. Vasyliūno tėvas. Eksternu baigęs g-ją, muziką studijavo Kauno konservatorijoje. Studijas tęsė Bremeno konservatorijoje Vokietijoje. 1936–43 griežė Valstybės teatro orkestre Kaune, nuo 1941 šio orkestro koncertmeisteris. 1940–41 dėstė Vilniaus, 1941–44 Kauno konservatorijose. Surengė solo koncertų, sonatų vakarų. 1944 pasitraukė į Austriją. 1944–45 griežė Vienos simf. orkestre, koncertavo. Po to persikėlė į P. Ameriką. 1950–54 dėstė Causos un-te Popajanoje, Kolumbija (buvo smuiko klasės profesorius). 1950–53 dar griežė Kolumbijos simf. orkestre. Nuo 1954 gyveno JAV. 1954–59 griežė *Boston Civic* orkestre, MA, vargonininkavo Lawrence, MA, Šv. Pranciškaus liet. parapijoje, nuo 1959 – Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo liet. parapijoje Cambridge. Nuo 1960 griežė *Civic Symphony* orkestre Cambridge, nuo 1961 buvo šio

Izidorius (kairėje) ir Vytenis Vasyliūnai

orkestro koncertmeisteris. Vėliau dėstė muziką Bostono visuomeniniame muz. centre (*Community Music Center*) ir Brooklyno, NY, muz. m-loje. Rengė smuiko koncertus, dažniausiai liet. kolonijose. Iš koncertų pelno sudarė fondą liet. kamerinės muzikos kūriniams leisti (fondo lėšomis 1963 išleido K. V. Banaičio, 1965 J. Gaidelio sonatas smuikui, 1966 J. Kačinsko miniatiūras). 1973 su sūnumi Vyteniu koncertavo *Carnegie Hall* (atliko K. V. Banaičio kūrinius). 1976 koncertavo Vokietijoje. Įgrojo ir išleido sonatų plokštelių, harmonizavo liaudies dainų. Vadovavo chorams, turėjo smuiko studiją. Muz. klausimais rašė liet. spaudoje (*Aiduose, Žiburiuose, Kolumbijos lietuvyje, Darbininke, Drauge*), bendradarbiavo LE. 1976 Hudsone, MA, apie I. Vasyliūną išleista knyga (sudarė kun. V. Valkavičius).

VASYLIŪNAS Vytenis (g. 1939.IX.25 Kaune), vargonininkas virtuozas, pianistas. Smuikininko, pedagogo I. Vasyliūno ir pedagogės E. Vasyliūnienės sūnus. Geofizikos daktaras. 1951–54 studijavo Popajanos konservatorijoje Kolumbijoje. 1954 iš Kolumbijos atvyko į JAV. 1955–58 privačiai mokėsi vargonuoti, nuo 1959 studijavo N. Anglijos konservatorijoje Bostone, MA. 1958–62 studijavo fiziką Harvardo un-te, MA (gavo bakalauro laipsnį). Massachusettso technologijos un-te gavo daktaro laipsnį. 1966–75 šio in-to profesorius asistentas. Nuo 1975 dirbo Maxo Plancko in-te Vokietijoje. 1956–64 kaip pianistas akompaniatorius su tėvu surengė koncertų; abu įgrojo ir išleido plokštelių albumą su J. Gruodžio, K. V. Banaičio, J. Gaidelio sonatomis. 1973 su tėvu koncertavo *Carnegie Hall* (atliko K. V. Banaičio kūrinius). Surengė vargonų bažn. muzikos koncertų, akompanavo chorams. Koncertavo Vokietijoje, Meksikoje, Belgijoje, Austrijoje, Australijoje, Skandinavijos šalyse, Izraelyje, Lietuvoje.

VASYLIŪNIENĖ Elena (**Janušauskaitė, Vasyliūnas;** 1913.II.7 Odesoje, Ukraina – 2001.V.20 Bostone, MA), pedagogė. Smuikininko I. Vasyliūno žmona, vargonininko, pianisto V. Vasyliūno motina. 1920 su tėvais grįžo į Lietuvą. 1932 Kaune baigė g-ją, vėliau mokėsi Kauno

Elena Vasyliūnienė

konservatorijoje. 1942 baigusi VU Hum. mokslų f-tą, įgijo pedagogės diplomą. Dirbo Pedagoginio patarimo punkto Kaune sekretore. Dėstė vaikų darželių vedėjų bei Montessori metodikos kursuose. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–50 Dillingeno liet. g-joje dėstė istoriją, filosofiją, antropologiją. 1950 persikėlė į Kolumbiją, 1954 – į JAV. Dirbo Johno Hanckoko gyvybės draudimo įstaigoje, vienerius metus dėstė Bostono liet. šeštadieninėje m-loje. 1971 Harvardo un-te, MA, gavo hum. mokslų bakalauro laipsnį. Tapė paveikslus, surengė individualių parodų. Jos darbų yra įsigijęs Pranciškonų vienuolynas Kennebunkporte, ME. Veikė Moterų fed-joje; buvo jos pirmininkė. Cambridge, MA, surengė minėjimų, koncertų. Parašė kn. *50 metų parapijos gyvenime* (1960). Bendradarbiavo spaudoje (*Darbininke, Dirvoje, Tėviškės žiburiuose*), buvo laikr. *Draugas* korespondentė. Už lietuvybės puoselėjimą 1981 pelnė apdovanojimą *City of Cambridge Community Service Medallion of Honor and Award.*

VASILIUS Albertas Vincas (Albert Williams **Wassel;** g. 1903.XI.25 Worchesteryje, MA), dirigentas, smuikininkas, muz. mokytojas. 1929 baigė Niujorko un-to vasaros muz. m-lą. 1926–28 muz. mokytojas Shippensburge, PA, 1928 g-jos muz. direktorius Worchesteryje. Lankė muz. pedagogikos kursus Harvardo, Bostono,

abu MA, Lehigho (PA) un-tuose. Worchesterio filharmonijos simf. orkestro smuikininkas, 1931–35 dirigentas. 1932 ir 1933 vasarą studijavo dirigavimą Mozarteume Salzburge (Austrija) pas B. Walterį. Nuo 1939 buvo New Jersey valstijos m-lų muzikos superintendantas. Kaip smuikininkas koncertavo liet. renginiuose.

VASYS Antanas (**Vasiliauskas;** 1902.I.15 Balckiemyje, Vižainio vls., Suvalkų aps. – 1974.VI.18 Philadelphijoje, PA), istorikas. Daktaras (1935). Mokėsi Vilkaviškio ir Marijampolės g-jose, 1922–25 Seinų kun. seminarijoje. 1925–30 VDU Hum. mokslų f-te studijavo istoriją. 1932–35 Vienos un-te studijavo paleografiją, diplomatiką ir istoriją, įgijo istorijos daktaro laipsnį. 1936–40 VDU Hum. f-to vyr. asistentas, 1940–44 VU docentas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–49 Augsburgo liet. g-jos direktorius ir Pabaltijo un-to Hamburge–Pinneberge asocijuotas profesorius. 1949 persikėlė į JAV. Philadephijoje su kitais suorganizavo Lituanistikos in-tą. 1950–53 Siracuse un-to, NY, rusų k. dėstytojas. 1954–72 Fordhamo un-to Niujorke rusų k. profesorius ir Rusų mokslų in-to vicedirektorius. Vasaromis vadovaudavo lituanistikos kursams. Dalyvavo LKMA (Niujorko sk. sekretorius), ateitininkų sendraugių veikloje, JAV LB narys. Bendradarbiavo *Karyje, Židinyje, Mūsų žinyne, Karo archyve,* LE, *Catholic Encyclopedia, Thought, Drauge.* Parašė kn. *Vytauto Didžiojo diplomatika* (1936), *Žemaičių batalionas* (1937), *Pirmoji Kauno popieriaus dirbtuvė* (1937), *Nepriklausomybės keliu* (1938), *Žaslių–Daugų operacija* (Karo archyvas XII, 1940). Redagavo skaitinių kn. *Russian Area Reader.*

VASYS Jonas (**Vasiliauskas;** g. 1918.I.19 Pavirvytyje, Luokės vls., Telšių aps.), statybos inžinierius, visuomenininkas. 1936 baigęs Telšių g-ją, 1936–39 VDU Technikos f-te studijavo statybą. Studijuodamas priklausė studentų technikų vyrijai *Plienas.* 1939–40 mokėsi Karo m-loje Kaune (leitenantas). Dalyvavo antisovietiniame pasipriešinime; kalintas Kauno kalėjime. Dalyvavo 1941 Birželio sukilime. 1941–43 VDU Statybos f-to laborantas, asistentas. 1943 VDU įgijo statybos inžinieriaus di-

Jonas Vasys

plomą. 1943–44 *Lietūkio* inžinierius. Vokiečių okupacijos metais organizavo LLKS skyrius, platino spaudą, rinko aukas. Vokiečių kalintas Kauno IX forte. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Landshute (Bavarija) suorganizavo Liet. k-tą. Regensburge dirbo amer. kariuomenėje (atstatinėjo tiltus). 1947 persikėlė į JAV. Apsigyveno Bostone, MA. 1948 studijas tęsė Massachusettso technologijos in-te Cambridge, 1964 – Northeasterno un-te Bostone. Dirbo Bostono projektavimo b-vėse statybos inžinieriumi. Suprojektavo tiltų, pramoninių pastatų, branduolinę (Pittsburghe, PA) ir kt. jėgainių, JAV kar. bazių pastatų Aliaskoje, Grenlandijoje, Maroke. Su kitais suprojektuotas Northwesterno atliekų deginimo įrenginys Čikagoje, IL, 1969 pripažintas vienu iš 10 geriausių projektų JAV. Turi profesionalaus inžinieriaus teises Massachusettso ir Pennsylvanijos valstijose. Aktyviai dalyvauja liet. visuom. veikloje. Su kitais įsteigė ALIAS Bostono skyrių; 2 kadencijas buvo sekretorius, 1963–64 ir 1979–80 pirmininkas, 1954–56 centro v-bos vicepirmininkas. Dalyvauja JAV LB veikloje (buvo Bostono apylinkės pirmininkas, apygardos iždininkas). Priklauso SLA, Tėvynės mylėtojų d-jai, BALFui. Bostono liet. respublikonų klubo pirmininkas, LLKS centro v-bos iždininkas. Padėjo liet. tremtiniams atvykti į JAV. *Darbininko, Vienybės, Sandaros, Kario* (jo str. *Lietuvos valstybės*

sienos 1968 pripažintas geriausiu), LE bendradarbis. Pateikė medžiagos kn. *Laisvės besiekiant*, parašė prisiminimų kn. *Nebesugrįš į vienkiemį gandrai* (1996). 1995 Pavirvytyje pastatydino paminklą Vasiliauskų šeimos nariams – bolševikų aukoms.

VASYS Konstantinas A. (**Vasiliauskas;** 1888.VII.14 Norkūnuose, Gelgaudiškio vls., Šakių aps. – 1981.V.24 Putname, CT), kunigas. Prelatas (1954). Baigęs Kauno g-jos 4 klases, 1905 įstojo į Seinų kun. seminariją. Ją baigęs 1911, išvyko į JAV. Metus padirbęs *Draugo* ir *Kataliko* redakcijose, išvyko į Montréalio kun. seminariją, Kanada, tęsti teol. studijų. Kunigu įšventintas 1913 Worcesteryje, MA. 1913–15 vikaras Šv. Kazimiero parapijoje Worcesteryje. 1915 įkūrė liet. parapiją Westfielde, MA. Čia klebonaudamas pastatydino Šv. Kazimiero bažnyčią, klebonija, salę, įsteigė keletą liet. rel. organizacijų. 1925 klebonas Worcesterio Šv. Kazimiero parapijoje, 1927–29 – vėl Westfielde, 1929–68 – Aušros Vartų parapijoje Worcesteryje. Čia užbaigė bažnyčios statybą, pastatė namus seselėms mokytojoms. Vienas LRK moksleivių susivienijimo steigėjų 1912 ir jų laikr. *Moksleivis* redaktorius 1915–16. Katalikų akcijos fondo steigėjas, kelis kartus buvo ALRKF centro v-bos narys. 1950 išrinktas vienu BALFo direktorių. 1926–30, 1932–34, 1948–51 *Kunigų vienybės* pirmininkas, redagavo jos biuletenį. 1925–50 Springfieldo vyskupijos jaunųjų kunigų egzaminatorius. Vienas žrn. *Lux Christi* steigėjų Amerikoje. Išleido prelato K. Bartkaus ir kun. P. Aleknos kn. *Dievas ir žmogus* (1953), kun. S. Ylos *Ateitininkų vadovą* (1960). Išspausdino *Kristaus kryžius* (1926), maldaknygę ir bažnytinį vadovėlį (1935), bažnytinių pamaldų vadovėlį (1945). Rėmė Šv. Kazimiero d-ją Lietuvoje, vienuolynus, Lietuvos laisvinimo veiklą. J. Prunskis parašė kn. *Prelato K. A. Vasio gyvenimo bruožai* (1954).

VASIUKEVIČIUS Juozas (1913.VII.6 Sintautuose, Šakių aps. – 1997.VII.2 Čikagoje, IL), visuomenininkas. Mokėsi Sintautuose, veikė šaulių s-goje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV. Dirbo Gamtos istorijos (*Field*) muziejuje Čikagoje. Ilgametis Šakiečių klubo sekretorius, Čikagos aukštesniosios lituanistinės m-los rėmėjas (2 m. tėvų k-to pirmininkas). Parėmė Jaunimo centro statybą, Sintautų bažnyčios atstatymą, B. Kviklio *Lietuvos bažnyčių* (t. II 1982), monografijos *Zanavykija* (2 d., 1978–79) leidimą. LF, TF rėmėjas (tūkstantininkas).

VAŠKAS Juozas (1910.II.4 Newarke, NJ – 1992.X.5 Čikagoje, IL), kunigas marijonas. Teologijos daktaras (1939). 1923–26 mokėsi Šv. Benedikto parengiamajame koledže. Įstojęs į marijonų ordiną, mokėsi marijonų koledže Hinsdale, IL. 1929 išvyko į Sulpicijonų seminariją Montréalyje, Kanada, mokytis filosofijos. 1931–34 Popiežiškajame Angelicum un-te Romoje studijavo teologiją. 1934 įšventintas kunigu. Grįžęs Marianapolio koledže Thompsone, CT, iki 1937 dėstė anglų, pranc., liet. kalbas, istoriją, filosofiją. 1937–39 tęsė studijas Popiežiškajame Angelicum un-te, apgynė doktoratą. 1939–54 Marijonų Šv. Kazimiero provincijos tarybos narys. 1940–41 Aušros Vartų parapijos klebonas Čikagoje. 1941–47 Marianapolio kolegijos rektorius. 1947–53 marijonų seminarijos Clarendon Hills, IL, rektorius. 1954–57 marijonų vicegenerolas Romoje. Nuo 1957 marijonų misijų vedėjas, vadovavo marijonų vienuolijos atkūrimui Argentinoje. Veikė su Lietuvos vyčiais. 1942 *Kunigų vienybės* centro v-bos sekretorius. Bendradarbiavo *Vytyje, Studentų žodyje, Laive, Darbininke, Drauge* (ilgą laiką buvo redaktorių tarybos narys).

VAŠKELIENĖ Stasė (**Vaidinauskaitė;** g. 1929.VII.17 Pumpėnuose, Panevėžio aps.), bibliotekininkė. Literatūros istoriko B. Vaškelio žmona. 1954 VU baigė bibliotekininkystės studijas. 1954–57 buvo Klaipėdos viešosios b-kos direktoriaus pavaduotoja. 1957–64 VU moksl. b-kos direktoriaus pavaduotoja. 1964–68 – direktorė. 1958–69 dėstė bibliotekininkystę Vilniaus un-te. 1957–59 b-kos metraščio redaktorė. *Mokyklos bibliotekos darbas* (1966) bendraautorė, *Vilniaus bibliotekos* (1966) ir *Informatikos terminų žodyno* (1969) bendradarbė. 1969 atvykusi į JAV, 1970–84 dirbo Lafayete koledžo b-koje Eastone, PA, vėliau gyveno Čikagoje, IL. Papildė ir spaudai parengė Vac-

lovo Biržiškos kn. *Amerikos lietuvių spauda 1874–1910* (1994). Nuo 1973 Lituanistikos in-to tikroji narė, suredagavo *Lituanistikos instituto darbų* V t. (1985). JAV LB Floridos sk. narė, rūpinasi VDU studentų šalpa.

VAŠKELIS Aleksas (1920.II.18 Puodžiuose, Užpalių vls., Utenos aps. – 1996.VI.7 St. Petersburge, FL), lituanistas. 1939 baigė Alytaus g-ją. 1939–44 VDU ir VU studijavo liet. filologiją. 1944 pasitraukė į Vokietiją ir 1947 Pabaltijo un-te Hamburge įgijo lituanisto diplomą už darbą apie M. Lietuvą XVIII a. ir K. Donelaitį. Filologiją studijavo ir Göttingeno un-te. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Philadelphijoje, PA. Dirbo tarnautoju Pennsylvanijos un-te. 1955–61 dėstė Philadelphijos aukštesniojoje lituanistinėje m-loje. *Aiduose* (1964) ir *Lituanus* paskelbė studiją apie K. Donelaitį. Lietuvoje veikė skautų org-joje, JAV – *Šviesos* sambūryje. Persikėlęs į St. Petersburgą, kelerius metus dirbo *Metmenų* administratoriumi. Nuo 1962 buvo PLB Kultūros tarybos sekretorius.

VAŠKELIS Bronius (g. 1922.XI.14 Puodžiuose, Užpalių vls., Utenos aps.), literatūros istorikas. Bibliotekininkės S. Vaškelienės vyras. Ph. D. (1964). VDU garbės profesorius (1998). Mokėsi Užpaliuose, neakivaizdiniu būdu Kaune baigė prog-ją. 1944 rudenį įstojo į Tėvynės apsaugos rinktinę, dalyvavo mūšyje su sov. armija prie Sedos. Pasitraukęs į Vokietiją, mokėsi Lübecko liet. g-joje, 1947 ją baigė eksternu. 1947 persikėlė į Kanadą. Toronto un-te studijavo slavistiką (1958 bakalauro, 1961 magistro laipsnis). 1956–59 buvo Kanados liet. studentų s-gos pirmininkas, 1955–58 *Tėviškės žiburių* vienas redaktorių. 1961 atvyko į JAV. Pennsylvanijos un-te Philadelphijoje apgynė doktoratą apie J. Baltrušaičio poeziją lietuvių kalba. 1962–64 tame pat un-te buvo rusų k. dėstytojas. Nuo 1963 Lafayete koledže Eastone, PA, dėstė rusų k. ir lit-rą; profesorius (1975); 1966–81 Užsienio kalbų f-to dekanas. 1961–63 PLB centro v-bos narys. Dalyvavo skautų veikloje, nuo 1964 buvo LSS jūrų skautų vedėjas, nuo 1994 priklauso Akad. skautų sąjūdžiui. 1984–92 Ilinojaus un-to Čikagoje Lituanistikos

Bronius Vaškelis

katedros vedėjas ir profesorius. Vienas *Bulletin of Baltic Studies* organizatorių (1972), redakcijos narys, 1976–84 ir *Journal of Baltic Studies* redakcijos narys. 1964–68, 1972–76 žrn. *Lituanus* vienas redaktorių. 1980–91 liet. lit-ros bibliografas žrn. *MLA International Bibliography*. Bendradarbiavo LE ir EL, žrn. *Russian Review*, enciklopedijoje *Columbia Dictonary of Modern European Literature* (1980). Parengė dalį kn. *Baltic Drama* (1981), straipsnį apie liet. išeivijos teatrą kn. *Ethnic Theatre in the United States* (1983). Yra vienas *Lietuvių egzodo literatūros 1945–1990* (1992) autorių. Paskelbė straipsnių ir studijų *Metmenyse*: apie Amerikos liet. teatro pradžią, B. Sruogos *Milžino paunksmę*, K. Borutos, M. Katiliškio, A. Škėmos kūrybą, *Trečiąjį frontą*. Bendradarbiavo *Naujienose*, *Tėviškės žiburiuose*, *Drauge*, *Mūsų vytyje*. Sudarė J. Blekaičio kn. *Algirdas Jakševičius – teatro poetas* (1999). Parašė kn. *Teatrologiniai eskizai* (2000). Pagal kult. ryšių programą nuo 1967 keletą kartų vyko skaityti paskaitų į VU. 1974–81 Lituanistikos in-to Lit-ros sk. vedėjas, 1985–89 in-to pirmininkas. Suredagavo Lituanistikos in-to suvažiavimo (1979) darbus *Vilniaus universitetas 1579–1979* (1981). Nuo 1989 VDU Atkuriamojo senato narys. 1992 grįžo į Lietuvą, buvo VDU prorektorius, 1993–97 rektorius.

Nuo 1997 Teatrologijos katedros vedėjas. Nuo 1997 dėsto teatrologiją ir Klaipėdos un-te. 1994–99 Lietuvos mokslo tarybos narys. Nuo 1992 Lietuvos rašytojų s-gos narys. Pennsylvanijos valstijos apdovanotas žymeniu už hum. veiklą (1972), pelnė Lafayete koledžo žymenį (1980). Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (1997), Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu (2000). 1999 VDU įsteigtas B. Vaškelio komparatyvistikos centras.

VAŠKEVIČIENĖ Loreta (**Abucevičiūtė, Vashkus;** g. 1963.V.27 Kaune), grafikė. 1981 baigė Kauno dailės m-lą. 1981–89 dirbo *Jiesios* dailiosios keramikos g-loje dailininke. Nuo 1989 gyvena JAV. Sukūrė estampų (*Vėjavaikis, Žavi tuštuma*, abu 1992), eilėraščių (rink. *Dvigubas solo*, 1994), parašė ir iliustravo kelias vaikiškas knygas. Grafikai būdinga simboliai, groteskas, siurrealizmo bruožai. Dalyvavo keletoje grupinių parodų Čikagoje, IL, 1993 Čikagoje surengė individualią parodą.

VAŠKEVIČIŪTĖ Ona (**Vaškas;** 1912 Gaižiūnuose, Linkuvos vls., Šiaulių aps. – 1987.IV.17 Čikagoje, IL), gydytoja. Medicinos daktarė (1949). 1931 baigusi Linkuvos g-ją, Kaune studijavo VDU Med. f-te, kurį 1937 baigė. Pasitraukusi į Vokietiją, Tübingeno un-te apgynė disertaciją. Tais pačiais metais atvyko į JAV. 1953 išlaikė gydytojo egzaminus ir Čikagoje vertėsi privačia gydytojo praktika, kartu dirbo Šv. Kryžiaus ligoninėje Čikagoje. Įsteigė (kartu su kitais) ir globojo vaikų vasaros aikštelę Marquette Parke Čikagoje. Buvo Amerikos liet. vaikų ugdymo d-jos ALVUD viena steigėjų. Priklausė ateitininkų medikų korp. *Gaja*, JAV medikų profesinėms org-joms ir d-joms.

VAŠKYS Konstantinas (**tėvas Justinas;** 1909.X.20 Liepojoje, Latvija – 1994.VIII.7 Putname, CT; palaidotas Brooklyne, NY), kunigas pranciškonas, visuom. veikėjas. 1923–27 mokėsi Ylakių vid. m-loje. 1927–28 Kauno jėzuitų g-joje. 1928 Kretingoje įstojo į pranciškonų ordiną. 1929–33 studijavo Kauno kun. seminarijoje ir 1932–33 VDU (filosofiją). 1933–36 teologiją studijavo Schwarzwalde, Austrija. Kunigu įšventintas 1936. Grįžęs į Kauną, 1936–39 tęsė studijas VDU ir įgijo filosofijos istoriko diplomą. Nuo 1939 Kretingos pranciškonų g-jos rektorius ir mokytojas, *Pranciškonų pasaulio* redaktorius. Išleido kn. *Pranciškonai Kretingoje* (1940). Prasidėjus sov. okupacijai, vienuolijos vadovybės buvo pasiųstas į JAV sutelkti užsienyje studijuojančius pranciškonus į bendruomenę. Slapta išvykęs 1941 per Vokietiją atvyko į Aušros Vartų parapiją Manhattane, NY, tais pačiais metais Pittsburghe, PA, įkūrė laikiną vienuolyną, vėliau nuolatinius vienuolynus – Greene, ME (1944), Kennebunkporte, ME (1947, metus buvo jo viršininkas), St. Catharines ir Angelų Karalienės parapiją Kanadoje (1949), Brooklyne, NY (1951). 1942 atgaivino *Šv. Pranciškaus varpelį* ir iki 1947 jį redagavo. Sutelkęs Europos liet. pranciškonus JAV, įsteigė tiesiogiai nuo Romos priklausančią Šv. Kazimiero liet. pranciškonų provinciją ir iki 1952 jai vadovavo. Nuo 1949 administravo Bridgeville, PA, Šv. Antano parapiją. Suorganizavo liet. tretininkus (įkūrė per 90 kongregacijų). Nuo 1950 perėmė iš Vokietijos lietuvių žrn. *Aidai* leidybą. 1951 Brooklyne prie vienuolyno įkūrė spaustuvę ir spaudos centrą, perėmė *Darbininko* leidybą (sujungęs Brooklyno *Ameriką* ir Pittsburgho *Lietuvių*

Konstantinas Vaškys

žinias). 1952–58 buvo Greeno vienuolyno viršininkas ir provincijolo patarėjas. 1959 Kennebunkporto vienuolyno gvardijonas, nuo 1961 pašaukimų direktorius. Nuo 1964 Greeno vienuolyno viršininkas, 1976–91 Rochesterio, NY, Šv. Jurgio parapijos klebonas. Kun. J. Vaškio rūpesčiu Maino valstija pirmoji nutarė priimti neribotą skaičių liet. karo pabėgėlių iš Vokietijos (tik vėliau buvo priimtas ir federalinės valdžios įstatymas, leidžiantis imigruoti karo pabėgėliams). Sutelkė ir įteisino tvirtą pranciškonų provinciją, kuri daug nusipelnė išeivijos dvasinei ir tautinei kultūrai.

VAŠKYS Petras (1921.I.1 Mosėdyje, Kretingos aps. – 2001 Philadelphijoje, PA), keramikas, skulptorius. 1939 baigė Fredos sodininkystės ir daržininkystės m-lą. 1939–44 mokėsi Kauno taikomosios ir dekoratyvinės dailės in-te. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1945 persikėlė į Italiją. 1945–47 studijavo Florencijos dailės akademijoje, 1947–48 – Romos dailės akademijoje (gavo skulptoriaus diplomą). Nuo 1949 gyveno JAV, Philadelphijoje. 1956–90 dirbo Philadelphijos dailės koledže (nuo 1987 buvo Dailės un-tas): nuo 1976 docentas ir Taikomosios dailės katedros vedėjas, nuo 1980 profesorius, nuo 1986 pensininkas). Nuo 1981 buvo Lietuvių tautodailės in-to Philadelphijos sk. patarėjas. Sukūrė skulptūrų (*Aras* Philadelphijos taupomajame banke, Kryžiaus kelio kompozicijos Šv. Kazimiero bažnyčioje Philadelphijoje, visi 1953; 108 JAV ist. asmenų vaškinės figūros ir ist. scenos Vaško muziejuje Philadelphijoje), medalių, keraminių abstr. kompozicijų, dekoratyvinių vazų, antkapinių paminklų. Kūriniai plastiški, sudėtingo silueto, rupios faktūros. Dalyvavo daugelyje grupinių parodų Italijoje, JAV, surengė apie 20 individualių kūrybos parodų; 1975 dalyvavo II tarpt. keramikų simpoziume Vilniuje, kūrinius padovanojo Lietuvos dailės muziejui. Pelnė apdovanojimų (JAV LB Kultūros tarybos premija, 1980; 14-tosios dailės parodos žiuri premija, 1981). Buvo Niujorko dailininkų s-gos narys. Dalyvavo JAV LB veikloje (1952–53 v-bos narys). Nuo 1993 buvo Philadelphijos liet. kultūros centro v-bos pirmininkas.

Petras Vaškys

VAZBYS Steponas (1893.VIII.13 Sankt Peterburge, Rusija – 1956.VII.19 Čikagoje, IL), teisininkas, poetas. 1912 baigė Šv. Kotrynos g-ją ir įstojo į Sankt Peterburgo un-to Teisių f-tą, baigė 1917. Persikėlęs į Lietuvą, 1919–21 dirbo Kretingos teismo tardytoju. 1921–23 Kauno apygardos valstybės gynėjo pavaduotoju. 1923–40 šios apygardos teismo Baudžiamojo sk. teisėjas, vėliau pirmininkas. Sov. valžios atleistas, 1940–41 dėstė rusų k. Dotnuvos ŽŪA. Priklausė Teisininkų d-jai. Bendradarbiavo *Teisėje, Policijoje, Kriminalistikos žinyne, Medicinoje*. Parašė patriotinių eilėraščių, išleido rink. *Rugienos* (1939). 1944 pasitraukė į Vakarus, 1948 persikėlė į JAV. Gyveno Čikagoje. Dalyvavo Liet. teisininkų d-jos veikloje (buvo Garbės teismo narys). Veikė JAV LB ir kitose liet. org-jose. Bendradarbiavo *Naujienose*, išspausdino A. Puškino *Boriso Godunovo, Eugenijaus Oniegino* vertimus, str. lit-ros temomis.

VAZNELIS Jonas (g. 1925.V.3 Felicijonėlės viensėdyje, Rudaminos vls., Seinų aps.), dainininkas (bosas). Mokėsi Marijampolės marijonų ir Lazdijų g-jose. Baigęs g-ją, įstojo į Že-

Jonas Vaznelis

mės ūkio akademiją. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946 Vokietijoje pradėjo lavinti balsą Pabaltijo un-te pas V. Ivanauską ir A. Kutkų, vėliau Göttingeno un-te. 1949 atvykęs į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Dainuoti mokėsi pas J. Būtėną ir A. Kučiūną. Pirmą kartą solo dainavo 1951 su *Dainavos* ansambliu G. Rossini *Stabat Mater*. 1961 Čikagos Jaunimo centre surengė pirmąjį solo koncertą. 1965 atliko boso partiją G. Verdi *Requiem* (su Čikagos simf. orkestru). Sukūrė vaidmenų Čikagos liet. operoje: Mefistofelis (Ch. Gounod *Faustas*), Ramfis, Pilypas (G. Verdi *Aida, Don Carlos*), Krivis (J. Karnavičiaus *Gražina*), Viltenis (A. Ponchielli *Lietuviai*), Kasparas (C. M. von Weberio *Laisvasis šaulys*). Koncertavo JAV, Australijoje, Kanadoje, surengė solo koncertų. Įdainavo arijų ir dainų plokštelę (1965 išleido J. Karvelis).

VEBLAITIS Julius (g. 1923.IX.7 Šiauliuose), pedagogas, smuikininkas. Muzikos įrašų inžinierės A. Veblaitytės-Bentham ir pianistės J. Veblaitytės-Litchfield tėvas. 1943 baigė Kretingos pranciškonų g-ją. 1944 pasitraukė į Vakarus. Gyveno Müncheno stovykloje ir 2 m. studijavo veterinariją Müncheno un-te. 1950 persikėlė į JAV. Apsigyveno Elizabethe, NJ. 1957–63 Seton Hallo un-te S. Orange, NJ, studijavo pedagogiką ir vokiečių, anglų kalbas (baigė bakalauro laipsniu). 22 metus dėstė kalbas Edisono miesto m-lose ir Rutgerso un-te, abu NJ. Per 30 metų mokytojavo privačioje šeštadieninėje vokiečių m-loje, kelerius metus buvo jos vedėjas. Su valdžios stipendija 3 kartus tobulino germanistikos žinias Scrantono un-te, PA, Münchene ir Theodoro Heusso akademijoje Gummersbache, Vokietija. Jau antras dešimtmetis griežia smuiku Summito, NJ, simfoniniame orkestre ir bažnyčiose. JAV LB tarybos narys (Švietimo komisijoje 1985–88, ir nuo 1994, New Jersey apygardos v-bos narys, Elizabetho apyl. pirmininkas). Priklauso *Amerikiečiai už Lietuvos nepriklausomybę* (AIL) org-jai, APPLE, New Jersey valstijos mokytojų profesinei s-gai ir Tautinei Amerikos švietimo org-jai. Atvykdamas į Lietuvą talkina jos mokytojams. Rašo kultūros ir visuom. klausimais, yra išspausdinęs straipsnių apie kompozitorius. 2000 pripažintas nusipelniusiu tautybių atstovu New Jersey valstijoje.

Julius Veblaitis

VEBLAITYTĖ-BENTHAM Audronė, muzikos įrašų inžinierė. Pedagogo ir smuikininko J. Veblaičio duktė. 1985 baigė Indianos un-to Muz. m-lą Bloomingtone (gavo muzikos ir garso technologijos bakalauro laipsnį). Nuo

1986 Philadelphijos radijo stoties WHYY tarnautoja (technikos direktorė, muz. įrašų inžinierė, radijo pranešėja). 1992 gavo Transliacijos inžinierių s-gos (*Society of Broadcast Engineers*) padėką.

VEBLAITYTĖ-LITCHFIELD Jūratė (g. 1947.VII.5 Miunchene, pianistė, chorų vadovė, dainininkė, pedagogė. Pedagogo ir smuikininko J. Veblaičio duktė. Baigė Barnardo koledžą (muz. bakalauro laipsnis) ir Columbijos un-tą (magistro laipsnis) Niujorke, NY. Mokytojavo įv. Niujorko valstijos m-lose. Daug metų buvo Rochesterio vyskupijos liturginės muzikos direktorė, rengė bažn. muzikos koncertus, buvo jų vadovų kursų ir seminarų dėstytoja. Vadovavo Rochesterio katedros jaunimo chorui (choras surengė koncertų su Eastmano Operos teatru, Ankstyvosios muzikos d-ja ir Greece simf. orkestru). Kelerius metus buvo Niujorko liet. jaunimo choro *Sutartinė* vadovė. Choras atliko H. Purcello *Didonė ir Enėjas*, B. Britteno *Nojaus Tvanas*, C. Orffo *Carmina Burana*, G. C. Menotti *Amalija ir nakties svečiai*, A. Lloydo Webberio *Josephas ir stulbinantis techninių spalvų sapnų apsiaustas* (*Joseph and the Amazing Technicolor Dreamcoat*), L. Bernsteino *Chichesterio psalmes*, W. A. Mozarto *Karūnavimo mišias* ir kt. kūrinius. Kaip solistė vokalistė koncertavo su *Phoenix* pučiamųjų kvartetu Niujorke, Montréalyje, Southhamptone, atliko daugiausia lietuvių, latvių ir estų kompozitorių dainas. J. Bocko miuzikle *Smuikininkas ant stogo* sukūrė Chavos vaidmenį. Koncertuose dainavo J. S. Bacho, A. Vivaldi, H. Purcellio, G. F. Händelio, J. Haydno, G. B. Pergolesi, W. A. Mozarto, J. P. Rameau, F. Schuberto kūrinius. Dėsto muziką Chapino privačioje m-loje Manhattane, Niujorke.

VĖBRA Juozas (1901.IV.20 Gentynėse, Kamajų vls., Rokiškio aps. – 1994.II.9 New Havene, CT; palaidotas Vilniuje), chemikas, visuom. veikėjas. Lit. tyrinėtojos, bibliotekininkės G. I. Vėbrienės vyras, pedagogės V. R. Vėbraitės tėvas. Chemijos daktaras (1930). Lietuvos kariuomenės gen. štabo pulkininkas (1934). Iš Panevėžio g-jos 1919 savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę, dalyvavo kovose su bolševikais ir lenkais. 1919 baigė Karo m-lą Kaune, 1923 Artilerijos karo m-lą Fontainebleau, Prancūzija, Aukštuosius karininkų kursus (1923–30 juose ir dėstė) ir eksternu *Aušros* g-ją Kaune. 1923–25 studijavo Lietuvos un-te Kaune, nuo 1925 Toulouse un-te, Prancūzija. 1928 įgijo chemijos inžinieriaus

Jūratė Veblaitytė-Litchfield

Juozas Vėbra

diplomą, 1929 – gamtos matematikos licenciatą, 1930 gavo chemijos daktaro laipsnį. Tyrinėjo tirpalus, sprogmenis ir bendrąją organinę sintezę. Atrado bornilo ir izobornilo esterių kompleksinius junginius su neorganinėmis druskomis (už kamfeno struktūros tyrimus ir kamparo sintezę apdovanotas Toulouse chemijos inžinierių d-jos medaliu). Užpatentavo 13 naujų organinių junginių. 1932 paskirtas Artilerijos k-to (vėliau Ginklavimo v-ba) pirmininku. Pasiūlė steigti Mokslinių tyrimų laboratoriją, parengė moderniausios tuo laiku laboratorijos projektą, organizavo jos statybą, 1935–40 šios laboratorijos viršininkas. Sov. valdžios 1940.IX.21 iš kariuomenės atleistas. 1941–43 VDU Organinės technologijos katedros vedėjas; docentas. Vaistų g-los *Germapo* patarėjas. Dalyvavo antisov. pasipriešinime: vienas LAF organizatorių ir Kauno sk. vadų, 1941 Birželio sukilimo vienas vadų. Su A. Damušiu ir L. Prapuoleniu iš sukilėlių užimto Kauno radiofono 1941.VI.23 9 valandą keliomis kalbomis paskelbė apie Nepriklausomos Lietuvos atstatymą. Vokietijai okupavus Lietuvą, įsijungė į pasipriešinimo veiklą: vienas Lietuvių fronto vadų, VLIKo karinis patarėjas. Už antinacinę veiklą 1944.V areštuotas ir iki karo pabaigos kalintas konc. stovyklose Vokietijoje. Iš Bayreutho kalėjimo 1945.IV išvaduotas amer. kariuomenės. 1946–49 dirbo *Ambra* laboratorijoje Paryžiuje. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Nuo 1951 tyrė sprogmenis Winchesterio laboratorijoje, 1952 perkeltas į *Olin Mathison* tyrimų centrą New Havene; šiame centre dirbo iki 1966. Trejus metus dirbo *Technichem* b-vėje Valingforde, CT. Išleido chemijos vadovėlių studentams (*Chemijos pagrindai*,1932; *Bendroji chemija*, 1934; *Polichloro dimetilsulfidai ir jų homologai*, 1937; *Organinė technologija*, 6 d., 1940–43; *Natūralūs ir sintetiniai tanidai*, 1944), *Recherches sur le Camphène* (Toulouse, 1930), moksl. straipsnių apie terpenų struktūras (Prancūzijos MA leidiniuose 1930–36). Bendradarbiavo *Karyje*, LE, JAV mokslo žrn. *Chemical Abstracts*. Buvo vienas Lietuvių rezistencinės santarvės išeivijoje steigėjų (1950), žrn. *Santarvė* (leistas Londone) redakcijos narys (1951–58). Nuo VLIKo įkūrimo (1943) veikė jo taryboje, 1976–77 pirmininkas. Laisvalaikiu augino ir tyrė medžius, išvedė keletą obelų veislių. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio (1932), Vytauto Didžiojo III laipsnio (1938), Vyčio kryžiaus III laipsnio (2001) ordinais, Lietuvos kariuomenės, kūrėjų savanorių (1920), Lietuvos nepriklausomybės (1928) medaliais.

VEBRA Petras (1908.V.17 Radžionyse, Kamajų vls., Rokiškio aps. – 2001.X.19 Čikagoje, IL), pedagogas, skulptorius. 1929 Panevėžyje baigė mokytojų seminariją, Čekoslovakijoje – medžio drožybos m-lą. Mokytojavo Kauno Šančių prog-joje, 1933–36 Marijampolės amatų m-loje. 1936–39 Ukmergės amatų m-los direktorius (pastatydino m-los pastatą), vėliau – Kauno amatų m-los vicedirektorius. 1936–39 Ukmergės rajono jaunalietuvių vadas. 1937 Pasaulinėje meno parodoje už Rūpintojėlio skulptūrą pelnė sidabro medalį (drožta pagal skulptoriaus B. Pundziaus modelį; saugoma Nac. M. K. Čiurlionio dailės muziejuje Kaune). 1939 pasitraukė į Austriją, vėliau persikėlė į JAV. Nuo 1949 dirbo įv. fabrikuose. Turėjo savo dirbtuvę; čia drožinėjo bažn. skulptūras, koplytstulpius, taikomosios dekoratyvinės dailės dirbinius. Dalyvavo liet. visuom. veik-

Petras Vebra

loje: 1967–71 buvo ALTS Čikagos sk. pirmininkas, vėliau veikė JAV LB, kurį laiką buvo ALTo Čikagos sk. pirmininkas.

VĖBRAITĖ Vaiva Radasta (**Gustas;** g. 1954.VIII.24 New Havene, CT), pedagogė, visuomenininkė. Literatūros tyrinėtojos G. I. Vėbrienės ir chemiko J. Vėbros duktė. Massachussetso technologijos in-te Cambridge 1975 baigė biologijos studijas bakalauro laipsniu, Yale

Vaiva Radastra Vėbraitė

un-te New Havene 1980 įgijo magistro laipsnį. Studijuodama dirbo Bostono lituanistinėje m-loje. Dėstė Lietuvos istoriją Švč. Širdies un-te Bridgeporte, CT. Vėliau akredituota liet. k. vertėja JAV Valstybės dep-te. Lietuvoje prasidėjus tautinio atgimimo sąjūdžiui, su M. Kunciene parengė pradinį lietuvių k. vadovėlį JAV Taikos korpuso savanoriams. New Britaine, CT, įsteigė *Atgimimo* lituanistinę m-lą, buvo jos direktorė ir dėstytoja, *Vėtros* tautinių šokių ansamblio mokytoja ir režisierė. 1989 buvo pradininkė ir organizatorė peticijų vajaus *Laisva Lietuva šiandien*, skirto Lietuvos nepriklausomybės atkūrimui. Per kelias savaites surinkus daugiau kaip 160 000 parašų, peticiją įteikė JAV Senato vadovams R. Dole ir G. Mitchelui. Pritarus LR Švietimo ministrui D. Kuoliui, 1990 su pedagoge J. Krokyte-Stirbiene įsteigė bendriją *Amerikos mokytojų pagalba Lietuvos mokyklai* (APPLE) ir buvo jos gen. direktorė. 1991–97 ši bendrija rengė Lietuvos mokytojų kvalifikacijos kėlimo vasaros kursus (kasmet dalyvaudavo 1–2 tūkst. mokytojų, dėstė iki 70 savanorių). Kursams pasibaigus, liko Lietuvoje, dirbo Švietimo ir mokslo m-jos Pedagogų rengimo ir kvalifikacijos kėlimo kursų sk. vedėja. 1998–2000 buvo Švietimo ir mokslo m-jos viceministrė. 2000 grįžo į JAV. Veikė JAV LB, 1979–2000 tarybos narė, dirbo prezidiume. Buvo VLIKo tarybos, vėliau TF tarybos narė. Veikia Liet. moterų klubų fed-joje.

VĖBRIENĖ Genovaitė Irena (**Židonytė;** 1922.I.24 Veisiejuose, Seinų aps. – 1995.III.21 Putname; palaidota New Havene, abu CT), literatūros tyrinėtoja, bibliotekininkė. Pedagogo M. Židonio duktė, chemiko, pulkininko J. Vėbros žmona, pedagogės V. R. Vėbraitės motina. Ph. D. (1949). 1938 baigusi Alytaus g-ją, pradėjo studijuoti romanų filologiją VDU, vėliau perėjo į VU ir 1942 jį baigė. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1945–49 Paryžiaus un-te studijavo lyginamąją lit-rą, už disertaciją apie poetą O. Milašių gavo daktaro laipsnį (studija išspausdinta 1951). 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno New Havene. Studijavo biblioteki-

Genovaitė Irena Vėbrienė

ninkystę Pietų Connecticuto valst. koledže (magistro laipsnis 1957) ir Columbijos un-te, NY (magistro laipsnis 1961). Baigusi koledžą, nuo 1957 pradėjo dirbti jo b-kos Katalogavimo skyriuje, nuo 1961 dar dėstė bibliotekininkystę (asocijuota profesorė). Žrn. *Libri* skelbė lyginamosios knygotyros straipsnius (apie knygų leidybą JAV ir SSRS, Baltijos šalyse ir Rusijoje). Liet. visuom. veikloje dalyvavo nuo studijų laikų. 1950 kartu su kitais įsteigė išeivijos Lietuvių rezistencinės santarvės org-ją, 1951–58 buvo žrn. *Santarvė* redakcijos narė. Veikė Tarpt. moterų klubų fed-joje (Conecticuto sk. vicepirmininkė nuo 1967) Bendradarbiavo LE ir periodikoje, yra išvertusi O. Milašiaus poezijos.

VEDECKAITĖ-RIEGLE Aušra, dainininkė (sopranas). Baigė Juilliardo muz. m-lą Niujorke, NY. Vėliau dainuoti mokėsi Memphise, TN, pas N. Leaghtoną. Studijas tęsė Vokietijoje Operos m-loje, vasarą lankė Operos teatro studiją Salzburge, Austrija. Koncertavo Niujorke, Bostone, Worcesteryje, abu MA, Philadelphijoje, PA, New Havene, CT, Čikagoje, IL, ir kitur. 1971 Bostone surengė solo koncertą. Koncertavo Vokietijoje.

VEDECKAS Algis (**Algimantas;** g. 1927.X.1 Užkalnupyje, Raseinių vls. ir aps.), ekonomistas, visuomenininkas. Mokėsi Raseinių g-joje, 1944 pasitraukęs į Vokietiją, 1947 baigė Scheinfeldo liet. g-ją. 1949 persikėlė į JAV. 1952–54 atliko kar. tarnybą JAV kariuomenėje. Studijavo ekonomiką Brooklyno koledže, MA, 1957 baigė bakalauro laipsniu. 1961 Syracuse un-te, NY, įgijo magistro laipsnį. Studijų metais ir jas baigęs dirbo programų vedėju keliose *Fortun 500* b-vėse, vėliau Niujorko miesto, NY, Finansų dep-te turto vertintojas. Ateitininkas ir skautas nuo g-jos laikų. Veikia krikščionių demokratų partijoje (centro v-bos narys), Lietuvos ūkininkų s-goje, daug metų buvo jų atstovas VLIKo taryboje ir v-boje, narys nuo 1975. Ilgametis TF veikėjas: tarybos narys nuo 1977 (veikė Finansų k-joje), nuo 1989 vicepirmininkas, nuo 1990 v-bos narys, nuo 1994 – pirmininkas.

VEDEGYTĖ-PALUBINSKIENĖ Nijolė (**Palubinskas;** g. 1932.V.9 Žuklijuose, Paežerėlių vls., Šakių aps.), tapytoja, grafikė. G-ją (lietuvių) lankė Hanau (Vokietija), 1950 baigė Clevelande, OH. 1955 baigė Clevelando dailės in-tą. 1955–68 dirbo *American Greetings* korporacijo-

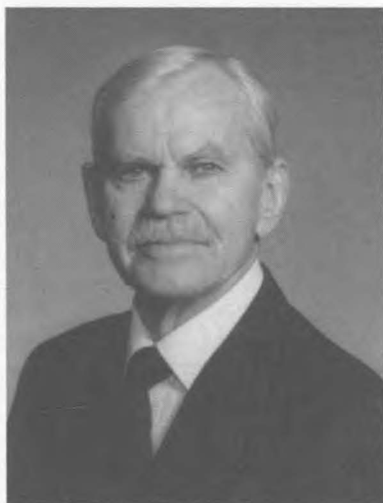

Nijolė Vedegytė-Palubinskienė

je dailininke, projektuotoja. Sukūrė molbertinės tapybos kūrinių, nuo 7 d-mečio daugiausia dirba grafikos srityje. Naudoja medžio raižinių, linoraižinių, oforto, monotipijos technikas. Reikšmingesnieji ciklai: medžio raižinių – *Pajūris*, ofortų – *Dainava, Žmogus parke*; monotipijos: *Psalmės, Allegheny kalnai, Parkai, Panoramos*. Kūryboje vyrauja gamtos motyvai, lyriška nuotaika, nuosaikios spalvos; monotipijos tapybiškos, kartais dramatiškos nuotaikos. Iliustravo liet. rašytojų knygų vaikams, D. Tamulionytės vadovėlį *Lietuviais norime ir būt*. Dalyvavo >100 grupinių parodų, individualias parodas surengė Toronto (Kanada), Čikagoje, IL, Detroite, MI, Niujorke, NY, Clevelande, Vašingtone, DC. Pelnė apdovanojimų (Ohio liet. gydytojų kultūros premija, 1982, Ohio valstijos dailės premija, 1990). Priklauso Ateitininkų fed-jai (1984–89 Clevelando ateitininkų pirmininkė), 1980–88 JAV LB Kultūros tarybos narė.

VEIKUTIS Kazys (1902.II.15 Linkmenyse, Švenčionių aps. – 1980.IV.4 Detroite, MI), visuomenininkas. Mokėsi Švenčionyse, vėliau Panevėžio mokytojų seminarijoje. 1920 buvo lenkų valdžios suimtas; pabėgęs slapstėsi. Baigęs Šaulių s-gos instruktorių kursus, vadovavo Zarasų–Joniškio rj. neutralios zonos partizanams. 1926–40 dirbo Finansų m-joje, 1940–44 Valstybinio draudimo įstaigoje, buvo Švenčionių aps. draudimo inspekcijos vedėjas. Bendradarbiavo *Trimite, Lietuvos aide* ir kt. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Detroite. Iki 1958 priklausė Lietuvos atgimimo sąjūdžiui. Nuo pat įkūrimo veikė Vilniaus krašto lietuvių s-goje, 1963–76 buvo s-gos centro v-bos pirmininkas, 1980 išrinktas garbės nariu. Buvo daugelio Detroito liet. org-jų narys, veikė jų v-bose.

VEITAS Brutenis Lukas (g. 1922.V.27 Šarkalnėje, Tryškių vls., Šiaulių aps.), statybos inžinierius, visuomenininkas. Statybos inžinieriaus R. M. Veito brolis. Mokėsi Šiaulių berniukų g-joje. Buvo skautas, šaulys jaunius. 1940.VI.16 NKVD suimtas ir kalintas Šiauliuose. 1941 studijavo Prekybos in-te Šiauliuose, 1942–43 VDU Kaune. 1944 dalyvavo partizanų org-jos *Vanagai* veikloje. 1944 pasitraukė

Brutenis Lukas Veitas

į Vokietiją. Studijavo Aukštojoje technikos m-loje Hannoveryje. Priklausė studentų korp. *Viltis*. 1949 persikėlė į JAV. 1951 baigė Delaware un-tą, DE. Registruotas inžinierius Massachusettso, Niujorko ir Ohio valstijose. Parengė projektų: pramonės (tarp jų plieno gamybos) objektų Ambridge, PA, Bostone, MA, Pittsburge, PA, Niujorke, NY; dirbo prie eksperimentinės atominės elektros jėgainės Idaho valstijoje, Clevelande, OH, projekto. 1964 Bostone su broliu Romualdu įkūrė statybos konsultantų b-vę *Veitas and Veitas Engineers* (*V&V*). Suprojektavo vandens ir nuotėkų valymo įmonių JAV, Australijoje (Sidney), elektros jėgainę Aquaba, Jordanija, JAV – kitų pram. objektų, mokyklų, visuom. ir rezidencinių pastatų; pastatė ir administruoja rezidencinį kompleksą. Įmonei Kėdainiuose parengė gipso plokščių gamybos technologijos (panaudojant *Lifosos* gamybos atliekas – fosfogipsą) projektą. Aktyvus visuomenininkas: d-jos *Viltis* v-bos narys, ALTS Bostono sk. v-bos sekretorius ir šios s-gos Bostono apyg. v-bos vicepirmininkas, JAV LB Bostono apyl. v-bos ilgametis pirmininkas, ALIAS Bostono sk. pirmininkas, lituanistinės m-los Bostone tėvų k-to pirmininkas, Bostono lietuvių piliečių klubo narys. Jūreivio S. Kudirkos gelbėjimo k-to Bostone aktyvistas. Su broliu Romualdu finan-

savo kn. *The Day of Shame* (apie S. Kudirkos tragediją) parengimą. Skautas vytis. Dainavo chore ir kvartete, šoko tautinius šokius. Lietuvoje įsteigė Brutenio ir Irenos stipendijų fondą. LUSI fondo tarybos narys.

VEITAS Romualdas M. (g. 1925 Lietuvoje), statybos inžinierius. Statybos inžinieriaus B. L. Veito brolis. Studijavo Aukštojoje technikos m-loje Hannoveryje, Vokietija. 1951 Delaware un-tą, DE, baigė bakalauro, 1955 Northeasterno un-tą Bostone, MA – magistro laipsniu. Registruotas inžinierius; specializavosi gelžbetonio, plieno konstrukcijų, pamatų projektavime. 1951–64 kaip inžinierius dirbo b-vėse *Camp, Dresser and McKee, Foster Wheeler* Bostone, MA, *Koppers* Pittsburghe, PA, *H. K. Ferguson* Clevelande, OH. 1951 su broliu Bruteniu Bostone įsteigė statybos konstrukcijų projektavimo b-vę *Veitas and Veitas Engineers*, 1964 – konsultavimo b-vę.

VĖLAVIČIUS Alfonsas (1922.I.9 Svirkančiuose, Viekšnių vls., Mažeikių aps.–2002.VI.8 Detroite, MI), inžinierius, visuomenininkas. 1940 baigė Mažeikių g-ją. Iki 1943 studijavo VDU Inžinerijos f-te. 1944 vasarą įstojo į Tėvynės apsaugos rinktinę, dalyvavo kautynėse su sov. kariuomene prie Sedos. Pasitraukęs į Vakarus, pasiekė Daniją. 1953 persikėlė į JAV. 1956–58 studijavo Detroito un-te. 1953–84 dirbo *General Motors* f-ke Detroite. Automobilių pramonėje yra užpatentavęs 6 išradimus. Į skautų veiklą įsijungė dar Mažeikių g-joje. Kopenhagoje 1947–49 buvo liet. jaunimo sambūrio *Ramovė* v-bos pirmininkas. Detroite 1966–68 vadovavo skautų *Baltijos* tuntui. 1973–75 JAV LB tarybos narys. Nuo 1985 6 m. (su pertraukomis) LB Sunny Hillso, FL, v-bos pirmininkas.

VELBASIS Simas (1911.X.28 Raudėnuose, Šiaulių aps. – 1987.VII.19 St. Petersburge, FL), baleto artistas, baleto mokytojas. Dainininkės E. Kalvaitytės-Velbasienės vyras. Jonavoje baigęs vid. mokslą, 1925–30 mokėsi Valstybės teatro baleto m-loje Kaune. Buvo Valstybės teatro baleto solistas. Šoko visuose šio teatro spektakliuose, sukūrė pagr. vaidmenis (L. Delibes *Coppélia*, R. Drigo *Užburtoji fleita* ir kt.). Dalyvavo teatro gastrolėse Monte Carlo, Monakas, ir Londone. 1944 pasitraukė į Austriją. Šoko Vienos teatre. 1946 persikėlęs į Vokietiją, įsijungė į J. Vasiliausko operos ir baleto trupę. Koncertavo anglų kariams ir liet. stovyklose. 1947 Augsburge balete *Coppélia* šoko pagr. vaidmenį. 1949 apsigyveno JAV, Čikagoje, IL. 1951–65 ten turėjo savo baleto studiją ir jai vadovavo. Rengė spektaklius Čikagoje, Clevelande, OH, Detroite, MI, Toronto, Kanada. Vėliau gyveno St. Petersburge.

VELECKIS Evaldas (g. 1926.VIII.1 Kybartuose), chemikas. Ph. D. (1960). Atvykęs į JAV, 1953 Ilinojaus un-te Urbanoje, IL, gavo chemijos bakalauro, 1957 Ilinojaus technologijos in-te Čikagoje, IL, magistro, vėliau ten pat daktaro laipsnius. 1959–90 dirbo chemiku Argonno nac. laboratorijoje Argonne, IL. Pagrindinės moksl. tyrimų sritys: metalų fazių termodinamika, skysto natrio ir ličio technologija reaktoriuose, metalų hidridai, vandenilio akumuliavimas metaluose, radioaktyvių liekanų šalinimas. Spaudoje paskelbė apie 30 moksl. straipsnių. Priklauso profesinėms org-joms: Amerikos chemikų d-jai, *Sigma Xi*, Mokslo tyrimo d-jai. JAV LB, *Santaros-Šviesos* fed-jos narys.

VELECKYTĖ Linda Ingrida (g. 1965.VII.23 Čikagoje, IL), smuikininkė. Chemiko E. Veleckio duktė. 1986 baigė Ilinojaus un-tą Urbano-

Linda Ingrida Veleckytė

je (smuiko klasę; bakalauro laipsniu), 1988 Bostono un-tą, MA, (smuiko klasę; magistro laipsniu), 1995 Governors valst. un-tą, IL (verslo administravimo magistro laipsniu). Griežė Šiaurės vakarų Indianos (1988–91), Elgino, IL, (1991–94) simf. orkestruose. Nuo 1989 Ilinojaus filh-jos, nuo 1992 dar ir Ilinojaus kamerinio orkestro smuikininkė. Kaip solistė koncertavo su Ilinojaus un-to (Urbana; 1985), Southwesto (Pietvakarių Čikaga, 1986), Lietuvos nacionaliniu (1991 ir 1995 Vilniuje) simf. orkestrais. Solinių koncertų surengė Čikagoje, Bostone, Niujorke, NY, Los Angeles, CA. Griežia smuiku ir liet. renginiuose bei Čikagos liet. operos spektakliuose.

VELIČKA Domas (1906.IX.5 Čikagoje, IL – 1972.III.18 ten pat), lituanistas, pedagogas. Vaikystėje su tėvais atvykęs į Lietuvą, 1927 baigė Šilalės vid. m-lą, 1931 – Tauragės mokytojų seminariją, 1932 – Karo m-lą Kaune. 1932–36 mokytojavo pr. m-lose, 1936–44 (su pertrauka) buvo pr. m-lų vyresnysis inspektorius. 1940–43 studijavo VU Hum. mokslų f-te. Priklausė mokytojų, šaulių, skautų org-joms, buvo jų vadovybės narys. Spaudoje (žrn. *Šviesos keliai*, *Jaunoji karta*, *Tautos mokykla* ir kt.) paskelbė savo kūrybos, straipsnių ped. temomis. 1941–44 buvo Lietuvos laisvės armijos vadovybės narys. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1946–47 Tübingeno un-te tęsė lituanistikos studijas, gavo diplomą. 1949 apsigyveno JAV. Dirbo darbininku. Įsitraukė į liet. visuom. kultūrinę ir švietimo veiklą. Vienas Mokytojų s-gos Čikagoje steigėjų (1949), vicepirmininkas. Jo rūpesčiu Čikagoje įsteigtas Lietuvių vaikų (vėliau Jaunimo) teatras; 1950–56 buvo jo vadovas. Inscenizavo keliolika liet. klasikų kūrinių, sukūrė dramos veikalą *Stulpai ant dangaus* (1954). Aktyviai dalyvavo steigiant šeštadienines lituanistines m-las. Nuo 1952 mokytojavo Čikagos aukštesniojoje lituanistinėje m-loje (1959–62 buvo moksleivių metraščio globėjas). Dalyvavo JAV LB veikloje (1953–56 Čikagos apygardos Kultūros tarybos pirmininkas; buvo spaudos atgavimo penkiasdešimtmečio renginių organizatorius, moksl. leidinio rengėjas, Čikagos lietuvių teatro administratorius). Daug prisidėjo, kad būtų įkurtas Pedagoginis lituanistikos in-tas; nuo 1958 buvo jo lektorius ir pagr. administratorius, vėliau neakivaizdinio sk. direktorius, in-to vicedirektorius, 1962–72 direktorius. Rūpinosi in-to žurnalistikos kursais. Rengė liet. kalbos ir lit-ros vadovėlius, kitas mokymo priemones. Išleido: *Lietuvių literatūra* (2 d., 1961), *Bendrinės lietuvių kalbos kursas* (1962, su P. Skardžiumi), *Konspektinė lietuvių kalbos metodika* 2 dalis – *Grožinio skaitymo pamokos* (1963, 1966), *Lietuvių kalbos pratimai V klasei* (3 sąsiuviniai, 1965), *Lietuvių kalbos pratimai mokyklai ir namams* (2 sąsiuviniai, fonetinė plokštelė, 1966–67), *Palyginimų skyryba* (1972). Jo rūpesčiu buvo leidžiama *Mažoji biblioteka* – liet. klasikų grožinės lit-ros kūriniai, skirti Pedagoginio lituanistikos in-to studentams ir moksleiviams. 1962–73 išleista ir 14 kitų jo suredaguotų knygų. Bendradarbiavo spaudoje (Lietuvoje ir Alf. Aisčio, JAV ir Domo Didžiulio slap.; jo pastangomis 1952 įkurti ped. skyriai *Drauge* ir *Naujienose*), LE (1952–69 buvo generalinis atstovas Čikagoje). 1949–72 paskelbė straipsnių lit-ros kritikos, kalbos temomis, anglų grožinės lit-ros vertimų, publicistikos rašinių lituanistinio ugdymo ir tautinės kultūros klausimais, išleido atskirų spaudinių (*Mokytojų prieauglio problemos*, 1967, ir kt.). Ren-

Domas Velička

gė lit-ros vakarus, seminarus, žymių sukakčių minėjimus, parodas, leido proginius leidinius, skaitė paskaitas.

VELIČKA Gasparas (**Velicka;** 1907.I.18 Antakalnyje, Veliuonos vls. – 1962.VIII.7 Los Angeles, CA), aktorius, režisierius, dainininkas

Gasparas Velička

(bosas ir baritonas). Besimokydamas g-joje, lankė A. Sutkaus vaidybos m-lą, vėliau A. Olekos-Žilinsko dramos studiją. Buvo Jaunųjų teatro Kaune, vėliau Klaipėdos dramos teatro, nuo 1940 Vilniaus valst. teatro aktorius. Vilniaus ped. in-te dėstė scenos meną. Nuo 1941 Vilniaus filharmonijos Liaudies ansamblio režisierius. Pasitraukęs į Vokietiją, dainavo vyrų oktete – iš pradžių Berlyne, vėliau Lichtenfelse. Čia dar dalyvavo dainų ir šokių ratelyje, kuris 1945 buvo perkeltas į Bambergą ir išaugo į Lietuvių tautinį ansamblį (veikė iki 1946). Netrukus su ansambliu įsikūrė Wiesbadene. Režisavo ansamblio koncertus, pastatė savo veikalus *Atsisveikinimas, Nemunas žydi* (1945), gastroliavo po Vokietijos tremtinių stovyklas. 1947 su ansambliu Seligenstadte pastatė savo veikalą *Žmonės prie vieškelio*. Nuo 1948 Hanau stovykloje buvo vienas *Dainavos* ansamblio vadovų. Apsigyvenęs JAV, Čikagoje, IL, su šiuo ansambliu surengė koncertų, pastatė *Nemunas žydi, Šienapjūtė*, nedidelių pjesių, komedijų, sukūrė charakterinių vaidmenų spektakliuose: V. Mykolaičio-Putino *Valdovo sūnus*, P. Vaičiūno *Naujieji žmonės* ir kt. Parašė pjeses *Lėk, mano sakalėli, Minija vėl išsiliejo, Aleliuja, Lunatikai, Dėdė nuo Pacifiko, Pelų sėja prieš vėją* (visų rankraščiai). Persikėlęs į Omahą, NE, subūrė dramos trupę, su ja pastatė kelis savo veikalus. Nuo 1957 gyveno Los Angeles. Čia su dramos trupe pastatė savo veikalą *Žydintis vasaros vėjas*, keletą kitų. Spaudoje (daugiausia žrn. *Lietuvių dienos*) paskelbė beletristinių rašinių.

VELIČKAITĖ Asta Kornelija (**Vélicka;** g. 1942.VIII.23 Tauragėje), filologė, pedagogė. Lituanisto, pedagogo D. Veličkos duktė. Ph. D. (1983). 1950–68 mokėsi Čikagos, IL, lituanistinėse m-lose, Pedagoginiame lituanistikos in-te; čia įgijo lietuvių k. ir lit-ros dėstytojos specialybę ir aukštesniosios lituanistinės m-los mokytojos cenzą. 1963 Čikagos mokytojų koledže įgijo pedagogikos bakalauro, 1972 an-

Asta Kornelija Veličkaitė

glistikos magistro laipsnį. Loyolos un-te Čikagoje už disertaciją *The Speech of Ambush. A Study of the Symbolism of the Consonant Sound in the Prose Art of Nathaniel Hawthorne* gavo daktaro laipsnį. 1964–94 dirbo Čikagos miesto m-lose mokytoja, dėstė įv. un-tuose. Liet. spaudos, švietimo rėmėja.

VĖLIUS Alfredas (g. 1918.III.28 Stankiškiuose, Kintų vls., Šilutės aps.), kunigas, vertėjas. Visuomenininko K. Vėliaus brolis. Klaipėdos un-to garbės daktaras (1994). 1938 baigė Vytauto Didžiojo g-ją Klaipėdoje. Züricho un-te, Šveicarija, studijavo teologiją, sen. kalbas – VDU. 1942 VU gavo pedagogo diplomą. Iki 1944 dėstė Šiaulių prekybos in-te. Pasitraukęs į Vokietiją, gyveno Schweinfurte, Hanau. Dirbo Pasaulio liuteronų s-gos studijų centre Münchene. 1949 persikėlė į JAV. Gyvena Čikagoje, IL. 1992 Šilutėje vysk. J. Kalvano įšventintas į kunigus. Išvertė Šv. Raštą (1988, II leid. 1993, III – 2000). 1992–95 dėstė teologiją Klaipėdos un-te. Parašė filos. ir biogr. apybraižų: *Keletas amžinybės tiesų ir įstatymų* (1991), *Sąžinė ir tavo sąžiningumas* (1996), *Skausmas* (1997), *Malūnas* (1993), *Inkaras* (1995), *Ventės ragas* (1998).

VĖLIUS Kurtas (g. 1920.III.8 Stankiškiuose, Kintų vls., Šilutės aps.), verslininkas, visuomenininkas, mecenatas. Kunigo, vertėjo A. Vėliaus brolis. Baigęs Stankiškių pr. m-lą, mokėsi Šilutės g-joje. 1934 įstojo į *Sandaros* org-ją, nuo 1936 Stankiškių sk. pirmininkas. Už liet. veiklą 1939.IV nacių suimtas. Tarnybos Vokietijos kariuomenėje išvengė, priėmęs Lietuvos pilietybę. 1940–41 dirbo Kauno geležinkelio stoties pašte ir mokėsi suaugusiųjų g-joje. 1941.I, vengdamas sov. saugumo tardymų, nelegaliai pasitraukė į Vokietiją. Gyveno Ilmenau (Türingija). Schweinfurte mokytojavo sekmadieninėje m-loje, vėliau dirbo Pasaulio liuteronų s-goje Münchene, įkūrė liuteronų parapiją. 1951 persikėlė į JAV. Čikagoje, IL, dirbo optikos dirbtuvėje. Baigęs nekilnojamojo turto prekybos m-lą, pradėjo savo verslą. *Tėviškės* parapijos Čikagoje, IL, M. Lietuvos lietuvių d-jos Čikagoje (1952) vienas steigėjų, vicepirmininkas. Buvo M. Lietuvos fondo Čikagos sk. tarybos pirmininkas. Padėjo Klaipėdos un-tui sukaupti Evangelikų teol. centro b-ką. Globoja Mikelio Kūjaus fondą, remiantį studentus. Rėmė liuteronų bažnyčių Rusnėje, Šakiuose, Vilniuje, Kretingoje, atstatymą, brolio A. Vėliaus Šv. Rašto vertimo ir kitų knygų leidimus. Už krikščioniškų vertybių populiarinimą ir finansinę paramą vysk. J. Kalvanas suteikė Evangelikų liuteronų konsistorijos garbės nario vardą (2000). Nuo 1989 lankosi Lietuvoje. 2002 išleido biogr. apybraižą *Dvyliktoji diena*.

VELONSKIS Edvinas (g. 1971.V.22 Kaune), ekonomistas, lakūnas. Verslininko, visuomenininko S. Velonskio sūnus. Lankė Maironio lituanistinę m-lą Brooklyne, Queenso koledžą Niujorke, abu NY, studijavo ekonomiką. Gyvena Forest Hillse, NY. Priklauso Niujorko S. Kudirkos šaulių kuopai. Nuo 17 m. skraido dviviečiais propeleriniais lėktuvais, nuo 21 m. pilotuoja nedidelius reaktyvinius lėktuvus. Suorganizavo ir 1993 liepos 16–17 lėktuvu *Lituanica III* atliko 9 valandų skrydį iš Niujorko į Kauną, skirtą S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio 60-mečiui. Už nuopelnus Lietuvos aviacijai apdovanotas Dariaus ir Girėno medaliu.

Edvinas Velonskis

Simas Velonskis

VELONSKIS Simas (g. 1946.V.18 Vilniuje), inžinierius, verslininkas, visuomenininkas. Ekonomisto, lakūno E. Velonskio tėvas. Baigė Kauno politechnikos in-tą. Persikėlęs gyventi į JAV, 1975 prekybos mokslo magistro laipsniu baigė Niujorko, NY, Collegiate in-tą. Iki 1984 *Albert International* prekybos b-vės viceprezidentas, eksporto ir importo vyr. direktorius. Vadovauja savo įkurtai tarpt. verslo b-vei *Global Technology Group*. Skaitė paskaitas Whartono JAV verslo m-loje, Dwighto verslo m-loje Niujorke, Pekino un-te Kinijoje. Yra kelių JAV, Meksikos, Rusijos tarpt. prekybos org-jų, JAV LB narys. JAV Senate, Kongrese ir Valstybės dep-te rūpinosi Lietuvos nepriklausomybės atkūrimu, vėliau – parama laisvos valstybės ekonomikai. Organizavo Lietuvos vadovų susitikimus su įtakingais JAV politikais ir verslininkais. Skatina JAV kapitalo investicijas į Lietuvos ūkį. Lietuvos kultūros fondo, *Žalgirio* krepšinio komandos, kai kurių meno kolektyvų, Lietuvos aklųjų s-gos rėmėjas. Finansavo kultūros žrn. *Santara* leidybą, parėmė kn. *Lietuvos albumas* antrąjį leidimą (1990). 1993 liepos mėn. S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio 60-mečiui paminėti suorganizavo ir finansavo lėktuvo *Lithuania III* skrydį iš Niujorko į Kauną. 1994 minint Jurbarko miesto 735 m. jubiliejų, įsteigė premijų fondą geriausiems A. Giedraičio-Giedriaus vid. m-los abiturientams.

VELŽA Vladas (1907.X.22 Latvijoje – 1997.XI.28 Vilniuje; palaidotas Los Angeles, CA), agronomas, visuomenininkas. Lietuvoje baigęs mokslus, dirbo agronomu. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1949 persikėlė į JAV. Apsigyvenęs Čikagoje, IL, veikė BALFe, Liet. agronomų d-joje. Daug nuveikė nuo 1974 dirbdamas JAV LB Marquette Parko apylinkės pirmininku. Rūpinosi lituanistinėmis m-lomis, Lietuvių operos išlaikymu. 1980 persikėlė į Los Angeles ir vadovavo JAV LB Santa Monicos apylinkei. Čia įsteigė sambūrius *Tapkime Lietuvos laisvės knygnešiais* ir *Politinė komisija*, kurios nariai stengėsi per vykstančius į Lietuvą perduoti išeivių literatūros. Rėmė Lietuvos laisvinimo iniciatyvas, rinko parašus po įv. peticijomis. Lietuvos vadavimo klausimais rašė vietos dienraštyje *The Evening Outlook*. 1996 grįžo į Lietuvą, gyveno Vilniuje.

VEMBRĖ Juozas (g. 1909.XII.1 Kolyčiuose, Pakruojo vls., Šiaulių aps.), teisininkas. Kunigų S. ir M. Vembrių brolis. 1926 baigė Linkuvos g-ją. 1926–30 studijavo Lietuvos un-to Teisių f-te ir 1933 VDU Ekonomikos skyriuje. Ateitininkas nuo g-jos laikų. Lietuvos un-te vienas ateitininkų *Vytauto* klubo steigėjų (1926). 1932–33 buvo tardytojas Kaišiadoryse (Trakų aps.). 1933–43 Raseinių ir Kauno apygardos teisėjas. 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Mühldorfo stovykloje. Dirbo UNRRA ir IRO skyriuose. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Bostone, MA. Čia studijavo elektroniką, nuo 1955 dirbo elektronikos b-vėje *Raytheon*. JAV buvo Ateitininkų fed-jos v-bos narys. Dirbo JAV LB v-boje, teisininkų d-joje. Su broliu Mykolu išvertė L. Gonzagos da Fonsecos *Marija kalba pasauliui* (1951). 1945 Mühlforde išleido informacinę knygutę apie Lietuvą (liet., vok. ir anglų k.). Bostone išleido *Archbishop Cushing's Message to Lithuanian-American Youth*. Rėmė LKMA Metraščio leidybą. Bendradarbiavo *Teisėje*, *Vytyje*, *Darbininke*.

VEMBRĖ Mykolas (1904.I.5 Kolyčiuose, Pakruojo vls., Šiaulių aps. – 1971.X.30 Lawrence, MA), kunigas. Kunigo S. Vembrės ir teisininko J. Vembrės brolis. Mokėsi Šiaulių ir Voronežo (Rusija) g-jose. 1920 įstojo į Kauno kun. seminariją, nuo 1923 Lietuvos un-to Teol.-filosofijos f-te studijavo teologiją. 1927 įšventintas kunigu, dirbo vikaru Krinčine. 1939–44 Sidabravo klebonas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV. 1950–63 amer. parapijos vikaras Stoughtone, MA. Mokytojavo lituanistinėje m-loje. Nuo 1963 vikaras Šv. Kazimiero liet. parapijoje Brocktone, MA, vėliau kunigas Šv. Pranciškaus parapijoje Lawrence. Lietuvoje veikė katal. org-jose. JAV bendradarbiavo *Darbininke, Ryte, Drauge*. Su broliu Juozu išvertė L. Gonzagos da Fonsecos *Marija kalba pasauliui* (1951). Rinko Lietuvos ist. žemėlapius.

VEMBRĖ Stasys (1900.I.3 Kolyčiuose, Pakruojo vls., Šiaulių aps. – 1954.XII.15 Worcesteryje, MA), kunigas, visuomenininkas. Teisininko J. Vembrės ir kunigo M. Vembrės brolis. Mokėsi Šiaulių g-joje. 1925 baigė Žemaičių kun. seminariją ir Lietuvos un-to Teol.-filosofijos f-tą. Vėliau studijavo Vašingtono, DC, akademijoje, baigė teisės licenciato laipsniu. 1927 įšventintas kunigu. Dirbo vikaru Worcesterio Šv. Kazimiero ir Aušros Vartų parapijose, Šv. Kazimiero parapijos klebonas Westfielde, MA. Nuo 1952 Šv. Pranciškaus prancūzų vienuolių globojamos prieglaudos Worcesteryje kapelionas. Veikė ALRK profesionalų ir studentų d-joje, su Lietuvos vyčiais, ateitininkais, JAV LB. Padėjo naujiesiems ateiviams įsikurti. Priklausė liet. numizmatų ir filatelistų d-joms. Bendradarbiavo *Darbininke, Vytyje, Laive, Žvaigždėje, Garse, Lietuvių naujienose*. Rašė straipsnių ir eilėraščius (kartais ir slap. Padangės Aras, Baltasis Vytis).

VENCIUS Bladas Kazys (1890 Asiūkliuose, Prienų vls., Marijampolės aps. - 1972.XII.21), gydytojas odontologas, visuom. veikėjas. Baigęs Marijampolės g-ją, metus (liepiamas tėvo) mokėsi Vilniaus kunigų seminarijoje. 1909 atvyko į JAV. Dirbo siuvykloje, 1914 baigė *Eaton and Burnett* verslo m-lą ir dirbo buhalteriu Baltimorės, MD, tramvajų dirbtuvėje. 1919 baigė Marylando un-to Odontologijos skyrių ir įgijo gydytojo odontologo diplomą. Kurį laiką Baltimorėje vertėsi privačia praktika; 1921 grįžo į Lietuvą. Kaune atidarė privatų dantų gydytojo kabinetą, kartu dirbo Lietuvos un-te. 1927 grįžo į JAV, apsigyveno Baltimorėje ir apie 40 metų vertėsi dantų gydytojo praktika. Aktyviai dalyvavo liet. visuom. veikloje. Buvo *Vienybės* b-vės direktorius, įkūrė ALTS, organizavo Lietuvių dainų chorą, vadovavo BALFo Niujorko skyriui; priklausė Amerikos legionui. Nufilmavo S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio per Atlantą startą, Lietuvos prezidento A. Smetonos sutikimą JAV 1941. Mėgo muzikuoti, pats pasidarė vargonus. Kolekcionavo meno kūrinius (turėjo P. Kalpoko, K. Šimonio, A. Varno, A. Žmuidzinavičiaus paveikslų), periodinę spaudą.

VENCKUS Antanas Algirdas (g. 1924.VI.29 Palangoje), ekonomistas, finansininkas, visuomenininkas. Kariškio S. G. Venckaus ir verslininko I. A. Venckaus tėvas. 1944 baigė Vytauto Didžiojo g-ją Palangoje. II pasaul. karo metais dalyvavo pogrindžio veikloje; ginkluoto pasipriešinimo dalyvis. 1944 pasitraukė į Švediją. Malmö mieste baigė g-ją ir komercijos kursus. Bakalauro laipsniu baigė Lundo un-tą.

Antanas Algirdas Venckus

1946–53 Vokietijos *Bayer* b-vės filialo Švedijoje finansų direktorius. Malmö mieste įkūrė Lietuvių s-gą, 1946–53 jai vadovavo. Vėliau persikėlė gyventi į JAV, Čikagą, IL. 1953–91 Ilinojaus ir Indianos valstijose dirbo įv. b-vių (*Motorola, National Steel Corp.* ir kt.) finansų direktoriumi. 1996, sudaręs sutartį su *General Motors* b-vė platinti jų automobilius Rytų Europoje, atidarė GM atstovybę Vilniuje, įkūrė 2 b-ves Klaipėdoje (sutartis 1999 nutraukta dėl nepalankių fin. ek. sąlygų). Aktyviai dalyvauja liet. veikloje: JAV LB Auroros, IL, skyriaus k-to narys, 1968–69 lituanistinės m-los Lemonte, IL, tėvų k-to narys. Veikia JAV ir lietuvių skautų org-jose. *Ąžuolo* m-los instruktorius. Nuo 1991 Amerikos pramonininkų grupės konsultantas Lietuvos klausimais. Bendradarbiauja liet. spaudoje (*Drauge, Ateityje, Tėviškės žiburiuose, Skautų aide*), rašo eilėraščius. Apdovanotas JAV skautų *Silver Beaver* žymeniu ir lietuvių skautų *Gedimino stulpų* ordinu.

VENCKUS Ingemar Algis (g. 1964.VI.15 Čikagoje, IL), verslininkas. Ekonomisto A. A. Venckaus sūnus, kariškio S. G. Venckaus brolis. 1986 bakalauro laipsniu baigė prekybos vadovų ir kompiuterių specialistų studijas Šv. Norberto koledže DePere, WI. Dirbo *Siemens* b-vėje Čikagoje, vėliau b-vėse *March First* (vadovavo filialui Grand Rapidse, MI), *Jaymar Ruby* ir kitose. *Kent Technologies* b-vės Grand Rapidse viceprezidentas.

VENCKUS Juozas (1897.I.16 Upytėnuose, Veiviržėnų vls., Kretingos aps. – 1979.VI.30 Niujorke, NY; palaidotas Čikagoje, IL), kunigas jėzuitas. 1913–15 mokėsi Telšių g-joje, 1916–18 Voronežo g-joje (Rusija). 1920 įstojo į jėzuitų ordiną. Noviciatą atliko Heerenberge, Vokietija, filosofijos ir teologijos studijas baigė Valkenburge, Olandija. Kunigu įšventintas 1927 Kölne, Vokietija. VDU baigė biologijos studijas. Teologijos ir gamtos mokslų studijas tęsė Louvaino un-te, Belgija, Müncheno un-te išklausė medicinos kursą. 1927–40 Kauno jėzuitų g-joje dėstė prancūzų k. ir biologiją, buvo inspektorius. Moksleivių ir studentų rekolekcijų vedėjas. Studentų ateitininkų kapelionas. Profesorius jėzuitų un-te Madride ir Ramin y Cojalio in-to narys. 1946 persikėlęs į JAV, dėstė bakteriologiją Jėzuitų un-te Scrantone, PA. 1949–52 jėzuitų Georgetowno un-to Vašingtone, DC, profesorius. 1953–66 dėstė Švč. Širdies koledže Montevideo, Urugvajus, įrengė eksperimentinę biologijos laboratoriją. Grįžęs į JAV, kunigavo Šv. Kazimiero Los Angeles, CA, ir Brooklyno, NY, parapijose. Bendradarbiavo *Aiduose* (gamtos, medicinos klausimais), kituose laikraščiuose (biologijos klausimais). Išleido kn. *Komunizmo pagrindai* (1954, Buenos Aires).

VENCKUS Leonas (g. 1917.IV.12 Klaipėdoje), prekybininkas, visuomenininkas. Besimokydamas Klaipėdos g-joje, pradėjo bendradarbiauti spaudoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946 lankė Hamburgo prekybos m-lą. 1947 persikėlė gyventi į Angliją. 1956–57 studijavo Manchesterio prekybos koledže. Buvo Lietuvių socialinio klubo pirmininkas, *Britanijos lietuvio* (vėliau *Europos lietuvio*) korespondentas. Nuo 1962 gyvena JAV, iš pradžių Waukegane, vėliau – Čikagoje, abu IL. Dirbo prekybos įmonėse. 1968 perorganizavo Čikagos Anglijos lietuvių klubo veiklą, 1969–75 klubo v-bos pirmininkas ir informacinio biuletenio *Anglikonas* redaktorius. Aktyviai dalyvavo ir kitų liet. org-jų veikloje, lietuvių dainų šventėse. *Dainavos* ansamblio ir bažn. chorų narys. Gyvena Fennville, MI, bendradarbiauja liet. ir amer. laikraščiuose. 1978–79 laikr. *Sandara* anglų skyriaus redaktorius. Išleido prisiminimus apie gyvenimą Anglijoje *Artimoji Anglija* ir Čikagos Anglijos lietuvių klubo istoriją.

VENCKUS Stefan George (g. 1952.III.19 Malmö, Švedija), kariškis. JAV Pakrančių apsaugos laivyno kapitonas. Ekonomisto A. A. Venckaus sūnus, verslininko I. A. Venckaus brolis. J. D. (1984). 1952 su tėvais atvyko į JAV. 1974 New Londone, CT, inžinerijos bakalauro laipsniu baigė Pakrančių apsaugos a-ją, 1984 – teisę Case Western Reserve un-te, OH. Priklausė prezidento R. Reagano administracijos Pakrančių apsaugos štabui, dalyvavo sudarant daug pakrančių apsaugos sutarčių (ir su Sov. Rusija), sutartį su Kolumbija dėl kovos su narkotikų kontrabanda. Kurį laiką Pe-

Stefan George Venckus

talumoje, CA, vadovavo pakrančių apsaugos kariškių rengimo centrui (centre mokėsi 600 mokinių). Išėjęs į pensiją, dirba JAV Pakrančių apsaugos tarnybos štabe tarpt. teisės patarėju. Apdovanotas įvairiais JAV medaliais ir žymenimis.

VENCLAUSKAS Adolfas (1900.V.10 Malinove, Kražių vls., Raseinių aps. – 1980.II.6 Worcesteryje, MA), pedagogas, visuomenininkas.

Adolfas Venclauskas

Pedagogo, rašytojo M. Venclausko brolis, filologės, visuomenininkės A. Venclauskienės vyras. 1915 Sankt Peterburge, Rusija, įstojęs į J. Vaičkaus dramos studiją, su ja 1918 gastroliavo Vilniuje ir Kaune. 1922–23 Alytaus šaulių būrio vadas, dalyvavo 1923 Klaipėdos sukilime. 1927 baigė Alytaus g-ją ir po metų Švietimo m-joje įgijo pr. m-lų mokytojo teises. 1936–38 VDU studijavo teisę. 1923–28 Alytaus pr. m-los vedėjas. Nuo 1929 dirbo pr. m-lų inspektoriumi Alytaus, Tauragės, Rokiškio, Šiaulių ir Telšių apskrityse. Veikė *Jaunosios Lietuvos* s-goje: 1936–38 buvo vyr. vadovybės kultūros vadovas. 1940 sov. valdžios atleistas, mokytojavo Liolių ir Kražių pr. m-lose. 1944 pasitraukė į Vokietiją, iki 1950 mokytojavo Lübecko ir Neustadto liet. g-jose, 1954–56 Vasario 16-osios g-joje Hüttenfelde. 1957 persikėlęs į JAV, 1961–63 studijavo rusų k. Clarko un-te, MA, vėliau jame dėstė. 1948–60 dirbo su skautais (*Baltijos* tuntininkas, vadeiva), 1959–60 Liet. skautų brolijos vadijos narys – skautininkų sk. vedėjas. Bendradarbiavo *Trimite, Skautų aide, Jaunojoje kartoje, Lietuvos aide*. Apysakų kn. *Kovoje su milžinu* (1979) pavaizdavo sov. okupantų terorą ir pasipriešinimą jam. Apdovanotas Vytauto Didžiojo ordinu, *Jaunosios Lietuvos* s-gos Trijų Liepsnų žymeniu, LSS Lelijos ir Padėkos ordinais.

VENCLAUSKAS Mykolas (1906.XI.3 Malinove, Kražių vls., Raseinių aps. – 1977 Clevelande, OH), pedagogas, rašytojas. Pedagogo, visuomenininko A. Venclausko brolis. 1927 baigė Kražių *Žiburio* g-ją (reiškėsi literatų kuopelėje). 1927–32 VDU Teol.-filosofijos f-te, vėliau Hum. mokslų f-te studijavo lit-rą. 1938–44 mokytojavo Kražių pr. m-loje, 1944 pasitraukęs į Vokietiją – Flensburgo liet. g-joje. 1949 persikėlė į JAV. Apsigyveno Clevelande. Eilėraščius ir eiliuotas pasakas spausdino *Jaunojoje kartoje*. Kauno jaunimo teatras pastatė pasaką *Saulutė*, Clevelando *Rūtos* teatras – *Burtininko pinkles* (1952), *Vaidilos* teatras – *Užburtąją dūdelę* (1964). Lietuvoje išleido *Liaudies pasakas eilėmis* (1931), JAV parašė 3 veiksmų misteriją *Gimtosios žemės ugnis* (1965). Apdovanotas Ohio liet. gydytojų kultūros premija (1965).

VENCLAUSKIENĖ Aldona (1914.XII.24 Rusijoje – 1999.XII.27 Worcesteryje, MA), filologė, pedagogė. Pedagogo, visuomenininko A. Venclausko žmona. 1933 baigusi g-ją, studijavo kalbas VDU. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Heidelbergo un-te 1956 baigė vertėjų in-tą, persikėlė į JAV. Apsigyveno Worcesteryje. Dirbo Clarko un-to, MA, b-koje ir studijavo istoriją, 1960 baigė bakalauro laipsniu. 1962 Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų koledže įgijusi rusų k. magistro laipsnį, pradėjo dėstyti rusų k. Clarko un-te. 1969 įgijo vokiečių k. magistro laipsnį Middlebury koledže Vermonte, MA, 1975 ten pat – ir rusų k. magistro laipsnį. Tapusi kalbų profesore, iki 1986 (daugiau kaip 20 m.) dėstė Annos Marijos koledže Paxtone, MA.

VENCLAUSKIENĖ Loreta Stanislava (**Tamulytė;** g. 1940.VII.24 Kaune), muzikologė, pedagogė. Humanitarinių mokslų daktarė (1994; menotyros kand. 1984). 1964 baigė Lietuvos konservatoriją (muz. istorijos specialybė). Nuo 1963 muz. istorijos ir teorijos dalykus dėstė Kauno J. Gruodžio ir Vilniaus J. Tallat Kelpšos muz. m-lose, 1967–72 Vilniaus ped. in-te. 1972–75 studijas tęsė P. Čaikovskio konservatorijoje Maskvoje. 1975–86 dėstė Lietuvos konservatorijoje (vyresn. dėstytoja, vėliau docentė). Nuo 1986 gyvena JAV, Čikagoje, IL. Dirbo Lituanistikos tyrimo ir studijų centre. Aktyviai dalyvauja išeivijos lietuvių muz. gyvenime. Skaitė pranešimus liet. konferencijose, simpoziumuose (1986 Baltų studijų konferencijoje Marylando un-te, 1988 išeivijos liet. kultūros simpoziume Toronto, 1989, 1993 MKS Čikagoje). Nuo 1990 laikr. *Draugas* muz. kritikė. Parašė monografinę apybraižą *Vytautas Klova* (1973), *Polifonijos pratimai* (1985), paskelbė straipsnių *Kultūros baruose*, *Krantuose*, knygoje *Vladas Jakubėnas. Straipsniai ir recenzijos* (2 t., 1994). Priklauso Lietuvos kompozitorių ir muzikologų s-gai, Š. Amerikos liet. muzikų s-gai, Amerikos liet. meno d-jai.

Loreta Stanislava Venclauskienė

VENCLOVA Juozas (g. 1909.IV.22 Šaltinėnuose, Birštono vls., Alytaus aps.), istorikas. Baigė VDU. Priklausė Lietuvių dzūkų studentų d-jai, dirbo Lietuvos blaivinimo s-goje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Čia studijavo Goethe un-te, rinko ist. medžiagą. Persikėlęs į JAV, St. Johno koledže mokėsi užs. kalbų. Istoriko A. Šapokos paragintas, ėmė tirti Lietuvos istoriją, parašė >20 apybraižų. Svarbiausios (1954–86): *Lietuvos vardo kilmė* (1972), *Mindaugo krikštas – Lietuvos krikštas* (1972), *Lietuvių tautos pašaukimas* (1975), *Senovės lietuvių tikybos bruožai* (1977), *Indoeuropiečių protėvynė senovinėj Lietuvoj* (1978), *Lietuvos politika – išdavos ir sugestijos* (1979), *Lietuvos bei lietuvių problemos* (1980).

VENCLOVA Tomas (g. 1937.IX.11 Klaipėdoje), poetas, literatūrologas, vertėjas, publicistas. Poeto A. Venclovos sūnus. Ph. D. (1985). M. Skłodowskos-Curie un-to Liubline (1991), Jogailos un-to Krokuvoje (2000; abu Lenkijoje) garbės daktaras. 1960 baigė lietuvių filologijos studijas VU. 1966–71 studijavo semiotiką Tartu un-te, Estija, pas J. Lotmaną. 1966–73 protarpiais dėstė Vilniaus un-te XX a. Vakarų lit-ros istoriją, taikomąją kalbotyrą, semiotiką. Parašė straipsnių apie XX a. Vakarų lit-rą. Bendravo su Rusijos disidentais, atvirai dėstė antikomunistines pažiūras, todėl patyrė varžymų (nepriimtas į Lietuvos rašytojų s-gą). 1975 savo polit. pažiūras išdėstė atvirame laiške Lietuvos KP centro k-tui, prašydamas leidimo emigruoti į Vakarus. 1976 įstojo į Lietuvos Helsin-

Tomas Venclova

kio grupę; po šios grupės spaudos konferencijos gavo leidimą išvykti. 1977 atvyko į JAV. Tais pačiais metais SSRS Aukščiausiosios Tarybos dekretu atimta sov. pilietybė. 1977 dėstė rusų k. Kalifornijos un-te Berkeley, vėliau Ohio un-te ir Kalifornijos un-te Los Angeles. Nuo 1980 dėsto Yale un-te, CT; nuo 1985 profesorius asistentas, nuo 1990 asocijuotas profesorius, nuo 1993 profesorius. Eilėraščius spausdina nuo 1957 (iš pradžių Andriaus Račkausko slap.). Išleido poezijos rinkinius *Kalbos ženklas* (1972 Vilniuje), *98 eilėraščiai* (1977 Čikagoje, V. Krėvės lit. premija), *Tankėjanti šviesa* (1990 Čikagoje), *Reginys iš alėjos* (1998), *Rinktinė* (1999, abu Vilniuje); eilėraščių ir poetinių vertimų kn. *Pašnekesys žiemą* (1991 Vilniuje). Eilėraščiams būdinga egzistencinė problematika, disciplinuota ištobulinta poetika, kult. asociacijos. Kūrybos vertimai atskiromis knygomis ir periodikoje išspausdinti anglų, prancūzų, vokiečių, italų, švedų, rusų, lenkų, vengrų ir kt. kalbomis. Vienas pirmųjų Lietuvoje rašė struktūralizmo ir semiotikos klausimais; struktūralistine analize paremtų lit-ros kritikos ir istorijos straipsnių bei esė rink. *Tekstai apie tekstus* (1986 Čikagoje), *Aleksander Wat: Life and Art of an Iconoclast* (1996, New Havene ir Londone, Vuchinich premija 1997), *Sobesedniki na piru* (1997 Vilniuje). Parašė polit. publicistikos: kn. *Politinė sąmonė Lietuvoje* (su A. Štromu, 1980), *Lietuva pasaulyje* (1981; abi Čikagoje), *Vilties formos* (1991 Vilniuje), *Svoboda i pravda* (1999 Maskvoje). Lenkijoje atskira knyga išleistas dialogas su Cz. Miłoszu *Dialog o Wilnie* (1981). Rusų k. išleista daktaro disertacija *Nestabili pusiausvyra* (1986 New Havene, CT). Kitos knygos: *Manau, kad...* (interviu rink. 2000), *Vilnius: vadovas po miestą* (2001, abi Vilniuje). JAV slavistikos ir baltistikos žurnaluose išspausdino ~100 moksl. straipsnių. Išvertė į liet. kalbą B. Pasternako, O. Mandelštamo, J. Brodskio, Cz. Miłoszo, T. S. Elioto, D. Tomo, W. H. Audeno, Ch. Baudelaire, R. M. Rilke, O. Milašiaus ir kt. poezijos, J. Osborne, E. O'Neillo, A. Jarry, J. Cocteau, F. Garcia Lorcos dramų, J. Joyce kūrybos. Išleido poetinių vertimų kn. *Balsai* (1979). LRD narys (1979–82 vicepirmininkas). PEN klubo narys (nuo 1977; yra lietuvių ir egzilų skyrių v-bų narys). AABS narys (1989–91 prezidentas). Vilenicos (1990, Slovėnija), Capri (Italija) lit. premijos (1991), Lietuvos. nac. premijos (2000) laureatas. Lenkijoje pelnė Paribio žmogaus vardą (2001). Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio (1995), Vyčio kryžiaus IV laipsnio (1999), Lenkijos Komandorų kryžiaus (1996) ordinais. D. Mitaitė parengė knygą: *Tomas Venclova: Biografija ir kūrybos ženklai* (2002) vertimas anglų k. *Speaking Through Signs* (2002).

VENGIANSKAS Edmundas (g. 1920.III.2 Kaune), pedagogas, visuom. veikėjas. Lietuvos kariuomenės dimisijos majoras (1992). Baigė Ukmergės g-ją ir mkt. seminariją; iki uždarymo (1940) mokėsi Karo m-loje Kaune. Nuo 1936 LŠS, LSS narys. Mokytojavo Ukmergės aps. Budrių pr. m-loje, buvo Ukmergės rj. sporto apygardos inspektorius. Dalyvavo 1941 Birželio sukilime. Vok. okupacijos metais įstojo į Vietinės rinktinės Marijampolės karo m-lą; vokiečiams m-lą uždarius, dirbo Ukmergės policijoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Dirbo f-kuose, UNRRA įstaigoje, buvo Kemptено pabėgėlių stovyklos sporto vadovas, liet. g-jos kūno kultūros mokytojas, krepšinio komandos *Šarūnas* steigėjas ir vadovas, fizinio auklėjimo ir sporto k-to vicepirmininkas. 1949 persikėlęs į JAV apsigyveno Čikagoje, IL, vėliau Lakeside, MI. Dirbo sporto org-jose: Š. Amerikos liet. fizinio auklėjimo ir sporto (ŠALFASS) k-to narys, krepšinio vadovas; Či-

kagos, IL, futbolo klubo ir komandos steigėjas bei vadovas; klubo garbės narys. Dalyvauja JAV LB veikloje: 9 metus Union Piero, MI, Liet. d-jos pirmininkas (1983–90 d-jos biuletenio redaktorius ir leidėjas), 6 metus Beverly Shores, IN, Liet. klubo narys. Veikia LŠS: Čikagos *Nemuno* rinktinės ir gen. T. Daukanto jūrų šaulių kuopos pirmininkas, šios kuopos garbės šaulys, Žvaigždės ordino tarybos pirmininkas; LŠS garbės narys. Liet. karių veteranų s-gos *Ramovė* pirmininkas, garbės narys. Žrn. *Kardas* red. tarybos narys. Pelnė LŠS Žvaigždės ordiną ir medalį; LSS medalį (1982); *Už nuopelnus*, Gintaro ir Inkaro ordinus. 1995 Lietuvoje apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu, 1941 Birželio sukilimo dalyvio žymeniu (1996).

Edmundas Vengianskas

VENGRIENĖ Ona (**Klikūnaitė;** 1913.VI.11 Puškonyse, Naujamiesčio vls., Panevėžio aps. – 1999.VII.17 Cape Code, Osterville, MA), namų ūkio agronomė. Agronomo, visuom. veikėjo J. Vengrio žmona, mikrobiologo, visuom. veikėjo V. E. Vengrio motina. 1932 baigė g-ją Panevėžyje, iki 1935 studijavo Ž. ū. akademijoje Dotnuvoje (1942 apgynė diplominį darbą). 1935–42 Ž. ū. rūmų namų pramonės (meninio audimo ir rankdarbių) instruktorė. 1942–44 Ž. ū. akademijos asistentė, 1945–50 Audimo ir rankdarbių katedros vedėja. Panaikinus Namų ūkio f-tą (1950) iki 1964 Agronomijos f-te dėstė dekoratyvinę sodininkystę, Ekonomikos f-te – botaniką. 1953 Ž. ū. akademijoje Kaune įgijo moksl. agronomo vardą. 1959 Vilniuje išleido kn. *Rankdarbiai*. Pradėjus rūpintis emigravimo į JAV dokumentais 1964 iš darbo atleista. Nuo 1968, gavusi leidimą išvykti pas vyrą į JAV, gyveno Massachusettso v-joje. Dalyvavo JAV LB, LF veikloje.

Ona Vengrienė

VENGRIS Albertas (1924.X.10 Varniuose, Telšių aps. – 1975.IX.5 Čikagoje, IL), inžinierius. 1942 baigęs Telšių g-ją, įstojo į VDU Statybos f-tą. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, tęsė studijas Münchene UNRRA un-te, apsigyvenęs JAV, nuo 1947 – Ilinojaus technologijos in-te Čikagoje. Nuo 1956 dirbo J. Jurkūno *Ventos* b-vės viceprezidentu, netrukus tapo prezidentu. Buvo ALIAS, korp. *Vytis*, vėliau Akademinio skautų sąjūdžio narys, Vydūno Jaunimo fondo v-bos narys ir pirmininkas, ALTS narys ir Čikagos tautinių namų direktorius.

VENGRIS Jonas (g. 1909.III.26 Deglėnuose, Pušaloto vls., Panevėžio aps.), agronomas, visuom. veikėjas. Namų ūkio agronomės

O. Vengrienės vyras, mikrobiologo, visuom. veikėjo V. E. Vengrio tėvas. Agronomijos daktaras (1939). Lietuvos ž. ū. akademijos garbės daktaras (1993). 1930 baigė Panevėžio mkt. seminariją, 1936 – Ž. ū. akademiją Dotnuvoje. 1937–39 studijavo augalininkystę Halle ir Bonos un-tuose Vokietijoje; Bonos un-te apgynė doktoratą. Nuo 1934 dirbo Ž. ū. adademijoje: iš pradžių laborantas asistentas, 1941–44 dėstytojas ir Bendrosios žemdirbystės katedros vedėjas (1943). Paskelbė augalininkystės moksl. straipsnių. Dalyvavo Agronomų s-gos, LŠS, korp. *Jaunoji Lietuva* ir Tautininkų s-gos veikloje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–49 Pabaltijo un-to (Hamburge-Pinneberge) ekstraordinarinis profesorius, 1948–49 Ž. ū. f-to dekanas; parengė ir išspausdino paskaitų konspektų. 1949 atvyko į JAV ir iki 1981 dirbo Massachusettso v-jos un-te Amherste: 1949–50 moksl. darbuotojas, 1950–63 docentas, 1963–70 ekstraordinarinis profesorius, 1970–81 ordinarinis profesorius; nuo 1981 – profesorius emeritas. 1957–58 Wisconsino v-jos un-te Madisone studijavo augalų biochemiją ir fiziologiją. Svarb. darbai apie piktžolių biologiją, ekologiją, herbicidus, miglinių šeimos augalus. Massachusettso un-to atstovas JAV š. r. regiono piktžolių tyrimo k-te. Moksl. konferencijose perskaitė apie 40 pranešimų, paskelbė apie 80 moksl. straipsnių. Un-te vadovavo magistrų ir doktorantų rengimo programoms. Priklausė daugeliui JAV ir tarptautinių mokslo d-jų. JAV LB, TF, LF, *Vilties* d-jos ir AABS narys. LE bendradarbis ir Garbės k-to narys. Lietuvos agronomų s-gos garbės narys (nuo 1989). Parašė monografijas apie rietmenę ir partulaką, miglinių šeimos augalus (1969; II leid. 1973, III - 1982), atsiminimus *Mano kelias* (1990).

VENGRIS Vitolis Enrikas (g. 1943.I.19 Dotnuvoje, Kėdainių aps.), mikrobiologas virusologas, visuom. veikėjas. Agronomų Onos ir Jono Vengrių sūnus. Ph. D. (1973). Vid. m-lą baigė Kaune. 1966 baigęs Lietuvos vet. akademiją, iki 1968 dirbo vet. gydytoju Jonavoje. 1968 su motina išvyko gyventi į JAV pas tėvą. 1971 Iowos valst. un-te Amese gavo magistro (mikrobiologija), 1973 – daktaro (virusologija) laipsnį. 1973–76 dirbo interferono, imunologijos ir molekulinės biologijos tyrimo srityse Johnso Hopkinso un-to Onkologijos centre Baltimorėje, MD, 1982–84 Nacionaliniame vėžio tyrimo in-te (NIH) Bethesdoje, MD. 1976–

Jonas Vengris

Vitolis Enrikas Vengris

82 ir nuo 1984 – Maisto ir vaistų dep-to (FDA) Vašingtone, DC, skyriaus vedėjas. Paskelbė straipsnių JAV, Kanados moksl. leidiniuose, skaitė pranešimus moksl. konferencijose JAV, Kanadoje ir Europoje. Sukaupė didelę ekslibrisų ir smulkiosios grafikos kolekciją, surengė apie 20 jos eksponatų parodų. Parašė knygas: *Lithuanian Bookplates – Lietuvių ekslibriai* (1980, Čikagoje, IL), *Vytautas O. Virkau, 19 litografiske exlibris* (Frederikshavne, Danija, 1975). Apie ekslibrisus daug rašė JAV ir Europos spaudoje. Aktyviai dalyvauja JAV LB veikloje: 1978–82 ir 1988–91 Vašingtono apyl. v-bos narys, 1992–97 Krašto v-bos vicepirmininkas mokslo reikalams. Buvo *Santaros-Šviesos* fed-jos pirmininkas, nuo 1982 Lituanistikos in-to narys. *Metmenų, Draugo, Pasaulio lietuvio*, LE bendradarbis.

VENYS Antanas (1906.XII.27 Antkalniškiuose, Plokščių vls., Šakių aps. – 1971 Čikagoje, IL), teisininkas, poetas. 1942 baigė Vilniaus un-tą. Studijų metais dalyvavo korp. *Neo-Lithuania* veikloje. 1926–28 pr. m-lų mokytojas. Išleido eil. rink. *Jaunosios svajonės* (1928), *Žydintis pavasaris* (1935). 1944 pasitraukė iš Lietuvos. 1949 persikėlė į JAV. 1955 apsigyveno Čikagoje. 1955 Čikagoje išleido eilėraščių rink. *Geležiniai žiedai*.

VENYS Mykolas (1878.IX.20 Mišiurkėje, Paežerėlių vls., Šakių aps. – 1969.I.30 Bostone, MA), visuomenininkas. 1898 atvyko į JAV. Dirbo ž. ūkyje Niujorko, NY, apylinkėse, 1903 persikėlė į Bostoną, MA, mokėsi vakarinėse m-lose, dirbo koop. bankuose. Vienas Lietuvių dienos (1916) Bostone, *Nuteriotos Lietuvos draugų* k-to organizatorių, iki 1920 šio k-to narys. Prisidėjo prie laikr. *Darbininkas* steigimo. Nuo 1920 rengė protesto akcijas prieš R. Lietuvą okupavusius lenkus, rinko lėšas Vilniaus kr. lietuviams. Buvo ilgametis Šv. Kazimiero d-jos iždininkas.

VEPŠTAS Henrieta (**Vepštienė, Virkau;** g. 1933.V.19 Šiaulėnuose), grafikė, fotografė, keramikė. 1944 su tėvais ir broliu pasitraukė į Vokietiją, Münchene lankė liet. g-ją. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. 1956 Ilinojaus valst. un-te bakalauro laipsniu baigė vokiečių lit-rą, vėliau studijavo Čikagos meno in-to m-loje (*School of the Art Institute of Chicago*). Žurnalų *Metmenys* (nuo 1967) ir *Lituanus* (nuo 2000) techn. redaktorė. Pagrindinė kūrybos sritis – ekslibrisai. Dažniausiai naudoja fotokoliažo techniką, papildytą grafikos meninės raiškos priemonėmis, spalvinimu. Lakoniškose kompozicijose vaizduoja knygos ženklo savininkus, jų veiklą atspindinčias detales, simbolinius elementus, tekstų fragmentus (A. Mickūno, 1982, S. Eidrigevičiaus, M. Gimbutienės ekslibrisai, 1991). Apipavidalino liet. išeivių rašytojų knygų (T. Venclovos *98 eilėraščiai*, 1977, A. Nykos-Niliūno *Dienoraščio fragmentai*, 1998, 1999). Dalyvauja grupinėse ekslibrisų (Tarpt. šiuolaikinio ekslibriso bienalės Malborke, Lenkija, medalis 1990), su buitinės keramikos dirbiniais – liet. išeivių dailininkių parodose.

VEPŠTAS Vytautas (g. 1931.IV.2 Panevėžyje), architektas, kultūros veikėjas. 1942–44 mokėsi Raseinių g-joje. 1944 su tėvais ir seserimis pasitraukė į Vokietiją, Hanau baigė liet. g-jos 7 klases. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Dirbdamas f-ke, baigė vid. mokslą. 1956 bakalauro laipsniu baigė Ilinojaus valst. un-tą (inžinierius architektas). Dirbo Čikagos įv. archit. b-vėse, daugiausia vykdė projektų kokybės priežiūrą: Abu Dabyje (Jungtiniai Arabų Emyratai, amatų m-los projektas), Fairbankse (Aliaska, adm. pastatai ir kt., 1975–76). 1981–93 b-vės *Lohan and Associates* partneris, nuo 1993 archit-ros inžinerijos ir konstrukcijų b-vės OPPIDAN konsultantas. Suprojektavo individualių gyv. namų, adm., pagalbinių pastatų, parengė rekonstrukcijos projektų. Nuo pat *Santaros-Šviesos* fed-jos įsikūrimo aktyviai dalyvauja jos veikloje: 1977–79 buvo jos pirmininkas, su kt. rengia suvažiavimus, konferencijas, meno parodas, koncertus, poezijos vakarus. Žrn. *Metmenys* techn. redaktorius (1959–66). A. Mackaus knygų leidybos fondo v-bos narys.

VERBICKAS Antanas (1909.II.11 Atkočiuose, Deltuvos vls., Ukmergės aps. – 2000.II.2 Čikagoje, IL), agronomas. Agronomijos daktaras

Antanas Verbickas

(1948). 1930 baigė Ukmergės g-ją, 1931 – artilerijos aspirantų kursus Karo m-loje Kaune; jaun. leitenantas. 1931–35 ŽŪA Dotnuvoje studijavo agronomiją. 1935–36 Ž. ū. rūmų arklininkystės instruktorius. 1937 Vengrijoje ir Vokietijoje stažavo arklininkystės srityje. 1940–44 Kėdainių valst. žirgyno vedėjas. Arklininkystės klausimais rašė *Žemės ūkyje*, *Ūkininko patarėjuje* ir *Jaunajame ūkininke*. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–48 Lietuvių tremtinių ž. ū. darbuotojų s-gos pirmininkas. 1947 Lietuvių tremtinių Hesseno apyg. k-to vicepirmininkas ir pirmininkas. Organizavo (ir vadovavo) pienininkystės ir ž. ū. kursus, dėstė gyvulininkystę. Giesseno un-te parengė disertaciją *Entwicklung und Aufbau der litauischen Pferdezucht* (*Arklininkystės plėtra Lietuvoje*). 1949 atvyko į JAV. 1950–53 Lietuvių agronomų s-gos Čikagoje organizatorius ir pirmasis pirmininkas. 1961–63 LB Čikagos apyg. v-bos narys. Nuo 1952 dirbo laboratorijoje chemiku.

VESELKA Kazys (1923.I.3 Paprėniškiuose, Ukmergės aps. – 1983.III.25 Čikagoje, IL), aktorius, dailininkas. Tautodailininkės A. Veselkienės vyras. 1943 baigė Ukmergės A. Smetonos g-ją. 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Hanau stovykloje. 1946–48 Frankfurto un-te studijavo hum. mokslus. 1948 persikėlęs į Kanadą, studijas tęsė Montréalio un-te. Į JAV atvyko 1962. Sceninę veiklą pradėjo *Atžalyno* teatre Hanau stovykloje. Čia vaidino K. Binkio *Atžalyne*, *Generalinėje repeticijoje*, S. Santvaro *Žvejuose*, F. Schillerio *Princesė Turandot* ir kt. Montréalyje įkūrė Liet. dramos teatrą, pastatė A. Škėmos *Živilę*, vaidino jo *Pabudime*, inscenizavo K. Borutos *Baltaragio malūną*, K. Donelaičio *Metus*. Su B. Sruogos spektakliu *Milžino paunksmė* 1959 gastroliavo Hamiltone, Čikagoje, Clevelande, OH. Kūrė scenovaizdžius, dekoracijas A. Gustaičio, A. Rūko, B. Sruogos, K. Borutos ir kt. veikalams. Čikagoje *Atžalyno* teatre vaidino B. Pukelevičiūtės *Aukso žąsyje*, Scenos darbuotojų s-goje inscenizavo K. Donelaičio *Metus*, *Dainavos* ansambliui režisavo G. Veličkos *Nemunas žydi*. Dalyvavo lit. vakaruose ir minėjimuose. Keletas vaidmenų įrašyta plokštelėse (Pinčiukas *Baltaragio malūne*, Jogaila *Milžino paunksmėje*), įrašė vaikams *Žirginėlius*. Iliustravo knygas: *Romos katalikų mišiolą* (1967), A. Maceinos *Bažnyčia ir pasaulis* (1970), J. Minelgos *Labas rytas, vovere* (1964), pasakų knygeles (nupiešė per 200 gyvulėlių). Bendradarbiavo spaudoje: rašė spektaklių recenzijas, kūrė eilėraščius, apysakas.

Kazys Veselka

Aldona Veselkienė

VESELKIENĖ Aldona (**Mažeikaitė**; 1927.VIII.10 Vidutaičiuose, Natkiškių vls., Pagėgių aps.), tautodailininkė. Aktoriaus, dailininko K. Veselkos žmona. Mokėsi Pagėgių g-joje. 1944 pasitraukusi į Vokietiją, baigė Nürtingeno liet. g-ją. Audimo meną studijavo Salzburgo meno m-loje, 1947 atvykusi į Kanadą, dail. Anastazijos ir Antano Tamošaičių Menų ir amatų akademijoje Montréalyje ir jų dailės studijoje Kingstone (Ontario). 1962–87 gyveno Čikagoje, IL. 1977 įstojo į Liet. tautodailės in-tą, 1980 įsteigė šio in-to Čikagos skyrių, iki 1987 buvo jo pirmininkė. Vedė archyvą, rinko ir katalogavo liet. audinius (iki 1987 sukatalogavo 225 vienetus audinių ir kitų meno dirbinių). Organizavo audėjų kursus. Nuo 1988 gyvena Kanadoje (Gananoque, Ontario). Nuo 1989 Liet. tautodailės in-to v-bos pirmininkė. Kuria kilimus, tautinius audinius, tautinius drabužius. Dalyvavo grupinėse parodose Čikagoje, IL, Niujorke, NY, Philadelphijoje, PA, Bostone, MA, Seattle, WA, Otavoje, Toronto, Montréalyje, Bogotoje, Karakase. Rengė liet. tautodailės parodas, skaitė paskaitų apie liet. audinius, tautinius drabužius lietuviams ir kitataučiams, rengė liet. juostų, kilimų audimo kursus. Rengė Liet. tautodailės in-to žiniaraščius; šio in-to Garbės narė. Priklauso LSS (1978–80 jūrų skaučių *Nerijos* tunto tuntininkė).

VE SOTA Bruno (Brunonas **Vešiota**; 1922.III.25 Čikagoje, IL – 1976.VIII.24 Culver City, CA), kino režisierius, aktorius. Baigė Tildeno Tech g-ją ir Hardknockso koledžą. Nuo jaunystės dalyvavo lietuvių kult. veikloje. S. Barcuvienės radijo valandėlėms parengė veikalą iš liet. gyvenimo (*Dramatized Lithuanian History*). Kartu su S. Pilka Čikagoje vadovavo Lietuvių teatrui. Piešė šaržus hum. laikraščiui *Pelėda*. 6 metus dirbo WBKB ir WGN televizijos stotyse: rašė scenarijus, vaidino ir kurį laiką buvo direktorius. Su S. Pilka 1950 parašė scenarijų liet. filmui pagal K. Binkio pjesę *Generalinė repeticija* (filmas nebaigtas). 1952–67 vaidino daugiau kaip 50 amer. filmų. Režisavo keletą populiarių amer. filmų.

VEŠČIŪNAS Albertas (1921.VII.31 Pandėlyje – 1976.III.15 Niujorke, NY), tapytojas, grafikas. 1940–43 VDU Kaune studijavo archit-rą. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1945–47 archit-ros studijas tęsė Aukštojoje technikos m-loje Stuttgarte, Vokietija. Čia pradėjo domėtis daile. 1948–49 buvo Stuttgarto dailės akademijos laisvasis klausytojas. 1949 persikėlė į JAV, į Niujorką. 1951–53 studijavo grafiką Studentų dailės s-gos m-loje (*Art Students League*). Dirbo f-ke, vėliau braižytoju. Nuo 1956 dalyvavo parodose. 1958–69 gyveno Villefranche, Prancūzija. Tai buvo kūrybingiausias gyvenimo tarpsnis. Sukūrė aliejinės tapybos kūrinių, piešinių. 1959 surengė individualias parodas Villefranche, Berlyne. Ankstyvuoju laikotarpiu (iki 1955) daugiausia piešė tušu, rašalu, kreida, pieštuku, anglimi, kūrė litografijas. Gamtos, kasdienės aplinkos motyvų kūriniai tikroviški, smulkių linijų, kruopščiai atlikti, nuotaikingi (*Senutė*, *Sėdinti moteris*, *Figūrinė kompozicija su angelais*, visi iki 1958). Apie 1956 susidomėjo tapyba akrilu. Peizažai (*Peizažas Nr. 1*, *Peizažas su geltonu dangumi*, abu iki 1960), figūrinės kompozicijos (*Dvi figūros*, *Burtininkė*, abi iki 1960) atitolę nuo realybės, suabstraktinti, mistiški, niuansuoto, daugybės atspalvių kolorito, smulkių, virpančių potėpių. Kūrinių išliko mažai. 1981 Niujorke surengta pomirtinė paroda. Kūrinių eksponuota 1988 Vilniuje liet. išeivijos dailininkų parodoje; kūrinių rinkinį Lietuvos dailės muziejui padovanojo sesuo, dail. Aldona Janavičienė.

VEZELIS Kazys (1883 Lietuvoje – 1966 Čikagoje, IL), gydytojas odontologas. 1903 atvyko į JAV. Worchesteryje, MA, baigęs vakarinę m-lą, įstojo į Valparaiso un-tą, IL, kurį 1911 baigęs įgijo gydytojo odontologo diplomą. Čikagoje vertėsi privačia gydytojo praktika. Buvo vienas ALDD steigėjų, jos pirmininkas ir iždininkas, daug prisidėjo prie ALDD įsteigto Lietuvai gelbėti k-to veiklos. 1916 įkūrė *Pioneer Insurance Company*.

VĖŽIENĖ Lakštuonė Brigita (**Betkauskaitė;** g. 1933.X.1 Panevėžyje), rinkodaros specialistė, visuomenininkė. Inžinieriaus, leidėjo G. Vėžio žmona. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, lankė Müncheno liet. g-ją. 1950 persikėlė į JAV. 1952 baigė Šv. Kazimiero akademiją Čikagoje, IL, 1956 – Ilinojaus un-tą Champaigne ir Urbanoje (rinkodarą). Dirbo b-vėje *Paper Mate* Vartotojų sk. direktore, vėliau – banke. Aktyviai dalyvauja *Santaros-Šviesos* fed-jos veikloje: kelerius metus buvo Čikagos sk. pirmininkė, vėliau – fed-jos vicepirmininkė. A. Mackaus knygų leidybos fondo ir *AM and M Publications* v-bų narė. Liet. tautodailės in-to Čikagos sk. iždininkė. Redagavo Marquette Parko lituanistinės m-los laikraštį (1981–84).

Lakštuonė Brigita Vėžienė

Gintautas Vėžys

VĖŽYS Gintautas (g. 1926.II.23 Kaune), inžinierius, leidėjas. Rinkodaros specialistės L. B. Vėžienės vyras. 1943 baigė Kauno VI g-ją. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, studijavo Stuttgarto aukštojoje technikos m-loje. 1949 persikėlė į JAV. Atlikęs kar. prievolę, 1951–53 tęsė studijas Ilinojaus technologijos in-te. 1956 baigė mechaninės inžinerijos studijas bakalauro laipsniu ir iki 1976 dirbo inžinieriumi įv. įmonėse Čikagoje, IL. Veikė skautų org-joje, nuo 1961 įsijungė į *Santaros-Šviesos* veiklą. Po A. Mackaus mirties 1965 perėmė jo knygų leidybos fondą, buvo jo v-bos pirmininkas, nuo 1976 *AM and M Publications* prezidentas. Fondas išleido apie šimtą originalių ir verstinių knygų, daug jų premijuota. Renka ekslibrisus, surengė 8 parodas b-kose, muziejuose, Michigano ir Colorado un-tuose. Kolekcionuoja pašto ženklus, pinigus, senus žemėlaipius, medalius. *Akiračių, Aidų, Draugo* bendradarbis.

VĖŽYS Rimas (g. 1933.IX.5 Kaune), poetas. Mokėsi Kemptene, Vokietija, vėliau, atvykęs į JAV, Čikagoje, IL. Baigęs Čikagos Mount Carmelio m-lą, studijavo Ilinojaus un-te ir Ilinojaus technologijos in-te. Spausdinosi *Metmenyse, Mūsų vytyje.* 1969 išleido poezijos rinkinį *Raidės laiko griaučiuose.* Savo eilėraščius daugiausia skaitė jaunimo stovyklose, suva-

Rimas Vėžys

žiavimuose, lit-ros vakaruose. 1973 lankėsi Lietuvoje. Eilėraščiuose vyrauja siurrealistinės, absurdo nuotaikos, kai kada juntami aktualijų atspindžiai; dauguma jų artimi satyroms, neturinčioms ryškaus didaktiškumo, arba rafinuotoms eilėms su gausiomis analogijomis ir paradoksais.

VYČINAS Vincentas (g. 1918.IX.21 Pittsburghe, PA), filosofas. Ph. D. (1958). 1926 tėvų parvežtas į Lietuvą, 1941 baigė vid. m-lą. 1941–42 VDU studijavo filosofiją. 1944 pasitraukė į Čekiją, vėliau į Vokietiją. Nuo 1945 Freiburgo un-te tęsė filosofijos studijas. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Pittsburghe. 1957 gavo filosofijos magistro, 1958 – daktaro laipsnį. Filosofiją dėstė Prince George koledže. Išleido knygas *Earth and Gods* (1961), *Greatness and Philosophy* (1966), skirtas M. Heidegerio filosofijai. Apie Heidegerį paskelbė studiją žrn. *Aidai* (1969). Veikale *Search for Gods* bandė aptarti šių laikų žmogaus gyvenimo tikslą.

VIDUGIRIS Vytautas Petras (g. 1930.VII.3 Raguvoje, Panevėžio aps.), elektromechanikos inžinierius, pramonės administratorius, visuom. veikėjas. 1953 Temple un-te Philadelphijoje, PA, įgijo administravimo, 1959 Ilinojaus technologijos in-te Čikagoje, IL, – mechanikos inžinerijos bakalauro, Pepperdine un-te Malibu, CA, – verslo administravimo magistro laipsnį. 1959–67 dirbo Lockheedo raketų ir kosmoso palydovų tyrimo b-vėse, 1967–92 – TWR b-vėje Redondo Beache, CA; paskutiniuosius 10 metų – skyriaus vedėjas. Dalyvauja JAV LB veikloje: 1976–79 Vakarų apygardos pirmininkas, nuo 1994 vicepirmininkas; VIII, IX, XIII ir XIV tarybos narys, 1994–97 XIV tarybos prezidiumo vicepirmininkas. PLB V, VIII, IX, X seimų narys ir sekretorius, 1997 PLB IX seime – JAV LB atstovas. Veiklus skautas (1979–85 brolijos vyr. skautininkas). Priklauso Liet. fronto bičiuliams, Liet. respublikonų partijai (Kalifornijos v-bos vicepirmininkas), Amerikos veteranų legionui (buvo Kalifornijos valstijos vado pavaduotojas, nuo 1997 šio legiono JAV Saugumo k-to vicepirmininkas). LŠS garbės narys, ALIAS (1969–72 centro v-bos pirmininkas), PLIAS (1969–72 centro v-bos pirmininkas), Amerikos aeronautikos ir astronautikos, Amerikos mechanikos inžinierių, Amerikos produktų kokybės kontrolės d-jų narys. *Technikos žodžio, Skautų aido, Draugo, Dirvos, Mūsų pastogės* bendradarbis, rašė į amer. mokslo žurnalus: *Mechanical Engineering, Aerospase, Quality Progress.* Pelnė LŠS Žvaigždės ordiną ir medalį, LSS Padėkos,

Vytautas Petras Vidugiris

Lelijos, *Už nuopelnus*, Tėvynės sūnaus medalius. Apdovanotas 4 JAV kar. medaliais už nuopelnus Korėjos kare.

VIDŽIŪNIENĖ Rūta Kleva (1923.III.14 Kaune – 2000.I.3 Kačerginėje; palaidota Zapyškyje), rašytoja, žurnalistė. 1940 baigė Kauno *Saulės* g-ją. VU studijavo lituanistiką. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Dainavo Čiurlionio ansamblyje. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Dainavo Liet. operos chore. Persikėlusi į Los Angeles, CA, Northridge valst. un-te studijavo anglų ir pranc. kalbas, 1971 baigė bakalauro laipsniu. Dėstė San Fernando Valley g-joje. 1995 grįžo į Lietuvą. Spaudoje bendradarbiavo nuo studijų metų. 1979–81 buvo Liet. žurnalistų d-jos v-bos narė, 1985–88 pirmininkė. 1979–81 redagavo *Lietuvį žurnalistą*, rašė vedamuosius *Draugui*, straipsnius *Lietuvių dienoms*. Dainavimo mokėsi pas operos solistę A. Dičiūtę-Trečiokienę. Dainavo Los Angeles liet. operetės spektaklyje *Čigonų baronas*, O. Metrikienės muz. legendoje *Gilanda*. Parašė libretą G. Gudauskienės operetei *Aldona* (1980) ir eiles *Žurnalistų valsui*. Kelerius metus vadovavo Kalifornijos liet. radijo laidoms. Išleido novelių knygas *Vieno vakaro melancholija* (1983), *Sąžinė* (1993 Vilniuje), romaną *Rojaus paukščio grįžimas* (1992 Vilniuje). Parašė komp. B. Budriūno biografiją (1988). Yra pelniusi *Dirvos* novelės premiją (1989).

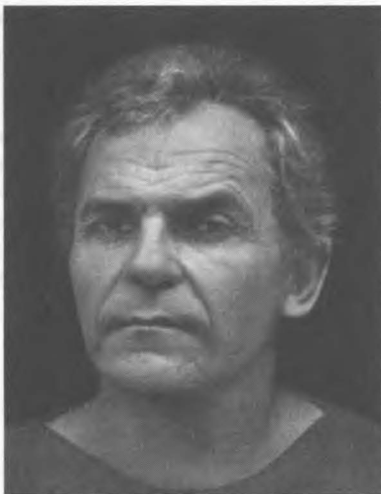
Rūta Kleva Vidžiūnienė

VIENUŽIS Rimas Vincas (**Vienožinskis**; g. 1920.V.11 Dotnuvos dvare, Kėdainių aps.), gydytojas. Medicinos daktaras (1949). 1939 įstojo į VDU Med. f-tą. Studijuodamas priklausė korp. *Fraternitas Lithuanica*. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1949 baigė Karlo Eberhardo un-tą Tübingene ir apgynė med. daktaro disertaciją. Atvykęs į JAV ir išlaikęs egzaminus, 1956 įgijo teisę Ilinojaus valstijoje verstis privačia gydytojo praktika. 1957–88 gydytojas Hampshire ir Elgine, abu IL. Priklauso amer. profesinėms org-joms, ALGS ir PLGS.

Rimas Vincas Vienužis

VIESULAS Romas (iki 1956 **Veselauskas**; 1918.IX.11 Gerdainiuose, Latvija – 1986.XI.17 Romoje, Italija), grafikas, tapytojas. 1939 baigė Rygos liet. g-ją, Latvijos un-te studijavo teisę. 1941 persikėlė į Lietuvą ir iki 1943 Vilniaus un-te toliau studijavo teisę. Vilniaus dramos teatre lankė vaidybos studiją, 1943–44 buvo šio teatro aktorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–46 Detmolde buvo skrajojamojo teatro *Aitvaras* aktorius. 1947–49 Taikomosios dailės m-loje Freiburge studijavo grafiką, 1949–

Romas Viesulas

50 mokėsi Paryžiaus aukštojoje dailės m-loje. 1951 apsigyveno JAV. Kurį laiką dirbo A. Valeškos studijoje Čikagoje, IL. 1960–86 dėstė Temple un-te Philadelphijoje, PA (nuo 1961 docentas ir Grafikos sk. vedėjas, nuo 1965 asocijuotas profesorius, nuo 1969 profesorius). Nuo 1965 (su pertraukomis) dėstė šio un-to Romos filiale; nuo 1985 rektorius. Nuo 1985 gyveno Romoje. Didžiausią kūrybos dalį sudaro litografijų ciklai (*Dainos* liet. liaudies dainų temomis, 1959; *Toro Desconocido*, 1960; *Nereikalingi daiktai*, 1979, ir kt.), raižinių ciklai (*Raudos*, 1963; *R-30*, 1979), estampai. Iliustravo knygų (M. Katiliškio *Užuovėja*, 1952; Vergilijaus *Georgikos*, 1984), sukūrė pašto ženklų, parašė straipsnių apie dailę, T. Valiaus kūrybos albumo tekstą (išl. 1984 Toronto), rašė (nebaigė) studiją apie M. K. Čiurlionį. Grafikos kūriniai dažnai abstraktūs, ekspresyvūs, sudėtingos struktūros. Dalyvavo (nuo 1950) grupinėse parodose JAV ir užsienyje, 1951–76 surengė >20 individualių parodų (Niujorke, NY, Paryžiuje, Londone, Tokijuje, Krokuvoje ir kt.). Pelnė apdovanojimų (III tarpt. grafikos bienalės Krokuvoje medalis 1970; L. J. Rozenvaldo 1960, F. Torner 1966, E. Atvud 1963, 1970, JAV LB Kultūros tarybos, 1985, premijos). *Raudų* ciklą autorius padovanojo Lietuvos dailės muziejui.

VYGANDAS Charles (g. 1937 Tauragėje), gydytojas oftalmologas. Atvykęs į JAV, 1963 baigė Ilinojaus un-to Med. koledžą Čikagoje. Už laimėjimus sporte gavo stipendiją studijuoti Loyolos un-te. Buvo korp. *Phi Kappa Epsilon* pirmininkas. Pasirinkęs oftalmologiją specializavosi Harvardo, MA, ir Ilinojaus un-tuose, tyrė tinklainės ligas; šiam tikslui gavo valdžios paramą. Yra Ilinojaus un-to asocijuotas profesorius (kartu vadovauja šio un-to *Macula* klinikai). Buvo JAV Oftalmologų d-jos pirmininkas. Paskelbė daug moksl. straipsnių. Priklauso *Macula and Retina* d-jai. Dalyvauja liet. kultūrinėje veikloje, yra aktyvus PLGS narys (1975 buvo jos sekretorius), ilgametis Ilinojaus LGD pirmininkas. Jo iniciatyva 1963 buvo įkurta Studentų medikų d-ja. Nuo 1973 jis kartu su A. Pauliumi, A. Vanagūnu ir kt. pradėjo rengti ALGS žiemos seminarus. Dalyvavo II ir IV MKS.

VYGANTAS Vytautas Petras (1930.II.17 Klaipėdoje – 1998.X.13 Dallase, TX; palaidotas Putname, CT), psichologas. Ph. D. (1956). Su tėvais pasitraukęs į Vokietiją, 1948 baigė Groß Hesepe liet. g-ją. 1948–49 studijavo Pabaltijo

Vytautas Petras Vygantas

un-te Hamburge-Pinneberge. 1949 persikėlė į JAV ir studijavo psichologiją Brooklyno, NY, koledže (1951 gavo bakalauro laipsnį) ir Fordhamo un-te Niujorke, NY. 1951–53 studijas tęsė Ilinojaus un-te Urbanoje (baigė magistro laipsniu); apgynė pram. psichologijos doktoratą. 1954–56 dirbo asistentu Ilinojaus un-te, nuo 1956 – psichologas *American Airlines* b-vėje. Parengė įv. leidinių ir darbuotojų atrankos testų. Buvo b-vės *Americana Hotels* prezidento pirmasis pavaduotojas adm. reikalams. Ateitininkas nuo g-jos laikų, 10 metų dirbo Ateitininkų fed-jos vyr. v-boje, 1963–67 gen. sekretorius. Veikė Liet. studentų s-goje, buvo jos v-bos narys. 1953–54 *Drauge* redagavo *Akademinių prošvaiščių* sk., vėliau rašė apie futbolą (Ganvyto slap.). Vienas žrn. *Lituanus* organizatorių (1954), jo redakcijoje dirbo iki 1963. Kaip ateitininkų atstovas ir fed-jos garbės pirmininkas 1958 buvo išrinktas į pasaul. katal. intelektualų org-jos *Pax Romana* centro v-bą, kelias kadencijas (1959–65) buvo jos pirmininkas (apdovanotas popiežiaus ordinu). Nuo 1960 ALRKF centro v-bos, nuo 1961 ALTo ir *World University Service* patikėtinių tarybos narys, nuo 1972 LKMA Amerikos skyriaus Finansinio k-to pirmininkas. Bendradarbiavo LE, *Drauge, Darbininke, Lituanus.* 1964–69 ateitininkų sendraugių centro v-bos narys.

VIGELIS Eugenijus Ringaudas (g. 1933.V.9 Subačiuje, Panevėžio aps.), kariškis. JAV kariuomenės gen. štabo pulkininkas. Su tėvais 1946 persikėlė į JAV. JAV kariuomenėje pradėjo tarnauti 1953. Tarnavo 38 metus: reguliariojoje, nac. gvardijoje ir rezerve artilerijos, pėstininkų ir tankų daliniuose Korėjoje, Japonijoje, dalyvavo Vietnamo kare (buvo sužeistas). 1971 baigė Mary Hardin-Baylor koledžą verslo administravimo bakalauro laipsniu, kar. mokslus studijavo JAV kariuomenės v-bos ir Gen. štabo (*U.S. Army Command and General Staff*) koledže; baigė 1972 magistro laipsniu. Dėstė JAV Šarvuočių akademijoje. Vadovavo taktiniams daliniams, karininkų mokymui, dalyvavo operatyviniame planavime. 1991–93 Gynybos dep-to civ. tarnautojas. 1993 vasarą kaip ekspertas vertėjas su Pentagono darbuotojų grupe lankėsi Lietuvoje. Vertino Lietuvos

Eugenijus Ringaudas Vigelis

civ. saugos pasirengimą ekstremalioms situacijoms. Baltų in-to narys (prezidentas nuo 2001). JAV LB narys rėmėjas. Apdovanotas JAV kar. medaliais: dviem *Bronze Star, Purple Hearth,* dviem *Meritorious Service.*

VIGĖLIS Jonas (1890.IX.18 Krimantiškiuose, Jūžintų vls., Rokiškio aps. – 1985.X.13 Hudsone, NY), kariškis. Pulkininkas. Mokėsi Jūžintuose, Zarasuose, 1911 Sankt Peterburgo g-joje ir Pskovo matininkų m-loje, Rusija. 1912–14 dirbo Kauno žemėtvarkos k-joje, skirstė kaimus į vienkiemius Raseinių ir Rokiškio apskrityse. 1915–17 tarnavo Rusijos kariuomenėje, dalyvavo I pasaul. kare. 1916 baigė Pskovo karo m-lą. 1917–18 su kitais kūrė liet. tautinius kariuomenės dalinius Smolenske; vėliau pateko į vokiečių nelaisvę. 1918 pab. stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. 1919 buvo Biržų–Pasvalio aps. karo komendantas, sutelkė Pasvalio batalioną ir kovojo su bermontininkais. 1920 buvo Utenos aps. karo komendantas, kovojo su lenkų kariuomene. 1921–22 tarnavo kariuomenės štabe, 1923 pasienio ir 7-ajame pėstininkų pulke. 1924–27 mokėsi Aukštuosiuose karininkų kursuose ir dirbo Karo topografijos skyriuje. 1927 paskirtas Šiaulių aps. karo komendantu. Sovietams okupavus Lietuvą, 1940.VII.1 iš kariuomenės

pašalintas. 1941 dalyvavo Birželio sukilime, 1944 Šiauliuose įstojo į Vietinę rinktinę. 1944 pasitraukė į Austriją. 1949 persikėlė į JAV. *Lietuvos ūkininko, Laisvo žodžio, Karo archyvo;* JAV – *Kario, Draugo, Dirvos, Tėviškės žiburių* bendradarbis. Parašė ist. poemą *Visgailis* (1963). Už pasižymėjimus kovose apdovanotas Vyčio kryžiumi.

VIJEIKIS Vladas (1919.VI.27 Charkove, Ukraina – 2000.XII.22 Čikagoje, IL), dailininkas, rašytojas. 1939 dalyvavo Vytauto Didžiojo kultūros muziejaus moksl. ekspedicijose. 1940 baigė Kauno meno m-lą. 1942 Kultūros paminklų apsaugos įstaigos Meno sk. vedėjas. 1943 Marijampolės Rygiškių Jono g-jos mokytojas ir Marijampolės teatro direktorius. 1944 pasitraukė iš Lietuvos, gyveno Vokietijoje (Coburge, Würzburge). Nuo 1945 Prancūzijoje studijavo aukštojoje dekoratyvinės dailės m-loje. 1947 persikėlė į Braziliją (čia redagavo laikraštį *Mūsų Lietuva*). Nuo 1948 gyveno JAV. 1948–50 *Margučio* radijo pranešėjas. 1951 įsteigė spaustuvę *Vivi Printing*. 1951–55 redagavo laikraštį vaikams *Tėviškėlė*, bendradarbiavo liet. spaudoje, LE. Dalyvavo dailės parodose Kaune, Würzburge, Čikagoje, IL. Parašė ir iliustravo knygas: *Mano tėvynė, Lituanica* (abi 1951), *Broliukas ir sesutė* (1955), *Lietuvių tautinės puošmenos, Lietuva mano tėvų žemė* (1961), *Kas gražiau, Vilkiuko žinynas, Saigūnas* (1976), *Lietuvos istorijos vaizdai, Lithuania My Heritage, Geriau juoktis negu verkti* (1995). Kūryboje vyrauja Lietuvos praeities, etnografijos temos. Priklausė skautams (1967–70 brolijos vyr. skautininkas). Apdovanotas Geležinio Vilko ir Šaulių s-gos Žvaigždės ordinais.

Vladas Vijeikis

VYKINTAS Stepas (tikr. **Povilavičius;** 1905.XII.6 Šikšniuose, Rokiškio vls. ir aps. – 1978.IX.3 Tabor Farmoje, MI), pedagogas, kritikas, žurnalistas, visuomenininkas. Mokėsi Rokiškio g-joje, 1924 baigė *Aušros* g-ją Kaune. Studijavo Lietuvos un-to Hum. mokslų f-te (diplomą gavo 1942 Vilniaus un-te). 1925–26 mokytojas Šakiuose, 1927–28 Alytuje. Nuo 1927 moksleivių org-jos *Jaunoji Lietuva* vyr. v-bos ir studentų humanitarų pirmininkas. Nuo 1928 (iki 1940) dalyvavo voldemarininkų pogrindinėje veikloje. 1932 redagavo *Šiaurės Lietuvą, Telšių balsą, Mūsų kraštą* ir *Biržų žinias*. 1932–38 *Lietuvos aido* Lit-ros skyriaus redaktorius, 1938–39 korespondentas Paryžiuje. 1940 Vilniuje redagavo *Tėvų žemę*, 1941 *Naująją Lietuvą* (1944 šio laikraščio Lit-ros sk. redaktorius). Spaudoje paskelbė publicistikos, recenzijų, kritikos straipsnių. Leidiniui *Lietuva, 1918–1938* parašė naujosios liet. lit-ros apžvalgą, 1938–39 spaudai trimis kalbomis parengė leidinį apie Lietuvos kultūrą. Buvo *Antano Smetonos didžiųjų minčių* (2 t., 1935–37) vienas redaktorių, paskelbė prozos vertimų (R. Rolland'o, M. Badel). 1941–43 Švietimo vadybos Meno dep-to direktorius. Dalyvavo lietuvių antinaciniame ir antisovietiniame pasipriešinime. 1944 pasitraukė iš Lietuvos. 1945 su kitais įsteigė Lietuvos demokratų partiją, buvo išrinktas jos vyr. v-bos pirmininku. Partijai tapus Lietuvos Atgimimo sąjūdžiu (1948), iki 1956 – vyr. v-bos pirmininkas, 1945–46 atstovas VLIKe. 1946 kartu su kitais Memmingene įsteigė *Minties* dienraštį ir žurnalą, abu redagavo, 1946–50 čia dar redagavo paties įsteigtą *Laisvąją Lietuvą*. 1956 išrinktas Lietuvos Nepriklausomybės talkos pirmininku. Nuo 1957 liet. kalbos ir lit-ros mokytojas Vasario 16-osios g-joje Hüttenfelde. Aktyviai dalyvavo Vokietijos LB veikloje:

Stepas Vykintas

1950–52 Memmingeno apyl. v-bos pirmininkas, 1951 Vokietijos LB v-bos narys, 1957–62 tarybos narys.

VILAINIS-ŠIDLAUSKAS Adomas (1905.I.21 Vaikių Lauke, Laukuvos vls., Tauragės aps. – 1981.VI.28 Čikagoje, IL), žurnalistas, leidėjas. Mokėsi Rietavo prog-joje. 1926–28 LTS instruktorius. Suredagavo leidinį apie S. Darių ir S. Girėną *Atlanto nugalėtojai* (1933). 1934 dirbo *Lapo* redakcijoje, bendradarbiavo kituose leidiniuose. Žurnalistų s-gos narys nuo 1939. 1944–45 Norvegijoje redagavo spausdinimo mašinėle dauginamus liet. laikraštėlius. 1945 atvyko į Vokietiją. 1946–47 Fuldoje dirbo *Mūsų vilties* redakcijoje, rotatoriumi leido *Šiandien*, *Tėviškės aidą*. Nuo 1949 gyveno JAV, Čikagoje. Įsteigė knygyną ir leidyklą *Nemunas*, leido ir 1951–54 redagavo *Pelėdą*, 1955–62 *Užuolanką*. Parašė kelionių reportažų, suredagavo *Čikagos lietuvių metraštį* (1954), *Istorinės Lietuvos albumą* (1959).

VILEIŠIS Kazys (1914.III.15 Vilniuje – 1983.VII.1 Waterbury, CT), gydytojas pediatras. Nepriklausomybės Akto signataro, teisininko J. Vileišio sūnus, teisininko P. Vileišio brolis. 1933 baigęs *Aušros* g-ją Kaune, mokėsi Karo m-loje; atsargos leitenantas. Studijavo VDU Med. f-te, 1941 gavo gydytojo diplomą. 1940–43 VDU Vaikų klinikos asistentas. Kartu su kitais 1942 įsteigė ir vadovavo Lietuvių vienybės sąjūdžiui bei jaunimo pogrindinei org-jai *Atžalynas*. Vok. okupacijos metais buvo persekiojamas gestapo. Lazdijuose dirbo vaikų gydytoju, ištyrė 6000 vaikų, duomenis apibendrino moksl. darbe *Antropometriniai vaikų matavimai Lietuvoje*. Pasitraukęs į Vokietiją, dirbo vaikų sanatorijoje. 1946 persikėlė į JAV. Išlaikęs egzaminus, dirbo gydytoju Milforde, DE. Vėliau persikėlė į Eagle Pointą, OR, dirbo Veteranų ligoninėje.

VILEIŠIS Petras (1906.III.31 Vilniuje – 1986.XI.3 Waterbury, CT), teisininkas, visuomenininkas. Nepriklausomybės Akto signataro, teisininko J. Vileišio sūnus, gydytojo K. Vileišio brolis. Teisės daktaras (1937). Mokėsi Charkove, Ukraina, Vilniuje. 1925 baigė g-ją Ukmergėje, 1929 – teisės ir ekonomikos mokslus Paryžiuje. Vėliau dirbo Finansų m-joje. Nuo 1930 buvo Lietuvos pasiuntinybės Romoje sekretorius, vėliau patarėjas, laikinasis reikalų patikėtinis. Sorbonoje, Prancūzija, apgynė disertaciją. 1939 grįžęs į Lietuvą, dirbo Ekonominio dep-to vicedirektoriumi. 1940 pasitraukė į JAV. Aktyviai dalyvavo liet. veikloje: lankėsi liet. kolonijose, rinko aukas kovai už Lietuvos laisvę, kalbėjo per radiją. Jo iniciatyva ir lėšomis buvo pastatytos Lietuvos laisvės šūkių iškabos prie Connecticuto valstijos didžiųjų kelių. 1956 dalyvavo prezidento D. D. Eisenhowerio rinkimų kampanijoje. 1961 Lietuvos laisvinimo reikalu lankėsi pas prezidentą J. F. Kennedy. Buvo vienas ALTo, LB organizatorių ir rėmėjų, LB organizacinio k-to vicepirmininkas, vėliau LB tarybos narys, vicepirmininkas. Connecticuto valstijoje įkūrė LB, kurį laiką vadovavo Hartfordo, CT, apygardai. Veikė LF (įgaliotinis), Baltų k-te (pirmininkas), priklausė N. Anglijos *Civitato* klubui (vicegubernatorius). Bendradarbiavo amerikiečių ir liet. spaudoje.

VILEIŠIS Vilius (1914.II.11 Nausėdžiuose, Vabalninko vls., Biržų aps. – 1991.V.5 Čikagoje), gydytojas. 1932 baigęs Biržų g-ją, įstojo į VDU Med. f-tą, kurį 1940 baigė ir įgijo gydytojo

Vilius Vileišis

diplomą. 1938 mokėsi Karo m-loje Kaune; jaun. leitenantas. Priklausė studentų medikų korp. *Ąžuolas*. 1939 dirbo Vabalninko sveikatos punkte, 1940–41 – Biržų aps. ligoninėje, kartu vertėsi priv. praktika. Karui baigiantis, pasitraukė į Vokietiją; dirbo sveikatos punkte Mecklenburge, 1946 atvyko į Švediją. 1947 įgijo teisę verstis priv. praktika. Dirbo Garphyttono tuberkuliozinėje ligoninėje. 1951 persikėlė į JAV. Stažavo Pietų Čikagos memorialinėje ligoninėje. 1952 išlaikęs egzaminus ir įgijęs teisę verstis privačia praktika, dirbo Evangelikų ligoninėje, dr. Fallerio klinikoje ir Centrinėje miesto bendruomenės ligoninėje. Nuo 1963 vertėsi priv. praktika.

VILEIŠYTĖ Birutė Ona (g. 1940.X.31 Čikagoje, IL), dailės istorikė. Ph. D. (1979). 1958 baigė vid. mokslą Woodbury, CT. 1962 Vermonto un-te gavo bakalauro laipsnį. 1969 Florencijoje, Italija, studijavo Renesanso dailę. 1973 Princetono un-te, NY, gavo magistro, vėliau filosofijos daktaro laipsnį. 1975–76 Virginijos un-te dėstė dailės istoriją. 1976–79 Dumbarton Oakso bizantistikos centro, Vašingtone, DC, moksl. asistentė. 1979–83 Smithsono in-to nac. dailės muziejaus Vašingtone vedėjo pavaduotoja. 1983–85 *Internal Revenue* tarnybos mokesčių inspekcijos meninių vertybių vertintoja. 1986–89 Nacionalinio hum. mokslų fondo ir Getty muziejaus Malibu, CA, dailės stipendijų programų administratorė. Nuo 1991 Loyolos Marymounto un-to Los Angeles, CA, akademinių reikalų vicepirmininkė ir Akademinių stipendijų programos vedėja.

VILGALYS Jonas (g. 1919.I.3 Letukuose, Kretingalės vls., Klaipėdos aps.), inžinierius, visuomenininkas. Mokėsi Klaipėdos Vytauto Didžiojo g-joje, 1940 baigė Palangos g-ją ir įstojo į VDU Statybos f-tą. Nuo gimnazijos laikų veikė skautų org-joje, kelerius metus buvo tuntininkas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, 1946–48 studijavo Müncheno technikos un-te, įgijo inžinieriaus diplomą. Studijuodamas buvo Studentų s-gos Müncheno skyriaus v-bos pirmininkas. Dirbo Liet. tremtinių bendruomenės raštinėje Münchene ir ryšininku prie IRO amer. zonos štabe Bad Kissingene. 1950 persikėlė į JAV, apsigyveno Niujorke, NY, ir iki 1992 dirbo statybos projektų b-vėje inžinieriumi projektuotoju, vėliau buvo b-vės dalininkas. Priklausė *Šviesos* sambūriui. Dalyvavo M. Lietuvos rezistencinio sąjūdžio v-bos veikloje, buvo jo atstovas VLIKe. Su kitais suredagavo Kersteno rezoliuciją, kad visa M. Lietuva priklausytų Lietuvai. Ilgametis TF veikėjas: buvo tarybos (nuo 1988) ir v-bos narys: 1994–97 v-bos pirmininkas, 1997–2000 tarybos pirmininkas, nuo 2001 – vicepirmininkas.

VILIAMAS Virgis (g. 1947 Augsburge, Vokietija), chemikas. Geografo V. Viliamo sūnus. Tėvų atvežtas į JAV, studijavo Marylando un-te, MD, 1970 įgijo bakalauro, 1977 chemijos magistro laipsnį. 1970–73 ir 1977–79 dirbo *Bethlehem Steel* b-vėje Įrenginių tyrimo skyriuje. Vykdė bandymus, kaip padidinti anglies degimo našumą ir sumažinti dūmtraukio užterštumą. Paskelbė moksl. straipsnių. Dalyvavo MKS (1981).

VILIAMAS Vladas (1904.X.15 Norkūnėliuose, Obelių vls., Rokiškio aps. – 1972.VII.12 Vašingtone, DC), geografas. Chemiko V. Vilia-

mo tėvas. Ph. D. (1936). 1926 baigęs Rokiškio g-ją, Lietuvos un-te studijavo geografiją, 1929 (vieną semestrą) – Karaliaučiaus un-te; studijas baigė VDU 1931. Buvo VDU studentų atstovybės ir Pabaltijo studentų s-gos pirmininkas. Vėliau studijavo Berlyno un-te; parašęs disertaciją apie Baltijos šalis ir jų rytines sienas, gavo daktaro laipsnį. 1937–39 mokytojavo Kauno jėzuitų g-joje. 1937–40 VDU Geografijos katedros asistentas. 1941–43 dėstė VU ir Vilniaus ped. in-te. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–49 Augsburgo liet. g-jos vicedirektorius. 1946–47 Pabaltijo un-to Hamburge-Pinneberge asocijuotas profesorius. 1949 persikėlė į JAV. 1953–59 mokytojavo Maironio lituanistinėje m-loje Brooklyne, NY. Nuo 1958 dirbo Š. Amerikos Arktikos in-te: dalyvavo geografijos ir geologijos tyrimuose. 1939 Lietuvos delegacijos derybose su SSRS sienų ekspertas. Bendradarbiavo *Ateityje, XX amžiuje, Kosmose, Mūsų Vilniuje, Trimite, Židinyje, Aiduose, Lietuvių dienose, Darbininke, Drauge* ir kt. Parašė kn.: *Kuršių marių keliaujančios kopos ir įtaka sodyboms* (1932), *Po okupuotą Lietuvą* (1938), *Vilniaus krašto geografinė apžvalga* (1940), *Įsikūrimo galimybės užjūrio kraštuose* (1947), vadovėlį *Fizinės geografijos ir geologijos pagrindai* (1938, su Č. Pakucku), apybraižą apie Sibiro tyrinėtoją J. Čerskį (*Aidai*, 1961). Veikė Lietuvos geografų d-joje (1937–44 gen. sekretorius). Ateitininkas nuo g-jos laikų: 1927–28 Moksleivių ateitininkų s-gos vyr. v-bos narys, Vokietijoje – Ateitininkų sendraugių s-gos centro v-bos vicepirmininkas. JAV veikė krikščionių demokratų partijoje: 1951–58 centro k-to narys ir *Tėvynės sargo* vienas redaktorių. Buvo išrinktas Vid. Europos krikščionių demokratų s-gos v-bos nariu, buvo vienas *Christian Democratic Review* redaktorių, 1956 dalyvavo Pasauliniame krikščionių demokratų kongrese Paryžiuje.

Vladas Viliamas

VILIMAS Liudas (1912.IX.15 Kušlėnuose, Mažeikių vls. ir aps. – 1966.VIII.22 Clevelande, OH), dailininkas. 1935 baigė Kauno meno m-lą. Studijuodamas laisvalaikiu dirbo dailininku Valstybės teatre. Dalyvavo jaunųjų dailininkų būrelio *Forma* veikloje. Nuo 1938 studijavo Vienos dekoratyvinės dailės akademijoje Austrijoje. 1940 dalyvavo steigiant Panevėžio dramos teatrą. Persikėlęs į Vilnių, dėstė Vilniaus dailės akademijoje. Per II pasaul. karą pasitraukė į Vokietiją, dalyvavo liet. veikloje; Lietuvių dailės in-to vienas steigėjų. Iliustravo K. Bradūno *Vilniaus varpus*, nuliejo akvarelių. Dalyvavo parodoje Wiesbadene (už akvarelę pelnė I premiją). Vėliau apsigyveno JAV, iš pradžių Rochesteryje, NY, vėliau Cincinnati, OH. Dirbo vitrinų dekoravimo srityje. 1961 Amerikos vitrinų dekoravimo konkurse laimėjo I premiją. Sukūrė kn. iliustracijų, teatro dekoracijų, akvarelių, aliejinės tapybos darbų (daugiausia didelio formato figūrinių kompozicijų). Kūriniai (*Malda, Žvejas, Pieta, Partizano mirtis*, serija *Metų laikai*) ekspresionistiniai, originalios raiškos, vėlyvieji daugiausia abstrakcionistiniai, savitos technikos (naudotos reljefinės ir patinuotos metalinės plokštės).

VILKAITĖ-GUNTHER Mary Ann (g. 1942.III.18 Čikagoje), pianistė. Muzikos mokėsi pas A. Kučiūną ir V. Jakubėną. 1964 baigė De Paulo un-tą (gavo muz. bakalauro laipsnį). Stažavo Nice, Prancūzija. 1966 baigė Ilinojaus un-tą Urbanoje (gavo muz. magistro laipsnį).

VILKAITIS Antanas (1894.X.21 Šunskuose, Marijampolės aps. – 1975.IV.23 Cicero, IL; palaidotas Čikagoje, IL), kunigas. Mokėsi Marijampolės g-joje ir jos ped. kursuose. Mokytojavo Simno pr. m-loje. Už patriotinį darbą su jaunimu 1916 vokiečių administracijos laikytas Marijampolės kalėjime. 1918 įstojo į Seinų kun. seminariją. 1919 lenkų suimtas ir išsiųstas į Lietuvą. Baigė Vilkaviškio kun. seminariją, kunigu įšventintas 1924 Marijampolėje. Kunigavo Slavikuose, Alvite, klebonas Šeštokuose, Slavikuose, Alksnėnuose, Alvite. 1941 slapstėsi nuo sov. valdžios, 1943 buvo vokiečių nacių tardomas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, kunigavo Seedorfe, Kielyje. 1947 išvyko į Kanadą, dirbo kunigu Montréalyje, Verdune. 1952 persikėlė į JAV. Trumpai kunigavęs Pennsylvanijos vyskupijoje, 1955 atvyko į Šv. Antano liet. parapiją Cicero ir čia dirbo iki mirties. Įsijungė į LB veiklą, buvo apyl. v-bos pirmininkas. Organizavo liet. vaikų darželius ir jiems vadovavo. Parėmė A. Baltinio parengtą vysk. V. Borisevičiaus biografijos leidimą (1975).

VILKAITIS Jonas (1888.V.11 Kybartuose, Vilkaviškio aps. – 1975.I.1 Niujorke, NY), kooperatininkas, visuomenininkas. Mokėsi Marijampolėje, baigė privačią g-ją Sankt Peterburge, Rusija. 1910–11 gyveno Rygoje, su kitais įsteigė socialdemokratų blaivininkų d-ją *Giedra* ir dirbo jos išlaikomoje liet. pradžios m-loje. Už socialdemokratinę veiklą suimtas, kalintas ir ištremtas iš Rygos. 1911–15 Psichoneurologijos in-te Sankt Peterburge studijavo pedagogiką ir istoriją. 1912–14 buvo Liet. studentų d-jos pirmininkas. 1915–18 tarnavo Rusijos žemietijų (savivaldybių) s-goje. 1918 grįžo į Vilnių, dirbo *Darbo balso* redakcijoje. Buvo išrinktas Vilniaus darbininkų tarybos nariu. 1920 persikėlė į Tauragę ir iki 1924 buvo apskrities savivaldybės pirmininkas, mokytojavo vid. m-loje, buvo mkt. kursų vedėjas. Suorganizavo mkt. seminariją ir joje dėstė. Nuo 1926 Kaune metus dirbo savivaldybės dep-to direktoriumi, 1928–33 Kauno miesto ligonių kasų direktorius. 1926 įsitraukė į kooperacinę veiklą: 1927 spaudos darbininkų kooperatinės b-vės *Raidė* vienas steigėjų, jos v-bos pirmininkas (iki 1940). Draudimo b-vės *Kooperacija* steigėjas ir jos reikalų vedėjas. 1927–30 Lietuvos vartotojų s-gos v-bos narys, Spaudos fondo, *Paramos* narys. 1940–44 Lietuvos valst. draudimo įstaigos valdytojas. Veikė Lietuvos mokytojų prof. s-goje, socialdemokratų partijoje. Vokiečiams okupavus Lietuvą, *Raidės* spaustuvėje suorganizavo socialdemokratų nelegalaus laikraštėlio spausdinimą ir jį redagavo. 1944 pasitraukė į Vokietiją, buvo Liet. tremtinių bendruomenės v-bos narys, dvejus metus – pirmininkas. Persikėlęs į JAV, buvo LB laikinojo organizacinio k-to pirmininkas. Spaudoje pradėjo bendradarbiauti 1906, vėliau reiškėsi kaip redaktorius: 1912–14 redagavo *Lietuvos žinių* priedą *Mokykla*, 1919 – *Darbininkų gyvenimą*, 1926 – *Savivaldybę*, 1929–33 *Darbą ir sveikatą*, 1936–38 *Talką*. Bendradarbiavo *Lietuvos ūkininke, Lietuvos žiniose, Aušrinėje, Kovoje, Darbo balse, Socialdemokrate, Keleivyje, Naujienose*.

VILKAS Eugenijus P. (g. 1921.III.29 Panevėžyje), mechanikos ir metalurgijos inžinierius, visuomenininkas. Nuo 1931 skautas: 1938 buvo skautų vyčių būrelio vadas, 1940 korp. *Vytis* senjoras. 1939 baigęs Panevėžio g-ją, studi-

Eugenijus P. Vilkas

javo VDU Kaune. Pasitraukęs į Vokietiją, 1949 Darmstadto aukštojoje technikos m-loje įgijo bakalauro laipsnį. Persikėlęs į JAV, 1956 Ilinojaus technologijos in-te gavo magistro laipsnį. Nuo 1953 dirbo metalų suvirinimo inžinierium i b-vėse: *Sherwin-Williams, Pullmano* liftų, Bernardo suvirinimo inžinerijos, Sciaky brolių (visos Čikagoje, IL). Nuo 1968 tarpt. b-vės *Astro-Arc* Sun Valley, CA, viceprezidentas. Darbų sritis: automatinių metalo suvirinimo įrengimų konstravimas ir pritaikymas erdvėlaiviuose , branduoliniuose reaktoriuose. Padarė keliolika patentuotų metalų suvirinimo išradimų, paskelbė >30 moksl. straipsnių. Vadovavo autorių, rengiančių metalų suvirinimo vadovėlius, grupei. 1951–53 skautų korp. *Vytis* pirmininkas, 1957–68 *Mūsų vyčio* redaktorius, 1958–60 ir 1967–69 Akad. skautų sąjūdžio pirmininkas, 1961–63 Lietuvių skautų brolijos (LSB) vyr. skautininkas, nuo 1968 LSS ir Akad. skautų sąjūdžio Vydūno šalpos fondo tarybų narys, 1979–81 Ramiojo vandenyno rajono vadas, 1982–84 LSB vadijos sk. vedėjas. Nuolatinis LSB Tautinio auklėjimo sk. vedėjas, *Skautų aido* bendradarbis; yra baigęs Gilwello skautų vadovų m-lą. Nuo 1985 BALFo Los Angeles sk. v-bos narys. Priklauso Amerikos suvirinimo, Amerikos branduolinės energetikos d-joms, Tarpt. suvirinimo in-tui, ALIAS. Dalyvavo IV MKS. Pelnė LSS ordinų: *Už nuopelnus*, Lelijos, Padėkos, Geležinio Vilko.

VILKAS Romanas A. (1911.IV.15 Lietuvoje? – 1998.III.29 FL), jūrininkas. Tolimojo plaukiojimo kapitonas (nuo 1938). 1936 baigė Liepojos jūrų m-lą. Tarnavo Lietuvos, Latvijos, SSRS, Anglijos ir Vokietijos karo, prekybos ir buriniuose laivuose. Priklausė Lietuvos jūrininkų s-gai, buvo Klaipėdos jachtklubo v-bos narys (1936–37), jachtų uosto kapitonas. 1936 su kitais įsteigė buriavimo m-lą. Nuo 1949 gyveno JAV. Lietuvos jūrininkų s-gos užsienyje pirmininkas (nuo 1952), iki 1994 Latvijos jūrininkystės istorijos archyvo narys bendradarbis. Kurį laiką JAV jūrų in-to narys. Surinko Lietuvos laivininkystės ir jūrininkystės archyvą. Didelę dalį archyvo perdavė Klaipėdos jūrų muziejui, kitą dalį – Lituanistikos tyrimo ir studijų centrui Čikagoje, archyvui ALKA Putname, CT, Balzeko liet. kultūros centrui Čikagoje, IL. Jūrininkystės temomis rašė spaudoje. Dalyvavo JAV LB veikloje.

Romanas A. Vilkas

VILNIŠKIS Kazys Paulius (**Vilnis;** 1907.VIII.6 Brooklyne, NY – 1998.X.17 St. Petersburge, FL), inžinierius, visuomenininkas. 1909 tėvų parvežtas į Lietuvą. 1926–31 mokėsi Aukštesniojoje technikos m-loje Kaune ir, grįžęs į JAV, 1931–34 – Politechnikos in-te Brooklyne. Lietuvoje veikė pavasarininkų ir šaulių org-jose, nuo 1923 priklausė ateitininkams, Amerikoje dalyvavo Liet. darbininkų s-gos, Lietuvos vyčių, ALRKF (1934–48 centro v-bos narys) veikloje. 1934–36 LRK SA Švietimo k-jos, 1936–38 Kontrolės k-jos narys, 1938–42 iždininkas. Dariaus ir Girėno aeroklubo vienas steigėjų ir 1934–35 pirmininkas. Niujorko pasaul. parodos Lietuvių k-to narys 1938–41. 1946–48 BALFo direktorių tarybos narys. *Amerikos* savaitraščio Brooklyne vienas steigėjų (1933) ir administratorius iki 1936. Išėjęs į pensiją, persikėlė į St. Petersburgą, įsijungė į TF veiklą, buvo jo tarybos narys, 1980 įregistravo TF atstovybę Floridoje. Buvo ALIAS St. Petersburgo skyriaus v-bos narys.

VILPIŠAUSKIENĖ Ona (**Frančikaitė;** g. 1910.I.22 Kaune), gydytoja. 1940 baigusi VDU Med. f-tą gydytojavo Karmėlavoje, Kaune.

Ona Vilpišauskienė

1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 atvyko į JAV. 1953–54 stažavo Wyckoff Heightso ligoninėje Brooklyne, NY. 1965 įgijo teisę verstis priv. gydytojo praktika Niujorko valstijoje. Iki 1975 dirbo gydytoja Niujorko moterų kalėjime Ricker's Islande, NY.

VILTRAKIS Jurgis (1905.III.11 Bostone, MA – 1975.X.1 Elgine, IL), gydytojas chirurgas. 1929 baigė Loyolos un-to Med. m-lą ir įgijo chirurgo specialybę. II pasaul. karo metais tarnavo armijoje, dirbo JAV karo ligoninėse Australijoje ir N. Gvinėjoje; pulkininkas leitenantas. Už uolų darbą karo veteranai 1974 jį išrinko vyr. chirurgu (*National V. F. W. Surgeon General*). Po karo vadovavo Altoonos, PA, ir Peorijos, IL, valst. ligoninėms, dėstė chirurgiją Loyolos un-te Čikagoje, IL, vertėsi privačia chirurgijos praktika, vadovavo St. Charleso ir Genevos, abu IL, ligoninių Chirurgijos skyriams. Daug metų buvo Amerikos pilvo chirurgų d-jos, Kane apylinkės gydytojų s-gos pirmininkas.

VILUTIENĖ Birutė (**Čiakaitė;** g. Stripeikiuose, Meškuičių vls., Šiaulių aps.), medicinos technologė, visuomenės veikėja. Advokato V. A. Vilučio motina. Mokėsi mergaičių g-joje Šiauliuose. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, vėliau persikėlė į D. Britaniją. Nuo 1952 gyvena JAV, Indianos valstijoje. Nuo 1973 Purdue un-te, IN, studijavo psichologiją ir sociologiją, vėliau biologijos mokslus; 1978 įgijo biologijos bakalauro laipsnį. 1979 baigė Šv. Margaritos med. technologijos m-lą Hammonde, IN. Tik atvykusi į JAV, įsitraukė į visuom. veiklą. Aktyvi JAV LB veikėja: ilgametė Rytų Čikagos, IN, apylinkės v-bos pirmininkė, 1994–97 JAV LB Garbės teismo narė, daugelio JAV LB tarybų narė, 1991–94 XIII tarybos prezidiumo vicepirmininkė, nuo 2000 – XVI tarybos prezidiumo sekretorė. PLB VI–X seimų narė, VI seimo (1983) sekretorė. Ilgametė ALTo Lake apygardos Indianos sk. v-bos sekretorė ir korespondentė. Priklauso vyr. skaučių ir skautininkių draugovei *Sietuva* Lemonte, IL, yra Lietuvos vyčių kuopos Nr. 82 vicepirmininkė.

Birutė Vilutienė

VILUTIENĖ Eglė Eugenija (**Jakubauskaitė;** 1921.VII.23 Raseiniuose – 2001.II.25 Daytona Beach Shores, FL), visuom. veikėja, aktorė. 1940 baigusi *Aušros* mergaičių g-ją, iki 1944 mokėsi Ž. ū. akademijoje Dotnuvoje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, vėliau atvyko į JAV. Iki

Eglė Eugenija Vilutienė

Vidmantas Antanas Vilutis

1986 dirbo Loyolos un-to, Čikagoje, IL, klinikų Histologijos skyriuje. Priklausė tautininkų org-jai. Kartu su J. Kelevičiumi ir S. Petkumi įkūrė mėgėjišką išeivijos teatrą *Atžalynas*. Buvo A. Šluto vadovaujamos *Lietuvių televizijos* Čikagoje, IL, pranešėja, dalyvavo *Margučio* radijo veikloje.

VILUTIS Juozas (1900.VIII.29 Užpaliuose, Utenos aps. – 1997.X.20 Čikagoje, IL), teisininkas. Mokėsi Daugpilio (Latvija) m-loje. 1919 savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę. Dalyvavo kovose su bermontininkais ir lenkais. 1921 baigė Lietuvos karo m-lą (leitenantas). Tarnavo 5-ajame pėstininkų pulke, kariuomenės štabe. 1925 baigęs Rokiškio g-ją, VDU studijavo ekonomiką ir teisę (baigė 1936). 1930–35 buvo vyr. karo cenzorius, 1936–40 Kariuomenės teismo sekretoriaus padėjėjas, vėliau tardytojas. 1941 pasitraukė iš Lietuvos. Į JAV atvyko 1950. Apsigyvenęs Čikagoje, dalyvavo Liet. karių veteranų s-gos *Ramovė* veikloje, buvo centro v-bos narys. Lietuvoje bendradarbiavo *Karyje*, *Karde*, *Mūsų žinyne*, JAV – *Laisvojoje Lietuvoje*, buvo jos redakcijos narys. Parašė kn. *Šnipinėjimo nusikaltimai ir baudžiamosios normos* (1938), iš lenkų k. išvertė B. A. Waligoros kn. *Kaip Želigovskis užgrobė Vilnių* (1931).

VILUTIS Vidmantas Antanas (g. 1952.VIII.27 Halifaxe, D. Britanija), advokatas. Medicinos technologės, visuom. veikėjos B. Vilutienės sūnus. 1952 pabaigoje su tėvais atvyko į JAV. Mokėsi Šv. Pranciškaus liet. parapijos pr. m-loje Rytų Čikagoje, IN. 1970 Hammonde, IN, baigė katal. g-ją (Vyskupo Nollio in-tas) ir Čikagos aukštesniąją lituanistinę m-lą. Mokėsi Šv. Juozapo koledže. Indianos un-te Bloomingtone studijavo finansus (bakalauro diplomas su pagyrimu). Už gerą mokymąsi un-to profesūra visam gyvenimui suteikė Indianos un-to *Beta Gamma Sigma* nario vardą. 1977 Indianos un-te baigė Teisės f-tą (J. D.). Kurį laiką dirbo juridinėje b-vėje Fort Wayne, IN, 1982 šiame mieste atidarė advokato paslaugų b-vę.

VINCIŪTĖ Kotryna (1882.I.20 Čikagoje, IL – 1973.XII.1 Niujorke, NY), tapytoja, vargonininkė. Baigė lenkų Nazaretho akademiją. 1903 subūrė Kenoshos liet. parapijos chorą ir iki 1910 jam vadovavo. Su šiuo choru rengė koncertus, statė operetes ir vaidinimus. 1910–15 studijavo Amerikos muz. konservatorijoje Čikagoje (gavo fortepijono mokytojos diplomą). Tuo pačiu metu studijavo tapybą Dailės in-te, dalyvavo muz. veikloje. 1917 pradėjo vargonininkauti Binghamtono liet. parapijoje Niu-

jorke. Čia subūrė didelius vaikų ir suaugusiųjų chorus, rengė koncertus, vaidinimus, statė operetes. 1937 baigė *Institute of Photograph Coloring Course*. Dirbo fotostudijoje Niujorke ir vargonininkavo Uticos, NY, liet. parapijoje. Savo lėšomis išleido L. Šimučio ir J. Žilevičiaus choro kūrinių, rėmė žrn. *Muzikos žinios*, dainų šventes.

VINČA Juozas (g. 1905.XI.27 Šiauliuose), sportininkas. 1926 ir 1927 Lietuvos pussunkio svorio, 1928 – sunkaus svorio bokso čempionas. Pirmasis Lietuvos boksininkas, 1926 nugalėjo Latvijos bokso čempioną A. Švedą, 1927 Estijos čempioną K. Gerną, tapo (ir 1928) Pabaltijo bokso čempionu. Prieš 1928 Amsterdamo, Olandija, olimpiadą Grenoble, Prancūzija, nugalėjo Prancūzijos ir Šveicarijos boksininkus, pačioje olimpiadoje įveikė Prancūzijos boksininką. Jo laimėjimai labai išpopuliarino boksą Lietuvoje. Gavęs pasiūlymą tapti profesionalu, 1929 atvyko į JAV. 1930 pateko į J. Žukausko (Jack Sharkey) menedžerio J. Buckley globą. Pasiekęs pergalių varžybose, dėl rankos lūžio grįžo į Lietuvą. 1932 nuvyko į Prancūziją. Rankos traumai pasikartojus, ėmė treniruotis su imtynininkais. Dalyvavo varžybose Prancūzijoje, Anglijoje. 1934–38 tarnavo Klaipėdos jūrų policijoje. Prieš II pasaul. karą išvykęs į Vokietiją, įstojo į imtynininkų s-gą, rungtyniavo daugelyje Europos valstybių. 1950 persikėlė į JAV. Rungtyniavo iki 1954, vėliau apsigyveno Bostone, MA.

VINIKAS Matas Juozas (**Vinikaitis;** 1884.VII.5 Strazduose, Rudaminos vls., Seinų aps. – 1961.II.8 Niujorke, NY), visuom. veikėjas, diplomatas. Pr. m-lą baigė Lietuvoje. 1900 atvyko į JAV, 1903 Niujorke baigė vid. mokslą. Dirbdamas chemijos pramonėje, diplomatinėje tarnyboje, mokėsi: 1912 gavo chemijos inžinerijos bakalauro laipsnį, 1924 Vašingtono un-te baigė diplomatinius mokslus. 1918–25 Lietuvos pasiuntinybės JAV reikalų patikėtinis, 1925–26 prekybos atašė ir Kauno miesto atstovas derybose dėl JAV paskolos Kaunui. 1924 su kitais surinko milijoną JAV gyventojų parašų po kreipimusi į JAV vyriausybę pripažinti Lietuvos nepriklausomybę. Dalyvavo liet. visuom. veikloje: *Sandaroje*, Tėvynės mylėtojų d-joje, SLA (1932–61 vykd. tarybos sekretorius), Laisvės varpo k-te, Vilniui vaduoti s-goje. Amerikos liet. tautinės s-gos organizatorius ir jos vykd. k-to pirmininkas Vašingtone, DC. Bendradarbiavo JAV liet. spaudoje (buvo ilgametis žrn. *Tėvynė* redaktorius). Rašė atsišaukimus, polit. memorandumus, įv. raštus Lietuvos nepriklausomybės reikalu.

VINIKAS Vincentas Artūras (g. 1951.III.29 Erie, PA), istorikas. Ph. D. (1983). 1972 baigė Pennsylvanijos valst. un-tą bakalauro, 1974 Columbijos un-tą, NY – magistro laipsniu; šiame un-te apgynė doktoratą tema *Market Forces and Human Values*. 1983–89 Arkansaso un-to profesorius asistentas, nuo 1989 istorijos asocijuotas profesorius. 1984 gavo stipendiją ist. tyrimams. Tiria JAV masinę kultūrą. Parašė knygą *Soft Soap, Hard Sell* (1992), įv. tematikos straipsnių. 1986 buvo Gamtos ir ist. mokslų muziejaus Arkansase ekspozicijos apie Amerikos indėnų kultūrą konsultantas.

VINSKŪNAS Feliksas (1909 Čikagoje, IL – 1985.I.9 ten pat), gydytojas chirurgas. 1932 baigė Loyolos un-to Stritcho med. m-lą Čikagoje. Stažavo Šv. Kryžiaus ligoninėje Čikagoje (vėliau liko joje dirbti), specializavosi chirurgijoje. Vertėsi privačia gydytojo praktika (daugiausia tarp lietuvių). II pasaul. karo metais tarnavo JAV armijoje, buvo apdovanotas Bronzos žvaigžde. Priklausė įvairioms JAV medikų d-joms.

VINTARTAS Vytautas (1916.VIII.21 Tambove, Rusija – 1981.VIII.20 Čikagoje, IL), inžinierius. 1939 baigė Aukštesniąją technikos m-lą, 1941 – Karo m-lą Kaune. Nuo 1943 mechanikos inžinierius. 1944 pasitraukė iš Lietuvos. 1946–49 studijavo Stuttgarto aukštojoje technikos m-loje Vokietijoje. Atvykęs į JAV, nuo 1951 Čikagoje buvo spec. įrenginių, mašinų bei įrankių projektuotojas ir technologas, 1952–58 – liet. vakarinių braižybos kursų dėstytojas. Patobulino rašomosios mašinėlės raidyno klaviatūrą. Dalyvavo JAV LB, ALIAS (kurį laiką buvo spaudos sekcijos vadovas, *Technikos žodžio* redaktorius) veikloje, Valstie-

čių liaudininkų s-gos narys. Vienas žrn. *Sėja* leidimo organizatorių. Kaupė medžiagą technikos liet. terminų žodynui, ją skelbė *Technikos žodyje.* Bendradarbiavo *Sėjoje, Naujienose, Nepriklausomoje Lietuvoje* ir kt.

VIRBICKAS Leonas (1896.VIII.25 Lankaičiuose, Skaistgirio vls., Šiaulių aps. – 1993.III.25 Petersburg Beache, FL), visuomenininkas. Iš Šiaulių g-jos 1919 išėjo savanoriu į kariuomenę. Baigė karo m-los aviacijos sk. leitenanto laipsniu. Tarnavo šarvuočių ir aviacijos daliniuose. Dalyvavo kovose su lenkų kariuomene. 1921 baigęs minosvaidžių kursus, tarnavo 3-iajame pėstininkų pulke minosvaidžių kuopoje. 1929 būdamas ministro pirmininko A. Voldemaro adjutantu, atentato Kaune metu buvo sužeistas. Į atsargą išėjo 1938 majoro laipsniu. Okupacijos metu dalyvavo pasipriešinimo veikloje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1949 persikėlė į JAV. Apsigyveno Niujorke, NY. Ilgą laiką vadovavo Atgimimo sąjūdžiui: nuo 1961 jo seniūnų tarybos pirmininkas. Buvo *Geležinio vilko* org-jos narys, Liet. nacionalistų partijos vadas. Rašė eiles, jas ir straipsnius visuom. klausimais spausdino *Laisvojoje Lietuvoje* ir kt. laikraščiuose. Išleido eil. kn. *Ilgesio posmai* (1991). Už pasižymėjimus Nepriklausomybės kovose ir nuopelnus Lietuvai apdovanotas dviem Vyčio kryžiaus (be kardų ir su kardais), Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordinu, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu, Lietuvos, Latvijos nepriklausomybės 10-mečio medaliais ir Šaulių Žvaigžde (JAV).

VIRKAU Vytautas Osvaldas (g. 1930.III.1 Šiauliuose), grafikas, tapytojas. Mokėsi Radviliškio g-joje. 1944 pasitraukė į Vakarus. 1949 baigė liet. g-ją Münchene. 1951 persikėlė į JAV. Studijavo Čikagos dailės in-to, IL, Dailės m-loje; 1955 gavo bakalauro, 1956 magistro laipsnį (tapyba, grafika). 1954–64 dėstė YMCA centre. 1961–85 George Williamso dailės koledžo Downers Grove, IL, profesorius, 1986–95 Šiaurės centrinio koledžo Naperville, IL, profesorius ir Dailės katedros vedėjas. 1966–69 tobulinosi Midway studijose. Nuo 1970 *Metmenų* meninis redaktorius ir dizaineris. Sukūrė >400 ekslibrisų. Jie pasižymi sodriu, raiškiu vaizdu, prasmingais gamtos (dažnai gėlių), simbolinių motyvų, ornamentų, šrifto deriniais. Apipavidalino >50 knygų, sukūrė knygų iliustracijų, lakštinės grafikos, tapybos paveikslų, scenovaizdžių, tapytų vitražų. Grafikos kūriniai ekspresionistinės pasaulėjautos, dažni abstrahuoti gamtos, sugeometrintų figūrų motyvai; tapyboje (daugiausia peizažai) derinamos geometrinės, gamtovaizdžio abstrahuotos ir tikroviškesnės (augalijos) formos, dažni vienatoniai arba neįprastų spalvų deriniai, perteikiantys gamtos būsenas. Dalyvavo daugelyje tarpt. ekslibrisų parodų (tarp jų – VII–X Tarpt. ekslibriso bienalėse Lenkijoje, XV–XVII Tarpt. ekslibriso kongresuose). Surengė individualių parodų Čikagoje, Los Angeles, CA, Trentone, NJ, Ottawoje, Kanada, Lietuvoje – Pakruojyje, Šiauliuose, Kaune, Biržuose. Apdovanotas VII, VIII ir X Tarpt. ekslibrisų bienalės Lenkijoje medaliais, konkursuose pelnė premijų, apdovanojimų. Kelių prof. s-gų narys: Amerikos universitetų profesorių, Koledžų dailės asociacijų, Čikagos dailės in-to, Šiuolaikinės dailės muziejaus, Amerikos ekslibrisų kolekcininkų ir dizainerių d-jos. 1975 V. E. Vengris Danijoje išleido kn. *Vytautas O. Virkau. Ex Libris Monograph in Three Languages.*

Vytautas Osvaldas Virkau

VIRKUTIS Simonas (1895.IV.26 Plienakiuose, Tirkšlių vls., Mažeikių aps. – 1980.IX.10 East New Markete, MD), gydytojas. Baigęs g-ją Rygoje, pradėjo studijuoti Tartu un-te, Estija, buvo demobilizuotas ir dirbo felčeriu. Vėliau Lietuvos un-te Kaune studijavo mediciną; 1928 gavo gydytojo diplomą. Vienas korp. *Neo-Lithuania* steigėjų. Baigęs studijas, kurį laiką vadovavo Sveikatos dep-to med. skyriui, vėliau Kaune dirbo gydytoju. 1931 kartu su kt. įkūrė Lietuvos akliesiems globoti d-ją. Pasitraukęs į Vokietiją, 1945–49 buvo Shongau-Landsbergo pabėgėlių stovyklų Lietuvos Raudonojo Kryžiaus gydytojas. 1949 atvyko į JAV. Įgijęs teisę verstis privačia gydytojo praktika iš pradžių dirbo tuberkuliozinėje ligoninėje, vėliau iki 1965 Rytų pakrantės valst. ligoninėje Cambridge, MD.

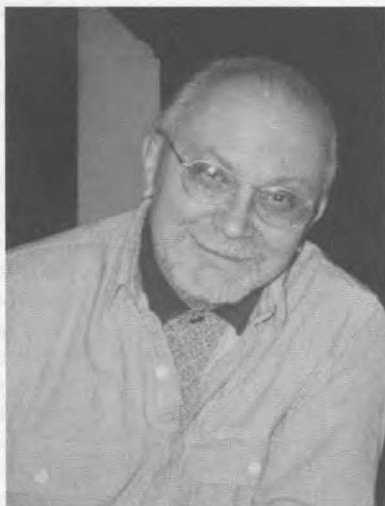
VIRKUTYTĖ Rūta (g. 1967.IV.4 Manchesteryje, CT), socialinė darbuotoja. 1989 Amerikos katalikų un-te Vašingtone, DC, gavo polit. mokslų bakalauro laipsnį. Studijuodama 1987–88 dirbo Respublikonų nac. k-te, 1988–89 Lietuvių informacijos centre. 1988–89 buvo Liet. jaunimo s-gos centro v-bos sekretorė, 1989 studijavo rusų kalbą Puškino rusų k. ir lit-ros un-te Maskvoje. 1990–94 Lietuvių religinės šalpos org-jos administracijos asistentė, spec. projektų vedėja, reikalų vedėja. 1990 Lietuvoje dirbo vertėja, domėjosi katal. m-lų veikla. 1993–94 VIII Pasaul. liet. jaunimo kongreso organizacinio k-to narė. Nuo 1995 b-vės *ABT Associates* Bethesdoje, MD, mokslo darbuotoja. Dalyvauja JAV LB (1992 atstovė PLB seime), LSS veikloje; buvo *Kultūros židinio* tarybos narė.

Rūta Virkutytė

VIRMAUSKIS Pranas (1884.X.4 Sauslaukyje, Luokės vls., Telšių aps. – 1967.XI.3 Brocktone, MA), kunigas. Prelatas (1958). 1900 atvyko į JAV. Gyveno Tautone, MA. 1905–09 mokėsi Šv. Lauryno koledže Montréalyje, Kanada, 1909–16 Šv. Jono kun. seminarijoje Bostone, MA. Kunigu įšventintas 1916. Dirbo klebonu Šv. Pranciškaus parapijoje Lawrence, MA, 1922 pastatydino bažnyčią. 1929–66 Šv. Petro parapijos pietiniame Bostone klebonas. 1945 nupirko du namus liet. m-lai. Vienas Lietuvos vyčių steigėjų, dirbo blaivystės darbą. 1917 Lawrence įsteigė liet. vasaros m-lą ir mokė liet. kalbos. Subūrė Šv. Kazimiero šalpos ir Liet. spaudos d-jas. Mokė liet. kalbos ir pietiniame Bostone įsteigtoje vasaros m-loje (1945 ši m-la buvo paversta parapine m-la su liet. k. pamokomis, nuo 1949 – šeštadienine m-la). 1917 Lawrence surengė Lietuvių dieną, kuri ilgainiui virto Laisvės savaite, sutelkusia daug aukų Lietuvai. 1930 Vytauto dienos parado, 1932 – Kęstučio dienos parado Bostone vienas rengėjų. 1940 Lietuvai gelbėti k-to vienas pradininkų. Bendradarbiavo *Moksleivyje, Darbininke, Drauge.*

VISGIRDA Rimas Tadas (**VisGirda;** g. 1942.VI.11 Kaune), dailininkas keramikas. Statybos inžinieriaus, architekto T. Vizgirdos sūnus. Per II pasaul. karą su tėvais pasitraukė į Vakarus, 1949 atvyko į JAV. Kalifornijos valst. un-te Sacramento, CA, studijavo fiziką ir 1966 baigė bakalauro laipsniu. 1965–70 šiame un-te dėstė fiziką, 1966–68 dar ir dirbo fiziku korp. *Aerojet-General* Sacramento. 1971 magistro laipsniu baigė dailės studijas Kalifornijos valstijos un-te. 1970–77 jame dėstė keramiką. 1971–73 Vašingtono valst. un-te Pullmane, WA, dir-

Rimas Tadas Visgirda

bo dėstytojo asistentu. 1973 šiame un-te gavo keramikos magistro laipsnį. Dėstė keramiką bei kitus dailės dalykus įv. un-tuose ir koledžuose: 1973–78 Millikino un-te Decature, IL, 1978–79 Rochesterio dvimečiame koledže Rochesteryje, MN, 1979–83 Bemidji valst. un-te Bemidji, MN, 1983–86 Drahe un-te Des Moinese, IA, 1986 Kalifornijos un-te Davise, CA, 1988 Scrippso koledže Claremonte, CA (vizituojantis asocijuotas profesorius), 1993–94 Pasadenos dvimečiame koledže, CA; nuo 1987 Wesleyano un-to Bloomingtone, IL, Keramikos sk. vedėjas, nuo 1992 ir porceliano bei keramikos dirbtuvių Clintone, IL, konsultantas dizaino klausimais. Sukūrė dekoratyvinių vazų, lėkščių, kompozicijų. Kūryboje taiko savitą technologiją, siekia faktūrų ir atspalvių įvairovės. Kūriniai dažnai dekoruoti kampuotų, aštrių formų veidų motyvais; turi grotesko, ironijos bruožų. Surengė individualių parodų JAV (Čikagoje, Rochesteryje, Sacramento ir kt.), Lietuvoje (1993 *Arkos* galerijoje Vilniuje), dalyvavo daugelyje grupinių parodų. Tarpt. keramikos simpoziumų Panevėžyje dalyvis. Parašė straipsnių apie keramiką.

VISKANTA Romualdas (Raymond **Viskanta;** g. 1931.VII.16 Marijampolėje), mechanikos inžinierius. Ph. D. (1960). Nac. inžinerijos akademijos narys (1987). Lietuvos MA užs. narys (1990). Müncheno technologijos un-to garbės daktaras (1994), Rusijos inžinerijos mokslų a-jos užsienio narys (1995). Pasitraukęs į Vokietiją, mokėsi Uchte pabėgėlių stovyklos liet. g-joje. Persikėlęs į JAV, 1955 Ilinojaus un-te Urbanoje, IL, įgijo bakalauro laipsnį (1984 išrinktas labiausiai pasižymėjusiu šio un-to absolventu). 1956 Purdue un-te West Lafayette, IN, gavo magistro, vėliau – daktaro laipsnį. 1956–62 dirbo Argonne nac. laboratorijoje, IL, mechanikos inžinieriumi. 1962–66 Purdue un-to asocijuotas profesorius, profesorius (1966). Dirbo ir vizituojančiu profesoriumi: 1968–69 Kalifornijos un-te Berkeley, 1976–77 Müncheno technikos un-te, Vokietija, 1983 Tokijo technologijos in-te. Konsultavo JAV valst. įstaigas, Argonne nac. laboratoriją, įv. b-ves (*Corning Glass Works*, IBM, *Honeywell*, *Eclipse* ir kt.). Turi profesionalaus inžinieriaus teises Ilinojaus valstijoje. Daugelio technikos k-tų narys ir konferencijų organizatorius. 1969–81 dalyvavo MKS. Paskelbė >500 moksl. straipsnių. 1989–96 VDU Atkuriamojo senato narys. Aktyvus skautų veikėjas: 1955–56 korp. *Vytis* vicepirmininkas, 1956–57 pirmininkas ir Akad.

Romualdas Viskanta

skautų sąjūdžio vicepirmininkas, 1957–58 laikr. *Draugas* skautų skilties *Skautybės kelias* redaktorius, 1985–88 Akad. skautų sąjūdžio Vydūno šalpos fondo tarybos prezidiumo pirmininkas. Priklauso Amerikos mechanikos inžinierių d-jai (ASME), Amerikos aeronautikos ir astronautikos in-tui (AIAA; redagavo ASME ir AIAA žurnalus, pelnė apdovanojimų), Amerikos un-tų profesorių asociacijai, Amerikos asociacijai gamtos mokslams puoselėti. 1975 apdovanotas A. von Humboldto fondo *Senior U. S. Scientist* žymeniu.

VISKANTA S. Zigmas, elektrotechnikos inžinierius. 1956 Ilinojaus un-te Urbanoje, IL, baigė elektros inžinerijos studijas, 1959 Ilinojaus technologijos in-te gavo magistro laipsnį. Kurį laiką dirbo Reaktyvinių variklių laboratorijoje, b-vėje *Zenith Radio* ir Ilinojaus technologijos in-te Moksl. tyrimų skyriuje, nuo 1965 – b-vėje TRW Redondo Beache, CA. Profesinė veikla susijusi su ryšių sistemų ir dirbtinių žemės palydovų (tarp jų *Apollo, Pioneer Jupiter, Tracking and Data Relay Satellite, Milstar, Space Station*) projektavimu. Spaudoje paskelbė straipsnių. Priklauso profesinėms org-joms: Elektrotechnikos ir elektronikos inžinierių in-tui, *Eta Kappa Nu*, *Sigma Tau* ir ALIAS.

VISMINAS Antanas (1894.IX.17 Viekšniuose, Mažeikių aps. – 1979.IX.24 JAV), vargonininkas. 1910–12 mokėsi J. Naujalio vargonininkų ir *Saulės* g-jos mokytojų kursuose. Nuo 1914 gyveno JAV. Vargonininkavo Aušros Vartų liet. parapijoje Niujorke, NY. Nuo 1914 priklausė ALRK Vargonininkų s-gai, 1925 studijavo Popiežiškajame bažnytinės muzikos in-te Vatikane. Balsą lavino pas M. Petrauską. Vargonininkavo Homesteade, PA, Clevelande, OH, Worcesteryje, MA, Waterbury, CT, Amsterdame, NY, Elizabethe, NJ, Brooklyne, NY, Philadelphijoje, PA, Lawrence, MA. Visur vadovavo parapijų chorams, būrė Vyčių chorus, rengė vaidinimus, koncertus (ypač daug dėmesio skyrė bažn. koncertams), statė operetes. Daug kartų statė F. C. T. Dubois kantatą *Septyni paskutinieji Kristaus žodžiai*. 1932–34 buvo ALRK Vargonininkų s-gos centro v-bos pirmininkas. 1934 surengė šios s-gos narių ekskursiją į Lietuvą ir jai vadovavo. Organizavo liet. dainų šventes 1936 Lawrence, 1952 (su kitais) Maspethe, NY. Buvo įv. liet. renginių muz. k-jų narys: 1939 Pasaul. parodos Niujorke ir 1964 Lietuvių dienos. Įrašė solo dainą su fortepijono pritarimu *Oi tai dėkui, močiute*. Sukūrė giesmių ir dainų chorams, parašė satyrą *Mulkinyčia*. Dalyvavo BALFo ir JAV LB veikloje.

Antanas Visminas

VISVYDAS Pranas (tikr. **Višomirskis;** g. 1922.II.4 Kazlų Rūdoje, Marijampolės aps.), rašytojas, kritikas. 1940 baigė Kauno IV g-ją. VDU studijavo archit-rą, 1941–43 filosofiją, 1944–46 VU – istoriją. 1946 pasitraukė į Lenkiją, 1947 į Vokietiją. Gyveno Zehlendorfo karo pabėgėlių stovykloje, vėliau Saarbrückene. Dirbo mašinų f-ko liejykloje. Nuo 1950 gyvena JAV. Dirbo Los Angeles, CA, b-vėje *Container Corporation of America* projektuotoju, konteinerių g-loje pakavimo dizaineriu. *Aiduose, Drauge, Lietuvių dienose* ir kt. yra paskelbęs kritikos straipsnių, recenzijų, eilėraščių, miniatiūrų. *Akiračiuose* turėjo nuolatinę skiltį *Man regis, Draugo* kult. priede *Kertinėje paraštėje* dažnai publikuoja esė. Eilėraščių išspausdinta almanachuose ir antologijose.

VIŠČINIS Petras (g. 1912.VII.27 Druskininkuose), teisininkas, žurnalistas. 1934 baigė Vilniaus Vytauto Didžiojo g-ją ir pradėjo teisės studijas VU, baigė 1943 magistro laipsniu. 1930 suorganizavo lavinimosi kuopą *Atžala*, veikė literatų sekcijoje, redagavo moksleivių laikraštėlį *Dinamo*. Spaudoje pradėjo bendradarbiauti 1930, organizavo liet. vaidinimus. 1935–36 buvo Vilniaus liet. studentų s-gos pirmininkas, vienas *Lietuviško baro* redaktorių. Lietuvai atgavus Vilnių, pradėjo dirbti Vidaus reikalų m-jos Spaudos ir informacijos skyriuje. 1941 dirbo Eltos Vilniaus skyriuje. Dalyvavo antinacinėje pogrindžio veikloje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, Ravensburge buvo tremtinių k-to narys, vėliau pirmininkas. Leido biuletenį *Naujausios žinios*. Mokytojavo prekybos m-loje (dėstė prek. teisę ir liet. k.). 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Brocktone, MA. Buvo tremtinių k-to pirmininkas, įsteigė lituanistinę m-lą ir joje dėstė. 1953 atgaivino BALFo skyrių, organizavo Vasario 16-osios, sov. trėmimų minėjimus. Veikė *Sandaros* ir Franklino klubuose. Vaidino Bostono liet. dramos sambūryje. 1954 WBMS radijo stotyje įsteigė laidą *Laisvės varpas*, kurios vedėju buvo iki 1995. *Laisvės varpas* rengdavo ir kasmetines gegužines bei kult. muz. renginius Brocktono Mugių parke. Rengė liet. tautinių švenčių minėjimus anglų k. kitose amer. radijo stotyse. Už 1978 Kalėdų programą (pats vedė, parengė laidą anglų k.) gavo ALTo premiją, už Vilniaus un-to 400 m. minėjimo radijo programą premijuotas JAV LB Kultūros tarybos. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (1995). 1996 grįžo į Lietuvą, gyvena Druskininkuose.

Petras Viščinis

VYŠNIAUSKAS Konstantinas (1908.X.25 Sankt Peterburge – 1975.III.7 Minervoje, OH), gydytojas. Atvykęs su tėvais į Lietuvą, Kaune baigė g-ją. 1933 *cum laude* baigė VDU Med. f-tą. Specializavosi vidaus ir plaučių ligų srityje, tobulinosi Prancūzijoje, Šveicarijoje. 1934–44 buvo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Tuberkuliozės sanatorijos Aukštojoje Panemunėje ordinatorius, vėliau direktorius, kartu ir Romainių sanatorijos direktorius. Vertėsi ir privačia gydytojo praktika. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–48 Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Lübecko skyriaus pirmininkas. 1948–49 Baltijos gydytojų s-gos Schleswigo-Holsteino provincijos pirmininkas. 1949 atvyko į JAV. Specializavosi Sea View ligoninėje Staten Islande, NY, vėliau dirbo Molly Stark tuberkuliozinėje ligoninėje netoli Hantono, OH; 1958–67 buvo šios ligoninės med. direktorius. Priklausė amer. profesinėms org-joms ir d-joms. Dalyvavo liet. visuom. veikloje, buvo Ohio LGD, ALGD, ALGS, PLGS narys. Paskelbė moksl. straipsnių Vokietijos, D. Britanijos, JAV med. žurnaluose, bendradarbiavo liet. spaudoje.

VIŠOMIRSKYTĖ Loreta (g. 1951.XII.13 Vilniuje), filologė. Ph. D. (1987). 1969 baigė Vilniaus II vid. m-lą, 1974 – VU Filologijos f-tą. Maskvos valst. un-te studijavo V. Europos ir Amerikos lit-rą, čia apgynė disertaciją apie pokario anglų dramą (*Edwardo Bondo kūrybinio metodo ypatybės*). 1974–90 Vilniaus ped. in-to dėstytoja. 1987 lankė Georgetowno un-to Vašingtone, DC, vasaros m-lą. 1990–92 Moreheado valst. un-to, KY, vizituojanti profesorė, nuo 1992 – šio un-to anglų kalbos profesorė. Lietuvos ir JAV spaudoje paskelbė straipsnių

apie anglų dramą (tarp jų – *Pokarinė anglų drama*, 1983, *Dominuojančios tendencijos pokarinėje anglų dramoje*, 1993), į liet. kalbą išvertė E. Bondo pjesių. Atvykusi į JAV, įsijungė į liet. kult. veiklą: nuo 1992 Balzeko kultūros muziejaus meno programų koordinatorė, nuo 1993 *Lithuanian Museum Review* vyr. redaktorė, nuo 1993 susigiminiavusių miestų programos Čikaga–Vilnius koordinatorė. Bendradarbiauja liet. spaudoje.

VITAITIS Stasys (1885.VIII.5 Strumpagaliuose, Rudaminos vls., Alytaus aps. – 1954.IX.4 Niujorke, NY), žurnalistas, visuomenininkas. XX a. pr. atvyko į JAV, apsigyveno Pennsylvanijoje. Dirbo anglių kasykloje, vėliau spaudoje: *Darbininkų viltyje, Ateityje, Vienybėje*. Daugiau kaip 30 m. buvo aktyvus SLA veikėjas. 1920–38 redagavo SLA leidinį *Tėvynė*. Parašė ir išleido *Susivienijimo Lietuvių Amerikoje įstaiga 1886–1915* (1916), *Laisvės ieškotojai* (1920), *Gyvenimo dumble* (1924).

VITAS Robertas (g. 1962.IX.12 Čikagoje, IL), istorikas, politologas, kariškis. Ph. D. (1989). LKMA narys. 1981 baigė Pedagoginį lituanistikos in-tą. Polit. mokslus studijavo Loyolos un-te Čikagoje: 1984 gavo bakalauro, 1986 – magistro laipsnį; 1989 apgynė doktoratą. 1987–88 šiame un-te dėstė polit. mokslus, 1984–90 Pedagoginiame lituanistikos in-te – istoriją. 1988–89 Lituanistikos tyrimo ir studijų centro Čikagoje vykd. direktorius, nuo 1989 vykd. vicepirmininkas. 1989–99 fondo *The Great Books* Čikagoje instruktorius ir administratorius, 1999–2001 įmonės *Eastman Kodak* administratorius. Nuo 2001 korp. IPC Northbrooke, IL, viceprezidentas. JAV kariuomenės atsargos karininkas (leitenantas). XIV tarpt. baltistikos konferencijos Ilinojaus un-te (1994), tarpt. konferencijų Baltimorėje, MD (1995, 1997, 1999, 2001) apie civilių ir kariškių santykius pirmininkas. Kariuomenės ir visuomenės bendrų seminarų (1986–92) vicepirmininkas. Lietuvos politikos ir kariuomenės klausimais kalbėjo forumuose, per radiją. Veikė skautų org-joje: *Lituanicos* skautų tunto Čikagoje tuntininkas (1990–93). Išleido kn.: *Lithuanian Immigration History* (1982), *U. S. National Security Strategy: New Challenges and Opportunities* (1988), *U. S. National Security Policy and Strategy: Documents and Policy Proposals* (I t. su S. Sarkesianu, 1988, II t. su J. Williamsu, 1996), *The United States and Lithuania: The Stimson Doctrine of Nonrecognition* (1990). Bendradarbiauja *Air University Review, Armed Forces and Society, Journal of Baltic Studies, Lituanus* (1981–99 redakcinės kolegijos narys), *Military Review, Presidential Studies Quarterly, Russian Review, Slavic Review*.

Robertas Vitas

VYTELL Diana (**Vaitelavičius;** g. Connecticute, JAV), dainininkė (sopranas). Muziką studijavo Šv. Juozapo kolegijoje, vėliau Hartto muz. koledže, Connecticuto valstijos koledže ir Hartfordo *Studio 941*. New Britaino miesto operoje 1984 sukūrė Gildos vaidmenį G. Verdi operoje *Rigoletto*, vėliau dainavo G. Verdi *Traviata*, W. A. Mozarto *Visos jos tokios* ir kt. operose, atliko partijas L. van Beethoveno IX simf-joje, G. F. Händelio oratorijoje *Mesijas*.

VITĖNAS Juozas (g. 1912.XII.25 Putriuose, Vaškų vls., Biržų aps.), teisininkas, žurnalistas. 1933 baigė Linkuvos g-ją. Besimokyda-

mas g-joje, priklausė ateitininkams (nuo 1929), šauliams. 1938 baigė VDU Teisių f-tą. 1938–39 dirbo Alytaus miesto sekretoriumi. 1939–40 Vidaus reikalų m-jos spaudos referentas, 1940–41 Lietuvos banko Marijampolės skyriaus tarnautojas, 1942–44 Prekybos in-to asistentas Šiauliuose, t. p. Prekybos m-los Kaune mokytojas. 1942 įgijo advokato praktikos teisę. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Augsburge savaitraščio *Žiburiai* vienas steigėjų (1945) ir redaktorių, 1946–49 leidėjas ir vyr. redaktorius. Persikėlęs į JAV, 1950–55 buvo Los Angeles, CA, žrn. *Lietuvių dienos* redaktorius. 1957 George Washingtono un-te, DC, įgijo teisės magistro laipsnį. 1955–81 Vašingtone dirbo *Amerikos balso* liet. tarnyboje. Dalyvavo JAV LB veikloje, 1985–90 VLIKo v-bos narys. Rašė straipsnius (kai kuriuos pasirašinėjo slapyvardžiais) į *Žiburius, Tėviškės žiburius, Draugą* ir kt.

Juozas Vitėnas

VITĖNIENĖ Ona (**Paltarokaitė**; g. 1916.I.13 Gailioniuose, Linkuvos vls., Biržų aps.), gydytoja odontologė. 1933 baigė Linkuvos g-ją. 1933–36 VDU studijavo mediciną, 1936–39 – odontologiją. 1940 įgijo dantų gydytojos diplomą. 1940–44 vertėsi priv. praktika, kartu 1941–44 buvo VDU Med. f-to Odontologijos

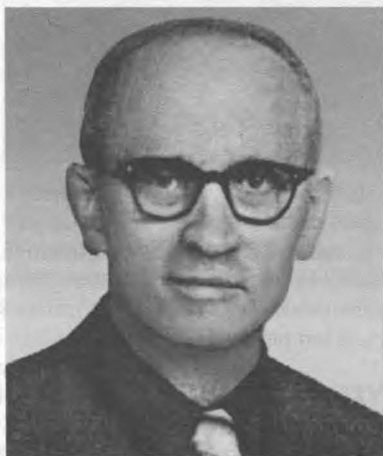
Ona Vitėnienė

sk. asistentė. Priklausė ateitininkams (nuo 1926), korp. *Gaja*, buvo jos mergaičių sekcijos pirmininkė (1937). 1944 pasitraukė į Vokietiją, iš ten persikėlė į JAV.

VITKAUSKAS Leonas (**Arėjas;** 1902.VII.11 Šiauliuose–1994.X.8), žurnalistas, rašytojas. Savanoriu tarnavo Lietuvos kariuomenėje: 9-ajame pėstininkų pulke įsteigė pirmą kariuomenės laikraštį *Tėvynės gynėjas.* Nuo 1919 bendradarbiavo *Kariškių žodyje, Karyje, Iliustruotoje Lietuvoje, Trimite, Ryte, Vaire, Lietuvos aide, Rygos garse,* vaikų laikraštėliuose. Atlikęs kar. tarnybą, išvyko į Škotiją ir ten iki 1923 redagavo savaitraštį *Išeivių draugas.* Grįžęs į Lietuvą, gyveno Šiauliuose ir su J. Šliūpu įsteigė Etinę laisvamanių fed-ją, redagavo savaitraštį *Šiaulių naujienos,* vėliau dirbo *Lietuvos žiniose.* 1933 išvyko į JAV. Bendradarbiavo liet. ir amer. spaudoje: *Karyje, Wall Street Journal, Coronet, Readers Digest.* Buvo įsteigęs informacinį biurą, kuris teikė žinias pramonės žurnalams. Išleido kn. *Spinduliai ir šešėliai* (1926, II leid. 1975), *Už tėvynę* (1927), *Po baltąja skraiste* (1927), *Numirėlis iš karsto* (1936), anglų k. – *Word of Tomorrow* ir *An Immigrants Story* (1956).

VITKUS Aleksas (g. 1924 Kaune), elektrotechnikos inžinierius. 1942 baigė Kauno aukštesniąją technikos m-lą. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Studijavo Berlyne ir Münchene; 1949 čia

gavo elektrotechnikos inžinieriaus diplomą. 1950 persikėlė į JAV. Projektavo hidroelektrines. 1955 Ilinojaus technologijos in-te Čikagoje, IL, gavo magistro laipsnį. Nuo 1954 dirbo b-vės *Kearny Co.* elektros tyrimų laboratorijoje, jai vadovavo. Turi profesionalaus inžinieriaus teises Ilinojaus valstijoje. Paskelbė apie 20 moksl. straipsnių. Priklauso Elektrotechnikos ir elektronikos inžinierių in-tui, ALIAS.

Aleksas Vitkus

VITKUS Balys (1898.III.1 Staškūniškyje, Daugailių vls., Utenos aps. – 1988.X.7 Čikagoje, IL), agronomas. 1916 Sankt Peterburge, Rusija, baigė g-ją. 1916–17 studijavo Maskvos ž. ū. akademijoje, 1922–25 – Wrocławo un-te, kur įgijo agronomo diplomą. 1921–22 mokytojavo Utenos *Saulės* prog-joje. 1925 Dotnuvos ŽŪA asistentas ir lektorius, 1928 docentas, 1938 ekstraordinarinis profesorius. Nuo 1926 Specialiosios gyvulininkystės katedros vedėjas, 1926–34 ŽŪA profesorių tarybos sekretorius, 1939–40 ŽŪA prorektorius ir profesorių tarybos sekretorius, 1941–44 rektorius. Lietuvos laikinosios vyriausybės žemės ūkio ministras (1941). Dėstė bendrąją ir specialiąją gyvulininkystę. Įkūrė mokomąją vištidę, kur buvo atliekami įv. tyrimai. 1944 pasitraukė į Austriją, 1948 atvyko į JAV. *Žemės ūkyje* ir *ŽŪA Metraštyje* paskelbė straipsnių gyvulininkystės ir paukštininkystės klausimais, bendra-

Balys Vitkus

darbiavo LE. Priklausė ateitininkams (nuo 1912). Buvo Vilniui vaduoti s-gos centro k-to narys, Lietuvos agronomų s-gos v-bos narys. Priklausė VLIKui (nuo 1955).

VITKUS Jonas (1891 Lietuvoje – 1984.V.2 Lighthouse Pointe, FL), gydytojas. 1912 atvyko į JAV. Lankė Valparaiso un-tą, studijuodamas dėstė ir liet. kalbą. 1921 baigė Loyolos un-to Med. m-lą. Clevelande, OH, vertėsi privačia gydytojo praktika. Bendradarbiavo *Gydytojo* žurnale. 1928 dalyvavo Kaune įvykusiame Lietuvos gydytojų suvažiavime.

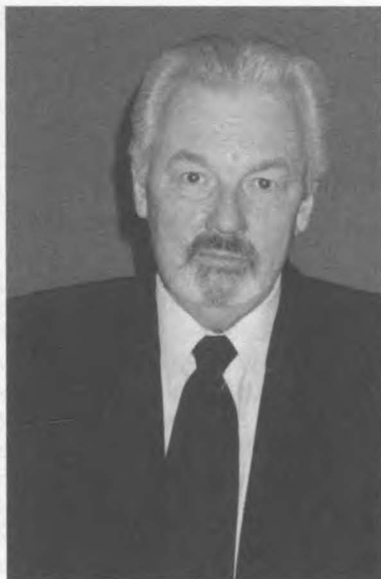
VITKUS Viliamas (**Witkus;** 1886 Niujorke, NY – 1967.VIII.6 ten pat), dailininkas. Dailės mokėsi Pratto in-te Niujorke; Niujorko Studentų dailės s-gos (*Art Students League*) m-loje, Fordhamo un-te, NY. Nuo 1906 dirbo kaip taikomosios dailės specialistas. 1953 susikūrus amer. dailininkų s-gai, buvo jos pirmininkas. Išrado ir pritaikė pantografą. Aliejumi, tempera, akvarele tapė daugiausia peizažus (*Seni laiveliai atoslūgyje, Gamtovaizdis*).

VYTUVIENĖ Jadvyga (**Jankauskaitė;** g. Lietuvoje), gydytoja, visuomenininkė. Baigusi J. Tumo-Vaižganto g-ją Rokiškyje, pradėjo

studijuoti VDU. 1944 pasitraukė į Vokietiją, studijavo Erlangeno un-te ir įgijo dantų gydytojos diplomą. Atvykusi į JAV, apsigyveno Niujorke, NY. Dirbo Šiaurės Rytų dantų klinikoje. Priklausė ALGS, JAV LB. Veikė Niujorko liet. moterų klube, buvo išrinkta į Liet. moterų klubų fed-jos valdybą. Nuo 1976 dalyvauja TF tarybos ir v-bos veikloje, 1979 išrinkta v-bos vicepirmininke.

VIZBARAS-SŪDUVAS Jonas (1915.IX.1 Marijampolėje – 2001.XII.29 Druskininkuose; palaidotas Marijampolėje), Lietuvos kariuomenės karininkas, rašytojas. Mokėsi Rygiškių Jono g-joje. 1939 jaun. leitenanto laipsniu baigė Karo m-lą Kaune. Tarnavo 9-ajame Vytenio pėstininkų pulke Marijampolėje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–49 Erlangeno un-te studijavo polit. ekonomiją ir kultūros istorijos filosofiją, redagavo akad. jaunimo neperiod. laikr. *Šviesa*. 1949 apsigyveno JAV, iš pradžių Worcesteryje, vėliau Bostone, abu MA. Dirbo *General Electrics* b-vėje. Parašė ist. rom. *Alšėnų kunigaikštytė* (1981, *Draugo* premija) apie 1830–31 sukilimą Lietuvoje, rom. *Kur bėga Šešupė* (1986) apie *Aušros* laikų Suvalkiją; romane veikia ist. asmenybės, gausu dokumentinės ir etnografinės medžiagos. Išleido novelių rink. *Sužadėtinė* (1998). 1999 grįžo į Lietuvą.

VIZGIRDA Rimtautas J. (g. 1938.V.20 Kaune), verslininkas. Tapytojo V. Vizgirdos sūnus, dainininkės B. Vizgirdienės vyras. 1944 su tėvais pasitraukė iš Lietuvos, 1953 persikėlė į JAV. 1961 Bostono un-te, MA, gavo chemijos bakalauro, 1968 Niujorko politechnikos un-te, NY, pramonės vadybos magistro laipsnį. 1961–68 dirbo Niujorke b-vėse *Reichold Chemicals, Esso Research and Engineering*. 1968–77 b-vių *Enjay Chemicals, International Paint Company* Niujorke, *Avery International* Kalifornijoje rinkodaros vadybininkas. 1977–97 įkūrė ir vadovavo keletui smulkaus verslo b-vių. 1997 atvyko į Lietuvą, dirbo privatizavimo ir nekilnojamojo turto rinkos nepriklausomu ekspertu. 2000 su kt. įkūrė statybos b-vę *Bendorių statyba* (v-bos pirmininkas); b-vė prie Vilniaus stato ~350 individualių gyv. namų. 2001 su kt. įkūrė ir vadovauja telekomunikacijų ir informacinių technologijų b-vei *Optimalus ryšys*. Asociacijos *American Chamber of Commerce in Lithuania* v-bos pirmininkas. Lietuvos nac. operos ir baleto teatro fondo įkūrėjas, JAV Baltijos fondo v-bos, Vilniaus klubo tarybos narys.

Rimtautas J. Vizgirda

VIZGIRDA Tadas (1908.X.28 Domininkoniuose, Garliavos vls., Kauno aps. – 1980.IV.4 Sacramento, CA), statybos inžinierius, architektas. Dailininko V. Vizgirdos brolis. 1930 baigęs *Aušros* berniukų g-ją, 1930–35 studijavo VDU Technikos f-te Kaune; 1942 gavo statybos inžinieriaus ir architekto diplomą. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Čia 1945–49 buvo Trečiosios JAV armijos statybų vykdytojas, dėstė lietuvių Aukštesniojoje technikos m-loje. 1949 atvyko į JAV. 1952–54 Northeasterno un-te Bostone, MA, studijavo termodinamiką ir kinetiką. Dirbo inžinieriumi (vėliau – raketų įmonėje). JAV yra suprojektavęs dvi ligonines, kelis gyv. namus, laimėjęs konkursų (dviejų bažnyčių, adm. pastatų). Parašė studijas: *Statybos tipai ir normos, Naftos klodai ir naftos atsiradimas Lietuvoje*; Vokietijoje išleido savo (*Vilnius the Capital of Lithuania*) ir kitų autorių veikalų.

Priklausė amer. ir liet. profesinėms d-joms, Tėvynės mylėtojų d-jai (buvo pirmininkas), Lietuvių respublikonų org-jai ir kt.

VIZGIRDA Viktoras (1904.I.14 Domininkoniuose, Garliavos vls., Kauno aps. – 1993.VII.10 Cape Code, MA), tapytojas. Statybos inžinieriaus T. Vizgirdos brolis. 1920 baigęs Kauno *Saulės* g-ją, įstojo į J. Vienožinskio piešimo kursus; 1926 baigė Kauno meno m-lą (J. Vienožinskio studiją; tapybos darbai įvertinti bronzos medaliu). 1927 studijavo Paryžiuje, André Lhote akademijoje. 1928–40 mokytojavo Raseinių ir Pagėgių g-jose, Kauno amatų m-loje ir dažytojų kursuose. 1937–38 Lietuvos dailininkų s-gos pirmininkas. 1940–41 buvo Vilniaus dailės m-los inspektorius, 1941–43 – Vilniaus dailės akademijos direktorius. Nuo 1930 kūrinius eksponavo Lietuvos ir užs. dailės parodose. Dalyvavo Nepriklausomųjų dailininkų d-jos ir *Ars* grupuotės veikloje. 1944 pasitraukė į Vakarus; gyveno Vienoje, Tübingene, Berlyne, Flennsburge ir Freiburge. 1946–49 buvo Taikomosios dailės m-los Freiburge tapybos studijos vedėjas ir administracijos direktorius. 1947 Lietuvių dailės in-to Freiburge vienas iniciatorių, pirmasis jo pirmininkas (1947). 1949–50 buvo Badeno krašto pranc. komisariato administracijos tarnautojas. 1950 atvyko į JAV, apsigyveno Bostone, MA. 1951–66 dirbo vitražų studijoje. Kūriniuose vaizdavo daugiausia gamtą (*Žemaitijos peizažas*, 1939; *Kalnų papėdėje, Kalifornija*, 1981), archit-ros statinius (*Vilniaus peizažas su Šv. Mykolo bažnyčia*, 1943; *Priemiesčio gyvenvietė*, 1984), dirbančius žmones (*Šienapjūtė Višakio Rūdoje*, 1943); nutapė portretų (F. Kiršos), natiurmortų. Kūriniai sodrių spalvų, ekspresyvios tapysenos; kūrybos stilius pagrįstas tautodailės ir postimpresionistinės dailės principais. Dalyvavo lietuvių dailės parodose Niujorke, Čikagoje, Toronto, Vilniuje; surengtos individualios paro-

Viktoras Vizgirda

dos Bostone (1957, 1958), Čikagoje (1961), Vilniuje (1966, 1993), Paežeriuose (Vilkaviškio savivaldybės teritorija, 1998) ir kt. Lietuvių dailės in-to, Niujorko lietuvių dailininkų s-gos, Meno in-to, Bostono Copley d-jos, Cambridge meno asociacijos, Bostono nepriklausomų menininkų d-jos narys. Pelnė premijas: 1938 rudens parodos Kaune, 1948 Lietuvių bendruomenės Hanau, Vokietija, 1972 Niujorke, 1980 JAV LB Kultūros tarybos. Jo kūrinių yra Lietuvoje (Lietuvos dailės muziejuje Vilniuje, didžioji rinkinio dalis – dailininko dovana; Nac. M. K. Čiurlionio dailės muziejuje Kaune, Telšių *Alkos*, Šiaulių *Aušros* muziejuose), Latvijoje (Rygos dailės muziejuje), JAV, Kanadoje, Vokietijoje. Bendradarbiavo *Naujojoje romuvoje, Lietuvos aide, Aiduose,* LE.

VIZGIRDIENĖ Birutė (**Reivydaitė, Dabšienė;** g. 1941.XI.8 Kaune), dainininkė (lyrinis sopranas), visuomenininkė. Verslininko R. Vizgirdos žmona. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV. Dainuoti mokėsi pas V. Sabalienę Niujorke, NY. Los Angeles, CA, balsą lavino pas B. Budriūną, studijavo Švč. Širdies koledže. Privačiai mokėsi dainuoti pas vokalo pedagogus, tarp jų – G. Steppe, D. Fries, E. Nicolaidi, V. Daunorą. JAV surengė 3 solo koncertus. Dainavo BALFo surengtame koncerte su Long Beacho, CA, simf. orkestru, komp. B. Budriūno (atliko visų jo kantatų partijas), O. Metrikienės (muz. spektaklyje *Gintaro pakrantėje*), G. Gudauskienės, B. Markaičio kūrinių koncertuose. Atliko operečių solo partijas (J. Strausso *Čigonų baronas, Šikšnosparnis*, F. Leháro *Linksmoji našlė*). Su Los Angeles Operos repertuaro ansambliu atliko pagr. partijas G. Puccini operoje *La Bohème* (Mimi) ir G. Verdi operoje *La Traviata* (Violetta). Koncertavo visose JAV liet. kolonijose, Lietuvoje (1991 Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Panevėžyje, Šiauliuose, Plungėje, 1994 Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje). JAV atliko programas su aktoriais B. Ebbenu, J. Backusu ir R. Lee (Kilmonyte). 1959–65 Los Angeles liet. tautinių šokių ansamblio šokėja, 1963–95 Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos liet. bažnytinio choro pagr. solistė (su šiuo choru įgiedojo 2 plokšteles). Dainavo Los Angeles Lietuvių dienų programose. 1972–75 Los Angeles LB v-bos narė. 1968–75 Los Angeles lietuvių skautų *Rambyno* stovyklos vadovė. Vyr. skautininkė (1979). 1994 su vyru R. Vizgirda ir R. Gaška įkūrė Houstono liet. bendruomenę. 1994 Houstone įkūrė moterų oktetą ir iki 1996 jam vadovavo. 1997 grįžo į Lietuvą. Gyvena Vilniuje, reiškiasi kaip vaikų labdaros org-jų (*Šiltų širdžių parama vaikams* fondas, Vytauto Landsbergio fondas), Vlado Jakubėno bei Lietuvos nac. operos ir baleto teatro paramos fondų veikėja. Remia daugiavaikes šeimas. Moko dainuoti (be atlyginimo) Vilniaus B. Dvariono dešimtmetės muz. m-los mokinę.

Birutė Vizgirdienė

VODOPALIENĖ Elvyra (**Šikšniūtė;** g. 1933.VII.20 Vilkaviškyje), pedagogė, sportininkė, visuomenininkė. 1952 baigė Šventojo vardo vid. m-lą Clevelande, OH. 1956 Ohio valstijos un-te Columbuse baigė pedagogiką, įgijo bakalauro laipsnį. 1958–59 fiz. lavinimo mokytoja Los Angeles, CA, 1959–63 Clevelande, 1963–64 Vašingtone, DC, 1965–88 Marylando valstijoje. 1975 Marylando valst. un-te įgijo magistro laipsnį (administravimas). Tinklinio ir lengvosios atletikos trenerė. Reiškėsi kaip lengvaatletė: dalyvavo Pavergtų tautų olimpiadoje Nürnberge, Vokietija (I vieta bė-

Elvyra Vodopalienė

gime, 1948), JAV pirmenybėse (bronzos medalis šuolyje į tolį, 1953). Priklausė sporto klubui *Žaibas;* buvo sporto klubų *Banga* (1958) Los Angeles ir *Vėjas* (1972) Vašingtone iniciatorė; organizavo sporto šventes, vadovavo stovykloms. ŠALFASS narė. Dalyvavo JAV LB, ALTo (Clevelando sk. v-bos narė) veikloje. 1960–62 Clevelande vadovavo Šv. Kazimiero lituanistinei m-lai, Vašingtone – moterų klubui, K. Donelaičio m-los tėvų k-tui. Ateitininkė; 1966 įkūrė ir globojo moksleivių ateitininkų kuopą. Skautė. Tautodailės in-to narė (rengia tautodailės parodas, demonstruoja verpimą ir audimą). 1993 buvo BALFo Vašingtono sk. pirmininkė. Bendradarbiauja spaudoje.

VOKETAITIENĖ Nijolė (**Lipčiūtė, Voketaitis,** sceninis vardas **Nijolė;** g. 1935.IV.9 Plungėje), manekenė. Pirmoji lietuvaitė, JAV pasiekusi pripažinimą šioje srityje. Operos solisto A. Voketaičio žmona. Nuo 1950 gyvena Čikagoje, IL. 1950–58 buvo skautė, priklausė studentų ateitininkų, Lietuvių studentų s-goms (buvo jų v-bų narė). Iki 1954 mokėsi baleto. 1958 Šv. Ksavero un-te Čikagoje gavo bakalauro laipsnį (biologija). Baigė Čikagos lituanistinę m-lą. Studijavo Čikagos dailės in-te. 1958–64 dirbo Čikagos un-te mikrobiologijos tyrinėjimų asistente. Dirbti manekene pradėjo apie 1961–62. 1966–69 buvo sudariusi kontraktą su *A+* modelių agentūra Čikagoje. 1968 ir 1969 laikr. *Chicago Tribune* išrinkta viena geriausių manekenių. 1969–83 priklausė *Shirley Hamilton Talent* agentūrai. 1983 surengė modelių kursus Tarptautinėje reklamos ir dizaino akademijoje (*International Academy of Merchandising and Design*), juose dėstė; 1985–88 Modelių sk. direktorė. Nuo 1990 turėjo kontraktą su *Elite* agentūra. Veda manekenių kursus, skaito paskaitas apie šią profesiją. Demonstravo drabužius (dizainerių Versace, Fendi, M. Bohan ir kt.) ar buvo modeliu juos kuriant (dizainerių C. Scott, Valentino, J. ir C. Couture, B. Bisoulis ir kt.). Dalyvauja televizijos laidose, buvo ar yra katalogų (*Sears, Montgomery Ward, Lands End* ir kt.) bei agentūrų (*American Express, United Airlines, Chicaho Place,* McDonald's ir kt.) fotomodeliu. Buvo Čikagos manekenių d-jos v-bos narė, d-jos Standartų ir etikos k-to pirmininkė.

Nijolė Voketaitienė

VOKETAITIS Arnoldas (g. 1930.V.11 East Havene, CT), dainininkas (bosas ir baritonas). Manekenės N. Voketaitienės vyras. 1954 baigė Quinnipiaco koledžą Hamdene, CT, gavo verslo administravimo ir reklamos bakalauro laipsnį. Muzikos mokėsi privačiai pas J. Marcosano, F. Riggio, E. Ercole. Tarnaudamas JAV armijoje, laimėjo keletą talentų konkursų ir 1955–56 buvo armijos orkestro solistas. Kaip

operos dainininkas debiutavo 1957 *New York City Opera*, Europoje – 1968 *Gran Teatro del Liceo* Barcelonoje, Ispanija. 1964 laimėjęs Rockefellerio premiją, dainavo Vokietijoje, Austrijoje, Italijoje, Čekoslovakijoje. Dainavo daugelyje teatrų, tarp jų – *New York City Opera* (12 sezonų), *Lyric Opera of Chicago* (16), San Francisko operoje (5), *Bellas Artes* (Meksika, 10) Niujorko *Metropolitan Opera* (1965–66 sezoną per šio teatro gastroles JAV) teatruose, Čikagos liet. operoje (J. Karnavičiaus *Gražina* 1967, *Meilės eliksyras* 1975 ir 1990). Sukūrė ~170 vaidmenų, tarp jų – Mėlynbarzdis (B. Bartóko *Mėlynbarzdžio pilis*), Rocco, Don Fernando (L. van Beethoveno *Fidelio*), Swallow, Claggart (B. Britteno *Peter Grimes*), Raimondo, Don Pasquale (G. Donizetti *Lucia di Lamermoor, Don Pasquale*), Mefistofelis (Ch. Gounod *Faustas*), Don Giovanni, Don Alfonso (W. A. Mozarto *Don Giovanni, Visos jos tokios*), Borisas Godunovas (M. Musorgskio *Borisas Godunovas*), Don Basilio (G. Rossini *Sevilijos kirpėjas*), Salieri (N. Rimskio-Korsakovo *Mozartas ir Salieri*), atliko L. van Beethoveno *Missa solemnis* ir IX simf-jos, A. Dvořáko *Stabat Mater, Requiem, Te Deum*, G. Rossini *Stabat Mater*, A. Schönbergo *Gurės dainos*, D. Šostakovičiaus XIII ir XIV simf-jų, G. Verdi *Requiem* ir kt. kūrinių partijas. Dainavo su Čikagos simf. orkestru, Niujorko filh-jos, Bostono, MA, Philadelphijos, Pittsburgho, abu PA, Clevelando, OH, San Francisko ir kt. simf. orkestrais. Įdainavo plokštelių. Dėstė operos dainavimą Northwesterno un-te Evanstone, IL (1984), De Paulo un-te Čikagoje, IL (1987–89), Auburno un-te Auburne, AL (1990–93), buvo šių un-tų operos studijų direktorius.

Arnoldas Voketaitis

VOKIETAITIS Algirdas (1909.III.9 Kaune – 1994.VIII.14 Walnut Creeke, CA; palaidotas Kaune), treneris, sporto ir visuom. veikėjas. Pedagogo, visuom. veikėjo J. Vokietaičio sūnus. Daktaras (1939). 1926 baigęs *Aušros* g-ją, iki 1930 studijavo Lietuvos un-te (iš pradžių agronomiją, vėliau – istoriją ir pedagogiką) bei mokytojavo pr. m-loje Kaune. 1927–31 dalyvavo korp. *Neo-Lithuania* veikloje. 1929 baigė Švietimo m-jos kūno kultūros mokytojų kursus Kaune. 1930–34 studijavo fiz. auklėjimą Vienos un-te; jį baigė, įgydamas plaukimo trenerio specialybę. 1934–36 dėstė Aukštuosiuose kūno kultūros kursuose, vėliau 3 metus mokytojavo. 1936 ir 1939 atstovavo Lietuvai tarptautiniuose fiz. auklėjimo kongresuose Berlyne ir Stokholme. 1937–39 tęsė fiz. auklėjimo teorijos studijas Marburgo un-te, Vokietija, jame apgynė doktoratą. 1939–41 VDU fiz. aukėjimo katedros vyr. asistentas. 1939–43 Lietuvos plaukimo rinktinės treneris. 1941–43 VU docentas, Fiz. auklėjimo katedros vedėjas bei Kūno kultūros rūmų (Kaune) direktorius. Vienas Lietuvių tautinių šokių s-gos (įk. 1937) steigėjų ir pirmininkų, Kūno kultūros mokytojų s-gos įkūrėjas ir pirmininkas. 1937–39 bendradarbiavo žrn. *Fiziškas auklėjimas*. Vok. okupacijos metais dalyvavo LLKS ir VLIKo veikloje, buvo Savitarpio pagalbos v-bos narys, bendradarbiavo laikr. *Laisvės kovotojas* ir *Nepriklausoma Lietuva*. 1943 pasiųstas į Švediją atstovauti Lietuvos pogrindžiui. 1944 pakeliui į Lietuvą gestapo buvo suimtas, kalintas Liepojos, Latvija, kalėjime ir Stutthofo konc. stovykloje. Po išvadavimo kurį laiką slapstėsi Lenkijoje. 1946 apsigyveno Švedijoje, dalyvavo liet. visuom., antisovietinėje ir sporto veikloje. Buvo aktyvus *Baltijos sporto* ir *Vyties* klubų narys. 1948–49 dirbo instruktoriumi Švedijos sporto in-te Lidingö. 1949 apsigyveno JAV. 1950 Kalifornijos un-te Berkeley, CA, lankė fiz. auklė-

Algirdas Vokietaitis

jimo ir psichologijos kursus. 1950–56 slidinėjimo ir plaukimo instruktorius, treneris Kalifornijoje, 1956–62 Niujorko b-vės *Betwin's Travel Folders* atstovas Vokietijoje. 1962–65 JAV kariuomenės Europoje specializuoto kalbos skyriaus viršininko pavaduotojas. 1966–71 gilino anglų, vok., rusų k. mokymo žinias įv. kursuose ir seminaruose JAV ir Austrijoje. 1967–74 mokytojavo Kalifornijos m-lose. Kn. *Laisvės besiekiant* (1983) bendraautoris ir vyr. redaktorius. Knyga su jos II d. *Laukti nebuvo kada* (2000, Kaunas) pakartotinai išleista pavadinimu *Lietuvos laisvės kovotojų sąjunga* (2001, Kaunas). Bendradarbiavo *Dirvoje, Drauge*.

VOLERTAS Vytautas Kazimieras (g. 1953.V.9 Philadelphijoje, PA), kunigas. 1974 baigė Burlingtono kolegiją, NJ. Iki 1977 La Salle un-te Philadelphijoje studijavo vadybą. 1989–93 Romoje mokėsi Popiežiškojoje Šv. Bedos kolegijoje ir 1993 įšventintas kunigu. 1977–88 dirbo finansininku MITCO b-vėje. 1974–76 JAV LB Pietryčių apygardos iždininkas. 1976–79 Pietinės New Jersey apygardos v-bos narys. 1980–82 JAV Jaunimo s-gos iždininkas. Vienas iš 19 jaunuolių, 1981 Vašingtone, DC, protestavusių prieš Lietuvos okupaciją ir prisirakinusių prie SSRS ambasados. Buvo suimtas, vėliau išteisintas. 1993–98 kunigas Kanadoje, Lietuvos kankinių parapijoje Mississaugoje, Ontario. Nuo 1999 vikaras Viešpaties Atsimainymo parapijoje Masphete, NY. Amerikos liet. kunigų centro v-bos narys. Bendradarbiauja liet. spaudoje.

VOLERTAS Vytautas Pranas (g. 1921.VIII.22 Noragėliuose, Seirijų vls., Alytaus aps.), inžinierius, matematikas, rašytojas, visuom. veikėjas. 1939 baigė Alytaus g-ją. 1939–44 VDU Kaune studijavo statybos inžineriją. Studijuodamas 1942–44 Kauno VIII g-joje dėstė matematiką, Kauno konservatorijoje – vok. kalbą. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–49 Kempteno liet. g-jos mokytojas ir švietimo vadovas; 1945 Liet. jaunimo s-gos v-bos narys. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Philadelphijoje, PA. 1949–54 dirbo korektoriumi spaustuvėje, studijavo Pennsylvanijos un-te; 1955 šiame un-te įgijo matematikos magistro laipsnį. Persikėlęs į Baltimorę, MD, dirbo b-vėje *Westinghouse* inžinieriumi, vyresn. inžinieriumi ir projektų inžinieriumi. 1961 Marylando un-te gavo elektrotechnikos inžinerijos magistro laipsnį.

Vytautas Pranas Volertas

Apsigyvenęs Riverside, NJ, 1961–77 (iki pensijos) b-vėje RCA ėjo įv. pareigas, buvo Inžinerijos dep-to vyr. konsultantas. 1971 Pennsylvanijos un-te gavo dar vieną magistro laipsnį (sistemų inžinerija). Nuo 1974 Camdeno rajono koledžo Blackwoode, NJ, profesorius asistentas (dėsto matematiką). Padarė 6 patentuotus išradimus. Paskelbė moksl. studijų: *Phase Shift Keying* (1971), *Satellite Communications: Future Systems* (1976). Parašė romanų: *Upė teka vingiais* (1963), *Gyvenimas yra dailus* (1964), *Sąmokslas* (1968) ir *Pragaro vyresnysis* (1971, abu *Draugo* konkurse pelnė premijas), *Greitkelis* (1981), *Jaučio ragai* (1985), *Vilkas iš Galų* (1991); novelių ir pasakojimų rinkinį *Meilė žolei* (1995); atsiminimų kn. *Angelams vedant, velniams painiojant* (išl. 1996 Lietuvoje), apmąstymų kn. *Viešnagė pas Dievą. Pasakojimai apie tikrovę* (2001 Kaune). Išvertė H. Sudermanno *Lietuviškas pasakas* (1970). Aktyviai dalyvauja JAV LB veikloje: 1952–54 Philadelphijos apyl. v-bos narys, 1959–61 Baltimorės apyl. pirmininkas, 1960–73 JAV LB tarybos narys, 1960–63 prezidiumo pirmininkas, 1970–73 ir 1986–88 Krašto v-bos pirmininkas, 1985–86 vicepirmininkas. Pasaulio liet. k-to Šv. Kazimiero mirties 500 metų sukakčiai paminėti pirmininkas. *Ateities, Mokslo dienų, Jaunojo ūkininko, Žiburių, Aidų*, LE bendradrabis. Radijo programos Philadelphijoje *Bendruomenės balsas* ilgametis darbuotojas. Apdovanotas JAV LB Kultūros tarybos premija (2000).

VOLODKA Higinas Jurgis (g. 1922.III.12 Kaune), gydytojas. Medicinos daktaras (1949). 1940 baigęs Tauragės g-ją, tais pačiais metais įstojo į Vilniaus un-to Matematikos-gamtos f-tą. 1941 perėjo į Med. f-tą ir jame mokėsi iki uždarymo 1943. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Iš pradžių dirbo Amerikos Raudonajame Kryžiuje, vėliau UNRRA. 1946 įstojo į Müncheno Ludwigo Maximiliano un-to Med. f-tą, kurį 1948 baigė; apgynė daktaro disertaciją. 1949 atvyko į JAV. 1951–52 atlikęs praktiką Jackson Parko ligoninėje Čikagoje, IL, ir išlaikęs valst. egzaminus, iki 1955 vertėsi privačia gydytojo praktika. 1955–57 tarnavo JAV karo laivyne Guantanamo įlankoje (Kuba). Vėliau iki 1984 vertėsi privačia gydytojo praktika. Priklauso įv. amer. profesinėms s-goms ir d-joms. Ilgametis ALGS sekretorius ir 1958–61 prezidentas. Remia VDU studentus.

Higinas Jurgis Volodka

VOSYLIUS Balys (1915.VIII.22 Vilniuje – 1981.VII.13 Čikagoje, IL), žurnalistas, visuomenininkas. 1933 baigė Marijampolės mkt. seminariją. 1933–39 VDU studijavo liet. kalbą ir lit-rą. 1936–38 *Kario* skyriaus redaktorius, 1938–40 *Trimito* redaktoriaus pavaduotojas. Nuo 1939 Žurnalistų s-gos narys. 1940–44 mokytojavo Kaune, 1941 dar ir *Kultūros vadybos* redaktorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–48 Ingolstadte biuletenio *Naujos žinios* ir žrn. *Laiko žodis* redaktorius. 1949 atvyko į JAV. Nuo 1951 žrn. *Nemunas* ir LB biuletenio redaktorius Philadelphijoje, PA. Parašė novelių.

VOVERIS Bronius (1913.X.19 Brocktone, MA – 1989.IV.4 JAV), chorvedys, vargonininkas. Muzikos pradėjo mokytis Brooklyne, NY, pas vargonininką P. Saką. 1934 atvyko į Lietuvą ir Kauno konservatorijoje studijavo vargonų ir dainavimo klasėse. Akompanuodavo operos solistams, koncertuose kartais vadovaudavo Šaulių s-gos ir *Kauno audinių* chorams (pavaduodavo jų vadovą P. Martinonį). Prasi-

Bronius Voveris

Liucija Zaikienė

dėjus II pasaul. karui, grįžo į JAV. Vargonininkavo Pittstone, PA. Nuo 1946 dirbo Kingso koledže Wilkes-Barre, PA. Vadovavo šio koledžo bei kitiems chorams, rengė koncertus, statė operetes, kantatas.

Z

ZAIKIENĖ Liucija (**Piliponytė;** g. 1923.I.23 Čikagoje, IL), dainininkė (sopranas). 1924 tėvų parvežta į Lietuvą, mokėsi Tauragėje, Pagėgiuose. 1940 Vilniuje baigė Vytauto Didžiojo g-ją ir grįžo į JAV. Čikagoje 1941 suorganizavo tautinių šokių būrelį *Ateitis* ir su juo gastroliavo iki 1944 (tarpt. šokių festivalyje Čikagoje 1944 laimėjo I vietą). Persikėlusi į Los Angeles, CA, 1944 suorganizavo tautinių šokių būrelį ir jam vadovavo iki 1958. Kalifornijos valst. koledže studijavo sociologiją. Dainavimo mokėsi pas B. Budriūną ir nuo 1961 Los Angeles koledže. 1961 debiutavo pirmuoju rečitaliu Larchmont Hale Los Angeles. Vėliau koncertavo Niujorke, NY, Bostone, MA, dainavo daugiausia liet. liaudies ir liet. kompozitorių dainas.

ZAILSKAITĖ Aldona (g. 1945 Vokietijoje), teologė, žurnalistė. Nuo 1950 gyvena Cicero, IL. 1967 baigė Ilinojaus un-tą Čikagoje (bakalaurė). Dirbo *Journal of the American Medical Association.* 1987 magistro laipsniu baigė teologijos studijas Katalikų teologijos s-goje (*Catholic Teological Union*) Čikagoje. Gilinasi į Biblijos etiką. Priklauso Vysk. P. Baltakio Sielovados tarybai, dalyvauja Šv. Rašto k-jos darbe. Šv. Rašto temomis skaitė paskaitas Calumeto šv. Juozapo koledže, Whitinge, IN, liet. parapijose. Liet. ir anglų kalbomis veda seminarus ir rekolekcijas. Čikagoje vadovavo Šv. Rašto būreliui. Dirbo *Drauge,* rašė rel. ve-

damuosius, komentarus sekmadienio Šv. Mišių skaitinių temomis, buvo pirmojo puslapio redaktorė. Bendradarbiavo *Laiškuose lietuviams*. MKS (1989 ir 1993) Teologijos-filosofijos sekcijos organizatorė.

ZAILSKAS Pranas (1904.III.29 Mankūnuose, Miroslavo vls., Alytaus aps. – 1988.I.21 Cicero, IL), pedagogas, visuomenininkas. Skautų veikėjos O. Zailskienės vyras. Baigęs Marijampolės g-ją ir mokytojų seminariją, mokytojavo Kuršėnuose, vėliau Mažeikiuose. Veiklus skautas (buvo draugininkas). Pasitraukęs į Vokietiją, buvo Ingolstadto liet. g-jos direktoriaus pavaduotojas. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Cicero. Dirbo Cicero aukštesniojoje lituanistinėje m-loje mokytoju. Dalyvavo liet. visuom. veikloje: telkė lėšas Vasario 16-osios g-jai Vokietijoje, veikė BALFe (ėjo įv. pareigas Cicero sk. v-boje), LSS. LSS apdovanotas *Už nuopelnus* ir Lelijos ordinais.

Pranas Zailskas

ZAILSKIENĖ Ona (**Každailytė;** 1906.XI.24 Kuršėnuose – 1982.II.22 Čikagoje, IL), skautų veikėja, visuomenininkė. Pedagogo P. Zailsko žmona. Baigusi g-ją ir mokytojų kursus, mokytojavo Vilniaus, po to Mažeikių pr. m-lose. 1932–40 Mažeikiuose dalyvavo skautų veik-

Ona Zailskienė

loje: iš pradžių buvo tuntininkė, 1934 pakelta paskautininke, 1937 skautininke. Profesines žinias gilino Vilniaus ped. in-te. 1944 pasitraukė į Vokietiją, Ingolstadtą. Čia įsteigė skaučių *Šešupės* tuntą ir jam vadovavo. Buvo LSS tarybos ir pirmijos narė, JAV zonos skaučių vadovė. 1948 pakelta vyresn. skautininke. 1949 apsigyveno JAV. 1954, 1960 ir 1963 buvo išrinkta Skaučių seserijos vyr. skautininke; vadovavo LSS seserijos veiklai JAV, Kanadoje, D. Britanijoje, Australijoje, V. Vokietijoje, Kolumbijoje ir Venesueloje. Nuo 1968 dalyvavo BALFo veikloje: buvo tarybos narė, Cicero, IL, skyriaus pirmininkė. Cicero lituanistinės m-los atgaivintoja (1949) ir pirmoji jos vedėja, Vasario 16-osios g-jos Vokietijoje rėmėjų k-to pirmininkė. Šalpos organizatorė ir propaguotoja. Jaunimo auklėjimo klausimais rašė spaudoje, kalbėdavo per radiją. Apdovanota LSS Geležinio Vilko, Lelijos (1938) ordinais.

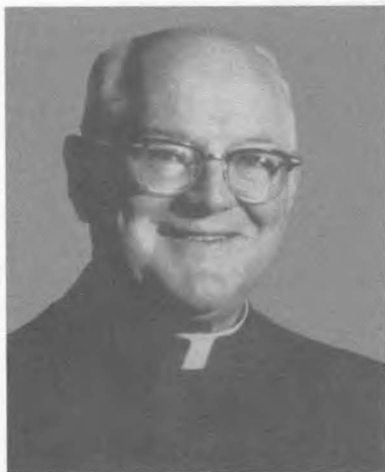
ZAKARAITĖ-BACH Dalia, dainininkė (mecosopranas). Agronomų V. ir D. Zakarų duktė. 1973 baigė Š. Ilinojaus un-tą (gavo muzikos bakalauro laipsnį). Un-to konkurso laureatė (varžėsi 50 vokalistų ir instrumentininkų). Dalyvavo *Dirvos* jaunųjų dainininkų konkurse.

Čikagos *Opera Studio* sukūrė Cherubino vaidmenį W. A. Mozarto operoje *Figaro vedybos*. Dainavo su Rockfordo, IL, simf. orkestru. 1977 koncertavo Phoenixe, AZ.

ZAKARAS Donatas (iki 1954 **Zakarevičius**; 1916.VIII.28 Rusijoje – 1997.XII.12 Sun City, AZ), agronomas, visuomenininkas. Agronomės V. Zakarienės vyras, dainininkės D. Zakaraitės-Bach tėvas. 1934 baigė Kauno *Aušros* g-ją, 1938 – Ž. ū. akademiją Dotnuvoje ir iki 1940 dirbo *Lietūkio* kooperatyvų instruktoriumi-revizoriumi Telšių, Mažeikių, Kretingos ir Tauragės apskrityse. 1940–41 Plinkšių ž. ū. m-los mokytojas, 1941–43 – vedėjas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1948 persikėlęs į JAV, apsigyveno Rockforde, IL. 1950–70 dirbo prekių žinovu, persikėlęs į Phoenixą, AZ, 1975–90 – nekilnojamojo turto agentu. Nuo 1953 aktyviai dalyvavo JAV LB veikloje; 1956–72 Rockfordo apyl. v-bos narys, 1958–60 pirmininkas, 1978–88 – Arizonos apyl. v-bos narys, 1985–88 pirmininkas.

ZAKARAS Vytautas (**Zakarevičius**; g. 1919.VIII.8 Karklėnuose, Kulių vls., Kretingos aps.), kunigas pranciškonas. 1938 baigė *Aušros* g-ją Kaune ir 1939 Karo m-lą. Mokėsi Kauno kun. seminarijoje ir VDU Teol.-filosofijos f-te. Kunigu įšventintas 1944. Pasitraukė į Vokietiją. Studijavo Popiežiškajame Grigaliaus un-te Romoje, 1949 įgijo teol. licenciatą. 1950–65 kunigas amer. parapijose, 1965–80 Palaimintojo J. Matulaičio senelių slaugos namų kapelionas Putname, CT. 1980 įstojo į pranciškonų ordiną. 1970–81 redagavo liturginį mėnesinį leidinį *Sekmadienio ir šventadienių mišios*. 1982 suredagavo liet. mišiolą ir skaitinių knygą. 1971–82 ėjo įv. pareigas *Kunigų vienybės* v-boje. Nuo 1982 liet. katal. misijos St. Petersburghe, FL, vedėjas. Rel. ir kitais klausimais rašė *Lietuvių balse* (Italijoje), *Ateityje, Lux Christi, Drauge, Tėviškės žiburiuose, Darbininke.*

ZAKARAUSKAS Antanas (g. 1917.VII.3 Cicero, IL), kunigas, chorvedys. Skambinti fortepijonu ir vargonuoti mokėsi pas O. Skiriūtę Cicero. Muzikos teoriją, harmoniją ir dirigavimą studijavo Th. Roosevelto jaunesniojo koledže, grigališkąjį giedojimą ir polifoniją – Švč. Mergelės Marijos seminarijoje Mundeleine, IL. Baigęs teologijos mokslus, 1941 buvo įšventintas kunigu, turi kelis moksl. laipsnius. Dar būdamas studentas, pavadavo Šv. Antano liet. parapijos vargonininką A. Mondeiką Cicero. Vadovavo kunigų chorui, kuris giedodavo per kunigų laidotuves. Būdamas vikaras Švč. Mergelės Marijos Gimimo liet. parapijoje Čikagoje, IL, suorganizavo 50 mergaičių chorą. Choras giedodavo bažnyčiose ir koncertuodavo kitose liet. parapijose. Kartu vadovavo 60 muzikantų orkestrui. 1944 *Draugo* koncerte *Orchestra Hall* dirigavo Šv. Kazimiero aukštesniosios m-los mergaičių chorui. 1950 Šv. Jurgio liet. parapijoje Čikagoje suorganizavo 40 berniukų chorą, kuris giedodavo bažnyčioje. 1965 paskirtas Šv. Kryžiaus ligoninės kapelionu. 1970–88 buvo Švč. Mergelės Marijos Gimimo liet. parapijos klebonas Čikagoje, rūpinosi bažn. giedojimu ir parapijos choru. 1988 išėjęs į pensiją, kaip klebonas emeritas talkino Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijoje.

Antanas Zakarauskas

ZAKARAUSKAS Vaclovas (1906.XI. Pieveliuose, Rumšiškių vls., Kauno aps. – 1997.XII.8 Čikagoje, IL), kunigas, visuomenininkas. Kanauninkas (1948). Mokėsi Kauno *Aušros* g-joje, kun. seminarijoje ir VDU Teol.-filosofijos f-te.

Vaclovas Zakarauskas

Dainavimo mokėsi pas solistą J. Būtėną. Kunigu įšventintas 1931, iki 1944 dirbo vikaru Kauno arkikatedroje. Garsėjo įspūdingais pamokslais (juos sakė ir per Kauno radiofoną). Kartu 1933–40 dirbo *Aušros* mergaičių ir berniukų g-jose tikybos mokytoju ir kapelionu. Veikė KVC, su pavasarininkais (vyrų dvasios vadas), buvo ateitininkas. Bendradarbiavo *Ryte, Pavasaryje, Tiesos keliuose.* 1944 pasitraukė į Vokietiją, Augsburgo stovykloje padėjo suorganizuoti liet. g-ją. Su kitais įsteigė leidyklą *Lux*, buvo vienas žrn. *Lux Christi, Žiburiai* redaktorių. 1950 persikėlė į JAV ir iki 1995 kunigavo Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijoje Čikagoje, Marquete Parke įsteigė lituanistinę m-lą, 1950–65 jai vadovavo ir dėstė lietuvių kalbą. Dalyvavo ALTo, VLIKo, JAV LB (pirmosios tarybos narys), ALRKF veikloje. 1958–64 Krikščionių demokratų s-gos centro v-bos narys. Buvo Lietuvos vyčių 112-os kuopos kapelionas. Žrn. *Tėvynės sargas* ir *Muzikos žinių* redaktorių tarybos narys (rašė muzikos klausimais). Bendradarbiavo *Drauge, Naujienose* (Svilonio slap. skelbtuose straipsniuose pasisakė prieš sov. okupantų vykdomą tautinį ir rel. persekiojimą Lietuvoje), *Lietuvių balse.* Įsteigė Šv. Kazimiero kolegijos Romoje Klierikų fondą ir jam paskyrė palikimą. 1997 Kaune išleistos 1940–95 sakytų pamokslų, rel. minčių ir straipsnių 7 knygos *Dievui ir Tėvynei.*

ZAKARIENĖ Viktorija (**Žemaitytė;** iki 1954 **Zakarevičienė;** g. 1916.V.21 Babėnuose, Kėdainių aps.), agronomė, visuomenininkė. Agronomo D. Zakaro žmona, dainininkės D. Zakaraitės-Bach motina. 1936 baigė Kėdainių g-ją, 1939 – Ž. ū. akademiją Dotnuvoje. 1940–43 Plinkšių, 1943–44 – Veprių ž. ū. m-lų mokytoja. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945 Göppingeno liet. pabėgėlių stovykloje subūrė tautinių šokių būrelį ir jam vadovavo. Persikėlusi į JAV, 1955–83 dirbo dienraščių *Rockford Morning Star* (Rockforde, IL) ir *Arizona Republic* (Phoenixe, AZ) archyvuose. 1969–70 Šiaurės Ilinojaus un-to Namų ūkio f-te lankė magistrantų rengimo kursus. Nuo 1953 aktyviai dalyvavo JAV LB veikloje: 1958–72 Rockfordo apyl. v-bos narė (1962–64 pirmininkė), 1974–95 Arizonos apyl. v-bos narė. 1954–66 mokytojavo Rockfordo apyl. lituanistinėje m-loje. Dalyvavo Lietuvos dukterų d-jos veikloje: 1969–73 Rockfordo sk. iždininkė, 1984–91 Phoenixo sk. v-bos sekretorė. Priklausė Phoenixo Lietuvių katalikų misijai (1988–91 misijos k-to sekretorė). Nuo 1973 bendradarbiavo *Drauge.*

ZALATORIENĖ Birutė (**Antanaitytė;** g. 1936.I.5 Dusetose), verslo administratorė, visuomenininkė. Žurnalisto V. Zalatoriaus žmona. Per II pasaul. karą su tėvais pasitraukė į Vokietiją, 1951 persikėlė į JAV, Čikagą, IL. 1955 baigė Marijos vid. m-lą. Dirbdama studijavo

Birutė Zalatorienė

verslo administravimą. Vėliau dirbo stiuardese bei kelionių agentūrose. Atidariusi privačią kelionių agentūrą, 18 metų organizavo JAV ir Kanados liet. gydytojų ekskursijas-seminarus. Atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę bendradarbiavo su Lietuvos ambasada Vašingtone, organizuodama Lietuvos delegacijų, valstybės vadovų keliones JAV. 1989, 1993 (Čikagoje) ir 1995 (Lietuvoje) MKS organizacinių k-tų narė. Dirbo org-joje *Vaikų viltis;* padėjo sunkiai sergantiems Lietuvos vaikams pigiau ar veltui atvykti į JAV gydytis.

ZALATORIUS Petras Z. (1886 Ramygalos vls. – 1973 Wheatone, IL), gydytojas, visuom. veikėjas. Sankt Peterburge lankė g-ją. Atvykęs į JAV, mediciną studijavo Valparaiso, vėliau Loyolos un-te Čikagoje, IL, kurį baigė 1919. Stažavo Šv. Elžbietos ligoninėje. Dirbo Čikagos Šv. Kryžiaus ir Cabrini med. centro ligoninėse, kartu vertėsi privačia praktika. Aktyviai dalyvavo SLA, ALDD veikloje; daug metų buvo pastarosios sekretorius. Bendradarbiavo spaudoje.

ZALATORIUS Vytautas (g. 1931.VII.31 Panevėžyje), žurnalistas.Verslo administratorės B. Zalatorienės vyras. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1955 baigė g-ją Mannheime. Metus Heidelbergo un-te studijavo anglų k. ir teisę. Nuo 1956 gyveno JAV. Northwesterno un-te Evanstone, IL, studijavo žurnalistiką (1958 bakalauras). 1958–61 studijavo Čikagos un-te, IL (socialinių mokslų magistras). Dirbo draudimo ir sveikatos apsaugos srityse. 1992 grįžo į Lietuvą, buvo *Sodros* konsultantas. *Draugo, Vienybės, Tėviškės žiburių* bendradarbis, *Akiračių* redakcinės kolegijos narys.

ZALECKAS Feliksas (1893.IV.28 Pamužiuose, Onuškio vls., Trakų aps. – 1984.III.8 Bostone, MA), visuomenininkas. Netekęs tėvų, būdamas 17 metų atvyko į JAV. Mokėsi vakarinėse m-lose. Po I pasaul. karo grįžo į Lietuvą, dirbo Amerikos lietuvių prekybos b-vėje. 1923 vėl atvyko į JAV. Vertėsi nekilnojamojo turto prekyba. Po JAV liet. kolonijas 1924–25 savo automobiliu vežiojo A. Vanagaičio teatro trupę *Dzimdzi-Drimdzi.* Buvo Lietuvos vyčių, Liet. darbininkų s-gos narys. Padėjo JAV įsikurti II pasaul. karo pabėgėliams lietuviams.

ZALUBAS Romualdas (**Zolubas;** g. 1911.VII.20 Sriubiškiuose, Pandėlio vls., Rokiškio aps.), matematikas, astrofizikas. Ph. D. (1955). 1927 baigė Skapiškio m-lą, 1931 Rokiškio g-ją. VDU Matematikos ir gamtos f-te studijavo fiziką ir matematiką; 1936 gavo diplomą. 1935–40 dirbo Lietuvos banke. 1940–44 Vilniaus un-to Astronomijos katedros asistentas, 1941–44 dar ir Vilniaus amatų mokytojų in-to inspektorius. Pasitraukęs į Vokietiją, 1945–49 buvo Kemp-

Vytautas Zalatorius

Romualdas Zalubas

teno liet. g-jos matematikos mokytojas ir direktorius, Aukštųjų technikos kursų dėstytojas. Dalyvavo lietuvių *Caritas* org-jos veikloje, buvo centro v-bos pirmininkas. 1949 persikėlė į JAV. 1949–51 dėstė matematiką Nazaretho koledže Rochesteryje, NY. 1951–55 Georgetowno un-te Vašingtone, DC, studijavo astrofiziką; įgijo daktaro laipsnį. 1952–57 šiame un-te dėstė matematiką. 1955–85 Nac. standartų biuro įstaigoje Vašingtone tyrinėjo elementų spektrus ir jų elektroninę struktūrą. Nuo 1985 (išėjęs į pensiją) su žmona gyvena Marylando valstijoje. 1960 atskira knyga išleido disertaciją *A New Description of Thorium Spectra*, 1978 su W. C. Martinu ir L. Haganu – studiją *Atomic Energy Levels – The Rare Earth Elements*. Bendradarbiavo *Astrophysical Journal, NBS Journal of Research, Journal of the Optical Society, Gamtoje, Aiduose, Drauge, Technikos žodyje*. Veikė Ateitininkų fed-joje, priklauso korp. *Kęstutis*.

ZAPARACKAS Algis (g. 1940.IV.4 Kaune), inžinierius, visuomenininkas. 1949 atvyko į JAV. 1958 baigęs Highland Parko vid. m-lą, MI, studijavo Wayne valst. un-te Detroite, MI, 1963 gavo mechanikos inžinieriaus bakalauro laipsnį. 1963–71 dirbo automobilių projektavimo inžinieriumi *Chrysler* b-vėje, nuo 1971 – *Fordo* f-ke Dearborne, MI. Registruotas inžinierius Michigano valstijoje. 1970–71 studijavo Detroito teisės un-te. 1975–81 buvo Michigano respublikonų k-to vicepirmininkas, 1976 – kandidatas į JAV Kongresą. 1978–82 – Michigano aukštojo mokslo k-jos narys. Veikė skautų org-joje (1961 pakeltas paskautininkiu), Lietuvių studentų s-goje (1963–66 centro v-bos pirmininkas); 1966 – Pasaulio liet. jaunimo kongreso rengimo k-to pirmininkas. Nuo 1963 Detroito *Lietuvių melodijų* radijo pranešėjas ir redaktorius, nuo 1976 – radijo vedėjas. 1978–81 Detroito Lietuvių prekybos rūmų pirmininkas. Michigano liet. respublikonų d-jos narys. Profesinių d-jų narys.

ZAPARACKAS Žibutė (g. 1947.I.8 Augsburge, Vokietija), gydytoja. 1949 atvykusi į JAV, 1971 baigė Mičigano un-tą. Vėliau studijavo vaikų oftalmologiją Northwesterno un-te Čikagoje, IL. 1981–85 Northwesterno un-to Vaikų ligoninės Oftalmologijos sk. vedėja. Nuo 1985 kartu verčiasi privačia praktika. Nuo 1993 Čikagos vaikų ligoninės vedėja. Yra Northwesterno un-to asocijuota profesorė. Priklauso įv. amer. profesinėms org-joms ir d-joms. Paskelbė moksl. straipsnių.

ZAPKUS Kęstutis (g. 1938.IV.22 Dabikinėje, Akmenės vls., Mažeikių aps.), tapytojas. 1947 apsigyveno JAV. Lankė Waterbury, CT, šeštadieninę lituanistinę m-lą, 1956 Čikagoje, IL, baigė g-ją. Čikagos meno in-te studijavo tapybą, 1960 gavo bakalauro laipsnį. Po to dėstė tapybą ir tęsė studijas un-te, 1962 įgijo magistro laipsnį. Trejus metus studijavo Dailės ir archit-ros m-loje Paryžiuje. 1965 grįžo į JAV, gyvena Niujorke, NY. Dėsto Princetono un-te; profesorius. Kuria savitos raiškos abstrakčias kompozicijas (*Natiurmortas*, 1960; *Lenktynės* 1977; ciklas *Karo vaikai*). Nuo 1952 dalyvauja parodose. Kūrinius eksponavo JAV galerijose ir muziejuose, Paryžiuje, Meksikoje, Havanoje, Vilniuje, dalyvauja liet. dailininkų parodose; surengė keliolika individualių parodų (pirmoji 1962 Čikagoje). Pelnė apdovanojimų: I premiją Čikagos meno II festivalyje (1963), pagrindinį prizą (CAPS, 1968), JAV nac. meno stipendiją (1979) ir kt. Apie dailininko kūrybą sukurtas filmas (rež. J. Gambone, 1980), amerikiečių ir JAV liet. spaudoje paskelbta straipsnių. Kūrinių yra įsigiję apie trisdešimt JAV ir Europos galerijų bei muziejų, jų turi privatūs kolekcininkai. Lietuvos dailės muziejui dovanojo tapybos paveikslų, estampų.

ZAPOLIENĖ-MELLAS Eleonora (g. Crystall Fallse, MI), dainininkė. Šokėjo F. Zapolio žmona. Dainuoti mokėsi pas A. Stephens ir Amerikos muz. konservatorijoje. Iš pradžių kaip solistė pasirodė Bačiūno vasarvietėje. Morriso B. Sachso *Amateur Hour* televizijos programoje laimėjo I vietą. Dainavo Operos seminaro klasėje. Dažnai dainavo su *Alice Stephens Singers* ir *Pirmyn* chorais. Detroite, MI, surengė solo koncertą. 1964 dirigavo vaikų chorui pavasario šventėje Čikagoje, IL. Liet. liaudies dainų mokė *Ateities* jaunuolių grupę, buvo *Lietuvos vyčių* choro chormeisterė.

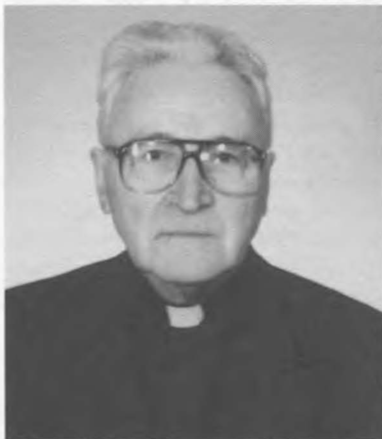
ZAPOLIS Frankas (g. Čikagoje, IL), liet. tautinių šokių šokėjas. Dainininkės E. Zapolienės-Mellas vyras. 25 metus šoko *Ateities* liet. tautinių šokių grupėje. Jaunųjų šokėjų grupės *Ateities atžalynas* įkūrėjas ir vadovas. Nuo 1948 jo vadovaujami paauglių šokėjų grupės *Lietuvos vyčiai* šokėjai Čikagoje kasmet dalyvauja Mokslo ir pramonės muziejaus festivalyje *Kalėdos aplink pasaulį*. Nuo 1965 *Lietuvos vyčių* šokėjai šiame festivalyje kasmet atlieka tradicinių liet. Kūčių programą. Kaip šokėjas ir kaip *Lietuvos vyčių* šokėjų vadovas dalyvavo visose liet. tautinių šokių šventėse. Buvo Šokių šventės in-to narys, dirbo šventės rengimo k-te, buvo Čikagos Šokėjų tarybos narys ir patarėjas. Dirbo Balzeko liet. kultūros muziejaus organizaciniame k-te; šio muziejaus tarybos narys. Surengė liet. liaudies meno parodėlių amerikiečiams. Nuo 1960 priklauso Lietuvių prekybos rūmų tarybai. Lietuviškų šiaudinių eglutės papuošalų populiarintojas (surengė pamokų, parodų, varžybų).

ZARANKA Pranas (g. 1925.IX.12 Leliūnuose, Utenos aps.), pedagogas, visuomenininkas, dainininkas (tenoras). 1943 baigė Utenos g-ją. 1943–44 Skiemonių pr. m-los mokytojas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–50 Gross-Hesephe ir Diepholzo liet. stovyklų pr. m-lų mokytojas, 1950 – vedėjas. Pastatė K. Binkio *Atžalyną*, 1948–49 dainavo vyrų kvartete *Aušrinė* (tenoras). 1951 persikėlė į JAV. 1951–87 mokytojavo Detroito, MI, lituanistinėse šeštadieninėse m-lose; 1958–59, 1967–69 ir 1975–77 vedėjas. 1951–53 dainavo B. Budriūno vyrų kvartete (įdainavo plokštelių). 1953–56 mokėsi Detroito konservatorijos vokalo klasėje; įgijo diplomą. Buvo studentų ateitininkų trio vadovas. 1955–94 dirbo b-vėje *Detrex Corporation*. 1966 gavo komercinės dailės dizainerio sertifikatą. Veiklus ateitininkas: 1947–59 moksleivių ateitininkų kuopų globėjas, 1954–55 studentų ateitininkų centro v-bos narys, ateitininkų sendraugių Detroito sk. pirmininkas, jų biuletenio *Gaudeamus* redaktorius. Kelių vaidinimėlių vaikams autorius ir režisierius. Parašė kn. *40 + metų... Iš praeities...* (apie Detroito lituanistinių m-lų veiklą 1949–90), sudarė poezijos ir dainų rinkinių (*Skambėk, dainuže*), slap. P. Natas bendradarbiavo (rašė humor. eilėraščius) *Darbininke, Drauge, Ateityje*. Lankėsi Lietuvoje. Parėmė kn. *Mes iš Leliūnų parapijos* (2002) išleidimą.

ZAREMBA Leonas (g. 1923.X.17 Šeduvoje, Panevėžio aps.), kunigas jėzuitas. Mokėsi Kauno, Eichstätto (Vokietija) kun. seminarijose, studijavo VDU ir Popiežiškajame Grigaliaus un-te Romoje (1948 gavo teol. licenciato laipsnį). Kunigu įšventintas 1948. Vėliau studijavo Santjago un-te Čilėje (čia 1952 įstojo į jėzuitų ordiną), Šv. Mykolo un-te Argentinoje. 1956–

Pranas Zaranka

Leonas Zaremba

58 dėstė religijotyrą ir geografiją aukštesniojoje m-loje Tacuarembo, Urugvajus. 1959 Jaunimo centro direktorius Čikagoje,IL, 1960–61 studijavo Pomfreto koledže, CT. 1964–67 kunigas Fatimos Dievo Motinos parapijoje Montevideo, Urugvajus, 1968–72 – Aušros Vartų parapijoje Montréalyje, Kanada, dėstė lituanistinėje m-loje, buvo liet. jėzuitų vienuolyno vyresnysis San Paule, Brazilija. 1977–82 JAV liet. jėzuitų provincijolas. 1990 grįžo į Lietuvą, yra Kauno kun. seminarijos dvasios vadas ir VDU kapelionas.

ZDANAVIČIŪTĖ Ramunė (g. 1958.VI.25 Vilniuje), teatrologė, žurnalistė. Žurnalisto R. M. Lapo žmona. 1981 baigė teatrologijos studijas Leningrado valst. teatro, muzikos ir kinematografijos in-te, Rusija. 1981–89 dirbo Lietuvos valst. jaunimo teatro lit. dalies redaktore. 1989–90 Lietuvos televizijoje *Telefilmo* redaktorė. 1990 atvyko į JAV. Dirba R. M. Lapo vadovaujamoje radijo stotyje *Žemė L Productions*, įv. radijo laidų redaktore Čikagoje, IL, (*Žemė, Rytmečio ekspresas, Labas rytas, Vairas, Tiltas, Pupų Dėdės pastogė* ir kt.). Rengia teminius pokalbius su politologais, rašytojais. Lietuvoje yra paskelbusi straipsnių apie teatrą (*Literatūroje ir mene, Kultūros baruose*).

ZDANYS Jonas (g. 1950.VII.30 New Britaine, CT), poetas, vertėjas. Ph. D. (1975). Lankė šeštadieninę lituanistinę m-lą. Buvo skautas, šoko tautinių šokių grupėje. Yale un-te, CT, (1972 bakalauras) ir Niujorko valst. un-te, NY, (1974 magistras) studijavo anglų lit-rą. Niujorko un-te apgynė doktoratą. 1981–98 dėstė Yale un-to Lyginamosios lit-ros katedroje, dirbo un-to administracijoje (dekano ir rektoriaus pavaduotojas), vadovavo poezijos ir vertimo teorijos bei praktikos seminarams. 1977–97 vienas *Lituanus* redaktorių. Nuo 1998 Connecticuto v-jos Aukštojo mokslo ir švietimo m-jos viceministras, tvarko v-jos aukštojo mokslo akad. reikalus. Rašo recenzijas žrn. *World Literature Today*, moksl. straipsnius, apžvalgas, dalyvauja moksl. konferencijose. Lietuvių rašytojų d-jos (nuo 1979), Amerikos vertėjų d-jos (nuo 1980), PEN klubo (nuo 1990) ir Lietuvos rašytojų s-gos (nuo 1992) narys. Dalyvau-

Jonas Zdanys

ja Connecticuto v-jos LB veikloje, 1977–79 vicepirmininkas. Išleido poezijos anglų k. rinkinius: *Voice on an Anthill* (1982), *Maine Aubade* (1990), *The Metaphysics of Wolves* (1994), *The White Bend of the River* (1994), *Priam's Daughter* (1997), *Water Light* (1997), *Lithuanian Crossing* (1999). Lietuvoje išleista eil. rinkiniai *Aušros daina* (1993 Kaune), *Dotnuvos stoty* (1999) ir *Dūmų stulpai* (2002, Jotvingių premija; abu Vilniuje). Eilėraščių išspausdinta *Poezijos pavasario* ir *Poetinio Druskininkų rudens* almanachuose. Yra išvertęs liet. poetų (L. Andriekaus, H. Radausko, A. Nykos-Niliūno ir kt.) eilėraščių, išleidęs jų kūrybos rinkinius. 1979 išleido dvikalbę antologiją *Selected Post-War Lithuanian Poetry*, 1995 antologiją *Four Poets of Lithuania* (V. P. Bložės, S. Gedos, N. Miliauskaitės, K. Platelio eil. vertimai), 2002 antologiją *Five Lithuanian Women Poets* (J. Vaičiūnaitės, D. Paulauskaitės, O. Baliukonytės, N. Miliauskaitės, J. Marcinkevičiūtės eil. vertimai).

ZDANIUS Almis (g. 1955.VI.14 Čikagoje), muzikas. Muziko J. Zdaniaus sūnus. Žurnalistiką ir muziką studijavo Columbijos valst. un-te, NY (1972–73) ir Jaresboro valst. un-te

(nuo 1973). Sukūrė kompoziciją *Kvartetas*, elektroninės muzikos kūrinių (*Menkių žvejyba*, pirmą kartą atlikta 1972 Jaunimo kongreso talentų vakare), variacijas 2 fortepijonams (1975 mokytojų konferencijoje gavo I premiją), pramoginių dainų (*Aš nežinau*, ž. A. Karvelytės; LGD pramoginės dainos konkurso III premija). 1972 pastatė A. Lloydo Weberio roko operą *Jesus Christ Superstar* (šioje roko operoje dainavo ir skambino f-nu). Dalyvauja liet. renginiuose kaip solistas ir akompaniatorius.

ZDANIUS Jonas (**Zdanavičius;** 1913.XI.1 Jurbarke – 1975.X.23 Hot Springse, AR), muzikas. Muziko A. Zdaniaus tėvas. Studijavo E. Lumenskienės Liaudies konservatorijoje (Kaune), vėliau Kauno konservatorijoje (V. Motiekaičio smuiko klasėje). Vadovavo chorams, Kauno policijos pramoginiam orkestrui, griežė Kauno radiofono orkestre. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, vadovavo Dillingeno ir Memmingeno liet. chorams. 1949 emigravo į Australiją, apsigyveno Adelaidėje. 1953 Adelaidėje subūrė lietuvių dvigubą mišrių balsų kvartetą ir jam vadovavo. Su šiuo ansambliu koncertavo Australijos valst. radiofone. Dirbdamas Australijos valstybiniame radiofone, propagavo liet. muziką. Jo diriguojamas radiofono kamerinis orkestras ir choras atliko J. Gruodžio, V. Jakubėno, A. Kačanausko, S. Šimkaus ir kitų liet. kompozitorių kūrinius. 1955 persikėlė į JAV, apsigyveno Evanstone (netoli Čikagos, IL). 1961 JAV ir Kanados liet. dainų šventės Čikagoje vienas organizatorių. 1963 JAV ir Kanados šokių šventės muzikos vadovas, šokiams griežusio simfoninio orkestro dirigentas. 1955–64 Evanstone dirbo *Summy-Birchard* natų leidykloje. 1964 įsteigė savo autografavimo įmonę. Kaune sukūrė 2 liaudies melodijų pynes ir maršą *intermezzo* pučiamųjų orkestrui, dainų mišriam chorui, harmonizavo liet. liaudies dainų. Vokietijoje sukūrė kūrinių chorui (kantatos *De profundis* giesmė), parengė rinkinį *Dainos skautiškajam jaunimui*. Australijoje parengė liet. liaudies žaidimų ir šokių rinkinį *Suk į ratą* (išleido Kultūros fondas); užrašė >100 liaudies melodijų. Redagavo P. Jatulio giesmyno *Mūsų giesmės* muz. dalį (giesmynas vartojamas Australijos ir Kanados liet. bažnyčiose). Sukūrė variacijas smuikui ir fortepijonui. JAV (nuo 1955) sukūrė *Tautosakines bagateles* fortepijonui (išleido J. Karvelis), *Batsiuvėlį* vyrų chorui, *Mergaitę* mišriam chorui (išleido *Muzikos žinios*). Sukūrė N. Rimskio-Korsakovo operos baleto *Mlada* ir S. Lazzario liet. buitinės operos *Le Sauteriot* šokių parafrazes smuikui ir fortepijonui. Parašė straipsnių apie muziką.

Jonas Zdanius

ZEIKUS Liudas (slap. **Ledėnas;** 1900.IX.26 Parausiuose, Vilkaviškio aps. – 1962.IX.7 Cicero, IL), sportininkas, rašytojas. Mokėsi Marijampolės g-joje, baigė suaugusiųjų g-ją Kaune. VDU studijavo Hum. mokslų f-te. Baigęs buhalterijos ir stenografijos kursus, dirbo Seimo stenografu, vėliau Vidaus reikalų m-joje buhalteriu. Vienas pirmųjų Lietuvoje pradėjo kultivuoti dailųjį čiuožimą, dalyvavo dailiojo čiuožimo tarpt. čempionatuose. Pasitraukė į Vakarus. JAV išleido poemą *Minijanas* (1952), romaną apie lietuvių gyvenimą JAV *Laiptai į tolumas* (1954).

ZELBIENĖ Bronė (**Sviderskaitė;** 1916 Jurbarke – 1981 St. Peterburge, FL), gydytoja odontologė. 1941 Kaune baigė VDU Odontologijos

f-tą. Priklausė studentų medikų korp. *Gaja*. 1942–44 Jurbarke vertėsi privačia dantų gydytojos praktika. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1949 atvyko į JAV. Iowos valst. un-te studijavo odontologiją ir, išlaikiusi valst. egzaminus, 1956–71 dirbo privačiai. 1971 persikėlė į St. Peterburgą. Priklausė LB ir Lietuvių klubui.

ZENKUS Algirdas Leonardas (g. 1920.X.1 Čikagoje, IL), aktorius, visuomenininkas. 1930 įstojo į LSS, 1938 į LŠS. 1941 baigė g-ją Kaune. 1940–44 pogrindyje veikė Lietuvos laisvės kovotojų s-goje, dalyvavo 1941 Birželio sukilime Kaune. 1942–44 aktorinio meno mokėsi Kauno teatro dramos studijoje, dalyvavo šio teatro spektakliuose. Pasitraukęs iš Lietuvos, 1945–47 Vokietijoje dirbo UNRRA. Apsigyvenęs JAV, 1947 vaidino ir režisavo scenos vaizdelius Niujorke, NY. 1948–52 tarnavo JAV kariuomenėje, dalyvavo Korėjos kare (apdovanotas Bronzos žvaigžde ir kt. žymenimis). 1953–57 dirbo dizaineriu b-vėje *General Motors* Lindene, NJ. 1953 Elizabethe, NJ, įsteigė ALTS skyrių, buvo v-bos narys ir pirmininkas. Persikėlęs į Worcesterį, MA, dalyvavo meno mėgėjų ratelyje, 1958 buvo jo meno vadovas. Nuo 1960 liet. klubo Worcesteryje v-bos narys. 1968 baigė Worcesterio technikos in-tą. 1968–86 dirbo dizaineriu b-vėje *Morgan Contraction*. 1971 įsteigė LŠS kuopą Worcesteryje, buvo ilgametis Trakų rinktinės vadas N. Anglijoje. Nuo 1975 Lietuvių karo veteranų s-gos *Ramovė* v-bos narys. Amerikos legiono Websteryje, MA, garbės narys. Spaudoje (Lietuvoje *Mokslo dienose*, JAV *Vienybėje*, *Karyje* ir kt.) paskelbė eilėraščių, atsiminimų apie Korėjos karą. Apdovanotas LŠS Žvaigždės medaliu ir ordinu. 1993 Kaune suteiktas LŠS Garbės šaulio vardas.

ZIMONTAS Antanas (1882.X.10 Paraudžio viensėdyje, Kražių vls., Raseinių aps. – 1966 Floridoje), gydytojas odontologas, visuom. veikėjas. 1900 atvyko į JAV. 1907 Čikagoje, IL, baigė Ilinojaus un-to Med. m-lą ir iki 1954 vertėsi privačia dantų gydytojo praktika. Vėliau persikėlė į Floridą. Buvo aktyvus ALDD ir SLA narys, *Tėvynės mylėtojų* d-jos centro pirmininkas (1914–20), vienas *Sandaros* steigėjų ir jos centro pirmininkas (1925). I pasaul. karo metais ir vėliau rėmė Lietuvos nepriklausomybės atstatymą, buvo pirmasis BALFo ir Nepriklausomybės fondo iždininkas. Rašė į *Vienybę lietuvninkų*, *Lietuvą*, *Sandarą*. Apdovanotas Gedimino ordinu (1938).

Algirdas Leonardas Zenkus

Antanas Zimontas

ZOBARSKAITĖ Nijolė (g. 1937.II.13 Kaune), filologė, vertėja. 1947 atvyko į JAV. Studijavo Niujorko Šv. Jono un-te (bakalaurė) ir Columbijos un-te (magistrė). Šv. Jono un-te dėstė anglų k. ir amer. lit-rą. Į anglų k. išvertė Afrikos tautų, eskimų pasakų, A. Vaičiulaičio, V. Ramono, J. Gliaudos, J. Kralikausko ir kt. novelių.

ZOBARSKAS Stepas (1911.I.30 Pamaleišyje, Anykščių vls. – 1984.VI.9 Woodhavene, NY), rašytojas, vertėjas, leidėjas. Mokėsi Rokiškio g-joje. 1936–39 studijavo Paryžiuje. Dirbo Švietimo m-jos Knygų leidimo k-joje, žurnaluose *Šviesos keliai* (1930–34 red. pavaduotojas) ir *Žiburėlis* (1934–44 redaktorius). Kartu su kitais parengė pr. m-loms vadovėlį *Aušrelė* (6 d., 1935). 1934–44 buvo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus v-bos narys, 1936–40 Jaunimo Raudonojo Kryžiaus direktorius, 1938–39 Lietuvos atstovas prie Raudonojo Kryžiaus lygos Paryžiuje. 1933 išleido eil. rink. *Mano tėviškė* ir novelių vaikams kn. *Gerasis aitvaras* (II leid. 1939). Daugiausia kūrė psichol. noveles ir apysakas jaunimui. Išleido noveles ir novelių rinkinius: *Ganyklų vaikai* (1934, premijuotas, II leid. 1939, III papildytas leid. 1948 Tübingene), *Anapus miško* (1935), *Paukščio likimas* (1937, II leid. *Paukščiai ir žmonės* 1940), *Brolių ieškotoja* (stilizuota pasaka, 1938, II leid. 1947 Tübingene), *Moters stiprybė* (1938), *Pabėgėlis* (1939, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus premija), *Per šaltį ir vėją* (1940, II leid. 1948 Tübingene, III leid. 1989 Vilniuje), *Arti žemės* (1943). Kūrybai būdinga psichologiškumas, vaiko ir jaunuolio pasaulio pažinimas, ryškūs kaimo žmonių paveikslai, žemės poetizavimas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Filologijos studijas tęsė Heidelbergo un-te, parašė kūrinėlius vaikams *Riestaūsio sūnus* (1947), *Gandras ir gandrytė* (1946), išleido apysakų rinktinę *Savame krašte* (1946). Nuo 1949 gyveno JAV. 1949–52 *US Committee for the Care of European Children* patarėjas. 1949–50 Niujorko un-te studijavo anglų kalbą. 1951–54 su J. Aisčiu redagavo lit-ros metraštį *Gabija*, kelių lit. leidinių anglų kalba redaktorius. Niujorke įsteigė knygų leidyklą *Manylands* (vėliau – *Manyland Books*), išleido daug liet. rašytojų kūrinių vertimų į anglų kalbą. 1956 redagavo žurnalą vaikams *Eglutė*. Į liet. kalbą išvertė M. de Unamuno, K. Hamsuno, G. de Maupassant'o ir kt. rašytojų kūrinių. Savo kūrinių išleido vok. ir anglų kalbomis, vertimų yra paskelbta amer. antologijose.

ZOTOVAS Aleksas (1921.II.11 Voroneže, Rusija–1998.V.24 St. Pete Beache, FL), gydytojas, meno kolekcininkas. Tapytojos, visuome-

Stepas Zobarskas

Aleksas Zotovas

ninkės R. Zotovienės vyras, gydytojos terapeutės A. Zotovas tėvas. 1938–44 VDU studijavo mediciną. 1944 baigęs un-tą, pradėjo dirbti ordinatoriumi jo Odos ir veneros ligų katedroje. 1944 pasitraukė į Vakarus. Iš pradžių dirbo Vienoje. Karui baigiantis, 1945 nuvyko į Šveicariją ir įsidarbino gydytoju Tuberkuliozės ligoninėje netoli Züricho. 1947 išvyko į Argentiną. 1950–55 dirbo Cordobos ligoninėje ir vedė praktikos darbus Cordobos un-to studentams. Paskelbė moksl. darbų, išleido kn. *Alergia y Tuberculosis*. Susidomėjęs radiologija, 1959 atvyko į Clevelandą, OH, ir įsidarbino ligoninėje. 1961–64 atliko radiologijos rezidentūrą Cooko rj. ligoninėje Čikagoje, IL. Išlaikęs egzaminus ir gavęs praktikos teises, dirbo gydytoju radiologu Michigano valstijos ligoninėse, vertėsi priv. praktika. 1982 surengė Lietuvos dailininkų kūrybos parodą. Rašė eilėraščius. Vilniuje išleista dainų rinkinys su natomis *Buvau per arti – negirdėjau* (1997; A. Jurgučio muzika), eilėraščių, dainų ir epigramų rinkinys *Be ornamentų* (1999).

ZOTOVAS Andreja (**Zotovaitė;** g. 1963.II.26 Čikagoje, IL), gydytoja terapeutė. Tapytojos R. Zotovienės ir gydytojo A. Zotovo duktė. 1989 baigė Amerikos un-to Karibų med. m-lą. Stažavo ir specializavosi Šv. Juozapo ir Ilinojaus un-to ligoninėse Čikagoje.

ZOTOVIENĖ Rimgailė (**Jonynaitė, Zotovas;** g. 1924.X.14 Piečiškiuose, Žvirgždaičių vls., Šakių aps.), tapytoja, visuomenininkė. Agronomo, visuom. veikėjo Z. Jonyno duktė, gydytojos A. Zotovas motina. Baigusi Kauno V g-ją, mokėsi D. Nasvytytės ritminės gimnastikos studijoje Kaune. 1942–43 VDU studijavo farmaciją. 1944 baigė Kūno kultūros mokytojų kursus Vilniuje. Farmacijos studijas tęsė J. W. Geothe un-te Frankfurte prie Maino. Pasitraukusi į Vokietiją, Hanau stovykloje subūrė tautinių šokių grupę ir jai vadovavo. 1947 apsigyveno JAV. 1953–55 dailę studijavo Čikagos dailės in-te, IL, studijas tęsė kitose dailės m-lose; privačiai studijavo pas prof. W. Greeną ir savo dėdę V. K. Jonyną. 10 metų dirbo chemike *Diversey* korporacijoje. 20 metų vadovavo tautinių šokių grupėms Philadelphijoje, PA, Detroite, MI,

Rimgailė Zotovienė

Čikagoje (dirbo tautinių šokių mokytoja Aukštojoje lituanistinėje m-loje). 1954–63 Tautinių šokių in-to v-bos narė. Kn. *Mūsų šokiai* (1962) viena autorių. Aliejaus, akvarelės, akrilo technika sukūrė peizažų, natiurmortų, portretų. Surengė 21 individualią parodą Clevelande, OH, Čikagoje, Niujorke, Philadelphijoje, Detroite, St. Petersburge, VA, Juno Beache, Orlando, North Palm Beache, visi trys FL, Lietuvoje (Vilniuje, Marijampolėje). Pelnė apdovanojimų: amerikiečių dailininkų parodose – 1975, 1976, 1978, 1979 ir 1990 už aliejinės tapybos paveikslus, 1987 ir 1990 – už akvareles, 1984, 1987 liet. dailininkų kūrybos parodose – už akvareles *Gamtos paslaptys* ir *Audra*. Savo kūrinių yra padovanojusi Lietuvos dailės muziejui (5), Marijampolės centr. b-kai (14). Dalyvauja visuom. veikloje ir liet. kultūriniame gyvenime: yra Juno Beacho miesto Meno k-to narė, Lighthouse, FL, galerijos profesionalių dailininkų s-gos narė, Lietuvos konsulato Palm Beache, FL, meno konsultantė, Lietuvių kultūros skyriaus, įst. 1982 Lake Northo, FL, miesto ist. muziejuje, įgaliotinė ir liet. skyriaus v-bos pirmininkė. JAV LB Detroite ir Palm Beache v-bų

narė, Akademinio skautų sąjūdžio v-bos narė ir rėmėja, *Dukterų* d-jos Juno Beache įkūrėja ir pirmoji pirmininkė.

ZUBAVIČIENĖ Ona (**Gailiūtė**; 1921.IV.26 Andriejave, Kretingos aps. – 1982.XII.23 Sunny Hillse, FL), dainininkė (mecosopranas). Baigė *Saulės* g-ją Švėkšnoje. Studijavo Kauno konservatorijoje (pas V. Grigaitienę). Pasitraukusi į Vokietiją, studijas tęsė Bad Worishofene (pas F. Pfister). Vėliau apsigyveno JAV. Dainavimą toliau studijavo pas S. Volani-Končienę. Koncertavo Niujorko, NY, apylinkėse. Surengė solo koncertus *Judson Halle* (1970) ir *Carnegie Recital Halle* (1972). Buvo *Muzikos žinių* bendradarbė.

ZUBINAS Feliksas (1904.II.16 Buknaičiuose, Mažeikių vls. ir aps. – 1996.VII.22 Čikagoje, IL), gydytojas. 1926–27 Mažeikių aps. pavasarininkų v-bos pirmininkas. 1927 baigė Mažeikių g-ją, 1934 – VDU. Un-te su kitais įkūrė ateitininkų korp. *Gaja*, 1929–30 buvo studentų medikų d-jos vicepirmininkas, 1929–31 VDU Garbės teisme Med. f-to atstovas. 1935–38 specializavosi Panevėžio ligoninės Chirurgijos skyriuje. 1939–44 Zarasų aps. ligoninės chirurgas ir direktorius. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, iki 1945 dirbo Dresdeno ligoninės Chirurgijos skyriuje. 1945–48 Rosenheimo stovyklos ligoninės chirurgas ir direktorius. 1948–59 gydytojas Venesueloje. 1959 apsigyveno JAV. Iki 1960 stažavo Šv. Bernardo ligoninėje Čikagoje, IL. 1961–69 dirbo Čikagos ligoninėje, 1969–78 Quincy, IL, Veteranų ligoninėje.

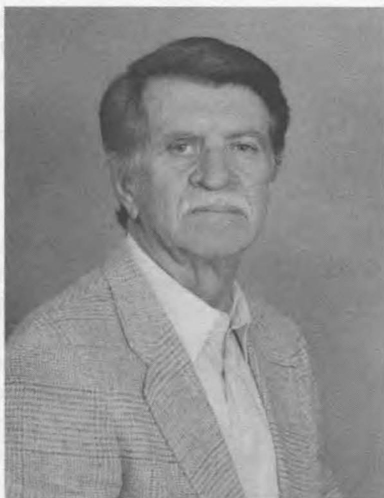
ZUBKUS Juozas (1898.III.19 Radviliškyje – 1953.X.26 Čikagoje, IL), gydytojas. Medicinos daktaras (1933). Su tėvais pasitraukęs į Rusiją, Sankt Peterburge lankė g-ją, 1919 ją baigė Romnuose (Ukraina). Grįžęs į Lietuvą, Kaune Lietuvos un-te studijavo mediciną, nuo 1925 buvo jo Med. f-to Fiziologijos katedros asistentas. 1928 gavęs gydytojo diplomą, dirbo Ausų, nosies ir gerklės ligų katedroje. Apgynė disertaciją *Vaikų Waldeyerio žiedas ir jo kitimai*; doc. (1934), nuo 1939 laikinai ėjo profesoriaus pareigas. 1943–44 buvo VDU prorektorius. Pasitraukęs į Vokietiją, buvo Pabaltijo un-to Hamburge-Pinneberge Med. f-to prodekanas, vėliau dirbo Hanau pabėgėlių stovykloje. 1948 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje. Priklausė korp. *Neo-Lithuania*, įv. profesinėms gydytojų d-joms, buvo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus v-bos narys. Bendradarbiavo Lietuvos ir užsienio med. spaudoje.

Feliksas Zubinas

Juozas Zubkus

Sigitas Zubkus

ZUBKUS Sigitas (g. 1930.VI.22 Kaune), architektas. Mokėsi Kauno *Aušros* g-joje. Pasitraukęs į Vokietiją, baigė Hanau liet. g-ją. Nuo 1948 gyvena JAV. 1956 archit-ros studijas Ilinojaus un-te baigė bakalauro laipsniu. 1958 gavo teisę verstis archit. praktika Ilinojaus valstijoje, nuo 1968 ir kitose valstijose. 1958–60 turėjo archit-ros b-vę *S. Zubkus and Associates*, 1960–82 buvo b-vės *Zubkus, Žemaitis and Associates* Vašingtone, DC, dalininkas, vadovas (b-vės skyriai Los Angeles, CA, Tucsone, AZ, Teherane, Iranas). Šios b-vės parengė įv. prekybinių, adm. pastatų, gyv. namų projektų. Nuo 1982 užsiima žemės planavimu, parengimu statyboms, nekilnojamojo turto valdymu, gyv. namų projektavimu. Yra b-vės *Zubkus and Associates Architects and Planners* vadovas. Aktyviai dalyvavo sporto klubo *Perkūnas* veikloje, buvo krepšininkas ir lengvaatletis; sporto klubo *Lithuanica* vienas steigėjų, pirmasis pirmininkas. JAV LB narys (1960–62 Vašingtone, DC, v-bos pirmininkas).

ZUBRICKAS Juozas (1896.V.22 Turčinuose, Būblelių vls., Šakių aps. – 1976 JAV), gydytojas. Mokėsi Vilkaviškio g-joje, jai persikėlus į Rusiją – Voroneže, g-ją baigė 1918. Grįžęs į Lietuvą buvo Vilkaviškio aps. darbo ir socialinės apsaugos inspektorius. Šakiuose organizavo šaulius ir pavasarininkus, dalyvavo krikščionių demokratų partijos veikloje. 1929 baigė Berlyno un-to Med. f-tą. Kybartuose vertėsi privačia gydytojo praktika, kartu buvo ir miesto gydytojas, Kybartų sporto klubo *Sveikata* pirmininkas ir mecenatas (1934–42). 1941 bolševikų kalintas Kaune. 1944 pasitraukė į V. Europą, iš ten atvyko į JAV. Nuo 1951 dirbo gydytoju Kankakee ligoninėje, IL.

ZUJUS Aleksandras (g. 1907.I.16 Ostrówo aps., Lomžos gub.), matematikas, šachmatininkas. 1921 su tėvais grįžo į Lietuvą. 1924 baigė Marijampolės realinę g-ją, 1932 – VDU Matematikos-gamtos f-tą. Dėstė matematiką Aukštadvario, Linkuvos ir kt. g-jose. Pasitraukęs iš Lietuvos, 1945–48 dirbo Ravensburgo liet. g-joje Vokietijoje. Apsigyvenęs JAV, dirbo dienraštyje *Naujienos*, trejus metus dėstė matematiką *Auroros* koledžo, IL, kursuose, vėliau – Ilinojaus un-te Čikagoje, IL. Reiškėsi kaip šachmatininkas: Marijampolės pirmenybėse užėmė II vietą. 1946–48 Ravensburge subūrė didžiausią Vokietijoje liet. šachmatininkų komandą, JAV buvo aktyvus šachmatininkas, JAV ekspertų klasės žaidėjas.

ZUJUS Matas (1892.VIII.14 Čiudiškiuose, Klebiškio vls., Marijampolės aps. – 1979.II.19 Wilkes-Barre, PA), žurnalistas, visuomenininkas. Mokėsi Prienuose ir Seinuose, buvo slaptos moksleivių org-jos sekretorius, platino draudžiamą liet. spaudą. Nuo 1911 bendradarbiavo spaudoje (*Šaltinyje, Viltyje*). 1913 išlaikė egzaminus į Sankt Peterburgo kunigų seminariją, bet rusų valdžios buvo nepriimtas kaip režimui nepatikimas. Nuo 1913 gyveno JAV. Studijavo Valparaiso un-te, IN. 1914–15 *Draugo* redakcijos narys, 1915 *Kataliko* antrasis redaktorius. 1916–20 ir 1924–25 *Vyties* redaktorius. Prisidėjo prie bendrojo lavinimo vakarinių kursų liet. jaunimui organizavimo, talentingų jaunuolių rėmimo fondo Čikagoje, IL, įsteigimo. Nuo 1920 Vyčių s-gos garbės narys. 1920 grįžo į Lietuvą, baigė Karo m-lą Kaune, nuo 1921 dirbo *Kario* redakcijoje. Grįžęs į JAV, nuo 1926 redagavo *Garsą*. JAV aktyviai dalyvavo ALRKF veikloje: buvo fed-jos centro v-bos narys, daugelio seimų sekretorius.

1945–60 BALFo direktorius ir Kontrolės k-jos narys, 1948 BALFo seimo pirmininkas. Apdovanotas LŠS Žvaigždės ordinu (1938).

ZUMMER Anthony S. (g. 1929.IV.1 Kankakee, IL), teisininkas (advokatas). Ph. D. (1956). 1950 Purdue un-te, West Lafayette, IN, įgijo tiksliųjų mokslų bakalauro, 1956 George Washingtono un-te Vašingtone, DC – teisės mokslų daktaro laipsnį, 1959 Johno Marshallo teisės m-loje, IL – patentų teisės magistro laipsnį. Teisininkų kontoros *Palmatier and Zummer* Čikagoje, IL, bendrasavininkis. 1974–77 Ilinojaus teisininkų asociacijos leidinio *Patent, Trademark and Copyright Newsletter* redaktorius. 1976–77 Ilinojaus inžinierių d-jos prezidentas. 1980–81 Čikagos lit-ros klubo prezidentas. 1989–95 Ilinojaus viešosios b-kos Kenilwortho apygardos v-bos prezidentas.

ZUNDĖ Pranas (g. 1923.XI.26 Kaune), inžinierius. Ph. D. (1968). 1940 Kaune baigė jėzuitų g-ją. Iki 1944 VDU studijavo mechanikos inžineriją. Pasitraukęs į Vokietiją, studijas tęsė Hannoverio technologijos in-te; 1947 gavo inžinieriaus diplomą. Dalyvavo liet. visuom. veikloje. 1949–56 Vokietijos LB Krašto v-bos pirmininkas (v-bos rūpesčiu buvo įsteigta ir išlaikoma Vasario 16-osios g-ja), 1949–60 tarybos narys. VLIKo narys. 1960 persikėlė į JAV. 1960–64 statybos b-vės *Zunde, Ribokas and Co.* Falls Churche, VA, prezidentas. 1961–65 dar dirbo b-vėje *Documentation* Bethesdoje, MD, parengė studiją apie informacijos procesų automatizavimą. 1963 PLB seime Toronto atstovas. 1965 George Washingtono un-te Vašingtone, DC, gavo sistemų analizės magistro laipsnį. Nuo 1968 dirbo Georgijos technologijos in-te Atlantoje mokslo darbuotoju ir dėstytoju; šiame un-te įgijo daktaro laipsnį (pramonės ir sistemų inžinerija). 1968–78 to paties un-to asocijuotas profesorius, profesorius (1972). 1975 gavęs Fulbrighto profesoriaus stipendiją, skaitė paskaitas Vienos un-te. Dar dirbo vizituojančiu profesoriumi: 1976 Simóno Bolívaro un-te Caracase, Venesuela, 1981 Johanneso Keplerio un-te Linze, Austrija. 1980 vadovavo JAV informatikos mokslininkų delegacijai Indijoje. 1988 ir 1989 dirbo Lietuvos

Pranas Zunde

MA. 1989 VDU Atkuriamojo senato narys. Konsultuoja JT, JAV valst. įstaigas ir privačias b-ves. Daugelio moksl. tyrimų programų dalyvis. Parašė knygų, moksl. studijų: *Die Landwirtschaft Sowjetlitauens* (1962), *Lithuania – Portrait of a Nation* (1965, su kitais), *National Science Information Systems of Eastern Europe* (1972), *Empirical Foundations of Information and Software Sciences* (1986, su J. Rasmussenu). Redagavo kn. *Information Utilities* (1974). Žrn. *International Journal of General Systems* redakcinės kolegijos narys. Paskelbė >80 moksl. straipsnių JAV ir kitų šalių spaudoje. Dalyvavo MKS: 1969, 1973 ir 1977 skaitė pranešimus, 1981 buvo programos k-to pirmininkas. *Aidų, Europos lietuvio, Vairo, Commentationes Balticae, Osteuropa,* LE bendradarbis. Priklauso Amerikos informacijos mokslo, Amerikos semiotikos, AABS, *Sigma Xi* d-joms.

ZURIS Jonas T. (1898.V.25 Pittstone, PA – 1972.X.7 Čikagoje, IL), teisininkas, visuom. veikėjas. Mokėsi Collinsville, IL. Nuo 1917 tarnavo JAV kariuomenės aviacijoje. Po I pasaul. karo studijavo De Paulo un-te ir Kento koledže Čikagoje. 1925 įgijęs teisės bakalauro laipsnį, vertėsi advokato praktika, buvo lietuvių

statybos ir paskolų b-vių teisės patarėjas. 1936 išrinktas teisėju (pirmasis iš lietuvių) Čikagoje ir teisėjavo iki 1952. Dalyvavo Lietuvos vyčių, vėliau ir Kolumbo vyčių, Lietuvių teisininkų s-gos (buvo pirmininkas) veikloje, priklausė Dariaus ir Girėno JAV legiono postui. Vienas Lietuvių prekybos rūmų Čikagoje iniciatorių (1936–37 pirmininkas). 1936 subūrė Lietuvių amerikiečių olimpinį k-tą, buvo jo pirmininkas. 1940 vadovavo liet. delegacijai, kuri lankėsi pas JAV prezidentą F. D. Rooseveltą (dėl Lietuvos įjungimo į Sov. Sąjungą nepripažinimo). Bendradarbiavo spaudoje (*Drauge, Sandaroje, Naujienose*).

Ž

ŽADEIKIS Jonas (1916.V.24 Daugėnuose, Užvenčio vls., Šiaulių aps. – 1993.III.17 Čikagoje, IL), visuomenininkas. Pedagogo Juozo Žadeikio brolis. Baigė Raseinių g-ją. Buvo ateitininkų kuopos pirmininkas. Studijavo Šiaulių prekybos in-te, agronomiją Pisoje, Italija. Persikėlęs į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Buvo JAV LB apyl. pirmininkas, BALFo v-bos, ateitininkų sendraugių centro v-bos narys, moksleivių ateitininkų s-gos centro v-bos pirmininkas. *Ateities spindulių, Ateities, Draugo, XX amžiaus* bendradarbis. Ilgametis *Draugo* sk. *Iš ateitininkų gyvenimo* redaktorius.

ŽADEIKIS Juozas (g. 1918.VII.18 Daugėnuose, Užvenčio vls., Šiaulių aps.), pedagogas, visuomenininkas. Visuomenininko Jono Žadeikio brolis. 1931 baigė Užvenčio pr. m-lą, 1939 – Raseinių g-ją. 1939–40 Paežerių, 1940–43 Okainių pr. m-lų mokytojas. Bemokytojaudamas gavo mokytojo diplomą. 1943–44 Kolainių pr. m-los vedėjas. Priklausė ateitininkų, šaulių org-joms. 1944 pasitraukė į Rytprūsius. 1945 atvykęs į Daniją, buvo liet. pabėgėlių sto-

Juozas Žadeikis

vyklos k-to narys, kult. ir visuom. veiklos dalyvis bei rėmėjas. Persikėlęs į Kanadą, veikė LB, Prisikėlimo parapijos org-jose, Lietuvių filatelistų d-joje. Vėliau apsigyveno JAV. Dalyvauja JAV LB (buvo Brighton Parko apyl., Čikagos, IL, dalis, v-bos narys), BALFo veikloje, priklauso Lietuvos vyčiams, Lietuvių filatelistų d-jai. Bendradarbiauja *Lietuvos kronikoje*.

ŽADEIKIS Povilas (1887.III.26 Parešketyje, Varnių vls., Telšių aps. – 1957.V.11 Vašingtone, DC), diplomatas. Lietuvos kariuomenės pulkininkas leitenantas (1923). 1903 baigė prog-ją Palangoje, 1907 – g-ją Mintaujoje, Latvija, 1912 – Sankt Peterburgo un-to, Rusija, Fizikos ir matematikos f-to Chemijos skyrių. Besimokydamas un-te, bendradarbiavo *Vilniaus žiniose, Aušrinėje*. Prieš ir per I pasaul. karą tarnavo Rusijos kariuomenėje: Kauno ir Gardino daliniuose, Kaukaze, 28-ojo korpuso Radijo susisiekimo skyriaus viršininkas Serpuchove (netoli Maskvos); poručikas. Dalyvavo kovose su Vokietijos kariuomene prie Dubysos (apdovanotas Šv. Onos ir Šv. Stanislovo ordinais). Vėliau, pasitraukęs iš kariuomenės, buvo Lietuvos Tarybos Repatriacijos k-to sekretorius Sankt Peterburge. 1918 pab. Rusijos

Povilas Žadeikis

ypatingosios k-jos buvo suimtas, kalintas. 1918 pab. grįžo į Lietuvą, gyveno Vilniuje. 1919 persikėlė į Kauną, stojo į Lietuvos kariuomenę, jo iniciatyva įkurtas Elektrotechnikos batalionas. 1919.VIII–X ėjo krašto apsaugos ministro pareigas. 1920–21 Lietuvos misijos narys, vicepirmininkas, kar. įgaliotinis JAV, vėliau Lietuvos kar. misijos narys Prancūzijoje. 1921–23 Karo technikos štabo viršininkas. Nuo 1923 pab. dirbo diplomatinį darbą: 1924–28 Lietuvos pirmasis konsulas Čikagoje, IL, 1928–35 Lietuvos gen. konsulas Niujorke, NY, nuo 1935 Lietuvos nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliotasis ministras Vašingtone. Per II pasaul. karą Sov. Sąjungai aneksavus Lietuvą, atsisakė atstovauti J. Paleckio vyriausyvei ir tęsė tarnybą kaip teisėtas nepriklausomos Lietuvos Respublikos atstovas. Dalyvavo Lietuvos diplomatinės tarnybos atstovų suvažiavimuose Paryžiuje (1947) ir Londone (1952). Veikė VLIKe, ALTe, kitose išsivadavimo org-jose. Dėl SSRS įvykdytos Lietuvos okupacijos ir jos padarinių įteikė memorandumų JAV bei kitų šalių vyriausybėms, informavo JAV spaudą apie padėtį Lietuvoje. Parašė knygas ir studijas: *Su Lietuva ar prie Lenkijos* (1921), *Moderninė karo inžinerija Prancūzijoje* (1923), *Introducing Lithuania* (1930, II leid. 1933), *An Aspect of the Lithuanian Record of Independence* (1944). Apdovanotas Vytauto Didžiojo III laipsnio ordinu (1930).

ŽADEIKIS Stasys (g. 1920.V.20 Parešketyje, Telšių aps.), teisininkas. 1940 baigė g-ją Skuode. Pasitraukęs į Vakarus, 1949 Pabaltijo un-te Vokietijoje baigė teisės studijas. 1949 atvyko į JAV. 1949–60 tarnavo Lietuvos pasiuntinybėje Vašingtone, DC. Vėliau persikėlė į Niujorką, NY, dirbo banke.

ŽADVYDAS Osvaldas (g. 1903.IV.12 Mažeikiuose), žurnalistas, visuom. veikėjas. Pedagogės, visuom. veikėjos S. G. Žadvydienės vyras. 1924 baigė Mažeikių prog-ją, 1927 – Karo m-lą Kaune (gavo leitenanto laipsnį). 1928–30 VDU Hum. mokslų f-te studijavo istoriją. Veikė LŠS: 1935–36 Klaipėdos rinktinės Šilutės aps. kuopos vadas, 1936–40 Kretingos rinktinės vado padėjėjas. 1936 baigė kariuomenės ugniagesių instruktorių kursus (kapitonas); 1936–40 Lietuvos ugniagesių s-gos tarybos narys. Sovietų atleistas iš kariuomenės, mokytojavo Darbėnų pr. m-loje; suorganizavo Kretingos šaulių pogrindį, jam vadovavo. 1941 sovietų suimtas kalėjo Kauno ir

Osvaldas Žadvydas

Minsko kalėjimuose; pabėgo iš Červenės, Baltarusija, žudynių. 1941 Lietuvos laikinosios vyriausybės paskirtas Kretingos aps. viršininku; buvo šios apskrities LAF *Geležinio vilko* būrio vadas. Vėliau veikė pogrindyje. Su kitais įkūrė Vietinės rinktinės Kretingos aps. komendantūrą, buvo jos raštvedys, ūkio vedėjas, vėliau komendantas. Vokiečiams rinktinę likvidavus, slapstėsi. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–49 Lietuvos Raudonojo kryžiaus Dillingeno sk. pirmininkas. 1949 persikėlė į JAV. 1950 su kitais įsteigė Liet. karių veteranų s-gos *Ramovė* Niujorko skyrių, 1964–68 buvo šios s-gos Los Angeles, CA, sk. v-bos narys. Dalyvavo JAV LB (1951 Melrose Parko, IL, sk. vicepirmininkas), ALTo (1968–69 Los Angeles sk. iždininkas), LŠS (1964 Los Angeles įsteigė J. Daumanto šaulių kuopą, iki 1973 jai vadovavo) veikloje. Priklausė Liet. žurnalistų s-gai (nuo 1953). Parašė atsiminimų (išsp. Z. Raulinaičio sudarytame leidinyje *Dokumentai Lietuvos Vietinės rinktinės istorijai*), ist. apžvalgų. Bendradarbiavo *Karyje, Drauge, Tėviškės žiburiuose, Tautos gyvybėje, Laisvoje Lietuvoje, Lietuvių balse*, LE. Talkino B. Kvikliui rengiant kn. *Mūsų Lietuva*, P. Petrušaičiui – *Nepriklausoma Lietuva*, pateikė atsiminimų knygai *Lietuva bolševikų okupacijoje* (1979). LŠS Gedimino kuopos garbės šaulys, Liet. karių veteranų s-gos garbės narys.

ŽADVYDIENĖ Stasė Genovaitė (**Svečiulytė;** 1905.IX.12 Kapčiūnuose, Klovainių vls., Šiaulių aps. – 1983.I.13 Rancho Mirage, CA), pedagogė, visuom. veikėja. Žurnalisto, visuom. veikėjo O. Žadvydo žmona. 1922 baigė Rozalimo m-lą. Lankė mokytojų kursus Marijampolėje (įgijo mokytojos cenzą), baigė fiz. lavinimo kursus Kaune. 1922–41 mokytojavo Kavolių, Pašaltuonio, N. Įpilties m-lose. Veikė LŠS ir Jaunųjų ūkininkų s-goje. Pašaltuonyje suorganizavo šaulių būrio pučiamųjų orkestrą, dramos mėgėjų būrelį (pastatė 7 vaidinimus), pastatydino mūrinę 2 aukštų pr. m-lą (1936). Sovietams okupavus Lietuvą, 1940–41 platino LAF atsišaukimus, palaikė ryšį su pogrindininkais, tiekė Birželio sukilėliams ginklus. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1946–49 Lietuvos Raudonojo kryžiaus Dillingeno sk. k-to narė. 1949 persikėlė į JAV. Padėjo BALFui rinkti lėšas. 1964 su kitais suorganizavo J. Daumanto šaulių kuopą, 1964–73 vadovavo šaulių moterų kuopai. 1976–82 prižiūrėjo Oregono valstijos federalinės miškų urėdijos parkus; pelnė padėkų.

Stasė Genovaitė Žadvydienė

ŽALKAUSKAS Antanas (1923.I.1 Putiliškėse, Raguvos vls., Panevėžio aps. – 1996.I.21 Warene, MI), dailininkas. 1942 baigęs Panevėžio g-ją, įstojo į Vilniaus dailės akademiją. Pasitraukęs į Vokietiją, iki 1948 dailės studijas tęsė Müncheno UNRRA un-te. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Detroite, MI. Dirbo *General Motors* b-vėje automobilių dizaineriu. Dirbdamas dailės studijas tęsė Wayne valst. un-to, MI, Menų ir amatų m-loje. Jaunystėje tapė, vėliau drožė medžio skulptūras. Išėjęs į pensiją, gyveno Sunny Hillse, FL.

ŽALKAUSKAS Karolis (1892.V.29 Šukionių dvare, Pakruojo vls., Šiaulių aps. – 1961.IX.16 Vašingtone, DC), teisininkas, visuom. veikėjas. 1911 baigė Mintaujos g-ją, Latvija, 1916 teisės studijas Maskvos un-te. Dalyvavo liet. studentų veikloje. 1916 pašauktas į Rusijos kariuomenę. Baigęs Aleksiejaus karo m-lą, 1916 buvo

Karolis Žalkauskas

pasiųstas į Petropavlovsko tvirtovę V. Sibire. Vėliau tarnavo Tobolske. Po bolševikų perversmo buvo suimtas, grėsė sušaudymas, bet palankūs kareiviai padėjo pabėgti. Dirbo antibolševikinių armijų štabuose. 1919 grįžo į Lietuvą ir stojo į Lietuvos kariuomenę. Iki 1923 tarnavo kariuomenės teismo prokuroro padėjėju, pakeltas majoru. 1922 įstojo į Valstiečių liaudininkų s-gą. 1923.VI–1924 vidaus reikalų ministras. 1924–26 ir 1928–38 Vyriausiojo tribunolo prokuroro padėjėjas. 1926–27 Klaipėdos kr. gubernatorius. 1938–40 Kauno apygardos teismo pirmininkas. Nuo 1935 Lietuvos evangelikų konsistorijos prokuroras. 1930–40 VU dėstė baudžiamąją teisę ir kriminologiją. Buvo Kauno Rotary klubo pirmininkas. 1940 pasitraukė į Vokietiją. 1945–48 amer. karinės valdžios institucijose Vokietijoje tvarkė antinacines baudžiamąsias bylas. 1948 persikėlė į JAV. 1952 buvo išrinktas VLIKo vykdomosios tarybos pirmininku ir išvyko į Reutlingeną (Vokietija). 1956 grįžo į JAV, gyveno Vašingtone.

ŽALPYS Aleksandras (1884.IV.6 Vaidotonyse, Raseinių aps. – 1968.IX.5 Čikagoje, IL), knygnešys. Baigė Kražių pradžios m-lą. Platino draudžiamą liet. spaudą, dalyvavo 1905 metų rev. sąjūdyje. Buvo persekiojamas caro valdžios, 1907 pabėgo į Tilžę. 1910 atvyko į JAV. Apsigyveno Omahoje, veikė SLA kuopoje, platino liet. laikraščius. Su L. Pasnoku 1912 suorganizavo *Vakarų varpo* leidimą (išėjo 6 nr.). 1925 persikėlė į Čikagą. Dalyvavo liet. veikloje, bendradarbiavo *Naujienose*.

ŽALPYS Jonas (**Zolp**; 1885.II.22 Mickiuose, Kelmės vls., Raseinių aps. – 1972.III.12 Čikagoje, IL), dramaturgas. 1895 baigė Kelmės pradžios, 1899 – Raseinių miesto m-lą. Nuo 1903 gyveno JAV, dirbo bankuose. 1908–09 studijavo Čikagos verslo koledže, 1910–12 Iškalbos ir dramos meno m-loje, 1913–17 muziką Valparaiso un-te (bakalauras). Vaidino lenkų dramos mėgėjų teatre, nuo 1908 dalyvavo Čikagos lietuvių sambūriuose. Išspausdino (pasirašinėjo Lapliegių Vinco ir Stulgių Pempės slap.) pjeses *Valkata* (1913, meno saviveiklininkų past. JAV, Kanadoje, Lietuvoje), *Du broliu* (1916), *Gudri močiutė* (1931), *Svetimos plunksnos* (1938); keletas pjesių liko neišspausdinta.

ŽARKAUSKAS Petras (1924.XI.12 Omahoje, NE – 1994.XII.31 ten pat), kunigas. Mokėsi Marianapolio akademijoje Thompsone, CT, nuo 1945 studijavo Nekalto Prasidėjimo ir Šv. Liudviko kun. seminarijoje, MO. Kunigu įšventintas 1952. Vikaras Šv. Pranciškaus Šantaliečio parapijoje Randolphe, NE, dėstė lotynų k. ir religiją parapijos g-joje. Nuo 1957 dirbo Šv. Petro parapijoje Omahoje, po metų buvo perkeltas vikaro pareigoms į Švč. Mergelės Marijos parapiją West Pointe, NE; dėstė g-joje. Nuo 1959 kunigas Šv. Antano parapijoje Omahoje, nuo 1962 – klebonas.

ŽEBERTAVIČIENĖ Elena (**Šiurkutė**; g. 1934.I.2 Tryškiuose, Telšių aps.), visuomenininkė. Pedagogo, aktoriaus V. Žebertavičiaus žmona. Mokėsi Papilės ir Tryškių g-jose. Dirbo pašto tarnyboje. Į JAV atvyko 1989. Nuo jaunystės reiškėsi saviveikloje. Kaip solistė (sopranas) dalyvauja Sunny Hillso, FL, kult. renginiuose, parapijos chore. Įsteigė dramos mėgėjų būrelį *Aidas*, su kuriuo rengia trumpų komedijų vaidinimus.

Vincas Žebertavičius

ŽEBERTAVIČIUS Vincas (g. 1921.II.24 Gražiškiuose, Vilkaviškio aps.), pedagogas, aktorius. Visuomenininkės E. Žebertavičienės vyras. Mokėsi Marijampolės g-joje, 1940 baigė mokytojų seminariją. 1940–41 Graužinių pr. m-los vedėjas. Sovietų kalintas Marijampolės kalėjime. Prasidėjus karui, išlaisvintas. 1941–44 Gražiškių pr. m-los vedėjas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Gyveno Hanau liet. pabėgėlių stovykloje, vienus metus studijavo Frankfurto prie Maino un-to Filosofijos f-te. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Niujorke, NY. Čia įsijungė į V. Žukausko ir A. Škėmos dramos sambūrio veiklą; vaidino spektakliuose: V. Keturakio *Amerika pirtyje,* A. Škėmos *Žvakidė* ir kt. 1952 persikėlė į Detroitą, MI. Iki 1983 dirbo b-vėje *General Motors* mechaninių įrankių skyriuje. 1952–77 dalyvavo Ž. Arlauskaitės-Mikšienės dramos mėgėjų sambūryje: buvo sambūrio pirmininkas, atliko pagr. vaidmenis apie 120 spektaklių. Talkino ir J. Pusdešrio dramos kolektyvui. Veikė LSS (turi paskautininkio laipsnį), BALFe.

ŽEBRAUSKAS Jonas (g. 1906 Lampėdžiuose, Raudondvario vls., Kauno aps.), miškininkas. 1928 baigė Kauno *Aušros* g-ją, 1930 Alytaus aukštesniąją miškų m-lą. Dirbo Vilkijos girininkijoje, Kazlų Rūdos miškų urėdijoje. Dirbdamas Turžėnų girininku, 1932 pradėjo teisės studijas VDU. 1935–38 studijavo Švedijos karališkojoje miškų akademijoje ir įgijo karališkojo miškų meistro (*Cron Jagmastare*) titulą. 1939 perėmė iš lenkų Vilniaus miškų dep-tą, dirbo Kenos miškų urėdu, vėliau Kauno *Lietmedžio* b-vės vietinio kuro sk. viršininku. 1944 pasitraukė į Vakarus, dirbo Vokietijoje miškų žinyboje. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Niujorke, NY, vėliau Čikagoje, IL, ten dirbo *Kimbal Piano, Spiegel* b-vėse. Buvo Miškininkų s-gos išeivijoje atkūrimo vienas organizatorių. 1995 įsteigė 1000 dol. premiją už nuopelnus miškų apsaugos, tvarkymo srityse, 1999 – 6 premijas geriausiems Lietuvos jauniesiems miško bičiuliams.

ŽELVIS Adalbertas (**Zelwis;** 1891.V.21 Baltimorėje, MD – 1961.V.29), gydytojas odontologas. Gydytojos J. Baltrušaitienės-Želvienės sūnus. Odontologiją studijavo Marylando un-te, MD, kurį baigęs Baltimorėje vertėsi privačia dantų gydytojo praktika. Kurį laiką buvo Marylando un-to Odontologijos m-los instruktorius. Aktyviai dalyvavo BALFo veikloje, Baltimorėje įsteigė liet. knygyną. Po II pasaul. karo Baltimorėje suorganizavo Amerikos legiono 154-ąjį liet. postą ir buvo to posto pirmasis vadas.

ŽEMAITAITIS Algimantas (g. 1931 Lietuvoje), režisierius. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, mokėsi Lübecko liet. g-joje. Atvykęs į JAV, apsigyveno Waterburyje, CT. Atlikęs tarnybą kariuomenėje, 1959 baigė teatro meno studijas Connecticuto un-te. 1960–64 vaidino *Off Broadway* spektakliuose, *Community* teatre Niujorke. 1966 persikėlė į Los Angeles, CA. Su O. Metrikiene suorganizavo muz. grupę *Vakarų aidai,* režisavo jos spektaklius: J. Strausso *Čigonų baroną,* B. Smetanos *Parduotąją nuotaką,* O. Metrikienės *Kartą gintaro pakrantėje,* muz. legendą *Gilandą.* Muz. grupėje *Opera West* režisavo G. Puccini *Madame Butterfly* ir *La Boheme.* Nuo 1992 Dramos sambūrio režisierius: pastatė J. Dantienės *Prie dangaus vartų,* I. Lukošienės *Karalius-vagis,* A. Landsbergio *Vėjas*

gluosniuose, Žemaitės komediją *Mūsų gerasis*, K. Sajos – *Susitikimas šaltame vasarnamyje*, *Savaitgalio romanas*, A. Škėmos *Žvakidę*. 1999 dalyvavo I pasaulio liet. mėgėjų teatro šventėje Lietuvoje: parengtą išeivijos ir Lietuvos poetų programą parodė Plungėje ir Telšiuose. 2000 Išeivijos teatrų festivalyje Čikagoje, IL, apdovanotas už geriausią režisūrą. JAV LB Kultūros tarybos premija (2002).

ŽEMAITAITIS Gintautas V. (g. 1937.X.17 Kudirkos Naumiestyje, Vilkaviškio aps.), finansininkas. Su tėvais 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1949 persikėlė į JAV. 1956–63 dirbdamas *Richlin Purchasing* b-vėje mokėsi sąskaitybos Quinnipiaco koledže Hamdene, CT. 1963 baigė bakalauro laipsniu. 1963–72 *Liggett Drug* b-vės buhalterijos vedėjas. 1972–84 *Arnold-Oroweat* maisto b-vės Mokesčių ir finansų sk. vedėjas. 1985–87 *EM Kay Equities* b-vės direktorius. 1986–87 *Village Bank of NJ* direktorius ir vicepirmininkas. Nuo 1987 federalinės kredito unijos KASA direktorius. Dalyvavo MKS.

ŽEMAITIENĖ-BENDORAITYTĖ Uršulė (1890.II.1 Šukių dvare, Vilkaviškio aps. – 1971.IV.9 Čikagoje, IL), savamokslė tautosakos pateikėja. Nuo 1914 gyveno JAV. Aktyviai dalyvavo Čikagos lietuvių gyvenime. Dr. J. Baliui ir kt. padainavo apie 300 dainų, pateikė daug kitos tautosakos. Daugiau kaip 50 jos dainų J. Balys paskelbė kn. *Lietuvių dainos Amerikoje* (1958). Su J. Balio pagalba *Drauge* 1952 išspausdino pasakojimą apie Užnemunės gyvenimą prieš I pasaul. karą. Atskira knygele išleistas jos pasakojimas *Suvalkiečių vestuvės* (1953), *Aiduose* išspausdintas pasakojimas *Lino istorija* (1962, parengė J. Balys).

ŽEMAITIS Aleksandras (1911.IV.10 Butėnuose, Svėdasų vls., Utenos aps.–1993.VIII.22 Katlėriuose, Utenos rj.), verslininkas, mecenatas. Mokėsi Utenos g-joje. Buvo įstojęs į Kauno kun. seminariją, bet vėliau perėjo studijuoti į VDU. Dirbo Utenos banko valdytojo pavaduotoju. 1940.VII.7 sov. okupantų suimtas, kalintas Kauno sunkiųjų darbų kalėjime. Prasidėjus karui, išlaisvintas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Persikėlęs į JAV, gyveno Leonijoje, NY.

Marija ir Aleksandras Žemaičiai

Dirbo b-vės *Singer* g-lose, vėliau vertėsi nekilnojamo turto prekyba. Rėmė liet. spaudą ir organizacijas, LF. Lietuvai atgavus Nepriklausomybę, lankydavosi tėviškėje. Pritaręs sumanymui Utenos priemiestyje Kančių kalnelyje, kur slapta užkasti partizanų palaikai (ir brolio Jono Žemaičio), pastatyti memorialą, su žmona gyd. Marija finansavo Švč. Mergelės Marijos Kankinių Karalienės koplyčios (1992, archit. A. Kuras ir A. Remeikis) statybą (joje ir palaidotas). M. Žemaitienė parengė kn. *Kančių kalnelis* (1995 Vilnius–Niujorkas).

ŽEMAITIS Algirdas Jonas Aleksis (g. 1933.III.9 Šalniškiuose, Kazlų Rūdos vls., Marijampolės aps.), ekonomistas, diplomatas, visuomenininkas. Miškininko V. Žemaičio sūnus. LKMA narys. Baigė g-ją Vokietijoje. 1952–54 tarnavo JAV kariuomenėje, dalyvavo Korėjos kare. 1954–56 studijavo ekonomiką ir tarpt. teisę Bonos un-te, Vokietija, 1956–59 ekonomiką, polit. mokslus ir filosofiją Oxfordo un-te, D. Britanija; magistras. Aktyvus ateitininkas (1960–62 Sendraugių s-gos centro v-bos narys) ir Lietuvių krikščionių demokratų s-gos narys. 1955–59 Vid. Europos krikščionių demokratų unijos jaunimo sekcijos centro k-to narys, vėliau atstovas pasaulinėje unijoje, Lietuvių krikščionių demokratų s-gos centro k-to narys. Nuo 1964 krikščioniškosios demokratijos studijų

klubų gen. sekretorius. LKMA centro v-bos narys. 1959–66 dirbo ekonomistu Čikagoje, IL. 1966–68 tarnavo JAV Valstybės dep-te Vašingtone, DC. 1968–92 JT Maisto ir ž. ū. org-jos Romoje darbuotojas, vadovavo šios org-jos veiklai arabų šalyse, 1983–86 atstovas su ambasadoriaus rangu Pietų Sudane. 1991–93 LR Aukščiausiosios Tarybos (Atkuriamojo Seimo) Pirmininko atstovas prie Maltos Riterių ordino Didžiojo Magistro. Nuo 1992 – LR Nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius, misijos vadovas ir privatus atstovas prie JT Maisto ir ž. ū. org-jos. Su tėvu V. Žemaičiu išleido keletą leidinių apie Lietuvą ir jos polit. problemas, daug rašė liet. ir pasaulio spaudoje. Apdovanotas Šv. Sosto sidabro medaliu ir Jeruzalės Šventojo Kapo riterių ordino didžiojo komtūro titulu.

Algirdas Jonas Aleksis Žemaitis

ŽEMAITIS Juozas (1902.IX.10 Worchesteryje, MA – 1956.IV.9 ten pat), muzikas. 1925 baigė Šv. Kryžiaus koledžą Worchesteryje; muziką studijavo privačiai Worchesteryje ir Bostone, MA. 1921–53 Worchesterio Šv. Kazimiero liet. parapijos vargonininkas. 1934 Vargonininkų s-gos pirmininkas, 1938–40 parapijos Chorų s-gos pirmininkas. Buvo subūręs didelį parapijos chorą, su juo koncertavo Worchesteryje ir apylinkės liet. kolonijose, Marianapolyje Lietuvių dienoje. Su choru ir vyčiais rengė vaidinimus. Parašė dainų, rel. giesmių, iš liet. liaudies dainų sukūrė operetę *Lietuviškos vestuvės*. 1939 Worchesteryje su choru atliko J. Žilevičiaus kantatą *Vytautas Didysis*.

Juozas Žemaitis (1902–1956)

ŽEMAITIS Juozas (1906.VII.6 Pabališkiuose, Veiverių vls., Marijampolės aps. – 1999.II.14 Čikagoje, IL), žurnalistas. Baigė S. Daukanto mkt. seminariją ir VDU Hum. f-tą. Priklausė korp. *Neo-Lithuania* (metus buvo v-bos sekretorius), Teniso klubui. 1930 dalyvavo pėsčiųjų žygyje aplink Lietuvą nešant Vytauto Didžiojo paveikslą. Dirbo Finansų m-joje, koop. s-gos *Lina*s centr. raštinėje Kaune. Atvykęs į JAV, apsigyveno Čikagoje. Bendradarbiavo liet. spaudoje. Dalyvavo ALTS, Istorijos d-jos veikloje. Aktyvus ALTo, BALFo, LF, TF rėmėjas. Lietuvių žurnalistų s-gos narys.

ŽEMAITIS Kęstutis (g. 1928.III.21 Šalniškėje, Kazlų Rūdos vls., Marijampolės aps.), kunigas. Pasitraukęs į Vokietiją, 1947–48 Karlsru-

he studijavo elektros inžineriją, veikė su ateitininkais. Persikėlęs į JAV, 1953–58 studijavo Ilinojaus un-te Čikagoje, 1958–61 Müncheno un-te (Vokietija), 1962–65 Popiežiškajame Grigaliaus un-te Romoje. Kunigu įšventintas 1965, kunigavo Šv. Jurgio parapijoje Clevelande, OH. Nuo 1974 Jennings Hallo Garfield Heightse, OH, kapelionas.

ŽEMAITIS Vincas (1896.XI.21 Andriškiuose, Žaliosios vls., Vilkaviškio aps. – 1983.II.15 Čikagoje, IL), miškininkas, etnologas, visuom. veikėjas. Ekonomisto, diplomato A. J. A. Žemaičio tėvas. 1907–15 mokėsi Marijampolės g-joje, 1917 baigė lietuvišką M. Yčo g-ją Voronеže, Rusija, 1917–18 studijavo Charkovo vet. in-te. 1918 grįžo į Lietuvą. 1918–20 Vilkaviškio aps. v-bos narys ir Karo intendantūros Suėmimo k-to vienas steigėjų ir vicepirmininkas. II liet. konferencijos (1919 Kaune) prezidiumo sekretorius, spaudos biuro narys. 1920–21 dirbo *Laisvės* dienraščio redakcijoje, Dotnuvos bandomajame ūkyje. 1921–22 studijavo Berlyno ž. ū. aukštojoje m-loje, 1922–25 – Tharandto (netoli Dresdeno) aukštojoje miškų m-loje, kurią baigė, įgydamas miškų inžinieriaus specialybę. Studijų metais Tharandto liet. studentų miškininkų sambūrio *Silva* pirmininkas. 1926–44 dirbo Kazlų Rūdos miškų urėdu ir urėdurevizoriumi, kurį laiką – Mažeikių miškų urėdu. 1929–40 Miškų dep-to tarybos narys. Vienas Lietuvos miškininkų s-gos įkūrimo (1929) iniciatorių, 1930–34 jos pirmininkas. Bendradarbiavo *Laivėje, Lietuvos ūkyje, Mūsų giriose.* 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–46 dirbo vyr. girininku Bavarijoje, 1947–49 Dinkelsbühlio (netoli Ansbacho) IRO stovyklos kadrų skyriuje. 1949 atvyko į JAV ir apsigyveno Čikagoje. Vienas Lietuvos miškininkų s-gos išeivijoje atkūrimo (1949) iniciatorių, 1952–83 jos v-bos pirmininkas. Miškininkystės lit-rai leisti fondo (įk. 1962) vienas steigėjų, Lietuvių istorijos d-jos (nuo 1963), Lituanistikos in-to (nuo 1965) narys. Dalyvavo LŠS, Žurnalistų s-gos, Krikščionių demokratų partijos, BALFo, ALTo veikloje. Nuo 1961 tyrė Lietuvos sienų, gyventojų, etnokultūros klausimus. Apie tai daug rašė period. spaudoje (*Girios aide, Drauge, Naujienose, Tėviškės žiburiuose, Tėvynės sarge, Dirvoje, Ateityje*). Kn.: *Šešupė ir jos upynas* (1958), *Sienų klausimu srity tarp Baltijos ir Juodųjų jūrų* (1960, V. Žemakio slap.), *Sūduvos praeitis* (1964), *Liublino unijos sukakties paraštėje* (1970), *Lietuviški vandenvardžiai ir pilkapiai nuo Vyslos iki pat Maskvos* (1972); knygoje *Zanavykija* išspausdino *Šiaurės Sūduvos girios* (d. I, 1978) ir *Zanavykai – užnoviečiai* (d. II, 1979). Veikalo *Pietinė Lietuva Grigaliaus Valavičiaus 1559 metų Lietuvos girių aprašyme* (1964) vertėjas, bendraautoris ir redaktorius. Studijos *Pietryčių Pabaltijo etninė praeitis* (P. Kušnerio veikalo *Etninės teritorijos ir etninės ribos*, 1951, II d. vertimas) techn. redaktorius, organizavo jos išleidimą. Parengė spaudai A. Rukuižos, A. Vadopalo, H. Tomo-Tamašausko, A. Tenisono, J. Augustaičio knygų. Parašė atsiminimų. LE bendradarbis.

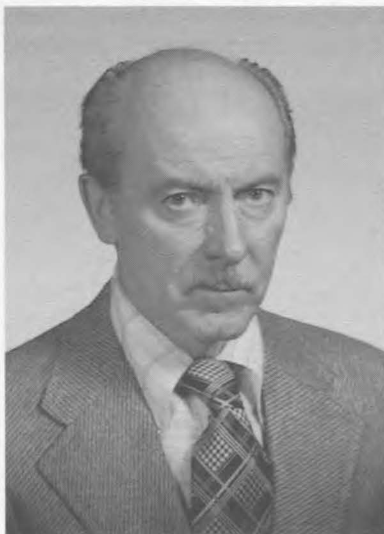
Vincas Žemaitis

ŽEMAITYTĖ-BITTER Marijona (g. 1904.X.23 Žemutinės Panemunės parapijoje), operos dainininkė (mecosopranas). Dainuoti mokėsi pas M. Christensen Brooklyno konservatorijoje, NY (1920–24), 1924–38 pas tą pačią dėstytoją privačiai. Balsą lavino pas įv. mokytojus, 1947–59 – pas Kruček. 1933 dainavo *Long Island Opera Guild* operose (P. Mascagni *Kaimietiška garbė*, G. Verdi *Aida, Traviata*, G. Pucini *Bohema*), 2 sezonus su šia operos grupe važinėjo po įv.

miestus. Pasilikti nuolatine soliste nesutiko, nors ir turėjo savo repertuare keliolikos operų vaidmenis. Surengė koncertų amerikiečiams. Giedojo Apreiškimo parapijos Brooklyne ir Maspetho liet. parapijos choruose, buvo šių chorų solistė. Vaidino operetėse, koncertavo Philadelphijoje, PA, New Jersey, N. Anglijos liet. kolonijose. Dalyvavo A. Vanagaičio, S. Pilkos renginiuose. Įdainavo keletą plokštelių.

ŽEMELIS Henrikas (1913.III.26 Liepojoje, Latvija – 2000.XI.12 Elkhorne, WI; palaidotas Kėdainiuose), teisininkas, žurnalistas, visuomenininkas. 1932 baigė Kėdainių g-ją. 1933–35 studijavo VDU Teisių f-te. Priklausė *Romuvos* korporacijai (1940 korporacijos 10-mečiui suredagavo ir išleido leidinį *Romuvos dešimtmetis*). Dirbo social. draudimo įstaigoje. 1936 baigė Karo m-lą; atsargos jaun. leitenantas. II pasaul. karo metais priklausė Lietuvos laisvės kovotojų s-gai (buvo Kėdainių aps. vadas), Vietinei rinktinei. 1944 kartu su rinktinės štabu gestapo suimtas ir išvežtas į Salaspilio konc. stovyklą Latvijoje, vėliau į Dancigo stovyklą. Po karo gyveno Vokietijoje pranc. zonoje. 1945 redagavo laikr. *Mintis*. Išleido prisiminimų apie konc. stovyklą knygą *Okupantų replėse* (1947). 1949 atvykęs į JAV, apsigyveno Rochesteryje, NY. Priklausė ALTui, JAV LB, *Santaros-Šviesos* fed-jai. Suorganizavo liet. radijo valandėlę, 1965–68 Čikagoje vedė *Margučio* radijo programą. Nuo 1968 dalyvavo mėnraščio *Akiračiai* leidime, ilgą laiką buvo red. kolegijos narys (kurį laiką vyr. redaktorius). Nuolat rengė išeivijos ir Lietuvos spaudos apžvalgas su komentarais (Vyt. Gedrimo slap.).

ŽIBAS Horacijus R. (Horstas **Žibas;** g. 1931.IX.27 Klaipėdoje), ekonomistas. Pasitraukęs į Vokietiją, Traunsteine baigė Vertėjų in-tą ir įgijo teisę vertėjauti Vokietijoje. Persikėlęs į JAV, Čikagos un-te, IL, įgijo ekonomikos magistro laipsnį. Studijuodamas (1956) buvo Liet. studentų org-jos *Santara* centro v-bos narys. 1958–94 (iki pensijos) dirbo b-vėje *Procter and Gamble* Čikagos, Bostono, MA, padaliniuose ir b-vės centre – Cincinnati, OH. Darbų sritis: verslo planavimas, kompiuterinių sistemų projektavimas, komercinių projektų realizavimas. 1973–74 *Santaros-Šviesos* fed-jos pirmininkas. 1984–88 Cincinnati tarpt. festivalio prezidentas, 1988–91 v-bos narys. Dalyvauja PLB veikloje: 1988–92 iždininkas, nuo 1997 v-bos narys. 1995–2001 dirbo Lietuvos įmonėse (Panevėžio *Ekrane, Panevėžio muile,* Kauno *Silvoje* ir *Inkare,* Klaipėdos naftos perdirbimo)

Henrikas Žemelis

Horacijus R. Žibas

verslo konsultantu. Dėstė Kauno technologijos un-te. Buvo LR prezidento ir *Sodros* konsultantas.

ŽIBAVIČIUS Liudas (**Zibas;** 1893.XI.24 Pušaičiuose, Židikų vls., Mažeikių aps. – 1986.V.18 Čikagoje, IL), gydytojas odontologas. 1919 tarnavo Lietuvos kariuomenės I Raitelių pulke, dalyvavo kovose už Nepriklausomybę; jaun. leitenantas. 1924 baigęs Karo aviacijos karininkų m-lą, tapo mokomosios eskadrilės vadu. Karo aviacijos štabo viršininko adjutantas; kapitonas (1927). 1932 krašto apsaugos ministro adjutantas; majoras. 1940.VII.12 pašalintas iš kariuomenės, išvyko į JAV. 1949 baigęs Ilinojaus un-to Med. m-lą, IL, vertėsi gydytojo praktika Bridgeporto apylinkėje Čikagoje, dėstė Ilinojaus un-to Odontologų m-loje. Priklausė profesinėms liet. gydytojų org-joms. Per *Margučio* radiją skaitė paskaitas apie burnos higieną ir dantų ligas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino (1927), Latvijos Trijų žvaigždžių (1935) ordinais.

ŽIČKUS Povilas (1911.III.28 Trakuose, Alantos vls., Utenos aps. – 1997.III.11 Bostone, MA), teisininkas, fizikas, visuom. veikėjas. Mokėsi ir dirbo Kaune. Per Suvalkijos ūkininkų streiką buvo perversmo prieš tautininkų valdžią vienas rengėjų; nuteistas mirties bausme, vėliau, bausmę pakeitus, kalintas. 1938 gavo vid. mokslo atestatą. Studijavo teisę VDU. Vėliau dirbo Vidaus reikalų m-joje. 1940 įsijungė į rezistencinę veiklą, buvo LLKS vyr. tarybos prezidiumo narys. 1944 vokiečių kalintas Kaune, vėliau Vokietijoje. 1945 JAV kariuomenės išlaisvintas, buvo Augsburgo liet. stovyklos ir LB k-tų pirmininkas, priklausė Polit. kalinių s-gos v-bai. Berlyne baigė kriminalistikos kursus. Vėliau persikėlė į JAV. Nuo 1952 *Laisvosios Lietuvos* (nuo 1970 redakcinės kolegijos narys), nuo 1954 *Dirvos*, nuo 1955 *Darbininko* ir *Draugo* bendradarbis, visų šių laikraščių nuolatinis korespondentas Bostone, MA. 1959 baigė De Vry technikos in-tą. Dirbo Harvardo un-to, MA, ir Massachusettso technologijos in-to jungtinėje atominių tyrimų laboratorijoje (*Cambridge Electron Accelerator*) kuratoriumi, 1974–78 Harvardo un-to Fizikos f-to aukštosios energijos laboratorijos direktoriaus padėjėjas. LB Bostono apyl. iniciatorius ir pirmininkas, lituanistinės m-los tėvų k-to pirmininkas. Nuo 1976 buvo LLKS pirmininkas, 1976–79 VLIKo tarybos narys. Su kitais 1983 Čikagoje, IL, išleido dokumentinių apybraižų apie LLKS kn. *Laisvės besiekiant*. Bendradarbiavo spaudoje (*Drauge, Talkoje, Žiburiuose* ir kt.) slap. P. Trakas, A. Jaura ir kt.

ŽIDANAVIČIUS Antanas (1881 Seirijuose, Alytaus aps. – 1952.VIII.9 Niujorke, NY), smuikininkas, chorvedys. Pedagogo M. Židonio brolis. 1901 baigęs Veiverių mokytojų seminariją, mokytojavo Lenkijoje. Nuo 1907 studijavo Prahos konservatorijoje (O. Sevčiko smuiko klasėje). Baigęs kons-ją, apsigyveno Varšuvoje, garsėjo kaip filharmonijos koncertmeisteris solistas. Per I pasaul. karą tarnavo kariuomenėje, po to grįžo į Varšuvą. Apie 1930 apsigyveno JAV, Bostone, MA. Vertėsi muzikos pamokomis, koncertavo. Koncertinę veiklą tęsė Čikagoje, IL, vėliau Niujorke. Būrė lenkų chorus, rengė koncertus. Nuo 1944 Brooklyne, NY, turėjo savo studiją. Dalyvavo liet. renginių programose. Δ duktė Sofija buvo pianistė, koncertavo JAV ir Kanadoje.

ŽIDONIS Mykolas (1894.X.13 Ūdrijoje, Alytaus aps. – 1994.VI.15 New Havene, CT), pedagogas. Smuikininko A. Židanavičiaus bro-

Mykolas Židonis

lis, bibliotekininkės G. Vėbrienės ir pedagogės L. M. Židonytės tėvas. Baigė Veiverių mokytojų seminariją, VU Teisių f-tą ir pedagoginį in-tą Vilniuje. Mokytojavo Ūdrijoje, buvo Veiverių, vėliau Gelvonų m-lų direktorius. Nuo 1929 Alytaus aps. pr. m-lų inspektorius; nuo 1940 dirbo inspektoriumi Vilniuje. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, apsigyveno Kassel-Mattenberge, dėstė liet. g-joje, liet. pabėgėlių stovyklose organizavo liet. m-las, buvo Švietimo v-bos pirmininkas, veikė šaulių, skautų s-gose. Persikėlęs į JAV, dirbo f-kuose, dalyvavo švietėjiškoje ir visuom. veikloje. Lietuvių rezistencinės santarvės vienas steigėjų 1950.

ŽIDONYTĖ Lijolė Marija (1929.II.23 Ukmergėje – 1999.VII.24 New Havene, CT), pedagogė, dailininkė. Pedagogo M. Židonio duktė. Mokėsi Alytaus g-joje. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, baigė Kassel-Mattenbergo liet. g-ją. 1949 persikėlė į JAV. Amsterdame, NY, įgijusi med. sesers kvalifikaciją, 3 m. dirbo ligoninėse. Yale un-te New Havene studijavo dailę (magistrė 1960). Dėstė dailę amer. m-lose Nevingtone, CT, New Havene. Su tapybos ir grafikos kūriniais dalyvavo parodose New Havene, Niujorke, NY, Čikagoje, IL. Dalyvavo Lietuvių rezistencinės santarvės, Tarpt. moterų fed-jos (nuo 1967 Connecticuto sk. pirmininkė) veikloje.

Lijolė Marija Židonytė

ŽIDŽIŪNAS Rokas (**Židanavičius,** angl. **Roy Sidney;** 1895.XII.5 Merkinėje – 1955.III.20 Brooklyne, NY), spaustuvininkas, rašytojas. Baigė pr. m-lą Merkinėje. Buvo siuvėjas. Nuo 1913 gyveno JAV. Bostone *Keleivio* redakcijoje išmoko linotipininko darbo. Pas M. Petrauską mokėsi muzikos. Apie 6 metus grojo JAV kariuomenės orkestre. Dirbo liet. laikraščių spaustuvėse (ilgiausiai *Laisvėje*). 1928–30 Bostone redagavo *Tarpininką*. 1933 leido *Išmintį* ir *Rimbą*. Nuo 1951 dirbo *Darbininko* spaustuvėje. Nuo 1915 *Kovoje, Naujojoje gadynėje, Laisvėje* spausdino eilėraščius (daugiausia humoristinius, pasirašinėjo Merkinės Vaidilos, Roko Prakeiktojo, Atlikto Kriukio ir kt. slap.). Išleido eilėraščių rinkinius *Juokdarys* (1923), *Daug labų dienų* (1944). Keletui eilėraščių M. Petrauskas, L. Ereminas ir A. Bačiulis parašė muziką.

ŽYGAITĖ Eglė Viktorija (g. 1952.XI.8 Clevelande, OH), tautotyrininkė, redaktorė. Spaudos darbuotojo K. A. Žygo duktė, architekto K. P. Žygo sesuo. Ph. D. (1993). 1974 baigė Harvardo un-to Cambridge, MA, Radcliffe koledžą bakalauro laipsniu (*cum laude*), 1977 – magistro laipsniu Indianos un-to Tautosakos in-tą Bloomingtone, IN; jame apgynė doktoratą apie rusų tautosakininkus. Dirba kultūros ir meno įstaigose. 1980–82 tautodailės koordinatorė Indianos meno k-joje Indianapolyje, IN. 1982–83 projekto *Tautos ir kultūros* vykdomoji direktorė Clevelande, OH. 1983–87 Etninių programų vedėja Ilinojaus meno taryboje Čikagoje, IL, 1987–89 Tarybos direktoriaus atstovė. 1989–90 Amerikos liaudies meno muziejaus, 1990–92 Amerikos amatų muziejaus (abu Niujorke, NY) Švietimo sk. vedėja. 1992–98 Nacionalionio dizaino muziejaus Niujorke švietimo programų koordinatorė. Nuo 1998 Metropolitano meno muziejaus Niujorke vyresnioji spaudos pareigūnė. 1992–98 redagavo žrn. *New York Folklore*, 1994–98 Nacionalinio dizaino muziejaus biuletenio *Magazine* redaktoriaus pavaduotoja. 1976 skaitė pranešimus tautosakininkų suvažiavime Philadelphijoje, PA, ir slavistų konferencijose Niujorke. Dalyvavo MKS (1977). Bendradarbiauja žrn. *Folklore Forum*, *Journal of American Folklore*, *American Craft*, *Metmenys* ir kt.

ŽYGAS Juozas (g. 1918.IV.30 Rygoje), žurnalistas. Mokėsi Biržų ir Kauno *Aušros* g-jose, baigė 1937. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Hanau stovykloje 1946–48 buvo kultūros vadovas, *Dainavos* ansamblio tautinių šokių vadovas. 1947 IRO globojamo tarpt. vaikų teatro vadovas. Kurį laiką studijavo polit. mokslus Darmstadto aukšt. m-loje. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Clevelande, OH. Dirbo *Fisher Body* f-ke, *General Electric* b-vėje. 1956 baigęs vakarinę aukštesniąją technikos m-lą, b-vės buvo perkeltas dirbti į Čikagą, dalyvavo atominio reaktoriaus montavime ir paleidime Dresdeno jėgainėje Morris, IL. 1968–72 Čikagos liet. filatelistų d-jos *Lietuva* pirmininkas. VI MKS (1989), Muzikos šventės Čikagoje (1991) spaudos ir informacijos vadovas. JAV LB Socialinių reikalų tarybos narys nuo 1990, Kultūros tarybos narys nuo 1992. Priklauso ALTS, Lietuvių fronto bičiuliams, Liet. žurnalistų s-gai. Buvo LF Kontrolės k-jos (1986–89) ir v-bos (1989–92) narys, Jaunimo centro v-bos narys nuo 1990, Kultūros tarybos narys nuo 1992. *Dirvos* 75 metų (1990) ir ansamblio *Dainava* 50 metų (1995) jubiliejinių leidinių redaktorius ir kelių straipsnių autorius. *Lietuvių fondo* II knygos (1994) redakcinės kolegijos narys ir kelių straipsnių autorius. Bendradarbiauja *Drauge* (1990–94 rašė vedamuosius), *Dirvoje* (rašo vedamuosius nuo 1992), *Tėviškės žiburiuose, Aiduose, Karyje, Naujojoje viltyje, Varpe.* Paskelbė karo meto atsiminimus *Žygis į rytus, žygis į vakarus* (*Drauge* 1988), įspūdžius iš kelionės po Lietuvą (*Dirvoje, Tėviškės žiburiuose* 1996). Išleido studiją *Pirmieji Lietuvos pašto ženklai* (1987). Talkino žinynui *JAV lietuviai.* Apdovanotas JAV LB Kultūros tarybos žurnalistikos premija (1993).

Juozas Žygas

ŽYGAS Kęstutis Antanas (1911.V.24 Rygoje – 1983.II.21 Clevelande, OH), spaudos darbuotojas. Architekto K. P. Žygo ir tautotyrininkės E. V. Žygaitės tėvas. Mokėsi Biržų g-joje. 1936 baigė Aukštesniąją prekybos m-lą Kaune. Dirbo buhalteriu akc. b-vėje *Maistas.* Nuo 1933 bendradarbiavo *Lietuvos aide, Jaunojoje Lietuvoje* (laimėjo *Jaunosios Lietuvos* novelės konkursą), *Versle.* 1944 pasitraukė į Vokietiją. Buvo Coburgo liet. stovyklos komendantas, vėliau stovyklos Lietuvių k-to narys. Würzburge suorganizavo buhalterių ir stenografų kursus. Kurį laiką gyveno Seligenstadte, dalyvavo Lietuvių k-to veikloje, redagavo stovyklos biuletenį. Bendradarbiavo *Mūsų kelyje* ir *Mintyje.* 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Clevelande. Slap. K. Apaščia parašė novelių, feljetonų, buvo *Dirvos* ir *Draugo* bendradarbis.

ŽYGAS Kęstutis Paulius (g. 1942.VI.29 Kaune), architektas, meno istorikas. Spaudos darbuotojo K. A. Žygo sūnus. Ph. D. (1978). 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV. Vid. mokslą baigė Clevelande, OH. 1964 baigė Harvardo koledžą (*cum laude*) Cambridge, MA. 1968 archit-ros magistro laipsniu baigė Harvardo dizaino m-lą. 1978 apgynė doktoratą Cornellio un-te Ithacoje, NY. 1968–72 dirbo architektų įstaigose Bostone, MA, ir Londone (N. Anglija). 1971–72 dalyvavo archeologiniuose kasinėjimuose Sardise (Turkija). 1977–84 dėstė archit-ros istoriją P. Kalifornijos un-te, Los Angeles, CA. Čia padėjo Phoenixo ir Los Angeles muziejams surengti parodas apie archit. F. L. Wrightą bei moderniąją archit-rą. Nuo 1984 dėsto Architektūros f-te Arizonos valstijos un-te, Tempe, AZ, nuo 1998 archit-ros magistro studijų pro-

Kęstutis Paulius Žygas

gramos vedėjas. 1991–92 buvo VDU Hum. mokslų ir menų f-to dekanas. Parašė kn. *Form Follows Form* (1981), *Frank Lloyd Wright – The Phoenix Papers: Broadacre City*, straipsnių enciklopedijai *Dictionary of Art* (1996). Meno ir archit-ros klausimais rašo į *Metmenis* ir amer. žurnalus: *Architectural Association Quarterley*, *Oppositions*, *Journal of Baltic Studies*, *Lithuanian Heritage*, *Bridges*, *The Knight*. Nuo 1964 veikia *Santaros-Šviesos* fed-joje. Lituanistikos in-to (nuo 1984 Menotyros sk. vedėjas), ALIAS narys. Veikia JAV LB Arizonos apyl. v-boje, 1994–97 Krašto v-bos Visuomeninių reikalų tarybos pirmininkas.

ŽILEVIČIENĖ Zuzana (**Petrauskaitė;** 1927.III.30 Plepuose, Telšių vls. ir aps. – 1995.VIII.28 Čikagoje, IL), tautodailininkė. Inžinieriaus, menininko mėgėjo, visuomenininko S. Žilevičiaus žmona. Mokėsi Lietuvoje, Vokietijoje baigė g-ją. Gyveno JAV. Nuo 1980 buvo Čikagos Jaunimo centro Moterų klubo narė ir aktyvi darbuotoja. Liet. org-jų rėmėja ir pagalbininkė. Kūrė liaudiškus šiaudinukus, vašku margino ir skutinėjo margučius, siuvinėjo paveikslus, nėrė. Su rankdarbiais dalyvavo parodose.

ŽILEVIČIUS Juozas (1891.III.16 Jerubaičiuose, Plungės vls., Telšių aps. – 1985.VIII.5 Baltimorėje, MD), kompozitorius, muzikologas, visuomenininkas. 1905 baigė Palangos prog-jos 4 klases. Plungėje pas N. Sasnauską pradėjo mokytis muzikos, o nuo 1908 čia ir vargonininkavo. Su choru dalyvavo vakaruose, griežė kvartete. 1910–12 vasaromis Varšuvoje muzikos mokėsi pas V. Lipkowskį, vargonuoti – pas prof. N. Surżyński. I pasaul. karo pradžioje pasitraukė į Sankt Peterburgą, Rusija. 1914–18 mokytojavo Šv. Kotrynos vyrų g-joje. Vadovavo mokinių chorui. Nuo 1915 muzikos studijas tęsė Sankt Peterburgo Imperatoriškojoje konservatorijoje (pas prof. J. Hanschiną, J. Vytuolį, M. Steinbergą, A. Glazunovą ir kt.). 1918 baigė suaugusiųjų kursus ir gavo brandos atestatą, 1919 baigė konservatoriją. Sankt Peterburge rengė (su J. Glinskiu) liet. vaidinimus, statė operetes, vadovavo latvių chorui, rinko liet. muzikologijos medžiagą. 1919 trumpai dirbo Lietuvos Sovietų Respublikos Švietimo komisariate. 1919–20 buvo Vitebsko, Baltarusija, konservatorijos profesorius. 1920 grįžo į Lietuvą. Dalyvavo Lietuvos meno kūrėjų d-jos veikloje, daug prisidėjo prie dramos ir operos teatrų organizavimo (buvo Lietuvos operos tarybos narys), dėstė Vaidy-

Juozas Žilevičius

bos ir Muzikos m-lose. Rūpinosi pirmųjų operos spektaklių pastatymu. Buvo įsteigęs savo muz. studiją. 1922–24 dirbo Švietimo m-joje Meno sk. viršininku. Kaune rengė simf. muzikos koncertus, skaitė paskaitas. Pirmosios Lietuvos dainų šventės (1924) iniciatorius ir vienas rengėjų. Rinko medžiagą apie Lietuvos chorus (1924 paskelbė *Muzikos almanache*; buvo jo leidėjas ir redaktorius). Vadovavo muz. mokytojų kursams. M-loms parengė muzikos ir dainavimo programą. 1924–25 redagavo žrn. *Muzikos menas*, 1925 – *Muzika*. Bendradarbiavo spaudoje. 1924–29 dirbo Klaipėdos muz. m-loje: dėstė muz. dalykus, buvo studentų bendrabučio vedėjas, m-los inspektorius, 1926–27 m-los direktorius. Subūrė mokinius, rinko su jais folklorą ir muz. instrumentus. Sukaupė ~300 muz. instrumentų rinkinį, eksponavo jį parodose. Parašė vadovėlį *Jaunas dainininkas* (su D. Andruliu, išl. 1927). 1929 Švietimo m-jos pasiųstas į JAV susipažinti su liet. kultūrine veikla, apsigyveno Elizabethe, NJ. Įsitraukė į liet. veiklą. 1932 įkūrė Amerikos liet. parapijų chorų s-gą. Nuo 1940 buvo *Muzikos žinių* redakcinės kolegijos narys. Organizavo dainų šventes JAV ir Kanadoje, buvo daugelio jų vyr. dirigentas, švenčių k-to pirmininkas. Sukaupė daug liet. muzikos istorijos medžiagos, įsteigė Lietuvių muzikologijos archyvą ir pats jį tvarkė (archyvas iš pradžių veikė Elizabethe, 1961 perkeltas į Čikagą, IL). Iki 1961 vargonininkavo Šv. Petro ir Povilo liet. parapijoje Elizabethe. Lituanistikos in-to narys, nuo 1981 garbės narys. Dalyvavo JAV LB veikloje (buvo I tarybos narys), 1940–60 dirbo Lietuvos gelbėjimo k-te, buvo BALFo rėmėjas, BALFo Elizabetho skyriaus, ALKR Vargonininkų s-gos, Čiurlionio ansamblio garbės narys. Sukūrė ~400 įv. žanro muz. kūrinių: operečių (*Lietuvaitė, Raseinių Magdė, Artistai, Slaptasis himnas*), instrumentinės muzikos (simfoniją f-moll, pjesių ansambliams, fortepijonui), kantatų (*Vytauto Didžiojo kantata*, 1933), choro ir solo dainų, mišių, mišparų, giesmių, harmonizavo liet. liaudies dainų. Išleido monografijas: *Česlovas Sasnauskas* (1936, II leid. 1953), *Lietuvis vargonininkas išeivijoje* (1971), kaip *Muzikos žinių* priedas išėjo *Lietuvių muzikos vardynas, Aušra ir lietuviškoji muzika* (1957). Sudarė Č. Sasnausko vokalinių kūrinių rinkinį *Lietuviška muzika* (1950), liet. liaudies ir kompozitorių dainų rinkinį *Lietuviais esame mes gimę* (1964), parengė *Muzikos žinyną* (rankraštis). Parašė straipsnių apie liet. kompozitorius, muz. instrumentus, liaudies muziką, bendradarbiavo italų muz. enciklopedijoje, LE (buvo ir Muzikos sk. redaktorius). Paskelbė atsiminimų. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1935).

ŽILEVIČIUS Stasys (g. 1920.IX.28 Paežerėje, Telšių vls. ir aps.), inžinierius, menininkas mėgėjas, visuomenininkas. Tautodailininkės Z. Žilevičienės vyras. 1941 baigė Telšių g-ją, 1941–43 studijavo Šiaulių prekybos in-te. Pasitraukęs iš Lietuvos ir apsigyvenęs JAV, 1950–53 studijavo Ilinojaus technologijos in-te Čikagoje, IL. Po to dirbo inžinieriumi projektuotoju Rockwello tarpt. b-vėje. Domisi menine fotografija, pats fotografuoja (publikavo fotografijas liet. spaudoje). Išdrožė medžio skulptūrėlių, sukaupė vaizdajuosčių apie Lietuvą kolekciją. Dalyvavo JAV LB veikloje: 1955–70 JAV LB ir BALFo v-bų narys. Nuo 1986 Jaunimo centro Čikagoje tarybos narys. 1979–90 Lietuvių fotoarchyvo kasmetinės fotografijų parodos organizatorius.

Stasys Žilevičius

ŽILINSKAS Antanas (1877.III.28 Bebrininkuose, Paežerių vls., Vilkaviškio aps. – 1962.VI.19 Brooklyne, NY), knygnešys, visuomenininkas. Baigė Pilviškių pr. m-lą. Buvo Pilviškiuose S. Malaičio įkurtos draudžiamos spaudos platinimo kuopos iždininkas. 1901 atvykęs į JAV, dirbo ž. ūkyje, metalurgijoje, vėliau Brooklyno siuvyklose. Buvo laisvamanis, vėliau socialistas. Už profsąjungų organizavimą atleistas iš darbo. Liet. siuvėjų profsąjungos Brooklyno skyriaus v-bos narys, Lietuvių socialdemokratų s-gos 19-os kuopos sekretorius, iždininkas, pirmininkas, jos centro v-bai atstovavo ALTe. Nuo 1945 vienas BALFo direktorių. Liet. socialdemokratų s-gos lit-ros fondo vienas steigėjų ir iki mirties pirmininkas. II pasaul. karo pabėgėliams padėjo įsikurti į JAV.

ŽILINSKAS Jurgis (1885.IV.23 Januškoniuose, Kėdainių aps. – 1957.III.15 Waterbury, CT), gydytojas anatomas ir antropologas. Gydytojos odontologės K. Žilinskienės vyras. Medicinos daktaras (1927). 1912 Tartu un-te, Estija, baigė mediciną ir dirbo šio un-to Chirurgijos klinikoje asistentu. 1914–17 tarnavo Rusijos Raudonojo Kryžiaus org-jose. Pasibaigus I pasaul. karui, grįžo į Lietuvą, gyveno Šiauliuose, vėliau persikėlė į Kauną. Vienas Aukštųjų kursų (1920) ir Lietuvos un-to Med. f-to (1922) steigėjų. Un-te įkūrė Anatomijos katedrą ir Anatomijos muziejų. Lietuvos un-to 1922–30, VDU (1930–40) ir VU (1940–44) Anatomijos katedros vedėjas; prof. (1923). 1944 pasitraukė į Vokietiją. Gydytojavo Meissene. 1948 atvyko į JAV ir apsigyveno Waterbury, CT. Aktyviai įsijungė į liet. bendruomenės gyvenimą. 1953 už nuopelnus liet. medicinai Niujorko LGD jį išrinko garbės nariu. Paskelbė darbų iš lietuvių paleoantropologijos. Su bendradarbiais ištyrė daugiau kaip 500 liet. karių ir apie 1000 R. Prūsijos lietuvių. Kartu su kt. dalyvavo apžiūrint liet. lakūnų – S. Dariaus ir S. Girėno palaikus. Sukūrė lietuviškų anatomijos terminų.

Jurgis Žilinskas

ŽILINSKAS Vladas (1912.IV.6 Liepojoje, Latvija – m. JAV), ekonomistas, diplomatas, visuomenininkas. 1929 baigė Ukmergės g-ją, 1934 Aukštąją ekonomikos m-lą Kopenhagoje. Priklausė skautams. Nuo 1934 Užs. reikalų m-jos Ekonominio dep-to sekretorius, rengė užs. prekybos sutarčių projektus. 1934–38 dėstė Kauno aukštojoje prekybos m-loje. II pasaul. karo išvakarėse paskirtas Lietuvos pasiuntinybės Taline sekretoriumi, 1939 rudenį perkeltas į Stokholmą. Iš Švedijos *Lietuvos aidui* rašė straipsnius užs. politikos klausimais. Bandė priešintis SSRS vyr-bės nurodymui perduoti sovietams okupuotų Baltijos valstybių turtą ir Švedijos banke deponuotą auksą. 1943 su I. Šeiniumi ir A. Vokietaičiu Stokholme organizavo liet. k-tą. 1944 su prof. B. Nermanu įsteigė Baltų spaudos tarnybą informacijai apie įvykius okupuotuose kraštuose teikti, 1945–49 bendradarbiavo žrn. *Baltic Review*. 1943–48 paskelbė daug straipsnių (V. L. Baltus slap.) didžiausiame Švedijos dienraštyje *Dagens Nyheter*. 1945–46 leido laikraštį *Svetur* (pirmasis naujosios išeivijos leidinys). S. Lozoraičio paskirtas nuo 1949 ėjo *charge d'affaires* pareigas Stokholme. 1950 prisidėjo prie Lietuvos rezistencinės santarvės įsteigimo, Lietuvos nepriklausomybės fondo įkūrimo. Atvykęs į JAV, 1953–57 dirbo buhalteriu Niujorke, vėliau apie 20 metų – fotografijos b-vėje kontrolieriumi ir finansininku. Paskelbė straipsnių visuom. ir polit. temomis, parašė atsiminimų.

ŽILINSKIENĖ Ksavera (**Frankaitė;** 1896.VIII.27 Brooklyne, NY – 1992.IX.23 Daytona Beache, FL; palaidota Waterbury, CT), gydytoja odontologė, visuom. veikėja. Gydytojo anatomo ir antropologo J. Žilinsko žmona. Su tėvais atvyko į Lietuvą ir apsigyveno Panevėžyje. Baigė g-ją ir Panevėžio mkt. seminariją. Įgijo pr. m-los mokytojos diplomą ir dirbo mokytoja. Prasidėjus I pasaul. karui, pasitraukė į Baltarusiją, vėliau grįžo į Kauną ir Lietuvos un-te studijavo odontologiją. 1926 baigusi un-tą Kaune vertėsi privačia dantų gydytojos praktika ir užsiėmė visuom. veikla. Daug metų buvo Lietuvių moterų globos k-to iždininkė, Lietuvių moterų taryboje suorganizavo Kultūros klubą. 1935–40 buvo Lietuvos skaučių seserijos vyr. skautininkė. 1949 atvyko į JAV ir gyveno Waterbury. 1980 persikėlė į Floridą. Gyvendama Amerikoje gydytoja nedirbo.

ŽILIONIENĖ Galia (**Geibavičiūtė;** 1912.V.31 Kaune – 1986.I.6 Niujorke, NY), diplomatė, visuomenininkė. Diplomato P. Žilionio žmona, filologės, visuomenininkės E. Žilionytės-Dudėnienės motina. 1930 baigė *Saulės* g-ją Kaune. Studijavo Konsulinėje akademijoje Vienoje ir VDU Teisių f-te. Nuo 1933 dirbo LR Užs. reikalų m-joje. 1935 LR pasiuntinybės Švedijoje pirmosios eilės sekretorė. 1936–40 dirbo Užs. reikalų m-joje Kaune (buhalterio padėjėja, vėliau raštininkė, antrosios eilės sekretorė). 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Konstanzoje am Bodensee. 1951 atvyko į JAV, apsigyveno Niujorke. Rutgers un-te, NJ, įgijo bibliotekininkystės magistro laipsnį. 25 metus dirbo Niujorko Donnellio viešojoje b-koje, Užs. kalbų skyriuje. Jos pastangomis b-ka įsigijo daug liet. knygų. Nuo 1958 aktyviai dalyvavo Lietuvių moterų klubų fed-jos veikloje. 1963 buvo išrinkta Pabaltijo moterų tarybos liet. delegacijos pirmininke. Pakaitomis su latvių ir esčių atstovėmis Tarybai vadovavo beveik 10 metų. Atstovavo lietuvėms Generalinės moterų klubų fed-jos (GFWC) suvažiavimuose. Nuo 1972 GFWC v-bos narė ir GFWC atstovės prie JT pavaduotoja, nuo 1982 – GFWC atstovė prie JT.

Galia Žilionienė

ŽILIONIS Juozas (1908.III.19 Veisiejuose, Alytaus aps. – 1996.I.20 Clevelande, OH), pedagogas, visuomenininkas. Mokėsi Veisiejų vid. m-loje, Lazdijų mkt. kursuose ir S. Daukanto mkt. seminarijoje Kaune. 1931–36 VDU studijavo teisę. 1925–29 mokytojavo Seinų ir Ukmergės apskrityse. 1938–42 Kauno pr. m-lų vedėjas. 1942–44 Visuomenės reikalų dep-to kultūros reikalų direkcijos viršininkas. Liet. karių ir jų šeimų globos k-to vienas organizatorių, vicepirmininkas ir iždininkas. Žrn. *Lietuvos mokykla* administratorius ir bendradarbis. 1930–31 Kauno moksleivių ateitininkų rajono pirmininkas. VDU priklausė ateitininkų korp. *Justitia*. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Dirbo Hanau pr. m-loje ir buvo stovyklos švietimo vadovas. 1949 persikėlė į JAV. Dirbo Clevelando lituanistinėse m-lose (21 metus), buvo m-los vedėjas. Vienas pedagoginių kursų organizatorių ir dėstytojų. Kurį laiką vadovavo liet. radijo vaikų valandėlei. Kelis dešimtmečius veikė Liet. fronto bičiulių sambūryje, 5 metus buvo centro v-bos narys. Buvo JAV LB Clevelando sk. sekretorius ir švietimo vadovas, Ohio apygardos v-bos narys. Platino liet. knygas. Lietuvių Amerikos piliečių klubas Clevelande už kult. veiklą įteikė plaketę ir premiją (1983).

ŽILIONIS Petras (1907.VIII.15 Šilavote, Liudvinavo vls., Marijampolės aps. – 1985.III.30 Niujorke, NY), teisininkas, diplomatas. Diplomatės G. Žilionienės vyras, filologės, visuomeni-

Petras Žilionis

ninkės E. Žilionytės-Dudėnienės tėvas. Baigė g-ją Marijampolėje. 1925–30 studijavo teisės mokslus Lietuvos un-te, 1930–32 tarpt. teisę ir politologiją Paryžiuje (*École de Droit* ir *École des Sciences Politiques*). 1933 pirmosios Lietuvos pasiuntinybės Rygoje sekretorius, 1935 reikalų patikėtinis (*chargé d'affaires*) Stokholme. Nuo 1936 dirbo Užsienio reikalų m-joje Kaune, Bendrojo bei Vakarų skyrių vedėjas. 1938 paskirtas pasiuntinybės centre patarėju. 1938–39 Aukštuosiuose karininkų kursuose dėstė diplomatijos istoriją. Bendradarbiavo *Teisėje*, išvertė iš pranc. kalbos H. Fauconierio *Maleziją*, su kitais – A. Esmeino *Konstitucinės teisės principus* (1932). 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–51 buvo pranc. okupacinės valdžios Spaudos ir švietimo skyriaus sekretoriato vedėjas, LB Konstanzos am Bodensee skyriaus steigėjas, vadovas. 1946–49 Lietuvos Raudonojo Kryžiaus įgaliotinis Vokietijoje. 1951 persikėlė į JAV. Columbijos un-te Niujorke, NY, įgijo magistro laipsnį. Nuo 1955 dirbo Fordhamo un-to, NY, b-koje; 1963 šiame un-te įgijo slavistikos magistro laipsnį, 3 metus čia dėstė. Bendradarbiavo spaudoje. Apdovanotas Latvijos, Švedijos, Tautų Sąjungos ordinais ir medaliais, Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordinu.

ŽILIONYTĖ-DUDĖNIENĖ Eglė (**Žilionis-Dudėnas;** g. 1940.III.15 Kaune), filologė, visuomenininkė. Diplomatės, visuomenininkės G. Žilionienės ir diplomato P. Žilionio duktė, finansininko, visuom. veikėjo V. Dudėno žmona. Ph. D. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją. Pranc. okupacinėje zonoje Konstanzoje am Bodensee baigė pr. m-lą (*College Français de Pierre Brossolette*). 1951 su tėvais atvyko į JAV. Niujorko un-te baigė pranc. lit-rą ir polit. mokslus (bakalaurė), Middlebūry koledže, VT, – pranc. lit-ros magistro studijas. Niujorko un-te dėstė pranc. lit-rą ir rengė doktoratą. 1959–60 ir 1964–66 studijavo Paryžiuje Politikos mokslų m-loje (*École des Sciences Politiques*) ir Sorbonoje. 1966–79 dėstė pranc. kalbą ir lit-rą Niujorko ir Connecticuto un-tuose, pranc. kalbą – Jungtinėse Tautose. 1975 buvo liet. delegacijos Helsinkio konferencijoje narė, sovietų reikalavimu kartu su kitais delegacijos nariais buvo suimta. 1980 Pennsylvanijos un-to Whartono verslo m-loje (*Wharton School of Business*) baigė spec. programą hum. mokslų doktorantams. 1980–84 dirbo *Bankers Trust* Niujorke. 1985 išrinkta Niujorko LB Manhattano apyg. pirmininke. 1991 grįžo į Lietuvą. 1991–92 dirbo Švietimo ir kultūros m-joje patarėja. Nuo 1996 vadovauja dienraščio *Lie-*

Eglės Žilionytė-Dudėnienė

tuvos rytas Labdaros ir paramos fondui. Aktyviai dalyvauja kitų labdaros ir kultūros org-jų veikloje.

ŽILYS Povilas (1897.V.1 Ažaguose, Smilgių vls., Panevėžio aps. – 1968.X.26 Čikagoje, IL), kariškis. Lietuvos kariuomenės pulkininkas. Baigė Panevėžio g-ją ir studijavo teisę VDU. 1919 pabėgęs iš bolševikų okupuoto Panevėžio, Kaune savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę, tarnavo štabo spaudos ir propagandos skyriuje (metams buvo paleistas baigti g-ją). 1921 baigęs Karo m-lą, tarnavo kavalerijoje eskadrono vadu ir kariuomenės vado adjutantu. 1931 baigė Karo akademiją Belgijoje. Buvo kavalerijos štabo viršininkas. Nuo 1936 II ulonų ir nuo 1937 III dragūnų pulko vadas. Dėstė taktiką ir karo istoriją Karo m-loje ir Vytauto Didžiojo aukštojoje karo m-loje. Sov. okupantų 1940 iš kariuomenės atleistas. 1944 pasitraukė į Vokietiją, apsistojo Seligenstadte, 1949 persikėlė į JAV. Čikagoje buvo JAV LB Market Parko apyl. pirmininkas. Bendradarbiavo *Karyje, Dirvoje, Drauge, Naujienose,* leidiniuose *Štabų žinynėlis* (1932), *Seligenstadto DP stovykla* (1948), *Panevėžys* (1963). Išleido kn. *Suomių–sovietų karas* (1967).

ŽILIUS Stanislovas (**Žylius;** 1898.VII.16 Tauragėje), vargonininkas. 1909 atvykęs į Čikagą, IL, muzikos mokėsi privačiai, vėliau Busho konservatorijoje. Bažn. muzikos mokėsi pas V. Daukšą. Vargonininkavo Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo liet. parapijoje Čikagoje (1915–24), Šv. Vincento Pauliečio parapijoje Springfielde, OH (1924–29), Šv. Baltramiejaus parapijoje Waukegane, IL, (1929–63). Buvo subūręs chorus, su jais dalyvavo dainų šventėse Čikagoje. Būdamas ALRK Vargonininkų s-gos nariu, palaikė *Muzikos žinių* leidimą. Waukegane subūręs pajėgų chorą, su juo koncertavo, statė operetes ir vaidinimus.

ŽILIUS Vladislovas (g. 1939.V.13 Varsneliuose, Šilalės aps.), grafikas, tapytojas, skulptorius. 1964 baigė Lietuvos dailės in-tą (grafiką). 1965 dėstė piešimą M. K. Čiurlionio meno m-loje, 1972 – Vilniaus inžineriniame statybos

Vladislovas Žilius

in-te. 1965–69 leidyklos *Vaga* Meno leidinių redakcijos vedėjas, 1970–73 leidyklos *Mintis* vyr. dailininkas. 1964–76 dalyvavo grafikos parodose Lietuvoje ir užsienyje (tarpt. bienalėse Malborke 1967, 1969, Krokuvoje 1968, Barselonoje 1970). 1965, 1966, 1970, 1974 Vilniuje surengė individualias parodas (tarp jų – neoficialią tapybos). Sukūrė estampų ciklų (*Vilniaus legendos, Taikinys*, abu 1968), ekslibrisų, piešinių, tapybos kompozicijų (ciklas *Transformacija*, 1966–75). Kūryboje reiškiamos filos. refleksijos, joje dažna Vilniaus tematika, netradicinės raiškos priemonės. Grafikai būdinga savita formų stilizacija, ornamentalumas, simboliniai motyvai. Ryškių skaidrių spalvų tapyba daugiausia abtrakcionistinė, esama oparto apraiškų. 1974 apkaltinus formalizmu, išmestas iš Lietuvos dailininkų s-gos; paprašęs leidimo emigruoti, oficialiai išreiškė ir priešiškumą socialistinio realizmo metodui mene. 1976 gavęs leidimą, emigravo į JAV, Niujorką, NY. 1978–91 dirbo reklamos dizaino studijoje *Herbert Reade*. Nuo 1977 dalyvauja (daugiausia su tapybos darbais) grupinėse parodose JAV, Kanadoje, Lietuvoje (*Tylusis modernizmas Lietuvoje 1962–1982*, Vilniuje, 1997), surengė daug individualių parodų: Čikagoje, IL (1977), Niujorke, NY (1981, 1984, 1999, 2001), Vilniuje (1993, 1994). Išbandydamas naujas medžiagas, technologijas darbų cikluose interpretuoja abstrakcionizmo, siurrealizmo stilistiką, kuria estetizuotas fantastines vizijas (*Ženklai*, 1985–95), modifikuoja gamtos formas (*Juodieji koralai*, 1977–84), ypač kristalų, uolų struktūras. Kompozicijos pasižymi tapysenos meistriškumu, spalvų ryškumu. Nuo 1995 kuria reljefus, erdvines skulptūras iš medžio, sintetinio stiklo ir metalo (*Totemai*, 1999). Kūrinių turi Tretjakovo galerija Maskvoje, Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės, kiti Lietuvos muziejai, privatūs asmenys.

ŽYMANTAITĖ-PETERS Regina (g. 1951.VI.3 Kaune), dainininkė (lyrinis sopranas). Pradžios ir vid. mokslus baigė Kanadoje. 7 metus studijavo Karališkojoje muz. konservatorijoje Toronto. Po to apsigyveno JAV, Niujorke, NY. Hunterio koledže studijavo politologiją, dailės istoriją ir žurnalistiką; įgijo bakalauro ir magistro laipsnius. Balsą lavino pas ped. C. Zeggregą, G. Consiglio, S. Aronicą ir kt., studijavo Amerikos dramos meno akademijoje. Ją baigusi, New Jersey valst. operos spektaklyje *The Bride Comes to Yellow Sky* sukūrė pagr. vaidmenį. Kurį laiką dirbo laikr. *Dirva* reportere JT asamblėjoje Niujorke, Niujorko burmistro Beame administracijoje, buvo Pabaltijo moterų tarybos pirmininkė. 1983 balsą lavino pas ped. C. E. Galliano Italijoje, vėliau pas D. Marzollo Niujorke. 1984 Italijoje dalyvavo Umbrijos ir Perugios festivaliuose. 1985 koncertavo Europoje (Amsterdame, Olandija, Prato, Italija, Münchene, Vokietija), vėliau JAV (Niujorke, Čikagoje, IL, Clevelande, OH). Veikė Liet. moterų fed-joje, ALTS. Gyvena Italijoje. Koncertuoja, dainuoja operose.

Regina Žymantaitė-Peters

ŽYMANTAS Stasys (**Žakevičius;** 1908.IV.22 Baričevkos dvare netoli Kijevo, Ukraina – 1973.IV.19 Los Angeles, CA), teisininkas, visuom. veikėjas. Mokėsi *Aušros* g-joje Kaune. 1933 baigęs VDU Teisių f-tą, buvo paskirtas

Stasys Žymantas

šio f-to asistentu. 1934–35 polit. mokslus studijavo Paryžiaus un-te, 1935–37 Harvardo, MA, Čikagos, IL, ir Londono un-tuose. 1937–40 dėstė administracinę teisę VDU. 1938–39 Finansų m-jos biudžeto ir valstybės tarnautojų atlyginimo reformos komisijų ekspertas. 1939–40 Valstybės tarybos bendradarbis (parengė valst. tarnybos įstatymo projektą). 1939 dėstė administracinę teisę, viešojo administravimo pagrindus Socialinių ir polit. mokslų in-te. Vėliau vyriausybės įgaliotinio Vilniaus mieste ir srityje teis. patarėjas. Nuo 1940 dėstė Vilniaus un-te: Teisės f-to prodekanas, 1941–44 dekanas; docentas. 1940–44 veikė liet. pasipriešinimo sąjūdyje, buvo LAF narys. Vienas Vilniaus 1941 Birželio sukilimo vadų, Vilniaus miesto ir srities piliečių k-to pirmininkų; vėliau paskirtas Vilniaus miesto laikinosios vyriausybės įgaliotiniu. Įsijungęs į LLKS, vadovavo Vilniaus štabui, redagavo *Laisvą žodį*, buvo LLKS atstovas Vilniaus liet. k-te. 1943 dalyvavo slaptuose pasitarimuose Rygoje, 1944 Vilniuje. VLIKo užs. delegacijos sudarymo iniciatorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1944–45 Berlyne veikė VLIKe, buvo Pabaltijo un-to Hamburge profesorius. 1948 Birminghamo un-to, D. Britanija, Socialinių mokslų f-to mokslo darbuotojas. 1949 Pabaltijo rezistentų tarybos Švedijoje narys, 1950 vienas Lietuvių rezistencinės santarvės steigėjų ir vicepirmininkų, Lietuvių s-gos centro v-bos vicepirmininkas D. Britanijoje; vienas žrn. *Santarvė* (redakcinės kolegijos narys), *East and West* (redaktorius) steigėjų. Priklausė Liberalų internacionalui; buvo vykd. k-to narys, egzilų liberalų k-to sekretorius, kongresų V. Europoje dalyvis. 1954 Vid. ir R. Europos kraštų atstovų politinio k-to narys Londone. 1957–59 *Amerikos balso* darbuotojas Münchene. 1959 persikėlė į JAV, apsigyveno Burbanke, CA. Bendradarbiavo liet. spaudoje (kai kuriuos straipsnius pasirašinėjo slap. J. Kernius, A. Tauragis, T. Leonas, Jotvingis, Politicus ir Diplomaticus).

ŽIRGULIENĖ Justina (g. 1914 Lietuvoje), gydytoja psichiatrė. 1940 Kaune baigė VDU Med. f-tą. Pasitraukusi į Vokietiją, 1949 Tübingene baigė Karlo Eberhardo un-to Med. f-tą. Atvykusi į JAV, stažavo Čikagoje, IL, 1954 įgijo teisę Ilinojaus valstijoje verstis privačia gydytojo praktika. 1958–65 dirbo Čikagos valst. ligoninėje, 1960–65 klinikinė direktorė. 1960 išlaikė psichiatrijos specialybės egzaminus. Čikagoje dirbo Loretto ir Veteranų Administracijos ligoninėse. 1958–65 buvo Loyolos un-to klinikinė instruktorė. 1965–80 dirbo psichiatre Los Angeles Veteranų ligoninėje, CA. 1981 įgijo praktikos teises ir buvo Kalifornijos un-to Med. m-los klinikinė instruktorė, vėliau – klinikinė profesorė asistentė. Priklauso amer. moterų d-joms ir org-joms.

ŽIRGULIS Kazys (g. 1912.XI.3 Ilguočiuose, Radviliškio vls., Šiaulių aps.), chemikas, poetas. Mokėsi Kėdainių g-joje ir Kauno kun. seminarijoje. Iš jos išstojęs, dirbo žurnalistu, metus studijavo lit-rą Sorbonoje Paryžiuje. 1939 persikėlė į Vilnių, dirbo *Akademiko* žurnalo redakcijoje. Pradėjęs neakivaizdiniu būdu studijuoti chemijos technologiją, dirbo įmonės *Chemijos gaminiai* direktoriumi. 1944 pasitraukė į Vokietiją, studijavo chemiją, įgijo technologo kvalifikaciją. Persikėlęs į JAV, gyveno Niujorke, NY, vėliau Čikagoje įkūrė ir vadovavo chemijos gaminių įmonei *Lunax*. Dalyva-

Kazys Žirgulis

vo liet. visuomeninėje veikloje: kurį laiką buvo Amerikos liet. demokratų lygos pirmininkas, prezidento J. F. Kennedy rinkimų kampanijos Amerikos liet. k-to pirmininkas. Talkino *Amerikos balsui* ir *Laisvės* radijui. Išėjęs į pensiją, persikėlė į Los Angeles, CA. Eilėraščius pradėjo rašyti dar g-joje. 1932 išleido lyrikos rink. *Jaunatvės varpai*, vėliau eilėraščius spausdino *Trimite, Vaire, Naujojoje romuvoje*. 1937 išleistoje rinktinėje *Mea culpa* gausu rel. ir filos. motyvų, meilės ilgesio, abejonių dėl pasirinkto kelio ir vienatvės skausmo likus nesuprastam ir artimųjų atstumtam. Papildytas *Vaire* ir *Trimite* išspausdintais eilėraščiais rinkinys antrą kartą išleistas 1996 Vilniuje.

ŽITKEVIČIUS Leonardas (1914.XI.6 Vabalninke, Biržų aps. - 1995.III.6 Brooklyne, NY), poetas. Vaikystę praleido Rusijoje. Šeimai grįžus į Lietuvą, mokėsi Biržų g-joje. Ją baigęs 1934 stojo į VDU studijuoti lituanistikos, vėliau perėjo į Klaipėdos mkt. in-tą; baigė 1938. Mokytojavo Veisiejų, Žaslių ir Trakų vls. pradinėse m-lose. Lietuvai atgavus Vilnių, studijavo lituanistiką VU. 1942–44 dirbo Valstybinės leidyklos ir Kauno radiofono lit-ros sk. redaktoriumi: rengė jaunimo radijo valandėles, lit. ir muz. montažus. G-joje buvo ateitininkas, studijuodamas priklausė korp. *Šatrija*. Vok. okupacijos metais prisidėjo prie antinacinio pasipriešinimo, bendradarbiavo pogrindinėje spaudoje, reiškėsi kaip politinis satyrikas. Suredagavo slaptą leidinį *Literatūros vakaras* (padaugintas šapirografu). 1944 pasitraukė į Vokietiją. Apsistojęs Augsburge, dirbo savaitraščio *Žiburiai* redakcijoje. 1947 persikėlė į JAV, apsigyveno Niujorke, NY. Dirbo f-ke ir padėjo *Amerikos* ir *Vienybės* redakcijoms. Nuo 1968 gyveno Brooklyne, iki 1984 dirbo *Darbininko* redakcijoje. Talkino Liet. rašytojų d-jai kaip vertinimo k-jos narys (perskaitė per 100 rankraščių). Eilėraščius pradėjo spausdinti 1927 *Žvaigždutėje*, vėliau skelbė ir kituose jaunimo laikraščiuose ir žurnaluose. Išleido jaunimui skirtas knygas: *Čyru vyru pavasaris* (1935), *Su tėvelio kepure* (1938), *Muzikantų brigada* (1941), *Tarp tūkstančio žvaigždelių* (1944), *Nemunėlio šnekos* (1945), *Saulutė debesėliuos* (1953, premijuota), *Aš nelauksiu, kol užaugsiu* (1985). Vilniuje išleista rinktinė *Su tėvelio kepure* (1994). Spaudoje ir almanachuose yra paskelbęs poezijos ir suaugusiems. Šioje vyrauja meilės, prarastos tėvynės ilgesio, sudužusių iliuzijų motyvai, dažna ironija. Išleido lyrinių ironijų

Leonardas Žitkevičius

rinkinį: *Daiktai ir nuorūkos* (1954). Vėliau garsėjo eiliuotomis humoreskomis (rink. *Šilkai ir vilkai*, 1950, Runcės Dandierino slap.; *Vizijos prie televizijos*,1957, Balio Pavabalio slap.). Slapyvardžiais pasirašinėjo ir periodikoje (*Draugo* sk. *Spygliai ir dygliai*) skelbiamus humor. kūrinius (rinktinė *Milžinai ir slibinai*, 1984, V. Krėvės lit. premija). Rašė knygų recenzijas, dalyvaudavo lit. vakaruose.

ŽITKUS Marcelinas (1910.I.10 Clevelande, OH – 1987.XII.31 ten pat), inžinierius. JAV kariuomenės pulkininkas. 1914 su tėvais apsigyveno Lietuvoje. 1928 baigė Panevėžio vyrų g-ją. 1939 grįžo į JAV. Studijavo Clevelande: Fenno akademijoje baigė matematiką ir inžineriją, konservatorijoje – operos klasę (bosas). Nuo 1951 dirbo b-vės *Warner and Swasey* tyrimų ir išradimų centre Solone, OH, vėliau *White Sands Proving Grounds* tyrimų ir bandymų laboratorijose. Padarė 16 patentuotų išradimų: sukonstravo ekskavatorių *Gradeal*, kompiuterizuotas mechanines audimo stakles, hidraulinę mechaninę radarų sistemą (JAV laivyno užsakymu); už darbus pelnė JAV kariuomenės medalį. Turėjo civilinio piloto teises. Dalyvavo JAV LB veikloje, dainavo liet. choruose, kvartete. Priklausė Lietuvos vyčių s-gai, Lietuvių golfo lygai (pelnė 15 apdovanojimų). Rėmė liet. knygų leidybą.

ŽIUPSNYS Zigmas (m. 1996.X Čikagoje, IL), sportininkas, sporto veikėjas. Žaidė tinklinį, 1956 ir 1957 yra laimėjęs JAV Vid. vakarų apygardos pirmenybes, ŠALFASS žaidynes. Nuo 1955 Čikagos *Neries* sporto klubo tinklininkų treneris ir vadovas, klubo vicepirmininkas. 1958 subūrė *Neries* mergaičių tinklinio komandą, kuri 1960 Čikagoje buvo viena stipriausių. Vadovavo tinklininkų išvykoms į Europą, Australiją. 1979–83 PLB sporto reikalų vicepirmininkas. Jo vadovaujami jaunieji *Neries* tinklininkai 1975, 1980 ir 1983 tapo JAV jaunųjų olimpiečių varžybų nugalėtojais. *Neries* vyrų ir mergaičių tinklinio komandos keletą kartų tapo Pasaulio lietuvių sporto žaidynių nugalėtojomis. 1987 su *Neries* tinklininkėmis lankėsi Lietuvoje, 1991 ir 1995 dalyvavo Pasaulio lietuvių sporto žaidynėse.

Zigmas Žiupsnys

ŽIŪRAITIS Vytautas (**tėvas Tomas;** 1915.III.18 Grigoriškėje, Šimkaičių vls., Raseinių aps. – 1990.IV.15 Vašingtone, DC), kunigas dominikonas. Filosofijos daktaras (1957). Mokėsi Raseinių g-joje. Į vienuoliją įstojo 1933 (noviciatą atliko Amiense, Prancūzija). 1934–37 filosofiją ir teologiją studijavo dominikonų Alberto Didžiojo akademijoje Wallerberge (Vokietija) ir 1937–39 Le Saulchoire, Kaine (Belgija). Kunigu įšventintas 1939 Belgijoje. Buvo vikaras Raseiniuose. 1941–42 teologiją studijavo Bonos un-te (Vokietija), 1942–43 Vilniaus kun. seminarijoje. Garsėjo patriotiniais pamokslais Šv. Jono bažnyčioje. 1944 pasitraukė į Vakarus, 1945–48 buvo Aukštutinės Austrijos liet. kapelionas. 1946–47 studijavo filosofiją Salzburgo katal. un-te; 1954 įgijo licenciatą, 1957 *cum laude* apgynė filosofijos daktaro disertaciją. 1949 persikėlė į JAV. Dėstė vok. k. Providence koledže, RI. 1950 kapelionas Metuchene, NJ. 1956–62 dominikonų vienuolyno Oxforde, MI, kapelionas, ir ten pat 1958–61 De Limos koledžo mokytojas. Nuo 1962 kunigas Vašingtone, DC, dominikonų vienuolyno parapijoje. Nuo 1979 Vašingtono liet. misijos kapelionas Georgetowne (Trijų Karalių bažnyčioje). Buvo Pentagono kapelionas. Nuo 1985 LSS dvasios vadas. Moksl. tyrimų sritis – kultūros filosofija, tomizmas. Žrn. *Tėvynės sargas* paskelbė str. *Tautybės ir valstybės sampratų klau-*

Vytautas Žiūraitis

simu (1965), *Politikos ir kultūros santykio prasmė* (1967), *Darbininke* – tęstinį str. *Evoliucinio madingumo įvairovės* (1976), žrn. *Vytis – The Idea of Human Personality* (1962) ir *Christian Truths and Natural Sciences* (1971). Parašė kn. *Eucharistija – kasdieninė mūsų stiprybė* (1943), *Nevystančios rožės* (1944, II leid. 1948), *Žodis ir gyvenimas* (1955), *Das Wesen der menschlichen Persönlichkeit* (1959, disertacija). Spaudoje bendradarbiavo nuo 1934 (*Tiesos kelyje, Mūsų laikraštyje, Vyrų žygiuose, Aiduose, Drauge, Lietuvių dienose, Karyje*).

ŽIŪRYS Eugenijus (g. 1934.IV.6 New Havene, CT), verslo administratorius. Chemiko P. J. Žiūrio sūnus. Providence koledže, RI, įgijo verslo administravimo bakalauro laipsnį. 1970–92 Keleivių draudimo b-vės vadybininkas Hartforde, CT. 1972–77 dirbo Hartfordo ligoninės v-boje. 1981–92 Amerikos sveikatos draudimo asociacijos (HIAA) Farmacijos k-to pirmininkas. 1985–86 dalyvavo Connecticuto valstijos farmacinės pagalbos pagyvenusiems žmonėms tarnybos kūrime. Nuo 1993 *Rel Enterprises* Wethersfielde, CT, konsultantas sveikatos apsaugos klausimais. Pennsylvanijos un-to Whartono m-los išleistos kn. *The Handbook of Employee Benefits* (III leid. 1992) vienas autorių. JAV LB Hartfordo sk. v-bos ilgametis vicepirmininkas, iždininkas. Kurį laiką buvo Amerikos liet. respublikonų klubo Hartforde pirmininkas. 1993–94 dėstė APPLE kursuose Lietuvoje.

ŽIŪRYS Pijus Jonas (1893.X.16 Jonaukoje, Suvalkų Kalvarijos vls., Marijampolės aps. – 1962.IX.18 Clevelande, OH), chemikas, visuom. veikėjas. Verslo administratoriaus E. Žiūrio tėvas. 1910 atvyko į JAV. Kingstone, PA, baigė vid. m-lą, 1918 Syracuse un-te, NY, įgijo chemiko specialybę. Dirbo Lietuvos atstatymo b-vėje. 1933 prie Clevelando įsteigė nuosavą dažų įmonę. Veikė Tėvynės mylėtojų d-joje, SLA (buvo 50 metų jubiliejaus rengimo k-jos pirmininkas), *Sandaroje* (1920–22 pirmininkas), Lietuvai vaduoti s-goje (1945–48 pirmininkas); kaip šios s-gos delegatas stebėjo JT steigiamąją konferenciją San Franciske. Ohio valstijoje, siekdamas palaikyti ryšius su JAV vadovybe, suorganizavo Amerikos ir Lietuvos draugystės d-ją (*American Friends of Lithuania*); jai vadovavo. Aktyviai kėlė Lietuvos nepriklausomybės klausimą, organizavo prezidento A. Smetonos pasisakymus amerikiečiams. Padėjo II pasaul. karo pabėgėliams. Veikė JAV LB (1959–61 centro v-bos narys). Paskelbė straipsnių *Amerikos lietuvyje, Vienybėje, Dirvoje.* Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordinu.

ŽIŽNIAUSKAS Stasys (**Zikas;** 1895.XII.1 – 1960.XII.23 Bostone, MA), miškininkas. G-ją baigė Troicke (Rusija). 1918–20 mokėsi Kauno kun. seminarijoje. Išstojęs dirbo Jurbarko g-jos mokytoju ir inspektoriumi. 1925 įstojo į ŽŪA, baigė 1934 diplomuotu miškininku. Nuo 1929 dirbo Seinų miškų urėdijoje. 1934 pradėjo dirbti taksatoriumi Miškų dep-te. 1939 miškotvarkos būrio vedėjas. 1940 Kretingos miškų urėdas ir Miškininkų vid. m-los mokytojas. Veikė šaulių ir ateitininkų org-jose. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Mokytojavo Dillingeno liet. g-joje ir dėstė Hanau miškų technikų kursuose. 1949 persikėlė į JAV. Apsigyveno Bostone. Bendradarbiavo LE.

ŽMUIDZINAS Jonas (g. 1960 Duarte, CA), fizikas. Fiziko J. S. Žmuidzino sūnus. Ph. D. (1987). 1981 Kalifornijos technologijos in-te, CA, gavo fizikos bakalauro laipsnį. Fizikos studijas tęsė Kalifornijos un-te Berkeley, CA; čia apgynė doktoratą. Nuo 1987 dirbo Ilinojaus un-te, IL; tyrė submilimetrinius superlaidininkinius detektorius. Nuo 1990 fizikos profesorius asistentas Kalifornijos technologijos in-te.

ŽMUIDZINAS Jonas Stasys (g. 1931.VI.? Kaune), fizikas. Ph. D. (1963). Pasitraukęs iš Lietuvos, 1947 Grevene, Vokietija, baigė vid. mokslą. Atvykęs į JAV, 1956–58 Indianos technologijos in-te studijavo fiziką ir matematiką; 1959 gavo magistro, vėliau daktaro laipsnį (teorinė fizika ir matematika). 1965–69 dirbo Kalifornijos technologijos in-te Los Angeles *Jet Propulsion* laboratorijoje kaip vyresnysis mokslininkas. Tyrimai iš atomo, plazmos, elementariųjų dalelių ir matematinės fizikos. Turi išradimų patentų (1976 NASA išdavė patentą už lazerių pritaikymo išradimą). Moksl. straipsnių paskelbė žurnaluose *Annals of Physics* ir *Journal of Mathematical Physics*. Skaitė paskaitas 1977 III MKS Čikagoje, IL, 1978 ALIAS suvažiavime Bostone, MA. JAV LB ir ALIAS narys.

ŽOROMSKIS Kazimieras (g. 1913.III.4 Smilgiuose, Smilgių vls., Panevėžio aps.), tapytojas. 1942 baigė Vilniaus, 1945 – Vienos dailės akademijas. 1945–46 Romos karališkojoje dailės akademijoje studijavo freską. 1946–49 gyveno Madride. 1949–52 Šv. Ksavero popiežiškojo un-to Bogotoje profesorius. 1952 persikėlė į JAV. 1956–68 dėstė Catan Rose meno in-te Niujorke, NY, 1968–86 – Newarko, NJ, meno koledže. 1986 grįžo į Lietuvą, gyvena Vilniuje. Ankstyvieji kūriniai daugiausia impresionistiniai (*Botanikos sodas*, 1949). Vėlesnė tapyba abtrakcionizmo ir abstrakčiojo ekspresionizmo (*Sienų* ir *Skelbimų lentų* ciklai, abu 1962–70), verizmo (figūrinių kompozicijų ciklas *Dvidešimt trečioji gatvė*, 1984–97), oparto stiliaus (*Trijų dimensijų serija*, pradėta 1970: *T. D. S. Nr. 252, Gedimino laiškai, Perkūno šventykla*). Surengė >40 individualių parodų (1947, 1948, 1949 Madride, 1950 Bogotoje, 1954 Čika-

Kazimieras Žoromskis

goje, IL, 1964 Detroite, MI, 1970 New Jersey, 1972 New Havene, CT, 1967–82 Niujorke, 1983, 1988 Vilniuje ir kitur). Lietuvai padovanojo >500 kūrinių. Dalis kūrinių eksponuojama Vilniuje pastatytoje Žoromskio galerijoje. Dailininko kūrinių yra dvylikoje Europos ir Amerikos muziejų (tarp jų – Vatikano pinakotekoje, Tretjakovo galerijoje Maskvoje). Sukūrė grožinės lit-ros kūrinių (epas *Lato sakmės*, 1994, ir kt.). LSSR nusipelnęs meno veikėjas (1988). Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (1999), JAV Garbės aukso medaliu, JAV medaliu *Už nuopelnus meno srityje* (abu 2002); 2000 Tarpt. biografijų in-to JAV buvo išrinktas Metų žmogumi.

ŽUKAS Jonas (g. 1907.XI.12 Švėkšnoje, Tauragės aps.), vargonininkas virtuozas. 1933 baigė Kauno konservatoriją (J. Naujalio vargonų klasę). Gavęs Švietimo m-jos stipendiją, 1933–37 mokėsi vargonuoti, studijavo improvizaciją ir muz. formas pas M. Dupré Paryžiaus valst. konservatorijoje ir Normalinėje muz. m-loje (baigdamas gavo 3 diplomus). 1937–44 Kauno konservatorijos dėstytojas (mokė vargonuoti, improvizacijos, dėstė privalomąjį fortepijoną). 1937.XI.28 surengė pir-

mąjį vargonų muzikos koncertą Tėvų Jėzuitų bažnyčioje Kaune. 1939 ir 1942 koncertavo Kauno Įgulos bažnyčioje. Garsėjo kaip improvizuotojas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945 koncertavo Bühlerthalyje. 1945–46 pamaldoms vargonavo Tėvų Kapucinų bažnyčioje Ottersweieryje, Badenas, 1946–48 Heidelbergo Šv. Onos bažnyčioje. 1946–48 studijavo kompoziciją Bažnytinės muzikos in-te Heidelberge (pas W. Fortherį), sukūrė 2 sonatas fortepijonui. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Niujorke, NY. Reiškėsi lietuvių kult. gyvenime, daugiausia koncertavo Apreiškimo bažnyčioje (1950–52, 1954, 1957). Grojo vargonais solo, bažn. muzikos koncertuose akompanavo solistams, chorams. Koncertavo >50 metų. Repertuarą sudarė J. S. Bacho, kitų baroko kompozitorių kūriniai, pranc. impresionistų ir šiuolaikinių kompozitorių kūriniai vargonams. Koncertavo Niujorke (1950–57, 1958 *Town Hall* ir *Carniege Hall*, 1981), Čikagoje, IL (1957, 1976), Philadelphijoje, PA (1984 Šv. Petro ir Povilo katedroje, minint šv. Kazimiero mirties 500 metų sukaktį), Baltimorėje, MD (1983, 1987 Taikos Karalienės katedroje), Vašingtone, DC (1987 Marijos Nekalto Prasidėjimo šventovėje, minint Lietuvos krikšto 600 metų sukaktį; *Amerikos balsas* šį koncertą transliavo Lietuvai), Toronto (Kanada, 1988 inauguravo naujuosius Aušros Vartų bažnyčios vargonus). Parašė Lietuvos vargonų istoriją (diplominis darbas). Apie vargonų muziką rašė *Vargonininke, Muzikos mene, Muzikos žiniose*. Aprašytas *Riemann Musik Lexikon* (papildymų t., 1975).

Jonas Žukas

ŽUKAS Jonas Algimantas (g. 1939.XI.12 Kaune), fizikas. Ph. D. (1973). 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, 1949 persikėlė į JAV. 1962 Brooklyno politechnikos in-te, NY, gavo fizikos bakalauro laipsnį. 1964–66 tarnavo JAV kariuomenėje (leitenantas). 1966–93 dirbo JAV kariuomenės balistikos tyrimų laboratorijoje Aberdeene, MD, Analitinės mechanikos skyriaus vadovu. 1969 Delaware un-te, DE, įgijo taikomųjų mokslų magistro, 1973 Arizonos un-te Tucsone, AZ – techninės mechanikos daktaro laipsnį. Dėstė Baltimorės, MD, Delaware ir Kalifornijos un-tuose. 1983 įsteigė privačią b-vę *Computational Mechanics Associates*; b-vė rengia dinamikos, sprogdinimų technologijos kursus bei seminarus. 1987 įsteigė dar vieną b-vę *Computational Mechanics Consultants*, kuriančią deformuojamų kūnų kompiuterines programas pramoninėms laboratorijoms JAV ir kt. šalyse. Parašė studijų: *Impact Dynamics* (1982, su kitais), *Fundamentals of Sha-*

Jonas Algimantas Žukas

ped Charges (1989, su W. Waltersu), *Introduction to Computer Simulation of Impact and Explosive Events* (2002). Redagavo kn. *Structures Under Extreme Loading Conditions* (1996, II ir III leid. 1997 ir 1998, su kt.), *High Velocity Impact Dynamics* (1990), *Explosive Effects and Applications* (1997, su W. Waltersu). Priklauso Amerikos mechanikos akademijai, Amerikos mechanikos inžinierių d-jai (nuo 1993 šios d-jos moksl. tarybos narys), Amerikos aeronautikos ir astronautikos in-tui. Pelnė JAV kariuomenės sekretoriaus premiją, prezidento J. Carterio pagyrimą už nuopelnus gynybos tyrinėjimų srityje (1977).

ŽUKAS Konstantinas (1885.I.6 Kaune – 1962.I.22 Clevelande, OH), valst. ir kar. veikėjas. Lietuvos kariuomenės pulkininkas (1923). 1900–06 dirbo telegrafistu Sibiro geležinkelyje. 1905 Rusijos revoliucijos dalyvis; vengdamas policijos persekiojimo 1906 savanoriu stojo į Rusijos kariuomenę. 1910 baigė Vilniaus pėstininkų karo m-lą. Per I pasaul. karą pulko, vėliau divizijos štabo ryšių komandos viršininkas; štabo kapitonas (1917). Po Spalio perversmo buvo išrinktas divizijos k-to pirmininku. 1918 pr. iš Rusijos kariuomenės pasitraukė, pavasarį grįžo į Lietuvą. Vad. Raseinių respublikos (1918 pab.) veikėjas, jos milicijos organizatorius ir viršininkas. 1919.II savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę – buvo 1-ojo pėstininkų pulko ryšių komandos viršininkas, bataliono vadas. I atsargos bataliono vadas (1919.III–VIII), Marijampolės įgulos viršininkas ir kariuomenės dalių, esančių Marijampolės apskrityje, vadas. 1919.VIII–1920.V vad. Lenkų fronto (nuo Merkinės iki Vokietijos sienos) vadas. Dalyvavo kovose su Lenkijos kariuomene. Kurdamas ir plėsdamas Lietuvos kariuomenės dalinius, pasižymėjo kaip neeilinis organizatorius, sąžiningas ir rūpestingas viršininkas, įgijo karių ir Suvalkijos gyventojų pasitikėjimą. 1920–21 Steigiamojo Seimo atstovas (išrinktas pagal Lietuvos socialistų liaudininkų demokratų partijos sąrašą; nors partijai nepriklausė, buvo jame įrašytas pirmuoju). 1920.II–1921.IV – krašto apsaugos ministras, nuo 1920.VII dar ėjo ir kariuomenės vyr. vado pareigas. 1921.IV–XI buvo Karo tarybos narys. Pertvarkė Krašto apsaugos m-ją ir kariuomenės vadovybę, vadovavo Lietuvos kariuomenės kovoms su Lenkija. Buvo griežtų vadovavimo kariuomenei metodų šalininkas, tačiau sugebėjo laviruoti (nubaudė kaltus pralaimėjimo ties Seinais vadovus, tačiau liberaliau įvertino aukštųjų karo vadų veiklą per Giedraičių mūšį). Buvo priverstas atsistatydinti (1921.IV), kai įsikišo į Užs. reikalų m-jos valdininkų bylą dėl kontrabandos į Sov. Rusiją (ėmė juos demaskuoti). 1921.IV–1922.III Gen. štabo viršininko 2-asis pavaduotojas (oficialiai – padėjėjas). 1921.IX–X ir 1922 trumpai ėjo Gen. štabo viršininko pareigas. 1922.III–1923.XII buvo 4-osios pėstininkų divizijos (nuo 1923.V – Pasienio apsaugos divizija, nuo 1923.XI – Atskiroji pasienio brigada) vadas. 1924.I–1925.XII – II karo apygardos štabo viršininkas. Nuo 1926.I – atsargos karininkas, iki 1928 Aukštuosiuose karininkų kursuose ir Karo m-loje dėstė kar. pedagogiką ir statutus; parengė Vidaus tarnybos statutą. Vėliau dirbo užs. b-vių atstovu Lietuvoje. 1944 nuo artėjančios Raudonosios armijos pasitraukė į Vokietiją, 1949 persikėlė į JAV. Buvo liet. org-jų narys. Parašė studiją *Kariškosios pedagogikos bruožai* (1926), atsiminimų kn. *Žvilgsnis į praeitį* (1959, II leid. 1992).

ŽUKAS Vladas (1906.IV.24 Odesoje, Ukraina – 1980.VI.8 Gulforte, FL), chorvedys. Su tėvais buvo grįžęs į Lietuvą, bet 1907 vėl išvyko į JAV ir 1909 įsikūrė Binghamtone, NY. Privačiai pradėjo mokytis skambinti fortepijonu, muz. teorijos ir kompozicijos mokėsi pas E. Trumaną, vėliau mokslą tęsė Niujorke, NY. Vadovavo įvairiems chorams ir vokaliniams ansambliams. Nuo 1925 vadovavo Binghamtono *Aušros* chorui, statė operetes ir rengė koncertus, akompanavo solistams. 1925 persikėlęs į Niujorką, 1927–29 vadovavo *Aido* chorui Brooklyne, NY. 1927 *Columbia Records* įrašė į plokštelę 5 lietuviškas choro dainas. Tarnavo JAV kariuomenėje (du kartus sužeistas), išrinktas į karių konservatorijos direktorių tarybą. Vadovavo *Lyros* (Maspethe, NY), *Bangos* (Elizabethe, NJ), *Sietyno* (Newarke, NJ; su juo 1946 dalyvavo Čikagos chorų festivalyje), *Pirmyn* chorui (Great Necke, NY), vyrų chorui (Kearny, NJ; su juo rengė lietuviškas radijo valandė-

Vladas Žukas

les), dirbo su Patersono ir Brooklyno chorais bei vokaliniais ansambliais. Po II pasaulinio karo tobulinosi konservatorijoje V. Vokietijoje. Sugrįžęs į JAV, įsikūrė Elizabethe ir padėjo dirigentams mokyti chorus. Išėjęs į pensiją, apsigyveno Gulforte, talkino *Dainos mylėtojų* chorui, rašė dainas. Sukūrė anglišką dainą *Phantom Paradise* (išleido *Superior Melodies*).

ŽUKAUSKAS Bernardas (1897.XII.20 Maišymuose, Rudaminos vls., Seinų aps.), teisininkas, visuomenininkas. Mokėsi Seinuose, Vilniuje, Voroneže (Rusija). Nuo 1912 priklausė ateitininkams. 1913–14 Seinuose redagavo *Mūsų dienas*, 1916–17 Voroneže – *Mūsų kardą*. 1917 Petrograde Lietuvių seimo dalyvis, Lietuvių krikščionių demokratų partijos centro k-to protokolų sekretorius. 1918 Rusijos ateitininkų centro v-bos narys. 1920 baigė g-ją Marijampolėje. Berlyno ir Göttingeno un-tuose Vokietijoje studijavo teisės mokslus. 1928 baigė Lietuvos un-to Teisių f-tą. 1929 teismo tardytojas Skuode, 1930–40 Ukmergėje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 persikėlė į JAV, gyveno Philadelphijoje, PA, vėliau Čikagoje, IL. Dalyvavo ateitininkų, krikščionių demokratų veikloje. Išleido atsiminimus *Pirmojo pasaulinio karo tremty* (1960).

ŽUKAUSKAS Charles L. (g. 1921.VII.26 Newarke, NJ), gydytojas chirurgas. 1946 baigė Pennsylvanijos un-tą. 1946–47 stažavo Šv. Luko ligoninėje Niujorke, NY. 1947–49 tarnavo JAV kariuomenėje; kapitonas. 1949–53 specializavosi chirurgijoje Bellevue med. centre Niujorke. Turi teisę verstis privačia gydytojo praktika New Jersey ir Niujorko valstijose. 1970–85 dirbo Monmoutho med. centre, NJ. Nuo 1992 Hahnemanno un-to, PA, Med. m-los chirurgijos profesorius emeritas. Priklauso įvairioms amer. profesinėms s-goms ir org-joms. JAV med. spaudoje paskelbė straipsnių.

ŽUKAUSKAS Jonas (1940 Zarasuose – 1998.IX.6 La Grange Parke, IL), sportininkas. 1944 tėvų išvežtas į Vakarus. Iš Anglijos persikėlė į JAV. Cicero, IL, pradėjo žaisti futbolą Mortono m-los ir Ilinojaus un-to *Navy Pier* rinktinėse. 1957 įsijungė į Čikagos *Lituanicos* jaunių komandą, 1958–77 žaidė vyrų komandoje, dirbo treneriu. Buvo Liet. futbolo fed-jos vicepirmininkas. Priklausė Akademiniam skautų sąjūdžiui.

ŽUKAUSKAS Juozas (Jack **Sharkey;** 1902.XI.26 Binghamtone, NY – 1994, JAV), boksininkas. Jaunystėje pradėjęs boksuotis, 1924 tapo pro-

Juozas Žukauskas

fesionalas. Iki 1936 dalyvavo per 50 rungtynių ir 35-iose nugalėjo. Ypač išgarsėjo 1926 nugalėjęs tada neįveikiamą Harry Willsą. 1927 nokautu įveikė Jimą Maloney. Į rungtynes sutraukdavo daugybę žiūrovų (1927 į rungtynes su J. Dempsey – apie 75 000). 1929 nugalėjo Youngą Striblingsą, Tommy Loughraną, Phillą Scotą. 1930 Niujorke, NY, pralaimėjęs Europos čempionui vokiečiui Maxui Schmellingui, 1932.VI.21 jį įveikė 15-ajame raunde ir tapo pasaulio sunkiojo svorio čempionu. Čempiono vardą prarado 1933 rungtynėse su italu Primo Carnera. Po pralaimėjimo 1936 prieš Joe Louisą iš varžybų pasitraukė. JAV ir pasaulio spaudoje buvo garsinamas kaip lietuvis. 1929–30 globojo JAV viešintį Lietuvos ir Pabaltijo 1927 bokso čempioną J. Vinčą.

ŽUKAUSKAS Kazys (nuo 1969 **Zara;** 1911.V.20 Grabavoje, Garliavos vls., Kauno aps. – 1995.XI.8 Yucaipoje, CA), spaudos darbuotojas. Atlikęs kar. tarnybą, dirbo Vidaus reikalų m-joje. Dalyvavo 1941 Birželio sukilime. 1944 pasitraukė į Vokietiją, ten buvo pasiųstas į partizanų rengimo centrą, bet į Lietuvą negrįžo. Karui pasibaigus, 2 metus tarnavo JAV kariuomenėje. 1949 atvyko į Kanadą. Gyveno Wellande, Ontario. Platino liet. spaudą. Leido satyros ir humoro žrn. *Pelėda*. 1963 persikėlė į JAV, gyveno Santa Anoje, Bellfloweryje, CA. Parašė kn. *Klajūno respublika* (1981), *Rimuoju sau* (1981, K. Vabalėlio slap.), *Baltija šaukia* (1986), *Kai siaubas artėjo* (K. Radvilėno slap. išleista Lenkijoje 1993).

ŽUKAUSKAS Vitalis (1919.X.28 Kaune – 1997.XI.14 Woodhavene, NY), aktorius. Gydytojos, dailininkės M. Žukauskienės vyras. 1941 baigė Kauno jėzuitų g-ją. Studijavo VDU Teologijos-filosofijos f-te ir Kauno valst. teatro dramos studijoje. 1942 buvo Kauno valst. teatro sekretorius, po metų – režisieriaus padėjėjas, aktorius, vaidino radiofone. 1944 buvo išvykęs tęsti teatro studijų į Vieną. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–49 buvo Augsburgo liet. dramos teatro aktorius. Persikėlęs į JAV, 1952–54 studijavo teatrologiją ir slavistiką Indianos un-te, 1961–62 dabarties teatrą – Niujorko *The New School* studijoje, režisūrą –

Vitalis Žukauskas

Hunterio koledže. 1950 Brooklyne, NY, sutelkė vaidintojų grupę ir jai iki 1954 vadovavo. Su šia grupe pastatė 10 veikalų (S. Čiurlionienės-Kymantaitės *Pinigėliai*, *Aušros sūnūs*, P. Vaičiūno *Naujieji žmonės*, P. Naumiestiškio *Baisusis birželis*, A. Kairio *Diagnozė* ir kt.), su kitomis grupėmis – 6 veikalus (L. Fuldos *Mokyklos draugai*, A. Gustaičio *Šilkiniai pančiai* ir kt.). Sukūrė „vieno žmogaus teatrą" – pats kurdavo visą programą (šaržuotus škicus, operų parodijas, istorijas, kupletus, anekdotus). Su tokiomis programomis lankėsi liet. kolonijose JAV, Kanadoje, Australijoje. Buvo atvykęs ir į Lietuvą. Iš viso surengė apie 700 spektaklių. Teatro klausimais rašė straipsnius *Vienybėje*, *Dirvoje*, *Drauge*. Kurį laiką dirbo *Darbininko* redakcijoje. V. Vingio slap. sukūrė vaidinimus *Tėvynės aidai*, *40 metų kelias* (juos ir pastatė). Parašė 40 vaidinimėlių radijui. Rašė Lietuvos teatro istoriją (nebaigė). Dėstė liet. k. Bridgeporto Švč. Širdies koledže, CT. 1996 apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu.

ŽUKAUSKIENĖ Marija (g. 1922.VI.7 Kaune), gydytoja, dailininkė, visuomenininkė. Aktoriaus V. Žukausko žmona. Baigusi Prienų *Žiburio* g-ją, 1941 įstojo į VDU studijuoti medi-

Marija Žukauskienė

cinos. Studijas baigė pasitraukusi į Austriją, Innsbrucko un-te. 1948 persikėlė į JAV, apsigyveno Niujorke, NY. Dirbo *Chase Manhattan* banke. Veikė Liet. dailininkų s-goje, yra surengusi individualias parodas Niujorke, Hartforde, CT, Philadelphijoje, PA, Čikagoje, IL, dalyvavo ir bendrose liet. dailininkų parodose. Dainavo *Operetės* chore, giedojo Angelų Karalienės parapijos chore. Daug metų veikė Liet. moterų klubų fed-jos v-boje. Ilgametė TF tarybos narė. Veikė BALFe, JAV LB.

ŽUKAUSKIENĖ Ona Eugenija (**Mickevičiūtė;** 1938 Kaune – 1984.XI.8 Hinsdale, IL; palaidota Čikagoje), gydytoja. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją. Atvykusi į JAV Loyolos un-te Mundeleino koledže Čikagoje, IL, įgijo chemijos bakalauro diplomą. 1962 Čikagoje baigė Ilinojaus un-to Med. koledžą ir įgijo gydytojos diplomą. Vėliau tobulinosi farmakologijoje. 1963 stažavo Vakarų priemiesčio ligoninės Med. centre Oak Parke, IL. Dirbo Ilinojaus un-to ir Hinsdale ligoninėse, specializavosi anesteziologijoje.

ŽUMBAKIENĖ Marija Giedrė (**Jankonytė, Žumbakis;** g. 1940.VI.24 Šilalėje), grafikė, tapytoja. Teisininko P. Žumbakio žmona. 1944 su tėvais pasitraukė į Vakarus. Nuo 1949 gyvena JAV, Čikagoje, IL. 1957 baigė Harperio m-lą. Dailę studijavo Čikagoje. 1961 bakalauro laipsniu baigė Šv. Ksavero koledžą. 1961–74 buvo dailės mokytoja. Dailės studijas tęsė Čikagos dailės in-te ir Northwesterno un-te Evanstone, IL, kuriame 1977 įgijo magistro laipsnį (grafika). Tais pačiais metais šiame un-te dirbo asistente Grafikos katedroje. Nuo 1976 yra Šiaurės pakrantės meno lygos (*North Shore Art League*) dailės m-los Winnetkoje, IL, dėstytoja. Kūriniams būdinga rami, giedra nuotaika,

Marija Giedrė Žumbakienė

kruopštumas. Maždaug iki 1973 kūryboje vyravo tapybos ir emalio kompozicijos. Tapyba (*Daug langų*, apie 1963; *Debesų skaros, Vandens ratai, Žali takai*, visi apie 1968) ryškoko kolorito, dažniausiai abstrakti, su virpančiais šiltų spalvų telkiniais, jaukios nuotaikos. Emalio ant vario plokščių darbai stilizuotų, dinamiškų formų, daugiausia gamtos motyvų; pasižymi kompozicijos raiškumu, erdviškumu (*Atminties vaizdai, Sniego kelias, Vandens gėlės*, visi iki 1972). Didžiąją kūrybos dalį sudaro grafika (ofortai, vario, plieno raižiniai, šilkografijos, mišrios technikos estampai). Jai būdinga suabstraktinti gamtos ir Visatos motyvai, linijų ir spalvų darna; dažnos temos ar motyvo variacijos (*Tarp debesų*, 1979; *Taos* peizažas, 1980; *Permatomos miglos*, 1982, *Opalinė saulė*, apie 1984). Iliustravo knygų (A. Barono *Trečioji moteris*, 1966), periodinių leidinių. Nuo 1962 dalyvauja parodose, surengė individualių parodų JAV (1962, 1965, 1972, 1986 Čikagoje, 1972 Niujorke, NY, 1976 Clevelande, OH, 1977 Evanstone, 1979 Rockforde, abu IL, 1989 Detroite, MI), Kanadoje (1977 Toronto), Lietuvoje (1992 Vilniuje ir Kaune, 1994 Vilniuje). Priklauso kelioms amerikiečių dailininkų org-joms, Amerikos liet. dailininkių d-jai (nuo 1973; pastovi jų parodų dalyvė). Jos kūrinių turi Lietuvių meno muziejus Lemonte, IL, Balzeko lietuvių kultūros muziejus Čikagoje, privačios kolekcijos.

ŽUMBAKIS Povilas (g. 1937.XII.12 Klaipėdoje), teisininkas, visuom. veikėjas. Dailininkės M. G. Žumbakienės vyras. Teisės daktaras (1969). 1959 Loyolos un-te Čikagoje, IL, įgijo bakalauro laipsnį (verslo administravimas). Johno Marshallo Teisės m-loje Čikagoje apgynė disertaciją, gavo teisės daktaro laipsnį. Nuo 1970 *Žumbakis and Associates* b-vėje verčiasi privačia teisininko praktika Ilinojaus valstijoje (civilinė ir administracinė teisė). 1974 įsteigė ir vadovavo Lietuvių vadybininkų klubui (*Lithuanian Executive Club*), kuris padeda lietuviams susitikti ir diskutuoti su žymiais JAV politikais, prekybos ir pramonės vadovais. 1975 vienas Etninių bendruomenių paslaugų (*Ethnic Community Services*) org-jos, Lietuvių respublikonų partijos Ilinojaus valstijoje steigėjų. Nuo 1982 prižiūrėjo, komentavo amer. ir liet. spaudoje bei radijuje civ. bylas, keliamas Teisingumo dep-to Specialiųjų tyrimų biuro išeiviams lietuviams ir kitiems europiečiams dėl tariamų nusikaltimų II pasaul. karo metais. Rūpindamasis liet. reikalais, 1990 parengė istorinių tarpt. teisės dokumentų rinkinių su analize, prisidėjo sudarant Lietuvos derybų su SSRS strategiją. Buvo ALTo tarybos narys. Dalyvauja JAV LB tarybos, ateitininkų (nuo 1947) veikloje. Priklauso įvairioms teisininkų d-joms. Skaitė pranešimus teisės, politikos klausimais JAV, Kanadoje, Australijoje, Lietuvoje. Išleido dokumentų rinkinį *Exhibits Documenting the United States Department of Justices Office of Special Investigations Cooperation with Soviet (KGB) Procurators* (1984); parašė kn. *Soviet Evidence in North American Courts* (1986), *Lithuanian Independence, The Re-establishment of the Rule of Law* (1990); *Balionai, bananai ir biurokratai* (1995). Gavo Johno Marshallo Teisės m-los apdovanojimą (1969).

Povilas Žumbakis

ŽUROMSKIS Jonas (g. 1914.XI.11 Bostone, MA), kunigas. 1936 baigė Bostono koledžą. Teologiją studijavo Šv. Jono seminarijoje Brightone, MA. Kunigu įšventintas 1941, buvo vikaras amer. parapijose Massachussetso valstijoje. Nuo 1953 Bostono Šv. Petro liet. parapijos klebonas. 1963–90 Lowellio, MA, Šv. Juozapo liet. parapijos klebonas. Veikė su Lietuvos vyčiais (N. Anglijos vyčių dvasios vadas).

ŽURONAS Juozas (1889.IV.1 Kybartuose, Gruzdžių vls., Šiaulių aps.), muzikos mokytojas, chorvedys, dainininkas (baritonas). Vaikystėje dainavo chore. 1908 atvyko į JAV. Philadelphijoje, PA, smuikuoti mokėsi pas J. Jurčikonį, dainuoti ir skambinti fortepijonu – pas W. Grigaitį. Studijavo Peallio konservatorijoje, vadovavo Tėvynės mylėtojų d-jos chorui. Vėliau, studijuodamas Binghamtono kons-joje, NY, vadovavo chorams *Aidas* ir *Birutė*. 1918–22 mokėsi muzikos M. Petrausko konservatorijoje Bostone, MA. Gavo muzikos mokytojo ir chorvedžio diplomą. Vadovavo chorams Lorence, MA, Nashua, NH, Philadelphijoje, Čikagoje, IL, Cicero, IL, Detroite, MI. Trejus metus buvo liet. radijo programos vadovas. Čikagoje turėjo muzikos studiją (mokė dainuoti, smuikuoti, skambinti fortepijonu). Surengė mokinių koncertų. Sukūrė kūrinių chorui, duetų, solo dainų su fortepijono pritarimu. 1932 K. Budrys išleido 6 plokšteles su jo sukurtomis ir įdainuotomis dainomis.

ŽVYNYS Juozas (1909.I.4 Leliuose, Molėtų vls., Utenos aps. – 1999.VII.11 St. Petersburg Beache, FL; palaidotas Čikagoje, IL), ekonomistas. Mokėsi Molėtų vid. m-loje ir Fredos aukštesniojoje sodininkystės m-loje. Nuo 1936 studijavo VDU Teisių f-te. Dirbo akc. b-vėje *Metalas*. Okupacijų metais veikė pogrindyje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, gyveno Uchte stovykloje. 1950 persikėlė į JAV. Čikagoje dirbo *Gas* b-vėje sąskaitininku, po studijų Northwesterno un-te, MA, užėmė aukštesnes pareigas. 1979 persikėlė į Floridą. Studijuodamas VDU dalyvavo korp. *Neo-Lithuania* veikloje, jai atsikūrus Čikagoje, 1975 buvo išrinktas v-bos iždininku. Nuo 1967 buvo Tautinių namų direktorius, v-bos narys ir iždininkas. 1982 įsteigė ALTS skyrių St. Petersburge, buvo jo pirmininkas. Kun. T. Degučiui padėjo kurti Šv. Kazimiero misiją ir tvarkė jos finansus.

ŽVIRBLIS Bronius Kazimieras (1906.IX.2 Brooklyne, NY –1972.XI.8 Vašingtone, DC), kunigas dominikonas. Vid. mokslą baigė Brooklyne. Studijavo Providence, RI, koledže (1926 baigė bakalauro laipsniu), 1928–29 Vašingtono katal. un-te. Vašingtono dominikonų akademijoje 1932 baigė teologijos studijas lektorato laipsniu, 1949 apgynė teologijos licenciatą. Kunigu įšventintas 1931 ir 1932 išvyko į Lietuvą su J. Pauliuku gaivinti dominikonų provincijos. Dirbo vikaru Raseiniuose, vedė misijas ir rekolekcijas, steigė Šv. Rožančiaus brolijas, veikė katal. org-jose. 1937–39 VDU studijavo teologiją. 1940 grįžo į JAV ir dėstė koledžuose: Providence 1941–53, Brooklyno Šv. Jono koledže 1953–55, Šv. Jono un-te, NY, 1955–60, vėliau Villanovos koledže Philadelphijoje, PA. Trumpesnį laiką ir vasaromis yra dėstęs ir kituose koledžuose. 1930–31 redagavo ketvirtinį žrn. *Dominicana*, bendradarbiavo *The Torch* (lituanistinėmis temomis), *Homiletic and Pastoral Review* (1944), *The Aquinian* (1953), *Tiesos kelyje*, *Vytyje*. Išleido kn. *A Theological Study of the Divinity of Christ* (1932), *Šv. Domininkas – sielų mylėtojas* (1939), *Tėvas Bonaventūra Pauliukas, OP: Lietuvos domininkonų Angelo Sargo provincijos atnaujintojas ir pirmas jos provincijolas* (1973) ir kt. Veikė *Kunigų vienybėje*, Ateitininkų fed-joje. Amer. spaudoje kėlė okupuotos Lietuvos klausimą.

ŽVIRBLIS Jonas (1911.IX.18 Debeikiuose, Utenos aps. – 1997.III.4 Grand Rapidse, MI), kunigas. Utenoje baigė g-ją. Mokėsi Aukštesniojoje technikos m-loje Kaune, vėliau Telšių kunigų seminarijoje. 1938 įšventintas kunigu. Dirbo Šatėse, vėliau Kruopių, Gargždų parapijose. Po II pasaul. karo studijavo krikščioniškąją archeologiją Romoje. 1946–57 kunigas Santjage, Čilė. 1957 persikėlė į JAV, apsigyveno Grand Rapidse, dirbo šio miesto parapijoje. Išleido (slap. Jonas Paskutinysis) rel. tematikos straipsnelių rinkinį *Esu keleivis* (1967). Bendradarbiavo *Dirvoje*.

Biografijų žinyno *JAV lietuviai* I tomo papildymai

Pateikiamos žinyno vardyno konsultantų, rengėjų, JAV lietuvių įvairių visuomeninių ir profesinių organizacijų pasiūlytos biografijos, kurios dėl įvairių priažasčių į I tomą nepateko. Žvaigždutėmis pažymėti I tomo biografiniai straipsniai čia pildomi naujais duomenimis arba ištaisomi kai kurie netikslumai. Didesniąją dalį šių duomenų pavyko surasti lietuviškoje spaudoje, pasirodžiusioje jau išleidus I tomą, kitus atsiuntė patys aprašytieji asmenys arba jų artimieji.

***ABELKIS** Povilas, inžinierius. Dalyvavo MKS (1978), skaitė paskaitų ciklą Kauno politechnikos in-te. Mirė 1989.II.7 Los Angeles, CA.

***ABROMAITIS** Eduardas, kunigas. Nuo 1971 gyveno Pembrooke Pinese, FL, ten ir mirė 1993.XII.12 (palaidotas Čikagoje, IL).

ABRUTIS Bronius (g. 1966.X.10 Vaitkuose, Plungės rj.), leidėjas, redaktorius. 1984 baigęs Kretingos ž. ū. m-lą, studijavo Lietuvos ž. ū. akademijoje Kaune. 1985–87 atliko kar. prievolę sov. kariuomenėje. 1994 įsteigė laikr. *Plungė*, buvo jo vyr. redaktorius. 1998 atvyko į JAV, gyvena Summite, IL. Dvejus metus dirbo staklių remonto dirbtuvėse. 2000.V.5 pradėjo leisti savaitraštį *Lietuvis*, nuo Nr. 2 – *Amerikos lietuvis*, yra jo redaktorius. Laikraštis skirtas naujųjų ateivių problemoms, jų veiklos konsolidavimui.

ABUCAITĖ Loreta (g. 1963.V.27 Kaune), grafikė. 1981 baigė Kauno dailės m-lą. 1981–89 dirbo *Jiesios* dailiosios keramikos g-loje dailininke. Nuo 1989 gyvena JAV. Sukūrė estampų (*Vėjavaikis*, *Žavi tuštuma*, abu 1992), eilėraščių (rink. *Dvigubas solo*, 1994), parašė ir iliustravo kelias vaikiškas knygas. Grafikai būdinga simboliai, groteskas, siurrealizmo bruožai. Dalyvavo keliose grupinėse parodose (1994–97 San Franciske, CA), 1993 Čikagoje, IL, surengė individualią parodą.

ADAMKAVIČIUS Edvardas (**Adomkevičius, Adamkevičius;** 1888.III.30 Pikeliuose, Židikių vls., Mažeikių aps. – 1957.V.10 Worcesteryje, MA), karo veikėjas. Divizijos generolas (1937). 1909 baigė Liepojos g-ją, 1914 Sankt Peterburge – Vladimiro karo m-lą. 1912–18 tarnavo Rusijos kariuomenėje (štabo kapitonas). 1918.II–IV Rovno (Ukraina) atskirojo liet. bataliono (~800 karių ir 20 karininkų) vadas. 1918.X.23 įstojo į Lietuvos kariuomenę. Nuo 1918.XII

Edvardas Adamkavičius

Krašto apsaugos m-jos Rikiuotės sk. viršininkas. 1919.III–V ir IX ėjo Gen. štabo viršininko pareigas. Nuo 1919.X Kauno bataliono, nuo 1919.XII – 7-ojo pėstininkų pulko vadas. Dalyvavo kovose su Raudonąja armija, bermontininkais (ties Taurage, Raseiniais) ir Lenkijos kariuomene (pulkas XI.19 sumušė lenkus ties Širvintomis). 1920.X.22–1921.I.4 buvo laikinai einantis I divizijos vado pareigas; tos divizijos vaidmuo per Giedraičių mūšį buvo itin svarbus. 1921–22 ypatingųjų reikalų karininkas prie kariuomenės vado. 1922–28 Biržų ir Biržų apskr. karo komendantas. Po 1926.XII.17 valst. perversmo grąžintas į rikiuotės tarnybą: 1928–30 – 9-ojo pėstininkų pulko vadas. 1930 baigė Aukštuosius karininkų kursus. Nors ir nebaigęs aukštojo karo mokslo, 1930–35 buvo III, nuo 1935 – II divizijos vadas. SSRS okupavus Lietuvą, 1940.VI.26 paleistas į atsargą. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1949 persikėlė į JAV. Apdovanotas Vyčio kryžiaus V laipsnio ordinu (1920).

ADAMKIENĖ Alma (**Nutautaitė;** g. 1927.II.10 Šiauliuose), visuom. veikėja. Lietuvos Respublikos Prezidento V. Adamkaus žmona. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją, 1946 mokėsi Eichstätto g-joje, vėliau studijavo Erlangeno

Alma Adamkienė

un-to Bavarijoje Filologijos f-te. 1949 persikėlė į JAV. 1949–51 dirbo plieno gamyklos laboratorijoje laborante, vėliau draudimo b-vėje *Metropolitan General Insurance*. 1962–87 administravo šeimos verslo vasarvietę *Tabor Farm*. Nuo 1998, vyrui tapus Lietuvos Respublikos Prezidentu, aktyviai įsitraukė į visuom. veiklą; įkūrė A. Adamkienės labdaros fondą (globoja ir remia vaikų namų auklėtinius, našlaičius, vaikus su negalia).

*ADAMKUS Valdas, valstybės veikėjas. 1998.II.25–2003.II.25 Lietuvos Respublikos prezidentas. Dar gyvendamas JAV puoselėjo nepriklausomos, atviros ir vakarietiškos Lietuvos idėją, siekė tai įgyvendinti savo kadencijos metais. Rūpinosi, kad šalyje būtų kuriama pilietinė visuomenė, o Lietuva taptų modernia teisine valstybe. Kaip valstybės vadovas teikė pirmenybę moraliniams politikos aspektams ir tarp kitų šalies politikų įgijo neginčytiną moralinį autoritetą. Užsienio politikos svarbiausiu uždaviniu laikė Lietuvos įsijungimą į NATO ir Europos Sąjungą, tuo pačiu šalies ateities ir tolesnės demokratinės raidos užtikrinimą. Toliau plėtojo gerus kaimyninius santykius su Lenkija, kuri ypač parėmė Lietuvos jungimąsi į NATO. Tęsė draugiškų ryšių tradiciją su Latvija ir Estija, palaikė pragmatiškus santykius su Baltarusija ir Rusija. V. Adamkui vadovaujant 2002.XI.21 Lietuva pakviesta į NATO, po pasirengimo narystei palankaus įvertinimo pakviesta baigiamajam derybų dėl narystės Europos Sąjungoje etapui. Lietuvos autoritetą ir jos pozicijas tarpt. politikoje sustiprino ir JAV prezidento G. W. Busho apsilankymas 2002.XI.22–23 Vilniuje V. Adamkaus kvietimu. Kaip vyriausiasis kariuomenės vadas V. Adamkus ugdė ir stiprino kariuomenę (jos vadu paskyrė vakarietiško karinio išsilavinimo ir patirties lietuvį J. Kronkaitį). Rūpinosi valstybės ūkio plėtra, ekologija, kultūros ugdymu, tautinių vertybių saugojimu. Vertino mokslininkų ir kultūros darbuotojų veiklą: parėmė *Visuotinės lietuvių enciklopedijos*, didžiojo *Lietuvių kalbos žodyno*, albumo *Vilniaus katedros lobynas* (2002), Lietuvos tūkstantmečio programos leidinių rengėjus. Parašė prisiminimų kn. *Likimo vardas – Lietuva* (1997). 2002 iš-

leista apybraižų kn. *Lietuva prie Adamkaus,* Prezidento kalbų, interviu, laiškų kn. *Penkeri darbo metai.* Išrinktas daugiau kaip 10 un-tų garbės daktaru (tarp jų VDU, VU, Kauno technologijos un-to, Lietuvos ŽŪA), apdovanotas daugelio valstybių aukščiausiais ordinais.

***ADOMAITIS** Domas, inžinierius. 2001 išrinktas Lietuvių spaudos d-jos v-bos pirmininku. Lietuvių genocido parodos *Pažink savo priešą – komunizmą* archyvą perdavė Lituanistikos tyrimo ir studijų centrui Čikagoje (2001).

***ADOMAVIČIUS** Jonas, gydytojas. Vilniuje išleido paskaitų ir straipsnių 8 kn. *Kvieslys sveikaton* (2000–02).

ADOMĖNAS Jonas (1907.II.5 Juodupės apyl., Rokiškio aps. – 1989.VIII.11 Čikagoje, IL), filatelistas. 1926 baigęs Rokiškio g-ją, įstojo į Lietuvos un-to Matematikos ir gamtos f-tą. 1928 pertraukęs studijas, pradėjo dirbti Žemės ūkio m-joje. Netrukus paskirtas Finansų v-bos sk. viršininku, dirbo iki 1940. Sov. okupantų atleistas, perėjo dirbti į tekstilės pramonę. Vokiečių okupacijos metais dirbo siuvyklos direktoriumi. Pasitraukė į Vakarus, buvo apsistojęs Vienoje. Persikėlęs į Bavariją, tarnavo IRO org-joje Bad Reichenhalle, vėliau dirbo Münchene Emigracijos sk. viršininku. 1950 atvyko į JAV, Čikagoje dirbo *Goodman Manufacturing* b-vėje. Studijavo buhalteriją La Salle un-te, PA. 1971 įstojo į filatelistų d-ją *Lietuva,* 1977–86 buvo jos pirmininkas, vėliau vicepirmininkas, redagavo d-jos biuletenį. 1981 su kitais parengė d-jos 35 m. sukaktuvinį leidinį. Dalyvaudavo filatelistų parodose Toronto (Kanada). Kolekcionavo Vatikano jubiliejinius vokus ir pašto ženklus rel. sukaktims pažymėti. Turėjo surinkęs medalių ir jubiliejinių monetų. Buvo išrinktas Filatelistų d-jos garbės nariu. Priklausė Lietuvių istorijos d-jai. Dosniai rėmė liet. kult. ir polit. org-jas.

***AISTIS** Jonas, poetas. 2000.VI.29 perlaidotas Rumšiškėse. Išleista V. Kubiliaus monografija *Jonas Aistis. Gyvenimas ir kūryba* (1999 Vilniuje), S. Abromavičiaus suvenyrinė poezijos kn. *Jono Aisčio sugrįžimas* (2000 Vilniuje).

ALMINAS Kazys (iki 1939 **Alminauskis;** 1904.IV.15 Paulaičiuose, Švėkšnos vls., Tauragės aps. – 1986.VI.7 Santa Monicoje, CA), kalbininkas. Ph. D. (1934). 1925 aukso medaliu baigė Telšių g-ją. 1925–29 studijavo kalbotyros disciplinas Lietuvos un-te, dirbo J. Jablonskio sekretoriumi, buvo žemaičių studentų korp. *Samogitia* pirmininkas. 1929–34 germanistiką studijavo Leipzigo, Müncheno, Heidelbergo, Vienos, Karaliaučiaus un-tuose. Leipzigo un-te apgynė daktaro disertaciją apie lietuvių kalbos germanizmus (*Die Germanismen des Litauischen*; išleista Kaune 1935). 1934–39 germanistiką dėstė VDU, 1940–43 - VU. 1934 sudarė vietovardžių rinkimo instrukciją, buvo Lietuvos žemės vardyno prie Kultūros muziejaus vedėjas ir iki 1944 vadovavo vietovardžių rinkimui. 1940–44 buvo vardyno vedėjas Lituanistikos inte Vilniuje. 1939–40 su A. Saliu atitaisė sulenkintus Vilniaus krašto vietovardžius ir pavardes. 1931–39 žrn. *Archivum Philologicum* paskelbė vysk. A. Baranausko laiškus vok. kalbininkui H. Weberiui. Bendradarbiavo *Gimtojoje kalboje.* 1943 išleido *Vokiškai lietuvišką žodyną.* Buvo Lietuvių k. d-jos, Terminologijos komisijos narys, vienas Lituanistikos in-to steigėjų. 1944 pasitraukė į Vakarus, kelerius metus dirbo Austrijos MA Fonogramų archyve. 1948 persikėlė į JAV. Iki 1972 Loyolos un-to Los Angeles, CA, profesorius (dėstė vokiečių ir rusų k. bei litrą). Priklausė Amerikos dabartinės kalbos, Amerikos filologijos d-joms. Iš Göttingene atsidūrusių Karaliaučiaus archyvų sukaupė ist. dokumentų fotokopijų 6 tomus su paaiškinimais, nurašinėjo iš archyvinių dokumentų baltiškus tikrinius vardus (kartoteką sudaro per du šimtus tūkstančių lapelių). Paliko nebaigtą rengti rašinį apie Lietuvos valdovų antspaudus ir kryžiuočių kelius į Lietuvą (*Die litauischen Wegeberichte*). Dalyvavo Santa Monicos lietuvių visuom. veikloje (skaitė paskaitas įv. temomis).

ALŠĖNIENĖ Estera (**Vaitkutė;** g. 1922.VIII.1 Židikuose, Mažeikių aps.), rašytoja. 1941 baigė Telšių Vysk. M. Valančiaus g-ją ir studijavo farmaciją VDU. Uždarius un-tą, lankė farmacininkų kursus ir, išlaikiusi egzaminus, gavo vaistininko padėjėjo pažymėjimą. Dirbo Laukuvos, Telšių vaistinėse. 1944 pasitraukusi į Vokietiją,

dirbo Wachoje (Türingija). 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Clevelande, OH, dirbo veteranų ligoninių vaistinėse. Mokytojavo M. Valančiaus lituanistinėje m-loje, dirbo su ateitininkais ir m-los tėvų k-te. 1979 baigė ilgai rašytą trilogiją *Įšalusi valtis* (išleista 1999 Vilniuje). Herojų vardais pavadintuose romanuose – *Agilė*, *Audra* ir *Agnė* – trijų draugių, vienos g-jos abiturienčių, skirtingai susiklostę likimai.

***ANKUS** Vincas, miškininkas. Mirė 2000.X.21 Oak Lawne, IL.

ANUŽIS Saulius (g. 1959.III.6 Detroite, MI), visuomenininkas. Baigęs Vysk. Bergosso katal. g-ją, studijavo ekonomiką Michigano un-te Dearborne. Jau studijuodamas pradėjo veikti JAV LB Krašto v-boje (narys 1982–88 ir nuo 2000). 1992 su partneriais įkūrė *Coast to Coast Telecomunication* b-vę, kuri teikia interneto paslaugas 7 valstijose. Kas mėnesį b-vė informavo apie JAV LB pastangas Lietuvos priėmimo į NATO reikalu. JAV LB Lansingo apyl. (nuo 1997 vadinama Vid. Michigano apyl.) vienas steigėjų, 10 metų buvo v-bos vicepirmininkas, vėliau apyl. v-bos pirmininkas. PLB Visuomeninių reikalų k-jos vicepirmininkas. Jo sudaryta kelių dešimčių asmenų politinio veikimo komanda Lietuvai opiais reikalais informuoja Atstovų Rūmų narius ir senatorius. Atvykusius į JAV Lietuvos Sąjūdžio veikėjus supažindindavo su politinės sistemos veikimu, padėjo užmegzti santykius su JAV politikais ir prekybininkais. Įsteigė Liet. jaunimo s-gos skyrių Michigano un-te. Veikia respublikonų partijoje: tris kadencijas buvo Michigano valstijos Centro k-to narys. 1980 buvo išrinktas į respublikonų partijos suvažiavimą, 1992, 1996 rinkimų kampanijoje buvo Michigano Atstovų Rūmų respublikonų rinkimų k-to vicepirmininkas. 2000 Prezidento rinkimuose dalyvavo G. W. Busho finansų kaupimo k-te. 1995–99 buvo Michigano senato daugumos vado štabo vedėjas. Nuo 2000 Liet. respublikonų partijos v-bos vicepirmininkas. Rūpinosi Michigano un-to ir VDU Teisės f-to magistrantūros studijų pasikeitimo programa. 2002 surengė konferenciją *Dainavoje* trečios bangos naujiesiems ateiviams įtraukti į liet. visuomeninę veiklą.

***APEIKYTĖ** Raimonda Bernarda, pianistė. Apdovanota JAV LB Kultūros tarybos premija (2002).

***ARDYS** Juozas, inžinierius. 2000 išrinktas JAV LB Krašto v-bos vicepirmininku finansų reikalams.

ATKOČIŪNAS Baltrus (1885 Titoniuose, Linkuvos vls., Šiaulių aps. – 1974 Čikagoje, IL), gydytojas. G-ją lankė Liepojoje (Latvija), vėliau Arensburge (Estija), kurią 1906 baigė ir įstojo į Dorpato (Tartu) un-to Med. f-tą. Baigęs studijas, 1912–14 ligoninėse atliko privalomąją praktiką, 1914–18 buvo karo gydytojas Rumunijos fronte. Grįžęs į Lietuvą, 1919–32 buvo Kauno karo ligoninės Vidaus ligų sk. vyr. ordinatorius, vėliau (iki 1937) – konsultantas; sanitarijos pulkininkas. Daug metų buvo prez. A. Smetonos asmeninis gydytojas. Baigęs karo tarnybą 1937–39 dirbo Raudonojo Kryžiaus sanatorijoje, vėliau Vilniaus Raudonojo Kryžiaus ligoninės Vidaus ligų sk. vedėjas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, buvo Hanau pabėgėlių stovyklos ligoninės gydytojas. 1949 atvyko į JAV. Dirbo prie Čikagos esančios Manteno valst. ligoninės Patologijos skyriuje prof. K. Oželio padėjėju. Apdovanotas II laipsnio Vyčio kryžiumi.

ATKOČIŪNAS Petras A. (1895 Lietuvoje – 1989.VI.9 River Foreste, IL), gydytojas odontologas. 1918 atvyko į JAV. 1931 baigė Loyolos un-tą Čikagoje, IL. Gyveno ir dirbo Cicero, IL. Priklausė amer. profesinėms org-joms, Ilinojaus LGD, *Knights of Columbus*, *Lietuvos vyčiams*, ALTui, ALRKF, Lietuvių prekybos rūmams. Rėmė Šv. Kazimiero seserų kongregaciją, Tėvus marijonus, Balzeko lietuvių kultūros muziejų Čikagoje. Padėjo po II pasaul. karo į JAV atvykusiems lietuviams imigrantams. 1973 PLGS jam suteikė garbės nario vardą.

ATKOČIUS Valentinas Antanas (1919.VI.11 Worcesteryje, MA – 1979.VII.3 Thompsone, CT), kunigas marijonas. 1940–45 mokėsi marijonų seminarijoje Clarendon Hillse, IL. Kunigu įšventintas 1945. 1945–47 studijavo teologiją Katalikų un-te Vašingtone, DC (licenciatas), 1947–50 Popiežiškajame Biblijos in-te Romoje

(Šv. Rašto licenciatas). 1950–51 dėstė Bibliją marijonų seminarijoje Hinsdale, IL. 1950–57 liet. marijonų provincijolas. 1957–63 patarėjas Romoje. 1963–72 Marianapolio parengiamosios seminarijos viršininkas, dėstytojas Thompsone, vėliau ėjo įv. pareigas seminarijoje.

AUDĖNAS Vladas (g. 1924.X.24 Užulaukyje, Siesikų vls., Ukmergės aps.), inžinierius. Baigė Ukmergės amatų m-lą, pasitraukęs į Vokietiją, – Schwäbisch Gmündo liet. g-ją. Persikėlęs į JAV, Rutgerso un-te, NJ, gavo bakalauro laipsnį (inžinerija). 1960–79 dirbo b-vėje *Westinghouse Electric*, 1980–85 *Breed Automotive*. Veikia BALFe (nuo 1950), nuo 1975 centro direktorius. JAV LB apylinkės pirmininkas (nuo 1988). Priklauso įv. profesinėms d-joms.

Vladas Audėnas

***AUGINAS** Balys, poetas. Kaune išleido poezijos rink. *Namų pašvaistė* (2000). Mirė 2001.XII.10 Clevelande, OH.

***AUGUSTINAS** Vytautas, fotografas. 1997 Lietuvos nac. muziejuje surengta kūrybos paroda, išleistas katalogas. Lietuvos fotomenininkų s-ga išrinko garbės nariu. Mirė 1999.X.22 Vilniuje.

***AVIŽIENIS** Algirdas, informatikos specialistas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1998).

***AVIŽONIENĖ** Angelė, pedagogė. 1969 persikėlė į Romą, dirbo Vatikano radijo lietuvių laidų redaktore ir diktore. Parengė spaudai vyro istoriko K. Avižonio *Rinktinius raštus* (t. I–III 1975–82 Romoje, t. IV 1994 Vilniuje). 1997 grįžo į Lietuvą, gyveno Kaune. Mirė 2001.XII.31.

***AVIŽONIS** Vytautas, gydytojas. JAV apsigyveno 1947 (ne 1949). Mirė 2000.V.10 Palm Bay, FL (2001 palaidotas Petrašiūnų kapinėse Kaune). Šeima įsteigė dvi V. Avižonio kasmetines stipendijas gydytojams rezidentams.

***BACEVIČIUS** Vladas, skautų veikėjas. Mirė 1998.V.16 Clevelande, OH.

***BAČKAITIS** Stasys, inžinierius. 2000 išrinktas JAV LB Krašto v-bos vicepirmininku mokslo reikalams.

***BAČKIS** Stasys Antanas, polit. veikėjas. Mirė 1999.XI.10 Vilniuje.

***BAGDANAVIČIUS** Vytautas Jonas, kunigas. Parašė filos. kn. *Tomo Akviniečio dorovės mokslas* (1986), *Tikėjimo išminties ir taikos dvasia* (1991). Paliko rankraščius *Žmogaus studija*, *Žmogaus santykio su Dievu klausimas*. Mirė 2001.II.27 Čikagoje, IL.

***BAGDONAS** Apolinaras Petras, poetas. Išleido eil. rinktinę *Vai toli, toli* (1997).

BAGDONAS Juozas (**Bagdonavičius;** 1866.IV.6 Slibinuose, Vilkaviškio aps., Kybartų vls. – 1956.VI.8 Clevelande, OH), visuom. veikėjas, publicistas, varpininkas. Gydytojas. 1886–89 studijavo Varšuvos, 1889–91 Maskvos un-te; bendradarbiavo *Aušroje*, *Varpe*, dalyvavo liet. studentų d-jų veikloje. 1891 baigęs Maskvos un-tą, dirbo gydytoju Naujamiestyje (dab. Kudirkos Naumiestis) ir Vilkaviškyje. Dalyvavo varpininkų suvažiavimuose, varpininkų k-to veikloje, platino nelegalią socialistinę lit-rą, bendradarbiavo varpininkų spaudoje. 1897 *Sietyno* d-jos by-

loje buvo teisiamas, kalintas. 1889 pasitraukė į M. Lietuvą, vėliau gyveno D. Britanijoje, Prancūzijoje. 1900 Pasaul. parodoje Paryžiuje organizavo liet. skyrių, Londono lietuviams – atskirą nuo lenkų parapiją, vėliau Londone ir Škotijoje įkūrė *Šviesos* d-ją. 1899–1902 ir 1904 redagavo *Varpą*, 1899–03 *Ūkininką*, 1901–03 *Naujienas*. 1905 išspausdino anticarinių brošiūrų ir atsišaukimų (*Broliai Lietuviai*, *Kur dingsta mūsų sudėti mokesčiai*, *„Šventoji" caro valdžia* ir kt.). 1906 grįžo į Lietuvą, dalyvavo Lietuvos demokratų partijos veikloje, 1906–07 redagavo *Lietuvos ūkininką*. 1907 pasitraukė iš Lietuvos demokratų partijos, bendradarbiavo *Viltyje*. 1914 prasidėjus I pasaul. karui, mobilizuotas, dirbo kar. ligoninėje (1915 ji perkelta į Maskvą). 1919–22 LR Sveikatos dep-to direktorius. 1922–35 Lietuvos un-to ir VDU profesorius, 1922–24 Med. f-to dekanas. 1935 su kitais įsteigė Lietuvos blaivinimo s-gą, jai vadovavo; redagavo *Blaiviąją Lietuvą* (1937–38), *Blaivybę ir sveikatą* (1938–40). 1944 pasitraukė į Vakarus, gyveno Vokietijoje, nuo 1951 JAV. Parašė *Įvadą į vidaus mediciną* (1926), paskelbė atsiminimų iš liet. nac. judėjimo (*Iš mūsų kovų ir žygių*; II d., 1930–31), į liet. k. išvertė K. Liebknechto (1896) ir kt. socialistinio turinio brošiūrų, W. Wasilewski *Gedimino krikštą* (1922), bendradarbiavo spaudoje.

***BAGDONAS** Juozas, dailininkas. Daug savo kūrinių perdavė Žemaičių dailės muziejui Plungėje ir kitiems Lietuvos muziejams. 1999 grįžęs į Lietuvą, apsigyveno Plungėje. Išrinktas Lietuvos dailininkų s-gos garbės nariu. 2001 Žemaičių dailės muziejuje surengta jubiliejinė paroda.

BAGDŽIŪNAS Antanas (g. 1920.XII.12 Troškūnuose, Ukmergės aps.), sportininkas. 1940 baigęs Kauno IV g-ją, įstojo į LFLS, lankė krepšinio teisėjų kursus ir teisėjavo varžyboms. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Wiesbadeno stovykloje žaidė *Lituanicos* futbolo ir krepšinio komandose, Kasselyje – *Neries* klubo žaidėjas. 1949 persikėlė į JAV. Dalyvavo Brooklyno, NY, liet. atletų ir Niujorko liet. sporto klubo veikloje. Žaidė stalo tenisą *German American* lygos varžybose. Veikė ŠALFASS Rytų apygardos v-boje. Sporto klausimais rašė *Vienybėje*, *Darbininke*, *Sporte*.

BAKAITIS Vytautas (g. 1940.XII.26 Bitėnuose, Pagėgių aps.), poetas, vertėjas. 1944 su šeima pasitraukė į Vokietiją. 1951 atvyko į JAV, apsigyveno Bostone, MA. 1967 baigė anglų k. ir amer. lit-ros studijas Bostono un-te ir persikėlė į Niujorką, vėliau apsigyveno Brooklyne, abu NY. Eilėraščius pradėjo spausdinti *Ateityje* 1957. Vėliau pradėjo rašyti angliškai. 1991 išleido pirmąjį eil. rink. *City Country*. Yra išvertęs Jono Meko eil. (ciklai *Semeniškių idilės* ir *Reminiscencijos*) knygoje *There is No Ithaca* (1996). Vienuolikos jo verstų liet. poetų eilėraščiai įdėti į kn. *Lithuania: In Her Own Words* (1997). Vilniuje 1999 išleista J. Kelero eil. kn. *XL eilėraščių* su V. Bakaičio vertimais. Jo verstų A. Mickevičiaus, T. Venclovos eilėraščių yra antologijoje *World Poetry*. Išleido į anglų k. jo išverstų liet. poetų kūrybos antologiją *Breathing Free* (2001).

***BALAŠAITIENĖ** Aurelija Marija, rašytoja. Vilniuje išleido romaną *Praradimų ženkle* (1995) ir poezijos rinktinę *Tarp dviejų tėvynių* (2000).

***BALČIŪNIENĖ** Ona, rašytoja. Mirė 1999.IV.14 Newarke, NJ.

***BALYS** Jonas, tautosakininkas. Lietuvių lit-ros ir tautosakos in-tas Vilniuje leidžia *Raštus* (t. 1 – 1998, t. 2 – 2000). Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (1999).

BALIŪNAS Adolfas (g. 1908.VI.17 Gruzijoje), ekonomistas, visuomenininkas. Gydytojų A. Baliūnienės vyras, G. Baliūnaitės tėvas. 1920 su šeima grįžo į Lietuvą. Baigęs Kauno vakarinę g-ją, nuo 1927 studijavo ekonomiką Lietuvos un-te; baigė 1932 (kartu nuo 1922 dirbo Karių ekonominėje b-vėje). Buvo studentų atstovybės Užsienio k-jos pirmininkas. 1932 suorganizavo Baltijos valstybių studentų s-gos suvažiavimą. 1934 dalyvavo Pasaulio studentų kongrese Bukarešte. Veikė Lietuvių verslininkų s-goje nuo jos įsikūrimo 1930. Savaitraščio *Verslas* bendradarbis (redakcijos narys). 1934 bai-

gė Karo m-los Artilerijos sk. (jaun. ltn.). 1935 pašauktas į karo tarnybą, baigęs karininkų kursus, pradėjo dirbti Ginklavimo v-boje. 1936–38 buvo komandiruotas į Prancūziją. Grįžęs dirbo Bendrajame skyriuje, rūpinosi ginklų pirkimu. Rašė *Karde*, *Tautos ūkyje*, *Mūsų žinyne*. Dalyvavo Mokslinės vadybos d-jos veikloje. 1939 perkeltas į Vilnių perimti savivaldybės, dirbo jos sekretoriumi. Vokiečių okupacijos metais VU Ekonomikos f-te dėstė buhalteriją, įmonių ekonomiką. 1944 pasitraukė į Austriją. Dirbo BALFe. 1947 persikėlė į JAV. Nuo 1953 dirbo taupymo b-vėje (vicepirmininkas). 1965–82 *Metropolitan Bank and Trust* vicepirmininkas. Dirbo Ilinojaus liet. prekybos rūmų reikalų vedėju, direktoriumi (1950–82). Lituanistikos in-to vienas steigėjų, nuo 1963 jo iždo tarybos pirmininkas. Prezidento J. Kennedy rinkimų kampanijos Liet. k-to narys. Išleido kn. *Mano atsiminimai ir straipsniai* (1998).

***BALIŪNIENĖ** Anna, gydytoja. Mirė 2000.VI.21 Willowbrocke, IL.

***BALKUS** Kozmas, inžinierius. Mirė 1997.XII Floridoje.

BALŠAITYTĖ Bronė (**Motušienė;** g. 1910.III.1 Užpelkiuose, Palangos vls., Kretingos aps.), visuomenininkė. Politinių mokslų daktarė (1948). 1932 baigusi *Pavasario* suaugusiųjų g-ją Kaune, studijavo ekonomiką VDU Teisių f-te, baigė 1937. Buvo šaulių korp. *Živilė* pirmininkė. Studijas tęsė 1946–48 Innsbrucko un-te (Austrija), čia apgynė doktoratą. Nuo 1930 dirbo Kauno apygardos teismo vyr. notaro įstaigoje. 1937–40 LŠS štabe Moterų šaulių sk. vedėja. 1941 slapstėsi nuo sov. okupantų trėmimų. Vok. okupacijos metu dirbo buhaltere Vilniuje, dainavo Vilniaus liaudies ansamblio ir operos chore. 1944 pasitraukė į Austriją. 1949 persikėlė į JAV. Apsigyveno Čikagoje, IL. Dirbo prekybos ir draudimo b-vėse. 1954–60 Roselando pradinės lituanistinės m-los mokytoja ir vedėja. 1963–79 Cicero, IL, aukštesniosios lituanistinės m-los mokytoja ir inspektorė. Nuo 1973 priklauso ALTui, 1981–85 Cicero sk. pirmininkė, nuo 1993 centrinės tarybos narė. ALRK Moterų s-gos 2-os kuopos pirmininkė (nuo

Bronė Balšaitytė

1991), s-gos garbės narė. Nuo 1965 dalyvauja BALFo veikloje, nuo 1989 Cicero sk. pirmininkė, nuo 1982 BALFo direktorių tarybos narė, LF, TF, *Draugo*, Mažosios Lietuvos fondo narė. Bendradarbiauja liet. spaudoje. Apdovanota Lietuvos d. kun-ščio Gedimino medaliu (1936), LŠS Žvaigždės ordinu (1940), PLB Švietimo tarybos padėka, BALFo žymeniu.

***BALUKAS** Gediminas, gydytojas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (2002).

***BALZEKAS** Stasys, prekybininkas, muziejininkas. 2000 paskirtas Lietuvos garbės konsulu Palm Beache, FL. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos apdovanotas Žygimanto Augusto medaliu (2001).

***BANAITIENĖ** Irena, mokytoja. Mirė 1996.IV.24 (ne VII.31).

BANDIS Vida Julija (**Gaškaitė, Bandienė;** g. 1934.XI.26 Molėtuose), finansininkė, valdymo specialistė. Chemiko, visuom. veikėjo R. Gaškos sesuo. Ph. D. Rusijos Tolimųjų Rytų valst. un-to garbės daktarė, Irkutsko valst. un-to, Rusija, garbės profesorė. 1944 su tėvais pasitraukė

į Austriją, vėliau į Vokietiją. 1950 apsigyveno JAV. Ilinojaus un-te Čikagoje studijavo sąskaitybą ir ekonomiką (bakalaurė), Ballio valst. un-te, IN, įgijo viešųjų įstaigų administravimo magistro laipsnį. Marylando un-te apgynė doktoratą apie aukštųjų m-lų administravimą. 1956–60 Ilinojaus technologijos in-te Čikagoje dirbo vidaus auditore. 1960–81 gyveno Vokietijoje, Heidelberge dirbo Marylando un-to Europos skyriuje: 1960–63 vyresn. finansininkė, 1963–70 dėstytoja ir Personalo logistikos dep-to direktorė, 1971–76 Administracijos dep-to direktoriaus pavaduotoja, 1976–81 Administracijos ir finansų dep-to direktorė. Nuo 1981 – Marylando un-to koledžo dep-to direktorė, nuo 1985 koledžo viceprezidentė administracijai, 1990–98 prorektorė. Nuo 1999 gyvena Lietuvoje, dirba Švietimo ir mokslo m-joje, Finansų politikos dep-to direktorė.

***BARAS** Stasys, dainininkas, visuom. veikėjas. 2000 suteiktas Lietuvos muzikos akademijos garbės daktaro vardas. 1997 įsteigė nuolatinę 1000 JAV dolerių premiją geriausiam Lietuvos muzikos akademijos Dainavimo katedros studentui tenorui. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1999), *Elis Island Medal of Honour* (2001). 2000 išleista muzikologės O. Narbutienės kn. *Stasys Baras*.

BAREIKIS Aidas (g. 1967.X.4 Vilniuje), dailininkas. 1993 baigė Vilniaus dailės akademiją (mokėsi tapybos pas K. Zapkų). Kaip Fulbrighto stipendiatas studijavo Hunterio koledže Niujorke, NY; 1997 gavo magistro laipsnį. Nuo 1992 dalyvauja grupinėse parodose (1992, 1995, 1998 Vilniuje; JAV, Europos šalyse), surengė individualių parodų (2000 Berlyne, 2001 Niujorke, 2002 Vilniuje). Kuria instaliacijas (*Geltonas pavojus/Dangiška ugnis*, *Netikėtų pasekmių palaima/Juoda vėliava*, abi 2000, *Tyla prieš kreivę*, 2001, *Malonu girdėti*, 2002). Dažnai chaotiškos, pamėkliškos civilizacijos liekanų kompozicijos asocijuojasi su šiuolaikinio gyvenimo skleidžiama įtampa, nerimu.

***BAŠKAUSKAITĖ** Liucija, antropologė. Apdovanota Sausio 13-osios atminimo medaliu (2000).

***BIELIAUSKAS** Vytautas Juozas, filosofas, psichologas. 2001 išrinktas Lituanistikos tyrimo ir studijų centro tarybos pirmininku. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (1999), Cincinnati, OH, psichologų s-gos pasižymėjusio psichologo žymeniu (2001).

BIELSKIS Albinas (1895.VI.21 Plymouthe, PA – 1975.VI.29 Palm Beache, FL), kunigas. Tėvų parvežtas į Lietuvą, baigė teisės studijas Lietuvos un-te Kaune. Mokėsi Vilkaviškio kun. seminarijoje. Kunigu įšventintas 1933. Vikaras Garliavoje, 1937–44 Vilkaviškio katedroje. 1944 pasitraukė į Vakarus. Kunigavo Austrijoje ir Vokietijoje. 1946 grįžo į JAV. 1947–55 kunigavo Švč. Širdies parapijoje N. Philadelphijoje, PA, 1955–59 Šv. Jurgio parapijoje Philadelphijoje, 1959–63 Šv. Jurgio parapijoje Schenandoah, PA. Čia surengtuose suaugusiųjų lituanistiniuose kursuose mokė liet. kalbos ir Lietuvos istorijos. 1963–72 administratorius ir klebonas Maizeville, PA. 1967 čia pastatydino Šiluvos Dievo Motinos bažnyčią (vietoj sudegusios). Ji išdekoruota dail. V. K. Jonyno (papuošta jo sukurtais vitražais, tarp jų – šv. Kazimiero).

***BIELSKUS** Algirdas, chorvedys. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1998).

***BINDOKIENĖ** Danutė, rašytoja. Apdovanota LŠS Žvaigždės ordinu (1997), Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (2000), Balzeko kultūros muziejaus išrinkta pasižymėjusia 2001 metų moterimi.

BIRONTAS Adolfas (1885.V.16 Kretingoje – 1958.VI.8 Clevelande, OH), kar. veikėjas. Pulkininkas (1928). 1900 baigęs Palangos prog-ją, toliau mokėsi privačiai, 1903 Sankt Peterburgo II g-joje išlaikė 6 klasių egzaminus. 1904–06 savanoriu tarnavo Rusijos kariuomenėje. Nuo 1906 Sankt Peterburge vaistininko asistentas, laborantas, 1909 Karo med. akademijoje įgijo vaistininko padėjėjo laipsnį. 1914 baigė Maskvos un-to farmacijos skyrių, gavo provizoriaus laipsnį. 1914 mobilizuotas į Rusijos kariuomenę, dalyvavo I pasaul. kare. 1915 Rusijos kariuomenei traukiantis iš Galicijos, pateko į nelais-

vę. 1916 grįžęs iš nelaisvės, buvo karo belaisvių stovyklos Buisko apskrityje (Kostromos gub.) komendanto padėjėjas, komendantas. Po 1917 Spalio perversmo atvyko į Petrogradą, vėl dirbo vaistinėse. 1919 pr. grįžo į Lietuvą, 1919.II savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę, paskirtas į Krašto apsaugos m-ją. Dalyvavo išformuojant I žemaičių batalioną Tauragėje, iš jo buvo sudaryta Tauragės, Kuršėnų ir Šiaulių komendantūros. 1919.IV–XI buvo Šiaulių miesto ir apskrities karo komendantas. Bermontininkams nuginklavus ir išvaikius Šiaulių komendantūrą, atvyko į Kauną. 1919.XI–1921.XI dirbo Lietuvos glžk. karo viršininku. 1922.IX–1923.VIII buvo II pasienio pulko vadas; 1923.XI paleistas į atsargą. 1924–28 Klaipėdos muitinės sandėlių prižiūrėtojas. Po 1926.XII.17 valst. perversmo 1928.I vėl priimtas į kariuomenę, paskirtas Vyriausiojo štabo Rikiuotės skyriaus viršininku. 1928–30 buvo Karių savanorių k-jos pirmininkas, 1930 – Vytauto Didžiojo k-to narys. 1933 išrinktas Pabaltijo ugniagesių s-gos viceprezidentu. 1934.VIII paleistas į atsargą. Dalyvavo Liet. tautininkų s-gos veikloje (buvo centro v-bos narys), parašė kn. *Bermontininkams Lietuvą užpuolus* (1933). 1944 pasitraukė į Vokietiją, nuo 1949 gyveno JAV. Rašė *Karyje*. Išleido poleminių straipsnių JAV spaudoje rinkinį apie II pasaul. karo įvykius Lietuvoje *Vardan teisybės* (1956). Buvo apdovanotas dviem Vyčio kryžiais.

BIRUTIENĖ Aldona (**Čarneckaitė;** 1898.X.27 Kirsnoje, Rudaminos vls., Marijampolės aps. – 1998 Putname, CT; palaidota Wayne, NY), gydytoja pediatrė, visuom. veikėja. 1916 Voroneže baigusi g-ją, studijavo Sankt Peterburgo Med. in-te. 1918 grįžo į Lietuvą, dirbo tremtinių grąžinimo k-joje, padėjo organizuoti Lietuvos kariuomenę. Buvo J. Basanavičiaus sekretorė, bendradarbiavo M. Biržiškos leidžiamame laikraštyje *Głos Litwy*. Nuo lenkų persekiojimo 1919 slapta pasitraukusi į Vokietiją, 1920–24 studijavo Berlyno un-te ir įgijo gydytojos diplomą. 1924–43 vaikų klinikos ir Valstybinės vaikų ligoninės Kaune gydytoja, kartu Lietuvos un-to (vėliau VDU) asistentė. 1928–43 dar dėstė Žemės ūkio akademijoje Dotnuvoje. Dalyvavo motinos ir vaiko globos org-jų veikloje, skaitė pranešimus šios srities tarpt. kongresuose. Priklausė Baltijos motinos ir vaiko k-tui, buvo k-to leidžiamo žrn. *Pro juventute Balticum* liet. sk. redaktorė. Kartu su kt. įkūrė Lietuvos pediatrų d-ją. Dėstė seselių ir akušerių kursuose, per radiją skaitė paskaitas apie vaikų ligas. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–49 dirbo vaikų ligų gydytoja Regensburgo ir Scheinfeldo pabėgėlių stovyklose, suorganizavo jaunesniojo med. personalo kursus. 1949 atvyko į JAV. Bendradarbiavo žrn. *Medicina*. Už pagalbą organizuojant Lietuvos kariuomenę apdovanota Vyčio kryžiumi.

***BIRŽIŠKA** Vaclovas, bibliografas. 1998 Vilniuje išleisti jo *Knygotyros darbai.*

BIRŽIŠKAITĖ Marija (**Žakevičienė-Žymantienė;** 1908.II.25 Vilniuje – 1997.IX.20 Los Angeles, CA), dailininkė keramikė, grafikė, visuomenininkė. Visuom. ir kult. veikėjo, lit-ros istoriko M. Biržiškos ir visuom. veikėjos B. Biržiškienės duktė. Mokėsi Vytauto Didžiojo g-joje Vilniuje ir *Aušros* g-joje Kaune. 1933 baigė VDU Teisių f-tą. Vilniuje lankė A. Žmuidzinavičiaus, Kaune – M. Dobužinskio dailės studijas. Nuo 1940 VU studijavo meno istoriją, dirbo šio un-to b-koje. Buvo *Lietuviškosios enciklopedijos* 9–10 t. Meno sk. redaktorė, rašė straipsnius. Per karą pasitraukė į Vokietiją. 1946–48 dirbo Taikomosios dailės m-loje Freiburge, joje lankė keramikos studiją. Po to kurį laiką gyveno D. Britanijoje. 1960 apsigyveno JAV. Sukūrė keramikos kompozicijų (bareljefas *Aušros Vartų Švč. Mergelė Marija*), kaimo, Vilniaus tematikos linoraižinių, iliustravo knygų (G. Krivickienės, P. Orintaitės ir kt. rašytojų). Rūpinosi M. ir V. Biržiškų palikimu.

***BLINSTRUBAS** Teodoras, pedagogas. Mirė 1999.X.6 Čikagoje, IL.

BOGUŠAS Juozas (1915.I.1 Lietuvoje – 1970.II.2 Du Boise, PA), kunigas, pedagogas. Filosofijos daktaras (1942). Kunigu įšventintas 1937 Telšiuose, dirbo vikaru Viekšniuose. 1939 atvyko į JAV ir iki 1942 studijavo Fordhamo un-te, NY. Apgynęs doktoratą, dėstė Yale un-te, CT, kartu buvo Šv. Juozapo parapijos vikaras Waterbury,

CT. 1946–48 dėstė Duquesne un-te, PA. 1948–50 Loyolos un-te Čikagoje, IL, 1950–68 Gannono koledže Erie, PA. Nuo 1968 Šv. Juozapo parapijos klebonas Du Boise.

***BORIS** Robertas, verslo administratorius. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (2000).

***BRADŪNAS** Kazys, poetas. Išleido lyrikos rinktinę *Apie žemę ir dangų* (1997), 2 dalių poezijos rinktinę *Sutelktinė* (2001 Vilniuje, su V. Skrupskelytės str. *Kazio Bradūno poetiškoji patirtis*). Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (1998). 2002 *Poezijos pavasario* laureatas.

***BRAKAS** Martynas, teisininkas, istorikas. Mirė 2000.I.25 Sioux Fallse, SD.

***BRAZAITIS** Juozas, literatūros istorikas. 2000 Kaune išleista žurnalisto V. Valiušaičio parengta kn. *Ugninis stulpas. 25 metai be Juozo Brazaičio* (laiškai, dokumentai, liudijimai).

***BRAZDŽIONIS** Bernardas, poetas. VDU garbės daktaras (1994). Vilniuje išleido poezijos kn. *Šiapus ir anapus Atlanto* (1997), *Šiapus ir anapus mūsų laiko* (1998). Lietuvoje išleistas albumas *Bernardas Brazdžionis grįžta į Lietuvą* (2002). Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino I laipsnio ordinu (1998), Vatikano Šv. Grigaliaus Didžiuoju ordinu (1998). P. Palilionis ir P. Garnys sukūrė dok. filmą *Vėtrose nepaklydęs* (2002). Mirė 2002.VII.11 Los Angeles, CA (palaidotas Kaune).

***BRAZIS** Algirdas, dainininkas. Apdovanotas JAV LB Kultūros tarybos premija (1999).

BRAZYS Petras (1912 Čikagoje, IL – 1990.VIII.24 ten pat), gydytojas. 1938 baigė Loyolos un-tą Čikagoje ir tais pačiais metais įgijo teisę verstis privačia praktika. Visą gyvenimą dirbo Šv. Kryžiaus ligoninėje, buvo šios ligoninės gydytojų kolektyvo pirmininkas. II pasaul. karo veteranas. Priklausė Čikagos lietuvių d-jai, LGD. Marijonų ir Šv. Kazimiero seserų rėmėjas.

BRAZIULEVIČIUS Vladas (nuo 1939.VIII **Braziulis;** 1895.I.2 Sankt Peterburge – 1972.III.2 Clevelande, OH), kar. veikėjas. Lietuvos kariuomenės pulkininkas (1929). 1915 baigė Sankt Peterburgo un-to Filol. f-tą (valst. egzaminų nelaikė), 1916 – Vladimiro karo m-lą. 1915–18 tarnavo Rusijos kariuomenėje, nuo 1917.II – atsargos grenadierių pulko bataliono vadas. 1919.X mobilizuotas į Lietuvos kariuomenę. 1920–26 tarnavo Kauno miesto ir apskrities komendantūroje, 1922–26 komendantas, 1924–26 ir Kauno įgulos komendantas. Karių teatro įkūrėjas, vadovas, režisierius ir aktorius (1920–40). 1920–26 dažnai pirmininkavo Karo lauko teismams. 1925–40 Lietuvai pagražinti d-jos, 1936–40 Ekonominės karių b-vės pirmininkas. 1926.XII.17 valst. perversmo dalyvis. Nuo 1926 Karo m-los lektorius. 1927.IX–X Tauragės aps. karo komendantas. 1929–39 ypatingųjų reikalų karininkas prie krašto apsaugos ministro. 1939.IX–1940.III internuotų lenkų karių stovyklos komendantas (Kulautuvoje). 1940.VI.25 paleistas į atsargą. 1940.VII.21 suimtas, 1941.IV.15 nuteistas kalėti. Kalintas Kaune. Per Birželio sukilimą 1941.VI.23 išlaisvintas. 1941–44 sanatorijos Aukštojoje Panemunėje direktorius. 1944 pasitraukė į Memmingeną (Vokietija), dėstė liet. g-joje, 1949 persikėlė į JAV. Clevelande įsteigė Dramos studiją. Parašė 2 komedijas (*Augila nebrendyla* ir *Burtininkė*). Apdovanotas Vyčio kryžiaus V laipsnio (1926), Lietuvos d. kun-ščio Gedimino (1928), Vytauto Didžiojo (1930) III laipsnio ordinais.

BRENZA Silvestras (1884 Luzerne, PA – 1958 Gulfporte, MO), gydytojas. Mokėsi Valparaiso un-te, IN, 1910 baigė Čikagos, IL, Medicinos ir chirurgijos koledžą. Įgijęs teisę verstis privačia gydytojo praktika, dirbo Čikagoje. Kartu su broliu J. Brenza dirbo *Metropolitan State Bank*. Broliui mirus tapo šio banko prezidentu. Kartu su kt. buvo Šv. Kryžiaus ligoninės statybos k-to narys, šiai statybai paaukojo 5000 dolerių.

BRONUŠAS Ipolitas Benediktas (1887 Kuršėnuose, Šiaulių aps. – 1985 JAV), gydytojas ginekologas. 1905 atvyko į JAV. 1917 baigė Marylando un-to Med. m-lą ir Terapeutų ir chirurgų koledžą Baltimorėje, MD. Baltimorėje vertėsi

privačia praktika. Buvo SLA narys (jos Sveikatos k-jos pirmininkas), žrn. *Apšvieta* redakcijos narys, *Tėvynėje* rašė straipsnius apie džiovą ir kūdikių auginimą.

***BRUŽAS** Antanas Pranciškus, kunigas. Mirė 1986.III.19 St. Louise, MO.

***BUČMYS** Antanas, kunigas. Mirė 1999.VIII.16 Kennebunkporte, ME (palaidotas Brooklyne, NY).

BUČNYS Jonas (1892 Baltimorėje, MD – 1970 ten pat), gydytojas. 1919 baigė Marylando un-tą. Baltimorėje vertėsi privačia gydytojo praktika. I pasaul. karo metais tarnavo JAV kariuomenėje, buvo išsiųstas į Prancūziją. Grįžęs iš kariuomenės, dirbo Marylando Loyolos koledže Baltimorėje, buvo jo tarybos pirmininkas. Vadovavo Lietuvių veteranų postui, priklausė Lietuvos vyčiams. Rinko pašto ženklus, už vertingus jų rinkinius pelnė daug apdovanojimų.

***BUDĖJUS** Stasys, inžinierius. Mirė 2002.II.14 Palos Heightse, IL.

***BUDRECKIS** Algirdas Martynas, istorikas. Mirė 2000.IV.16 Bostone, MA.

BUKŠAITĖ M. Josephine (1906.X.4 Detroite, MI - 1996.XI.21 Pittsburghe, PA), vienuolė pranciškonė, mokytoja. Iš jaunų dienų giedojo parapijos chore. 1922 įstojo į vienuolyną Pittsburghe. Baigusi ped. mokslus, iš pradžių vargonininkavo liet. parapijose, vėliau mokytojavo pr. m-loje. Dalyvavo liet. veikloje: Pittsburghe tvarkė liet. b-ką, susirinkimuose ir per radiją laidoje *Lietuvos aidai* (*Echoes of Lithuania*) kalbėdavo apie Lietuvos nepriklausomybės reikalus.

***BULOTIENĖ** Eugenija, visuomenininkė. Gimė Vilniuje (ne Čiobiškio parapijoje). Nuo 1956 (ne nuo 1963) priklauso Vilniaus krašto lietuvių s-gai išeivijoje. Į VLIKo v-bą nebuvo renkama.

***BULOVAS** Pranas, kunigas. Mirė 1999.VII.19 Maspethe, NY. Gatvė prie Kristaus Atsimainymo bažnyčios, kurioje daug metų klebonu dirbo prelatas, pavadinta Monsinjoro Frank Bulovas vardu.

BUNTINAITĖ Aldona Urtė (g. 1927.VII.7 Žardėje, Klaipėdos vls. ir aps.), dainininkė (mecosopranas). Matematiko M. Buntino, visuom. veikėjo R. A. Buntino sesuo. Jaunystėje dainavo chore *Aida*. 1941–44 iš namų išvaryta šeima gyveno Įsrutyje, 1944–50 V. Vokietijoje. Mokėsi liet. g-joje ir vargonuoti. 1950 atvyko į JAV, apsigyveno Towadoje, PA. 1955 persikėlė į Čikagą, IL. Mokėsi dainavimo pas A. Stephens, I. Gut, prof. V. Belland. Gieda *Tėviškės* parapijos chore. Nuo 1959 Čikagos liet. operos choro dainininkė. Mokytojavo lituanistinėje m-loje. *Tėviškės* parapijos tarybos, M. Lietuvos fondo narė. Liaudies dainų bei giesmių programų *Šiupinys* sudarytoja, rengėja, atlikėja. Liet. tautodailės parodoje parengė M. Lietuvos skyrių.

***BURKUS** Jonas, kunigas. Vilniuje išleido kn. *Apsireiškimai Azijoje, Australijoje, Afrikoje* (1996, II leid. 1997, III leid. 2002).

BUTKUS Valteris Antanas (g. 1913 Čikagoje, IL), gydytojas. 1938 baigė Loyolos un-tą Čikagoje. Išlaikęs egzaminus, įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika Ilinojaus (1938) ir Kalifornijos (1949) valstijose. Buvo prezidento F. D. Roosevelto adjutantas. II pasaul. karo metais dalyvavo Afrikos ir Italijos frontuose. Casablancoje (Marokas) buvo karo ligoninės vedėjas. Po karo dirbo Walterio Reedo ligoninėje Vašingtone, DC. Už tarnybą karo medicinoje jam suteiktas pulkininko leitenanto laipsnis.

BUTRIMAS Vytautas (g. 1955.I.31 Rochesteryje, NY), istorikas, informatikos specialistas. 1973 baigęs Vyskupo Kearney m-lą, mokėsi Šv. Johno Fisherio koledže Rochesteryje, 1978 gavo istorijos bakalauro laipsnį. Nazaretho koledže Rochesteryje gavo kompiuterių mokslo magistro laipsnį. 1981–88 dirbo Rochesteryje istorijos mokytoju, 1990–93 Woodbridge, Virginijos valstijos Princo Williamo grafystės Techninės pagalbos tarnybos dep-te informatikos specialistu. Dalyvavo JAV LB veikloje. Šoko tautinių šokių grupėje *Lazdynas*, grojo ansamblyje

Slibinas. 1968 Šv. Jurgio parapijos Rochesteryje tarybos sekretorius. 1992–93 Vašingtono apyl. LB pirmininkas. 1993 persikėlęs į Lietuvą, dirbo Ryšių ir informatikos m-joje viceministro padėjėju, kompiuterių tinklo administratoriumi, ministro padėjėju, viceministru. 1995–98 Baltijos Ministrų Tarybos Informatikos k-to leidinio *Baltic IT Review* Lietuvos sk. redaktorius. 1995–98 VU Matematikos f-to mokslo darbuotojas. 1998–2000 Krašto apsaugos m-jos Politikos ir planavimo dep-to direktorius. Nuo 2000 dirba Ryšių ir informacinės sistemos tarnybos prie Krašto apsaugos m-jos viršininko pavaduotoju. Nevyriausybinės org-jos Lietuvos artrito fondas savanoris (nuo 1994).

CHERNOSKI John J. (**Černiauskas;** g. 1951.IX.29 Albuquerque, NM), teisininkas. 1973 Šv. Juozapo koledže Pensselaere, IN, gavo politikos mokslų bakalauro, 1976 Ohio valst. un-to Teisės koledže – teisės daktaro laipsnį. 1977–80 JAV karinio jūrų laivyno advokatas. Nuo 1981 Visuom. reikalų dep-to teisininkas, nuo 1992 ir Trentono, NJ, gen. prokuroro pavaduotojas. Priklauso Amerikos, New Jersey advokatų asociacijoms. Atsargos karininkų, Mercerio grafystės beisbolo teisėjų asociacijos narys.

ČAPAS Edmundas Rimas (g. 1951 Clevelande, OH), kariškis. JAV kariuomenės pulkininkas (2001). 1975 baigė Clevelando un-tą, jame įgijo filosofijos ir psichologijos bakalauro laipsnius. Tais pačiais metais baigęs Clevelande Johno Carrollio un-to Karo mokslų f-tą, 4 metus tarnavo JAV kariuomenėje. Vėliau Toledo un-te, OH, įgijo filosofijos magistro laipsnį. Nuo 1980 kariuomenės atsargos karininkas. Turi karo transporto valdymo ir uostų eksploatacijos specialybes. Tarnavo Vašingtono, DC, ir kituose uostuose. 1990 dirbo Niujorko, NY, uosto karo štabe. 1993–94 JAV kariuomenės ryšių karininkas Lietuvoje. Vėliau dirbo Pentagone. Paskelbė straipsnių *Dirvoje*, Lietuvoje – *Šiaulių krašte*. Išleido kelionių po Lietuvą įspūdžių kn. *Namie: Lietuvoje ir JAV* (1996).

***ČEKANAUSKAS** Vytautas, inžinierius. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (1999).

***ČEKIENĖ** Emilija, visuom. veikėja. Mirė 1998.III.22 Putname, CT.

ČELKIS Petras (1924 Čelkiuose, Rokiškio aps. – 2001.I.25 Čikagoje, IL), dainininkas. Mokėsi Rokiškio g-joje, Technikos m-loje Kaune. 1944 pasitraukė į Vokietiją, apsistojo netoli Stuttgarto. 1949 persikėlė į JAV. Gyveno Čikagoje. Dirbo projektuotoju ir mokėsi technikos m-loje. 1951 pradėjo dainuoti vyrų chore, vėliau Čikagos liet. operoje (joje dainavo 44 sezonus). Su dainininke V. Stankiene įrašė plokštelę. Apdovanotas Čikagos liet. operos žymeniu.

***ČEPĖNAS** Pranas, istorikas. Mirė 1980.X.3 (ne XII.3). 1998 perlaidotas Kaune, Petrašiūnų kapinėse.

***ČERNIAUSKAS** Viktoras, kunigas. Mirė 1970.VII.3 Čikagoje, IL.

***ČESNULIS** Vytautas, inžinierius. Dirbo *Jakson and Moreland* b-vėje Bostone, MA, vyr. inžinieriumi. 6 m. buvo komandiruotas į Puerto Rico prižiūrėti statomos elektrinės. Mirė 1987.V.8 Albuquerque, NM.

ČIPKIENĖ Dana (**Gelgotaitė,** Dona **Čipkus;** g. 1930.IX.22 Bartninkuose, Vilkaviškio aps.), verslininkė, administratorė, visuomenininkė.

Dana Čipkienė

1944 su šeima pasitraukė į Vokietiją, gyveno Seligenstadte, baigė g-ją. 1949 atvyko į JAV, Omahą, NE, 1950 persikėlė į Clevelandą, OH. Studijavo psichologiją ir verslo administravimą Fenno koledže, dirbo b-vėje *Joseph and Feiss*. Studijas tęsė Johno Carrollio un-te ir Lakelando bendruomenės koledže. 1957 įgijo nekilnojamojo turto brokerio teises Ohio v-joje, priklausė Nacionaliniam, Ohio v-jos ir Lake County turto vertintojų taryboms (1980–90), k-tų pirmininkė. BALFo direktorė ir Clevelando sk. v-bos narė. 1980 įsteigė savanorių org-ją Liet. sodybai kurti ir 1984 drauge su B. Snarskiu įkūrė sodybą senyviems žmonėms Willoughby, OH. Nuo 1984 Ohio pagyvenusių žmonių apgyvendinimo ir aptarnavimo filantropinės d-jos narė. 1983–90 dalyvavo Clevelando vyskupijos org-jos *Miesto regionų planavimas: Mūsų vizijos ir tikslai* veikloje. 1992–2002 Clevelando medikų grupės *Vilties partnerystė* (*Partnership in Hope*), padedančios Klaipėdos ligoninėms, vertėja. 2002 Nac. respublikonų kongresinio k-to Ohio v-jos garbės pirmininkė, Verslo patarėjų narė. Apdovanota *Aukso medaliu* už prezidento G. W. Busho ir respublikonų partijos rėmimą (2002).

***ČYVAS** Vladas, inžinierius. Vienas *Dainavos* stovyklos, MI, įkūrėjų. Mirė 2000.XI.2 Clevelande, OH.

ČIŽAUSKAITĖ Juozapina (**sesuo Mary Josepha;** 1893.III.19 Cumbola, PA - 1994.XII.1 Čikagoje, IL), vienuolė kazimierietė. Mokėsi New Philose, PA, parapijos m-loje. 1908 įstojo į vienuoliją Scrantone, PA. Dirbo mokytoja Šv. Kryžiaus m-loje Mount Carmelyje, PA, Šv. Jurgio m-los vedėja Čikagoje. Dvi kadencijas gen. vyresniosios M. Kaupaitės padėjėja. 1940–52 kazimieriečių vienuolijos gen. vyresnioji Čikagoje. Pastatydino Marijos m-los rūmus (1952), perkėlė į juos Šv. Kazimiero akademiją. New Mexico valstijoje įsteigė 5 pradines ir 2 vidurines m-las, Nebraskos valstijoje 2 ligonines. Nuo 1952 vienuolyno Holande, PA, vyresnioji. Čia pastatydino vienuolyno Villa Joseph Marie kompleksą (mokyklą – 1956, senelių prieglaudą – 1960, vienuolyną ir koplyčią). Vėliau dėstė Marijos m-loje. Rūpinosi iš JAV vyriausybės gauti leidimą atvykti

Juozapina Čižauskaitė

liet. karo pabėgėliams, padėjo jiems įsikurti, organizavo anglų k. kursus.

***ČIŽAUSKAS** Albertas, ekonomistas, diplomatas. Mirė 2002.IV.3 Vašingtone, DC.

***DAINAUSKAS** Jonas, teisininkas, istorikas. Mirė 2000.V.27 Čikagoje, IL.

***DAMBRAVA** Vytautas Antanas, teisininkas, diplomatas. Lietuvos Respublikos ambasadorius Ispanijoje (nuo 1999). Išleido kn. *Viešoji diplomatija* (1997 Vilniuje), *Atverkime duris teisingumui* (2000 Kaune), *Vakar, šiandien, visuomet* (2000 Vilniuje). Parašė įvadą knygai apie JAV Kongreso Ch. J. Kersteno k-to dokumentus *Baltijos valstybių užgrobimo byla* (1997). Apdovanotas Venesuelos S. Bolívaro *Gran Cordon* I laipsnio ordinu (1998). V. Valiušaitis parengė kn. *Širdis – Lietuva. Vytautas Antanas Dambrava diplomatinėje tarnyboje* (2000, Kaunas).

***DAMUŠYTĖ** Gintė, publicistė, politologė. LR ambasadorė Austrijai, Slovėnijai, Slovakijai (1998–2001), nuo 2001 LR atstovė prie NATO Briuselyje (suteiktas nepaprastosios ir įgaliotosios ambasadorės rangas).

***DAUGĖLA** Kazys, inžinierius, fotografas. Mirė 1999.X.11 Bedforde, NH.

***DAUGVILA** Jurgis, dailininkas. Į JAV atvyko 1950 (ne 1952). Apdovanotas JAV LB Kultūros tarybos meno premija (1999).

DAUMANTAS Vladas (**Dzimidavičius;** 1885 Piluvos vls., Raseinių aps. – 1977.VII.8? Čikagoje, IL), kolekcininkas. Mokėsi Kražiuose, Liepojos g-joje, Latvija. 1912 baigęs Kauno kun. seminariją įšventintas kunigu, išvyko studijuoti į Fribourgo katal. un-tą, Šveicarija. Įsijungė į liet. akademinės d-jos *Rūta* (vėliau *Lithuania*) veiklą. Prasidėjus I pasaul. karui, kartu su kunigais J. Koributu (slap. Purickis), A. Steponavičiumi (slap. Steponaitis) d-jos veiklą nukreipė Lietuvos nepriklausomybės atkūrimui, o ją atkūrus buvo pirmasis Lietuvos atstovas Šveicarijoje. 1924 grįžo į Kauną. Palikęs kunigystę, nuo 1925 dirbo Kauno apygardos teisme vertėju (mokėjo apie 20 kalbų). Rinko antikvarinius daiktus, paveikslus, knygas, graviūras, keramikos dirbinius, pašto ženklus, atvirukus. Daug antikvarinių vertybių parsivežė iš Šveicarijos. Buvo įstojęs į Knygos mylėtojų d-ją. 1924 dalyvavo senosios tapybos parodoje. Dalį meno knygų perleido besikuriančiai Kauno meno m-lai. Prieš pasitraukdamas į Vakarus, 1944 dalį savo kolekcijos paliko saugoti Kauno muziejui (ji išliko, o išvežtieji į kaimą eksponatai dingo). Atvykęs į Čikagą, vėl kolekcionavo, per 20 metų sukaupė didelę kolekciją. Po mirties dalis kolekcijos buvo parduota, dalį įsigijo dailininkas ir kolekcininkas K. Varnelis.

DAUNYS Aleksandras (g. 1919.III.28 Kaune), ekonomistas, visuomenininkas. 1938 baigė *Aušros* berniukų g-ją. VDU studijavo ekonomiką. 1940 aspirantu baigė Karo m-lą. Pasitraukęs į Vokietiją, 1945–46 studijavo Christiano Albrechto un-te Kielyje. Buvo Oldenburgo liet. atstovas prie D. Britanijos karinės valdžios. 1948–49 YMCA Training centro vedėjas Neustadte, vėliau 4-ojo padalinio direktorius Lübecke. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Niujorke, NY. Dirbo kontrolieriumi keliuose fonduose: *Internal Film*, *International Agricultural Development Service*, Rockfelerio. Dalyvavo *Šviesos* sambūrio, Lietuvių rezistencinės santarvės veikloje. Nuo 1970 TF tarybos narys, 1987–89 jos pirmininkas. 1990–92 TF atstovybės Floridoje pirmininkas. 2001 išrinktas TF garbės nariu.

***DEGUTIS** Jurgis D., kunigas. Mirė 1998.III.27 Philadephijoje, PA.

***DEKSNYS** Antanas, kunigas. Prelatas (1963). Mirė 1999.V.5 Bad Wörishofe (Vokietija).

***DIČIŪTĖ-TREČIOKIENĖ** Alodija, dainininkė. Mirė 1997.X.2 Santa Monicoje, CA.

DIRKIS Povilas (g. 1889.XII.21 Vilkapieviuose, Panevėžio vls. ir aps.), kariškis, visuomenininkas. Už Didžiojo Vilniaus seimo nutarimų platinimą pašalintas iš Vilniaus g-jos, 1909 baigė Kauno g-ją. 1912 paimtas į Rusijos kariuomenę, 1914 baigė Tbilisio karo m-lą. Dalyvavo I pasaul. kare. 1915 sužeistas pateko į nelaisvę ir iki 1918 išbuvo Vengrijoje. Grįžęs į Lietuvą, Vilniuje stojo į Lietuvos kariuomenę. Tarnavo Vilniaus ir Kauno karo komendantūrose. Dalyvavo 1923 Klaipėdos sukilime. Paleistas į atsargą 1923 (kapitonas), studijavo teisę Lietuvos un-te. 1924–42 su pertraukomis tarnavo Vidaus reikalų m-joje: buvo Telšių, Alytaus, Utenos, Zarasų apskričių policijos vadas, kartu ir šaulių s-gos rinktinių vadas. 1937 paskirtas Kauno šaulių rinktinės administratoriumi; juo išbuvo iki sov. okupacijos. Dalyvavo 1941 Birželio sukilime, organizavo policiją. Tarnavo Vidaus reikalų v-boje raštinės vedėju. Marijampolėje organizavo Vietinės rinktinės batalionus. 1944 pasitraukė į Vakarus: per Austriją atvyko į Bavariją, ėjo įv. pareigas Kempteno stovykloje. 1949 persikėlė į JAV, gyveno Čikagoje, IL. Nuo 1953 *Ramovės* ir policijos tarnautojų klubo *Krivulė* Čikagos sk. pirmininkas, Lietuvių žurnalistų s-gos narys. Nuo g-jos laikų bendradarbiavo spaudoje: *Viltyje*, *Šaltinyje*, *Ateityje*, *Trimite*, *Policijoje*, JAV – *Karyje*, *Drauge*, *Naujienose*. 1923 leido *Telšių žinias*. Apdovanotas Šv. Onos medaliu (Rusijos), Šaulių Žvaigžde ir medaliu, Aizsargų Žvaigžde (Latvijos).

***DIRVELIS** Jonas (1889.XII.28 Kaimelyje, Šakių aps. – 1984.XI.9 Worcesteryje, MA), chorvedys.

***DIRVONIS** Rimantas, inžinierius. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1998).

DIRŽIUS Bonifacas (1907.XI.3 Čikagoje, IL – 1997.XI.14 ten pat), visuomenininkas. Vienas pirmųjų Čikagos lietuvių aviacijos entuziastų, S. Dariaus įsteigto *Vyčio* aeroklubo narys, skrydžio per Atlantą kandidatas (1929 lėktuvo katastrofoje sunkiai sužeistas turėjo šių planų atsisakyti). Įgijęs mechaniko diplomą, dirbo *International Harvester* b-vėje, vėliau įsteigė savo dirbtuves *Dirzius Machine Shop*. Šv. Antano taupymo b-vės vienas steigėjų ir direktorių.

***DOMANSKIS** Alina, gydytoja. *Draugo* fondo garbės narė (LF rėmėja). Mirė 2001.IX.22 Čikagoje, IL.

***DOVYDĖNAS** Liudas, rašytojas. Atsiminimų iš sov. okupacijos metų kn. *Mes valdysim pasaulį* (1970) vertimai išleisti anglų, italų, vokiečių kalbomis, romanas *Broliai Domeikos* (1936) išverstas į anglų k. (*The Brothers Domeika*, 1976, vertė M. Starkus). Lietuvių rašytojų s-ga pradėjo leisti 8 t. *Raštus* (t. I 2000, t. II 2002). 1998 grįžo į Lietuvą. Mirė 2000.VII.4 Vilniuje.

***DRUKTEINIS** Edmundas Vytautas, gydytojas. Mirė 1997.X.25 S. Pasadenoje, FL (palaidotas Putname, CT).

***DUMBRIENĖ** Albina, pedagogė. Mirė 2001.IX.28 Čikagoje, IL.

DUNDULIS Tadas (1888 Joniškio vls. – 1965 Čikagoje, IL), gydytojas. 1906 atvyko į JAV. Iš pradžių mokėsi Northwesterno in-te ir Lewiso un-te. 1929 baigė Čikagos med. m-lą ir įgijo gydytojo diplomą. Dėstė Auburn Parko ligoninės Gailestingųjų seserų m-loje, vėliau Čikagos med. m-loje. Čikagoje vertėsi privačia gydytojo praktika. Aktyviai dalyvavo liet. teatro veikloje, dainavo chore, rašė eilėraščius (Klevelio slap.). I pasaul. karo metais buvo Lietuvai šelpti k-to finansų sekretorius; surinko 45 000 dolerių, kuriuos išsiuntė nuo karo nukentėjusiems Vilniuje ir Sankt Peterburge. Bendravo su iš Lietuvos atvykstančiais visuom. veikėjais J. Basanavičiumi, J. Vileišiu, A. Bulota, J. Šliūpu ir kt. Buvo ALDD ir SLA narys.

***DUNDZILA** Antanas Vytautas, inžinierius. Apdovanotas JAV LB Kultūros tarybos žurnalistikos premija (1998).

DUSEVIČIUS Viljamas (1903 Bostone, MA – 1984), gydytojas. 1934 baigė St. Louiso un-to, MI, Med. m-lą. Įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika Massachusettso ir Marylando valstijose. Iš pradžių buvo JAV kariuomenės gydytojas (kapitonas). Nuo 1945 P. Bostone vertėsi privačia praktika, kartu su kt. įkūrė liet. m-lą.

***DZIKIENĖ** Dalia, mokytoja. Apdovanota JAV LB Kultūros tarybos premija (2002).

***DZIKAS** Stasys, teisininkas. Mirė 2002.VIII.26 S. Pasadenoje, FL (palaidotas Hartforde, CT).

DŽIUGAITĖ Judita (g. 1953.I.5 Čikagoje, IL), klinikinė psichologė. Rašytojo S. Džiugo duktė. Psichologijos daktarė (1997). Baigusi Čikagos aukštesniąją lituanistinę ir Marijos vid. m-lą, Ilinojaus un-te studijavo anglų lit-rą (1975 *cum laude* gavo bakalauro, 1977 – magistro laipsnį) ir pedagogiką (1981 baigė magistro

Judita Džiugaitė

laipsniu). Klinikinę psichologiją studijavo Ilinojaus psichologijos m-loje Čikagoje, už disertaciją apie našlaičių ir benamių vaikų psichologines problemas įgijo daktaro laipsnį. Nuo 1996 dirbo *Ray Graham* asociacijos konsultante Downers Grove, IL, nuo 1999 vertėsi privačia praktika, nuo 2001 turi savo kabinetą Elmhurste, IL. Lietuvių emigrantų vaikų psichologė konsultantė Hinsdale, IL, vid. m-loje. Studijuodama veikė studentų invalidų pagalbos k-te. Bendradarbiavo *Chicago Illini* (buvo redakcijos narė).

***DŽIUGAS** Stasys, rašytojas, visuom. veikėjas. 1957 baigė La Salle ext un-tą Čikagoje, IL (ne Philadelphijoje). LRD v-bos narys nuo 1998. *Kiškučio vardinių* III leid. išleistas Kaune 1999. Talkino žinyno *JAV lietuviai* II t. rengėjams, V. Aurylai rengiant kn. *Lietuvių egzodo vaikų ir jaunimo literatūra. 1945–1990* (t. I, 2002 Kaune).

EISINAS Valteris (g. 1911 Čikagoje, IL), gydytojas ginekologas. 1935 baigė Loyolos un-to Čikagoje Stritcho med. m-lą. Stažavo Šv. Kryžiaus ligoninėje Čikagoje, specializavosi ginekologijoje. 1936 įgijo teisę Ilinojaus valstijoje verstis privačia gydytojo praktika. 1942–46 tarnavo JAV kariuomenėje; kapitonas. Iki 1984 buvo Loyolos un-to Ginekologijos sk. klinikinis instruktorius, Čikagos Šv. Kryžiaus ligoninės gydytojų kolektyvo pirmininkas, kartu vertėsi privačia gydytojo praktika. Priklausė įv. amer. profesinėms org-joms. Buvo vienas pirmųjų lietuvių medicinos brolijos *Lambda Mu Delta* kūrėjų, ALDD ir ALGS narys ir pirmininkas. Per pirmąjį ALGS suvažiavimą Čikagoje (1957) skaitė paskaitą. Paskelbė moksl. straipsnių.

EIVA Andrius (**Eitavičius;** g. 1948.X.26 Bonoje, Vokietija), JAV kariuomenės karininkas. Lietuvos kariuomenės gen. K. Ladigos vaikaitis. 1968–72 mokėsi West Pointo karo akademijoje, NJ; baigė kapitono laipsniu. 1972–80 vadovavo spec. desantininkų būriui, vėliau tarnavo kar. bazėse Vokietijoje. Pasitraukęs iš tarnybos kariuomenėje, lankėsi Afganistane, keletą mėnesių mokė jo partizanus kovoti prieš sov. armiją. Bendraudamas su rusų disidentu ir žmogaus teisių gynėju V. Bukovskiu, įkalbinėjo afganus nežudyti sov. belaisvių (taip išgelbėjo kelių šimtų jaunuolių gyvybes, tarp jų ir lietuvių, padėjo jiems išvykti į Vakarus). Įkūrė Amerikos afganų veiksmų fed-ją (*Federation for American Afghan Action*) ir vadovavo jai. Fed-jos lobistinėmis pastangomis buvo padidinta kar. pagalba mudžahedams. 1991 sausio mėn. sov. agresijos dienomis patarimais padėjo Lietuvos AT rūmų gynėjams Vilniuje.

Andrius Eiva

EIVAITĖ-HAUSER Marija (g. 1951.VIII.15 Čikagoje, IL), pedagogė, visuomenininkė. 1969 baigė Marijos vid. m-lą, vėliau – Čikagos aukštesniąją lituanistinę m-lą. Ilinojaus un-te studijavo pedagogiką, vokiečių ir ispanų kalbas (1973 bakalauro, 1975 magistro laipsnis). 1971–72 dar studijavo Austrijoje: Pedagoginiame in-te Badene ir Vienos un-te. 1973–80 dėstė anglų k. Bruck an der Leithos g-joje, Austrija, vokiečių k. – Ilinojaus un-te, ispanų k. – Marijos vid. m-loje. Priklausė jūrų skautams, ateitininkams, meno d-jai *Šatrija*. Dalyvavo S. Pilkos ir D. Lapinsko dramos būrelio, radijo valandėlės *Pelkių žiburėlis* veikloje. Šoko tautinių šokių grupėje *Grandis*, baigusi tautinių šokių mokytojų kursus, va-

Marija Eivaitė-Hauser

dovavo Jaunimo centro studentų tautinių šokių grupei. Ilgametė Bostono tautodailės in-to narė, pastaruoju metu – iždininkė. Bendradarbiavo *Ateityje*, *Laiškuose lietuviams* (buvo ir redakcijų narė; laimėjo jų novelių ir straipsnių konkursų premijas), *Drauge*. Nuo 1980 gyvena Lexingtone, MA.

***ELSBERGAS** Bronius, architektas. Mirė 1998.III.27 Brigantine, NJ.

***ELSKUS** Albinas, dailininkas, vitražistas. Apdovanotas Amerikos vitražo asociacijos (*Stained Glass Association of America*) premija už viso gyvenimo kūrybą *Lifetime Achievement Award* (2001).

ĖRINGIS Kazys (g. 1921.IV.16 Švainikuose, Panevėžio aps.), ekologas, visuom. veikėjas. Habil. dr. (1967). 1953 baigęs Ž. ū. akademiją, iki 1959 dirbo Žemdirbystės in-te, 1959–81 Botanikos in-te, 1974–81 šio in-to Kraštovaizdžio ekologijos sektoriaus vadovas. Moksl. darbo svarb. sritis – karštovaizdžio apsauga, gamtovaizdžių formavimas. 1968 su R. Budriūnu parengė *Lietuvos gamtovaizdžių ir jų estetinių išteklių žemėlapį*, kuris parodoje Maskvoje buvo įvertintas bronzos medaliu. 1980 parengė *Gamtinio komplekso optimizavimo* schemą (Obelės upelio Kėdainių rj. ekologinės užtvankos projektą), kuris ten pat buvo įvertintas aukso medaliu. Sukūrė kraštovaizdžio ekologinių tyrimų ir estetinio vertinimo m-lą. Už pareikštą SSRS penkmečio plano viešą kritiką 1972 uždrausta spausdinti jo straipsnius. Nuo 1976 Tarpt. geografų s-gos tikrasis narys. 1981 išvykęs į XIII tarpt. botanikų kongresą Australijoje, Seišelių Salų JAV ambasadoje pasiprašė polit. prieglobsčio. 1981 atvyko į JAV. 1981–92 Čikagos Ped. lituanistikos in-to lektorius. 1993 grįžo į Lietuvą, dirba Botanikos in-te, nuo 1995 šio in-to konsultantas. Buvo VLIKo k-jos sovietų Lietuvai padarytiems nuostoliams skaičiuoti, Ryšių su Lietuva k-jos (paskutinės kadencijos) narys, LKDP tarybos (1993–97), v-bos (1996–97) narys. Popiežiaus Leono XIII paramos fondo vienas steigėjų ir v-bos pirmininkas, JT Lietuvos asociacijos Ekologijos k-jos, Karaliaus Mindaugo kolegijos narys. Parašė apie 150 moksl. straipsnių. Svarb. darbai: *Lietuvos ilgalaikės kultūrinės ganyklos, jų tręšimas ir naudojimas* (1964, rusų k.), *Lietuvos kariuomenės tragedija* (1993). Kn. *Kraštovaizdžio ekologija ir estetika* (1975, rusų k.) vienas autorių. 1981 suteiktas Lietuvos nusipelniusio mokslo veikėjo vardas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi (2002).

Kazys Ėringis

***FABIJONAS** Bronius, pedagogas. Ilinojaus un-te Čikagoje 1997 apgynė doktoratą iš matematikos. Nuo 1993 jame dėstė. Nuo 1997 dirba Nac. standartų ir technologijų in-te (*National Institute of Standards and Technology*) Vašingtone, DC.

GAIDELYTĖ Teresė (g. 1956 Kenoshoje, WI), dailininkė. 1979 baigė Marijos koledžą meno bakalauro laipsniu. Studijas tęsė Creightono un-te, NE. Surengė parodas Omahoje, NE, Čikagoje, IL, Niujorke, NY. Gyvendama Omahoje, veikė skautų org-joje, buvo skaučių akademikių sk. pirmininkė. Dainavo *Rambyno* chore, šoko tautinius šokius *Aušros* grupėje. Leidinio apie Omahos lietuvius *Mes lietuviai. We Lithuanians* (1984) viena autorių.

***GAILIUŠIS** Jurgis Steponas, kunigas. Mirė 2002.VIII.29 Kennebunkporte, ME (palaidotas Middle Village, NY).

GAIŽIŪNAS Bronius (1910.VIII.13 P. Bostone, MA – 1969 Čikagoje, IL), gydytojas ginekologas. Tėvų 1912 parvežtas į Lietuvą, Panevėžyje baigė g-ją. 1928 grįžo į JAV. Nuo 1930 studijavo VDU Med. f-te Kaune. 1937 gavo un-to baigimo *cum laude* diplomą. Studijuodamas priklausė medikų korp. *Gaja*, Lietuvos šaulių s-gai. Stažavo VDU klinikose ir Šiaulių miesto ligoninėje. Baigė Karo m-lą ir įgijo sanitarijos jaun. leitenanto laipsnį. Kurį laiką dirbo Ramygaloje, 1940–44 VDU Akušerijos-ginekologijos klinikos ordinatorius ir asistentas. Pasitraukęs į Vakarus, dirbo Laubano ligoninėje ir Breslau (dab. Vroclavas) un-to Moterų klinikų asistentu. Vėliau gyveno Wiesbadeno pabėgėlių stovykloje, įkūrė ir vadovavo seserų samariečių kursams. 1949 grįžo į JAV. Stažavo Jackson Parko ligoninėje Čikagoje, įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika Ilinojaus ir Ohio valstijose. Nuo 1951 dirbo Čikagoje.

***GARLIAUSKAS** Stasys, žurnalistas. 2002 grįžo į Lietuvą.

GASIŪNAS Aleksas (1890 Stebeikiuose, Piniavos vls., Panevėžio aps.), gydytojas. Tomske (Rusija) baigė g-ją, 1914 – Tomsko med. in-tą. Tuoj po baigimo buvo mobilizuotas į rusų kariuomenę. Prasidėjus dėmėtosios šiltinės epidemijai, Kuznecke (Rusija) suorganizavo 60 vietų ligoninę. 1922 grįžo į Lietuvą. 1923 buvo mobilizuotas į Lietuvos kariuomenę. 1925 pradėjo dirbti Lietuvos un-to Ausų, nosies ir gerklės klinikų jaun. asistentu, vėliau dirbo Šiaulių miesto ligoninėje. 1944 pasitraukė į Vokietiją, dirbo gydytoju Greifswaldo un-to klinikoje, vėliau Detmoldo, Augustdorfo, Saltkoteno, Lüneburgo pabėgėlių stovyklose ar ambulatorijose. 1949 atvyko į JAV, dirbo anesteziologu Šv. Kotrynos ligoninėje Brooklyne, NY.

GASIŪNAS Jonas (1904.IX.20 Urboniškyje, Biržų vls. ir aps. – 1998.III.9 Clearwateryje, FL), kunigas, visuomenininkas. Mokėsi Biržų g-joje. 1921–24 studijavo kun. seminarijoje Kaune ir 1923–28 Lietuvos un-to Teologijos-filosofijos f-te. 1933–35 filosofijos studijas Louvaino katal. un-te (Belgija) baigė licenciato laipsniu. 1928 įšventintas kunigu, dirbo Vaškų, Ramygalos, Krekenavos parapijose, buvo m-lų kapelionas. 1935–44 Panevėžio vyskupijos sekretorius ir tribunolo teisėjas. Veikė su pavasarininkais, ateitininkais. 1936–40 Panevėžio vyskupijos Katal. vyrų s-gos pirmininkas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, Tübingeno ir Stuttgarto liet. g-jų kapelionas. 1949 persikėlė į JAV. 1949–53 Gerojo samariečio ligoninės kapelionas Mt. Vernone, IL, 1953–61 Nekalto Prasidėjimo parapijos vikaras East St. Louise, IL, 1969–75 – klebonas, 1961–69 Nekalto Prasidėjimo amer. parapijos administratorius Ramaroa. Bendradarbiavo *Panevėžio balse*, *Pavasaryje*, *Tiesos kelyje*, *Lietuviškojoje enciklopedijoje*. Parašė kelis str. monografijai *Panevėžys* (1963), vysk. K. Paltaroko monografiją (rankraštis).

***GASPARONIS** Pranas, inžinierius, skulptorius. Grįžo į Lietuvą, gyvena Utenoje.

***GAŠKA** Remigijus, chemikas, sportininkas. (1998–2003) LR prezidento V. Adamkaus patarėjas jaunimo ir sporto klausimais.

***GAVELIS** Zigmas, inžinierius, poetas. Mirė 2000.XII Bostone, MA.

GECEVIČIŪTĖ-TAUTKUVIENĖ Ligija Elena (g. Kaune), choreografė. Dizainerio A. Tautkaus motina. Kultūros ir švietimo technikume Vilniuje įgijo choreografės, VU (1981) - žurnalistės, Valst. konservatorijos Klaipėdos f-tuose (1983) - baletmeisterės specialybes. 1963–74 Elektrėnų kultūros namų choreografė, Trakų rj. vyriausioji šokių vadovė. 1974–92 dirbo Lietuvos liaudies kultūros centro Choreografijos skyriuje. Respublikinės dainų šventės Šokių dienos baletmeisterė (1980), vyr. baletmeisterė (1985), SSRS–Austrijos sportinių šokių komandų susitikimo (1982), Respublikinės moksleivių dainų šventės Šokių dalies vyr. baletmeisterė (1987), I Sąjunginio sportinių šokių kolektyvų festivalio Vilniuje (1988) vyr. režisierė, tarpt. sportinių šokių konkurso *Vilnius* vyr. režisierė ir vyr. teisėja (1976–86). Sukūrė šokių *Trepsis* ir *Vasarėlė* choreografiją. 1992 persikėlė į JAV, Čikagą, IL. Nuo 1996 dėsto tautinį šokį ir liet. kalbą lituanistinėje m-loje, Lietuvos kultūros istoriją - Pedagoginiame lituanistikos in-te. 1995–97 tautinių šokių grupės *Lietuvos vyčiai* choreografė. 1998 Lemonte, IL, ir Čikagoje įkūrė Meno mokyklėlę, suorganizavo pirmąjį JAV liet. vaikų piešinių ant asfalto konkursą. 1999 įkūrė tautinių šokių ansamblį *Svaja*. 2000–01 labdaringų Vienos valsų pokylių JAV organizatorė; juose surinktos lėšos buvo skirtos Ukmergės neįgaliųjų m-lai-internatui, Valdovų rūmų Vilniuje atstatymui. JAV LB Kultūros tarybos narė (nuo 2000), jos iniciatyva nuo 2001 rengiamas JAV liet. jaunųjų atlikėjų festivalis.

Ligija Elena Gecevičiūtė-Tautkuvienė

***GEČAS** Alfonsas, muzikas. Mirė 1999.III.29 Reedsburge, WI.

***GEČYS** Algimantas Stanislovas, inžinierius, visuom. veikėjas. 2000 išrinktas JAV LB v-bos pirmininku.

GEDGAUDAITĖ Kristina (**McCleen;** g. 1950 Winnipege, Kanada), gydytoja radiologė. Gydytojo E. Gedgaudo duktė. 1963 atvykusi į JAV, 1975 baigė Minnesotos un-tą. Stažavo San Francisko ligoninėse ir įgijo radiologės specialybę. Turi teisę verstis privačia gydytojo praktika Kalifornijos, Minnesotos, North Carolinos ir Georgijos valstijose. 1981–82 Duke un-to Durhame, NC, radiologijos asocijuota profesorė. 1982–84 Emory un-to Atlantoje, GA, profesorė asistentė, nuo 1984 asocijuota profesorė. Med. klausimais rašo spaudoje.

***GEDGAUDAS** Vytautas, žurnalistas. Mirė 1999.XI.29 Clevelande, OH (palaidotas Vilniuje). Įsteigtas V. Gedgaudo žurnalistikos studijų stipendijų fondas Lietuvos studentams.

***GEDVILIENĖ** Birutė, dailininkė grafikė. 1944 pasitraukusi iš Lietuvos, gyveno Bludenze (Austrija), nuo 1945 - Augsburge (Vokietija). Sukūrė kn. viršelių: K. Pažėraitės *Liktūnas*, B. Kviklio *Lietuvių kova su naciais*; dalyvavo pabaltijiečių dail. parodoje. Gyvendama JAV, padėjo surengti Niujorko liet. dailininkų s-gos I parodą (1953). Sukūrė iliustracijų P. Orintaitės knygoms *Liūdnai linguoja lelija* (1967), *Legendų liepsnos*. 1978–80 su savo mokytoju kalbininku S. Barzduku tvarkė jo archyvą. Nuo 1994 Prienų *Žiburio* g-joje įsteigė Juozo Vilkutaičio-Keturakio fondo kasmetinę premiją geriausiam abiturientui. 2001 išleido atsiminimų kn. *Nuo Kazanės – ligi New Yorko*. Kn. *Tikrasis Keturakis ir jo raštai* išleista 1979 (ne 1981), II leid. 1994.

GENITIS Valerija (1910 Čikagoje, IL - 1980 ten pat), gydytoja pediatrė. 1937 baigė Loyolos

un-to Čikagoje Stricho med. m-lą ir įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika Ilinojaus valstijoje. Specializavosi pediatrijoje. Stažavo Ilinojaus un-te ir Cooko grafystės ligoninėje. Vėliau persikėlė į Čikagą ir vertėsi privačia praktika. Buvo aktyvi Amerikos medikių moterų asociacijos (*American Women's Medical Association*) narė.

GERULAITYTĖ Rūta (**Gerulaitis;** g. 1958 Niujorke, NY), tenisininkė. Tenisininkų Vytauto Gerulaičio duktė, Vito Gerulaičio sesuo. Būdama 15 metų JAV r. valstijose tapo penktąja, 1974 – pirmąja žaidėja. Tais metais laimėjo Niujorko valstijos moterų pirmenybes, JAV užėmė 12 vietą. 1976 perėjo į profesionalų lygą: užėmė 67, 1977 - 50, 1980 – 30 vietą pasaulyje. 1978 ketvirtfinalyje žaidė Wimbledono pasaulio pirmenybėse, 1980 – Prancūzijos atvirosiose pirmenybėse. Nuo 1983 nedalyvauja teniso varžybose. Padėjo tėvui mokyti teniso.

GIEDRAITIENĖ Leona (**Svilaitė;** g. 1915 Drageliškėse, Dusetų vls., Zarasų aps.), gydytoja terapeutė. 1941 baigė VDU Med. f-tą. Atvykusi į JAV, išlaikė egzaminus ir įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika Niujorko valstijoje. 1959–60 studijas tęsė Connecticuto un-to Med. m-loje Farmingtone, CT. Prisidėjo prie Niujorko LGD veiklos. Subūrė prof. P. Gudavičiaus studentus ir kartu su jais pastatė profesoriaus antkapinį paminklą. Northporte, NY, vertėsi privačia gydytojo praktika.

***GIEDRAITIENĖ** Genovaitė, dainininkė. Mirė 1999.VI.17 Čikagoje, IL.

***GIEDRAITIS** Dominikas, gydytojas. Mirė 1999.X.10 Michiana Shorese, IN (palaidotas Čikagoje, IL).

***GIEDRAITIS** Juozas, teisininkas, visuom. veikėjas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (2001).

***GYLYS** Vytautas Kazimieras, matematikas. Farmakologo Jono A. Gylio ir ekonomisto Juliaus A. Gylio brolis. Nuo 1969 beveik tris dešimtmečius dirbo elektronikos ir informatikos technologijų b-vėje *Texas Instrument* Dalase (pelnė b-vės aukščiausius apdovanojimus). Kaip vizituojantis profesorius kartu dėstė Texaso un-te Richardsone ir Oklahomos un-te. Su kitais parengė 2 enciklopedines knygas. Veikė inžinierių profesinėse s-gose, priklausė tarpt. žmogaus teisių gynimo (*Amnesty International*) org-jai. Mirė 2000.VII.11 Richarsone, TX (palaidotas Čikagoje, IL).

***GIMBUTAS** Jurgis, inžinierius, visuom. veikėjas. Vilniaus Gedimino technikos un-to garbės daktaras (1999). 1999 Vilniuje išleido kn. *Lietuvos kaimo trobesių puošmenys* (1999). Mirė 2001.V.21 Arlingtone, MA.

***GIMBUTIENĖ** Marija Birutė, archeologė. VDU garbės daktarė (1993). 1999 JAV sukurtas filmas *Excavating the Great Mother: The Life and Legacy of Maria Gimbutas*. 2001 Vilniuje išleista kn. *Laimos palytėta* (straipsniai, recenzijos, pokalbiai, laiškai, prisiminimai), 2002 – *Senovės lietuvių deivės ir dievai*. JAV išleista kn. *Prehistory of Lithuania*. Mirė 1994.II.2 (ne 4).

***GIMŽAUSKAS** Kazimieras, policijos darbuotojas. Mirė 2001 Vilniuje.

GINTNERIS Antanas (1901.II.9 Meištuose, Būblelių vls., Šakių aps. – 1972.I.13 Čikagoje, IL), žurnalistas. Baigęs Kudirkos Naumiesčio prog-ją, 1921–23 mokėsi Seinų kun. seminarijoje Gižuose. 1924–26 mokytojavo pradinėje m-loje. Vėliau baigęs pašto ir telegrafo darbuotojų kursus, 1926–44 dirbo pašto viršininku įv. vietose. Pasitraukęs į Vokietiją, 1948 Hanau baigė suaugusiųjų g-ją ir studijavo Frankfurto un-te. Persikėlęs į JAV, Čikagoje 1952–54 buvo Liet. prekybos namų v-bos narys, suorganizavo Liet. statybos b-vę (1953–55 pirmininkas). Spaudoje pradėjo bendradarbiauti 1920. Lekėčiuose surinktus prisiminimus apie baudžiavą ir knygnešius paskelbė P. Rusecko *Baudžiavoje* (1936) ir *Knygnešyje* (1926–28). Parengė prisiminimų kn. *Nuo krivulės iki raketos* (1968) ir *Lietuva caro ir kaizerio naguose* (1970), rengė apybraižą apie zanavykus. Vienas Lietuvių žurnalistų s-gos atkūrėjų Amerikoje, nuo 1962 buvo v-bos narys ir Čikagos sk. pirmininkas. Bendradarbiavo JAV liet. laikraščiuose. Lietuvoje rinko tautosaką, tautodailę, senas knygas, pinigus.

***GIRDŽIŪNAS** Jonas, mokytojas. Mirė 2002.I.14 Union Piere, MI.

***GIRNIUS** Kęstutis Kazimieras, filosofas, politologas. 2000 išrinktas LKMA nariu. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (2000).

GOELDNER Anastazija (**Žilytė;** 1903.XII.21 Lietuvoje – 1989 JAV), gydytoja. 1936 baigė VDU Med. f-tą. Dirbo Kaune, Panevėžyje ir Telšiuose. Pasitraukusi į Vokietiją, dirbo Wiesbadeno ir Kasselio pabėgėlių stovyklų ambulatorijose. Atvykusi į JAV, apsigyveno Niujorke, NY, išlaikė egzaminus ir įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika. Iki pensijos dirbo Niujorko Queenso ligoninės Greitosios pagalbos sk. vedėja. Priklausė LB, VLIKui, ALTui, BALFui. Rėmė Lietuvių kultūros židinį, Kultūros ir Tautos fondus. Testamentu paliko savo vyro Antano ir savo stipendijų fondą Kauno VDU studentams medikams remti.

GRABYS Juozas (g. 1923.I.13 Dapšiuose, Židikų vls., Mažeikių aps.), kunigas. Teologijos daktaras (1954). Mokėsi Mažeikių g-joje. 1942 įstojo į Telšių kun. seminariją. Pasitraukęs į Vokietiją, 1944–45 mokėsi Eichstätto kun. seminarijoje. 1945–51 studijavo teologiją Popiežiškajame Grigaliaus un-te Romoje. Kunigu įšventintas 1949. Dirbo Šv. Uršulės vienuolių kongregacijos namuose, vadovavo ateitininkams ir rengė doktoratą Dvasinės teologijos in-te Romoje. Apgynęs disertaciją, 1954 išvyko į JAV. Albany vyskupijos, NY, amer. parapijose ėjo vikaro pareigas. Daug metų buvo Albany vyskupijos tribunolo auditorius, vėliau ir teisėjas. 1955 buvo išrinktas į I tarpt. katal. pasauliečių kongreso organizacinį k-tą. 1961–69 dėstė teologiją Šv. Rožės Limietės koledže. 1969–89 Watervliete, NY, Šv. Brigitos amer. parapijos klebonas. 1990–98 Šv. Kazimiero liet. parapijos Amsterdame, NY, klebonas. Nuo 1999 gyvena J. Matulaičio slaugos namuose Putname, CT.

GRAUŽINIENĖ Laimutė Elena (**Šlapelytė;** 1906.VIII.13 Vilniuje – 1988.VI.23 Santa Monicoje, CA), teisininkė. Gydytojo, kalbininko, visuom. ir kult. veikėjo J. Šlapelio ir visuom. veikėjos M. Šlapelienės duktė. 1924 baigė Vytauto Didžiojo g-ją, VU studijavo matematiką, vėliau teisę; un-tą baigė 1929 teisės magistro laipsniu. Studijuodama dalyvavo vilniečių visuom. veikloje, buvo viena Liet. studentų s-gos steigėjų. Baigusi studijas, gyveno Kaune, 1932–39 su vyru diplomatu K. Graužiniu Romoje (čia buvo Italijos liet. d-jos pirmininkė), 1939–47 Buenos Airėse (Argentinoje), 1947–67 Montevideo (Urugvajuje). 1967 persikėlė į JAV, apsigyveno Santa Monicoje. Veikė vaikų globos d-jose, teikė pagalbą karo pabėgėlių vaikams Vokietijoje. Bendradarbiavo spaudoje: *Jaunimo drauge*, žrn. *Motina ir vaikas*, *Laiške* (Argentinoje). Iš pranc. k. išvertė E. A. Drake kn. *Kas kiekvienai jaunai moteriai žinotina* (1933). Santa Monicoje dirbo lituanistinėje m-loje, buvo Liet. kredito unijos reikalų vedėja, dalyvavo Liet. klubo ir JAV LB veikloje.

***GRAŽULIENĖ** Nijolė, redaktorė, rašytoja. Išleido poezijos rinktinę *Susipynę pasauliai* (1997 JAV).

***GRYBAUSKAS** Vytautas, sportininkas. Parengė kn. *Gyvenimas krepšinio aikštėje ir šalia jos* (1997).

GRYBINAS Vytautas (1919 Lukšiuose, Šakių aps. – 1962 Belleville, IL), gydytojas. Medicinos daktaras (1948). Baigė Šakių *Žiburio* g-ją, vėliau – Karo m-lą; artilerijos leitenantas. VDU studijavo mediciną; 1944 baigė mokslus ir pasitraukė į Vokietiją. Dirbo ligoninėse, mokėsi Ludwigo Maximilliano un-te Münchene. 1948 apgynė disertaciją. Atvykęs į JAV, po stažuotės išlaikė egzaminus. 1955–57 atliko karo prievolę. Sanitarijos kapitonas. St. Louise, MO, vertėsi privačia gydytojo praktika. Priklausė Ilinojaus LGD.

GRIGAITIS Juozas (1881.III.12 Paraišupyje, Sasnavos vls., Marijampolės aps. – 1947.I.9 Dorothy, NY), teisininkas, liet. visuom. veikėjas. Lietuvos kariuomenės adm. generolas leitenantas (1926). 1904 baigė Maskvos un-to Teisės f-tą. 1904 įstojo į Rusijos kariuomenę. Tarnavo leibgvardijos Suomijos pulke, nuo 1906 karo intendantūros įstaigose Vilniuje ir Vitebske. 1917 dalyvavo Vitebsko įgulos liet. karių org-jos veik-

loje. Lietuvių seimo Petrograde (1917) dalyvis. 1919.V įstojo į Lietuvos kariuomenę, buvo Tiekimo skyriaus viršininko padėjėjas. 1919.XI–1920.VII ėjo armijos intendanto pareigas. 1920.IX–1922.I Krašto apsaugos m-jos projektų k-jos pirmininkas, 1922.I–1923.X Kariuomenės teismo valst. gynėjo padėjėjas, 1923.X–1926.X Kariuomenės teismo nuolatinis narys, ėjo teismo pirmininko pareigas. 1921.IV–1923.X dėstė Aukštuosiuose karininkų kursuose. 1926.X išėjo į atsargą. 1926–30 Kauno apygardos teismo pirmininkas. 1933–40 Vyriausiojo tribunolo teisėjas. Vienas Lietuvos teisininkų d-jos steigėjų, jos v-bos sekretorius. 1941–44 Apeliacinių rūmų teisėjas. 1944 pasitraukė į Vokietiją, nuo 1946 gyveno JAV. Bendradarbiavo spaudoje (*Vilniaus žiniose*, *Mūsų žinyne*, *Teisėje*). Išvertė A. Bacho kn. *Ekonominiai bruožai* (1923).

***GRIMSKIS** Juozas, vargonininkas. 1952–98 vadovavo Šv. Kazimiero parapijos chorui Racine, WI. Ten ir mirė 2002.XI.19.

***GRINIUS** Kazys, gydytojas, visuom. veikėjas. G. Ilgūnas parašė biografinę studiją *Kazys Grinius* (2000).

***GRIŠKELIS** Rimantas, architektas. PLC Lemonte, IL, tarybos pirmininkas (nuo 1997).

***GRUODIS** Petras, botanikas. Mirė 2001.V.10 Čikagoje, IL.

GRUŠAS Gintaras (g. 1961.IX.23 Vašingtone, DC), kunigas, visuomenininkas. Kanonų teisės daktaras (2001). Nuo 1972 mokėsi Los Angeles, CA. Baigęs Agouros m-lą, 1979–83 Kalifornijos un-te studijavo kompiuterių techniką (bakalauras). 1983–89 dirbo inžinieriumi IBM b-vėje. Veikė liet. organizacijose, aktyvus ateitininkas. Los Angeles šoko tautinių šokių ansamblyje *Spindulys*, sportavo *Bangos* klube. PLJS pirmininkas ir PLB v-bos narys (1983–87). 1983 Pasaulio liet. jaunimo V kongrese Š. Amerikos atstovas, 1987 VI kongreso Australijoje rengėjas, 1991 VII – akademinės programos vicepirmininkas. Nuo 1990 studijavo teologiją Popiežiškojoje Bedos kolegijoje Romoje. 1992–93 Popiežiaus Jono Pauliaus II vizito Lietuvoje rengimo k-to gen. sekretorius. Nuo 1993 studijas tęsė Popiežiškajame Angelicum un-te, 1994 įgijo teologijos bakalauro laipsnį ir įšventintas kunigu, šiame un-te studijavo dar nuo 1997, apgynė kanonų teisės licenciatą (1999) ir doktoratą. Lietuvos vyskupų konferencijos gen. sekretorius 1994–97 ir nuo 2002. Vilniaus Šv. Juozapo kun. seminarijos rektorius (nuo 2001).

***GUDAUSKAS** Juozas, gydytojas. Mirė 1999.VIII.26 Santa Monicoje, CA (palaidotas Čikagoje, IL).

***GUDAUSKIENĖ** Giedra, kompozitorė. Apdovanota Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (1998).

***GURECKAS** Algimantas Petras, teisininkas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordino Karininko kryžiumi (2002).

GURSKYTĖ Eugenija (**Paužienė**; g. 1918.IV.8 Cicero, IL), gydytoja ginekologė. 1938 bakalauro laipsniu baigė Ilinojaus un-tą Čikagoje, 1941 įgijo gydytojo diplomą. 1946 magistro laipsniu baigė Wayne valst. un-tą Detroite, MI. Dirbo Detroite. Daug prisidėjo prie Detroito liet. kultūros klubo įkūrimo (1953–54 pirmininkė). Paskelbė medicinos srities straipsnių.

***GUSTAITIS** Algirdas, rašytojas, žurnalistas. 1940–41 priklausė Lietuvos laisvės kovotojų s-gai, bendradarbiavo pogrindinėje spaudoje. Dalyvavo 1941 Birželio sukilime (parengė kn. *Lietuvių sukilimas Vilniuje 1941 m.*, 1984 Londone, Vytauto Rimkaus slapyvardžiu). Parašė kn. *Tikroji Lietuva*, ispanų k. *Lituania quire libre*. 1989 kelionės į Lietuvą įspūdžius pateikė Vilniuje išleistoje kn. *Lietuva kaip sapnas* (1997). Išleido monografiją *Lietuvių studentų korporacija „Jūra" Lietuvos universitetuose* (1998). Vilniuje išleista 12 iliustruotų knygelių rinkinys *Algio Trakio ir Taksiuko Šleivio nutikimai* (2001). Parengtus *Dailiųjų menų klubo* metraščių 5 tomus perdavė Lietuvos MA b-kai, istorikas A. Liekis išleido juos atskira kn. *Dailiųjų menų klubas. Metraštis* (2002). Brazilijoje 1982 suteiktas Kristaus kryžiaus kavalieriaus titulas. Mirė 2002.XII.24 Los Angeles, CA.

IDZELIS Augustinas (g. 1942 Telšiuose), istorikas, teisininkas. Ph. D. (1978). Teisės daktaras (1989). 1964 bakalauro laipsniu baigė istorijos studijas Western Reserve un-te Clevelande, OH. Rusijos istoriją studijavo Michigano un-te Ann Arbore. 1971 Kento un-te įgijo geografijos magistro laipsnį. 1978 apgynė daktaro disertaciją apie V. Sibiro naftą ir gamtines dujas, 10 m. dėstė šiame un-te. Vėliau studijavo Marchalo teisės koledže Clevelande, apgynė teisės mokslų doktoratą. Išlaikęs valstijos egzaminus, dirbo įv. teisinėse įstaigose. Yra registruotas Ohio valstijos Aukščiausiojo Teismo advokatas. V MKS (1985) ir kitų moksl. konferencijų organizatorius. Skelbia straipsnius *Lituanus*, *Journal of Baltic Studies* ir amer. mokslo žurnaluose.

YAKUTIS Thomas (Tomas **Jakutis**; g. 1929.III.21 Čikagoje, IL), animacinių filmų kūrėjas. Studijavo Glendale koledže ir Chouinard meno in-te Los Angeles, CA. 1949–52 tarnavo JAV kariuomenėje. Animacinius filmus pradėjo kurti 1953. Nuo 1968 kūrė vizualines programas Vašingtono un-to Ginekologijos f-to studentams (šias programas platino JAV Medicinos b-ka ir keletas mokslo įstaigų). Dirbo Hollywoode, CA, kūrė animacinius filmus. Dalyvavo kuriant pilnametražinius filmus *Sleeping Beauty* ir *Metamorphosis*, trumpametražinius - *UPA* studijos *Mr. Magoo* ir *Warner Brothers* studijos *Road Runner and Coyote*, *Pink Panther* ir *The Inspector*. 1976–77 sukūrė serijinius filmus *It's Arbor Day, Charlie Brown*; *That's Some Nightmare*. 1977 gavo EMMY apdovanojimą už animacinį filmą *My Mom's Having A Baby*.

***YLA** Stasys, kunigas, filosofas. G. Mikelaitis perengė kn. *Tolyn į laiką – gilyn į gelmę... Kun. Stasys Yla raštuose ir atsiminimuose* (1997 Vilniuje).

JAKIMAVIČIUS Povilas (1887.XII.17 Vabalninke, Biržų aps. – 1964 P. Bostone, MA), gydytojas pediatras. Studijavo Tuftso un-to Med. m-loje, kurią 1913 baigė. 1912–16 tarnavo JAV kariuomenėje; med. korpuso leitenantas. P. Bostone vertėsi privačia gydytojo praktika. Buvo Carney ligoninės gydytojų kolektyvo, Šv. Luko gildijos ir Bostono medikų d-jos pirmininkas. 1924–34 Bostono un-to dėstytojas, 1938–40 Massachusettso valstijos Sveikatos inspektorius. Priklausė LLA, P. Bostono Lietuvių piliečių d-jai, Šv. Kazimiero d-jai, Dorchesterio lietuvių piliečių klubui. Buvo P. Bostono BALFo sk. pirmininkas.

***JAKŠTAS** Alfredas, muziejininkas. Mirė 2000.III.28 Peorijoje, AZ.

***JAMEIKIENĖ** Bronė Aleksandra, dailininkė. Gimė 1918.II.16. (ne 1919). Mirė 2001.IX.17 Honolulu, HI (palaidota Čikagoje, IL).

JANČIUS Jonas (1909.III.26 Lawrence, MA – 2001.XI.17 Čikagoje, IL), kunigas marijonas. 1924 įstojęs į marijonų vienuoliją, mokėsi Marian Hillso seminarijoje Hinsdale, IL, vėliau studijavo filosofiją ir teologiją Popiežiškajame Angelicum un-te Romoje. 1934 baigė teologijos licenciato laipsniu ir buvo įšventintas kunigu. Studijas tęsė Lavalio un-te Quebece (Kanada). 1938 paskiriamas vienuolijos naujokų mokytoju ir provincijos iždininku. 1939–40 Marian Hillso seminarijos viršininkas. 1940–43 Čikagos marijonų namų vyresnysis. 1943–50 ir 1957–63 Amerikos Šv. Kazimiero marijonų provincijos provincijolas. 1950–53 marijonų generalinis vikaras Romoje. 1963–66 marijonų vienuolyno vyresnysis Niagara Fallse, NY. Vėliau dirbo Marianapolio parengiamosios seminarijos vyresniuoju, Šv. Gabrieliaus parapijoje Milwaukee, WI. Pablogėjus sveikatai, grįžo į Čikagą.

JANKAUSKAS Benediktas (1907.XI.12 Radišiuose, Rokiškio aps. – 1990.II.27 Long Islande, NY), gydytojas psichiatras. 1936 Kaune baigė VDU Med. f-tą, išlaikė valst. egzaminus *cum laude* ir įgijo gydytojo diplomą. Viekšniuose vertėsi privačia gydytojo praktika. 1944 pasitraukė į Vokietiją, dirbo įv. ligoninėse, buvo UNRRA ir IRO pabėgėlių stovyklų gydytojas. 1950 atvyko į JAV. 1954 išlaikė egzaminus ir įgijo praktikos teisę Marylando ir Niujorko valstijose. 1954–77 dirbo Piligrimų psichiatrijos centre, NY. Priklausė Niujorko LGD.

***JANKUS** Jurgis, rašytojas. 1999 *Literatūroje ir mene* paskelbė autobiografinę apybraižą *Dar*

atsimenu. Paskutinė apysaka *Pušis* išspausdinta *Drauge* (2002). Mirė 2002.VI.12 Berline, MD.

***JANKUTĖ-UŽUBALIENĖ** Nijolė, rašytoja. 1999 išleido kn. *Atvirukai. Kelionių įspūdžiai* (LRD premija 1999), eil. rink. *Vasara išeina* (2002 Čikagoje).

JANUŠAUSKAS Juozas (Joseph R. **James;** 1895.IX.16 Papilėje, Šiaulių aps. – 1988.XII.19 Cape Canaveralyje, FL), lakūnas. 1913 baigęs Rygos g-ją, emigravo į JAV, apsigyveno Melrose Parke, IL. I pasaul. karo metais stojo į JAV kariuomenę ir tarnavo Prancūzijoje aviacijos bazėje kaip lėktuvų variklių mechanikas. 1923 baigė Karo aviacijos m-lą San Antonio, TX, tapo transporto pilotu. Elmhurste, IL, turėjo savo oro uostą. Nuo 1929 *Pan American*, nuo 1932 Čikagos *Century* oro linijų pilotas. 1933–34 ruošėsi užbaigti S. Dariaus ir S. Girėno skrydį. Įsigijęs *Lockheed Vega* lėktuvą, pavadino jį *Lithuanica II* vardu, dalyvaudavo aviacijos šventėse. Dėl nesutarimų su organizatoriais šio sumanymo atsisakė. 1936 tarnavo *North American* aviacijos b-vėje, CA. 1940 iš Halifakso per Atlantą į Angliją skraidindavo bombonešius. Per II pasaul. karą tarnavo TWA oro linijose kaip navigacijos instruktorius; atsargos kapitonas. Karui baigiantis, skraidė Bahamų oro linijomis Karibų jūros zonoje. Nuo 1945 b-vės *John Deere* Moline, IL, vyr. pilotas. Išėjęs į pensiją, apsigyveno Fort Lauderdale, FL.

JANUTA Donatas (g. 1941.VI.5 Vilniuje), teisininkas. Rašytojos P. Orintaitės ir teisininko K. Janutos sūnus. Teisės daktaras (1968). 1944 tėvai išsivežė į Vokietiją, 1949 – į JAV. G-ją baigė Čikagoje, IL. 1964 Kalifornijos un-te Berkeley baigė elektros inžinerijos studijas *cum laude*. Metus dirbo inžinieriumi prie *Saturn* raketos montavimo, grįžęs į Kalifornijos un-tą, baigė teisės studijas. 1967–68 buvo žrn. *California Law Review* vienas redaktorių. Išspausdino keletą straipsnių teis. klausimais. Aprašė SSRS buv. kapitono J. Pleškio gyvenimą. Bendradarbiavo liet. skautų spaudoje. 9 metus dirbo Kalifornijos prokuratūroje, vėliau vertėsi privačia advokato praktika. Lietuvai atgavus Nepriklausomybę, iš LE leidėjo nupirko per 40 enciklopedijos komplektų ir savo lėšomis parsiųsdino Lietuvos b-koms.

***JASAITIENĖ** Birutė, mikrobiologė, visuom. veikėja. Apdovanota Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1998), Balzeko liet. kultūros muziejaus išrinkta 2002 metų moterimi.

***JASAITIS** Domas, gydytojas, visuom. veikėjas. Iš jo sukaupto žydų gelbėjimo archyvo Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras 2001 išleido kn. *Išgelbėję pasaulį*.

JASAITIS Edvardas (1936.III.16 Kaune – 2000.IV.3 JAV), kariškis. JAV kariuomenės pulkininkas. Viešojo administravimo daktaras (1992). Chemiko V. Jasaičio sūnus. Kauno technologijos un-to ir JAV Hamline un-to garbės daktaras (1999). 1944 su šeima pasitraukė į Vokietiją, 1948 persikėlė į JAV. 1958 baigė West Pointo karo akademiją, NY, ir 24 metus tarnavo JAV karinėse pajėgose. 1982 pulkininko laipsniu išėjęs į atsargą, išvyko į Indoneziją konsultuoti karinių oro pajėgų specialistų. Tarnaudamas kariuomenėje, Kansas City un-te, MO, įgijo politikos magistro laipsnį. Nuo 1987 studijavo Floridos valst. un-to doktorantūroje. 1992 apgynęs viešojo administravimo doktoratą, un-te dirbo profesoriumi. 1993 atvyko į Lietuvą ir ėmė organizuoti viešojo administravimo studijas. Buvo Baltijos šalių savivaldybių mokymo centro vyr. direktorius, JAV–Baltijos fondo konsultantas viešojo administravimo studijų programų klausimais. Jo iniciatyva Kauno technologijos un-te (buvo senato narys), 1994 pradėtos viešojo administravimo studijos. 1995–99 Viešojo administravimo katedros vedėjas, kvietė vizituojančius profesorius iš JAV ir Europos un-tų. JAV viešojo administravimo asociacijos vadovybės narys. Paskelbė per 30 moksl. straipsnių (daugiausia JAV mokslo leidiniuose). Dalyvavo daugiau kaip 20 moksl. konferencijų. Apdovanotas JAV ir kitų valstybių ordinais ir medaliais. 1999 grįžo į JAV.

***JASAS** Adomas Petras, pedagogas. Mirė 2000.XII.15 Čikagoje, IL.

***JASIŪNAS** Edmundas, inžinierius, lakūnas. Parengė dail. A. Varno atsiminimus, kurie buvo spausdinami *Lietuvių balse* (2001). Talkino žinyno *JAV lietuviai* II t. rengėjams.

***JATKAUSKAS** Matas (g. 1964.IV.5 Queense, NY), vargonininkas,. 1972–73 mokėsi Briuselio karališkojoje konservatorijoje, 1973–77 Manhattano muz. m-loje. Po studijų Šv. Juozapo kun. seminarijoje Yonkerse, NY, 1989 įšventintas kunigu, dirba vikaru Šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijoje Mount Kiscoe, NY, ir Putnamo apygardos, NY, choro akompaniatoriumi.

***JAUNIUS** Aloyzas, kunigas. Iš Augsburgo 1949 atvyko į JAV, kunigavo Čikagos liet. parapijose. Mirė 1976.XI.25.

***JAUTOKAITĖ** Saulė Kristina, menotyrininkė. Kn. *Lietuviai muzikai Vakaruose* redaktorė (išl. 1999 Stickney, IL). Išleido str. rink. *Apie dailę ir menininkus* (2001 Čikagoje).

***JODELĖ** Julius, mechanikos inžinierius. Nuo 1988 Kalifornijos technologijos in-te dirbo prie LIGO (*Laser Interferometer Gravitation-wave Observatory*) projekto (tyrė gravitacijos bangų esmę, tikrino A. Einsteino reliatyvumo teoriją). 1995–96 kaip vizituojantis profesorius Kauno technologijos un-te dėstė kūrybinio projektavimo kursą. Parengė biografinę knygą apie tėvą *Profesorius Pranas Jodelė* (1996 Vilniuje). Su žmona Ingrida, bendraudami su gydytojų organizacija *Healing the Children*, vežė iš Lietuvos į JAV gydyti sunkiai sergančius vaikus. Įkūrė fondą Panevėžio mergaičių katalikiškai ž. ū. m-lai remti, skyrė įv. stipendijų. Parengė prisiminimus. Mirė 2000.II.5 Los Angeles, CA. Palaidotas Kaune.

***JOKUBAUSKAS** Stasys, inžinierius. Mirė 2002.XII.2 Palos Parke, IL.

***JONAITIENĖ** Izabelė, mokytoja. Išleido eil. kn. *Šešupės vingiai* (1997 Clevelande). Mirė 1999 Clevelande, OH.

***JONAITIS** Jonas, futbolininkas. Mirė 2002.IX.11 Baltimorėje, MD.

JOVAIŠA Aleksandras (1899 Čikagoje, IL – 1972 Floridoje), gydytojas. Mediciną studijavo Čikagos un-te ir Loyolos un-to Stritcho med. m-loje. Studijas baigė 1925 ir tais pačiais metais tapo Gailestingumo ligoninės fiziologijos, po metų – Loyolos un-to Čikagoje farmakologijos ir fiziologijos dėstytoju. Čikagoje vertėsi privačia gydytojo praktika, buvo pirmasis Šv. Kryžiaus ligoninės gydytojų kolektyvo pirmininkas (1928–31), vadovavo *Labdarių* s-gai, kurios surinktomis lėšomis buvo pastatyta ši ligoninė. II pasaul. karo metais tarnavo JAV kariuomenėje; pulkininkas leitenantas. Nuo 1946 Amerikos legiono Don Varno posto med. karininkas. Bendradarbiavo amer. med. spaudoje, *Chicago Tribune* laikraštyje vadovavo skyriui *Why I Know There is a God*, rašė į *Vytį*. Priklausė įvairioms medikų ir Kolumbo vyčių (*Knights of Columbus*) org-joms.

JUCIŪTĖ Elena (1911.VIII.7 Švėkšnoje, Tauragės aps. – 1986.IX.18 Bostone, MA), mokytoja, rašytoja. 1932 baigė Švėkšnos *Saulės* g-ją. VDU studijavo matematiką. 1935 prie Švietimo m-jos išlaikiusi pr. m-los mokytojo egzaminus, dirbo Panemunėlio, Papilės pr. m-lose, Pilviškių g-joje matematikos mokytoja. 1949 už ryšius su partizanais sov. saugumo suimta ir nuteista 10 metų kalėti. Kalinta Irkutsko sr. Taišeto rj. (kirto mišką, tiesė geležinkelį). 1953 pakartotinai tardyti grąžinta į Lietuvą, kalinta Klaipėdos ir Vilniaus (Lukiškių) kalėjimuose ir 1954 vėl išsiųsta į Taišeto rajoną. 1956 bylą peržiūrėjus, atleista nuo likusios bausmės ir grįžo į Lietuvą. Dirbo laborante Kauno XIV vid. m-loje. 1966 sesers T. Bogušienės kviečiama atvyko į JAV ir apsigyveno Bostone. Veikė JAV LB Bostono skyriuje, šaulių s-goje. Daugelyje liet. susirinkimų pasakojo apie pasipriešinimą sov. okupacijai ir Sibiro kalinių gyvenimą. Bendradarbiavo liet. spaudoje: *Drauge*, *Pasaulio lietuvyje*, *Skautų aide*. Parašė Sibiro prisiminimų kn. *Pėdos mirties zonoje* (1975, II leid. 1976, apdovanota Kipro Bielinio premija). Knyga sesers rūpesčiu išversta į anglų k. (*Footprints in the Death Zone*, 2002). Romane *Ąžuolynėlis* (1981) aprašomas Lietuvos ūkininkų ir jų ūkių naikinimas okupuotoje Lietuvoje. Suredagavo Sibiro tremtinės O. Tamošiūnaitės prisiminimus *Igarkos*

naujamiestis (1983). Išleido anekdotų apie sov. santvarką rink. *77 anekdotai* (Krizo Pleperio slap., 1974).

***JUKNEVIČIUS** Paulius, kunigas. 1949–76 Švč. Mergelės Marijos Nekalto prasidėjimo parapijos vikaras Čikagoje, IL. Veikė su Lietuvos vyčiais.

***JUODVALKĖ** Eglė, poetė. Išleido poezijos rinktinę liet. ir anglų kalbomis *Veidrodis ir tuštuma Mirror and the Wold* (2002 Vilniuje).

JUOZUPAITIS Jonas (1929.II.13 Kilpiniuose, Tauragės aps.), kunigas. Vid. m-lą lankė Vokietijoje. Į JAV persikėlė 1950. Atlikęs karinę prievolę, 1954 pradėjo studijuoti Ilinojaus un-te Čikagoje, IL. Metus studijavo Western New Mexico un-te. 1958 baigė Liuterio koledžą Decorah, IA, verslo administravimo bakalauro laipsniu. 1958–61 studijavo teologiją Concordijos seminarijoje Springfielde, IL. 1961 įšventintas kunigu. Dešimtį metų dirbo amer. parapijose, dėstė tikybą vid. m-lose. 1972–2002 Ziono evengelikų liuteronų parapijos Oak Lawne, IL, klebonas. Vadovavo Lietuvių protestantų tarybai, yra Šv. Rašto vertimo k-jos pirmininkas, Lietuvių evangelikų liuteronų Bažnyčios tarybos viceprezidentas. BALFo centro v-bos vicepirmininkas. Concordijos istorijos in-to tautinio k-to narys.

***JURĖNAS** Algirdas, pedagogas. Iš hebrajų, aramėjų ir graikų k. išvertė *Bibliją* (išl. 2000 Duncanville, TX).

***JURGELAITIS** Antanas Antoninas, kunigas. Mirė 2000.X.14 Providence, RI.

JURGILAS Jonas (1906.XI.21 Jakštuose, Skaudvilės vls., Tauragės aps. – 1987.XI.21 Forest Lawne, CA), gydytojas. Baigęs Tauragės mokytojų seminariją kelerius metus mokytojavo. 1938 baigė VDU Med. f-tą. Dirbo Sveikatos dep-te Kaune, 1941–44 sanitarijos inspektorius. 1944 pasitraukė į Vokietiją, dirbo gydytojų pabėgėlių stovyklose. Atvykęs į JAV, kelerius metus gyveno Čikagoje, IL, išlaikęs valst. egzaminus persikėlė į Kaliforniją, Los Angeles priemiestyje vertėsi privačia gydytojo praktika. Vėliau persikėlė į Rancho Santa Fe, CA.

JURGUTIS Jurgis (g. 1936 Varniuose, Telšių aps.), verslo administratorius. Dailininkės D. Jurgutienės vyras. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, mokėsi Regensburge. 1949 persikėlė į JAV, apsigyveno Detroite, MI. 1954 baigė McKenzie g-ją ir įstojo į Wayne valst. un-tą Detroite. 1955–57 tarnavo JAV kariuomenėje. Verslo administravimo studijas baigė magistro laipsniu. Studijuodamas dirbo *Spartan Design* korporacijoje, nuo 1961 *Ford Motors* b-vėje: Inžinerijos ir gamybos tobulinimo skyriuje. Gamybos plėtimo reikalais buvo siunčiamas dirbti į Angliją, Vokietiją, Belgiją, Prancūziją, Italiją, Japoniją ir kt. Vėliau vadovavo naujų projektų ir kontraktų sudarymui, naujų gamyklų statybai, organizavo aptarnavimo įstaigas. Nuo 1990 vienos *Ford Motors* gamyklos direktorius (g-la buvo apdovanota korporacijos aukščiausiu kokybės ženklu Q1). 1995 išėjęs į pensiją, dirba *Compass Group* konsultacinėje b-vėje. JAV LB Detroito apylinkės v-bos narys. 4 m. akademikų skautų pirmininkas, buvo Liet. studentų s-gos Detroito sk. pirmininkas. Priklauso JAV respublikonų partijai.

***JURSKYTĖ** Snieguolė, inžinierė. 2000 grįžo į Lietuvą.

JUŠKA Adomas (1875 netoli Kražių – 1951 Čikagoje, IL), gydytojas, visuom. veikėjas. 1897 atvyko į JAV. Brocktone, MA, mokėsi verslo koledže, 1905 įstojo į Valparaiso un-tą, kurį 1908 baigęs įgijo bakalauro laipsnį. 1911 baigė Čikagos Medicinos ir chirurgijos koledžą ir įgijo gydytojo diplomą, 1913 specializavosi gydyti akių, nosies ir gerklės ligas, Čikagoje vertėsi privačia gydytojo praktika. Priklausė SLA, ALDD, Tėvynės mylėtojų d-jai. Aukojo pinigus įv. org-joms, Čikagoje pradėjęs statyti Šv. Kryžiaus ligoninę, daug pinigų paskyrė jos statybai.

JUŠKYS Antanas Stasys (1908 Spring Valley, IL – 1980 JAV), gydytojas. 1936 baigė Čikagos med. m-lą ir įgijo vidaus ir širdies bei kraujagyslių ligų gydytojo diplomą. San Diego, CA, ver-

tėsi privačia gydytojo praktika, kartu buvo Pietų Kalifornijos un-to Los Angeles klinikinis profesorius asistentas.

***JUZĖNAS** Ignas, inžinierius. Gimė 1927 (ne 1925) II.18 Šiluose, Panevėžio aps. Mirė 2000.VI.18 Čikagoje, IL.

KAGANIEC Irena Gražina (**Krikščiūnienė**; 1925 Biržuose – 1990.XII.28 Čikagoje, IL), gydytoja endokrinologė. Pasitraukusi į Vokietiją, 1950 baigė Vestfalijos un-to Med. f-tą Münsteryje. Atvykusi į JAV, stažavo Šv. Antano ligoninėje, specializavosi Šv. Juozapo ligoninėje Čikagoje. 1961 išlaikė vidaus ligų specialybės egzaminus. Buvo Rusho med. m-los profesorė asistentė, kartu vertėsi privačia gydytojos praktika. Lietuvos dailės akademijos b-kai testamentu paliko vertingų knygų apie meną rinkinį.

KALPOKAS Jonas (1919 Lietuvoje – 1966 JAV), gydytojas ginekologas. Baigęs Rokiškio g-ją, VDU studijavo mediciną. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, studijas tęsė Tübingeno un-te, kurį 1949 baigė. 1950 atvyko į JAV. Stažavo Šiaurės Hudsono ligoninėje, NJ, specializavosi Vakarų priemiesčio ligoninėje Oak Parke, IL. Korėjos karo metu savanoriu stojo į JAV kariuomenę, dirbo gydytoju. Žuvo autoavarijoje. Apdovanotas JAV medaliais ir garbės ženklais.

***KAMANTAS** Vytautas, inžinierius, visuom. veikėjas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino II laipsnio ordinu (2000).

***KARALIUS** Pranas, pedagogas. Mirė 1993 Saint Croixe, ME (palaidotas Juodkrantėje).

***KARAZIJA** Justinas, visuomenininkas. Mirė 1991.III.24 Worcesteryje, MA. Archyvas perduotas Amerikos lietuvių kultūros archyvui.

KARNAVIČIUS Algimantas Albinas (g. 1951.I.30 Čikagoje, IL), verslininkas, visuomenininkas. 1973 masinės informacijos priemonių bakalauro laipsniu baigė Pietų Floridos un-tą. Nuo 1982 yra *Bayprint* įmonės savininkas ir prezidentas St. Petersburge, FL. Dalyvauja verslo asociacijų veikloje, vadovavo miesto veiklos planavimo komisijai. Priklauso miesto kultūros institucijų v-boms: Teatro patikėtinių v-bos vicepirmininkas, Dailiųjų menų centro patikėtinių k-to narys, St. Petersburgo *Kiwanis* klubo vicepirmininkas. Veikia *Printimage International* profesinėje s-goje (buvo prezidentas ir viceprezidentas). Dalyvauja liet. org-jų veikloje. Nuo 2000 LR Garbės konsulas Vakarų Floridoje.

***KAROBLIS** Vytautas, gydytojas. Parėmė Lituanistikos katedros steigimą Ilinojaus un-te. Mirė 1995 Ripley, OH. Didelį palikimą paskyrė Lietuvių fondui Čikagoje, IL.

***KARUŽA** Kazys, visuomenininkas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi (2002).

KASINSKAS Klemensas (g. 1929.VIII.17 Derby, CT), kunigas vienuolis pasionistas. Mokėsi Šv. Kryžiaus seminarijoje Dunkirke, NY, ir Šv. Mykolo pasionistų vienuolyne Union City, NJ. Įšventintas kunigu 1957. Gyveno Šv. Onos vienuolyne Scrantone, PA, nuo 1997 – pasionistų Šv. Šeimos vienuolyne Hartforde, CT. Vienas žymiausių JAV katal. misionierių, veikusių PA, NJ, NY valstijose. Per 4 d-mečius aplankė per 100 amer. ir liet. parapijų, sakė pamokslus liet., anglų, bažnytine slavų kalba. Vienas pirmųjų pradėjo skelbti krikščionių ekumenizmo idėjas. 1970 parašė patriotinę maldą už Lietuvą, kuri buvo įrašyta į JAV Kongreso dokumentus.

***KASKAS** Anna, dainininkė. Mirė 1998.III.19 Wellsboro, PA.

***KASNIŪNAS** Vytautas, žurnalistas. Paskutinis SLA pirmininkas (iki SLA ir LRK SA susijungimo 1999).

KASTYS Raimondas (1921 Kaune – 1976 Čikagoje, IL), gydytojas. Kaune baigęs *Aušros* berniukų g-ją, studijavo VDU Med. f-te. 1943 išvyko į Austriją, 1945 baigė Innsbrucko un-tą. Vėliau mokėsi Louvaino un-to Vėžio ligų in-te Belgijoje. 1947 atvyko į JAV, išlaikė valst. egzaminus ir Čikagoje vertėsi privačia gydytojo praktika. 1955 tarnavo JAV kariuomenėje;

majoras. Priklausė korp. *Fraternitas Lithuanica*, Ilinojaus LGD.

***KAŠUBA** Romualdas, inžinierius. Kauno technologijos un-to garbės daktaras (1998), Lietuvos MA užs. narys (1999).

KAUKIENĖ Emilija Viktorija (1903 Milwaukee, WI – 1989 Čikagoje, IL), gydytoja. Studijavo De Paulio un-te, vėliau Loyolos un-te (abu Čikagoje). 1941 baigė Čikagos med. m-lą ir įgijo gydytojo diplomą. Įv. ligoninėse Čikagoje atliko med. praktiką, vėliau vertėsi privačia gydytojos praktika. Aktyviai dalyvavo liet. visuom. veikloje, priklausė *American Medical* asociacijai.

***KAULĖNAS** Mindaugas Steponas, zoologas. Mirė 2002.IV.27 Amherste, MA.

***KAVALIŪNAS** Jonas, pedagogas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (2000). JAV LB Švietimo tarybos premija (2001).

***KAVOLIS** Vytautas, sociologas. R. Kavolienė ir D. Kuolys parengė straipsnių, atsiminimų ir laiškų kn. *Asmuo ir idėjos* (2002 Vilniuje).

***KAZICKAITĖ** Jūratė, žurnalistė. Apdovanota Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordino Karininko kryžiumi (2002).

***KAZICKAS** Juozas, ekonomistas, visuom. veikėjas. Kn. *Krikščionybė Lietuvos mene* (2002) mecenatas. Parėmė Valdovų rūmų Vilniuje atstatymą (100 000 Lt), 2002 įsteigė 2 metines premijas jų atkūrimo populiarinimui žiniasklaidoje ir atkūrimo rėmėjams. Išleido prisiminimų kn. *Vilties kelias* (2002 Vilniuje).

***KELEČIUS** Jonas, aktorius, dailininkas. Mirė 2001.VII.4 Čikagoje, IL.

***KELERAS** Julius, poetas. 2002 grįžo į Lietuvą.

***KETURAKIS** Bronius, sporto veikėjas. 1983 ŠALFASS suvažiavime išrinktas s-gos garbės nariu. 1998 apdovanotas I tautinės olimpiados medaliu už nuopelnus Lietuvos sportui. Mirė 2001.I.24 New Berline, MI.

***KĖVALAITYTĖ** Zita, aktorė, režisierė. Mirė 2002.VII.1 Čikagoje, IL.

***KEZYS** Algimantas, fotografas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (1999).

***KEZYS** Romas, visuom. veikėjas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (2001).

KIDYKAS Jonas (1905.I.21 Žemaičių Kalvarijoje, Telšių aps. – 1999.X.29 Čikagoje, IL), kunigas jėzuitas, visuomenininkas. Mokėsi Telšių, Skuodo, Plungės g-jose. Nuo 1924 ateitininkas. 1925 dalyvavo Ateitininkų fed-jos kongrese Kaune. 1925 įstojęs į jėzuitų ordiną, išvyko į Scherenbergo noviciatą (Olandija). Šv. Ignoto kolegijoje Valkenburge (Olandija) studijavo teologiją ir filosofiją, terciatą baigė Paray-la-Monialio vienuolyne (Prancūzija). Kunigu įšventintas 1935, dėstė Kauno jėzuitų g-joje. 1937 atvyko į JAV ir Čikagoje įkūrė liet. jėzuitų vienuolyną, telkė per karą į JAV iš Lietuvos išsiųstus studijuoti jėzuitus. 1941–48 talkino Philadelphijos liet. parapijų kunigams, vedė rekolekcijas. 1947 lankė kitas JAV liet. parapijas, 1949 – Brazilijos ir Urugvajaus lietuvius. 1948–52 buvo išeivijos liet. jėzuitų provincijolas, rūpinosi įgyti žemės Jaunimo centrui Čikagoje ir jėzuitų vienuolynui bei koplyčiai. 1951 įkūrė jėzuitų misijas Montevidėjuje (Urugvajus) ir Montréalyje (Kanada). 1952–54 kunigavo Aušros Vartų parapijoje Montréalyje, vėliau – vėl Čikagoje. 1964–74 dirbo Brazilijoje São Paulo Šv. Kazimiero parapijoje, ten redagavo laikr. *Mūsų Lietuva*, vadovavo ateitininkų chorui *Aušra*. 1974–83 vikaras Clevelande, OH, liet. parapijoje, vėliau kelerius metus Lemonto, IL, misijoje. Parašė kn. *Marijos apsireiškimas Fatimoje* (1946). Išvertė A. von Dosso *Dorybių perlas* (1930), S. J. Alkanizo *Meilės sutartis* (1934), E. Drouveno *Farmerių vaikai* (1933). Bendradarbiavo katal. spaudoje, redagavo mėnraštį *Žvaigždė*, kalbėdavo liet. radijo laidose. 1959–63 Ateitininkų fed-jos, stovyklų ir

studentų kapelionas. Įrengė lietuviško stiliaus altorius jėzuitų vienuolyno koplyčioje Čikagoje.

KINDURYS Eugenijus (g. 1926 Čikagoje, IL), gydytojas psichiatras. 1952 baigė Loyolos un-to Stritcho medicinos m-lą. 1954–56 tarnavo JAV kariuomenėje. Specializavosi Georgetowno un-to Med. m-loje Vašingtone, DC. 1963 įgijo psichiatro specialybę. 1964–74 Ilinojaus un-to Med. koledžo Čikagoje ir Rusho med. koledžo klinikinis asocijuotas profesorius. 1974–79 Wisconsino un-to Med. m-los Madisone, WI, klinikinis profesorius. Turi teisę verstis privačia gydytojo praktika Ilinojaus, Wisconsino, Arizonos ir Kalifornijos valstijose. Paskelbė moksl. straipsnių.

***KIREILIS** Fabijonas, kunigas. Mirė 2001.IV.5 Čikagoje, IL.

KIRSTUKAS Valteris Juozas (1912.VI.10 Rygoje – 1988.III.18 Čikagoje, IL), gydytojas. 1913 su tėvais atvyko į JAV. 1938 baigė Loyolos un-to Stritcho Medicinos m-lą Čikagoje. Stažavo Šv. Elžbietos ligoninėje, vėliau joje iki mirties dirbo. Kartu dirbo Kristaus ligoninėje Oak Lawne, IL. II pasaul. karo metais tarnavo gydytoju JAV laivyne; kapitonas. Priklausė Lietuvos vyčiams, Amerikos gydytojų asociacijai.

***KIRVELAITIS** Pijus, kunigas. Į JAV atvyko 1950, kunigavo Čikagoje, IL. Išleido maldaknygę *Jaunuolių maldos* (1951).

***KISIELIUS** Petras Vytenis, gydytojas. Gyd. P. Kisieliaus sūnus. 1997 išrinktas Liet. katal. spaudos d-jos tarybos pirmininku. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1998). Gavo prel. J. Prunskio premiją už krikščioniškosios lietuvybės palaikymą (1999).

***KISIELIUS** Tomas Andrius, gydytojas. Gydytojo A. Kisieliaus sūnus. Mirė 1997.XI.24 Winnetkoje, IL.

***KIZNIS** Jonas, spaudos darbuotojas. Mirė 1997.XII.22 Niujorke, NY.

***KLEIZA** Vaclovas, psichologas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1999).

***KLIMAS** Antanas, kalbininkas. Išleido kn. *Kalbos puošmenos ir pabiros* (2001 Vilniuje).

***KOJELIS** Juozas, filologas, žurnalistas. Išleido publicistikos kn. *Tarp rūpesčių ir vilties* (2001 Kaune).

***KOJELIS** Linas Juozas, politikas. 1996 atvykęs į Lietuvą, Vilniuje įkūrė b-vę *Kojelis and Company* palaikyti ryšiams su užsienio b-vėmis, norinčiomis investuoti Lietuvoje. 2001 grįžo į JAV.

KOJELIS Tadas (g. 1921.VIII.15 Viekšneliuose, Luokės vls., Telšių aps.), statybos inžinierius. Filologo, žurnalisto, visuom. veikėjo J. Kojelio brolis. Mokėsi Kražių g-joje ir iki 1943 Kauno aukštesniojoje technikos m-loje. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1949 baigė statybos inžinerijos studijas Müncheno un-te. 1951 persikėlęs į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Studijavo Ilinojaus technologijos in-te, 1959 bakalauro laipsniu baigė civilinės statybos studijas. Yra Ilinojaus ir kelių kitų valstijų inžinierius profesionalas ir konsultantas. Plėtojo kompiuterinių programų panaudojimą civ. statybose. 1978–83 b-vės *Procon International*, 1983–90 *EPC International* Civ. statybos ir archit-ros sk. vyr. inžinierius ir vadybininkas. Konsultavo didelių pramonės statybų projektus. 1970 buvo pakviestas į Japoniją įvertinti didelio gamtinių dujų gavybos statinio projektą, jį racionalizavo. 1979 Japonijoje padėjo parengti projektą *Ishikawajima-Harima Heavy Industries* b-vei (Tokijas), pagal jį pastatyta gamykla Sarawake (Malaizija). 1990–95 turėjo savo konsultacinę b-vę. Yra Amerikos civ. inžinierių d-jos, Ilinojaus statybos inžinierių asociacijos, ALIAS ir kt. org-jų narys.

KOLYČIŪTĖ Rita (**Kolycius;** g. 1952 Toronto, Kanada), gydytoja pediatrė. G-joje priklausė ateitininkams, dalyvavo jų stovyklose. Baigusi g-ją ir lituanistinę m-lą, 1970 išvyko į Indiją. Kalkutoje susitiko su Motina Terese, kuri jai pavedė rūpintis raupsuotaisiais ir beglobiais vaikais. 1974–76 studijavo Ryersono politechnikos in-te

Rita Kolyčiūtė

Toronto. Kurį laiką dirbo gailestingąja sesele, indėnų rezervacijoje Yukone. 1976–77 studijavo Toronto un-te, 1978–79 baigė McMasterio un-to Biologijos f-tą Hamiltone, Ontario provincijoje. 1979 atvyko į JAV studijuoti Harvardo un-te Bostone, MA, bet dėl amžiaus nepriimta. Gavusi Motinos Teresės rekomendaciją, įstojo į šį un-tą ir 1987 jį baigė. Atlikusi pediatrijos rezidentūrą, 1987–91 dirbo Johnso Hopkinso un-to, Marylando un-to ligoninėse Baltimorėje, MD, Georgetowno un-to ligoninėje Vašingtone, DC. Gyvena Marylando valstijoje, verčiasi privačia gydytojos praktika, dirba Motinos Teresės senelių namuose, rūpinasi benamiais ir sergančiais AIDS. Priklauso amer. įv. profesinėms org-joms ir d-joms.

***KONCĖ** Alfonsas, filologas. Mirė 1999.VII.20 Woodhavene, NY.

***KONČIUS** Ignas, fizikas, kraštotyrininkas. Lietuvos nac. muziejus Vilniuje iš sūnaus Algirdo išsaugotų rankraščių išleido atsiminimų kn. *Mano nueitasis kelias* (2001).

***KONDRATAS** Skirma Anna, istorikė. 1998 grįžo į Lietuvą. Dirbo Lietuvos Respublikos prezidento V. Adamkaus patarėja socialinių reformų klausimais. Lietuvos–Amerikos paramos ir labdaros fondo tarybos pirmininkė, Vaikų paramos centro tarybos narė.

***KONTAUTAS** Albertas, kunigas. 1979–2000 Šv. Petro parapijos klebonas P. Bostone, MA. Liet. kunigų vienybės v-bos pirmininkas. Liet. katalikų rel. šalpos direktorių tarybos vicepirmininkas. Lietuvos vyčių garbės narys.

***KORZONAS** Edmundas, teisininkas. Ilgametis Vydūno fondo narys. Mirė 2000.I.8 Lemonte, IL.

KREIVĖNAS Jonas (1900 Raišupiuose, Marijampolės vls. ir aps. – 1987.III.2 Čikagoje, IL), visuomenininkas. Tarnavo policijoje, buvo Pajevonio nuovados viršininkas. 1940 sov. okupantų suimtas, kankintas ir 8 metams ištremtas į Sibirą. Kalėjo Pečioros, Irkutsko griežtojo režimo lageriuose. Vėliau nuteistas dar 8 metams ir ištremtas į Kazachstaną. Iš tremties paleistas 1956, bet sov. valdžia neleido apsigyventi Lietuvoje. Apsistojo Karaliaučiaus krašte netoli Tilžės. Po kurio laiko apsigyveno Vilniuje. Po ilgų trukdymų 1974 pavyko išvykti į JAV pas 1944 iš Lietuvos pasitraukusią šeimą. Apsigyvenęs Čikagoje, įsijungė į visuom. veiklą. Dalyvavo polit. kalinių d-jos, policijos tarnautojų klubo *Krivulė* veikloje. Su paskaitomis važinėjo po liet. kolonijas, rašė į *Naujienas*, *Draugą*, *Laisvąją Lietuvą*. Rėmė *Lietuvių balsą*, padėjo platinti. Lietuvos okupaciją ir sov. lagerius aprašė kn. *Mirties lageriuose ir tremtyje* (1981). Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordinu.

***KREIVĖNAS** Juozas, muzikas. 1993 Lietuvoje išleista *Vienybėje* skelbtų apmąstymų rinktinė *Iš kairės ir dešinės*.

***KRĖVĖ** Vincas, rašytojas, visuom. veikėjas. Apie jo veiklą 1940 m. Vilniuje išleistas J. Vėlyvio romanas *Neleisk mūsų gundyti* (2002, apdovanotas *Lietuvių balso* premija).

***KRIAUČIŪNAITĖ** Lina Bernadeta, gydytoja. 2001.XII.14 žuvo autokatostrofoje (palaidota Čikagoje, IL).

***KRIAUČIŪNAS** Juozas, gydytojas. 2000 grįžo į Lietuvą, apsigyveno Kaune. Buvo JAV LB Connecticuto apygardos delegatas PLB seime Vilniuje (2000). Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1998).

***KRIŠČIŪNAS** Jonas, miškininkas. Buvo Lietuvos miškininkų s-gos v-bos narys. Mirė 2000.I.17 Čikagoje, IL.

***KRIŠTOLAITYTĖ** Vida, tapytoja. 2001 surengė individualias parodas Šilalėje, Laukuvoje, 2002 – Vilniuje; dovanojo paveikslų kult. namams, m-loms, b-koms.

***KRIŠTOLAITYTĖ-DAUGĖLIENĖ** Juozė, dainininkė, poetė. Tėvynės mylėtojų d-ja išleido jos eil. rinktinę *Nedainuoti žodžiai* (1997). 1999 Vilniuje išleista jos poezijos knyga *Pavakario vėjai*.

***KRIŠTOPAITIS** Bronius, jūrininkas. Mirė 1999.IX.28 Čikagoje, IL.

***KRIVICKAS** Domas, teisininkas. Mirė 1999.V.17 Vašingtone, DC.

***KRIVICKIENĖ** Gražina Elžbieta, tautosakininkė. Mirė 1998.II. Vašingtone, DC.

***KRONKAITIS** Jonas, kariškis. 1999.VII.1 suteiktas brigados generolo laipsnis ir paskirtas LR kariuomenės vadu. Generolas majoras (2001.VIII). Parengė NATO plėtros analizę: *NATO Enlargement: The Baltic Dimension* (2002).

***KRUMPLIS** Valentinas, verslininkas. Nuo 1997 *Draugo* administratorius.

***KUČĖNIENĖ** Dalia Marija Bernadeta, dainininkė, literatė. Parašė studiją *Žemaitė Amerikoje* (1997). Mirė 2000.II.4 Čikagoje, IL.

***KUČIENĖ** Regina, visuom. veikėja. Nuo 2001 PLB Švietimo k-jos pirmininkė, žrn. *Eglutė* ir *Pasaulio lietuvis* redaktorė. Apdovanota Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (2000).

***KUČINGIS** Jonas, kunigas. Išleido kn. *Šventiniai ir progininiai pamokslai* (1998), *Dievo žodžio tarnyboje* (II leid. 1999; abi Vilniuje).

***KUČIŪNAS** Aleksandras, dirigentas. Mirė 2002.VII.2 Hinsdale, IL.

***KUDIRKA** Simas, jūrininkas. 2000 grįžo į Lietuvą, apsigyveno Pilviškiuose.

***KULBOKAS** Vladas, pedagogas. Apdovanotas Šaulių Žvaigždės ordinu (1997). Mirė 2000.XII.24 Putname, CT.

***KULBOKIENĖ** Veronika, pedagogė. Parengė enciklopedinį leidinį *Rytų Lietuva* (1997 Čikagoje). Mirė 2000.I.19 Putname, CT.

***KULIKAUSKAS** Edmundas (g. 1938.II.6 Vilkaviškyje), elektrotechnikos inžinierius, visuomenės veikėjas. 1994 grįžo į Lietuvą, gyvena Vilniuje. Kelerius metus buvo Krašto apsaugos m-jos neetatinis konsultantas. Kurį laiką dirbo prie Visų Šventųjų bažnyčios įkurtame gatvės vaikų globos centre. Nuo 1996 rūpinasi kultūros paveldu: iki 2002 d-jos *Pilis* (įst. 1999) pirmininkas, 2000 su kitais įsteigė Valdovų rūmų atstatymo Vilniuje paramos fondą (v-bos pirmininkas). Vydūno fondo (JAV) įgaliotinis Lietuvoje. Užs. lietuvių klubo vienas organizatorių. 1997–2000 buvo išeivijos integravimosi į Lietuvos gyvenimą koordinacinės k-jos pirmininkas.

KUPRIENĖ Roma (**Olšauskaitė;** g. 1952.VIII.17 Hamiltone, Ontario), farmakologė. 1974 baigė Loyolos un-tą Čikagoje, IL, ir įgijo bakalauro laipsnį. 1977 baigė Med. m-lą Čikagoje ir įgijo farmakologijos magistro, 1980 – daktaro laipsnį. 1980–81 Ilinojaus un-te Čikagoje tyrė fenobarbitalio įtaką centr. nervų sistemai. Moksl. žurnaluose paskelbė farmakologijos straipsnių. Priklauso ateitininkams.

***KUTKUS** Vytautas, inžinierius. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (1999).

KUTRA Jonas (g. 1908.IV.13 Šniurkiškiuose, Biržų vls. ir aps.), teisininkas, visuomenininkas.

1926 baigęs Biržų g-ją, studijavo teisę Lietuvos un-te, studijas baigė 1930 (diplomą gavo 1933). Studijuodamas įsijungė į varpininkų d-jos veiklą, kurį laiką buvo jos pirmininkas, redagavo *Moksleivių varpus*. Dvejus metus per Kauno radiofoną esperanto kalba skaitė paskaitas apie Lietuvą. Nuo 1930 pradėjo dirbti Užsienio reikalų m-joje (Konsuliniame skyriuje). Buvo pasiųstas į Lietuvos gen. konsulatą Karaliaučiuje. Nuo 1934 dirbo Gdynėje (Lenkija) Eltos korespondentu (veikė kaip konsulato darbuotojas, daug keliavo). 1937 Lenkijos pareigūnų suimtas (apkaltintas šnipinėjimu) ir kalintas. 1939 išlaisvintas grįžo dirbti į Užsienio reikalų m-ją. 1940 notaras Mažeikiuose, vėliau Vilniuje teisėjas, advokatas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, vadovavo Hanau stovyklai, dėstė anglų kalbą. Frankfurte dirbo Pasaulinės Bažnyčių Tarybos įstaigoje, teikė įv. pagalbą pabėgėliams. 1947 persikėlęs į JAV, gyveno Rockforde, IL, nuo 1950 Čikagoje, IL. Dirbo ALTo reikalų vedėju. Įsteigęs Vertimų ir patarimų biurą, padėjo naujiems ateiviams. Išėjęs į pensiją, 1959 persikėlė į Kaliforniją, veikė Santa Monicos Liet. klube. Straipsnius, recenzijas skelbė *Varpe*, *Mūsų sparnuose*, *Naujienose*, *Tėviškės žiburiuose*. Išleido *Vokiškai lietuvišką žodynėlį* (1942), straipsnių ir kalbų per radiją rink. *Žvilgsnis praeitin* (1986). Buvo veiklus Evangelikų reformatų bažnyčios narys ir rėmėjas, dalyvavo metiniuose sinoduose Biržuose ir Čikagoje, kelis kartus buvo išrinktas sinodo direktoriumi. Kalifornijoje ėjo įv. pareigas Liet. protestantų s-goje, buvo jos pirmininkas.

KVIESKA Vincas (1889.XI.8 Riklikuose, Kavarsko vls., Ukmergės aps. – 1958.XI.30 Čikagoje, IL), visuomenės ir ūkio veikėjas. 1916 baigė Sankt Peterburgo u-to Ist. skyrių. 1918–19 mokytojavo Panevėžio, 1919.VII–1922.X Ukmergės g-jose, nuo 1921 vadovavo metiniams mokytojų kursams Ukmergėje. Dalyvavo mokytojų prof. s-gos veikloje, buvo jos centro v-bos narys. 1923.II–1929.XII žrn. *Mokykla ir gyvenimas* atsakomasis redaktorius. 1921–40 Spaudos fondo v-bos narys, kurį laiką pirmininkas. Dalyvavo Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjungos veikloje, buvo jos centro k-to narys. 1922–27 Seimo atstovas (nuo valstiečių liaudininkų). Už bendradarbiavimą su tautininkais 1933 buvo pašalintas iš LVLS. Dalyvavo Šaulių s-gos, savivaldybių (1925 Ukmergės aps. tarybos pirmininkas) veikloje. Nuo 1927 dirbo Kooperacijos banke (buvo jo v-bos narys, pirmininkas). Buvo Kultūros tarybos, Spaudos fondo v-bos narys. Parašė kn. *Lietuvių tautinis judėjimas ir varpininkai ligi Didžiojo Seimo Vilniuje (jubiliejinis dr. K. Griniaus „Varpas“*, 1926), *Italijos kooperacija* (1935). 1925–26 išleido brošiūrų, skirtų polit. partijų rinkimų kovai. 1940.VIII.2 sov. saugumo suimtas, kalintas Kaune. Per 1941 Birželio sukilimą išlaisvintas. 1944 pasitraukė į Vakarus. Nuo 1949 gyveno JAV. Lietuvoje (liaudininkų period. spaudos, *Tautos ir ūkio*, *Talkos*, *Vagos*, kitų leidinių) ir JAV buvo aktyvus spaudos bendradarbis.

***LABANAUSKAS** Povilas Julius, inžinierius, žurnalistas. Parašė kn. *Lithuanian Service of the „Voice of America“ 1951–64*. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1998). Mirė 1999.V.28 Port St. Lucie, FL.

***LANDSBERGIS** Algirdas, rašytojas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (1999).

***LAPKUS** Danas, dailėtyrininkas. Išleido monografiją *Janina Monkutė-Marks* (2001 Vilniuje).

***LAURAITIS** Juozas, kunigas. Dėstė Duquesne un-te, PA, iki 1978. Mirė 1980.VI.28 Pittsburghe, PA.

LEGECKIS Povilas (1897 Tambovo gub., Rusija – 1978 Niujorke, NY; palaidotas Čikagoje), gydytojas. Kurį laiką studijavo Charkovo un-to Med. f-te. 1922 grįžo į Kauną ir tęsė studijas VDU Med. f-te. 1928 pradėjo dirbti Suvalkų Kalvarijos psichiatrijos ligoninėje J. Kairiūkščio asistentu. 1930 gavęs VDU baigimo diplomą, gydytojavo Grinkiškyje, Kėdainių aps. 1935–36 tobulinosi Lenkijoje, grįžęs dirbo Kaune, Aukštojoje Panemunėje. 1937–44 Panevėžyje vertėsi privačia praktika. 1944 pasitraukė į Vokietiją, 1950 atvyko į JAV. Dirbo įv. ligoninėse. Priklausė Niujorko LGD, kurį laiką buvo jos sekretorius.

***LEMBERTAS** Pranas, poetas. Minint poeto 100 m. gimimo sukaktį, 1997 palaikai perkelti į gimtinę (Paežerėlius), Kaune išleista A. Vaičiūno sudaryta P. Lemberto dainuojamų eil. rinktinė *Širdis skambėjo dainomis* ir V. Michalausko prisiminimų kn. *Iš praeities ir dabarties*.

***LENDRAITIENĖ** Viligailė, pedagogė. Apdovanota Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (1999).

***LENKTAITIS** Jonas, knygų leidėjas, kultūros veikėjas. Mirė 2003.II.3 Vilniuje.

***LEŠKYS** Mečislovas, pianistas, pedagogas. 2000 įsteigtas Stefanijos ir Mečislovo Leškių fondas VDU Humanitarinių mokslų f-to magistrantams ir doktorantams remti.

***LĖTAS** Leonas, rašytojas, dainininkas. Mirė 1998.I.29 Hartforde, CT.

LIAUKUS Justinas (g. 1910.X.18 Uosupyje, Šunskų vls., Marijampolės aps.), kariškis. 1929 baigė Marijampolės Rygiškių Jono g-ją. 1932 baigęs Karo m-lą (jaun. leitenantas), tarnavo I Jonušo Radvilos husarų pulke. Krašto apsaugos m-jos siųstas 1935–36 tobulinosi Saumuro kavalerijos m-loje Prancūzijoje. Grįžęs buvo paskirtas karininkų jojimo vadovu. Atgavus Vilnių, tarnavo Geležinio Vilko dragūnų pulke. 1944 įstojo į Lietuvos vietinę rinktinę ir buvo paskirtas gen. P. Plechavičiaus adjutantu. Su visu štabu suimtas ir išsiųstas į Salaspilio konc. stovyklą Latvijoje. Iš ten paimtas į apsaugos dalinį (*Bewahrung Zug*) dirbti priešakinėse fronto linijose. Karui pasibaigus, pateko į Guttenhaffeno pabėgėlių stovyklą. Vėliau Hanau stovykloje buvo UNRRA darbo kuopos (*Labor Service*) vadas. 1949 persikėlė į JAV. Dirbo *Beth Israel* medicinos centre Niujorke, buvo vyr. inžinierius. Ramovėnas, ilgametis žrn. *Karys* redakcijos narys. Apdovanotas Lietuvos didžiojo kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (1938).

LIAUTAUD Gražina (**Gudaitytė;** g. 1938.IV.25 Žeimelyje, Šiaulių aps.), pedagogė, visuomenės veikėja. 1944 su tėvais pasitraukė į Vokietiją ir vėliau atvyko į JAV. 1961 bakalauro laipsniu

Gražina Liautaud

baigė pedagogikos studijas Ilinojaus un-te Champaigne, IL, ir kurį laiką dirbo pedagoginį darbą. Aktyvi skautė, viena *Jūros* skaučių tunto įkūrėjų. Atgavus Lietuvai Nepriklausomybę, 1990 pradėjo rūpintis pagalba sergantiems ir neįgaliems Lietuvos vaikams. Nuo 1991 dirbo JAV LB Socialinių reikalų tarybos Čikagoje įsteigto Lietuvos vaikų vilties k-to lėšų kaupimo nare, o nuo 1993 jo pirmininke. K-tas sukauptomis lėšomis padeda ortopedinę negalią turintiems vaikams. Čikagos *Shriners* ligoninės chirurgai vaikus operuoja savo ir Vilniaus universitetinėje vaikų ligoninėje, kur k-to lėšomis 2002 baigtas Ortopedijos sk. remontas ir įrengta moderni operacinė. Vilniaus chirurgai k-to kviečiami stažuoti minėtoje Čikagos ligoninėje. Remia *Valstiečių laikraščio* fondą *Kaimo vaikai*. Be to, per Lietuvos našlaičių fondą skiria daug stipendijų paremti našlaičių ir mokinių su negalia studijoms VDU, Lietuvos ž. ū. un-te, Lietuvos veterinarijos akademijoje. Lietuvos vaikų vilties k-to iniciatyva ir lėšomis operuota per 200 vaikų (kai kurie po keletą kartų), paremta keli šimtai studentų. Apdovanota Lietuvos d. kun-ščio Gedimino III laipsnio ordinu (1998). *Moters* žurnalo išrinkta 2002 metų moterimi.

LIEPINAITIS Algis (g. 1931.VIII.29 Kaune), inžinierius, visuomenininkas. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, mokėsi Hanau liet. g-joje. Dirbo amer. kariuomenės darbo kuopose (gavo vyresn. ltn. laipsnį). Susirašinėjo su prof. J. Eretu. 1957

persikėlė į JAV. Baigęs vid. m-lą, studijavo Ilinojaus technologijos in-te Čikagoje, IL; baigė bakalauro laipsniu. Dirbo inžinieriumi įv. Čikagos b-ėse. Rūpinosi išversti į kitas kalbas J. Ereto Bazelyje 1973 išleistą kn. *Die vergessene Balten*, kurioje aprašyta trijų Baltijos tautų istorija ir sov. okupacija. 1974 buvo išleista anglų - *The Forgotten Balts* (Čikagoje), ispanų - *Los Balticos Olvidados* (Argentinoje), italų - *I Baltici Dimenticati*, 1975 prancūzų - *Les Baltes Oublies* (Montréalyje) ir portugalų - *Os Balticos, Os Esqueridos* (San Paule) kalbomis. Daugelyje valstybių išplatintą knygą ALTas ir VLIKas naudojo kaip informaciją, keldami Lietuvos Nepriklausomybės klausimą (JAV vyriausybei, Kongreso nariams, taip pat Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje Helsinkyje, Belgrade, Madride, Vienoje). 1975 Buenos Airėse išleido vysk. V. Brizgio kn. apie tikinčiųjų padėtį sov. okupuotoje Lietuvoje *Religious Conditions in Lithuania under Soviet Russian Occupation* (1968) vertimą ispanų kalba. Bendradarbiauja liet. spaudoje. Priklauso JAV liet. žurnalistų s-gai. Susirašinėjimo su J. Eretu ir jo knygos vertimų leidėjais medžiagą 1995 perdavė Vytauto Didžiojo karo muziejui Kaune. Išleido šių dokumentų albumą *Prof. dr. J. Ereto trylika laiškų* (1995 Kaunas). 2001 Kaune išleido J. Ereto kn. *Užmirštieji baltai*.

LIKANDRIENĖ Stefanija (**Galkytė;** 1888 Šiauliuose – 1966 Čikagoje, IL), gydytoja odontologė. Mokėsi Sankt Peterburgo moterų med. in-te, kurį 1915 baigė. Iš pradžių dirbo Rusijos kariuomenėje dantų gydytoja. Grįžusi į Lietuvą, dirbo kariuomenės ligoninėje, kartu Alytuje vertėsi privačia praktika. 1923–30 gydytoja Šiauliuose, 1930–44 Tauragėje. Pasitraukusi į Vokietiją, dirbo gydytoja Schwäbisch Gmündo stovykloje. 1949 atvyko į JAV. Gyveno Čikagoje.

LIORENTAITĖ Antanina (g. 1906.XI.11 Žvirgždaičiuose, Šakių aps.), lakūnė. Karo aviacijos plk. ltn. J. Liorento sesuo. Baigusi Vilkaviškio g-ją, dirbo telefoniste Kaune, nuo 1939 Vilniuje. Įstojusi į Lietuvos aeroklubą, baigė civ. lakūnų kursus ir buvo priimta į trečiąją civ. lakūnų mokymo grupę. 1932 pirmą kartą skrido savarankiškai. 1933.VIII gavo civ. lakūnės licenziją – tapo pirmąja lakūne Lietuvoje. Skraidė įv. lėktuvais. 1936.VI.7 aviacijos šventės metu Tauragėje iššoko su parašiutu – tapo ir pirmąja Lietuvos parašiutininke. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Gyveno Hanau ir Pfulingeno pabėgėlių stovyklose. 1949 atvyko į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL, vėliau Bridgeporte, IL. Dirbo *Lietuvių balso* platinimo skyriuje. Parėmė paminklo S. Dariui ir S. Girėnui Kaune statybą. Sukaupusi didelę liet. knygų b-ką dovanojo ją Kudirkos Naumiesčio vid. m-lai. Apdovanota Dariaus ir Girėno medaliu (1993).

Antanina Liorentaitė

LIORENTAS Jonas (1901.VIII.1 Žvirgždaičiuose, Šakių aps. – 1991.VII.12 Čikagoje, IL), Lietuvos karo aviacijos lakūnas. Lakūnės A. Liorentaitės brolis. Pulkininkas leitenantas (1938). 1919 stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę, dalyvavo kovose su bolševikais. 1920 baigęs Karo m-los III laidą leitenanto laipsniu, tarnavo pėstininkų pulke. 1926 perkeltas į karo aviacijos mokomąją eskadrilę. 1927 baigė Vytauto Didžiojo aukštųjų karininkų m-los Aviacijos sk. pirmąją laidą ir pradėjo savarankiškai skraidyti lėktuvu Alb.BII. 1928 baigė aukštojo pilotažo kursus. 1934 paskirtas III eskadrilės vadu. 1934.VI.25–VII.9 su plk. A. Gustaičiu ir ltn. R. Marcinkumi lėktuvu ANBO IV skrido aplink Europą (nuskrido apie 10 000 km, aplankė 12 valstybių). 1936 paskirtas III grupės (bombonešių) vadu. 1937 baigė aklojo skraidymo kursus. Buvo komandiruojamas į Angliją (1930), Prancūziją, Ita-

liją (1937). Sovietų S-gai okupavus Lietuvą, 1940.XII paties prašymu atleistas iš III grupės vado ir Zoknių įgulos viršininko pareigų. Vokiečių okupacijos metais 1944 stojo į Lietuvos vietinę rinktinę, buvo paskirtas Marijampolės įgulos komendantu. Rinktinę išformavus, suėmimo išvengė, įsigijęs asmens pažymėjimą svetima pavarde. Artėjant frontui, Telšiuose įstojo į Tėvynės apsaugos rinktinę. Traukiantis į Vokietiją, buvo paimtas į vokiečių kariuomenės statybos batalioną. Pergyvenęs Dresdeno bombardavimą 1945.II.13, pasitraukė į Šveicariją. 1953 persikėlė į JAV, apsigyveno Čikagoje, dirbo šaltkalviu. Dalyvavo Lietuvių aeroklubo ir kitų org-jų veikloje. 1972 išėjo į pensiją, iki 1989 gyveno Hollywoode, FL. *Lietuvių balse* 1991 išspausdinti J. Liorento atsiminimai. Lietuvoje buvo apdovanotas Vyčio Kryžiaus V laipsnio, Vytauto Didžiojo V laipsnio ordinais, Lietuvos nepriklausomybės 10 m. sukakties medaliu (1928), Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu, *Plieno sparnų* garbės ženklu (1934), Švedijos karaliaus Kardų I laipsnio, Italijos karaliaus *Corona d'Italia* IV laipsnio, Čekoslovakijos *Baltojo liūto* V laipsnio ordinais, Piloto garbės ženklu, Prancūzijos karo lakūno garbės ženklu.

***LIORENTAS** Valentinas, dainininkas. Mirė 1999.II.10 Čikagoje, IL.

***LIPSKIS** Antanas, gydytojas. Išleido poezijos kn. *Žvilgsniai* (1999), *Eilės iš memuarų* (2001 Čikagoje, IL).

***LIULEVIČIUS** Vėjas Gabrielius, istorikas. Išleido knygą apie tautinį identitetą okupacijoje *War Land and the Eastern Front: Culture, National Identity and German Occupation in World War I* (2000 JAV).

***LOZORAITIS** Stasys, polit. veikėjas. VDU garbės daktaras (1992). 1999 perlaidotas Petrašiūnų kapinėse Kaune. 1999 apdovanotas Vyčio kryžiaus I laipsnio ordinu (po mirties).

***LUBINAS** Pranas J., krepšininkas. 1989 lankėsi Lietuvoje Pasaulio lietuvių žaidynių metu. Mirė 1999.VII.8 Glendale, CA.

MACYS Vytas (**Macijauskas;** g. 1919.I.17 Andrioniškyje, Utenos aps.), pedagogas, visuomenininkas. Vienuolės M. J. Macytės tėvas. 1940 baigė Panevėžio g-ją, 1942 Vilniaus ped. in-tą. Mokytojaudamas *Aušros* berniukų g-joje, buvo pradėjęs studijuoti VDU. Studijuodamas Vilniuje, dalyvavo meno saviveikloje (vaidino G. Veličkos *Lietuviškose vestuvėse*, dainavo A. Mikulskio ir A. Sodeikos chore). 1944 pasitraukė į Vokietiją. Apsistojo Seligenstadte, dirbo UNRRA soc. reikalų įstaigoje, vėliau IRO vaikų aprūpinimo tarnautoju. Įsteigė jūrų skautų būrį *Sarūnas* ir jam vadovavo. Bendradarbiavo (ir redagavo) stovyklos biuletenyje *Dienos žinios*, *Tėviškės garse.* Dainavo chore *Dainava*, vėliau perėjo į Liet. tautinį ansamblį. 1949 persikėlęs į JAV, apsigyveno Čikagoje, IL. Dirbdamas lankė Daly koledžą, įgijo verslo administravimo laipsnį. Dirbo dangoraižių aptarnavimo *Consumers Bldg.* b-vėje administratoriaus asistentu. 1986 išėjęs į pensiją, persikėlė į Sunny Hillsą, FL. Veikė JAV LB apyl. v-boje, buvo jos sekretorius ir pirmininkas. Bendradarbiavo *Skautų aide*, *Drauge*, *Pasaulio lietuvyje*. Amer. laikraščiuose (*The News Herald* ir kt.) pateikė informacijos apie Lietuvos įvykius. Pasakojo per *National Public Radio* ir BBC televiziją apie 1991 sausio įvykius Vilniuje. Dainavo chore *Antroji jaunystė*, 10 m. buvo jo v-bos pirmininkas.

***MACIŪNAS** Vincas, literatūros tyrinėtojas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (1999).

MACYTĖ Mary Jūratė (g. 1955.VIII.21 Toronte, Kanada), vienuolė, psichologė. Pedagogo V. Macio duktė. Ph. D. (1995). Su tėvais persikėlusi į JAV, Čikagoje, IL, baigė Marijos vid. m-lą ir Čikagos aukštesniąją lituanistinę m-lą. Ilinojaus technologijos un-te baigė kompiuterių kursą. Su Ilinojaus valstijos stipendija pradėjo studijuoti psichologiją katalikų De Paulo un-te, 1977 baigė bakalauro laipsniu. 1975 įstojo į Dievo Motinos seserų (*Sisters of Notre Dame*) vienuoliją. 1977–85 mokytojavo Čikagos liet. parapinėse m-lose ir Marijos vid. m-loje (dėstė teologiją). Buvo lietuvaičių klubo *Rūta* moderatorė, moksleivių socialinių ir psichologinių projektų parodose vertintoja. 1986–91 Šv. Ksa-

Mary Jūratė Macytė

vero un-te Cincinnati, OH, studijavo klinikinę psichologiją, baigė magistro laipsniu. Buvo *Psi Chi National Honor* d-jos sekretorė. Nuo 1988 Louisville un-te, KY, rengė psichologijos doktoratą, 1995 apgynė disertaciją. Kurį laiką dirbo Dr. Deborah G. Blair klinikoje Louisville, vėliau nuosavoje klinikoje Louisville. Čikagoje buvo skaučių vadovė. Poeziją spausdina žrn. *Review for Religious*.

***MACKEVIČIUS** Mečislovas, teisininkas. Išleido kn. *Atsiminimai* (1997 Vilniuje).

***MACKIALIENĖ** Dalila, režisierė. Mirė 2001.II.13 St. Petersburge, FL.

***MAČIONIS** Leonas, sportininkas. Mirė 1995.IX.29 Philadelphijoje, PA.

MAČIULIS Jonas (1915.I.24 Vilkaviškio aps. – 1990.X.15 Lakewoode, OH), gydytojas. 1941 baigė VDU Med. f-tą. 1950 atvyko į JAV, apsigyveno Niujorke, NY, 1954 persikėlė į Clevelandą, OH. Išlaikęs egzaminus, įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika Ohio valstijoje. Dirbo Lakewoodo ligoninėje.

***MAČIULIS** Julius, vargonininkas. Mirė 1999.VI.9 Čikagoje, IL.

***MAMAITIS** Vincas, vargonininkas. Mirė 1999.VIII.18 Sunny Hillse, FL.

***MANOMAITIS** Eugenijus, inžinierius. Mirė 1995.XI.16 Bostone, MA.

***MANTAUTAS** Vaidievutis Andrius, filosofas. 1990 nurodė, kur buvo paslėptas senelio, LŠS įkūrėjo V. Putvio, šeimos archyvas. Surastas archyvas perduotas Šiaulių *Aušros* muziejui. Iš archyvo muziejus išleido E. Putvinskienės *Atsiminimus* (1995).

***MARCINKUS** Paulius, kunigas, arkivyskupas. 1990 pasitraukęs iš tarnybos Vatikane, persikėlė į JAV ir Phoenixe rūpinasi Arizonos valstijos lietuvių sielovada.

***MARČIULIONIENĖ** Eleonora, keramikė. Apdovanota JAV LB Kultūros tarybos premija (1998).

***MARČIULIONIS** Aleksandras, skulptorius. Mirė 1998.V.12 Čikagoje, IL.

***MARIŪNAS** Viktoras, žurnalistas. Mirė 1998.I.29 Clevelande, OH.

***MARKS** Janina, dailininkė. 1974 su kt. įsteigė Liet. moterų dailininkių d-ją Čikagoje, IL, ir yra viena jos vadovių. 2000 Kėdainiuose nupirko Krašto muziejaus pastatą, jį suremontavusi įkūrė ir padovanojo Kėdainiams ir Lietuvai Janinos Monkutės-Marks muziejų galeriją. 2001 pirmojoje parodoje *Grįžtu namo* eksponuoti Kėdainiams dovanoti 65 tapybos paveikslai ir 36 gobelenai. 2001 išleista dailėtyrininko D. Lapkaus monografija *Janina Monkutė-Marks*.

***MARTUSEVIČIUS** Vytautas, kunigas. 1926–32 studijavo teologiją Laterano un-te Romoje. Nuo 1941 Šv. Jurgio liet. parapijos klebonas Philadelphijoje, PA. Ten ir mirė 1997.VIII.25.

***MASAITIS** Feliksas, visuomenininkas. Vienas Los Angeles Tautinių namų steigėjų. Mirė 2000.IX.28 Los Angeles, CA.

***MASILIONIS** Juozas, pedagogas. Parengė kn. *Lietuviškasis švietimas Šiaurės Amerikoje* (su

S. Petersoniene, 2000, Čikaga, IL). Apdovanotas JAV LB Kultūros tarybos premija (1999), prelato J. Prunskio krikščionio visuomenininko premija (2000). Mirė 2000.XII.16 Čikagoje, IL.

***MASIOKAS** Bronius, aviatorius, inžinierius. 1999 išleido *Lietuviški posakiai ir jų amerikietiški atitikmenys* (su F. Augyte-Kantautiene). Mirė 2000.IV.11 Auroroje, CO.

***MATUKAITĖ** Angelika (**sesuo Bernadeta**), pianistė, vienuolė. 20 m. dirbo Vyskupo J. Matulaičio slaugos namų direktorių tarybos pirmininke Putname, CT. Nuo 1988 vienuolijos provincijolė.

MATULAITIENĖ Amelija (**Milukaitė**; 1917.IV.13 Brooklyne, NY – 1988.II.6 Niujorke, NY), gydytoja. Kartu su tėvais grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Kaune. Baigusi kazimieriečių g-ją Kaune, studijavo VDU Med. f-te, kurį 1941 baigė ir įgijo gydytojos diplomą. 1939–44 dirbo Higienos in-te Kaune, 1944 pasitraukė į Vakarus. Gyveno Vienoje, Innsbrucke, vėliau Stuttgarte; pabėgėlių stovyklose dirbo gydytoja. 1947 atvyko į JAV ir apsigyveno Brooklyne, vėliau persikėlė į Richmond Hillį, NY. 1951 išlaikiusi valst. egzaminus, dirbo *Rahway* ligoninėje, NJ. Vėliau buvo *Squibb Company* ir *New York Telephone Company* gydytoja. Priklausė įv. liet. ir amer. profesinėms org-joms.

***MATULAITYTĖ-RANNIT** Gražina, dainininkė. 2000 palaikai perlaidoti Petrašiūnų kapinėse Kaune.

***MAZILIAUSKAS** Stasys, inžinierius, kunigas. Mirė 1999.XI.13 Ferndale, MI.

***MAŽEIKA** Povilas Almis, okeanografas. Nuo 1998 Lietuvių jūrininkų s-gos užsienyje pirmininkas (anksčiau vicepirmininkas). Jo pjesė *Apsilankymas* 1981 apdovanota JAV LB Kultūros tarybos premija. Parašė marinistinį romaną *Krantas* (1986, išl. Venesueloje) ir studiją *Baltijos jūros hidrodinamika* (2001).

***MAŽELIS** Petras, režisierius. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino IV laipsnio ordinu (2001).

***MEDZIUKAS** Ignas, teisininkas, žurnalistas. Apdovanotas JAV LB Kultūros tarybos žurnalistikos premija (2001).

***MEKAS** Jonas, poetas, kinematografininkas. VDU garbės daktaras (1997). Vilniuje išleido poezijos kn. *Žmogus be vietos* (2000), rinktinę *Poezija* (2001), sukūrė filmą apie II pasaul. karo pabėgėlius *Ar buvo karas?* (2002). 2002 Lietuvos nac. dramos teatre pastatyta jo pjesė *Pati pradžios pradžia* (rež. J. Vaitkus).

***MĖLIENĖ** Matilda, teisininkė. 1987 išleistas jos kn. *Kryželiai Arktikoje* (1981) vertimas anglų k. *Crosses in the Arctic* (1987). Mirė 1988.X.15 Čikagoje, IL.

***MELNIKAS** Petras, rašytojas. Mirė 1998.VIII.23 Taylore, MI.

***MERCEDES** Marija, vienuolė, dailininkė. Išleido albumą *The Art of Sister Mercedes* (2000).

***MEŠKAUSKAS** Vytautas, žurnalistas. Mirė 1998.VI.22 Floridoje.

***MICKEVIČIUS** Adomas, inžinierius. 30 metų dirbo San Francisko b-vės *Morrison Knudsen Co* padalinyje *International Engineering Co.*

Adomas Mickevičius

(IECO) Brazilijoje ir Pakistane; 14 metų buvo šio padalinio hidroelektrinių projektavimo vyriausiasis elektrotechnikos inžinierius. Projektavo jėgaines JAV, Argentinoje, Brazilijoje, Kanadoje, Kinijoje, Nepale, Nikaragvoje, Pakistane. 1976–91 su kt. projektavo didžiausią pasaulyje Itaipu hidroelektrinę ant Paraná upės prie Brazilijos–Paragvajaus sienos; 1989–91 šio projekto elektrotechnikos vyr. inžinierius. Nuo 2001 *Itaipu Binacional* b-vės konsultantas. Kelias kadencijas buvo San Francisko LB pirmininkas.

***MICKEVIČIUS** Pranas, sportininkas, visuomenininkas, sporto žurnalistas. 1943 Kybartuose įkūrė (su kt.) krepšinio klubą *Perkūnas* ir jam vadovavo. Vokietijoje baigė kūno kultūros mokytojų kursus. 1945 Kasselyje buvo Raudonojo Kryžiaus k-to sekretorius, 1946–49 Augsburge *Dainavos* klubo sekretorius, krepšinio sekcijos vadovas, Müncheno sporto apyg. krepšinio k-to narys. Nuo 1947 Vyriausiojo liet. fizinio auklėjimo ir sporto k-to narys. 1952 Milwaukee, WI, jo iniciatyva buvo įkurta JAV LB apylinkė; 20 metų buvo jos v-bos narys, iš jų 15 metų – pirmininkas. Nuo 1945 dirbo laikraščių ir žurnalų redakcijose. 1959 buvo žrn. *Sportas* redakcinės k-jos narys, vėliau redaktoriaus pavaduotojas. 1979–86 veikalo *Išeivijos lietuvių sportas* vienas redaktorių. 1983 žrn. *Pasaulio lietuvis* sporto sk. redakcinės k-jos narys. Bendradarbiavo LE. Priklauso JAV LB, ŠALFASS (nuo 1991 garbės narys), Lietuvių žurnalistų s-gai.

***MIELIULIS** Juozas, tapytojas. Apdovanotas JAV LB Kultūros tarybos premija (2002).

***MIEŽELIS** Raimundas, verslininkas, visuomenininkas. Teisininko, karo veikėjo gen. V. Miežėlio sūnus. 1998 grįžo į Lietuvą. 1998–2003 Lietuvos Respublikos prezidento V. Adamkaus patarėjas.

MIKAILIENĖ Regina (**Gimbutaitė, Čižiūnienė;** g. 1922.XI.17 Radviliškyje), pedagogė, slaugytoja. 1941 baigė Kauno *Aušros* g-ją ir pr. m-lų mokytojų kursus. 1941–44 studijavo VU Med. f-te. 1944 pasitraukė į Vokietiją. 1945–49 mokytojavo lietuvių pabėgėlių stovyklų g-jose. Atvykusi į JAV, 1958 baigė Setton Hallo un-tą, NJ, ir įgijo ligonių slaugymo bakalauro laipsnį. 1969 baigė Columbijos un-tą Niujorke ir įgijo pedagogikos magistro laipsnį. Dirbo Veteranų ligoninės Psichiatrijos skyriuje, 1964–74 Setton Hallo slaugių koledžo dėstytoja, 1974–81 asocijuota profesorė. Priklausė įvairioms profesinėms d-joms.

***MIKLAS** Kęstutis Kostas, inžinierius, žurnalistas. Išvertė (su M. Zingeriu) iš anglų k. Rietavo žydo N. Kaco atsiminimų knygą *Išmokyk mus skaičiuoti mūsų dienas* (2001 Kaune).

***MIKULSKIENĖ** Ona, kanklininkė, pedagogė. Parašė knygą *Čiurlionio ansamblis 1940–1949* (parengė V. Juodpusis; išl. 2000 Vilniuje).

***MIKŪNAS** Vytautas Pranas, ekonomistas. Ilgametis Vydūno fondo pirmininkas, nuo 2002 pavaduotojas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (2002).

***MILAVICKIENĖ** Vanda, mokytoja. Mirė 2001.I.13 Denveryje, CO.

MILEIKIENĖ Danutė (**Grauslytė, Mileika;** g. 1965.VI.13 Šukaičiuose, Klaipėdos rj.), dainininkė (mecosopranas). 1987 baigusi Klaipėdos S. Šimkaus aukštesniąją muzikos m-lą, dainavimo studijas tęsė Lietuvos muzikos akademijoje; baigė 1993. Dar studijuodama 1992 tapo II Baltijos šalių J. Medinio vokalistų konkurso Rygoje laureate. 1993 dainavo su Lietuvos kameriniu orkestru, Nacionalinio operos ir baleto teatro spektakliuose. Nuo 1993 gyvena JAV, Stoutone, MA. Pradėjusi dainininkės karjerą, JAV dalyvavo konkursuose; koncerte *Carnegie Hall*, *Weill* koncertų salėse Niujorke. 1998 dainavo tiesiogiai transliuojamame WGBH radijo stoties koncerte Bostone. 2001 surengė solinį koncertą Bostone, su *Fine Arts Chorale* atliko J. Haydno *Nelsono mišias*, W. A. Mozarto *Karūnavimo mišias*, su *Chorus pro Musica* – G. Verdi *Requiem*, Los Angeles, CA, dainavo G. Rossinio *Stabat mater*. Yra dainavusi ir operose: Bostono *Bel Canto* operos b-vės kvietimu atliko Amneris partiją G. Verdi operoje *Aida*, Adalžizos – V. Bellini *Norma*, Lolos – P. Mascagni *Kaimietiš-*

Danutė Mileikienė

ka garbė. 2001 dainavo burtininkę Ulrikę G. Verdi *Kaukių baliuje*. 2002 *Draugo* koncerte Čikagoje su *Dainavos* ansambliu atliko mecosoprano partiją A. Vivaldi kantatoje *Gloria*.

MILERIS Jonas Valdemaras (1924.III.8 Panevėžyje – 1988.XI.1 Bourbonnaise, IL), gydytojas. Vilniaus un-te studijavo mediciną. 1944 pasitraukęs į Vokietiją, kurį laiką studijavo Müncheno un-te, vėliau studijas tęsė Göttingeno un-te, kurį 1951 baigė. Atvykęs į JAV, studijavo Minnesotos un-te. Išlaikęs valst. egzaminus, įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika Ilinojaus, Wisconsino ir Floridos valstijose. 1961 įgijo neurologo specialybę. 1961–65 Loyolos un-to Čikagoje, IL, klinikinis profesorius asistentas, nuo 1965 Ilinojaus un-to klinikinis dėstytojas. Vėliau buvo Wisconsino med. koledžo Milwaukee, WI, profesorius asistentas, kartu vertėsi privačia gydytojo praktika.

MILIAUSKAS Antanas (1906 Simno vls. – 1980 Clevelande, OH), gydytojas. Marijampolėje baigęs Rygiškių Jono g-ją, VDU studijavo mediciną. Priklausė studentų medikų korp. *Fraternitas Lithuania*. 1932 baigęs studijas, dirbo gydytoju Lietuvos kariuomenėje. Karo metais buvo Mažeikių aps. gydytojas. 1944 pasitraukė į Vokietiją, dirbo gydytoju pabėgėlių stovykloje. 1949 atvyko į JAV. Kelerius metus dirbo Niujorko, NY, ligoninėse. 1952 persikėlė į Clevelandą, išlaikęs egzaminus, vertėsi privačia gydytojo praktika East Lake, OH. Priklausė Ohio LGD.

MILIUS Adolfas, gydytojas. 1997 grįžo į Lietuvą. Mirė 1999.VII.9 Kaune.

***MILKOVAITIS** Karolis, visuom. veikėjas. Apdovanotas JAV LB Kultūros tarybos premija (2000), Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (2002).

***MILMANTIENĖ** Aldona, pedagogė. Mirė 2000.IV.26 Detroite, MI.

***MINKŪNAS** Petras, teisininkas. Mirė 1987.III.10 Woodhavene, NY.

***MISIŪNAS** Albertas, pedagogas. Mirė 1998.IV.25 Gulfporte, FL.

***MITKIENĖ** Danutė, literatė. Mirė 2001.X.11 Los Angeles, CA.

***MITKUTĖ** Irena, grafikė. 1972 Čiurlionio galerijoje Čikagoje, IL, pelnė I premiją už kn. *Pastoralės* ilustracijas. 1973 su ofortais dalyvavo *Corcoran* galerijos parodoje Vašingtone, DC. 1974 grįžusi iš kelionės po Europą, 3 m. mokėsi knygrišystės Denveryje, CO. Persikėlusi į Milwaukee, WI, kolekcininkams atnaujindavo XVI–XVII a. knygas, surengė jų parodą. Kūrė ofortus, linoraižinius, iliustravo ir kūrė originalių formų knygas. Mirė 2000.XI.5 Milwaukee.

MOGENIS Kazys (1904 Juodkiškiuose, Pabaisko vls., Ukmergės aps. – 1987.IV.30 Bellewille, IL), gydytojas. 1932 baigė VDU Med. f-tą. Dirbo Raudonojo Kryžiaus ligoninėje Klaipėdoje; Vidaus ligų sk. vedėjas. Vokiečiams užėmus Klaipėdą, persikėlė į Vilnių, 1939–44 dirbo Raudonojo Kryžiaus ligoninėje. Atvykęs į JAV, stažavo Šv. Aleksijaus Brolių ligoninėje Čikagoje, 1952 įgijo teisę verstis privačia gydytojo praktika. 1953–69 East St. Louise, IL, vertėsi privačia praktika, kartu iki pensijos dirbo *Jefferson Barracks* veteranų ligoninėje St. Louise, MO.

***MOLIEJUS** Zigmas, režisierius. Mirė 1999.XI.19 Čikagoje, IL.

***MOLIS** Petras, ekonomistas. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi (2002).

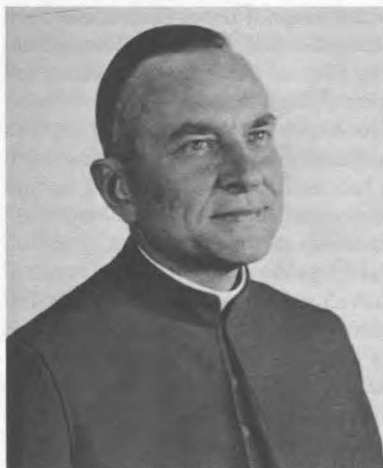
***MORKŪNAS** Mykolas, ekonomistas, spaustuvininkas. Dalį spaustuvės 1993 iš Čikagos, IL, perkėlė į Kauną ir įsteigė spaustuvę *Morkūnas ir Co*, likusią perdavė sūnui Audriui, kuris ją perkėlė į Three Oaksą, MI. Apdovanotas Lietuvos d. kun-ščio Gedimino V laipsnio ordinu (1998). Mirė 1999.IV.15 Three Oakse.

***MOTEKAITIS** Manigirdas, pianistas. Apdovanotas JAV LB Kultūros tarybos premija (1998).

MOTUŠIS Viktoras (g. 1924.XI.11 Švėkšnoje, Tauragės aps.), inžinierius, visuomenininkas. 1942 baigęs Kauno I g-ją, studijavo elektrotechniką VDU (iki uždarymo 1943). 1944 pasitraukęs į Vokietiją, studijas tęsė Karolio Vilhelmo aukštojoje technikos m-loje Braunschweige. 1950 persikėlė į JAV. Apsigyvenęs Čikagoje, IL, studijavo Ilinojaus technologijos in-te. Dirbo *Automatic Electric* b-vėje braižytoju ir telefono stočių įrengimo inžinieriumi. Dalyvavo meno ansamblyje Harzburge, *Dainavos* ansamblyje (koncertavo *Carnegie Hall* Niujorke). Vienas LŠS jūrų šaulių kuopos *Klaipėda* steigėjų, padėjo parengti 25 metų veiklos sukakčiai skirtą leidinį. Priklausė jūrų skautų korp. *Gintaras*. Nuo 1973 veikė Liet. respublikonų partijoje (atstovas ALTe), Liet. valstiečių liaudininkų s-goje (Čikagos sk. sekretorius nuo 1976). BALFo, LF, TF, Mažosios Lietuvos fondo narys. Bendradarbiauja spaudoje.

MOZERIS Damazas (g. 1915.XII.19 Cicero, IL), kunigas. Prelatas (1953). 1939 baigė kun. seminariją Mundeleine, IL, ir įšventintas kunigu. 1940–42 studijavo kanonų teisę Katalikų un-te Vašingtone. 1942–51 Vašingtono arkivyskupijoje Santuokos tribunolo notaras, 1951–53 viceoficijolas, 1953–86 Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo parapijos klebonas. Pastatydino bažnyčią (pašventinta 1964), veikė liet. org-jose.

MULOKAS Rimas E. (g. 1942.I.28 Vilniuje), architektas. Architekto J. Muloko sūnus. 1949 tėvų atvežtas į JAV, baigė Šv. Ritos g-ją Čikagoje, IL. Studijas Ilinojaus technologijos in-te baigė 1965 archit-ros bakalauro laipsniu. Dalyvavo skautų, ateitininkų ir korp. *Neo-Lithuania* veikloje, šoko tautinių šokių grupėje *Žilvitis*. 1972 persikėlė į Santa Monicą, CA. Kartu su tėvu įkūrė statybos b-vę, tėvui mirus, pakvietė partneriu V. Lentzą ir su juo įsteigė projektavimo ir statybos b-vę *Mulokas-Lentz* (b-vėje dirba daug lietuvių architektų). B-vė stato butus ir namus Santa Monicoje bei Los Angeles v. dalyje. Projektuose naudojami liet. motyvai. Be gyvenamųjų namų, su tėvu yra suprojektavęs prel. M. Krupavičiaus antkapinį paminklą (1975), paminklinę liet. bažnyčią Romoje (1969), pelnė JAV architektų suvažiavimo apdovanojimų. JAV 200 metų jubiliejaus proga Kalifornijos mokslo ir pramonės muziejuje Los Angeles surengė liet. parodą. Remia skautų stovyklą *Rambynas*, padeda rengti Kalifornijos *Lietuvių dienas*.

Damazas Mozeris

***MUSTEIKIS** Leonardas, kunigas. Kasmet lankydamasis Lietuvoje remia savo gimtinės Salako parapijos bažnyčią: padėjo atnaujinti vargonus, papuošti vitražais. 1998 Salake atšventė kunigystės 60 m. jubiliejų. 2001 pakeltas prelatu.

Žinyno *JAV lietuviai* I ir II tomų asmenvardžių rodyklė

Biografijų žinyno *JAV lietuviai* rėmėjai

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija 19 400 Lt

(kitos sumos nurodytos JAV doleriais)

Lietuvių fondas Čikagoje 10 000
Simas Velonskis 2000
Magdalena Birutė Stankūnienė – vyro inžinieriaus Jono Gintauto Stankūno atminimui 1300
Antanina Vasiukevičienė – vyro Juozo Vasiukevičiaus atminimui 1000
Palaimintojo Jurgio Matulaičio lietuvių katalikų misija Lemonte, IL 1000
Julija ir Emilis Sinkiai 600
Ada Sutkuvienė 300
Stasys ir Sofija Džiugai 255
Juozas Kazickas 250
Milda Marija ir Viktoras Šatai – M. M. Šatienės tėvo, ekonomisto Tomo Bendinsko atminimui 242
Vytautas Petras Vidugiris 200
Jonas Kučingis 165
Aldona Ruokienė 150
Paulina Vaitaitienė 150
Jonas ir Jūratė Variakojai 130
Eugenijus Ringaudas Vigelis – tėvų Bronio ir Eugenijos Vigelių atminimui 130
Jonas Žukas 130
Rūta Sakienė 125
Algirdas ir Julija Nakai 115
Vincas ir Ona Šalčiūnai 115
Audronė ir Šarūnas Carlas Užgiriai 115
Antanina Repšienė 105
Daiva Bajorūnaitė 100
Gediminas Balanda 100
Ona ir Albinas Garūnai 100
Vytenis E. Jonynas 100
Pranas Kašiuba 100
Aldona Mackevičienė 100
Nijolė R. Poškus 100
Juozas Rudzevičius 100
Vincas ir Dalia Sakai 100
Julija Saulienė 100
Stasė Elena Semėnienė 100
Juozas Stankūnas 100
Julius Ramūnas Stankus 100
Stasys Surantas 100
Stasė ir Cezaris Surdokai 100
Paulina Vaitaitienė 100
Vladas Vaitkus 100
Asta Veličkaitė 100
Jurgis Higinas Volodka 100
Aušra M. Zerr 100
Sigitas Zubkus 100
Antanas Algirdas Venckus 90
Matas Čyvas 80
Jonas Činga 75
Juozas Gudauskas 75
Jonas P. Gumbelevičius 75
Konstantinas Jablonskis 75
Janina Jakševičienė (Yoksha) 75
Albina Kašiubienė 75
Romualdas Kisielius 75
Izabelė T. Laučkaitė 75
Stasys Liepas 75
Jonas Maurukas 75
Antanas Mažeika 75
Stasys ir Giedrė Milašiai 75
Angelė Katarina Nelsienė 75
Rūta Marija Penkiūnienė 75
Zenonas Petkus 75
Janina Rukšėnas 75
Alvina Šabanienė 75
Jonas Jurgis Starkus 75
Jurgis Starkus 75
Jonas Šalna 75
Ignas Urbonas 75
Šv. Kazimiero vienuolijos seserys 70
Birutė Gedvilienė 65
Jonas Kučingis 65
Ira G. Marks 65
Aldona Noakaitė 65
Algis Regis 65
Antanas Valiuškis 65
Vincas Valkavičius 65

Jonas Vasys 65
Jonas Bortkevičius 63
Jonas Butkevičius 63
Vytautas Albinas ir Ona Adomaičiai 60
Petras Gruodis 57
Vanda ir Juozas Milaveckai 55
Petras Aleksa 50
Laimutė Antanėlis 50
Algimantas Antanėlis 50
Placidas Barius 50
Aldona Baukienė 50
Gediminas Jonas Byla 50
Justinas Dėdinas 50
Filomena Galdikienė 50
Irena M. Galinis 50
Laimutė Ona Griniūtė 50
Romualdas Gineitis 50
Janina Mozoliauskas 50
Vaclovas Nenortas 50
Algirdas Olšauskas 50
Jonas A. Stundžia 50
Alfonsas Šešplaukis 50
Kazimieras Šukys 50
Vita Talandienė 50
Liudas Tamošaitis 50
Romanas A. Vilkas 50
Ona Vilpišauskienė 50
Eugenijus Slavinskas 45
Juozas S. Kriaučiūnas 43
Stasė Vaišvilienė 43
Zigmas Grybinas 35
Ona Gutauskienė 35
Danutė Harmon 35
Praurima Murinienė 35
Jonas Variakojis 35
Vytautas Fledžinskas 33
Kazys Narščius 33
Tadas Palionis 33
Antanas Brazis 32
Irena Banaitienė 30
Marija Eivaitė-Hauser 30
Laimutė Griniūtė-Šmulkštienė 30
Edmundas Kasaitis 30
Rišardas Algimantas Šlepetys 30
Antanas Adomėnas 25
Marius Ambrose 25
Feliksas Andriūnas 25
Juozas Ardys 25
Adolfas Armalis 25
Vladas Bacevičius 25
Aurelija Marija Balašaitienė 25
Adelė Balsienė 25
Adolfas Baltrukėnas 25
Nijolė ir Rimas Baniai 25
Algirdas Basiulis 25
Vytautas Beleckas 25
Vytautas F. Beliajus 25
Danutė Bilaišienė 25
Vladas Bložė 25
George Bobelis 25
Kazys A. Bobelis 25
Teklė Bogušienė 25
Algirdas Brazis 25
Stasys Budėjus 25
Algirdas Budreckas 25
Antanas Čiuris 25
Jeronimas Vytautas Dabryla 25
Julija Dantienė 25
Nijolė ir Jonas Dėdinai 25
Keistutis Devenis 25
Stasė Didžiulienė 25
Danutė Marija Dirvonienė 25
Kostas Dočkus 25
Albertas Drukteinis 25
Edmundas Vytautas Drukteinis 25
Antanas Vytautas Dundzila 25
Alfonsas Dzikas 25
Aleksandra Eivienė 25
Audronė Gaižiūnienė 25
Stasys Garliauskas 25
Regina Gasparonienė 25
Alfonsas Gečas 25
Algimantas Stanislovas Gečys 25
Jonas Genys 25
Anelė Janina Gerdvilienė 25
Vytautas Germanas 25
Juozas Giedraitis 25
Leonilda Giedraitis 25
Algimantas Gleveckas 25
Balys Gražulis 25
Anelė Gumbelevičienė 25
Martynas Yčas 25
Bronė Jacikevičienė 25
Aldona Janačienė 25
Julius Jodelė 25
Jonas Linas Juozevičius 25
Jonas Jurkūnas 25
Pranas Jurkus 25

Zuzana ir Andrius Juškevičiai 25
Anelė Kaulinytė 25
Gražina Kenter 25
Ona Keraminienė 25
Vytautas Kerbelis 25
Rita Kėželienė 25
Jonas Kiaušas 25
Jonas Kiznis 25
Kunigunda Kodaitienė 25
Alfonsas Koncė 25
Raimundas Korzonas 25
Marija Kristina Krasauskaitė 25
Justinas Kudirka 25
Ina Kurauskas 25
Edvardas Lapas 25
Vaidievutis Andrius Mantautas 25
Bronė Taujenytė (Martin) 25
Juozas Masilionis 25
Jadvyga Matulaitienė 25
Antanas P. Mazalas 25
Francis Mažeika 25
Vaclovas Mažeika 25
Jurgis Mikaila 25
Kęstutis Kostas Miklas 25
Juozas Mikulis 25
Karolis Milkovaitis 25
Barbara Morkūnienė 25
Regina Gytė Narušienė 25
Jaunutis Pijus Nasvytis 25
Tadas Navickas 25
Juozas Noreika 25
Aldona Rastenytė-Page 25
Jonas Pakalniškis 25
Vyautas Alfonsas Palubinskas 25
Ona Dokalskaitė (Paškevičius) 25
Regina Žymantaitė (Peters) 25
Jurgis Petkaitis 25
Ignas Petrauskas 25
Birutė Preikštienė (Petrulis) 25
Domicelė Petrutytė 25
Juozas Prunskis 25
Algirdas Aleksandras Pužauskas 25
Aleksandras Radžius 25
Praurimė Ragienė 25
Zigmantas Raulinaitis 25
Gražina Reškevičienė 25
Antanas Leonardas Rubšys 25
Aleksandra Sagienė 25
Dalia Marija Sakaitė 25
Anicetas Simutis 25
Gražutė Šlapelytė (Sirutienė) 25
Elena Songinienė 25
Jonas Stankaitis 25
Genė Stapulionienė 25
Aldona Starkienė 25
Eugenijus Stonikas 25
Bronė Stravinskienė 25
Jokūbas Stukas 25
Vytautas Šeštokas 25
Eugenijus Šilgalis 25
Jonas Šimonis 25
Vytautas Jonas Šliūpas 25
Salomėja Šmaižienė 25
Juozas Šonta 25
Dana Švedienė 25
Donatas Tijūnėlis 25
Juozas Toliušis 25
Leopoldas Trečiokas 25
Arūnas Udrys 25
Elena Urbaitytė 25
Rimas Vaičaitis 25
Vladas Vailionis 25
Otonas Vaitas 25
Vanda Frankienė (Vaitkevičienė) 25
Viktoras Vaitkus 25
Aleksandras Vakselis 25
Aldona Labokienė (Valis) 25
Stasys Vanagūnas 25
Daina Variakojytė 25
Marija Varnienė 25
Petras Vaškys 25
Stasys Vaškys 25
Petras Vėbra 25
Antanas Algirdas Venckus 25
Rimas Vincas Vienužis 25
Romualdas Viskanta 25
Pranas Zundė 25
Horacijus R. Žibas 25
Stasys Žilevičius 25
Karolis Avižienis 20
Ona Barauskienė 20
Algirdas Antanas Didžiulis 20
Birutė Gedvilienė 20
Jurgis Gimbutas 20
Jonas Girdžiūnas 20
Kotryna Graudienė 20
Marija ir Saulius J. Jankauskai 20
Agirdas Vincas Kanauka 20

Viktorija Kleivienė 20
Gailė Viligailė Lendraitienė 20
Vladas Palubinskas 20
Dana Saldaitytė 20
Vladas Staškus 20
Veronika Švabienė 20
Justinas Šidlauskas 17
Gražina Ona Amonienė 15
Vytautas Anonis 15
Uršulė Astrienė 15
Vytautas Bildušas 15
Jonas Bilėnas 15
Nijolė Virginija Bražėnaitė (Paronetto) 15
Antanas Algirdas Brazys 15
Dana Čipkienė 15
Mykolas Jasėnas 15
Kazys Aleksandras Katilius 15
Juozas Končius 15
Juozė Lapšienė 15
Sigitas Liaukus 15
Česlovas Masaitis 15
Algirdas Nakas 15
Kazys Narščius 15
Donatas Ringaudas Nasvytis 15
Nijolė Vedegytė-Palubinskienė 15
Daiva Panaras 15
Augustinas Paškonis 15
Juozas Pažemėnas 15
Vytautas Rastonis 15
Gražina ir Albinas Reškevičiai 15
Alfonsas Samušis 15
Ričardas Sokas 15
Pranas Stanelis 15
Faustas Strolia 15
Virginija ir Arūnas Udriai 15
Šarūnas Carlas Užgiris 15
Stasė Vaišvilienė 15
Aldona Veselkienė 15
Algis Zaparackas 15
Algirdas Leonas Zenkus 15
Rimgailė Zotovienė 15
Ona Žilėnienė 15
Domas Adomaitis 10
Alfonsas Babonas 10
Pranas Baltakis 10
Kazys A. Barūnas 10
Birutė Biskienė 10
Romas D. Buivydas 10
Eleonora Demikis 10
Marija Dikinienė 10
Aurelija Dobrovolskienė 10
Dovydas Fainhauzas (David Fajnhauz) 10
Vladas Gilys 10
Vytautas Gutauskas 10
Povilas Jančiauskas 10
Bronius Petras Jančys 10
Adomas Petras Jasas 10
Kazys Vytautas Jonaitis 10
Vytautas Jonaitis 10
Liūtas Kazys Jurskis 10
Snieguolė Jurskytė 10
Gerardas Juškėnas 10
Anelė Juškėnienė 10
Birutė Ona Kasperavičienė 10
Fabijonas Kireilis 10
Kazimieras Kriaučiūnas 10
Eugenija Kriaučiūnienė 10
Jonas Kronkaitis 10
Marija Laurinavičienė 10
Galina Leonienė 10
Danutė Liaugminienė 10
Virginija Mačiulienė 10
Juozas Makštutis 10
Jonas Martinkus 10
Feliksas Masaitis 10
Kazys Matonis 10
Povilas Almis Mažeika 10
Petras Maželis 10
sesuo Marija Mersedes (Marija Mickevičiūtė) 10
Ona Mikulskienė 10
Anatolijus Milūnas 10
Aldona Milmantienė 10
Stanislava Nelė Mockuvienė 10
Nijolė Nausėdienė 10
Pranas Pakalniškis 10
Teresė Papšytė 10
Jūratė Pečiūrienė 10
Aldona Marija Prapuolenytė 10
Balys Raugas 10
Ritonė Elena Rudaitienė 10
Algirdas Ruzgas 10
Leonas Sabaliūnas 10
Kęstutis A. Sidabras 10
Stepas Smalinskas 10
Kazys Šidlauskas 10
Juozas Šlajus 10

Taura Underienė (Taura) 10
Algimantas Urbutis 10
Stasys Vaičius 10
Jonas Vasys 10
Loreta Vaškevičienė 10
Venskutė (sesuo Bernarda Marija) 10
Juozas Vitėnas 10
Ringailė Zotovienė 10
Ona Balčiūnienė 5
Ramūnas Bigelis 5
Danutė Gedeikienė 5
Antanas Girnius 5
Bronius Krokys 5
Juozas Majauskas 5
Andrius Adolfas Mironas 5
Juozas Petrikas 5
Juozas Rygelis 5
Kęstutis Smalinskas 5
Edvardas Šulaitis 5
Vladas Vaitiekūnas 5
Antanas Valiuškis 5
Eugenijus P. Vilkas 5
A. Vitargis (Jonas Vilutis) 5
Pranas Zaranka 5
Vincas Žebertavičius 5
Juozas Žygas 5

Žinyno *JAV lietuviai* II tomo iliustracijų autoriai

Vytautas BACEVIČIUS: Mindaugas Nasvytis

Kazys DAUGĖLA: Stasys Santvaras, Jackus Sondeckis, Vytautas Širvydas, Petras Viščinis, Viktoras Vizgirda

Juozas GRIKIENIS: Antanas Vytautas Saulaitis

Algirdas GRIGAITIS: Juozas Pautienius

Gediminas JAKUBAUSKAS: Aldona Veselkienė

Vytautas MAŽELIS: Antanas Paškus, Kazys Pakštas, Antanas Leonas Rubšys, Anicetas Simutis, Adalbertas Staneika, Alfonsas Šešplaukis, Julija Švabaitė-Gylienė, Antanas Vaičiulaitis, Kęstutis Valiūnas, Vytautas Stasys Vardys, Vytautas Pranas Volertas, Juozas Žukauskas

Eglė STRIAUKIENĖ: Gražina Liautaud

Jonas TAMULAITIS: Bronius Nainys, Aldona Palukaitienė, Mykolas Paškevičius, Stasė Petersonienė, Antanas Razma, Viktoras Rimšelis, Kęstutis Trimakas, Bronius Vaškelis, Asta Kornelija Veličkaitė, Juozas Žygas, Stasys Žilevičius, Povilas Žumbakis

Martynas VIDZBELIS: Magdalena Birutė Stankūnienė

Algimantas ŽIŽIŪNAS: Kazimieras Žoromskis

© LATGA-A, 2003 (Algimantas KEZYS: Antanas Nakas, Ina Kristina Nenortienė, Alvydas Pakarklis, Ilona Pėterienė, Viktoras Petravičius, Stasys Pilka, Rolandas Poška, Juozas Prunskis, Birutė Pūkelevičiūtė, Vytautas Radžius, Eugenija Rastonienė, Alicija Rugytė, Emilija Sakadolskienė, Irena Smieliauskienė, Marija Strasevičius, Juozas Vaišnys, Adomas Juozas Varnas, Jonas Vaznelis, Nijolė Vedegytė-Palubinskienė, Kazys Veselka, Juozas Žilevičius)

Pabaigos žodis

Žinyno *JAV lietuviai* sumanytojų planuotas informacinis vieno tomo leidinys, pirmiausia skirtas iš Tėvynės pasitraukusių karo pabėgėlių veiklai atskleisti, išaugo į platesnės apimties leidinį. Iš 1993–95 m. Čikagoje surinktų anketų ėmus rengti biografijas spaudai, visų nebuvo įmanoma sutalpinti į vieną knygą: sustota ties raide M. 1998 m. Vilniuje išleistame I tome (A–M) sudėta 2004 biografijos su 1037 portretinėmis nuotraukomis. Maždaug tiek pat palikta ir II tomui.

Išleidus I tomą ir telikus nedaug Lituanistikos tyrimo ir studijų centre Čikagoje sutelktų lėšų (prenumeratos ir aukų), mirus vienam žinyno sumanytojų Zigmui Pociui (1997.XI.3) ir žinyno rengimo grupės vadovei Jonei Liandzbergienei (1999.IX.5), buvo kilę abejonių dėl tolesnio žinyno likimo. Tačiau palankūs atsiliepimai spaudoje ir iš JAV gaunami laiškai neleido palikti nebaigto darbo. Mokslo ir enciklopedijų leidybos instituto direktorius Rimantas Kareckas pritarė minčiai tęsti pradėtą darbą ir rūpinosi gauti papildomo finansavimo. 2001 m. į prašymą atsiliepė Lietuvių fondas iš Čikagos, paskyręs žinyno rengimui 10 000 JAV dolerių. Vėliau žinyno leidimą parėmė ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. Toliau bendradarbiaujant su Lituanistikos tyrimo ir studijų centru, jo pirmininku prof. dr. Jonu A. Račkausku, imta sparčiai rengti II tomą.

Kadangi dalis numatytų aprašyti asmenų 1993–95 m. neatsiuntė užpildytų anketų (iš viso gauta apie pusantro tūkstančio), laiškais dar kartą buvo kreiptasi į juos. Apie tęsiamą žinyno rengimą ne kartą buvo rašyta *Drauge* ir *Darbininke*. Deja, nedaug kas teatsiliepė: ar dėl kuklumo, ar dėl nerūpestingumo. Liko viena išeitis – rengti ir pildyti biografijas iš spaudos, įvairių profesinių organizacijų žinynų, sukaktuvinių ir kitokių apžvalginių leidinių bei istorinių monografijų. Vienas svarbiausių šaltinių buvo *Lietuvių enciklopedija*.

Prašyta talkos iš žurnalistų ir visuomenės veikėjų. Turime pasidžiaugti, kad į prašymus atsiliepta ir pirmiausia padėkoti čikagiškiams: žurnalistams Edmundui Jasiūnui ir Edvardui Šulaičiui, pateikusiems biografijų ir papildymų, rašytojui Stasiui Džiugui, atsiuntusiam įvairių knygų, tinkamų biografijoms rengti, fotografams Algimantui Keziui ir Jonui Tamulaičiui už portretus, žurnalistui Alfonsui Nakui iš Floridos, spaudoje rėmusiam žinyno II tomo rengimą ir siuntusiam laikraščių iškarpas. Dėkojame architektui Vytautui Germanui iš Lisle, IL, žurnalistui Romui Sakadolskiui iš Vašingtono už vardyno tikslinimą, biografijas, iš Niujorko į Lietuvą grįžusiam kunigui Vytautui Palubinskui už dvasininkų biografijų vertimo patikslinimus, vilniškiui spaudos darbuotojui Antanui Skaisgiriui už iš JAV atgabentus A. Kezio fotonuotraukų originalus. Taip pat dėkojame Lietuvos liaudies kultūros centrui už leidimą panaudoti Boleslovo Zubricko knygoje *Pasaulio lietuvių chorvedžiai* publikuotas portretines fotografijas, Lietuvos nacionalinei M. Mažvydo bibliotekai už galimybę pasinaudoti leidiniais portretams rengti.

Išleidę žinyno I tomą, aptikome dėl įvairių priežasčių nepatekusių biografijų. Be to, praėjus dešimtmečiui nuo žinyno rengimo pradžios, visuomenės gyvenime ir moksle pasireiškė ir nauji veikėjai. Todėl prireikė ir A–M raidžių papildymų skyriaus. Be naujų biografijų, jame taip pat papildytos I tomo biografijos: naujomis knygomis, naujomis pareigomis ar darbais, gautais apdovanojimais, deja, ir mirties datomis (tik ne visas pavyko rasti).

Baigus darbą, dera prisiminti ir ankstesnius lietuvių žinynus. 1946 m. Tübingene iš Lietuvos pasitraukęs prof. Vaclovas Biržiška išleido *Lietuvių rašytojų kalendorių* su trumputėmis kelių

eilučių 1149 lietuvių raštijos autorių biografijomis. Iš jo vėliau išaugo išsamus 3 tomų veikalas *Aleksandrynas* (1960–65) – 370 išsamių XVI–XIX a. lietuvių rašytojų biografijų. Pirmasis JAV atsidūrusių lietuvių visuotinis žinynas buvo parengtas karo pabėgėlių iniciatyva vos įsikūrus naujame krašte. Per dvejus metus Los Angeles, CA, įsikūrusios *Lietuvių dienų* leidyklos vadovas Antanas Skirius su žurnalisto Juozo Kojelio ir žurnalo *Lietuvių dienos* redaktoriaus Juozo Vitėno talka 1953 m. išleido *Amerikos lietuvių vardyną*. Jame po prof. Kazio Pakšto lietuvių išeivijos Amerikoje istorinės apžvalgos pateikta pirmosios ir antrosios (karo pabėgėlių) bangos veikėjų 1084 biografijos (kartais nurodant ir šeimos narius). Kelios dešimtys advokatų, verslininkų, gydytojų biografijų įdėta 1955 m. išleistame A. Vilainio–Šidlausko redaguotame *Chicagos lietuvių metraštyje*. Beveik trečdalį knygos biografijoms paskyrė Aleksas Ambrazevičius (Ambrose) daug didesnėje *Chicagos lietuvių istorijoje. 1869–1959*, išleistoje Amerikos lietuvių istorijos draugijos 1967 metais. Autorius joje pateikė 350 lietuvių veikėjų biografijų. 1991 m. gydytoja Milda Budrienė parengė ir Lituanistikos tyrimo ir studijų centras Čikagoje išleido *Amerikos lietuvių gydytojų vardyną* (1884–1984), kuriame pateiktos 898 glaustos biografijos, o 1992 m. išleistame jo tęsinyje atrinkta 415 išsamesnių, nusipelniusių mokslui ir dalyvavusių visuomeninėje kultūrinėje veikloje, gydytojų biografijų. Dar didesnį žinyną iš Juozo Žilevičiaus ir Juozo Kreivėno lietuvių muzikologijos archyvo, talkinant muzikui Kaziui Skaisgiriui, parengė menotyrininkė Saulė K. Jautokaitė. Amerikos lietuvių bibliotekos leidyklos Stickney, IL, 1999 m. išleistame žinyne *Lietuviai muzikai Vakaruose. Žilevičiaus vardynas* pateikta 1049 įvairaus išsamumo biografijos su 597 portretais.

Mokslo ir enciklopedijų leidybos instituto Vilniuje išleistas žinynas *JAV lietuviai* yra didžiausias savo apimtimi (jame 3690 biografijų su 1740 portretų). Šio istorijos šaltinio paskirtį turinčio žinyno išsamumas ir vertė yra aprašomųjų asmenų ir rengėjų bendro darbo rezultatas. Turime viltį, kad šis veikalas parodys didelės dalies JAV lietuvių visuomeninę, kultūrinę ir mokslinę veiklą. Kartu jis bus mūsų tautiečių pilietinės ir patriotinės veiklos bet kokiomis sąlygomis liudijimas.

Vilija Kneitienė
Žinyno rengimo grupės vadovė

Antanas Balašaitis
Humanitarinių mokslų daktaras

2002 metų gruodis

Ju-107 **Jungtinių** Amerikos Valstijų lietuviai : biografijų žinynas. – Vilnius : Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1998–2002. – (Pasaulio lietuviai : PL)
ISBN 5-420-01415-7
T. 2. N–Ž. – 2002. 615 p. : iliustr.
ISBN 5-420-01513-7

Informaciniame žinyne pateikiamos JAV gyvenusių ir tebegyvenančių lietuvių, ypač pasireiškusių po II pasaulio karo, biografijos. II tomas apima N–Ž raides ir A–M raidžių papildymus. Kai kurios biografijos iliustruotos portretinėmis fotografijomis.

UDK 325.(=882:73)(031)

Jungtinių Amerikos Valstijų lietuviai

2002.12.16. 55,01 apsk. leid. l. Tiražas 1000 egz.
Užsakymas 2.189. Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas,
L. Asanavičiūtės g. 23, LT–2050 Vilnius, www.meli.lt. meli@meli.lt
Spausdino AB spaustuvė „Spindulys“, Gedimino g. 10,
3000 Kaunas, www.spindulys.lt